

ಶ್ರೀ

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹೇಯವದನ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ
ಅಸ್ಮದ್ಗುರು ಪರಂಪರಾಯೈ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಃ
(ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗ)

ಸರಗೂರು ಮಾಡಭೂಷಣಂ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರಿಂದ
ರಚಿತವಾದ “ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ” ನ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಮೇತ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಭಾ (ರಿ)
ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ
3ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಪ್ರಕಾಶನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು - 560 021

ಪ್ರಮೋದಗ್ರಂಥಮಂ, ಮೇಷ ಮಾಸ
ಶುಕ್ಲ, ಚರಿತ್ರೆ-29-4-1990

ಬೆಲೆ : ರೂ. 40-00
[ಅಂಚೆ ವಿಚ್ಛ ಬೇರೆ]

**This Book is Published with the Financial Assistance of Tirumala Tirupati
Devasthanams under their Scheme "Aid to Publish religious books"**

ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀ 'ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯವದನ ವರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ
ಅಸ್ಮದ್ಗುರು ಪರಂಪರಾಯೈ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಃ
(ನೊದಲನೆಯ ಭಾಗ)

ಸರಗೂರು ಮಾಡಭೂಷಣಂ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರಿಂದ
ರಚಿತವಾದ “ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ” ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಮೇತ

ಪ್ರಕಾಶಕರು .

ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಭಾ (ರಿ)
ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ
ಏನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಪ್ರಕಾಶನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು - 560 021

PLACED ON THE SHELF

SRI VENKATESWARA
CENTRAL LIBRARY &
RESEARCH CENTRE.

55439

TIRUPATI

ಶ್ರೀಮತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಅಸ್ಮದ್ಗುರು ವರಂಪರಾಯೈ ನಮಃ :

ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವಸಭಾ (ರಿ)

ಪ್ರಕಾಶನಗರ, 3ನೇ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ

ಬೆಂಗಳೂರು-560 021

ಆಸ್ತಿಕ ಮಹಾಶಯರಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿ.

ಈ ಸಭೆಯು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾಗಿವೆ ಸಭೆಯವರು ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರಕಾಶನಗರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಪೂಜಾವಗೈರಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದೂ ಹಾಗೆಯೇ ವೈದಿಕಾಶ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಆಸ್ತಿಕ ಜನರಿಗೆ ಶುಭ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿರುವುದೂ ಸರ್ವವೇದ್ಯ. ಸಭೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ, ವೇದ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅಂತೆಯೇ ಆಸ್ತಿಕ ಜನರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ, ಪೂರ್ವವರ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ದಿನಚರಿ ಮತ್ತು ಶ್ರಾದ್ಧ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿ ವ್ರತಚರ ಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯವು ನೆರವಾಗಿದೆ.

ಮೇಲೂ, ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ತಿರುಮೌಢಿ, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾದಿ, ಸದ್ಗುಂಧಗಳ ವಿಷಯವಾದ, ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ, ಕಾಲಕ್ಷೇಪಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸಭೆಯು ನಡೆಸಿಬರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಆಸ್ತಿಕರು ಮುಂದೆ ಬಂದ್ವ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ

ಪ್ರಕೃತ ಆಸ್ತಿಕರನೇಕರ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಮೇರೆ, ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಪರಮೋಪಾದೇಯವಾದ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ ತ್ರಯ ಸಾರವೆಂಬ ಗ್ರಂಥರತ್ನವನ್ನು ಸವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಿಟ್ಟು ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸಲು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತೇವೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರೂ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನವನ್ನು ಕೊಂಡು ಕೊಂಡು ಸದಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿ ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವರೂ ಅಧಿಕರಿಸಿ ಜ್ಞಾನೇ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಗವತ್ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿ ಇದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಲು ಸಹಕರಿಸುವ ಪರಮೋಪಾದೇಯ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನವಿದು

ಈ ಗ್ರಂಥರತ್ನಕ್ಕೆ ಸುಂದರವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದು ಇದನ್ನು ಅಚ್ಚಿಟ್ಟು ಸಹಕರಿಸಿದ ಸರಗೂರು ಮಾಡ ಭೂಷಣಂ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರವರಿಗೆ ಸಭೆಯು ತನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯ ನೀಡಿದ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶುಭಾಶಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಮರಾಠಿಪತಿಗಳಿಗೂ, ಮಹನೀಯರುಗಳಿಗೂ ನಮ್ಮ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳು

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಚ್ಚಿಟ್ಟು ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸಲು ಇದುವರೆಗೆ ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಉಪಕರಿಸಿದ ಮಹನೀಯರುಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

1	ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಮಾರಾಧೀಶರಾಗಿ ಈಗ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ. ಉಭ. ವೇ. ಪರಮಹಂಸ ಶ್ರೀ ಮದಭಿನವರಾಮಾನುಜ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು	ರೂ. ಪೈ. 25 000 00
2	ಸನಾತನ ಧರ್ಮಸಭಾ ಸರಗೂರು, ಮೈಸೂರು ಡಿಪ್ಟಿಕ್ವಾಟೆ	12 000.00
3	ಶ್ರೀ ತಿರುಮಲ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು	10 000 00
4.	ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಭಾ, ಪ್ರಕಾಶನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-21	10.000.00
		<hr/> 57.000 00

ಈ ಶ್ರೀಕೋಶವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಲು ರೂ 1,10,000.00ಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ, ಇತರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಅಚ್ಚಿಡಲು ಸಭೆಯು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ. ದಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಸಹಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ

ಪ್ರೀಯತಾಂ ಭಗವಾನ್ ವಾಸುದೇವಃ

ಪ್ರಕಾಶನಗರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ
ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಬೆಂಗಳೂರು - 21
29-4-1990

ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ
ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಭಾ(ರಿ)

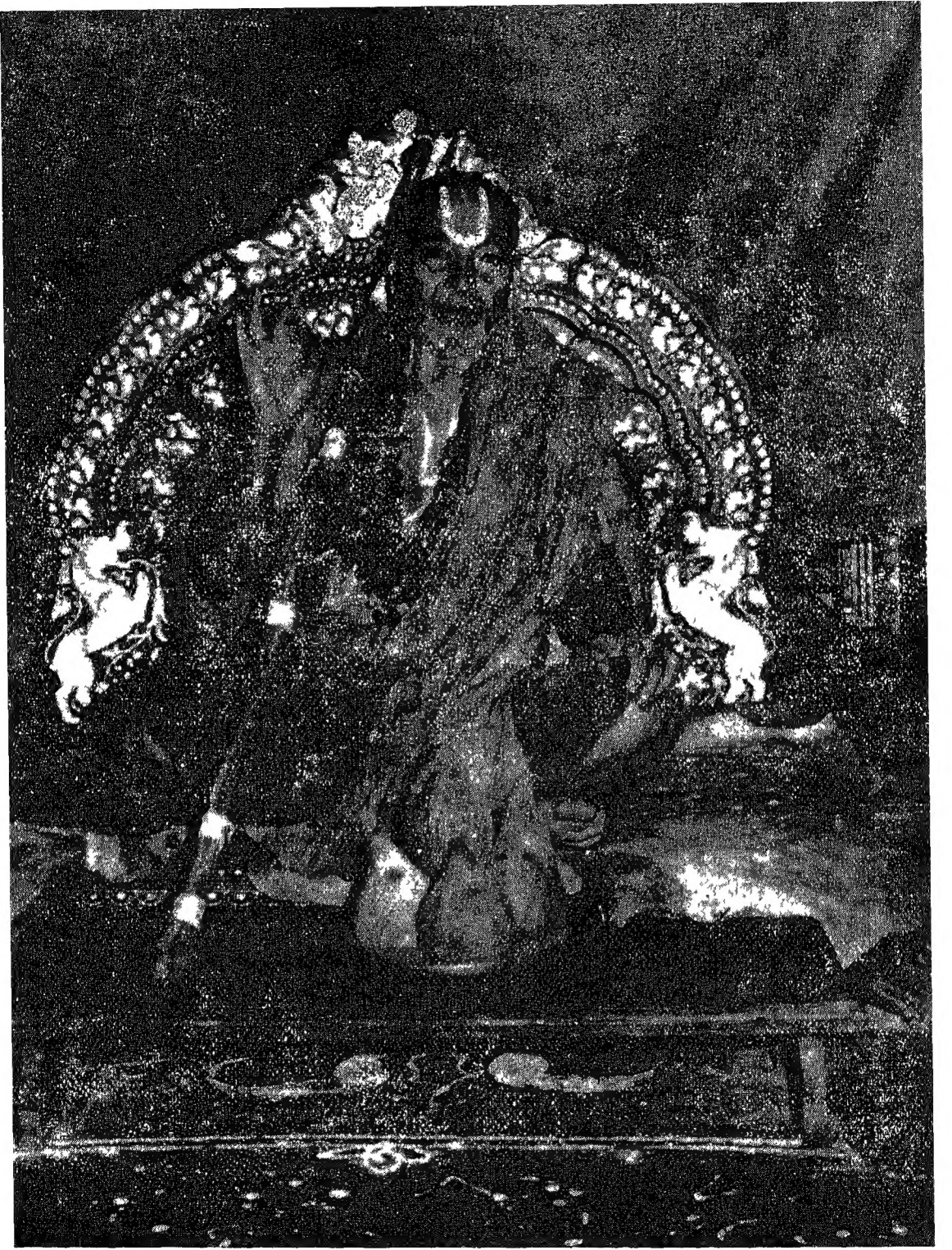
జ్ఞానాధిపాత దేవత

ಯೋನಿತ್ಯಮುಚ್ಯತಪದಾಂಬುಜಯುಗ್ಮರುಕ್ಮ ನ್ಯಾಮೋಹತಸ್ತದಿತರಾಣಿ ತೃಣಾಯನೇನೇ !
 ಅಸ್ಮದ್ಗುರೋರ್ಭಗವತೋಽಸ್ಯದಯೈಕಸಿಂಧೋಃ ರಾಮಾನುಜಸ್ಯಚರಣೌ ಶರಣಂವ್ರಪದ್ಯೇ ||
 ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತದರ್ಶನಸಾಧುಪಕಾಚಾರ್ಯಾಃ

ಶ್ರೀಮಾನ್‌ವೇಂಕಟನಾಥಾರ್ಯಃ ಕವಿತಾರ್ಕಿಕ ಕೇಸರೀ !
ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯವರೋಮೇ ಸನ್ನಿಧತ್ತಾಂಸದಾಹೃದಿ ||
ರಹ್ಯತ್ರಯಸಾರ ಗ್ರಂಥಕರ್ತಾ

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಚ್ಚಿಡಲು ದ್ರವ್ಯಸಹಾಯಮಾಡಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಉಭ ವೇ ಪರಮಹಂಸ
ಶ್ರೀಮದಭಿನವ ರಾಮಾನುಜ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರಪರಕಾಲ ಮಹಾದೇಶಿಕರು.

ವೇಶಿಕದರ್ಶನ ವಿಜಯಧ್ವಜ ಶ್ರೀ ಉಭ ವೇ. ಸುಂದರ ಸೌಮ್ಯನಾರಾಯಣಾರ್ಯಮಹಾದೇಶಿಕಾಃ

ಶ್ರೀ ಸುಂದರ್ಯಾಭಿಧಸೂರಿವರ್ಯಾದವಾಪ್ತಸಾರಾರ್ಥಮಗಾಧಭೋಧಮ್ !
ಗುಣಾಕರಂ ಸುಂದರಸೌಮ್ಯನಾರಾಯಣಾಭಿಧಾನಂ ಗುರುಮಾಶ್ರಯಾಮ್ . ||

ಯತ್ಪದಾಂಬೋರುಹಧ್ಯಾನ ವಿಧ್ವಸ್ತಾಽಶೇಷಕಲ್ಮಷಃ !
ವಸ್ತುತಾಮುಪಯೋಗೋಽಹಂ ಸೌಮ್ಯನಾರಾಯಣಾಂಭಜೇ ||

ವಿಷಯ ಸೂಚನೆ

1. ಪ್ರಸ್ತಾವನಾ	1
2. ಮಂಗಳಾಶಾಸನ	XIV
3. ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನ ಪ್ರಶಂಸಾ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು.	XV1
4. ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ	XXii

ಅರ್ಥಾನುಶಾಸನಭಾಗ

ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ

ಗುರುಪರಂಪರಾಸಾರ:	3
1. ಉಪೋದ್ಘಾತಾಧಿಕಾರ:	31
2. ಸಾರನಿಷ್ಕರ್ಷಾಧಿಕಾರ:	47
3. ವ್ರಧಾನಪ್ರತಿತಂತ್ರಾಧಿಕಾರ:	59
4. ಅರ್ಥವಂಚಕಾಧಿಕಾರ:	78
5. ತತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರ:	115
6. ವರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರ:	174
7. ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಾಧಿಕಾರ:	222
8. ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ:	238
9. ಉಪಾಯ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ:	267
10. ವ್ರನತ್ತಿಯೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರ:	288
11. ವರಿಕರವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ:	296
12. ಸಾಂಗ ಪ್ರವದನಾಧಿಕಾರ:	327
13. ಕೃತಕೃತ್ಯಾಧಿಕಾರ:	359
14. ಸ್ವನಿಷ್ಕಾಭಿಜ್ಞಾನಾಧಿಕಾರ:	370
15. ಉತ್ತರಕೃತ್ಯಾಧಿಕಾರ:	382
16. ಪುರುಷಾರ್ಥಕಾಷ್ಠಾಧಿಕಾರ:	415
17. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನಿಯಮನಾಧಿಕಾರ:	432
18. ಅವರಾಧ ಪರಿಹಾರಾಧಿಕಾರ:	448
19. ಸ್ಥಾನ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರ:	478
20. ನಿರಾಣಾಧಿಕಾರ:	490
21. ಗತಿಚಿಂತನಾಧಿಕಾರ:	515
22. ವರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಾಧಿಕಾರ:	532

ವಿಷಯ ಸೂಚನೆ

ಪ್ರಸ್ತಾವನಾ	i
ಮಂಗಳಾಶಾಸನ	xiv
ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನ ವ್ರಶಂಸಾ ವತ್ರಿಕೆಗಳು	xvi
ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ	xxii

ಅರ್ಥಾನುಶಾಸನಭಾಗ (I)

ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ

ಗುರುಸರಂಪರಾಸಾರ:	
1 ಉಪೋದ್ವಾತಾಧಿಕಾರ:	3
2 ಸಾರನಿಷ್ಕರ್ಷಾಧಿಕಾರ:	31
3 ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿತಂತ್ರಾಧಿಕಾರ:	47
4. ಅರ್ಥಪಂಚಕಾಧಿಕಾರ:	59
5 ತತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರ:	78
6 ಸರದೇವತಾ ವಾರಮಾಧ್ಯಾಧಿಕಾರ:	115
7. ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಾಧಿಕಾರ:	174
8. ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ:	222
9. ಉಪಯ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ:	238
10 ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರ:	267
11 ಸರಿಕರವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ:	296

ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಮಠ, ವೈಸೂರು

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯವದನ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಗುರುಪರಂಪರಾಯೈನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಮಾರ್ಗ ವ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯ, ಪರಮಹಂಸ ಪರಿವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರೋ-
ಭಯವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀಮತ್ಪವಿಕಥಕ ಕಂದೀರವ ಚರಣನಳಿನಯುಗಳ ವಿನೈಸ್ಯ ಸಮಸ್ತಾತ್ಮಭರ
ಶ್ರೀ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿರ್ಧಾರಣ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವ ದಿವ್ಯ ವಾದುಕಾ ಸೇವಕ
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮದನಭಿನವ ರಾಮಾನುಜ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಸ್ವಾಮಿಭರನುಗೃಹೀತಾ.

ವ್ರತ್ತಾವನಾ

ಶ್ರೀಮದ್ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಉನ್ನತವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿವೆ. ಇವು
ಗಳು ಉಪದೇಶಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳು ಎಂಬ ಹೊಗಳಲ್ಪಡುವ, ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ದ್ವಯ ಮತ್ತ
ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಗೂಢಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರ
ವಾಗಿ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷ ಸಿದ್ಧಾಂತ ರೂಪವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ತತ್ವಹಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಈ ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ
ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಅರ್ಥವಿಶೇಷಗಳಿಗೂ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇಲ್ಲ. “ಇವ್ವರ್ಥಂಗಳೆಲ್ಲಾಂ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯತೋಡೇ
ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಂ ಚರಕಾಲಂ ಪರಿಚಯಂಪಣ್ಣಿನ ಮಹಾನ್ಗಳುಕ್ಕು ನಿಲವಾಹುಮಾ” ಎಂದು ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾ
ದೇಶಿಕರು, ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಅರ್ಥಗಳು ಬೇರೆಯೇ, ಇವು ಭಾಷ್ಯಸ್ಥವಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಸಂಶಯ
ವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಎರಡೂ ಒಂದೇ, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಚರಕಾಲ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿದ ಮಹಾಪುರುಷರಿಗೇನೆ
ಈ ಅರ್ಥಗಳು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ, ಎಂದು ನಿಗಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ನಮಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಭಗವಾನ್, ಮಹಾ
ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ವಿಷ್ಣುಕ್ಲೇನರು, ವ್ಯಾಸರು, ಬೋಧಾಯನರು, ನನ್ಮಾಳ್ವಾರ್, ನಾಥಮುನಿಗಳು, ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್,
ಮಣಕ್ಕಾಲ್ ನಂಬಿ, ಅಳವಂದಾರ್, ಪೆರಿಯನಂಬಿ, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು
ಅನರ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಯರುಗಳು, ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು, ಅನರ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಯರುಗಳು, ಹೀಗೆ ಅನು
ಸೂತವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದೇ ಗುರು ಪರಂಪರೆ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಿಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗ
ಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು “ವ್ಯಾಸಬೋಧಾಯನಾದಿಹಳಾಲೇ ಯಥಾಧಿಕಾರಮಾ ಪ್ರವರ್ತತಮಾನ ವೇದಾಂತ
ಸಂಪ್ರದಾಯತ್ತಿರ್ಕು, ಇಂದ ಕಲಿಯುಗತ್ತಿಲೇ, ಬ್ರಹ್ಮನಂದ್ಯಾದಿಹಳುಕ್ಕು ಪ್ಪಿನ್ನು ನನ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಪ್ರವರ್ತಕರಾ
ನಾರ್” ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಪ್ರಕಾರ, ವ್ಯಾಸಬೋಧಾಯನಾದಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ, ವೈತಿಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅನು
ಗ್ರಹಿಸಿದರು ಬ್ರಹ್ಮನಂದಿಗಳು ವಾಕ್ಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಇವು ಗಳು, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ
ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳೆಂದು ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಾರವನ್ನು ನನ್ಮಾಳ್ವಾರನರು ವಿಷ್ಣುಕ್ಲೇನರಿಂದ

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿದರು. ಇವರು ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಸಿ, ವೇದಾಂತೋಪದೇಶವನ್ನೂ, ತಿರುವಾಯ್‌ಮೊಗ್ಗಿ ಮೊದಲಾದ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು ಹೀಗೆ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಾಗತವಾದ ಸಮೀಚೇನ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳೇ ಗುರುಪರಂಪರಾ ಮೂಲಕ ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧಗಳಾಗಿವೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೂ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನೂ (ತತ್ವ) ಭಕ್ತಿಪ್ರವತ್ತಿರೂಪ ಉಪಾಯ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನೂ (ಹಿತ), ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಮೇಲಾದ ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ವಡೆದು ಅವನ ಗುಣಾನುಭವ ಪರಿವಾಹವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೆಂಬ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಷಯ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವೇದವ್ಯಾಸರು ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ಈ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪಬೃಂಹಣಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

“ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ವೇದಂ ಸಮುಪ ಬೃಹ್ಮಯೇತ್ |

ಬಿಭೇತ್ಯಲ್ಪಶುತಾದ್ವೇದೋ ಮಾಮಯಂ ಪ್ರತರಿಸ್ಯತಿ ||”

ಎಂದು ವೇದಗಳು ಅಲ್ಪಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅವಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೊಂದು ಹೆದರುತ್ತವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹರ್ಷಿ ಪ್ರಣೀತಗಳಾದ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ವೇದಾರ್ಥಗಳ ವಿಶದೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ಉಪಬೃಂಹಣಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರಗಳ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧಗಳು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಡೆದಿವೆ. “ಯತ್ತತ್ ಕೃತ್ಯಂ ಮುನೀನಾಂ ಶ್ರುತಿಗಣ ವಿಹಿತೈಃ ಸೇತಿಹಾಸೈಃ ಪುರಾಣೈಃ ತತ್ತ್ವಾಃ ಸೌಸತ್ವಸೀಮ್ನಃ ಶರಮಥನಮನೇಃ ಸಂಹಿತಾ ಸಾರ್ವಭೌಮೀ” ಎಂದು ದ್ರಮಿಡೋಪನಿಷತ್ತಾತ್ಪರೈರತ್ಯಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು, ಶರಮಥನ ಮುನಿಗಳ - ಅಂದರೆ ನಮ್ಮಾಚಾರ್ಯರವರ - ದ್ರಮಿಡವೇದ, ದ್ರಾಮಿಡಸಂಹಿತೆ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಉಪಬೃಂಹಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮವೆಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥ ಮುನಿಪ್ರಭೃತಿಗಳೂ ಈ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಆದರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಉಭಯ ವೇದ ಪರಿಕರ್ಮಿತವಾದ, ಅಪ್ರಕಂಪ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮೂಲವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಗತವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ಇದೇ.

ಪ್ರಕೃತ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರ ಗ್ರಂಥವು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾದಿ ಸಕಲವೇದಾಂತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಾರವು ರಹಸ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವು ವ್ರಧಾನ “ಸರ್ವಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಾಂತಸ್ಥಂ” ಎಂದು ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವು ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥ ಗರ್ಭಿತವು ಇದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೇ ಇತರ ರಹಸ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳು. ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರ ಗ್ರಂಥವು 32 ಅಧಿಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಅರ್ಥಾನುಶಾಸನ ಭಾಗ, ಸ್ಥಿರೀಕರಣ ಭಾಗ, ಪದವಾಕ್ಯಯೋಜನಾ ಭಾಗ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾಭಾಗವೆಂದು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಅರ್ಥಾನುಶಾಸನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜೀತನ, ಅಜೀತನ, ಈಶ್ವರನೆಂಬ ತತ್ವತ್ರಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಜೀತನಾಜೀತನಗಳು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಶರೀರ, ಅವುಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಇರುವ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಪುರುಷಾರ್ಥಸ್ವರೂಪ, ಎಂಬೀ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೋಪ್ಪ್ರಸತ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಸ್ಥಿರೀಕರಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ, ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಗಳ ಶೋಧನೆ, ಮತ್ತು ಉಪಾಯ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪ ಸಮಾಧಾನ ಪೂರ್ವಕ ನಿರೂಪಣೆಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪದವಾಕ್ಯ ಯೋಜನಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳಾದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ದ್ವಯ ಮತ್ತು ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮತ ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥಗಳು

ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ, ವರಮ ರಹಸ್ಯವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನೆಂಬ ಪರ ತತ್ವದ ಉಪಾಯೋಪೇಯಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಶರಣಾಗತಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಗೀತಾಚರಮ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಗೀತಾ ಚರಮಶ್ಲೋಕದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮಾತುಚೇಃ - ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಅಂತಿಮ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಚ್ಚಿಷ್ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಪರಮರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳು ಎಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆಯೋ ಎಂದು ಹೆದರಿ ಪರಮಕೃಪೆಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ನಮಗಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯವರ್ಯರು ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇದು ಪರಮೋಪಾದೇಯ ನಾಲ್ಕನೆಯದಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯರ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಪರಮರಹಸ್ಯಗಳಾದ ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಚ್ಚಿಷ್ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಅಯೋಗ್ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸ ಕೂಡದೆಂದು ನಿಗಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಈ ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥವು ಅತ್ಯಂತ ಉಪಾದೇಯ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠತಮವಾದದ್ದು.

ಪ್ರಸ್ಥಾನತ್ರಯ

ವೇದಗಳು (ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು), ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಅಂಗೀ ಕರಿಸಿ ಪ್ರಸ್ಥಾನತ್ರಯಗಳೆಂದು ಅದ್ವೈತ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಮತ್ತು ದ್ವೈತಮತಗಳು ಹೊರಟಿವೆ.

ಅದ್ವೈತ ಮತ

ಅದ್ವೈತ ಮತವು “ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ಯಂ ಜಗನ್ನಿಧ್ಯಾ” ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮವೊಂದೇ ಸತ್ಯ, ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವು ಅಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ, ಎಂದು ಹೇಳಿ “ಸದೇವಸೋಮೇದಮಗ್ರ ಆಸೀತ್ ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ” ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಜ್ಞಾ ಜ್ಞಾ ದ್ವಾವಜಾವೀಶನೀಶಾ, ನಿತ್ಯೋ ನಿತ್ಯಾನಾಂ ಚೇತನಶ್ಚೈತನಾನಾಂ ಏಕೋಬಹೂನಾಂ ಯೋವಿದಧಾತಿಕಾಮಾನ್, ಇತ್ಯಾದಿ ಭೇದ ಶ್ರುತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಗಳನ್ನಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮವು ಸಜಾತೀಯ, ವಿಜಾತೀಯ, ಸ್ವಗತ ನಾನಾಭೇದ ರಹಿತವು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ನಿರ್ವಿ ಶೇಷ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ತತ್ವವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. “ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ, ತತ್ಸಮಸಿ, ಆಯಮಾತ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮ, ನರ್ವಂಖಲ್ವಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮ, ಇತ್ಯಾದಿ ಅಭೇದಬೋಧಕ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಗಳ, ಶ್ರವಣ ಮನನ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಸನಾ ನಂತರ, “ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಜನ್ಯ ಜ್ಞಾನವೇ ಮುಕ್ತಿಸಾಧನವೆಂದು ಹೇಳಿ ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮೈಕ್ಯವೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತೀಕರಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅಭೇದ ಶ್ರುತಿಗಳೇ ಮುಖ್ಯ. ಭೇದ ಶ್ರುತಿಗಳು ಔಪಚಾರಿಕ, ಅಂದರೆ ವ್ಯವಹಾರ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ, ವರಮಾರ್ಥದಶೆಯಲ್ಲಿ “ಅವಿಭಾಗೇನ ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್” ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅಭೇದವೇ ಸತ್ಯವೆಂಬುದು ಈ ಮತದ ಸಾರ.

ದ್ವೈತಮತ

ಅದ್ವೈತ ಮತಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ, ಏಕೈಕ ಪರಮಾರ್ಥವಲ್ಲ. ಚೇತನ, ಅಚೇತನ, ಈಶ್ವರರೆಂಬ ತತ್ವತ್ರಯ ಗಳು ಸತ್ಯ. ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಭೇದವೇ ಸತ್ಯ. “ತತ್ಸಮಸಿ” ಮೊದಲಾದ ಮಹಾವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಬ್ರಹ್ಮಾಧೀನನಾದ್ದರಿಂದ ಅಭೇದವು ಅಮುಖ್ಯವಾದ ವ್ಯವಹಾರ. ಸತ್ಯಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ

ಮುಕ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ, ತದ್ಗುಣಗಳಿಗೂ ಅಭೇದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ “ನೇಹನಾನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚನ” ಇತ್ಯಾದಿ ಭೇದ ನಿಷೇಧ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮ ತದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಭೇದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಿರಾಪ್ತ ಮಾಡಲು, ‘ವಿಶೇಷ’ ಎಂಬ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ದ್ವೈತ ಮತದ ಮೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ (ಸವಿಶೇಷಾದ್ವೈತ)

ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ‘ವೇದಾಃ ಪ್ರಮಾಣಂ’ ಎಂದು ಸರ್ವ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೂ ಏಕರೂಪವಾದ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತೊಂದು ಗೌಣವೆಂದಲ್ಲದೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಭೇದಾ ಭೇದ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ ಐಕಕಂಠ್ಯವನ್ನು ಘಟಕ ಶ್ರುತಿಗಳೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಬೋಧಕ ಶ್ರುತಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ವೇದಾಃ ಪ್ರಮಾಣಂ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ ಎಂಬ ಬಹುವಚನವನ್ನು ಹೇಳದೆ ಏಕವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಸಕಲ ವಿಧಗಳಾದ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೂ ಏಕವಿಧವಾದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದೇ ಕಾರಣ

ಜೀತನ, ಅಜೀತನ, ಈಶ್ವರನೆಂಬ ಮೂರು ತತ್ವಗಳೂ ಸತ್ಯ ಜೀತನಾಜೀತನಗಳು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಶರೀರ. ಅಂದರೆ ಅಪೃಥಕ್ ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಈಶ್ವರನು ಆತ್ಮಾ-ಶರೀರೀ. “ಅಂತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಶ್ಚಾಸ್ತಾ ಜನಾನಾಂ ಸರ್ವಾತ್ಮಾ”, ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವಜನರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತಃ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಿಯಮಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೆ. ಇಲ್ಲಿ “ಸರ್ವಾತ್ಮಾ”, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಗಮನಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಈಶ್ವರನು ಆತ್ಮಾವಾದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ಸಂಬಂಧಿಯು ಶರೀರವೇ ಆಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ. ಪತಿ ಪತ್ನೀ ಭಾವ, ಸ್ವಸ್ವಾಮಿ ಭಾವ ಸಂಬಂಧಗಳಂತೆ ಈ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ “ಅಸ್ಯ ಇಯಂಭಾರ್ಯಾ” ಎಂದು ಒಬ್ಬಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ, ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಯಾದ “ಇದಂ” ಪದಾರ್ಥವು ಪುರುಷ-ಪತಿಯೇ ಆಗಬೇಕಲ್ಲವೇ. ಹಾಗೆ “ಸದ್ವಸ್ಯ ಆತ್ಮಾ” ಎಂದು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಜೀತನಾಜೀತನರೂಪವಾದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆತ್ಮನನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಜೀತನಾ ಜೀತನಗಳು ಇವನಿಗೆ ಶರೀರವೆಂಬುದು ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧ. ಇದರಿಂದ ಜೀತನಾಜೀತನಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟವಾಗಿ, ಯಸ್ಯ ವೃಥಿವೇ ಶರೀರಂ, ಯಸ್ಯಾತ್ಮಾ ಶರೀರಂ ಇತ್ಯಾದಿ ರೀತ್ಯಾ ಶಾಖಾಭೇದದಿಂದ 22 ಸಲ ಈ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಮ್ಮ ಶರೀರದಂತೆ ಜೀತನಾ ಜೀತನಗಳು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಾಣಾಧೀನ ಧಾರಣವಾಗಿ ಭೋಗಾಯತನ ರೂಪವಾದದ್ದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಡದು. ಇದು ಲೌಕಿಕ ಶರೀರ ಲಕ್ಷಣ. ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಲಕ್ಷಣವು ಲೌಕಿಕ ಮೈದಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಾಧಾರಣವಾದದ್ದು ಅಂದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಪ್ರಜೀವ ಶರೀರಗಳಿಗೂ, ಜಗತ್ತಿಗೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಇರುವ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವಗಳಿಗೂ ಈ ಲಕ್ಷಣವು ಅಂದರೆ “ಯಸ್ಯ ಜೀತನಸ್ಯ ಯದ್ರವ್ಯಂ ಸ್ವಾರ್ಥೇ ನಿಯಂತುಂ ಧಾರಯಿತುಂಚ ಶಕ್ಯಂತಚ್ಛೇಷ ತೈಕ ಸ್ವಭಾವಂ ತತ್ರಸ್ಯ ಶರೀರಂ ಅನ್ಯತ್ ಶರೀರೀ”, ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂದು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಶ್ರುತ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ “ಯಸ್ಯ ಜೀತನಸ್ಯಯತ್ ಅಪೃಥಕ್ ಸಿದ್ಧಂ ದ್ರವ್ಯಂ ತತ್ತ್ಯ ಶರೀರಂ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಮುನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ಈ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಜೀತನಾ ಜೀತನಗಳು ಪರಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ನಿಯತ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು ಇದರಿಂದಲೇ ಸೂತ್ರಕಾರರೂ “ಅಂತೋನಾನಾ ವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಅನ್ಯಥಾಚ ದಾಶಕಿತವಾದಿತ್ವಮಧೀಯತ ಏಕೇ” (ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ 2-3-7) ಎಂಬ ಅಂಶಾಧಿಕರಣದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಂಶ-ವಿಶಿಷ್ಟಸ್ಯ ಏಕವಸ್ತುನಃ ವಿಶೇಷಣಂ ಅಂಶ ಏವ (ಭಾಷ್ಯ), ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ “ನಾತ್ಮಾಶ್ರುತೇಃ”, ಎಂಬ ಹಿಂದಿನ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಅತ್ಮ ಶಬ್ದವು ಅನುವರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಆತ್ಮಾ ಜೀವಃ ಅಂಶಃ, ನಾನಾವ್ಯಪದೇಶಾತ್-ಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾತ್, ಅನ್ಯಥಾಚ-ಅಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಛ

ಎಂದು ಸೂತ್ರಾರ್ಥ. ಅಂಶವೆಂದರೆ ಏಕವಸ್ತುವೇಕದೇಶಿತ್ವವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜೀವನೂ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಒಂದೇ ಎಂದ ಜೀವಗತ ದುಃಖಾದಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬ ಭ್ರಮವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ, "ಪ್ರಕಾಶತ್ವ ನೈವಂಪರಃ" (ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ 2-3-45) ಎಂದು ಆಗ್ನಿ ಸೂರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ತೇಜೋದ್ರವ್ಯಗಳ ಪ್ರಕಾಶ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿರುವಂತೆ, ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯ ಭಾವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಎರಡುಗಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದೆಂದಿರುವುದು ಎಂಬ ವ್ಯವಹಾರವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿ ಜೀವಗತಾದಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲ, ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯಗಳಿಗೆ ಸ್ವಭಾವ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವು ಸಿದ್ಧವೆಂದೂ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಹಿಮಂಡಲಾಧಿಕರಣದಲ್ಲಿ (3-2-6) ಅಜೇತನಕ್ಕೂ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ ಅಂಶಾಶಿಭಾವವು ಹೇಳಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೇತನಾಜೇತನಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದವೂ ಸತ್ಯ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಅಭೇದವೂ ಸತ್ಯ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭೇದಾಭೇದ ಶ್ರುತಿಗಳೆರಡೂ ಘಟಕ ಶ್ರುತಿಗಳ ಬಲದಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತಗಳು

ಶ್ರೀಮನ್ಯಾಯ ಸಿದ್ಧಾಂಜನದಲ್ಲಿ ಅರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ, "ಅಶೇಷ ಚಿದಚಿತ್ಪ್ರಕಾರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಏಕಮೇವತತ್ತ್ವಂ - ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಕಾರಿಣೋಃ ಪ್ರಕಾರಾಣಾಂಚ ಮಿಥಃ ಅತ್ಯಂತ ಭೇದೇಃ, ವಿಶಿಷ್ಟೈಕಾದಿ ವಿನಿವೃತ್ತಾಂ ಏಕತ್ವೇಶಃ, ತದಿತರನಿಷೇಧಶ್ಚ, ಅನ್ಯಥಾ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಕ್ಷೋಭ ಪ್ರಸಂಗಾತ್", ಎಂದು ನಿಗಮಾರಂಭದೇಶಿಕರು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ - ಭಾಷ್ಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿರುತ್ತಾರೆ

ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ, ತತ್ತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಚಾರ್ಯರು ಎಣ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. "ನಮಾಸ್ತು ರ್ವರನರ ತಿರುಪಾಯಾಮೊಳ್ಳಿ ಉಯಿರಾಮರ ಉಯಿರಾಮುದೈಯವನಂ" (1-1-1), - ಅನಂತ ಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟನು, ಉಳನೆನಲ ಉಳನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಜೇತನ ವಿಶಿಷ್ಟನು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಜೇತನಾಜೇತನ ವಿಶಿಷ್ಟನು - ಅಜೇತನಾಜೇತನ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಿಶ್ರಉಯಿತನಿದ್ದರೆಂದಿಗುಂ ಪರಂದೊಳನಂ - ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾ ಇರುವಂತೆ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ - ಅಂದರೆ ಅಜೇತನಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಗಳೇ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಿರ್ವಾಹಗಳಿಗೂ ಮೂಲವಾದ ಉಪದೇಶಗಳು.

ಇದರಿಂದಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧವು ಲೋಕಾನುಸಾರವಾದ ಮತ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಜ, ಅವನ ಪ್ರಜೆ ಪ್ರಜಾರಕ್ಷಣವು ರಾಜನ ಧರ್ಮ, ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿರುವಂತೆ, ಭಗವಂತ, ಅವನಿಗೆ ಅಧೀನರಾದವರು, ಅವರುಗಳ ರಕ್ಷಣವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಲೋಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿವೆ.

ತದ್ವೈತ-ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಗೆ ನಿದಾನ-ಕಾರಣ

ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳು ಜೀವನಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ ಭೇದವನ್ನು ಆನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾನಿ ಜ್ಞಾನಿ ಅಜ್ಞಾನಿ-ಈಶನೇಶ. ಜ್ಞಾನಿ, ಅಜ್ಞಾನಿ-ಈಶರು-ಅಜರು-ನಿತ್ಯರು, ಜ್ಞಾನ ಈಶ ಮತ್ತು ಅಜನೀಶ-ನಿತ್ಯರಾದಂ ಜೇತನ ಶೈತನಾಸಾಂ, ಅಜಾನೀಶಾಂ ಲೋಹಿತ ಶುಕ್ಲ ಕೃಷ್ಣಾಂ, ಅಜೋಹ್ಯೇಕೋ ಜುಷ್ಮನಾಣೋನು ಜಹಾತ್ಯೇನಾಂ ಭುಕ್ತುಣೋಗಾಮಜೋನನ್ಯಃ, ಭೇದವ್ಯಸದೇಶಾತ್, ಅಜಂತು ಭೇದ ನಿರ್ದೇಶಾತ್, ಪ್ರವಿಷ್ವಾನಾತ್ಮನೋ ಹಿ ತದ್ವರ್ತನಾತ್, ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿ ಸೂತ್ರಗಳು ಸರ್ವಸಮ್ಮತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ ಪ್ರಕಾರವೇನೆಂದರೆ-ಅದ್ವೈತಗಳು, "ಪ್ರವೃದ್ಧಾತ್ಮಕೋಽಪಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಐತ್ಯ ಶಬ್ದವು ಸ್ವರೂಪವಾಚಿ, ಪುನಃ ಸ್ವರೂಪ

ಪೋಷಣ್ಣ ಎಂದು ಅರ್ಥ ಹೇಳಿ ಹೀಗೆಯೇ ಐತದಾತ್ಮ್ಯಮಿದಂಸರ್ವಂ ತತ್ಪ್ರತ್ಯಂಸ ಆತ್ಮಾ ತತ್ಪ್ರಮುಖಿ ಎಂಬ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮ ಶಬ್ದವು ಸ್ವರೂಪವಾಚಿ, ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವನಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯವೇ ಶ್ರುತಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ, ಹೀಗೆ ಅದ್ವೈತದಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿಗೆ ಮುಖ್ಯಗುಣ: ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಭೇದವು ವ್ಯವಹಾರ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ, ಶ್ರವಣ-ಸಂಸರ್-ನಿಧಿದ್ಯಾಸನಾ ನಂತರ ತತ್ಪ್ರಮುಖೀತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅಪ ಕೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿ, ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮೈಕ್ಯ, ಎಂಬ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಆತ್ಮ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸ್ವರೂಪ ಪರವಾಗಿ ಅರ್ಥನುಡಿರುವುದೇ ಮೂಲ.

ದ್ವೈತಿಗಳು "ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕೋಟಿಯಾಗಿ ಭೇದವೇ ಸತ್ಯ. ಮುಕ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮರು ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನರು. ಜೀವನು ದಾಸಭೂತನು. ಐಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಗಳು ಔಚಾರಿಕ. ಯದಧೀನಾಯಸ್ಯ ಸತ್ತ್ವ ತತ್ತದಿತ್ಯೇವ ಭಣ್ಯತೇ, ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ತಾದ ಧೀನ್ಯ ನಿಬಂಧನವಾಗಿ ಐಕ್ಯ ವ್ಯವಹಾರವು ಉಪಪನ್ನ. ಆತ್ಮ ಶಬ್ದವು 'ಸ್ವಾಮಿ' ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಸವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ

ವಿಶಿಷ್ಟ ದ್ವೈತ ಮತದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು "ನೇದಾಃ ಪ್ರಮಾಣಂ" ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಸರ್ವಶ್ರುತಿಗಳಿಗೂ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವನ್ನೇ ಹೇಳಿ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಆತ್ಮ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ 'ಅಂತರ್ಧ್ಯಾವಿ' ಪರವಾಗಿ ಅರ್ಥನುಡಿ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭೇದಾಭೇದ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವನ್ನೇ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮನಿಯಾಮೃತ್ಯ, ತದೇವಾಧಾರಕತ್ವಾದಿಗಳು ಲೌಕಿಕ ಪ್ರಮಾಣಾಗೋಚರವಾದಿಂದ ಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ನಿಧನಾದ ಅಪೂರ್ವಾರ್ಥ ಬೋಧಕತ್ವವು ಉಪಪನ್ನ ಆಭೇದ ಎಂದರೆ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯ, ನಿರೋಘಟಿ, ದೇವೋಹಂ, ಮನುಷ್ಯೋಹಂ, ಎಂಬ ಪ್ರರೋಗಗಳಲ್ಲಿ ನೀಲಗುಣಕ್ಕೂ ಘಟಕ್ಕೂ, ಹಾಗೆಯೇ ದೇವ ಮನುಷ್ಯಾದಿ ಶರೀರಕ್ಕೂ, ಅಹಂಪದಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಯಾರೂ ಒಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀಲಾಭಿನ್ನ: ಘಟ, ದೇವಾಭಿನ್ನ: ಅಹಂ, ಮನುಷ್ಯಾಭಿನ್ನ: ಅಹಂ, ಎಂದೂ ನಿರೋಘಟಿ, ದೇವೋಹಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಐಕ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಏನು ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದರೆ - ನೀಲ ಪದವು ನೀಲಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಚಿ, ಹಾಗೆಯೇ ದೇವ ಮನುಷ್ಯ ಪದಗಳೂ, ದೇವಶರೀರ, ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಚಿಗಳು. ಈ ರೀತಿ ಅಭೇದವು ಸಂಗತವಾಗುತ್ತೆ - ಘಟಸ್ಯನೈಲ್ಯಂ, ಮಮೇದಂ ಶರೀರಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ಅತ್ಯಂತ ಭೇದವೇ ಸರಿ. ಐಕ್ಯವು ಗುಣ - ಗುಣಗಳಿಲ್ಲ, ಶರೀರಾತ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲ. ನೀಲ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟವೂ ಘಟತ್ವಜಾತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವೂ ಒಂದೇ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇವ, ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರ ವಿಶಿಷ್ಟವೂ, ಅಹಂತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟವೂ ಒಬ್ಬನೇ ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ ನೇಷದಿಂದ ಐಕ್ಯವು ಉಪಪನ್ನವೆಂಬುದು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಒಪ್ಪಿರುವ ಮಾತು ಹೀಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರೂ ಸಹ "ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮಸ್ಮಿ" ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಹಂ - ಚೇತನನು ಬ್ರಹ್ಮ ಶರೀರ ಭೂತ ನಾದ್ದರಿಂದ ಅಹಂತ್ವ ಪ್ರಕಾರಕ ಬ್ರಹ್ಮವು, ಬೃಹತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟವು ಎಂದು ಐಕ್ಯವು ಸುಸಂಗತವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಜೀವ ಸ್ವರೂಪವು ಸಮಕ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮ ಪರತಂತ್ರನೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಿಷ್ಕಮಾದ ಅದ್ವೈತವು - ಅಭೇದವು - ಸವಿತೇಷಾದ್ವೈತವು ರಾಮಾನುಜಯರಿಂದ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತವೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮ, ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಾನ್ಯಾಧಿಕರಣ್ಯದಿಂದ ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯವಲ್ಲ, ನಾಶಾ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿಶೇಷ್ಯವು ಒಂದೇ. ಅಹಂತ್ವ ಪ್ರಕಾರಕ, ಬೃಹತ್ವ ಪ್ರಕಾರಕ ಬ್ರಹ್ಮವೊಂದೇ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಈ ವಿಶಿಷ್ಟಾ ದ್ವೈತ ಮತದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶಬ್ದವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸ್ವರೂಪ, ಸ್ವಾಮಿ-ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರೂ, ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರಾಚುರ್ಯದಿಂದಲೂ, ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ, ಶರೀರ ಪ್ರತಿ ಸಂಚಿತ್ತ ಚೇತನನನ್ನೇ ಝಟಿತಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಗೋ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರಾಚುರ್ಯದಿಂದ ಹೆಸುನನ್ನೇ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ

ಹೀಗೆ ಚೇತನಾಚೇತನ, ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣ ಗಣ, ವಿಭೂತಿದ್ವಯ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ “ಶ್ರೀ ಮನ್ನಾರಾಯಣನು” ಒಂದೇ ತತ್ವ ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯದಿಂದಲೂ “ವಿಶಿಷ್ಟಾ ದ್ವೈತ” ಎಂಬ ಪೃಥಕವಾಗಿರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಸಜಾತೀಯ ಜೀವ, ವಿಜಾತೀಯ-ಅಜೀವ, ಸ್ವಗತ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹಾದಿ ತೂನೈವಾದ ನಿರ್ವಿಶೇಷ ಬ್ರಹ್ಮ ಒಂದೇ ಸತ್ಯ, ಅನ್ಯತ್ ಸರ್ವಮುಧ್ಯಾ, ಎಂಬ ಮತಕ್ಕೆ ಶ್ರುತಿಯಾಗಿ ಈ ವಿಧವಾದ ಮೂರು ವಸ್ತುಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಅಪೃಥಕ ಸಿದ್ಧಿ ವಿಶೇಷಣಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಂದರೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಒಂದೇ ಸತ್ಯ, ಈ ವಿಶಿಷ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ ಅದರ ಗುಣಗಳಿಗೂ ಭೇದವೇ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಐಕ್ಯವಿಲ್ಲಾ, ಅಭೇದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಏಕಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಗತ ಭೇದ ಲೋಕ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ,

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭೇದವು, ಚೇತನ, ಅಜೇತನ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ, ಅಭೇದವು ಚೇತನಾಚೇತನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಸ್ತುವಿಗೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಕೆಲವು ಪಂಡಿತರು ಮನ್ಯರು, ಜೈನಮತದಲ್ಲಿ ಗುಣ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಭೇದಾಭೇದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿರುವಂತೆ ರಾಮಾನುಜ ಮತದಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮಗಳಿಗೆ ಭೇದಾಭೇದಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅಜ್ಞಾನಮೂಲ. “ಅಂತೋನಾನಾವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಅನ್ಯಥಾಚ್” ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂಶಾಂತಿಗಳಿಗೆ, ಗುಣ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಿಯು ಒಂದೇ ಎಂಬಂತೆ ಜೀವನಿಗೂ (ವಿಶೇಷಣ), ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ (ವಿಶೇಷ್ಯ) ಪರಸ್ಪರ ಭೇದ, ಜೀವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಅಭೇದವೆಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಅಧಿಕರಣದಲ್ಲಿ “ಪ್ರಕಾಶಾದಿವತ್ತು ನೈವಂಸರಃ” ಎಂದು ಸೂರ್ಯನಿಗೂ ಅವನ ಪ್ರಭೆಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದವಿದ್ದರೂ ಪ್ರಭಾವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವಸ್ತುವು ಒಂದೇ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದೂ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತವು ಅಪ್ರಕಂಪ್ಯವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತ.

ಉಪಾಯ ಸ್ವರೂಪ

ಅನಂತರ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವವರಾಗಿ ಆ ಉಪಾಯವು, ಅಪಥೇಯ-ವಿಧಿಸಲ್ಲದೆ, ಕೇವಲವಾಕ್ಯ ಜನ್ಯಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕವೆಂದು ಹೇಳುವ ಅದ್ವೈತಮತವನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕಪಟ್ಟವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿ, ವಿಧೇಯಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು ಎಂಬುದು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಸಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದು - ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯದಿಂದ ನಶೀಕೃತನಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವ ಭಗವಂತನು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ. ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಪಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, “ರಕ್ಷೈಕ ದೀಕ್ಷೇ”, “ಪರಸ್ಮಿನ್” ಎಂಬ ಸತ್ಪ್ರಾಂತ ಪದಗಳಿಂದ ಉಪೇಯವಾದ (ಪ್ರಾಪ್ಯನಾದ) ಸಿದ್ಧೋಪಾಯವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. “ಭಕ್ತಿರೂಪಾ ಶೇಮುಷೀ”, ಎಂದು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. “ವಿಶೇಷೇಣನತಾಃ -

ವಿನತಾಃ ಎಂದು ನ್ಯಾಯೋಪಾಸನಾತ್ಮಕ ಅಶೇಷವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷ ನಿಷ್ಕಾಃ ವಿನಕ್ಷಿತಾಃ ಎಂಬುದು ಶ್ರುತ ಪ್ರಕಾರಿತಃ - ಅಂದರೆ ನ್ಯಾಸ - ಪ್ರಸತ್ತಿ, ಉಪಾಸನೆ - ಭಕ್ತಿ, ಇವೆರಡೂ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನವನತಿಲ್ಲರೂ "ವಿನತ" ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತರು. ಅವರುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೇ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆ - ಸಂಕಲ್ಪ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಪ್ರಸತ್ತಿಯು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯಷ್ಟೆ. ನಿರಿದ್ಧಾಸಿತತ್ವಃ, ಮಾಮುಪಾಸ್ತು, ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂವ್ರಜ, ಮುಮುಕ್ಷುರ್ನೈವ ಶರಣಮಹಂಪ್ರಾಪ್ಯೇ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಉಪಾಯವಿಧಾಯಕ ಛಾಂತ್ಯಗಳು. ಭಕ್ತಿಯು ಅಸಕ್ತದಾನ್ಯತ್ವವಾದ್ದರಿಂದ ನಿಸ್ಸಂಕಲ್ಪ ಉಪಾಸನಾರೂಪ ಪ್ರೀತಿರೂಪವನ್ನನಾದ ಜ್ಞಾನವಿಶೇಷ. ಪ್ರಸತ್ತಿಯು ಪ್ರೀತಿರೂಪವನ್ನನಾದ ಜ್ಞಾನವಿಶೇಷವು. ಆದರೆ ಸಕ್ಯತಾ - ಒಂದೇ ಸಲ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ "ಜ್ಞಾನಾನೋಕ್ಷಃ" ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ. ಆ ಜ್ಞಾನವು ಕೇವಲ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ವಿಧೇಯಾತ್ಮಕ ಉಪಾಸನ ರೂಪ ಜ್ಞಾನವಿಶೇಷವು. ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಮಾಣ ತಂತ್ರವಾದ್ದರಿಂದ ನಿರ್ದೇಯವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ್ದು ಪುರುಷತಂತ್ರವಾದ್ದರಿಂದ ನಿರ್ದೇಯವೇ. ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಆದ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ್ದು, ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕವು ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಶಕ್ತನಿಗೆ ಪ್ರಸತ್ತಿಯು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. "ನಹಿವಚನ ವಿಶೋಧೇಷ್ಯಾಯಃ ಪ್ರಭವತಿ"

ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಸಾಧನಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ "ನಾನಾಶಬ್ದಾದಿ ಭೇದಾತ್" ಎಂಬ ಸೂತ್ರ (3-3-56) ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಧನಗಳು ಅನೇಕವಾದವು, ಎಂದು ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿರುವ "ಶಬ್ದ ಭೇದಾತ್" ಎಂಬ ಪದಸ್ವಾರಸ್ಯದಿಂದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಸತ್ತಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ವಿವಕ್ಷಿಸಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಧ್ಯಾನ ಉಪಾಸನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಮಾತ್ಮ ಶಬ್ದಗಳು ವಿಕಾರಭೂತವಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ವಿವಕ್ಷಿಸಿದರೇನೇ ಶಬ್ದ ಭೇದವು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶವು ಸೂತ್ರಕಾರ ವಿನಕ್ಷಿತನೆಂಬುದು "ಅಕ್ಷೇವ ವಿದ್ಯಾದಿಕಾ ಇತಿ ಅದಿ ಶಬ್ದೇನ ನ್ಯಾಸೋ ವಿವಕ್ಷಿತಃ ಸೂತ್ರೇಽಪಿ ಶಬ್ದಾದಿ ಭೇದ ಸದ್ವಾ ನಾತ್" ಎಂಬ ಶ್ರುತ ಪ್ರಕಾರಿತಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಅಂಗ ಪ್ರಸತ್ತಿ ಪರವಾಗಿ ಗೀತಾ ಚರಮಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿ, ಶರಣಾಗತ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಸತ್ತಿ ಪರವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಕಿಂಚನರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸತ್ತಿಯು ಸರ್ವಫಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡುವುದೆಂಬುದು ನಿರೂಪಿಸಿದಂತಾಯಿತು.

ಈ ಪ್ರಸತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಇದರ ಅನುಷ್ಠಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯಾನುಜರ ಅರ್ನಾಚೀನರಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳು ತಲೆದೋರಿವೆ. ಆದಾಗಿ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನೇ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತನು. ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ನಾವು ಅತ್ಯಂತ ಪರತಂತ್ರರಾದ್ದರಿಂದ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ನಿಷ್ಕರು ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಿಸಲಾರದು. "ಉಪಪತ್ತೇಶ್ಚ" (ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರ 3-2-34) ಎಂಬ ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ "ಅನನ್ಯೋಪಾಯತ್ವ ಶ್ಚ ಕಾತ್" ಎಂದು ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯಕಾರರೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಭಗವಂತನೇ ಏ ಪಾಯ, ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ನಿರ್ದೇಶಕ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭ್ಯ. ಇದರಿಂದ ನಾವು ಯಾವುದನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಿಸದೆ

ಶಕ್ಯಸ್ತು ಸಂಕುಲಂ ಕೃತ್ವಾಲಂಕಾರಂ ಪರಬೀತಾರ್ಥನಃ |

ಮೂಂ ನೂಂ ದ್ವಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃ ತತ್ಸ್ಯ ಸದೃತಂಭವೇತ್ ||

ಎಂಬ ಸೀತಾರೇವಂತಿಂತ ರಕ್ಷಕವಸ್ತ್ರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಸಿದ್ಧಿವಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಸ್ವರಕ್ಷಣಾರ್ಥ ವ್ಯಾಪಾರವು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಪರಿಭೋಗವೇ ಉದ್ದೇಶ್ಯ ಪ್ರಸತ್ತಿ ಎಂಬುದು ಉಪಾಯಾಂತರವಲ್ಲ. ಪ್ರಸತ್ತಿವಿಶ್ವಾಸಃ, ಎಂಬ ಭಗವಂತನು ಸತ್ಯ ಸುತಾನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಮಾತ್ರ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಇಲ್ಲದೆ, ಅಂದರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಿರಹವು ಮಾತ್ರವು ಇರುವುದು ಸಾಕು. ಪ್ರಸತ್ತಿಯು ಅನಿವಾರಣ ಮಾತ್ರ. ಭಗವಂತನು ರಕ್ಷಿಸುವಾಗ ನಾವು ತಡೆಯದೆ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾತುಗಳು ಹೊರಟಿವೆ.

ಈ ಅತಿವಾದಗಳು ಭಗವಂತನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಕರುಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿಕೊಂಡದು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನೇ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದನೆಂಬುದ ನಿರ್ವಿವಾದ ಆ ಭಗವಂತನು ಸ್ವತಂತ್ರನೂ, ಸಮರ್ಥನೂ, ಸಹಜಕಾರುಣ್ಯಶಾಲಿಯೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅನಾದಿ ಕರ್ಮ ಪ್ರವಾಹಗಳೆಂಬ ಪುಣ್ಯಪಾವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜೀತನನ್ನು, ಸರ್ವಮುಕ್ತಿ ಪ್ರಸಂಗವೂ, ವೈಷಮ್ಯ ನೈರ್ಘೃಣ್ಯಾದಿ ಅಂದರೆ ಪಕ್ಷಪಾತ, ಕೃಪೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಎಂಬ ದೋಷಗಳುಬಾರದೆ ಇರಲು ವ್ಯಾಜಸಾರ್ವೇಕ್ಷಕ ನಾಗಿಯೇ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಭಕ್ತಿ ವ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಭಗವಂತನ ನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಶಮಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹ ವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ ಇವು ಪ್ರಸಾದಜನಕವಾದ ವ್ಯಾಜಗಳು. ವೈವಹಿತ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳು. “ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ” ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುವ ಭಗವಂತನೇ ಅವ್ಯವಹಿತವಾದ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಭೂತನು ಆಶ್ರಿತ ರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಉಪಾಯ. ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನು ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳು ಸಹಕಾರಿ ಕಾರಣಗಳು ಅಷ್ಟೇ. ಸ್ತನಂಧಯ ಪ್ರಜೆಗೆ (ಮಗುವಿಗೆ) ತಾಯಿಯು ತಾನೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮೊಲೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ, ಸ್ತನ್ಯವನ್ನು ನಿಗರಣ ಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವು ಮಗುವಿಗೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಜೀವನಿಗೆ ಭಗವದಧೀನವಾದ ಸ್ವವ್ಯಾ ಪಾರವೂ ಸೇರಿಯೇ ಇದೆ ‘ಕರ್ತಾಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವತ್ಪಾತ’ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಜೀವನಿಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವವು ವಿಹಿತ ಇದು ಪರಾತ್ಮ ತಚ್ಛುತೇಃ” ಎಂಬ ಸೂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಭಗವದಧೀನ ಕರ್ತೃತ್ವ. ಕರಣ ಕಳೇಬರ, ಬುದ್ಧಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾದಿ ಪ್ರದಾನಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲಾ ಜೀತನರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಹೇತುಕ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಶರೀರಾದಿ ಭೇದವು ಕರ್ಮ ನಿಬಂಧನ. ಆತ್ಮಕ್ಷೇಮ ಸಂವಾದನೆಯು ಅನರವರ ಬುಧ್ಯಧೀನ.

‘ಶರೈಸ್ತು ಸಂಕುಲಾಂಕೃತ್ವಾ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೀತೆಯು ಸ್ವರಕ್ಷಣಾರ್ಥ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಯಾವ ಅನ್ಯಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಕರುಣೆಯನ್ನೇ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳೆಂಬುದು, “ದತ್ತಾಃ ಪ್ರಜಾ ಜನಕವತ್ ತವದೇಶಿಕೇಂದ್ರೈಃ ಪತ್ಯಾಭಿನಂದ್ಯ ಭವತಾಪರಿಣೇಯಮಾನಾಃ” ಎಂಬ ಶರಣಾಗತಿದೀಪಿಕಾ (ಶ್ಲೋಕ 30) ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಜನಕನು ತನ್ನನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ನಂತರ ಪತಿ ಸಾರಾ ಧ್ಯದಿಂದ ಸೀತೆಯು ಹೇಳಿದ ಮಾತು. ಇಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವೇ ಶರಣಾಗತಿ ಸ್ಥಾನಾಪನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮರಕ್ಷಾ ಭರವನ್ನು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಪ್ರಪನ್ನನು ಸ್ವರಕ್ಷಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವೇ ಹೊರತು, ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವೇ ಬೇಕಿಲ್ಲನೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿವ್ರಾಚೀನರ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅವಿಮೋಢವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರೇ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿ ರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಹೀಗೆಯೇ, “ಭುಂಕ್ತೇಸ್ವಭೋಗ ಮಖಿಲಂಪತಿ ಭೋಗಶೇಷಮ್” ಎಂದು ಪ್ರಧಾನ ಫಲಿತ್ವವು ಭಗವಂತನಿ ಗಾದರೂ ಪತಿಭೋಗ ಶೇಷವಾದ ಸ್ವಭೋಗವು ಜೀವನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ತನ್ನ ಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡ ಬಾರದು ಅನುಷಂಗಿಕವಾದ ಫಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ, ಅಜೀತನತ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಬದ್ಧಜೀವನು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲೇ ಬೇಕು ಹಾಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರವಶ್ಯನಾದ ಇವನಿಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಸ್ವ ರೂಪ ವಿರುದ್ಧವಲ್ಲ. ಇವನ ಈಶ್ವರ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೂ ವಿರೋಧವಾಗಲಾರದು. ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಪರತಂತ್ರನಾದ ಈ ಬದ್ಧ ಜೀವನು ಭೋಜನಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ಮಾಡದೇ ಇರಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರು ತ್ತದೆ ಭಗವಂತನ ಶಾಸನ ರೂಪವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರ ವ್ಯಾಕುಲತೆಯು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತ ವ್ಯಾಪಾರ ವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ದಾಸನ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೇ.

ಹಾಗೆಯೇ “ಉಪಸತ್ತೇಶ್ವ” ಎಂಬ ಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಆನನ್ಯೋವಾಯತ್ಪ ಶ್ರವಣಾತ್’ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ವಿಷಯ. ಮುಂದೆ “ಫಲಮತ ಉಪವತ್ತೇಃ”(4-2-37) ಎಂಬ ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ, “ಸುವಿವಹಿಯಾಗದಾನ ಹೋಮಾದಿಭಿಃ ಉಪಾಸನೇನಚ ಆರಾಧಿತಃ ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಠಿಕ ಭೋಗಜಾತಂ ಸ್ವ ಸ್ವರೂಪಾವಿಭಾವರೂಪಮಪವರ್ಗಂಚ ದಾತುಮೀಷ್ಟೇ” ಎಂದು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯ ದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ ಭಗವಂತನೇ ಫಲಪ್ರದನೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಇದು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ವ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸಿ, ಸಾಧ್ಯೋವಾಯದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನೂ ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ.

ಹೀಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಥಾಶ್ರುತವಾಗಿ ತೋರಿ ಬರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭೇದಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿವರಿಸಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಶಿಷ್ಯಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಐಕರಸ್ಯವನ್ನೇ ಆಚಾರ್ಯರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ,

ಇತ್ಥಂ ಅರ್ಥಾವಿಶೇಷೇಽಸಿ ಯೋಜನಾಭೇದ ಮಾತ್ರತಃ |

ಪ್ರಾಚಾಂ ವಿನಾದ ಸ್ಸಂವೃತ್ತಃ ಭಾಷ್ಯಕಾರೈರವಾರಿತಃ ||

ಎಂಬ ಆಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯ.

ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ವೇದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ, “ಪರಮ ಪುರುಷಚರಣಾರವಿಂದಯುಗಳ ನೃಸ್ತಾತ್ಮಾತ್ತೀಯಸ್ಯ, ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. “ಭಗವತ್ಸನ್ಯಸ್ತ ಭರತ್ವಮಾಹ” ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ-ದೀಪಿಕೆ

“ದೈವೀಹೈಷಾಗುಣಮಯೀ ಮಮಮಾಯಾ ದುರತ್ಯಯಾ |

ಮಾಮೇವ ಯೇ ಪ್ರಸದ್ಯಂತೇ ಮಾಯಾನೇತಾಂ ತರಂತೀ ||”

ಎಂಬ ಗೀತಾ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಾಖ್ಯಾನವಾಗಿ, “ತಸ್ಯೈತಸ್ಯಾತ್ಮನಃ ಕರ್ಮಕೃತ ವಿಚಿತ್ರ ಗುಣಮಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಸರ್ಗರೂಪಾತ್ಸಂಸಾರಾನೋಕ್ತೋ ಭಗವತ್ಪ್ರಪತ್ತಿಮಂತರೇಣ ನೋಪಪದ್ಯತೇ, ಇತ್ಯುಕ್ತಂಭವತಿ ನಾನ್ಯಃ ಪಂಥಾ ಅಯು ನಾಯ ವಿದ್ಯತೇ, ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಭಿಶ್ಚ”, ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ ಮೈಕುಂತ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, “ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಯೇ ತತ್ಪ್ರಾ ದಾಂಬುಜ ದ್ವಯ ಪ್ರಪತ್ತೀರನ್ಯನ್ನಮೇಃ ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರೇಣಾಪಿ ಸಾಧನಮಸ್ತಿ” ಎಂದೂ, “ತಸ್ಯೈವಶೀ ಕರಣಂ ತಚ್ಚರಣಾಗತಿರೇವ” ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಕಾಧಿಕರಣ (1-4-1) ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು.

ನಾವು ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ ಆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು “ತ್ವಮೇವೋಪಾಯಭೂತೋಮೇ ಭವೇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮತಿಃ-ಶರಣಾಗತಿಶ್ರುತಾ” ಎಂದು ಭಗವಂತನೇ ಉಪಾಯವೆಂದಿರುವ ಬುದ್ಧಿ ಮಾತ್ರವೆಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದುವಾದ ಈ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ “ಅಹಮಸ್ಮೈಪರಾಧಾನಾಮಾಲಯೋಽಕಿಂಚನೋಽಗತಿಃ” ಎಂದೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾದೇವೇಽಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಯುಜ್ಯತಾಂ,” ಎಂಬ ವಿಧಿಯೂ, ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮತಿಃ-ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ರೂಪವಾದ ಬುದ್ಧಿ ವಿಶೇಷವೆಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಇದು,

“ಆನನ್ಯಸಾಧ್ಯೇ ಸ್ವಾಭೀಷ್ಟೇ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸ ಪೂರ್ವಕಂ |

ತದೇಕೋಪಾಯತಾ ಯಾಂಚಾ ಪ್ರಪತ್ತಿಶ್ಚರಣಾಗತಿಃ ||”

ಎಂಬ ಭರತಮುನಿ ಪ್ರಣೀತ ಶರಣಾಗತಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ. ಅದಾಗಿ ತನ್ನಿಂದ

ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ವಸ್ತುವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದವನಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಡು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವದು ಶರಣಾಗತಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ವಿಧೇಯಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ವಾತ್ಮರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣ ರೂಪ ಪುರುಷ ತಂತ್ರವಾದ ಜ್ಞಾನವಿಶೇಷ. ಹೀಗೆ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ, ಮಾಯಾವಾದಿಗಳು ಹೇಳುವ ಅವಿಧೇಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಚಾರ್ಯರು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ

ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಭುತ್ವ

ಚಿದಚಿದ್ವಿಶಿಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮವು ಜಗತ್ಪಾರಣವಾದ ವಸ್ತು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮವು, ದೇವತಾಂತರ ವ್ಯಾವೃತ್ತವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನು ಉವಾಯೋಪೇಯತ್ವಗಳು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಉಂಟು. ಅಂದರೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವವರೂ ಅವರಿಬ್ಬರೇ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ಯಭೂತರೂ ಅವರಿಬ್ಬರೇ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ “ಶ್ರದ್ಧಯಾ ದೇವೋ ದೇವತ್ವವಶುತೇ”, ಅಸ್ಯೇಶಾನಾಜಗತೋ ವಿಷ್ಣು ಪತ್ತೀ” ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರುತಿಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಜಗತ್ಪಾರಣನು ಎಂದು ಸಾರುತ್ತವೆ.

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ವಿಭುವೇ, ಅಣುವೇ, ಜೀವಿಕೋಟಿಗೆ ಸೇರಿದವಳೇ, ಈಶ್ವರ ಕೋಟಿಗೆ ಸೇರಿದವಳೇ, ಇವಳು ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದಳೇ, ಉಪಾಯಭೂತಳೇ, ಅಲ್ಲವೇ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳು ಅರ್ವಾಚೀನರಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿವೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯೆ ಎಂಬುದು, (1) “ಯುಜೇವಾಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ನಮೋರ್ಭಿವಿ ಶ್ಲೋಕ ಏತು ಪಥ್ಯೇವಸೂರೇಃ”, ಋಕ್ ಸಂಹಿತೆ (10-13-1) (2) ಇಮಾಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸರಸ್ವತೀ ಜುಷಸ್ತ್ವವಾಜಿನೀವತಿ (ಋ. ಸಂ. 2-41-8) (3) ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿ ರೇಕಾಸಾ ಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪಿಣೀ (ಬ್ರಹ್ಮ ವೈ. ಪು. 1-30-18) ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಃ - ಮೂಲಪ್ರಕೃತ್ಯಭಿಮಾನಿ ದೇವತಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧ ಇದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಈಶ್ವರ ಕೋಟಿಗೆ ಸೇರಿದವಳು ಇವಳು ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಪತಿಪತ್ನೀ ಭಾವದಿಂದ ನೇಚ್ಚಿಯಿಂದ ಅಧೀನಳು ವಿಶೇಷಣಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾರಾಯಣನು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು “ವ್ಯಾವಕಾವತಿ ಸಂಶ್ಲೇಷಾದೇಕ ತತ್ವಮಿವೋದಿತೌ”, ಎಂದು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಪೃಥಕ್ಕೂತ ಶೇಷ ಭೂತಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀ. ತದ್ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪರತತ್ವವು “ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ವೈತ”ವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಏಕತತ್ವವೆನ್ನುವಂತೆ, ಇರುತ್ತಾರೆ. “ಕಾಮವತ್ಸ್ಯಮೃತಂದುಹಾನಾ” ಎಂದೂ, “ವಿಮುಕ್ತಿಫಲದಾಯಿನೀ” ಎಂಬುದೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದಳು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳು. “ದಾಯಿನೀ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ತಾಚ್ಛೀಲೈಣಿನಿ ಪ್ರತ್ಯಯ. ದಾಯಿನೀ - ಕೊಡುವ ಸ್ವಭಾವಳು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಕೊಡಿಸುವವಳನ್ನೂ ಕೊಡುವವಳೆಂದು ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾದರೆ, “ದಾಸಿನೀ” ಎಂದಿರಬೇಕು

“ಯಥಾ ಸರ್ವಗತೋ ವಿಷ್ಣುಃ ತಥೈವೇಯಂದ್ವಿಜೋತ್ತಮ” ಎಂಬ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ವಚನವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ ವಿಭು (ಸರ್ವಗತ) ಸ್ವರೂಪೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಯಥಾ ತಥಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಪ್ರಕಾರವಾಚಿ ವಿಷ್ಣುವು ವಿಭುವಾಗಿ ಸರ್ವಗತನಾಗಿರುವಂತೆ ಇವಳೂ ವಿಭು ಸ್ವರೂಪೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೇನೇ ಯಥಾ ತಥಾ ಶಬ್ದಗಳು ಸ್ವರಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವಳು ಧರ್ಮ ಭೂತಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಿಭುಸ್ವರೂಪಳು. ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಣು, ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲ ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ ಉಪಾಯಭೂತೆಯೂ ಪ್ರಾಪ್ಯಭೂತೆಯೂ ಆದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವು ಹೆಚ್ಚಿನದು.

ದ್ವಯಮಂತ್ರದ ಉತ್ತರ ಖಂಡದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಮತೇ' ಎಂದು ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟನು ಉಪೇಯವೆಂದರೆ ಪೂರ್ವ ಖಂಡದಲ್ಲಿಯೂ 'ಶ್ರೀಮತಾ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟನೇ ಉಪಾಯವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸ್ವರಸವಲ್ಲವೇ ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಚಾರ್ಯರು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ

ಪುರುಷಾರ್ಥ ವಿಚಾರ

ಪರಮ ಪದದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪಡೆದು ಅವನನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಅನುಭವಪರಿವಾಹವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ಅಚಾರ್ಯರು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮೈಕ್ಯವೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಅದ್ವೈತ ಮತವನ್ನೂ, ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆನಂದ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ದ್ವೈತಪಕ್ಷವನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿ, "ಭೋಗಮಾತ್ರಸಾಮ್ಯಲಿಂಗಾಚ್ಛ", ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಜಂ' ಇತ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಆನುಸರಿಸಿ "ಭಜತಿ ಪರಮಂಸಾಮ್ಯಂ ಭೋಗೇ ನಿವೃತ್ತಿಕಫೋಜ್ಜಿತಮ್", ಎಂದು ಪುನರಾವರ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾಸುಭವರೂಪ ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಸಾಮ್ಯವು, ಎಂದು ಅಚಾರ್ಯರು ನಿಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ

ನಿಗಮನ

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರವೆಂಬ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನಕ್ಕೆ ಅನಪೇಕ್ಷಿತಾರ್ಥ ವಿಸ್ತಾರವಿಲ್ಲದೆ, ಅಪೇಕ್ಷಿತಾರ್ಥ ಸಂಕ್ಷೇಪವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೂ, ಸತ್ಯಪ್ರದಾಯಾಗತ ಸಮೀಚೀನ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥೋಪದೇಶಾದಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೂ, ಶ್ರೀಮಾರ್ಗ ಸರಗೂರು ಮಾಡಭೂಷಣಂ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು ಆಸ್ತಿಕ ಲೋಕೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ 'ಸಾರ ಚಂದ್ರಿಕಾ' ಎಂಬ ವಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದು ಬಹಳ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಅಚಾರ್ಯರು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿರುವ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬರೆದು ಮುದ್ರಿಸಿ, ಆಕರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವುದು ಓದುಗರಿಗೆ ಬಹಳ ಉಪಕಾರವಾಗಿದೆ. ವ್ರತಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ, ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದೂ ಬಹಳ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದೆ. ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ದ್ರಾವಿಡಾತ್ಮಕ ಉಭಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಚಯ ಹೊಂದಿ ಉಭಯ ವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರು. ಇವರು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದು ನಿವೃತ್ತರಾದವರು. ಹಿಂದೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಅಚಾರ್ಯವರೈರಾದ ಶ್ರೀಮದಭಿನವ ರಂಗನಾಥ ಬ್ರಹ್ಮ ತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪಾತ್ರರಾದವರು ಶ್ರೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವೇದ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಉಪಯುಕ್ತ ಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಅಧಿಕರಿಸಿ, "ಬಹುದ್ಭುತಿಃ ಶ್ರೋತವ್ಯಂ ಬಹುಧಾಶ್ರೋತವ್ಯಂ" ಎಂಬಂತೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವೇದಾಂತ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳ ಹತ್ತಿರವೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ವೇದಾಂತ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ನಿವರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅನವರತ ಪರಿಶ್ರಮ ಪಟ್ಟು ವೇದಾಂತ ಜ್ಞಾನ ನಿಷ್ಣಾತರಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನವನ್ನು ಸಮಾಖ್ಯಾನ ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನವು ಸಕಲ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸರ್ವರಿಗೂ ಉಪಾದೇಯ. ಅಸ್ತಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಸಂಕೇತ ಪಿಶಾಚಿಕೆಯನ್ನು ದೂರತಳ್ಳಿ, ಆಯಾಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಮರ್ಥಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕಾಲ

ಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಈ ವಾಖ್ಯಾನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಿ ವಿಶದವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ವರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಾಧನವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ, ತದ್ವಾರಾ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ ಎಂದು ನಾವು ಸರ್ವಜ್ಞ ಸರ್ವಶಕ್ತ ಪರಮಕಾರುಣಿಕನಾದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತರು ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕನಾರವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಚಿಲ್ಲರೈ ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಇತರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿ ನಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸರ್ವತೋಮುಖ ವಾಗಿ ಹರಡಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇತಿ ನಾರಾಯಣ ಸ್ತುತಯಃ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಪರಕಾಲ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ನಿಯಮಾನುಸಾರಿ ವ್ಯಾಕರಣ
ನೇದಾಂತ ವಿದ್ವಾನ್ ವಿದ್ವನ್ಮುನಿ, ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್
ಸರಗೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವರವಾಚಾರ್ಯಃ

ಶ್ರೀ

ಶ್ರೀಮತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ಶರಗೋಪಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮದಾದಿವಣ್ ಶರಗೋಪ ಯತೀಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |

೨೦೦೪

★

ಶ್ರೀಮದಹೋಬಲ ಮಠದ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 44ನೇ ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತರಾಗಿ ಜಜಯ ಮಾಡಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ದಿವ್ಯ ಪಾದುಕಾ ನೇವಕ, ಶ್ರೀ ಮತ್ಸರಮಹಂಸ:ಶ್ರೀ. ಉಭ. ವೇ., ವೇದಾಂತದೇಶಿಕ ಯತೀಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕನವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಶ್ರೀಮುಖ.

ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಶ್ರೀಮುಖಮಠ

—

ಶ್ರೀಯಃ ಪತಯ ನ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ್ ಇವುಲಹಿನಿಲ್ ಪಿರಂದಿರುಕ್ಕುಮ್ ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಹಳುಮ್ ನೋಕ್ಷು ಮಡೈಯ ನೇಂಡುಮೆನ್ನು ಪಾಡುಪಟ್ಟುನರುಹಿರಾನ್. ಅದರಾಹ್ ಪೃಷ್ಠಿಕಾಲತ್ತಿಲ್ ಸಕಲ ಜೀವರಾಹಳುಕ್ಕುಂ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈಕ್ಕೊಡುತ್ತ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ್ ಮೂಲಮಾಹವುಮ್, ತಾನೇ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದ್ಯನ ತಾರಂಗಳೈಪ್ಪಣ್ಣಿಯುಮ್, ಆಫ್ರವಾರಾಹಳ್ ರೂಪ ಮಾಹ ಅಭಿನವ ದಶಾವತಾರಂ ಪಣ್ಣಿಯುಮ್, ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥ ಯಾಮುನ ರಾಮಾನುಜ ವೇದಾಂತ ದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೃತಿ ಆಚಾರ್ಯರಾಹಳ್ ಮೂಲ ಮಾಹ ಅವತರಿತ್ತುಂ, ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಂ ಪಣ್ಣಿ ಉಪಕರಿತ್ತಿರುಕ್ಕಿರಾನ್ ಇಂದ ಜ್ಞಾನ ದೀಪತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೊಂಡು ಎಲ್ಲೋರುಮ್ ಸಂಸಾರ ಮಾಹಿರ ಇರುಟ್ಟುಪ್ಪೊಕ್ಕುಡಿತ್ತು ಉಜ್ಜೀವನಂ ಪೆರವೇಂಡಿಯದೆನ್ನದು ಅವನುಡೈಯ ತಿರುವುಳ್ಳುಮ್.

ಪ್ರಕೃತಂ, ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್ ಇಂದ ಕಲಿಯಿಲ್ ಅವತರಿತ್ತು ಪರಶ್ವತಂಗಳಾನ ಗ್ರಂಥ ಗಳೈ ಸಂಸ್ಕೃತ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಲ್ ಅನುಗ್ರಹಿತ್ತಿರುಕ್ಕಿರಾರ್. ಅವೈಹಳಿಲ್ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಂ ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಂಗಳುಮ್ ಆಡಂಗಿಯಿರುಕ್ಕಿರ ಪ್ರಧಾನಮಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗ್ರಂಥಮ್. ಇಕ್ಕಾಲತ್ತಿ ಉಳ್ಳವರ್ ದೇಹಯಾತ್ರೈಕ್ಕಾಹವೇ ತಂಗಳ್ ಆಯುಸ್ಸುಮುಗ್ಧವದೈಯುಮ್ ಶಿಲವಗ್ರಿತ್ತು ವರುಹಿರಾಹಳ್. ಇವರಾಹಳ್ ಇಂದರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥ ಮೊನ್ನೈಯಾನದು ಸದಾಚಾರ್ಯನಿಡಮ್ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಮ್ ಪಣ್ಣಿ ಜ್ಞಾನಂ ಸಂಪಾದಿತ್ತುಕ್ಕೊಂಡು ಆವ್ಯಾಚಾರ್ಯರಾಹಳ್ ಮೂಲಮಾಹ ಎಂಬೆರುಮಾನ್ ತಿರುವಡಿಹಳಿಲ್ ಆತ್ಮರಕ್ಷಾಭರ ಸಮರ್ಪಣಮ್ ತೆಯ್ದಾಲ್ ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನಮಾಪೆರಲಾಮ್.

ವಿದ್ವಾನ್ ಸರಗೂರ್ ಮಾಡಪೂಶಿ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರ್ ಸದಾಚಾರ್ಯರಾಹಳಿಡಮ್ ಉಭಯ ವೇದಾಂತಂ ಗಳೈಯುಮ್ ನೆನ್ನಾಹ ಅಧಿಕರಿತ್ತೆವರ್. ಕರ್ಮತರ್. ಇವರ್ ಎರೈನವೇ ಪೋಡಶ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗ್ರಂಥಂ ಗಳಾನ ಪೂರ್ವಾಪರ ಪ್ರಯೋಗಂಗಳೈಯುಮ್, ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರಾಹಳ್ ತೆಯ್ಯವೇಂಡಿಯ ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ

ಜಪಾದಿ ಭಗವದಾರಾಧನ ವರ್ಮಂತೆಗಳಾನ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳೈಯುಮ್ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾದಿತರ್ಪಣಂಗಳೈಯುಮ್ ತೆರವಿಕ್ಕಿರ “ದಿನಚರಿ” ಗ್ರಂಥಮೊನ್ನೈಯುಂ, ಪೂರ್ವಾರ್ಹಳ್ ಅನುಷ್ಠಿತ್ತ ವೈವೇರುಹಿರಮುರೈಯಿಲ್, ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳೈ ಆಧಾರಮಾಹವೈತ್ತಕ್ಕೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶಪ್ಪಡುತ್ತಿರುಕ್ಕಿರಾರ್ ಇವೈಯ್ಯುದು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಹಸ್ಯ ತ್ರಯಸಾರತ್ತುಕ್ಕು ಎಳೆಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೈಯಿಲ್ ಒರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನತ್ತೈ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳೈ ಆಡಿಯೊಟ್ಟಿ ಎಗ್ಗದಿ, ಮೂಲ ಶ್ರೀ ಸೊಕ್ಕಿಯುಡನ್ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಿಲ್ ಅಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುಕ್ಕಿರದು ಕನ್ನಡ ದೇಶತ್ತಾರ್ಕು ಮಿಹವುಮ್ ಉವರೋಗ ಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್ “ಕರ್ಮಸಮುಚ್ಚಿತಾತ್ ಜ್ಞಾನಾತ್ ಅವನರ್ಗಶ್ರುತೇಃ” ಎನ್ನು ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮೂಲಮಾನ ಜ್ಞಾನಮ್ ಮೋಕ್ಷತ್ತಿರುಕ್ಕಿರಣಮ್ ಎನ್ನಿರ ಸಿದ್ಧಾಂತತ್ತೈ ಆಡಿಯೊಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲೋರುಂ ಮೋಕ್ಷಂ ವೆರ ಇಗ್ರಂಥಂಗಳ್ ಮಿಹವುಂ ಪಯನ್ವಡುಮ್, ಎನ್ನು ಸಂತೋಷಪ್ಪಡು ಹಿರೋಮ್.

ಆಸ್ತಿಕರಾಹಳ್ ಅನೈವರುಂ ಇಂದ “ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರ” ಶ್ರೀ ಕೋಶತ್ತೈ ವಿಲೈಕೂಡುತ್ತು ವಾಂಗಿಕ್ಕೊಂಡು, ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಹಳಿಡತ್ತಿಲ್ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಂತೆಯ್ದಿ ನಲ್ಲ ಜ್ಞಾನತ್ತೈ ಆಡೈಂದು ಭಗವಾನ್ ತಿರುವಡಿಹಳಿಲ್ ಆತ್ಮರಕ್ಷಾ ಭರತ್ತೈ ಸಮರ್ಪಿತ್ತು ಕೃತ ಕೃತ್ಯರಾಹಳಾಹವುಮ್, ಕೃತಾರ್ಥರಾಹಳಾಹವುಮ್, ವೇಂಡಿ ಆಶಾಸಿಕ್ಕಿರೋಮ್. ಇಪ್ಪಡಿಯೇ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸರಗೂರ್ ಕೃಷ್ಣ ಮಾಚಾರ್ಯರ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರುಡೈಯ ಮುಟ್ಟಿಯ ಚಿಲ್ಲರೈ ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥಂಗಳೈಯುಮ್ ವೆಳಪ್ಪಡುತ್ತಿ ಉಲಹತ್ತೈ ವಾಙ್ಮವಿಕ್ಕುಂಪಡಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹನ್ ಅನುಗ್ರಹಿಕ್ಕುವೇಂಡು ಮೆನ್ನು ಅವ್ವೆಂಬೆರುಮಾನೈ ಪ್ರಾರ್ಥಿತ್ತು ಶೆಯ್ದಮಂಗಳಾಶಾಸನಮ್.

ಶ್ರೀ ಶತಗೋಪಶ್ರೀಃ

ಶುಕ್ಲಸಂ. ಮಾಶಿಮಾದಮ್

ಶಭಿಷತ್ಯೈ

25-2-1990

Dr N S Anantharangachar, Ph.D.,
Principal, Maharaja's Sanskrit College, Mysore (Retd)
Member, Academy of Sanskrit Research, Melkote
Hon Registrar Bharatiya Vidya Bhawan, Bangalore

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ

ಗ್ರಂಥ ಪರಿಚಯ - ಆಶಾಸನೆ

"ಕವಿತಾರ್ಕಿಕ ಸಿಂಹರು", "ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರರು, ವೇದಾಂತದೇಶಿಕರು" ಎಂಬ ಶ್ರೀನಾಮಗಳಿಗೆ ಅನ್ವರ್ಥಪಾತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟನಾಥರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಶತಾಧಿಕ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ ತ್ರಯಸಾರ'ಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ ಇದು ಇವರ ಪರಿಣತವತ್ಸರದ ಫಲವಾಗಿ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಮುಮುಕ್ಷುವಾದವನೊಬ್ಬನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅರಿಯಬೇಕಾದ ತತ್ತ್ವ-ಹಿತ-ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಲಲಿತನಾದ ಮತ್ತು ಮಂಜುಳವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವಡಿಸುವ ಮೇರು ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ ಇದು ಇದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಹೀಗಿದೆ -

- ೧) ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಸ್ವತಂತ್ರವೂ ಸಮರ್ಥವೂ ಆದ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಸುತ್ತದೆ.
- ೨) ಮೂಲಮಂತ್ರ, ದ್ವಯಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳು ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ ರಹಸ್ಯಗಳೆಂದು ಜಿನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.
- ೩) ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ತಮಿಳಿನ ಹಿತಮಿತ ವಾದ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ 'ಮಣಿ ಪ್ರವಾಳ ಶೈಲಿ'ಯಲ್ಲಿ ಇದು ರಚಿತವಾಗಿದೆ.
- ೪) ಇಲ್ಲಿ - ಪ್ರೇಮಾದಿಸಿರುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ಸ್ಮೃತೀತಿ ಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೂ ಆಳ್ವಾರರುಗಳ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೂ ಅನೇಕಶಃ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ ಉಭಯ ವೇದಾಂತಗಳ ಆಧಾರವಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ೫) ಪ್ರಸ್ಥಾನತ್ರಯ ಭಾಷ್ಯಗಳಂತೆ ಅಲ್ಲದೆ ಇದನ್ನು ಅಧಿಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ

೬) ವ್ರಪತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ, ವ್ರಪತ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು, ವ್ರಪತ್ತಿಯ ಪರಿಕರಗಳು ವ್ರಪತ್ತ್ಯನುಷ್ಠಾನ ಕ್ರಮ, ವ್ರಪನ್ನನ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ವ್ರಪನ್ನನ ಉತ್ತರಕೃತ್ಯ ಸ್ವರೂಪ - ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕುರಿತು ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ನಿರೂಪಣೆ ಇಲ್ಲಿದೆ

೭) ವ್ರಪತ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬಗೆಗೆ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ ಕಾಲದಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ 'ಇದಮಿತ್ಥಂ' ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಮರ್ಯಾದೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಮಾಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೂ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿ ಕೃತಿ ಪಾದಿಸಿರುವುದು ಇದರ ಮಹತ್ವವಾಗಿದೆ ಅರ್ಚಾರ್ಯರು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ವ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳು ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು

ಈ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಾನು ಸಂಧಾನ ಎಲ್ಲ ಧಾರ್ಮಿಕರಿಗೂ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವೆಂದು ಮನಗಂಡ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಸರಗೂರು ಮಾಡವೂರಿ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು 'ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ' ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದೊಡನೆ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಮೋಪಕಾರಕವಾಗಿದೆ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಮೂಲಪಾರವನ್ನು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅದರ ಅನುವಾದವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಾರ್ಯರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಆಕರವನ್ನು ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳ ಪೂರ್ಣಪಾರವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಿರುವುದು ಆ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಿವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಲೇಖಕರು ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಪರಮಪೂಜ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಇಂಜನೇಡು ಅಳಿಹಿಂಪಿಂಗರ ಅವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ ಶ್ರೀ ಕರೂರ್ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಧಾರವನ್ನಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಮೇಲಿನ ಪಂಚವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ಇಂಥ ಒಂದು ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಕಟಣೆ ಬಹಳ ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಇದುವರೆಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರವನ್ನು ಕುರಿತ ಕೃತಿಗಳು ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಅಥವಾ ಬಹಳ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಅಥವಾ ಮೂಲಪಾಠ ರಹಿತವಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಕೃತಿ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

'ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ' ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು ಗುರು ಮುಖೇನ ಉಭಯ ವೇದಾಂತಗಳನ್ನೂ ಅಧಿಕರಿಸಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವೈಭುತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಘನವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ ವೇದಾಂತಾರ್ಥ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಅನವರತ ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಸಂಘದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವರಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಅನವರತ ಮಾಡುವ ಪರಮ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ತತ್ವರೂಪ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಭೂಷಣರೂ ಆಗಿರುವ ಮಾನ್ಯರು ಸಾರತಮವಾದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪರಮೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಸ್ತಿಕರಾದ ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರೂ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಜೀವನ ಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲೆಂದು ನಾನು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಎಫ್. ಎಸ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್ಯ

|| ತ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ ||

|| ತ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾನ್ತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ||

|| ತ್ರೀಮತೇ ತ್ರೀವಣಾಶರಕೋಪ ತ್ರೀವೇದಾನ್ತ ದೇಶಿಕಾಯತೀಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ||

★

ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನ

ತ್ರೀಮದ್ವೇದಾನ್ತದೇಶಿಕರೆಂದೇ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತರಾದ ತ್ರೀವೇಂಕಟನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಗುರುಗಳ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರವು ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಗ್ರಂಥರತ್ನವಾಗಿದ್ದು, ಮುಮುಕ್ಷುವು ಅಪಶ್ಯವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಿಸಿ ಅರ್ಥವರಿಯಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕು ದಿವ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಗುರುಮುಖೇನ ಇದನ್ನು ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ, ತತ್ತ್ವ, ಹಿತ, ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನರಿತು, ಪ್ರವನ್ನನು ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಭಗವದ್ಭಾಗವತ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸವಿಸೇವೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ ತ್ರೀ ಮದ್ರಾಮಾನು ಜಾಚಾರ್ಯರು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೋಧಾಯನ ವೃತ್ತಾನುಸಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಟಂಕದ್ರಮಿಡಾದಿ ಪೂವಾಚಾರ್ಯಾ ಭಿಪ್ರಾಯಾನು ಗುಣವಾಗಿಯೂ ತ್ರೀ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಉಪಕರಿಸಿದಂತೆ, ತ್ರೀ ವೇದಾನ್ತದೇಶಿಕರೂ, ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಿವಿಯಿಂದ ಕಿವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಗುತ್ತಾ, ಬರೆವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಾರದೇ ಉಳಿದಿದ್ದ ಮೂಲಮಂತ್ರ, ದ್ವಯಮಂತ್ರ, ಚರನು ಶ್ಲೋಕಗಳೆಂಬ ಮೂರು "ರಹಸ್ಯ"ಗಳ ದಿವ್ಯಾರ್ಥ ಸಾಗರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಿ, ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪಾಂಚರಾತ್ರ, ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಾದಿ ಸಕಲ ಪ್ರಮಾಣ ವುರ್ವಕವಾಗಿ ಜ್ಞೇಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಸಂಶಯ ವಿಪರೈಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಪಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಈ ಪ್ರವತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವರು ಪ್ರವತ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪ, ಅದರ ಅಂಗಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ವರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ, ಪ್ರವತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುವವನ ಯೋಗ್ಯತೆ, ಪ್ರವತ್ತಿ - ಭಕ್ತಿಗಳ ಅಂತರ, ಪ್ರವನ್ನನಿಗಿರಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾತ ಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರಪನ್ನನ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಕಾರ, ಕೈಂಕರ್ಯ ಸ್ವರೂಪ, ಮೂರು ರಹಸ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನ, ದಿವ್ಯ ಪ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತ್ರೀಭಾಷ್ಯ ಕಾರರು ಗದ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ತ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲೂ ವಿಶದೀಕರಿಸಿರುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸೂಚನೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಿಟ್ಟ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿಸಿ, ಬೆಳೆಸಿ, ಸಮನ್ವಯಿಸಿ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತವು ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೂ, ತ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಮಹೋಪಕಾರ ಮಾಡಿ ರಾಮಾನುಜ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಭದ್ರಕೋಟಿ ಯೊಂದನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ

ತ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರವು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರು ಹೀಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವೂ, ಅವಿವಿಕ್ತವೂ, ಅತಿ ಗಂಭೀರವೂ, ಸಮಗ್ರವೂ ಆದ ಕೃತಿ ಇದರ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಿಶ್ರವಾದ (ಭೂಯಿಷ್ಯವಾದ) ತಮಿಳು. ವಿದ್ವದ್ಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂದೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಸುಲಭ ಭಾಷೆ. ಇದನ್ನು ಮಣಿ ಪ್ರವಾಳವೆನ್ನುವರು. ಇದನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದವರು, ತ್ರೀ ರಾಮಾನುಜ ಮಾತುಲರಾದ ತ್ರೀ ಪೆರಿಯ ತಿರುಮಲೈನಂಬಿಗಳ ಕುಮಾರರೂ, ತ್ರೀ ರಾಮಾನುಜ ಸಚ್ಚಿಷ್ಯಾಗ್ರೇಸರರೂ ಆದ ತ್ರೀ ತಿರುಕ್ಕುರುಗೈ ಪಿರಾರ್ ಪಿರ್ಯಾರ್ ನಮಾಳ್ವಾರರೂ

ತಿರುವಾಯ್ಮೋಗಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾದ ಶ್ರೀ ಆರಾಯಿರವ್ವಡಿಯು ಈ ಆಚಾರ್ಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದುದೇ ಈ ಭೋಗ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ.

ಶ್ರೀ ಪಿಳ್ಳೆಲೋಕಾಚಾರ್ಯರ ಪರಮೋತ್ತಮ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳಾದ, ಶ್ರೀ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ, ದ್ವಯಮಂತ್ರ, ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಅರ್ಥಗಳು ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗುರುಮುಖೇನ ಕೇಳಿದವರ ವಾಲಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು ಅಷ್ಟೆ. ಪುನಃ ಅರ್ಥಾನು ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಪನ್ನನು ನೆನಪನ್ನೇ ಮಾತ್ರ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ ಅದು ಇವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಹದಿನೆಂಟು ರಹಸ್ಯಗ್ರಂಥಗಳು, ಆ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಬಂದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೇಧಾವೀ ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಅರ್ಥರಾಶಿಗಳ ಪೈಕಿ ಅರ್ಥಗ್ರಹಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯು ಏರ್ಪಟ್ಟದ್ದು ಈ ಆಚಾರ್ಯರ ಕಿರಿಯ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರು ಈ ಅರ್ಥಭಿನ್ನತೆಗಳ ಸಾಮಂಜಸ್ಯ ಸಮನ್ವಯ ನಿರೂಪಣೆಯ ಮಹಾಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕುವ ಅವಶ್ಯವಾಯಿತು. ಯಾವ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನೂ ಗೌರವಿಸಿಯೇ, ಯಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ನೋಯಿಸದೆಯೇ, ಪರಮ ಸಾತ್ತ್ವಿಕವಾಗಿಯೇ, “ಅಭಿಯುಕ್ತರ” ಅರ್ಥರಾಶಿಯನ್ನು ಏಕ ಪ್ರಕಾರವನ್ನಾಗಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರ ಕಾರ್ಯ ಸ್ತುತ್ಯವೂ, ಅಪೂರ್ವವೂ, ವಿಸ್ಮಯಕಾರಕವೂ, ಅದ್ಭುತವೂ ಆಗಿದೆಯೆನ್ನಬೇಕು. “ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಶಿಷ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ, ಅರ್ಥಭೇದವಿಲ್ಲ. ವಾಕ್ಯಯೋಜನಾಭೇದ ಮಾತ್ರವೇ ಇದೆ, ಎಂದು (ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ) ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯ ವೈಶಾಲ್ಯವೂ ನಮ್ಮ ಇಂದಿನವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅತಿರೇಕದ, ವೈಭವವಾದಗಳ, ಅರ್ಥ ವೈಷಮ್ಯಗಳ, ಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ವೈಪರೀತ್ಯಗ್ರಹಿಕೆಗಳ ಏರುಪೇರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿ, ಉಭಯ ವೇದಾಂತ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನೂ, ಮನೋಜ್ಞವಾಗುವಂತೆ, ಸಮತೋಲದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯವೂ ಗ್ರಾಹ್ಯವೂ ಆದ ಬಹು ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಾರತಮ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ “ಪರಿಮಿತ ಗಂಭೀರ ಭಾಷಿ” ಎಂದೆನಿಸುವಂತೆ ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಉಪಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರಂಥಹ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಆಚಾರ್ಯರು ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಎನ್ನಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ವರ್ಣಬಾಹಿರರು ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಪಂಡಿತರು-ಪಾಮರರು ಅಂತರವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಸಾತ್ತ್ವಿಕರೂ ಪ್ರಪನ್ನರೂ ಆದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅರ್ಥಗಳು ದೊರೆಯುವಂತೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಹೃದಯ ವೈಶಾಲ್ಯವೂ (Catholicity) ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇದೇ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರ ಎರಡನೆಯ ಮಹಾನಿಧಿಯೆಂದೂ, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯವೂ, ಭೋಗ್ಯವೂ, ಸುಲಭವೂ, ಪ್ರಪನ್ನ ಹೃದಯ ಸಮಾಪವೂ ಎಂದೂ ಹಿರಿಯರು ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರವನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ಇದರಿಂದಲೇ.

ಇಂಥ ಅಪೂರ್ವ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ವ್ರಾಜೀನವಾದ ವಂಚಮಾತೃನಗಳುಂಟು ಅವು ಸಾರದೀಪಿಕೆ, ಸಾರಾಸ್ವಾದಿನೀ ಸಾರ ಪ್ರಾಕಾಶಿಕೆ, ಸಾರವಿವರಣೆ, ಸಾರ ಸಂಗ್ರಹಗಳೆಂಬವು ಈ ಐದಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀ ಇಂಜಿಮೇಡು ಅಗ್ನಿಯಿಂಶಿಂಗಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀವಣ್ ಶರಣೋಪ ಶ್ರೀರಂಗಶರಣೋಪಯುಕ್ತೀಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕರು (ಶ್ರೀ ಅಕ್ಕೋಬಿಲ ಮಠದ ೪೨ನೆಯ ಆಸ್ಥಾನ ಪತೆಗಳು) ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಾರಭೋಧಿನಿಯೂ, ಈಚೆಗೆ ಶ್ರೀ ಉಭ ವೇ ಉತ್ತಮೂರು ವೀರರಾಘವಾಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಾರವಿಸ್ತಾರವೂ ಸೇರಿ ಸಪ್ತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ವ್ರಸಿದ್ಧವಿದ್ದರೂ ಇಂದು ಕೊನೆಯದೊಂದನ್ನು (ತಮಿಳು ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ) ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದವಾವುವೂ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಜೀನ ಮುದ್ರಣದ ಈ ಕೋಶಗಳು ದೈವ ಕೃಪೆಯಿಂದ ದೊರೆತರೂ, ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಬಾರದವರಿಗೆ ಅವು ಪ್ರಯೋಜಕವೂ ಆಗುವಂತಿಲ್ಲ.

ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ನೀಗಲು ಶ್ರೀ ಉಮೇ! ಸ. ಮಾ. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯ

ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಟಿತ ಪ್ರಾಚೀನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಈವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗದ ಶ್ರೀ ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಾರಾಂಶಾರ್ಥಕಾಂಮುದೀಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಅತಿ ಸಂಗ್ರಹವೂ ಅತಿ ವಿಸ್ತರವೂ ಅಲ್ಲದ ಭೋಗ್ಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಗಳನ್ನನಾಕಿರೇಕವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಈಗ ಈ ಸಾರಚಂದ್ರಿಕೆಯೆಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರ ಭಾಗ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರು ಅತಿವಿರಳ. ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರರಾದ ಈ ಮಹನೀಯರು ಈಗಾಗಲೇ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಆಸ್ತಿಕ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಗಳು ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮೂಲೋಲನೃಸಿಂಹ ಮಂದಿರ ಸ್ಥಾಪನೆ, ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಾದಿಗಳ ಪೈಪಣಿ, ಸೆರೆಗೂರೆಂಬ ತಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ, ಸನಾತನ ಧರ್ಮಸಭೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಪೂರ್ವಾಪರ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮುದ್ರಣ, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಪ್ರದಾಯರಕ್ಷೆಗೆ ಈ ಮಹನೀಯರು ಹೆಗಲಿರುಳೂ ದುಡಿದವರು. ದಕ್ಷರೂ, ಪಕ್ರಮಾಣಿಕರೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ವಿದ್ವತ್ತಿಯರೂ, ಸಜ್ಜನರೂ, ಅಚಾರ್ಯಭಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠರೂ, ವಿನಯಾನ್ವಿತರೂಪವಾದ ಸಮರ್ಥರೂ, ಅಪೂರ್ವ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥನಿರ್ಮಾಣ ನಿಪುಣರೂ, ವಾಗ್ಮಿಗಳೂ ಆದ ಈ ಮಹಾಪುರುಷರು ಈ ದಿವ್ಯ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ದ್ರವ್ಯ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನೂ ನಾನಾ ಮುಖೇನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸಮರ್ಥ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಅವರ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ತಾನೇ ಈ ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಮಿತವಾದ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಬಾಹುಳ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸವಾಡವನ್ನೇ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೈಂಕರ್ಯಸಕ್ತರಿಗೆ ದೇವರು ಒದಗಿ ಬರುವನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ.

ಈ ಮಹನೀಯರ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದವನು ಈ ಲೇಖಕದಾಸ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಡದವರೆಂಬುದನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ಕಂಡವನು. ದಾಸನು ನಡೆಸಿದ ಅಲ್ಪ ಗ್ರಂಥ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು, ಕೇಳಿ, ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದವನನ್ನೂ ಹತ್ತಿರ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು, ಗುಣೈಕ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳಾಗಿ, ದಾಸನಿಗೆ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆಯುವಂತೆ ನಿಯಮಿಸಿದವರು. ಶಿಷ್ಯಾಗ್ರೇಸರರೂ, ಬುಧಾಗ್ರೇಸರರೂ, ಶಿಷ್ಯಾಚಾರ-ವಿಚಾರ ಸಂರಕ್ಷಕರೂ, ಅಗಿರುವ ಈ ಮಹನೀಯರ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಲಂಘಿಸಲಾರದೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಾನಲೋಕನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಭಾಗ್ಯವೊದಗಿದುದು ಒಂದು ಪ್ರಸಾದವೇ.

ಪ್ರಕೃತ ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ಅದರೊಡನೆ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥವೂ ಸೇರಿದ್ದು ವಾಚಕರಿಗೆ ಮೂಲವನ್ನು ಅನುಸಂಧಿಸುತ್ತಾ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶೈಲಿಯ ಭೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಓದಿಯೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯಶೈಲಿಯಸಾರದ ಅರ್ಥಾನುಕಾಸನ ಭಾಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾದ ಮೊದಲು ೨೨ ಅಧಿಕಾರಗಳೂ ಪ್ರಕೃತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗಿವೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ಹತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳೂ ಬೇಗ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಹೊರ

ಬರುವಂತೆ ಶ್ರೀ ಮಾಲೋಲ ನೃಸಿಂಹನೂ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರುತ್ತಾ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಮಾಚಾರ್ಯರ ಈ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಾ ಶಾಸನ ಮಾಡುವೆ.

ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ವಾದರೇಣುಃ

ದಿನಾಂಕ 1-2-1990

ಕಂದಾಡೈ ತ್ರೀ ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯ

ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಆಂಗ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಭಾಗ,

ಕರ್ನಾಟಕ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಕಾಲೇಜು

ಧಾರವಾಡ

ಶ್ರೀಮತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ಶರಗೋಪಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ !

ಶ್ರೀಮತೇ ಸುಂದರಸೌಮ್ಯ ನಾರಾಯಣಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮತೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಗೋಪಾಲಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |

ವಿಜ್ಞಾಪನೆ

ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕನಾರವರು, ತಮ್ಮ ಚರಮದಶೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ವತ್ವಯಸಾರವೆಂಬ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥ ಗರ್ಭಿತವಾದ ಗ್ರಂಥರತ್ನವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಯಃ ಪತಿಯು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಅವಳು ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ, ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನರು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ, ತನ್ಮೂಲಕ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರಶಿಷ್ಯರುಗಳ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕನಾರವರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಮರಹಸ್ಯಾರ್ಥವಿದು. ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಹದಿನೆಂಟಾವರ್ತಿ ತಿರುಕ್ಕೋಟೈಯೂರ್ ನಂಬಿಗಳ ವಾದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಚಿರ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಂಬಿಗಳು ಪರಮಕೃಪೆಯಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಪರಮ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳೂ ಇವುಗಳೇ. ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ತಮ್ಮನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯರಗಳಿಗಲ್ಲ, ಈ ಸಾರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಡೈಪ್ಪಳ್ಳಿ ಯಾಚ್ಚಾನ್ ಎಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಪ್ರಣತಾರ್ಥಹರ ವರದ ಗುರುಗಳು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸಂಶಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದುದರಿಂದ, ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಗಳಿಗೆ “ಮಡೈಪ್ಪಳ್ಳಿವಂದಮಣಮ್” - “ಯತಿರಾಜ ಮಹಾನಸ ಪರಿಮಳ” ಎಂದು ವ್ಯಪದೇಶ.

ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಕೂರತ್ತಾಳುನಾನ್, ಪರಾಶರಭಟ್ಟರ್, ನಂಜೇಯರ್ ಪ್ರಭೃತಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಪಂಚಸ್ತವ, ಶ್ರೀ ಗುಣರತ್ನಕೋಶ, ಶ್ರೀಸ್ತವ, ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಆದರಿಸಿ, ತಾವು ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿವಾದಗಳು ತಲೆದೋರಿ, ಅವುಗಳನ್ನೇ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಪರೀತಾರ್ಥಗಳೂ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತತ್ವಹಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವಿಶೇಷತಃ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಭಿನ್ನಾರ್ಥಗಳೂ ತಲೆ ದೋರಿದುವು. ಪರಮತ ಖಂಡನೆ ಮಾಡಿ ಸ್ವಮತ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ, ಸ್ವಮತದಲ್ಲಿಯೇ ಒಡಕುಗಳು ಉಂಡಾಗಿದುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಸನವು ಏರ್ಪಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ಅವತಾರದ ಪರಮ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಆ ಭಿನ್ನಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್, ನಾಥಮುನಿಗಳು, ಆಳವಂದಾರ್, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರೇ ಮೊದಲಾದ ಪರಮಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಬಂದ ಶರಣಾಗತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಸಂಶಯ ವಿಪರೀತಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಆ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಪರಮೋಪಕಾರವು ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರಿಗೇ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದ, ಅಕಿಂಚನರಾದ ನಾವು ಈವತ್ತಿಗೂ

ಸದಾಚಾರ್ಯ ಸ ಮಾಶ್ರಯಣವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವವರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಯು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಾಧನವೆಂದು ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿ, ಅವುಗಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ, ಇದು ವಿಧೇಯಾತ್ಮಕವಾದ ಜ್ಞಾನ ವಿಶೇಷವೆಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಹಿರಿಮೆಯು ಆಚಾರ್ಯ ರಿಗೆ ನೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು ಇಂಥಹ ವಾದ ವಿಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈಶ್ವರನ ಚೇತನೋದ್ಧಾರಣ ಕೃತ್ಯವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಫಲಗೊಂಡಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರು ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅನವರತ ಪರಿಚಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಕಳೆದುಹಾಕಿ, “ನಿರ್ವಿಷ್ಯಂ ಯತಿಸಾರ್ವಭೌಮವಚಸಾಂ ಆವೃತ್ತಿಭಿ ಯೋವನಂ”, ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರವಾದಿ ನಿರಸನ ಮಾಡಿ ಸ್ವಸುತ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು, ಶತದೋಷಣೀ ತತ್ವಮುಕ್ತಾ ಕಲಾಪಾದಿ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ವನ್ನು ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಸಂಡಿತ ಪಾಮರ ಜನ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ ಸ್ತೋತ್ರಪಾಠಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿಲ್ಲರೆ ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕಾಲಾವಕಾಶವಿಲ್ಲದ ಈಗಿನ ಕಾಲದವರೂ, ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿಯೂ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಪ್ರಕೃತ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಸಕಲವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗ್ರಂಥವು ಇದು ಅರ್ಥಾನುಶಾಸನಭಾಗ (22 ಅಧಿಕಾರ), ಸ್ಥಿರೀಕರಣ ಭಾಗ (4 ಅಧಿಕಾರ ಪದನಾಕೃ ಯೋಜನಾಭಾಗ (3 ಅಧಿಕಾರ), ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾಭಾಗ (3 ಅಧಿಕಾರ) ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗವಾಗಿ, 32 ಅಧಿಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ

ವೇದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ

“ಅಖಿಲ ಶ್ರುತಿಯಂ ರಾಮಾನುಜೀಯಂ” ಎಂದು ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಗಳಾದ ನಾವು ಸರ್ವ ಶ್ರುತಿ ಗಳಿಗೂ ಅಂದರೆ ಭೇದಾ ಭೇದ ಘಟಕ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ ವೇದಗಳು ಅಪೌರುಷೇಯ. ಇದನ್ನು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳ ಮೂಲ್ಯ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿದೆ. ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಅನಂತರಾದ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಪ್ರಭೃತಿಗಳ ದಿವ್ಯ ಸೂಕ್ತಿಗಳು ಉಪಬೃಂಹಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದವು ಇವುಗಳನ್ನು ದ್ರವಿತ ವೇದವೆಂದು ನಾವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆದರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಆಳ್ವಾರುಗಳು ಏಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಭಕ್ತಿ ಪೂರಿತವಾದ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿವು. ಸಂಪ್ರ ದಾಯಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಇವುಗಳು ಮೂಲ. “ಪರಮಪುರುಷನೈ ಉಳ್ಳವಡಿಯೇ ಅಲ್ಲ ವಾರ್ ತಾಮ್ ತಮ್ಮುಡೈಯ ತಿರುವುಳ್ಳ ತ್ತಾಲೇ ಆನುಭವಿತ್ತು ಆವ್ವನುಭವಜನಿತ ನಿರವಧಿಕ ಪ್ರೀತಿಯಾಲೇ ಅವನೈ ಆನುಭವಿತ್ತಪಡಿಯೇ ಪೇಶುಹಿರಾರ್” ಎಂದು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ತಿರುವಾಯ್ ಮೌಗ್ರಿಗೆ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನರ ಜ್ಞಾನ ಪುತ್ರರಾದ ತಿರುಕ್ಕುರುಹೈಪ್ಪಿರಾನ್ ಪಿಳ್ಳಾನ್ ಅವರು ‘ತಿರುವಾರಾಯಿರಪ್ಪಡಿ’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಸಿರುವಾಗ ಬರೆದಿರುವ ಅವತಾರಿಕೆಯಿದು

ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಂಸ್ಕೃತ ದ್ರಾಮಿಡಾತ್ಮಕವಾದ ಉಭಯ ವೇದಾಂತಗಳಿಂದ ವರಿಕರ್ಮಿತ

ವಾದದ್ದು ಈ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು ಇತರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗಿಬಾರದು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದ ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಿಲ್ಲದೆ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಉಭಯ ವೇದಾಂತ ಸಿದ್ಧಾಂತವಿದು.

ಅಂದಮಿಲಾವೈರಿನ್ವಮರುಂದ ವೇರುಮ್, ಅಡಿಯೋಮೈ ಅರಿವುಡನೇಎನ್ನುಂಕಾತ್ತು
ಮುಂದೈವಿನೈ ನಿರೈವರ್ತಿಯಿಲೊಕ್ಕುಹಾದೈಮೈ ಮುನ್ನಿಲೈಯಾಂದೇತಿಕರ್ತಮ್ ಮುನ್ನೇಶೇರು,
ಮಂದಿರಮುಮ್ ಮಂದಿರತ್ತಿನ್ ವರ್ತಿಯುಂಕಾಟ್ಟಿ, ವಗ್ರಿಪ್ಪಡುತ್ತಿವಾನೇತ್ತಿ ಅಡಿಮೈಕೊಳ್ಳು,
ತಂದೆಯಿನ ನಿನ್ ತನಿತ್ತಿರುಮಾಲ್ ತಾಳಿಲ್ ಎಲೈವೈತ್ತೋಮ್ ಶರಗೋಪನರುಳಿನಾಲೇ ||

(ಅಮೃತಾಸ್ವಾದಿನೀ-28)

ಎಂದು ಅಮೃತಾ ಸ್ವಾದಿನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ನಾವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಆನುಷ್ಠಿಸಿ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಮೇಲೂ ತಿರುವಷ್ಟಾಕ್ಷರವನ್ನು ಸಾರ್ಥವಾಗಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಂದ ಪಡೆದ ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳ್ವಾರ್ ಪ್ರಬಂಧಗಳೂ ಆ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಪರಮರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳೇನು ದೇವತಾಂತರ ಭಜನ ಪರಿತ್ಯಾಗವೇನು ಭಾಗವತ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವೇನು ಇವುಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಗಿವೆ ತಿರುಪ್ಪಾಣ್ಣಾರ್ ಸಾಧಿಸಿರುವ 'ಅಮಲನಾದಿಪಿರಾನ್' ಪ್ರಬಂಧವೂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದ ಅರ್ಥ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆಯೆಂಬುದನ್ನು "ಅಮಲನಾದಿ ಪಿರಾನ್", ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಾದಿಸಿ, "ವೇದಿಯರ್ ತಾಮ್ ವಿರಿತ್ತುರೈಕ್ಕುಂವಿಳೈವುಕ್ಕೈಲ್ಲಾಂ ವಿದೈಯಾಹುಮಿದು" - ವೇದಗಳನ್ನು ಅರಿತವರು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಅರ್ಥಗಳಿಗೆ ಈ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವೂ ಅದರ ಅರ್ಥಪ್ರತಿ ಪಾದಕವಾದ "ಅಮಲನಾದಿಪಿರಾನ್" ಪ್ರಬಂಧವೂ ಬೀಜವೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ "ಪಾಣ್ ಪೆರುಮಾಳ್ ಪಾಡಿಯದೋರ್ ಪಾಡಲ್ ಪತ್ತುಂ ಪ್ಪುಮರೈಯಿನ್ ಪೊರಳಿನ್ ಪರವುಹಿನ್ನೋಮ್" ಎಂದು "ಅಮಲನಾದಿಪಿರಾನ್" ಪ್ರಬಂಧವು ಅನಾದಿಯಾದ ವೇದಗಳ ಸಾರವೆಂದು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆಯೇ ಹತ್ತು ಆಳ್ವಾರುಗಳೂ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವ, ತೆಯ್ಯುತಮಿಹ್ರಮಾಲ್ಪಿಹಳ್ - ಋಜುಗಳಾದ ತಮಿಳು ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು, ನಾವು ಗುರು ಮುಖವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯದ ಅರ್ಥವಿಶೇಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ, ತಿಳಿದು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆಂದು, 'ಪೊಯ್‌ಹೈಮುನಿಪೂದತ್ತಾರ್' ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಗ್ರಹದ ಮೊದಲನೆಯ ಸಾಶುರದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಮೂಲಗಳು ಎಂಬುದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ.

"ಇತ್ಥಂ ಶಾರೀರಕಾರ್ ಕ್ರಮಮಿಹವಿಶದಂವಿಶರ್ವತ್ತಿ ಸಾಗ್ರಾ" ಎಂದು ದ್ರಮಿಡೋಪನಿಷತ್ತಾತ್ಪರ್ಯ ರತ್ನಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಶಾರೀರಕ ಮಿಮಾಂಸೆಯ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಮೊದಲು ಇಪ್ಪತ್ತು ಪಾಶುರಗಳೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ "ಶಾರ್ವೇತವನೇರಿಕ್ಕು (10 - 4) ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಹಾಡಿರುವ ಸಾಶುರಗಳೂ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳೇ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತಗಳೆಂದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಇವುಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ, ಆಚಾರ್ಯಸಾರ್ವಭೌಮರು ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, "ಇವ್ವರ್ಥಂಗಳೆಲ್ಲಾ ಮ್ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯತ್ತೋಡೇ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಂ ಚಿರಕಾಲಂ ಪರಿಚಯಂ ಪಣ್ಣಿನ ಮಹಾನ್ ಗಳುಕ್ಕು ನಿಲವಾಹುಮ್" ಎಂದು ತಾವು ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯದೊಡನೆ ಅಂದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಅನೇಕಾವರ್ತಿ

ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿದವರಿಗೇನೆ ಸ್ಥಿರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ “ಮಾರನ್ ಮುರೈಯುಮ್ ಇರಾಮಾನುಜನ್ ಭಾಷ್ಯಮುಮ್ ತೇರುಂ ಪಡಿಯುರೈಕ್ಕುಮ್ ಶೀರಾ” - ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರ ವೇದವಾದ ತಿರುವಾಯ್‌ಮೊಳಿಯನ್ನೂ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯವನ್ನೂ ಒಂದು ಗೂಡಿಸಿ ಉಪದೇಶಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನುಳ್ಳವರು, ಎಂದು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರನ್ನು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರು ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಏತಾವತಾ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳೇ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥ ಬೋಧಕಗಳು. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತವೇದ, ದ್ರವಿಡ ನೇದವೆಂಬ ಉಭಯ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿ ಜ್ಞಾನರಾಗಿ, ಉಭಯ ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎರಡು ವೇದಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿವೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ವೇದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ದ್ರವಿಡವೇದವು ವಿಶದೀಕರಿಸುತ್ತದೆ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರೂ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬೋಧಾಯನ ವೃತ್ತಿಗ್ರಂಥವನ್ನನುಸರಿಸಿಯೂ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದ ಉಪದೇಶಾರ್ಥಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಹಿರೆಯರ ಮಾತು. ಹೀಗೆ ಉಭಯವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದಲ್ಲಿಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಗ್ರಂಥರತ್ನವನ್ನು ಸದಾಚಾರ್ಯ ಸಕಾಶದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ವೇದಾಂತ ಜ್ಞಾನವು ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಈ ಅದ್ಭುತ ಗ್ರಂಥರತ್ನವು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಖ್ಯಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಿ ಯಂ ವಿಜಯರಾಘವಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಮಹಾಪುರುಷರೊಬ್ಬರಿಂದ ಬರೆದು ಅಚ್ಚಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಶ್ರೀ ಕೋಶವು ಈಗ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಾಗವತರ ಪ್ರೇರೇಪಣೆಯಿಂದಲೂ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಮದಭಿನವರಾಮಾನುಜ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್‌ರವರ ದಿವ್ಯಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಅರ್ಥ ಸಹಾಯದಿಂದಲೂ ಈ ದಿವ್ಯಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸನ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಅಚ್ಚಿಡಲು ಆವಕಾಶವಾಯಿತು “ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವನ ಅನುಗ್ರಹವು ನಿಮಗಿದೆ ಸೇವೇ ಬರೆಯಿರಿ” ಎಂಬುದನ್ನು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ದಿವ್ಯಾದೇಶ ಶ್ರೀ ಮದಭಿನ ರಂಗನಾಥ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್‌ರವರು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವನ ದಿವ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಲಂಕರಿಸಿದ್ದಾಗ ಅವರ ದಿವ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ದಾಸನು ವರಿವೂರ್ಣ ಪಾತ್ರನಾಗಿ, ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷ ಶ್ರೀ ಹಯಗ್ರೀವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ವೇದ ಪ್ರಬಂಧಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಹಯಗ್ರೀವನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನು

“ಆರಿಯಾಕ್ಕಾಲತ್ತುಳ್ಳೇ ಆಡಿಮೈಕ್ಕಣ್ ಅನ್ಬುಶೆಯ್‌ವಿತ್ತು ಅರಿಯಾ ಮಾಮಾಯಡಿತ್ತಯೇನೈ ಮೈತ್ತಾ ಯಾಲಾ” ಎಂಬಂತೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಮಾರ್ಗ ಪ್ರತಿಚ್ಛಂಪನಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವತಂತ್ರೋಭಯ ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿರ್ಧಾರಣ ಸಾರ್ವಭೌಮರಾದ ಗೋಷ್ಠೀಪುರು ಸುಂದರ ಸೌಮ್ಯ ನಾರಾಯಣಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್‌ರವರ ದಿವ್ಯಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಚಕ್ರಾಂಕಿತನಾಗಿ ರಹಸ್ಯ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಸಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಡೆದು, ಅವರ ವಾದವದ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ಆತ್ಮ ರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾದವನು ಈ ಜೀತನನು. ಆ ಆಚಾರ್ಯರವರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಗ್ರಂಥ ಚತುಷ್ಟಯಗಳನ್ನೂ ಅವರ ಪಾದ ಪದ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಧಿಕರಿಸಿ, ಆತ್ಮರಕ್ಷಾಭರವನ್ನೂ ಆವಾದಪದ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯಧನ್ಯರಾದ, ನಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯ ಪಿತೃವರೈರಾದ ಸರಗೂರು ಮಾಡಭೂಷಣಂ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್‌ರವರ ಪಾದಪದ್ಮಗಳ ಸೇವಾಸಮಾಧಿಕತೆ ಸಕಲವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನುಳ್ಳವನು ಈ ದಾಸನು. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಉಧ ವೇ ಪುತ್ತಂಕೋಟ್ಟಿಕಂ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕರಲ್ಲಿಯೂ ಮಧುರಾಂತಕ ವೀರರಾಘವಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕರಲ್ಲಿಯೂ ಈಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಸ್ಥಾನವನ್ನಲಂಕರಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಮತ್ತರಮಹಂಸೇತ್ಯಾದಿ ವೇದಾಂತ ದೇಶಿಕ ಯತೀಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್‌ರವರಲ್ಲಿಯೂ ವೇದಾಂತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಭಾಗ್ಯವಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಪರಮಾನುಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಂಜಿಮೇಡು ಅಳಗಿಯ ಶಿಂಗರ್ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಾರಬೋಧಿನಿ ಮತ್ತು ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂದು ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತರಾದ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮುನಿವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ “ಸಾರತಾತ್ಪರೈ ಕೌಮುದಿ” ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಿ ದಾಸನು ಈ ಗ್ರಂಥರತ್ನಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗುಣ ಭಾಗಗಳು ಆಚಾರ್ಯಾನು ಗ್ರಹದಿಂದ ಲಭಿಸಿದುವು. ದೋಷಗಳಿದ್ದರೆ ಅದು ದಾಸನದು. ಪಂಡಿತರು ಆ ದೋಷಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸಿ ಉಪಕರಿಸಿದರೆ ದಾಸನು ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆ ಮುಂದಿನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸದವಕಾಶವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಆಚಾರ್ಯರ ತಮಿಳು ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವರಿವರ್ತನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಪಂಕ್ತಿಗೆ ಯಾವುದು ಅರ್ಥವೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕ್ಲಿಷ್ಟಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವೂ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಭಾವಾರ್ಥಗಳೂ, ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವೆ ಪ್ರತಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ವಾಚಕರಿಗೆ ವಿಷಯಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮನದಟ್ಟಾಗುವವೆಂಬುದು ದಾಸನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಧಾನ ವಿಷಯ. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರ ವಾಕ್ಯಗಳು ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿವೆ. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿ ಬರೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥದ ಪೆದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ, “ನಿರ್ಮ” ಎಂಬುದಕ್ಕೆ “ನಿಂತಿರುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ್ದಾನೆ ಇದನ್ನು ಸಹೃದಯರು ಸರಿಯಾದ ಭಾವನೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಓದಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮೊದಲೆರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚಿಡಲು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮದಭಿನವ ರಾಮಾನುಜ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಮಹಾದೇಶಿಕನಾರವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವು ಬಹಳ ನೆರವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸರಗೂರು ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಸಭೆಯವರೂ, ಪ್ರಕಾಶನಗರ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಭೆಯವರೂ, T.T.D. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಬಹಳ ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ದಾಸನು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಮುಂದಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀ ಕೋಶಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರತಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರುಗಳಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆಯೇ ಇನ್ನೂ ಇತರ ಆಸ್ತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯರೂ, ದಾನಿಗಳೂ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳೂ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಅಚ್ಚಾಗಲು ಉಪಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಶ್ರೀ ಕೋಶದ ಮಾತೃಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಡಲು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ದೇಹಧಾರಣ ನಿಮಿತ್ತ ಅಂತರ್ಯಾಮ್ಯಾರಾಧನವನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಬಂದು ದಾಸನ ಸಹ ಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯೂ ಬಹಳ ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಕಟಾಕ್ಷವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು, ದೀರ್ಘಸೌಮ್ಯಗಲ್ಯಾದಿ ಸರ್ವಮಂಗಳಗಳನ್ನೂ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳೂ ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಅಚ್ಚಿಟ್ಟ ‘ಅವಿನಾಶ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್’ ಅವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಅನಂತ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷರಸ್ಥಾಪಿತಗಳನ್ನು ಪಂಡಿತರು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡು ಓದಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ಇದಕ್ಕೆ “ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ”ಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಉಭ. ಪರಮಹಂಸ ಶ್ರೀಮದಭಿನವ ರಾಮಾನುಜ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಮಹಾದೇಶಿಕನಾರವರಿಗೂ, ಅವರ ನಿಯಮನವನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಪಂಡಿತ ಮಣಿ ವ್ಯಾಕರಣ ವಿದ್ವಾನ್ ಸ. ಮಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವರದಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೂ ನಮ್ಮ ಅನಂತ ವ್ರಣಾನುಗ್ರಹ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರ ವಾಗಿ ಅವಲೋಕನೆ ಮಾಡಿ ‘ಅಭಿನಂದನ’ ಶ್ರೀಮುಖಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಉಭ. ಪ್ರಾಫೆಸರ್ ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೂ, ಶ್ರೀ ಉಭ ವೇ. ಡಾ|| ಎನ್ ಎಸ್ ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್ಯರವರಿಗೂ ದಾಸನ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಪೂರ್ವಗಳಾದ ಅನಂತ ವ್ರಣಾನುಗ್ರಹ.

‘ಕಲೌಖಲುಭವಿಸ್ಯಂತಿ ನಾರಾಯಣ ವರಾಯಣಾಃ, ಎಂದು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ನಾರಾಯಣ ಪರಾಯಣರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅವರುಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಓದಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ತನ್ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದರೆ ಭಗವಂತನ ಜೀತನೋದ್ಧಾರಣ ಕೃತ್ಯವು ದಾಸನ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಿದುದು ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ದೇಶಿಕೋ ನಿಗಮಾಂತಾರ್ಯಾತ್ ತದ್ಭಕ್ತಾತ್ ಸಾಕ್ಷಿಕೋಜನಃ !
ತತ್ಪಬಂಧಾತ್ ಪ್ರಬಂಧೋಽನ್ಯೋ ನಾಸ್ತಿನಾಸ್ತಿ ಮಹೇಶಲೇ ||
ಯತ್ಪದಾಂಭೋರುಹಧ್ಯಾನ ನಿಧ್ವಸ್ತಾಶೇಷಕಲ್ಮಷಃ !
ನಸ್ತುತಾಮುಪಯಾತೋಽಹಂ ಸೌಮ್ಯನಾರಾಯಣಂ ಭಜೇ ||

ಆಚಾರ್ಯಪದರೇಣುಃ

ಪ್ರವೋದಸಂ ಮೇಷಮಾಸ
ಆರಿದ್ರಾ

ಸ. ಮಾ. ಕೃಷ್ಣ ಮಾಚಾರ್ಯದಾಸಃ

ಶ್ರೀ:

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀ ಶರಗೋಪನಾಥ ಯಾಮುನ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕೇಭ್ಯೋ ನಮಃ

ಅಸ್ಮದ್ಗುರು ಪರಂಪರಾಯೈ ನಮಃ

ಸಮರ್ಪಣಮ್

ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಮಾರ್ಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯ, ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರೋ ಭಯವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯ,
ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿರ್ಧಾರಣ ಸಾರ್ವಭೌಮ, ದೇಶಿಕದರ್ಶನ ವಿಜಯ ಧ್ವಜ

ಶ್ರೀ ಸುಂದರಸೌಮ್ಯ ನಾರಾಯಣಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕ

ಶ್ರೀನಾದವದ್ವ ಸೇವಾಸಮರ್ಥಿಗೋಭಯವೇದಾಂತಜ್ಞಾನ ಮೈರಾಗ್ಯಾನುಷ್ಠಾನವತಾಂ

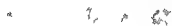
ಶ್ರೀಮತಾಂ ಶ್ರೀನಿವಾಸಗೋಪಾಲಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕಾನಾಂ

ಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮರೋಗ ತತ್ತನೂಜೇನ ಸ. ಮಾ. ಕೃಷ್ಣ ದಾಸೇನ ಸಾದರಂ ಸಭಶ್ಚಿತ್ತ್ರದ್ಧಂ ಸಮರ್ಪಿತಮಿದಂ

ಸವ್ಯಾಖ್ಯಾನಂ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರ ಶ್ರೀ ಕೋಶಂ, ವಿಜಯತೇತನಾಮ್

ಪ್ರವೋದೂತ ಮೇಷ ಶುಕ್ಲ ಆರಿದ್ರಾ

29-4-1990

ಶ್ರೀಮತೇ ಹಯಗ್ರೀವಾಯನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ಶಲಗೋಪಾಯನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ರಾನಾನುಜಾಯ ನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಃ

ವೇದಾಪಹಾರ ಪರಿತಪ್ತ ಚತುರ್ಮುಖೇನ
 ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಿತೋಹಯಮುಖೇನ ವಿಶುದ್ಧ ವೇದಾನ್ |
 ಪ್ರೋವಾಚಯಃ ಪ್ರಥಮತಃ ಕಮಲಾಸನಾಯ
 ಆದ್ಯೋಗುರುವಿಜಯತೇ ಸ ರಮಾಹಯಾಸ್ಯಃ ||

ಸಂಸಾರ ಸಾಗರ ನಿಮಗ್ನ ಸಮಸ್ತಜಂತು
 ಸಂರಕ್ಷಣಾಯ ನಿಗಮಾಂತ ಗುರುರ್ದಯಾಲುಃ |
 ಮಂತ್ರತ್ರಯಾರ್ಥ ವಿವೃತ್ತಿಂ ವಿರಚಯ್ಯನಾವಂ
 ಸಂರಕ್ಷತಿಸ್ಮ ಹೃದಯೋಜ್ವಲ ವಾಜಿನಕ್ರಃ ||

ನಿಗಮಾಂತ ಗುರುಂ ವಂದೇ ಭವಸಾಗರ ತಾರಕಮ್ |
 ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರಾಖ್ಯ ಗ್ರಂಥರತ್ನೇನ ದೇಹಿನಾಮ್ ||

ದೇಶಿಕೋನಿಗಮಾಂತಾರ್ಯತ್ ತದ್ಭಕ್ತಾತ್ ಸಾತ್ತ್ವಿಕೋಜನಃ |
 ತಪ್ತಬಂಧಾತ್ ಪ್ರಬಂಧೋನೋ ನಾಸ್ತಿ ನಾಸ್ತಿಮಹೀತಲೇ ||

ವಿಗಾಹೇನಿಗಮಾಂತಾರ್ಯ ವಿಷ್ಣುಪಾದ ಸಮುದ್ಭವಮ್ |
 ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರಾಖ್ಯಂ ತ್ರಿಸ್ತೋತಸಮಕಲ್ಮಷಮ್ ||

ಅವಿಜ್ಞಾತಂ ವಿಜಾನತಾಂ ವಿಜ್ಞಾತಮವಿಜಾನತಾಮ್ |
 ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಾಖ್ಯಂ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತು ಮೇಹೃದಿ ||

ಶ್ರೀ:

ಶ್ರೀಮತೇ ಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ |
ಶ್ರೀಮತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ಶಶಗೋಪಾಯ ನಮಃ |
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |
ಅಸ್ತದ್ಗುರು ಪರಂಪರಾಯೈ ನಮಃ

ಕುಮಾರನಯಿನಾರಾಚಾರ್ಯರು ಕೃಪೆ ಮಾಡಿದುದು.
ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೇಂಕಟನಾಥಾರ್ಯಃ ಕವಿತಾರ್ಕಕ ಕೇಸರೀ |
ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯಃ ರೋಮೇ ಸನ್ನಿಧತ್ತಾಂ ಸದಾಹೃದಿ ||
ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೃಪೆಮಾಡಿದುದು.
ರಾಮಾನುಜ ದಯಾಪಾತ್ರಂ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯ ಭೂಷಣಮ್ |
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟನಾಥಾರ್ಯಂವಂದೇ ವೇದಾಂತ ದೇಶಿಕಮ್ ||
ಪಿಳ್ಳೆ ಲೋಕಾಚಾರಿಯರ್ ಕೃಪೆಮಾಡಿದುದು.
ಶೀರೊನ್ನು ತೂವುಲ್ ತಿರುವೇಂಗಡಮುಡೈಯಾನ್
ಪಾರೊನ್ನಚ್ಚೊನ್ನ ಪುನೊಳ್ಳಿಯುಳ್ - ಓರೊನ್ನು
ತಾನೇ ಅಮೈಯಾದೋ ತಾರಣಿಯಲ್ ವಾಳ್ವವಾಕ್ಕು
ವಾನೇರವ್ವೇಮಳವುಮ್ ವಾಳ್ವು.

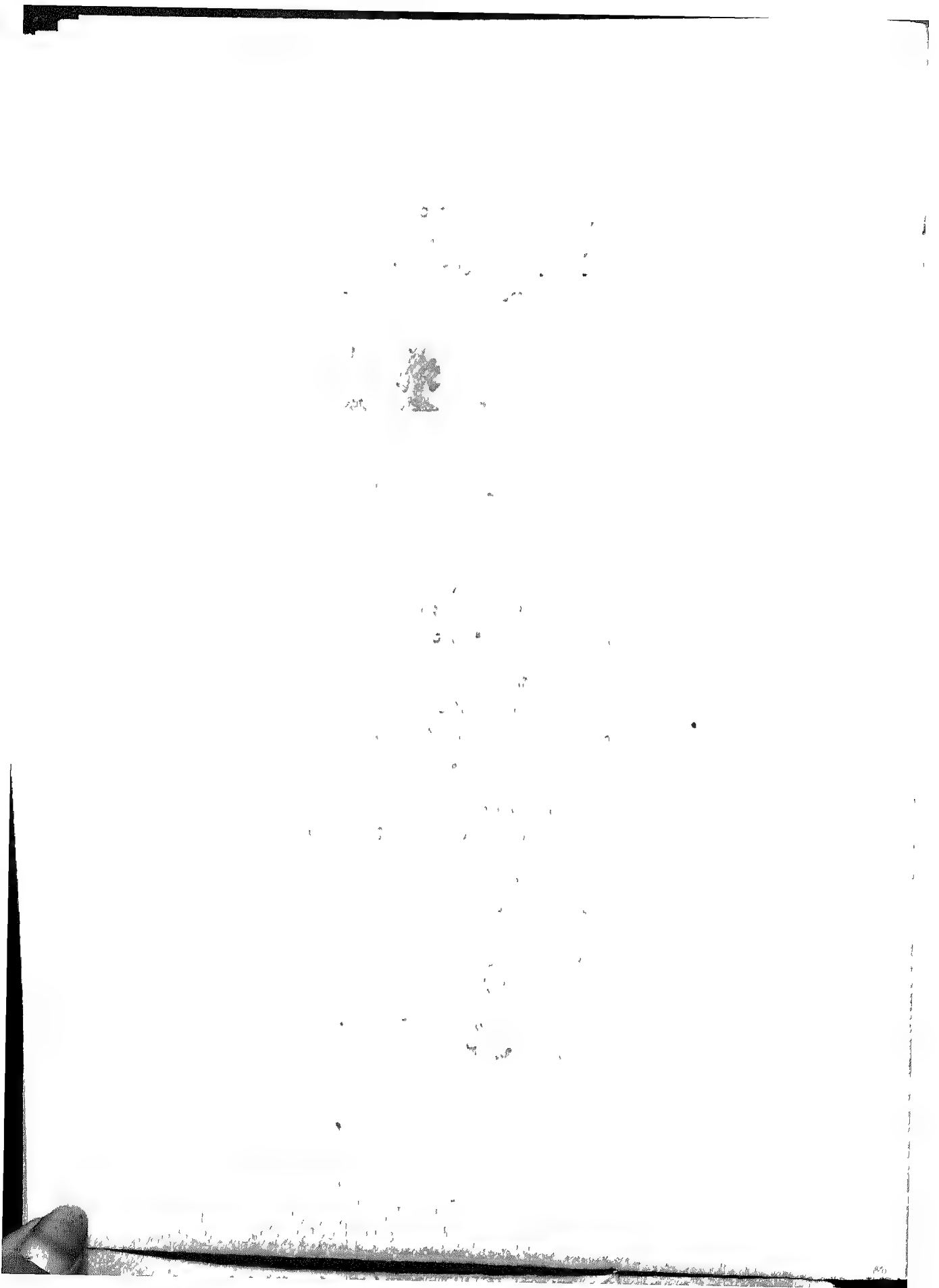
ಶ್ರೀ ಗುರು ಪರಂಪರಾ ಸಾರಃ

ಗುರುಭ್ಯ ಸ್ತದ್ಗುರುಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋವಾಕಮುಧೀಮಹೇ |
ವೃಣೇಮುಹೇಚತತ್ರಾಪ್ಯ ದಂಪತೀ ಜಗತಾಂಪತೀ ||

ಶ್ರೀಮತೇ ಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರೀಮತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ |
ಶ್ರೀಮತೇ ಶಶಗೋಪಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ |
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರೀಮತೇ ಶ್ರೀ ಸುಂದರಸಾಮ್ಯನಾರಾಯಣಾರ್ಯ
ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರೀಮತೇ ಶ್ರೀನೀವಾಸಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |
ಅಸ್ತದ್ಗುರು ಪರಂಪರಾಯೈ ನಮಃ |

(ಸಾರ ಚಂದ್ರಿಕಾ ವಾಖ್ಯಾ)

ಉಪೊದ್ಘಾತಃ - ಶ್ರೀಯಃ ಪತಿಯೂ, ಪರಮಕಾರುಣಿಕನೂ, ಅವಾಪ್ತ ಸಮಸ್ತಕಾಮನೂ, ಆದ
ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಕೇಲುತ್ತಿರುವ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಕೈದೀಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಬುದ್ಧಿ

ಸಲು, ವೇದ, ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಅವನಿಂದ ನಾರದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಪರಾಶರ ಶುಕ ಶೌನಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಗ್ರಂಥರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಯೂ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಶ್ರೀಯಃ ಪತಿಯಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಗಿ ವೆಂಕಟಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರೂಪಿಯಾಗಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಭಕ್ತಾಭಿಷ್ಠವರಪ್ರದನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವನೇ ತನ್ನ ಘಂಟೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿ, ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್, ನಾಥಮುನಿಗಳು, ಅಳವಂದಾರ್, ಶ್ರೀ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರೇ ಮೊದಲಾದ ಪರಮಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಸತ್ಯಂಪ್ರದಾಯಾಗತ ಸಮೀಚೀನ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪರಶ್ಚತುರಂಗಗಳ ಮೂಲ್ಯ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಆಚಾರ್ಯರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಅವತಾರದ ಪರಮ ಪ್ರಯೋಜನವಾದ “ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರ” ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನವನ್ನು, ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥರತ್ನದಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವ, ಹಿತ, ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರ ಯಥಾ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಪ್ರಮಾಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಈ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರ ವೆಂಬ ಸುಲಭವಾದ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವನ್ನು ಅಕ್ಷೇಪ ಸಮಾಧಾನಗಳೊಡನೆ ನಿರೂಪಿಸಿ ಸರ್ವರೂ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಭಗವದನುಭವರೂಪವಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಪರಮೇಶ್ವರನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪೂರ್ವರು “ಯಜ್ಞೇಹಾಸ್ತಿ ತದಸ್ಯತ್ರ ಯನ್ನೇಹಾಸ್ತಿಸತತ್ತ್ವಚಿತ್” (ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯಗಳೇ ಬಾಕಿ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅದಾಗಿ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ) ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಯದಂತೆ, ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯವರರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ.

ಈ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹಾಗೆ “ಗುರುಪರಂಪರಾ ಸಾರ ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಪ್ರಶ್ನೇಕವಾದ ಗ್ರಂಥವಾದರೂ, ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇದನ್ನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ.

ಗುರುಪರಂಪರಾಭಜನ

ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿತಗ್ರಂಥವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನರಿಸಮಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಮಹಿಷ್ಯಮಂಗಳವು ಸಿದ್ಧಿಸಲಿ ಎಂದು ಗುರುಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಭಗವನ್ನವಸ್ಥಾರವನ್ನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ “ಗುರುಭ್ಯಃ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯರು ನಿಬಂಧಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮಂಗಳಾಚಾರಯುಕ್ತಾನಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಚಪ್ರಯತಾತ್ಮನಾಮ್ |

ಜಪತಾಂಜುದ್ವತಾಂಜೈವ ವಿನಿಪಾತೋನ ವಿದ್ಯತೇ ||

ಎಂಬುದು ಸ್ಮೃತವಚನ. ಅಂದರೆ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಗುರುದೇವತಾ ನಮಸ್ಕಾರರೂಪವಾದ ಆಚಾರ ವುಳ್ಳವರೂ, ನಿತ್ಯವೂ ಜಪಹೋಮಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಶುದ್ಧರೂ ಆಗಿರುವವರಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವು ಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯವರರು ಗುರುದೇವತಾತ್ಮಕವಾದ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಅನುಷ್ಠಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಗುರುಭ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ : ತಮಗೆ ವೇದಾಂತ ಕಾಲಕ್ಷೇಪವನ್ನೂ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಗುರುಗಳಿಗೆ, ಪೂಜಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಹುವಚನ.

ಪೊಯ್ ಹೈಮುನಿ, ಪೂದತ್ತಾರ್, ಪೇಯಾಘ್ಠಾರ್ ತಣ್ ಪೊರು ನಲ್ವನರುಂ ಕುರುಕೇರ್ತ, ವಿಷ್ಣು ಶಿತ್ತನ್ ತುಯ್ಯಕುಲಶೇಖರ್ತ, ನನ್ನಾಣಸಾರ್ತ, ತೊಂಡರಡಿಪ್ಪೊಡಿ, ಮುಗ್ರಿಶೈವಂದ ಶೋತಿ |

“ಗು” ಶಬ್ದ ಸ್ವಂಧಕಾರಸ್ಯಾತ್ “ರು” ಶಬ್ದ ಸ್ತನ್ನಿ ರೋಧಕಃ |

ಅಂಧಕಾರನಿರೋಧಿತ್ಯಾತ್ ಗುರುರಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ||

ಎಂಬುದು ಗುರುಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಚನ. ಅದಾಗಿ ಅಚ್ಚಾನವೆಂಬ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು (ಗುಶಬ್ದಾರ್ಥ.) ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನು (ರು ಶಬ್ದಾರ್ಥ) “ಗುರು” ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ತದ್ಗುರುಭ್ಯಶ್ಚ-ಅನರ ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ, ನಮೋವಾಕಮ್ ನಮಃ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಅಧೀಮಹೇ-ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದರ್ಥ. ಗ್ರಂಥ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಗೆ ವಿಘ್ನ ಗಳು ಬಹಳ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಗುರು ಪರಂಪರೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಮಾಡುವುದೇ ಪರಿಹಾರ ತದ್ಗುರುಭ್ಯಶ್ಚ ಎಂದು ಭಗವಂತನ ಪರ್ಮಂತ ಗುರು ಪರಂಪರೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಆ ಭಗವಂತನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ ತತ್ವಾದ್ಯಾ, ಇತ್ಯಾದಿ ಉತ್ತರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತತ್ರ - ಆ ಗುರುಪರಂಪರೆಗೆ ಅದ್ಯಾ-ಅದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇಬ್ಬರು, ಜಗತಾಂಪತೀ-ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಅವರು ಗಳೇ, ದಂಪತೀ-ಪತಿಜಾಯಾರೂಪವಾದ ಮಿಥುನವು. ಅವರನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ (ಶರಣನಾಗಿ) ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇಲ್ಲಿ “ಜಗತಾಂ ಅದ್ಯಾ” ಎಂದು ಅನ್ವಯಮಾಡಿ, ಆ ಪ್ರಧನಾಚಾರ್ಯರಿಬ್ಬರೂ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣ ಭೂತರು ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು ಅವರೇ ಜಗತಾಂಪತೀ-ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಶೇಷಿತ್ವವು ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಸಜ್ಯ ವೃತ್ತಿಕ. ಅಂದರೆ ಇಬ್ಬರೊಡಗೂಡಿದ್ದುದು. ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ಗಳಾದರೆ (ಈಶ್ವರರಾದರೆ) ದ್ವೈರಾಜ್ಯ ದೋಷವು (ಒಬ್ಬರ ಮಾತನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಕೇಳದೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಉಂಟಾಗುವ ದೋಷ) ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ “ದಂಪತೀ” ಎಂದು. ಅಂದರೆ ಪರಸ್ಪರ ಅನುಕೂಲವಾದ ಮನೋಭಾವವುಳ್ಳವರು. ಇಬ್ಬರೂ ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯರಾಗಿ, ಐಕರಸ್ಯಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದತ್ವಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವರು ಎಂದರ್ಥ. ಇದರಿಂದ ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣನೇ ಜಗತ್ಕಾರಣಭೂತನು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮತ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣಾತ್ಮಕವಾದ ಮಿಥುನವೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತರೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಶೇಷಳಾಗಿ, ವಿಶೇಷಣವಾಗಿದ್ದಾಳು. ಈ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ತತ್ತ್ವವು “ದಂಪತೀ” ಶಬ್ದದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ “ಅದ್ಯಾದಂಪತೀ” ಎಂದು ತತ್ತ್ವವೂ “ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ” ಎಂದು ಶರಣಾಗತಿಯೂ (ಓತ) “ಜಗತಾಂಪತೀ” ಎಂದು ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಯೂ ತದಾಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಪುರುಷಾರ್ಥವೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಪಾರ್ಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ :

ಪೊಯ್ ಹೈಮುನಿ ಪೂದತ್ತಾರ್ ಇತ್ಯಾದಿ, ಅನಂತರ ಮೇಳಗಳು ಸಮದ್ರಜಲವನ್ನು ಹೀರಿ ಸರ್ವೋಪಜೀವ್ಯವಾದ ತಣ್ಣೀರಾಗಿ ಸುರಿಸುವಂತೆ, ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವಾದ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ದ್ರಾವಿಡ ಪ್ರಬಂಧ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಲ್ಪಾರ್ಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಶರಣಾಗತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಶದೀಕರಿಸಿವೆ ಎಂಬ ನೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೂ ಇದೆ.

ವೈಯ್ಯಮೆಲ್ಲಾ ಮರೈವಿಳಂಗವಾಳ್ಳೇಲೇಂದು ಮಂಗೈಯರ್ ಕೋನೈನಿವರಗಳ್ ಮಹಿಠ್ಱನ್ನು ಪಾಡು |
ಶೈಯ್ಯ ಶಮಿಠ್ಱ ಮಾಲೈಗಳ್ ತಳಿಯವೋದಿ, ತೈಳಿಯಾದ ಮರೈನಿಲಂಗಳ್ ತಳಿಹಿನೋನೇ ||

ಪೊಯ್ ಹೈಮುನಿ— ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಆವತರಿಸಿದ ಆಳ್ವಾರ್, ಪೂದತ್ತಾರ್ - ಭೂತದಂತೆ ಭಗವದ್ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಲೀನರಾದ ಭೂದತ್ತಾಳ್ವಾರ್, ಪೇಯಾಳ್ವಾರ್ - ಭಗವದ್ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವರು, ತಲ್ಲೇನರು ಎಂದರ್ಥ.

ತಣ್ ಪೊರುನಲ್ಲಾರುಂ ಕುರುಕೇಶನ್ — ಶೀತಳವಾದ ತಾಮ್ರ ಪರ್ಣ ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಆವತರಿಸಿದ, ಕುರುಕಾ ಪುರಿಯ “ಅಧೀಶನಾದ ಆದಿಪ್ಪಿರಾನ್” ಅವತಾರಭೂತರಾದ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್, ವಿಷ್ಣು ಚಿತ್ತನ್ - ವಿಷ್ಣು ಧ್ಯಾನಪರರಾದ ಪೆರಿಯಾಳ್ವಾರ್, ತುಯ್ಯಕುಲಶೇಖರನ್ - ಭಾಗವತ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ವಶುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಕುಲಶೇಖರಾಳ್ವಾರ್, ನಮ್ ಪಾಣನಾದನ್, - ನಮ್ಮ ತಿರುಪ್ಪಾಣಾಳ್ವಾರ್ ತಿರುಪ್ಪಾಣಾಳ್ವಾರಿಗೆ ಮುನಿವಾಹನರೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನೂ, ತಮಗೆ ವೇದಾಂತಾ ಚಾರ್ಯರ್ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನೂ, ರಂಗನಾಥನು ದಯಪಾಲಿಸಿದುದರ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನಮ್ - ಎಂದು ಆವರೋಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ ತೊಂಡರಡಿಪ್ಪೊದಿ - ಭಕ್ತರ ಪಾದಧೂಳಿ ಎಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ವ್ಯಪಕಪೀಶಿಸಿಗೊಳ್ಳುವ ಆಳ್ವಾರ್. ಮುಗ್ಗಿಶೈವಂದ ಶೋದಿ-ತಿರುಮುಗ್ಗಿಶೈ ಎಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಜ್ಯೋತಿ ರೂಪರಾದ ಆಳ್ವಾರ್ ಒಂದು ಸಲ ‘ಪೆರುಂಬುಲಿಯೂರ್’ ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆದಯಾಗದಲ್ಲಿ, ಯಾಗ ದೀಕ್ಷಿತರು ಮುಢಾಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಇವರಿಗೆ ಅಗ್ರ ಪೂಜೆಮಾಡಲು, ಶಿಷ್ಯವಾಲನಂಧಹ ಕೆಲವರು ಅದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಲು, ಆಗ ಈ ಆಳ್ವಾರವರು ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡಲು, ಎಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಈ ಆಳ್ವಾರವರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅಪಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಎಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಮುಗ್ಗಿಶೈವಂದ ಶೋದಿ, ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವೈಯ್ಯಮೆಲ್ಲಾ ಮರೈವಿಳಂಗ ವಾಳ್ ವೇಲೇಂದುಮ್ ಮಂಗೈಯರ್ ಕೋನ್-ಇಲ್ಲಿ ತಿರುಮಂಗೈ ಯಾಳ್ವಾರನ್ನು ಅನುಸಂಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸ್ತ್ರೀ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕಾಡಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವವರ ಹತ್ತಿರ ಸಿಗುವ ಹಣ ಕಾಸುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂತರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಸಲ ಇವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು, ತಿರುವಾಲಿ ತಿರುನಗರಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಾವತಾರದಿಂದ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿರುವ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಾಧರಣ್ಯವಾಹಿನಿ ಮಾರುವೇಷದಿಂದ ಇವರ ಎದುರಿಗೆ ತೋರಲು, ಈ ಆಳ್ವಾರವರು, ತಮ್ಮ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಹೆದರಿ, ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಅಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಳಚಿಕೊಂಡು, ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದ ಉಂಗುರವನ್ನು ಕೀಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ, ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಚ್ಚಿ ಎಳೆದರು. ಆಗ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಮೃತಧಾರೆಯು ಇವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಲು, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗಿ, ತಾವು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪುಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಶೋಚಿಸಿ, ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಅವನನ್ನು “ವಾಡಿನೇನ್ ವಾಡಿ” ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಪಾಶುರಗಳಿಂದ ಹಾಡಿದರು. ಇದೇ “ಪೆಯಿತುಮೋಗ್ರಿ” ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಬಂಧಗಳಿಂದ ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸರ್ವಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಾಂತಸ್ಥಂ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಆಷ್ಟಾಕ್ಷರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ, ನೇದವು ಉಚ್ಚರಿಸುವಂತೆ, ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು, ವೈಯ್ಯಮೆಲ್ಲಾ ಮರೈವಿಳಂಗ ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಥವಾ ವೈಯ್ಯಮೆಲ್ಲಾ ಮರೈ ವಿಳಂಗ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು “ಎನ್ನಿವರ್ ಹಳ್ ಮಹಿಠ್ಱನ್ನು ಪಾಡುಮ್” ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿಟ್ಟರೆ,

ಇನ್ನತ್ತಿಲಿ ರೈಂಜುತಲಿ ಲಿಶೈಯುನ್ನೇತ್ತಿಲಿ ಕಳ್ಳಾದಪಲ್ಲುರವಿಲಿ ರಾಗಂಮಾತ್ತಿಲ್ |
ತನ್ನತ್ತಿಲಿ ನೈವಿಲಕ್ಕಲ್ ತಹವೋಕ್ಕತ್ತಿಲ್ ತತ್ತು ವತ್ತೈಯುಣ್ರುಲ್ದಲಿ ತನ್ಮೈಯ್ಯಾಕ್ಕಲ್ |

ಈ ಹತ್ತು ಆಳ್ವಾರುಗಳೂ ಹಾಡಿರುವ ಪದ್ಯಗಳು, ವೇದಗಳ ಉಪಬೃಂಹಣ - ಅಂದರೆ ವೇದಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ, ಎಂಬುದು ದ್ಯೋತನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥಹ ಶೈಯ್ಯತಮಿಠ್ಠನೂಲ್ವಿಡಳ್ - ಮುಜುವಾದ - ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಚದೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ಈ ತಮಿಳು ಪಾಶುರಗಳನ್ನು, ನಾನಾ ತೆಳಿಯ ಓದಿ - ನಾವು ಅರ್ಥಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯಗಳಲ್ಲದೆ ಗುರು ಮುಖೇನ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ತೆಳೆಯಾದ ಮರೈ ನಿಲಂಗಳ್ - ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗದ ವೇದ ಭಾಗಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತೆಳಿಹಿನ್ನೋಮೇ - ನಿಶ್ಚಯ ಸುತ್ತೇವೆ. ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣಾದಿ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳು ವೇದದ ಅರ್ಥಗಳ ಉಪ ಬೃಂಹಣಗಳು - ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಉಪಬೃಂಹಣ ತಮಗಳೆಂದೂ, ಇವುಗಳೂ ವೇದಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ತಿಳಿನಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದೂ, ಶ್ರೀದೇಶಿಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಬಾಕಿ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳಿಗಿಂತ ಈ ಆಳ್ವಾರ್ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ತಾವು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ಶ್ರೀದೇಶಿಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮನ್ನು 'ಶಂದಮಿದುತಮಿಠ್ಠನೂಲ್ವಿಯೋನ್' ಭಂದಸ್ಸಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ದ್ರಮಿಡವೇದವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದವನು - 'ದ್ರಮಿಡ ಶಾಮಾಧ್ಯಾಯೀ' ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಇದರಿಂದ, ಆಳ್ವಾರ್‌ಗಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಎಂದು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಂಥರೂಪವಾಗಿ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿರುವ ಗುರುಪರಂಪರೆ ಇದು. "ತದ್ಗುರುಭೈಶ್ಚ" ಎಂಬ ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರವರು ಅನುಸಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅವರನ್ನು "ಪೋಯ್‌ಹೈಮುನಿ ಪೂದತ್ತಾರ್" ಎಂಬ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿರುವುದು ಗ್ರಂಥಮುಖವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, "ತಣ್‌ಪೊರುನಲಾವರುಂ ಕುರುಕೇಶನ್" ಎಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅನಂತರ ಮಧುರಕವಿಯಾಳ್ವಾರರವರ "ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆ" ಯನ್ನು "ಇನ್ನತ್ತಿಲ್" ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ. "ಯಸ್ಯದೇವೇ ಪರಾಭಕ್ತಿಃ ಯಥಾದೇವೇತಥಾಗುರೌ | ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತ ಪ್ರಕಾರ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪರಭಕ್ತಿಯು ಹೇಗೆ ಅವಶ್ಯಕವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಪರದೇವತೆ ಎಂಬ ಪರಭಕ್ತಿಯು ಅವಶ್ಯಕ "ತಸ್ಮೈತೇ ಕಥಿತಾತ್ಮಾರ್ಥಾಃ ಪ್ರಕಾಂಶತೇಮಹಾತ್ಮನಃ" ಎಂದ ಈ ಆಚಾರ್ಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚಾರ್ಯನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಅರ್ಥಗಳೂ, "ತಸ್ಮೈತೇ ಅಕಥಿತಾತ್ಮಾರ್ಥಾಃ" ಎಂದು ಪದವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ, ಆಚಾರ್ಯನು ಉಪದೇಶಿಸದ ಅರ್ಥಗಳೂ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ಫುರಿಸುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ರೂಪವೆಂದು ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ (ಧ್ಯಾನ) ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಧುರಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಛಿದ್ರಗೊಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಚಾರ್ಯನಿಗೂ ಭಗವಂತನಿಗೂ ಇರುವ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು "ಇನ್ನತ್ತಿಲ್ ಇರೈಂಜುಡಲಿಲ್" ಎಂಬ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ "ಅಜ್ಞಾನಧ್ಯಾಂತ" ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ನ್ಯಾಸವಿಂಶತಿ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದು.

"ಇನ್ನತ್ತಿಲ್" ಅನಂದರೂಪವಾದ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ, ಮಧುರಕವಿಗಳು "ಕಣಿನ್ನುಣ್ ಶಿರುತ್ತಾಂಬು" ಪ್ರಬಂಧದ ಪೊಡಲನೇ ಪಾಶುರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲ; "ತೆನ್‌ಕುರುಡುರಾಶಂಬಿ ಎನ್ನಕ್ಕಾಲ್ ಅಣ್ಣಕ್ಕುಮ್" ಆಮು

ಅನ್ವರ್ದೇಅವತರಿಕ್ಕು ಮಾಯನ್ನಿ ರ್ಕ ವರುಮರ್ದಿಹಳ್ ತಮಿಛ್ತಿಯಾದಾನ್ ತಾಳೇಕೊಂಡು | ತುನ್ನತ್ತ
ಮದುರಕವಿ ತೋನ್ರಿಕ್ಕಾಟ್ಟುಂ ತೊಲ್ವಳ್ಳಿಯೇ (ತೊಲ್ವಳ್ಳಿಯೇ) ನಲ್ವಳ್ಳಿಗಳ್ ತುಣೆವಾರ್ ಕಟ್ಟೇ ||

ದೂರುಮಾ ಎನ್ನಾವುಕ್ಕೇ" ಎಂದೂ ಎರಡನೇ ಪಾಶುರದ ಅರಂಭದಲ್ಲಿ "ನಾವಿನಾಲಾನವಿತ್ತಿನ್ನಮೆಯಾದಿನೇನ್" ಎಂದೂ, ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಅವರ ನಾಮಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದರೆ ಆನಂದವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದು ವಿವಕ್ಷಿತ. "ಇರೈಂಜುದಲಿಲ" ಅವರ ಪಾದಸಮಾತ್ರಯಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಇದು "ನೇವಿನೇನ್ ಅವನ್ ಪೊನ್ನೆ ಡಿಮೆಯಾಂಮೈಯೇ" ಎಂಬುದರ ಅನುವಾದ. "ಇಶೈಯುವರ್ ಹೇಟ್ರಿಲ್" ನಾವು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಪುರುಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ, "ತೇವುಮಟ್ಟಿಯೇನ್" ಎಂದು ಆಳ್ವಾರೇ ಇವರ ದೇವರು. "ರಿಯ ಕೋಲತ್ತಿರುವುರು ಕ್ಕಾಣ್ಣನ್ ನಾನ್ ಪರಿಯವಣ್ ಕುರುಹೂರ್ನಹರ್ ನಂಬಿಕ್ಕಾಳುರಯನಾಯ್" ಎಂದು ಆಳ್ವಾರ್ವರ ದಾಸನಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಅವರ ಅಭಿಮತ ವಿಷಯವಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತೇನೆ, ಎಂಬುದು ಮಧುರಕವಿಗಳ ಪುರುಷಾರ್ಥ ನಿಶ್ಚಯ. ಇದಲ್ಲದೆ ಪಲ್ಲುರವಿಲ್-ಬಿಡದೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಬಂಧುತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ, "ಅನ್ನೈಯಾಯ್ ಆತ್ತನಾಯ್" ಎಂಬ ಪಾಶುರದ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇರಾಗಮ್ ಮಾಟ್ರಲ್-ಅರ್ಥಕಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಆನ ಬಿಡುವುದು. "ನಂಬಿನೇನ್ ಮಡವಾರೈಯುಮ್ ಮುನ್ನೆ ಲಾಮ್ - ಅಡಿಯೇನ್ ಶದಿರೈನಿನೇ" ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವಿದು. ತನ್ ಪತ್ತಿಲ್ - ತನ್ನ ವಿಷಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು. ಇದು "ನಿನ್ರುತನಾಪುಕ್ಕು ಎತ್ತಮರುಳಿ ನಾನ್" ಎಂಬ ಪಾಶುರದ ಅರ್ಥ. ವಿನೈವಿಲಕ್ಕಿಲ್ ಪಾಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು, "ಪಂಡೈವಲಾ ನಿನ್ಮಮಾತ್ತಿಯರುಳಿನಾನ್" ಎಂಬ ಪಾಶುರದ ಅರ್ಥ. ತದವೋಕ್ಕತ್ತಿಲ್ - ಕೃಪೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು; ಇದ್ದು "ಅಫುಳಾಕಂಡೀರ್ ಇವ್ವುಲಕಿನಿಲ್ ಮಿಕ್ಕದೇ" ಎಂಬ ಪಾಶುರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ತತ್ತುವತ್ತೈ ಉಣ್ಣರುತ್ತಡಿಲ್ - ಕತ್ತಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು, "ವೇದತ್ತಿನುಳ್ಳೊರುಳ್ ನಿರೃಪ್ಪಾಡಿ ಎನ್ನೇಂಜುಳ್ ನಿರುತ್ತಿ ನಾನ್" ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವಿದು. ತನ್ನೈಯಾಕ್ಕಿಲ್ - ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು. ಆದಾಗಿ "ಶರಲ್ ನನ್ನಪತ್ತಿರುತ್ತಿಪ್ಪಣಿಕೊಳ್ಳಾನ್ - ಭಗವದ್ಭಾಗವತ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು ಎಂದಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ಹತ್ತು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ವರ್ದೇ ಅವತರಿಕ್ಕುವರ್ ಆಯನ್ ನಿರ್ದ - ಭಕ್ತರಿಗೋಸ್ಕರ ಆನತಾರ ಮಾಡುವ ಗೋಪಾಲನು, ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅರುಮರ್ದಿ ಹಳ್ ತಮಿಛ್ತಿಯಾದಾನ್ ತಾಳೇಕೊಂಡು, ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾಗದ, ವೇದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು, ನಾಲ್ಕು ತಮಿಞ್ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಆಳ್ವಾರ್ವರವರ ಶ್ರೀಪಾದಗಳನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ; "ಎನ್ನಪ್ಪನಿಱ್ ಣೆಣ್ಣೆ ತ್ತೆನ್ ಕುರುಹೂರ್ ನಂಬಿ ಎನ್ನಕ್ಕಾಲ್" ಎಂಬ ಪಾಶುರದ ಅರ್ಥ ತುನ್ನತ್ತ-ಪ್ರಥಮ ಪರ್ವನಿಷ್ಠೆ, ಎಂಬ ದೋಷವಿಲ್ಲದೆ, ಆದಾಗಿ ಕೇವಲ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಪರ್ಮವಾಸನವಾಗಿ, ಭಾಗವತ ಭಕ್ತಿಪರ್ಮಂತ ಹರಿಯುವ ಭಕ್ತಿಗ ವಿಘ್ನಗಳೆಂಬ ಪಾಪಗಳಿಲ್ಲದ, ಮಧುರಕವಿ - ಚರಮ ಪರ್ವ ನಿಷ್ಕಾಪರ್ಮಂತ ವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸಿ "ಮಧುರಕವಿ" ಎಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದ ಆಳ್ವಾರ್ವರರು, ತೋನ್ರಿ ಕ್ಕಾಟ್ಟುವರ್ - ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಡುವ; ತೊಲಾನ್ರಿಛಿಯೇ ಅನಾದಿ ಯಾದ ಮಾರ್ಗವೇ, ತುಣೆವಾರ್ ಹಳ್ಳಿ - ವಿಷಯ ಸುಖಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕೆಂಬ ಧ್ಯಾನವಾದ ಅಧ್ಯವಸಾಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆ ನೆಲಾವಳ್ಳಿಹಳ್ - ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪವೆಂಬ ಮಾರ್ಗಗಳು

ಮೊದಲನೆಯ ಪದೆಯಲು ವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿ ಎಂಬ ವಿರಡು ಮಾರ್ಗಗಳು ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ ಹಾಗೂವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ವಿಮುಕ್ತಿ ಪದೆಯಲು ಆಚಾರ್ಯ ಸಮಾತ್ರಯಣವನ್ನು, ಅನಾದಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವೇ

ಅಚಾರ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಣ ಗುರುಪರಂಪರಾನು ಸಂಧಾನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ
ಪಾಪಿಷ್ಠಃ ಕ್ಷತ್ರಬಂಧುಶ್ಚ ಪುಂಡರೀಕಶ್ಚ ಪುಣ್ಯಕೃತ್ | ಅಚಾರ್ಯವತ್ತಯಾ ಮುಕ್ತಾ ತಸ್ಮಾದಾಚಾರ್ಯ
ವಾನ್ ಭವೇತ್ || ಎನ್ನು ಅಚಾರ್ಯವತ್ತಯೇ ಸರ್ವರುಕ್ಕುಂ ಮೋಕ್ಷಕಾರಣ ಮೆನ್ನರುದಿಯಿಟ್ಟಾರ್‌ಗಳ್.

ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ - ಅಚಾರ್ಯ ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಯೇ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಬೇಕು. ನಂತರ ಅವು ಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಅಚಾರ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಣವಿಲ್ಲದೆ ಅವನ ಉಪದೇಶ ಹೊಂದದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲಾರವು, ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಚಾರ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಣವು ಅನಾದಿ ಯಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಮಾರ್ಗವೆಂದು, ಅನ್ನವೇ ಪ್ರಾಣ ಎಂಬಂ ಕೆ ಕಾರಣ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು.

ಈ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ, ಅಚಾರ್ಯನಿಗೂ ಭಗವಂತನಿಗೂ 10 ವಿಧ ಸಾಮ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಅಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಪರಭಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ.

ಅಚಾರ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಣವು ಅವಶ್ಯಕ-ಪಾಪಿಷ್ಠಃ : ಕ್ಷತ್ರಬಂಧುಶ್ಚ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅಚಾರ್ಯ ಸಂಬಂಧವೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷ ಕಾರಣವೆಂದು ಸ್ತುತಿಕಾರರು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುತ್ತಾರೆ

ಪಾಪಿಷ್ಠಃ : ಬಹಳ ಪಾಪ ಮಾಡಿದ, (1) ಕ್ಷತ್ರಬಂಧುಶ್ಚ - ಕ್ಷತ್ರಬಂಧುವೂ ಕೂಡ, ಚಕಾರವು ಅಚಾರ್ಯ ವತ್ತೆಯು, ಬಹಳ ಪಾಪ ಮಾಡಿದವರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲದು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. (2) - **ಪುಂಡರೀಕಶ್ಚ ಪುಣ್ಯಕೃತ್** - ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದ ಪುಂಡರೀಕನೂ, ಇಲ್ಲಿ ಚಕಾರವು ಕೇವಲ ಪುಣ್ಯವೇ, ಅಚಾರ್ಯ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷಕಾರಣವಾಗಲಾಗದು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. **ಅಚಾರ್ಯವತ್ತಯಾ ಮುಕ್ತಾ** - ಅಚಾರ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಣ ದಿಂದ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. **ತಸ್ಮಾದಾಚಾರ್ಯವಾನ್ ಭವೇತ್** - ಅದರಿಂದ ಅಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲೇ ಬೇಕು. ಅಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು, ಜ್ಞಾನರೂಪ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಕ್ರಮ.

ಅಚಾರ್ಯೋಪದಿಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು, ಪ್ರಯೋಜನಪಡುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದು ಅಚಾರ್ಯವತ್ತಯಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ (ಪ್ರಯೋಜಕೇ ತೃತೀಯಾ) ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. **ಪಾಪಿಷ್ಠಃ :** ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯಿತ ಪಾಪಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ, ಪುಂಡರೀಕಃ : ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿನಿಧೇಶದಿಂದ ಅತಿ ಶಯಿತ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಎಂಬುದು ದ್ವ್ಯೋತವಾಗುತ್ತದೆ.

1. ಕ್ಷತ್ರಬಂಧು ಸಾಮ್ಯಾನ (ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು)

ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶದವನಾದ ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಭಾರ್ಯಾ ಪುತ್ರರ ರಕ್ಷಣೆ ಗೋಸ್ಕರ ನೀಚ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕ್ಷತ್ರಬಂಧು ಎಂದು ಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅವನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡು, ದಾಕಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವವರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ಅವರ ಹಣಕಾಸುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಗೃಹಸ್ಥ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ನಾರದರು ಅವನಿರುವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬೆರಲು, ಅವರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಡನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದಾಗ, ಅವರು ಇವನನ್ನು ಕೃಷಿಯಿಂದ

ಮುಮುಕ್ಷುವುಕ್ಯಾಚಾರ್ಯವಂಶಂ ಭಗವಾನಳವುಂ ಶಿಲ್ಪವನುಸಂಧಿಕ್ಕನೇಣು ಮೆನ್ನೋದಪ್ಪಟ್ಟಿದು.
 “ತಮಿಮಂ ಸರ್ವಸಂಪನ್ನಮಾಚಾರ್ಯಂ ಪಿತರಂ ಗುರುಂ” ಎನ್ನುಂ, “ಮಮಾಪ್ಯಖಿಲಲೋಕಾನಾಂ

ಆದ ಕಾರಣ ಆಚಾರ್ಯ ಸಂಬಂಧವೇ ಸರ್ವರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷಕಾರಣ ಆ ಆಚಾರ್ಯೋಪದಿಷ್ಟವಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೇ ವಿನಹ, ಆಚಾರ್ಯೋಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಆ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ ಅದು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆಚಾರ್ಯನಿಂದ ಆ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ಆ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಇರಬೇಕು ಈ ಎರಡು ಉಪಖ್ಯಾನಗಳು ತಿಳಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ .-

ಸದಾಚಾರ್ಯ ವಿಷಯಕವಾದ ಪ್ರಕೃಷ್ಟ ಪ್ರೇಮವು, ಆ ಆಚಾರ್ಯನು ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ, ಅನಾದಿಯಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಅನಂತ ಮಹಾಪರಾಧಗಳ ದೇವಿಯಿಂದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ವಿರೋಧ ವಾದ ಪಾಪಗಳ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ ಪ್ರಕೃಷ್ಟತರ, ಅನಂತ ಪುಣ್ಯವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ, ಮೋಕ್ಷವು ಸಿಗಲು ಅಂಥಹ ಆಚಾರ್ಯ ಸಂಬಂಧವು ಸಿಗದ ಪರ್ಯಂತ, ವಿಳಂಬವುಂಟು ಆದ ಕಾರಣ ಎಲ್ಲಾ ಮುಮುಕ್ಷು ವಿಗೂ ಅಂಥಹ ಆಚಾರ್ಯನುಗ್ರಹ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲು, ಆ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯರ್ಥ ಭಕ್ತಿಯು ಇರಬೇಕು ಇದೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಂತರಂಗ ಕಾರಣ

ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲವೇ ? ಹಾಗಿರುವಾಗ ಆಚಾರ್ಯ ಭಕ್ತಿಯು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನೆಂಬುದು ಸರಿಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದು ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ ಯಥಾಧಿಕಾರ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ, ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳು ಸದಾಚಾರ್ಯ ವಿಷಯಕವಾದ ಪರಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಿದ್ಧಿಸಲಾರವು. ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಾಕ್ಷೋಸ್ಥರ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಅವನಿಂದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ, ಈ ತತ್ತ್ವ ಜ್ಞಾನವು, ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಪರ್ಯಂತ ಪರಿವಾಕವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ ಎಂಬ, ಆ ಸದಾಚಾರ್ಯನು ಗ್ರಹವು ಅವಶ್ಯಕ. ಅಂಥಹ ಅನುಗ್ರಹವು ಆ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಿದ್ಧಿಸಲಾರದು. ಆದ ಕಾರಣ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಪರಭಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ “ಯಮೇ ವೈಷವ್ಯಣುತೇ ಶೇನೈಶ್ಯಃ” ಎಂಬ ಶುತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು, ಭಾಷ್ಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಆಚಾರ್ಯನು ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ವರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಈ ಅರ್ಥಗಳು “ಗುರುಂ ಪ್ರಕಾಶಯೇದ್ಧೀಮಾನ್” ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ, ಆಚಾರ್ಯವಂಶವು ಭಗವತ್ಪರ್ಯಂತ ಅನು ಸಂಧಾನ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕೆಂದು ವೇದಗಳು ಹೊಗಳುತ್ತವೆ.

ಕಟಾಕ್ಷಿಸಿ, “ಕ್ಷತ್ರಬಂಧುವೇ ! ನೀನು ಮಾಡುವ ಪಾಪ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಭಾರ್ಯಾ ಪುತ್ರಾದಿಗಳೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಹಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ ತಿಳಿದು ಬಾ,” ಎನ್ನಲು, ಅವರ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ, ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಭಾರ್ಯಾಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು, ಅವರು, “ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭಾರ ನಿನ್ನದು, ನಿನ್ನ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ನಾವು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಹೊಣೆಯಾಗಲಾರೆವು,” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಇದರಿಂದ ಮನನೊಂದು, ನಾರದರಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅವರ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅವರು ಇವನಿಗೆ “ಗೋವಿಂದ” ಎಂಬ ನಾಮವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಆ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನದಿಂದ ಅವನ ಪಾಪಗಳು ತೊಲಗಿ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪರಮಸ್ವಾತಿಕನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದನು.

2. ಪುಂಡರೀಕ ವೃತ್ತಾಂತ (ಇತಿಹಾಸ ಸಮುಚ್ಚಯ)

ಪುಂಡರೀಕನೆಂಬವನು ಮಹಾಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗಿ, ಭಗವಂತನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿವಸ ತನಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು, ಭಗವಂತನು ನಾರದರ ಮೂಲ್ಕ ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.

ಭಗವಂತನು ಪ್ರಥಮಾಚಾರ್ಯನು

ಗುರುರ್ಮಾರಾಯಣೋ ಗುರುಃ" ಎನ್ನುವ, "ತ್ವನೇವಬಂಧುಶ್ಚ ಗುರುಸ್ತ್ವಮೇವ" ಎನ್ನುವ, "ಗುರರಸಿ ಗತಿಶ್ಚಾಸಿ ಜಗತಾಂ" ಎನ್ನುವ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೂ ಪರಮಾಚಾರ್ಯನಾದ ಸರ್ವೇ ಶ್ವರಗ್ ಬ್ರಹ್ಮವುಳ್ಳ ಅಡಿಯಿಲ್ಲೇ ವೇದಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅನುಗ್ರಹವುಳ್ಳ ಅಪಾರಂ ಪಿರಂದವೋಡು ಮಿಗಿಲ್ಲು ಕೊಡುತ್ತಾ ಇವನು ಮುಖಮಾಹ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾ, ಇವನುಪುತ್ರರೊಡನೆ

"ಸಚಾರ್ಯವಂತೋ ಜ್ಞೇಯಃ" ಆಚಾರ್ಯನಾಮನಾವಸಾವಿತ್ಯಾ ಭಗವತ್ತ್ವಃ" ಎಂಬುದು ಆಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯ ಅನುಸಂಧಾನವೆಂದರೆ, ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕ ಸ್ಮರಣ 'ತದ್ವಿಜಿಜ್ಞಾಸಸ್ವ' ಎಂಬಲ್ಲಿಯೇವಾದಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಧಾತುವಿಗೆ ಉಪಾಸನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆಶಯ. ಆದಕಾರಣ, ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ, ಭಗವತ್ಪರೈಕ ಸರ್ವಾಚಾರ್ಯ ಉಪಾಸನೆಯು ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ವಿಧಿಬಲ ವ್ಯಾಪ್ತ. ತನ್ನ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ಅನು ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದರೆ ನಾಕೆಂಬುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ವಿಧಿಬಲದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಭಗವಂತನು ಆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸುತ್ತಾನೆ ಯಾದ್ದರಿಂದ, ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಭಕ್ತಿಯು ಸ್ವರಸವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ವಿಶದೀಕರಿಸಲು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಭಗವಂತನಪಾದಾರ್ಪಣೆ ವಿಶೇಷಯುಕ್ತರು, ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ಪೂರ್ವಕ "ತಮಿಮಂ ಸರ್ವ ಸಂಪನ್ನಂ" ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ, "ಅರಿಂದು ಕೊಳ್ಳದು" ಇತ್ಯಂತ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವಂತನು ಪ್ರಥಮಾಚಾರ್ಯನು :

ತಮಿಮಂ ಸರ್ವಸಂಪನ್ನಂ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಧರ್ಮರಾಜನ ರಾಜನೂಯಯಾಗದಲ್ಲಿ, ಅಗ್ರಪೂಜೆ ಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಸಹದೇವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಾರದರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ, ಸಹ ದೇವನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯು ಸಲ್ಲ ತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ, ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ತಮಾ - ನಾರದಾದಿಗಳು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಪರತತ್ತ್ವ ವಿಷಯಕನಾದ, ಇಮಮ್ - ಸಕಲ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿರುವ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನುಳ್ಳ ಈ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ಸರ್ವಸಂಪನ್ನಂ - ಅಗ್ರ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಚಾರ್ಯ - ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸದವನನ್ನೂ ಪಿತರಂ - ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಂದೆಯಾದ ವನನ್ನೂ ಗುರುಂ - ತನ್ನ ಉಪದೇಶದಿಂದ, ಸರ್ವರ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನನ್ನೂ.

"ಅರ್ಚ್ಯಮರ್ಚಿತು ಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಸರ್ವೇಸಂಮಂತು ಮಹರ್ಥ" ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಾರ್ಧ. ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ಈ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು, ಪೂಜಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಚಾರ್ಯನೆಂದೂ, ಗುರುವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದು, ನಮಗೆ ವಿವಕ್ಷಿತ. ಹಾಗೆಯೇ,

ಮಮಾಹಿ - ನನಗೂ, ಅಖಿಲ ಲೋಕಾನಾಂ - ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳಿಗೂ (ಜನರಿಗೂ) ನಾರಾಯಣ :- ನಾರಾಯಣನು, ಗುರುಃ, ಗುರುವು (ಸ್ವಯಂ) ಅಗುರುಃ - ತನಗೆ ಆಚಾರ್ಯನಿಲ್ಲದ ಪರಮಾಚಾರ್ಯನು, ನಾರಾಯಣೋ ಗುರುಃ, ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಃ-ಅಗುರುಃ ಎಂದು ಪದ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು.

ಸನತ್ಕುಮಾರಾದಿಹಳ್ಳಿ “ಸ್ವಯಮಾಗತ ವಿಜ್ಞಾನಾ ನಿವೃತ್ತಿಂ ಧರ್ಮಮಾಸ್ಥಿತಾಃ” ಎನ್ನುಂ ಪಡಿಪಣಿ ಅವರ್ಹಳ್ಳ ಮುಖಂಗಳಾಲೇ ಹಿತಪ್ರವರ್ತನಂ ಪಣ್ಣು ನಿತ್ತುಂ, ಇಪ್ಪಡಿಯೇ ಮತ್ತುಂ ನಾರದ ಪಂಶರ ಶುಕ ಶೌನಕಾದಿಗಳಾನ ಪಲಮಹರ್ಷಿಹಳ್ಳಿ ಯಿಟ್ಟು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯಂಕುಲೈಯಾದಪಡಿ ನಡತ್ತಿಯುಂ

ಭಗವಂತನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕತ್ವಕ್ಕುಷಿ

“ಕೃಷ್ಣ ದ್ವೈಪಾಯನಂ ವ್ಯಾಸಂವಿಧಿ ನಾರಾಯಣಂ ಪ್ರಭುಂ | ಕೋಹ್ಯನ್ಯೋಭುವಿನ್ಯುತ್ರೇಯ ಮಹಾಭಾರತ ಕೃದ್ಭವೇತ್” ಎನ್ನುಂ “ಮಹೇರ್ಷೇಃ ಕೀರ್ತನಾತ್ಸ್ಯ ಭೀಷ್ಮಃ ಪಾಂಜಲಿರಬ್ರವೀತ್” ಎನ್ನುಂ ಶೋಲುಕಿರಪಡಿ ನಿರ್ಕಿರ ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳೈಯನುಪ್ರವೇಶಿತ್ತು ಮಹಾಭಾರತ ಶಾರೀರಕಾದಿಹಳ್ಳಿ ಪ್ರವರ್ತಿಪ್ಪಿತ್ತುಂ, ಹಂಸಮತ್ಸ್ಯ ಹಯಗ್ರೀವ ನರನಾರಾಯಣ ಗೀತಾಚಾರ್ಯಾದ್ಯವತಾರಂಗಳಾಲೇ ತಾನೇವೇಳಿನಿನ್ರು ತತ್ವ ಹಿತಂಗಳೈ

ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂದೇವಿಯ ವಚನ ಇಲ್ಲಿಯೂ ನಾರಾಯಣನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗುರುವು - ಆಚಾರ್ಯನು ಎಂಬುದು ವಿವಕ್ಷಿತ. ತ್ವಮೇವ ಇತ್ಯಾದಿ - ನೀನೇ ಬಂಧು, ನೀನೇ ಗುರು ಇದು ಗೀತಾವಚನ. ಗುರುರಸಿಗತಿ ಶಾಸ್ತಿಜಗತಾಂ - ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಗುರು ನೀನೇ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ನೀನೇ ಗತಿ ಪ್ರಾಪಕನೂ, ಪ್ರಾಪ್ಯನೂ ನೀನೇ, ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ (ಅಳವಂದಾರ್ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿ) - ಈ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, ಸರ್ವಲೋಕ ಗಳಿಗೂ ಪರಮಾಚಾರ್ಯನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಆದಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿಯೂ ಆ ವೇದಗಳಿಗೆ ಅಪಹಾರವು ಉಂಟಾದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು, ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಮುಖವಾಗಿ ತಾನು ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿಯೂ, ಇವನ ಪುತ್ರರಾದ, ಸನತ್ಕುಮಾರ ರನ್ನು “ಸ್ವಯಮಾಗತ ವಿಜ್ಞಾನಾಃ, ನಿವೃತ್ತಿಂ ಧರ್ಮಮಾಸ್ಥಿತಾಃ” - ಸ್ವಯಂ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ, ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊಂದಲು ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಪರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವರ ಮೂಲ್ಕ ಹಿತ ಪ್ರವರ್ತನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಹೀಗೆಯೇ ನಾರದ, ಪರಾಶರ, ಶುಕ, ಶೌನಕಾದ್ಯನೇಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮೂಲಕ ವೇದಾಂತ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ನಷ್ಟವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ನಡೆಸಿಬಂದನು.

ಭಗವಂತನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕತ್ವಕ್ಕುಷಿ :

ಕೃಷ್ಣ ದ್ವೈಪಾಯನಂ ವ್ಯಾಸಂ - ಮಹಾಭಾರತ ಕೃದ್ಭವೇತ್ - ಕೃಷ್ಣ ದ್ವೈಪಾಯನರೆಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳವರೂ, ವ್ಯಾಸಂ - ವೇದಗಳನ್ನು ವಿಭಜನೆ ಮಾಡಿದರೆಂದ ವ್ಯಾಸರೆಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳವರೂ, ಅದ ವೇದ ವ್ಯಾಸರನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣಂ ಪ್ರಭುಮಾವಿಧಿ - ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ನಾರಾಯಣನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ವಿನಹ, ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಎಲೈ ಮೈತ್ರೇಯನೇ ಬೇರೆಯಾರು ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಅರ್ಹರು.

ಮಹರ್ಷೇಃ : ಕೀರ್ತನಾತ್ಸ್ಯ ಭೀಷ್ಮಃ : ಪಾಂಜಲಿರಬ್ರವೀತ್ - ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ನಾಮ ಗ್ರಹಣ ವನ್ನು ಭೀಷ್ಮರು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದರು [ಆಚಾರ್ಯ ನಾಮಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಶಿಷ್ಟಾನುಷ್ಠಾನ]. ಹೀಗೆ ವೈಭವವುಳ್ಳ ವ್ಯಾಸರ ಮೂಲ್ಕ ಮಹಾಭಾರತ ಶಾರೀರಕಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದನು. ವ್ಯಾಸರು ಭಗವಂತನ ಅನುಪ್ರವೇಶಾನಂತರ, ಹಾಗೆಯೇ ಹಂಸ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಹಯಗ್ರೀವ, ನರ ನಾರಾಯಣ ಗೀತಾಚಾರ್ಯಾದ್ಯವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ತಾನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೂ ತತ್ವಚಿಹಿತ (ಪುರುಷಾರ್ಥ)ಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದನು.

ಪ್ರಕಾಶಿಸ್ವಿತ್ತುಂ, ತಾನುರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ನರ್ಥಂಗಳೈಯೆಲ್ಲಾಂ ಶ್ರೀಭೀಷ್ಮರ್ ಮುಂದಲಾನಜ್ಞಾ ನಾಧಿಕರ್ಯ
ಯಿಟ್ಟು ಮೂದಲಿಸ್ವಿತ್ತುಂ,

ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮವಕ್ತಾ ನಾರಾಯಣನು

“ಪಂಚರಾತ್ರಸ್ಯ ಕೃತ್ಸ್ನಸ್ಯ ವಕ್ತಾನಾರಾಯಣಸ್ವಯಂ” ಎೞಿಹಿರಪಡಿಯೇ ಅಡಿಯಿಲೇ ತಾನುರುಳಿಚ್ಚೆಯ್
ಭಗವಚ್ಚಾಸ್ತ್ರತ್ವೈ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಪುತ್ರಿಯೈಃ ವೈಶ್ಯಶೂದ್ರೈಶ್ಚ ಕೃತಲಕ್ಷಣೈಃ | ಅರ್ಚನೀಯಶ್ಚ ಸೇವ್ಯಶ್ಚ
ನಿತ್ಯಯುಕ್ತೈಃ ಸ್ವಕರ್ಮಸು | ಸಾತ್ವತಂವಿಧಿಮಾಸ್ಥಾಯ ಗೀತಸ್ಸಂಕರ್ಷಣೇನ ಯಃ | ದ್ವಾಪರಸ್ಯಯುಗ
ಸ್ಯಾಂತೇ ಅದಾಕಲಿಯುಗಸ್ಯಚ” ಎೞಿಹಿರಪಡಿಯೇ ಅವಸರಂಗಳಿಲೇ ಅವಿಷ್ಕಾರಿತ್ತುಂ,

ಅಪ್ಪಾರುಗಳು ಭಗವಂತನ ಅನುಪ್ರವೇಶಾವತಾರ

- 1) “ಪೂರ್ವೋತ್ಪನ್ನೇಷು ಭೂತೇಷು ತೇಷು ತೇಷು ಕಲಾಪ್ರಭುಃ
ಅನುಪ್ರವಿಶ್ಯಕುರುತೇ ಯತ್ಸಮೋಹಿತ ಮಚ್ಯುತಃ” 1

ಅನಂತರ ತಾನು ಕೃವೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆ ಭಗವಂತನು ಭೀಷ್ಮರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾ
ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಧರ್ಮರಾಜಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮಕ್ಕೂ ಭಗವಂತನೇವಕ್ತಾ :-

ಪಂಚರಾತ್ರಾಸ್ಯ ಕೃತ್ಸ್ನಸ್ಯ ವಕ್ತಾನಾರಾಯಣ : ಸ್ವಯಮ್ :- ಪಂಚರಾತ್ರಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ
ನಾರಾಯಣನು ತಾನೇ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಈ ಸಂಹಿತೆಯು ಮಧ್ಯೆ ಅಂತರ್ಧಾನ
ವಾಗಲು-(ಮರೆಯಲು) ಪುನಃ ಸಾತ್ವತಂ ವಿಧಿಮಾಸ್ಥಾಯ ಗೀತ ಸ್ಸಂಕರ್ಷಣೇನಯಃ | ದ್ವಾಪರಸ್ಯಯುಗ
ಸ್ಯಾಂತೇ ಅದಾಕಲಿಯುಗಸ್ಯಚ - ದ್ವಾಪರ ಯುಗದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಿಯುಗದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೂ, ಗೀತ
ಸ್ಸಂಕರ್ಷಣೇನಯಃ ಯಾವ - ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮಗಳು ಸಂಕರ್ಷಣ ರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಂದ. ಪುನಃ ಗೀತಃ-
ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟತೋ ಸಾತ್ವತಂ ವಿಧಿಮಾಸ್ಥಾಯ - ಆ ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮ ವಿಧಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಕೃತ
ಲಕ್ಷಣೈಃ :- (ಽವ್ತ) ಚಕ್ರಾಂಕನ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ನಿತ್ಯಯುಕ್ತೈಃ - ಸ್ವಕರ್ಮಸು - ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾ
ಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಪುತ್ರಿಯೈಃ ವೈಶ್ಯಶೂದ್ರೈಶ್ಚ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪುತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯ ಶೂದ್ರರಿಂದ
ಅರ್ಚನೀಯಶ್ಚ ಸೇವ್ಯಶ್ಚ - ಆ ಭಗವಂತನು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಸೇವ್ಯಶ್ಚ - ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಿಂದ
ಸೇವಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಪೂಜಾದಿ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದರ್ಥ. ಈ ವಚನದ ಪ್ರಕಾರ,
ಕೃತಯುಗಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನು ತಾನೇ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮಗಳು ಮಧ್ಯ ಮರೆಯಾಗಲು, ಪುನಃ
ಸಂಕರ್ಷಣ ರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಿಯುಗದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೂ, ಆ
ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮಗಳನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದನು, ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತ.

ಅಪ್ಪವಾರುಗಳು ಭಗವಂತನ ಅನುಪ್ರವೇಶಾವತಾರ

ಅನಂತರ, 1) ಪೂರ್ವೋತ್ಪನ್ನೇಷು ಭೂತೇಷು.....ಅಚ್ಯುತಃ ಧೀಮತಿ ವಚನದ ಪ್ರಕಾರ
ಪರಾಂಕುಶ - ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್, ಪರಕಾಲ-ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳ್ವಾರ್, ಮೊದಲಾದ ಅಪ್ಪವಾರುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊಸ
ದಾದ ದಶಾವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿ-ಅಂದರೆ ಈ ಹತ್ತು ಅಪ್ಪವಾರುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ (ಮಧುರಕವಿಗಳೂ, ಅಂಡಾಳ

ಎಂಹಿರಪಡಿಯೇ ಪರಾಂಕುಶ ಪರಕಾಲಾದಿರೂಪತ್ತಾಲೇ ಅಭಿನವಮಾಹ ಒರುದಶಾವತಾರಂ ಪಣಿ
ನೋಘಂಗಳ್ ಸಮುದ್ರಜಲತ್ಯೈವಾಂಗಿ ಸರ್ವೋಪಜೀವ್ಯಮಾನ ತಣಿರಾಕ ಉಮಿಘ್ರಮಾಪ್ತೋಲೇ
ನೇದಾರ್ಥಂಗಳಿಲಿ^೧ ವೇಂಡುಂ ಸಾರತಮಾಂಶತ್ಯೈ ಸರ್ವರುಕ್ಕುಂ ಅಧಿಕರಿಕ್ಕಲಾನ ಭಾಷ್ಯಯಾಲೇ
ಸಂಗ್ರಹಿತ್ತು ಕ್ಯಾಟ್ಪಿಯುಂ,

ಸಹ ನಮ್ರಾಳ್ವಾರ್ ಪೆರಿಯಾಳ್ವಾರ್ಗಳೊಡನೆ ತದ್ಧೀಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅನುಪ್ರವೇಶಾವತಾರ
ವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮೇಘಗಳು ಸಮುದ್ರದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು, ಸರ್ವರಿಗೂ ಉಪಕಾರವಾಗುವ ಸ್ವಾದುವಾದ
ತಣ್ಣೀರಾಗಿ ವರ್ಷಿಸುವಂತೆ, ತ್ರೈವರ್ಣಾಧಿಕಾರವಾದ ವೇದಾರ್ಥಗಳ (ಇಲ್ಲಿ ವೇದಗಳೂ ಅವುಗಳ ಉಪ
ಬೃಂಹಣಗಳಾದ ಇತಿಥಾಸ ಪುರಾಣಗಳೂ ವಿವಕ್ಷಿತ) ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ
ಆಧಿಕರಿಸಬಹುದಾದ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ (ಅಗಸ್ತ್ಯಭಾಷೆ) ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತೋರಿಸಿದನು.

ಅದಾಗಿ ಆಳ್ವಾರುಗಳು ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಅವತಾರ. “ಆಜಾಯಮಾನೋ ಬಹುಧಾವಿಜಾಯತೇ”
ಎಂದು ಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪ ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಭಗವಂತನು ಹೇಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧಜೀತನರನ್ನು
ಉದ್ಧರಿಸಲು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವತಾರವನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಾನೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳೂ ಈ ಆಳ್ವಾರುಗಳ
ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛಾಧೀನವಾರ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವತಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. “ಅದಿ ಭಕ್ತಾಸ್ತು
ಅನಂತ ಗರುಡವಿಷ್ಣುಕ್ಲೇನಾದೀನಾ ಮಿಚ್ಛಾವತಾರಭೇದಾ ಇತಿ ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್” ಎಂದು ಆದಿಭಕ್ತರಾದ
ಆಳ್ವಾರುಗಳು ಅನಂತಗರುಡ ವಿಷ್ಣುಕ್ಲೇನಾದಿಗಳ ಸ್ವೇಚ್ಛಾವತಾರರೆಂಬುದು ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂದು
ನಾಥದೀಯವಚನ, ಭಾರ್ಗವ ಉಪಪುರಾಣಗಳ ಆಧಾರದಮೇಲೆ, ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾ
ದೇಶಿಕರವರು, ಶ್ರೀಶತದೂಷಣಿಯಲ್ಲಿ ಅಲೇಪಕ ಮತಭಂಗವಾದದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರುಗಳ ಜನ್ಮವು
ಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪಕರ್ಮದಿಂದಲ್ಲ. ಅಪಾಕೃತವಾದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಾಕೃತ
ಜನಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ, ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ, ಮೂಂಸರೂಪವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆಯೆಷ್ಟೆ
ಆಯಾಯಾ ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಆಯಾಯಾ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಲೋಕನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ
ಆಳಿಸಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ವಿನಹ, ಆ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ ಇವರು ಜಾತ್ಯತೀತರು.
ಪರಮಪೂಜ್ಯರು. ಇವರುಗಳು ಉಪದೇಶಿಸಿರುವ ಪ್ರಭಂಧಗಳು ಅಜ್ಞಾನ, ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನ, ವಿಸರೀತಜ್ಞಾನ
ಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಪರಮೋಪಾದೇಯಗಳು. ಇವುಗಳೇ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತವಾದವು, ಎಂಬೀ
ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಸಾರಾಂಶ. “ಸಂಕಲ್ಪಾದ್ವೇವತಚ್ಛುತೇ” - ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ
ಅವತಾರಗಳು ವಿವಕ್ಷಿತವಾಗಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾರೂಪವಾದ ಉಪನಿಷದ್ವಾಗಳ ಉಪಬೃಂಹಣದಿಂದ ಸರ್ವ
ಜೀತನೋಜ್ಜೀವನವು ಪರಾಂಕುಶಾದಿಗಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಗುರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವೈದಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧ
ಗಳನ್ನು ಅವರುಗಳು ಮಾಡಿರುವುದೂ ಪರಮಕರುಣೆಯಿಂದ ಸರ್ವಜನರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ
ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. (2) “ಭಾಷಾಗೀತಿ ಪ್ರಸತ್ತಾ... ಭೂಮಿಕಾಭೇದ ಯೋಗ್ಯಾ” ಎಂಬ ದ್ರಮಿಡೋ
ನಿಷತ್ಸೂಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯ ಭೂಮಿಕಾಪದವು - ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದ ಅನೇಕ ಶರೀರಗಳು

1) ಪೂರ್ವೋತ್ತನ್ನೇಷು - ಪೂರ್ವ ಚತುರ್ವಿಧಾಶ್ರಮ, ಪೂರ್ವೋತ್ತನ್ನಾಶ್ರಮ, ಶೇಷುಯತ್ರ
ಮುಷಯಃ ಪ್ರಥಮಜಾ ಯೇ ಪುರಾಣಃ, ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೋತ್ತಮಾಸ್ತಂಶಿದೇವಾಃ, ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ.
ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು ‘ಪೂರ್ವ’ ಶಬ್ದ ನಿವಕ್ಷಿತರು. ಅವರುಗಳು ಉತ್ತಮಾಃ - ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ರೂಪ
ದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭೂತೇಷು - ಭೂಸತ್ತಾಯಾಂನಾಚಿ, ಎಂದು ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಸತ್ತ

ಪ್ರತಿ ಪ್ರವರ್ತಿಪ್ಪಿತ ಸತ್ವಭಕ್ತುಕ್ಕು ಪ್ರಕಟರಾಯಂ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನರಾಯಂ ಮಿರುಂದುಳ್ಳ ಪಾಷಂಡಿ
ಪರೋಧಂ ವಾರಾನ್ಯುಕ್ಯಾಹ, “ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣೋ ದೇವಃ ಕೃತ್ವಾ ನುತ್ಯಂ
ಂತನುಂ | ಮಗ್ನಾನುಧರತೇ ಲೋಕಾನ್ಯಾರುಣ್ಯಾಚ್ಯಾಸ್ತಪಾಣಿನಾ” ಎನ್ನುಂ,
ತದವಾಡ್ಯಪಿ ರಾನಾರ್ ಪಿರಮಗುರುವಾಹಿ ವಂದು” • ಎನ್ನುಂ ಶೋಲ್ಲು ಹಿರಪಡಿಯೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯ
ರಾನ ದೇಶತ್ತಿಲೇ ಅನೇಕ ದೇಶಿಕಾಪದೇಶತ್ತಾಲೇಯವತರಿತ್ತರುಳಿನಾ. ಇತ್ತೈಕ್ಕುಣಿತತ್ತು

‘ದಶಧಾ ನಿರ್ವರ್ತಯನ್ ಭೂಮಿಕಾಂ’ (ದಶಾವತಾರಸ್ತೋತ್ರ) ‘ಬಹುವಿಧಭೂಮಿಕಾ ಪರಿಗ್ರಹೇಪಿ
ಪಾರಮ್ಯಾಂ’ (ಸಂಕಲ್ಪ ಸೂರ್ಯೋದಯ) ಎಂಬ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ
ವೇ ತತ್ತ್ವ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ಶಿಷ್ಯ ಪರಿಗೃಹೀತವ್ಯವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಚಾರ್ಯರುಗಳು ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾದವತಾರ :-

ಇಪ್ಪದಿತ್ತಾನ್ ಪ್ರವರ್ತಿಪ್ಪಿತ ಸತ್ವಭಕ್ತುಕ್ಕು, ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದ
ಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನರಾಗಿಯೂ [ಗುಪ್ತರು] ಇರುವ ಪಾಷಂಡಿಗಳಿಂದ, ಅಡಚಣೆ ಬಾರದೆ
ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣೋ ದೇವಃ - - ಪಾಣಿನಾ - ಎಂಬಂತೆ ನಾರಾಯಣನು ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ
ದ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಜೀತನರನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಉದ್ಧರಿಸಲು, ಅನೇಕ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ
, ಅಂದರೆ ನಾಥ, ಯಾಮುನ, ಯತಿವರ, ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ
ಪ್ಪಟ್ಟ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆರ್ಯವರ್ತಾದಿ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಗಳು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ
ಭೂಯಿಷ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳು ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶಕ್ಕೆ ವ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ
ಮಾಡಿಸುವುದು, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಸೇವಿತ ಮಾನದೇಶತ್ತಿಲೇ ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯ.
ನ್ನಾರಾಯಣೋದೇವ :- ಪೀತಕವಾಡ್ಯಪಿ ರಾನಾರ್ ಪಿರಮ ಗುರುವಾಹಿವಂದು,(*) ಎಂಬ
ವಚನಗಳೂ, ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅವತಾರವು ಸಾಕ್ಷಾದವತಾರಗಳೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತವೆ
ಶಬ್ದವನ್ನು ಉದ್ಧರತೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸಿದರೆ, ಜೀತನೋಜ್ಜೀವನವು ‘ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತ್ಯ’
ದೋಷವಾಗುತ್ತದೆ “ಮುತ್ತುಕ್ಕೊಡಿಯುಡ್ಡಿಯಾನುಂ, ಪಿರಮನುಂ, ಇಂದಿರನುಂ, ಮುತ್ತು
ರುಂ ಇಪ್ಪಿರನಿ ಎನ್ನುಂನೋಯ್ಯ ಮರುಂದರಿವಾದುಮಿಲ್ಲೈ” - ವೃಷಭಸ್ಥಜನೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ
ನೂ, ಜೀರೆಯಾರೂ ಸಹ, ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಬಿಷಧಿ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯರು, ಎಂಬ
ಇತ್ತಾರ್ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಭಾಷ್ಯ.

ಹೆಡೆದವರು. ಸದಾಪಶ್ಯಂತಿ ಸೂರಯಃ - ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯದಂತೆ ನಿತ್ಯವೂ ಅಸ್ಥಿತಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ
ರವೆ ತತ್ವಾನುಭವ ಲಕ್ಷಣ ಸತ್ತಾವಿಶೇಷವಂತರು. ತೇಷು ತೇಷು - ಜಾತಿವರ್ಣಗಳನ್ನು ಅನಾದರಿಸಿ
ರ ಪ್ರಕೃಷ್ಟ ಸುಕೃತ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ, ಸಕಲವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವತರಿಸಿದವರು. ಕಲಾಪ್ರಭುಃ
ಯವಗದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಭುವಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು [ಪ್ರಭುತ್ವವು - ತಾನು ಅನುಪ್ರವೇಶಮಾಡಲು ಯಾರ
ಯೂ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸೂಚಕ] ಅಚ್ಯುತಃ - ಅಶ್ವಿತರನ್ನು ನರಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಬೀಳದೆ ಕಾಪಾಡುವ
ಗ ಯತ್ನಮಿಹೀತಂ - ಸಮೀಚೀನವಾದ ರಕ್ಷಣವನ್ನು, ಅನುಪ್ರವೇಶ್ಯ ಆಯಾಯಾ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಅವ
ತ್ತಿದ ನಿತ್ಯಸಾರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಅನುಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕುರುತೇ - ಮಾಡುತ್ತಾನೆ-(ಮುಂದುವರಿದಿದೆ.)

“ಕಲಾಖಲುಭವಿಸ್ಯಂತಿನಾರಾಯಣ ಪರಾಯಣಾಃ |
 ಕೃತಿತ್ವಚಿನ್ಮಹಾಭಾಗಾ ದ್ರಮಿಡೇಷು ಚ ಭೂರಿಶಃ |
 ತಾಮ್ರಪರ್ಣೀನದೀಂಕುತ್ ಕೃತಮಾಲಾಪಯಸ್ವಿನೀ |
 ಕಾವೇರೀಚಮಹಾಭಾಗಾ ಪ್ರತೀಚೀಚ ಮಹಾನದೀ” ||
 ಎನ್ನು ಮಹರ್ಷಿ ಅರುಣಿಚ್ಛಿಯಾದಾನ್.

ಆಳ್ವಾರಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅವತಾರ - ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಸೂಚನೆ :

ಈ ಆಳ್ವಾರ್ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅವತಾರವನ್ನೂ ಅವರುಗಳ ಪರಮೈಕಾಂತಿ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ,
 “ಕಲಾಖಲು ಭವಿಸ್ಯಂತಿನಾರಾಯಣ ಪರಾಯಣಾಃ, ಇತ್ಯಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಯಾದ ಶುಕರು ಶ್ರೀಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಕೃಪೆ
 ಯಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

2. ಭಾಷಾಗೀತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಾ ಭಗವತವಚನಾತ್ ರಾಜವಚ್ಛೇಪಚಾರಾತ್
 ಸಾಚಾಗಸ್ತ್ಯ ಪ್ರಸೂತಾತ್ಪ್ರತಿಪದಿ ಜಗದ್ಧೇ ಭೂಮಿಕಾ ಭೇದಯೋಗ್ಯಾ |
 ಯತ್ತತ್ಕೃತ್ಯಂ ಶ್ರುತೀನಾಂ ಮುನಿಗಣವಿಹಿತೈಃ ನೇತಿಹಾಸೈಃ ಪುರಾಣೈಃ
 ತತ್ರಾಸೌ ಸತ್ತ್ವ ಸೀಮ್ನಃ ಶ್ವದಮಧನಮುನೇಃ ಸಂಹಿತಾ ಸಾರ್ವಭೌಮೀ || (ದ್ರ. ತಾ. ವಳೀ)
 “ಹರಿಕೀರ್ತಿಂ ವಿನೈವಾನ್ಯದ್ರಾಪ್ಯಹೋನ ನರೋತ್ತಮ |
 ಭಾಷಾಗಾನಂ ನಗಾತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾತ್ಪಾಪಂ ತ್ವಯಾಕೃತಮ್” || (ಮಾತ್ಸ್ಯಪುರಾಣಮ್)

ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಂಸ್ಕೃತೇತರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹರಿಕೀರ್ತನವಲ್ಲದ
 ಭಾಷಾಗಾನವು ಪಾಪಕರ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದ ರಾಜನು ಅವನನ್ನು ಧಂದಿಸಿದ್ದನು. ಆ ರಾಜನು ಮರಣಾ
 ನಂತರ ೧೦ ಮಲ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟು ಹರಿಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತವಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ದಂಡಿಸಿದಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. “ಹೇ ರಾಜನೇ ಹರಿಕೀರ್ತನವಲ್ಲದ ಕೇವಲ ಭಾಷಾ
 ಗಾನವು ಪಾಪಕರ. ಹರಿಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತವಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಆಪಾದನೆ ಮೇಲೆ
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ದಂಡಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಅದು ಹರಿಕೀರ್ತನವಾದ್ದರಿಂದ ಪಾಪಕರವಲ್ಲ ನೀನು ದಂಡಿಸಿದುದು ಪಾಪಕರ.
 ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು,” ಯಮನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಈ ಉಪಾಖ್ಯಾನದಂತೆ ತಮಿಳುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ
 ಆಳ್ವಾರುಗಳು ಹಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬ ಕೆಲವರ ಶಂಕೆ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆಳ್ವಾರುಗಳು ಭಗವಂತ
 ನನ್ನು ಹಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯೂ, ಗಾನವೂ ಎರಡೂ ಪ್ರಶಸ್ತ. (ಭಾಷಾಪ್ರಶಸ್ತಾ,
 ಗೀತಪ್ರಶಸ್ತಾ) “ಯಥಾಯುನಾನಂರಾಜಾನಂ, ಉಪಚರೇದ್ಧರಿಮ್, ಎಂದು ಯೌವನದಿಂದ ಕೂಡಿದ
 ರಾಜನನ್ನು ಉಪಚರಿಸುವಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಉಪಚರಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ವಚನದವ್ರಕಾರ,
 ರಾಜಸೇವಕರು ರಾಜನನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವಂತೆ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಎಲ್ಲಾ
 ಭಾಷೆಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಬಹುದು. ಮೇಲೂ ಈ ದ್ರಮಿಡ ಭಾಷೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ ಪ್ರಣೀತ
 ವಾದ್ದರಿಂದ ಇದು ಶಿಷ್ಯಪರಿಗ್ರಹೀತ. ಈ ಭಾಷೆಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯುಂಟು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಸರ್ವವರ್ಣದವರೂ
 ಇದನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. (ಭೂಮಿಕಾ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣ). ಮುನಿಗಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳಾದ ಇತಿಹಾಸ
 ಪುರಾಣಗಳು ನೇದಗಳಿಗೆ ಉಪಬೃಂಹಣಗಳು ವೇದಿಕಂತಾರ್ಥ ವಿಶದೀಕರಣ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಪರಮ
 ಸೂಕ್ತಿಕರಾದ ಶತಗೋಪಮುನಿ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಸಂಹಿತೆಯು - ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯು. ವೇದೋಪಬೃಂಹಣಗಳಲ್ಲಿ
 ಮೇಲಾದುದು. ಉಪಬೃಂಹಣತತ್ವವಿದ್ಯಾ. (ಮಾಂದುನದಿದಿ.)

ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ ಪರ್ಮಂತ ಆಚಾರ್ಯಪರಂಪರೆ

ಇವ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಲಿಲ್ ಈಶ್ವರ ಮುನಿಹಳ್ಳಿಪಿಳ್ಳೈ, ನಾಥಮುನಿಹಳ್ಳಿ. ಇವರ್ ನ್ಯಾಯತತ್ವಮೆನೊಹಿರ ಶಾಸ್ತ್ರಮುಂ ಯೋಗರಹಸ್ಯಮು ಮರಳಿಚ್ಚಿ ಯೊದಾರ್. ಇವರುಕ್ಕು ಶ್ರೀಮಧುರಕವಿಹಳ್ಳಿ ಮುದಲಾಹ ಉಂಡಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಂಪರೈಯಾಲುಂ, ಶೈತಿರುವಾಯ್‌ಮೊಗ್ಗಿಮುಖತ್ತಾಲುಂ, ಶೈಯೋಗದ

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ನಾರಾಯಣಪರಾಯಣರು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಅವತರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಎಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ದ್ರಮಿಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲು, ತಾಮ್ರ ಪರ್ಣಿನದಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ ಇದನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ದೇಶಿಕನ್ ರವರು ತರ್ಣಾಪೊರುನಲ್ - ಶೀತಳವಾದ ತಾಮ್ರ ಪರ್ಣಿ ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ- ಅಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್, ಕೃತಮಾಲಾ- ವೈಹೈನದಿ - ಅದರ ತೀರದಲ್ಲಿ ವರಿಯಾಳ್ವಾರ್, ಪಯಸ್ವಿನಿ -ವಾಲಾರ್ - ಅದರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾಳ್ವಾರುಗಳು. ಕಾವೇರೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ತಿರುವಾಣಾಳ್ವಾರ್ ಪ್ರತೀಚಿ - ಮಹಾನದೀ - ಪಶ್ಚಿಮಮಾಹಿನಿಯಾದ ವರಿಯಾರ್ - ಇದರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕುಲರೇಖರಪ್ಪರುಮಾಳ್ ಅವತಾರ. ಇವು ಉಪಲಕ್ಷಣ.

ಹಾಗೆಯೇ ನಾಥಮುನಿಗಳು, ಆಳವಂದಾರ್, ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು, ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾ ದೇಶಿಕರೇ ಆದಿಯಾದ ನಾರಾಯಣ ಪರಾಯಣರಾದ ಪರಮಾಚಾರ್ಯರೂ, ಪರಮ ಭಾಗವತೋತ್ತಮರೂ ಈವತ್ತಿಗೂ ದ್ರಮಿಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ, ಲೋಕೋಜ್ಜೀವನವಾದ ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆಂಬುದೂ ಈ ಶೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತ. ಇದನ್ನು ವಿವಕ್ಷಿಯೇ, ಕಲಿಸ್ವಾಧಾಃ ಎಂದು ವ್ಯಾಸರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ಆಚಾರ್ಯವಂಶ ಕೀರ್ತನ :

ಅನಂತರ “ಸಚಾಚಾರ್ಯವಂಶೋಜ್ಜೇಯ .- “ಆಚಾರ್ಯಾಣಾಮಸಾವಸಾವಿತ್ಯಾಭಗವತ್ತಃ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಿವಕ್ಷಿತವಾದ ಆಚಾರ್ಯವಂಶಾನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಇವ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಲಿಲ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಈಶ್ವರ ಮುನಿಗಳ ಮಕ್ಕಳು ನಾಥಮುನಿಗಳು ನಾಥಮುನಿಗಳ ಹೆಸರು ರಂಗನಾಥರೆಂಬುದು. ನಾನೈಕದೇಶ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ, ಮುನಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ‘ನಾಥಮುನಿಗಳು’ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ತಾತ್ಪರ್ಯ ವೇನೆಂದರೆ, ಮುನಿಃ - ಮನನಶೀಲರು. ಇವರು ಪ್ರಪನ್ನರಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಜನ್ಮಾಂತರ ಸುಕೃತದಿಂದ, ಫಲ ರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ, “ಭಜನ ಸುಖಮೇಕಸ್ಯ ವಿಪುಲಂ” ಎಂಬಂತೆ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು, ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು ಮುನಿಶಬ್ದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾಮಗ್ರಹಣ. ಇದ ರಿಂದ ನಮ್ಮ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಆರ್ಷ ಸಂಪ್ರದಾಯತ್ವವು ದ್ಯೋತಿತ ಇವರು ನ್ಯಾಯತತ್ವ ಮತ್ತು ಯೋಗ ರಹಸ್ಯವೆಂಬ, ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪುಟ-15 3 “ಪೀತಕವಾಡೈಪ್ಪಿರಾನಾರ್ ಪಿರಮಗುರುವಾಹಿವಂದು - ಪರಿಯಾಳ್ವಾರ್ ತಿರುಮೊಗ್ಗಿ (5 -2-8) - “ಪೀತಾಂಬರ ಧಾರಿಯಾದ ಪಿರಮೋಪಕರನಾದ ಭಗವಂತನು, ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುವ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ,” ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಗವತಾರವೆಂದು ಪರಿಯಾಳ್ವಾರ್ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ

ಯಿಲೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತರಾಯಂ (1) ನಮ್ರಾಷ್ಟ್ರಾರಾಚಾರ್ಯರಾನಾರ್. ನಾಥಮುನಿಹಳ್ ಪಿಳ್ಳೆ ಈಶ್ವರ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯ ಈಶ್ವರಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯನಾಂ ಪಿಳ್ಳೆ ಅಳವಂದಾರ್. ಇವರರಳಿಚ್ಚೆಯದ ಪ್ರಬಂಧಗಳ್- ಆಗಮಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಮ್, ಪುರುಷನಿರ್ಣಯಮಮ್, ಆತ್ಮಸಿದ್ಧಿ, ಈಶ್ವರಸಿದ್ಧಿ, ಸಂನಿಸಿದ್ಧಿ, ಎನಾಹಿರ ಸಿದ್ಧಿತ್ರಯಮಮಮ್, ಶ್ರೀಗೀತಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹಮಮಮ್, ಸ್ತೋತ್ರಮಮಮ್, ಚತುರ್ಶ್ಲೋಕಿಯಮಮ್, ಆಹ ವಟ್ಟು. ಅಳ ನಂದಾರ್ ಪಿಳ್ಳೆ ಶೋಟ್ಟುನಂಬಿ. ಶೋಟ್ಟುನಂಬಿ ಪಿಳ್ಳೆಯೆನ್ನಾ ಚಾರ್. ಎನ್ನಾ ಚಾರ್ ಪಿಳ್ಳೆ ಕಳೆನಾಲ್ವರ್. ಇವರಲ್ಲಿ ಒರುವರ್ ಪಿಳ್ಳೆಯಸ್ವರ್. ಇವರುಡೆಯ ಪಿಳ್ಳೆ ತೋಳ್ವಸ್ವರ್. ತೋಳ್ವಸ್ವರ್ ಪೆಣ್ಣೆಳ್ಳೆ ಕಳಿರುವರ್. ನಾಥಮುನಿಹಳ್ ಶ್ರೀಪಾದತ್ವೇ ಅತ್ರಯತ್ತಮುದಲಿಹಳ್-

ಇಮಿಗೆ ಮಧುರ ಕವಿಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾದ, ಅವರ ವಂಶಸ್ಥರ ಸಂವಾದಾಯ ಪರಂಪರೆಯಿಂದಲೂ, ಯೋಗ ದಶಯೋಗ (1) ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿ ತಿರುವಾಯ್ಮೊಳಿ ಮೂದಲಾದ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದುದರಿಂದಲೂ, ನಮ್ರಾಷ್ಟ್ರಾರ್ ಆಚಾರ್ಯರಾದರು.

ಯೋಗದಶಯಿಲೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತರಾಯಮ್, ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ನಮ್ರಾಷ್ಟ್ರಾರವರು ಮುಕ್ತದಶಯಿಲ್ಲೆ ನಾಥ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತರಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಆಗ್ನೇ ನಾಥಮುನಿಗಳು ಆಚಾರ್ಯ ವರಣಮಾಡಿ, ಅವರಿಂದ ಸಕಲವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಪತ್ತಿವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ, ತಿರುವಾಯ್ಮೊಳಿ ಪ್ರಬಂಧ ವನ್ನೂ ಅದರ ಜತೆಗೆ ಬಾಕಿ, ಅಳ್ವಾರುಗಳು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ, ಮೂರುಸಾವಿರ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿದರು. ಎಂಬುದು ಸ್ತೋತ್ರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು, "ಅಧಪರಾಶರ ಪ್ರಬಂಧಾದಪಿ ವೇದಾಂತರಹಸ್ಯ ವೈದ್ಯಾತಿಶಯೋಚ್ಚೈಃ ಸದ್ಯಃಪರಮಾತ್ಮನಿ ಚಿತ್ತರಂಜಕತಮೈಃ ಉಪಬೃಂಹಣೈಃ, ಮಧುರ ಕವಿಪ್ರಭತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಂಪರಯಾ ನಾಥಮುನೀರಪ್ರಪಕರ್ತಾರಂ, ಕಾಲವಿಪ್ರಕರ್ಷೇಪಿ ಪರಮಪುರುಷ ಸಂಕಲ್ಪಾತ್ ಕದಾಚಿತ್ ಪಾದುರ್ಭೂಯ ಸಾಕ್ಷಾದಪಿ ಸರ್ವೋಪನಿಷತ್ಸಾರೋಪದೇಷ್ಠಾರಂ, ಪರಾಂಕುಶ ಮುನಿಂ," ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅವರು ನಾಥಮುನಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಾದಿ ವೈವಸ್ವಾತ್ಮಕ ತ್ರಿಗುಣ ವರಿಣಾಮ ದೇಹಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ "ಅನುಜ್ಞಾ ಪರಿಹಾರಾ ದೇಹಸಂಬಂಧಾತ್ ಜ್ಯೋತಿರಾದಿವತ್" ಎಂಬ ಸೂತ್ರವು ಬದ್ಧಾತ್ಮರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು. ಭಗವಂತನಹಾಗೆ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಮಯ ಶರೀರಕರಾಗಿ, ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಮತ್ತವು ಅತ್ಮೈವಾರ್ಥ ಮೂಲವೆಂಬ ಕೆಲವರ ಮುಚ್ಚೋದ್ಯವು ನಿರಸ್ತ. ಭಗವಂತನೇ ಅದಿಯಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಸೂರಿಗಳು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಮೂಲೋಚ್ಚರರು ಅಧಾಗ "ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ" ವಿಷ್ಣುಕೇಸರರು, ನಮ್ರಾಷ್ಟ್ರಾರ್, ನಾಥಮುನಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಗುರು ಪರಂಪರೆ ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ವಿಷ್ಣುಕೇಸರರು, ನಮ್ರಾಷ್ಟ್ರಾರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದರೆಂಬುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ.

(1) ನಮ್ರಾಷ್ಟ್ರಾರ್ ಕಲಿಯುಗ ಆರಂಭಿಸಿದ 48ನೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದರು. ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನಾಥಮುನಿಗಳ ಅವತಾರ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಾಥಮುನಿಗಳಿಗೆ ನಮ್ರಾಷ್ಟ್ರಾರಿಂದ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳು ತಿರುವಾಯ್ಮೊಳಿ ಮೂದಲಾದ ಪ್ರಬಂಧಗಳೂ ಹೇಗೆ ಉಪದೇಶವಾದುವು ಎಂಬುದು ಶಂಕೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು "ಶ್ರೀಮದ್ಧರ ಕವಿಹಳ್ಳಿಯಮುದಲಾನ - ನಮ್ರಾಷ್ಟ್ರಾರ್ ಆಚಾರ್ಯರಾನಾರ್" ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ನಾಥಮುನಿಗಳು ಮಧುರ ಕವಿಗಳ ವಂಶಸ್ಥರಾದ "ಪುರಾಂಕುಶ ದಾಸ್ತರ್ ಎಂಬುದರಿಂದ ಕಣ್ಣಿನಂಜ" ಎಂದು ನಮ್ರಾಷ್ಟ್ರಾರ್ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಧುರ ಕವಿಗಳು ಹಾಡಿರುವ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿ, ಅದನ್ನು 'ಪುರಶ್ಚರೈ' ಮಾಡಿ (ಪುರಶ್ಚರೈ - ಅವನರತಾನುಸಂಧಾನ) ನಮ್ರಾಷ್ಟ್ರಾರನ್ನು ಯೋಗಿಭಾಷದ ದಶಯಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದರು. ಭಗವಂತನು ಧೃವಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಎದುರುಗಡೆ ನಿಂತು ತನ್ನನ್ನು ತೋರಿಸಿದಂತೆ, ನಮ್ರಾಷ್ಟ್ರಾರವರು, ಅಪುಕ್ತವಾದ ತಮ್ಮ ರೂಪದೊಡನೆ ನಾಥಮುನಿಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್, ಕುರುಹೈಕ್ಕಾವಲಪ್ಪನ್, ನಂಬಿಕರುಣಾಕರದಾಸರ್, ಏರುತಿರುವುಡೈಯಾರ್, ತಿರುಕ್ಕಣ್ಣ ಮಂಗೈಯಾಂಡಾರ್, ವಾನಮಾದೇವಿಯಾಂಡಾರ್, ಉರುಪಟ್ಟೂರಾಚ್ಚಾಪಿಳ್ಳೈ, ಶೋಕತ್ತೂರಾಚ್ಚಾಪಿಳ್ಳೈ ಅಹ ಎಣ್ಣರ್. ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್ ಶ್ರೀಪಾದತ್ತೈ ಅಶ್ರಯಿತ್ತವರ್ಹಳ್ ಐವರ್. ಅವರ್ಹಳಾಹಿರಾರ್—ಮಣ ಕ್ಕಾರ್ನಂಬಿ, ತಿರುವಲ್ಲಿಕ್ಕೇಣಿ ಪಾಣ್ಣೆರುಮಾಳೈಯರ್, ಶೇಟ್ಟಲೂರ್ ಶೆಂಗಲಂಕಾರರ್, ಶ್ರೀ ಪುಂಡರೀಕದಾಸರ್, ಉಲಕಪ್ಪೆರುಮಾಳನ್ಮಂಗೈ. ಮಣಕ್ಕಾಲ್ ನಂಬಿಶ್ರೀಪಾದತ್ತೈ ಅಶ್ರಯಿತ್ತಮುದಲಿಹಳ್ ಐವರ್. ಅವರ್ಹಳಾಹಿರಾರ್—ಆಳವಂದಾರ್, ತೆಯ್ವತ್ತುಕ್ಕರಶುನಂಬಿ, ಗೋಮುತತ್ತುತಿರುವಣ್ಣ ಹರಪ್ಪನ್, ತಿರುಪ್ಪಳ್ಳೂರಾವುಡೈ ಯಪಿಳ್ಳೈ, ಅಚ್ಚಿ. ಆಳವಂದಾರ್ ಶ್ರೀಪಾದತ್ತೈ ಅಶ್ರಯಿತ್ತವರ್ಹಳ್ ಸದಿನೈವರ್. ಅವರ್ಹಳಾಹಿರಾರ್ ಪೆರಿಯನಂಬಿ, ತಿರುಕ್ಕೋಟ್ಟೆಯೂರ್ ನಂಬಿ, ತಿರುಮಾಲ್ವೆಯಾಂಡಾನ್, ಆಳವಂದಾರಾಚ್ಚಾವಾರ್, ತಿರುಮಲ್ವೆನಂಬಿ, ಈಶಾಂಡಾರ್, ತೆಯ್ವವಾರಿಯಾಂಡಾರ್, ಶಿರಿಯಾಂಡಾನ್, ತಿರುಮೊಹೋರಪ್ಪನ್, ತಿರುಮೊಹೋರನಿನ್ನಾರ್, ತೆಯ್ವಪ್ಪೆರುಮಾಳನ್, ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳಿಯಾರ್, ಪಿಳ್ಳೈತಿರುಮಾಲಿ ರುಂಶೋಲೈದಾಸರ್, ನೂರನೇರ್ನಂಬಿ, ಆಳಕ್ಕೊಂಡಿ.

ನಾಥ ಮುನಿಗಳ ಮಕ್ಕಳು, ಈಶ್ವರಭಟ್ಟಾಪ್ಪವಾನ್. ಇವರ ಮಕ್ಕಳು, ಆಳವಂದಾರ್ ಇವರು ಕೃಪೆಮಾಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, 'ಈಗಮ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ, ಪುರುಷ ನಿರ್ಣಯ, ಆತ್ಮಸಿದ್ಧಿ, ಈಶ್ವರಸಿದ್ಧಿ, ಸಂವಿತ್ತಿದ್ಧಿ ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಿತ್ರಯ, ಶ್ರೀಗೀತಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ, ಸ್ತೋತ್ರರತ್ನ, ಚತುಃ ಶ್ಲೋಕಿ, ಎಂದು ಎಂಟು ಪ್ರಬಂಧಗಳು. ಆಳವಂದಾರ್ ಮಗ ಶೂಟ್ಟೈನಂಬಿ. ಶೂಟ್ಟೈ ನಂಬಿಯವರ ಮಗ ಎನ್ನಾಚ್ಚಾನ್ ಎನ್ನಾಚ್ಚಾನ್ ಅವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳು. ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಪಿಳ್ಳೈಯಪ್ಪರ್. ಇವರ ಮಗ ತೋಟ್ರಪ್ಪರ್, ಇವರಿಗೆ ಎರಡು ಹಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಪುತ್ರ ಶಿಷ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದು, ಅವರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗೌರವನ್ನಿಡಬೇಕೆಂದು, ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ನಾಥ ಮುನಿಗಳ ಶ್ರೀಪಾದವನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿದವರು, ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್, ಕುರುಹೈಕ್ಕಾವಲಪ್ಪನ್, ನಂಬಿ ಕರುಣಾಕರ ದಾಸರ್, ಏರುತಿರುವುಡೈಯಾನ್, ತಿರುಕ್ಕಣ್ಣ ಮಂಗೈಯಾಂಡಾನ್, ವಾನಮಾದೇವಿಯಾಂಡಾನ್ ಉರುಪಟ್ಟೂರ್ ಆಚ್ಚಾನ್ಪಿಳ್ಳೈ, ಶೋಕತ್ತೂರಾಚ್ಚಾವಾನ್, ಸೇರಿ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್ ಶ್ರೀ ಪಾದವನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿದವರು ಐದು ಮಂದಿ. ಮಣಕ್ಕಾಲ್ನಂಬಿ, ತಿರುವಲ್ಲಿಕ್ಕೇಣಿಪಾಣ್ಣೆ ಪೆರುಮಾಳನ್ ಅರೈಯರ್ ಇತ್ಯಾದಿ. ಮಣಕ್ಕಾಲ್ ನಂಬಿಗಳ ಶ್ರೀ ಪಾದವನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿದವರು, ಆಳವಂದಾರ್ ಪ್ರಭೃತಿಗಳು. ಆಳವಂದಾರ್ ಶ್ರೀಪಾದವನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿದವರು, ಪೆರಿಯ ನಂಬಿ ತಿರುಕ್ಕೋಟ್ಟೆಯೂರ್ ನಂಬಿ. ತಿರುಮಾಲ್ವೆಯಾಂಡಾನ್, ಆಳವಂದಾರಾಚ್ಚಾವಾರ್. ತಿರುಮಲ್ವೆನಂಬಿ, ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೈದು ಮಂದಿ. ಪೆರಿಯನಂಬಿ ಗಳ ಶ್ರೀ ಪಾದವನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿದವರು, ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ ಮೊದಲಾದ ಅರುಮಂದಿ. ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ತಿರುಕ್ಕೋಟ್ಟೆಯೂರ್ ನಂಬಿಗಳನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿ, ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜರು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯ, ದೀಪ, ಸಾರ, ವೇದಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹ, ಶ್ರೀಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯ, ಮೃತಗದ್ಯ, ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯ, ಮೈಕುಂಠಗದ್ಯ, ನಿತ್ಯ ಎಂದಾಗಿ ಒಳಂತ್ರಿ ಪ್ರಬಂಧಗಳು. ಇವರ ಶ್ರೀಪಾದದಲ್ಲಿ ಅಶ್ರಯಿಸಿದ ಮುದಲಿಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಪೆರಿಯನಂಬಿಶ್ರೀಪಾದತ್ವೈ ಅಶ್ರಯಿತ್ತವರ್ಕಳ್ [ಅರುನರ್; ಅನಂದ ಚಾಹಿರಾರ್ — ಎಂಬಿರುಮಾನಾರ್, ಮಲೈ ಕುನಿಯನಿನ್ದಾರ್, ಅರೈಶ್ರೀಶಠಗೋಪದಾಸರ್, ಅಣಿಯರಂಗತ್ತಮುದನಾರ್, ತಿರುನಾಯ್ ಕುಲಮುಡೈಯಾನ್ವಟ್ಟರ್, ತಿರುಕ್ಕಚ್ಚಿನಂಬಿ. ಎಂಬಿರುಮಾನಾರ್, ತಿರುಕ್ಕೋಟ್ಟಿಯೂರ್ ನಂಬಿ ಶ್ರೀಪಾದತ್ತಿಲೇ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಂಗಳೈ ಶಿಕ್ಷೆತ್ತಾರ್. ತಿರುನಾಲ್ಕೈಯಾಂಡಾರ್ ಶ್ರೀಪಾದತ್ತಿಲೇ ತಿರುನಾಯ್ ಮೊಳ್ಳಿ ಕೇಟ್ಟಾರ್. ಆಳೆಂದಾರ್ ಆಳ್ವಾರ್ ಶ್ರೀಪಾದತ್ತಿಲೇ ತಿರುವಾಯ್ ಮೊಳ್ಳಿಯುಮೋದಿ ಸೊತ್ತಾದಿ ಹಳುಮ್, ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯಲುಮ್, ನಲ್ ವಾರ್ತೈಗಳುಂ ಕೇಟ್ಟರುಳಿನಾರ್; ತಿರುಮಲೈನಂಬಿ ಶ್ರೀ ಪಾದತ್ತಿಲೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣಂ ಕೇಟ್ಟರುಳಿನಾರ್. ಇವರರುಳಿಚ್ಚೆಯಾದ ಪ್ರಬಂಧಗಳ್ — ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಂ, ದೀಪಂ, ಸಾರಂ, ವೇದಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹಂ, ಶ್ರೀಗೀತಾಭಾಷ್ಯಂ, ಶಿರಿಯಗದ್ಯಂ, ಪೆರಿಯ ಗದ್ಯಮ್, ಶ್ರೀವೈಕುಂಠಗದ್ಯಂ, ನಿತ್ಯಂ ಆಕರ್ಷಣತು, ಇವರ್ ಶ್ರೀಪಾದತ್ತಿಲ್ ಅಶ್ರಯಿತ್ತಮುದ ಹಳೈ ತನ್ಮದಾಂ ಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ಪಡಿಹಳಿಲೇಯರಿಂದುಕೊಳ್ಳದು.

ಗುರುಭಕ್ತಿ-ಮಂತ್ರ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಗೋಪನ

ಗುರುಂಪ್ರಕಾಶಯೇದ್ವೀಮಾರ್ ಮಂತ್ರಂ ಯತ್ನೇನ ಗೋಪಯೇತ್
ಅಪ್ರಕಾಶ ಪ್ರಕಾಶಾಭ್ಯಾಂ ತಿಕ್ಷೀಯೇತೇಸಂಪದಾಯುಷೀ || ಎನ್ನಾರ್ಹಳ್. ಗುರುವೈಯೊರುವ್

ಅದಾಗಿ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಪಿಳ್ಳಾನ್, ಎಂಗಳಾಳ್ವಾನ್, ನಡದೂರ್ ಅಮ್ಮಾಳ್, ವಾದಿದಂಸಾಂಬುವಾಹರ್ — ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರ್, ಶ್ರೀಮನ್ನಿ ಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕರ್, ಕುಮಾರವರದ ದೇಶಿಕರ್, ಬ್ರಹ್ಮ ತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೇಯರ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾಷ್ಯ ಭಗವದ್ವಿಷಯ ಪರಂಪರೆ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು, ಯತೀಂದ್ರ ಮೊಹಾನಸಿಕರೇಬ ಪ್ರಣತಾರ್ಥಹರರು, ಅಶ್ರೇಯ ರಾಮಾನುಜರು, ರಂಗರಾಜಗುರು, ವಾದಿದಂಸಾಂಬುವಾಹರೇಬ ರಾಮಾನುಜರು — ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರ್, ಶ್ರೀಮನ್ನಿ ಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕರು, ಕುಮಾರವರದದೇಶಿಕರು, ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರಜೇಯರ್ ಇತ್ಯಾದಿ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರ ಪರಂಪರೆ. ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ್, ಎಂಚಾರ್, ಭಟ್ಟರ್, ನಂಜೀಯರ್, ನಂಬಿಳ್ಳೈ, ನಡಕ್ಕುತ್ತಿರುವೀದಿಪಿಳ್ಳೈ, ತಿರುವಾಯ್ ಮೊಳ್ಳಿಪಿಳ್ಳೈ, ಮಣಿ ವಾಳ ಮಾಮುನಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಮತ್ತೊಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆ...]

ಗುರುಂಪ್ರಕಾಶಯೇದಿತ್ಯಾದಿ, ಗುರುವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಬೇಕು. ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಗುರುವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸದೆ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ, ಮಂತ್ರವನ್ನು ಗೋಪ್ಯವಾಗಿಸದೆ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ ಇವನ ಸಂಪತ್ತು — ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತು, ಅದರ ಅನುವೃತ್ತಿರೂಪವಾದ ಆಯುಸ್ಸು — ಅನುಷ್ಠಾನವೂ ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗುರುವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಡಬೇಕು ಎಂದರ್ಥ. ಇದು ವಿಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಗುರುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಪರಭಕ್ತಿಯ ಪರಿವಾಹವಾಗಿ ಗುರುಪ್ರಕಾಶನವು, ಅಂದರೆ ಗುರು ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ತ್ರೋತ್ರಾದಿ ಗಳು ಹೊರಬೀಳುತ್ತವೆಯಲ್ಲವೇ. ಗುರುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಪರಬಕ್ತಿಯು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ರೂಪವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಧಿಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪ್ರಕೃತ್ಯಾತ್ಮಕ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ಪರಿಪೂರ್ಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಯೋಜನವಾದ ಆಚಾರ್ಯಾದ್ಯಭಾಗವತ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮೊಂತ ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಹಕ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಜಿನಾದಧವು ಉಂಟಾಗಬಾರದು. ವೈಪದಿಷ್ಟಾಚಾರ್ಯ

ಪ್ರಕಾಶಿಸ್ತಿಕ್ಕಿರದುವುಮ್, ಒರುವ ಪ್ರಕಾಶಿಸ್ತಿಯಾದೊಳ್ಳಿಹಿರುದುವುಮ್ ಗುರುಭಕ್ತಿಯಿ ತಾರ ತಮ್ಮತ್ತಾಲೇಯಿರೇ. ಭಗವದ್ವಿಷಯತ್ತಿಲ್ವಾಲೇ ಗುರುವಿಷಯತ್ತಿಲುಂ ಪರೈಯಾನಭಕ್ತಿಯುಡೈ ಯವನುಕ್ಕು ಅಪೇಕ್ಷಿ ತಾರ್ಥಂಗಳಿಲ್ಲಾಂ ಪ್ರಕಾಶಿಸ್ತಿಯೆನ್ನುಮಿಡಂ ಕರ ಜಾಬಾಲಾದಿ ಶ್ರುತಿಹಳಿಂ ಸಂಜಯಾದಿ ವೃತ್ತಾಂತಂಗಳಿಲುಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್.

ವತ್ತಯಾದ ತನ್ನ ಉತ್ಪರ್ಷವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಚಾರ್ಯನಾಮಸಂಕೀರ್ತನವು ಅನರ್ಥಕರ ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಕೃತ ಖ್ಯಾಪನವಲ್ಲದ ಆಚಾರ್ಯಪ್ರಕಾಶನವು ವಿವಕ್ಷಿತ ಮಂತ್ರಂಯತ್ನೇನಗೋಪಯೇತ್ - ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದರಿದ್ರನಾದ ತನಗೆ ಮಹಾನಿಧಿಯು ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂದು ಆ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ವರಮು ಪ್ರೀತಿಯು ಇರಬೇಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಅದುವಿಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಇದು ವಿನಹ ಇತರರಿಗೆ ಹೇಳಕೂಡದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿದ ಸಚ್ಚಿಷ್ಕರಿಗೆ ಕಾಲಾನುಗುಣವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು, ಎಂಬುದೂ ಇಲ್ಲಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

“ಗುರುವೈಒರುವನ್ ಪ್ರಕಾಶಿಸ್ತಿಕ್ಕಿರದುವುಂ”, ಇತ್ಯಾದಿ

ಗುರುವನ್ನು ಒಬ್ಬನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದೂ, ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸದೇ ಇರುವುದೂ ಗುರುಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದಲೇ ಭಗವದ್ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಗುರು ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಉತ್ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಸ್ವರೂಪವೇ, ಎಂಬುದು ಕರಜಾಬಾಲಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಸಂಜಯಾದಿ ವೃತ್ತಾಂತಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅದಾಗಿ ಕರಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ “ಯಸ್ಯದೇವೇಪರಾಭಕ್ತಿಃ ಯಥಾದೇವೇತ ಥಾಗುರೌ | ತಸ್ಯೈತೇ ಕಥಿತಾಹ್ಯರ್ಥಾಃ ಪ್ರಕಾಶಂತೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ ||” ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆಯೋ ಹಾಗೆ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ, ಆಚಾರ್ಯೋಪದಿಷ್ಟವಾದ ಅರ್ಥಗಳೂ (ಕಥಿತಾಹ್ಯರ್ಥಾಃ), ಆಚಾರ್ಯನು ಉಪದೇಶಮಾಡದ ಅರ್ಥಗಳೂ (ಇಲ್ಲಿ ಆಕಥಿತಾಹ್ಯರ್ಥಾಃ ಎಂದು ಪದವಿಭಾಗ) ಪ್ರಕಾಶವಾಗುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ “ಆಚಾರ್ಯಾದ್ಧೈವ ವಿದ್ಯಾವಿದಿತಾ ಸಾಧಿಸ್ತಂಪ್ರಾಪತ್” ಎಂಬುದು ಜಾಬಾಲ ಶ್ರುತಿ. ಆಚಾರ್ಯನಿಂದ ಉಪದೇಶ ಮೊಂದಿದ ವಿದ್ಯೆಯೇ, ಫಲಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ‘ಅದಿ’ ಶಬ್ದದಿಂದ ‘ಆಚಾರ್ಯವಾನ್ ಪುರುಷೋವೇದ’ ಎಂಬ ಛಾಂದೋಗ್ಯಶ್ರುತಿಯು ವಿವಕ್ಷಿತ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಯುಳ್ಳವನೇ ವಿವಕ್ಷಿತ ಅಂಥಹವನೇ ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತವೃದ್ಧನು ಅವನೇ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವಶ್ಯವಾದ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪುತ್ರೈನುಷ್ಠಾನದಿಂದ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲನು.

ಸಂಜಯವೃತ್ತಾಂತ - ಸಂಜಯನು “ಶುದ್ಧಭಾವಂಗತೋಭಕ್ತ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ವೈದ್ವಿಜನಾರ್ದನಂ” ಎಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೂ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ವ್ಯಾಸರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು ಆದ್ದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯೋಪ ದಿಷ್ಟಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭಗವಂತನ ವಿಶ್ವರೂಪಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ತನಗೆ ಆಯಿತೆಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಮಾತು ವಿದ್ಯಾರಾಜನುತೇ ವಿದ್ಯಾ, ಮಮವಿದ್ಯಾಗರೀಯಸೀ | ಮಾಯಾಂನನೇವೇಭದ್ರಂತೇ ನಮ್ರಥಾಧರ್ಮಮಾಚರೇ ||, ಎಂಬುದು ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ವಾಕ್ಯ ಎಲೈ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೇ ನಿನಗೆ ಆಚಾರ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಆಚಾರ್ಯ ಭಕ್ತಿ ಇದೆ ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಜ್ಞಾನವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ನನಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ನಾನು ವಂಚನೆ ಮಾಡುವವಗಲ್ಲ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಪಟಸ್ವಭಾವನಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಇವೆ, ಎಂದರ್ಥ. ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸಿನಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯಭಕ್ತಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ವಿಶ್ವರೂಪವು, ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಇಂಗನಲ್ಲಾದಾರ್ಕು ಇಪ್ಪಡಿಜ್ಜಾನ ಸಂಪತ್ತುಂಡಾಹಾದೆನ್ನು ಮಿಡಂ ಶಿಷ್ಯರೊಹಳುಡೈಯ ಜ್ಞಾನತಾರ ತನ್ಯುತ್ಪಾಲೇ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುದು. ಮಿಡವುಂ ಗುಣಾಧಿಕರಾನಶಿಷ್ಯರೊಹಳುಕ್ಕುಂ ಕಡುಹ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿಷಯಂ ಗಳೈಪ್ಪಕಾಶಿಪ್ಪಿಯಾದಾರ್ಕು ನಿಷ್ಕೆ ಕುಲೈಯಾದೆನ್ನು ಮಿಡಂ⁽¹⁾ ರೈಕ್ಕಾದಿವೃತ್ತಾಂತಗಳಿಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್. ಪೆತ್ತದು ಗುಣಮಾಹ ಉಪದೇಶಿತ್ತಾಲ್ “ಶಿಷ್ಯಸಾಪಂ ಗುರೋರಪಿ”⁽²⁾ ಎನ್ನೆಯಾಲೇ ಆಚಾರ್ಯನಕ್ಕು ನಿಷ್ಕೆ, ಕುಲೈಯುಂಪಡಿಯಾಮೆನ್ನ ಮಿಡಂ ವರುನದು ವಿಚಾರಿಯಾದೇ ಇಂದ್ರನುಕ್ಕು ಉಪದೇಶಿತ್ತು

ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ನನಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತವಾಯಿತು, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ “ಗುರಂಪ್ರಕಾಶಯೇತ್” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಪರಭಕ್ತಿಯು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಅದಿಶಬ್ದದಿಂದ ಏಕಲವ್ಯಾದಿ ವೃತ್ತಾಂತವು ಸೂಚಿತ.

ಆಚಾರ್ಯಭಕ್ತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ

‘ಇಂಗನಲ್ಲಾದಾರ್ಕು’ ಇತ್ಯಾದಿ - ಆಚಾರ್ಯಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಇಂಥಹ ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಶಿಷ್ಯರುಗಳ ಜ್ಞಾನತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದು. ಆಚಾರ್ಯನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಂದಿ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಕಾಲಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಶಿಷ್ಯರುಗಳು ಸಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣಮಾಡಿ, ಸಮಾನವಾದ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರಜ್ಞಾನ ತಾರತಮ್ಯವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಿರುವುದು ಅವರುಗಳ ಆಚಾರ್ಯ ಭಕ್ತಿತಾರತಮ್ಯದಿಂದಲೇ ಬಹಳವಾದ ಗುಣವುಳ್ಳ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೂ, ಒಡನೆಯೇ ವೇದಾಂತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದೆ, ಇರುವವರಿಗೆ ನಿಷ್ಕೆ - ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾನಾನುಷ್ಠಾನಗಳು ನೆರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ರೈಕ್ಕಾದಿ ವೃತ್ತಾಂತಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಅದಿಶಬ್ದವು ಸತ್ಯಕಾಮ ಉಪಕೋಸಲ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ

ಸತ್ಯಕಾಮ ಉಪಕೋಸಲ ವೃತ್ತಾಂತ ..

ಹಾಗೆಯೇ, ಸತ್ಯಕಾಮ ಮತ್ತು ಉಪಕೋಸಲರು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಆಚಾರ್ಯ ಸಮಾ ಶ್ರಯಣಮಾಡಿದರು ಆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೆನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕಾಲ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ನಂತರ ಇನರ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗೂ, ಗುರು ಶುಶ್ರೂಷಗೂ ಮೆಚ್ಚಿ ಇವರಿಗೆ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು, ಎಂಬುದು ಉಪ ನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವೃತ್ತಾಂತ.

(1) “ರೈಕ್ಷವೃತ್ತಾಂತ” - ಜಾನುಶ್ರುತಿಯಂಭ ರಾಜನು, ಮಹಾಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ದೇವತೆಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹಂಸರೂಪದಲ್ಲಿ ಫಾರಿಬಂದು, ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಜಾನುಶ್ರುತಿಯ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ, ಮಾತಾಡಿದರು, ಆದಾಗಿ, ಮುಂದೆ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಂಸವನ್ನು, ಅದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿ ಸುವ ಹಂಸವು, “ಎಲೈ ಜಾನುಶ್ರುತಿಯ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ನೆರಳು ಬೀಳದಂತೆ ಹೋಗು. ಅವನು ಮಹಾ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನು, ಅವನ ಧರ್ಮವು ನಿನ್ನನ್ನು ಸುಖ್ಯು ಬಿಡುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿತು ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲನೆ ಹಂಸವು, “ಇವನೇನು ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಿಷ್ಠನಾದ, ರೈಕ್ಷನೋ” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಿತು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದ ಜಾನುಶ್ರುತಿಯು, ತನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯು ಇಲ್ಲವೆಂದು ತೋಕಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಭಿಕ್ಷು ದ್ರವ್ಯಸಮರ್ಪಣೆ ಪೂರ್ವಕ ಆಶ್ರಯಿಸಿದನು. ಅವರು ಇವನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು, ಪ್ರಥಮತಃ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಪುನಃ ಬಹುದ್ರವ್ಯವನ್ನೂ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ ರೈಕ್ಷರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

2 ರಾಜ್ಕೋರಾಷ್ಟ್ರಕೃತಂಪಾಪಂ, ರಾಜಪಾಪಂ ಪುರೋಧನಃ | ಭರ್ತುರ್ಭಾರ್ಯಾಕೃತಂಪಾಪಂ, ಶಿಷ್ಯಪಾಪಂ ಗುರೋರಪಿ ಮುನುಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂ || (ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

ತಾನುಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯೆನುರಂದು ತಃಶಿಷ್ಯನಾನ ನಾರದಭಗವಾನೈಯಿಟ್ಟು ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಣರ್ತಿ
ವಿಕ್ಯವೇಂಡುಂಪಡಿಯಿರುಂದ ಚತುರ್ಮುಖ ಪಕ್ಕಲಿಲೇ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದು. ಇಪ್ಪಡಿಂ “ಅಪ್ರಕಾಶ
ಪ್ರಕಾಶಾಭ್ಯಾಂ” ಎನ್ಹಿರವಿರಂಡುಕ್ಕುಂ “ಕ್ಷೀಯೇತೇ ಸಂಪದಾಯುಷೀ” ಎನ್ಹಿರಫಲಂಗಳೆ
ಔಚಿತ್ಯತ್ತಾಲುಂ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಲುಂ ಕ್ರಮತ್ತಾಲೇ ಉದಾಹರಿತ್ತವಿತ್ತನೈ. ಇರಂಡಿಲೆ
ಮಿರಂಡುಫಲನುಸ್ತಯಿತ್ತಾಲುಂ ವಾಕ್ಯತ್ತಿಲ್ ವರುಂ ವಿರೋಧಮಿಲ್ಲೆ. ಅಹೈಯಾಲ್ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆ

ಯಿಲುಂ ಗುರುಭಕ್ತಿಯಿ ಪರಿವಾಹಮಾಕ ಗುರುನೈಪ್ರಕಾಶಿಕ್ಕವುಂ, ಮಹಾರತ್ನಗರ್ಭಮಾನ
ಮಾಣಿಕ್ಯಚ್ಚೂಪ್ಪುಂವೊಲೇ ಇರುಕ್ಕಿರತ್ತಿರುಮಂತ್ರತ್ತಿನುಡೈಯ || ಶೀರೈಯುಂ ತನ್ನಿಷೈಯುಂ
ಕುಲೈಯಾನೈಕ್ಕಾಹ ಶ್ವಿಲ್ವಾನಪ್ರಯೋಜನಂಗಳೆಪ್ಪತ್ತ ಶಿಷ್ಯಗುಣಪೂರ್ತಿಯಿಲ್ಲಾದ ! ಚಪಲರ್ಹ
ಳುಕ್ಕು ನೆಳಿಯಿಡಾದೇ ಮಂತ್ರತ್ಯೈ ಮಿಹವುಂ ಶೇಮಿಕ್ಕವುಮ್ ಸ್ಪಾಪ್ತಮ್. ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ ಗುರು
ತಬ್ಬಂ || ಪರಮಗುರುಕ್ಕುಳುಕ್ಕುಮುಪಲಕ್ಷಣಮ್. ಸಾಮಾನ್ಯಮಾಹವುಮಾಮ್. ಮಂತ್ರತಬ್ಬಂ
ಮಂತ್ರಾರ್ಥಂ ಮುದಲಾನ ರಹಸ್ಯಂಗಳುಕ್ಕುಂ ಪ್ರದರ್ಶನಪರಮ್. ತಾನಿಂದ ರಹಸ್ಯಂಗಳೈಯನು
ಸಂಧಿಕ್ಕುಂ ಪೋದೆಲ್ಲಾಂ ಆಚಾರ್ಯಪರಂಪರೈಯೈಯನುಸಂಧಿಕ್ಕೈಯುಂ, ವಿಧಿಬಲಸ್ಪಾಪ್ತಮ್.

ಹೀಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಆರೈಯಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಪರಿಕ್ಷೇಪಿ ನಂತರ ಅವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೋಪದೇಶಮಾಡಿದ
ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ನಿಷ್ಕಯ ಕುಂದಲ್ಲ

ಶಿಷ್ಯಪರೀಕ್ಷೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ :-

ಪೆಟ್ಟಿದುಗುಣಮಾಹವಿತ್ಯಾದಿ ಹೀಗೆ ಶಿಷ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡದೆ, ಶಿಷ್ಯನು ನಮರ್ಪಿಸಿದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಅಥವಾ
ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಶಿಷ್ಯನು ವೇದಾಂತ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಬಂದನಲ್ಲಾ ಎಂಬುದನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಚಿರಕಾಲ ಶುಶ್ರೂ
ಷಾದಿಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಅವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಮಾಡಿದ, ಆಚಾರ್ಯನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ, “ಶಿಷ್ಯನ ಪೊಪವು ಗುರುವಿಗೂ
ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಕಾರ, ಕುಂದುಬರುತ್ತದೆ ಮುಂದೆ ಏನು ಫಲವೆಂಬುದನ್ನು
ಯೋಚಿಸದೆ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಶುಶ್ರೂಷಾದಿಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಮಾಡಲು, ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮ
ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟನು. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನು, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ನಾರದನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು
ಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು. ಹೀಗೆ
‘ಅಪ್ರಕಾಶಪ್ರಕಾಶಾಭ್ಯಾಂ’ ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ “ಕ್ಷೀಯೇತೇ ಸಂಪದಾಯುಷೀ” ಎಂಬ
ಫಲಗಳನ್ನು ಔಚಿತ್ಯ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದಲೂ ಯಥಾಕ್ರಮ
ಉದಾಹರಿಸಿದೆವು. ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಕಾಶ - ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಅಥವಾ ಪ್ರಕಾಶಾಭ್ಯಾಂ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಗೋಪ್ಯ
ವಾಗಿಡದೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಜ್ಞಾನಾನುಷ್ಠಾನಗಳೆರಡೂ ನಶಿಸುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡು
ಫಲಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿದರೂ ವಾಕ್ಯವಿರೋಧವಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುಭಕ್ತಿ ಪರಿ
ವಾಹವಾಗಿ ಗುರುವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಬೇಕು. ಮಹಾರತ್ನವನ್ನು ಒಳಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಮಾಣಿಕ್ಯದ

ಪ್ರಜೆಗಳು ಮಾಡುವ ಪಾಪವು ರಾಜನಿಗೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜನ ಪಾಪವು ಪುರೋಹಿತನಿಗೂ ಭಾರ್ಯೆಯ ಪಾಪವು
ಗಂಡನಿಗೂ, ಶಿಷ್ಯನ ಪಾಪವು, ಆಚಾರ್ಯನಿಗೂ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದವರು ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡದ
ಹಾಗೆ ಅವರ ಪ್ರಭುಗಳು ಅವರನ್ನು ಉಪದೇಶಾದಿಗಳಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಅವರ ಧರ್ಮ

ಇವ್ಯಾಚಾರ್ಯರ್ದ ಛುಡೈಯವನುಸಂಧಾನಂ, (1) “ಸಂಭಾಷ್ಯಪುಣ್ಯಕೃತೋ ಮನಸಾಧ್ಯಾಯೇತ್” ಎನ್ನಿ ರ
ಪಡಿಯೇ ಪ್ರತಿಷಿದ್ಧ ಸಂಭಾಷಣತ್ತು ಕೃಪಾಯಶ್ಚಿತ್ತಮುಮಾಮ್.

ಎನ್ನುಯಿರ್ ತನ್ನಳಿತ್ತವರೈಚ್ಚರಣಂಪುಕ್ಕಿಯಾನಡೈನೇಯವರ್ ಗುರುಕ್ಕಳನಿರೈ ವಣಂಗಿ |
ಪಿನ್ನರುಳಾಲ್ ಪೆರಂಬೂದೂರ್ ವಂದ ವಳ್ಳಲ್ ಪೆರಿಯನಂಬಿಯಾಳವಂದಾರ್ ಮಣಕ್ಕಾಲ್ ನಂಬಿ |
ನನ್ನೆರಿಯೈ ಯವರುರೈತ್ತ ವುಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್ ನಾಥಮುನಿ ಶತಗೋಪ್ ಶೇನೈನಾತ್ |
ಇನ್ನ ಮುದತ್ತಿರುಮಕಳಿ ನಿವರೈಮುನ್ನಿ ಟ್ಟೆಂಬುರುಮಾ ತಿರುಡಿಗಳಡೈಹಿನ್ನೇನೇ || ೧ ||

ಡಬ್ಬಿಯಹಾಗೆ ಇರುವ, ತಿರುಮಂತ್ರದ - ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದ ಹೆಮ್ಮೆಯೂ ತನ್ನ ಸಿಷ್ಠೆಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದೆ ಇರಲು
ಅಲ್ಪಫಲಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಶಿಷ್ಯಗುಣವೂರ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಚಂಪಲ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ತಿಳಿಸದೆ ಮಂತ್ರವನ್ನು
(ಡಬ್ಬಿ) - ಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನೂ (ಮಹಾರತ್ನ) ಸಹ ಬಹಳ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿಡಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ ಇಲ್ಲಿ
‘ಗುರುಂಪ್ರಕಾಶಯೇದ್ವೀಮಾಮ್’ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಗುರು ಒಬ್ಬನು ಪರಮಗುರುಗಳನ್ನೂ ಉವಲಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.
ಮಂತ್ರಂಯತ್ತೇನಗೋಪಯೇತ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಶಬ್ದವು ಮಂತ್ರಾರ್ಥ ಮೊದಲಾದ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳಿಗೂ
ಪ್ರದರ್ಶನಪರ.

ಗುರುಪರಂಪರಾ ತನಿಯನ್ ಅನುಸಂಧಾನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ತಾಳು ಈ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು
ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದು ವಿಧಿಬಲ ವ್ರಾಪ್ತ. ಈ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅನುಸಂಧಾನವು “ಸಂಭಾಷ್ಯ ಪುಣ್ಯ
ಕೃತೋಮನಸಾಧ್ಯಾಯೇತ್” (1) ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷಿದ್ಧರೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೂ
ಕೂಡ.

ಗುರುಪಜ್ಜಿ ಭಜನ :- ಎನ್ನುಯಿರ್ ತಂದಳಿತ್ತವರೈ ಇತ್ಯಾದಿ - ಯಾನ್ - ಆಚಾರ್ಯನು
ಗೃಹದಿಂದ ಲಬ್ಧಪತ್ನಾಕನಾದ ದಾನಭೂತನು, ಎನ್ನುಯಿರ್ - ನನಗೆ ವ್ರಾಣಭೂತನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು,
ತಂದು ಸ್ವರೂಪರೂಪಗುಣ ವಿಭವಗಳೊಡನೇ ಜಿನ್ನಾಗಿ, ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಅಳಿತ್ತವರೈ - ನನ್ನನ್ನು “ಅಪ್ಪಿಬ್ರಹ್ಮೇತಿ
ಜೇದ್ವೇದ-ಸಂತಮೇನಂತ ತೋಳಿದುಃ” ಎಂಬಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಜೀವಿಕೆಯನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿ
ರಕ್ಷಿಸಿದ, ಸಾಕ್ಷಾ ದಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಶರಣಂಪುಕ್ಕು - ಶರಣವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಅಡೈನೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ,
ಅವರ್ ಗುರುಕ್ಕಳನಿರೈವಣಂಗಿ - ಅವರ ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಪಿನ್
ಅರುಳಾಲ್ ಪೆರಂಬೂದೂರ್ ವಂದವಳ್ಳಲ್ - ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಪರಂಬೂದೂರಿನಲ್ಲಿ
ಅವತರಿಸಿದ, ಪರಮೋದಾರರಾದ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು, [ಇವರು ಹದಿನೆಂಟಾವರ್ತಿ ಗೋಷ್ಠೀಪುರಕ್ಕೆ ದಯ
ಮಾಡಿಸಿ, ಗೋಷ್ಠಿ ಪೂರ್ಣರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕೊಠಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಪರಮರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು,
ತಮ್ಮನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದುದರಿಂದಲೂ, ಗದ್ಯಾದಿಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲ್ಯ
ರಣಾಂತಿತತ್ವವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದುದರಿಂದಲೂ, ಸಂಸಾರ ಘರ್ಮತಪ್ತರಾದ ಜೇತನರಲ್ಲಿ ಪರಮ

1) ಸಮ್ಮೇಚ್ಚಾಶುಚ್ಚಧಾರ್ಮಿಕೈಃ ಸಹಸಂಭಾಷೇತ |

ಸಂಭಾಷ್ಯಪುಣ್ಯಕೃತೋ ಮನಸಾಧ್ಯಾಯೇತ್ || [ಗೌತಮಧರ್ಮಸೂತ್ರ 9-17, 18]

ಮೈಜರು, ಅಶುದ್ಧರು ಅಧಾರ್ಮಿಕರು ಇವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಬಾರದು, ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೆ, ಮಾತನಾಡಿದ
ನಂತರ, ಪುಣ್ಯಲಿಲರಾದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು

ಏತೇ ಮಹ್ಯಮಪೋಥಮನ್ಮಥಶರೋನ್ಮಾಥಾಯ ನಾಥಾದಯಃ
ತ್ರಯ್ಯಂತಪ್ರತಿನಂದನೀಯ ವಿವಿಧೋದಂತಾಃ ಸ್ವದಂತಾಮಿದ |
ಶ್ರದ್ಧಾತಮ್ಯ ಶರಣ್ಯದಂಪತಿ ದಯಾದಿವ್ಯಾಪಗಾ ವ್ಯಾಪಕಾಃ
ಸ್ವರ್ಧಾವಿಪ್ಲವ ವಿಪ್ರಲಂಭ ಪದನೀ ವೈದೇಶಿಕಾ ದೇಶಿಕಾಃ ||2||

ಸೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾದ, ಪರಮೋದಾರರೆಂದು 'ವಳ್ಳಲ್' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಬಂದು ಶ್ರೀದೇಶಿಕರ ಆಶಯ.]

ಪೆರಿಯನಂಬಿ ಆಳವಂದಾರ್ ಮಣಕ್ಕಾಲ್ ನಂಬಿ- ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜರ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ಪೆರಿಯ ಬಿ, (ಮಹಾಪೂರ್ಣರು) ಅವರ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ಆಳವಂದಾರ್, - ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರು ಅವರ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ಣಕ್ಕಾಲ್‌ನಂಬಿ (ರಾಮಮಿಶ್ರರು) - ನನ್ನೆರಿಯೈ ಅವರುಳ್ಳತ್ತ ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್ - ಒಳ್ಳೆಯದಾದ ಕ್ತಿಗಿಂಶ ಸುಲಭವಾದ) ಪ್ರಪತ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ರಾಮಮಿಶ್ರರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್ - ಪುಂಡರೀಕಾ ಕೂ, ನಾಥಮುನಿ, ಶರಗೋಪನ್ ಸೇನೈನಾಥನ್, ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷರ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ನಾಥಮುನಿಗಳು, 3ರಿಗೆ ಯೋಗದಶಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರತರಾಗಿ ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್, ಅವರ ಸಾರ್ಯರಾದ ವಿಷ್ಣುಕ್ಷೇಸರು, ಇನ್ನಮುದತ್ತಿರುಮಹಳ್ - ವಿಷ್ಣುಕ್ಷೇಸರಿಗೆ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಹಾಲಪ್ಪಿಟ್ಟ ಎನ್ನಿವರೈ - ಎಂಬುವವರನ್ನು ಮುನ್ನಿಟ್ಟು - ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಎಂಬೆರುಮಾನ್ ತಿರುವಡಿ ಳ್-ಪರಮಾಚಾರ್ಯನಾದ ಭಗವಂತನ ಶ್ರೀಪಾದಗಳನ್ನು ಅಡೈಹಿನೈನೇ - ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಚಾರ್ಯರಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ದಿವ್ಯನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನವನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ನಾಡಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಶರಣ ಹೊಂದುತ್ತೇನೆಂಬುದು, ಈ ಪಾಶುರದ ತಾತ್ಪರ್ಯ

ಏತೇಮಹ್ಯಮಪೋಥ ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿ ವರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಪ್ರಾರ್ಥನಾವ್ಯಾಜದಿಂದ ಅನುಸಂಧಾತ್ಯಗಳಿಲ್ಲರಿಗೂ ಆ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಏತೇನಾಥಾದಯಃ- ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣರಾದ ನಾಥಮುನಿ ಪ್ರಭೃತಿಗಳು, (ಅವರ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ಅಳ್ವಾರ್‌ರವರೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗೃಹೀತ), ಅಪೋಥಮನ್ಮಥ ಶರೋನ್ಮಾಥಾಯ - ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣ ದಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಮೋಗಲಾಡಿಸಿದ, ಅದಾಗಿ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಅನಿಷ್ಟ ನ್ನು ಮೋಗಲಾಡಿಸಿದವರು, ಎಂದರ್ಥ ಅಥವಾ ಮನ್ಮಥ - ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಮ್ನಥ ಮನ್ಮಥನಾದ ಭಗವಂತನ ರಾಃ - "ನಲಾಪಿನ್ಯೆಯೇನೈ ಈರಾಹಿನ್ರಗುಣಂಗಳೈ ಯುಡೈಯಾಯ್" ಎಂಬಂತೆ ಭಗವಂತನ ಗುಣಾನುಭವವು ಶ್ಲೇಷ ದಶೈಯಲ್ಲಿ ಬಾಣಗಳಿಂಟ ಚುಚ್ಚಲ್ಪಡುವಂತೆ ಇಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತವೆ. ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತಜ್ಞನರಾದವರಿಗೆ ವನ ಅಗಲಿಕೆಯು ಸಹಿಸಲಶಕ್ಯ. ಅಂಥಹ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳವನು ಎಂದರ್ಥ. ಆಚಾರ್ಯಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅಂಥಭ ಗವದ್ವಿಶ್ಲೇಷವು ಏರ್ಪಡದೆ, ಭಗವತ್ಸಾತ್ಕಾರಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಏರ್ಪಡಲು ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಡ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಉನ್ಮಾಥ - ಚಿತ್ತದ ಭ್ರಮೆ - ಅಸ್ಥಿರ) ಮೋಗಲಾಡಿಸುವ, ನಾಥಾದಯಃ ಅಳ್ವಾರ್ ನಾಥಯಾತಮುನಿ ಷತಿವರಾದಿಗಳು; ತ್ರಯ್ಯಂತ ಪ್ರತನಂದನೀಯ ವಿವಿಧೋದಂತಾಃ- ತ್ರಯ್ಯಂತ - ವೇದಾಂತಿಗಳಿಂದ, ಪ್ರತಿನಂದನೀಯ - ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕಂಥ, ವಿವಿಧ - ಅನೇಕ ವಿಧಗಳಾದ, ಉದಂತಾಃ- ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ಂಥಾ ನಾಥಾದಯಃ ಎಂದು ಅನ್ವಯ. ಈ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಪರಮತ ನಿರಸನ ಪೂರ್ವಕ ಸ್ವಮತ

ಹೃದ್ಯಾ ಹೃತ್ಪದ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನ ರಸಿಕ ಹಯಗ್ರೀವಹೇಷೋರ್ಮಿ ಘೋಷ
ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರತ್ಯರ್ಥಿದೃಷ್ಟಿರ್ಜಯತಿ ಬಹುಗುಣಾಪಜ್ಞರಸ್ತದ್ಗುರೂಣಾಂ |
ದಿಕ್ಪಾಥಾಬದ್ಧ ಜೈತ್ರಧ್ವಜಪಟಪವನಸ್ಥಾತಿನಿರ್ಧೂತತತ್ತ್ವತ್
ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸ್ತೋಮತೂಲಸ್ತಬಕ ವಿಗಮನವ್ಯಕ್ತ ಸದ್ವರ್ತನೀಕಾ || 3||

ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ವೇದಾಂತಗಳು - ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಇವರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತವೆ
ಶ್ರದ್ಧಾತವ್ಯ - ಸಂಬಲರ್ಹವಾದ ಶರಣ್ಯದಂಪತಿದಯಾ - ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾತ್ಮಕವಾದ
ದಂಪತಿಗಳ ದಯೆಯೆಂಬ, ದಿವ್ಯಾಪಾಗಾ ವ್ಯಾಪಕಾಃ- ದಿವ್ಯ ನದಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹರಿಯುವಂತೆ
ಮಾಡುವ ಅಂದರೆ ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳ ಕಟಾಕ್ಷವು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ, ಸ್ವರ್ಧಾ -
ಪೋಷಿ, ವಿಪ್ಲವ - ವಿಪರೀತ, ವಿಪ್ರಲಂಭ - ವಂಚನೆ, ಪದವೀ - ಈ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ, ವೈದೇಶಿಕಾಃ- ಬಹುದೂರ
ದಕ್ಷಿಣತಕ್ಕಂಥಾ, ದೇಶಿಕಾಃ- ಈಚಾರ್ಯರುಗಳು, ಮಹ್ಯಂ ಸ್ವದಂತಾಮ್ - ನನಗೆ ರುಚಿಸಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ
ಎಂಥರ್ಥ.

ಆಳ್ವಾರ್, ನಾಥ ಯಾಮುನ ಯತಿವರಾದಿಗಳು, ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ವೋಟಿಗೋಸ್ಕರ ಅನ್ಯಧಾಕರಿಸಿ
ಎಂಥ ಮಾಡದೆ, ಯರ್ಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಉಪನಿಷದರ್ಥಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಉಪನಿಷತ್ತುರೂಪವು
ಕೊಂಡಾಡುವಂತೆ ಸಮೀಚೀನ ಶಾಸ್ತ್ರರ್ಥಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಹೇಯ
ಪರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಂಗವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವರು. ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು
ವವರು. ಭಗವಂತನ ದಯೆಯು ಮಹಾಪಾಪಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಬಾರದಂತೆ,
ಒಪ್ಪನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಶರಣ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಅವಶ್ಯ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವವರು. ಮೇಲೂ ಈಚಾರ್ಯರು, ವಂಚನಾತ್ಮಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ, ವೋಟಿಗಾಗಿ ವಿಪರೀತಾರ್ಥಗಳನ್ನು
ಬೋಧಿಸದೆ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಪರಮ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ಸದುಪದೇಶಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿ ರಕ್ಷಿಸುವವರು. ಇಂಥ ಈಚಾರ್ಯರುಗಳು ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಪರಪಕ್ಷ ನಿರಸನಾಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಜಯಘೋಷ :

ಗುರುಭಕ್ತಿಪರವಾಹವಾಗಿ, ಆಗುರು ಪರಂಪರೆಗೆ, "ಜಯತ್ಯತಿ ಬಲೋರಾಮಃ" ಎಂಬಂತೆ ಉದ್ಬುಧ
ವಾಗಿ ಹೃದ್ಯಾಹೃತ್ಪದ್ಮ [ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಜಯಘೋಷ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೃತ್ಪದ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನ ರಸಿಕ -
ಶೃದಯ ಕಮಲವೆಂಬ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಿರುವ, ಹಯಗ್ರೀವ ಹೇಷೋರ್ಮಿ ಘೋಷ, ಹಯಗ್ರೀವನ
ಕೆನೆಯುವ ಆಲೆಗಳ ಘೋಷ ರೂಪವಾದ ನಿರಸನ ಘೋಷದಿಂದ, ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರತ್ಯರ್ಥಿದೃಷ್ಟಿಃ- ಶತ್ರುಗಳ
ದರ್ಶನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ, ಅಸ್ತದ್ಗುರೂಣಾಂ, ಬಹುಗುಣಾಪಜ್ಞಃ- ಅನೇಕ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯಪರಂಪರೆ ಜಯತಿ - ಸಮೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಗುರು ಪಜ್ಞೆಯು,
ದಿಕ್ಪಾಥಾ ದಿಕ್ಪುಗಳೆಂಬ ಉಪರಿಗಳ ಮೇಲೆ, ಅಬದ್ಧ - ಕಟ್ಟಲಿಟ್ಟ ಜೈತ್ರಧ್ವಜ ಪ್ರತೀವಾದಿ ನಿರಸನ
ಜಯದಿಂದ ಕಟ್ಟಲಿಟ್ಟ ಜಯಧ್ವಜದ, ಪಟ್ಟಿ- ಬಟ್ಟೆಯ, ಪವನ - ಗಾಳಿಯ ಸ್ಥಾತಿ - ಅಧಿಕೃತದಿಂದ ನಿರ್ಧೂತ
ತಳ್ಳಲಿಟ್ಟು, ಅದರಿಂದ, ತತ್ತ್ವತ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಆಯಾಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಸ್ತೋಮತೂಲ - ಸಮೂಹವೆಂಬ
ದೃಷ್ಟಿಯ ಸ್ತಬಕ - ಗುಪ್ತ, ನಿಗಮನ - ನಿರ್ಗಮನದಿಂದ, ವ್ಯಕ್ತ - ಪ್ರಕಾಶವಾದಂಥ ಸದ್ವರ್ತನೀಕಾ -
ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೃದ್ಧಾಗಿದೆ.

ಅರಣನೂಲ್ ವೃಚ್ಚಿವೈ ಯೃತ್ತಿಡುಮೈದುಕರ್ಕ್ಕೋರ್,
ವಾರಣಮಾಯವರ್ ವಾದಕ್ಕದಲಿಹಳ್ ನಾಯ್ತಪಿರಾನ್ |
ಏರಣಿ ಕೀರ್ತಿಯಿರಾಮಾನುಜಮುನಿ ಇನ್ನುರೈ ಶೇರ್,
ಶೀರಣಿಶಿಂದೈಯಿನೋಮ್ ಶಿಂದಿಯೋಮಿನಿತ್ತೀನಿನೈಯೇ ||4||

ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಯಗ್ರೀವನು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಪರವಾದಿ ನಿರಸನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಹಯಗ್ರೀವನ ಹೇಷಾರವಗಳು ಅಲೆ ಅಲೆಯಾಗಿ ಬಂದು ದುರ್ಮಾದಿಗಳ- ಗರ್ವಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಡಗಿಸಿತ್ತವೆ ಅಂದರೆ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಪರವಾದಿಗಳು ಹೇಳುವ ಅಪಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಖಂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಪರವಾದಿ ನಿರಸನ ಸೂಚಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಜಯ ಪತಾಕೆಗಳನ್ನೂ ದಿಕ್ಕುನಿರ್ದಿಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಾರಿಸಿ, ತನ್ಮೂಲಕ ದುರ್ವಾದಿಗಳ ತೋಲರಾಶಿಗಳಂಥದ - ಅಪಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಅನಾಯಾಸದಿಂದ 'ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ' ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಮಷಗಳನ್ನೂ - ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವಂತೆ, ದುರ್ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾಶಮಾಡಿ, ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ ಇಂಥದ್ದೇ ನಮ್ಮ ಗುರುಪರಂಪರೆಯು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ ಜಯತಿ ಎಂಬುದು ಜಯತು - ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಅನಂತರ ದುರ್ಮಾದಿ ನಿರಸನ ಪೂರ್ವಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ, ಆಚಾರ್ಯರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರು ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜರು, ಆಳವಂದಾರ್, ನಾಥಮುನಿಗಳು. ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವರುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೂಗಳುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಅನುಸಂಧಾನ :-

ಅರಣನೂಲ್ ವೃಚ್ಚಿವೈ, ಇತ್ಯಾದಿ ಅರಣನೂಲ್ - ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರ, ಇದನ್ನು ಅಗ್ರಹಿತವರ್ ಹಳ್ - ಹಾಳು ಮಾಡಿದವರು, ವೇದ ಬಾಹ್ಯರಾದ್ಯ, ಸಾಂಖ್ಯ, ಸೌಗತ, ಚಾರ್ಯಕಾದಿಗಳು; ಅರಣನೂಲ್ ವೃಚ್ಚಿ ಅಗ್ರಹಿತವರ್ ಹಳ್ - ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು (- ವೃಚ್ಚಿ) - ಭೇದ, ಅಭೇದ, ಘಟಕ ಶ್ರುತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅವಿರುದ್ಧಗಳು ಎಂಬ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದವರು ಮಾಯಾವಾದಿಗಳು - ಅದ್ವೈತಿಗಳು - ಅರಣನೂಲ್ ವೃಚ್ಚಿವೈ ಅಗ್ರಹಿತವರ್ ಹಳ್ - ಆ ಮೂರು ಶ್ರುತಿಗಳ ಋಜುವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ದವರು ದ್ವೈತಿಗಳು, ಹೀಗೆ ಅಗ್ರಹಿತಿಡುಂ ಐತುಕರ್ಕ್ಕು - ಕಾಳುಮಾಡುವ ಹೇತುವಾದವನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ - ಇವರು ಗಳು ಹೇಳುವ ಹೇತುಗಳೆಲ್ಲಾ, ಆಭಾಸಗಳು, ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೈತುಕರೆಂದು ವ್ಯಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಓರ್ ವಾರಣಮಾಯ - ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಮೆದಿಸಿದ ಅನೆಯಂತೆ, ಅವರ್ ವಾದಕ್ಕದಲಿಹಳ್ ನಾಯ್ತ - ಆವರ ವಾದಗಳೆಂಬ ಬಾಳಿಕೆಂಬಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದ ಪಿರಾನ್ - ಪರಮೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದವರು, ಇಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರನ್ನು ಆನೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಹೈತುಕವಾದಗಳನ್ನು ಬಾಳಿಕೆಂಬಗಳೆಂದು ರೂಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ವಾದಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು ಅನಾಯಾಸವಾದ ಕೃತ್ಯವೆಂಬುದೂ, ವಾದಗಳು ಅತಿಬಲ್ಬಗಳೆಂಬುದೂ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಆಯಿತು.

ಏರಣಿಕೀರ್ತಿ ಇರಾಮಾನುಜಮುನಿ - ಅವರ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದೂ (ಏರ್), ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಅಣು ಅದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳಂಥ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರವರ, ಇನ್ನುರೈ ಶೇರ್ - ಸ್ವಾಮಿ ತಮಗಳಾದ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನ ವಾದ ಶೀರಣಿಶಿಂದೈಯಿನೋಮ್ ಶಮದಮಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾದೆವು. ಇನಿ- ಇನ್ನು ಮೇಲೆ

ನೀಳವಂದಿನ್ನು ವಿಧಿವಹ್ಯಯಾಲಾ ನಿನ್ನವೋಸ್ತ್ರಿಯ ನಾಂ
ವಿಾಳವಂದಿನ್ನುಂ ವಿನೈಯುಂಡಂಜೊನ್ನಿವಿಘ್ರಿಂದುಗ್ರಲಾದು |
ಅಳವಂದಾರಿನ ನೆನ್ನರುಳ್ ತಂಡು ವಿಳಂಗಿಯಶೀರ್,
ಅಳವಂದಾರಡಿಯೋಂ ಪಡಿಯೋಮಿನಿಯಲ್ ಮೃಕ್ಕೇ ||೩||

ಅವಿನೈಯೇ - ಕೆಟ್ಟ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಶಿಂದಿಯೋಮ್ - ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಚಿಂತಿಸುವದಿಲ್ಲ ಅನುಷ್ಠಾನವು
ಬೆಂಬುದು ಎಲ್ಲಿಬಿಂಬು

ತಾತ್ಪರ್ಯ :- ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ಪರವಾದಿ ನಿರಸನ ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಆ ಗ್ರಂಥ
ಗಳನ್ನು ಓದಿ ನಾವು ರಪ್ಪು ದಾರಿಯನ್ನು ಕಡೆ ಹಿಡಿಯದೆ, ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆವು, ಎಂದು ತಮ್ಮ
ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನೂ ಕೃತಕೃತ್ಯತೆಯನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ

ಅಳವಂದಾರ್ ಅನುಸಂಧಾನ - ನೀಳವಂದಿನ್ನು ಇತ್ಯಾದಿ

ನೀಳ - ದೀರ್ಘಕಾಲವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಅನಾದಿಯಾಗಿ, ವಂದು - ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತೇಲಿ
ಕೊಂಡುಬಂದು ಇನ್ನು - ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿಧಿವಹ್ಯಯಾಲಾ - ಅದೃಷ್ಟದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ, ನಿನ್ನವು-
ಜ್ಞಾನ, ಅದಾಗಿ ಆತ್ಮವಸ್ತುವು ದೇಹಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದದ್ದು. ಇದು ಪುಣ್ಯಪಾಪ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಅನೇಕ
ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತದೆ ಇದು ಭಗವಂನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತವಾದದ್ದು, ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆದು ಭಗವತ್ ಕೆಂಕರ್ದ
ರತಿಯಾಗಿರುವುದೇ ಇದರ ಸ್ವರೂಪವೆಂಬ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒನ್ರಿಯ - ಕೂಡಿದ - ಪಡೆದ, ನಾಮ್ - ಸ್ಥಾವರಾದಿ
ಜನ್ಮಗಳು ಕಳೆದು ಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದ, ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವತ್ತಿ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ನಾವು, ಮೀಳವಂದು
- ಪುನಃ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಇನ್ನು ರ - ತಿರುಗಿಯೂ ವಿನೈಯುಂಡಂಬು - ಪಾಪಜನ್ಯವಾಗಿ, ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡುವ,
ಶರೀರದೊಡ್ಡು - ಕೂಡಿ; ದೇಹವೇ ಆತ್ಮ ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ವಿಘ್ರಿಂದುಗ್ರಲಾದು - ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು
ಸೆರಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ತೀವ್ರವಾದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೇ ಇರುವಂತೆ; ಅಳವಂದಾರ್ - ನಮ್ಮನ್ನು
ರಕ್ಷಿಸಲು ಅವತರಿಸಿದವರು, ಎನ - ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಕೊಂಡಾಡುವಂತೆ, ವೆನ್ನು - ಜೋಳಧಾಜನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ
ಅಕ್ಕಿಯಾಗುವಾನ್ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಅರುಳ್ ತಂಡು - ಕೃಪೆಮಾಡಿ, ಅಂದರೆ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಿ
ತ್ರಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಗಂಧಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿ. ವಿಳಂಗಿಯ - ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ,
ಶೀರ್ - ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳಂಥ, "ತಮೋಯೇನಾಪಾಸ್ತಂ ಸಹಿ ವಿಜಯತೇ ಯಾಮುನಮುನೀ- ಅಜ್ಞಾನವು
ಯಾರಿಂದ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟತೋ ಅಂಥಹ 'ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರು' ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟರಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾರೆ, ಎಂದು
ಭಾಷ್ಯಕಾರರಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಅಳವಂದಾರ್ ಅಡಿಯಾಮ್ - ಅಳವಂದಾರ್

ತ್ವಂಮೋಹಂಮೋ ಕುತಸ್ತತ್ ತದಪಿಕುತ ಯತೋ ವೇದಮೂಲಪ್ರಮಾಣಾತ್

ಏತಜ್ಞಾನಾದಿಸಿದ್ಧಾಂತನು ಭವವಿಷಯಾತ್ರಾರ್ಥ ಸಾಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೋಶ ಏವ |

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಃ ಕಸ್ತುಗೀತಾದಿಮ ಮಮವಿವಿಶಃ ಕೋತ್ರಾನಾಕ್ಷೀ ನುಧೀಸ್ತಾತ್

ಹಂತಸ್ತ್ವತ್ಕೃಪಾತೀ ಸೌತಿನೈಕಲಮ್ಯೇಗ್ಯ ಮಧ್ಯಸ್ಥವತ್ತ್ವಂ ||

ಪರಶಾರಥರು ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನು, ಅಭಿವೇಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶುಕಸೀಮಾಲಯವು ಧರಿಸಿ ಸಂತಿರವ ಸೇವಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿ
ಹಾಡಿದ ಶ್ಲೋಕ.

ಏಲೈ ಸ್ವಾಮಿಯೇ | ರಂಗನಾಥನೇ | -ಜೀವಿಸಿಗೊ | ವಿನಗೂ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಕಲಹದಲ್ಲ ವಿವಾದಗ್ರಸ್ತವಾದ, "ನೀನು
ಗ್ಲಾಮಿ, ಜೀವನ ನಿನ್ನ ಶೇಷಭೂತನು" ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಶುಕಸೀಮಾಲಯವು ಧರಿಸಿ ನೀಡಿದ್ದು ಮುಳುಗಿ, ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುವಂತಿದೆ,
ಅದಾಗಿ

ಕಾಳಂ ವಲಂಪುರಿಯನ್ನ ನರ್ಮಾದಲಡಿಯವರ್ಮತಾಳಂ
ವ್ರಗಿಂತ್ತಮಿಮುರೈಯಿನ್ನಿಶೈ ತಂದವಳ್ಳಲ್ |
ಮೂಳುಂ ತವನೇರಿ ಮೂಟ್ಟಿಯನಾಥಮುನಿ ಕ್ಕುಲೇ
ನಾಳುಂ ದೊಳ್ಳು ತೈವೋಮ್ ನಮಕ್ಕಾರ್ ನಿಹರ್ ನಾನಿಲತ್ತೇ ||6||

ಆವರ ದಾಸರಾದ ನಾವು, ಇನಿ - ಇನ್ನು ಮೇಲೆ, ಅಲ್ಪಗುಕ್ಕು - ಕೆಟ್ಟವಾದವನ್ನು, ಅಂದರೆ, ದೇಹವೇ ಆತ್ಮ, ಆತ್ಮಸ್ವತಂತ್ರ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷ ಭೂತನಲ್ಲ ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ, (1) "ತ್ವಂಮೋಹಂಮೋ ಎಂದು ಪರ-ಶರಭಟ್ಟರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ತಪ್ಪುವಿವಾದವನ್ನು, ಪಡಿಯೋಮ್ - ತಪ್ಪು ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ನಾಸ್ತಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವುದಿಲ್ಲ ತಾತ್ಪರ್ಯ - ಆಳವಂದಾರವರು ಅವತರಿಸಿ, ಸಿದ್ಧಿತ್ರಯ, ಪುರುಷ ನಿರ್ಣಯ, ಆಗಮ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ, ಸ್ತೋತ್ರರತ್ನ, ಚತುಶ್ಲೋಕೀ, ಗೀತಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹವೆಂಬ ಆರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ಸದಾಚಾರ್ಯ ಮುಖವಾಗಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಮಾಡಿದ ನಾವು ದುರ್ವಾದಗ್ರಸ್ತಗಳಾದ ನಾಸ್ತಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಸಾಂಖ್ಯ ಸೌಗತ, ಚಾರ್ವಾಕ, ಮಾಯಾವಾದಿಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವುದಿಲ್ಲ ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ನಿಸ್ಸಾರವಾದುವೆಂದು ಬಿಟ್ಟಿವು ಎಂದರ್ಥ

ನಾಥಮುನಿಗಳ ಅನುಸಂಧಾನ

ಕಾಳಂವಲಂಬುರಿ ಅನ್ನ ಇತ್ಯಾದಿ - ಕಾಳಂ - ಕಹಳೆವಾದ್ಯ, ವಲಂಬುರಿ - ಬಲಮುರಿಶಂಖ, ಅನ್ನ - ಇವಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ, ನರ್ಮಾದಲಡಿಯವರ್ಮ - ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ, - ಆದಾಗಿ ಕೇಂದ್ರಾಯಹತ್ತಾ ಮ್ರವಾನ್, ಮೇಲೈ ಅಹತ್ತಾಮಾನ್ ಎಂಬ ಸೋದರಳೆಯರು ನಾಥಮುನಿಗಳನ್ನು ಪರಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು, ಕಹಳೆವಾದ್ಯ ಘೂಷ, ಶಂಖಘೂಷಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಪರವಾದಿ ಹೃದಯ ವಿದ್ರಾವಕವಾಗುವಂತೆ, ವ್ರತವಾದಿ ನಿರಸನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವ್ಯಪದೇಶ ತಾಳಂವ್ರಗಿ - ತಾಳಶಾಸ್ತ್ರ - ಅಂದರೆ ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ತಮಿಮುರೈ-ದಾವಿದ ವೇದದ ಇನ್ - ಭೋಗ್ಯವಾದ, ಇಶೈ ದಿವ್ಯಗಾನವನ್ನು ತಂದವಳ್ಳಲ್ - ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಮಹೋದಾರರು ಮೂಳುಮ್ - ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ, ತವನೇರಿಮೂಟ್ಟಿಯ - ಆಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗ, ರಹಸ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದ ನಾಥಮುನಿ ಕ್ಕುಲೇ - ನಾಥಮುನಿಗಳ ಪಾದಗಳನ್ನೇ ನಾಳುಂತೊ ಳ್ಳುದೈವೋಮ್ - ಪ್ರತಿದಿನವೂ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆವು. ಇದರಿಂದ ಶರೀರ ಶುದ್ಧಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ನಮಕ್ಕು - ಇಂಥಹ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ನಮಗೆ, ನಾನಿಲತ್ತೇ - ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, (ಜಲ, ಸ್ಥಲ, ಅರಣ್ಯ, ಪಯಿರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಭೂಮಿಗಳು) ಆರ್ನಿಹರ್ - ಯಾರು ಸಮರಿದ್ಭಾರೆ. ನಾಥಮುನಿಗಳ ಶ್ರೀಪಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದದ ಬೇರೆಯಾರೂ ಯಾವಮತ

ಭಗವಂತನು ಜೀವನನ್ನು ಸೋದಿ "ನೀನು ನನಗೆ ದಾಸನು" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಜೀವನು 'ಅಲ್ಲ ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರ, ನಿನಗೆ ದಾಸನಲ್ಲ' ಎಂದನು ಅದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಭಗವಂತನ ಪ್ರಶ್ನೆ, ನಿನಗೆ ದಾಸನೆಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳು ಎಂಬುದು ಜೀವನ ಪ್ರಶ್ನೆ ವಾದಗಳು ಜೀವನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ದಾಸನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ ಎಂದ ಭಗವಂತ "ನಾನು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅನುಭವವೂ ಇದೆ" ಎಂಬುದು ಜೀವನ ಬದಿಲು, ತಾನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅದನ್ನು ಅಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದ ಭಗವಂತ, ಅದು ನನಗೆ ಗೋತ್ತು ಸೀನು ಗೀತೆಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪಲಾರೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳಿ ದ ಜೀವ ವಿದ್ವಾಂಸರೇ ಸಾಕ್ಷಿ ಎಂದ ಭಗವಂತ ಅವರು ನಿನ್ನ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳು ಅದನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪಲಾರೆ ಎಂದ ಜೀವ ತಾಗಾದರೆ "ನಾನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. "ಜೀವನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ದಾಸ" ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುವಂತಿದೆ, ಈ ದೃಶ್ಯ ಎಂದು ಹಾಡಿರುತ್ತಾರೆ:

ದವರೂ ನಮಗೆ ಸಮರಲ್ಲ. ಇದು ಗವೇಳಕ್ತಿಯಲ್ಲ, ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರ - ಅಂದರೆ ಇಂಥಹ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ : ನಾಥಮುನಿಗಳು ಅವತಾರಮಾಡಿ, ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಮೂಲಕ ಸಕಲವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನೂ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರವತ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಹೊಂದಿ, ತಮ್ಮ ಪಾದಸಮಾಶ್ರಯಣ ಮಾಡಿದ ಭಾಗಿನೇಯರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹರಡಿದರು. ಇಂಥಹ ಮಹಾಚಾರ್ಯರ ಶ್ರೀಪಾದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ನಾವೇ ಮಹಾ ಧನ್ಯರು ಆತ್ಮೋಜ್ಜ್ವಲವನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಎಂದರ್ಥ.

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾ ದೇಶಿಕರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಗುರುವರಂಪರಾನಾರಕ್ಕೆ
ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ.

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಅಸ್ಮದ್ಗುರು ವರಂಪರಾಯೈ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಃ

ಉಪೋದ್ಘಾತಾಧಿಕಾರಃ

ಅಭಗವತ್ತಃ ಪ್ರಥಿತಾನುನಘಾಮಾಚಾರ್ಯ ಸಂತತಿಂ ವಂದೇ |
ಮನಸಿ ಮನು ಯತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ ವಸತಿ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸ್ಯ ಸಾರೋಽಯಮ್ ||1||

ಶ್ರೀಮತೇ ಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |
ಶ್ರೀಮತೇ ಸುಂದರ ಸೌಮ್ಯನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರೀಮತೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸ
ಗೋಪಾಲಾರ್ಯಾಯ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |

ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವಾಖ್ಯಾ

ಗುರುಭಜನ :

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತವಹದೇಶಕರು ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು, ಪ್ರಥಮತಃ ಗುರುಪಟ್ಟಭಜನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಪರಂಪರಾಸಾರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದಂತೆ ಗುರುಪಟ್ಟಭಜನವು ಮಂಗಳಕರ ಮತ್ತು ಮೇದಾಂತ ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅವರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೂರುವತ್ತೆ. ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಗಳನ್ನು ಅಧಿಕರಿಸಿ ರಚಿಸುವ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ "ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರ" ಎಂದು ನಾಮಧೇಯ ಇದ್ದು "ಅಧಿಕೃತೈಕ್ಯಕೋ ಗ್ರಂಥೇ" ಎಂಬ ವ್ಯಾಕರಣ ಸೂತ್ರವನ್ನೆ ವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಅನಘಾಂ - ಎಂದರೆ ಗುರುಪಟ್ಟಭಜನ ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ ಹೇಯಗುಣಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲದೆ, ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಇದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರು. ಭಗವಂತನೇ ಆಚಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ. ಆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಗಳು ಸನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿವೆಂಬುದರಿಂದ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಾಗತ ಸಮೀಚೀನ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳು, ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಸೂಚಿತ.

ಅಭಗವತ್ತಃ ಇತ್ಯಾದಿ - ಅಭಗವತ್ತಃ - ಭಗವಂತನಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಪ್ರಥಿತಾಂ - ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಿದ, ಅನಘಾಂ - ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ಆಚಾರ್ಯಸಂತತಿಂ - ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು, ವಂದೇ - ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ - ಯಾವ ಆಚಾರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ, ಮನು ಮನಸಿ - ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸ್ಯ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ದ್ವಯ, ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಗಳೆಂಬ ಮೂರೇ ರಹಸ್ಯೋಪದೇಶಾರ್ಥವಾದ ಮಂತ್ರಗಳ ಅಯಂ ಸಾರಃ - ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಸಾರಾರ್ಥವು, ವಸತಿ - ಸರ್ವದಾ ನಿತ್ಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆಯೋ ಅಂಥಹ ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಅನ್ವಯ.

ಇಲ್ಲಿ "ಅಭಗವತ್ತಃ" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಂಗಳವಸ್ತು ಕೋರುವುದರಿಂದ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರವು ಗುರುಪಟ್ಟಭಜನ ಸಾರಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ಗ್ರಂಥವಾದಾಗ್ಯೂ, ಗುರುಪರಂಪರಾಸಾರಗ್ರಂಥವು ರಹಸ್ಯತ್ರಯ

ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕೇ ಶಾಸ್ತ್ರೀಕೌತಸ್ಯುತ ನಿವರ್ತಕಾನ್
 ವಂದೇ ಹಸ್ತಿಗಿರೀಶಸ್ಯ ವೀಧೀ ಶೋಧಕ ಕಿಂಕರಾನ್ ||೨||
 ಅಳುಮುಡೈಕ್ಕಲಮೆನ್ನೆಮ್ಮೆಯಂಬುಯತ್ತಾಳ್ |
 ಕಣವನ್ ತಾಳಿಣೈ ಶೇರ್ನೆದುಕ್ಕು ಮುನೈತನ್ದ ತಕವುಡೈಯಾರ್ ||

ಸಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಾಂತರದ ಹಾಗೆ ಶೇಷಭೂತವು ಗುರುಪರಂಪರಾಸಾರದ ಅದಿಯಲ್ಲಿ, ದಂವತೀ ಜಗತಾಂಪತೀ' ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ "ಶರಣ್ಯದಂಪತಿನಿದಾಂ" ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಅಂಶವು ಸೂಚಿತವೆಂಬುದು ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಮಾತು.

ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕೇ, ಇತ್ಯಾದಿ - ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕೇ ಶಾಸ್ತ್ರೀ - ಕರ್ಮ ಮೀಮಾಂಸ ಎಂಬ ಪೂರ್ವ ಮೀಮಾಂಸಾ, ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಮೀಮಾಂಸಾ, ಎಂಬ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ, ಇದರಿಂದ ಎರಡು ಭಾಗಗಳೂ ಸೇರಿ ಒಂದೇ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ ಕೌತಸ್ಯುತ ನಿವರ್ತಕಾನ್ - ಕುತಃ ಕುತಃ - ಹೇಗೆ ಎಂದು ವಾದ ಮಾಡುವ ಕೌತರ್ಕ್ಯಗಳಾದ ಹೈತುಕವಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರಸನ ಮಾಡುವ, ಹಸ್ತಿಗಿರೀಶಸ್ಯ - ಹಸ್ತಿಗಿರಿ ಎಂಬ ಕಾಂಚಿಪುರದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ, ವರದ ರಾಜನ, ವೀಧೀಶೋಧಕ ಕಿಂಕರಾನ್ - ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ ರಂಗೋಲಿಯಿಟ್ಟು ಚೊಕ್ಕಟ ಮಾಡುವ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರಂಬ ಸ್ವಾಚಾರ್ಯರಾದ, ವಾದಿಹಂಸಾಂಬುವಾಹರನ್ನು, ವಂದೇ - ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು, ಶ್ರೀ ದೇವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಇದು ಸಾರಾಸ್ವಾದಿನೀ ಸಾರಬೋಧಿನೀಕಾರರುಗಳ ಯೋಜನೆ

ಹಸ್ತಿಗಿರೀಶಸ್ಯವೀಧೀಶೋಧಕಕಿಂಕರಾನ್ ಎಂಬುದು ಶ್ರೀದೇಶಿಕರಿಗೆ ದ್ರಮಿಡೋಪನಿಷತ್ತನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿಸಿ, ಉಭಯವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಾರಂಗತರಾದ ಆಚಾರ್ಯರೊಬ್ಬರನ್ನು ಅನುಸಂಧಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರವರ ಯೋಜನೆ ವೀಧಿ ಶೋಧನೆ ಎಂದರೆ, ವರದನ, ದಿವ್ಯಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಾಥನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವರು ಎಂಬುದು ಅರ್ಥ.

ಸಾರಕೌಮುದೀಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ, ಕರೂರುಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂದು ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತರಾದ, ರಂಗರಾಮಾನುಜಮುನಿಗಳು, ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ ಪರವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಅದಾಗಿ, ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕವಾದ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ, ಕುದೃಷ್ಟಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ವಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರಸನೆಮಾಡಿ, ಹಸ್ತಿಗಿರೀಶಸ್ಯವೀಧೀಶೋಧಕ ಕಿಂಕರಾನ್ ಹಸ್ತಿಗಿರೀಶಸ್ಯ ವೀಧೀಶೋಧಕಾಃ ಕಿಂಕರಾಃ ಯೇಷಾಂತೇ ತಾನ್, ಎಂದು ಬಹುವ್ರೀಹಿಸಮಾಸಮಾಡಿ, ಹಸ್ತಿಗಿರಿನಾಧನವೀಧಿ ಎಂಬುದು ವೇದಾಂತಮಾರ್ಗ, ಅಲ್ಲಿ ಶೋಧನೆ-ಕಂಟಕ ಶೋಧನೆ-ಪರವಾದಿಗಳು ಹೇಳುವ ಅಪಾರ್ಥಶೋಧನೆ ಅದನ್ನು ಮಾಡುವ ಶಿಷ್ಯರನೇಕರನ್ನುಳ್ಳ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ಅವರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದರ್ಥ.

"ಇತಿಯತಿರಾಜ ಮಹಾನಸ ಪರಿಮಳ ಪರೀವಾಹವಾಸಿತಾಂಪಿತ | ವಿಬುಧಪರಮ್ನಿಷೇವ್ಯಾಂ ವೇದಾಂತೋದಯನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸುಧಾಮ್ || ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಪರಮಭೋಗ್ಯವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರವು ಭಾಷ್ಯಕಾರಸಂಪ್ರದಾಯೋಪಜ್ಞವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು, ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಹಬದಿನೆಂತಾವರ್ತಿ ಗೋಷ್ಠಿಪೂರ್ಣರನ್ನು ಅನುವರ್ತಿಸಿ

ಮೂಳುಮಿರುಳ್ ಹಳ್ಳವಿಳ್ಳ ಮುಯನೋಡಿಯಮೂನಿನುಳ್ಳಂ |
ನಾಳುಮುಹಕ್ಕವಿಂಗೇ ನನುಕ್ಕೋರಾವಿಡಿ - ಪಾರ್ಥ್ಯಕ್ಕನದೇ || ॥

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಅವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಯತೀಂದ್ರಮಾಹಾನಸಿಕರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಿದ ಆರ್ಯ ಪ್ರಣತಾರ್ಥಿಹರರೆಂಬವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು ತನ್ಮೂಲಕ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರಾರ್ಥಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಈ ಪ್ರಣತಾರ್ಥಿಹರ ಗುರುಗಳನ್ನು ವೇದಾಂತೋದಯನರೆಂದೂ, ಅವರ ಮೂಲ್ಯ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಾರಾರ್ಥಗಳನ್ನು “ವೇದಾಂತೋದಯನ ಸಂಪ್ರದಾಯಸುಧಾ” ಎಂದೂ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಯತಿರಾಜಮಾಹಾನಸದ ಪರಿಮಳ. “ಮಡೈಪ್ಪಳ್ಳಿವಂದಮಣವಾ” ಎಂದು ಪರಮಪದ ಸೋಪಾನದಲ್ಲಿ ತ್ರೀದೇಶಿಕರು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ದತ್ತಂಯೇನದಯಾನುಧಾಂಬುನಿಧಿನಾ ಪೀತ್ವಾವಿಶುದ್ಧಂವಯಃ

ಕಾಲೇನಃ ಕರಿಶೈಲಕೃಷ್ಣ ಜಲದಃ ಕಾಂಕ್ಷಾಧಿಕಂವರ್ಷತಿ ||” (ಯತಿರಾಜಸಪ್ತತಿ)

“ಕರಿಶೈಲ ಕೃಷ್ಣ ವೇಘಃ ಕಾಂಕ್ಷಿತವಸ್ತುಗಳಾದರ್ಪಿತೈಸ್ತೋಯೈಃ” ಎಂದು ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ಹಸ್ತಿ ಶೈಲೇಶ್ವರನ ತಿರುವಾರಾಧನೆಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಶಾಲೈಕ್ಕಿಣರ್ ಎಂಬ ಭಾವಿಯಿಂದ ತೀರ್ಥವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ ವರದನು ಇವರಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದುದರ ಫಲ ರಹಸ್ಯ ತ್ರಯಸಾರಗಳ ಅರ್ಥವ್ರಾಪ್ತಿ ಎಂಬುದನ್ನು “ಹಸ್ತಿಗಿರೀಶ” ಪದವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಅನಂತರ ತಾವು ಪ್ರತಿನಾದಿಸಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದ ಸಾರಾರ್ಥಗಳು ತಮ್ಮ ಮುನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೋರಿ ಕೊಂಡುವು, ಅದರಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥಾನುಭವ ಮಾತ್ರ ಲಭಿಸಿತು, ತಮಗೆ ಅನುಭವ ಪರಿಣಾಹವಾಗಿ ಗ್ರಂಥ ನಿರ್ಮಾಣರೂಪ ಕೈಂಕರ್ಯವೂ ಲಭಿಸಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು “ಆಳುಮಡೈಕ್ಕಲಮಾ” ಎಂದು ಹಾಡ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಳುಮಡೈಕ್ಕಲ ಮೆನ್ನೆನ್ನೆ ಇತ್ಯಾದಿ-ಅಂಬುಯ ತ್ತಾಳ್ ಕಣವನಾ - ತಾಮರೆವುಷ್ಪದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನು ಎಮ್ಮು - ನಮ್ಮನ್ನು ಅಡೈಕ್ಕಲಮಾ - ರಕ್ಷ್ಯವಸ್ತುವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಆಳುಮಾ - ಆಳುತ್ತಾನೆ, ಎನ್ನು - ಎಂದು ಅಂಬುಯತ್ತಾಳ್ ಕಣವನಾತಾಳಿ ಜೈಶೇರಾನ್ದು (ಕಾಕಾಕ್ಷೆನ್ಯಾಯದಪ್ರಕಾರ, ಅಂಬುಯತ್ತಾಳ್ ಕಣವನ್ ಎಂಬುದನ್ನು ತಾಳಿಜೈ ಶೇರಾನ್ದು ಎಂಬ ನದಗಳೊಡನೆಯೂ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು) ತಾಮರೆವುಷ್ಪವಾಸಿನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪತಿಯು, ಎರಡು ಪಾದಗಳನ್ನು ತಾವು ಶರಣಹೊಕ್ಕು, ಎಮಕ್ಕುಂಅವೈತಂದ - ನಮಗೂ ಆ ಪಾದಗಳೆರಡನ್ನೂ ಆಶ್ರಯಿಸುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಅಥವಾ ತಾವಾಗಿಯೇ ನಮಗೋಸ್ಕರವೂ ಶರಣಮಾಡಿ ಸಂವಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟ, ತದವುಡೈಯಾರಾ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು, ಮೂಳುಂ - ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ, ಇರುಳ್ ಹಳ್ಳವಿಳ್ಳ - ಅಜ್ಞಾನುಗಳು ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ಹೋಗುವಂತೆ. ಮುಯನೋಡಿಯ - ಎಡಬಿಡದೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ನನುಗೊಂದಿಸಿದ, - ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಮೂನಿನುಳ್ಳಮಾ - ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು, ಇಂಗೇ - ಈ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಂದುಮಾಡುವ ಪ್ರಕೃತಿಘಂಡಲದಲ್ಲಿ, ನಾಳುಮಾ - ಪ್ರತಿದಿನವೂ, ಉಹಕ್ಕ - ಓದಿ ಸಂತೋಷ ಪಡುವಂತೆ, ನಮಕ್ಕು - ನಮಗೆ, ಓರ್ ವಿಧಿ - ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಅದೃಷ್ಟಿ ವಿಶೇಷವು, ಪಾರ್ಥ್ಯಕ್ಕನದೇ - ಲಭಿಸಿದ ಯಲ್ಲಾ ಎಂಥಹ ಭಾಗ್ಯ ವಿಶೇಷವಿದು. ಇದಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ ಭಾಗ್ಯವು, ಬೇರೆಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಮಣಿವರ ಇವಶಾರೇನ್ನಿತ್ಯಹೃದ್ಯೋಸಿ ಜೀವಃ |
 ಕಲುಷಮತಿರನಿರ್ದ ಕಿಂಚಿರತ್ಯಾಧಿರಾಜ್ಯಮ್ ||
 ವಿಧಿಪರಿಣತಿ ಭೇದಾದ್ವಿಕ್ಷಿತಸ್ತೇನ ಕಾಲೇ |
 ಗುರುಪರಿಷದುಪಜ್ಞಂ ಪ್ರಾಪ್ಯಗೋಸಾಯತಿಷ್ಠಮ್ ||೩||

ಈ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ, ಅಂಬುಯತ್ತಾಳ್ ಕಣವನ್ - ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಎಂದು ತತ್ತ್ವವನ್ನೂ ತಾಳಿಣೈ ಶೇರ್‌ನ್ನು - ರರಣಾಗತಿಯೆಂಬ ಹಿತವನ್ನೂ, ಅಳುಮ್ - ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನೂ, ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅರ್ಥಾನುಶಾಸನ ಭಾಗವು ನಿರೂಪಿತ ಹಾಗೆಯೇ, ಮೂನ್ರಿನುಳ್ಳಂ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ, ಪದಯೋಜನಾಭಾಗವೂ, ಶೇರ್‌ನ್ನು ಎಮಕ್ಕುಮವೈತಂದ - ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಕೃತ್ಯಾಧಿಕಾರವೂ, ನಿಗಮನಾಧಿ ಕಾರವೂ ಸೂಚಿತ. ಆಚಾರ್ಯರು ಕಿಷ್ಕುನಿಗೆ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ತಾವು ಪ್ರಪನ್ನ ರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು "ತಾಳಿಣೈ ಶೇರ್‌ನ್ನು", ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತ.

ಅನಾದಿಕಾಲವಾಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವ ಜೀವನಿಗೆ ನಿತ್ಯನಿರ್ದುಷ್ಟರಾದ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಸ್ಥಾನವು ಲಭಿಸುವಂಥಹ ಅದೃಷ್ಟವಿದೆಯೇ, ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ಇದೆಯೇ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿ ಸಲು, ಮಣಿವರ ಇವಶಾರೇಃ ಎಂದು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಣಿವರ ಇವ-ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯಂತೆ, ಶಾರೇಃ - ಭಗವಂತನಿಗೆ, ನಿತ್ಯಹೃದ್ಯಃ- ನಿತ್ಯವೂ ಹೃದ ಯಂಗಮನಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಕೌಸ್ತುಭ ಮಣಿಯು ನಿತ್ಯವೂ ಭಗವಂತನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದರ ಹಾಗೆ ಜೀವನೂ ನಿತ್ಯನಿರ್ವಲನೂ, ಜ್ಞಾನರೂಪನೂ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯಂತೆ ಅತಿಶಯವನ್ನಂಟುಮಾಡು ವವನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಭಗವತ್ತಾಪ್ತಿಗೆ ಸ್ವರೂಪ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಂಟೆಂಬುದು ಸ್ಥಾಪಿತ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆದು ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಏನು ಅಡ್ಡಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ - ಕಲುಷಮತಿಃ, ಇತ್ಯಾದಿ, ಕಲುಷಮತಿಃ-ಕಾಲುಷ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ - ದೇಹವೇ ಆತ್ಮಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಭ್ರಾಂತಿಯು, ಕಾಲುಷ್ಯ ಕಿಂಕರತ್ಯಾಧಿ ರಾಜ್ಯಂ, - ಕೈಂಕರ್ಯರೂಪ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು. "ಸರ್ವಂ ಪರವಶಂ ದುಖಂ" ಎಂದು ಪರವಶನಾಗಿ ಕಿಂಕರನಾಗಿರುವುದು ದುಃಖಜನಕವಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ ಕರ್ಮಸಂಬಂಧವಾದ ಕಿಂಕರತ್ವವು ಕ್ಲೇಶಕರವಾದರೂ, ಕರ್ಮ ನಿವೃತ್ತಿ ಏರ್ಪಟ್ಟು ಪರಮ ಶೇಷಿ (ಸ್ವಾಮಿ) ಗೆ ಕೈಂಕರಮಾಡುವದು (ದಾಸ್ಯವೃತ್ತಿ) ಯೆಕೌಪರಾಜ್ಯ ತುಲ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು 'ಆಧಿರಾಜ್ಯ' ಎಂಬ ಪದವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅನಿದಂ - ಹೊಂದದೆ,

ಹೀಗೆ ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಕರ್ಮರೂಪ ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ, ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯದ ಇವನಿಗೆ, ಈಗ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವವು ಉಂಟಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆದು ಅವನಿಗೆ ಕಿಂಕರನಾಗಿರುವ ಭಾಗ್ಯವು ಲಭಿಸುತ್ತ ದೆಯೇ ? ಎಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನು ವಿಧಿಪರಿಣತಿ ಭೇದಾತ್ ಎಂಬುದು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲೇ ಕರ್ಮ ಪರಿವಾಕ ಹೇತ ಭೂತವಾದ ಕಾಲ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ, ತಿಥಿ - ಅನಾದಿಕರ್ಮ, ಅದರ ಪರಿಣತಿ-ಪರಿಣಾಮ, ಆ ಕರ್ಮವು ಕಾರ್ಯ ಮುಖವಾಗಿ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಅವಸ್ಥೆ, ಅದರ ಭೇದಾತ್ - ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದ, ಅಜ್ಞಾತಃ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ, ಅನುಷಂಗಿಕ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕರೂಪ ಸುಕೃತಾದಿಗಳ ದೇನೆಯಿಂದ, ತೇನ ವಿಕ್ಷೀತಃ - ಆ ಭಗವಂತ ನಿಂದ, ಜಾತಮಾನ್ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಕಟಾಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಗುರುಪರಿಷದುಪಜ್ಞಂ - ಗುರುಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಅದೃಷ್ಟಾನ್ನವನ್ನು - ಭಕ್ತಿಪ್ರಸತ್ತಿರೂಪಾತ್ಮಕವಾಪ್ತಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಪ್ರಾಪ್ಯ - ಉಪದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿ ಸ್ಥಂ - ತನ್ನನ್ನು, ಗೋಸಾಯತಿ - (ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಸತ್ತಿ ರೂಪವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ), ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡಲು ಜೀವಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ ಯೋಗ್ಯತೆ

ಪ್ರಿಯಃಪತಿಯಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಕ್ಯು ಶ್ರೀಕೌಸ್ತುಭಸ್ಥಾನೀಯನಾಯಕೋಂಡು ಹೃದಯಜ್ಞಮನಾಯಕ
ಕುಮಾರನೆನ್ನುಂ, ಪುತ್ರನೆನ್ನುಂ, ಶಿಷ್ಯನೆನ್ನುಂ, ಪ್ರೇಷ್ಯನೆನ್ನುಂ, ಶೇಷಭೂತನೆನ್ನುಂ, ದಾಸಭೂತ
ನೆನ್ನುಂ, ಅನ್ವೋಕ್ತಾಸ್ತಂಗಳಿಲೀ ಪ್ರತಿಪನ್ನನಾಯಿರುಕ್ಯುಂ ಜೀವಾತ್ಮಾ

ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಹಾಗೆ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಯು ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡಲು ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನು.
ಇರ್ವತನಕ್ಕುವಹುತ್ತ ಶೇಷಿಯಾಯ್, “ಆಯರ್ವರುಮಮರರ್ಗಳಧಿಪತಿಯಾಯ್, ಉಯರ್ವರವೃಷಯರ್
ನಲ” ಮುಡೈಯವನಾಯ್, ನಮಕ್ಕುಮ್ಬುವಿ ಮಿಶೈನಂಗೈಕ್ಕುಮಿನ್ಬನಾಯ್, ಇಾಲತ್ತಾರ್ ತಮಕ್ಕುಂ
ವಾನತ್ತವರ್ಕ್ಕುಂ ಪೆರುಮಾನಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರ್ “ವೈಕುಂಠೇತು ಪರೇಲೋಕೇ ಶ್ರಿಯಾಸಾರ್ಧಂ ಜಗತ್ಪತಿಃ
ಅಸ್ತೇ” ಎನ್ನುಂ, ಒಂಡೊಡಿಯಾಳ್ ತಿರುಮಹಳುಂ ನೀಯುಮೇ ನಿಲಾನಿರ್” ಎನ್ನುಂ ಶೊಲ್ಲುಹಿರಪಡಿಯೇ

ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗೃಹೀತವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು, ತಾವೇ ವಿವರಿಸುವವರಾಗಿ ಪ್ರಥಮತಃ “ಮಣಿವರ
ಇವ ಶೌರೇಃ ನಿತ್ಯ ಹೃದ್ಯೋಽಪಿ ಜೀವಃ” ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಿಯಃಪತಿಯಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಕ್ಯು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ
ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಹಾಗೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡಲು ಜೀವನು ಸ್ವರೂಪ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನು .

ಅದಾಗಿ, ಪ್ರಿಯಃಪತಿಯಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಶ್ರೀಕೌಸ್ತುಭ ದ, ಹಾಗೆ ಹೃದಯಂಗಮನಾಗಿ-ಪ್ರೀತಿಸಾತ್ರನಾಗಿ
(ಇದರಿಂದ ಇವನು ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನೆಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು), ಕುಮಾರನೆಂದೂ, ಪುತ್ರನೆಂದೂ, ಶಿಷ್ಯ
ನೆಂದೂ, ಪ್ರೇಷ್ಯನೆಂದೂ-ಅಕಿಂದೂ, ಶೇಷಭೂತನೆಂದೂ, ದಾಸಭೂತನೆಂದೂ, ಆಯಾಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನು
ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ “ಅವಿಜ್ಞಾತಾಃ ಕುಮಾರಕಾಃ; ಭಗವತೋಽಪುತ್ರಃ ಪ್ರೇಷ್ಯಸ್ತಥಾಶಿಷ್ಯಶ್ಚ, ಶೇಷೋಹಿ
ಪರಮಾತ್ಮನಃ, ದಾಸಭೂತಾಃ ಸ್ವತಸ್ಸರ್ವೇ, ಎಂಬ ವಚನಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತಗಳು. ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ
ನಾದ ಶೇಷಿ (ಸ್ವಾಮಿ)ಯಾಗಿಯೂ, ಅಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ನಿತ್ಯ ಸೂರಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿಯೂ, ಇವನಿ
ಗಿಂತ ಯಾರೂ ಉಚ್ಛ್ರಾಯವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಸರ್ವೋಚ್ಛ್ರಾಯನಾಗಿಯೂ, ಅನವಧಿಕಾತಿಶಯ ಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳವ
ನಾಗಿಯೂ, ನಮಗೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಪ್ರೀತಿಸಾತ್ರನಾಗಿಯೂ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವರಿಗೂ, ಪ್ರೇವೈಕುಂಠ
ವಾಸಿಗಳಿಗೂ ನೀಚೋಚ್ಛ್ರಾಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯೂ ಆಗಿರುವನು ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಇವನು
1) ವೈಂಕತೇತು ಪರೇಲೋಕೇ - ವೈಂಕುರವೆಂಬ ಉತ್ತಮ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಶ್ರಿಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ಜಗತ್ಪತಿಃ
ಅಸ್ತೇ - ಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ, ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

2) “ಒಂಡೊಡಿಯಾಳ್ ತಿರುಮಹಳುಮ್ ನೀಯುಮೇ ನಿಲಾನಿರ್” ಎಂದು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ,
ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿ, ಪರಮಾಕಾಶದಲ್ಲಿ (ಪರಮಪದ) ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

(1) ಆಸ್ತೇ ವಿಷ್ಣುರಚಂತ್ಯಾತ್ಮಾ ಭಕ್ತೈರ್ಭಾಗವತ್ಪ್ರಸದ || [ಲೈಂಗ ಪುರಾಣ] ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಶೇಷ - ಅದಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ
ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಜಗತ್ಪತಿಯು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು, ಅಚಿಂತ್ಯಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನು, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಾದ ಭಾಗವತರೊಡಗೂಡಿದ್ದಾನೆ
ಎಂದರ್ಥ

2 ಸೊಗಸಾದ ಕೈಬಳ್ಳಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ, ನೀನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೂ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರೂ ವಿನಹ ಬೇರೆಯಾರೂ
ಈಶ್ವರರಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಇರುವವರು,

ಪೆರಿಯ ಪಿರಾಟ್ಟಿಯಾರೋಡೇ ಕೂಡ ತ್ರೈವಿಮುಂಬಿಲೇ. “ಯಾರೋಡೈತ್ಯಪರಾಜಿತೇತಿ ವಿದಿತಾ ನಾಕಂಪರೇಣ ಸ್ಥಿತಾ” ಎಂಬಿರಪಡಿಯೇ ಆಯೋಧ್ಯಾ ದಿ ತಬ್ಬ ಪಾಚ್ಯಮಾನ ಕಲಂಗಾಸ್ವರುನಗಿಲೇ, ಸಹಸ್ರ ಸ್ಥೂಣಾದಿ ವಾಕ್ಯಂಗಳಾಲೇ ಯೋದಪ್ಪಡುಹಿರ ತಿರುಮಾನುಜೆಮುಂಟಪತ್ತಿಲೇ ಕಾಷೀತಕೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಹಳಿಲೇ ಯೋದಪ್ಪಡುಹಿರ ಪರೈಂಕ ನಿಶೇಷತ್ತಲೇ “ಕೆನ್ರಾಲ್ ಕುಡೈಯಾ ಮಿರುನ್ರಾಲ್ ಶಿಂಗಾಸನಮಾಂ” ಎನ್ರಂ, “ನಿವಾಸ ಶಯ್ಯಾಸನ” ಎನ್ರಂ ಶೂಲ್ಕುಹಿರಪಡಿಯೇ ಸರ್ವದೇಶ ಸರ್ವಕಾಲ ಸರ್ವಾವ ಸ್ಥೋಚಿತ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಂಗಳೈಯುಂ ಸರ್ವವಿಧಶರೀರಂಗಳಾಲೇ ಯನುಭವಿತ್ತು, ಶೇಷತ್ವನೇ ತನಕ್ಕು ನಿರೂಪಕಮಾಹೈಯಾಲೇ ಶೇಷನೇ ತಿರುಮಾನುಮಾಂಪಡಿಯಾನ ತಿರುವನಂತಾಳ್ವಾನಾಹಿರ ತಿರುಪ್ಪಳ್ಳಿಮೆತ್ತೈಯಿಲೇ ವಾನಿಳವರಶಾಯ್ ಕೊಂಡು ತಾಪ್ರಾಳ್ವಾಗಿರವಾಳ್ವನೈ ಸರ್ವಾತ್ಮಕ್ಕಳುಮನು

ಆ ಪರಮಾಕಾಶದಲ್ಲಿ, ಯೋಡೈತ್ಯಪರಾಜಿತೇತಿ ವಿದಿತಾ ನಾಕಂಪರೇಣ ಸ್ಥಿತಾ⁽¹⁾ (ಹೇವಾಸಾಂವೂರಯೋಧ್ಯಾ, ತದಪರಾಜಿತಾಪೂ, ಪರೇಣನಾಕಂನಿಹಿತಂ, ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿತು) ಎಂಥು ಹೇಳ್ವಡುವ ಪ್ರಕಾರ, ಅಯೋಧ್ಯಾದಿ ತಬ್ಬ ಪಾಚ್ಯವಾದ, ಅಭೇದ್ಯವಾದ (ಸಹಸ್ರಸ್ಥೂಣೇ ವಿನುಜೇ ದೃಢಗ್ರೇ, ಪ್ರಭುವಿಮತಂ ಹಿರಣ್ಮಯಂ, ಎಂಬುವ ಆ ಶ್ರುತಿಗಳು) ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಣಿಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿತ ವಾದ ದೊಡ್ಡ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ, ಕಾಷೀತಕೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳ್ವಡುವ (ಸ ಅಗಚ್ಯತ್ಯ ಮಿತಾಂಜನಂ ಪೆರೈಂಕಂ - ತಸ್ಮಿನ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತೇ - ಆ ಮಹಾಹೀನಸು ಬಹಳ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರೈಂಕದ ದತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪರೈಂಕದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಉಪನಿಷತ್ತು) ಪರೈಂಕವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಪರೈಂಕವು (2) ಕೆನ್ರಾಲ್ ಕುಡೈಯಾಮ್, ಇರುಂದಾಲ್ ಶಿಂಗಾಸನ ಮಾಮ್, ಎಂದೂ (3) “ನಿವಾಸಶಯ್ಯಾಸನ” ಎಂಪೂ, ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, ಸರ್ವದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಕಾಲ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಚಿತವಾದ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನೇಕವಿಧ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮಾಡಿ, ಕೈಂಕರ್ಯಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಶೇಷತ್ವನೇ ತನಗೆ ನಿರೂಪಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶೇಷ ನೆಂದೇ ದಿವ್ಯ ಹೆಸರನ್ನುಳ್ಳಂಥ ಅಧಿಶೇಷನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಪರೈಂಕವು ಬಿಳುಪು, ಮಾದವನ, ಉಚ್ಚಾಯ, ಸೌರಭ್ಯ, ಶೈತ್ಯ, ಮೊದಲಾದ ದಿವ್ಯಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದು. ಅಂಥಹ ಶ್ರೀಮತ್ಪರೈಂಕದಲ್ಲಿ ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯಯೌವನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯುವರಾಜನಾಗಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿ [“ಪೆರಿಯ ಪಿರಾಟ್ಟಿಯಾರೋಡೇಕೂಡ” ಎಂಬುದನ್ನು “ಮೈಕಂತ್ರೇತುಪೇಲೋಕೇಶ್ರಿಯಾಸಾರ್ಥಂಜಗತ್ಪತಿಃ ಆಸ್ಮೀ” ಎಂಬುದರ ಪ್ರಕಾರ “ವಾನಿಳವರಶಾಯ್ ಕೊಂಡು” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕು.] ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿ

1) ಈಶ್ವರನುಗ್ರಹವುಳ್ಳವನಾದ, ಪರೀಕ್ಷಾಪರೈಂಕದಲ್ಲಿ ಭೇಷವಾದ ಯೋಡೈತ್ಯಪರಾಜಿತೇತಿ ವಿದಿತಾ ನಾಕಂ ಪರೇಣ ಸ್ಥಿತಾ | ಭಾವೈರಮೈತಯೋಗೈರೂಮು ಗಮನೈಃ ಸಾಂಧ್ಯಾಸುಧಾಸ್ವಾದಿಭಿಃ ಪ್ರೀತರೋಚ್ಚರಗೇಹ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯುವಯೋಸ್ತಾಂ ರಾಜಧಾನಿಂವಿದುಃ || ಶ್ರೀಗುಣರತ್ನ ಕೋಶ (23)

ಆದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳಲಾಜನಾಂನುಂ, ಅಯೋಧ್ಯಾ (ಯೋಧ್ಯ ಪಾಪಲಶಕ್ತಿ) ಅಪರಾಜಿತಾ (ಜಯಸಲಶಕ್ತಿ) ಎಂದು ವಿದಿತ ಘಾಗಿ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೇಲಾದ ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ

2) ಕೆನ್ರಾಲ್ ಕುಡೈಯಾಮ್ ಇರುಂದಾಲ್ ಶಿಂಗಾಸನಮಾಮ್, ನಿನ್ರಾಲ್ ಮರವಡಿಯಾಮ್ ನೀಳಕ್ಕಡಲುಳ್ಳ ಎನ್ರಮ್ ಪುಣೈಯಾಮ್ ಮಣಿವಿಳಕ್ಕಾಮ್, ಪೂಂಪಣ್ಣಾಮ್ ಪುಲ್ಲುಮ್ ಅಣ್ಣಿಯಾಮ್ ತಿರುಮಾರ್ಕರವು (ಮು ತಿರು, 53). ಭಗವಂತನು ನಡೆಯುವಾಗ ಭತ್ತಿಯಾಗಿಯೂ, ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಸಿಂಹಾಸನವಾಗಿಯೂ ಅಧಿಶೇಷನು ಇರುತ್ತಾನೆ (3) ಫು ತಿ ನೋ

ಭವಿಷ್ಯ ಕೃತಾರ್ಥರಾಹನೇಣು ಮೆನ್ನು ಸದ್ಯದಯನಾಯಿರುಕ್ಕಿರ ವಿರುಪ್ಪಡಿಯಾಹ ನಿತ್ಯಾನುಭವಂ ಪಣು
ಹಿರ ಅಂದಮಿಲ್ ಪೇರಿನುತ್ತಡಿಯರಾನ ನಿತ್ಯಸೂರಿಹಳೋಡೊಕ್ಕತ್ತಾನುಂ ಸ್ವಾಮಿ ಕೈಂಕರೈತ್ತುಕ್ಕೈ
ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆಯಾಲೇ ಇಟ್ಟುಪ್ಪಿರಂದು ವೈತ್ತು ಅನಾದಿಮಾಯೈಯಾಲೇ ಸುಪ್ತನಾಯ್,
(1) “ಅನೇಕ ಜನ್ಮ ಸಾಹಸ್ರೀಂ ಸಂಸಾರ ಪದವೀಂ ವ್ರಜ | ಮೋಹಶ್ರಮಂ ಪ್ರಯಾತೋಽಸೌ
ವಾಸನಾ ರೇಣು ಕುಂಠಿತಃ”, ಎನ್ನಿರಪಡಿಯೇ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಹಿರ ಪಾಞ್ಜಿಲೇ ವಿಘ್ನುಂದು, ಓಡಿಯೋಡಿಪ್ಪಲ
ಪಿರಪ್ಪುಂ ಪಿರನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತಾವತ್ತು ಅಘ್ರುಕ್ಕಡೈನ್ನೊಳಿಯಗ್ರಿಂದ ಪಡಿಯಾಲೇ ತತ್ವಹಿತವಿಷಯ
ಮಾಯ್ ಯಥಾ ವತ್ಸಕಾಶ ರಹಿತನಾಯ್ ನಿರ್ದ;

ದ್ದಾನೆ ಇಂಧಕ ತನ್ನ [“ಕಮಲೈಯುಡನರಸಾಳುಮ್” (ದೇಶಿಪ್ರಬಂಧ) ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತ.] ಐಶ್ವರ್ಯ
ವನ್ನು (ಈಶ್ವರತ್ವವನ್ನು) ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರುಗಳೂ ಅನುಭವಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಬಯಸು
ತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನರಾಗಿ ನಿತ್ಯಾನುಭವ ಮಾಡುವ, ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮಹದಾನಂದಶಾಲಿ
ಗಳಾದ ದಾಸಭೂತರಾದ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಹಾಗೆ ತಾನೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರೈವನ್ನು ಮಾಡಲು
ದಾಯಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಬದ್ಧಜೀವ ಅನಂತರ “ಕಲುಷವಂತಿರವಿಂದನ್
ಕೈಂಕರತ್ವಾಧಿರಾಜ್ಯಂ” ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಾದಿಮಾಯೈಯಾಲ್ ಸುಪ್ತನಾಯ್ ಇತ್ಯಾದಿ-
ಆದರೆ ಈ ಬದ್ಧಜೀವನು ಅನಾದಿಯಾದ ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ, ಅಂದರೆ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸ್ವಸ್ವರೂಪ
ಪರಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೈಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನಿಧಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. 1) ಅನೇಕ ಜನ್ಮಸಾಹಸ್ರೀಂ ಸಂಸಾರಪದವೀಂ
ವ್ರಜನ್ | ಮೋಹಶ್ರಮಂಪ್ರಯಾತೋಽಸೌವಾಸನಾರೇಣುಕುಂಠಿತಃ ||, ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಎಂಬ ಮರು
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಿಕ್ಕದೆ, ವಿಪರೀತವಾಸನಾ ರುಚಿಗಳಿಂದ ಕಲುಷಿತ
ನಾಗಿ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ತನ್ನ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಪಡೆದು, ತತ್ವಹಿತವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ
ಯಥಾವತ್ತಾದ ಜ್ಞಾನಪ್ರಸರಣವಿಲ್ಲದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಪುಟ--36 [3] ನಿವಾಸಶಯ್ಯಾಸನ ಪಾದುಕಾಂಶುಕೋಪಧಾನವರ್ಷಾತಪವಾರಣಾದಿಭಿಃ |
ಶರೀರ ಭೇದೈಸ್ತವಶೇಷತಂತ್ರೈಃ, ಯಥೋಚಿತಂ ಶೇಷ ಇತಿಶೀತೇ ಜನೈಃ ||
ಆಳ, ಸ್ತೋ (40) ವಾಸಸ್ಥಾನದ, ಹಾಸಿಗೆ, ಸಿಂಹಾಸನ, ಪಾದುಕೆ, ಖೇತಾಂಬರ, ತಲೆದಿಂಬು, ಮಳಿಬಿಸಲುಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವ ಭತ್ತೀ
ಇಂಥಾದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾಯಾ ಕಾಲಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅನೇಕ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಯಥೋಚಿತ ಶೇಷವೃತ್ತಿ
ಯನ್ನು (ಕೈಂಕರೈವನ್ನು) ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಆದಿಶೇಷನು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಶೇಷನೆಂದೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ

1ನಿ.ಪು (6-7-19) ಅನೇಕ ಸಾವಿರ ಜನ್ಮಗಳು, ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಈ ಜೀವನು ಪೂರ್ವ ಭೂವ
ಕರ್ಮವಾಸನೆಯೆಂಬ ಧೂಳಿನಿಂದ ಮಸೃಣನಾಗಿ, ದೇಹಾತ್ಮವಿವೇಕವಿಲ್ಲದ ಮೋಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಪುಟ--38 [2] ಈ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿಯೇ ಭಗವಂತನು ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಾದಿ ಲೀಲಾರಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸು
ತ್ತಾನೆಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು ಈ ಲೀಲಾಕಾರಣವಾಗಿ ಜೀತನನನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಪಡೆದ ಇರುವಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ
ವೆಂಬುದು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾತು ಬಾರದ ದಶಯಂತೆ ಈ ಜೀತನನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧವು ಅನಾದಿ
ಎಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮೇಲೂ ರಾಜನ್ ಹಾಗೆ ರಾಜಮಹಿಷಿಯೂ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೃಗಳಾಗಿ ಮಗುವನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ
ಇರಾವೋಪಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಪ್ರಹೃತ್ಯಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜೀವನುಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ.

ಪುಟ--38 [3] ರಾಜನ್ ಹಾಗೆ ರಾಜಮಹಿಷಿಯೂ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೃಗಳಾಗಿ ಮಗುವನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ, ಇರಲು ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ತಪ್ಪು ಹೋದ ರಾಜಕುಮಾರನಂತೆ, ಈ ಬದ್ಧಜೀವನೂ ಅನಾದ್ಯಾಚ್ಛಾತಿಲಂಘನ ರೂಪವೊಪದಿಂದ ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ
ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ.

ರಾಜಕುಮಾರ ದೃಷ್ಟಾಂತ

ಒರುರಾಜಾ⁽¹⁾ ಅಂತಃಪುರುಷ್ಕುಡನೇನೇಟ್ಟಕ್ಕು ಶೆನ್ನು, ವಿಳ್ಳಿಯಾಟ್ಟಲೇಸಕ್ತನಾನ ವಳವಿಲೇ ವಾರ್ತ್ಯ ಯರಿವದಕ್ಕು ಮುನ್ನೇನೇಳಿತಪ್ಪಿನ ರಾಜಕುಮಾರ⁽²⁾ ಎಡುತ್ತಾರ್ ಕೈಯಿಲ್ ಪಿಳ್ಳಿಯಾಯ್ ಏದೇನುಮಾರುಕುರುಚ್ಚಿಯಿಲೇ ವಳರ, ಅವ್ ತನಕ್ಕಲ್ಲಾ ದ ಶಬರಕ್ಕಾದಿ ಜಾತಿಹಳ್ಳಿ ಏರಿಟ್ಟುಕ್ಕೊಂಡು, “ಮಾತಾಪ್ಪೇಕಾ ಪಿತಾಪ್ಪೇಕೋ ಮಮತಸ್ಯಚ ಪಕ್ಷಿಣಃ | ಅಹಂಮುನಿಭಿರಾನೀತ ಸ್ವಜಾನೀತೋಗ ವಾಶನೈಃ | ಅಹಂ ಮುನೀನಾಂವಚನಂ ಶೃಣೋಮಿ ಗವಾಶನಾನಾಂ ಸವಚಶೃಣೋತಿ | ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೇತದ್ಭವತಾಪಿ ದೃಷ್ಟಂ ಸಂಸರ್ಗಜಾ ದೋಷಗುಣಾಭವಂತಿ ||”

ಎನ್ನಿ ರಪಡಿಯೇ ನೇಡುವಚ್ಚೇರಿಯಿಲ್ ಕಿಳಿಪೋಲೇ ಅವರ್ ಹಳ್ಳ ಪ್ಪಕ್ಕುವೈತ್ತ ಪಾತು ರನೇ ತನಕ್ಕು ಪ್ಪಾತುರಮಾಯ್, ಅವರುಹಳ್ಳಕ್ಕುಪ್ಪಿರಂದವರ್ ಹಳ್ಳಿ ಪ್ಪೋಲೇ ಅವರ್ ಗಳೊಣಂ

ರಾಜಕುಮಾರದೃಷ್ಟಾಂತ

ಇದು ಸಂಭಾವಿತನೇ ಎಂಬ ಜೋದ್ಯಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಒರುರಾಜಾ ಇತ್ಯಾದಿ - ಆದಾಗಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ¹2) ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರುಷನೇ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೋಗಿ, ಬೇಟೆ ಎಂಬ ಅಟದಲ್ಲಿ ಸಕ್ತನಾಗಿರು ವಾಗ, ಮಾತು ಬಾರದೆ ಇರುವಾಗಲೇ ಆ ರಾಜಕುಮಾರನು, ದಾರಿಹಿಡಿದು ಹೋಗಿ 3) ದಾರಿಹೋದರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅವರುಗಳು ತಮ್ಮಮಗುವಾಗಿ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕುತ್ತಿರಲು, ಆ ಮಗುವು ರಾಜಕುಮಾರನೆಂಬ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಆಕಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಬೇಡನೆಂಬ ಜಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ

ಮಾತಾಪ್ಪೇಕಾ ಪಿತಾಪ್ಪೇಕಾ ಮಮತಸ್ಯಚ ಪಕ್ಷಿಣಃ |

ಅಹಂಮುನಿಭಿರಾನೀತ ಸ್ವಜಾನೀತೋ ಗವಾಶನೈಃ ||

ಅಹಂಮುನೀನಾಂ ವಚನಂ ಶೃಣೋಮಿ ಗವಾಶನಾನಾಂ ಸವಚಶೃಣೋತಿ |

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನೇತಾ ಭವತಾಪಿ ದೃಷ್ಟಂ ಸಂಸರ್ಗಜಾ ದೋಷಗುಣಾಭವಂತಿ ||

ಎಂಬಂತೆ ಬೇಡರಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ “ಒಬ್ಬ ಋಷಿಕುಮಾರನು ಬೇಡರಪಾಳ್ಯದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಒಂದು ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಡರ ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದ ಒಂದು ಗಿಣಿಯು “ಬಡಿ,ಕೊಲ್ಲು” ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತಿತ್ತು ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಗಿಣಿಯು “ಇದೋಅರ್ಘ್ಯ, ಇದೋ ವಾದ್ಯ, ಇಲ್ಲಿ ದಯಮಾಡಿಸಿ, ಈ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನಿ” ಎಂದು ಉಪಚಾರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿತು ಆ ಋಷಿಕುಮಾರನು, ಆಶ್ರಮದ ಗಿಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಇದೇ ನಾಶ್ವರ್ಯ “ನಿನ್ನ ಜಾತಿಗ ಸೇರಿ ಬೇಡರ ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಗಿಣಿಯು ‘ಬಡಿಕೊಲ್ಲು’ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ನೀನು ಹೀಗೆ ಉಪಚಾರ ಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತೀಯೇ” ಎನಲು, ಆ ಋಷಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಗಿಣಿಯು, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ತಾಯಿ ತಂದೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ನನ್ನನ್ನು ಋಷಿಗಳು ಸಾಕಿದರು. ಆ ಗಿಣಿಯನ್ನು ಬೇಡರು ಸಾಕಿದರು. ನಾನು ಋಷಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಕಟುಕರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನೀನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ ಗುಣದೋಷಗಳು ಸಹವಾಸದಿಂದ ಉಂಟಾಗು ತ್ತವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿತು ಎನ್ಹಿರಪಡಿಯೇ ನೇಡುವಚ್ಚೇರಿಯಿಲ್ ಕಿಳಿಪೋಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಇದರ ಪ್ರಕಾರ, ಬೇಡರ ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಗಿಣಿಯ ಹಾಗೆ ರಾಜಕುಮಾರನು ಅವರು ಪಳಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡುತ್ತಾ, ಅವರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನಂತೆ, ಅವರು ತಿನ್ನುವ ಆಹಾರವೇ ತನಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿ ಅವರ ಜೀವನವೇ ತನಗೂ

ವೃತ್ತಿಯುಮೇ ತನಕ್ಕು ಉಣುಂ ವೃತ್ತಿಯುಮಾಯ್ ತಳವಿರವಿಕ್ಕುಕ್ಕುರಿಯ ಭೋಗಂಗಳಿಂ
ಅಚಾರ ಸಂಸ್ಕಾರಾದಿಹಳಿಲಾ ಪುದಿಯದುಣ್ಣಾದೇ, ರಾಜಭೋಗವಿರದ್ಧಂಗಳಾನ್ ಜುಗುಪ್ಸಿತವಿಷಯಂ
ಗಳಿಲೇ ತನಕ್ಕು ಪೇರುಮಿಲ್ಲವುಂ ಹರ್ಷಶೋಕಂಗಳುಮಾಯ್, ರಾಜಕುಮಾರನೆನ್ ತಳವಿರವಿ
ಯರಿವಾರ್ ಶಿಲ ಯೆಷಿಪ್ಪಾಯರುಂಡಾನಾಲುನುವರ್ಹಳುಕ್ಕು ಕೃತ್ಯವೊಣ್ಣಾದ್ ಅನಕ್ಕೆ ಯುಡ್ಡಿಯವ
ನಾಯ್, ಇಪ್ಪಡಿ ಭ್ರಾಂತಿಸಿದ್ ಕಬರತ್ವಾದ್ಯವಸ್ಥೆಯೋಡೇ ಯಾವಜ್ಜೀವ ನಡಕ್ಕಿಲ್, ಉತ್ತರ
ಜನ್ಮಜ್ಜಿಲುನೊರುಯೋಗ್ಯತ್ಯೆ ಪರಿವಿರಹಿಲ್ಲಾದ ಪಡಿಯಾಯ್ ತ್ರಟ್ಟುಪ್ಪಟ್ಟು ನಿರುಮಾಪ್ಪೋಲೇ
ಇವನುಂ ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನಾದಿಹಳಿಲೇ ತನ್ನ ರುಕ್ಕೊಡತ್ತುವೇಟ್ಟುರುಕ್ಕೊಂಡು ನಿರ್ದ;

ಧಾರ್ಮಿಕೋಪದೇಶ - ಅನ್ಯರಾಜಕುಮಾರಾನುಡ್ಡಿಯ ಲಕ್ಷಣಾದಿಹಳಿಲೇ ಜಾತಿವಿಶೇಷತ್ವ
ಯರಿವಾರ್ ಶಿಲ ಧಾರ್ಮಿಕರ್ ಒರುವಿರಹಾಲೇ ಇವನೈಮಿಟ್ಟುಪ್ಪೆತ್ತಭಿಮಾನಿಕ್ಕು ಇವನಕ್ಕು ವಂದೇ
ರಿಯಾನ ಜಾತ್ಯಂತರಾಭಿಮಾನತ್ವ ವ್ಯವಿಲಿಕ್ಕು ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕಾರಾದಿಹಳಿಲೇ ಉತ್ತರೋತ್ತರ
ಭೋಗ ತದುಪಾಯಂಗಳಕ್ಕು ಯೋಗ್ಯನಾಂಪಡಿ ವಿರಹು ಕೆಯದು ಇವನಕ್ಕು ಸ್ವಜಾತ್ಯನು

ಜೀವನವಾಗಿ, ತನ್ನ ಜಾತಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ರಾಜನ್ಯತ್ವಗಳನ್ನೂ; ಉಪನಯನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ಒಂದೆ
ಸಮಯವೂ ಅನ್ಯಭವಿಸದೆ, ರಾಜಭೋಗ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಜುಗುಪ್ಸಿತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಹಾನಿಗಳೂ, ಹರ್ಷಶೋಕಗಳೂ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಜೀವನೂ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ತದನುಭವ ಸುಖಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು
ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದು ಹೇಯವಾದ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಸ್ತುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ಅದೇ ತನಗೆ
ಭೋಗ್ಯವಾದದ್ದೆಂಥು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ದಿಯರಿವಾರ್ ಇತ್ಯಾದಿ - ಆ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೆಲವು
ಋಷಿತುಲರು ಅವನನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಅವರುಗಳು ಸಮೀಪಕ್ಕೆಬಾರದೆ ಇರುವಂಥಹ
ದುರವಸ್ಥೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಹೀಗೆ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಬೇಡ ಜಾತ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಯಾವಜ್ಜೀವ ಅನುವರ್ತಿಸಿದರೆ
ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ತನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ರಾಜ
ಭೋಗಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಇರುವಂತೆ, ಜೀವನೂ ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನಾದಿಗಳಿಂದ, ತನಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ
ಭಗವದ್ವಾಸ್ತವ್ಯ, ನಿರ್ಮಲತ್ವಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದ್ದು ಔಪಾಧಿಕವಾದ ಮನುಷ್ಯತ್ವ ಸಂತೃಪ್ತಾದಿ ಗುಣ
ಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಸಾತ್ವಿಕಾದಿ ಬುದ್ಧಿಶ್ರೇಷ್ಠಕ್ಕೆ ಅಪಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯನಿಸ್ತರೋಪಾಯ ಶೂನ್ಯನಾಗಿ ಮುಂದಿನ
ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥಹ ದುರವಸ್ಥೆಯು ಅನುವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಇದ್ದಾನೆ

ನಿಧಿಪರಿಣತಿ ಭೇದಾತ್ ವೀಕ್ಷಿತಸ್ತೇನಕಾಲೇ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥ - ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸಾಮುದ್ರಿಕ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಆ ರಾಜಕುಮಾರನ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಜಾತಿ ವಿಶೇಷವನ್ನು (ಇವನು ಬೇಡನಲ್ಲ, ರಾಜಕುಮಾರನು
ಎಂಬುದನ್ನು) ತಿಳಿಯಬಲ್ಲ ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕರು, ಒಂದು ಉಪಾಯದಿಂದ (ಇವನಿಗೆ ಕೆಲವು ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನುಂಟು
ಮಾಡಿ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ), ಇವನನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹೇಗಾದರೂ ಇವನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸ
ಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟು, ಆಗತುಕವಾದ ಜಾತ್ಯಂತರಾಭಿಮಾನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶಗಳಿಂದ ಹೋಗ
ಲಾಡಿಸಿ, ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕಾರಾದಿಗಳಿಂದ, ಅಂದರೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೋಡಿಸಿ, (ದೃಷ್ಟ
ಸಂಸ್ಕಾರ), ಉಪನಯನಾದಿ (ಅದೃಷ್ಟಸಂಸ್ಕಾರ) ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಉತ್ತರೋತ್ತರ ರಾಜಭೋಗ ತಪ್ಪಾಪ್ರವಾಯ
ಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಸ್ವಜಾತ್ಯನುರೂಪವಾದ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಸಂಘೋಪಾಸನಾದಿ
ಅಚಾರಗಳನ್ನೂ, ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶಗಳಿಂದಲೂ, ಅನುಷ್ಠಾನಗಳಿಂದಲೂ ಉಂಟುಮಾಡಿ, ಇವನಿಗೆ ಅನೇಕ
ದೋಷಗಳಿಂದ ದುಷ್ಟವಾದ ಶಬ್ದಾದಿಭೋಗ್ಯವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಯತ್ವ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ರಾಜಾದಿ ಭೋಗ್ಯ

ರೂಪಮಾನ ಗುಣವೃತ್ತಂಗಳೈತ್ತಂಗಳೊಪದೇಶಾನುಷ್ಠಾನಂಗಳಾಲೇ ಕುಡಿಪುಹುರನಿಟ್ಟು, ಇವನುಕ್ಕು ಅನೇಕದೋಷ ದುಷ್ಟಂಗಳಾನ ತಬರಾದಿ ಭೋಗ್ಯಪ್ರದ್ರ ವಿಷಯಂಗಳೈಯೆರುವರುಪ್ಪಿತ್ತು. ರಾಜಾದಿ ಭೋಗ್ಯಂಗಳಾನವತಿಸಯಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥಂಗಳೈಯಾಯ್ನೆಡುಕ್ಕವಲ್ಲ ಅಳವುಡೈಮೈಯೈ ಯುಂಡಾಕ್ಕಿ ನಿರುತ್ತುಮಾಪ್ಪೋಲೇ, ಇನ್ನಾತ್ಮಾವುಕ್ಕುಚ್ಚಿಲಧಾರ್ವಿಕರ್ ಪಿತ್ತಾದಿಮುಖೇನನೊಡಿಸ್ತು,

(1) ಪುನಾನ್ಮದೇವೋ ನನರೋ ನಪತುರ್ನಚ ಸಾದಪಃ |

ಶರೀರಾಕ್ಯತಿ ಭೇದಾಸ್ತು ಭೂಪೈತೇ ಕರ್ಮಯೋನಯಃ |

ಎಫಿರಪಡಿಯೇ ಉರುವಿಯನ್ದ ನಿನ್ನಿಲಮೈಯೈ ಯುಣರಿ ಅದಕ್ಕನುರೂಪಮಾನ ಪುರುಷಾರ್ಥ ತದುಪಾಯಂಗಳೆಲೇ ಅನ್ದಯಿಕ್ಕಲಾಂಪಡಿ ವಿರಗುಶೆಯ್ತು ಉಡಂಬುಕ್ಕಿನ್ನಾರ್ ಪಡಿಯನ್ನಿಕ್ಕೇ ಒರು

ಗಳಾದ ಅತಿಶಯಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯಲು ಬೇಕಾದ ವಿನೇಕಾದಿಗಳಂದ ಕೂಡಿದ ಸಾತ್ವಿಕ ಜ್ಞಾನ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಇನ್ನಾತ್ಮಾವುಕ್ಕು ಶಿಲಧಾರ್ಮಿಕರ್ ಇತ್ಯಾದಿ, ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸಾರಿ ಜೀತನನನ್ನು, ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕರು ಇವನ ತಂದೆಯೇ ಮೊದಲಾದವರ ಮೂಲಕ ಮಾತನಾಡಿಸಿ, (1) "ಪುನಾನ್ಮದೇವೋ ನನರೋ ನಪತುರ್ನಚ ಸಾದಪಃ | ಶರೀರಾಕ್ಯತಿಭೇದಾಸ್ತು ಭೂಪೈತೇ ಕರ್ಮಯೋನಯಃ ||" ಎಂಬಂತೆ ದೇಹಕ್ಕೀತ ಬೇರೆಯಾದ ಆತ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅದಕ್ಕನುರೂಪವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥ, ಅದನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ದಾರಿ ತೋರಿಸಿ, ದೇಹವೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದವರ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲದೆ,

ಆತ್ಮಾದೇಹಕ್ಕೀತ ಬೇರೆಯಾದವನೆಂಬ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಿಗೆ, ಉಂಟಾಗತಕ್ಕಂಥ ತತ್ವಹಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನೂ, ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಧಾರ್ಮಿಕರು ಒಳ್ಳೆಯದು ಯಾವುದು ಕೆಟ್ಟದು ಯಾವುದು ಎಂದು ಪರೀಶಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ

ಆಚಾರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಉಪದೇಶ

ಗುರುಪರಿಷದುವಜ್ಜಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಗೋಪಾಯತಿ ಸ್ವಮ್ - ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವನುಡೈಯ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ - ಇಂಥಹ ಸಂಸಾರಿ ಜೀವನೇ, ಆತ್ಮಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವದನ್ನೂ, ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡ ಆಸ್ತಿಕ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು (2) ಪರಮ ಕಾರುಣಿಕನಾದ (3) ಪರಮಶೇಷಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿ ತಾವೂ ಕಪರುಣೀಕೊತ್ತಮರಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಆಚಾರ್ಯರು ಅವನಿಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ಆಚಾರ್ಯರು ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿ, ತಮ್ಮನ್ನು "ತದ್ವಿದ್ಧಿ ಪ್ರಣಿವಾತೇನ ಪರಿಪ್ರಶ್ನೇನ ಸೇವಯಾ" ಎಂಬ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ "ಕೃಪಯಾ ನಿಸ್ಸೃಹೋವದೇತಾ" ಎಂಬಂತೆ ಜೀತನನ್ನು ಉಜ್ಜೀವಿಸಬೇಕೆಂಬ ದಯೆಯಿಂದಲೂ, ಖ್ಯಾತಿ ಲಾಭಪೂಜಾ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾಗಿಯೂ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

- (1) ವಿ.ಪು ೨ ೧೩.೯೮ ಪುನಾನ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಅರಸನೇ, ಜೀವನು ದೇವನಲ್ಲ - ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲ ಮರವೂ ಅಲ್ಲ. ಶರೀರಸಂಭಂಧದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಈ ಭೇದಗಳಿಗೆ ಅವನವನ ಪೂರ್ವಾಪ ದೂಪಕರ್ಮಗಳು ಕಾರಣ.
- (2) ಭಗವಂತನು ಪರಮಕಾರುಣಿಕನಾದರೂ ಅವನ ಕೆಲವೊಂದು ಮಾತುಗಳೇ. ಒಡ್ಡೆ ಜೀವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಅವನ ಅನಾದಿ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ತನ್ನೊಬ್ಬಿಬ್ಬ ಕರುಣೆಯು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸಾತ್ವಿಕ ಸಂಭವವಾದ ಸುಕ್ಕತಪರಿಪೂರ್ಣದಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿ ಇವನನ್ನು ವಿಷಯಕರಿಸುತ್ತದೆ. (ಪ್ರತಿ.ನೋ)

ನೇಚ್ಚಿ ರಪ್ಪುಡ್ಯಾರ್ ಕ್ಕು ನರುಂಗುಣವೃತ್ತಂಗಳ್ಳೆ ಯುಂಡಾಕ್ಕಿ ಹೇಯೋಪಾದೇಯವಿಭಾಗಕ್ಷಮನು
ಮಾಕ್ಕಿ ನಿರುತ್ತಿನವಳವಿಲೇ. ಇವನುಡ್ಯಯವಡಿಯುಡನೈಯೈಯುಂ, ಅಳವುಡನೈಯೈಯುಂ ನೇರಾ
ಹಕ್ಕುಂಡು ಪರಮ ಕಾರುಣಿಕನಾನ ಪರಮಶೇಷಿಯಾಲೇ ಪ್ರೇರಿತರಾಯ್ ತ್ತಾಂಗುಳುಂ ಕಾರುಣಿಕೋ
ತ್ತಮರಾಯಿರುಪ್ಪಾರ್ ಶಿಲದೇಶಿಕರ್,

ಸದಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಈಶ್ವರಸ್ಯ ಚ ಸೌಹಾರ್ದಂ ಯದ್ಯಚ್ಛಾಸುಕೃತಂತಥಾ |
ವಿಷ್ಣೋಃ ಕಟಾಕ್ಷ ಮದ್ವೇಷ ಮಾಭಿಮುಖ್ಯಂ ಚ ಸಾತ್ವಿಕೈಃ |
ಸಂಭಾಷಣಂ ಪಡ್ಯತಾನಿಹ್ಯಾಚಾರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ ಹೇತವಃ |

ಸದಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಈಶ್ವರಸ್ಯ ಚ ಸೌಹಾರ್ದಂ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಬದ್ಧಜೀವನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಕಾಲವೂ ಲಭಿಸದ ಸದಾ
ಚಾರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಈಗ ಲಭಿಸಲು ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈಶ್ವರಸ್ಯ ಚ ಸೌಹಾರ್ದಂ- “ಸಮಸ್ಯ
ಶರಣಂಸುಹೃತ್” “ಸುಹೃದಂಸರ್ವಭೂತನಾಂ” ಎಂಬಂತೆ ಈಶ್ವರನು (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಭಗವಂತನು)
ಎಲ್ಲಾ ಜೀವನರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಹಜ ಸ್ನೇಹಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾನೆ. ಯದ್ಯಚ್ಛಾಸುಕೃತಂತಥಾ- ಸಹಜ
ಸೌಹಾರ್ದಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಭಗವಂತನು, ಅನಾದಿಯಾದ ತನ್ನ ಆಜ್ಞಾತಿಲಂಛನದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಜೀವನ ಪಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಯದ್ಯಚ್ಛಾಸುಕೃತವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಕಟಾಕ್ಷಿಸತೊಡಗುತ್ತಾನೆ.
ಅವನ ಸೌಹಾರ್ದಭಾವವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಯದ್ಯಚ್ಛಾಸುಕೃತವೆಂಬುದು - ಕಾರ್ಯಾಂತರ ಪರನಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಜೀವನಿಗೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುವ ಅಚಿಂತಿತ ಭಗವತ್ಸೇವೆ. ಅವನ ನಾಮಗ್ರಹಣಾದಿಗಳು ಸ್ವತಃ ಪರಮಕಾರು
ಣಿಕನಾದ, ಪರಮಶೇಷಿಗೆ, ದ್ವೇಷ ಪಕ್ಷಪಾತವೆಂಬ ದೋಷಗಳು ಬಾರದ ಇರಲು ಈ ಯದ್ಯಚ್ಛಾಸುಕೃತ
ನೆಂಬ ವ್ಯಾಜವು ಅಪೇಕ್ಷಿತ. ವಿಷ್ಣೋಃ ಕಟಾಕ್ಷಂ- ಈ ಯದ್ಯಚ್ಛಾಸುಕೃತವನ್ನು ವ್ಯಾಜವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು,
ಮುಂದೆ ಬರುವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜಾಯಮಾನ ದಶಯಲ್ಲಿ - ಅಂದರೆ ತಾಯಿಯುಗರ್ಭದಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವ ಸಮಯ
ದಲ್ಲಿ, ಇವನು ಸಾತ್ವಿಕನಾಗಲೆಂದು ಮಧುಸೂದನನು ಕಟಾಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. “ಜಾಯಮಾನಂ ಹಿಪುರುಷಂಯಂ
ಪಶ್ಯೇತ್ ಮಧುಸೂದನಃ | ಸಾತ್ವಿಕಸ್ತು ವಿಜ್ಞೇಯಃ ಸವೈಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಚಿಂತಕಃ || ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತ.
ಅಂತಹ ಮಧುಸೂದನ ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನನ್ನು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಚಿಂತಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ
ಸಾತ್ವಿಕಬುದ್ಧಿ. ಅದು, ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಭಗವಂತನ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.
ಅದ್ವೇಷಂ- ಆ ಭಗವತ್ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಾತ್ವಿಕಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೂ ನೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ,
ದ್ವೇಷವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಭಗವಂತನನ್ನೂ ಅವನ ವಿಷಯವಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ದೂಷಿಸವೆ, ಆದರಿಸುವುದು,

ಅಭಿಮುಖ್ಯಂ ಚ ಸಾತ್ವಿಕೈಃ - ಸಾತ್ವಿಕರೊಡನೆ ಕೂಡುವುದು, ಸಂಭಾಷಣಂ - ಅವರುಗಳೊಡನೆ
ಮಾತನಾಡಿ ಆಪಾತತಃ ಹಿತಾಹಿತಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಪಡ್ಯತಾನಿ - ಈ ಆರೂ, ಆಚಾರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಹೇತವಃ - ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. - ನಿಶ್ಚಯವೆಂದರ್ಥ. ಸಾತ್ವಿಕ ಸಂಭಾಷ
ಣಾದಿಗಳಿಂದ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಚಿಜ್ಞಾನಯುಂಟಾಗಿ, ಅವರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ
ಸದಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಪುಟ 40- 3. ಆ ಭಗವಂತನು ಪರಮ ಶೇಷಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಶೇಷವಸ್ತುವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ್ದರಿಂದ
ವ್ಯಷಮ್ ನೈರ್ವ್ಯಾಪ್ತಾದಿಗಳು ಬಾರದ್ದು. ಇವನು ಮೃದು ಪ್ರತಿಕ್ಷಯಗ್ರಹಿಸುವುದು
ಪುಟ 40- 3. ಆ ಭಗವಂತನು ಪರಮ ಶೇಷಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಶೇಷವಸ್ತುವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ್ದರಿಂದ
ವ್ಯಷಮ್ ನೈರ್ವ್ಯಾಪ್ತಾದಿಗಳು ಬಾರದ್ದು. ಇವನು ಮೃದು ಪ್ರತಿಕ್ಷಯಗ್ರಹಿಸುವುದು

ಎನ್‌ಹಿರಪ್ರದಿಯೇ ನೇರಪಟ್ಟು ಅಂದರಾಜಕುಮಾರನುಕ್ಕುತಿಲರಾಜಾಂತರಂಗರಾ ನೇರಪಟ್ಟುಪ್ಪಿರಿ
ವಿಯ್ಯೆ ಯಣರ್ತಿ, ನೇರಲುಕ್ಕು ಪ್ರಿಯತಮಂಗಳಿಯುಂ ಹಿತತಮಂಗಳಿಯುಂ ಶಿಲಿವಿತ್ತು, ಒರುವಿರ
ಹಾಲೇ ಅಂದ ರಾಜಾವುಕ್ಕುಂ ರಾಜಕುಮಾರನುಕ್ಕುಂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಕ್ಷೇಪಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ್ಯೆ ಯುತ್ತಿರ
ಭಿಕ್ಕುಮಾಪ್ಪೋಲೇ, ಇವನುಕ್ಕುಂ

ಅಚಾರ್ಯೋಪದೇಶ -

ನಾಯಂದೇವೋ ನಮರೂಪಾ ನ ಶರೀಕಸಾ ನರೋಪಿವಾ |

ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯಸ್ತಾ ತ್ವಾ ಶೇಷೋಹಿ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ||

ಎನ್ನುಂ ಪ್ರಮಾಣಂಗಳ್ ಶೋಲುಹಿರಪದಿಯೇ, "ಪೊಂಗೋದಂತೂನ್ದ ಪುವನಿಯುಂ ವಿಜು ಲಕಮಜ್ಞಾ
ದುಂ ಶೋರಾಮೇಯಾಳಗಿನ ಶಂಗೋಲುಡ್ಡೆಯ" ಶ್ರಿಯಪತಿನಾರಾಯಣನೊಡನೆ ಕುಡಲ್ ತುವಕ್ಕೆ
ತ್ತಿಳಿವಿತ್ತು, ಇವನುಕ್ಕು ತತ್ವಾಪ್ಪುಪಾಯಂಗಳಿಲೇ ಮುಯನ್ನು, ಇವ್ ಪೆರುಹಿರ ಪೇರೇತಂಗಳುಕ್ಕು
ಪೊನ್ನ ಲಗ್ನಿಯುಂ ಪುವನಿಮುಕ್ತಿಯೆ ಮಾಳುಕ್ಕುಯಾಹ ವುಹನ್ನ, ಅದಡಿಯಾಹ ವನ್ನೀನ್ ಕನ್ನು
ಕ್ಕಿರಂಗಿಚ್ಚುರುಕ್ಕುಂಭೇನುನ್ಮಪ್ಪೋಲೇ ಇದ್ದೇಶಿಕರಿವ್ವಾತ್ಮಾವುಕ್ಕು ಅಜ್ಞಾನಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯಂಗಳ್

ಎನ್ನಿರಪದಿಯೇನೇರ್ಪಟ್ಟು ಇತ್ಯಾದಿ - ಎಂಧು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಸದಾಚಾರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಯುಂಟಾಗುತ್ತದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ದೃಷ್ಟಾಂತದಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಕೆಲವು ರಾಜನ
ಅಂತರಂಗ ಜನರು ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಏರ್ಪಟ್ಟು, ಅವನಿಗೆ ತಾನು ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದನ್ನೂ
ತನಗೆ ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತೃಪಾಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಿಯವಾದ ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ, ಒಂದುಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ
ರಾಜನಿಗೂ, ಆ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಕ್ಷೇಪಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಸಂಘಟನೆ
ಮಾಡುತ್ತಾರೆ

ಅಚಾರ್ಯೋಪದೇಶ - ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಚಾರ್ಯ ಇವನಿಗೆ, "ನಾಯಂದೇವೋನಮತೋರ್
ವಾ ಇತ್ಯಾದಿ - ಇವನು ದೇವನಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ, ಚತುಷ್ಪಾಜ್ಞಂತುವೂ ಅಲ್ಲ, ಸ್ಥಾವರವೂ ಅಲ್ಲ, ಇವನು
ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪನು, ಇದರಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಇವನ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಶೇಷ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಭಗವಂತ್ವಂಕರೈಕ್ಯ
ಯೋಗ್ಯವೆಂದೂ, ದಾಸಭೂತಾಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರುಗಳೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವತಃ ದಾಸರು, ಎಂದೂ
ಪ್ರಮಾಣ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ, ಪೊಂಗೋದಮಂತೂನ್ದ - ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವಂದ, ಭುವ
ನಿಯುಮ್ - ಭೂಲೋಕವೂ (ಇದು ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿಗೆ ಉಪಲಕ್ಷಣ) ವಿಜು ಲುಗುಮ್ - ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯೂ
ಅಂಗಾದುಮ್ ಶೋರಾಮೇ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕದೇಶವನ್ನೂ ಬಿಡದೆ, ಆಳುಹಿನ್ - ನಿಯಮಿಸುವ ಶಂಗೋಲುಡ್ಡೆಯ
ಅಜ್ಞಾಚಕ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರಿಯ ಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೊಡನೆ ಶರೀರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ,
ಅಂದರೆ ಭಗವಂತನಿಗೂ ಇವನಿಗೂ ಉಂಟಾದ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ
ತತ್ವಾಪ್ಪುಪಾಯಂಗಳಿಲೇ ಮುಯನ್ನು ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊಂದಲು ಉಪಾಯಗಳಾದ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದರಲ್ಲಿ
ಉದ್ಭುಕ್ತನಾಗುವಂತೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಲಭಿಸುವ ಪುರುಷಾರ್ಥವೇ
ತಮಗೂ ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಾದಪರಮಪದವನ್ನೂ, ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಯಾದ ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲವನ್ನೂ ಅಂದರೆ
ಉಭಯ ವಿಭೂತಿಗಳನ್ನೂ ಆಳುವ ಅಧಿಪತ್ಯವೆಂದು ಸಂಶೋಷಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಅಚಾರ್ಯಕೃತ್

ಅದಡಿಯಾಹ ಅನ್ನೀನ್ ಕನ್ನುಕ್ಕಿರಂಗುಮಾಪ್ಪೋಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ - ಆ ಸಂಕ್ಷೇಪವೇ ಕಾರಣವಾಗಿ
ಆವತ್ತು ಹಾಕಿದ ಕರುವಿನಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಸುವ ಹಸುವಿನ ಹಾಗಿ, ಪ್ರಯೋಜ

ತೀರನೇಣುವೆನ್ನು ಮಿಹುದಿಕುರೈವರಚ್ಚುರಕ್ಕುಂ ಪಾಕ್ಕುರಂಗಳೆ ಕೊಂಡು, “ತತ್ವೇನ ಯಶ್ಚಿದಚಿದೀಶ್ವರ ತತ್ತ್ವಭಾವ,” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ಪಡಿಯೇ ಈಶ್ವರನುಡೈಯುವುಂ ಈಶಿತವ್ಯಂಗಳುಡೈಯುವುಂ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವ ಸಂಬಂಧಗಳುಂ ಭೋಗಾಪವರ್ಗಂಗಳುಂ ತ್ಯಾಜ್ಯಪಾದೇಯಂಗಳಾನವಿಸತ್ತಿನುಡೈಯುಲಪಾಯಂಗಳುಮ್ ಇವತ್ತಿನ್ ಗತಿಪ್ರಕಾರಂಗಳುಂ, ಉಕ್ತಾನುಕ್ತಂಗಳಾನ ಮೋಕ್ಷ ವಿರೋಧಿಹಳುಮಾಹಿರ ಇವ್ವರಂಗಳ್ ಮುಮುಕ್ಷುವಾನ ಇನ್ದಾತ್ಮಾವುಕ್ಕು ಜ್ಞಾತವ್ಯಜ್ಞಳ್. ಇವ್ವರ್ಥಂಗಳೆಲ್ಲಾಮಧ್ಯಾತ್ಮವಿಷಯ ಶಬ್ದರಾಶಿಯಿಲ್ ಸಾರತಮನಾನ ರಹಸ್ಯತ್ರಯತ್ತಿಲೇ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಸಾರೋದ್ಧಾರೇಣ ಸಂಗ್ರಹಿಕ್ಕಪಡುಹಿರದು.

ನಾಂತರಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ, ಆಚಾರ್ಯರು ಚೇತನನಿಗೆ ಕೇವಲ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ, ಜಾನ ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯ (ವೃತ್ಯಾಸ) ಗಳು ತೀರುವಂತೆ (ಮಿಹುದಿಕುರೈವರ) ಅನವಸ್ಥಿತ ವಿಸ್ತರವೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಸಂಕೋಚವೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ, ರಸವತ್ತಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾತೆ, ಅದಾಗಿ ಶುರಕ್ಕುಂಪಾಕ್ಕುರಂಗಳ್ - ಹಸುವು ಕರುವಿಗೆ ಅರ್ಜೀವಾಗದೆಯೋ, ರುಚಿಯಾಗಿಯೋ ಹಾಲುಕೊಡುವಂತೆ, ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಸುಲಭವಾಗಿ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ವಿವಕ್ಷಿತ. (1) ತತ್ತ್ವೇನಯಶ್ಚಿದ ಚಿದೀಶ್ವರ ತತ್ತ್ವಭಾವ, ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ, ಈಶ್ವರನ ಮತ್ತು ಈ ಶಿತವ್ಯಗಳ (ರಕ್ತೈವಸ್ತುಗಳ) ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವ ಸಂಬಂಧಗಳೂ, ಭೋಗಮೋಕ್ಷಗಳೂ, ಭೋಗೋಪಾಯವನ್ನು ಬಿಡುವ ರೀತಿಯೂ, ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ಪರಿಗ್ರಹ ಪ್ರಕಾರವೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಜೀವನು ಹೋಗುವ ಧೂಮಮಾರ್ಗ ಅರ್ಚರಾದಿಮಾರ್ಗಗಳೂ, ಹೇಳಿಯೂ ಹೇಳದೆಯೂ ಇರುವ, ಮೋಕ್ಷವಿರೋಧಿಗಳಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳೂ, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳ ಈ ಚೇತನನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುವು. ಈ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲ (ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿಷಯ ಶಬ್ದರಾಶಿಯಿಲ್) ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮತ್ವತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ. ಶಬ್ದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾರತಮಗಳಾದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ದ್ವಯ ಚರಮಶ್ಲೋಕವೆಂಬ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ದ್ವೈತಿಗಳಿಗೆ (ಪ್ರಥಾನಪ್ರತಿತಂತ್ರ) ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಅರ್ಥಗಳ ಸಾರಗಳಾಗಿ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ.

ಇದರಿಂದ ಕೆಲವರು ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಾದಿ ವೇದಾಂತಗಳಿಗಿಂತ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರಾದಿ ಔಪದೇಶಿಕ ಅರ್ಥಗಳು ಭಿನ್ನಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಅನುಚಿತವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಶಾರೀರಕಾದಿ ಗ್ರಂಥ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಾನುರೂಪವಾಗಿ ಮುಮುಕ್ಷುವಾದವನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು, ಅಸ್ಪೃಶಿತವಾದ ಔಪದೇಶ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರಾರ್ಥಗಳು ಅನುಗ್ರಹಕಗಳು, ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಶಾಸ್ತ್ರಾರಂಭವೆಂಬುದು ಘಟ್ಟ ತಾಪ್ತವು.

ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವತಃ ಅಸತ್ಕಲ್ಪನಾದ ಜೀವನಿಗೆ ಮುಕ್ತೈಶ್ವರ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಲಾಭವು ಖಂಡಿತ ಸಿಗುತ್ತದೆಯೆಂದು, ಸಂತೋಷದಿಂದ “ತಿರುವುಡನ್ಮಂದ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

1] ತತ್ವೇನ ಯಶ್ಚಿದಚಿದೀಶ್ವರ ತತ್ತ್ವಭಾವ ಭೋಗಾಪವರ್ಗ ತದುಪಾಯ ಗತೀರುದಾರಃ |

ಸಂದರ್ಶನರಮಮೀತ ಪುರಾಣರತ್ನಂ ತಸ್ಮಿನ್ನಪೋ ಮುನಿಪರಾಯ ಪರಾರಾಯ || [ಅಳಸೋ 4]

ಪರಾರಪರಪರಪರಗಳ ಚೇತನ, ಅಚೇತನ, ಈಶ್ವರನೆಂಬ ಮೂರು ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನೂ, ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಭೋಗ್ಯತ್ವ ಈಶಿತೃತ್ವ ಎಂಬ ಅವುಗಳ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನೂ, ಭೋಗಿ ಏಕತೀಕತಮಿ, ಅಪವರ್ಗ - ಮೋಕ್ಷ ತದುಪಾಯ - ಅವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉಪಾಯೋಗತೀ - ಜೀವನು ಹೋಗುವ ಧೂಮಾದಿಮಾರ್ಗ, ಅರ್ಚರಾದಿಮಾರ್ಗಗಳು, ಇವನ್ನೂ ತತ್ವೇನ ಸಂದರ್ಶಯನ್ - ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ, ಪುರಾಣರತ್ನಂ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವನ್ನು ಯಾನಿರ ಮುಮೀತ - ನಿರ್ಮಿಸಿದರೂ, ಆ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ತಿರುವುಡ್‌ನಂದ ಶ್ರೀಮುನಿಪೋಲ್ ತಿರುಮಾಲಿದೆಯಂ |

ಮರುವಿಡನುನ್ನ ಮಲರಡಿ ತೊಡುಂ ವಹೈ ಪೆರುನಾಂ ||

ಕರುವುಡ್‌ನನ್ನ ಕಡುವಿನೈಯಾತ್ತಿಲ್ ವಿಘ್ನುನೊಡ್ಡುಕಾ |

ದರುವುಡನೈನ್ನರಿವಾರರುಳ್ ಶೆಯ್ಯವನೈನ್ನನರೇ ||8||

ಕರ್ಮವಿದ್ಯಾದಿಚಕ್ರೇ ಪ್ರತಿಪುರುಷ ಮಿಥಾನ್ಯಾದಿ ಚಿತ್ರಪ್ರವಾಹೇ |

ತತ್ತತ್ಕಾಲೇ ವಿಪಕ್ತಿರ್ಭವತಿಹಿ ವಿವಿಧಾ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಿದ್ಧಾ ||

ತಿರುವುಡನ್ - ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ, ವಂದ - ಶ್ವೇರಾಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಅವಿರ್ಭವಿಸಿದ ಶ್ರೀಮುನಿಪೋಲ್ ಶಾಸ್ತ್ರವಾದ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನದ ಹಾಗೆ, ತಿರುಮಾಲ್ - ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನುಳ್ಳಂಥ ಭಗವಂತನ ಇದೆಯೆನು - ವಕ್ಷಸ್ಥಲವು ಮರುವಿಡಮ್ - ವಾಸಮಾಡಲು ಸುಖಸ್ಥಾನ, ಎನ್ನ - ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು, ಏಂಬಂತೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು, (ಜೀವರೂ ತಮಗೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನದೇವತೆಯಾದ ಕೌಸ್ತುಭ ರತ್ನದ ಹಾಗೆ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹೃದ್ಯರು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ) ಮಲರಡಿತೊಡುಂವಹೈ - ತಾಮರೆಪುಷ್ಪದಹಾಗೆ ಇರುವ ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಶಿರೋಭೂಷಣವಾಗಿ ಧರಿಸುವಂತೆ, ಪೆರುನಾಮ್ - ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾವು, ಅಂದರೆ ಪರಮಭೋಗ್ಯವಾದ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ನಾವು, ಕರುವುಡನ್‌ನಂದ - ಗರ್ಭವಾಸದಿಂದ ಉಂಟಾದ, ಕಡುವಿನೈಯಾತ್ತಿಲ್ - ಅನಾದಿಭಾದ ಕ್ರೂರವಾದ ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ, ವಿಘ್ನುದೊಡ್ಡುಹಾಡು - ಬಿದ್ದು ತೇಲಿಹೋಗದೆ, ಅರುವುಡನ್ - ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಅರ್ಥದೊಡನೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಗ್ರಾಹಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧವಾಗುವ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧದೊಡನೆ, ಐಂದರಿವಾರ್ ಅರ್ಥಪಂಚಕಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು - ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ಅರ್ಥಪಂಚಕಜ್ಞಾನವು ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ, - ಅರುಳ್‌ಶೆಯ್ಯ - ನಮಗೆ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲು ಅನ್ವಂದನರೇ - ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ

ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಸಂಸಾರಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಬರುವ ಬದ್ಧಜೀತನರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ಲಭಿಸದ ಮೋಕ್ಷವೂ, ತದುಪಾಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಆಚಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಸುಕೃತಗಳೂ ಈಗ ಲಭಿಸುತ್ತವೆಯೇ? ಭಗವಂತನು ಕೇವಲ ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ, ತನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪರತಂತ್ರರಾದ ಜೀವರನ್ನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪರಮಾಕಾರಿಣಕನು ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದುದು ಹೇಗೆ ಸಂಗತವಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂಬ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು “ಕರ್ಮಾವಿದ್ಯಾದಿಚಕ್ರೇ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ಮಾವಿದ್ಯಾದಿ ಚಕ್ರೇ - ಕರ್ಮವೆಂದರೆ ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪವಾದ ಅನಾದಿಯಾದಿ ಕರ್ಮ, ಅವಿದ್ಯಾ, ‘ಅನಾತ್ಮನ್ಯಾತ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯರ್’ ಎಂಬಂತೆ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮಾ, ಎಂಬ ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಾಂತಿ, ಅಸ್ತೇಸ್ತಮಿತಿಯಾಮತಿಃ - ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪರತಂತ್ರನಾದ ಜೀವನಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರತ್ವಭ್ರಾಂತಿ ಆದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ವಾಸನಾ, ರುಚಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧಗಳು ವಿವಕ್ಷಿತ. ಅದಾಗಿ ಕರ್ಮವಾಸನಾ. ಅದರಿಂದ ಆಯಾಯಾ ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಆಸಕ್ತಿ, ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧ, ಪ್ರತಿಪುರುಷ ಮಿಹ - ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವನಿಗೂ, ಈ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ, ಅನಾದಿ ಚಿತ್ರಪ್ರವಾಹೇ - ಅನಾದಿಯಾದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕರ್ಮ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ತತ್ತತ್ಕಾಲೇ - ಕರ್ಮವಿವಾಕಾನುಗುಣವಾದ ಆಯಾಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪಕ್ತಿ - ಕರ್ಮಪರಿವಾಕವು, ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ದತಿ, ಅದಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗ, ನರಕ, ಮೋಕ್ಷ ಮೊದಲಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ದತಿ, ಭವತಿಹಿ - ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೆ. ಇದು ಲೋಕಾನುಭವಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಪ್ರತಿಪುರುಷಂ - ಎಂಬದನ್ನು

ತಲ್ಲಭ ಸ್ವಾವಕಾಶ ಪ್ರಥಮ ಗುರುಕೃಪಾಗೃಹ್ಯಮಾಣಃ ಕದಾಚಿತ್ |

ಮುಕ್ತೈಶ್ಚರಾಂತ ಸಂಪನ್ನಿಧಿರಸಿ ಭವಿತಾ ಕಶ್ಚಿದಿತ್ಥಂ ವಿಪಶ್ಚಿತ್ ||4||

ಇತಿ ಕವಿತ್ವಾರಿಕ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರ್ವತಂತ್ರಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟನಾಥಸ್ಯ

ವೇದಾ ನಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಸು ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ

ಉಪೋದ್ಯತಾಧಿಕಾರಃ ಪ್ರಥಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾ ದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಭವತಿ ಎಂಬ ಪದದೊಡನೆ ನೇರಿಸಿಯೂ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಜೀತನನಿಗೂ ವಿವಿಧವಾದ ವಿಪಾಕವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹಿ - ಎಂಬುದು ಅವಧಾರಣಾರ್ಥಕ - ಅಂದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಿದ್ಧಾ - ಚಾರ್ವಾಕರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೂ ಸಾಮಗ್ರೀ ಪ್ರವಾಹ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೋ ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಮೋಕ್ಷ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಅಂಶವು ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ತತ್ - ತಸ್ಮಾತ್ ಎಂದು ಅರ್ಥ - ಆದಕಾರಣ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಕಾಲ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷ ವಿರೋಧಿಗಾಗಿ, ಒಂದು ಕರ್ಮವಿಶೇಷ ಪರಿಪಾಕವು ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ, ಲಬ್ಧ - ಸೋದಲ್ಪಟ್ಟ, ಸ್ವಾವಕಾಶ - ತಾನು ಆ ಜೀತನನ್ನು ವಿಷಯೀಕರಿಸಲು - ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು, ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ, (ಸ್ವಾವಕಾಶ - ತಬ್ಬವು ಕೃಪಾ ವಿಶೇಷಣ) ಪ್ರಥಮ ಗುರುಕೃಪಾ ಗೃಹ್ಯಮಾಣಃ - ಆದಿಗುರುವಾದ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಜಾಯಮಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ - ಜಾಯಮಾನ ಕರ್ಮಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಎಂದರ್ಥ. ಕದಾಚಿತ್ - ಒಂದಾನೊಂದು ಸಮಯ, ಮುಕ್ತೈಶ್ಚರಾಂತ ಸಂಪನ್ನಿಧಿಃ - ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಅವಧಿಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ಅಥವಾ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಫಲವಾಗಿ ಉಳ್ಳಂಥ, ಸಂಪನ್ನಿಧಿಃ - ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ - ಸಾತ್ವಿಕ ಸಂಭಾಷಣ, ಆಚಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ, ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವೆಂಬ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ, ಅಪಿ - ಸಂಭಾವನಾರ್ಥ - ಇಂತಹ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವ ಸಂಭಾವನೆಯುಂಟು, ಎಂದರ್ಥ. ಕಶ್ಚಿತ್ - ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯು, ಇತ್ಥಂ ವಿಪಶ್ಚಿತ್ ಭವಿತಾ - ಹೀಗೆ ಆಚಾರ್ಯವ್ರಾವ್ತ ಜ್ಞಾನವಂತನಾಗಿ, ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಕಶ್ಚಿತ್ - ಎಂದು ವಸ್ತು ದೌರ್ಲಭ್ಯ ದೋಷತಕ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ : ಪೂರ್ವ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವಾಸ ರೂಪ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ, ಜೀವನಿಗೆ ಅವಿದ್ಯೆಯು - ಅಂದರೆ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮಾವಂದೂ, ಆತ್ಮಾ - ಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದೂ ಅಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪುನಃ ಪುಣ್ಯವಾಸ ರೂಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕರ್ಮಗಳ ಪರಿವಾಕವು - ಅಜ್ಞಾನ. ಇದು ಚಕ್ರದ ಹಾಗೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವನಿಗೂ ಇಂಥಹ ದಶೆಯು ಅನಾದಿಯಾದದ್ದು. ಈ ಕರ್ಮವೂ ಅದರ ಪರಿಪಾಕವೂ ವಿಚಿತ್ರವಾದದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಜೀವನಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದದ್ದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈ ಕರ್ಮ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ, ಆಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ದಶೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೂ (ಚಾರ್ವಾಕನು ವಿನಹ) ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಪಾಕವು ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಆ ಕರ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ, ಯಾದೃಚ್ಛಿಕಸುಕೃತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವ ಒಂದು ಕರ್ಮವೂ ನೇರಿದ್ದು. ಇದು ಯಾರಿಗೆ, ಯಾವಾಗ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕರ್ಮ ಪರಂಪರೆಯ ನಡುವೆ, ಆಕಸ್ಮಾತ್, ಉಂಟಾಗತಕ್ಕದ್ದು ಇದು, ಭಗವಂತನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆ - ಇದು ಯಾವ ಬೆಟ್ಟವೆಂದು ಕೇಳಿದ ದಾರಿಹೋಕನಿಗೆ, ಇದು 'ತಿರುಮಾಲೆಯುಂ ಜೋರೈ ಮಲೈ' ಎಂದು ಬದಿಲು ಹೇಳುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದಾರಿಹೋಕನಿಗೆ ಯದೃಚ್ಛಿಯಾಗಿ ಬಂದ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣಾ ಸುಕೃತ. ಈ ಕೋಟಿ ಯಾವುದು ಎಂಬುದು

ಕೇಳಿದವನಿಗೆ ಶ್ರೀರಂಗದ ಕೋಟಿ "ಪರಿಯಕೋಯಿಲ್ ಮದಿಳ್ ತರುವರಂಗಮ್" ಎಂಬ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಾದ ಭಗವನ್ನೂ ಮೋಚ್ಚಾರಣೆ. ಒಂದು ಹಸುವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಟ್ಟಲು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ ಅದು ದೇವರಗುಡಿಯನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಓಡಲು ತಾನೂ ಅದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಗುಡಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಸುಕೃತ ವಿಶೇಷ. ಹೀಗೆಯೇ ಅಜ್ಞಾತವಾದ ಅನುಷಂಗಿಕ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾದ ಸುಕೃತಗಳು, ಒಬ್ಬ ಜೀವನಿಗೆ ಅವನ ಕರ್ಮಪರಂಪರೆಯು. ಮಧ್ಯೆ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕವು ಇದನ್ನು ವಾಚ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭಗವಂತನು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲೊಂದಲ್ಲಿ ಜಾಯಮಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಕಟಾಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನೂಲಕ ಸಾತ್ವಿಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಸಾತ್ವಿಕರುಗಳೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಆಚಾರ್ಯವ್ರಾಪ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಮೋಕ್ಷಾಂತ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಆವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಅನಾದಿಯಾದ ಜನ್ಮಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸುಕೃತವು ಏಕೆ ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಯಾದೃಚ್ಛಿಕಸುಕೃತ ರೂಪವಾದ ಈ ಕರ್ಮವು ಹಿಂದೆ ಸಂಭವಿಸಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನೂ ಪರಮಕಾರುಣಿಕನೂ ಆಗಿದ್ದರೂ, ತನಗೆ ವೈಷಮ್ಯ - ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರೀತಿ ಎಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ನೈಫ಼ಣ್ಯ - ದಯೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಎಂಬೀದೋಷಗಳು ಬಾರದಿರುವುದ ಕ್ಷಾಗ್ನಿಯೂ, ತಾನು ಮೃವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾದಿ ದೋಷಗಳು ಬಾರದೇ ಇರುವುದ ಕ್ಷಾಗ್ನಿಯೂ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕಾದಿ ಸುಕೃತಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಜವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಕಟಾಕ್ಷಿಸತೊಡಗುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಹಾಗಾದರೆ ಇದೂ ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪವೇ ಆಗಿರುವಾಗ ನಾವೇನೂ ಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲವಲ್ಲ, ಅವನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಯಲ್ಲವೇ, ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕರ್ಮಪರಿಪಾಕವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾರ್ಥಿನ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮ ವಿಶೇಷ ಸಂಕಲ್ಪವು ಜೀವನು ಮಾಡುವ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕಾದಿಸುಕೃತಾರ್ಥಿನ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಸುಕೃತಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನನ್ನು ಕೊಡಗಿಸುವುದೂ ಅವನ ಸುಕೃತ ಪರಂಪರಾರ್ಥಿನವೇ ಹೊರ್ದು ನಿರ್ಹೇತುಕ ಕೃಪೆಯಿಂದಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ.

ಇಂಥಹ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಸುಕೃತವನ್ನವಲಂಬಿಸಿಯೇ ಭಗವಂತನು ಕಟಾಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿ ಮೋಕ್ಷಾಂತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಜೀವನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಂಥಹಾ ವಾಪಿಗೂ ಭಗವದಾಭಿಮುಖ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಭಾಗ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಯಾವಾಗ ಎಂದರೆ - ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇದು ಯಾರಿಗೆ ಎಂದರೆ ಕಷ್ಟಿತ - ಒಬ್ಬ ವ್ಯಾಪ್ತಾಭಿಲಾಷಿಗಳಿಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಾಹಾದೇವಿಕಾನು ಗೃಹೀತವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದಲ್ಲಿ

ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಉಪೋದ್ಯತಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ

ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |

2. ಸಾರನಿಷ್ಕರ್ಷಾಧಿಕಾರಃ

[ರಹಸ್ಯತ್ರಯತ್ತಿನ್ ಉಪಾದೇಯ ತಮತ್ಸಮ್]

ಶ್ರುತಿ ಪಥ ವಿಪರೀತಂ ಕ್ಷೇಳಕಲ್ಪಂ ಶ್ರುತೌಚಃ
 ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷಭೋಗ ಪ್ರಾಪಕಾಂಶೋ ನಪಥ್ಯಃ
 ತದಿದ ವಿಬುಧ ಗುಪ್ತಂ ಮೃತ್ಯುಭೀತಾವಿಚಿನ್ಮನ್
 ಪನಿಷದಮೃತಾಬ್ಧೀರುತ್ತಮಂ ಸಾರ ಮರ್ಯಾಃ ||5||

ಶ್ರೀಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ
 ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ

ಶ್ರುತಿಪಥವಿಪರೀತಂ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ರಹಸ್ಯತ್ರಯವೆಂದುವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವ, ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ದ್ವಯ, ಮತ್ತೂ ಚರಮಶ್ಲೋಕವೆಂಬ ಮೂರು ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಅರ್ಥಗಳೇ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದವು. ಇವು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಷಯಶಬ್ದರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರತಮವಾದುವು ಅಸಾರಗಳಾದ ಬಾಹ್ಯಕುದೃಷ್ಟಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ, ಐಹಿಕಫಲವನ್ನೂ ಆಮುಷ್ಮಿಕ ಸ್ವರ್ಗ, ಕೈವಲ್ಯಾದಿಫಲಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ, ಅಲ್ಪಸಾರಗಳೂ, ಸಾರ, ಸಾರತರಗಳೂ ಆದರೂ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುವವರಾಗಿ ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರಾರ್ಥವೇ ಸಾರತಮವೆಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಅಧಿಕಾರಾರ್ಥವನ್ನು ಶ್ಲೋಕರೂಪವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರುತಿಪಥವಿಪರೀತಂ - ಸಾಂಖ್ಯಾದಿ ಬಾಹ್ಯಕುದೃಷ್ಟಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ವೇದಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾದುವು, ಅಂದರೆ ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಆತ್ಮಕ್ಷೇಮ ಸಾಧನಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾದುವು. ಕ್ಷೇಳಕಲ್ಪಂ - ವಿಷ ಸದೃಶವಾದುವು. ಇಷ್ಟಸಾಧನವಲ್ಲವು, ಹಾಗೆಯೇ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ತರಬಲ್ಲವು, ಎಂದರ್ಥ. ಶ್ರುತೌಚಃ - ನಿತ್ಯ ನಿರ್ದೋಷವಾದ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷಭೋಗ - ಪ್ರಕೃತಿಭೋಗ - ಅಂದರೆ ಪಶು, ಅನ್ನ, ವೃಷ್ಟಿ - ಗೋಸಮೃದ್ಧಿ, ಆಹಾರ, ಮಳೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಐಹಿಕಫಲಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪಕಾಂಶಃ - ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ ಭಾಗಗಳೂ, ಪುರುಷಭೋಗ - ಕೇವಲಾತ್ಮಾನುಭವ, ಪ್ರಾಪಕಾಂಶಃ - ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ ಭಾಗಗಳೂ, ನಪಥ್ಯಃ - ಸದೃಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಉದರ್ಕದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಅಲ್ಪಾಸ್ಥಿರತ್ವಾಧಿಫಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ದುಃಖಹೇತುವಾದುವು. ಇದರಿಂದ ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವುಭಾಗಗಳು ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯವಾದುವು, ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ತತ್ - ತಸ್ಮಾತ್ - ಆದಕಾರಣ, ಅಂದರೆ ವೇದ ವಿಪರೀತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ, ನೇದೈಕದೇಶಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ದುಃಖ ಸಾಧನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ವಿಬುಧಗುಪ್ತಂ - ತಿರುಕ್ಕೋಟೈಯಾರ್ನಂಬಿ ನೊದಲಾದ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಉಪನಿಷದಮೃತಾಬ್ಧೀಃ - ಉಪನಿಷತ್ತೆಂಬ ಅಮೃತ ಸಮುದ್ರದ, ಉತ್ತಮಂಸಾರಂ - ಸಾರವಾದ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದುದನ್ನು, ಮೃತ್ಯುಭೀತಾಃ - ಮತಣಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದ, ಆರ್ಯಾಃ - ಸಾರಾಸಾರವಿವೇಕ ಉಳ್ಳವರು ವಿಚಿನ್ಮಂತಿ - ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಸಾಮಾನ್ಯವು ಸಮುದ್ರವೆಂದು ರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಂಖ್ಯ, ಸೌಗತಚಾರ್ಯಾಕ, ಕುಡ್ಯಷ್ಟಿ (ಆದ್ವೈತ) ಮತಗಳು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಉಂಟಾದ ವಿಷಕ್ಕೆ ಸಮಾನ. ವ್ರಹ್ಮತಿ ಭೋಗ - ಐಹಿಕ ಸುಖ, ಸ್ವರ್ಗಸುಖ ಮೊದಲಾದುವು, ಹಾಗೆಯೇ ಪುರುಷಭೋಗವೆಂಬ ಕೇವಲ ಆತ್ಮಾನು ಭವವೂ, ಸಮುದ್ರದಿಂದಂಟಾದ ಸುರಾದಿಸ್ವಾಧೀಯಗಳು. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಆಮೃತಸ್ಥಾನತುಲ್ಯ ಆ ಉಪ ನಿಷತ್ತುಗಳೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಾರವಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರಾರ್ಥ ಗಳು ಉತ್ತಮವಾದ ಸಾರಾಂಶಗಳು. ಹೇಡಾಂಶ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರಾಂಶಗಳು ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವೆಂದರ್ಥ.

ಇಲ್ಲಿ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಗಳಾದ ಭಗವದಾಪ್ತವರ್ಗ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೇಕವಿವೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ದ್ವಯ, ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂಬ ಆಶಂಕೆಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನಾದಿ ಸಂಹಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕಮಾತ್ರಗಳು ಅನೇಕ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಅಂಥದ ವ್ಯಾಪಕಮಂತ್ರಾಂತರಗಳಿಗಿಂತ ಆಷ್ಟಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವೇನು ಹಾಗೆಯೇ ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನಾದಿ ಸಂಹಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವತ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕರಣಮಂತ್ರಗಳನ್ನೇಕ, ಹೇಳ್ವಟ್ಟದ್ದರೂ, ದ್ವಯಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಏನು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಮಚರಮಶ್ಲೋಕ ವರಾಹಚರಮ ಶ್ಲೋಕ ಇತ್ಯಾದ್ಯನೇಕ ಪ್ರವತ್ತಿ ವಿಧಾಯಕ ಮಂತ್ರಗಳಿಗಿಂತ, ಗೀತಾಚರಮಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ವೇನು, ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಆದರಿಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವೇನೆಂದರೆ

1 ಶ್ರೀಮದಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವು, ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ, ವ್ಯಾಪಕ ಸರ್ವತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಜೀತನಾಜೀತನಗಳನ್ನು ನಾರಾಯಣನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಉಪಾಯೋ ವೇಯ ಭಾವಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವ ಅಯನ ಶಬ್ದವನ್ನೊಳಗೊಂಡು, ಹಾಗೆಯೇ ದೇವತಾಂತರ ವ್ಯಾವರ್ತಕವಾದ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದವನ್ನು ಮುಕ್ತಕಂಠವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಶೇಷ ಶೇಷಿಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪ್ರಣವಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಶರಣಾಗತಿ ಸೂಚಕ ನಮ್ರಬ್ದದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಪ್ರಧಾನ.

2. ಪ್ರವತ್ತಿ ಮಂತ್ರಾಂತರಗಳು ಇದರೂ, ಸಾಕಂಗಪ್ರಪದನರೂಪ ಪರಮಸೂಕ್ಷ್ಮಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶದ ವಾದಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಪರೂ, ಸಮುದಾಯಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದ್ವಯಮಂತ್ರದ ಸಕೃದುಕ್ತಿರೂಪ ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠ ಯನ್ನು ಆಸುಸ್ತಿಸಿದರೂ ಸಾಕು, ಪ್ರಪದನಾನುಷ್ಠಾನವು ಪೂರ್ತಿಹೊಂದುತ್ತದೆಯೆಂಬ, ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ "ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಃ ಸಂಸಾರತಾರಕಂ ಭವತ", ಎಂದು ಕಥತ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಯಮಂತ್ರವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಧಿ ಸಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಉಪಾಯೋವೇಯಭೂತವಾದ ಶರಣ್ಯದಂಶತಿಗಳನ್ನೂ, ಅಂಗಾಗಗಳನ್ನೂ ಕರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ದ್ವಯಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಆದರ. ನಮ್ರಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಭೃತಿಗಳು ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನೇ "ಅಹಲಹಿಲ್ಲೇನ" ಎಂಬ ಪಾಶುಪದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅದರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು "ಯೇನಕೇ ನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣದ್ವಯ ವಕ್ತಾತ್ಮಕ", ಎಂದು ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆದರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇವಿಕರೂ, "ನದ್ವಯವೇದಿಕಾ ಕ್ಷೇಮಕರಣಮ್" ಎಂದು ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಯೇ ಈ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಆದರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ದ್ವಯಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು ಅಧಿಕ.

ಇನ್ನ ರಹಸ್ಯತ್ರಯತ್ತಿಲ್ ತಿರುಮಂತ್ರಮ್ (೧) “ಸರ್ವಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಾಂತಸ್ಥಮ್” ಎನ್ನಿ ರ ಪಡಿಯೇ ತನ್ನ ರಕ್ಷತ್ರಯಿರಿಯನೆಲ್ಲಾ ವರ್ಧಿಕ್ಕಿಕ್ಕಿಯು ಮರಿನ್ನು ತರುಂಬಡಿಯಾಯಿರುಕ್ಕಿಕ್ಕಿಯಾಲುವು, ಚರಮಶ್ಲೋಕಮ್ (೨) “ಸರ್ವಧರ್ಮಾ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂವ್ರಜ” ಎನ್ನು ತಾನ್ ಶೋಲು ಹಿರ ಉಪಾಯ ನೊನ್ನೈಯುನೇ ಅವಲಂಬಿಕ್ಕ ಸರೋಪಾಯ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯುಂಡಾನೆನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಕ್ಕಿಯಾಲುವು, ದ್ವಯಮಂತ್ರಮ್ ಕರ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಹಳಿಲ್ ಶೋಲುಹಿರಪಡಿಯೇ ತನ್ನೈಯೊರು ಕ್ಯಾಲುಚಿರಿತ್ತವನ್ನೆ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರತ್ತಾಲುಂ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಕೃತ್ಯವಲ್ಲ ಪ್ರಭಾವತ್ತೈ ಯುಡೈತ್ತಾ ಯಿರುಕ್ಕಿಕ್ಕಿ ಯಾಲುವು ರಹಸ್ಯತ್ರಯನೇ ಮುಮುಕ್ಷುಕ್ಕಳು ಕ್ಯಾದರಣೀಯಮ್.

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದ ಹೊರಟುಬಂದ ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ” ಎಂಬ ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಹೆಚ್ಚು. ಕಾರಣ ಇದು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಶರಣಾಗತಿ ವಿಧಯಕ ವಾಕ್ಯ ಎಂದರ್ಥ ನೇಲೂ ಅನಂತ ಮಹಾಪಾಪಗಳೂ ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ತೊಲಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಕರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಶೋಕವೂ ನಿನಗೆ ಬೇಡ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸರ್ವವಾಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ನೈರ್ಭರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಇದು ಪರಮರಹಸ್ಯವಾದ ಅರ್ಥ ಎಂದು ಮುಂದೆ “ಇಂದತೇನಾತಪಸ್ಕಾಯ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಇದರ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದ ರಿಂದಲೂ ಬಾಕಿ ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶಗಳು ಕರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ, ಗೀತಾಚರಮಶ್ಲೋಕವು ಪರಮೋವಾದೇಯ. ವಿರೋಧ ಪರಿಹಾರ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶಗಳು ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ.

ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಚಾರ್ಯರು, ಇಂದರಹಸ್ಯತ್ರಯತ್ತಿಲ್, ಎಂದಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ

ಈ ರಹಸ್ಯತ್ರಯದಲ್ಲಿ, ತಿರುಮಂತ್ರವೆಂದು ವ್ಯವದೇಶಿಸಲ್ಪಡುವ ಶ್ರೀಮದಷ್ಟಾಕ್ಷರವು, (1) “ಸರ್ವ ಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಾಂತಸ್ಥಂ, ಎಂಬಂತೆ ತನ್ನ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದರೆ, ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಇದೆ ಚರಮಶ್ಲೋಕವು, “ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂವ್ರಜ” ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಉಪಾಯ ವೊಂದನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದರೆ, ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ಉಪಾಯಗಳನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಿದರೆ ಉಂಟಾಗುವ ಸಿದ್ಧಿ ಉಂಟೆಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ದ್ವಯಮಂತ್ರವು ಕರಶ್ರುತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವಂತೆ, ತನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಸಲ ಉಚ್ಚಾರ ಸಾಧಿಸಿದವರನ್ನು, ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲ ವೈಭವವನ್ನುಳ್ಳದಾಗಿದೆ. ಆದ ಕಾರಣ ಗಳಿಂದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳೇ, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಆದರಣೀಯವಾದುವು. ಹೀಗೆ ‘ರಹಸ್ಯತ್ರಯ’ ಗಳೇ ಸಾರತಮವಾದುವು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದೇಕೆ “ಸಾಂಖ್ಯಂ ಯೋಗಃ ಪಾಂಚರಾತ್ರಂ ವೇದಾಃ ಪಾಶು

1. ತ್ರಯೋವೇದಾಃಪಡಂಗಾಽನಿ ಭಂದಾಸಿ ವಿವಿಧಾಃ ಸ್ವರಾಃ |

ಸರ್ವಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಾಂತಸ್ಥಂ ಯಜ್ಞಾನ್ಯದಶಿ ವಾಚ್ಛಯಮ್ ||1||

ಸಾರದೀಯಕ್ಕಲ್ಲ [1-95

ಋಚೋಯಜುರ್ಗಂಠಿ ಸಾಮಾನ್ಯತಥೈವಾರ್ಥವರ್ಣಾನುಚ |

ಸರ್ವಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಾಂತಸ್ಥಂ ಯಜ್ಞಾನ್ಯದಶಿವಾಚ್ಛಯಮ್ ||

[ಹಂರೀತಸ್ತುತಿ [3 - 6ಕ]

ಸಾಲ್ಕುವೇದಗಳೂ, ಆರು ಅಂಗಗಳೂ. ಭಂದಸ್ತು, ಸ್ವರ, ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಶಬ್ದರೂಪಿಗಳೂ, ಅವುಗಳ ಮೂಲ್ಯ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ತ್ರಯೋವೇದಾಃ - ಎಂದು ಮೂರುವೇದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದು ಸಾಲ್ಕನೆಯ ವೇದವನ್ನು ಉಪಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.]

ಸಾರತನಾರ್ಥ :-

ಅಸಾರಮಲ್ಪಸಾರಂಚ ಸಾರಂ ಸಾರತರಂ ತ್ಯಜೇತ್ |
ಭಜೇತ್ ಸಾರತಮಂ ಶಾಸ್ತ್ರೀರತ್ನಾಕರ ಇವಾಮೃತಮ್ ||

ನೋಕ್ಷ ನೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳಿಗೆ ಶಬ್ದಪ್ರಮಾಣ,

ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥಮುನ್ ತದುಪಾಯಮುನ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಂಗಳಾಲರಿಯು
ವೊಣ್ಣಾದ ಪಡಿಯಾಲೇ ಇನ್ನತ್ತಿರು (1) "ಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ವೇದಿ ಜನಾರ್ದನಂ," (2) "ತಸ್ಮಾಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಂ
ಪ್ರಮಾಣಂತೇ ಕಾರ್ಯಾ ಕಾರ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾ" (3) "ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮಜಿನಿಷ್ಠಾತಃ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಗಚ್ಛತಿ" ಎನ್ನುಂ
ತೊಲ್ಲುಹಿರಪಡಿಯೇ ಶಬ್ದಮೇ ಪ್ರಮಾಣಮ್

ಪತಂತಥಾ |" ಎಂದು ಸಾಂಖ್ಯಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ವೇದಗಳೊಡನೆ ನೇರಿಸಿ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ
ಅವುಗಳೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಡ ತಕ್ಕವುಗಳಲ್ಲವೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ "ಅಸಾರಮಲ್ಪಸಾರಂಚ" ಎಂದಾ
ರಂಭಿಸುವ ಕಾರಿಕೆಯಿಂದ ಸಮಧಾನವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಈ ಕಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಚನ
ವಾಗಿ ಶ್ರೀದೇಶಿಕರು ಎತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಕೆಲವರು ಇದು ಶ್ರೀದೇಶಿಕರ ವಚನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ
ದೀಪಿಕಾ, ಪ್ರಕಾಶಿಕಾ, ವಾಖ್ಯಾನಕಾರರು ಇದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಚನವೆಂದೂ, ಶ್ರೀದೇಶಿಕರ ವಾಕ್ಯವಲ್ಲವೆಂದೂ
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂಜಿಮೇಡು ಅಳಗಿಯಶಿಂಗರೂ ಸಹ ಇದನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ
ವೆಂಬುದು ಹಿರಿಯರ ಮಾತು.

ಅಸಾರಂ - ವೇದಬ್ರಾಹ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸಾರವಿಲ್ಲದವು. ಇಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಶಬ್ದವು ವೇದ, ಅದನ್ನು
ಅನುಸರಿಸಿರುವ, ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ
ದೇಶಿಕರು "ಬಾಹ್ಯಕುದೃಷ್ಟಿಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳ್" ಎಂದು ವೇದಬಾಹ್ಯಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಿರು
ವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬುದು ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗ್ರಂಥರಾಶಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮೇಲೂ
"ರತ್ನಾಕರ ಇವಾಮೃತಮ್" ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ, ವೇದ ವಿರುದ್ಧ ಮತ್ತು ವೇದ ಪರಿಗೃಹೀತ ಸರ್ವ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರಾಸಾರವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಕರಣ
ವಾದ್ದರಿಂದ, ಅಸಾರ ಪದಕ್ಕೆ ವೇದ ವಿರುದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ಉದ್ದೇಶ್ಯ. "ಶ್ರುತಿಪಥವಿಪರೀತಂಕ್ಷೇಷಕಲ್ಪಂ"
ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಾಂಶವೂ ಆಗ್ನಿ ಸಮಂಜಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಅಸಾರಂ - ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವೇದಪರಿಗೃಹೀತವಾದ
ಐಹಿಕಫಲ ಪ್ರತಿಪಾದನಪರಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಂದು ಕೆಲವರು ಅರ್ಥಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅಲ್ಪಸಾರಂಚ ಐಹಿಕಫಲ
ವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ವೇದಭಾಗಗಳು, ಸಾರಂ, - ಅಮುಷ್ಮಿಕಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ವೇದಭಾಗ
ಗಳು, ಸಾರತರಂ - ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಅಂದರೆ ಕೈವಲ್ಯ ಲೋಕಾದಿಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪ್ರತಿಪಾದಕ
ವಾದ ವೇದಭಾಗಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜೇತ್ - ಬಿಡಬೇಕು. ವೇದಾಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಂತ್ಯಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ
ಅಂದರೆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸಾರತಮಂಶಾಸ್ತ್ರಂ - ಸಾರತಮವಾದ ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ತ್ವಾಪ್ತಿಸಾಧಕ
ವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ರತ್ನಾಕರೇ - ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಮೃತೈಮಿವ - ಅಮೃತದ ಹಾಗೆ ಭಜೇತ್ - ಪರಿಗೃಹಿಸಿ
ಬೇಕು.

ನೋಕ್ಷ, ನೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಪ್ರಮಾಣ

ಈ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯಸಾರ್ವಭೌಮರು, ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥಮುನ್ ತದುಪಾಯಮುನ್
ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಾವೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ,

ಇನ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ (4) "ಅನಂತಪಾರಂ ಬಹುವೇದಿತವ್ಯಮಲ್ಪತ ಕಾಲೋಬಹವಶ್ಚ ನಿಘ್ನಾಃ |

ಯತ್ಸಾರಭೂತಂ ತದುಪಾದದೀತ ಹಂಸೋಯಥಾಕ್ಷೇರಮಿವಾಂಬು ಮಿಶ್ರಮ್ ||"

ಎನ್ವಿರಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲ್ "ಸಾರಭೂತ" ನುನ್ವಿರಪದತ್ತಾಲೇ ಪ್ರತಿಪನ್ನ ಮಾನ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಸಾರತ್ವೈ ನಿಷ್ಕಯೀಕರಿಕ್ಕಿರ ಸಾರತನು ಶಬ್ದಮುಪಾದೇಯಮ್.

ಅಸಾರವಿಷಯಮ್

ಬಾಹ್ಯಕುದೃಷ್ಟಿ ಶಾಸ್ತ್ರಬ್ಧಿ ಅತ್ಯನ್ತಸಾರಜ್ಞ ಛಾಹೈಯಾಲೇಯನು ಪಾದೇಯಂಗಳ್ ||

ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವೂ, ತದುವಾಯವೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅನುಮಾನ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗದೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಇವುಗಳನ್ನು, (1) ಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ವೇದಿ ಜನಾರ್ದನಂ, ಎಂದೂ (2) ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಮಾಣಂತೇ ಕಾರ್ಯಾ ಕಾರ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತೌ | ಎಂದೂ (3) ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮಣಿ ನಿಷ್ಣಾತಃ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಗಚ್ಛತಿ |, ಎಂದೂ ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವೇ (ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ) ಪ್ರಮಾಣ - ಅಂದರೆ ಇವು ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯತಕ್ಕವು,

ಅಸಾರ ಮಲ್ಪಸಾರ ಶ್ಲೋಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಇಂಥಹ ವೇದರೂಪ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ, (4) "ಅನಂತಪಾರಂ ಬಹುವೇದಿತವ್ಯಂ ಅಲ್ಪಶ್ಚಕಾಲೋ ಬಹವಶ್ಚ ನಿಘ್ನಾಃ | ಯತ್ ಸಾರಭೂತಂತದುಪಾದದೀತ ಹಂಸೋಯಥಾಕ್ಷೇರಮಿವಾಂಬು ಮಿಶ್ರಂ ||, ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ

1) ಮಾಯಾನ ಸೇವೇ ಭದ್ರಂತೇನ ವೃಥಾ ಧರ್ಮಮಾಚರೇ |

ಶುದ್ಧಭಾವಂತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ವೇದಿ ಜನಾರ್ದನಮ್ || (ಭಾರತ 68-5)

ಸಂಜಯನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತು -

ನಾನು ಕಪಟಿಯಲ್ಲ, ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು ಶುದ್ಧವಾಗಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ

2) ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಮಾಣಂತೇ ಕಾರ್ಯಕಾರ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತೌ |

ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಧಾನೋಕ್ತಂ ಕರ್ಮಕರ್ತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ ||

(ಗೀತ 16 - 24)

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತು - ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಇದು, ಮಾಡಕೂಡದು ಇದು, ಎಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಶಾಸ್ತ್ರಚೋದಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಶಾಸ್ತ್ರಚೋದಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು

3) ದ್ವೇಬ್ರಹ್ಮಣೀ ವೇದಿತವ್ಯೇ ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮ ಪರಂಚಯತ್ |

ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮಣಿ ನಿಷ್ಣಾತಃ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಗಚ್ಛತಿ ||

(ಭಾರ ಶಾನ್ತಿ 276 - 2)

ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮ - ಆಗಮಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕಜ್ಞಾನ. ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ - ಉಪಾಸನಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನ. ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮಾಗಮಮಯಂ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ ವಿವೇಕಜನ್ಮ, ಎಂದು ಮುಂದೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನಾದವನು, ಉಪಸನಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಮಾನಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

4. ಉತ್ತರಗೀತೆ (3-10)

ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಸ್ಥೋಪ ಬೃಂಹಣಿ ವೇದಾಂತ ಭಾಗಗಳು, ಎಲ್ಲೆಡೆಲ್ಲದೆ ಅನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿವೆ, ಬಹಳವೂ ಆಗಿವೆ, ನಮ್ಮ ಆಯುಃ ಕಾಲ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ವಿಘ್ನಗಳೂ ಬಹಳ, ಆದ್ದರಿಂದ ಹಂಸವು ನೀರಿನಿಂದ ಮಿಶ್ರವಾದ ಹಾಲನ್ನು, ನೀರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೂಡಿಯುವಂತೆ, ಸಾರವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಅಸಾರ ಅಲ್ಪ ಸಾರ ವಿಷಯಗಳು, ಇವು ಎಂದು ವಿವೇಚಿಸಿ, ಸಾರ ಮಾತ್ರ ವಿಷಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಎಂದರ್ಥ.

ಅಲ್ಪಸಾರವಿಷಯಮ್

ನೇದತ್ತಿಲ್ ಪೂರ್ವಭಾಗತ್ತಿಲ್ ಐಹಿಕ ಫಲ ಸಾಧನ ಕರ್ಮ ಪ್ರತಿಸಾದಕ ಮಾನ ಪ್ರದೇಶಮ್ ಅಲ್ಪಸಾರಮಾಹ್ಯಯಾಲೇ ಅನುಸಾದೇಯಮ್. ಅಮುಷ್ಠಿಕ ಫಲಪ್ರತಿಸಾದಕಾಂಶಮ್, ಐಹಿಕ ಫಲ ತ್ತಿರ್ಯಾಟ್ಟಿಲತಶಯಿತ ಫಲತ್ವೈಯುಡೈತ್ತಾಹ್ಯಯಾಲೇ ಶಿಲರ್ಯು ಸಾರಮೆನ್ನಲಾಯಿರುನ್ನದೇಯಾಹಿಲುಮ್ ದುಃಖಮೂಲತ್ವಾದಿ ದೋಷದುಷ್ಟ ಮಾಹ್ಯಯಾಲೇಯನುಸಾದೇಯಮ್.

ಸಾರತರಮ್

ಆತ್ಮ ತತ್ವಾಪ್ತಿ, ತತ್ಸಾಧನ ಮಾತ್ರತ್ವೈ ಪ್ರತಿಸಾದಿಕುಂ ಅಂಶಮುಂ ಸಾರತರಮಾ ಯಿರುನ್ನದೇ ಯಾಹಿಲುಮ್ ಅದಿಲುನುತ್ಯಂತಾತಿಶಯಿತಮಾನ ಪರಮಾತ್ಮಾನುಭವ ಸಾಪೇಕ್ಷರ್ಮ ಅನುಸಾದೇಯಮ್.

ಸಾರಭೂತಂ, ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವುದು ನಿರುಪಾಧಿಕ ಸಾರವೆಂಬುದು - ಅಂದರೆ ಸಾರ ತಮವಾದದ್ದು ಅದನ್ನು ನಾವು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ವೇದ ಬಾಹ್ಯ ಸಾಂಖ್ಯ ಬೌದ್ಧ ಚಾರ್ವಾಕಾದಿ ಕುದೃಷ್ಟಿ (ಶಾಂಕರ) ಗ್ರಂಥಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಅಸಾರಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವು ನಮಗೆ ಉಪಾದೇಯವಲ್ಲ. "ಯಾವೇದ ಬಾಹ್ಯಾ ಸ್ತೃತಯಃ ಯಾಶ್ಚಕಾಶ್ಚ ಕುದೃಷ್ಟಯಃ | ತಾಸ್ತರ್ವಾಃ ನಿಷ್ಕಲಾಃ ಪ್ರೇತ್ಯ ತಮೋನಿಷ್ಠಾಹಿತಾಃಸ್ತೃತಾಃ" || ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ವೇದವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸದ ಸ್ಮೃತಿಗಳೂ, ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳೂ, ಕುತ್ಸಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ಮೃತೀತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳೂ, ಮರಣಾನಂತರ ಜೀವನಿಗೆ ಯಾವ ಸುಖ ಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಅವು ತಮೋಗುಣದಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆತ್ಮನಾಶಕರ "ಪ್ರೇತಾನ್ ಭೂತಗಣಾಂಚೈವ ಯ ಜಂಕೇ ತಾಮಸಾಜನಾಃ" - ಎಂಬ ಗೀತಾವಚನದಂತೆ ತಾಮಸ ವ್ರಕ್ಯತಿಗಳು ವ್ರೇತಗಳನ್ನೂ, ಭೂತಗಣಗಳನ್ನೂ (ರುದ್ರಪಾರ್ಷದಾದಿಗಳನ್ನೂ) ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಫಲವು ದುಃಖವ್ರಾಪ್ಯ. ಅತ್ಯಲ್ಪ ಸುಖವನ್ನು ಜೀವಿತ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. "ಅಧರ್ಮಂ ಧರ್ಮವಿತ್ತಿಯಾ ಮನ್ಯತೇ ತಮಸಾಽವೃತಾ | ಸರ್ವಾರ್ಥಾನ್ ವಿಪರೀತಾಂಶ್ಚ ಬುಧ್ಧಿ ಸ್ಸಾವಾರ್ಥ ತಾಮಸೀ ||" - ಅಧರ್ಮವನ್ನೇ ಧರ್ಮವನ್ನಾಗಿಯೂ ಸರ್ವ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ವಿಪರೀತ ವಾಗಿಯೂ ಗ್ರಹಿಸುವುದು ತಾಮಸಫಾದ ಬುಧ್ಧಿ ಆದ್ದರಿಂದ ತಾಮಸ ಪುರಾಣಗಳು ತಾಮಸ ವ್ರಕ್ಯತಿಗಳಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅವುಗಳು ಅಸಾರವಾದುವು. ಸರ್ವಾರ್ಥಾತ್ಮಾಜ್ಯ.

ನೇದತ್ತಿಲ್ ಪೂರ್ವಭಾಗತ್ತಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ವೇದಗಳ ಪೂರ್ವಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಐಹಿಕಫಲಗಳನ್ನು ತರಬಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳು, ಅಂದರೆ ಪಶು, ಅನ್ನ, ಮಳೆ, ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವು, ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಭಾಗಗಳು ಅಲ್ಪಸಾರ- ಅಲ್ಪಪ್ರಯೋಜನಕರವಾದ್ದರಿಂದ, ಅನುಸಾದೇಯ. ಅಮುಷ್ಠಿಕ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ಕೆಲನರಿಗೆ ಸಾರವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ದುಃಖಮೂಲ - ಅಂದರೆ ದುಃಖದಿಂದ - ಅತಿಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ದುಃಖಮಿತ್ರ, ದುಃಖೋದಕಾರ್ಥಿ ದೋಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅನುಸಾದೇಯ. ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಠಿಕ (ಸ್ವರ್ಗಾದಿ) ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಗಿಂತ, ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯನಾದ ಆತ್ಮಾ ಶಿಲಕ್ಷಣನಾದುದರಿಂದ, ಅವನನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಾಧನವಾದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಅಂಶಗಳು ಸಾರತರಗಳು. ಆ ಕೈವಲ್ಯವೂ ಅನಿತ್ಯ. ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಅತಿಶಯವಾದದ್ದು ಪರಮಾತ್ಮಾನುಭವ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮಾನು

ಸಾರತಮಮ್

ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವಾಸ್ತಿ ತದುಪಾಯಜ್ಯೈ ವೇಳಿಯಿಡುಮ್ ಪ್ರದೇಶಮ್ ಸಾರತಮಮಾಹ್ಯ ಯಾಲೇ ವಿನೇಶಿಕು ಉಪಾದೇಯಮ್. ಅವ್ಯಂತಶ್ಚಿಲುಂ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಂಗಳಾನ ತತ್ವಹಿತಂ ಗಳುಡೈಯ ಸಂಗ್ರಹಮಾಹ್ಯಯಾಲೇ ಮಿಹವುಮ್ ಸಾರತಮ ಮಾಯಿರುಕ್ಕುಂ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಮ್.

ಅಹೈಯಾಲ (1) ಬಹುಭೈಶ್ಚ ಮಹದ್ಭೈಶ್ಚ ಶಾಸ್ತ್ರೇಭ್ಯೋ ಮತಿಮಾನ್ಸರಃ |
ಸರ್ವತಸ್ಸಾರ ಮಾದದ್ಯಾತ್ ಪುಷ್ಪೇಭ್ಯ ಇವಷಟ್ಪದಃ ||

ಎನಿ ರಪಡಿಯೇ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಮ್ ಮುಮುಕ್ಷುವಾನ ಇನ್ಯಾತ್ಮಾವುಕ್ಕು ಮಿಹವುಮುಪಾದೇಯ ಮೊಹಕ್ಕಡನದು.

ಭವದಲ್ಲಿ ಅವೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ, ಆ ಕೈವಲ್ಯಾನುಭವ ನಿರೂಪಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಅನುವಾದೇಯ. ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದು ವುದು, ಹೊಂದಲು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕಾದ ಉಪಾಯ, ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ ಭಾಗಗಳು ಸಾರತಮ ವಾದುದರಿಂದ, ವಿನೇಶಿಕು - ಇದು ಹೇಯವಾದದ್ದು, ಇದು ಸ್ವೀಕರಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬ ವಿನೇಚನೆ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತನಾದ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ, ಉಪಾದೇಯ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿತಂತ್ರಗಳಾದ ತತ್ತ್ವಹಿತ ಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯವು ಅತ್ಯಂತಸಾರತಮವಾದದ್ದು ಅದ್ದರಿಂದ, ಬಹುಭೈಶ್ಚಮಹದ್ಭೈಶ್ಚ - ಅನೇಕ ಗಳಾದ, ಸಾರತಮಗಳಾದ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದವನು, ಮತ್ತಷ್ಟೂ ಸಾರವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಹೂವುಗಳಿಂದ ದುಂಬಿಯು, ಸಾರವಾದ ಮಕ ರಂದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಹಾಗೆ, ಸಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರವಿಷಯ ಗ್ರಹಣವು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳ ಈ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾದವು.

“ಅಸಾರಮಲ್ಪಸಾರಂಚ....ಇವಾಮೃತಮ್” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೆಲವರು ಕೆಳಗೆ ಕಂಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. “ಅದಾಗಿ, ‘ರತ್ನಾಕರಇವಾಮೃತಮ್’, ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಸ್ವಾರಸ್ಯದಿಂದ, ಅಸಾರಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ಗಳು ಒಂದೇ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಂಶಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಅದ್ದರಿಂದ ವೇದಬ್ರಾಹ್ಮಣಮತಗಳು ಅಸಾರ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕ ಹೃದ್ರ ಫಲಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಪಸಾರ, ಸಾರ, ಶಬ್ದಗಳು ಕೈವಲ್ಯ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧನ ವಾದ ಶ್ರುತಿಭಾಗಪರ. ಸಾರತರ ಶಬ್ದವು, ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರ್ಮಂತ ಪರಿಪೂರ್ಣಭಗವದನುಭವ ಲಕ್ಷಣ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ, ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ, ತೈತ್ತಿರೀಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ಧ್ಯಸಂಹಿತಾದಿ ಪಾಂಚ ರಾತ್ರಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸಾಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯಾಪ್ರತಿಪಾದಕ ಶಾಸ್ತ್ರಾಂಶವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪುರುಷವಿದ್ಯೆಗೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಶ್ರುತಿವಿಹಿತವಾದ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯು ಬೇರೆ. ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದಿ ಅಂಗಪುಂಚಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಾಂತ್ರಿಕವಾದ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯು ಬೇರೆ. ಈ ವೈದಿಕ ತಾಂತ್ರಿಕನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಗಳೆರಡೂ ಪರಮಶೇಷಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರ್ಮಂತ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಟ್ಟರೂ, ಆ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥತಾಬುದ್ಧಿಯು ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥ ರೂಪವು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಭಜೇತ್ಸಾರತಮಂ’ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯ ಸ್ವರೂಪಾನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡುವವರು, ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ತಾನೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ದನ್ನು ಬಿಡುವದೆಂಬ ಉಪಾಯವೂ, ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೆ ಉಪಾಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅನುಚಿತವಾದದ್ದು ಅದ್ದರಿಂದ, ಸಿದ್ಧೋಪಾಯಾಧಿಕಾರವಿಶೇಷಣದಲ್ಲಿ ಏಕರಸ್ಯವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಯವಿರುವುದೇ

ಸ್ವರೂಪ. ಅನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥವೂ ಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದ ಕಾರಣ, ಸರಮ ಕಾರುಣಿಕನಾದ ಭಗವಂತನೇ, ಪಾರಾರ್ಥ್ಯಕರವಾದ, ಪರಿಪೂರ್ಣಸ್ವಾನುಭವ ಪರಿವಾಹವಾದ ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ, ವರಮಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು, ನಿರ್ಹೇತುಕವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಶೈಶೋಪಾಯರಾದ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿವೇಕಿಗಳು ಈ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಸಾರತಮಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯ. ತಥಾಚ, ನ್ಯಾಸವು ವೈದಿಕತಾಂತ್ರಿಕ ರೂಪೇಣ ಎರಡು ಬಗೆಯದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದುದು ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯವಾದ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಿಷ್ಠೆ, ಈ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕಡೆ ಹಿಡಿದಿರುವವರ ನಿರ್ವಾಹವಿದು.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ವೇದಾಂತ ರಹಸ್ಯವಿದಗ್ರೇಸರರಾದ ಭಗವದ್ಭಾಷ್ಯಕಾರಾಭಿಪ್ರೇತವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಾರವೇನೆಂದರೆ - ಶಾಸ್ತ್ರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥರಾಶಿ ಎಂಬುದು ಲಕ್ಷಣ. ಅಸಾರಂ, ಅಲ್ಪಸಾರಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ಐದೂ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಏಕಾವಯವಗಳು. ವೇದಬಾಹ್ಯಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು "ಶಾಸನಾಚ್ಯಾಸ್ತಮ್" ಎಂಬ ನಿರುಕ್ತ ಪ್ರಕಾರ ಹಿತಪ್ರವರ್ತಕತ್ವ ನಿಮಿತ್ತವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಶಬ್ದಾರ್ಥವಾಗಲಾರವು ಎಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಗ್ರಂಥರಾಶಿಪರತ್ವವೆಂಬುದು ಶಾಸ್ತ್ರಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಲೋಕ ವ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣವಾದ ಮಾತು, ವೇದ ಬಾಹ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳೂ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಆಗಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ, ವೈದಿಕ ಲೌಕಿಕರಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಬೌದ್ಧಾಗಮಃ, ಸಾಶುಪತತಂತ್ರ, ಬಾಹ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಯಾಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವ್ಯಪದೇಶಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ಶಿಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. (1) "ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾವಿರೋಧಿನಾ | ಯಸ್ತರ್ಕೇಣಾನ್ಯು ಸಂಧತ್ತೇ" ಎಂಬಲ್ಲಿ, ವೇದಾಖ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಸಮಿಶೇಷಣ ಶಬ್ದ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಶಬ್ದವು ವೇದವಲ್ಲದ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೆ "ವೇದಾಚ್ಯಾಸ್ತ್ರಂ ಪರಂನಾಸ್ತಿ", ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವ್ಯಪದೇಶವು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವೇದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ವೇದಾತ್, ಸರಂ-ಉತ್ಕೃಷ್ಟಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ನಾಸ್ತಿ ಎಂದು ಆನ್ವಯವೇ ಹೊಂದು, ಬೇರೆಯಾವುದೂ ಶಾಸ್ತ್ರಶಬ್ದವಾಚ್ಯವಾಗಲಾರದು ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಬಾರದು. 'ನದೈವಂಕೇಶವಾತ್ಪರಂ' ಎಂಬ ಅನಂತರಪಾದದಲ್ಲಿ ಪರಶಬ್ದವು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಚ್ಯವೇ ಹೊರತು ಕೇಶವನಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ದೇವರಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಪರಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಅರ್ಥ.

ಆದ ಕಾರಣ ಅಸಾರ ಪದವು ಅಸಾರಗಳಾದ ವೇದಬಾಹ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾರ ಶಬ್ದವು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಫಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದರಿಂದ, "ಸರ್ವಾಸ್ತಾಃ ನಿಷ್ಫಲಾಃ ಪ್ರೇತ್ಯತಮೋನಿಷ್ಠಾಹಿತಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ", ಎಂಬ ಮನು ವಚನದ ಪ್ರಕಾರ, ಅಸಾರವೆಂಬುದು ತಾಮಸವಾದ ಬೌದ್ಧಾಗಮಾದಿ ವೇದಬಾಹ್ಯ ಮತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಪಸಾತ ಪದವು ಪುತ್ರ, ಪತುಮೊದಲಾದ ಐಹಿಕ ಫಲ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಅವನ್ಯು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ, ವೇದದ ಪೂರ್ವಭಾಗ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಭೋಗಗಳು ದೇಶ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ ಪರಿಮಿತವಾದುವು "ಆರ್ದ್ರಸಾರಂಗಳ ವೈ ಶುವೈತ್ತಹನ್ನೋಗ್ರಿಂದೇನ" ಎಂಬ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಐಹಿಕ ಫಲಗಳೂ ಅಮುಷ್ಮಿಕ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಫಲಗಳೂ ಅಲ್ಪಗಳೆಂದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಪಸಾರವೆಂಬುದು ಕೈವಲ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವವರಿಗೆ ದ್ರಮಿಡೋಪನಿಷತ್ತಿನೊಡನೆ ವಿರೋಧವು ದುಷ್ಪರಿಹರ. ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳಿಗೆ ತ್ರಿವರ್ಗಫಲದ ಏಕದೇಶವಾದ ಐಹಿಕ ಫಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ದ್ರಮಿಡೋಪನಿಷದನುಸರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಸಾರ, ಸಾರತರ, ಸಾರತಮ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಮೇಘ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿವರಣವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಗಳು ಸರ್ವಾರ್ಥಾನ ವಿಪರೀತಾಂಶ ಪಶ್ಯಂತೇ ತಾಮಸಾದನಾಃ, ಎಂದು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ, ಬೀಳುತ್ತಾರೆ.

1) "ಆರ್ಷಂ ದಮೋಪದೇಶಿಣಿ" ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾವಿರೋಧಿನಾ |

ಯಸ್ತರ್ಕೇಣಾನ್ಯು ಸಂಧತ್ತೇ ಸಂಧಮ್ ವೇದನೇತದ್ ||

ಹೇಗೆಂದರೆ, ಮಿತಗದ್ಯದಲ್ಲಿ “ಸ್ವಾತ್ಮನಿತ್ಯನಿಯಾಮ್ಯ” ಎಂಬ ಚೂರ್ಣಕೆಯಲ್ಲಿ, ಜೀವಾತ್ಮನ, ನಿತ್ಯ ದಾಸ್ಯೈಕರಸತ್ವಾನು ಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕಾನವಧಿಕಾತಿಶಯ ಭಗವತ್ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನುಭವ ಜನಿತ ಪ್ರೀತಿಕಾರಿತಾಶೇಷಾವಸ್ಥೋಚಿತಾಶೇಷ ಶೇಷತ್ಯೈಕರತಿರೂಪ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ಪರಮ ವುರುಮವುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವು, ಸಾತ್ವಿಕತಾ, ಅಸ್ತಿತ್ವಾದಿ ಸಮಸ್ತಾತ್ಮಗುಣ ಸಂಪನ್ನಾಧಿಕೃತ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಯೋಗ ನಿಷ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಶೇಷ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪೃಥುಗದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, (ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯ) “ಏವಂಭೂತ ಮತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತೃಪಾಯತಯಾ, ಅವಕ್ಷಾಪ್ತಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುವಿಹೀನೋಪಿ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಉಪಾಯವೇ ಸಂಗೃಹೀತವು ಶಾರೀರಕ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಫಲಪಾದದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ, ಸದೇಹ, ವಿದೇಹ, ಬಹುದೇಹ ಕೃತ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪೋಚಿತ ಪರಮವುರುಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಉಪಾ ಸನರೂಪ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಸಾಧ್ಯ ಸ್ವರೂಪಾವಿರ್ಭಾವ ಪೂರ್ವಿಕೆಯೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಶೇಷತ್ವ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯರತಿತ್ವವಿಲ್ಲದ ಸ್ವರೂಪಾವಿರ್ಭಾವವು ಎಂತಹುದು. “ಅಪರೋಕ್ಷ ಸಿದ್ಧವನ್ನಿಯಾಮ್ಯತಾ ಮದ್ವಾಸ್ಯೈಕರಸಾತ್ಮ ಸ್ವಭಾವಾನು ಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕ ಮದನುಭವಜನಿತ” ಇತ್ಯಾದಿ ಚೂರ್ಣಕೆಯಿಂದ ಭಗವ ಜ್ಞೇಷತ್ವ ವಾರತಂತ್ರ್ಯಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಭಕ್ತಿ, ನ್ಯಾಸ ನಿಷ್ಕಾಧಿಕಾರಿ ಯನ್ನು, ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನ್ಯಾಸವನ್ನು ವೈದಿಕ ತಾಂತ್ರಿಕ ರೂಪದಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂದು ಹೇಳು ವುದು, ಶ್ರುತಿಸ್ತೂತಿ ಪರಾರೋಚನೆ ಮಾಡದ ಕುಮತಿ ಕಲ್ಪಿತವು. “ಇದಮಹೋಪನಿಷದಂ ದೇವಾನಾಂ ಗುಹ್ಯಮುತ್ತಮಮ್”, ಎಂಬ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತ ವಚನವು, “ಏತದ್ವೈಮಹೋಪನಿಷದಂ ದೇವಾನಾಂಗುಹ್ಯಂ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಉಪಬೃಂಹಿಸಿ, ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸು ತ್ತದೆ. “ತಸ್ಮಾನ್ಯಾಸ ಮೇಷಾಂ ತಪಸಾಮತಿರಿಕ್ತ ಮಾಹುಃ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯವು “ಅತಿರಿಕ್ತಂತಪಃ ಶ್ರುತಮ್” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ನ್ಯಾಸಪರವಾಗಿಯೇ, ಆಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲೇ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. “ಸೋಧಾಹಿ ನೇದ ವಿದುಷಃ ವದಂತ್ಯೇನಂ ಮಹಾಮುನೇ”, ಎಂದು ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ, “ಉಪಾಯೇ ಗೃಹ ರಕ್ಷಿತೋಃ ಶಬ್ದಶ್ಚರಣಮಿತ್ಯಯಮ್ | ವರ್ತತೇ ಸಾಂಪ್ರತಂ ತ್ರೇಷಃ ಉಪಾಯಾರ್ಥೈಕವಾಚಕಃ ||” ಎಂದು ಶರಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥವು ಉಪಾಯಪರವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅನಂತರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ “ಸಕೃದೇವ ಪ್ರಪನ್ನಸ್ಯ ಕೃತ್ಯೇನ್ನೈವಾಸ್ತಿ ಶೋಭನೇ | ಎಂದು ನ್ಯಾಸನಿಷ್ಕನಾದ ಪ್ರಪನ್ನನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡಿ, “ಸಮಿತ್ಯಾಧನಕಾದೀನಾಂ ಯಜ್ಞಾನಾಂ ನ್ಯಾಸಮಾತ್ಮನಃ | ನಮಸಾ ಯೋಜಕರೋದ್ದೇವೇ ಸಸ್ವಧ್ವರ ಇತೀರಿತಃ ||” ಇತ್ಯಾದಿ ಅನಂತರ ವಚನಗಳಿಂದ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು ಹೇಳಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂದಂಶ ನ್ಯಾಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಶರಣಾಗತಿಯೇ ನ್ಯಾಸರೂಪವೆಂಬುದು ಅಪರಿಹಾರ್ಯ. ಉಪಕ್ರಮೋಪ ಸಂಹಾರಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲದೆ ನ್ಯಾಸ, ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದಗಳು ಏಕಾರ್ಥ ಬೋಧಕಗಳೆಂದು ಹೇಳಬೇಕೇ ವಿನಹ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಹ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿಯು ಪ್ರಪತ್ಯುಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯೂ “ಅನುಕೂಲ್ಯಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಃ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯಸ್ಯ ವರ್ಜನಂ | ರಕ್ಷಿಷ್ಯತೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಃ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಂ ತಥಾ | ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪ ಕಾರ್ಪಣ್ಯೇ ಪದ್ವಿಧಾ ಶರಣಾಗತಿಃ |” ಎಂಬ ಅಹಿರ್ಬುಧ್ಧ್ಯ ಸಂಹಿತಾವಚನವೇ ಪಠಿತವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲೇ “ಕೇಶ ವಾರ್ಪಣ ಪರ್ಮಂತಾಹ್ಯಾತ್ಮ ನಿಕ್ಷೇಪ ಉಚ್ಯತೇ,” “ಆತ್ಮಾತ್ಮಯ ಭರನ್ಯಾಸೋಹ್ಯಾತ್ಮ ನಿಕ್ಷೇಪ ಉಚ್ಯತೇ” ಎಂದು ಶರಣಾಗತಿಯ ನಿಕ್ಷೇಪ ಸ್ವರೂಪವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಬೇರೆ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ “ಪ್ರಪತ್ತಿಂಶಾಂ ಪ್ರಯುಂಜೀತ ಸ್ವಾಂಗೈಃ ಘಂಚಭಿರಾವೃ ತಾಮ್”, ಎಂದು ಅಂಗಗಳೊಡನೆ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಅಹಿರ್ಬುಧ್ಧ್ಯ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ನಮಶ್ಚಬ್ದಾರ್ಥ ವಿವರಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪದಂಗಳಾದ ನ್ಯಾಸವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸಾತ್ವಿಕತೆತ್ತದಲ್ಲಿ “ಶರಣಾಗತಿಯು ಯಾವ ರೀತಿಯದು” ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನು “ಸ್ವಾತ್ಮಾತ್ಮಂ ಮಯುನಿಕ್ಷೇಪೇತ್” ಎಂದು ಶರಣಾಗತಿಯು ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಗಿಂತ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ,

ಶುನ್ಮಯಾನ ಕಲ್ಪಿಹಳ್ ಶೌವನ್ದಾಲುಮ್ ಶೋಹೈಯಿವೈಯೆನ್ರು ||

ಮೇಲೂ ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯವು ಹೀಗೆ :- "ಪಾರಾಶರ್ಯವಚಸ್ಪದಾಂ", ಎಂಬ ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯ ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ "ಭಕ್ತತ್ವಾಂತರಮಂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಶ್ವರತ್ವಾಕರ ಇವಾಮೃತಮಾ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರೇತವಾದ ಸಾರತಮಭಾಗವು, ಉಪನಿಷತ್ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆ, ಮತ್ತು ಪರಮಫಲವಾದ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧಕವಿದ್ಯೆ ಎಂಬುದು ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ, ಇದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, "ತದಿಹವಿಬುಧಗುಪ್ತಂ ವ್ಯುತ್ಪನ್ನಭೀತಾ ವಿಚಿನ್ವಂತಿ ಉಪನಿಷದ ಮೃತಾಬ್ಧಿಃ ಉತ್ತಮಂ ಸಾರಮಾರ್ಯಾಃ", ಎಂದೂ; ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯ ಸುರಕ್ಷಿತಾಂ, - ವಿಬುಧಗುಪ್ತಂ, ಪುತ್ಯುಭೀತಾಃ - ಸಂಸಾರಾಗ್ನಿವಿಡೀಪನ ವ್ಯುತ್ಪನ್ನಾಃ, ಅರ್ಹಾಃ - ಸುಮನಸಃ, ಉಪನಿಷದಮೃತಾಬ್ಧಿಃ ಮೃಗೋಬ್ಧಿ ವ್ಯುತ್ಪನ್ನಾಃ ಎಂದೂ; ವಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಸಾರತಮೃತವು ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವಾಪ್ತಿ ಸಾಧಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅರ್ಹಗುಣವು ಸಾಧನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದವು ಮಾತ್ರ, ಅವೈಯ್ಯೂ ವಿನ್ಯುಯು ಪಾಪವೆಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವೈಯ್ಯೂ ಕಲ್ಪತತ್ವವಿದ್ಯೆ ಅವೈಯ್ಯೂ ಸಾಧನವು ವಿನ್ಯುಯು ಅತ್ಯಯ್ಯನಾಲ ಮಾತ್ರವೆಯೆಂದು ಉಲೇಖಿಸುವುದು.

ಇಮೈಯಾವಿಮೈಯವರೇತ್ತಿಯ ವೆಟ್ಟಿರಣೆ ಜೆಯ ನಮ್ |
ತಮಯಾಶಿರಿಯರ್ ಶದಿರುಮ್ತನಿ ನಿಲೈತನ್ನರೇ ||9||

ಶಾಖಾನಾಮುಪರಿ ಸ್ಥಿತೇನ ಮನುನಾ ಮೂಲೇನ ಲಬ್ಧಾತ್ಮಕಃ
ಸತ್ತಾ ದೇತು ಸಕೃಜ್ಜಪೇನ ಸಕಲಂ ಕಾಲಂ ದ್ವಯೇನಕ್ಷಿಪನ್ |
ವೇದೋತ್ತಂಸ ವಿಹಾರ ಸಾರಥಿದಯಾ (ಗಿರಾಂ) ಗುಂಭೇನ ವಿಸ್ತಂಭಿತಃ
ಸಾರಜ್ಞೋಯದಿ ಕಶ್ಚಿದಸ್ತಿ ಭುವನೇ ನಾಥಸ್ತಯೂಥಸ್ಯ (ಸ್ತ) ನಃ ||9||

ಇತಿ ಶ್ರೀಕವಿತಾರಿಕ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟನಾಥಸ್ಯ ವೇದಾಂತಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಷು
ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಸಾರನಿಷ್ಯರ್ಷಾಧಿಕಾರ ದ್ವಿತೀಯಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನವಃ

ವೇದಭಾರ ಭರಾಕ್ರಾಂತಾಃ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಫಲಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಬರೀ ಭಾರವಾಗಿ ಲೋಕಸಿದ್ಧಗಳಾದ, ಅರು ಮೂನ್ನು - ಹದಿನೆಂಟು ಕಲ್ಪಿಹಳ್ಳ - ವಿದ್ಯೆಗಳು, ಅಥವಾ ಆರುಮೂನ್ನು ಉಲಹಿಲ್ - ಹದಿನೆಂಟು ವಿದ್ಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ (ಉಲಹು - ವಿದ್ಯಾಸ್ಥಾನಗಳು - ಲೋಕೈತೇ ಅನೇನ ಇತಿಲೋಕಃ - ವಿದ್ಯೈ) ಶುಮೈಯಾನ ಕಲ್ಪಿಹಳ್ಳ - ವರಮುಪುರುಷಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಪಾದಕದವಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಭಾರವಾದ ಕಲೆಗಳು, ಎಂದು ಅನ್ವಯಮಾಡು ವುದು. ಶೂನ್ಯವಂದಾಲುಮ್ - ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾತವ್ಯಗಳಾದರೂ, ಇವೈತೊಹೈ ಎನ್ನು - ಇವುಗಳು ಕೇವಲ ಭಾರವೆಂದು (ಸಂಖ್ಯಾಮಾತ್ರಪೂರಕಗಳೆಂದು) ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಇಮೈಯಾ ಇಮೈಯವರ್ - ರೆಪ್ಪೆ ಬಡಿಯದ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ - ಅಂದರೆ ನಿತ್ಯನೂರಿಗಳಿಂದ ಅವರು ಕ್ಷಣಕಾಲವೂ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದವರು, (ಸಾಧಾರಣರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಎಂದು ಸಾರದೀಪಿಕಾ) ಏಟ್ಟಿಯ - ಸ್ತುತಿಸಲ್ಲಟ್ಟ, ಎಟ್ಟಿರಂಡೆಣ್ಣೆಯ - ಶ್ರೀಮದಷ್ಟಾಕ್ಷರವನ್ನೂ, ದ್ವಯ ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಸರ್ವದಾ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವ, ನಮ್ತಮಯಾಶಿರಿಯರ್ - ನಮ್ಮ ದರ್ಶನ ವ್ರವರ್ತಕರಾದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು, ಶದಿರುಮ್ - ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವ್ರದಗಳಾದ ತನಿನಿಲೈ - ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು, ಅಂದರೆ ಅಸಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾರತಮದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರವಾದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳೇ ಉಪಾ ದೇಯತಮಗಳೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಂದನರ್ - ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು ಏ - ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ - ಹದಿನೆಂಟು ವಿದ್ಯಾಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದರೂ ಇವುಗಳು ಕೇವಲಭಾರ. ಇವು ಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವು ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ - ಸಾರಾರ್ಥಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಪರಮಕೃಪೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳೂ ಸಾರತಮವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಧಿ ಕರಿಸಿದರೆ ಸಾಲದೇ ? ಮೂರೂಬೇಕೇ ? ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನ ವನ್ನು, ಶಾಖಾನಾಮುಪರಿಸ್ಥಿತೇನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶಾಖಾನಾಮುಪರಿ - ಅರ್ಥವರ್ಣನದಗಳ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ನಾರಾಯಣೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತೇನ - "ಓಮಿತ್ಯಗ್ರೇ ವ್ಯಾಹರೇತ್, ನಮಇತಿಪಶ್ಚಾತ್ ನಾರಾಯಣಾಯೇತ್ಯುಪನಿಷತ್" ಎಂದು ಪ್ರತಿ ಪಾದಿಸಲ್ಲಟ್ಟ, ಮೂಲೇನ ಮನುನಾ - ಮೂಲಮುಕ್ತನಾದ ಲಬ್ಧಾತ್ಮಕಃ - ಅತ್ಯಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವನ್ನು

ಹೊಂದಿ, [ಆತ್ಮಾ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತನು (ಪ್ರಣವಾರ್ಥ), ಅವನು ಪರತಂತ್ರನು (ನಮಶ್ಚಬ್ದಾರ್ಥ), ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸರ್ವದೇಶ, ಸರ್ವಕಾಲ, ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕವನು (ನಾರಾಯಣಾಯ) ಎಂಬ ಶೇಷತ್ವ ಪಾರತಂತ್ರತ್ವದಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಿಂದ ಸತ್ಕಲ್ಪನಾಗುತ್ತಾನೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಸನ್ನೇವಸಭವತಿ, ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಅಸತ್ಕಲ್ಪನಾಗುತ್ತಾನೆ.] ಸತ್ತಾಹೇತು - ದಾಸನ ಜೀವಿಕೆ - ದಾಸ್ಯವೃತ್ತಿ ಇದು ಸ್ವರೂಪಾನುಬಂಧಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಕೃತ್‌ಜಪೇನ - ಪ್ರಪತ್ತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರಣಮಂತ್ರವಾಗಿ ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಮಾಡಿ, ಶಾಖಾನುಮುಪರಿಸ್ಥಿತೇನ - ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಇಲ್ಲಿ ದ್ವಯಮಂತ್ರವೂ ಕರೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಎಂಬುದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ದ್ವಯೇನ - ದ್ವಯಮಂತ್ರದಿಂದ, ಸಕಲಂಕಾಲಂಕ್ಷಿಪನ್ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯನುಷ್ಠಾನಾನಂತರ, "ದ್ವಯಮರ್ಥಾನುಸಂಧಾನೇನ ಸಹ ಸದೈವಂ ವಕ್ತಾ," ಎಂಬ ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಕಾರ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಪ್ರಕಾರ, ತನ್ನ ಜೀವಿತಕಾಲವನ್ನು ಸ್ವಯಂಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿ ದ್ವಯಾರ್ಥಾನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಕಳೆಯುತ್ತಾ ವೇದೋತ್ತಮ - ವೇದಗಳಿಗಿಲ್ಲಾ ಶಿರೋಭೂಷಣವಾದ ಅಂದರೆ ವೇದಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ, ವಿಹಾರಸಾರಥಿದಯಾ - ಲೀಲೆಯಿಂದ ಅರ್ಜುನ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, (ಭಗವಂತನು ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಅವತಾರಮಾಡಿರುವುದು ಕೇವಲ ಲೀಲೆಗೋಸ್ಕರ, ಕರ್ಮಕೃತವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ) ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ದಯೆಯ ಗುಂಭೇನ - ಸಮೂಹವಾದ (ಚರಮಶ್ಲೋಕವು ದಯೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಸಂದರ್ಭ) ವಿಸ್ತಂಭಿತಃ - ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದ. (ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯನುಷ್ಠಾನಮಾಡಿದವನ ಸಕಲಪಾಪಗಳೂ ತೊಲಗಿ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವು ಬೇಡವೆಂಬ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ) ಸಾರಜ್ಞೋಯದಿಕಶ್ಚಿದಸ್ತಿ ಭುವನೇ - ಹೀಗೆ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬನು ಇದ್ದರೂ, (ಕಶ್ಚಿತ್, ಯದಿ ಎಂಬ ಪದಗಳು ವಸ್ತು ದೌರ್ಲಭ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ), ಸಃ - ಅವನು ಸಃ - ನಮ್ಮ ಯೋಥಸ್ಯ - ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನಾಥಃ - ನಿರ್ವಾಹಕನು, ಇದರಿಂದ ಬಹುಶಾಸ್ತ್ರವೇದಿಯಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಧುರಂಧರನು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸೂಚಿತ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ : ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಶೇಷತ್ವ ಪಾರತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಲಬ್ಧಸತ್ತಾಕನಾಗಿ ನಿರಂತರಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉಪಾಯವಾದ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ದ್ವಯಮಂತ್ರವು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಚರಮಶ್ಲೋಕವು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಪನ್ನನಾದವನ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಭಗವಂತನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂಶಯ ನಾಗಿರುವಂತೆ ಹೇಳಿ, ಇವನಿಗೆ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳೂ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಒಂದೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ಮೂರೂ ನಮಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದವು. ಹೀಗೆ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಧುರಂಧರನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತಮುಪಾದೇಶಿಕಾನುಗೃಹೀತವಾದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದಲ್ಲಿ,
ಎರಡನೆಯ ಸಾರನಿಷ್ಕರ್ಷಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ "ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ" ನ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ.

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿ ತಂತ್ರಾಧಿಕಾರಃ

[ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವಸಂಬಂಧಾದಿಗಳು]

ಅಧೀಯತ್ವಪ್ರಭೃತಿನಿಯಮೈ ರಾದಿಕರ್ತೃತ್ವರೀರಂ |
ಸತ್ತಾಸ್ಥೇಮಪ್ರಯತನಫಲೇ ಸ್ವೇತದಾಯತ್ತಮೇತತ್ ||
ವಿಶ್ವಂ ಪಶ್ಯನ್ನಿತಿ ಭಗವತಿ ವಾಪಕಾದರ್ಶ ದೃಷ್ಟೇ |
ಗಂಭೀರಾಣಾಮಕೃತಕ ಗಿರಾ ಜ್ಞಾಹತೇ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಮ್ ||10||

ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾವ್ಯಾಖ್ಯಾ

ಪೂರ್ವಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, “ಅವ್ಯಂಶತ್ತಿಲುಮ್ ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿತಂತ್ರಗಳಾದ ತತ್ತ್ವಹಿತಗಳುಳ್ಳದ್ದೆಯು ಸಂಗ್ರಹಮಾಪ್ತಿಯಾಲೇ ಮಿಹವುಮ್ ಸಾರತಮಮಾಯಿರುಕ್ಕುಂ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಮ್”, ಎಂದು ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳು ಸಾರತಮನಾದುವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಗಳಾವುವು, ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯವರೈರು, ಅಧೀಯತ್ವಪ್ರಭೃತಿನಿಯಮೈಃ, ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವತಿ ವ್ಯಾಪಕಾದರ್ಶದೃಷ್ಟೇಸತಿ, ವಿತದ್ವಿಶ್ವಂ, ಸತ್ತಾಸ್ಥೇಮ ಪ್ರಯತನಫಲೇಷು ವಿತದಾಯತ್ತಂ, (ಅತಃವಿವ) ಅಧೀಯತ್ವ ಪ್ರಭೃತಿನಿಯಮೈಃ ಆದಿಕರ್ತೃ ಶರೀರಮಿತಿ ಪಶ್ಯನ್ ಗಂಭೀರಾಣಾಮ್ ಅಕೃತಕಗಿರಾಂ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಂ ಗಾಹತೇ ಎಂದು ಅನ್ವಯ.

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಃ

ಭಗವತಿ - ಭಗವಂತನು, ವ್ಯಾಪಕಾದರ್ಶದೃಷ್ಟೇಸತಿ - - ವ್ಯಾಪಕಮಂತ್ರವಾದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವೆಂಬ, ಆದರ್ಶ - ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ, ದೃಷ್ಟೇಸತಿ - ಕಾಣಲ್ಪಡಲು, ಸತಿಪಸ್ವಮಿ - ಪಾಧಸೀಪೀತೇ ತೃಷ್ಣಾ ಶಾಮ್ಯತಿ, ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದರೆ ದಾಹವು ಶಮನವಾಗುತ್ತೆ ಎಂಬಂತೆ. ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವೆಂಬ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣಲು, ಎಂದರ್ಥ. ವಿತದ್ವಿಶ್ವಂ - ಈ ಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವು ಸತ್ತಾ - ಇರುವಿಕೆ, (ಸ್ವರೂಪ) ಸ್ಥೇಮ - ಸ್ಥಿತಿ ಅಂದರೆ ಆ ಸ್ವರೂಪದ ಅನುವೃತ್ತಿ, ಪ್ರಯತನ ಫಲೇಷು - ಪ್ರವೃತ್ತಿ-ಅದರ ಫಲ - ಭೋಗ ಮೋಕ್ಷಗಳು - ಅಂದರೆ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುವ, ಭೋಗಗಳು ಸಂಸಾರ ನಿವೃತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಮಹಾಸಂದ (ಮೋಕ್ಷ) ಇವುಗಳು, ವಿತದಾಯತ್ತಂ - ಈ ಭಗವಂತನ ಅಧೀನವಾದವು. ಆದ ಕಾರಣ ಅಧೀಯತ್ವಪ್ರಭೃತಿ - ಅಧೀಯತ್ವ - ಭಗವಂತನಿಂದ ಸ್ವರೂಪಧಾರಣ ಪ್ರಭೃತಿ ಶಬ್ದದಿಂದ - ನಿಯಾಮ್ಯತ್ವ, ಶೇಷತ್ವಗಳು ವಿವಕ್ಷಿತ, ಅಂದರೆ ಭಗವಂತನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವನಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿರುವವು. ನಿಯಮೈಃ - ಎಂಬ ನಿಬಂಧದಿಂದ - ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವಂತನಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರುವವು, ಆದ ಕಾರಣ ಆದಿಕರ್ತೃತ್ವರೀರಂ - ಆದಿಕರ್ತೃವಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರೀರಭೂತಗಳು, ಇತಿ ಹೀಗೆ ಪಶ್ಯನ್ - ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಗಂಭೀರಾಣಾಂ - ಅಳವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೃಂಥ - ಅಲ್ಪಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಾಗದಂಥಹ, ಅಕೃತಕಗಿರಾಂ - ಅಪಾರುಷೇಯಗಳಾದ ಭೇದಾ ಭೇದ ಭೇದಕ ಪ್ರತಿಗಳು, ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಂ - ವಿಶೇಷಾರ್ಥೋಧಕ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು, ಗಾಹತೇ - ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರತಿತಂತ್ರ ಶಬ್ದಾರ್ಥ

ಪ್ರತಿತಂತ್ರಮಾವದು ? ಮುಟ್ಟುಳ್ಳ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳೊರುವರು ಮಿಶ್ರಿಯಾದೇ ತನ್ನುಡ್ಡಿಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರತಿರ್ಕ್ತೇ ಅಸಾಧಾರಣಮಾನವರ್ಥಮ್.

ಶರೀರ ಶರೀರಿಭಾವ ಸಂಬಂಧ

ಇಬ್ಬು ವೇದಾನ್ತಿ ಹಳಾಸ ನಮ್ಮುಡ್ಡಿಯ ದರ್ಶನಪ್ರತಿರ್ಕ್ತೇ ಅಸಾಧಾರಣಮುಮಾಯಾ ಪ್ರಧಾನಮುಮಾನವರ್ಥವೇದಿನ್ನಿಲ್ ? ಚೇತನಾಚೇತನಜ್ಞಳುಕ್ಕು ಮೀಶ್ವರನಕ್ಕುಮುಣ್ಣಾನ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಬಂಧದಿಹಳ್.

ವ್ಯಾಪಕಾದರ್ಶವೆಂಬುದು - ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿರುವ 'ನಾರಾಯಣ' ಶಬ್ದವು, ನಾರಾಃಅಯನಂ ಯಸ್ಯ" ಎಂಬ ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸದಿಂದ ಚೇತನಾ ಚೇತನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ವ್ಯಾವರಿಸಿದವನು, ಎಂಬ ಅರ್ಥದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಅಂಥಹ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ "ವ್ಯಾಪಕ ಮಂತ್ರವೆಂದು ವ್ಯವಹಾರ. ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ - "ಯಸ್ಯಚೇತನಸ್ಯಯದ್ರವ್ಯಂ, ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಸ್ವಾರ್ಥೇ ನಿಯಂತುಂ ಧಾರಯಿತುಂ ಚ ಶಕ್ಯಂ ಶೇಷ ತೈಕ ಸ್ವಭಾವಂಚ, ತತ್ತಸ್ಯ ಶರೀರಂ" ಎಂದು ಭಗವದ್ವಾಪ್ಯಕಾರರು ಭಾಷ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಶರೀರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ ಚೇತನನು ಮತ್ತು ಅಚೇತನವು ಇವೆರಡೂ, - ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಆಧೇಯತ್ವ ಅವನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು (ನಿಯಾಮ್ಯತ್ವ) - ಇದು ಸಂಕಲ್ಪಾಶ್ರಿತತ್ವ - ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಇವುಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯು - ಕಾಲಾಂತರದ ಅನುವೃತ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗಿ, ಶೇಷತ್ವ - ಅವನ ಅಧೀನವಾಗಿದೆ. ಅವನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳು ಅವನಿಗೆ ಶರೀರ. ಅವನು ಇವುಗಳಿಗೆ ಆತ್ಮಾ - ಅಂತರ್ಯಾಮಿ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಭೇದ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೂ, ಅಭೇದ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೂ, ಘಟಕಶ್ರುತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಏಕಾರ್ಥ ಬೋಧಕತ್ವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿತಂತ್ರ ಶಬ್ದಾರ್ಥ

ಪ್ರತಿತಂತ್ರ ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಪ್ರತಿತಂತ್ರಮಾವದು, ಇತ್ಯಾದಿಯಿಂದ - ಅದಾಗಿ ಪ್ರತಿತಂತ್ರವೆಂಬುದು, ಇತರ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳು ಯಾರೂ ಅಂಗೀಕರಿಸದೆ, ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಅರ್ಥ.

ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ

ಇಂಗು ವೇದಾಂತಿಹಳಾಸ ಇತ್ಯಾದಿ - ಇಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅಸಾಧಾರಣ ವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ ಚೇತನ (ಜೀವರಾಶಿಗಳು) ಅಚೇತನ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ (ಭಗವಂತನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ) ಉಂಟಾಗಿರುವ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಅದಿಶಬ್ದದಿಂದ ಸರ್ವ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವಗಳು - ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಗಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಯೋ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಪರವಾಗಿಯೋ ಭಗವಂತ ನನ್ನೇ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ, ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳು ವಿಶ್ವಾದ್ಯೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದವು.

ಶರೀರ, ಶರೀರಿ ಲಕ್ಷಣ

ಇಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ ಪದವು ದಿವ್ಯಧರ್ಮ ರೂಪಪತಿ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ತಿನ್ನಕ್ಕೆಯಾ ವಿಶ್ವವಾದ ಈಶ್ವರ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸುತ್ತದೆ. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಇರುವುದು ಉಭಯ ಸಾಧಾರಣ. "ಯಥಾ ಸರ್ವಗತೋ ನಿಷ್ಕು"

(ಶರೀರ ಶರೀರಲಕ್ಷಣ)

ಅತಿಲ್ ಈಶ್ವರನಕ್ಕು ಶರೀರತ್ವಮಾವತು ಚೇತನಾಚೇತನ ದ್ರವ್ಯಗಳ್ಳೆ ಪ್ಪೂರ್ಣ ನಿಯಮೇನ ಧಾರಕನುಮಾಯ್, ನಿಯನ್ತಾವುಮಾಯ್, ಶೇಷಿಯುಮಾಯಿರುಕ್ಕು.

ಚೇತನಾಚೇತನಜ್ಞ ಳುಕ್ಕು ಶರೀರತ್ವಮಾವದು ನಿಯಮೇನ ಈಶ್ವರನೈಪ್ಪತ್ತ ಧಾರ್ಯ ಮುಮಾಯ್, ನಿಯಾಮ್ಯಮುಮಾಯ್, ಶೇಷಮುಮಾನ ದ್ರವ್ಯಮಾಯಿರುಕ್ಕು.

ಚೇತನಾಚೇತನಜ್ಞ ಳೈಪ್ಪತ್ತ ಧಾರಕನುಮಾಯ್, ನಿಯನ್ತಾವುಮಾಹೈ ಯಾವದು ತಗ್ಗಸ್ವರೂಪತ್ತಾಲುಂ ಸಜ್ಜಲ್ಪತ್ತಾಲುಂ ಯಥಾರ್ಹಂ ಸತ್ತಾ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಹಳುಕ್ಕು ಪ್ರಯೋಜಕ ನಾಯಿರುಕ್ಕು.

ಈಶ್ವರನ ಧಾರಕತ್ವ ನಿಯಂತ್ಯತ್ವ ನಿಯಾಮಕತ್ವ:

ಅದೆಜ್ಞನೇ ಯೆನ್ನಿಲ್ ? — ಈಶ್ವರ ತಗ್ಗ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕಧರ್ಮಜ್ಞ ಳುಕ್ಕುಮ್, ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣಜ್ಞ ಳಾನಗುಣಜ್ಞ ಳುಕ್ಕುಂ . ಮೋಲೇ ಸ್ವವೃತ್ತಿರಿಕ್ತ ಸಮಸ್ತ ದ್ರವ್ಯಜ್ಞ ಳುಕ್ಕುಮವ್ಯವ ಹಿತನಾಹ ಸ್ವರೂಪೇಣವಾಧಾರಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್, - ಅವೋ ದ್ರವ್ಯಜ್ಞ ಳೈಯಾಶ್ರಯಿತ್ತಿ ರುಕ್ಕುಮ್ ಗುಣಾದಿಹಳುಕ್ಕುಂ ಅವೋದ್ರವ್ಯದ್ವಾರಾ ಆಧಾರಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್.

ತಥೈವೇಯಂದ್ವಿಜೂತಮ್, ಎಂಬ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ವಚನದ ಪ್ರಕಾರ, ಸರ್ವಗತತ್ವ, ಸರ್ವವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನ ಪ್ರಕಾರವು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅಂತಃ ಪ್ರವೇಶವು ನಿಯಮನಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅದರಿಂದ ಆತ್ಮತ್ವವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನ. (ವಿಷ್ಣು ಚಿತ್ತೀಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ) - ಇದು ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಸಾರತಾನ್ವರ್ಮಕೌಮುದಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಅರ್ಥ.

ಅನಂತರ, “ಚೇಷ್ಟೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಾಶ್ರಯಶ್ಚರೀರಂ” ಎಂಬ ನ್ಯಾಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಶರೀರ, ಶರೀರ ಲಕ್ಷಣವು ಅವ್ಯಾಪ್ತಾದಿ ದೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ಅದ್ದರಿಂದ ಆ ಲಕ್ಷಣವು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ದಿಂದ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವ ಶರೀರ, ಶರೀರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿವರಿಸುವವರಾಗಿ, “ಅದಿಲ್ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಶರೀರತ್ವಮಾವದು,” ಎಂದಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನಿಗೆ (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣ ನಿಗೆ) ಶರೀರತ್ವ (ಆತ್ಮ)ವೆಂಬುದು, ಚೇತನಾ ಚೇತನ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ನಿಯಮೇನ (ಸತ್ತೆ ಇರುವ ಪರ್ಮಂತ- ಅನಾದ್ಯನಂತ ಕಾಲಾವಧಿ) ಧಾರಕನೂ, ನಿಯಮೇನ ನಿಯಮಿಸುವವನೂ, ನಿಯಮೇನ ಶೇಷ (ಕ್ಷಾಮಿ)ಯೂ ಆಗಿರುವುದು ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳಿಗೆ ಶರೀರತ್ವವೆಂಬುದು, ನಿಯಮೇನ ಈಶ್ವರನಿಂದ (ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ) ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಶೇಷ (ಅಧೀನವಾಗಿರುವ) ದ್ರವ್ಯವಾಗಿರುವಿಕೆ. ನಿಯಮಿಸುವಿಕೆ ಎಂದರೇನು, ಎಂದರೆ ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಧರಿಸಿರುವುದು, ಮತ್ತು ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ನಿಯಮಿಸುವುದು. ಇದರಿಂದ ಯಥಾರ್ಹ ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳ - ಸತ್ತಾ, ಸ್ಥಿತಿ, ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜಕನಾಗಿರುವುದು ಧಾರಕತ್ವ. ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಇವುಗಳ ಸತ್ತಾಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜಕನಾಗಿರುವುದು ನಿಯಂತ್ಯತ್ವ. ಈ ಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಘಟಕ್ಕೆ ಭೂತಲವು ಶರೀರವಾಗ ಲಾರದು. ಹಾಗೆಯೇ ಘಟದಲ್ಲಿರುವ ರೂಪವು ಯಾವಾಗಲೂ ಘಟದಿಂದ ಧಾರ್ಯವಾದರೂ, ರೂಪವು ದ್ರವ್ಯವಲ್ಲ: ಗುಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಲಕ್ಷಣವು ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಾದ್ದರಿಂದ ರೂಪಕ್ಕೆ ಘಟವು ಶರೀರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಈಶ್ವರನ ಧಾರಕತ್ವ, ನಿಯಂತ್ಯತ್ವ ನಿಯಾಮಕತ್ವ

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳಿಗೆ ಪೃಥಿವೀ ಮೊದಲಾದುವು ಆಧಾರವಾಗಿರುವಾಗ, ಇವುಗಳಿಗೆ ಈಶ್ವರನು ಆಧಾರವಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು, “ಅದೆಂಗೆನೇ ಎನ್ನಿಲ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜೀವರ್ಹಳಾಲೇ ಧರಿಕ್ಕಪ್ಪಡುಹಿರ ಶರೀರಜ್ಜಳುಕ್ಕು ಜೀವದ್ವಾರಾ ಆಧಾರಮಾಯಿರುಕ್ಕು ಮೆನ್ನು ಶಿಲರ್ ಶೊಲ್ಲುವರ್ಹಳ್. ಜೀವನೈದ್ವಾರ ಮಾಹಕ್ಕೊಣ್ಣುಮ್ ಸ್ವರೂಪತ್ತಾಲು ಮಾಧಾರಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮೆನ್ನು ಶಿಲವಾಚಾರ್ಯರ್ಹಳ್ ಶೊಲ್ಲುವರ್ಹಳ್. ಇಪ್ಪಡಿ ಸ್ವರಮುಮ್ ಈಶ್ವರಸ್ವರೂಪತ್ತೈಪ್ಪತ್ತ ಅಪ್ಪಳನ್ನಿಡ್ಧ ವಿಶೇಷಣ ಮಾಹೈಯಾಲೇ ಇವತ್ತಿನ ಸತ್ತಾದಿದಳಾತ್ರಯ ಸತ್ತಾಧೀನಂಗಳ್.

ಸರ್ವವಸ್ತುಕ್ಕಳುಡೈಯವುಮ್ ಸತ್ತೈಸಜ್ಜಲ್ವಾಧೀನೈಯಾಹೈ ಯಾವತು - ಅನಿತ್ಯಜ್ಜಳ್ ಅನಿತ್ಯೇಚ್ಚೈಯಾಲೇ ಉತ್ಪನ್ನಜ್ಜಳಾಯುಮ್, ನಿತ್ಯಜ್ಜಳ್ ನಿತ್ಯೇಚ್ಚಾ ಸಿದ್ಧಜ್ಜಳಾಯು ಮಿರುಕ್ಕೈ. ಅವ್ವರ್ದತ್ತೈ “ಇಚ್ಛಾತ ಏನ ತನ ವಿಶ್ವಪದಾರ್ಥಸತ್ತಾ”(1) ಎನ್ಹಿರ ಕ್ಲೋಕತ್ತಾಲೇ ಅಭಿ

ಹೇಗೆಂದರೆ, ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕಗಳಾದ ಧರ್ಮಗಳಿಗೂ, ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣ ಗುಣಗಳಿಗೂ ಹೇಗೆ ಧಾರಕನೋ, ಹಾಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಸಮಸ್ತ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ (ಅವ್ಯವಹಿತವಾಗಿ) ಆಧಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆಂದರ್ಥ. ಆಯಾಯಾ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಯಾಯಾ ದ್ರವ್ಯಮೂಲಕವಾಗಿ ಆಧಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಜೀವಾತ್ಮರುಗಳಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಶರೀರಗಳಿಗೆ ಜೀವದ್ವಾರಾ ಆಧಾರ ಭೂತಾನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೆಲವರು (ಸೋಮಾಶಿಯಾಂಡಾನ್) ಹೇಳುತ್ತಾರೆ “ಅನೇನ ಜೀವೇನಾತ್ಮನಾ ಅನುಪ್ರವಿಶ್ಯ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ. ಜೀವನನ್ನು ದ್ವಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡೂ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ ಆ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೆಲವು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಮತ. “ಯಸ್ಯಸುವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಶರೀರಮ್” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವಶರೀರಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ “ಅನೇನ ಜೀವೇನಾತ್ಮನಾ ಅನುಪ್ರವಿಶ್ಯನಾಮರೂಪೇ ವ್ಯಾಕರವಾಣಿ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಜೀವದ್ವಾರಾ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಶರೀರಗಳಿಗೂ ಆಧಾರಭೂತನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ. “ಇಪ್ಪಡಿಸರ್ವಮುಮ್” ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಗೆ ಸರ್ವಜೀತನಾ ಜೀತನಗಳು ಈಶ್ವರನ (ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಷ್ಣುನ) ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ [ಸತ್ತೆ] ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಆಶ್ರಯವಾದ ಈಶ್ವರನ ಸತ್ತಾಧೀನವಾಗಿವೆ

ಸರ್ವವಸ್ತುಕ್ಕಳುಡೈಯವುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ -

ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳ ಇರುವಿಕೆಯು ಈಶ್ವರನ ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವಾಗಿವೆ ಎಂದರೆ ಅನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಅನಿತ್ಯೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿಯೂ ನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು ನಿತ್ಯೇಚ್ಛಾಸಿದ್ಧಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವುವು. ಈ ವಸ್ತುವು ಅನಿತ್ಯವಾಗಿರಲಿ ಎಂಬುದು ಅನಿತ್ಯೇಚ್ಛಾಸಿದ್ಧತ್ವ. ಈ ವಸ್ತುವು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರಲಿ, ಎಂಬುದು ನಿತ್ಯೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದದು. ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು (1) “ಇಚ್ಛಾತ ಏನತನ ವಿಶ್ವಪದಾರ್ಥಸತ್ತಾ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಅಭಿಯುಕ್ತರು (ಕೂರತ್ತಾಪ್ತವಾನ್) ವಿಚಾರಿಸಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

(1) ಇಚ್ಛಾತ ಏನತನ ವಿಶ್ವಪದಾರ್ಥ ಸತ್ತಾ, ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಿಯಾಸ್ತಪತ್ನು ಸ್ವೇಚ್ಛನ ತೇಹನಿತ್ಯಾಃ |

ನಿತ್ಯಂತ್ವದೇಕ ಪರತಂತ್ರ ನಿಜಸ್ವರೂಪಾಃ ಭಾವತ್ಯ ಮಂಗಲ ಗುಣಾಹಿ ನಿರರ್ಶನಂ ಪಃ ||

ವೈಕುಂಠಸ್ತವ್ಯಃ 36) ಎಲೈ ಭಗವಂತನೇ, ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ಸತ್ತೆ (ಇರುವಿಕೆ)ಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ ಅವು (ಗಳಲ್ಲಿ) ಕೆಲವು ನಿತ್ಯವಾಗಿರಲು ಇಷ್ಟ. ಅವು ನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು. ಇದಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯವೂ ನಿನಗೆ ಆಧೀನವಾದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿನ್ನ ಮಂಗಳವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳದ್ದಷ್ಟಾದಂಥ ಭೂತಗಳು.

ಯುಕ್ತರಾಹಳ್ಳ. ವಿವೇಕಿತ್ತಾರ್ಹಳ್ಳ ಇತ್ತಾಲೇ ಸರ್ವತ್ತಿನುಡೈಯುವುನಾ ಸತ್ತಾನುವತ್ತಿ ರೂಪೈಯಾನ ಸ್ಥಿತಿಯುನಾ ಈಶ್ವರೇಚ್ಚಾಧೀನೈಯಾನ ಪಡಿಯಾಲೇ, ಸರ್ವನುಮಾ ಈಶ್ವರ ಸಂಕಲ್ಪಾಶ್ರಿತ ಮೆನ್ನು ಶೊಲ್ಲುಹಿರದು. ಗುರುದ್ರವ್ಯಂಗಳ್ ಸಂಕಲ್ಪತ್ತಾಲೇ ಧೃತಬ್ಬಳಿನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಳಿಲ್ ಶೊಲ್ಲುಮದು (1) ದಾಸ್ಸಚಂದ್ರಾರ್ಕ ನಕ್ಷತ್ರಂ ಖಂದಿಶೋಭೂಮಹೋದಧಿಃ | ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ನೀರೈಣ ವಿಧೃತಾನಿ ಮಹಾತ್ಮನಃ ನಿಂದಿರ ಪಡಿಯೇ ಓರೊರು ದೇಶವಿಶೇಷಜ್ಞಳಿಲೇ ವಿಶ್ವಾದಪಡಿ ನಿರುತ್ತಹೈಯೈಸ್ಸು ೫೫.

ಇಪ್ಪಡಿ ಇಚ್ಛಾಧೀನ ಸತ್ತಾಸ್ಥಿತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಹಳಾನ ವಸ್ತುಕ್ಕಳಕ್ಕು ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ನುನ್ ಶೆಯೇಹಿರತನ್ನಿಲ್ ? ಪರಮಾತ್ಮಾನುಡೈಯ ಇಚ್ಛೆ ಇವ್ವಸ್ತುಕ್ಕಳೈ ಪರಮಾತ್ಮಾನಿನ್ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತನು ಲಾಹ ವರುತ್ತು ವೈಕ್ಕುಮ್. ಇಪ್ಪಡಿ ಸರ್ವ ನಸುವುನಾ ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತ ನುಯಾ ಈಶ್ವರೇಚ್ಛಾಧೀನನುಯಾ ಇರುಕ್ಕುಮ್. ಲೋಕತ್ತಿಲುಮಾ ಶರೀರಂ ಶರೀರಿಯಿ

ಇತ್ತಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಗೆ ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳ ಇರುವಿಕೆಯು ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತವಾಗಿರುವುದೆಂದ ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳ ಸತ್ತಾನುವತ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಈಶ್ವರೇಚ್ಛಾಧೀನವಾಗಿ (ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನ) ಸರ್ವವೂ ಈಶ್ವರ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಈಶ್ವರ ಶಬ್ದವು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನರ ಈಶ್ವರ ಶಬ್ದವು ದ್ವಿವಿಷ್ಟ. ಪತಿಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ವಿವಕ್ಷೆಯಿಂದ ಏಕವಚನ ಪ್ರಯೋಗ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪಾಧೀನ, ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವೆಂಬ ಮಾತು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರ ಸ್ವರೂಪಾಧೀನ, ಮತ್ತು ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವೆಂದರ್ಥ. ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ (ಸತ್ತೆ) ಸ್ವರೂಪವು, ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾಗಿದೆಯೋ, ಆ ಮೊದಲನೆ ವಸ್ತುವಿನ ಸತ್ತಾನುವತ್ತಿರೂಪ ವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಆ ಎರಡನೆ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿದೆ, ಎಂಬ ನಿಯಮವು ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ರೇತ. ಭಾರವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ, ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದು,(1) ದ್ಯಾಸ್ಸಚಂದ್ರಾರ್ಕ ನಕ್ಷತ್ರಮಿ ದಿಶೋಭೂಮಹೋದಧಿಃ | ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ನೀರೈಣ ವಿಧೃತಾನಿ ಮಹಾತ್ಮನಃ ||, ಎಂಬಂತೆ, ಅಯಾಯಾ ಸ್ಥಾನ ಗಳಲ್ಲಿ, ಕೇಳಿಗೆ ಬೀಳದೆ, ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವುದನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ.

ಇಪ್ಪಡಿ ಇಚ್ಛಾಧೀನ ಇತ್ಯಾದಿ, ಹೀಗೆ ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಈಶ್ವರನ ಇಚ್ಛಾ-ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನ ವಾಗಿವೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು ಏನು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ, ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪವು ಈ ವಸ್ತು ಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತಗಳಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. "ಮತಾಸ್ಥಾನಿಸರ್ವಭೂತಾನಿ" ಎಂಬಂತೆ ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳೂ ಈಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪಾಧೀನವಾಗಿಯೂ, ಈಶ್ವರನ ಇಚ್ಛಾಧೀನವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಶರೀರವು ಶರೀರಿಯಾದ ಜೀವಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದ ಜೀವನು ಇರುವ ಪರ್ಮಂತ ಇದ್ದು ಅವನು ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಶರೀರವು ಕೊಳೆಯುವುದರಿಂದ

(1) ಸ್ವರ್ಗ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಆಕಾಶ, ದಿಕ್ಪಾ, ಭೂಮಿ, ಸಮುದ್ರ ಮೊದಲಾದವು, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ವಾಸುದೇವನ (ಭಗವಂತನ) ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ಆಕಾಶ, ದಿಕ್ಪಾ, ಸಮುದ್ರ ಇವುಗಳು ಹೇಗೆ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ ಎಂದರೆ, ಆಕಾಶವು ದೇಶಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದದ ಇರುವಿಕೆದಿಕ್ಕುಗಳು. ಉಪಾಧ್ಯವಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಆಕಾಶ. ಇವುಗಳಿಗೂ ಆಯಾಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಧರಿಸಿರುವುದೇ, ವಿಧರಣಾರ್ಥ. ಸಮುದ್ರವು ತನ್ನ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಖಾಲಿದೇ ಇರುವುದೇ, ಭಗವತ್ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಧರಿಸಿರುವಿಕೆ. "ಏತಸ್ಯವಾ ಅಕ್ಷರಸ್ಯ ಪ್ರಶಾಸನೇ ಗೌರ್ವ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾ ವಿಧೃತೇತಿಷ್ಠತಃ", ಎಂದು ಭಾರವಾದ ಸ್ವರ್ಗ, ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಧರಿಸಿರು ವಂತೆ ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ ಸೂಕ್ತ. ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲ್ಲವೇ ಧರಿಸಿರುವುದು ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ, ಆಯಾಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚಲಿಸದೆ ಇರುವಂತೆ ಸಂಕಲ್ಪವಾಡಿ ಧರಿಸಿರುವುದು ಎಂದರ್ಥ.

ನುಡೈಯ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತ ಮುಮಾಯ್ ಸಚ್ಚಲ್ಪಾಶ್ರಿತ ಮುಮಾಯಿರುಕ್ಕ ಕ್ಕಾಣಾನಿನ್ನೋಮ್. ಜೀವನಿರುನ್ನ ಕಾಲನಿರುನ್ನ, ಇರ್ವನಿಟ್ಟುಪೋದ್ವೈಯಾಲೇ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತಮ್. ಇನ್ನರ್ಥಂ ಸಚ್ಚಲ ಮಿಲ್ಲಾದ ಸುಮುಪ್ಪಾದ್ಯವಸ್ಥೈಹಳಿಲೇ ತೇವದು. ಜಾಗರಾದಿ ದಶೈಹಳಿಲ್ ಸಚ್ಚಲ್ಪತ್ತಾಲೇ ವಿಶ್ವಾದಪಡಿ ತಾಜ್ಜಂಪೋದು ಸಚ್ಚಲ್ಪಾಶ್ರಿತ ಮುನ್ನಕ್ಕಡವದು.

ಅಧೇಯತ್ವ, ನಿಧೇಯತ್ವ, ಶೇಷತ್ವಗಳ, ಅರ್ಥ ನಿರೂಪಣೆ

ಇದಿಲ್ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತ ಮಾಯಿರುಕ್ಕರ ಪಡಿಯೈ ಅಧೇಯತ್ವಮೆನ್ನುಂ, ಸಚ್ಚಲ್ಪಾಧೀನ ಮಾಯಿರುಕ್ಕರ ಪಡಿಯೈ ನಿಯಾಮ್ಯತ್ವಮೆನ್ನುಂ ಶೋಲುಹಿರುದು. ಈಶ್ವರನ್ ಸರ್ವಶೇಷಿಯಾಹೈಯಾವದು "ಉಪಾದತ್ತೇ ಸತ್ತಾಸ್ಥಿ ತಿನಿಯಮನಾದ್ಯೈಶ್ಚಿದಚಿತಾ ಸ್ವಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಶ್ರೀಮಾನಿತಿ ವದತಿನಾಗಾಪನಿಷದೀ | ಉಪಾಯೋಪೇಯತ್ವೇ ತದಿಹತವತತ್ವಂ ನತುಗುಣಾ ವತಸ್ತ್ವಾಂ ಶ್ರೀರಂಗೇಶಯ ಶರಣಮನ್ಯಾಜ ನೈಜಮ್ ||

ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತ. ಈ ಅರ್ಥವು ಸಂಕಲ್ಪವಿಲ್ಲದೆ ಗಾಢವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಸುವ ಮತ್ತು ಮೂರ್ಚಿ ಹೋಗಿರುವ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಜಾಗರಣಾಗಿಯೂ, ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕಾಣುವಾಗಲೂ, ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಳಿದ ಹಾಗೆ ಧರಿಸುವುದು ಸಂಕಲ್ಪಾಶ್ರಿತವೆಂದು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು.

ನಿಧೇಯತ್ವ ಶೇಷತ್ವಗಳ ಅರ್ಥನಿರೂಪಣೆ

ಇದಿಲ್ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತ ಮಿತ್ಯಾದಿ - ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತನಾಗಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಅಧೇಯತ್ವ ವೆಂದೂ, ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನನಾಗಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನಿಯಾಮ್ಯತ್ವವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವಶೇಷ - ಸರ್ವಜೀತನಾ ಚೇತನಗಳಿಗೂ ಶೇಷಿಯಾಗಿರುವುದು, ಹೇಗೆಂದರೆ "ಪರಗತಾತಿಶಯಾ ಧಾನೇಚ್ಛಯಾ ಉಪಾದೇಯತ್ವ ಮೇವ ಯಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪಂ, ಸಶೇಷಃ ಪರಶೈಷೀ," ಎಂಬುದು ಶೇಷ ಶೇಷಭಾವ ಲಕ್ಷಣ ಅಂದರೆ ತನಗೆ ಅಧೀನ ವಾದ ವಸ್ತುವಿಗೆ, ತನಗೆ ಒಂದು ಆತಿಶಯತ್ವವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವುದೇ, ಸ್ವರೂಪವಾದರೆ ಆ ವಸ್ತುವು ತನಗೆ ಶೇಷವಾದದ್ದು. ತಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಶೇಷ, ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, (1) "ಉಪಾದತ್ತೇ ಸತ್ತಾಸ್ಥಿ ತಿನಿಯಮನಾದ್ಯೈಶ್ಚಿದಚಿತಾ

1 ಶ್ರೀರಂಗರಾಜಸ್ತವ-2-87

ಶ್ರೀಮಾನ್ - ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು [ಇದರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಿಗೆ ಶೇಷಿಗಳು ಎಂಬರ್ಥ ದ್ಯೋತ್ಯ.] ಸ್ವಮುದ್ದಿಶ್ಯ - ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ, ಸತ್ತಾಸ್ಥಿ ತಿನಿಯಮನಾದ್ಯೈ - ಇರುವಿಕೆ, ಅದರ, ಅನುಷ್ಠಾನ, ನಿಯಮನ ಆದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ಭೋಗಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು, ಇವುಗಳಿಂದ, ಚಿದಚಿತಾ - ಚೇತನಾಚೇತನಗಳನ್ನು, ಉಪಾದತ್ತೇ - ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ ಜೀವರು ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೇಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವ ಭೋಗಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಲೀಲೆಗಾಗಿಯೂ, ಭೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಕೊಟ್ಟು ಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಚೇತನರಿಗೆ ಪಾರಾರ್ಥವೇ (ಶೇಷಭಾವವೇ) ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಾರ್ಥವೆಂಬುದು ಭ್ರಾಂತಿಸಿದ ಇತಿವದತಿವಾಕ್ - ಔಷನಿಷದೀ - ಒಲಗೆ ಉಪನಿಷತ್ತು ಹೇಳುತ್ತದೆ "ಸಮಕಾಶೇನರಮೇತ, ತಸ್ಯಧ್ಯಾನಾಂತಸ್ತಸ್ಯ, ಬಾಲಕ್ರೀಡನಕ್ಪರಿಪ್" ಎಂಬುದು ಉಪಬೃಂಹಣಶ್ಲೋಕ

ಉಪಾಯೋಪೇಯತ್ವೇ ತದಿಹ ತವ ತತ್ವಂ - ತತ್ - ಆದ ಕಾರಣ, ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಉಪಾಯವಾಗಿಯೂ, ಉಪೇಯ- ಹೊಂದಲ್ಪಡುವವನಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿರುವುದು, ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ನಿನಗೆ - ಸ್ವಭಾವ-ಸಿದ್ಧಗಳು, ನತುಗುಣಾ - ಆಗತುಗಳಲ್ಲ. ಆತು ಆದಕಾರಣ, - ಶ್ರೀರಂಗೇಶಯ - ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲೆ ವಸಲಾಗಿರುವ, ತ್ವಂ - ನಿನ್ನನ್ನು ಅನ್ಯಾಜಂ - ತನಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದೆ ಶರಣಮುಭಜಮ್ - ರಕ್ಷಕನಾಗಿ - ಉಪಾಯವಾಗಿ, ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇನೆ, ಇದರಿಂದ ನಾವು ಭಗವಂತನನ್ನು ರಕ್ಷಕನನ್ನಾಗಿ ಶರಣ ಹೊಂದುವುದು, ನಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದರಿಂದ, ಜೀವರುಗಳ ಪಾರಾರ್ಥ ಭಾವವು ದೃಢೀಕೃತ.

ಎನ್ನಿ ರಸದಿಯೇ ತಃ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಹವೇ ಸಾರಾಧ್ಯೈಕ ಸ್ವಭಾವಬಲಾನ ನಿವಹ್ರಣಯುಸಾದಾನಂ ಪಣ್ಣಿ ಇವಹ್ರಣಲೇ ಅತಿಶಯವಾನಾಹೈ.

ಆಧಾರಾಧೇಯಾದಿ ಭಾವಪ್ರಯೋಜನಮ್

ಇನ್ನ ವಾಧಾರಾಧೇಯ ಭಾವಾದಿಹಳಾಲಿಚ್ಛೇತನನುಕ್ಕು ಫಲಿಸಿದೆನ್ನಿಲ್ ಆಧಾರಾಧೇಯ ಭಾವತ್ತಾಲೇ ಅವನುಡೈಯ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿಹಳುಕ್ಕು ಪ್ಲೋಲೇ ಅಪ್ಪಥಕ್ಕಿದ್ದ ಸ್ವರೂಪಲಾಭಮುಮ್, ಶೇಷಶೇಷಿಭಾವತ್ತಾಲೇ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನಾನುಗುಣ ಪುರುಷಾರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿ ಪಡಿಯೇ ಸ್ವರೂಪಾನು ರೂಪಮಾನ ಪುರುಷಾರ್ಥರುಚಿಯುಮ್, ಶೇಷ ಶೇಷಿಭಾವತ್ತಾಲುಮ್, ನಿಯಂತ್ರ್ವನಿಯಾನು ಭಾವತ್ತಾಲುಮ್, ಸ್ವರೂಪಾನುರೂಪಮಾನ ಪುರುಷಾರ್ಥತ್ತುಕ್ಕನುರೂಪಮುಮಾಯ್, ನಿರಪೇಕ್ಷ

ಸ್ವಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಇತಿವದತಿವಾಗೌಪನಿಷದೀ | ಉಪಾಯೋಪೇಯತ್ವೇ ತದಿಹತವತ್ತತ್ವಂ ನತುಗುಣಾ ಅತ ಸ್ವಾಂಶ್ರೀರಂಗೇಶಯ ಶರಣಮವ್ಯಾಜಮಭಜಮ್ || ಎಂಬಂತೆ, ಪರವ್ರಯೋಜನವೇ ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವಾದ, ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳನ್ನು, ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಅಧಿಕಪಾಶಸ್ತ್ರವುಳ್ಳ ವನಾಗಿರುವುದೇ 'ಶೇಷಿ' ಭಾವ. "ಕೃಷ್ಣಸ್ಯಹಿಕ್ಯತೇ ಭೂತಮಿದಂ ವಿಶ್ವಂ ಚರಾಚರಮ್", ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವು ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರೇತ.

ಆಧಾರಾಧೇಯ ಭಾವದಿಂದ ಚೇತನನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನ

ಇವ್ಯಾಧಾರಾಧೇಯ ಭಾವತ್ತಾಲ್ - ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಆಧಾರಾಧೇಯಭಾವಗಳಿಂದ ಚೇತನನಿಗೆ, ಏನು ಫಲ ಎಂದರೆ -- ಆಧಾರಾಧೇಯಭಾವದಿಂದ, ಭಗವಂತನ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ, ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಲಾರದ ಸ್ವರೂಪಲಾಭವೂ, ಶೇಷ ಶೇಷಿಭಾವದಿಂದ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನಾನು ಗುಣ ಪುರುಷಾರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಸ್ವರೂಪಾನುರೂಪವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ,

"ಅನ್ವಂಭೋಜ್ಯಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಅಮೃತಂತು ದಿವೌಕಸಾಮ್ |

ಶ್ವಪಕೂ ವಿಟ್ ತೃಣಾಹಾರೌ ಸಂತೋದಾಸ್ಯೈಕ ಜೀವನಾಃ ||"

ಎಂಬಂತೆ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದವನಿಗೆ ಅನ್ನವು ರುಚಿಯಾದ ಆಹಾರ, ದೇವತೆಯಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದವನಿಗೆ ಅಮೃತವು ಭೋಗ್ಯವಾದ ಆಹಾರ. ನಾಯಿ ಹಸುಗಳಿಗೆ ಅಮೇಧ್ಯ, ಹುಲ್ಲು ಇವು ಭೋಗ್ಯ ವಾದ ಆಹಾರ. ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಅಂದರೆ ಭಗವತ್ಪೀಷತ್ತಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆತ್ಮಸತ್ತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದವರಿಗೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ದಾಸ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಭೋಗ್ಯವಾದ ಜೀವನ ಶೇಷಶೇಷಿಭಾವ ತ್ತಾಲುಮ್, ಇತ್ಯಾದಿ - ತಾನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತನು, ಭಗವಂತನು ತನಗೆ ಶೇಷಿ, ಎಂಬಜ್ಞಾನ ದಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಶೇಷಿ ಕೈಂಕರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅದಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನೇ ಉಪಾಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಸೌಕರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಾನು ಭಗವಂತನಿಂದ ನಿಯಾ ವ್ಯನು - ಅವನ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟವನು, ಭಗವಂತನು ನಿಯಾಮಕನು - ಆಜ್ಞಾಕಾರೀ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸರ್ವನಿಯಂತಾವಾದ ಭಗವಂತನೇ ಸ್ವಾಧೀನ ಸಹಕಾರ್ಯಂತರ ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯನು ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ಸೌಕರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಚೇತನನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷರೂಪ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡಲು ಭಗವಂತನೇ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ. ಆ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ವತೀಕರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಅವನ ಆಜ್ಞಾ ರೂಪಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟ, ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕೆಂಬ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸೌಕರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಮಾಯ್, ಇರುನ್ದಳ್ಳ ಉಪಾಯವಿಶೇಷತ್ವೈ ಅರಿಹೈಯುಮ್ ಫಲಿಕ್ಕುಮ್. ಅಹವಿವ
ಟ್ರಾಲಿಚ್ಚೇತನನ್, ಅನನ್ಯಾಧಾರನ್, ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನನ್, ಅನನ್ಯಶರಣನ್, ಎನ್ನದಾಯಿತ್ತು.

ಉಕ್ತಾರ್ಥಾನಾಂ ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಪ್ರತಿಸಾದ್ಯತ್ವಮ್.

ಇವ್ವರ್ಥಮ್ ಪ್ರಥಮ ರಹಸ್ಯತ್ರಿಲ್ ಕಿಡಕ್ಕಿರಪಡಿ ಎಜ್ಜನೇಯೆನ್ನಿಲ್, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ರಿಲ್
ತತ್ಪುರುಷ ಬಹುಪ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸದ್ವಯತ್ವಾಲು ಮುಣ್ಣಾನ ಧಾರಕತ್ವ ವ್ಯಾಪಕತ್ವಾದಿಹಳಾಲೇ ಅನನ್ಯಾ
ಧಾರತ್ವಾದಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪಲಾಭಮುಮ್, ಪಾರಾರ್ಥ್ಯ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯ ಗರ್ಭಮಾನ ಕೀಳ್ತಿಲ್ ಪದದ್ವಯ
ತ್ವಾಲೇ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವಮುಮ್, ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವಮುಮ್ ಫಲಿಕ್ಕುಮ್

“ನಿರಪೇಕ್ಷಮುಮಾಯಿರುಂದುಳ್ಳ ಉಪಾಯವಿಶೇಷತ್ವೈ” ಎಂಬ ವಜ್ಞಗಳು, ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ
ಭಗವಂತನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ದೀಪಿಕಾಕಾರರು ಅರ್ಥಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಹೀಗೆಹೇಳಬೇಕಾದ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ,
“ವಿಕಲ್ಪೋಽವಿಶಿಷ್ಟಫಲತ್ವಾತ್” ಎಂಬ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಪರಸ್ಪರ ನೈರವೇಕ್ಷವಾದ ಉಪಾಯಗಳಾದ ಭಕ್ತಿ
ವ್ರತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿ, ಉಪಾಯವಿಶೇಷತ್ವೈ ಅರಿಹೈಯುಮ್ - ಎಂಬ ಪಂಚತ್ರಿ
ಗಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾದ ವ್ಯಾಜವಿಶೇಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಚೇತನನ ರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಪರಮ
ಕರುಣೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ನಾಗಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಅಹವಿವಟ್ರಾಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಫಲವಾದ ಆಧಾರಾಧೇಯಭಾವದಿಂದ, ಈ ಚೇತನನು ಭಗ
ವಂತನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಆಧಾರನಲ್ಲ - ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಲ್ಲ ಅಚೇತನವು ಜೀವೇಶ್ವರೋಭಯಾಧಾರಕವಾದ್ದರಿಂದ
ಅನನ್ಯಾಧಾರತ್ವವು ಚೇತನನಿಗೆ ಮಾತ್ರ! ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವನು ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನನು,
ಅನನ್ಯ ಶರಣನು. ಭಗವಂತನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೂ ಹೊಂದುವವನಲ್ಲ. ಭಗ
ವಂತನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರು, ಯಾರೂ ಇವನಿಗೆ ರಕ್ಷಕರಲ್ಲ.

ರಹಸ್ಯತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯಾಧಾರತ್ವಾದಿ ನಿರೂಪಣೆ

ಆಚಾರ್ಯರು, ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥಗಳು ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ ಎಂದು,
ಇವ್ವರ್ಥಂ ಪ್ರಥಮ ರಹಸ್ಯತ್ರಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ-

ಇವ್ವರ್ಥಮ್ - ಈಶ್ವರನು ಧಾರಕನು, ನಿಯಾಮಕನು, ಶೇಷಿ, ನಿಯಂತ್ರಿತ್ವ ಫಲಿತ ಶರೀರಿತ್ವನು,
(ಆತ್ಮಾ), ತತ್ಫಲಿತ ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವನು - ಎಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಗಳೂ ಅವನನ್ನೇ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು. ಹಾಗೆಯೇ
ಜೀವನು ಧಾರ್ಯನು, ನಿಯಾಮ್ಯನು, ಶೇಷನು ಭಗವಂತನ ನಿಯಮನದ ಫಲವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಶರೀರಭೂತನು,
ಅದರಿಂದ ಅನನ್ಯಾಧಾರತ್ವ, ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವ, ಅನನ್ಯಶರಣತ್ವಾದಿ, ಧರ್ಮವಿಶಿಷ್ಟನೆಂಬ ಅರ್ಥಗಳು,
ಪ್ರಥಮ ರಹಸ್ಯವಾದ ಮೂಲಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ (ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ) ಇರುವುವು. ಹೇಗೆಂದರೆ, - ನಾರಾಯಣ
ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ, ನಾರಾಣಾಂ ...ಆಯನಂ, ಎಂಬ ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸ, ನಾರಾಃ ಆಯನಂ ಯಸ್ಯ, ಎಂಬ ಬಹು
ಪ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸ, ಇವೆರಡುಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಧಾರಕತ್ವ, ವ್ಯಾಪಕತ್ವಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ನಾರಗಳಿಗೆ ವಾಸ
ಸ್ಥಾನಭೂತನು ಎಂದು ಧಾರಕತ್ವ, ನಾರಗಳು (ಜೀತನಾಚೇತನಗಳು) ಯಾವನಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳೋ,
ಅವನು ಎಂದು, ವ್ಯಾಪಕತ್ವವು - ಎಲ್ಲಾ ಜೀತನಾಚೇತನಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನು, ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳು
ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ವ್ಯಾಪಕತ್ವವು ನಿಯಮನಕ್ಕೋಸ್ಕರ. ಇದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ನಿಯಾಮಕನು, ಜೀವರು
ನಿಯಾಮ್ಯರು ಎಂಬುದು, ಅದಿ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ. ಹೀಗೆ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿತಂತ್ರಾರ್ಥ

ಪ್ರಪತ್ತ್ಯನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಕಾಶಕಮಾನ ಮಂತ್ರರತ್ನ ತ್ರಿಲೋಕ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವ ಮುಮ್, ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವಮುಮ್, ಉಭಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಧಾರತ್ವಮುಮ್, ಪ್ರಕಾಶಕರದು. ಇಷ್ಟೇ ಶಾಬ್ದಮಾಹವುಮ್ ಆರ್ದಮಾಹವುಮ್, ಚರಮ ಶ್ಲೋಕ ತ್ರಿಲೋಕ ಮಿವ್ವಹುವು ಕ್ಷಣ ಕೊಳ್ಳದು.

ಉಭಯ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ ಇದರಿಂದ ಜೀವನಸ್ವರೂಪವು ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ, ವ್ಯಾಪರಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ, ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳೂ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾರಾರ್ಥ ಸಾರತಂತ್ರ ಗರ್ಭಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ - ಪ್ರಣವ ಮತ್ತು ನಮಃ ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳಿಂದ ಜೀವನಿಗೆ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವವೂ, ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವವೂ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಣವವು ಸಾರಾರ್ಥವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಹೇಗೆಂದರೆ "ಆಯಮ್" ಎಂದು ಪ್ರಣವದ ಅಕಾರದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿಯು ಲೋಪವಾಗಿದೆ ಆ ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಸಾರಾರ್ಥವು ಅರ್ಥ - ಅಂದರೆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿರುವಿಕೆ ಎಂಬುದು. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ, ನಮಃ ಎಂದು ಎರಡು ಪದವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ, ಮಃ ಮಹಾರವಾಚ್ಯನಾದ ಜೀವನಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮ್, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಅಧ್ಯಾಹರಿಸಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಿವೃತ್ತಿ ಶಾಬ್ದವಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ಸಾರತಂತ್ರವು ಅರ್ಥವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ನಮಶಬ್ದವು ಸಾರತಂತ್ರವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಾರಾರ್ಥ ಸಾರತಂತ್ರ ಗರ್ಭಗಳಾದ ಪ್ರಣವ, ನಮಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವವೂ, ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವವೂ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಪ್ರಣವವನ್ನೂ, ನಮಸ್ಸನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಅಕ್ಷರವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ನಿರುಕ್ತ ಸಿದ್ಧ.

ಪ್ರಪತ್ತ್ಯನುಷ್ಠಾನಪ್ರಕಾಶಕ ವಾದ ಧ್ವಯಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ (ಮಂತ್ರರತ್ನ) ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂದು ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವವೂ, ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವವೂ, ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವವೂ, ಉಭಯಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅನನ್ಯ ಧಾರತ್ವವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಪಡುತ್ತವೆ. ಮೇಲೂ ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬುದು "ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ, ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ," ಎಂಬ ಪದಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇದರಿಂದ ಅನನ್ಯ ಧಾರತ್ವ, ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವ, ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಯು ಲಕ್ಷ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ನಾರಾಯಣನೆಂದು ತಿಳಿತವಾಯಿತು ಶರೀರಿತ್ವವು (ಆತ್ಮತ್ವವು) ಉಭಯವಿಶಿಷ್ಟವು, ಎಂಬ ಅರ್ಥ.

ಇಷ್ಟೇ ಶಾಬ್ದಮಾಹವುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಗೆ ಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಶಾಬ್ದವಾಗಿ ಮಾಮೇಕಂ - ಎಂಬಲ್ಲಿ ಏಕ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವವೂ ಪ್ರಾಪ್ತಪ್ರಾಪಕ ಐಕ್ಯದಿಂದ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವವೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅನನ್ಯ ಧಾರತ್ವವು "ಮಾಮ್, ಅಹಂ" ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಈ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳು, ಅಧರಣೀಯ.

ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ಹೀಗೆ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ರಹಸ್ಯಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ, ಸಾಕಲ್ಲವೇ. ಮೂರೂ ಬೇಕೇ ಎಂಬ ಸಂಕಯವನ್ನು ಇಷ್ಟೇ

ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ಇಪ್ಪಡಿ ಚರಮಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲೇ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ವಶೀಕರಣಾರ್ಥಮಾದ ವಿಹಿತಮಾನ ಸಾದ್ಭೋಪಾಯ ವಿಶೇಷತ್ವೈ ದ್ವಯತ್ತಾಲೇಯನುಷ್ಠಿಕ್ಕಮ್ ಪೋದೈಕ್ಕು ಅನುಸನ್ನೇಯಂಚ ಲಾಯ್ ಕೊಂಡು ಅವಶ್ಯಾಪೇಕ್ಷಿತಜ್ಞಳಾನ ವರಂಗಳೈಯಲ್ಲಾಮ್ ಶಿರಿಯ ಕಣ್ಣಾಡಿ ಪರಿಯವುರುಕ್ಕೈಕ್ಕಾಟ್ಟು ಮಾಪ್ಪೋಲೇ ಶುರುಂ ತೈಳಿವಿಕ್ಕುಮ್ ತಿರುಮನ್ಮಮ್,

ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರ್ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ವಿರಹು

ಇದಿಲ್ ಪ್ರಥಮ ಪದತ್ತಿಲರ್ದಜ್ಜೈ ಅರ್ಜುನ ರಥತ್ತಿಲುಮ್, (1) “ಅಗ್ರತಃ ಪ್ರಯಯಾ ರಾಮಃ” ಎನ್ನಿ ರ ಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲುಮ್ ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳದು.

ಚರಮಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲೇ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಮೂರು ರಹಸ್ಯಮಂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ— ಹೀಗೆ ಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ದ್ವಯಮಂತ್ರದಿಂದ ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು ಹಾಗೆ ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಲ್ಪಡುವವಗಳಾಗಿ, ಅವಶ್ಯಾಪೇಕ್ಷಿತ ಲಾಗದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ, ಚಿಕ್ಕ ಕನ್ನಡಿಯು ದೊಡ್ಡ ರೂಪಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ, ತಿರುಮಂತ್ರ ವಾದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಚರಮಶ್ಲೋಕವು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವನ್ನು ವಿಧಿಸು ತ್ತದೆ. ಅನುಷ್ಠೇಯವಾದ ಸಾಂಗಭರಸಮರ್ಪಣವನ್ನು, ದ್ವಯಮಂತ್ರವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಶರಣಾಗತಿಯೆಂಬ ಭರಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವಾಗ, ಈ ಜೀವನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅನನ್ಯಾರ್ಹಶೇಷ ಭೂತನು, ಅನನ್ಯ ಪರತಂತ್ರನು ಎಂಬೀ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಣವ, ಸಮಶ್ಯಬ್ದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಿರುಮಂತ್ರವು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳೂ ಅವಶ್ಯಾಪೇಕ್ಷಿತಗಳು

ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರ್ ಕೃಪೆಮಾಡಿದ ಚಿನ್ನೆ

ಈ ರಹಸ್ಯಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ವಾದಿಹಂಸಾಂಬುವಾಹರು (ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರ್) ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಇದಿಲ್ ಪ್ರಥಮಪದತ್ತಿಲ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇದಿಲ್ - ಈ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ, ಮೊದಲನೇ ಪದವಾದ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಅರ್ಜುನನ ರಥದಲ್ಲಿಯೂ (1) “ಅಗ್ರತಃ ಪ್ರಯಯಾರಾಮಃ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು - ಒಂದರೆ ಅರ್ಜುನನ ರಥದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತ ಮುಂದುಗಡೆ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವಂತೆ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಶೇಷಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ಮೊದಲು ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ರಥದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಂತೆ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ ಮಕಾರದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಗ್ರತಃ ಪ್ರಯಯಾರಾಮಃ- ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಮುಂದೆ, ಸೀತೆಯು ನಡುವೆ, ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಧನುಷ್ಪಾಣಿಯಾಗಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ

1) ಅಗ್ರತಃ ಪ್ರಯಯಾರಾಮಃ ಮಧ್ಯೇಸೀತಾ ಸುಮಧ್ಯಮಾ |

ಪೃಷ್ಠತಶ್ಚ ಧನುಷ್ಪಾಣಿಃ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಽನುಜಗ್ರಾಹುಹ || (ರಾಮಾಯಣ ಅರಣ್ಯಕಾಂಡ || ಸರ್ಗ-11-1ನೇ ಶ್ಲೋಕ)
ರಾಮನು ಮುಂದೆ ಘೋರಟವು, ಶೋಭನವಾಧ ಸೂಂಟವನ್ನುಳ್ಳ ಸೀತೆಯು ನಡುವೆ ಹೋದಳು. ಅಪರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಹಿಂದುಗಡೆ ಧನುಷ್ಪಾಣಿಯಾಗಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಹೋದನು ಧನುಷ್ಪಾಣಿತ್ವವು - ಶಿಂಕರ್ದತ ಸೂಚಕ

ದ್ವಿತೀಯ ಪದ್ಧತಿಲ್ ಶಬ್ದಶಾಲು ಮರ್ಘ ಸ್ವಭಾವಶಾಲುಮ್ ನರುಮರ್ಘಜ್ಞೈ ತ್ರೀ ಭರತಾಶ್ರುನುಡ್ವಯುವುಮ್ ತ್ರೀ ಶತ್ರುಘ್ನಾಶ್ರುನುಡ್ವಯುವುಮ್ ವೃತ್ತಾಂತಜ್ಞಲೀಯರಿನದು. “ನಾನುನ್ನೈಯನ್ರಿಯಿಲೇನ್ ಕಂಡಾಯ್ ನಾರಣನೇ ನೀಯಿನ್ನೈಯನ್ರಿಯಿಲೈ” ಯೆನ್ನುವುಡಿ ನಿರ್ದಿರ ನಾರಯಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಕೋಸಲ ಜನಪದ್ಧತಿಲ್ ಜನ್ಮಕ್ಕೈಯುಮ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿರುಮ್ ಹನೈಯುಮ್ ಉದಾಹರಣಮಾಕ್ಕೆ ಕ್ಕಣ್ಣುಕೊಳ್ಳದು. ಪೂರ್ವಪದ್ಧಯತ್ತಿಲ್ ತೋಗ್ರಹಿನ ಕಾಷ್ಠಾ ಪ್ರಾಪ್ತ ಪಾರಾರ್ಥ್ಯಪಾರತನ್ತ್ರ್ಯಂಗಳ್ ಪೇರಣೆಯಾಹ ತ್ವತೀಯ ಪದ್ಧತಿಲ್ ಚತುರ್ಥಿಯಿಲ್ ಕರುತ್ತಿಲೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯಮಾನ್ದ ಶೇಷಿಯುಹನ್ದ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಳ್ಳೆಯ ಪೆರುಮಾಳುಡ್ವಯುವುಮ್,

ಹೋದರೆಂದು, ಋಷಿಯು ವರ್ಣಸಿರನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಣವದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವೂ, ಉಕಾರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ, ಮಕಾರದಲ್ಲಿ ಅನರಬ್ಬರಿಗೂ ದಾಸನಾದ ಜೀವತತ್ತ್ವವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

ದ್ವಿತೀಯ ಪದ್ಧತಿಲ್ ಎರಡನೇ ಪದವಾದ ನಮಶ್ಯಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅಕಾರಾರ್ಥಾಯೈವ ಆಹಂ, ನಮಃ ಎಂದ್ವ ಅನ್ವಯಮಾಡಿ, ಶಬ್ದದಿಂದ ಖರುವ ಅರ್ಥ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪರತಂತ್ರನಾಗಿರುವುದು ಆ ಭಗವತ್ಪಾರತಂತ್ರೈವು, ಕಾರಣವಾಗಿ ಭಗವಂತನು ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿಂದ, ಭಾಗವತ ಪಾರತಂತ್ರೈ (ದಾಸ) ಪರ್ಮಂತ ನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಭಾಗವತ ಪಾರತಂತ್ರೈವು ಅರ್ಥಸಿದ್ಧ. ಭಗವತ್ಪಾರತಂತ್ರೈದ ಎಲ್ಲೆ ಇದು. ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಭರತಾಶ್ರುನು ಶತ್ರುಘ್ನಾಶ್ರುನು ಅವರ ವೃತ್ತಾಂತಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಆಶ್ರುನು ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಭಗವತ್ತೈಮದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರು, ಹಾಗೆಯೇ ಭಾಗವತ ವೈಮದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರು ಎಂದರ್ಥ ಇದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ವ್ಯವಹಾರ. ಶ್ರೀ ಭರತರು ಭಗವದ್ವಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು ಶ್ರೀ ಶತ್ರುಘ್ನರು, ಭಾಗವತರಾದ ಭರತಾಶ್ರುನು ರವರ ದಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು.

() ನಾನುನ್ನೈ ಅನ್ರಿಇಲೇನ್ ಕಂಡಾಯ್, ಇತ್ಯಾದಿ - ಎಲೈ ನಾರಾಯಣನೇ ಆಧಾರ ಭೂತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಸತ್ತೆ (ಇರುವಿಕೆ) ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲ. ಇದು ತತ್ವರುಷ ಸಮಾಸ ದಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಅರ್ಥ. ನೀ ಎನ್ನೈ ಅನ್ರಿ ಇತ್ಯಾದಿ, ವ್ಯಾಪ್ಯನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವ್ಯಾಪಕನಾದ ನನಗೆ ಸತ್ತೆ (ಇರುವಿಕೆ) ಇಲ್ಲ. ಇದು ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸಾರ್ಥ. ಹೀಗಿರುವ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು “ಕೋಸಲ ಜನಪದ ಜಂತುಗಳು ರಾಮನನ್ನು ಅಗಲಿ ಇರಲಾರದೆ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟವು,” ಎಂಬ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ದಶರಥನು ರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲಿರಲಾರದೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಪೂರ್ವ ಪದ್ಧಯತ್ತಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂರ್ವಪದಗಳಾದ ಪ್ರಣವ ನಮಶ್ಯಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಷ್ಠಾಪ್ರಾಪ್ತ (ಎಲ್ಲಿಯಾದ - ಭಾಗವತ ಪರ್ಮಂತವಾದ ಎಂದರ್ಥ) ಪಾರಾರ್ಥ್ಯ ಪಾರತಂತ್ರೈಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಮೂರನೇ ಪದವಾದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದ ಮೇಲಿರುವ, “ಆಯ್” ಎಂಬ ಚತುರ್ಥಿ ನಿಭತ್ತಿ

1) ಇನ್ಯಾಹಣಾಳ್ಳೆಯೇ ಯಾಹ ಇನಿಚ್ಚಿರುಂದುಮ್

ನಿಸ್ರಾಹ ನಿನ್ನರುಳ್ ಎನ್ನಾಲದೇ - ನಿಸ್ರಾಹ

ನಾನುನ್ನೈ ಅನ್ರಿಇಲೇನ್ ಕಂಡಾಯ್ ನಾರಣನೇ

ನೀ ಎನ್ನೈಯನ್ರಿಯಿಲೈ

(ಸಾನ್ಮುಕ್ಯನ್ ತಿರುವಂದಾದಿ - 7)

ನಾರಾಯಣಾ ನಾನು ಆಧಾರಭೂತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾರೆ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾರೆ.

ಇವರುಡೈಯ ಆವತಾರ ವಿಶೇಷನಾನ ತಿಕ್ಕುವಡಿ ನಿಟ್ಟಿ ಯಾಳುವಾರುಡೈಯವುಮ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿಹಳಿಲೇ ತೇವದು. ಇದು ತಿರುಮುನ್ಮಾರ್ಗಾನುಸಂಧಾನತ್ತು ಕ್ಕು ಕ್ಕು ರಿಸ್ಪಾಹಲಪ್ಪುಳ್ಳಾರ್ ಅರುಳಿಚೆಯ್ನಿ ವಿರಗು.

ಇದಿನ್ ಪಡಿಯಲೇ ದ್ವಯತ್ತಿಲುಪ್ಪಾ ಚರಮಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲುಮುಳ್ಳ ನರಂಗಳ್ ತೆಳಿನು ಕೊಳ್ಳದು.

ಶೇಷಶೇಷಿತ್ವವು, ಸ್ವಾಮಿ ದಾಸತ್ವದಲ್ಲಿ ಪರೈವಸಾನ

ಇವತ್ತಿಲ್ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಪ್ರಕಾಶಿತ್ವ ಶೇಷಿತ್ವಂ, ಚೇತನಾ ಚೇತನ ಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮನಾಹೈ ಯಾಲೇ ಚೇತನೈಕಾಂತಮಾನ ಸ್ವಾಮಿತ್ವನಾಹಿರ ವಿಶೇಷತ್ತಿಲೇ ಪರೈವಸಿಸ್ತಿತ್ವನುಸಂಧಿಕ್ಕಪ್ಪಾಮ್.

ಯಲ್ಲಿ ವ್ರಾರ್ಥನೀಯವಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರೇತವಾದ ಶೇಷಭಿಮತವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು, ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಮತ್ತು ವಾದುಕೆ ಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು ಅದಾಗಿ ಪ್ರಣವದ ಲುಪ್ತ ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ [ಅ, ಉ, ಮ್, ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಕಾರದ ಮೇಲೆ ಚತುರ್ಥಿಯು ಲುಪ್ತವಾಗಿದೆ ಅಂದರೆ ಆಯ, ಉ, ಮ್ ಎಂಬುದು ಅಲ್ಲಿಯ ವದಗಳ ಕ್ರಮ] 'ಆಯ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ತಾದರ್ಥ್ಯವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ತಾದರ್ಥ್ಯದ ಕಾಷ್ಟಾಪ್ರಾಪ್ತವಾದ - ಎಲ್ಲಿಯಾದ ಭಗವದ್ಭಾಗವತ ಕೈಂಕರ್ಯವು ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಆಯ ಶಬ್ದದಿಂದ ತಾತ್ಪರ್ಯ ವೈತ್ಯಾ ಬೋಧ್ಯವು. ಇಲ್ಲಿ ಶೇಷಿ ಪದವು ಭಗವದ್ಭಾಗವತ ಉಭಯಪರ

ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಭಗವದಭಿಮತಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದು (ವ್ರವೃತ್ತಿ) ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಾದುಕೆಗಳು, ಅವನ ಅಭಿಮತವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ, ಭಾಗವತನಾದ ಭರತನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಅವನೊಡನೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದುವು (ನಿವೃತ್ತಿ). ಈ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ತಿರುಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಲು ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರವರು (ಶ್ರೀದೇಶಿಕರ ಆಚಾರ್ಯರು) ಕೃಪೆಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ ಉಪಾಯ (ಕುರಿಪ್ಪು) ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಯ, ಮತ್ತು ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅದಾಗಿ ದ್ವಯಮಂತ್ರದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನಾದ ಶೇಷಿಯೂ, 'ಪ್ರಸಿದ್ಧೇ' ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಉತ್ತಮ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಷನೂ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಪೇಕ್ಷತೆಯೂ, ನಾರಾಯಣಾಯ, ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಆಯ' ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯವೂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಮಾಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶೇಷಿಯೂ, ತ್ವಾ - ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶೇಷನೂ, 'ಸರ್ವ ಸಾಪೇ ಭೋಯ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿ ಕೈಂಕರ್ಯವೂ ವಿವಕ್ಷಿತವು.

ಶೇಷಶೇಷಿ ಭಾವವು ಸ್ವಾಮಿತ್ವ ದಾಸತ್ವದಲ್ಲಿ ಪರೈವಸಾನ

ಇವತ್ತಿಲ್ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು, ಇತ್ಯಾದಿ - ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಶೇಷಿತ್ವವು, ಚೇತನಾ ಚೇತನ ಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮ - ಅಂದರೆ ಚೇತನ ಮತ್ತು ಅಚೇತನಗಳೆರಡೂ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಚೇತನನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವೆಂಬ ವಿಶೇಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರೈವಸಿತವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಹೀಗೆ ಶೇಷತ್ವವೂ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಚೇತನನ ಶೇಷತ್ವವು ದಾಸತ್ವದಲ್ಲಿ ಪರೈವಸಿತವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಭಗವಂತನು ಚೇತನನಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಚೇತನನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ದಾಸ ಎಂಬುದು ಪರ್ಯ ವಸಿತಾರ್ಥ.

ಇಪ್ಪಡಿತ್ತನ್ನು ಡೈಯ ಶೇಷತ್ವಮುಮ್ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹ್ಯಯಾಲೇ ದಾಸತ್ವಮಾಹಿರ ವಿಶೇಷ ತ್ತಿಲೇ ವಿಶ್ರಮಿಸ್ತಿತ್ತನುಸಂಧಿಕ್ಕನೇಣುಮ್. ಇವಗ್ರಹಿಲ್ ಸಾಮಾನ್ಯಮಾನ ಶೇಷಶೇಷಿಭಾವಮ್ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರತ್ತಿಲ್ ಚತುರ್ದಿಯಾಲೇ ಪ್ರಕಾಶ್ಯಮ್. ಇದಿನ್ ವಿಶೇಷಮಾನ ದಾಸತ್ವ ಸ್ವಾಮಿತ್ವದ್ಭಿಲ್, ಇರುವರುಮ್ ಚೇತನರಾಯ್ ತೋತ್ತು ಹೈಯಾಲೇ ಅರ್ಥಸಿದ್ಧಮ್. ಇಪ್ಪಡಿ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಲುಮ್ ಸಾಮಾನ್ಯಮುಮ್, ವಿಶೇಷಮುಮ್ ಕಣ್ಣು ಕೊಳ್ಳದು. ಇದಿಲ್ ಸಾಮಾನ್ಯಮಾನ ಶೇಷತ್ವತ್ವಾಲೇ ಚೇತನನುಕ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಮಾನ ಕಿಂಚಿತ್ಪಾರಮ್ ದಾಸತ್ವಮಾಹಿರ ವಿಶೇಷತ್ವಾಲೇಕ್ಯಚ್ಚರ ರೂಪಮಾನ ಪುರುಷಾರ್ಥಮಾಯಿಗ್ರಹ್ಯ. ಇಪ್ಪಡಿ ಶೇಷತ್ವತ್ವಾಲೇ ವಂದ ವೀಶ್ವರನುಡೈಯ ವತಿಶಯ ಯೋಗಮುಮ್ ಸ್ವಾಮಿತ್ವಮಾಹಿರ ವಿಶೇಷತ್ವಾಲೇ ಅನನುಕ್ಯ ಪುರುಷಾರ್ಥಮಾಯ್ ಫಲಿಕ್ಕಿರದು.

ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನತ್ತಿನ್ ಅವಶ್ಯಕತ್ವಮ್

ಚೇತನ ರುಡೈಯ ರಕ್ಷಣತ್ತಿಲ್ ಈಶ್ವರ್ ಪ್ರಾಪ್ತನುಮಾಯ್, ಶಕ್ತನುಮಾಯ್, ತದ

ಸ್ವಾಮಿತ್ವ ದಾಸತ್ವದ ವಿನರ.

ಇವಟ್ರಿಲ್ ಸಾಮಾನ್ಯಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಶೇಷ ಶೇಷಿ ಭಾವವು ವೈಣವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರವಾದ ಅಕಾರದ ಮೇಲಿರುವ ಲುಪ್ತಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿದೆ. ಆಯ ಮ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶೇಷ ಶೇಷಿ ಭಾವವು ಪ್ರಕಾಶಿತವೆಂದರ್ಥ. ಆದರೆ ಅಕಾರ ವಾಚ್ಯನೂ, ಮಕಾರವಾಚ್ಯನೂ ಚೈತನ್ಯ ಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಸ್ವಾಮಿ, ಜೀವನು ದಾಸ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥಸಿದ್ಧ. ಅಂದರೆ ಶೇಷ ಶೇಷಿ ಭಾವವೇ ದಾಸಸ್ವಾಮಿ ರೂಪವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಹೀಗೆಯೇ 'ನಾರಯಣಾಯ' ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶೇಷ ನೆಂಬಂಧವು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಶೇಷ ಶೇಷಿ ಭಾವವನ್ನು ಶಾಖವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಅರ್ಥವಾಗಿ ಚೈತನ್ಯಾಶ್ರಯವಾದ ದಾಸ ಸ್ವಾಮಿ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಪರೈವಸಿತವಾಗುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಶೇಷ ಶೇಷಿ ಭಾವವು ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವಸಾಧಕ, ಇದು ಚೇತನಾ ಚೇತನ ಸಾಧಾರಣ. ಇದು ಪ್ರಧಾನವಾದ ಅಂಶವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಇದರಿಂದ ದಾಸಸ್ವಾಮಿ ಭಾವವು ಚೇತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಭಾವ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಶೇಷತ್ವದಿಂದ ಚೇತನನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕಿಂಚಿತ್ಪಾರವು ದಾಸತ್ವವೆಂಬ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಪರೈವಸಿತವಾಗಿದೆ. ಇದ ರಿಂದ ದಾಸನಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ಕೈಂಕರ್ಯವೇ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಹೀಗೆಯೇ ಶೇಷತ್ವದಿಂದ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಅತಿ ಶಯವು, ಸ್ವಾಮಿತ್ವವೆಂಬ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಪರೈವಸಿತವಾಗಿ, ಅವನಿಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಫಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ "ಪರಗತ ಅತಿಶಯಾಧಾಯಕತಯಾ ಉನಾದೇಯತ್ವಮೇವ ಯಸ್ಯ ದ್ರವ್ಯಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪಂ ಸಶೇಷಃ ಪರಶೈಷೀ" ಎಂಬ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜಸೂಕ್ತಿಯು ಅನುಸಂಧೇಯ.

ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ಹೀಗೆ ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಸ್ವಾಮಿಯು ಶೇಷಭೂತವಾದ ಜೀವನನ್ನು ಕೈಸೆಸಲು ಪ್ರಾಪ್ತನೂ ಸಮರ್ಥನೂ ಆಗಿರುವಾಗ, ಧನದಹಾಗೆ ಸ್ವಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿ ಆನಂದನಾದ ಮತ್ತು ಅಶಕ್ತನಾದ ಜೀವನು, ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು ಅನುಚಿತವೆಂದು ಹೇಳುವವರ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಅನುವಾದಮಾಡಿ ಚೇತನರುಡೈಯ ರಕ್ಷಣತ್ತಿಲ್, ಎಂದಾಶಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಹೋಗಿರುವುದು.

ಧೀನಪ್ರವೃತ್ತಿಯೊಳ್ಳಯ ಚೇತನರ್ ಅಪ್ರಾಪ್ತರುಮಾಯ್ ಆಶಕ್ತರುಮಾಯಿರುಕ್ಕೈಕ್ಕು ನಿಬನ್ಧನಮ್ ಈಶ್ವರನುಡೈಯ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷತ್ವಮುಮ್, ನಿರುಪಾಧಿಕ ನಿಯಂತ್ರತ್ವಮುಮ್, ಇವರ್‌ಹಳುಡೈಯ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷತ್ವಮುಮ್, ನಿರುಪಾಧಿಕನಿಯಾಮೃತ್ವಮುಮ್. ಉಡೈಯುವ ನುಡೈಯೈಯೈ ರಕ್ಷಿಕ್ಕೈಯುಮ್, ಸಮರ್ಥ ಅಸಮರ್ಥನೆ ರಕ್ಷಿಕ್ಕೈಯುಮ್ ಪ್ರಾಪ್ತಮಿರೇ ರಕ್ಷಿಕ್ಕುಮ್ ಪೋದು ಕರ್ತವ್ಯರೈಯೊರು ಉಪಾಯತ್ತಿಲೇ ಮೂಟ್ಟಿ ರಕ್ಷಿಕ್ಕೈ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಸ್ವಸಚ್ಚಿಲ್ಲ ನಿಯತಮ್.

ಅದಾಗಿ - ಚೇತನರ ರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ - ಅಂದರೆ ಚೇತನರ ರಕ್ಷಣವು ಈಶ್ವರನ ಕರ್ತವ್ಯ ಈಶ್ವರನು ಶಕ್ತನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಚೇತನರು ಆ ಈಶ್ವರಾಧೀನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಅರಕ್ಕೈಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಇವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಈಶ್ವರನು ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷ ಮತ್ತು ನಿರುಪಾಧಿಕನಿಯಂತಾ. ಯಾವಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಚೇತನರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ನಿಯಾಮಕನು ಹಾಗೆಯೇ ಚೇತನರು ನಿರುಪಾಧಿಕವಾಗಿ (ಯಾವನಿಮಿತ್ತವೂ ಇಲ್ಲದೆ) ಶೇಷಭೂತರು ಮತ್ತು ನಿಯಾಮ್ಯರು. ತನ್ನ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ತಾನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೂ, ಸಮರ್ಥನು ಅಸಮರ್ಥನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಸಾರಚೇತನನ್ನು ಅವನ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನೇ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ, ಶೇಷ ಯಾದ ಭಗವಂತನು ಕರ್ಮವಶ್ಯರಾದ ಜೀವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಾಗ, ಅವರನ್ನು ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ ಇದು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಸ್ವಸಂಕಲ್ಪನಿಯತ. ಭಗವಂತನು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಜೀವರು ಕರ್ಮವಶ್ಯರಾಗಿರುವುದೇ ಇಂಥಹ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸದೇ ಹೋದರೆ ಸರ್ವಮುಕ್ತಿ ಪ್ರಸಂಗಾದಿದೋಷಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ತಾವು ಅಚಿತ್ತುಲ್ಯ ಶೇಷತ್ವ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿರುವಂತೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಸ್ವಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕ ಸ್ವಾಮಿ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸುವುದು ಉಪಪನ್ನವೆಂಬುದು ಹೇಗೆ. ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಸಿಕ್ಯವನ್ನುಳ್ಳವರಿಗೆ, “ವ್ರತಾಂತಮುಖಿಲಂಕಾಲಂ ಸೇಚಯತ್ಯಮೃತೇನಮ್” ಎಂಬುದೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂದರೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೆಂಬ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವುಗಳ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯು ಆಜ್ಞೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸತನ್ಮುಖೇನ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದೂ ಕೈಂಕರ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ದಾಸತ್ವ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯರಹಿತನಾದ ತನಗೆ ಸ್ವರೂಪೋಚಿತವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಂಥಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಅನುಚಿತವೆಂಬ ಮಾತು ಅನಿರೂಪಣಮೂಲ, ಎಂಬುದು, “ಇಮ್ಬ್ರಾಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ವಸಂಕಲ್ಪ ನಿಯತಮ್” ಎಂಬ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ರಂಗರಾಮಾ ನೃಪಮುನಿಗಳವರು ಉಪಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೇಲೂ ‘ಸಾರತಾತ್ಪರ್ಯಕೌಮುದಿ’ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರನಾಖ್ಯಾನಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಏಕದೇಶಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಖಂಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ,

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರವರ್ತನ ಧುರಂಧರರಾದ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾಕಾರರ ಹೃದಯವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅವರಿಗೆ ಅನಭಿಮತವಾದ ಕುಮತಿ ಪರಿಕಲ್ಪಿತ ಧುರಂಧರಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಿ, ನಿಪುಣರಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸರ್ವಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರವಾದ ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿತಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ಧಾರಿಸುವವರಾಗಿ, ಅಧೀಯೇತ್ಯ ಪ್ರಭೃತಿನಿಯಮೈಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕ

ವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ವೇದಾಂತ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಕಾರ್ತಯುಗವಾದದ್ದು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅನಿ
ಪ್ಲುತವಾಗಿ ಭಗವದ್ಭಾಷ್ಯಕಾರರಿಂದ ಸತ್ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು
ರಾಮಾನುಜೀಯರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಅವರ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿ, ಆ
ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಹಾಗೆ ತಮ್ಮಿಷ್ಟಾನುಸಾರ ಅರ್ಥಮಾಡಿ,
ಭಾಷ್ಯಕಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅನುವರ್ತಿಸುವುದಾಗಿ ಅಭಿನಯಮಾಡುವುದು ಕೃದೃಷ್ಟಿ ಮತನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು
ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಇರುವ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾಷ್ಯಕಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅನು
ವರ್ತಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ, ಅವರಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅರ್ಥ ವಿಶೇಷವೇ ಪ್ರಧಾನ
ಪ್ರತಿತಂತ್ರವಾಗಿ, ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಆ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರವು ಜಗದೀಶ್ವರರಿಗೆ ಇರುವ
ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವೇ ಹೊಂದು ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯತ್ವವಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮ್ಯುಪಾದಾನತ್ವವೇ ಮೊದ
ಲಾದವು ಜಗತ್ಪ್ರಕಾರವಿಗೆ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವಸಂಬಂಧದಿಂದ ನಿರವಧ್ಯಗಳು ಜಗತ್ತಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ ಇರುವ
ಈ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವಸಂಬಂಧವು ಸೇಶ್ವರಸಾಂಖ್ಯ, ಗೌತಮೀಯ ನೈಯಾಯಿಕ ಮತದವರಿಗೆ ಈಶ್ವರತತ್ತ್ವ
ವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಅನಭಿಮತ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಿಗಳಿಗೆ ಅಪ್ರಥ್ಯುಷ್ಯ ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿತಂತ್ರ
ಗಳು. ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಿಮಿತ್ತಭೂತನು, ಅವನೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣಮೊದಲಾದ ಉಪ
ನಿಷತ್ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಅರ್ಥಗಳು, ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವು ವಿಕಾರರಹಿತವೆಂದು ಹೊಗಳುವ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ
ವ್ರಾಮಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಈ ನಿರ್ವಾಹವು ನಿಷ್ಕಂಪವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಧಾನ
ಪ್ರತಿತಂತ್ರವು ಸರ್ವ ವೇದಾಂತದರ್ಶನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದುದು

ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರೈವಸಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವ ರೀತಿಗೆ ಈ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವವು
ಹೇಗೆ ಪ್ರಧಾನವಾದದ್ದು ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು ಇದಕ್ಕೆ ಬದಿಲು :- ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರೂ ಈಶ್ವರನೊಬ್ಬ
ನಿಂದಲೇ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವನಿಂದಲೇ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವನೊಬ್ಬನಿಗೇ (ಲಕ್ಷ್ಮಿವಿಶಿಷ್ಟನಿಗೆ) ಶೇಷಭೂತ
ರಾದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನಿತ್ಯನಿರುಪಾಧಿಕವಾದ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಥಕ್ವಿಧ ವಿಶೇಷಣ ದ್ರವ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ,
ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮದ ಹಾಗೆ, ಅವನಿಗೆ ಅಧೀನವಾದ ಸತ್ತೆಯನ್ನುಳ್ಳವರು. ಭಗವಂತನ
ಶುಭಾಶ್ರಯ ದಿಸ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದ ಹಾಗೆ, ಅವನಿಂದಲೇ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವವರು, ಜೀವರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಗ
ವಂತನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನತ್ವವು ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಅವಿವಾದ ಮತ್ತು ಶ್ರುತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತ ಪ್ರಕಾರವಾದುದು. ಈ
ಪ್ರಕಾರ ತತ್ತ್ವಾಂಶವು ಒಪ್ಪಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಶ್ರುತ್ಯಾದ್ಯುಪದರ್ಶಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮ
ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಗಳಾದ ನ್ಯಾಸೋಪಾಸನ (ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು) ಗಳಿಗೆ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನ
ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯತ್ವವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನೆಂಬುದು ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿ
ನಿಷ್ಕರಬ್ಬರಿಗೂ ಸಾಧಾರಣ. ನೈರಪೇಕ್ಷವು ಮಾತ್ರ ನ್ಯಾಸನಿಷ್ಠೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಅಂಗಪ್ರಪತ್ತಿ
ನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ನೈರಪಾಕ್ಷಾಂಶವು ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಶರಣಾ
ಗತಿಮಾಡಿದಮೇಲೆ, ಈ ನೈರಪೇಕ್ಷಾಂಶವನ್ನು ಬೇರೆ ಪ್ರಯತ್ನಗಳುಬೇಕಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ
ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇತಃ ಪಶಾದಸ್ಯದ್ಯತನ ನಿರಪೇಕ್ಷೇಣ ಭವತಾ ಸಮರ್ಥೋಪಾಸಾರ್ಥಃ.
ಎಂಬ ಜೀತನನಪ್ರಾರ್ಥನಾನುಸಾರ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪಾನಂತರ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಾವುವೂ ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂಬ
ಅಂಶದಲ್ಲಿ ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯತ್ವವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬೇಕು ಹಾಗಿಲ್ಲದೇಹೋದರೆ ಅಂಥಹ ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯತ್ವ
ರೂಪಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಕೂಡಬೇಕೆನ ಪ್ರಾಪ್ತಾರವಾದ್ದರಿಂದ, ಆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೂ ನೈರಪೇಕ್ಷವನ್ನು ಹೇಳ
ಬೇಕಾದ ದುರುವಸ್ಥೆಯು ಬರುತ್ತದೆ.

ಶರೈಸ್ತ ಸಂಕುಲಾಂ ಕೃತ್ವಾಲಂಕಾಂ ಪರಬಲಾರ್ಥನಃ | ಮಾನಯೇದ್ಯದಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃ |
ತತ್ತಸ್ಯ ಸದ್ವಶಂಭವೇತ್ ||, ರಾಮನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ, ಸೀತೆಯ ಅಭಿನಂದಿಯು, ಪ್ರತೀಚ್ಛ ಚೈನಾಂ ಭದ್ರಂತೇ ಪಾಣಿಂ ಗೃಹೀಷ್ಟಪಾಣೀನಾ
ಈ ಸೀತೆಯನ್ನು ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸು, ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೋ - ಪ್ರಾಣಿಗ್ರಹಣ
ಮಾಡು, ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರ್ಯನಿಂದ ಆತ್ಮ ಸಮರ್ಪಣಾನುರೂಪವಾದ ವ್ಯಭಿಮಾನವುಂಟಾದ ಮೇಲೆಯೇ
ಹೊರ್ದು ಮುಂಚೆಯಲ್ಲ ದತ್ತಾಃ ಪ್ರಜಾಜನಕವತ್ತನ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರೈಃ ಪತ್ಯಾಭಿನಂದ್ಯ ಭವತಾಪರಿ
ಣೀಯ ಮಾನಾಃ - (ಶರಣಗತಿ ದೀಪಿಕಾ) - ಜನಕರಿಂದ ಸೀತೆಯು ರಾಮನಿಗೆ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾಗಿ ಸಮ್ಯ
ರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳಿಂದ ಸಂಸಾರಿ ಚೇತನರು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತ್ಮ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಲ್ಪ
ಡುತ್ತಾರೆ ನಂತರ ಸೀತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದಂತೆ, ಚೇತನನನ್ನು ಭಗವಂತನು ಅಂಗೀ
ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ ನಂತರ, ಸೀತೆಯ ರಕ್ಷಣಾದಿಭರಗಳು ಭರ್ತಾವಾದ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹಾಗೆ, ಜೀವನ
ರಕ್ಷಣಾದಿಗಳು, ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಸ್ವಸಮಾನಭೂಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಇರಿಸುವ ಪರೈತ
ಭಗವಂತನ ಕೃತ್ಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭರಸಮರ್ಪಣಾನಂತರ ಇವನೇನನ್ನೂ ಸ್ವಾತ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲ.
ಇದೇ ನೈರಪೇಕ್ಷ್ಯವೇದಿನಹ ಕರ್ಮವಶ್ಯನಾದ ಚೇತನನನ್ನು ನಿರ್ಹೇತುಕವಾಗಿ ಭಗವಂತನು ತಾನೇ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ
ನೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ರಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ವೈಷಮ್ಯ ನೈರ್ಘೃಣ್ಯ, ಸರ್ವಮುಕ್ತಿ ಪ್ರಸಂಗ, ಇತ್ಯಾದಿ ದೋಷಗಳು ಬರುವ
ತ್ತವೆಯೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಾದ ಉಪಾಯ ವಿಶೇಷ ಪ್ರವರ್ತನವೂ ಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವ
ಶ್ರೀಮಾನಾದ ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಮಾಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಅದರಿಂದ ಅವನು ನಿರುಪಾಧಿಕ ಸರ್ವಶೇಷ. ಜೀವನು
ಸ್ವರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನ್ಯಾಸೋಪಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು ಇವನ ಭಗವದೇಕ ಪಾರತಂತ್ರ ವನ್ನು ನಾಶ
ಮಾಡಲಾರದು. ಅಚಿತ್ತಿಗೂ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸಂಕಲ್ಪ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಶಬ್ದ ಸ್ವರ್ಶಾದ್ಯಾಶ್ರಯತ್ವವು, ತದನ್ಯ
ರೂಪವಾದ ಸುಖದುಃಖಾದಿ ಜನನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಇದ್ದೂ ಅದರ ಪಾರ ತಂತ್ರವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ
ವಲ್ಲವೇ ಹಾಗೆಯೇ ಆಚಿತ್ತಲ್ಯವಾದ ಪಾರತಂತ್ರವನ್ನುಳ್ಳ ಚೇತನನು ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವಾದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
ಕೊಡುವ ಸ್ವಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ತಾನು ಆಶ್ರಯನಾಗಿ, ಅದಕ್ಕನುರೂಪವಾದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು
ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪಾರತಂತ್ರವು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಇದು ಚೈತನ್ಯ ಕೃತ್ಯ ಆಚೇತನಕ್ಕೂ ಚೇತನನಿಗೂ
ಇರುವ ಅಂತರ. ಸ್ವತಂತ್ರನ ಸಂಕಲ್ಪಾನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಪಾರತಂತ್ರದ ಕಾಷ್ಠೆ. ಆದ್ದರಿಂದ
ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಸ್ವಾಧಿಕಾರಾನುರೂಪ ಸ್ವಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ಚೇತನಪಾರತಂತ್ರದ ಎಲ್ಲೆ ಹೀಗಿ
ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವರಿಗೂ, ಮನುಷ್ಯಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ ತಾಸ್ಸರ್ವಾ ಭಗವತ ಏವ, ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಅವನಿಗೇನೇನೇ
ಭೂತನಾಗಿ ಅವನಿಂದ ಮಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಅವನ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪುರುಷಾರ್ಥಸಾಧನ
ಉಪಾಯತ್ವಾದಿಗಳು, ಸ್ವರೂಪೋಚಿತವಾದವುಗಳು. ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಸ್ವಸಂಬಂಧವು ಅಂದರೆ
ತಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವು ಪಾರತಂತ್ರವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ವಿವೇಕಿಗೆ
ಅದು ಕೊಡದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳು ಏಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿರುವುದು
ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದು, ಚೇತನರಿಂದ ಚೈತನ್ಯಾನು ರೂಪವಾಗಿ ಈಶ್ವರಿನಿಂದ ಮಾಡಿಸಲ್ಪಡುವ ಸ್ವರಕ್ಷಣಾರ್ಥಸ್ವ
ವ್ಯಾಪಾರಗಳು; ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಿಗೆ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾದುವು. ಹೀಗೆ
ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಭೂತಗಳಾದ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು.

ನಿಲೈತನ್ದ ತಾರಕನಾಯ್ ನಿಯಮಿಕ್ಕುಮಿರೈವನುಮಾಯ್ |
ಇಲ್ಲದೊನ್ನಿನಾವಹೈಯಿಲ್ಲಾನ್ದನದನುಮೆನ್ನೈಯುಮಾಯ್ ||

ಅಚೇತನದ ಹಾಗೆ ಚೇತನರೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿರುವತಂದು ಕಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದವರಿಗೆ ಉಚಿತವಾದದ್ದು. ಇಂಥಹ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ಆತ್ಮಕ್ಷೇಮದಲ್ಲಿ ಪರೈವಸಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಿಂದ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವವು ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಶಂತ್ರವೆಂಬುದು ಉಪಪನ್ನತರ. ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿಧಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಶೇಷಣವೆಂಬ ಅತಿವಾದವು ಸ್ಥಿರೀಕರಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಲೋಕಮಾತಾವಿನ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೂ ವ್ಯಾಜ ಸಾವೇಕ್ಷ - ಅಂದರೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷಕಾರ ಪ್ರವತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಹ ನಿರ್ಹೇತುಕವಾಗಲ್ಲ ಮೇಲೂ ಜಗನ್ಮಾತೆಯು ಪುರುಷಕಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುವವಳು ಎಂಬುದು ಉಪಾದತ್ತೇ ಸತ್ತಾಸ್ಥಿತಿನಿಯಮನಾದ್ಯೈಶ್ವರದಚಿತಾ ಸ್ವಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಶ್ರೀಮಾನಿತವದತಿವಾಗಾಪನಿಷದೀ ||
(ಚೇತನಾಚೇತನಗಳ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯ ಪತಿಯು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ- ಅಂದರೆ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಲಕ್ಷ್ಯಪತಿಯು ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಉಪನಿಷತ್ತು ಘೋಷಿಸುತ್ತದೆ) ಎಂಬ ಕೂಟಸ್ಥ ನೂಕಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದವರ ಮಾತು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ತತ್ತ್ವವು ಸ್ವಾಧೀನಸ್ವಾರ್ಥ ಸಮಸ್ತ ಚಿದಚಿದ್ವಸ್ತು ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು ಚೇತನಾಚೇತನರ ಸ್ವರೂಪ, ಕಾಲಾಂತರ ಅನುವೃತ್ತಿ, ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಲಕ್ಷ್ಯಪತಿಯ ಅಧೀನವಾದವುಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟ ದಂಪತಿಗಳ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾದವು, ಎಂದರ್ಥ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಶಂತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸದೆ, ತಮ್ಮಬುದ್ಧನೈಸಾರವಾಗಿ ನಿರ್ಹೇತಕ ಕೃವಾಮೂಲವಾದ ನಿರವೇಕ್ಷೋಪಾಯತ್ವಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಶಂತ್ರಗಳೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

ಈ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವಸಂಬಂಧವು ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾದ ನೇದ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಶಂತ್ರವೆಂದು, ಇದರ ಸ್ವಾದುತಮತ್ತ್ವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ, ನಿಲೈತಂದತಾರಕನಾಯ್ ಎಂಬ ವಾಶುರವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಿಲೈತಂದತಾರಕನಾಯ್ - ನಿಲೈ - ಸತ್ತೆ (ಇರುವಿಕೆ) ಇದ್ದುಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೂ ಉಪಲಕ್ಷಣ - ಸ್ಥಿತಿಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ನೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರ್ಥ. ಸತ್ತಾಸ್ಥಿತಿಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಂದ - ಕೊಟ್ಟ. ತಾರಕನಾಯ್ - ಧಾರಕನಾಗಿ, ಜೀವನ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿರೂಪ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೆ ಈಶ್ವರನು ಧಾರಕನು ಕೇವಲ ಆಧಾರ ಭೂತಗಳಾದ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿವ್ಯಾವೃತ್ತಿ. ನಿಯಮಿಕ್ಕುಮ್ ಇರೈವನುಮಾಯ್ - ನಿರುಪಾಧಿಕ ನಿಯಮನೈಕ ಸ್ವಭಾವನಾದ ನಿಯಂತಾವಾಗಿ - ತಂದೆ ರಾಜಾ ಮೊದಲಾದ ಇತರರು ಸೋಪಾಧಿಕ ಸ್ವಾಮಿಗಳು - ತಂದೆಗೆ ಶರೀರ ಸಂಬಂಧ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಜೆ ಎಂಟು ಸಂಬಂಧ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ. ಅದರಿಂದ ಅವರುಗಳು ಸೋಪಾಧಿಕ ಬಂಧುಗಳು - ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಎಂದರ್ಥ.

ಇಲ್ಲದೊನ್ನಿನಾವಹೈ - ಈಶ್ವರನಾದ ತನಗೆ ಶೇಷವಲ್ಲದ ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತೆ, ಎಲ್ಲಾಂತನದನುಮೆಂದೆಯು ಮಾಯ್ - ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳೂ (ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳು) ತನಗೆ ಶೇಷವಾಗಿಯೂ, (ನನಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿಯೂ) ಇರುವ ತುಲೈಯೊನ್ನಿಲೈಯೆನನಿನ್ - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಧಾರಕತ್ವ, ನಿಯಂತ್ರತ್ವ, ಶೇಷಿತ್ವರೂಪದಿಂದ ತನಗೆ ಸದೃಶನಾದವನು ಬೇರೆಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

ತುಲೈಯೊನ್ನಿಲೈಯೆನ ನಿನ್ನ ತುಘ್ನಾಯ್ ಮುಡಿಯಾನುಡಮ್ನಾಯ್ |
 ವಿಲೈಯಿನ್ನಿ ನಾಮುಡಿ ಯೋವೆನ್ನು ವೇದಿಯರ್ ಮೆಯ್ ಪೊರುಳೇ ||೧೦||
 ಯದೈತಂ ಯತಿಸಾರ್ವಭೌಮ ಕಥಿತಂ ವಿದ್ಯಾದವಿದ್ಯಾತಮಃ |
 ಪ್ರತ್ಯೂಷಂ ಪ್ರತಿತನ್ತ್ರ ಮನ್ತಿಮ ಯುಗೇ ಕಶ್ಚಿದ್ವಿಪಶ್ಚಿತ್ತಮಃ ||
 ತತ್ಪ್ರೇಕತ್ರ ರುಟತೃಪೈತಿ ವಿಲಯಂ ತತ್ತನ್ಮತಸ್ಥಾಪನಾ |
 ಹೇವಾಕ ಪ್ರಥಮಾನ ಹೈತುಕ ಕಥಾ ಕಲ್ಮೋಲ ಕೋಲಾಹಲಃ ||೧೧||

ಇತಿ ಕವಿತಾರ್ಥಿಕ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರಸ್ವತಸ್ತ ಸ್ವತಸ್ತಸ್ಯ
 ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಜುಟಿನಾಥಸ್ಯ ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಷು
 ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತನ್ತ್ರಾಧಿಕಾರ ಸ್ತುತೀಯಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಾಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ವೆನ್ನುವಂತೆ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ, ತುಘ್ನಾಯ್ ಮುಡಿಯಾನ್ - ತುಳಸಿಮಾಲೆಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ, ಉಡಂಬಾಯ್ - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ - ನಿಯತ ಅರ್ಥೇಯತ್ವ ವಿಧೇಯತ್ವ ಶೇಷತ್ವಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸರ್ವವೂ ಶರೀರವಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿ ತುಳಸಿಮಾಲೆಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ಅವನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದ ಹಾಗೆ, ಅರ್ಥೇಯತ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಸರ್ವಜೀತನಾ ಜೀತನಗಳೂ ಅವನಿಗೆ ಶರೀರವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ ವಿಲೈಯಿನ್ನಿ ನಾಮುಡಿಯೋನ್ (ವಿಲೈ - ಕ್ರಯ,) ಕ್ರಯವಿಲ್ಲದದಾಸರು - ನರುಪಾಧಿಕದಾಸ ಭೂತರು ಎನ್ನು - ಎಂಬ ಇದು, ವೇದಿಯರ್ ಮೆಯ್ ಪೊರುಳೇ - ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾದ ವೇದ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಅರಿತ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳು, “ಯಸ್ಯ ಪೃಥಿವೀ ಶರೀರಂ”, “ಯಸ್ಯಾತ್ಮಾ ಶರೀರಂ,” ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು, ಹೇಳುವ ನಿಜವಾದ ಆರ್ಥ

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಾರ್ಥ ನಿರ್ಣಯವು ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥ ದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶುಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಅರ್ಥವಿಶೇಷವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಇತರ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳು, ಇಂಥಹ ಸರ್ವಶುಕ್ತಿ ಸಾಮರಸ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ವಶಿಕತಟಿನೀ ವರ್ಷಾರಂಭ ಪ್ರವಾದ ವಿಡಂಬಕ್ಕೆ, ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲದ ಕ್ಷುದ್ರನದೀ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ಮಹಾ ಅರ್ಭಾಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪರೈವಸಾನದಲ್ಲಿ ಆ ಕ್ಷುದ್ರನದಿಯು ಬತ್ತಿ ಹೋಗುವಂತೆ, ಬಾಲಿಶ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಬೇರೊಡನೆ ಕಿತ್ತೆಸೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆಂಬುದೂ ಪ್ರಯೋಜನ. ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಜಯಪತಾಕೆಯನ್ನೂ ಹಾರಿಸುವುದು ಸುಲಭವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು, ಆಚಾರ್ಯರು “ಯದೈತಂ ಯತಿಸಾರ್ವಭೌಮ ಕಥಿತಂ, - ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಯತಿಸಾರ್ವಭೌಮ ಕಥಿತಂ. - ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರಿಂದ “ಅವಸ್ಥಿತೇರಿಕಾಶಕ್ಯತ್ವೈಃ, ನತು ದೃಷ್ಟಾಂತ ಭಾವತಾ (2-1-9) ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಉಪಪತ್ತಿ (ನ್ಯಾಯ) ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಅವಿದ್ಯಾತಮಃ ಪ್ರತ್ಯೂಷಂ - ಅನಾತ್ಮನ್ಯಾತ್ಮಬುದ್ಧಿಯಾ, ಅಸ್ತೇ ಸ್ವಮಿತಿ ಯಾಮುತಿಃ- ಎಂಬ ಪ್ರಕಾರ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ತನ್ನದಲ್ಲದ ಗೃಹಾರಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ತನ್ನದೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವ, ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮ ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಭ್ರಮಾದಿಗಳೆಂಬ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರಕ್ಕೆ,

ಉಷ :

ವ್ರತಕಾಲವಾದ, - ಅಂದರೆ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು || ಅರುಣೋದಯವು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಂತೆ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಧಾನಂತ್ರಾರ್ಥವು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಏತಂ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಂ - ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿತಂತ್ರವಾದ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು, ಅಂತಿಮಯುಗೇ - ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ, ಕೃತಾದಿ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥವು ಸರ್ವಜನವಿವಿಧ ವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಸೂಚಿತ ಯದಿಕಶ್ಚಿತ್ ವಿಪಶ್ಚಿತ್ತಮಃ - ಯದಿಕಶ್ಚಿತ್ - ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬ, ಯದಿಶಬ್ದವು ಈ ಜ್ಞಾನವು ಸುಕೃತ ಪರಿವಾಕಲಭ್ಯವೆಂದೂ, ಕಶ್ಚಿತ್ವದವು - ಸಮಹಾತ್ಮಾ ಸುದುರ್ದಭಃ - ಎಂಬಂತೆ ಅಧಿಕಾರಿ ದೌರ್ಲಭ್ಯವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ, ವಿಪಶ್ಚಿತ್ತಮಃ - ಅಂಧಹವನು ವಿದ್ವತ್ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ದುರ್ವಾದಿಗರ್ವನಿರ್ಮೂಲನಕ್ಷಮನು ಎಂದು ಭಾವ. ತತ್ತ್ವೈಕತ್ರ - ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಾದಿ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ಣನಾದ ಅವನೊಬ್ಬ ನಲ್ಲಿ, ತತ್ತನ್ಮತ ಸ್ಥಾಪನಾ - ಆಯಾಯಾ ಮತಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹೇವಾಕ - ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಪ್ರಥಮಾನ - ಅಭಿವೃದ್ಧವಾದ ಹೈತುಕ ಕಥಾ - ಹೈತುವಾದಿಗಳ ಜಲ್ಪವಿತಂಡಾನಿ ರೂಪವಾದ, ಕಲ್ಲೋಲ ಕೋಲಾಹಲಃ - ಅಲೆಗಳ ಕೋಲಾಹಲವು - ಕಲಕಲ ಶಬ್ದಾಡಂಬರಗಳು -

ಉಚೈರುಚೈರಿತನ್ಯಾ ಯತ್ಕಿಂಚಿದಜಾನತಾಪಿ ಪುರುಷೇಣ |
ಬಹುಮನ್ವೇಹಿ ಮೂಢಾಃ, ವಿದುಷಾಮಪಿ ಸಂಶಯೋಭವತಿ ||

ಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ಞಾನವೂ ಇಲ್ಲದ ಪುರುಷನು ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ, ಅದರಿಂದ ಮೂಢರಿಗೆ ಇವನು ದೊಡ್ಡ ವಂಡಿತನೆಂಬ ಭ್ರಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಪಂಡಿತರಿಗೂ ಸಂಶಯವನ್ನಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರಸ್ಥರ ಜಲ್ಪವಿತಂಡಾವಾದಗಳು, ರುಂಟಿತಿ - ತತ್ತ್ವಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ, ವಿಲಯಮುಪೈತಿ - (ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಪ್ಲುದ್ರನದಿಯ ಆಲೆಯ ಶಬ್ದದ ಹಾಗೆ), ನಾಶವನ್ನು - ಆತ್ಯಂತಿಕಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಭಗವದ್ರಾಸನುಜರಿಂದ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿದ ಪಂಡಿತ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಮತಾಂತರಸ್ಥರ ದುರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಸಮೂಲವಾಗಿ ಅನಾಯೇಷೇನ ನಾಶ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥನಾಗುತ್ತಾ ನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪರವಾದಿ ನಿರಸನವೂ ಫಲವೆಂಬುದು ನಿರೂಪಿಸ ಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ತ್ರೇಮದ್ರಹಸ್ತತ್ರಯಸಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಾಧಿಕಾರದ “ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ” ವಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಅರ್ಥ ವಂಚಕಾಧಿಕಾರಃ

ಆದೌಪ್ರಾಪ್ಯಂ ಪರಮ ಮನಃ ಪ್ರಾಪ್ತ ರೂಪಂಚ ಮಾದೌ |
ಇಷ್ಟೋಪಾಯಂತ್ಯಯನ ನಮಸೋರೀಪ್ತಿತಾರ್ಥಂ ಚತುರ್ಥ್ಯಾಮ್ ||
ತದ್ವ್ಯಾಭಾತಂ ಮಮುಕ್ತಿಗಿರಿ ವ್ಯಂಜಯಂತಂ ಮನುಂ ತಮ್ |
ತತ್ಪ್ರಾಯಂಚ ದ್ವಯಮುಪಿ ವಿದ್ವತ್ ಸ್ಮತ್ ಸ್ವರ್ದವೇದೀ ||12||

ಶ್ರೀಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾವ್ಯಾಖ್ಯಾ

ಹೀಗೆ ಶಾರೀರಕ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಮೋಕ್ಷಾಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ರಹಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ರಹಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಮನ್ಮೂಲಮಂತ್ರ, ದ್ವಯ, ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಮೂರು ಮಂತ್ರಗಳು ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ, ಜಗದೀಶ್ವರರ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಖ್ಯಂಥವೇ ವೇದಾಂತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪ್ರತಿತಂತ್ರವೆಂದು ನಿರ್ಧಾರಣೆಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ಅದರಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದ ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನು “ಆದೌಪ್ರಾಪ್ಯಂ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಚಾರ್ಯಸಾರ್ವಭೌಮರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದೌ - ಆಕಾರಃ ಆದಿಃ ಯಸ್ಯ ಸಮುದಾಯಸ್ಯ ತಸ್ಮಿನ್ - ಆಕಾರ, ನರ, ಅಯನ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ, ಪರಮಂ - ಪರೋಪತ್ಯಪ್ಪನಾದ, ಅನಘಂ, - ಹೇಯಪ್ರತ್ಯನೀಕನಾದ, ಪ್ರಾಪ್ಯಂ - ಪರಮಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಕಾಕ್ಷೆನ್ಯಾಯೇನ ಅನ್ವಯಿಸಿ, ಪರಮಂಪ್ರಾಪ್ಯಂ - ಪರಮಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನೂ, ಮಾದೌ - ಮಃ ಆದಿಃ ಯಸ್ಯ ಪದ ಸಮುದಾಯಸ್ಯ, ಎಂಥು ವಿಗ್ರಹಮಾಡಿ, ಮಕಾರವೇ ಆದಿಯಾಗಿರತಕ್ಕಂಥ ಪದಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ - ಅದಾಗಿ, ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿಯೂ, ನಮಶ್ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಮಕಾರಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ, ನಾರ, ಅಯನ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪಾಪ್ತ ರೂಪಂಚ - ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಜೀವಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಇಷ್ಟೋಪಾಯಂ - ಇಷ್ಟವಾದ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತರೂಪ ಫಲಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವನ್ನು, ಅಥವಾ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಫಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡುವ ಉಪಾಯವಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಫಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಉಪಾಯವು ಸಮ್ಮತವು (ಇಷ್ಟವು), ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ‘ಇಷ್ಟೋಪಾಯಂ’, ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು, ಅಯನ ನಮಸೋಃ, ಅಯನ ನಮಶ್ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಈಯತೇ-ಅನೇನ, ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿರುವ, ಅಯನ ಶಬ್ದವು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮಶ್ಶಬ್ದವು “ನಮಸ್ಕಾರಾತ್ಮಕಂ ಯಸ್ಮೈವಿಧಾಯಾತ್ಮ ನಿವೇದನಮ್”, ನಮಸ್ಕಾರ ರೂಪವಾದ ಆತ್ಮನಿವೇದನ - ಆತ್ಮ ಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ವಿಧಾಯ - ಮಾಡಿ, ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ನಮಶ್ಶಬ್ದವು ಶರಣಾತಿಪರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಃ; ಹೀಗೆ ಅಯನ, ನಮಶ್ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಯ ಸ್ವರೂಪವು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈಪ್ತಿತಾರ್ಥಂ - ನಮಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ, ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಚತುರ್ಥ್ಯಾಮ್, - ‘ಆಯ’ ಎಂಬ ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಮಮುಕ್ತಿ - ನಮಶ್ಶಬ್ದದಲ್ಲಿರುವ ‘ಮ’ ಎಂಬುದು “ಮಮ” ಎಂಬ

ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಸ್ವರೂಪ ಕಥನ-ರ್, ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಷಡ್ಧ ಶಬ್ದಯೋರಭೇದ:

ನಾರಾಯಣಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಲೇ ವಿವಕ್ಷಿತಮಾನ ಸಂಬಂಧ ವಿಶೇಷಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಾಂತತುಕ್ಕು ತ್ತಳೆಮಾಕ್ಕು ಇತ್ತೀಯನುಬನ್ನಿತ್ತಿರುಕ್ಕುಮರ್ಥಪಂಚಕಕ್ಕೆ ಶಿಲರ್ ವಿಚಾರಿತ್ತಾರ್ಹಳ್. ಇಸ್ಸಂಬಂಧ ತ್ತೋಡೇ ಕೂಡ ಷಡರ್ಥಜ್ಞಳಿನ್ನು ಶಿಲರ್ ಅನುಸಂಧಿತ್ತಾರ್ಹಳ್.

ವದವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆ “ಮಮಕಾರ”, ವಾಚಿಯಾದ ಗಿರಿ - ಮಾತಿನಲ್ಲಿ, ತದ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಂಚ - ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾದ ‘ಮಮ’ ಕಾರವನ್ನು, ಇದು ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಾದಿ ಸರ್ವವಿರೋಧಿಸಾಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಂಜಯಂತಂ - ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ, ತಂ ಮನುಂ - ಆ ಆಷ್ಟಾಕ್ಷರವನ್ನೂ, ತತ್ಪ್ರಾಯಂಚ - ತಿರುಮಂತ್ರದ ಹಾಗೆಯೇ (ವ್ರಾಯಂ - ಪ್ರಕಾರ, ಅದರ ಹಾಗೆಯೇ ಎಂದರ್ಥ) ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೂ, ಅರ್ಥಗಳಿಂದಲೂ ತಿಳಿಸುವ ದ್ವಯಮುಪಿ - ದ್ವಯಮಂತ್ರವನ್ನೂ, ಅಪಿಶಬ್ದವು ಚರಮ ಶ್ಲೋಕವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ - ಅದಾಗಿ ದ್ವಯ ಮತ್ತು ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ವಿದನ್ - ಇವುಗಳು ಅರ್ಥಪಂಚಕಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನು, ಸರ್ವವೇದೀ - ಎಲ್ಲಾ ವೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಸಮೃತಃ - ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಾಗಿ ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಸರ್ವವೇದಗಳನ್ನೂ ಸ್ಮೃತೀ ತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದವನೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ

ಹೀಗೆ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವು ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರವೆಂದು ನಿರ್ಧಾರಿಸಿ, ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಂತರ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿಚಾರಿಸಿ, ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದೆ ಇರುವ ಕೆಲವು ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗದ ಹಾಗೆ, ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ನಾರಾಯಣಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಲೇ ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,

ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವಸಂಬಂಧಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಕಾಂಕ್ಷತೆ,

ನಾರಾಯಣಾದಿ - ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಕ್ಷಿತವಾದ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, (ದಳ-ಅಡಿಭಾಗ) ಇದನ್ನು ಅನುಬಂಧಿಸಿ - ಅಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೆಲವರು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಈ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಆರು ಅರ್ಥಗಳು, ತಿರುಮಂತ್ರ ಪ್ರತಿಸಾದ್ಯವೆಂದು ಕೆಲವು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಪೂರ್ವಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರವೆಂದು ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನು ಪೃಥಕ್ಕಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಿಗಮನಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ, ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಅನುಭಾಷಣ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಆಚಾರ್ಯರು ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಶ್ರೀರಾಮಮಿಶ್ರರ ಷಡರ್ಥ ಸಂಕ್ಷೇಪಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈ ಆರು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲವಾದರೂ ಔಚಿತ್ಯವಾದ ಕ್ರಮವು ಇದೆಯೆಂದರ್ಥ. ಅರ್ಥಪಂಚಕಜ್ಞಾನವು ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ, ಹೇಗೆಂದರೆ, ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವಸಂಬಂಧದಿಂದ ಶೇಷ ಶೇಷಿ ಭಾವ ಸಂಬಂಧಜ್ಞಾನವು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಶೇಷಿಯಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಪ್ರಾಪ್ಯನೆಂದೂ, ಶೇಷಭೂತನಾದ ಜೀವನು ಪ್ರಾಪ್ತನೆಂದೂ, ಶೇಷ ಸ್ವರೂಪಾನುಗುಣ ಶರಣಾಗತಿಯು ಉಪಾಯವೆಂದೂ, ಶೇಷಭೂತನಾದ

ಇಸ್ಸಂಬಂದಂ ಪೋಲೇ ಮುಮುಕ್ಷುವುಕ್ಕು ನಿಶೇಷಿತ್ತರಿಯನೇ ಜ್ಞಾನದಾಹ ಚ್ಚೇರ್ದ ವರ್ಥಪಳ್ಳಾ
ಕಮೇದಿನಿಲ್ :-

ಪ್ರಾಪ್ಯಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ರೂಪಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಶ್ಚ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನಃ |

ಪ್ರಾಪ್ತೃಪ್ರಾಪ್ಯಂ ಫಲಂಚೈವ ತಥಾಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿರೋಧಿಚ |

ವದಂತಿ ಸಕಲಾ ನೇದಾಸ್ಸೇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಕಾಃ ||

ಜೀವನಿಗೆ ಶೇಷಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದೂ, ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದುದು ಸಾತಂತ್ರೈಭೂತವಾದ
ಅಹಂಕಾರ ಮುಮುಕಾರಗಳೆಂದೂ, ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನವು ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಮತ್ತು ಪದಾರ್ಥಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ

ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇವಲ ಐದು ಅರ್ಥಗಳು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಆರು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ
ಬಾಧಕವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಐದು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರಭೂತವಾದ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ
ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನವು ಕಟ್ಟಡದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿರುವ ಅಡಿಭಾಗದ ಹಾಗೆ, ಊಹ್ಯವೆಂದರ್ಥ.

ಕೇವಲ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ
ಶೇಷ ಶೇಷಿ ಭಾವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಶೇಷ ವಸ್ತುವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭಾರವು ಶೇಷಿಗೇನೆ ಸೇರಿದ್ದದ್ದು,
ಅತ್ಯಂತ ಪರತಂತ್ರರಾದ ನಾವು, ನಾನಾಗಿಯೇ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಿಸ
ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂಬ, ಕೆಲವರ ಆಪಾತತಃ ಉಂಟಾಗುವ ಮೋಹವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು
ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬುದು ಈ ಅಧಿಕಾರದ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ಅಭಿನವ ದೇಶಿಕ ಉತ್ತಮೂರ್ ವೀರರಾಘವಾ
ಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ತಮ್ಮ ಗಂಧದಲ್ಲಿ ಈ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅವತಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇಸ್ಸಂಬಂಧಂಪೋಲೇ, ಈ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧದ ಹಾಗೆ, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ
ನಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದು ಎಂದು ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನು ಸೇರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ
ದವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವೇ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಅರ್ಥಪಂಚಕದ ವಿವರ

ಈ ಅರ್ಥಪಂಚಕವು ಯಾವುದೆಂದರೆ, (1) ಪ್ರಾಪ್ಯಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋರೂಪಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1) ಹಾರೀತಸಂಹಿತೆ-ಪ್ರಾಪ್ಯನಾದ ಅದಾಗಿ ನಮ್ಮಿಂದ ಪಡೆಯಲ್ಪಡುವ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ ಗುಣವಿಭೂತಿಗಳೂ
ಪ್ರಾಪ್ತುಶ್ಚ - ಆ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಜೀವಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರಾಪ್ತೃಪ್ರಾಪ್ಯಂ - ಆ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕಾದ
ಸಾಧನೆ, ಫಲಂಪ್ರಾಪ್ತೇಃ - ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿರೋಧಿ - ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧ
ವಾದ ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮಗಳು ಈ ಐದು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪೇದಗಳೂ ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣ
ಗಳೂ ಮೊಳಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನವು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ದ್ಯೋತಿತ.

ಎನ್ನುತೊಲ್ಲಪ್ಪಟ್ಟನ. ಇವತ್ತಿಲ್ ಪ್ರಾಪ್ಯಮಾನ ಬ್ರಹ್ಮತಿಸುಡ್ಡೆಯ ಸ್ವರೂಪಮ್ ತಿರುಮುನ್ರಿತ್ತಿಲ್ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರತ್ತಿಲುಂ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಲುಮ್, ದ್ವಯತ್ತಿಲ್ ಸವಿಶೇಷಣಂಗಳಾನ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಂಗಳಿಲುಂ, ಚರಮಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲ್ “ಮಾಂ” “ಅಹಂ” ಎನ್ಹಿರ ಪದಜ್ಗಳಿಲುಮನುಸನ್ನೇಯಮ್.

ಶ್ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹೀತವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರು ಇವತ್ತಿಲ್ ಪ್ರಾಪ್ಯಮಾನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರಹಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಣೆಯು ಎಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು.

ಇವತ್ತಿಲ್ - ಈ ಅರ್ಥಸಂಚಾರಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಪ್ಯನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು ಆಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಆಕ್ಷರವಾದ ಲಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ, ದ್ವಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ, ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಮಾಂ, ಅಹಂ ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅನು ಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಅಕಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವರಕ್ಷಕನಾಗಿಯೂ, ‘ನಾರಾಯಣ’ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿರುವ ‘ನಾರ’ ಶಬ್ದದಿಂದ ವಿಗ್ರಹ, ಗುಣ, ವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೂ, ದ್ವಯಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ, ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ, ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೂ, ಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಸರ್ವನಾವ, ಗಳಾದ ಮಾಮ್, ಅಹಂ ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಬೇಕಾದ ಕಾರುಣ್ಯ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಸ್ವಾಮಿತ್ವ, ಔದಾರ್ಯ, ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವ, ಸರ್ವಪಾಪ ವಿಮೋಚನ ಕ್ಷಮತ್ವ ಇತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳೂ ಅನುಸಂಧೇಯಗಳು

ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯೆ-

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ಯಮಾನ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪಂ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ದ್ವಯತ್ತಿಲ್ ಸವಿಶೇಷಣಂಗಳಾನ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಂಗಳಿಲುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವು ದ್ವಯಮಂತ್ರದ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಅಂದರೆ ಶ್ರೀಮತ್ಪದವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯಲ್ಲವಾದರೆ ಸವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಹೇಳಬಾರದಾಗಿತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ‘ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನೇ’ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂಬುದು ಅಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರ ಹೃದಯ.

ಶ್ರೀಪತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವು ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಶೇಷಿತ್ವ ವಿಶೇಷ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಪರಶಕ್ತ್ಯವು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದಾರ್ಥ. ಅನನಧಿಕಾತಿಶಯ ಬೃಹತ್ತ್ವ ಬೃಂಹಣತ್ವಗಳು, ಯೋಗ ಶಕ್ತಿಬಲದಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ ವಿಶೇಷ್ಯದ ಹಾಗೆ ವಿಶೇಷಣದಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧ ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಶಕ್ತ್ಯವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದದ್ದು ಶಾಬ್ದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವು ಪತಿಗೇನೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಯೂಧ್ಯರ ಮಾತು, ಪತಿಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ವಿವಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ ಅದರೆ ಪರಶಕ್ತ್ಯವು ಉಭಯಾವಿಶಿಷ್ಟವಾದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದವ್ಯಪದೇಶ್ಯನೆಂಬುದು ಅನುಕಂಪ್ಯ.

ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮ

ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಯಾವ ಧರ್ಮಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸ್ವರೂಪವು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವುಗಳು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳು.

ಶ್ರೀಯಃ ಪತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪತ್ವ

ಅವ್ವಿಡಜ್ಞ ಳಿಲನುಸನ್ನಿಕ್ಕುನ್ ಪೋದು (1) ಶ್ರಿಯಾಸಾರ್ಥಂ ಜಗತ್ವತಿಃ (2) ಏಷನಾರಾಯಣ ಶ್ರೀಮಾನ್ (3) ಭವಾನಾ ರಾಯಣೋದೇವಃ ಶ್ರೀಮಾಂಶ್ಚ ಕ್ರಧರೋವಿಭುಃ (4) ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಾ ನಿತ್ಯ ಶ್ರೀಃ

ಸತ್ಯತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ವ ಅನಂತತ್ವ, ಆಮಲತ್ವ, ಅನಂದತ್ವಗಳು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳು. ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯವೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮವು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಎಂದು ವಿಶೇಷಣವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀವತಿತ್ವವು ದೇವತಾಂತರ ವ್ಯಾವರ್ತನ ಪೂರ್ವಕ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮ. ಈ ಧರ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟನು ನಾರಾಯಣನೇ ಹೊರತು ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಿವ, ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲ.

ಬ್ರಹ್ಮವು ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ

ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದಿರಬೇಕು ಕೆಲವು ಕಾಲವಿದು ಕೆಲವು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಅದು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವಾಗಲಾರದು ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾರಾಯಣನು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು, ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಷಷನಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಅವ್ವಿಡಂಗಳಿಲ್ ಅನುಸಂಧಿಕ್ಕುಂ ಪೋದು ಇತ್ಯಾದಿ ಆರಂಭಿಸಿ ಅತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ (1) ಶ್ರಿಯಾಸಾರ್ಥಂ ಜಗತ್ವತಿಃ - ಇದು "ಉಭಯಾಧಿಷ್ಠಾನಂ ಜೈಕಂಶೇಷಿತ್ವಂ" ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ ಪರವಾಸುದೇವನು ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೇ, ದಾಸ್ಯಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಅಂದರೆ ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನಾಗಿ ಇದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವು, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವೃತ್ತಿಕವು. ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ವಯಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು. (2) ಏಷನಾರಾಯಣಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ - ಈ ವಾಕ್ಯವು ನಾರಾಯಣನು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ವ್ಯೂಹಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಅನಿರೂಪ ರೂಪದಿಂದ ಸ್ವೀಕಾರ್ಯವದಲ್ಲಿ ವಲಗಿದ್ದು ಜೀತನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬ ದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ "ತಕ್ತಿತೇಜೋಽನಿರುದ್ಧೋ ಬಿಭ್ರಾಣಃ ಪಾಸಿ ತತ್ತ್ವಂ ಗಮಯಿಸಿಚ ತಥಾವ್ಯೂಹ್ಯ ರಂಗಾಧಿರಾಜಿ" ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣವಚನದಂತೆ ರಕ್ಷಣಾಕಾರ್ಯವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸೇರಿದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ, "ಬಲಾಢ್ಯಾತ್ ಜೋಧಾತ್ ಸಂಕರ್ಷಣಸ್ತ್ವಂ ಹರಸಿವಿತನುಷೇಶ್ವಾರಂ. ಎಂಬ ಸಂಹಾರಕಾರ್ಯವು ಶಾಸ್ತ್ರೋಪದೇಶವೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಸಂಕರ್ಷಣನು ವ್ಯೂಹರೂಪಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ "ಐಂದ್ರ್ಯ ವೀರಾತ್ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಃ ಸರ್ಗಧರ್ಮೋಽನುಸಿ ಎಂಬ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನವ್ಯೂಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಭಗವಂತನ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. (3) ಭವಾನ್ ನಾರಾಯಣೋದೇವಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಚಕ್ರ ಧರೋ ವಿಭಃ - ಇದು ವಿಭವಾವತಾರಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ಒಡಗೂಡಿಯಿರುತ್ತಾರೆಂಬ ದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತದೆ (4) ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಾಃ ನಿತ್ಯಶ್ರೀಃ - ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಅವಿನಾಭಾವವು (ಅವನಿಲ್ಲದ ಇವಳೂ ಇವಳಿಲ್ಲದ ಅವನೂ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ) ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸಿರುವಂತೆ, ಶುಭಾಶ್ರಯ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಸ್ಪರ ಅವಿನಾಭಾವವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದ ಉವಾಸ್ಯವಾದ ತತ್ತ್ವವಿದು ಎಂಬುದು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನ ಶುಭಾಶ್ರಯ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವು ಪರರೂಪದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಮಹಿಮೆಯಿಂದ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ

1) ವೈಕುಂಠೇತು ಪರೇಲೋಕೇ ಶ್ರಿಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ಜಗತ್ವತಿಃ ।

ಅಸ್ತೇ ಏಷ್ವರಾಚಿಂತಾತ್ಮಾ ಭಕ್ತ್ಯಃ ಭಾಗವತ್ಪ್ರಸಾದಃ ॥

(ಲೈಂಗಪುರಾಣ)

(ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

5) ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರೀರಸಸಾಯಿನೀ, 6) "ಸೀತಾ ಸಮಕ್ಷಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಿದಂ ವಚನ
ಮುಬ್ರವೀತ್ 7) ಸೀತಾಮುನಾಚಾತಿಯಶಾಃ ರಾಘವಂಚ ಮಹಾವ್ರತಂ"

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ 'ಮತುಸ್' ಪ್ರತ್ಯಯವು 'ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ
ರಿಬ್ಬರ ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನು - ನಿತ್ಯಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲ ವಿರಾಜಿಸುವ
ದಿವ್ಯರೂಪವೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಪರರೂಪವು. ಪೂಜ್ಯವಿಭವಾದ್ಯವತಾರಗಳಿಗೆ ಉಪಾದಾನ ಭೂತವಾದದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು
ಪರರೂಪನೆಂಬುದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. "ಧತ್ತೇತೋಭಾಂ ಹರಿಮರತಕೇ ತಾವಕೇ ಮೂರ್ತಿರಾದ್ಯಾ ತನ್ನೀಶುಂಗಸ್ತನ
ಭರನತಾ ತಸ್ತ ಜಾಂಬೂನದಾಭಾ | ಯಸ್ಯಾಗಚ್ಛಂತ್ಯುದಯ ವಿಲಯೈಃ ನಿತ್ಯಮಾನಂದ ಸಿಂಧಾವಿಚ್ಛಾವೇಗೋ
ಲ್ಲಸಿತಲಹರೀ ವಿಭ್ರಮ ವ್ಯಕ್ತಯಸ್ತೇ ||, ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸ್ತುತಿ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಅರ್ಥವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ

"ಪನ್ನಾರ್ಥ ಪ್ರಶಮನ ವಿಧೌ ಬದ್ಧದೀಕ್ಷಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರಾಚಖ್ಯುಸ್ತಾಂ ಪ್ರಿಯಸಹಚರೀವೈಕಮತ್ಯೋ
ಪನ್ನಾಮ್ | ಪ್ರಾದರ್ಭಾವೈರಪಿ ಸಮತನುಃ ಪ್ರಾಧ್ಯಮನ್ವೀಯಸೇತಿತ್ವಂ ದೂರೋತ್ಕ್ರಿಸ್ತೈರಿವ ವ-ಧುರತಾ ದುಗ್ಧ
ರಾಶೇಸ್ತರಂಗೈಃ || ಎಂಬ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯು, ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಗಳ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯ ಭಾವದಂತೆ,
(ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ) ದಿವ್ಯಶುಭಾಶ್ರಯ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ದೂರ
ವಸಿಯಲ್ಲಟ್ಟ ಪೀಠ ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಧುರ್ಯವು ಕೂಡಿಯೇ ಇರುವಂತೆ, ಅಪವ್ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಭಗ
ವಂತನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯ ಸಹಧರ್ಮ ಚಾರಿಣಿಯಾಗಿ ಐಕಮತ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೂ
ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅನ್ಯಯಿಸುತ್ತಾಳೆ ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೇ ಭಗವಂತನ ಶುಭಾಶ್ರಯ,
ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವು ಬ್ರಹ್ಮದಿವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವುಪಾಸ್ಯವು ಎಂಬುದು 'ತತ್ಕಲ್ಯಾಣಂ ಕಿಮಪಿ ಯಮಿನಾಂ ಏಕ
ಲಕ್ಷ್ಯಂ ಸಮಾಧೌ ಪೂರ್ಣಂತೇಜಸ್ಕುರತಿ ಭವತೀ ಪಾದಲಾಕ್ಷ್ಮೀರಸಾಂಕಮ್" ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.
ಹೀಗೆ ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೂ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವೂ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಸ್ಪರ
ಅನಿನಾಭೂತವೆಂಬುದೇ ನಿತ್ಯಾನಸಾಯಿತ್ವವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೆಂದು 5) ವಿಷ್ಣೋಶ್ರೀರಸಸಾಯಿನೀ ಎಂದು
ವ್ಯತಿರೇಕಮುಖವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠವೆಂಬ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಭಕ್ತರೂ
ಭಾಗವತರೂ ಸಹ ಅವನೊಡಗೂಡಿದ್ದಾರೆ ಅವನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಅಚಿಂತ್ಯ ವೈಭವವುಳ್ಳವು

2) ಏಷನಾರಾಯಣ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕ್ಷೀರಾರ್ಣವ ನಿಕೇತನಃ |
ನಾಗಪರ್ಮಂಕ ಮುತ್ಸ್ರಜ್ಯ ಹ್ಯಾಗತೋ ಮಧುರಾಂಪುರೀಮ್ ||

ಹರಿವಂಶ 113-64

ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾದ, ಈ ನಾರಾಯಣನು ಕ್ಷೀರಾರ್ಣವತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಧುರಾನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ
ಅವತರಿಸಿದನು. ಅವತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಅದಿಶೇಷನನ್ನು ಬಲರಾಮನಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ಭೂಮಿಗೆ ಕಳುಹಿ
ಸಿದನು. ["ನಾಗಪರ್ಮಂಕಂ ಭೂಮಾವುತ್ಸ್ರಜ್ಯ", ಎಂದು ಭೂಮಿ ಪದಾಧ್ಯಾಹಾರ ಮಾಡಿ ಹೀಗೆ ಹಿರಿಯರು ಅರ್ಥಮಾಡುತ್ತಾರೆ]

3) ಭವಾನ್ ಸಾರಾಯಣೋದೇವಃ ಶ್ರೀಮಾಂಶ್ಚ ಕೃಧರೋವಿಭಾಃ | ಯಾದ್ಧಕಾಂಡ ರಾಮಯಾಣ-120-18
ಏಕಶ್ಯಂಗೋ ಪರಾಹಸ್ತ್ವಂ ಭೂತಭವ್ಯ ಸಪತ್ನಿಜಿತ್ || (ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

“ಅನಪಾಯಿನೀ” ಎಂಬ ವಚನ ಸ್ವಾರಸ್ಯದಿಂದ, ಸತ್ಯತ್ವಾದಿ ಧರ್ಮಗಳು ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವಂತೆ, ಶ್ರೀ ಸ್ವರೂಪವೂ ವಿಭುವಾಗಿದ್ದರೇನೆ (ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರೇನೆ, ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಉಪಾಸನ ಮಾಡುವಾಗಲೂ, ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಳಾಗುತ್ತಾಳೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶೇಷಣ ವಿಷ್ಣುವಾದ ತತ್ವವು ವಿಭುವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಇವಳ ಸ್ವರೂಪವೂ ವಿಭುವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ ಇವಳು ಅಣುಭೂತ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ ದಿಂದ ವಿಭ್ವೀ ಎಂಬ ಮಾತು ಪ್ರಮೇಯ ನಿರುದ್ಧ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಶರೀರಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ದಿವ್ಯ ಶರೀರವು ನಿತ್ಯಸಂಬಂಧವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದೂ ‘ಅನಪಾಯಿನೀ’ ಎಂಬ ಪದದಿಂದದ್ಯೋತವಾಗುತ್ತದೆ. 6) ಸೀತಾಸಮುಕ್ಷಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್-ಇದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪುರುಷಕಾರಭೂತೆಯೂ ಅಹುದು, ಉಪಾಯ ಭೂತೆಯೂ ಅಹುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ. ಪುರುಷಕಾರತ್ವವು ಹೇಗೆಂದರೆ ಪಂಚವಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜನರೂಸುಖವಾಗಿರಲು, ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೀನೇ ನೋಡಿ ಪರ್ಣ ಶಾಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸು ಎಂದು ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು “ನಾನು ಈಗ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಿಮಗೆ ಪರಂತಃನು, ನೀನೇ ನಿಮಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ,” ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಸೀತೆಯು ತಮಗ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ತೋರಿಸುವಂತೆ ರಾಮನಿಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದು ಪುರುಷಕಾರತ್ವ ನಂತರ ಸೀತಾರಾಮರಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿದ್ದು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಅವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ಉಪಾಯ ಭೂ ರೂ ಅಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವವೂ ಉಂಟು ಎಂಬುದು ದ್ಯೋತಿತ.

ನೀನು ನಾರಾಯಣನು ದೇವನು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ, ಚಕ್ರವಾಹಿಯಾಗಿದ್ದೀಯೆ ನೀನು ಏಕ ಶೃಂಗಸು-ಮುಖ್ಯನು ಎಂದರ್ಥ ಪರಾಡನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದೀಯೆ ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯತ್ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಯಿಸಿದವನು.

- 4) ತಮಸಃ ಪರಮೋಧಾತಾ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾಧರಃ |
ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಾ ನಿತ್ಯಶ್ರೀಃ ಅಜಯಶ್ಚಾಶ್ವತೋ ಧ್ರುವಃ ||

(ರಾಮಾಯಣ ಯುದ್ಧಕಾಂಡ 11475)
ತಮಸ್ತತ್ಪ್ರಕಾರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಮೇಲಿರುವ ಅಪ್ರಾಕೃತ ದಿವ್ಯ ದೇಶಕ್ಕೆ ಧಾತಾ-ಯಜಮಾನನು ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾಪಾಣಿಯು ಶ್ರೀವತ್ಸವೆಂಬ ಮಚ್ಚೆಯನ್ನು ಎದೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟವನು ನಿತ್ಯವೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೊಡಗೂಡುವವನು ಯಾರಿಂದಲೂ ಜಯಿಸಲಶಕ್ತನು. ಶಾಶ್ವತನು ಆತನು.

- 5) ನಿತ್ಯೈ ವೈಷಾ ಜಗನ್ಮಾತಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರೀ ರಸ ಪಾಯಿನೀ |
ಯಥಾ ಸರ್ವಗತೋವಿಷ್ಣುಃ ತಥೈ ವೇಯಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ||

ಈ ಜಗನ್ಮಾತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಅಗಲದೆ ಇರುವವಳು ವಿಷ್ಣುವು ಹೇಗೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಸರ್ವನಿಯಾಮಕನಾಗಿ ವಿಭುವಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಇವಳೂ ವಿಭುವರೂಪೆ. ಸರ್ವಜೀತನು ಜೀತನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಂತಃ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಯಮಿಸುವವಳು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸರ್ವಗತತ್ವ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾದಿ ಸ್ವರೂಪ, ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಅವಳಿಗೂ ಉಂಟು ಎಂದರ್ಥ

- 6) ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ರಾಮೇಣ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ಸಂಯತಾಂ ಜಲಃ
ಸೀತಾ ಸಮುಕ್ಷಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ||

(ರಾಮಾ ಅರಣ್ಯ 15-6)
ರಾಮನು ನಿನಗೆ ಸೌಕರ್ಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಎಂದಾಗ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಸೀತೆಯನ್ನು ಪುರುಷಾಕಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು

(ಮುಂಮುಖವರೆದಿದೆ)

- 8) ಅಲಮೇಷಾ ಪರಿತ್ರಾತುಂ ರಾಘವಾದ್ರಾಕ್ಷಸೀಗಣಂ 9) ಭನೇಯಂ ಶರಣಂ ಹಿವಃ,
10) ಭವಾಂಸ್ತು ಸಹ ವೈದೇಹ್ಯಾ 11) ತಯಾ ಸಹಾಸೀನ ಮನಂತ ಭೋಗಿನಿ.
12) ಕಾಂತಸ್ತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ 13) ಸ್ವಪರಿಚರಣಭೋಗೈ ಶ್ಚಿತ್ರಮತಿ ಪ್ರೀಯಮಾಣೇ

7) ಸೀತಾಮುನಾಚಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಇದು ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಉಪಾಯತ್ಸವಂಟು ಅಂದರೆ "ನೋಕ್ಷಯಾ
ಷ್ಯಾಮಿ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವುಂಟು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಮಾಣ

8) ಅಲಮೇಷಾಪರಿತ್ರಾತುಂ, 9) ಭನೇಯಂಶರಣಮ್ ಹಿವ ಈ ವಚನಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ಉಪಾಯತ್ಸವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಮೇಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಲು ಬೇಕಾದ
ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಕಾರುಣ್ಯಾದಿಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇವೆ, ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

10) ಭವಾಂಸ್ತುಸಹವೈದೇಹ್ಯಾ - ಇದು ಪ್ರಾಪ್ಯಸ್ವ-ಅಂದರೆ ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೈಂಕರ್ಯ
ಗಳನ್ನು ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವರು (ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿ) ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ
ಅನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಚನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ

11) ತಯಾಸಹಾಸೀನ ಮನಂತ ಭೋಗಿನಿ ಇದು ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ಯಾ ವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು
ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ 12) ಕಾಂತಸ್ತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ :- ಇದು ಚತುಶ್ಲೋಕಿಯ ಪ್ರತೀಕಧಾರಣೆ.
ಶಾರೀರಕಚತುರಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿಯ ಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಸರ್ವಕಾರಣತ್ವ. ಉಪಾಯತ್ಸಾದಿಗಳುಂಟು ಎಂಬುದನ್ನು
ಧೃಡೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇಶಿಕರು ಚತುಶ್ಲೋಕೀಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ, ಸ್ವಶೇಷಾಶೇಷಾರ್ಥೋನ್ನಿರವಧಿಕ
ನಿರ್ಬಂಧ ಮಹಿಮಾ ಫಲಾನಂದಾತಾಯಃ ಫಲಮುಪಚಾರೀರ ಕಮಿತಃ | ಶ್ರಿಯಂತಸ್ತದ್ವೀಚೀಂ ತದುಸಪದನ
ತ್ರಾಸ ಶಮನೀಂ ಅಭಿಷ್ಠಾತಿ ಸ್ತುತ್ಯಾಮವಿತಥಮತಿಯಾಮನಮುನಿಃ || ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವು ಅನುಸಂಧೇಯ. ಅದಾಗಿ
ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತನಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು, ಜಗತ್ಕಾರಣನು ಎಂದರ್ಥ ಇವನ ಮಹಿಮೆಗೆ

7) ಸಭಾತುಪ್ಪರಣಾಗಾಥಂ ನಿಖೀಡ್ಯ ರಘುನಂದನಃ |

ಸೀತಾಮುನಾಚಾತಿಶಯಶಾಃ ರಾಘವಂಚ ಮಹಾವ್ರತಮ್ ||

(ರಾಮಾ ಆಯೋ 31-2)

ಸಭಾತುಃ-ಸೀತಾಸಭಾತುಃ- ಸೀತೆಯೊಡಗೂಡಿದ ರಾಮನ ಎರಡು ಪಾದಗಳನ್ನು, (ಪುರುಷ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿವಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪಾದಾ
ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶ) ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಸೀತಾ ರಾಮರಿಬ್ಬರ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಮಹಾಕೀರ್ತಿಮಂತನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು
ಸೀತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾವ್ರತ ಶಾಲಿಯಾದ ರಾಮನಲ್ಲಿಯೂ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯನ್ನು ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುವ
ಹಾಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸೂಕ್ತಿಸ್ವಾರಸ್ಯ "ಗುರೋಸ್ಸದಾರಸ್ಯ ನಿಖೀಡ್ಯಪಾದೌ" ಎಂಬ
ವಂತೆ ಇದೂ ಸಹ

8) ಅಲಮೇಷಾ ಪರಿತ್ರಾತುಂ ರಾಘವಾದ್ರಾಕ್ಷಸೀ ಗಣಮ್ |

(ರಾಮಾ ಸುಂದರ 58-87)

ಅಭಿಯಾಚಾಮ ವೈದೇಹೀಂ ವಿತದ್ಧಿ ಮಮ ರೋಚತೇ ||

"ಸೀತೆಯು ರಾಕ್ಷಸಿಗಳ ಗಣವನ್ನು ರಾಮನಿಂದ ಕಾಪಾಡಲು ಸಮರ್ಥ ಆದ್ದರಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ ಇದು ನನಗೆ
ತೋರುತ್ತೆ" ಎಂದು ಶ್ರೀಜಟಿ ಹೇಳುವ ಮಾತು

9) ತತಃ ಸಾಹ್ನೀಮತಿಬಾಲಾ ಭರ್ತುರ್ವಿಜಯ ಹರ್ಷಿತಾ |

ಅವೋಚದ್ಧೃತ ತತ್ಪಥ್ಯಂ ಭವೇಯಂಶರಣಂ ಹಿವಃ ||

ಅನಂತರ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಲೆಯಾದ ಸೀತೆಯು ತನ್ನ ಭರ್ತಾವಿನ ವಿಜಯವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು
ನೀವು ಹೇಳುವುದು ನಿಜವಾದರೆ, ನಿಮಗೆ ರಕ್ಷಕಳಾಗುತ್ತೇನೆಂದು, ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳಿಗೆ ಅಭಯ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ
(ಮುಂದು ಮಿದೆ)

14) ಶ್ರೀಮತೇ ನಿರ್ಮಲಾನಂದೋದನ್ನತೇ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ 5) ಶ್ರೀಯಃಕಾಂತೋನಂತೋ
ವರಗುಣಗಣೈಕಾಸ್ವದ ವಪುಃ,

ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲ. ತಡೆಯಿಲ್ಲ. ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವನು ಉಪಾಯ ಭೂತನು, ಎಂದರ್ಥ. ಫಲವೂ ವ್ರಾಹ್ಮಣವೂ ಅವನೇ ಇದು ಶಾರೀರಕ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪಳು ಆದರೆ ಜಗತ್ಕಾರಣ ಭೂತೆ ತಡೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವಳು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಭೂತೆ, ಮುಕ್ತಪ್ರಾಪ್ಯಳೂ ಅಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ. ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲು ವಿರೋಧಿಯಾದ ಪಾಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಪುರುಷ ಕಾರ ಭೂತೆಯೂ ಹೌದು ಎಂಬ ಈ ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಯಾಮನಾಚಾರ್ಯರ ಚತು ಶ್ಲೋಕಿಯ, ನಾಲ್ಕು ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಿಳಿಯ ತಕ್ಕದ್ದು.

ಅನಂತರ ಮುಕ್ತರ ಹಾಗೆ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೂ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವೇ ಲಕ್ಷ್ಯಭೂತನು, ಎಂದು ಅಭಿ ಪ್ರಾಯಗೊಂಡು ಸ್ವಪರಿಚರಣಭೋಗೈಃ ಶ್ರೀಮತಿಸ್ತ್ರೀಯಮಾಣೇ ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣೀ ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತನ್ನ ಪತಿಯ ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಭೂತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಯಾವ ವಿಧ ಫಲಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾವೇದ್ಯತ್ವ ನಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಪಲಾಪ ಮಾಡುವುದು ಅಶಕ್ಯ-ಬಾಕಿಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗುಂಿತ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪತಿತ್ವವು ಪ್ರಧಾನವೆಂಬುದನ್ನು "ಅಭಿರ್ಭಿಂಕಂಪೂರ್ವಂ" ಎಂಬನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು "ಶ್ರೀಮತೇ" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು, ಭಾಷ್ಯಕಾರ ವಚನಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

14) ಶ್ರೀಮತೇ ನಿರ್ಮಲಾನಂದೋದನ್ನತೇ ವಿಷ್ಣವೇನಮಃ -ವೇದಾಂತಸಾರದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ರಾ ಮಾನುಜರ ವಾಕ್ಯವಿದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಶರಣಾಗತಿಗೆ ಉದ್ದೇಶ್ಯ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವಳು ಅಂದರ ಉಪಾಯ ಭೂತಳು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

15) ಶ್ರೀಯ ಕಾಂತೋನಂತೋವರ ಗುಣಗಣೈಕಾಸ್ವದ ವಪುಃ :-

ವೇದಾಂತ್ ದೀಪದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು, ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಉದ್ದೇಶ್ಯ ಭೂತರು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮತ್ತು ಅವಳ ಕಾಂತನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

10 ಭವಾಂಸ್ತು ಸಹ ವೈದೇಹ್ಯಾ ಗಿರಿ ಸಾನುಸುರಂಸ್ಮತೇ ।

ಅಹಂಸರ್ವಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಜಾಗ್ರತ ಸ್ವಪತತ್ವತೇ ॥

(ರಾಮ, ಅಯೋ 31-27)

ತಾವು ವೈದೇಹಿಯೊಡನೆ ಬಿಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿನೋದವಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವಾಗ, ಹಾಗೆಯೇ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವಾಗಲೂ ನಿದ್ರಿಸುವಾಗಲೂ ಸಹ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸೀತಾರಾಮರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವ ಮಾತು. ಇದು ಪಾಪ್ಯತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

11 ತಯಾಸಹಾಸೀನ ಮನಂತ ಭೋಗಿನಿ ಪ್ರಕೃಷ್ಟ ವಿಜ್ಞಾನ ಬಲೈಕ ಧಾಮನಿ

ಘಣಾಮಯೇತ್ರಾತ ಮಯಾಲಿ ಮಂಡಲ ಪ್ರಕಾಶ ಮಾನೋದರ ದಿವ್ಯಧಾಮನಿ ॥

(ಆಳ. ಸ್ತೋ 39)

ಪ್ರಕೃಷ್ಟ ಜ್ಞಾನಬಲಗಳಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ, ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನ ಸಮುದಗಳ ಕಿರಣ ಮಂಡಲದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಉದರ ಭಾಗವನ್ನುಳ್ಳಂಥ, ಆದರ್ಶವನ ಮಡಿಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ.

(ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

(16) ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸೇ (17) ಶ್ರಿಯಃಪತಿನಿಫಲಹೇಯ ಪ್ರತ್ಯನೀಕ ಕಲ್ಯಾಣೈಕ ತಾನಾನಂತ ಜ್ಞಾನಾನಂದೈಕ ಸ್ವರೂಪಃ” (18) ನೀಯು ನಿರುಮಹಳುಂ ನಿನ್ರಾಯಾಲ್, 19) ಒಣ್ಣೊಡಿಯಾಳ್ ತಿರುಮಹಳುಂ ನೀಯುಮೇ ನಿಲಾ ನಿರ್ವ, 20) ಕೋಲತ್ತಿರುಮಾಮಹ ಳೋಡುನ್ನೈ 21) ನಿನ್ನಿರುವ ರುಳುಮ್ ವೆಡ್ಡಿಯತ್ತಾಳ್ ತಿರುವರುಳುಮ್, 22) ಉನ್ತಾಮುರೈ ಮುಂಘಿಯುಮ್ ನೀಯುಮ್ 23) ಅಹಲಹಿಲ್ಲೇನಿರೈಯುಮ್

ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇತರ ವ್ಯಾವರ್ತಕ-ಕೃತ್ವ ಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ದೇವತಾಂತರ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದವು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾದ ಶ್ರಿಯಃಪತಿ-ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಾದ ಹೆಸರು.

16) ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸೇ ಸ್ತುತವಾದ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮ ಪಂಚಕಗಳಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆಂಬ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ಕೂಡಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಸಿಸಲ್ಪಡಬೇಕೆಂಬುದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ-(ತತ್ಪಟೇಕೆ)

17) ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿ: ಇತ್ಯಾದಿ “ನಾರಾಯಣ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ” ಎಂಬ ಗೀತಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ “ನಾರಾಯಣ” ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಾಖ್ಯಾನವಾಗಿ, “ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಃ ನಿಖಲ ಹೇಯಪ್ರತ್ಯನೀಕ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಗೀತಾಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂದು, ಶ್ರೀಮತ್ತಾತ್ವರೈಚಂದ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶಿಕರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಶ್ರಿಯಃಪತಿತ್ವವೆಂಬುದು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು. ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಸತ್ಯತ್ವ ಜ್ಞಾನತ್ವ ಅನಂತತ್ವ ಅನಂದತ್ವ, ಅಮಲತ್ವಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ, ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ದ್ಯೋತಿಸಿತು. ನಾರಾಯಣ ವದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಪತಿತ್ವವು ರೂಢ್ಯರ್ಥ. ಶಬ್ದಗಳ ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳೇ ಆಯಾಯಾ ಸಂಜ್ಞಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಗವಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಗೋತ್ತಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ರೂಢಿ ಶಕ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತ.

ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಪಾಶುರಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ

18. ನೀಯುಮ್ ತಿರುಮಹಳುಮ್ ನಿನ್ರಾಯಾಲ್-

ಭಗವಂತನು ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಹಾಗೆಯೇ ತಿರುಕ್ಕೋವಲೂರ್ ದಿವ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ವರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿದ್ದಾನೆ 19) ಒಂಡೊಡಿ ಯಾಳ್- ಇತ್ಯಾದಿ- ಉಜ್ವಲವಾದ ಹಸ್ತಾ ಭರಣಿವಳ್ಳ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ನೀವೂ ಸಹ ಕೂಡಿ ಇರುವ ಎಂದರ್ಥ, ಇದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನು ಪ್ರಾಪ್ಯನೆಂದರ್ಥ (20) ಕೋಲತ್ತಿರುಮಾ ಮಹಳೋಡುನ್ನೈ-ಭಗವದ್ವ ಶೀಕರಣ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನುಳ್ಳ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿದ ನಿನ್ನನ್ನು-21)ನಿನ್ ತಿರುವರುಳುಮ್ ಪಂಗಯತ್ತಾಳ್ ತಿರು ವರು ಳುಮ್ ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಪಂಕಜವಾಸಿನಿಯ ಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರವೇಯನ್ನು (22) ಉನ್ತಾಮುರೈ ಮುಂಘಿಯುಮ್

12) ಕಾಂತಸ್ತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ಘನೇಪತಿಃ ಶಯ್ಯಾಃ ಸನಂ ವಾಹನಂ

ವೇದಾತ್ಮಾ ವಿಹಗೇಶ್ವರೋ ಯವನಿಕಾ ಮಾಯಾ ಜಗನ್ನೋಹಿನೀ |

ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾದಿಸಂವೃಜಃ ಸದಯಿತಃ ತ್ವದ್ವಾಸದಾಸೀಗಣಃ

ಶ್ರೀರತ್ನೇವಚನಾಮತೇ ಭಗವತಿಬ್ರೂಮಃ ಕಥಂತಾಂ ವಯಮ್ || (ಚತುಶ್ಲೋಕೆ)

ಎಲ್ಲೆಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ನಿನಗೆ ಅನುರೂಪಪತಿಯು ಪ್ರಿಯನು ಅವನ ಎಲ್ಲಾ ವಿಭೂತಿಗಳೂ ನಿನಗೂ ವಿಭೂತಿ. ಶ್ರೀ

ಎಂದೆ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾವು ಹೇಗೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲಾದೀತು.

(ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

24) “ಉಣರ್ ಮುಗ್ಗುನಲಂ”(25) “ನನ್ನಾ ವಿಳಕ್ಕೇ ಯಳತ್ತರ್ ಕ್ಕರಿಯಾಯ್,” ಎನ್ನುಂ ಪ್ರಮಾಣಜ್ಞಳ್ ಶೋಲ್ಲುಹಿರಪಡಿಯೇ ಸ್ವಪ್ರಕಾರತ್ತಲುಂ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಯಿಲುಂ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾನ ಪರಿಯಪಿರಾಟ್ಟಿ

ನೀಯುಮ್‌ನಿನ್ನ ವಳಾದ ಕಮಲವಾಸಿನಯೂ ನೀನೂ (23) ಅಹಲ ಹಿಲ್ಲೇನ್ ಇರೈಯುಂ, ಕ್ಷೇಣ ಕಾಲವೂ ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರೆ-20 21, 22, 23 ವಚನಗಳು ಉಪಾಯ ದತ್ತಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳು. ಆದಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಜೀತನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶ್ವನಾಗಿಯೇ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ, ರಕ್ಷಣವ್ಯಾಪಾರವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂದರ್ಥ.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಯು ಸತಿತ್ವವು ಎಲ್ಲಾ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ, ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ನಂತರ ಸತ್ಯತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ವಾದಿ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು, (24) ಉಣರ್ ಮುಗ್ಗುನಲಮ್, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಗ್ಗು ಎಂಬಪದವನು ಮಧ್ಯ ಮಣಿನ್ಯಾಯದಿಂದ ಎರಡು ಕಡೆಯೂ ಅನ್ವಯಿಸಿ, ಮುಗ್ಗುಉಣರ್-ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನು, ಮುಗ್ಗುನಲಮ್-ಪರಿಪೂರ್ಣ ಅನಂದ ಸ್ವರೂಪನು ಎಂದು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು 25) ನಂದಾವಿಳಕ್ಕೇ ಅಳತ್ತರೈರಿಯಾಯ್, “ಕೃತ್ಸ್ನ ಪ್ರಜ್ಞಾನ ಘನ ವಿನ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಏಕದೇಶವೂ ಜಡವಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲದ್ದು ಇಲ್ಲ ಮುಗ್ಗುನಲಮ್ ಎಂಬುದರಿಂದ ಅನುಕೂಲ ವಿಲ್ಲದ ಅಂಶವು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥ. ನಂದಾವಿಳಕ್ಕೇ - ನಂದಾ- ನಶಿಸದ, ವಿಳಕ್ಕು-ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು ಎಂದು ನಿರ್ವಿಕಾರತ್ವರೂಪವಾದ ಸತ್ಯತ್ವವೂ ವಿಳಕ್ಕು-ಎಂಬುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನತ್ವವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಳತ್ತರೈರಿಯಾಯ್-ಅವಿಡಲು ಅಶಕ್ಯನೇ ತ್ರಿವಿದ ಪರಿಚ್ಛೇದ ರಹಿತ; ಅಂದರೆದೇಶತಃ ಕಾಲತಃ, ವಸ್ತುತಃ ಅಳವಡಿಸಲಶಕ್ಯನು-ಅನಂತಶಬ್ದಾರ್ಥ ಇದರಿಂದ ಸತ್ಯಂಜ್ಞಾನಮನಂತಂಬ್ರಹ್ಮ’ ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು

ಈ ವಚನಗಳಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು, “ಎನ್ನುಂಪ್ರಮಾಣಂಗಳ್ ಶೋಲ್ಲುಹಿರಪಡಿಯೇ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾದ ಪ್ರಧಾನ ಮಹಿಷಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ಇರುವ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನ ನಂದಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಅನಂತಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಿ, ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು

ಸರ್ವಪ್ರಕಾರತ್ತಲುಮ್. ಸತ್ಯತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ವಾದಿ ಪ್ರಕಾರಗಳು (ಧರ್ಮಗಳು) ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶ್ವ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳು, ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಂದರೆ ಲಕ್ಷಿಗೂ, ಅವಳ ವತಿಗೂ ಸಮಾನವಾದುವು ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿ, ರಕ್ಷೆ (ಸ್ಥಿತಿ) ಸಂಹಾರಾದಿಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟೈಕತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುವು. ಅಂದರೆಭಗವಂತನು ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುವಾಗ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವತಾರ ಮಾಡಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಸೇರಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾಳೆಂದರ್ಥ, ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಯಿಲುಂ ಪರರೂಪದಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷನ

13) ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷ ಕಾಲಾದ್ಯಕ್ತ ಮುಕ್ತಾಯದಿಚ್ಛಾಂ

ಅನುವಿದಧತಿ ನಿತ್ಯಂ ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧೈ ರನೇಕಃ |

ಸ್ವಪರಿಚರಣ ಭೋಗೈಃ ಶ್ರೀಮತೇ ಪ್ರೀಯಮಾಣೇ

ಭವತು ಮಮ ಪರಸ್ಮಿನ್ ಪೂರುಷೇ ಭಕ್ತಿ ಭೂಮಾ || (ಆತ್ಮ ಸಿದ್ಧಿ-ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ)

ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷ, ಕಾಲ, ಅವ್ಯಕ್ತ, ಮುಕ್ತರು, ಭಗವಂತನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕ ನಿತ್ಯರೂ ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರೂ ಸಹ ಅವನಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಭೋಗ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನು ಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪರಮಪುರುಷನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಿರವಧಿಕ ಭಕ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗಿದೆ (ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

ಯಾರೋಡು ಪಿರಿವಿಲ್ಲಾದ ಮುಗ್ಧನಲಮಾನವನನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಮಾಹವನುಸನ್ನಿ ಕ್ಷವೇಣಮ್.

ಪರ್ಮಕದಲ್ಲಿ ಪರ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು, ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ, "ದೇವತ್ವದೇವ ದೇವೇಯಂ ಮನುಷ್ಯತ್ವೇಚ ಮಾನುಷೀ" ಎಂಬಂತೆಯೂ, "ಪಾಪವತ್ಪ್ರೇತಭವಸ್ತೇತಾ ರುಕ್ಮಣೀ ಕೃಷ್ಣ ಜನ್ಮನೇ" | ಎಂಬಂತೆಯೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತನ್ನ ಅವತರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾನ-ನಿತ್ಯಂತಧರ್ಮ ಧರ್ಮಿಣೀ|| ಎಂಬವಚನವು ಅಭಿಪ್ರೇತ. ಇಲ್ಲಿಲಕ್ಷ್ಮೀಗೆ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿತ್ವವು ಭಗವಂತನು ಉಪಾಯವಾದಾಗ ತಾನೂ ಉಪಾಯವಾಗಿರುವುದು, ಪ್ರಾಪ್ಯ ದಶಯಲ್ಲ ತಾನೂ ಪ್ರಾವೃಳಾಗಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರುವುದು. ಎಂದರ್ಥ. ಸೆರಿಯ ಪಿರಾಟ್ಟಿಯಾರೋಡು- "ಕೃತಾಭಿಷೇಕಾ ಮಹಿಷೀ" ಇತ್ಯಾದಿ ಕೋರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, "ದೇವದೇವ ದಿವ್ಯಮಹಿಷೀ" "ಎಂದು ಭಾಷ್ಯ ಕಾರರಿಂದ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲೋಕ ಮಾತೆಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ವಿವಸ್ಥಿತೆ. ಭಗವಂತನ ಪ್ರೇಯಸಿಗಳಾದ ಭೂವಿ ನೀಳಗಳಿಗಿಂತ ಇವಳು ಮೇಲಾದವಳು. ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಸರ್ವಾವಸ್ಥತ್ವ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರತ್ವ, ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿತ್ವಗಳು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಇರ ವಹಾಗೆ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಸುಭವತ್ವಸ್ವಭಾವಗಳ, ಮಾರ್ತ ಇವನ್ನು "ಸೆರಿಯ" ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವು ವ್ಯಾವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ ಪಿರಿವಿಲ್ಲಾದ ಭಗವಂತನ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅನನ್ಯವಾಗಿ ಜಿಟ್ಟಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ವಳು. ವ್ಯಾವರ್ತಕಾಂತಿಸ್ತೋಷಾದೇಕತತ್ವ ಮಿಮೋದಿತಃ, ಭಾಸ್ಕರೇಣ ಪ್ರಭಾಯಧಾ" ಎಂಬ ವಚನಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಎಲ್ಲಿಲ್ಲಿಯೂ ವಿಭುಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ವರಸ್ವರ ಸಂಶ್ಲೇಷದಿಂದ, ಏಕತತ್ವವೆಂದು ಹೇಳ ಬಹುದಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರ ವ ಹಾಗೆ, "ದೀಪ ಸ್ವಾಮೇವಜಗತಾಂ ದಯಿತಾರುಚಿಸ್ತೇ" ಎಂಬಂತೆ ದೀಪವೂ ಅದರ ಕಾಂತಿಯೂ ಸೇರಿರುವಹಾಗೆ ಇರುವವರು, ಎಂದರ್ಥ. ಮುಗ್ಧನಲ ಮಾನ ವನಂತ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪ ಮಾಹವನು ಸಂಧಿಕ್ಷವೇಣಮ್ ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಅಗಲಿರದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಅನಂತ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನನ್ನಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು. "ಅನಂತ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಮಾಹ" ಎಂಬಪಾರದಲ್ಲಿ 'ಅನಂದ' ಶಬ್ದವು ಪುನರುಕ್ತಿಯೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿಲ್ಲ. ಇಂಜಿಮೇಡು ಅಳಗಿಯಂಕರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧನಲಮಾನ ಅನಂತಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪ ವೆಂಬಪಾರವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಅನಂದ ಎಂಬುದು ಧರ್ಮಜ್ಞಾನ, ಮುಗ್ಧನಲಮಾನ ಎಂಬುದು ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಾಗಿ ಪುನರುಕ್ತಿಪರಿಹಾರಮಾಡಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕರೂರುಸಾಮಿಗಳೂ ಉತ್ತಮೂರ್ ಪೀರರೂಘವಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ಈ ವಾರವನ್ನು ಆದರಿಸಿಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ, ಅನಂತ ಸ್ವರೂಪವೆ

14) ಸಮಸ್ತ ಚಿದಚಿದ್ವಸ್ತು ಶರೀರಾಯಾಬಿಲಾತ್ಮನೇ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿರ್ಮಲಾನಂದೋದನ್ನತೇ ದಿವ್ಯವೇ ನಮಃ ||
(ವೇದಾಂತಸಾರ ಪುಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ) ಎಲ್ಲಾ ಚೇತನಾ ಚೇತನಾತ್ಮಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಶರೀರವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನಾಗಿ ಅವಕ್ಕೆ ಆತ್ಮನಾದವನ ಲಕ್ಷ್ಮೀವತಿ. ಅವನು ಮಲಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದವನು ಅನಂದಸಾಗರನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಶಬ್ದ ಎಾಚ್ಛನು ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

15) ಶ್ರೀಯುಕ್ತಾಂತೋ ನಂತೋ ಪರಗುಣ ಗಣೈಕಾಸ್ತದ ವಪುಃ
ಪೂರ್ಣಾಪಾದ್ಯಾ ಪರಮವಿಪದೋ ವಾಚ್ಯನಸ್ಯೋ
ಅಭೂಮಿ ಭೂಮಿಯೋಃ ಸತ ಜನದ್ವಯಾದಾದಿ ಪುರುಷೋ
ಮನಸ್ತತ್ಪಾದ್ಯಾ ಪರಿಚರಣ ಸತ್ತಂ ಭವತುಮೇ ||
(ವೇದಾಂತ ದೀಪ ಪುಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ)

೦ಕ್ಷಿಗೇ ಪ್ರಿಯನಾದ ಭರ್ತಾ ಅನಂತನು ಸಮಸ್ತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಾತ್ಮಕನು ಅನವದ್ಯನು ವಾಕ್ಯ ಮನಸ್ಸು ಇವುಗಳಿಗೆ ಎಟಕಿಸದವನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಲೆಬಾಗಿಡದರಿಗೆ, ವಶ್ಯನು ಆದಿಪುರುಷನು, ಅವರಿಬ್ಬರ ಪಾದಾಂಬುಜಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡುವಂತೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸಕ್ತವಾಗಿ. ಪುಂಪ್ರಧಾನಾಗಿ ಮನವನಿಟ್ಟುರೂ ಸೇರಿದ ಮಿಥುನವು ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧ ಎಂದರ್ಥ

(ಮುಂದಾವರಿದೆ)

ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, “ ಸನ್ಮದೇಶೋನತಸ್ಯಾಪ್ತಿ ಯೇನಭೂತಂ ಮಯಾವಿನಾ ” ನಾನಿಲ್ಲದ (ಲಕ್ಷ್ಮಿ) ಪ್ರದೇಶವು ಆ ಭಗವಂತನಿಗಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅಂತರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬಹಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ ರೂಪವಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಸಮಾನವೆಂದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನಂತ್ಯಶ್ರುತಿಯು ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯಭೂತರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸುತ್ತದೆ.

16) ಅಖಿಲ ಭುವನ ಜನ್ಮ ಸ್ಥೇಮಭಂಗಾದಿಲೇಲೇ

ವಿನತ ವಿವಿಧ ಭೂತವ್ರಾತ ರಕ್ಷಿತ್ ದೀಕ್ಷೇ !

ಪ್ರತಿಶಿರಸಿ ವಿದೀಪ್ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಶ್ರೀನಿವಾಸೇ

ಭವತು ಮಮಪರಸ್ಮಿನ್ ಶೇಮುಷೀ ಭಕ್ತಿರೂಪಾ || (ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯ ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ)

ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಪಂಚಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ಲೀಲೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ವಿವಿಧ ಚೇತನರ ರಕ್ಷಣೆಯೇ ದೀಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ವೇದಾಂತ ಅಂದರೆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೂ ಆದ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ಅವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಚ್ಛಾನ್ಮವು ಉಂಟಾಗಲಿ

17) ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿ ಇತ್ಯಾದಿ (ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ)

18) ನೀಯಂ ತಿರುಮಹಳಂ ನಿನ್ರಾಯಾಲ್ ಕುನ್ನೆಡುತ್ತು

ಪ್ಪಾಯಂ ಪನಿಮರೈತ್ತ ಪಣ್ಣಾಳಾ-ವಾಶಲ್

ಕಡೈಕ್ಕೈಯಾ ಉಳ್ಳಪ್ಪಹಾ ಕಾಮರ್ ಪೂಂಗೋವಲ್

ಇಡೈಕ್ಕೈಯೇ ಪತ್ತಿಯನಿ |

(ಮುಂದಲ್ ತಿರುವಂದಾದಿ.86)

ಭಗವಂತನೇ, ನೀನೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಒಡಗೂಡಿ, ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಮಳೆಯನ್ನು ತಡೆದ ಪ್ರಕಾರವೂ, ತಿರುಕ್ಕೋವಲೂರ್ ದಿವ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊರಗೂ ಒಳಗೂ ಇಲ್ಲದೆ ದೇಹಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಗೊಂಡು, ಸೇವೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದೂ ಆಶ್ರಿತರ ರಕ್ಷಣೆದ ಪ್ರಕಾರ.

19) ಕಂಡುಕೇಟ್ಟುಟ್ಟು ಮೊಂದುಂಡುಟ್ಟುಲುದುಮ್, ಐಂಗರುವಿ

ಕಂಡ ವಿನ್ನಮ್ ತೆರಿವರಿಯ ಅಳಿವಿಲ್ಲಾ ಚೈಟ್ಟಿನ್ಬಮ್

ಒಂಡೊಡಿಯಾಳ್ ತಿರುಮಹಳಂ ನೀಯುಮೇ ನಿಲಾನಿರ್ದಕ್ಕಂಡ ಶದಿರ್ ಕಂಡೊಳ್ಳಿಂದೇನ್

ಆಡೈಂದೇನ್ ಉನ್ ತಿರವಡಿಯೇ ||

ಎಲೈ ಭಗವಂತನೇ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಹಸ್ತಾಭರಣವುಳ್ಳ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ, ನೀನೂ ಸದ ಕೂದಿ ಇರುವ ಸಾದುರ್ಧ್ಯವನ್ನು ಸೇವಿಸಿ. ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಆನಂದವನ್ನೂ ಕೈವಲ್ಯಸುಖವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿದೆನು. ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀಯುಮೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಏಕಕಾರದಿಂದ, ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರೂ ಏನಹ ಪ್ರಾಪ್ತವು ಬೇರೆ ಇಬ್ಬ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕೈಂಕರ್ಮಸಕ್ತವಾಗಿಲಿ ತಿರುವಾದುಮ್ 4-9-10

20) ಜ್ಞಾಲತ್ತೂಡೇಸಡಂಗೆ ಸಿನ್ನಮ್ ಕಿಂಡಿರುಂದುಮ್

ರಾಲಪ್ಪಲನಾಕ್ ಉದಂದೂರುಯಿರ್ದಕ್ ಕಾಪ್ಪಾನೇ ||

ಕೋಲತ್ತಿರುಮಾ ಮುಹಳ್ಳೊಡುನ್ನೈ ಕ್ಯೂಡಾದೇ |

ಶಾಲಪ್ಪಲನಾಕ್ ಅಡಿಯೇನ್ ಇನ್ನುಂ ಶಳರ್ವೇನೇ ||

ಎಲೈ ಭಗವಂತನೇ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ನೀನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿಯೂ ವಿಭವಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತೂ ಮಂಗಳಿಯೂ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಜೀವರನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ ಅಂಥಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಗೇ ನಾನು ಇನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಕಷ್ಟ ಪಡಲಿ.

(ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

- 21) ಪಂಡೆನಾಳಾಲೇ ನಿನ್ ತಿರುವರುಳುಂ ಪಂಗಯತ್ತಾಳ್ ತಿರುವರುಳುಂಕೊಂಡು
ನಿನ್ ಕೋಯಿಲ್ ಶೀಯ್ತುಪ್ಪಲ್ ಪಡಿಕಾಲ್ ಕುಡಿಕುಡಿ ವ್ವಗ್ಗಿವಂದಾಳ್ ಶೆಯ್ಯುಂ |
ತೊಂಡರೋರ್ಕ್ಕರುಳಿ ಜೋದಿವಾಯ್ ತಿರುದು, ಉನ್ ತಾಮರೈ ಕ್ಕಣ್ಣಿಳಾಲ್ ನೋಕ್ಕಾಯ್
ತಣ್ಣಿರೈಪ್ಪುರುನಲ್ ತಣ್ ಪಣ್ ಶೂನ್ಯ ತಿರುಪ್ಪುಳಿಂಗುಡಿ ಕೈಡಂದಾನೇ || ತಿರುವಾಯ್ ಮೊ ಗ್ರಿ (9-2-1,

ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಪಂಕಜ ವಾಸಿನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಶ್ರೀಮತ್ಯ ಪೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ನಿಮ್ಮ ಗುಡಿಯನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಿ
ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ವಂಶಪಾರಂಪರವಾಗಿ ಕೈಂಕರವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು
ಕೈಂಕರವು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವೆ-ಅಂದರೆ ಪಾಪವು ನೀವು ಎಂದರ್ಥ

- 22) ಕಿಡಂದನಾಳ್ ಕಿಡಂದಾಯ್ ಎತ್ತನೈಕಾಲಂ ಕಿಡತ್ತಿ ಉನ್ ತಿರುವುಡಂಬತ್ತೆಯ |
ತೊಡರ್ ನ್ನು ಕತ್ತೇವಲ್ ಶೆಯ್ದು ತೊಲ್ಲಡಿವೈವ್ವಗ್ಗಿವರುವ ತೋಡರೋರ್ಕ್ಕರುಳಿ |
ತಡಂಗೊಳ್ ತಾಮರೈ ಕ್ಕಣ್ ವಿತ್ತಿತ್ತು ನೀ ಎತ್ತರುಂ ಉನ್ ತಾಮರೈ ಮಂಗೈಯಮ್ ನೀಯುಮ್ |
ಇಡಂಗೊಳ್ ಮೂವುಲಕುಮ್ ತೊಗ್ಗುವಿರುಂದರುಳಾಯ್ ತಿರುಪ್ಪುಳಿಂಗುಡಿಕೈಡಂದಾನೇ ||

ಎಲೈ ತಿರುಪ್ಪುಳಿಂಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ ಭಗವಂತನೇ | ನೀನು ಮಲಗಿರುವ ದಿವ್ಯದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ನಿನ್ನ ಮೈನೋವು
ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಲಗಿರುತ್ತೀಯಾ ? ನಿರಂತರ ನಿನಗೆ ಸೇವಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕೃಪೆಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ವಿಶಾಲವಾದ
ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಎದ್ದು ನೀಯೂ ಪಂಕಜವಾಸಿನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾ, ವಿಶಾಲವಾದ ಮೂರು ಲೋಕದ ಜನರೂ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಸೇವೆ
ಮಾಡುವಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸು

- 23) ಅಹಲ ಹಿಲ್ಲೇನ್ ಇರೈಯುಮನೈ ಲರ್ ಮೇಲ್ ಮಂಗೈಯುರೈ ಮಾರ್ಪಾ |
ನಿಹರಲ್ ಪುಹಗ್ಗಾಯ್ ಉಲಹಮೂನ್ರುಡೈಯಾಯ್ ಎನ್ನೈಯಾಳ್ವಾನೇ |
ನಿಹರಲ್ ಅಮರರ್ ಮುನಿಕ್ಕಣಂಗಳ್ ವಿರುಂಬುಮ್ ತಿರುವೇಂಗಡತ್ತಾನೇ |
ಪುಹರೊನಿಲ್ಲಾ ವಡಿಯೇನ್ ಉನ್ನಡಿಕೈಳ್ಳಿ ಅಮರ್ದು ಪುಹುಂದೇನೇ || (ತಿರುವಾಯ್ ಮೊಗ್ರ 6-10-10)

"ಕ್ಷಣ ಕಾಲವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರ ಎಂಬ", ಪಂಕಜವಾಸಿನಿಯಾ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ, ಎದೆಯನ್ನುಳ್ಳವನು ಭಗವಂತ
ಸ್ವಾಮಿತ್ವ, ಸೌಲಭ್ಯ ಸೌಶೀಲ್ಯ ಮತ್ಸರಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಿಂಚಾನ್ಮಾನನೈಗತಿ ಪೂರ್ವಕ
ತರಣ ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಉಪಾಯ ಭೂತರು ಎಂದರ್ಥ

- 24) ಮನನಹ ಮಲಮರ ಮಲರ್ ಮಿಶೈ ಎತ್ತಿದರುಂ
ಮನನುಣರ್ ವಳವಿಲನ್ ಪೊರಿಯುಣರ್ ವವೈ ಯಿಲನ್ |
ಇನನುಣರ್ ಮುಗ್ಗುನಲಮ್ ಎದಿರ್ ನಿಹಗ್ಗ ಕ್ಕಗ್ಗಿ ವೆನುಂ
ಇನನಿಲ ನೆ ನನುಯಿರ್ ಮಿಡುನರೈಯಿಲನೇ || ತಿರುವಾಯ್ ಮೊ ಗ್ರಿ (1-1-2)
- ಭಗವಂತನು ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನು

- 25) ನಂದಾವಿಳಕ್ಕೇ ಆಳತ್ತರೈಯಾ ನರನಾರಣನೇ ಕರುಮಾಮುಹಿಲ್ ಪೋಲ್
ಎಂದಾಯ್, ಎಮಕ್ಕೇ ಅರುಳಾಯೆನನಿನ್ರು ಇಮೈಯೋರ್ ಪರವುಮಿಡಮ್, ಎತ್ತಿಶೈಯುಂ, ||
ಕಂದಾರ ಮಂದೇನ್ ಇಶೈಪಾಡಮಾಡೇ ಕಳಿವಂಡು ಮಿಗ್ಗುಟ್ಟಿನ್ಗಿಲ್ ಹಂದೈಂದು |
ಮಂದಾರು ನಿನ್ರು ಮಣಮಲ್ಲು ಸಾಂಗೂರ್ ಮಣಿ ಮಾಡಕ್ಕೋಯಿಲ್ ವಣಂಗೈವನನೇ |
ನಾಶವಿಲ್ಲದ (ಸತ್ಯತ್ವ) ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪನು (ಜ್ಞಾನತ್ವ). ಅನಂತ ಸ್ವರೂಪನು ಭಗವಂತ |

ಹೇಯಪ್ರತ್ಯನೀಕತ್ವ

ಇಪ್ಪಡಿ (26) ಸಮಸ್ತ ಹೇಯ ರಹಿತಂ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಂ ಪರಮಂ ಪದಂ, (27) “ಪರಃ ಪರಾಣಾಂ ಸಕಲಾನಯತ್ರ ಕ್ಷೇತಾದಯಸ್ಸಂತಿ ಪರಾವರೇಶೇ” ಎನ್ನಿ ರ ಪಡಿಯೇ ಹೇಯಪ್ರತ್ಯನೀಕಮಾನು ಸನ್ನೇಯಮ್

ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಾಕರತ್ವ

- 1) “ತೈರ್ಯುಕ್ತ ಶ್ರುತಿಯತಾಂ ನರಃ” 2) “ತಮೇವಂ ಗುಣಸಂಪನ್ನಂ,” 3) ಜೈಷ್ಠಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಂ,” 4) “ಏವಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಂ” 5) “ಗುಣೈರ್ವಿರುರು ಚೇ ರಾಮಃ”

ಈಶ್ವರನು ಹೇಯ ಗುಣವಿಲ್ಲದವನು :- ಅನಂತರ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾನಂತಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಹೇಯಗುಣ ಸಂಬಂಧ ವಿಲ್ಲದವನಂಬುದನ್ನು (26) ಇಪ್ಪಡಿಸಮಸ್ತಹೇಯರಹಿತಂ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಭಗವಂತನು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಹೇಯ ಗುಣಗಳೂ ಇಲ್ಲದವನು. ಅಂದರೆ ಅಚೇತನಕ್ಕಿರುವ ಜಡತ್ವ ವಿಕಾರಾದಿಗಳೂ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗುಳ್ಳ ಪ್ರಾಕೃತ ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳೂ, ಪ್ರಾಪ್ಯಭೂತನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ. 27) ಪರಃ ಪರಾಣಾಂ ಎಂಬಂತೆ ಹೇಯ ಪ್ರತ್ಯನೀಕನೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು

ಅನಂತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಾಕರನು :-

ಆವನು ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಾತ್ಮಕನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ (1) ತೈರ್ಯುಕ್ತ ಶ್ರುತಿಯತಾಂನರಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಂಗಳ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವನು ರಾಮನು ಗುಣಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಯಾಂ ದಲೂ ಜಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನು ಎಲೈರಾಜನೇ ನಿನ್ನ ಮಗನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಗಳಿವೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಆನೃತಯ್ಯ-ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ, ವೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವುದು, ನಡತೆ, ಬಾಹ್ಯಾಂತರ ಇಂದ್ರಿಯಸಿಗ್ರಹ, ಎಂಬ ಗುಣಗಳ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ.

26 ಏವಂಪ್ರಕಾಶಮಮಲಂ ನಿತ್ಯಂ ವ್ಯಾಪಕಮಕ್ಷಯಮ್ ||

ಸಮಸ್ತಹೇಯರಹಿತಂ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಂ ಪರಮಂ ಪದಮ್

ಪರಮ ಪ್ರಾಪ್ಯನಾದ ಮಮಾವಿಷ್ಣುಃ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ, ಅಕ್ಷಯನು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಹೇಯಗುಣವೂ ಇಲ್ಲದವನು

ವಚ್ಛ ಪುರಾಣ 1-22ಂ53

7 ತೇಜೋ ಬಲೈಶ್ಚರ ಮಮಾವಬೋಧ ಸುೇರ್ಯ ಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಗುಣೈಕರಾಶಿಃ ||

ಪರಃ ಪರಾಣಾಂ ಸಕಲಾನಯತ್ರ ಕ್ಷೇತಾದಯಸ್ಸಂತಿ ಪರಾವರೇಶೇ ||

ತೇಜಸ್ಸು, ಬಲ, ಬುದ್ಧಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೀರ್ಯ ಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟರಾದ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದವನು; ಉತ್ತಮಾಧದವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಈಶನು-ಸ್ವಾಮಿ, ಅವನಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತಾದಿಗಳು ಯಾವುವೂಇಲ್ಲ “ಕ್ಷೇಶ ಕರ್ಮ ವಿಪಾಕಾಶ ಯೈರಪರಾದ್ವಿಷ್ಣು” ಪುರುಷವಿಶೇಷಃ ಈಶ್ವರಃ, ಎಂಬ ಯೋಗಸೂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ, ಕ್ಷೇಶವೆಂಬುದು-ಅವಿದ್ಯಾ, ಅಸ್ತಿತ್ವಾರಾ, ದೋಷ, ಅಭಿವೇಶ್ಯ-ಅಜ್ಞಾನ, ಅಹಂಕಾರ, ಆಸೆ, ಶಾತ್ರವ, ಹರ ಎಂಬುವು ಕರ್ಮಗಳು- ಪುಣ್ಯವಾಪಗಳು ವಿಪಾಕಗಳು- ಜಾತಿ, ಆಯುಸ್ಸು ಭೋಗಗಳು ಜಾತಿ-ಜನ್ಮ ಹುಟ್ಟುವುದು), ಭೋಗ-ಸುಖದುಃಖಗಳು-

ಆರಯ ಮರ್ವಾಸನೇ ಇವಗಳೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲದವನು ಈಶ್ವರನು

- 1) ಬಹವೋ ದುರ್ಲಭಾಶ್ಚೈವ ಯೇಶ್ವಯಾ ಕೀರ್ತಿತಾಗುಣಃ ||
ಮುನೀವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಬುಧ್ಧಾ ತೈರ್ಯುಕ್ತ ಶ್ರುತಿಯತಾಂನರಃ ||

(ರಾಮಾಯಣ 1-1-7) (ಮುಂದುವರೆದಿದೆ)

6) “ತಮೇವಂ ಗುಣಸಂಪನ್ನ ಮಪ್ರದ್ಯಸ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಂ” 7) “ಬಹವೋನ್ಯಪ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಾಃ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಸನ್ನಿತೇ” 8) ಆನ್ಯಶಂಸ್ಯ ಮನುಕ್ರೋಶ ಶ್ರುತಂಶೀಲಂ ದಮ ಶ್ಯಮಃ | ರಾಘವಂ ಶೋಭಯಂತೈತೇ ಷಡ್ಗುಣಾಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ” (9) “ವಿದಿತಸ್ಸಹಿ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಶ್ವರಣಾಗತವತ್ಸಲಃ” (10) “ಶರಣ್ಯಂ ಶರಣಂ ಚತ್ವಾನಾಹುದಿದಿವ್ಯಾ ಮಹರ್ವಯಃ” (11) “ನಿವಾಸ ವೃಕ್ಷಸ್ವಾಧುನಾಂ” (12) ತೇಜೋಬಲೈಶ್ಚರ್ಮ ಮಹಾವಬೋಧ ಸುವೀರೈ ಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಗುಣೈಕರಾಶಿಃ” (13) “ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮ ಭೂತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಃ ಕೋ ವೇದಿತುಂ ಗುಣಾಃ” (14) ಯಥಾ ರತ್ನಾನಿ ಜಲಧೇ ರಸದ್ವ್ಯಯಾನಿ ಪುತ್ರಕ | ತಥಾಗುಣಾಶ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಸಜ್ಞೇಯಾ ಹಿ ಚಕ್ರಿಣಃ ||” (15) “ವರ್ಷಾಯುತ್ಯೈರ್ಯಸ್ಯಗುಣಾ ನ ಶಕ್ಯಾ ವಕ್ತುಂ ಸಮೇತ್ಯೈ ರಸಿ ಸರ್ವದೇವೈಃ | 16) ಚತುರ್ಮುಖಾಯು ಯಾದಿ ಕೋಟಿವಕ್ತೃ ಭವೇನ್ನರಃ ಕ್ವಾಪಿ ವಿಶುದ್ಧ ಚೇತಾಃ || ಸತೇ ಗುಣಾನಾ ಮಯುತ್ಯೈಕ ಮಂಶಂ ವದೇನ್ನವಾ ದೇವವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ || 17) ತವಾನಂತ ಗುಣಸ್ಯಾಪಿ ಷಡೇವ ಪ್ರಥಮೇ ಗುಣಾಃ || (18) ಇಷುಕ್ಷಯಾ ನ್ನಿವರ್ತಂತೇ ನಾಂತರಿಕ್ಷ ಪ್ರತಿಕ್ಷಯಾತ್ | ಮತಿಕ್ಷಯಾ ನ್ನಿವರ್ತಂತೇ ನ ಗೋವಿನ್ದಗುಣ ಕ್ಷಯಾತ್ || (9) “ವಲೇವಿನ್ಯೈಯೇನ್ಯ ಯೀರ್ಹಿನ್ಯ ಗುಣಜ್ಞೈಯುಡೈಯಾಯ್ 20) “ ಉಯರ್ವರ ವುಯರ್ನಲ ಮುಡೈಯವನ್ ” ಎನ್ನಿ ರಸದಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ಪ್ರಾಪಕತೋಲ್ಪಪಯುಕ್ತಜ್ಞಳಾನ ಗುಣಜ್ಞಳಾಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾಹವನುಸನ್ನೇಯಮ್.

8) ಆನ್ಯಶಂಸ್ಯಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಶ್ರಿತ ರಕ್ಷಣ ಲಲಿಪ್ತ, ದಯೆ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಜ್ಞಾನ, ಸೌಲಭ್ಯ ಅಧವಾ ಸದ್ವೃತ್ತಿ, ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ, ಆಂತರಿಂದ್ರಿಯ (ಮನಸ್ಸು) ನಿಗ್ರಹ, ಈ ಆರು ಗುಣಗಳು ಸೌಲಭ್ಯ ಗುಣಾಧೀನಗಳು. ಇವು ಒಳ್ಳೆಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೂ ಶ್ರೀರಾಮ ಜಂದ್ರನನ್ನು ಶೋಭಿಸುತ್ತವೆ. ಅನಂತರ ಶರಣ್ಯ ಗುಣಗಳನ್ನು (9)ವಿದಿತಸ್ಸಹಿ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅನಂತರ ಪರತ್ವಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಆರುಗುಣಗಳನ್ನು (12) ತೇಜೋಬಲೈಶ್ಚರ್ಮ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. 13) ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮಭೂತಸ್ಯ-ಅ ಸರ್ವಭೂತಾಂರಾತ್ಮನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಯಾರು ಆರಿಯ ಬಲ್ಲರು. 14) ಯಥಾರತ್ನಾನಿ 15, ವರ್ಷಾಯುತ್ಯೈರ್ಯಸ್ಯ - ಚತುರ್ಮುಖಾಯುಃ 16) ತವಾನಂತ ಗುಣಸ್ಯ ಈವಚನಗಳು ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳು ಆಸಂಖ್ಯೇಯವಾದುವು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಷಡ್ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನು, ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳುಳ್ಳವನು ಎಂದು ಪರಿಮಿತಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ತವಾನಂತಗುಣಸ್ಯ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಬಲೈಶ್ಚರ್ಮ ವೀರೈ ಶಕ್ತಿ ತೇಜಸ್ಸಂಬ ಆರುಗುಣಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾದುವು. ಬಾಕಿ ಕಾರುಣ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳೂ, ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳೂ ಅವಾಂತರ ಭೇದಗಳು. ಆಸಂಖ್ಯೇಯಗಳು.

ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ನೀನು ಪ್ರಧಾನನಾದ ಹಾಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನ ಬಲೈಶ್ಚರ್ಮಾದಿ ಗುಣಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾದುವು ಆದ್ದರಿಂದ ಅನಂತ ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನೆಂಬವಚನಗಳಿಗೆ ಭಂಗವಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರುಣ್ಯಾದಿ ಗುಣ ಗಳು ಆಸಂಖ್ಯೇಯಗಳೆಂಬುದನ್ನು (18) ಇಷುಕ್ಷಯಾತ್ ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಹಸ್ರ

ನಾರದರು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ಹೇಳುವ ಮಾತು. ಎಲ್ಲವಾಲ್ಮೀಕಿಯೇ ನಿನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಗುಣಗಳು ಬಹಳ, ದುರ್ದೈವವಾದವು ಎಲ್ಲಾಗುಣಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳವನಾದ ಆ ನರನನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು ಬುದ್ಧಿ-ಆ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡಕ್ಷಣವೇ ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಮಣವಾಗುತ್ತದೆ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ರಾಮಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾದ ನಾರದರು ಹೇಳುವ ಮಾತು.

ನಾನಾಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ದೌರ್ಬಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ, ಬಾಣಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೂ ಆಕಾಶವು ತುಂಬಲಾರದು. ಬಾಣಗಳು ಮುಗಿದವೆಂದು, ಬಾಣಬಿಡು ವರು ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾರೆ ಯಲ್ಲವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗುಣಾನಂತ್ಯಕ್ಕೆ ದ್ರವಿಡವೇದಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. 19) ವಲ್ಮೀಕೀಯೈ ಇತ್ಯಾದಿ-ಬಲಿಷ್ಠ ಸಾಹಸಗಳನ್ನುಳ್ಳ ನನ್ನನ್ನು ವಿರಹದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಡಿಸುವ ಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳವನೇ. 20) ಉಯರ್ವರ-ನಿರತಿಶಯೋತ್ಪಷ್ಟಗಳಾದ ಅನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳವನೇ, ಎಂಬಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ಯಗುಣಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ಯಗುಣಗಳು ಶೇಷಿತ ಮಾಧುರ್ಯಾದಿಗಳು. ಪ್ರಾಪಕತ್ವ ಗುಣಗಳು, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ದಯಾ, ಕ್ಷಾಮಿತಿ, ಔದಾರ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳು. ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳು ಉಭಯದಶೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾದವು. ಭಗವಂತನು ಅನಂತ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅಂಶಾಯಾ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿ, ವ್ಯಾಪ್ಯತ್ವ ಪ್ರಾಪಕತ್ವ ರೂಪ ಕೆಲವೇ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮುಮುಕ್ಷುವು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವಾಗಬಹುದು

ಓಗೆ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಾಮನನ್ನು ಭೂಮಿಯು ತನ್ನ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸಿದಳು.

- 3) ಚೇಷ್ಟಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಿಯಂ ದಶರಥಃ ಸುತಮ್ |
ಪ್ರಕೃತೀನಾಂ ಪಿತೇಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಕೃತಿ ಕ್ರಿಯಾಕಾಮ್ಯಯಾ ||

ರಾಮಾ 1-1-29

- 4) ಏವಂಶ್ರೇಷ್ಠಗುಣೈರುಕ್ತಂ ಪೂಜಾಂ ಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜಃ |
ಸಮಂತಸ್ತಿದು ಲೋಕೇಷು ವಸುಧಾಯಾ ಕ್ಷಮಾಗುಣೈಃ ||
ಶ್ರೇಷ್ಠಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರನು

(ರಾಮಾ 2-1-31)

- 5) ತಥಾಸರ್ವಪ್ರಜಾ ಕಾಂತ್ಯೈ ಪಿತಿ ಸಂಜನನ್ಯೈಃ ಪಿತುಃ |
ಗುಣೈರ್ವಿರೂಪಿತೀರಾಮಃ ದೀಪ್ತಃ ಸೂರ್ಯ ಇವಾಂತುಭಃ ||

ಓಗೆ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು

ರಾಮಾ 2-1-33

- 6) ತಮೇವಂ ಗುಣಸಂಪನ್ನಂ ಅಪ್ರಧೃಷ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮದೌ ||
ಲೋಕ ಪಾಲೋಪಮಂ ನಾಥಂ ಆಕಾಮಯತ ಮೇದಿವೀ ||

ಓಗೆ ಅಪ್ರಧೃಷ್ಯನಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಲೋಕಪಾಲರಿಗೆ ಸಮನಾದ ರಾಮನನ್ನು ಭೂ ದೇವಿಯು ರಾಮನನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸಿದಳು. (ರಾಮಾ 2-1-34)

- 7) ತೇವಮುಪಾರ್ಜುನಾತ್ಮಾನಂ ಪೇರಜಾನಪದ್ಯಃ ಸಹ ||
ಏಹವೇದೈಃ ಪರಕೃಣಾ ಗುಣಾ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಸಂತಿತೇ ||

(ರಾಮಾ 2-3-26)

ದಶರಥನನ್ನು ಕೂಡು ಪನ್ನಿಂದದರೇ ಆದಿಯಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದವರೆಲ್ಲರೂ, ಎಲೈ ರಾಜನೇ ನಿನ್ನ ಮಗನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಂಗಳ ಗುಣಗಳಿವೆ ಆ ಗುಣಗಳು, ಅವನನ್ನು ಬಿಡಲಾರದ ನಮ್ಮನ್ನು, ಪಿಡಿಸುತ್ತವೆಂಬುದು ಭಾವ

- 8) ಅನ್ಯಂತಸ್ತಂ ಇತ್ಯಾದಿ -

ರಾಮಾಯಣ 2-3-26

- 9) ವಿದಿತಸ್ತಸಿ ಧರ್ಮಜ್ಞಃ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲಃ ||
ತೇನಮೈಶ್ರೀಭವತುತೇ ಯದಿ ಜೀವಿತು ಮಿಚ್ಛಸಿ ||

[ರಾಮಾ 5-21-20]

ಸೀತೆಯು ರಾಮನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುವ ಮಾತು-ಆ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಣ ಧರ್ಮಜ್ಞನಲ್ಲವೇ. ಶರಣಾಗತರನ್ನು ಕಾಮಾಡುವ ವಾತ್ಸಲ್ಯಭಾವನು. ನೀನು ಜೀವಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಅವನೊಡನೆ ಸ್ನೇಹ ಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊ, ಅವನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತ ನಾಗು ಎಂಬರ್ಥ.

- 10) ಇಂದ್ರ ಕರ್ಮಾ ಮಹೇಂದ್ರಸ್ತ್ವಂ ಪದ್ಮನಾಭೋ ರಣಾಂತ ಕೃತ್ ||
ಶರಣಂ ಶರಣಂ ಚತ್ವಾ ಮಾಪಾರ್ಥಿವ್ಯಾಮಹರ್ಷಯಃ ||
ಸಹಸ್ರ ಶೃಂಗೋ ದೇವಾತ್ಮಾ ಶತಜಿಹ್ವೋ ಮಹರ್ಷಭಃ ||

(ರಾ - 6-120-18)

(ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

ದಿದ್ವರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳಾದ ಸನಕಾದಿಗಳು, ಎಲ್ವರಾಮಚಂದ್ರನೇ, ನೀನು ತೆರಣಹೊಂದಲು ಯೋಗ್ಯನು, ತರಣಹೊಂದಿದವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನು ಸಹಸ್ರರೀರ್ಷನು ವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನು ಅನೇಕ ನಾಲಿಗೆ ಯುಳ್ಳವನು, "ಸಹಸ್ರ ಬಾಹೂದರ ವಕ್ತ್ರ ನೇತ್ರಂ" ಎಂದು ಹೇಳುವ ವಿರಾಟ್ ಪುರುಷನು ಋಷಭ ಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

- 11 ನಿವಾಸ ಪ್ರಕೃತ್ಯ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಸಂ ಆಪನ್ನಾನಾಂ ಪರಾಗತಿಃ ||
ಆರ್ತಾನಾಂ ಸಂಪ್ರಯತ್ನೈವ ಯಶಸ್ವೈಕಭಾಷನಮ್ ||
ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ನೆರಳನ್ನ ಕೊಡುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. ಅಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವನು ದೀನ ಬಂಧು ಕೀರ್ತಿಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಇದು ತಾರೆಯು ವಾಲಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವ ವಾಕ್ಯ (ರಾ 4-15-19)
- 12] ತೇಜೋ ಬಲೈಶ್ವರ್ಯ ಮದುವಬೋಧಸುಖೇಶ್ವರಶ್ಚಾ ದಿ ಗುಣೈಕರಾಶಿಃ ||
ಪರಂ ಪರಾಣಾಂಕಲಾನಯತ್ರ ಕ್ಲೇಶಾದಯ ಸ್ಥಂತಿಪರಾವ ರೇಶೇ ||
[ವಿ ಪ್ರ, 6-5-85] ತೇಜಸ್ಸು- ಶತ್ರುಗಳನ್ನ ತಿರಸ್ಕರಿಸಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ಬಲ, ಐಶ್ವರ್ಯ-ಜ್ಞಾನ, ವೀಶ್ವ, ಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾದುರ್ಗಗಳಿಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನು, ಬಹಳ ಮೂಲದಮೂಲದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರರಿಗೆ ಮೇಲಾದದವನು ಉಚ್ಚಸ್ಥರಿಗೂ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾದ ಒಭಗವಂತನು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾವುದೂ ಇಲ್ಲದವನು
- 14] ಸರ್ವಭೂತಾಪ್ತ ಭೂತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣುಃ ಕೋದೇಹತುಂಗುಣಾನ್ ||
ಶಕ್ತೋಮಹೇಶ್ವರಾದಸ್ಯಃ ಸಾರ್ವತ್ಯಾಶ್ಚಾಧಮೂಘವತ್ | (ಬ್ರಾಹ್ಮಪುರಾಣ)
ಸರ್ವವ್ಯಾಳಿಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪರಮೇಶ್ವರರು ವಿನಹ ಬೇರೆ ಯಾರು ಆರಿಯಬಲ್ಲರು
- 15] ಐಮಂಪುರಾಣ [74-40] ಮಗಸೇ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನಗಳು ಹಾಗೆ ಅಸಂಖ್ಯೇದುಗಳೋ ಹಾಗೆಯೇ ಚಕ್ರಾಯುಧಧರನಾದ ದೇವ ದೇವತೆ ಗುಣಗಳು ಅದ್ವೈತವಾದಾಗುವು ವಿವಿಧವಾದವಾದುದು
- 16] ಮಹಾ-ಯುತ್ಯಯಾಸ್ತು ಗುಣಾನಶಕ್ಯಾವಕ್ತಂ ಸಮೇತ್ಯೈರಪಿ ಸರ್ವ ದೇವೈಃ ||
ಮಹಾತ್ಮನಃ ಶಯಿ ಚಕ್ರಾಸಿ ಪಾಣೇಃ ವಿಮೋರ್ಚಿತ್ಯೋರ್ವನು ದೇವಾತ್ಮಜಸ್ಯ ||
ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳು ಒಂದುಗೂಡಿದರೂ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶಯಿ ಚಕ್ರ ಖಡ್ಗ ಪಾಣಿಯಾದ, ಜಯಶೀಲನಾದ ವಸುದೇವನ ಮಗ ನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗುಣಗಳನ್ನ ಲಕ್ಷಾಂತರವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಹೇಳತೀರದು ಮಹಾ, ಭಾರತ್ಕರ್ತೃಪರ್ವ 91-17 (ಪರಾದ ಪುರಾಣ 73-35) ಪರಿಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಆಯುಸ್ಸೂ ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಬಾಯಿಗಳೂ, ಉಳ್ಳ ಒಬ್ಬಮನುಷ್ಯನು, ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲನೋ, ಇಲ್ಲವೋ, ಹೇ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು
- 17] ನಿನ್ನ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಬಲೈಶ್ವರ್ಯ ವೀಶ್ವ ಶಕ್ತಿತೇಜಸ್ಸೆಂಬ ಆರುಗುಣಗಳೇ ಪ್ರಧಾನವಾದವು, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ, ಬಾಕಿಗು ಂಗಳು, ಈ ಆರು ಗುಣಗಳ ಅವಾಂತರ ಭೇದಗಳು
- 18] ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಜಾಗವಿಲ್ಲದೆ ಬಾಳಿರುವವನು ಹಿಂತಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ ಬಾಣಗಳು ಮುಗಿದು ಹೋದವೆಂದು ಉಪರತ ವ್ಯಾಪಾರಣಾಗುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೆಯೇ ಗೋವಿಂದನ ಗುಣಗಳು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಗಿದವು ಎಂದಲ್ಲ ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹೇಳಲು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಿಂತುಹೋಯಿತು, ಎಂದು, ಹೀಗೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಗುಣಗಳಿಗೂ ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದು ತುತ್ತರೆ
- 19 ಮೂಂದದೇರಾಯೂ ಮೂರುತ್ತಾಲ್ಮಯುಕ್ತದುಂ ಪಲ್ವಿನೈಯೈ ಯೀರ್ಹಿಸ್ತ |
ಗುಣಗಳೈಯುಚ್ಛೇದ್ಯಾಯಾ ಅಶಾರಂವನ್ ಕೈಯರ್ ಕೊಟ್ಟಮೇ ಕೊಡಿಯ ಪ್ರಳ್ಯಯಾರ್ತಾಯ್ ||
ಪಾಂಗೂಯಿರ ಮುಚ್ಚೆಯ ಪೈನ್ಯಾದಪ್ಪಳಿಯಾಯ್ ಪಾರ್ಕದಲ್ ಶೇರ್ಪಾ |
ವಣಂಗು ಮೂರೆಯೇನವನಮುಮ್ ವಾರಕಮುಮ್ ಶೆಯ್ಯೆಯುಮ್ ಯಾನುನೀತಾನೇ || ತಿರುಮಾಯ್ (8-1-8)
- 20] ಉಯರ್ವರ ಉಯರ್ ನಲಮುಚ್ಚೆಯವನ್ ಯವನವನ್ |
ಮೂರ್ವರಮದಿನಲ ಮೂರ್ವನನ್ಯಯವನವನ್, ಆಯರ್ವರು ||
ಮೂರ್ವರ ಹಳ ಅಧಿಪತಿಯವನವನ್ |
ತಯರ್ವರ ಶಂಕರನಿಲೂ ಗ್ರವೇಗ್ರಿನ್ಮಮನನೇ || ತಿರುಮಾಯ್-ಶ್ಲೋಕ (1-1-1)
- ಉಚ್ಚಾಯ ರವಿರವಾ ಆನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನೂ, ಅಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಜ್ಞಾಪ್ರವಾಹನೂ ನಿತ್ಯನೂ ನಿರ್ವಾಹಕನೂ ಆದ ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳನ್ನ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಉಜ್ಜೀವಿಸು, ಎತ್ಯು ಮನಸ್ಸೇ

ದಿವ್ಯಮಂತ್ರಗಳ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟತ್ವಂ

(1) “ಸದೈಕರೂಪ ರೂಪಾಯ”, “ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧೇತದಾಕಾರೇ ತತ್ಪರಸ್ವೇಚ ಪಾಷ್ಕರ | ಯಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಹೃದಯೇತಸ್ಯಾ ಸೌ ಸನ್ನಿಧಿಂ ವ್ರಜೇತ್” (3) “ಸಮಸ್ತಾ ಶ್ವಕ್ತಯಶ್ಚತಾ ನೃಪಯತ್ರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ | ತದ್ವಿಶ್ವರೂಪ ನೈರೂಪ್ಯಂ ರೂಪ ಮನ್ಯದ್ಧರೇ ಮೃಹತ್”

4) ಇಚ್ಛಾ ಗೃಹಿತಾಭಿಮತೋರುದೇಹಃ” 5) “ನಭೂ ತಸಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥಾನೋ ದೇಹೋನ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ||” (6) ನೃತಸ್ಯಪ್ರಾಕೃತಾ ಮೂರ್ತಿ ಮಾರ್ಗಸಮೇಧೋಸ್ಥಿ ಸಂಭವಾ ||” 7) ಭುಜೈಶ್ಚತುರ್ಭಿಃ ಸ್ವಮುಪೇತ ಮೇತದ್ರೂಪಂ ವಿಶಿಷ್ಟಂದಿನಿ ಸಂಸ್ಥಿತಂಚ ||” 8) “ರುಕ್ಮಾಭಂಸ್ಸಪ್ತಧೀಗಮ್ಯಂ” 9) ತತ್ತ್ವೈಕಸ್ಯಂ ಜಗತ್ಕೃತ್ಸಂ 10) “ಪಶ್ಯಾಮಿ ದೇವಾಂಸ್ತ ನ ದೇವ ದೇಹೇ”

ಶುಭಾಶ್ರಯ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟತನು :- ಅನಂತರ ಅಭಗವಂತನನ್ನು ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟನನ್ನಾಗಿ. ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು 1) ಸದೈಕರೂಪರೂಪಾಯ 2) ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧೇ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸು ತ್ತಾರೆ ಈ ಎರಡು ಪ್ರಮಾಣಗಳೂ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಗಿವಿರಾಜಮಾನವಾದ ಭಗವಂತನ ಪರವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಭಗವಂತನ ಪರವಿಗ್ರಹವು ಸಾಮಯವು, ಆದ್ದರಿಂದ ಅನಿತ್ಯವು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕುತರ್ಕಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮಿಗಾಹಕ ಪ್ರಮಾಣ ಬಾಧ್ಯತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. (3) ಸಮಸ್ತಾಶ್ವಕ್ತಯಃ ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣವು ಭಗವಂತನ ವಿಗ್ರಹವು ಆವ್ರಾಹ್ಮತವಾದದ್ದು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ 4) ಇಚ್ಛಾಗೃಹೀತ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಅವನ ಅವತಾರ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪ ಕರ್ಮದಿಂದಲೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ, ಭಕ್ತರಿಗಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ದೊಡ್ಡ ರೂಪಗಳು. ಇದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ 5) ನಭೂತ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥಾನ : ಇವರಿಂದ ಇವನ ಶರೀರವು ಸಂಚಿ ಭೂತಾತ್ಮಕವಲ್ಲ 6) ನತಸ್ಯ ಪ್ರಾಕೃತಾಮೂರ್ತಿಃ, ಹಾಗೆಯೇ ಅವನ ಶರೀರವು ಮಾರ್ಗ ಸಮೇಧಸ್ಥಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರವಲ್ಲ 7) ಭುಜೈಶ್ಚತುರ್ಭಿಃ ಭಗವಂತನ ರೂಪವು ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು ಲೋಕ ವಿಲಕ್ಷಣವು. ಪರಮ ಪದದಲ್ಲಿರುವ ರೂಪವಿದು ಈಗ ಭೂವಿ.ಯಲ್ಲ ಅವತರಿಸುವ ಅಪ್ರಮೇಯನಾದ ಇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. 8) ಪ್ರಶಾಂತಿತಾರಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಅಣೀಯಾಂಸಂ ಅಣೀಯಸಾಂ | ರುಕ್ಮಾಭಂ ಸ್ವಪನ್ನಧೀಗಮ್ಯಂ ವಿದ್ಯುತ್ತು

ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್”, ಎಂಬುದು ಪೂರ್ಣ ಶ್ಲೋಕ (ಮನುಸ್ಮೃತಿ 12-122) ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಿಯಮಿಸುವವನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅಂತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟನು, ಚಿನ್ನದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತುಲ್ಯವಾದ ಸ್ಮೃತಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಮಾನಾಕಾರವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಜ್ಞಾನದಹಾಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು ವ್ಯಾಪರಿಸದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ನಿಯತವಾದುದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಧೀ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವು ದ್ಯೋತಿತ. 9) ತತ್ತ್ವೈಕಸ್ಯಂ ಜಗತ್ ಕೃತ್ಸಂ 10) ಪಶ್ಯಾಮಿ ದೇವಾಂಸ್ತ ನ ದೇವ ದೇಹೇ

(1) ಅವಿಕಾರಾಶುದ್ಧಾಯ ನಿತ್ಯಾಯಪರಮಾತ್ಮನೇ ||

ಸದೈಕರೂಪರೂಪಾಯ ವಿಷ್ಣವೇಸರ್ವಜಞ್ಞವೇ ||

(ವಿ ಪು. 1-2 1)

ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನೂ- ಶುದ್ಧನೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದೇ ರೂಪವಾದ ವಿಗ್ರಹವನ್ನಾಳುವನೂ, ಸರ್ವಜಯಶೀಲನೂ ಆದ ವಿಷ್ಣುವಿಗ ವಮಸ್ಕಾರ

- (2) ಪುಷ್ಕರನಂಹಿತೆ, ಪುಷ್ಕರನಿ (ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೇ ಎಂದರ್ಥ)

ಆ ಭಗವಂತನ ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧವಾದ ವಿಗ್ರಹರೂಪ ಅಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರನೂ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರಿಗಿ ಸಂಭವಿಸಿದೆಯೋ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ನರಯನಿರುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹನು.

(ವಿ. ಪು 6-7-70)

- (3) ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಿಗಳೂ ಅಂದರೆ ಬುದ್ಧ, ಮುಕ್ತ, ಅವಿದ್ಯೆಗಳು, ಅವುಗಳ ಅಭಿಮಾನ ದೇವತಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾವಬಗವಂತನ ಅಭರಣಗಳಾಗಿವೆಯೋ, ಆ ಭಗವಂತನ ರೂಪವು ಅಂದರೇ ಶರೀರವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ಯಾದುದು, ಬಹಳ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಅಪಾಕೃತ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದದು

- (4) ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಾತ್ಮ ಕೋಸು ಸ್ವಶಕ್ತಿಲೀಲಾದ್ವೈತ ಭೂತಸರ್ಗಃ ||

ಇಚ್ಛಾತ್ಮಹಿತಾಭಿಮತೋರು ದೇಹ. ಸಂಸಾರಾಭಿಮತೋರು ತೋಸು ||

ವಿ ಪು 6-5-84

ಇವನು (ಭಗವಂತನು) ಎಲ್ಲಾ ಮಂಗಳಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಏಕದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಾಣಿ ಚಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು. ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನು ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪ ಮೂತ್ರದಿಂದಲೇ ತನಗೆ ಆಧವಾ ತನ್ನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದವರಿಗೆ ಅಭಿಮತವಾದ ಅನೇಕ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಹಿತವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವವನು.

- (5) ತದೇವ ಕೃಷ್ಣೋದಾಶಾರ್ಥಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶ್ರೀವತ್ಸಲಕ್ಷಣಃ |

ನಭೂತಸಂಘಸಂಸ್ಥಾನೋ ದೇವೋಽಸ್ಮಿನ್ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ||

(ಭಾರತಾಂತಿ 20-60)

- (6) ಸತಸ್ಯ ಪ್ರಾಕೃತಾ ಮೂರ್ತೀಮಾಂಸಮೇದೋಸ್ಥಿ ಸಂಭವಾ ||

ಯೋಗಿತ್ವಾಚ್ಛೇಶ್ವರತ್ವಾಚ್ಛ ಸರ್ವರೂಪಧರೋ ವಿಭುಃ ||

ಪರಾಪ್ರವೇಶ 75-44,457

ಅವನು (ಭಗವಂತನು) ಶರೀರವು ಮಾಂಸ, ಮೇದಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ಹಾಕೃತವಾದ ರೂಪವಲ್ಲ ಅವನು ಯೋಗಿ ಈಶ್ವರನು ವಿಭು ಸ್ವರೂಪನು ಸರ್ವಶರೀರಗಳನ್ನೂ ಅಂತರಾವಿಯಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವವನು,

- (7) ಭುಜೈಶ್ಚತುರ್ಭು ಸಮಾಹತ ಮೇತ ದ್ರೂಪಂ ವಿಶಿಷ್ಟಂವಿಸಂಸ್ಕೃತಂಚ |

ಭೂಮೈಗತಂ ಪೂಜಯ ತಾಃ ಪ್ರಮೇಯೇ ಸದಾಹಿತಸ್ಥಿನ್ ನಿಮನಾಮಿದೇವಾಃ ||

- (8) ತತ್ತ್ವೈಕಸ್ಥಂಜಗತ್ತ್ವೈತ್ಯಂ ಪ್ರವಿಪಕ್ವಮನೇಕಧಾ |

ಅಪಶ್ಯದ್ಭೇದಭೇದಸ್ಯ ಶರೀರೇಪಾಂಡವಸ್ಯದಾ || ಗೀತ ||

ಆ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಶ್ವರೂಪ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಅರ್ಜುನನು ನೋಡಿದನು,

- 9 ಪರಾಮಿಹಂಪಾಂಸ್ಯದ ದೇವ ದೇವೇ ಸರ್ವಾಂಸ್ಯ ಧಾ ಭೂತ ವಿಶೇಷ ಸಂಘಾಸ್ |

ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮೀಶಂ ಕಮಲಾಸನಸ್ಥಂ ಋಷೀಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾನುರಗಾಂಶ್ಚ ಒಪ್ಪಾಸ್ ||

ಗೀತ 11 15

ಎಲ್ಲ ದೇವನೇ ನಿನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತೇನೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಾದರೆ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ, ಋಷಿಗಳು, ಎಲ್ಲಾ ಹಾವುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ

11) “ಅಸ್ತಭೂಷಣ ಸಂಸ್ಥಾನ ಸ್ವರೂಪಂ” (12 “ಭೂಷಣಾಸ್ತ ಸ್ವರೂಪಂ ಯದೇತ ದಖಿಲಂಜಗತ್” [13] “ತಮಸಃ ಪರನೋಧಾತಾ ಶಂಕಚಕ್ರ ಗದಾಧರಃ” ಎನ್ ಹಿರಪಡಿಯೇ, ಸರ್ವಜನದಾತ್ರಯಮಾನವ ಪ್ರಾಕೃತ ದಿವ್ಯಮುಖವಿಗ್ರಹವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾಹ ನನುಸಂಧೇಯಮ್ ಇವಿಗ್ರಹಂ ಪರವ್ಯೂಹ ವಿಭವ ಹಾದಾರ್ಚಾರವತಾರ ರೂಪೇಣ ಪಂಚಪ್ರಕಾರ ಮಾಯಿರಕ್ಕುಂ ಪಡಿಯುಂ, ಇವಹ್ರಿಲಿಂಫ ವಿಶೇಷಜ್ಞಳುಂ ಭಗವತ್ಪಾಸ್ತ ಸಂಪ್ರದಾಯತ್ತಾಲೇ ಯರಿಯ ಪ್ಪಡುಮ್.

“ಉಭಯ ವಿಭೂತಿಯಕ್ತಃ”

14] “ವಿಷ್ಣೋರೇತಾ ವಿಭೂತಯಃ” 15] “ಮಹಾವಿಭೂತಿ ಸಂಸ್ಥಾನಂ” 16] “ನಾಂತೋಸ್ತಿ ಮಮದಿ ವ್ಯಾನಾಂ ವಿಭೂತೀನಾಂ ಪರಂತಪ” ಇತ್ಯಾದಿಹಳುಡ್ಡಿಯ ಸಂಗ್ರಹಮಾನ 17] “ಯದಣ್ಣಮಣ್ಣಾಂ ತರ ಗೋಚರಂಚಯತ್” ಎನ್ನಿರ ಶ್ಲೋಕತ್ತಿನ್ ಪಡಿಯೇ ಅನಂತ ವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟಮಾಹ ನನುಸಂಧೇಯಮ್.

11) ಅಸ್ತಭೂಷಣ ಸಂಸ್ಥಾನ ಸ್ವರೂಪಂ 11) ಭೂಷಣಾಸ್ತ ಸ್ವರೂಪಂ 15) ತಮಸಃ ಪರನೋಧಾತಾ, ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ವ ಜಗದಾತ್ರಯಭೂತವಾದ ಅಪ್ರಾಕೃತ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಅನುಸಂಧೇಯ. ಇವಿಗ್ರಹಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ - ಈ ವಿಗ್ರಹವು ಪರ (ಶ್ರೀನೈಕುಂದದಲ್ಲಿರುವುದು) ವ್ಯೂಹ, (ವಾಸುದೇವ ಸಂಕರ್ಷಣ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಅನಿರುದ್ಧ ರೂಪಗಳು) ವಿಭವ, (ರಾಮಕೃಷ್ಣಾ ದ್ಯವತಾರಗಳು) ಹಾದರ್, (ನಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ರೂಪ) ಅರ್ಚಾ, (ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಗ್ರಹರೂಪ) ರೂಪವಾಗಿ ಐದು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುವುದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷಗಳು ಸಾತ್ವತ ಸಂಹಿತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ತಂತ್ರಾದಿ ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಅನಂತ ವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟನು: - ಅನಂತರ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ರುಚಿ ವಿಶೇಷವು ಸಿದ್ಧಿಸಲು, ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ವಿಭೂತಿಯೊಡಗೂಡಿದವನಾಗಿ ಅನುಸಂಧಿಸಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ 1) “ವಿಷ್ಣೋರೇತಾ ವಿಭೂತಯಃ” 2) ಮಹಾವಿಭೂತಿ ಸಂಸ್ಥಾನಃ 3) ನಾಂತೋಸ್ತಿ ಮಮ ದಿವ್ಯಾನಾಂ ವಿಭೂತೀನಾಂ ಪರಂತಪ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಾದ 4) ಯದಂಡ ಮಂಡಾಂತರ ಗೋಚರಂಚಯತ್ | ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದ ಪ್ರಕಾರ, ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅನಂತ ವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟನೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಬೇಕು.

11 ಅಸ್ತಭೂಷಣ ಸಂಸ್ಥಾನ ಸ್ವರೂಪಂ ರೂಪವರ್ಚಿತಃ ||
ಬಿಭರ್ತಿಮಾಯಾ ರೂಪೇಣ ತೇಯಸೇ ಪ್ರಾಣನಾಂಹರಃ ||

ದ. ಪು 1-32-76

ಅಸ್ತಭೂಷಣಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾದ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಅಸಾಧಾರಣ ವಿಗ್ರಹವಸ್ತುತ್ವವನು. ಅವನು ಕರ್ಮನಿಮಿತ್ತವಾದ ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರ ವಲ್ಲವನು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶ್ರೇಯಸ್ಕಿಗೋಸ್ಕರ, ಅವರುಗಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲು, ಚಿಂತಿಸಲು, ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅಶ್ವರೂಪದ (ಮಾಯಾ) ರೂಪವನ್ನು (ಶರೀರವನ್ನು) ದರ್ಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

12 ಭೂಷಣಾಸ್ತ ಸ್ವರೂಪಂ ಯಥಾದಮಖಿಲಂ ಜಗತ್ ||
ಬಿಭರ್ತಿ ಜಗದಾನ್ ಎಷ್ಟು ತನ್ನಮಾಖ್ಯಾತು ಮಹದಃ ||

ಪ ಪು. 1-22,66

ಚೇತಸಾಚೇತನಾದ್ವೈತವಾದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅಭಿಮಾನ ದೇವತಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಅಸ್ತು ಸೂಪವಾಗಿಯೂ ಭಗವಂತನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಹೇಗೆ ಭರಿಸಿರುತ್ತಾನೋ, ಅದನ್ನೇ ನಾಗ ತಿಳಿಸ.

ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರಯಕ್ತನು

ಇನ್ನಿಭೂತಿಹಳಿಲ್ ಚೇತನಂಗಳಾಯುಂ ಅಚೇತನಂಗಳಾಯುಮುಳ್ಳ ಇರಂಡುವಹೈಯುಮ್ ಲೀಲಾರ್ಥಂಗಳಾಯುಮ್, ಭೋಗಾರ್ಥಂಗಳಾಯುಮ್ ವಿಭಕ್ತಂಗಳಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಅನುಕೂಲ್ಯನಾತ್ರಂ ಪೊದುವಾಯಿರುಕ್ಕು ರಸವೈಷಮ್ಯತ್ತಾಲೇ ಲೀಲಾಭೋಗ ವಿಭಾಗಂ ಯಥಾಲೋಕಂ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದು (ಪ್ರದಿಯೇ 18) “ಜನ್ಮಾದ್ಯಸ್ಯಯತಃ” 19) “ಕ್ರೀಡಾಹರೇರಿದಂಸರ್ವಂ” 20 “ಕ್ರೀಡತೋ ಬಾಲಕಸ್ಯೇವ” 21) “ಬಾಲ ಕ್ರೀಡನಕೈರಿವ” 22) “ಹರೇ ವಿಹರಸಿ ಕ್ರೀಡಾಕನ್ತು ಕೈರಿವ ಜನ್ತುಭಿಃ” (23) “ಲೋಕವತು ಲೀಲಾ ಕೈವಲ್ಯಂ, ನಿಸ್ಸಾಹಿರಪಡಿಯೇ ಲೀಲಾ ರೂಪ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ’ ಲಕ್ಷಣನಾಹವನು ಸನ್ನೇಯಮ್.”

ಲೀಲಾರೂಪ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ ಉಳ್ಳವನು ಭಗವಂತ

ಇನ್ನಿಭೂತಿಹಳಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ - ಈ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಚೇತನಗಳೆಂದೂ ಅಚೇತನಗಳೆಂದೂ ಇರುವ ಎರಡು ಭಾಗಗಳು, ಲೀಲಾರ್ಥಗಳಾಗಿಯೂ ಭೋಗಾರ್ಥಗಳಾಗಿಯೂ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೆ ಅನುಕೂಲ್ಯವು ಎರಡಕ್ಕೂ ಸಮಾನವಾಗಿರುವಾಗ, ರಸವೈಷಮ್ಯದಿಂದ ಲೀಲಾ, ಭೋಗವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು ಆದಾಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಜನಿಗೆ ತರಣೇ ಚಂದನ ಕುಸುಮಾದಿಗಳು ಅವುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಕೋಷದಿಂದ ಭೋಗೋಪಕರಣಗಳಾಗಿವೆ ಉದ್ಯಾನ-ತೋಟ, ಕಂತುಕ ಚೆಂಡು ಮೊದಲಾದವು ಲೀಲೋಪಕರಣಗಳಾಗಿವೆಯಲ್ಲವೆ. ಈರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೆಲವು ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ಭೋಗಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಇವೆ ಹಾಗೆಯೇ 1) ಜನ್ಮಾದ್ಯ ಸ್ಯಯತಃ, 2) ಕ್ರೀಡಾಹರೇರಿದಂಸರ್ವಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ, ಲೀಲಾರೂಪ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳವನೆಂದು ಅನುಸಂಧೇಯನು. [ಈ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ರಮವು ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ “ಅಖಿಲಹೇಯ ಪ್ರತ್ಯನೀಕ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿರುವ ಚೋರ್ಣಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.]

13 ಮನುಷ್ಯ ಪರಮೋಧಾತಾ ಶಂಖ ಚಕ್ರಗದಾಧರಃ ||

ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಂ ನಿದ್ರ ಪ್ರೀರಜಸ್ತುಶ್ಚಾಶ್ಚ ತೋಧ್ವಜಃ ||

ರಾಮಾ 6-114-15

ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಇರುವವನು ಧಾತಾ-ಧರಿಸುವವನು ಪೋಷಕನು ಶಂಖ ಚಕ್ರಗದಾಪಾಣಿ ಶ್ರೀವತ್ಸವನ್ನು ಮೇಲೆ ಉಳ್ಳವನು, ನಿದ್ರೆಯು ಅಜಯನು ಶಾಶ್ವತನು.

14 ವಿಷ್ಣುರ್ಮನಾದಯ ಕಾಲಃ ಸರ್ವಭೂತಾಚಿದ್ವಿಜ ||

ಸ್ಥಿತೇರ್ವಿಮಿತ್ತಭೂತನ್ತ ವಿಷ್ಣು ಲೇತಾ ಭೂತಯಃ ||

ಃ ಪು 4-22-32.

ವಿಷ್ಣುವು - ವಿಭವಾದಿ ಅವತಾರಗಳು, ಮನು, ಕಾರ್ತ, ಸರ್ವ ಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಮೊದಲಾದವು, ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವೊತವಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಭೂತಿಗಳು, ಅವನ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಂದರ್ಭ,

15 ಸಕಲಾಪರಣಾಂತೇ ನರಾಲಂಬನ ಭಾವನ||

ಮಹಾವಿಭೂತಿ ಸಂಸ್ಥಾನ ನಮಸ್ತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ||

ಃ ಪು 5-1-50

ಪ್ರಕೃತಿ ಮಂಡಲದ ಸ್ಥಳೀರವ ಅವರ ಗುಣವು ಮೊದಲಾದವು ಅವುಗಳಿಗೇ ಬೇರೆವರ್ತುವನು ನರಾಲಂಬನ-ಆಶರಣನು, ಅವರಿಂದ ಭಾವನ-ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುವವನು ಮಹಾವಿಭೂತಿ-ತ್ರಿಪಾದ್ವಿಭೂತಿ ಎಂಬವೈಕುಂಠರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನ- ಇರುವವನು, ಅಂಥದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಇದರಿಂದ ಲೀಲಾವಿಭೂತಿ, ಸತ್ಯ ವಿಭೂತಿಗಳಿಗೆ ನಮನುಮಾಡುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

16. ಸಾಂತ್ವಿಕೋತ್ತಮವಾದುವಿವಾಸಾಂ ವಿಜ್ಞಾತಃ ಕೀಂ ಪರಂಪರಾ ||
 ಪುಷ್ಕತೋದ್ಭವಃ ಪುಷ್ಕತೋ ವಿಜ್ಞಾತೋ ರೂಪಮುತಮಃ ||
 ಸತ್ವರೋದ್ಭವಃ ಸತ್ವರೋದ್ಭವಃ (ಅರ್ಜುನಃ) ಸತ್ವರೋದ್ಭವಃ ವಿಜ್ಞಾತಃ ಕೀಂ ಪರಂಪರಾ ||
 ಸತ್ವರೋದ್ಭವಃ ಸತ್ವರೋದ್ಭವಃ (ಅರ್ಜುನಃ) ಸತ್ವರೋದ್ಭವಃ ವಿಜ್ಞಾತಃ ಕೀಂ ಪರಂಪರಾ ||

Age (10-40)

17. ಬಂದನವು ಬಂದಂತೆ ಗೋಚರವಾಯಿತು ದರೋಡೆವಾಕ್ಯವಾಣಿಯವನಿಗಿಂತ ||
ಗುಣಂ ಪುಧಾನಂ ಪುರುಷ ಪರಮದಂ ಪರಾಕ್ಷರಂ ಭುಕ್ತತೇ ವಿಭೂರವಂ ||
ಭುಕ್ತರಾದ, ಅಂದೇಗಲಿಗಿ ಇರುವವಸ್ತುಗಳು, ಅಂದಕ್ಕೆ ಸಂದ ಇರುವವನ್ನು ಅವರಗಳೆ, ಗುಣತ್ರಯಗಳು, ವ್ಯಕ್ತತಿ
ವರವು, ಪರಮಪದ, ಪುಧಾರಯವಿಧವುಗಳೆ ವಿಗ್ರಹವು, ಬರುವವನಾದವುಗಳು, ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಸ್ವ ವಿಭೂರಿ
ನಿಜವು ಗಳಾಗಿ ನಿಜಗೆ ಶೇಷಭೂತಗಳೆ ವಂದದರ್ಥ.

ಅಣ್ಣ ಸ್ತಂ (17)

- 18 ಬ್ರಹ್ಮನೂತ್ (1-1-2)- ಈ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಿಚಿತ್ರ ಜೀತನಾ ಜಿತೌತಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಸಾರ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದ
ತಾದಿಗಳ ಸಮವಂದನೋಪಗಮ್ಯಾಂತರಾದಿವನು ಬ್ರಹ್ಮ

19. ಅವ್ಯಕ್ತಾದಿಪಿಶೇಷಾಂಶಂ ಪರಿಣಾಮಾರ್ಥ ಸಂಯುತಮ್ ||
ಕ್ರಿಯಾಪರೇಂದ್ರಂ ಸರ್ವಂ ಕರನಿಶಿತ ಪ್ರದಾರ್ಯತಾಮ್ ||

ಚಾರ ತಾಂತ್ರಿಕವರ್ (206-58)

ಆದ್ದರಿಂದ, ಮಹದಂಡಕಾರಾದಿ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನಿಟ್ಟು, ಈ ಎಲ್ಲಾ ತತ್ವಗಳಿಗೂ, ಕ್ರೀಡೆ-ಅಟ, ಅಪವದ್ಧ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷ ಬಿರುದ್ಧಗಳು. ಇವು ಕ್ಷರ ಸ್ವಭಾವಗಳು.

- 20) ದ್ಯುತಂ ವಿಜ್ಞ ಸ್ವನಾವ್ಯಕ್ತಂ ಪುರುಷಃ ಕಾಲಿವತಃ ||
 ಸ್ವೀಗತೋ ಬಾಲಕೋವ ಚಿದ್ಭೂತಸ್ವ ನಿರಾಮಯಃ ||

(ಎ ಡ್ರ 1-2-18)

ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಪ್ರಮಾಣರೂಪವು ಹಾಗೆಯೇ ವಿಕಾರ ಹೊಂದದೆ ಅವ್ಯಕ್ತವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷ, ಕಾಲಪ್ರಸಂಗವು ಅತಿವಾಚಕವು ಹುಡುಗನಹಾಗೆ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಪುರುಷ, ಕಾಲವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಅವನ ವ್ಯಾಪಾರ ಇದು ಕ್ರೀಡಾ ರೂಪವಾದದ್ದು.

- 21 అనియోజ్యోః ప్రయోజ్యోయోశ్చ యోశ్చకామ శరీర ధృత్ ||
 యోదశో భగవానశ్చ బాలః శీఢదశోలివ ||

ಭಾರ ಸ್ಥಾನ 40-78

ಭಗವಂತನು ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಡುವವನು. ಅಷ್ಟಮೇನುನು, ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವು ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವವನು. ಬಾಲನು ಅರಿದ ಸಾಮಾನುಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷ ಪಡುವಂತೆ, ಭಗವಂತನು ಈ ಜೀತನಾಜೀತನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಾದಿ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಜೀವಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ

ಇಪ್ಪಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಹಾಯ ಮಾಯ್, ಅಪರಿಮಿತ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಮಾಯ್, ಹೇಯ ಪ್ರತ್ಯನೀಕ ಮಾಯ್, ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತ್ಯಾದ್ಯನಂತ ಮಂಜುಳಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟಮಾಯ್ ದಿವ್ಯ ಮಂಜುಳ ವಿಗ್ರಹೋಪೇತ ಮಾಯ್, ಶರೀರ ಭೂತ ವಿಭೂತಿದ್ವಯ ಯುಕ್ತ ಮಾಯ್, ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಲೀಲಮಾಯ್ ಕೊಂಡು ಪ್ರಾಪ್ಯಮಾನಬ್ರಹ್ಮತ್ವೈ ಪ್ರಾಪಿಕ್ಕುಂ, ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಾ ವಿನುಡೈಯಬದ್ಧಮುಕ್ತ ನಿತ್ಯಸಾಧಾರಣ ರೂಪಮುನ್, ಉಪಾಯಾಧಿಕಾರಿಯಾನ ತನಕ್ಕಪ್ಪೊಡು ಅಸಾಧಾರಣನಾನ ರೂಪ ಮುಮುರಿಯನೇಣಮ್

ಬದ್ಧಮುಕ್ತ ನಿತ್ಯಾನಾಂ ಲಕ್ಷಣಮ್

ಇವರಲ್ಲಿಲ್ ಬಸ್ಸರಾನ್ ? ಅನಾದಿಕರ್ಮ ಪ್ರವಾಹತ್ತಾಲೇಯನು ವೃತ್ತ ಸಂಸಾರರಾಯ್ ಬ್ರಹ್ಮಾ ದಿಸ್ತಂಬ ಪರೈನ್ ವಿಭಾಗಭಾಗಿಗಳಾನಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞರ್. ಮುಕ್ತರಾವಾರ್. ಶಾಸ್ತ್ರಚೋದಿತಜ್ಞಳಾನ ಉಪಾಯ ವಿಶೇಷಜ್ಞಳಾಲುಣ್ಣಾನ ಿಗವಸ್ತ್ರಸಾದತ್ತಾಲೇ ಅನ್ಯನ್ಯ ನಿವೃತ್ತ ಸಂಸಾರರಾಯ್ ಸಜ್ಜೋಚರಹಿತ ಭಗವದನುಭವತ್ತಾಲೇ ನಿರತಿತಯಾನಂದರಾಯಿರುಕ್ಕುಮನರ್ಹಳ್.

ಮೇಲೆ ದೇಳಿದ ಕ್ರಮವನ್, “ಇಪ್ಪಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಾಯಮಾಯ್” ಎಂದಾರಂಭಿ. ಕ್ರೋಡಿಕುಸುತ್ಪಾರೆ ಆದಾಗಿ ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಾಯನಾಗಿ ಅಪರಿಮಿತ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ, ಹೇಯ ಗುಣ ಪ್ರತಿಭಟನಾಗಿ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಅನಂತ ಮಂಗಳ ಗುಣವಿಷ್ಟನಾಗಿ, ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ತನಗೆ ಶರೀರ ಭೂತವಾದ ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿ, ನಿತ್ಯ ವಿಭೂತಿ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಭೂತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದತ್ವಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ತನಗೆ ಲೀಲೆಯಾಗಿ ಕೊಂಡಿರುವವನಾಗಿರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ಪ್ರಾಪ್ಯನು. ಇಲ್ಲಿ “ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಹಾಯಮಾಯ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿರುವುದರಿಂದ, “ಅಪರಿಮಿತ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಮಾಯ್”, ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ವರೂಪ ಗುಣಾದಿಗಳು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೂ ಸಮಾನವೆಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ, ಗುಣ, ವಿಗ್ರಹ ಪರಿಗ್ರಹ, ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವು ಮುಕ್ತ ಪ್ರಾಪ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಜೀವಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ :-

ಈ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಾವಿನ (ಜೀವಾತ್ಮನ) ಬದ್ಧ ಮುಕ್ತ ನಿತ್ಯ ಸಾಧಾರಣ ರೂಪವನ್ನು, ಉಪಾಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ತನಗೆ ಈ ಬದ್ಧ ದಶಯುಕ್ತವಾದ ಅಸಾಧಾರಣ ರೂಪವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತರ ರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದರ ಫಲವೇನೆಂದರೆ, ಅಕರ್ಮವಶ್ಯರಾದ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಹಾಗೆ ಕರ್ಮವಶ್ಯರಾದ ನಮಗೂ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಂಕರೈವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ಇರಲು, ಮೊದಲು ಕರ್ಮವಶ್ಯರಾಗಿದ್ದು ಈಗ ಕರ್ಮವಶ್ಯತೆಯು ನಿಗಿ ಮುಕ್ತರಾಗಿರುವವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿತು, ಬದ್ಧರಾದ ನಾವೂ, ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ ಕೈಂಕರೈವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು, ಉಪದೇಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರ್ಹಳಿಲ್ ಬದ್ಧ ರಾವಾರ್ ಇತ್ಯಾದಿ - ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಬದ್ಧರು ಯಾರೆಂದರೆ ಅನಾದಿಯಾದ ಕರ್ಮಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಅನುವೃತ್ತ ಸಂಸಾರವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸ್ತಂಭಪ್ರಾಂತರಾಗಿ ವಿಭಕ್ತರಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞರು. ಆಚಾರ್ಯರು, ಬ್ರಹ್ಮ ದುದ್ರೋದ್ರಾದಿಗಳು ಕರ್ಮವಶ್ಯರು, ಅವರುಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದರೆ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರಕಲಾರದು, ಅವರು ಈಶ್ವರ ಕೋಟಿಗೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲ ವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿ ‘ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ’ಗಳೆಂದು ಅವರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ನಿತ್ಯರಾವಾರ್ ಈಶ್ವರನೈ ಪ್ರೋಲೇಖನಾದಿಯಾದ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚಮಿಲ್ಲಾ ಮೈಯಾಲೇ
(1) “ಸವಯಸ ಇವಯೇ ನಿತ್ಯನಿರೋಷಗಂಧಾಃ” ಎನ್‌ಹಿರಪಡಿಯೇ ಅಸ್ಪೃಷ್ಟಸಂಸಾರರಾಯ್
ಕೊಂಡು ನಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾಪಕಪಣ್ಣು ಹಿರ ಅನಂತಗರುಡವಿಷ್ಣುನೋದಿಹಳ್.

ಜೀವ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಣೆ - ಇವರ್ದ ಲೆಲ್ಲಾ ರ್ಕಂ ಸಾಧಾರಣವಾನ ರೂಪಂ ಅಣುತ್ವ ಜ್ಞಾನಾನನ್ನಾ
ಮಲತ್ಪಾದಿಹಳುಮ್, ಭಗವತ್ಪ್ರೇಷತ್ವ, ಪಾರತನ್ಯಾದಿಹಳುಮ್. ಮುಮುಕ್ಷುವಾನ ತನಕ್ಕೆ ಸಾಧಾರಣ
ಮಾಹವರಿಯ ವೇಣು ಮಾಕಾರ್ಗಳ ಉಪೋದ್ಭಾತತ್ವಲೇ ಶೋನೋಮ್. ಕುಲಮ್ ಕಣ್ಣು
ಕೊಳ್ಳದು.

ರಹಸ್ಯತ್ರಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಣೆಮ್

ಇಪ್ರಾಪ್ತಾ ವಿನುಡೈಯ ಸ್ವರೂಪಂ ಪ್ರಣವ ನಮಸ್ಸುಕ್ಯಳಿಲುಮ್, “ಮ”ಕಾರಜ್ಞಿಳಿಲುಮ್, “ಪ್ರಪದ್ಯೇ”
ಎನ್‌ಹಿರ ಉತ್ತಮ ನಿಲುಮ್ “ತ್ವಾ” ಎನ್‌ಹಿರ ಪದತ್ತಿಲುಮ್, “ಮಾತುಚಃ” ಎನ್‌ಹಿರವಾಕ್ಯತ್ತಿ ಲುಮ್
'ವ್ರಜ' ವೆನ್‌ಹಿರ ಮಧ್ಯಮನಿಲುಮ್ ಅನುಸನ್ನೇಯಮ್.

ಮುಕ್ತರಾವಾರ್ ಉತ್ಪಾದಿ - ಮುಕ್ತರು ಯಾರಂದರ ಶಾಸ್ತ್ರಚೋದಿತಗಳಾದ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳನ್ನನುಷ್ಠಿಸಿ
ಭಗವಂತನ ವ್ರತವನ್ನು (ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು) ನಡೆದು ಅತ್ಯಂತ ನಿವೃತ್ತ ಸಂಸಾರರಾದವರು ಭಗವಂತನು
“ಸಮೋಕ್ತಂ ಸರ್ವಭೂತೇಷು”, “ನುಹ್ಯದಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ”, ಎಂಬ ರೀತಿ ಮಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮನಾಗಿದ್ದರೂ
ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು, “ಯೇಭಜಂತಿತುಮಾಭಕ್ತ್ಯಾ”, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಜೀತನಗತ
ವ್ಯಾಜ ಸಾಮೀಕ್ಷನಿಂಬುದನ್ನು, “ಶಾಸ್ತ್ರ ಚೋದಿತಗಲಾನ ಉಪಾಯವಿಶೇಷಗಲಾಲ್”, ಎಂದು
ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಉಪಾಯ ವಿಶೇಷಗಳು, ಭಕ್ತಿ, ವ್ರತತಿಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ
ಮುಕ್ತರಾದವರು, ಸಂಕೋಚರಹಿತವಾದ ಭಗವಂತನ ಅನುಭವದಿಂದ ನಿರತಿಶಯಾನಂದಭರಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ನಿತ್ಯರು ಯಾರೆಂದರೆ, ಈಶ್ವರನಹಾಗೆ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದಕಾರಣ, 1) “ಸವಯಸ
ಇವಯೇ ನಿತ್ಯನಿರೋಷಗಂಧಾಃ”, ಎಂಬುವಂತೆ, ಅಸ್ಪೃಷ್ಟ ಸಂಸಾರರಾಗಿ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು
ಮಾಡಿ ಬರುವ ಆನಂದ, ಗರುಡ, ವಿಷ್ಣುಕೋನಾದಿಗಳು. ಇದರಿಂದ ಬದರಿಗೆ ಅನ ವೃತ್ತ ಸಂಸಾರತ್ವವು ಅಸಾಧಾರಣ
ಲಕ್ಷಣ ಅತ್ಯಂತ ನಿವೃತ್ತ ಸಂಸಾರತ್ವವು ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣ ಅಸ್ಪೃಷ್ಟ ಸಂಸಾರತ್ವವು, ನಿತ್ಯರಿಗೆ
ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣ “ತದ್ವಿನ್ಯೋಃ ಪರಮಂ ಸದಂ ಸದಾಪಶ್ಯಂತಿ ಸೂರಯಃ”, ಎಂಬ ಧರ್ಮಗ್ರಾಹಕ
ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ನಿತ್ಯ ಜೀವರು ಉಂಟೆಂಬುದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ ಇದಕ್ಕೆ “ಸವಯಸ ಇವಯೇ” ಎಂಬ ಶ್ರೀಪರಾಶರ
ಭಟ್ಟರ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಪ್ರಮಾಣ.

ಜೀವ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಣೆ :

ಇವರ್ ಹೆಲ್ಲಾರುಕ್ಕುಂ - ಇತ್ಯಾದಿ :- ಈ ಬದ್ಧ ಮುಕ್ತ ನಿತ್ಯರುಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಧಾರಣವಾದ ರೂಪವು
(ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವು) ಅಣುತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ವ, ಆನಂದತ್ವ ಅಮಲತ್ವಾದಿಗಳು. ಅದಿಪದದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು
ಗ್ರಾಹ್ಯವೆ. ಭಗವತ್ಪ್ರೇಷತ್ವ, ಪಾರತನ್ಯಾದಿಗಳು ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮಗಳು ಅದಿಶಬ್ದದಿಂದ
ಕೈಂಕರ್ಯವು ಗ್ರಾಹ್ಯ. ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳ ತನಗೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಅಕಾರವನ್ನು ಅಂದರೆ
ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಒಬರ ಜಾತಿಸಂಬಂಧವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಹಾಗೆ ತನಗೆ “ಅನಾದಿಮಾಯಯಾಸುಪ್ತಃ”, ಇತ್ಯಾದಿ
ಪ್ರಮಾಣಗಳು ತಿಳಿಸುವಂತೆ, ಅನಾದಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ, ತನ್ನೂಲಕ ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾದ ಜ್ಞಾನ
ಸಂಕೋಚವನ್ನೂ ಉಪೋದ್ಭಾತಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಮುಂದೆಯೂ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
ವ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧವು ಆಗಮಕವಾಗಿ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಅದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉಪಾಯಾ
ನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

(1) ಒಲೆ ಮುತೆಯೇ ! ಚುತ್ತು ಬೋರ್ವಸಾಧ್ಯಾಸ್ಸಂತಿದುಮಾ ಒಂದಿ ರುತಿ ಪ್ರಚನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ವೈಕುಂಡಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯ ದೇವರೆಂದ್ವ ನಿತ್ಯಾತ್ಮರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಗುಣ, ಶರೀರ, ವೇಷ, ನಡತೆ, ಘೋರಗಾಂಭವಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನರು, ನಿತ್ಯ, ನಿರ್ದೋಷ ಗಂಧರು. ದೋಷ ಗಂಧವು ಎಂದಿಗೂ

ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹ ಜನಿತಾವಸ್ಥಾಃ-

ಇದು ಪ್ಲೇತ್ರಚ್ಚರ್ಮ (1) ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚ ಕರನಾನ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಸರ್ಗವಿಶೇಷತ್ವೈಯುಂಡಾಕ್ಷಿ ಯುಮ್, (2) ಪ್ರಕೃತಿಸಂಕೋಚಾನ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಾದಿಹಳೋಡೇ ತುವಕ್ಯ, (1) "ತಿಣ್ಣ ಮುಗ್ಧಕೃಟ್ಟಿ ಪಲತೆಯ್ ವಿಸ್ತೆ ವನ್ಕಯಿ. ಟ್ರಾಲ ಪುಣ್ಣೆ ಮರಿಯ ವರಿಸ್ತೆ ನೈ ಪ್ಲೋರ ಪ್ಲೋತ್ರಯ್ ಪರಸೇ" ಎನ್ನುಂ (11) ಅನ್ನಾಳ್ ನೀತನ ಪಾಕ್ಯೈಯಿನ್ ಮಯ್ಯುಲ್ ವೇನ್ ಎನ್ನುಂ ಶೂಲ್ಟುಹಿರ ಪಡಿಯೇ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿ ಪರತನ್ಮನಾಕ್ಯೆಯುಮ್; (3) ಅವ್ವವಸ್ಥೆಯಿಲುಮ್ ಶಾಸ್ತ್ರವಶ್ಯತೆಕೂಡಾದ ತಿರುಗಾದಿ ದಶೈಹಳಿಲೇ ನಿರುತ್ತಿಯುಮ್; [4] ಶಾಸ್ತ್ರಯೋಗ್ಯಗಳಾನ ಮನುಷ್ಯಾದಿ ಜನ್ಮದ್ವೀಲ್ ಬಾಹ್ಯಕುದೃಷ್ಟಿ ಮತಜ್ಞಳಾಲೇ ಕಲಕ್ಯೆಯುಮ್. [5] ಅವಟ್ರಿಲ್ ಇದಿ ಯಾದವರ್ಹಳೈಯು ಮುಳ್ಪಡ (11) " ಗವತ್ಸರೂಪ ತೀರೋಧಾನಕರೀಂ ವಿಪರೀತ ಜ್ಞಾನ ಜನನೀಂ

ತಿಂಚರೆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ. ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಫಲಸ್ವರೂಪವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ದ್ವಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಖಂಡದಲ್ಲಿ "ನಮಃ" ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ನಮಃ ಎಂದು ಪದ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು, ಅನಿಷ್ಟ ದಿವ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಅನಿಷ್ಟ ಸೃಷ್ಟಿ ಸರ್ವಕ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೆಂಬದು ಫಲ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೆಂದೂ, ನಮಃ ಮೋಕ್ಷಯೋಗ್ಯವಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯೆಂದೂ, ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯ

ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿರೋಧಿ:

ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿರೋಧಿಯಾವದು ಇತ್ಯಾದಿ- ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧಿ ಯಾವುದೆಂದರೆ, ಅವಿದ್ಯಾ ಕರ್ಮ ವಾಸನಾದಿರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವರ್ಗ ಅನಿದ್ಯೆಯೆಂದರೆ "ಅನಾತ್ಮನ್ಯಾತ್ಮಬುದ್ಧಿ ಯಾರ್, ಆಸ್ತಸ್ತಮಿತಿ ಯಾಮತಿಃ, ಎಂಬಂತೆ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮ ಎಂಬುದೂ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾದ "ಆತ್ಮ"ವನ್ನು, ಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೂ, ಅದಾಗಿ ದೇಹಾನ್ವಭ್ರಮ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಭ್ರಮ ಕರ್ಮ - ಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪ ಕರ್ಮ ವಾಸನಾ - ಅನಿದ್ಯೆಯ ಮತ್ತು ಕರ್ಮದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಅದಿ ಉದ್ಭವಿಸಿ ಆನ, ತನ್ಮೂಲಕ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದದ್ದು. ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಸಂತನ್ಯವಾದ ಭಗವದಾಜ್ಞಾತಿ ಲಂಘನದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹ ಭಗವದಾಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಸ್ತುತಿಗಳು. ಆತಿಲಂಘನ-ಶ್ರುತಿಸ್ತುತಿ ಜೋದಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇರುವುದೂ ಮಾಡಕೂಡದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೂ ಆದಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣ, ಕೃತ್ಯಾಕಠಿಣ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಪೂರ್ವವೂರ್ವ ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮಗಳ ಬೀಜಾಂಕುರನ್ಯಾಯದಿಂದ ಸಂತನ್ಯವಾಗ-ಒಂದೆ ದರೆ ಮೇಲೊಂದು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವು ಈ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹವು ಕ್ಷೇತ್ರಜಿಗ-ಬದ್ಧ ಒವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚ ವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಸತ್ವರಜಸ್ತನ್ಮೋರೂಪಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಡನೆ ಸಂಸರ್ಗ - ಕೂಡಿಯಿರುವಿಕೆ ಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಇದು ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತರಹಾಗಲ್ಲದ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗ ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹರೂಪವಾದ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಸರ್ಗವು ಪ್ರಳಯದಶೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಈ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗ ಅಜೀತನಕ್ಕೆ ಸದ್ಭಾವದ ದಶೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಅನಂತರ ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾಮೂಲವಾದ ಸೃಷ್ಟಿ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಪರ ಣಾನುವಾದ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯ ಗಳೊಡನೆ ವೃಥವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ (ತುವಕ್ಯ), 1) ತಿಣ್ಣಮುಗ್ಧದ ಕೃಟ್ಟಿ ಎಂಬಂತೆಯೂ 2) ಅನ್ನಾಳ್ ನೀತಂದ ಎಂದು ಹೆಳಲ್ಪಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಪರತಂತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಇದರಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚಕರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವು ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರದು, ಎಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ

ಇಲ್ಲದವರು ಸಮಾನವಯಸ್ಕರು ಇವರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ದ್ರವಿ ಭೂತ ಹೃದಯರು ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳ ಪಾದ ಪದ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡುವವರು ಅದೇ ಇವರಿಗೆ ಭೋಗ

1) ಕಣ್ಣು ಪಿರಾನೈ ವಿಕೋರ್ ಕರುಮಾಣಿಕತ್ವೈ ಅಮುದೈ |

ನಣ್ಣೆಯುಂ ನಣ್ಣುಹಿಲ್ಲೇನ್ ನಮಮೇಯೋ ರೊಡಂಬಿಲ್ಲು

ತಿಗ್ಗು ಮಗ್ಗುಂದಕ್ಕಟ್ಟಿ ಪಲತೆಯ್ ವಿಸ್ತೆ ವನ್ಕಯಿ ಟ್ರಾಲ

ಪುಣ್ಣೆ ಮರೆಯವರಿಂದು ಎನ್ನೈ ಪ್ಲೋರ ಪ್ಲೋತ್ರಯ್ ಪರಸೇ ||

ಸ್ವವಿಷಯಾಯಾಶ್ಚ ಭೋಗ್ಯ ಬುದ್ಧೇರ್ಜನನೀಂ," ಎನ್‌ಹಿರಪಡಿಯೇ ಇಮ್ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿ ಮುಡಲಾನ ನೋಹನ ಪಿಂಞ ತನ್ನಾಲೇ ತತ್ವಾಜ್ಞಾನ ವಿಪರೀತ ಜ್ಞಾನ ವಿಷಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೆ ಪುಣ್ಣಿಯುಮ್;

6. ಇನ್ನೆಯುಡಿಯಾಹ (IV). "ಅನಿತಿಹೈಕ್ಯಐವರ್ ಕುಮೈಕ್ಕುಂ ಶಿತ್ತಿನೈಮ್ ಪಾವಿಯೇ ನೈಪ್ಪಲನೀಕಾಟ್ಟಿ ಪ್ಪಂಪ್ಪಾಯೋ |" ಎನ್‌ಹಿರಪಡಿಯೇ ಸುಖಲವಾರ್ಥ ಮಾನ ವಕ್ಯತ್ಯಕರಣಾದಿ ರೂಪಮಾನವಾಜ್ಞಾತ ಲಂಘನತ್ತೈಪ್ಪಣು ನಿತ್ತುಮ್ :-

ವೇಲೂ ಕೃಪಾಕಾರ್ಯವಾದ ಈ ಸೃಷ್ಟ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬದ್ಧಜೀವಿಗೆ ಅಚಿತ್ತಿಗೆ ಸಮನಾದ ದಶಯು ಕಳೆದರೂ ಈ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹವು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪಾರವಶ್ಯತೆಯಿಂದ ವಿಷಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನಂಟುಮಾಡಿ ಭಗವ ತ್ವತ್ತೈಗ್ಗ ತಡೆಯನ್ನಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಹೇಗೆಂದರೆ ಈ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ಸಂಬಂಧವು, ಶಾಸ್ತ್ರವಶ್ಯತೆ ಕೂಡದ ತೀರ್ಯ್ ಜಂತುಗಳ [ಪ್ರಾಣಿಗಳ] ದಶಿಯಲ್ಲರಿಸಿ, ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲಶಕ್ತಿಯನ್ನಂಟು ಮಾಡಿ, ಬಂಧಕ ವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರವಶ್ಯತೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ನುಷ್ಠಾದಿ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ (ಅದಿ ಶಬ್ದವು ರಾಕ್ಷಸ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ) ಹುಟ್ಟಿಸಿಯೂ, ವೇದಬಾಹ್ಯವಾದ, ಸಾಂಖ್ಯ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಚಾರ್ವಾಕ, ಪಾಶುಪತಾದಿ ಮತ ಗಳಿಂದಲೂ, ವೇದವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಕುದೃಷ್ಟಿ, ಅಂದರ ಅದ್ವೈತ ಮತದಿಂದಲೂ ಇವನ ಬುದ್ಧಿ ಯನ್ನು ಕಲಗಿಸಿ ಬಂಧಕವಾಗುತ್ತದೆ

ಹೀಗೆ ಬಾಹ್ಯಕುದೃಷ್ಟಿಮತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವರನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸದೆ ಇರುವವರನ್ನೂ ||1|| ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ತಿರೋಧಾನಕರೀಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರಿಯಲ್ಲಿ, ತ್ರಿಗಣಾತ್ಮಕವಾದ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿ, ಮಹದಹಂಕಾರ ಶರೀ ರಾಂತ ಪರಿಗ್ರಹರೂಪವಾದ ವೋಹನಪಿಂಚೆ (ಪ್ರದ್ರಚಾಲಕರು ಇತರರನ್ನು ನೋಟಿಸಲು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ನವಲುಗಳಿ) ಯಿಂದ, ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ವಿಪರೀತ ಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಯೂ, ಶಬ್ದಾದಿ ಪ್ರಾಕೃತವಿಷಯ ಸ ಖಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೆ [ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಕೃತಸ ಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೆ ಹೊಣಕಾಲವೂ ಇರಲಾಗದದೇ] ಯನ್ನಂಟು ಮಾಡಿಯೂ ಬಂಧಕವಾಗುತ್ತದೆ ಈ ಪ್ರಾಕೃತ ಸುಖಾನುಭವವು VI|| ಅನಿತಿಹೈಕ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪಸುಖ ಪ್ರಯೋಜನವಾದ ಅಕೃತ್ಯಕರಣ, ಕೃತ್ಯಾ ಕರಣರೂಪವಾದ ಭಗವದಾಜ್ಞಾತಿಲಂಘನ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ನೈಪ್ಪಲನೀಕಾಟ್ಟಿ ಪ್ಪಂಪ್ಪಾಯೋ ಅಮುತಸ್ವರೂಪನೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸಿಯೂ, ಅಂಭಿದಿಸಲಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ಕ್ರೂರವೆಂದರೆ ನನ್ನನ್ನ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಶರೀರದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾಣಪಾಪ ರೂಪ ಈ ಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಭೃಥವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಹೇಯ ಸ್ವದವಾದ ಹುಣು ಗಳನ್ನು ಚಮಾದಿಂದ ಮರೆಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರೆ ದಿವಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡಿರುತ್ತೀಯಾ

2) ಬಿ ದುಮೈರ ಜಾಲವ್ ಪದೈತ್ತ ಮಮುಹುರ್ದಾನ್ ಅನ್ನಾಳ್ ಸಿ ರಂದ ವ್ಯಾಕ್ಯೈ ಯಿನ್ ಪುಣ್ಣಿಗುಪ್ಪಿನ್ ||
ದನ್ನಾಳ್ ಸೋಮ್‌ಮಯ ವಸ್ತುವಳಿ ವೇದರಪ್ಪಾಯ್ನು ಎನ್ನಾಳ್‌ಯಾಂಪ್ಪ, ಇವಿವಂದು ಕೂರಂದನೇ || ಅರವಾರ್ (3-2-1)
ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ನೀಲಿ ವೇದಾಶಾಸ್ತ್ರವೇ, ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಟ್ಟಿ ಶರೀರಂದ್ರಿಯಗಳು ಒಳಗೊಂಡು ಹೋಗುವ ದಾದಿಯಲ್ಲೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಈ ಸಂ ೧೦ ಪಾದಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಸವಾಸವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಿ ನನ್ನ ಪಾದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾವು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಯೇನೋ ?

(III) ಮದೀ ಯಾಸಾದಿಕರ್ಮ ಪ್ರವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಾಂ, ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪತರೋಧಾನಕರೀಂ, ವಿಪರೀತಜ್ಞಾನ ಜರಾಂ, ಸ್ವವಿಷಯಾಯಾಶ ಭೋಗ್ಯಬುದ್ಧೇರ್ಜನನೀಂ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾತ್ಮೇವ, ಭೋಗ್ಯತ್ವೇನ, ಸೂತ್ರರೂಪವಾಪ್ತಿಕಾಂ ದೈವಿಂ ಗುಣಮಯೀಂ ಮಾಯಾಂ ದಾಸಭೂತಃ ಶರಣಾಗತೋಸ್ತಿ ತವಾಸ್ತಿದಾಸ ಇತಿವಕ್ತಾರಂ ಮೂ ತಾರಯಿ (ಶರಣಾಗತಾದ್ಯ) ನನ್ನ ಅನಿತಿಹೈಕ್ಯ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸತ್ವರ ಜಸ್ತಮೋ ರೂಪವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವು, ಇಗದಂತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸಿ, ವಿಪರೀತಜ್ಞಾನವನ್ನಂಟು ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಕೃತವಿಷಯಾನುಭವಗಳಲ್ಲಿ ಭೋಗ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಇದು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಬೋಗ್ಯವಾಗಿಯೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇದೆ ನಿನ್ನೆ ದಾಸನಾಗಿ ಶರಣಾಗತನಾದವನ್ನನ್ನ ಇದರಿಂದ ಕಾಪಾಡು

(IV) ಅನಿತಿಹೈಕ್ಯ ಐವರ್‌ಕುಮೈಕ್ಕುಂ ಶಿತ್ತಿನೈಮ್, ಪಾವಿಯೇ ನೈಪ್ಪಲನೀಕಾಟ್ಟಿ ಪ್ಪಂಪ್ಪಾಯೋ |

7) (ಇ) “ಪಾಪಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ನಾಶಯತಿ ಕ್ರಿಯಮಾಣಂ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಷ್ಟಪ್ರಜ್ಞಃ ಪಾಪಮೇವ ಪುನರಾರಂಭೇ ನರಃ ||” ಎನ್‌ಹಿರಣ್ಯಾಯೇ ಮೇ-ಮ್ ಅಸರಾಧ ಸರಂ-ರೈಹಳಿಲೇ ಮೂಟೈಯುಮ್ 8. ಅದಿನ್ ಫಲನಾಹ (ಈ) “ಕ್ಷಿಪ್ಯಾಮಜಸ್ರಂ” ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿರ ಪಡಿಯೇ ಗರ್ವಜಸ್ರ ಜರಾಮರಣ ನರಕಾದಿ ಚಕ್ರ ಪರಿವೃತ್ತಿಯಿಲೇ ಪರಿ ಭ್ರಮಿಸ್ತಿತ್ತುಮ್; 9 ಕ್ಷುದ್ರ ಸುಖಾದಿಗಳುಳ್ಳ ಸಾಧನಮಾನ ರಾಜಸತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೈಕೊಂಡು (ಉ. “ಯಕ್ಷರಕ್ಷಾಂಸಿ ರಾಜಸಾಃ | ಪ್ರೇತಾನ್ ಭೂತಗಣಾಂತ್ಯಾನ್ಯೇ ಯಜಂತೇತಾಮಸಾ ಜನಾಃ ||” ಎನ್‌ಹಿರ ಪಡಿಯೇ ತನ್ನೋಡೊಕ್ಕ ವೈಶ್ವಾತು ಶಸ್ತ್ರಿಯಿಲೇ ಕಟ್ಟುಂಡು ಲುಹಿರ ಹೇತ್ರಜ್ಞರ್ ಕಾಲಿಲೇ ವಿಷ್ವಪ್ಪಣ್ಣ ಯಮ್, 10) ಅವರ್‌ಹಳ್ ಕೊಡುತ್ತ ಜುಗುಪ್ಸಾವಹ ಕ್ಷುದ್ರ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಲೇ ಕ್ರಿಮಿಹಳ್ಳಿ ಪೋಲೇ ಕೃತ ರ್ತರಾಹ ಮಯಕ್ಕಿಯುಮ್;

(ಇ) ಪಾಪಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ನಾಶಯತಿ, ಎಂದು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಪಾಪವು (ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹವು) ನಿರ್ವೇಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿ, ಅವಿವೇಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಅವಿವೇಕದ ಮೂಲವಾಗಿ ಅಪರಾಧ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಫಲವಾಗಿ ಈ) “ಕ್ಷಿಪ್ಯಾಮಜಸ್ರಮ್” ಎಂಬ ಮೊದಲಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗರ್ವ ಜಸ್ರ, ಜರಾ, ಮರಣ ನರಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ರದಹಾಗೆ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತ ಪರಿಭ್ರಮಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಚಕ್ರಪರಿವೃತ್ತಿ-ಚಕ್ರದ ಸುತ್ತವಿಕೆ. “ಕ್ಷಿಪ್ಯಾಮಜಸ್ರಮ್”, “ಅಸುರೀಂಯೋನಿ ಮಾಪನ್ಮಾ” ಎಂಬ ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ “ಮಾಮುವ್ರಾಪ್ಯೈವ” - (ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದದೇನೆ) ಎಂಬಲ್ಲಿಯ “ಏವಕಾರದಿಂದ” ಇಂಥಪವರು ನಿತ್ಯ ಸಂಸಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ ನಿತ್ಯನಾರಕಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವರೆಂಬ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕೆಲವರು ಆದರಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ರಾಮಾನುಜ ಮತೀಯರು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಮಾಮುವ್ರಾಪ್ಯೈವ’ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ “ಏವ” ಕಾರವನ್ನು ಅಥವಾ, ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, “ಅಥಮಾವೇವಗತಿಂ ಯಾಂತಿ”, ಬಹಳ ನೀಚವಾದ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂದು ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜ ಭಾಷ್ಯ ಇದರಿಂದ ನಿಸ್ತಾರವು ಬಹಳ ದುಸ್ತರವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಬಹಳ ಬಹಳ ಕಾಲದನಂತರ ಇವರುಗಳಿಗೂ ಸಂಸಾರ ನಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವುಂಟು, ಎಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯರ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗೆ ವೇದದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದ ನಾಸ್ತಿಕರ ಗತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧವು, ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವರಿಗೂ - ಕ್ಷುದ್ರ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಂದ, ದೇವತಾಂತರಗಳ ಭಜನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ, ಎಂದು: “ಕ್ಷುದ್ರ ಸುಖಾದಿ ಹಳಕ್ಕು ಸಾಧನಮಾನ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಕ್ಷುದ್ರಸುಖಾದಿಗಳಿಗೆ (ಅದಿಲ್ಲವು ಸ್ವರ್ಗ ಸುಖವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.) ಸಾಧನವಾದ ರಾಜಸ ತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿ, “ಯಕ್ಷ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ರಾಜಸಾಃ” “ಪ್ರೇತಾನ್ ಭೂತಗಣಾನ್” ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಂತೆಯೇ ಬದ್ಧರಾಗಿ, ದೀರ್ಘವಾದ ಸರಪಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಬದ್ಧಜೀವರಾದ, ಯಕ್ಷ, ರಕ್ಷ, ಪ್ರೇತ, ಭೂತಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅವರ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅವರುಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಜುಗುಪ್ಸಿತವಾದ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಷಕ್ರಿಮಿಗಳ ಹಾಗೆ ಕೃತಾರ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮೋಹಿಸುತ್ತದೆ, ಇದರಿಂದ ಯಕ್ಷ, ರಕ್ಷ, ಪಿಶಾಚಾದಿಗಳ ಪೂಜೆಯು ರಾಜಸ, ತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಗುರಿ ರಾಜಸ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಪತನ ಭೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಸುಖಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯೋಮಾದಿಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿವೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ

ತಾವಿವೈಯ್ಯಂಕೊಂಡ ತಡಂತಾಮರೈದಳ್ಳೇ

ಕೂವಿಕ್ಕೊಳ್ಳುಂಕಾಲಂ ಇನ್ಮಂಕುರುಹಾದೋ || (ತಿರುಪಾಯ್ ಮಾಳ್ವಿ 6-9-9)

ಆತ್ಮವು ಭ್ರಮಿಸುವಂತೆ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಒಂಟಿರುವ ಈ ಅಲ್ಪ ಸುಖಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಪಾಪಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕಷ್ಟ ಪಡಿಸುತ್ತೀಯಾ ! ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಧಾವಿಸಿ ಆಳಿದ ನಿನ್ನಪಾದ ಪದ್ಮಗಳಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲವು ಇನ್ನೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ

ಇ ಪಾಪವು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವನು ಪಾಪವನ್ನೇ ಪುನಃ ಪುನಃ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ತಾನು ತಪ್ಪು (ಪಾಪ) ಮಾಡುತ್ತಿದೇನೆಂಬ ನಿರ್ವೇದವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೇ ಕಾರಣ-ಪಾಪಮೇವ, ಎಂಬಲ್ಲಿಯ “ಏವ” ಕಾರವು ಇವನಿಗೆ ಅನುತಾಪಾದಿ ನಿರ್ವೇದ ಗಳಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ

ಈ ಪಾಪವು ನನ್ನ ಕೊಡುಗೆ ಪೂಜಾರ್ಥವು ನರಾದಮೂರ್ತಿ ಕಿಮಾಮ ಜ ಸ ಮತುಬಾನ್ ಅಸುರೀಂಯೋನಿಜಂ ||

11) ಯೋಗಪ್ರವೃತ್ತಿ ರಾಸವರ್ಹಳೈಯಮ್ ಸ್ವದ್ರವೇವತಾ ಯೋಗಜ್ಞಲೀಯಾದಲ್, ನಾಮಾದ್ಯ ಚೇತನೋಪಾಸನೇ ಲೀಯಾದಲ್ ಮೂಳಪ್ಪಣ್ಣಿ, ಶಿಲ್ಪಾನ್ವಯಾನ ಫಲಜ್ಞಾಲೀ ಯೋಗತ್ತೈ ತಲೈ ಶಾಯ್ಪಿತ್ತುಮ್; 2. ಅತ್ಪ್ರವಣರೈಯಮ್ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಂ, ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಯುಕ್ತ ಮೆನ್ಹಿರ ಇನ್ನಿರಣ್ಣು ವಡಿಯಲಮ್ ಬ್ರಹ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಾಲೀ ಯಾದಲ್ ಸ್ವರೂಪಮಾತ್ರತ್ತಾಲೀಯಾದಲ್

ಯಕ್ಷ ರಕ್ಷಸ್ಸುಗಳೊಡನೆ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಅಭಿಪ್ರೇತರು ತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಬಹಳ ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಯ್ದ ಸುಖ ಪ್ರದಗಳು ತನ್ನೊಡೊಕ್ಕು ಬ್ರಹ್ಮದ ಶಂಗಲಿಯಲೀ ಕಟ್ಟಿಂಡುಗುಲಿಹಿರ ಹೇತ್ರಜ್ಞರ - ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಯಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಭೂತ, ಪಿಶಾಚಿಗಳೂ, ತನ್ನಂತೆಯೇ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು ಅವರುಗಳು ಬದ ಜೀವನನ್ನು ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡಿಸಲು ಸರ್ವಧಾ ಅನರ್ಹರು ಎಂಬ ಅಂಶವು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಉಕ್ತವಾದ ಯೋಗದಲ್ಲೊಂದವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅನಕಾಶವುಂಟೇ ಎಂದರ ಉಂಟು. ಆದನ್ನು ಯೋಗಪ್ರವೃತ್ತಿ ರಾಸವರ್ಹಳೈಯಮ್, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವದ್ರವೇವತೆಗಳನ್ನು ದೈಶಿಸಿ ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವರನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯ್ತು. ಯೋಗಪ್ರವೃತ್ತರನ್ನೂ ಇಂದ್ರಾದಿ ಆ ಸ್ವದ್ರ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು ಯೋಗ (ಉಪಾಸನೆ) ಮಾಡುವಂತೆಯೂ, ನಾಮಾದ್ಯಚೇತನೋಪಾಸನೆ ಮಾಡುವಂತೆಯೂ, ಇವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಅಲ್ಪಗಳಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಯೋಗವನ್ನು ಉಪಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೂ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹ ಫಲ. ಏತಕ್ಕಂದರೆ ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟಿದೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಪಫಲಗಳನ್ನುನುಭವಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆಯಲ್ಲವೆ. ನಾಮಾದ್ಯಚೇತನೋಪಾಸನೆಯಮ್ 'ನಾಮ ಬ್ರಹ್ಮೇತ್ಯುಪಾಸೀತ' ಎಂಬ ವೇದ ಶಬ್ದ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದು. ಇವನಿಗೆ ಫಲವು "ತಸ್ಯಸರ್ವೇಷು ಲೋಕೇಷು ಕಾಮಚಾರೂ ಭವತಿ", ಎಂಬುದು ಆ ಶಬ್ದರಾಶಿಗಳು ಒದಗುವ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲಾ ಯಥೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ವ್ಯಾಮೋಹವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ 'ನಾಮಾದಿ', ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ, ಭಗವಂತನು ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ವಾಗಾದಿ ಹದಿನೂರು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದೂ, ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದೂ ವಿವಕ್ಷಿತ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಫಲವು ಹೆಚ್ಚಾದರೂ, ಮೋಕ್ಷವು ಸಿಗಲಾರದು. ಇವೂ ಪ್ರಾಕೃತ ಫಲಪ್ರದಗಳು ಎಂದರ್ಥ.

ಅನಂತರ 'ಅತ್ಪ್ರವಣರೈಯಮ್' ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಆತ್ಮೋಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೂ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹವು ಇದೆ ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದ್ದರಿಗೆ ಆತ್ಮೋಪಾಸಕರು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ. 1) ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ತನ್ನನ್ನು (ಆತ್ಮಾ) ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದು 2) ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ತನ್ನನ್ನು (ಆತ್ಮಾ), ಅಹಂ, ಅಹಂ, ಎಂದು ಉಪಾಸಿಸುವುದು 3) ಪ್ರಕೃತಿವಿಯುಕ್ತ (ಬಿಟ್ಟು) ತನ್ನಾತ್ಮವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದು 4) ಪ್ರಕೃತಿಸಮುಕ್ತ ತನ್ನ ಶುಭ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು 'ಅಹಂ ಅಹಂ', ಎಂದು ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವುದು ಈ ನಾಲ್ಕೂ ವಿಧಗಳಾದ ಉಪಾಸನೆಗೆ ಫಲವಾಗಿ ಅಲ್ಪಸುಖದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೈವಲ್ಯ ಲೋಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತಿರುಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜನನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಕೇವಲಾತ್ಮಾನುಭವವು ಬಾಕಿ ಪ್ರಾಕೃತ ಸುಖಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಭಗವದನುಭವರೂಪ ಅನಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದದ್ದು. ಮೇಲೂ ಇದು ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ. ಕೈವಲ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಹಿಂತಿರುಗುವುದರಿಂದ ಅನಿತ್ಯ ಇದೂ ಮೋಕ್ಷಾನಂದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ್ದರಿಂದ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ದ್ವಾರವು.

ತಾ. ೧. ಅಹಂಕಾರ ಬಲ, ದರ್ಪ, ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅಂತರಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ದ್ವೇಷಿಸುವವರೂ ಕ್ರೂರರೂ ನರಾದಮರೂ ಆ ಶುಭರೂ ಆದವರನ್ನು ಜನ್ಮಜರಾಮರಣಾ ವಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವದನುಭವ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತಕ್ಕುತ್ತೇನೆ, ಆಯಾಯಾ

ಉಪಾಸಿಕ್ಕ ಮಂಟ್ರ, ಅನ್ಯನಾಲುವಹೈಕ್ಕಮ್ ಫಲಮಾಹ ಅಲ್ಪಸ್ವಾದಜ್ಞೈ ಕ್ಕೊಡುತ್ತು ಪು'ರಾ
ವೃತ್ತಿಯೈ ಪ್ಪಣ್ಣಿಯುಂ 13. ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕ ಸ್ವಾತ್ಮಚಿಂತನ ಪ್ರವೃತ್ತರಾನವರೈಯುಮ್, ಸ್ವಾತ್ಮಶರೀರಕ
ಪರಮಾತ್ಮ ಚಿಂತನ ಪರರೈಯುಮ್, ಅನ್ತರಾಯಮಾನ ವಾತ್ಮಾನುಭವತ್ತಾಲೇಯಾದಲ್, ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ
ಸಿದ್ಧಿಗಳಾಲೇಯಾದಲ್, ವಸ್ತಾದಿಪದಪ್ರಾಪ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯ ನಿಷೇವಣಾದಿಗಳಾಲೇಯಾದಲ್, ಅಭಿಷೇ
ಕತ್ತುಕ್ಕು ನಾಳಿಟ್ಟ ರಾಜಕುಮಾರನುಕ್ಕುತ್ಪ್ರಿಯಲೇಯೆಡುತ್ತುಕ್ಕು ನೀಟ್ಟಿನ ಚೇಟಿನಾರ್ ಪಕ್ಕಲಿಲೇ
ಕಣ್ಣೋಟ್ಟಿ ಮುಂಡಾನಾಪ್ಪೋಲೇ

ಇದಕ್ಕೆ ಫಲಾಗಿ ಪಂಚಾಗ್ನಿ ವಿದ್ಯಾಸಿಷ್ಠರನ್ನು, ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕಸ್ವಾತ್ಮ ಚಿಂತನ ಪ್ರವೃತ್ತ ರಿಂದಾರಂಭಿಸಿ.
ಅವರಿಗೂ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹವು ಉಂಟೆಂದು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕಸ್ವಾತ್ಮ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರವೃತ್ತರಾದವನನ್ನ ಸ್ವಾತ್ಮ ಶರೀರಕ ಪರಮಾತ್ಮ ಚಿಂತನ ಪರಮ್ನಾ, (ಅಂತರಾಯ - ವಿಷ್ಣು) ವಿಷ್ಣುವಾದ
ಆತ್ಮಾನುಭವ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರಸಿದ್ಧಿ ವಸ್ತಾದಿಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯ ನಿಷೇವಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸು ಹೋಗುವಂತೆ
ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ವಿಳಂಬವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ತನಗೆ ಆತ್ಮವಾಗಿ
ತಿಳಿದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದು ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕ ಸ್ವಾತ್ಮ ಚಿಂತನೆ

ಸ್ವಾತ್ಮವನ್ನು ಶರೀರವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮ ಚಿಂತನೆಯು ಸ್ವಾತ್ಮ ಶರೀರಕ ಪರಮಾತ್ಮೋಪಾಸನೆ ಈ
ಉಪಾಸನೆ ಫಲವಾಗಿ ಜೀವಭು ಕೆಲವುಕಾಲ ಕೆವಲ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿತ್ತು ಸ್ವಾತ್ಮಾನುಭವ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಇದು ಪಂಚಾಗ್ನಿ ವಿದ್ಯೆ

ವಸ್ತಾದಿಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ : ಎಂದರೆ ಮಧು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವವರ, ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ
ಮನುಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದು, ಸೂರನನ್ನು, ಮಧು (ಜೀನುತುಪ್ಪ) ಅಸ್ವಾದಮಾಡುವಂತೆ, ಅನುಭವಿಸಿ ಅನಂತರ
ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿತಿಯು ಉಪಾಸನೆಯಿಂದಲೂ, ಮೋಕ್ಷವು ವಿಳಂಬವುತ್ತದೆ,

ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯ ನಿಷೇವಣಾದಿ : ಎಂದರೆ ಚತುರ್ಮುಖನ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ
ಭೋಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು. ಮಹಾಭಾರತ, ಮೋಕ್ಷ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಜಾಪಕೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ "ಉಷ್ಯತಾಂ
ಮಯಿ ಚೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ವ್ಯಾಧದೇ ಸತತೋಮುಖಮ್ || ಅಧತಸ್ಯ ವಿವೇಶಾ 35 ಸ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೋವಿಗತ ಜ್ವರ :
ಸನ್ನಲ್ಲಿ ನಾಸಮಾಡ , ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಬಾಯನ್ನು ಅಗಲವಾಗಿತೆಗೆದನು. ಆ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಜಾಪಕನ
ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸಹಿಸಾಹಿತ್ಯೇಕವನ್ನು ನೀಗಿಸಿದನು. ಅದಿ ಬೃದ್ಧಿವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವಾವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಹೀಗೆ
ಪ್ರಯೋಜನಂತರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವಿಳಂಬ ಹೇತುಗಳಿಂದ ಮಧು ಸೇವನೆ, ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯ
ನಿಷೇವಣೆ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವಾದ ಕೈವಲ್ಯಲೋಕವಾಸಾದಿ ಮೋಕ್ಷವಿಳಂಬವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ
ಅಂದರೆ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠರಾಗಿರುವವರಿಗೂ, ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವಿಳಂಬ
ವುಂಟೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಉಂಟೆಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕತ್ತುಕ್ಕು ನಾಳಿಟ್ಟ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ
ತಿಳಿಸ ತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು, ಅನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದು,
ನಂತರ ಯಾವರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ದಿನವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಕರೆತರಲು ರಾಜನು
ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು ಆಗ ಆರಾಜಕುಮಾರನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಶುಶ್ರೂಷೆಮಾಡಿದ ದಾಸಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಸೆಯಿಂದ
ಅವರನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕಾರಾಗೃಹದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯು ವಿಳಂಬಿಸಿ,
ಯಾವರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಾ ಭಿಷೇಕವು ಮುಂದೂಡಿತು

ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಫಲಮಾನ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗಿಂತ ತದನುಬದ್ಧಿಗಳಾದ ಪರಿಗ್ರಹಬದ್ಧಿಗಳಿಗಿಂತ, ತನ್ನೂಲ ಭೋಗಬದ್ಧಿಗಳಿಗಿಂತ ಕಾಲ್‌ತಾ, ಪ್ರಣಿ ಯಾದಲ್‌ಅನ್ಯಪರರಾಕ್ರಿಯವ, ಇಪ್ಪಡೆ ಪ್ರಲಂಬುಜಗಳಿಗಿಂತ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಕ್ಕು ನಿಲಕ್ಕಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಮುಪ್ಪತ್ತಿರಣ್ಣದಿಯಾನ ತುರುವುತತ್ತವಾರ್ ಮುನ್ನದಿಯಿಲೇ ನಿಲ್ಲದದೋಡುಮ್ ಮುಪ್ಪದಾಮದಿಯಿಲೇ ನಿಲ್ಲದನೋಡುಮ್ ವಾಚಿಯಿಲ್ಲದಾಪ್ಪೋಲೇ ವಿದೇನು ನೊರು ಪರತ್ತಿಲೇ ಯನ್ತರಾಯ ಮುಣ್ಣಾನಾಂ ಮಿವನ್‌ಸಂಸಾರತ್ತಿ ಕಡನ್ಣಾನಾಹಾನ್ ಕರ್ಮೋಗಾ ದಿಹಳಿಲ್ ಪ್ರವೃತ್ತನುಕ್ಕು “ನೇಹಾಭಿಕ್ರಮನಾಶೋಸ್ತಿ” ತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ ಪಡಿಯೇ ಯಿಟ್ಟಪಡ್ಯ ಕರ್‌ಪಡ್ಯ ಯಾಯ ಎನ್ನೇನು ನೊರುನಾಳ್ ಪ ಸಿದ್ಧಿಯುಣ್ಣಾ ಮನ್‌ಗಿರವಿದುವುಂ, ಕಲ್ಪಾಂತರ ಮನ್ವಂತರ ಯುಗಾಂತ ರಜನ್ಮಾಂತರಂಗಳಿಲ್ ಎದಿಲೇಯೆನ್ನು ತೆರಿಯಾದು. ಅನುಕೂಲಂ ಮಿಹವು ಮುಣ್ಣಾಯಿರುಕ್ಕು ವಸಿಷ್ಠಾದಿ ಗಳುಕ್ಕು ವಿಳಂಬಬಾಣಾ ನಿನ್ಮೋಮ್ ; ಸ್ವಾತಿಕೂಲಂ ಮಿಹವು ಮುಣ್ಣಾಯಿರುಕ್ಕು ವೃತ್ತ ಪ್ರಬಂಧು ಪ್ರಭೃತಿಹಳುಕ್ಕು ಕ್ಕಡುಹನೋಕ್ಷ ಮುಂಡಾಹಕ್ಕಾಣಾನಿನ್ಮೋಮ್. ಆದಲಾಲ್ ವಿಳಂಬ ರಹಿತ ನೋಕ್ಷ ಹೇತುಕ್ಕಳಾನ ಸುಕೃತ ವಿಶೇಷ್ಣಳ್ ಆರ್‌ಪಕ್ಕಲಿಲೇ ಕಿಡಕ್ಕುಮೆನ್ನು ತೆರಿಯಾದು. ವಿಳಂಬ ಹೇತುವಾನ ನಿಗ್ರಹತ್ತುಕ್ಕು ಕ್ಕಾರಣಬ್ಧಿಗಳಾನ ದುಷ್ಕರ್ಮ ವಿಶೇಷ್ಣಳ್ ಆರ್‌ಪಕ್ಕಲಿಲೇ ಕಿಡಕ್ಕುಮೆನ್ನು ತೆರಿಯಾದು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠರಾದವರಿಗೂ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಫಲವಾದ ದೇವೇಂದ್ರಿಯ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅವನ್ನು ಅನುರಿಸಿ ಬರುವ ಪರಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮನ್ವಂತರ ಸಂಭವಿಸಿ ವಿಳಂಬವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಅನ್ಯ ಪರರನ್ನಾಗಮಾಡುವುದೂ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದ್ವಾರಗಳಿಂದ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ತಡೆಯುಂಟುಗುತ್ತದೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಅಡಿ ಅಗಲವಾದ ಭಾವಿಯನ್ನು ದಾಟಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿ, ಮೊದಲನೇ ಅಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಭಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದವರಿಗೂ ಮೂವತ್ತೆರಡನೇ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದವರಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ, ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂತರಾಯವು (ಏಳುವು) ಉಂಟಾದರೂ ಇವನ್ನು ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟಿದವನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮ ಯೋಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾದವನಿಗೆ, ನೇಹಾಭಿಕ್ರಮನಾ ಶೋಸ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕಾರ, ಆರಂಭಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವು ನಾಶವಾಗದೆ, ಯಾವತ್ತಿಗಾದರೂ ಫಲವು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಈ ಮಾತೂ ಕಲ್ಪಾಂತರ, ಮನ್ವಂತರ, ಯುಗಾಂತರ, ಜನ್ಮಾಂತರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿ ಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯದು ಭಗವದಾನುಕೂಲ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೂ ವಸಿಷ್ಠಾದಿಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ವಿಳಂಬವುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅಧಿಕಾರಿಕವುರುಷರಾಗಿ, ವಸಿಷ್ಠಾದಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಪದಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ನಂತರ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ವಿಳಂಬವುಂಟು ಈ ವಿಳಂಬವೂ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹಫಲ ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ತಿಕೂಲ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ವೃತ್ತಾಸರನಿಗೂ ಕ್ಷೇತ್ರಬಂಧು ಮೊದಲಾದವರಿಗೂ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುವುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಳಂಬರಹಿತವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಸುಕೃತ ವಿಶೇಷವು ವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ವಾಪ ಕರ್ಮವು ಯಾರಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯದು

ಅಯಯಾ ಜನ್ಮಗಂತ್ಯ ಪತೆಯಲು ಅನುಗುಣವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ದೇತುವಾದ (ಕಾರಣವಾದ) ಕೂರಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ನಾನೇ ಅವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಡುತ್ತೇನೆಂದರ್

ಅಜಸ್ರಂ, ಎಂಬ ಪದದಿಂದ, ಈ ಆಸುರ ಜನ್ಮ ಮೂಲಕ ನಡೆದಾ ರೂಪ ಚಕ್ರಪರಿವೃತ್ತಿಗೆ (ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವವಕ್ಕೆ) ಅಂತ ವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ, ಈ ವಚನವನ್ನೂ ಇದಕ್ಕೆ ಅನಂತರ ಹೇಳಿದ, ಆಸುರೀಂ ಯೋನಿವಸಪ್ನಾ ಮೂಢಾ ಜನ್ಮನಿಜನ್ಮನಿ ಮಾಮಪ್ರಾಪ್ಯೈವ ಕೌಂತೇಯ ತತೋಹೊಂತ್ಯದ್ರಮಾಂಗಮ್ ||, ಆಸುರ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಮೂಢರಾಗಿ (ಭಗವದ್ವಿ ಪರೀತಪ್ಪಾನಾಗಿ) ಅಧರ್ಮಗತಿ ರೂಪವಾದ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂಬ ವಚನದಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತ ವಾಯು ವಾಕ್ಯವೂ ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಇವರನ್ನು ನಿತ್ಯ ಸಂಸಾರಿಗಳೆಂದೂ, ನಿತ್ಯಸಾರಗಳೆಂದು ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ ರಾಮಾನುಜ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳು ಇವರಿಗೂ ನಿಷ್ಕಾರಕ್ಕಮವನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ.

(ಉ) ಯಜಂತೇ ಸಾತ್ವಿಕಾ ದ ವಾನ್ ಯಕ್ಷರಕ್ತಾಂ ಹೂಂ ||

ಪ್ರೇತಾನ್ ಭೂತಗಳಾಂತ್ಯಾನ್ಯೈಃ ಪಂಜಂತೇ ತಾಮಕಾಜಾನ್ || (ಗೀತೆ 17-5)

ಸತ್ತ್ವಗುಣವು ಅಧಿಕವಾಗಿರುವವರು. ಸಾತ್ವಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ ದುಃಖವಿಲ್ಲದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವ ದೇವತೆಗಳ ಯಾಗವು ಸಾತ್ವಿಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ರಜೋಗುಣವನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪುಟ್ಟವರು ಯಕ್ಷರಕ್ತಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಶ್ವಸುಖವನ್ನು ರಾಜಸಶ್ರದ್ಧೆಯು ಕೊಡುತ್ತದೆ, ದುಃಖಪ್ರಾಯಅತ್ಯಲ್ಪ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವ ತಾಮಸ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪ್ರೇತ ಭೂತಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತಾಮಸ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವ್ಯವಚ್ಛೇದ ಶಕ್ತಿ — ಇತರ ವ್ಯಾವರ್ತನಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಈ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಾವರ್ತಮಾನವಾದ (ಬೇರೆ ಯಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ) ಇತರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ವಿರೋಧಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಆದಾಗಿ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿಯೆ ಲುಪ್ತ ಚತುರ್ಥಿಯಿಂದ ಮುಕಾರ್ಥವು ಭಗವಚ್ಛೇಷತ್ವವೆಂದು ವಿಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಭಗವದನ್ಯತೇಷತ್ವವೂ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷ ಭೂತವಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ಈ ವಿಧಿಯಿಂದ ವ್ಯವಚ್ಛೇದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬೇರೆ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ ವ್ಯವಚ್ಛೇದ್ಯವಾದದ್ದು, ಅರ್ತೇಷತ್ವ ಅನ್ಯತೇಷತ್ವಗಳು. ತತ್ಸಂಬಂಧವಾದ ಜ್ಞಾನವೆಂದರ್ಥ ಅದಾಗಿ ಅನ್ಯತೇಷತ್ವ ಜ್ಞಾನವೂ ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಜ್ಞಾನವೂ ವಿರೋಧಿ ರೂಪವಾದ ಅವಿದ್ಯೆ. 'ಮು'ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮನ ಜ್ಞಾನೇ "ಎಂಬ ಧಾತು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ ಅರ್ಥದಿಂದ, ಜೀವನಿಗೆ ಜಡತ್ವವು ವ್ಯವಚ್ಛೇದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ವ್ಯವಚ್ಛೇದ್ಯ ಜ್ಞಾನವು — ಜಡವಾದ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮ - ಎಂಬ ಜ್ಞಾನ-ಇದು ವಿರೋಧಿರೂಪ ಅವಿದ್ಯೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಸರ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ರಿಜಾಕ್ಷಯೇ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ, ನರಿಷ್ಯತಿ, ಎಂದು ಪದವಿಭಾಗಮಾಡಿದರೆ ನಿರ್ವಿಕಾರತ್ವವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ವ್ಯಾವರ್ತಮಾನವಾದ ಕ್ಷಯತ್ವ — ವಿಕಾರತ್ವ ಜ್ಞಾನವು ವಿರೋಧಿ. ಕ್ಷಯ ಸ್ಥೂವಾದ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವೂ ವಿರೋಧಿ ರೂಪವಾದ ಅವಿದ್ಯೆ. ಆತ್ಮಾದೇಹಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಯಲ್ಲನು, ನಾಶಸ್ವಭವನು ಎಂಬ ಅವಿದ್ಯೆಯು ಪಾರಲೌಕಿಕ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಂಪಾದನೆಗೆ ವಿರೋಧಿ ವಾದದ್ದು. "ಭಸ್ಮೀ ಭೂತಸ್ಯ ದೇಹಸ್ಯ ಪುನರಾಗಮನಂಕುತಃ | ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಋಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಘೃತಂಪಿಬ ||" ಎಂಬ ಚಾರ್ವಾಕಮತಕ್ಕೆ ದೇಹಾತ್ಮ ಭವ ಜ್ಞಾನವು ಸಾಧಕ ಇದರಿಂದ ಬಂಧವು ನಿಶ್ಚಯ ಆದ್ದರಿಂದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ದ್ವಯಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೆ ನಮಃಬ್ರಹ್ಮದ್ವಾರವ ಮು ಕಾರವು ಮನು ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮ ಭವವನ್ನಂಟುಮಾಡಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಬಂಧಕವು. ಇದು ವಿರೋಧಿ ರೂಪವಾದ ಅವಿದ್ಯಾ ಜ್ಞಾನ ಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೆ 'ಸರ್ವಸಾಪ' ಶಬ್ದವು ವಿರೋಧಿ ರೂಪವಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವಿರೋಧಿವರ್ಗಾನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ, ಸಂಸಾರ ನಿವರ್ತನೋಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವರೆಯಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದೇ ಫಲ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇತರರ ಅರ್ಥ ಪಂಚಕವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ, ಪರವ್ಯೂಹ ವಿಭವ ಹಾರ್ದಾರ್ಚಾರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪಂಚಕವೂ, ಬದ್ಧ, ಮುಕ್ತ, ನಿತ್ಯ, ಕೇವಲ, ಮುಮುಕ್ಷು ಭೇದವೆಂದು ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪಂಚಕವೂ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಆಚಾರ್ಯಾಭಿಮಾನವೆಂದು ಉಪಾಯಪಂಚಕವೂ, ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದ ವಿರೋಧಿಪಂಚಕವೂ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮ ಮೋಕ್ಷ ಕೈವಲ್ಯವೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪಂಚಕವೂ, ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸಮಸ್ತಗುಣ ವಿಗ್ರಹ ವಿಭೂತಿ ವ್ಯಾಪಾರ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯೂ ಪರಮಪ್ರಾಪ್ಯವೂ ಒಂದಾಗಿರುವಾಗ, ಪ್ರಾಪ್ಯಪಂಚಕವೆಂಬ ನಿರೂಪಣವು ಆಪರಾಮರ್ಶ ಮೂಲವಾದದ್ದು. ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರತಿ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜೀವನನ್ನು ಐದು ವಿಭಾಗ ಮಾಡುವುದೂ ದುರ್ವಚನವು. ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಯೋಗಗಳು ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಅಂಗಗಳು. ಸಾಕ್ಷಾ ದುಸಾಯವಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾ ದುಸಾಯದ ಜತೆಗೆ ಪರಿಗಣಿಸುವುದೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಆಚಾರ್ಯಾಭಿಮಾನವು ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆಯೆಂಬ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅವಾಂತರ ಭೇದವಾಗಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಉಪಾಯಾಂತರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದೂ ಅನಿರೂಪಣ ಮೂಲಕೃತ್ಯ. ಸರ್ವತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ವಿವಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವಾಗ, ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಕೈವಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ವಿವಕ್ಷಿಸುವುದೂ ಅನುಪಪನ್ನ. ಪರತ್ವ ವಿರೋಧಿಯಾದ ವಿರೋಧಿ ಪಂಚಕ ಕಲ್ಪನವೂ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಹಾಸ್ಯವಾದದ್ದು, ಎಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯ.

ಶರೀರವಿಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮನು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರನಾದ್ದರಿಂದ ಸಕಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಸಾಧನವಾದದ್ದು ಶರೀರ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸರ್ವಾಂತ ರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಮ ಪುರುಷನು ಪ್ರಧಾನನು ಆತ್ಮಜ್ಞರೈತವಾದ ಸರ್ವವೂ ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವಾಗಿದೆ ಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಪ್ರಧಾನನು. ಅವನನ್ನು ವಶ ಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡರೆ, ಸರ್ವವೂ ವಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅವನ ಕಾಲಲ್ಲಿಬಿದ್ದು ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡುವುದು ಮಾರ್ಗ

ಪೊರುಳೊನ್ನಿನ ನಿನ್ನಪೂಮುಗಳ್ ನಾತನವನಡಿ ಶೇರ್‌ನದ್ದು |
 ಆರುಳೊನ್ನು ಮನ್ನನವನ್ ಕೊಳುಪಾಯ ಮನ್ನೆನ್ನಯನ್ ||
 ಮರುಳೊನ್ನಿಯ ವಿನೈವಲ್ ವಿಲಕ್ಕಿನ್ನಿವೈಯ್ಯೆನ್ನರಿವಾರ್ |
 ಇರುಳೊನ್ನಿಲಾವಹೈ ಎನ್ನನೆನ್ನಿರವಿಯೆನ್ನಿನರೇ ||೧೧||

ಅನಂ'ರ ತಾವು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಾರ್ಥವನ್ನು ಪೊರುಳೊನ್ನಿನನಿನ್ನ ಎಂಬ - ವಾತುರದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ -

ಪೊರುಳೊನ್ನಿನ ನಿನ್ನಪೂಮುಗಳ್ ನಾತನ - ಪ್ರಧಾನಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ ಪದಾರ್ಥವು ಹೊವಿನಲ್ಲಿ ಅವಶರಿಸಿದ್ದು
 ಲಕ್ಷ್ಮಿಗ ನಾಥನು ಇದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ಯವಾಚಕವೆಂದು ಭೇದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಅಪನ್ಯಾಯವೆಂಬ ಲೋಕಲ ಲಕ್ಷ್ಮಿ
 ವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ತತ್ತ್ವವು ಒಂದೇ. ಲಕ್ಷ್ಮಿವತ್ತ್ವ ಅವಳಿ ವಲ್ಲಭನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಭಾವವನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅದ್ವಿ
 ತೀಯ ಶ್ರುತಿಗ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ ವಿಶಿಷ್ಟ ವೇಷಣ ತತ್ತ್ವವು ಒಂದೇ

ತಾನಿನಾವೇಕಧೈವೋಕ್ತಾ ಭೇದ್ಯ ಭೇದಕ ಭಾವತಃ ||
 ಅಪ್ಯಥ ಗೃಹಿತ ಶಕ್ತಿತ್ಯಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ವೈತಂ ತದುಚ್ಯತೇ ||

ಇತ್ಯಾದಿ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತ ವಚನಗಳಿಂದ ತತ್ತ್ವವು ವಿಶಿಷ್ಟ ವೇಷಣ ಒಂದು ಎಂಬುದೇ, ಅದ್ವಿತೀಯ
 ಶ್ರುತಿಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂಬುದು ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ

ಪೊರುಳೊನ್ನಿನನಿನ್ನ - ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣನು ಪರಮ ಪಾಪ್ಯ
 ಎಂಬುದೂ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅವನಡಿ ಶೇರ್‌ನದ್ದು ಅವನ ಪಾದಾರ ವಿಂದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ. ಅವನ ಎಂದು
 ಏಕವಚನವು ಪುರುಷ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ವಸ್ತುತಃ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ಅವನು ಉಪಾಯ
 ಭೂತನು ಉಪಾಯವು ದ್ವಿನಿಷ್ಠ ಅರುಳ್ ಒನ್ನುನು ನೈನ್ -- ಅವನ ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು
 ಮಾಡಬಲ್ಲ ಕೈವಯ್ಯನ್ನು ಪಡೆದ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜೀವನು (ಪ್ರಾಪ್ತ) ಅವನಕೊಳ್ ಉಪಾಯನು
 ಆ ಜೀವನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪವಾದ ಉಪಾಯ, [ಪ್ರಾಪ್ತಪ್ರಾಪ್ತ] ಅಮೈನ್ದ ಪಯನ್
 -- ಜೀವನ ಶೇಷತ್ವ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಫಲ ಮೋಕ್ಷಾನಂಶ ಮರುಳೊನ್ನಿಯವನೈ - ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ
 ಕೂಡಿದ ಪಾಪಗಳೆಂಬ ವಲ್ ವಿಲಂಗು -- ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ನಿಗಳನ, [ಪ್ರಾಪ್ತವಿರೋಧಿ] ಎನ್ನಿವೈ ಯೈಂದು
 -- ಎಂಬ ಈ ಐದು - [ಅರ್ಥಸಂಚಕ] ಅರಿವಾರ್ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಥಾವಸ್ಥಿ ತವಾಗಿ ತಿಳಿದ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು
 ಗಳು.

ಅತ್ಯಂತ ರಂಧನಂ ವಿದ್ವಿ ಶರೀರಂ ರಥಮೇವಚ | ಬುದ್ಧಿಂಚಸಾರಧಿಂ ವಿದ್ವಿ ಮನ ಪ್ರಗ್ರಹ ಮೇವಚ | ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿಹಯಾ
 ಸ್ವಾಹಾ ವಿಷಯಾಂ ಸ್ವೇಷು ಗುಣಚರಾನ್ - ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಶರೀರವು ರಥದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಕುಳಿತಿರುವ ರಥ
 ಬುದ್ಧಿಯು ಸಾರಧಿ ಮನಸ್ಸು ಕಡಿವಾಳ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ವಿಷಯ ಸುಖವೆಂಬ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಓಡುವವರುಗಳು ಈ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು
 ಪ್ರಾಕೃತತಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸೆಯ ಕಡಿವಾಳದಿಂದ, ಶರೀರವೆಂಬ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಜೀವನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿ
 ಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೆಳೆಯಬೇಕು ಹೀಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯ ಪ್ರವರ್ತಿಸಲು ಭಗವಂತನ
 ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಮೂರೆಯಿಟ್ಟರೆ ಇಂದ್ರಿಯ ಜಯವು ಏರ್ಪಟ್ಟು ಆತ್ಮಕ್ಷೇಮವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ

ಯಚ್ಚೇತ್ ವಾಚಮನಸೀ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ತ್ಯದಚ್ಚೇತ್ ಜ್ಞಾನ ಆತ್ಮನಿ |

ಜ್ಞಾನಮಾತ್ಮನಿ ಮನಸಿನಿಯಚ್ಚೇತ್ ತದ್ಬೋತ್ ಶಾಂತ ಆತ್ಮನಿ ||

ಜ್ಞಾನಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಡಗಿಸಬೇಕು, ಮನಸ್ಸು ಇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರವಣವಾಗದೆ ಅಡಗಿಟ್ಟು ಬೇಕೆಂದರ್ಥ

ಪ್ರಾಪ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಶೇಷಿ ಪರಮಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಽಹ ಮಸ್ಯೋಚಿತಃ

ಪ್ರಾಪ್ತಿದರ್ಶನ ಕ್ರಮಾದಿಹ ಮಮಪ್ರಾಪ್ತಾ ಸ್ವತಸ್ಸೂರಿವತ್ |

ಹಂತೈನಾನುತಿ ವೃತ್ತವಾನಹ ಮಹಂಮತ್ಯಾ ವಿಮತ್ಯಾತ್ರಯಃ

ಸೇತು ಸ್ವಂಪ್ರತಿ ಶೇಷಿದಂಪತಿ ಭರನ್ಯಾಸಸ್ತುನೇ ಶಿಷ್ಯತೇ || 13 ||

ಇತಿ ಕವಿತಾರ್ಥಿಕ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರಸ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ ತ್ರಿಮದ್ವೇಂಜ್ಯ ಟಿನಾಘಸ್ಯ ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ

ಕೃತಿಷು ತ್ರಿಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಅರ್ಥಪಂಚಕಾಧಿಕಾರಶ್ಚತುರ್ಥಃ

ತಿಸುತೇ ನಿಗಮಾನ್ತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಇರುಳ್-ಅಜ್ಞಾನ, ಸಂಶಯ, ವಿಪರ್ಯಯ (ವೃತ್ತಾಸವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು) ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇಲಾವಹೈ-ಒಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವಂತೆ, ಎನ್ ಮನಮ್-ಅತಿಮಂದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೇರ-ನಿಶ್ಚಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ, ಇಯಂಬಿನರೇ-ಉಪದೇಶಿಸಿದರು

ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಥನೇ ಪ್ರಾಪ್ಯನಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಅವನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣ ಹೊಂದಿ ಅನನ ಕೃಪೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವನು ಜೀವಾತ್ಮಾ ಆ ಜೀವನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದ ಉಪಾಯ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳ ಲೋಕ. ಅದರಿಂದ ಲಭಿಸುವುದು ಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದದ್ದು ಅನಾದಿಯಾದ ಅವಿದ್ಯಾ ರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಬಂಧನ ಈ ಐದು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ನಮಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಈ ರೀತಿಯಾದ ಅರ್ಥ ಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವುದೇ ಫಲವೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಶೇಷಿ ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಪ್ಯಂ-ಪ್ರಾಪ್ಯನಾದ-ನಮ್ಮಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು. ಬ್ರಹ್ಮ-ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ಸಕಲದೋಷ ರಹಿತನಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದ ಹಾಗೂ ಲೆಖ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣ ಪೂರಿತನಾಗಿ ನಿರಂತರವು ಬೃಹತ್ ಸ್ವರೂಪನು. ಸಮಸ್ತ ಶೇಷಿ-ನಿರುಪಾಧಿಕವಾಗಿ(ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ) ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನು. ಪರಮಂ-ಹೇಯ ಗುಣವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ, ಮಂಗಳ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶೇಷಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಇವನಿಗಿಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದವನಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಪಾಪಿಗೆ ಅಂದರೆ ಭಗವಂತ ತನ್ನನ್ನು ಜೀವರಾಶಿಗಳು ಪಡೆಯಲು ಅತ್ಯಂತ ಅನುಕೂಲನಾಗಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಭಾವ.

ಪ್ರಾಪ್ತಾ-ಈ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಲು, ಅಹಂ-ನಾನು ಅಸ್ಯ-ಈ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಉಚಿತಃ-ಅರ್ಹನು, ಜ್ಞಾನಾನಂದತ್ವಾಮಲತ್ವ ನಿರುಪಾಧಿಕ ದಾಸತ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಉಚಿತನು. ಪ್ರಾಪ್ತಿ-ಭಗವದನುಭವ ಪರಿವಾಹ ಕೈಂಕರ್ಯ ರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಇಹ-ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಮಮ-ನಿರುಪಾಧಿಕ ದಾಸನಾದ ನನಗೆ ದಾಯಧನಕ್ರಮಾತ್-ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೇನೆ - ತಂದೆಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ತಂದೆಯ ಆಸ್ತಿಯು ಮಗನಿಗೇ ಸೇರುವುದು ದಾಯ ಪ್ರಾಪ್ತ - ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಜೀವನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದುದ್ದು. ಸೂರಿವತ್-ನಿತ್ಯ ಸೂರಿಗಳಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾ-ತಾನಾಗಿಯೇ ಸೇರಿದ್ದುದ್ದು ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಜೀವನ ಹಕ್ಕು ಎಂದರ್ಥ. ಹಂತ-ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗೆ ಇರುವಾಗ ಇದನ್ನು ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ಪಡೆಯದೆ ಇರುವುದು ನನ್ನ ದುರದೃಷ್ಟವೆಂದು ಖೇದೋಕ್ತಿ. ವಿನಾಂ-ನಮಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ನಿತ್ಯ ಸೂರಿಗಳಿಂದ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಅನುಭವಿಸಿ ಬರುವ, ಈ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು. ಅಹಂಮತ್ಯಾ-ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ರೂಪ ದುರಭಿಮಾನದಿಂದ ವಿಮತ್ಯಾತ್ರಯಃ-ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಶೇಷಭೂತಗಳೆಂಬ ವಿಪರೀತ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅತಿವೃತ್ತವಾನ್-ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರನು, ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ನಾನೇ ಸ್ವಾವಿ

ಎಂಬ ದುರಭಿಮಾನವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಸಂಪ್ರತಿ-ಅಚಾರ್ಯನಿಂದ ಕಟಾಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅರ್ಥ ಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ನಂತರ, ಮೇ-ಅಪರಾಧಿಯಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಜಲಧಿ ಮಗ್ನನಾದ ನನಗೆ, ಶೇಷಿ ದಂಪತಿ ಭರನ್ಯಾಸಸ್ಥೇತುಸ್ತು-ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭರಸಮರ್ಪಣ ರೂಪವಾದ ಉಪಾಯವೊಂದೇ ಶಿಷ್ಯತೇ-ಉಳಿದಿದೆ. ಶೇಷಿ ದಂಪತಿ ಭರನ್ಯಾಸಸ್ತು ಎಂಬುದರಿಂದ ಶೇಷಿದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪ್ರಸಾದ್ಯರೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತ. ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣನು ಉಪಾಯನಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಉಪಾಯ ಭೂತರು.

“ದೀಪಸ್ತಮೇವಜಗತಾಂದಯಿತಾರುಚಿಸ್ತೇ ದೀರ್ಘಂತಮಃ ಪ್ರತಿನಿವರ್ತ್ಯಮಿದಂ ಯುವಾಭ್ಯಾಂ”-ಎಂಬ ಶರಣಾಗತಿ ದೀಪಿಕಾ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯ ಅರ್ಥ-ಜಗತ್ತಿಗೆ ಭಗವಂತನೇ ದೀಪದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಕನು ಅವನ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭಿಯು, ದೀಪದಕಾಂತಿ(ರುಚಿ)ಯ ಹಾಗೆ ದೀಪವನ್ನು ಕಾಂತಿಯು ಬಿಟ್ಟರ ಲಾರದು. ಅಪೃಥಗ್ಮ್ಯತವಾದುದು. ಈ ಎರಡು ತತ್ವಗಳೂ ಹೀಗೆ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಏಕ ತತ್ತ್ವದಂತೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುವವರು. ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಅನಾದಿಯಾದ ಕತ್ತಲೆಯು ಈ ನಿಮ್ಮಿಂಜಿಂಜಿಂ ದೇಹೋಗಲಾಡಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದು. ನೀವಿಬ್ಬರೇ ಉಪಾಯಭೂತರು ಎಂದರ್ಥ

अमृतस्यैव स्रेतुः : ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವು ಇಲ್ಲಿ ದೋಷಿತ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ : ಬ್ರಹ್ಮ ಒಬ್ಬ ವಾಚ್ಯನಾದ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಪ್ರಾಪ್ಯನು, ಸಂಸಾರ ಜೀವನು ಈ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕವನು ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತವಾದ ಸೂಕ್ತಿನಂತೆ, ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಜೀವನ ಹಕ್ಕು. ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಬದ್ಧರೂ ಅನುಭವಿಸಲು ಯೋಗ್ಯರು. ಇಷ್ಟುಕಾಲ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ, ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕೇನೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ದುರ ಭಿಮಾನವೇ ಕಾರಣ. ದೇಹವೇ ಆತ್ಮಾ ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರನೆಂಬುದೇ ದುರಾಭಿಮಾನ ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ಆ ಶೇಷಿ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿ, ಅವರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಹೋಗುವುದೊಂದೇ ಬಾಕಿ. ಹಾಗೆ ಮರೆಹೊಕ್ಕರೆ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂಸಾರದಿಂದ ದಾಟಿಸಬಲ್ಲರು.

ಶ್ರೀಮತೇನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಅರ್ಥಪಂಚಕಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಮುಗಿಯಿತು.

ತ್ರಿಯೈನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ

ತತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರಃ

ಪ್ರಕೃತ್ಯಾತ್ಮ ಭ್ರಾಂತಿರ್ಗಲತಿ ಚಿದ ಚಿಲ್ಲಕ್ಷಣ ಧಿಯಾ

ತಥಾಜೀವೇಶ್ಯಕೈ ಪ್ರಭೃತಿ ಕಲಹ ಸ್ತದ್ವಿಭಜನಾತ್ |

ಅತೋ ಭೋಕ್ತಾ ಭೋಗ್ಯಂ ತದುಭಯ ನಿಯಂತೇತಿ ನಿಗಮೈ

ರ್ದಿಭಕ್ತಂ ನಸ್ತತ್ವತ್ರಯ ಮುಪದಿಶಂ ತ್ಯಕ್ತತಥಿಯಃ || 14 ||

ತತ್ವತ್ರಯಜ್ಞಾನ ಪ್ರಯೋಜನ

ಸಂಬಂಧಮುಮ್ ಅರ್ಥಪಞ್ಚಕಮುಜ್ಞಾಡ ಅರ್ಥಮುರಿಯವೇಣೆಯಿರುಕ್ಕ ಇವಗ್ರಗ್ರಲೇಕದೇಶ
ಮಾನತತ್ವತ್ರಯತ್ವೈ ಮುಮುಕ್ಷುವುಕ್ಕು ವಿಶೇಷಿತರಿಯವೇಣುಮುಮ್ ಆಚಾರ್ಯರಾಹಳುಪದೇಶಿತ್ತು
ಪೋರೂಹೈಕ್ಕಡಿ ಎನ್‌ಎನ್ನಿಲ್? ಆದುಕ್ಕಡಿ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾತ್ಮಭ್ರಮಮುಮ್, ಸ್ವತನ್ತ್ರಾತ್ಮಭ್ರ ಮುಮುಮ್,
ಇದಕ್ಕು ನಿಧಾನಮಾನವನೀಶ್ವರವಾದ ರುಚಿಯು ಮಾಹಿರ ಮಹಾವಿರೋಧಿಹಳ್ಳಿಮುರ್ದಡಕ್ಕುಗ್ರಹಿಸ್ತಾಪ
ಮಾಹೈ. ಇತ್ತೈನಿನ್ನೈತ್ತು, ಭೋಕ್ತು, ಭೋಗ್ಯ, ನಿಯನ್ತು ರೂಪತ್ತಾಲೇ, ಶಾಸ್ತ್ರಾಳ್ಳಿಲೇ ತತ್ವನಿವೇಕಂ
ಪಣ್ಣು ಹಿರದು.

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕ ವಿರಚಿತ

ತತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರ ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ

ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ, ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿತಂತ್ರವಾದ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ,
ಅರ್ಥಪಂಚಕಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಿಯಾಯಿತು. ಈಗ ತತ್ವತ್ರಯಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವವ
ರಾಗಿ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾತ್ಮ ಭ್ರಾಂತಿ, ಎಂದಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ತತ್ವತ್ರಯಗಳು ಅರ್ಥಪಂಚಕಗಳಲ್ಲಿ ಲಡಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ
“ಭೋಕ್ತಾಭೋಗ್ಯಂ ಪ್ರೇರಿತಾರಂಜನುತ್ವಾ, ಜುಷ್ಪಸ್ತತಸ್ತೇನಾಽ ಮೃತತ್ವಮೇತಿ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಪ್ರಕಾರ,
ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರ ಮತ್ತು ಅಜೀತನದ ಸ್ವರೂಪವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೇನೇ, ದೇಹಾತ್ಮ
ಭ್ರಮವೂ ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಭ್ರಮವೂ ತೊಲಗುತ್ತದೆ. ಆಗತಾನೇ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ
ಎಂಬುದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯವರರು “ಪ್ರಕೃತ್ಯಾತ್ಮ ಭ್ರಾಂತಿಃ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಾವೇ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಕೃತ್ಯಾತ್ಮ ಭ್ರಾಂತಿ :- ಜೀತನವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಪರಿಣಾಮವಾದ ದೇಹ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನ, ಪ್ರಾಣ
ಗಳಲ್ಲಿ, ದೇವೋಽಹಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಭ್ರಮವು, ಚಿದಚಿಲ್ಲಕ್ಷಣಧಿಯಾ- ಜೀತನಾ ಜೀತನಗಳ ಲಕ್ಷಣಜ್ಞಾನದಿಂದ-
ಗೆಳಿತಿ-ತಾನಾಗಿಯೇ ಜಾರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ತಥಾ-ಹಾಗೆಯೇ, ಜೀವೇಶ್ಯಕೈ ಪ್ರಭೃತಿ ಕಲಹಃ- ಜೀವನೂ,
ಈಶ್ವರನೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಭ್ರಮ ಮೂಲವಾದ ನಿರೀಶ್ವರತ್ವ, ನಿರ್ಜೀವತ್ವ ಕಲಹವೂ, ತದ್ವಿ
ಭಜನಾತ್-ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣದಿಂದ, ಅದಾಗಿ ಅಣುತ್ವೇಸತಿ ಜೀತನತ್ವಮ್, -ಜೀವಲಕ್ಷಣ, ವಿಭುತ್ವೇಸತಿ ಜೀತನ
ತ್ವಮ್-ಈಶ್ವರಲಕ್ಷಣ, ವೆಂದು ಹೇಳಿ ಜೀವೇಶ್ವರರುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದರೆ, ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ

ತ್ರಿವಿಧಮಾನ ಅಚೇತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಾದಿ ಕಥನಮ್

ಇವಟ್ರಿಲ್ ವೈತ್ಯುಕೊಣ್ಣು (1) “ಅಚೇತನಾ ಪರಾರ್ಥಾಚ್ಛೇ ಸತ್ಯಾಸತತನಿಕ್ರಿಯಾ |

ತ್ರಿಗುಣಾ ಕರ್ಮಿಣಾಂ ಜ್ಞೇತ್ರಂ ಪ್ರಕೃತೇ ರೂಪ ಮುಚ್ಯತೇ ||”

(2) “ಅನಾದಿ ಭಗವಾಃ ಕಾಲೋ ನಾಂತೋಸ್ಯ ದ್ವಿಜವಿದ್ಯತೇ”, (3) “ಕಲಾಮುಹೂರ್ತಾದಿ ಮಯಶ್ಚ ಕಾಲೋ ನಯದ್ವಿಭೂತೇಃ ಪರಿಣಾಮ ಹೇತುಃ”, (4) “ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಮಯಾ ಲೋಕಾಃ,”

ಎಂಬ ಕಲಹವು ಶಾಂತವಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೆ ಜೀವನೇ ಇರುವುದು, ಈಶ್ವರನಿಲ್ಲ ಜೀವನು ಸ್ವತಂತ್ರ, (ನಿರೀಶ್ವರ ಮಿಮಾಂಸಕ, ನಿರೀಶ್ವರ ಸಾಂಖ್ಯರ ಮಾತು) ಈಶ್ವರನೇ ಇರುವುದು, ಜೀವನಿಲ್ಲ (ಇದು ಶಾಂಕರ ಭಾಸ್ಕರರ ಮಾತು) ಎಂಬ ಕಲಹವೂ ಗಳತಿ-ಪಾಮರರ ದೇಹಾತ್ಮ ಭ್ರಮದ ಹಾಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅತಃ- ಹೀಗೆ ದೇಹಾತ್ಮ, ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮ ಭ್ರಮಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ನಿಗಮೈ-ಶ್ವೇತಾರ್ಶ್ವತರಾದಿ ವೇದಗಳಿಂದ, ಭೋಕ್ತಾ ಭೋಗ್ಯಂ ತದುಭಯ ನಿಯಂತಾ, ಇತಿ- ಭೋಕ್ತಾ-ಭೋಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವನು (ಜೀವಾತ್ಮಾ), ಭೋಗ್ಯಂ ಭುಜಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದು-ಅಚೇತನ ಪದಾರ್ಥ, ಇವೆರಡನ್ನೂ ನಿಯಮಿಸುವವನು ಪರಮಾತ್ಮಾ, ಎಂದು ವಿಭಕ್ತಂ ತತ್ವತ್ರಯಂ-ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೂರು ತತ್ವಗಳನ್ನು, ನಃ-ನಮಗೆ, ಅಕ್ಷತಧಿಯಃ-ಮೇಲೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಭ್ರಮಗಳಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನವನ್ನುಳ್ಳಂಥ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು, ಉಪದಿಶಂತಿ - ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವೂ ಸಂವದಾಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟು ತಾತ್ಪರ್ಯ, ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮವು ಚಿತ್, ಅಚಿತ್ ಇವುಗಳ ಲಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತೊಲಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವನೇ ಈಶ್ವರನು, ಎಂಬ ಕಲಹವೂ ಅವರವರ ಲಕ್ಷಣ ವಿಭಾಗದಿಂದ ತೊಲಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭೋಕ್ತಾ ಭೋಗ್ಯಂ, ಅವರುಗಳ ನಿಯಂತಾವಾದ ಈಶ್ವರನೆಂದು ವಿಭಕ್ತವಾದ ತತ್ವತ್ರಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು ನಮಗೆ ಉಪ ದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತತ್ವತ್ರಯವನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಸಂಬಂಧಮುಮ್ ಅರ್ಥಪಂಚಕಮುಮ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವೂ, ಅರ್ಥಪಂಚಕವೂ ಸೇರಿ ಆರು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವಾಗ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕ ದೇಶವಾದ ತತ್ವ ತ್ರಯವನ್ನು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ನೆಂದರೆ, ಪ್ರಕೃತ್ಯಾತ್ಮ ಭ್ರಮ (ಪ್ರಕೃತಿ ಪರಿಣಾಮವಾದ, ದೇಹ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಾಣ ಇವುಗಳ ಲ್ಲೊಂದು ಆತ್ಮಾವೆಂಬ ಭ್ರಮವೂ) ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮ ಭ್ರಮ (ಆತ್ಮಾಸ್ವತಂತ್ರನು ಈಶ್ವರನೊಬ್ಬನಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು) ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಈಶ್ವರನಿಲ್ಲವೆಂಬವಾದದಲ್ಲಿ ರುಚಿ, ಎಂಬ ಮಹಾವಿರೋಧಗಳನ್ನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಭ್ರಮ ನಿವೃತ್ತಿಯು, ಹೋಗ ಬೇಕಾದದು ಅವಶ್ಯನೆಂದು ಭೋಕ್ತಾ, ಭೋಗ್ಯಂ, ನಿಯಂತಾ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತಾರ್ಶ್ವತರ ಉಪನಿಷದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ತತ್ವಗಳ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ತ್ರಿವಿಧ ಅಚೇತನ ವಿಭಾಗ

ಇವಟ್ರಿಲ್ ವೈತ್ಯುಕೊಂಡು ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ತತ್ವತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಅಚೇತನ ತತ್ವವು ಅಚೇತನಾ ಪರಾರ್ಥಾಚ್ಛೇ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗ, ತ್ರಿಗುಣ, ಕಾಲ, ಶುದ್ಧಸತ್ಯ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಸ್ವಭಾವಗಳೂ, ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

(1). (2). (3). (4)

ಪು. ತಿ. ನೋ.

(5) “ಕಾಲಂಸಪಚತೇ ತತ್ರನ ಕಾಲಸ್ತತ್ರವೈಪ್ರಭುಃ,” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೇ ತ್ರಿಗುಣ, ಕಾಲ, ಋದ್ಧ ಸತ್ಯ ರೂಪಜ್ಞಾನ ತ್ರಿವಿಧಾಚೇತನಜ್ಞಳುಡೈಯ ಸ್ವಭಾವಂ ಶೋಲಿತ್ತು.

ತ್ರಿವಿಧ ಜೀವ ಪ್ರಕಾರ:

(6) “ಪುನಾನ್ಮದೇವೋನನರಃ,” (7) “ನಾಯಂದೇವೋ ನಮರ್ಮೋವಾ,” (8) “ಕ್ಷರಸ್ವರ್ಮಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಕೂಟಸೋಕ್ಷರ ಉಚ್ಯತೇ,” (9) “ಯದ್ವೈಪಶ್ಯಂತಿ ಸೂರಯಃ,” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೇ ತ್ರಿವಿಧ ಜೀವರೂಪಳುಡೈಯ ಪ್ರಕಾರಂ ವಿನೇಕಿಕೃಪ್ಪಟ್ಟಿದು.

ತ್ರಿವಿಧ ಜೀವ ಪ್ರಕಾರ :

ಪುನಾನ್ಮದೇವೋ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಋದ್ಧ, ಮುಕ್ತ, ನಿತ್ಯರೆಂಬ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಜೀವರುಗಳ ಪ್ರಕಾರವು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1) ಪರಮ ಸಂಹಿತ-ಪ್ರಕೃತಿಯು ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದದು ಇತರರ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಸ್ವರೂಪವು. ನಿತ್ಯವು ಅದರೂ ಸತತವಾಗಿ (ಯಾವಾಗಲೂ) ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕದು ಸತ್ಯ ರಜಸ್ಸು ತಮಸ್ಸು ಎಂಬ ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಂದ. ಕೂಡಿರುವುದು ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿದೆ, ಒೀಗೆ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

2) ಅನಾದಿಭಗವಾನ್‌ಕಾಲೋ ಸಾಂತೋತ್ಸ ಸ್ವ ದ್ವಿಜ ವಿದ್ಯತೇ |
ಅವ್ಯಚ್ಛಿನ್ನಾಸ್ತತಸ್ತ್ವೇತೇ ಸರ್ಗ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತ ಸಂಯಮಾಃ || (ಏ, ಪು 1-2-26)
ಮೈತ್ರೇಯರೇ! ಭಗವಂತನ ರೂಪವಾದ (ಶರೀರವಾದ) ಕಾಲವು ಅನಾದಿ ಇದಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಗಳು ಕಾಲದಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗಳು. ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲ, ಸ್ಥಿತಿಕಾಲ, ಸಂಹಾರಕಾಲವೆಂದು ಕಾಲದ ನಿರೂಪವು (ವ್ಯವಸ್ಥಿತಿಯು) ಅವ್ಯಚ್ಛಿನ್ನವು-ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಒಂದೇ

3) ಕಲಾಮುಹೂರ್ತಾಧಿಮಯಶ್ಚಕಾಲೋ ನಯದ್ವಿಭೂತೇಃ ಪರಿಣಾಮ ಹೇತುಃ
ಅಜನ್ಮನಾಶಸ್ಯದೇಕ ಮೂರ್ತೇರನಾಮ ರೂಪಸ್ಯಸನಾತನಸ್ಯ ||

(ಏ ಪು 4-1-34)

ಕಲಾ-ವಿಭಳಿಗೆ, ಮೂಹೂರ್ತ-2 ಘಳಿಗೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾಲವು ಕರ್ಮ ನಿಮಿತ್ತವಾದ ಜನ್ಮ ನಾಶವಿಲ್ಲದೆ, ಸದಾ ಏಕ ರೂಪವಾದ, ಕರ್ಮದಿಂದ ಉಂಟಾದ ದೇವಾದಿ ನಾಮ ರೂಪವಿಲ್ಲದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸನಾತನನು ಅವನ ನಿತ್ಯ ವಿಭೂತಿಯ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಕಾಲವು ಕಾರಣವಾಗಲಾರದು ಪ್ರಾಕೃತ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಕಾಲದಿಂದ ಪರಿಣಾಮವುಂಟು ಆದರೆ ನಿತ್ಯ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ (ವೈಕುಂಠ ಲೋಕದಲ್ಲಿ)ರುವ ಭಗವಂತನ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರ, ಮಂಟಪ ಗೋಪುರಾದಿ ನಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಅಚೇತನ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಕಾಲಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಲ್ಲಾ ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ

4) ಪಾಂಚರಾತ್ರ - ಶಂದ್ಧ ಸತ್ತ್ವ ರೂಪವಾದ ಅಚೇತನ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣವಿದು ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯಾ ಲೋಕಾಃ ಎಂಬುದು ಪ್ರಾಕೃತ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಅಚೇತನಗಳು ಜಡ ದ್ರವ್ಯಗಳು. ನಿತ್ಯ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಚೇತನ ದ್ರವ್ಯಗಳು, ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಗಳು. ಜ್ಞಾನ ಎಂದರೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾದವು ಜ್ಞಾನಮಯ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮಯರ್ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದವು ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ಆನಂದಮಯಾ ಎಂದರೆ ಆನಂದವಾಗಿರುವವು, ನೋಡುವವರಿಗೆ, ಅನುಭವಿಸುವವರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡತಕ್ಕವು. ಆನಂದದಿಂದ ಕೂಡಿರುವವು ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ, ಜಡಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನವೂ, ಆನಂದವೂ ಇಲ್ಲ

5) ಕಾಲಂಸಪಚತೇ ತತ್ರನ ಕಾಲಸ್ತತ್ರವೈಪ್ರಭುಃ |

ಸಕಲಸ್ಯ ಪ್ರಭೂರಾಜನ್ ಸರ್ವಸ್ಯಾಶ್ವಿತಧೇಶ್ವರಃ ||

(ಭಾ ಶಾಂತಿ-196-9) ಇತ್ಯ. ತಿ. ನೋ

ಈಶ್ವರ ತತ್ವಮಹಿಮೆ

(10) “ಸರ್ದೃಷ್ಟಾ ಸ್ಸರ್ದೃದ್ಯಾ ಸ್ಸರ್ದೃಶ್ಚಿತ್ತ್ವಾ ಜ್ಞಾನ ಬರ್ಹಿಮಾನ್ | (11) ಸಮಂತ್ರೀ ಭಯಂ ಕ್ರೋಧ ಕಾನಾದಿಭಿರಸಂಯುತಃ ||” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಲೇ ಈಶ್ವರ ಸ್ವಭಾವ (ಸ್ವರೂಪ) ಮುಪದಿಷ್ಟನಾಯಿತ್ತು. ಇನ್ನೀ ಶೇಶಿತನ್ಯರೂಪಮಾನ ತತ್ತ್ವತ್ರಯಮ್ ನಿರ್ಘಂ ನಿರ್ದಯೈ “ಸಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನಾ ಚೇತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಂ” ಎನ್ನು ಕುರುಚ್ಛವರೂಪಿಚ್ಛೆಯಾದಾರ್.

ಕೃತಕ ಸೃಜನ

ಸರ್ವಜ್ಞ : ಇತ್ಯಾದಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಂಟ ಕೂಡಿದವನಾಗಿಯೂ, ಕ್ಲಮ-ಶ್ರಮ, ತಂದ್ರೀ-ಸೋಮಾರಿ ತನ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಯ ಗುಣಗಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈಶ್ವರ ಸ್ವಭಾವವು ಉಪದಿಷ್ಟವಾಯಿತು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ “ತ್ರಿವಿಧ ಜೀವರ ಪ್ರಕಾರವು ವಿನೇಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾರವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಬದ್ಧ ದಶೆಯು ಸ್ವರೂಪಾನುಬಂಧಿ ಧರ್ಮವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಅಜೀತನ ಸ್ವಭಾವವೆಂದು ಹೇಳಿ, ನಂತರ ಜೀವನ ಪ್ರಕಾರ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅನಂತರ ಈಶ್ವರ ಸ್ವಭಾವವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಉತ್ಕರ್ಷ ಸೂಚಕ ಹೀಗೆ ಅಜೀತನ ತತ್ತ್ವ ಮೂರು ವಿಧ, ಜೀತನತತ್ತ್ವ ಮೂರು ವಿಧ, ಈಶ್ವರನು (ನಿಯಂತಾ) ಒಬ್ಬನು ಎಂದು, ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ‘ಸ್ವಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಜೀತನಾ ಜೀತನ’ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಭಾಷಕಾರರ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆ ನತ್ಯ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲ ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುತ್ವವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರಭು ಅವನೇ ನಿಯಾಮಕನು, ನತ್ಯವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನೇ ಕಾಲ ನಿಯಾಮಕನು.

6) ಪುಮಾನ್‌ನದೇವ್ಯೇನನರಃ ಸಪಶುಃ ಸಚಪಾದವಃ |

ಪರೀದಾಕ್ಯ *ಭೇದಾಸ್ತು ಭೂಪೈತೇ ಕರ್ಮಯೋನಯಃ ||

ಪುಷ್ಕಾಸಿ-ಜೀವನ, ದೇವನಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ, ಪಶುವಲ್ಲ ವೃಕ್ಷವಲ್ಲ ದೇವ ಮನುಷ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳು ಜೀವನ ಪುಣ್ಯವಾಪ ರೂಪಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗಿವೆ

7) ನಾಯಂದೇವೋನಮರ್ಯೋವಃ ನತಿರ್ಮಹಾಸ್ತಾ ವರೋಚಿವಾ |

ಜಿಞಾನಾನಂದ ಮಯಸ್ತು ತ್ವಾ ದೇವೋಹಿವರಮಾತ್ಮನಃ ||

ಈ ಜೀವನು ದೇವನಲ್ಲ, ಮರ್ತ್ಯನಲ್ಲ, ತಿರ್ಮಕೃಪ್ತಿಯಲ್ಲ ಸ್ಥಾವರವೂ ಅಲ್ಲ ಇವುಗಳು ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಶರೀರಗಳು. ಆತ್ಮಾ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನು ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತನೆಂಬುದು ಇವನ ಸ್ವರೂಪ ಈ ವಾಕ್ಯವು ಮುಕ್ತಾತ್ಮರೆಂದೂರೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ

8) ద్వావిమోపరూపాలోకీకరణా కర ఏవచ ।

ಕ್ಷರಸ್ವರ್ವಾಣಿಭೂತಾನಿ ಕೂಟಸ್ಥೋಕ್ತರ ಉಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಃ ||

(ಗೀತೆ 15-16)

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕ್ಷರನೆಂದೂ ಅಕ್ಷರನೆಂದೂ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಪುರುಷರಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸ್ವಾರಾಂಶವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕ್ಷರ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುವವರು ಇವರು ಬದ್ಧರು ಕೂಟಸ್ಥ :- ಕಾಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನೇ ಬಡಿಯಲು ಅಧಾರವಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಗೂಟವು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಇರುವಂತೆ, ದೇಹ ಪರಿಣಾಮಾದಿಗಳಿಂದ ಇರುವ ಮುಕ್ತನು-ಅಕ್ಷರನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

9) పశుచరిత్రనన్నదా బ్రహ్మధ్యాయినోఽసోఽగినోఽహియే ।

ತೇಷಾಂತತ್ವರಮಂಸಾನಂ ಯವ್ವೈಪಶ್ಯಂತಿಸಾರಯಃ ||

(ವಿ ಪ್ರ. 1-6-39)

ಬೃಹಸ್ಪತಿಯೇ ಆತ್ಮವನ್ನಿಟ್ಟು, ಸದಾ ಬೃಹತ್ವವನ್ನೇ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಯೋಗಿಗಳು, ಯಾರೋ ಅವರು ಆ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವವರು, ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠವು ವಾಸಸ್ಥಾನ, ನಿತ್ಯ ಸೂರಿಗಳು ಆ ಫರಮ ಪದದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸದಾ ದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. "ಸದಾಪಶ್ಯಂತಿಸಾರಯಃ". ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಭಿ ಜ್ಞಾಪಕವಾದ ವಾಕ್ಯವಿದು ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು ಉಂಟು, ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನವಿದು.

“ಭೋಕ್ತಾ ಭೋಗ್ಯಂ ಪ್ರೇರಿತಾರಂ ಚಮತ್ಪಾ, ಜುಷ್ಪ ಸ್ತತಸ್ತೇನಾವ್ಯತತ್ವ ಮೇತಿ”, ಎಂದು ತತ್ವತ್ರಯ ವಿವೇಕಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷವು ಪ್ರಯೋಜನ (ಫಲ) ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇತರರು ತತ್ವತ್ರಯ ನಿರೂಪಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಅನಿರೂಪಣ ಮೂಲ. ತತ್ವತ್ರಯವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಮೃತತ್ವಮೇತಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲಾ, ಎಂದು ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಬದಿಲು- ಶ್ರುತಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯಗತಿ ಪ್ರಕಾರ ವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು, ಎಂಬುದು. ಅದಾಗಿ ತತ್ವತ್ರಯ ವಿವೇಕ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷವು ಅಮೃತತ್ವವನ್ನು-ಮೋಕ್ಷವನ್ನು, ಕೊಡುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದೇ ಶ್ರುತಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ತತ್ವತ್ರಯವಿವೇಕವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಾಮ, ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಭ್ರಮವೆಂಬ ಪ್ರಧಾನ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಯೆಂಬುದು ಶ್ರುತಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ. “ಭೋಕ್ತಾ ಭೋಗ್ಯಂ ಪ್ರೇರಿತಾರಂಚ ಮತ್ಪಾ, ಪೃಥಗಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರೇರಿತಾರಂ ಚಮತ್ಪಾ”, ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ವತ್ರಯ ಮನನವು ಅಮೃತ-ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲಾ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು ಇಲ್ಲಿ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಭೋಗ್ಯತ್ವ ಜ್ಞಾನವು, ಅಜೇತನ ಜೇತನರ, ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನ್ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಇವರಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದ ಮತ್ತು ಜೇರೆಯಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ತತ್ವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ವೇಶ್ವರ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿವಿಚ್ಛ-ಜೇತನಾ ಜೇತನಗಳಂತ ಬೇರೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ಶ್ರುತಿಯ ಮಾರ್ಗ. ಆದರಿಂದಲೇ ಆಳವಂದಾರಾ-ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು, “ಸ್ವಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಜೇತನಾಜೇತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಂ, ಎಂದು, ಜೇತನಾ ಜೇತನ ಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಈಶ್ವರ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಂತರಂಗ ಸಹಕಾರಿಗಳೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಚಿದಚಿತ್ತತ್ವ ಜ್ಞಾನವು ಮೇಲೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಉಪಕರಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು, ಅದೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲಾರದು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟು ಆಚಾರ್ಯವರರು ಇನ್ನೀಶೇಶಿತನ್ಯರೂಪಮಾನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ದಾರ್ ಎಂದು ನಿಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸೇಶ್ವರಸಾಂಖ್ಯನು ತತ್ವತ್ರಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದರೂ, ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ವತಂತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಲು, ಈಶೇಶಿತನ್ಯರೂಪಮಾನ ಎಂದು ಈಶ್ವರನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಡ ವ ಜೇತನಾ ಜೇತನಗಳು ಎಂದು ಜೇತನಾಜೇತನಗಳ ಈಶ್ವರ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ನಿರ್ದುಂನಿಲೈಯೈ ಇವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು. ಹೀಗೆ ಈಶೇಶಿತನ್ಯ ರೂಪವಾದ ತತ್ವತ್ರಯಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು “ಸ್ವಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಜೇತನಾಜೇತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಮ್” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಗದ್ಯ ತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಜೇತನಾಶ್ಚ ಅಜೇತನಾಶ್ಚ-ಜೇತನಾ ಜೇತನಾಃ-ತ್ರಿವಿಧಾಶ್ಚ ತೇ ಜೇತನಾ ಜೇತನಾಃ-ತ್ರಿವಿಧ ಜೇತನಾಜೇತನಾಃ ತಾಸಾಂ, ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಾಃ, ಸ್ವಾಧೀನಾಃ ತ್ರಿವಿಧ ಜೇತನಾ ಜೇತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಾಃ ಯಸ್ಯಸಃ ತಂ ಎಂದು ವಿಗ್ರಹ ಇದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು

10) ವೃಕ್ತಾವೃಕ್ತ ಸ್ವರೂಪಸ್ತ್ವಂ ಸಮಷ್ಟಿವೃಷ್ಟಿ ರೂಪವಾನ್ |

ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಸರ್ವದೃಕ್ ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಬಲದ್ಧಿಮಾನ್ ||

(ವಿ ಪು. 5-1-47)

ಜೇತನಾ ಜೇತನಗಳ ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣ ಭಾವಾವಸ್ಥಾದ್ವಯರೂಪನು-ಕಾರ್ಯಭಾವ ಸೃಷ್ಟಿರೂಪ. ಕಾರಣಭಾವ-ಪ್ರೇಯದಲ್ಲಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮಭಾವ, ಸಮಷ್ಟಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ವೃಷ್ಟಿ ಸೃಷ್ಟಿ ರೂಪಗಳನ್ನುಳ್ಳವನು ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಸೃಷ್ಟ ಸರ್ವಜ್ಞಃ, ಸರ್ವ ಶರೀರಕನು. ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು ಅದಾಗಿ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸತಕ್ಕವನು. ಸರ್ವಶಕ್ತನು ಸರ್ವಜ್ಞನು, ಸರ್ವಬಲ, ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯ ಯುಕ್ತನು.

11) ಅನ್ಯೂಪಶ್ಚಾಪ್ಯವೃದ್ಧಿಶ್ಚ ಸ್ವಾಧೀನೋಽನಾದಿಮಾನ್ವತೀ |

ಕ್ಷಮ ತಂದ್ರೀಭಯ ಕ್ರೋಧ ಕಾಮಾದಿಭರಿಸಂಯುತಃ ||

(ವಿ ಪು. 5-1-48)

ವೃದ್ಧಾಸಗಳಿಲ್ಲದವನು, ಸರ್ವವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವವನು ಶ್ರಮ, ಸೋಮಾರಿತನ, ಭಯ, ಕೋಪ, ಕಾಮ ಮೊದಲಾದ ಹೇಯ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲದವನು.

ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನರೆನ್ನದು, ಬದ್ಧರೈಯುನಮ್, ಮುಕ್ತರೈಯುನಮ್, ನಿತ್ಯರೈಯುನಮ್ ತ್ರಿವಿಧಾ ಚೇತನ ಮೆನ್ನದು, ತ್ರಿಗುಣ ದ್ರವ್ಯತ್ವೈಯುನಮ್; ಕಾಲತ್ವೈಯುನಮ್, ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವ ಮಾನ ದ್ರವ್ಯತ್ವೈಯುನಮ್ ಸ್ವರೂಪ ಮೆನ್ನದು. ಸ್ವಾಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮತ್ವಾಲೇ ನಿರೂಪಿತಮಾನ ಧರ್ಮೈಃ. ಸ್ಥಿತಿಯಾವದು:— ಇದಿನು ಡೈಯ ಕಾಲಾನ್ತರಾನುವೃತ್ತಿ. ಇದು ತಾಳೆ ನಿತ್ಯವಸ್ತುಗಳ್ಳಕ್ಕು ನಿತ್ಯೈಯಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್ ಅನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ್ಳಕ್ಕು ಈಶ್ವರ ಸಜ್ಜಲ್ಪತುಕ್ಕೇಡಾಹ ವಿರಿಯುಮ್ ಶುರುಜ್ಜಿಯು ಮಿರುಕ್ಕುಮ್, ಇಜ್ಜು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾವದು.—ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ ರೂಪಮಾನ ವ್ಯಾಪಾರಮ್. ಇನ್ಯೆಯೆಲ್ಲಾ ಮ್, ವಸ್ತುಗಳ್ಳ ತೋರುಮ್ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರತಿನಿಯತಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಇಪ್ರಮಾಣಜ್ಳ ವಸ್ತುಗಳ್ಳಕ್ಕುಟ್ಟುಮ್ ಪೋದವೋ ವಸ್ತುಗಳ್ಳ ಸ್ವರೂಪತ್ವೈಯುಮ್, ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಜ್ಳೈಯುಮ್, ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣಜ್ಳೈಯುಮ್, ವ್ಯಾಪಾರಜ್ಳೈಯುಮ್, ಕಾಟ್ಟುಮ್. ಅದಿಲ್ ಸ್ವರೂಪತ್ವೈ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಜ್ಳಾಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾಹವೇಕಾಟ್ಟುಮ್. ಅನ್ದ ಸ್ವರೂಪತ್ವೈ ಚೊಲ್ಲುಮ್ ಪೋದು ಅವೋಧರ್ಮಜ್ಳೈಯಿಟ್ಟಲ್ಲದು ಕೊಲ್ಲುವೊಣ್ಣಾದು. ಅವತ್ವೈಕ್ಕುಳ್ಳುತ್ತು ಪ್ಪಾರ್ಕ್ಕಿಲ್ ಶಕವಿಷಾಣ ತುಲ್ಯ ಮಾಮ್

ಕಾವೇ ವಿವರಿಸುತ್ತಲೆ ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನರು—ಬದ್ಧ, ಮುಕ್ತ, ನಿತ್ಯರು ತ್ರಿವಿಧ ಅಚೇತನಗಳು—ಸತ್ತ್ವ ರಜಸ್ತಮೋ ಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ದ್ರವ್ಯ, ಕಾಲ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವ ದ್ರವ್ಯವೆಂಬುವು—ಪ್ರಕೃತಿ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ಅಚೇತನ ದ್ರವ್ಯವು ಅಪರ ವಿಕಾರಗಳಾದ ಮಹದಹಂಕಾರ, ಏಕಾದಶೇಂದ್ರಿಯ, ಪಂಚಭೂತಗಳೆಂದು ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಬದ್ಧ ಸತ್ತ್ವವೆಂಬ ತತ್ತ್ವವು ಅಪ್ರಾಕೃತಲೋಕವಾದ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಮಂಟಪ, ಗೋಪುರ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಜೇವೇಶ್ವರ ಶರೀರಗಳಾಗಿಯೂ ಪರಣಮಿಸಿರುವ ಅಚೇತನ ದ್ರವ್ಯವು ಇದು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿದೆ. ಜೀವನ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ಅಚೇತನವಾದೆರೂ, ಚೇತನ ಶಬ್ದವು ಜೈತನ್ಯ ವಿಷ್ಣುನನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿ ನೋದೆ ತ್ರಿವಿಧ ಅಚೇತನತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಅದು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಈಶ್ವರನೂ ಚೇತನ ನಾಗಿದ್ದರೂ, ಚೇತನಾಚೇತನಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೆಂಬ ಸ್ವಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಭೇದಮ್ ಎಂಬ ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸದಿಂದ ಅನೈವದಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಲ್ಪುಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನರಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದ ರನೆಗೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಧರ್ಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಧರ್ಮ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ ದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಿಶೇಷ ವಸ್ತು ಪ್ರತೀತಿಯಿಲ್ಲ ನಿರ್ವಿಶೇಷವಾದ ವಸ್ತುವು ತೋಚದು ಅದನ್ನು ಶಬ್ದದಿಂದಲೂ ಹೇಳ ಲಾಗ ವುದಿಲ್ಲ ಅದರಿಂದ ಸ್ವಾಸಾಧಾರಣವಾದ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮದಿಂದಲೇ ವಿಷ್ಣುವಾದ ಧರ್ಮಿಯು ಸ್ಪರಿಸುತ್ತದೆ ಘಟವೆಂದರೆ ಘಟತ್ವರೂಪಧರ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಧರ್ಮಿಯುಗ್ರಾಹ್ಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಚೇತನವೆಂದರೆ ಜೈತನ್ಯ ವಿಷ್ಣುವಾದ ಧರ್ಮಿಯು ಬೋಧವಾಗುತ್ತದೆ ಜೈತನ್ಯವೆಂಬ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಕೇವಲ ಧರ್ಮಿಯು ಶಕ ವಿಷಾಣತುಲ್ಯವು ಸ್ಥಿತಿಯೆಂಬದು ಈ ಸ್ವರೂಪದ ಕಾಲಾಂತರಾನುವೃತ್ತಿ ಉತ್ತರಕಾಲ ಸಂಬಂಧಿ ಎಂದರ್ಥ ಇದು ಅನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಈಶ್ವರ ಸಂಸ್ಥಾನಸಾರ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುತ್ತೆ ಅಪ್ರಮೇಯೋ, ಅನಿಯೋಜ್ಯತ್ವ ಎಂಬಂತೆ, ಅನಿಯಾಮ್ಯನಾದ (ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ) ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯಿರುತ್ತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂಬುದು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ ರೂಪವಾದ ವ್ಯಾಪಾರ. ನಿವೃತ್ತಿಯೂ ಅಕರಣ ಸಂಕಲ್ಪ ರೂಪವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಿಶೇಷವಾದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಶಬ್ದದಲ್ಲೇ ಅಂತರ್ಗತವೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನೆಯೆಲ್ಲಾ ಮ್—ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲಾ, ಒಂದೊಂದು ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ತೋರಿಸುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವುವು. ಈ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವಾಗ, ಆಯಾಯಾ ವಸ್ತುಗಳ

ಜೀವಸ್ವರೂಪ ಕಥನಮ್

ಅಹೈಯಾಲ ಜೀವಸ್ವರೂಪತ್ವೆ ಜ್ಞಾನತ್ವ ಮಾನಂದತ್ವ ಮಮಲತ್ವ ಮಣುತ್ವ ಮಿತ್ಯಾದಿಗಳಾನ ನಿರೂಪಕಧರ್ಮಜ್ಞಿತ್ವಯಿಟ್ಟು ನಿರೂಪಿತ್ತು, ಜ್ಞಾನಮಾನಂದಮಮಲ ಮಣುವೆನ್ನು, ಇಮ್ಮುಬಿಬ್ಬಿಗಳಾಲೇ ಶೊಲ್ಲಕ್ಕಡವದು.

ಜೀವಾತ್ಮನಃ ಭಗವತಃ ಶೇಷತ್ವಂ

ಇಜ್ಜೀವತತ್ವಂ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಕ್ಕು ಶೇಷಮಾಯೇ ಇರುಕ್ಕುಮೆನ್ನುಮ್, ಅವನುಕ್ಕೇ ನಿರೂಪಾಧಿಕ ಶೇಷಮೆನ್ನುಮ್, ಅಯೋಗ್ಯಾಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದಜ್ಞಿಗಳಾಲೇ ಪ್ರಥಮಪದತ್ತಿಲ್ ತೋತ್ತಿನ ನಿಶ್ಚೇಷತ್ವಮ್ ಸಂಬಂಧರೂಪಮಾಹೈಯಾಲೇ ಸಂಬಂಧಿಸ್ವರೂಪಂ ನಿರೂಪಿತಮಾನಾಲಲ್ಲದು ಅರಿಯವೊಣಾ ಮೈಯಾಲೇ ಜೀವನುಕ್ಕು ಇದು ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣಮೆನ್ನಲಾಮ್.

ಅಣುತ್ವೇಸತಿ ಚೇತನತ್ವಂಪೋಲೇ, ಸ್ವತಶ್ಶೇಷತ್ವೇಸತಿ ಚೇತನತ್ವಮುಮ್ ಜೀವಲಕ್ಷಣಮಾಹ ವತ್ರಾ ಹೈಯಾಲೇ ಇಶ್ಶೇಷತ್ವಂ ಜೀವನುಕ್ಕು ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕ ಮೆನ್ನವುಮಾಮ್.

ಸ್ವರೂಪವನ್ನ, ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳನ್ನ ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣ ಧರ್ಮಗಳನ್ನ ವ್ಯಾವಾರ ಗಳನ್ನ ಒಂದು ಗುಡಿಸಿಯೇ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ ಅದಿಲ್-ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮ ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಾಗೆಯೇ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಆಯಾಯಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳದೆ ಹೇಳ ಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆಯಾಯಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳುವುದು, ಶಶವಿಷಾಣಕ್ಕೆ ಸಮ. ಮೊಲಕ್ಕೆ ಕೊಂಬಿಲ್ಲ. ಮೊಲದ ಕೊಂಬನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ.

ಜೀವಸ್ವರೂಪ ಕಥನಮ್

ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಜ್ಞಾನತ್ವ, ಆನಂದತ್ವ, ಅಮಲತ್ವ, ಅಣುತ್ವ ಎಂಬ ಮೊದಲಾದ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ರೂಪಿಸಿ, ಜ್ಞಾನ, ಆನಂದ, ಅಮಲ, ಅಣು ಎಂದು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು. ಅಣುತ್ವಮಿತ್ಯಾದಿಗಳಾನ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅದೀಬ್ಬವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಜೀವನು ಭಗವಚ್ಛೇಷ ಭೂತನು

ಈ ಜೀವತತ್ವವು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ ಇದು ಅಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದ. ಅಯೋಗ - ಸಂಬಂಧವಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು, ವ್ಯವಚ್ಛೇದ - ತಡೆಯುವುದು. ಅದಾಗಿ ಶೇಷಭೂತವೆಂಬ ಸಂಬಂಧ ವನ್ನು ನಿಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ನಿರವಾಧಿಕಶೇಷವೆಂದು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅನ್ಯಯೋಗವನ್ನು- ಅನ್ಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವ್ಯವಚ್ಛೇದಿಸುತ್ತದೆ. - ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಶಂಬು ಪಾಂಡರ ಎವ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶಂಬುಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾದ ಪಾಂಡರ (ಬಿಳಿವು) ಶಬ್ದದೊಡನೆ ಸೇರಿದ ಏವಕಾರವು ಅಂದರೆ ವಿಶೇಷಣ ಸಂಬಂಧ ಏವಕಾರವು ಅಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದಕ ಶಂಬುಕ್ಕೆ ಬಿಳಿವು ಸಂಬಂಧದ ಅಭಾವಕ್ಕೆ ಅಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಾರ್ಧ ಎವ ಧನುರ್ಧರಃ ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ್ಯದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಏವಕಾರವು, ಧನುರ್ಧರತ್ವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಾರ್ಧನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯರಲ್ಲಿ ವ್ಯವಚ್ಛೇದಿಸುತ್ತದೆ- ಅಭಾವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದು ಅನ್ಯಯೋಗ (ಅನ್ಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧದ) ವ್ಯವಚ್ಛೇದ (ಅಭಾವ). ಪ್ರಣವು, ಅ, ಉ, ಮ್ ಎಂಬ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಕಾರವು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿಷ್ಣು ನಾರಾಯಣವಾಚಕ, ಉಕಾರವು ಏವಕಾರಾರ್ಥ, ಮಕಾರವು ಸಂಚಿವಿಂಶತಿ

ತತ್ಪ್ರವಾದ ಜೀವನಾಚಕ, ಆರಾ ಮ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆಕಾರವು ವಿಶೇಷ್ಯ. ಮಹಾರವು ವಿಶೇಷಣ. ಆಯ ಏವ ಮ್ ಎಂಬುದು ಅನ್ಯಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದ. ಜೀವನು ಆಕಾರ ವಾಚ್ಯನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತನು ಮತ್ತವರಿಗಲ್ಲ ಆಯ ಮ್ ಆಕಾರವಾಚ್ಯನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಜೀವನು ದಾಸಎಂಬಲ್ಲಿ ಉಪಾಧಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಅಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದಕ. ಈ ಶೇಷತ್ವವು ಜೀವನಿಗೆ ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಏಕೆಂದರೆ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಪ್ರಥಮ ಪದದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಶೇಷತ್ವವು ಸಂಬಂಧ ರೂಪವಾಗಿರುವುದ ರಿಂದ ಸಂಬಂಧಿ (ಶೇಷಿಯಾದ ಭಗವಂತ) ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ ತಿಳಿಯಲಾಗದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವನಿಗೆ ಶೇಷತ್ವವು ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಅಣುತ್ವೇ ಸತಿ ಚೇತನತ್ವ ಎಂಬುದು ಜೀವಲಕ್ಷಣ. ಅಣುತ್ವೇ ಎಂಬುದರಿಂದ ವಿಭುವಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ವ್ಯಾನರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಚೇತನತ್ವ ಎಂಬುದು ಜಡವಾದ ಅಜೇತನ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ವ್ಯಾನರ್ತಿಸುತ್ತದೆ—ತಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಅದರಿಂದ ಈಶ್ವರನಿಗಿಂತಲೂ, ಅಜೇತನ ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಜೀವನು ಬೇರೆಯಾದವನು ಎಂದು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ “ಸ್ವತಃ ಶೇಷತ್ವೇ ಸತಿ ಚೇತನತ್ವ”ವೂ ಜೀವಲಕ್ಷಣವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಶೇಷತ್ವವನ್ನು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಸ್ವತಃ-ಸ್ವೇಚ್ಛಾನಧೀನ ಶೇಷತ್ವವು ವಿವಕ್ಷಿತ. ಜೀವನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿರೂಪಾಧಿಕಶೇಷನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಶೇಷಭೂತಳು. 1) “ಯುವತ್ಸಾದೌತುಲೈಃ” ಎಂಬ ಪರಾರ ಭಟ್ಟರ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಪತಿ ಪಾರಾರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟದೆಯಲ್ಲವೆ. 2) “ಸ್ವತಃ ಶ್ರೀ ಸ್ವಂವಿಷ್ಣೋಸ್ಸಮಸಿ” ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವತಃ ಪದವು ಕರ್ಮಾದ್ಯುಪಾಧಿಗಳಲ್ಲದೆ, ತನ್ನಿಷ್ಟ ದಂತೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಳು ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಧೀನ ಶೇಷತ್ವವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯದು. ಜೀವನದು ಸ್ವೇಚ್ಛಾನಧೀನ ಶೇಷತ್ವವು ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನು ದಶರಥ ವಸುದೇವಾದಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಶೇಷನಾದ್ದರಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ.

- 1 ಯುವತ್ಸಾದೌತುಲೈಃ ಪರವಶತಾ ಶಕ್ತೃ ತಮನ
ಸ್ಥಿರತ್ವಾದೀನ್ ಕೃತ್ವಾ ಭಗವತಿಗುಣಾನ್ ಪುಂಸ್ತ್ವ ಸುಲಭಾನ್ |
ತ್ವಯಿಸ್ತ್ವೇತ್ಯಾಕಾಂತಾನ್ ಮದಿಮ್ರಪತಿಪಾರಾರ್ಥ್ಯ ಕರುಣಾ
ಕ್ಷಮಾದೀನ್ ವಾಭೋಕ್ತುಂ ಭವತಿ ಯುವಯೋರಾತ್ಮನಿಭಿದಾ ||

(ಶ್ರೀ ಗುಣರತ್ನಕೋಶ)

ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಯುವತ್ವವು ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಪರವಶತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಶತ್ರುತಮನ, ಸ್ಥಿರತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಪುರುಷನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನು ತಾನಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸ್ತ್ರೀತ್ವಕ್ಕೇ ಖಣಂತವಾದ, ಮೃದುಸ್ವಭಾವ, ಪತಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿರುವುದು, ಕರುಣೆ, ಕ್ಷಮೆ ಎಂಬ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಾನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು ಪತಿಪಾರಾರ್ಥ್ಯವು ಅವಳು ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಗುಣ.

- 2 ಸ್ವತಃ ಶ್ರೀಸ್ವಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ವಮಸಿ ತತವಿವೈಷ ಭಗವಾನ್
ತ್ವದಾಯತ್ರರ್ಥಿತ್ವೇಪ್ಯಭವದಪರಾಧೀನ ವಿಭವಃ |
ಸ್ವಯಾದೀಪ್ತ್ಯಾಂ ರತ್ನಂ ಭವದಹಿಮಹಾರ್ಥಂ ನವಿಗುಣಂ
ನಕುಂಠ ಸ್ವಾತಂತ್ಯಂ ಭವತಿಜನಜಾನ್ಮಹಿತಗುಣಮ್ ||

ಎಲೈ ಶ್ರೀಯೇ ನೀನು ಸ್ವತಃ ಲೌಕಿಕ ದಂಪತಿಗಳ ಹಾಗೆ ಉಪಾಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸೊತ್ತು ಅವನ ಅಧೀನಳು ಭಗವಂತನು ನಿನ್ನ ಅಧೀನವಾದ ಋದ್ಧಿ-ಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು ಹಾಗಾದರೆ ಅವನ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಪರಾಧೀನವೇ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲ ರತ್ನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಲೆ ಅಧಿಕವಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ರತ್ನಕ್ಕೆ ಕುಂದುಕವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅದರ ಹಿರಿಮೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅನ್ಯಾಧೀನ ಗುಣವೇನೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಹಿರಿಮೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹಿರಿಮೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎನಕ ಕಡಿಮೆಯಾಗ ಳಾರದು. ಅನ್ಯರಿಂದ ಬಂದ ಗುಣವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಭಾವ.

ಈಶ್ವರಲಕ್ಷಣಮ್

ಇಪ್ಪಡಿವಿಭುತ್ವೇಷತಿ ಚೇತನತ್ವಮುಮ್, ಅನನ್ಯಾಧೀನತ್ವ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷಿತ್ವಾದಿಹಳುಮ್ ಈಶ್ವರ
ಲಕ್ಷಣಂ.

ಜೀವೇಶ್ವರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮ್

ಜೀವೇಶ್ವರರೂಪಮಾನ ಆತ್ಮವರ್ಗತ್ವಕ್ಕಿಲ್ಲಾ ಮ್ ಪೊದುವಾನ ಲಕ್ಷಣಮ್ ಚೇತನತ್ವಮುಮ್, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವಮುಮ್. ಚೇತನತ್ವಮಾವದು? ಜ್ಞಾನಾಶ್ರಯಮಾವದು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವಮಾವದು? ತನಕು ತ್ವಾತೋತ್ತಮ್ಯ. ಅಪ್ಪೊದುಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ ನಿರಪೇಕ್ಷಮಾವದು, ನಾನೆನ್ನು ತೋತ್ತಮಮ್. ಇಪ್ಪಡಿ ಚೇತನತ್ವಾದಿಹಳು ಈಶರನುಕ್ಕುಮ್ ಜೀವನುಕ್ಕುಮ್ ಪೊದುವಾವುಯಾಲೇ ಅವನಿರ್ ಕಾಟ್ಟಿಲ್ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ ತೋತ್ತಮ್ಯಕ್ಕಾದ ಜೀವಲಕ್ಷಣತ್ತಿಲ್ ಸ್ವತಶ್ಶೇಷತ್ವಾದಿಹಳು ಶೊಲ್ಲುಹಿರದು.

ಅಯೋಗಾನ್ಯಯೋಗವ್ಯವಚ್ಛೇದಾರ್ಥ ನಿರೂಪಣಮ್.

ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರತ್ತಿಲ್ ಚತುರ್ಥಿಯಿಲ್ ತೋತ್ತಿನ್ ತಾದರ್ಥ್ಯತ್ತುಕ್ಕು ಉಪಾಧಿಯಿಲ್ಲಾನ್ಯಯಾಲೇ, ಸರ್ವರಕ್ಷಕನಾನ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಕ್ಕು ಜೀವಾತ್ಮ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷಮಾಯೇಯಿರಕ್ಕುನೆನ್ನು, ಇಪ್ಪಡಿ ಯಾವತ್ವರೂಪಂ ಸಂಬಂಧಂ ಶೊಲ್ಲುಹ್ಯೆ ಅಯೋಗವ್ಯವಚ್ಛೇದಮ್. ಮಧ್ಯಮಾಕ್ಷರತ್ತಿಲ್ ಅವಧಾರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯತ್ತಾಲೇ ಯವನುಕ್ಕೇ ನಿರುಪಾಧಿಕಶೇಷಂ ವೇರೊರುತ್ತರುಕ್ಕು ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷಮನ್ನೆನ್ನೆ ಅನ್ಯಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದಮ್. ಇಶ್ಶೇಷತ್ವಮ್ ಭಾಗವತಶೇಷತ್ವ ಪರ್ಮಂತಮಾದ ವಳರುನ್ಪುಡಿ ನೇಲೇ ಶೊಲ್ಲುಕ್ಕಡವೋಮ್

ಈಶ್ವರ ಲಕ್ಷಣ

ಹೀಗೆ ವಿಭುತ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚೇತನತ್ವವೂ, ಅನನ್ಯಾಧೀನತ್ವ-ಅನ್ಯರಿಗೆ ಅಧೀನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷಿತ್ವಾದಿಗಳೂ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವುದೂ, ಅದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ, ನಿರುಪಾಧಿಕ ನಿಯಂತ್ರಿತ್ವಾದಿಗಳೂ ಈಶ್ವರ ಲಕ್ಷಣಗಳು ವಿಭುತ್ವೇಷತಿಚೇತನತ್ವಂ ಎಂಬ ಈಶ್ವರ ಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವಿಭುತ್ವೇ ಎಂಬುದರಿಂದ ಅಣುವಾದ ಜೀವನು ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಸಲ್ಲಡುತ್ತಾನೆ ಪ್ರಥಮರಸಲ್ಲಡುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ ಹಾಗೆಯೇ ಚೇತನತ್ವಂ ಎಂಬುದರಿಂದ ಅಚೇತನವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಬೇರೆಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಲಕ್ಷಣವು ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ

ಜೀವೇಶ್ವರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣ:-

ಜೀವೇಶ್ವರ ರೂಪವಾದ ಆತ್ಮವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಸಾಮಾನ್ಯಲಕ್ಷಣವು ಚೇತನತ್ವವೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವವೂ. ಚೇತನತ್ವ ವೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವುದು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವವೆಂದರೆ ತನಗೆ ತಾನೇ ತೋಚುವುದು. ಅವಾಗ್ಗೆ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾಗಿ "ನಾನು" ಎಂದು ತೋಚುತ್ತದೆ. "ಅಪ್ರಭೋದಾತ್ ಅಹಮಿತ್ಯೇಕಾಕಾರೇಣಸ್ವರಣಾತ್" ಎಂಬ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸ್ವರೂಪವು ಅಹಂತ್ವ ಪ್ರಕಾರಕವಾಗಿ ಅಹಂ ಎಂದು ತೋಚು ವುದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿರ್ವಿಶೇಷವಸ್ತು ಪ್ರತೀತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಇದು ನಮಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಚೇತನ ತ್ವಾದಿಗಳು ಈಶ್ವರನಿಷೂ ಜೀವನಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈಶ್ವರಿನಿಗಿಂತ ಜೀವನಿಗೆ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಯು (ಭೇದವು) ತೋಚಲು ಜೀವಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವತ ಶ್ಶೇಷತ್ವಾದಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಅಯೋಗಾನ್ಯಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದ:-

ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರದ 'ಅಯ' ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುವ ತಾದರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಾಧಿ (ಕಾರಣ) ಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವರಕ್ಷಕನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಗೆ ಜೀವಾತ್ಮಾ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆಂದು.

ಜೀವಾತ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿರೂಪಣಮ್.

ಇಷ್ಟು ಯಿರುಕ್ಕಿರ ಚೇತನರುಡೈಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾವದು ಪರಾರ್ಥಿನಮುಮಾಯ್ ಪರಾರ್ಥಮು ಮಾನಕರ್ದೃತ್ವಮುಮ್, ಭೋಕ್ತೃತ್ವಮುಮ್. ಈಶ್ವರ ತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಾರ್ಥಮಾದ ಇವರ್‌ಹಳುಕ್ಕು ಕರ್ದೃತ್ವಭೋಕ್ತೃತ್ವಂಗಳೈ ಯುಂಡಾಕ್ಕುಹೈಯಾಲಿವೈ ಪರಾರ್ಥಜ್ಞಳ್.

ಬದ್ಧಮುಕ್ತನಿತ್ಯಾನಾಂ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದ ಕಥನಂ
ಬದ್ಧಚೇತನರುಕ್ಕು ನೀಕ್ಕಿಯುಳ್ಳಾರಿಲ್ ಭೇದಮ್ - ಅನಿದ್ಯಾಕರ್ಮ ವಾಸನಾರುಚಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧ ಯುಕ್ತರಾಯಿರುಕ್ಕೈ. ಇವರ್‌ಹಳುಕ್ಕು ಅನೋನ್ಯಂವರುಮ್ ಜ್ಞಾನಸುಖಾದಿಭೇದತ್ವೈ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸ್ತಂಬ ಪರೈನಗಳಾನ ವಹುಪ್ಪುಹಳೇ ಕಣ್ಣುಕೊಕ್ಕದು. ಇಬ್ಬದ್ಧಚೇತನರ ತನ್ಮಾನುಕ್ಕು. ಕರ್ಮಾನು ರೂಪಮಾದ ತರಣ್ಣನಡೈತ್ತ ಶರೀರಂಗಳೈ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪತ್ತಾಲುಮ್, ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನತ್ತಾಲುಮ್, ಧರ್ಮಿಯಾನಿರ್ಮಹಳ್. ಧರ್ಮಿಯಾಲ್ ವರುಹಿರಧಾರಣಂ ಶರೀರತ್ತಿನುಡೈಯ ಸತ್ತೈಕ್ಕು ವ್ರಯೋಜಕ ಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್ ಜಾಗ್ರದಾದ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನತ್ತಾಲೇ ವರುಹಿರ ಶರೀರಧಾರಣಮ್

ಹೀಗೆ ಯಾವಸ್ವರೂಪ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಅಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದ. ಮಧ್ಯಮಾಕ್ಷರವಾದ, "ಉ" ಏವ-ಅನನಿಗೆ ಎಂಬ ಅವಧಾರಣಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಈ ಅವಧಾರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಜೀವನು ಆಕಾಶವಾಚ್ಯನಾದ ಈಶ್ವರಿಗೆ (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಿಗೆ) ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷ-ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಶೇಷ ಭೂತನು. ಶರೀರಾರೂಪ ಹಾಗೆ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷಭೂತನಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅನ್ಯಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದ ಅದಾಗಿ ಇತರಿಗೆ ಲೋಕ-ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವ್ಯವಚ್ಛೇದಿಸುವುದು-ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರ್ವರಕ್ಷಕನಾದ ಶ್ರಿಯೇ ಪತಿಕ್ಕು- 'ಅ' ಎಂಬ ಪ್ರಧನಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಿಂದ ಶೇಷಿತ್ವವು ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಿಗೆ, ಎಂಬುದು ಹೃದಯ. ಅವರಕ್ಷಣೇ, ಎಂಬ ಧಾತುವಿನ ಪ್ರಕಾರ, ರಕ್ಷಣ-ವ್ಯಾಪಾರವೂ ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ವರಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಶೇಷತ್ವ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿತ್ವವೂ ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಿಗೇನೆ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಶೇಷತ್ವವು ನಿರುಪಾಧಿಕವೆಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದವು ಸಿದ್ಧಿಸಿ, ನಿಯತ ಶೇಷಶೇಷಿಭಾವವು ದ್ಯೋತನಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ "ಆಧೇಯತ್ವ ಪ್ರಭೃತಿ ನಿಯಮೈರಾದಿಕರ್ತೃಶರೀರಂ" ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟು, ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರತತ್ವಕ್ಕೆ ಸರ್ವಶರೀರಿತ್ವವು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಶೇಷತ್ವವು ಭಾಗವತ ಶೇಷತ್ವ ಪರ್ಮಂತನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಮುಂದೆ ಪುರುಷಾರ್ಥಕಾಂಡಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜೀವಾತ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿರೂಪಣೆ-ಹೀಗೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪರಾದ ಚೇತನರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಏನೆಂದರೆ ಪರಾರ್ಥಿನವೂ, ಪರಪ್ರಯೋಜನವೂ ಆದ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಗಳು. ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಚೇತನಿಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇವು ಪರಾರ್ಥಗಳು ಅಂದರೆ ಜೀವನ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಲೀಲಾರಸಾನುಭವವೂ ಭೋಗರಸಾನುಭವವೂ ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ ಇವು ಈಶ್ವರನ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಗಳು.

ಬದ್ಧಮುಕ್ತ ನಿತ್ಯರ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಗಳು :-
ಬದ್ಧಚೇತನರುಕ್ಕು ಇತ್ಯಾದಿ-ಬದ್ಧಚೇತನರಿಗೆ ಮುಕ್ತ ನಿತ್ಯರಿಗಿಂತ ಭೇದಕಾರಕವು ಅನಿದ್ಯಾಕರ್ಮವಾಸನಾ ರುಚಿ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕೊಡುವುದು ಅನಿದ್ಯಾ-ದೇಹವೇ ಆತ್ಮ ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಆತ್ಮಾಸ್ಪೃಶತನು ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಕರ್ಮ-ಪುಣ್ಯಪಾಪಸ್ವರೂಪವಾದದ್ದೂ ವಾಸನಾ-ಪುಣ್ಯ ಪಾಪದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ-ಪ್ರೇಮ್

ಪುರುಷಾರ್ಥ ತದುಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಜ್ಞ ಉಕ್ಯಮ್, ಕೃತೋಪಾಯನಾನ ಪರಮೈಕಾನ್ತಿಕ್ಯು ಭಗವದನು ಭವ ಕೃಜ್ಞುರ್ದೃಙ್ ಉಕ್ಯಮ್ ಉಪಯುಕ್ತಮಾ ಯಿರುಕ್ಯಮ್, ಪಾಪಕೃತ್ಯುಕ್ಯುಕ್ಯು ಇಚ್ಛರೀರಧಾ ರಣಮ್ ವಿಪರೀತಫಲತ್ವುಕ್ಯು ಹೇತುನಾಯಿರುಕ್ಯಮ್. ಇಜ್ಜೀವರ್ಹಳ್ ಇಶ್ವರೀರತ್ವೈ ವಿಟ್ವಾಲ್ ಇದಿನ್ ಸಂಘಾತಂ ಕುಲ್ಪಿಯುಮಿತ್ತನ್ಯೈ. ಶರೀರತ್ವುಕ್ಯುಪಾದಾನಮಾನ ದ್ರವ್ಯಜ್ಞಳ್ ಈಶ್ವರಶರೀರಮಾಯ್ ಕೋಂಡು ಕಿಡಕ್ಯಮ್.

ಬದ್ಧಾನಾಂ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತೇಭ್ಯಃ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದ ಕಥನಂ

ಬದ್ಧ ಚೇತನರುಕ್ಯು ಇತರರಿಲ್ ಕಾಟೈಲ್ ಸ್ಥಿತಿಭೇದಮ್:—ಸಂಸಾರಸಂಬಂಧಮ್ ಯಾವನೋಕ್ಷ ಮನುವರಿಕ್ಪೈ. ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದಮ್:....ಪುಣ್ಯಪಾಪಾನುಭಯರೂಪಜ್ಞಳಾನ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರವೃತ್ತಿಹಳಮ್.

ಪೂರ್ವಜನ್ಮ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳ ದೇನೆಯಿಂದ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಬುದ್ಧಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇಕರ್ಮವಾಸನೆ, ರುಚಿ- ತದನುಗುಣವಾದ ಪ್ರೀತಿ. ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧ:— ಆಯಾಯಾ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾದ ಶರೀರಸಂಬಂಧ ಇವು ಬದ್ಧರಿಗೆ ಚಕ್ರದಹಾಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರಿಗೆ ಇವು ಇಲ್ಲ ಇವರ್ಹಳುಕ್ಯು-ಈಬದ್ಧ ಜೀವರಿಗೆ ಅನೋನ್ಯ ಭೇದವು ಅವರವರ ಜ್ಞಾನಸುಖಾದ್ಯನುಭವದಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಸ್ತಂಭ (ಸ್ಥಾವರ) ಪರ್ಮಂತಗಳಾದ(ವಹುಪ್ಪು)ವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಬದ್ಧ ಚೇತನರು ತಮತಮಗೆ ಕರ್ಮಾನುರೂಪವಾಗಿ ಈಶ್ವರನು ಕೊಟ್ಟ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ಧರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ಮಾನು ರೂಪ ಮಾಹ ಈಶ್ವರನಡೆತ್ತ ಶರೀರಂಗಳೈ- “ರಮಣೀಯ ಚರಣಾಃ ರಮಣೀಯಾಂ ಯೋನಿಮಾಪದ್ಯೇರನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಯೋನಿವಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಯೋನಿವಾ ವೈಶ್ಯ ಯೋನಿವಾ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಪ್ರಕಾರ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯ ಶರೀರಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಉಂಟು. ವೈಶ್ಯರಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರ. ಇವು ರಮಣೀಯ-ಉತ್ಕೃಷ್ಟಜನ್ಮಗಳು. “ಅಧಯಇಹ ಕಪೂಯ ಚರಣಾ ಕಪೂಯಾಂ ಯೋನಿಮಾ ಪದ್ಯೇರನ್ಶ್ಚ ಯೋನಿವಾ ಸೂಕರ ಯೋನಿವಾ ಚಂಡಾಲ ಯೋನಿವಾ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಪ್ರಕಾರ ಕುತ್ತಿತವಾದ(ಕಪೂಯ)ಕರ್ಮ(ಚರಣ)ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ನಾಯಿ, ಹಂದಿ, ಚಂಡಾಲಾದಿ ಕುತ್ತಿತವಾದ(ಜುಗುಪ್ಸಾ ವಹವಾದ) ಶರೀರಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಧರ್ಮಿಯೋಲ್ ವರುಹಿರ ಧಾರಣಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಜೀವನ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಶರೀರ ಧಾರಣವು ಶರೀರದ ಇರುವಿಕೆಗೆ(ಸತ್ತಿ) ಪ್ರಯೋಜಕ. ಇದನ್ನು ಸುಷುಪ್ತಿ ಮೂರ್ಛಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶರೀರಧಾರಣದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಜಾಗ್ರದಾದ್ಯವಸ್ಥೆ- ಜ್ಞಾನಪ್ರಸರಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಶರೀರಧಾರಣವು ಏರ್ಪಟ್ಟು ಪುರುಷಾರ್ಥತದುಪಾಯಗಳನ್ನು- ಅಂದರೆ ಸುಖದುಃಖಾನುಭವ ರೂಪ ಆತ್ಮಪ್ರಯೋಜನಾದಿ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃತೋಪಾಯನಾದ ಇತ್ಯಾದಿ-ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ ಪರಮೈಕಾಂತಿಗೆ ಭಗವತ್ಪ್ರೇಮಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಪಕೃತ್ಯುಕ್ಯುಕ್ಯು- ಪಾಪಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಈ ಶರೀರಧಾರಣವು ವಿಷಮಿಶ್ರವಾದ ಅನ್ನ ಭೋಜನದ ಹಾಗೆ ವಿಪರೀತಫಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಜೀವರುಗಳು ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಶರೀರದ ಸಂಘಾತ-ಅವಯವ ಸಂಬಂಧ ವಿಶೇಷವು ಕುಲ್ಪಿಯುಮ್-ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತದೆ. ದ್ರವ್ಯಸ್ವರೂಪವು ನಿತ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಸಾಶವೇಹೊಂದು ನೈಯಾಯಿಕನು ಹೇಳುವಂತೆ ನಿರನ್ತರವಿನಾಶವಿಲ್ಲ. ಸತ್ಕಾರ್ಯವಾದಿಗಳಾದ ನಮಗೆ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಮಾರ್ಪಾಡು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಶರೀರಕ್ಕೆ ಉಪದಾನವಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಅಂದರೆ ಶರೀರಾಂಶ ಭೂತದ್ರವ್ಯಗಳು ಈಶ್ವರ ಶರೀರವಾಗಿರುವುವು. ಅಣುವಾದ ಜೀವನು ಶರೀರಾಂಶಗಳಿಗೆ ಧಾರಕನಾಗಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೂ, ವಿಭುವಾದ ಈಶ್ವರನು ಈ ಶರೀರಾಂಶಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ.

ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಇತರೇಭ್ಯಃ ಸ್ವರೂಪಾದಿ ಭೇದ ಕಥನಮ್

ಮುಕ್ತರುಕ್ಮು ನೀಕ್ಯಯುಳ್ಳಾರಿಲ್ ಭೇದಮ್:—ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಲೇ ಅವಿರೂಪಸ್ವರೂಪ ರಾಯಿರುಕ್ಮು. ಸ್ಥಿತಿಭೇದಂ:—ಪೂರ್ವಾವಧಿಯುಂಟಾದ ನಾವಿರಾವತ್ತು ಕೃತ್ತರಾವಧಿಯುಂಟಿಕ್ಕೇಯಿರುಕ್ಮು. ಇವರಹಳಕ್ಕೇನೋನೈಯ್ಯಂ ಸ್ಥಿತಿ ಭೇದಮಾವಿರಾವತ್ತಿಲ್ ಮುರ್ದಾಡು ಸಿರ್ದಾಡುಹಳಾಲುಂಡಾನ ಮುನ್ನುತ್ತವೇತ್ತ ಚುರುಕ್ಮಮ್.

ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಮ್:—ಅನಾದಿ ಕಾಲ ಮಿಗ್ಗುನ್ನು ಪೆತ್ತ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಗವದನುಭವಜನಿತ ಪ್ರೀತಿ ಕಾರಿತಮಾನ ಯಥಾಭಿಮತ ಕೈಚ್ಚರೈ ತದ್ವಿಶೇಷಣ್.

ನಿತ್ಯಾನಾಂ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಕಥನಂ

ನಿತ್ಯರುಕ್ಮು ನೀಕ್ಯಯುಳ್ಳಾರಿಲ್ ಭೇದಮ್:—ಅನಾದ್ಯಾವಿರೂಪ ಸ್ವರೂಪರಾಯ್ ಪರತಂತ್ರ ರಾಯಿರುಕ್ಮು ಇವರಹಳುಕ್ಮು ನೀಕ್ಯಯುಳ್ಳಾರಿಲ್ ಕಾಟ್ಟಿಲ್ ಸ್ಥಿತಿಭೇದಂ—ಅನಾದ್ಯನುವೃತ್ತಮಾನ ಶೇಷಿತತ್ವಾಃ ಉಭವಮ್. ಇದು ನಿತ್ಯರುಕ್ಮೆಲ್ಲಾಮ್ ಪೊದುನಾನಪಡಿಯಾಲೇ ಇವರಹಳುಕ್ಮುನೋನೈಯ್ಯಮ್ ಸ್ಥಿತಿಯಿಲ್ ವೈಷಮ್ಯಮಿಲ್ಲೈ ಇವರಹಳುಕ್ಮು ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದಂ—ಅನಾದಿಪ್ರವಾದ ನಿತ್ಯಬ್ಬಳಾನ ಕೈಚ್ಚರೈ ವಿಶೇಷಣ್.

ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಾನಾಂ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರೈ ಸಿದ್ಧಿ.

ಅನಂತ ಗರುಡಾದಿಹಳುಕ್ಮಧಿಕಾರವಿಶೇಷಣ್ಣಳುಮ್ ತದುಚಿತಕೈಚ್ಚರೈಗಳುಮ್, ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂಗಳಾಯಿರುಕ್ಮು

ಬದ್ಧ ಮುಕ್ತ ನಿತ್ಯರ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದ—

ಬದ್ಧಜೀತನರಿಗೆ ಇತರರಿಗಿಂತ ಸ್ಥಿತಿ ಬೇದವು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವವರೆಗೆ ಸಂಸಾರಬಂಧವು ಅನುವರ್ತಿಸಿರುವುದೇ. ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದವು ಪುಣ್ಯಪಾಪ ಅವೆರಡೂ ಇಲ್ಲದಿರುವ (ಅನುಭವ) ಮೂರುವಿಧ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು. ಮುಕ್ತರಿಗೆ ನೀಕ್ಯಯುಳ್ಳಾರಿಲ್—ಬದ್ಧನಿತ್ಯರಹಾಗಿಲ್ಲದ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ನಿವೃತ್ತಿಯು ಏರ್ಪಟ್ಟು ಅದರಿಂದ ಅಪಹತಪಾಪತ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವರೂಪಾವಿರ್ಭಾವ ಇವರ ಸ್ಥಿತಿಭೇದವು. ಪೂರ್ವಾವಧಿಯುಂಟಾದ ಅವಿರ್ಭಾವಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾವಧಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಸ್ವಸ್ವರೂಪಾವಿರ್ಭಾವವು ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಹೋದನಂತರ ಏರ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಾವಧಿಯುಂಟು. ಅನಂತರ ಆಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಯಾವ ತಿರೋಭಾವವೂ ಉಂಟಾಗದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಉತ್ತರಾವಧಿಯಿಲ್ಲ ಈ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಸ್ಥಿತಿಭೇದವು ಮೋಕ್ಷವುಲಭಿಸಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಹಿಂದೆ ಎಂಬ ಪರಸ್ಪರ ಕಾಲವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದವು ಅನಾದಿಕಾಲ ಲಭಿಸದೆ ಈಗ ಲಭಿಸಿದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಗವದನುಭವದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಯಥಾಭಿಮತ ಕೈಂಕರೈ ವಿಶೇಷಗಳು. ನಿತ್ಯರುಕ್ಮು ಇತ್ಯಾದಿ—ನಿತ್ಯರಿಗೆ ನೀಕ್ಯಯುಳ್ಳಾರಿಲ್ ಬದ್ಧಮುಕ್ತರಿಗಿಂತ ಭೇದವು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಇರುವ ಸ್ವರೂಪಾವಿರ್ಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪರತಂತ್ರರಾಗಿರುವುದು ಇವರಿಗೆ ಬಾಕಿಯವರಿಗಿಂತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಭೇದವು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಅನುವರ್ತಿಸಿಬರುವ ಶೇಷಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಅನುಭವ ಈ ಅನುಭವವು ನಿತ್ಯಾತ್ಮರಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಮಾನವಾದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೋನ್ಯ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಇವರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದವು ಅನಾದಿ ಪ್ರವಾಹನಿತ್ಯವಾದ ಕೈಂಕರೈ ವಿಶೇಷಗಳು

ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರಿಗೆ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರೈ ಸಿದ್ಧಿ

ಅನಂತಗರುಡ ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನರೇ ಮೊದಲಾದ ನಿತ್ಯರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷಗಳುಯಾವುವು ಅಂದರೆ ಅನಂತ-ಅದಿಶೇಷನು ಭಗವಂತನಿಗೆ, ಅಸನ, ಹಾಸಿಗೆ, ವಾಡುಕಾ ಮೊದಲಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಕೈಂಕರೈ ಮಾಡುವುದು. ಗರುಡನು

ನಿತ್ಯರುಕ್ಕುಮ್ ಮುಕ್ತರುಕ್ಕುಮ್ ಸರ್ವವಿಧಕೃಜ್ಯಸಿದ್ಧಿಯುಂಟೆನ್ನಿರ ವರ್ಧಮಾ ಕೂಡುನೋ ವೆನ್ನಿಲ್ ? ಸ್ವಾಮಿಯನುಡೈಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯತುಕ್ಕೇಡಾಡತನಕ್ಕಭಿಮತಂಗಳಾನ ಕೃಜ್ಯರೃಗಳಿಲೇ ಕಿಡಯಾದವೆ ಯೊನ್ನಮಿಲ್ಲಾನ್ನೆಯಾಲಮ್, ಓರೋರುತ್ತರುಕ್ಕು-ವ್ಯವಸ್ಥಿತಜ್ಞಳಾನ ಕೃಜ್ಯರೃಜ್ಞಿತ್ತಾಂಗಳ ನುಷ್ಟಿಕ ವೇಣುಮನಹಿರವಭಿಸನ್ನಿ ನೇರೋರುತ್ತರುಕ್ಕು-ಪ್ರಿರವಾವೈಯಾಲಮ್, ಆರೇನುಮೊರುವರನುಷ್ಟಿಕ್ಕುಮ್ ಕೃಜ್ಯರೃಮುಮ್ ಸ್ವಾಮಿಕ್ಕು ಪ್ರಿಯಮಾನ ಪಡಿಯಾಲೇ, ತದುಚಿತ ಕೃಜ್ಯರೃಜ್ಞಳುಮ್ ಸರ್ವರುಕ್ಕುಮ್ ಪ್ರಿಯಮಾಯ್ ಕೃಜ್ಯರೃಫಲಮಾನ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ ವಾಶಿಯಿಲ್ಲಾನ್ನೆಯಾಲಮ್ ಸರ್ವರುಕ್ಕುಮ್ ಸರ್ವವಿಧಕೃಜ್ಯಸಿದ್ಧಿಯುಂಟೆನ್ನಿಯಿಲ್ ನಿರೋಧಮಿಲ್ಲೆ.

ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ ನಿರೂಪಣಮ್

ಇವ್ಯಾತ್ಮಾಕ್ಕಳಿಲ್ಲಾ ರುಕ್ಕುಮ್ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವೆನ್ನೋಲೇ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಮುಮ್ ದ್ರವ್ಯಮಾಯಿ ರುಕ್ಕು, ಇದಿನ್ ಸ್ವರೂಪತ್ವೈತ್ತನಿತ್ತಿಲ್ಲರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ಯಾದೊಗ್ಗನ್ನದು, ಚೇತನನೆನ್ನೆಡುತ್ತ ವಿಶಿಷ್ಟತೀ ವಿಶೇಷಣಮಾಯ್ ಚೊರುಹಿ ನಿರ್ಮಿಯಡಿಯಾಡ.

ಇದ್ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಮ್ ವಿಷಯಪ್ರಕಾಶನ ದಶೈಯಲೇ ಸ್ವಾತ್ರೆಯತ್ತುಕ್ಕು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್, ಇದು ಈಶ್ವರನುಕ್ಕುಮ್, ನಿತ್ಯರುಕ್ಕುಮ್ ನಿತ್ಯವಿಭುವಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್,

ಮುಗ್ಧುಳ್ಳಾರ್ ಸಂಸಾರಾವಸ್ಥೆಯಿಲ್ ಕರ್ಮಾನುರೂಪಮಾಡ ಬಹುವಿಧಸಂಕೀರ್ಣ ವಿಕಾಸ ವತ್ತಾಯ್ ಮುಕ್ತಾವಸ್ಥೆಯಲೇ ನೈಜವಿಕಾಸತ್ತಾಲಿ ಪಿನ್ನು ಯಾವತ್ಯಾಲಮ್ ವಿಭುವಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್:

ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಾಹನವಾಗಿರುವುದು, ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನರು ಸೇನಾನಾಯಕರಾಗಿದ್ದು ಭಗವದಾಜ್ಞಾ ಪಾಲಕರಾಗಿರುವುದು. ಈ ಅಧಿಕಾರಗಳೂ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳೂ ಇವರುಗಳಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವಾಗ, ನಿತ್ಯರಿಗೂ ಮುಕ್ತರಿಗೂ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳುವ ಅರ್ಥವು ಸರಿಯೇ ಎಂದರೆ, ಸರಿಯೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ತನ್ನಭಿಮತವಿರುವುದು ದಾಸನ ಸ್ವಭಾವ. ಆ ರೀತಿ ಯಾದ ಅಭಿಮತಕ್ಕನುಸಾರವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಲಭಿಸದೇ ಇರುವುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗಳಾದ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ತಾವು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಮತಿಯು-ಅಭಿಲಾಷೆಯು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಉಂಟಾಗದು. ಏಕೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ "ನಿತ್ಯಾಭಿವಾಂಚಿತ ಪರಸ್ಪರ ನೀಚಿಭಾವೈಃ" ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಪರಸ್ಪರ ದಾಸಭಾವವು ಇರುವುದರಿಂದಲೂ ಸ್ವಾಮ್ಯನಭಿಮತವು ತನುಗೆ ಇಷ್ಟವಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಪೋಟಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರೊಬ್ಬರು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಕೈಂಕರ್ಯವು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಪ್ರಿಯ ವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ತದುಚಿತ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳು ಸರ್ವರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ಫಲವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಾರ ತಮ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಯುಂಟೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ.

ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ ನಿರೂಪಣೆ

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಆತ್ಮರಿಗೂ ಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ ಹಾಗೆ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವೂ ದ್ರವ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ, ಇದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು "ತ್ರಿವಿಧ ಅಚೇತನವೆಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರತೇಕವಾಗಿ" ಚತುರ್ವಿಧ ಅಚೇತನಗಳೆಂದು, ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ನಿರೂಪಿಸದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, "ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನ"ರೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ಚೇತನ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಸೇರಿರುವುದೇ, ಚೇತನಾ-ಬುದ್ಧಿಯೇಷಾಂತಸ್ತೀತಿ ಚೇತನಾಃ-ಮತ್ಪರ್ಥಿಯ ಅಚ್ಛಪ್ರತ್ಯಯಾಂತ ಚೇತನಾ ಶಬ್ದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಎಂದರ್ಥ. ಚೇತನಾವಿಶಿಷ್ಟ ಚೇತನನಿಗೆ ಭಗವದಧೀನತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ. ಚೇತನಾ-ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ವಿಶೇಷಣಕ್ಕೂ ಭಗವದಧೀನತ್ವವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಹೀಗೆ ವಿಶೇಷಣ ಭೂತವಾದ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಭಗವದಧೀನತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಬೇಡವೇ ಎಂದರೆ, ಅದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ.

ಇದುಳ್ಳು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾವದು (1) ವಿಷಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶಪ್ರೀತ್ಯಯಮ್, (2) ಪ್ರಯತ್ನಾ ವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲೇ ಶರೀರಾದಿಗಳ ಪ್ರೇರಿತ್ಯಯಮ್, (3) ಬದ್ಧದಶೆಯಿಲ್ಲ ಸಂಕೋಚವಿಕಾಸಜ್ಞೆಗಳಮ್, (4) ಅನುಕೂಲ್ಯ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ಪ್ರಕಾಶಮುಖತಾಲೇ ಭೋಗವೆನಿಸುವವಸ್ಥೆಯೆ ಯೆಡ್ಡೆಹ್ನೆಯಮ್.

ಸುಖದುಃಖ ವ್ಯವಹಾರ-ಅನುಕೂಲ ಪ್ರತಿಕೂಲ ವಿಭಾಗ

ಭೋಗಮಾವದು ? - ತನಕ್ಕೆನುಕೂಲಮಾಡುವಾದಲ್ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಮಾಡುವಾದಲೊನ್ನೆಯನು ಭವಿಷ್ಯ. ಈಶ್ವರವಿಭೂತಿಯಾನ ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳೆಕ್ಕಮ್ - ಅನುಕೂಲ್ಯಮ್ ಸ್ವಭಾವಮಾಯಿಪ್ಪಡಿ ಈಶ್ವರನುಮ್ ನಿತ್ಯರುಮ್ ಮುಕ್ತರು ಮನುಭವಿಯಾನಿರ್ಮ, ಸಂಸಾರಿಹಳ್ಳುಕು ಕಾಲಭೇದತುಲಮ್,

ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿರೂಪಣೆ-

ಈ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ತನಗೆ ಅಶ್ರಯವಾದ ಆತ್ಮ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಸ್ವಯಂ-ತಾನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುವುದು.

ಘಟಾದಿಗಳು ಇತರರಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶವಾಗುತ್ತವೆ.

"ಘಟ ಮಹಂ ಜಾನಾಮಿ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಘಟವು ಅಹಂಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯನಾದ ಜೀವನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ತನಗೆ ಅಶ್ರಯವಾದ ಜೀವನಿಗೆ ಘಟವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವಾಗ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ತೋರಿಸುಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಈ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ಈಶ್ವರನಿಗೂ, ನಿತ್ಯರಿಗೂ ನಿತ್ಯವಿಭುವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಾಹ್ಯವರಿಗೆ ಸಂಸಾರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಾನು ರೂಪವಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಮುಕ್ತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದನಂತರ, ನೈಜವಿಕಾಸತಾಲೇ-ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ವಿಕಾಸದಿಂದ ಹಿನ್ನು-ಅನಂತರ ಕಾಲತತ್ವವು ಇರುವವರಿಗೆ ವಿಭುವಾಗಿರು ತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾಲ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಹೇಳುವುಟು. ಈ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದೂ. ಪ್ರಯತ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ (ಆಂಧರೆ ಜಾನಾತಿ ಇಚ್ಛತಿ, ಯತತ್ಕೇ, ಎಂಬಂತೆ ಮೊದಲು ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಅನಂತರ ಆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆ ಅನಂತರ ಪ್ರಯತ್ನ) ಶರೀರಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದೂ, ಬದ್ಧದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸಗಳೂ, ಅನುಕೂಲ್ಯ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ಭೋಗವೆಂಬ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದೂ ಸಹ.

ಸುಖದುಃಖ ವ್ಯವಹಾರ

ಭೋಗವೆಂಬುದು ತನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಇರುವ ಒಂದು ಸುಖ ಅಥವಾ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು. ಆದಾಗಿ ಸುಖದುಃಖಗಳು ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಿಶೇಷಗಳೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವಸ್ತುವು ತನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದೇ ಸುಖ. ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದೇ ದುಃಖ. ತಾರ್ಕಿಕರು ಚಂದನವನ್ನು ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಇದು ಅನುಕೂಲವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗು ತ್ತದೆ. ನಂತರ ಸುಖವು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಅನಂತರ ಆಂಧರ ಅನುಭವ ಎನ್ನುವರು. ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಿ ಗಳಾದ ನಾವು ಚಂದನವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಇದು ಅನುಕೂಲವೆಂದು ಉಂಟಾಗುವ ಜ್ಞಾನವೇ ಸುಖ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಪುರುಷಭೇದತ್ತಾಲುಮ್, ದೇಶಭೇದತ್ತಾಲುಮ್ ಅಲ್ಪಾನುಕೂಲಮಾಯುಮ್, ಪ್ರತಿ ಕೂಲಮಾಯುಮ್, ಉದಾಸೀನಮಾಯುಮ್, ಇರುಕ್ಕರಇವ್ವಿಭಾಗಜ್ಜಿಲ್ಲಾ ಮಿವ್ವಸ್ತುಕ್ಕುಕ್ಕು ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧಜಿ ಇನ್ರು. ಇದು ಇವರ್ಹಳುಡ್ಡೆಯ ಕರ್ಕ್ಕುಳ್ಳುಕ್ಕುಡಾದ ಸತ್ಯಸಜ್ಜಲ್ಪನಾನ ನೀಶ್ವರನಿವರ್ಹಳುಕ್ಕು ಫಲ ಪ್ರದಾನಂ ಪೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರಕಾರಮ್.

ಕರ್ಮಫಲಾನುಭವ ಯೋಗ್ಯತಾ

ಇಕ್ಕರ್ಮ ಫಲಮನುಭವಿಕ್ಕುಕ್ಕು ಬದ್ಧರುಕ್ಕು ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತ್ವೆಯುಮ್, ಸಹಕಾರಿಯೋಗ್ಯತ್ವೆಯು ಮುಣ್ಣು. ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತ್ವೆ ಪರತನ್ತ್ರ ಚೇತನತ್ವಮ್ ;

ಅನುಕೂಲ ಪ್ರತಿಕೂಲವಿಭಾಗ

ಈಶ್ವರ ವಿಭೂತಿಯಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಈಶ್ವರ ವಿಭೂತಿಯಾದ (ರೀಲಾ, ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿ) ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಅನುಕೂಲವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಈಶ್ವರನೂ ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತರೂ ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ತನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ (ಕರ್ಮಾಧೀನರಿಗೆ) ಕಾಲಭೇದದಿಂದಲೂ, ಪುರುಷಭೇದದಿಂದಲೂ, ದೇಶಭೇದದಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಪಾನುಕೂಲವಾಗಿಯೂ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿಯೂ, ಉದಾಸೀನವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ವಿಭಾಗಗಳೆಲ್ಲಾ, ಈ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧವಲ್ಲ. ಈ ವಿಭಾಗಗಳು ಇವರ್ಹಳುಡ್ಡೆಯ-ಈ ಬದ್ಧಚೇತನರ ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ, ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಈಶ್ವರನು ಇವರುಗಳಿಗೆ ಫಲಪ್ರದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಕಾರ ಈಶ್ವರನಿಗೂ, ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತರಿಗೂ ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳೂ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ ಬದ್ಧರಿಗೂ ಕೆಲವು ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳು ತೋರುತ್ತವೆಯಷ್ಟೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಎರಡು ಸ್ವಭಾವವು ಸರಿಯಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಅನುಕೂಲವೇ ಸ್ವಭಾವ. ಅನುಕೂಲ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಜ್ಞಾನವೇ ಸುಖ ಮತ್ತು ದುಃಖ. ಕಾಲಭೇದತ್ತಾಲುಮ್-ಶೀತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಸುಖಾನುಭವವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಉಷ್ಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ದುಃಖಾನುಭವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಪುರುಷಭೇದತ್ತಾಲುಮ್-ಒಂಟಿಗೆ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು ಭೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತೆ ಹಸುವಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ಭೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಅನ್ನಭೋಜ್ಯಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಅಮೃತಂತದಿವಾಕಸಾಮ್ | ಶ್ವಪಶೂವಿಟ್ತ್ವಣಾಹಾರಾಂ ಸಂತೋ ದಾಸ್ಯೈಕ ಜೀವನಾ|| ಎಂಬಂತೆ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಅನ್ನವು ಭೋಗ್ಯ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತ, ನಾಯಿಗೆ ಅಮೇಧ್ಯ, ಪಶುವಿಗೆ ಹುಲ್ಲು, ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಭಗವದ್ವಾಸ್ಯವು ಭೋಗ್ಯವು. ದೇಶಭೇದತ್ತಾಲುಮ್-ಹುಣಸೆಹಣ್ಣು, ಮೆಣಸಿಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದವು ಕೆಲವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಕೆಲವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅನುಕೂಲ ಪ್ರತಿಕೂಲಗಳಿಗೆ ಉಪಾಧಿಕ ಕರ್ಮವೇ ಉಪಾಧಿ ಈ ಉಪಾಧಿಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಅನುಕೂಲಾನುಭವವೇ (ಜ್ಞಾನವೇ) ಸುಖ ಪ್ರತಿಕೂಲಾನುಭಾವವೇ (ಜ್ಞಾನವೇ) ದುಃಖ

ಕರ್ಮಫಲಾನುಭವಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆ

ಇಕ್ಕರ್ಮಫಲಂ ಅನುಭವಿಕ್ಕುಕ್ಕು ಇತ್ಯಾದಿ-ಈ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಬದ್ಧ ಚೇತನರಿಗೆ ಸ್ವರೂಪ ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ಸಹಕಾರಿ ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ಉಂಟು. ಸ್ವರೂಪ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಭಗವತ್ಪರತಂತ್ರರಾಗಿ ಚೈತನ್ಯ ಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ಸಹಕಾರಿಯೋಗ್ಯತೆ ಎಂದರೆ ಅಪರಾಧದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ನಿತ್ಯರಿಗೂ ಮುಕ್ತರಿಗೂ ಪರತಂತ್ರ ಚೇತನತ್ವವು ಇರುವುದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪ ಯೋಗ್ಯತೆಉಂಟು ಆದರೆ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಅಭಿಮತ (ಇಷ್ಟ) ವಲ್ಲದ ವಿಪರೀತಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಇವರು ಮಾಡದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಪರಾಧ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲದೆ,

ಸಹಕಾರಿ ಯೋಗ್ಯತೆ ಸಾಪರಾಧತ್ವಮ್. ನಿತ್ಯರುಕ್ಕುಮ್ ಮುಕ್ತರುಕ್ಕುಮ್ ಪರತನ್ತ್ರ ಚೇತನತ್ವ
ಯಾಲೇ ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆಯುಣ್ಣೆಯಾಕುಲುಮ್ ಈಶ್ವರಾನುಭವತ ವಿಪರೀತಾನುಷ್ಠಾನಮಿಲ್ಲಾ ಮೈ
ಯಾಲೇ ಸಹಕಾರಿಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಈಶ್ವರ ಸರ್ವಪ್ರಶಾಸಿತಾನಾಯ್, ತಾನೊರುತ್ತರುಕ್ಕು
ಶಾಸನೀಯನನ್ನಿಕ್ಕೇ ನಿರ್ದೈಯಾಲೇ ಪರತನ್ತ್ರ ಚೇತನತ್ವಮಾಹಿರ ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆಯುಮಿಲ್ಲೆ
ಸ್ವತನ್ತ್ರನಾಹೈಯಾಲೇ ಸ್ವತನ್ತ್ರಜ್ಞಾತಿಲಂಘನಮಾಹಿರ ಸಹಕಾರಿಯೋಗ್ಯತೆಯುಮಿಲ್ಲೆ.

ಸಹಕಾರಿಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ ಈಶ್ವರನು-ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವಪ್ರಶಾಸಿತಾನಾಯ್-ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಿಯಮಿಸುವವನಾಗಿ
ತಾನು ಯಾರಿಂದಲೂ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದ, ಇವನಿಗೆ ವರತಂತ್ರ ಚೇತನತ್ವವೆಂಬ ಸ್ವರೂಪ
ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ ಸ್ವತಂತ್ರನು-ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸ್ವತಂತ್ರಜ್ಞಾತಿಲಂಘನಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಆ ರೀತಿ
ಯಾದ ಸ್ವತಂತ್ರಜ್ಞಾತಿಲಂಘನವೆಂಬ ಸಹಕಾರಿಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ಇಲ್ಲ

ಈಶ್ವರ ವಿಭೂತಿಯಾನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಸಹಕಾರಿಯೋಗ್ಯತೆಯುಮ್ ಇಲ್ಲೆ, ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದ
ಪರ್ಮಂತ, ಲಚಾರ್ಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುವುದೇನೆಂದರೆ ಅನುಕೂಲತ್ವ, ಪ್ರತಿಕೂಲತ್ವವೆಂಬ ಈ ಎರಡೂ ವಸ್ತು
ವಿನ ಶಕ್ತಿ ವಿಶೇಷ, ಅನ ಕೂಲತ್ವವು ನಿತ್ಯವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ನಿತ್ಯವಾಗಿದೆ ಅನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಯಾವದ್ದೂ
ಭಾವಿ ಅಂದರೆ ಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಿರುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬದ್ಧಜೀವಿಗೆ, ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಮಿತ ಪುಣ್ಯ
ವಶದಿಂದ, ಪ್ರಿಯತ್ವವು ಉಂಟಾದಾಗ ಆ ಫಲದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ ಫಲವೆಂಬುದು ಪ್ರೀತಿ ಅದೇ ಸುಖ
ಪ್ರಾಪ್ತಿಕೂಲ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಅನುಕೂಲ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅನುಭವವೇ ಸುಖ ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ
ಬೇರೆಯೊಂದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಅದೇ ಪುರುಷನಿಗೆ ಪಾಪ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಅದೇ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಿಯತ್ವವು ಉಂಟಾಗು
ತ್ತದೆಯೋ, ಅವನ ಆವಸ್ಥುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕೂಲ ರೂಪವಾದ ಶಕ್ತಿ ವಿಶೇಷವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಆ ರೀತಿಯಾದ
ಪ್ರತಿಕೂಲಾನ ಭವನನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಕರ್ಮದಿಂದ ಅನುಕೂಲತಾ ರೂಪ ಶಕ್ತಿವಿಶೇಷವು, ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ
ದ್ದರೂ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟದಾಗಿ ಫಲದಾಯಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆಗ ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರತಿಕೂಲಾನುಭವವು ಅಪ್ರೀತಿಕರ
ರೂಪವಾದ ದುಃಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಆ ಅಪ್ರೀತಿಯೇ ದುಃಖಕರ ಎಂದರ್ಥ ಅದರಿಂದ
ಉಂಟಾಗುವ ಬೇರೆ ಅನುಭವವಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಪುಣ್ಯವಶದಿಂದ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಪ್ರಿಯತ್ವವೂ,
ಪಾಪವಶದಿಂದ ನಿತ್ಯ ಅಪ್ರಿಯತ್ವವೂ ಉಂಟಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು
ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಅನುಕೂಲತ್ವ ಪ್ರತಿಕೂಲತ್ವವೆಂಬ ಎರಡೂ ಆಯಾಯಾ ಪುರುಷನ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಕವು
ಹಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸರ್ವಸುಹೃತ್ತಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಚೇತನನ ಪುಣ್ಯ ನಿರವೇಕ್ಷವಾಗಿ
ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲತ್ವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರ ಫಲಲಾಭಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವರ
ಪುಣ್ಯವು ಸಹಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುಣ್ಯವೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ, ನಿತ್ಯರುಗಳಿಗೆ, ಸರ್ವಸುಹೃತ್ತಾದ
ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪಾನುಗುಣವಾಗಿ, ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳೂ ಅನುಕೂಲಸ್ವಭಾವಗಳಾಗಿ, ಫಲಕ್ಕೆ
ತಡೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸುಖಾತ್ಮಕಾನುಭವಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೋ ಎಂದರೆ ಸ್ವತಃ
ಅಪಹತವಾಪ್ಯನಾದ್ದರಿಂದ, ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಸರ್ವವೂ ತನ್ನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವಂತೆ ವಿರಚಿಸಿರುವುದರಿಂದ
ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳೂ ತನ್ನಿಗೆ ವಿಭೂತಿಯಾಗಿ ಸರ್ವದಾ ಸುಖರೂಪಾನುಭವಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ,
ಪಾಪಿಗಳಿಗೆ ಆ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಫಲಪ್ರದವಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಶೇಷದಿಂದ, ವಸ್ತುವು ಇರುವ
ಪರ್ಮಂತ ಅಥವಾ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ, ಅಪಾಪ ಕರ್ಮದಿಂದ ಅನುಕೂಲತ್ವವು ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರತಿಕೂಲಾನುಭವಕ್ಕೆ
ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ

ಧರ್ಮಧರ್ಮಿರೂಪ ಜ್ಞಾನಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಸಾಧಾರಣಾಕಾರಮ್.

ಜೀವೇಶ್ವರರೂಪರಾನ ವಾತ್ಸಾಲ್ಯಕ್ಕಿಲ್ಲಾ ರುಡ್ಧಿಯವುಮ್ ಸ್ವರೂಪಂ, ಸ್ವಸ್ಥಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮ್. ಇದ್ಧರ್ಮಿ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಕಾಶತ್ವಕ್ಕು ಬದ್ಧರುಕ್ಕು ಮುಳ್ಳಡವೊರುಕಾಲತ್ತಿಲುಮ್ ಸಜ್ಜೋಚವಿಕಾಸಜ್ಜಿಲ್ಲೆ. ಸ್ವಾತ್ಮಾತ್ಮಕ್ಕಿಲ್ಲೆಯವುಮ್ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಮ್ ವಿಷಯಪ್ರಕಾಶನವೇಳ್ಳಿಯಿಲೇ ಸ್ವಾಶ್ರಯತ್ವಕ್ಕು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಜ್ಞಾನತ್ವಮುಮ್, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವಮುಮ್, ಧರ್ಮಧರ್ಮಿಕ್ಕುಕ್ಕು ಸಾಧಾರಣಮ್ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವತ್ವಕ್ಕು ವಿಷಯಿತ್ವಂ ಏತ್ತಮ್. ಧರ್ಮಿಯಾನವಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪತ್ವಕ್ಕು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಏತ್ತಮ್.

ಧರ್ಮಧರ್ಮಿ ಜ್ಞಾನಗಳ ಅಸಾಧಾರಣಾಕಾರ

ಜೀವೇಶ್ವರ ರೂಪ ಇತ್ಯಾದಿ ಜೀವೇಶ್ವರ ರೂಪವಾದ ಆತ್ಮರುಗಳೆಲ್ಲರ ಸ್ವರೂಪವು ತನಗೆ ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ. (ಸ್ವಸ್ಥಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಂ ತನಗೆ ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ.) ಜೀವೇಶ್ವರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬದ್ಧ ಜೀವರಿಗೂ ಸೇರಿ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲೂ (ಸುಷುಪ್ತಿ, ಮಹಾಪ್ರಳಯ ಕಾಲಗಳೂ ಸೇರಿ) ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸಗಳಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ಧರ್ಮಿ ಜ್ಞಾನವು ನಿತ್ಯ ತಥಾಚ ಸ್ವಸ್ಥಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವವೇ, ಸಮಾನ ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಸರ್ವಾತ್ಮರುಗಳ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಶ್ರಯತ್ವಕ್ಕು-ತನಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ-ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮ್-ತಾನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಬೇರೆ ಜ್ಞಾನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನತ್ವವೂ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವವೂ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯಿತ್ವವು (ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಡುವುದು) ಅಧಿಕ (ಅಸಾಧಾರಣಾಕಾರ). ಧರ್ಮಿಯಾದ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ (ಜೀವೇಶ್ವರರಿಬ್ಬರ ರೂಪಕ್ಕೆ) ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು ಅಧಿಕ (ಅಸಾಧಾರಣಾಕಾರ).

ಜ್ಞಾನತ್ವವೆಂದರೆ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶಕತ್ವಮ್-ಕಿಂಚಿನ್ನಿಷ್ಠ ಪ್ರಕಾಶಕಾರಣತ್ವಮ್-ಕಿಂಚಿತ್ ಒಬ್ಬವು ಆತ್ಮವಿಷಯವಾದರೆ ಆ ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸಲು ಕಾರಣ ಭೂತವೆಂದರ್ಥ. ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಿಂಚಿತ್ ಒಬ್ಬವು ತಿಳಿಸಿದರೆ, ಆ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ಅದಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾದ (ಅದರಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವ) ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಷಯೀಕರಿಸುತ್ತದೆ ಅದಾವದು-(ಅದಾಗಿ)ತನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಬೇರೆಯೊಂದರ ವಿಷಯವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದರ ವ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣವನ್ನು-ಮಾಡುವುದು ವ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣವೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನವು ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ವಿಷಯೀಕರಿಸಿದರೆ ಆ ವಿಷಯವು ವ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನವಿಷಯಿತ್ವವೇ ವ್ಯವಹಾರಾನು ಗುಣವೆಂದರ್ಥ ಒಂದು ಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾದರೆ ಆಗ, ತನಗೋ ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವಿಗೋ ವಿಷಯಿತ್ವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ತಥಾಚ "ಅಹಂ" ಎಂಬ ಧರ್ಮಿ ಜ್ಞಾನವು ತನ್ನ ವ್ಯವಹಾರಾನು ಗುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲೇ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ "ಘಟಂಜಾನಾಮಿ" ಎಂಬ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನವು, ಘಟವನ್ನು ತನ್ನ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಆನುಗುಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಯಾದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ವ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣ್ಯಪಾದಕತ್ವ ರೂಪಜ್ಞಾನತ್ವವು ಸಿದ್ಧ ವ್ಯವಹಾರಾನು ಗುಣ್ಯತ್ವ-ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಅರ್ಹತೆ ಎಂದರ್ಥ.

ಈ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಸಾಧರ್ಮ್ಯವನ್ನು (ಸಮಾನಾಕರ) ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು-(ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದ ಆಕಾರ) ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿದೆ ಮಂತಾಂತರಸ್ಥರು ಧರ್ಮಿಯಾದ ಆತ್ಮ ತತ್ವವನ್ನು-ಧರ್ಮಿ ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದೇ ಅಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರ ಹೃದಯ. ಹೇಗೆಂದರೂ ಜೀವ ಮತ್ತೆ ಈಶ್ವರ ರೂಪವಾದ ಆತ್ಮರುಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ತನಗೆ ತಾನೇ

ತೀಯುತ್ತದೆ ಈ ಧರ್ಮರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೂ ಬದ್ಧಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಸೇರಿ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸರೂಪವಾದ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ತಾನು ಫಲಿಯಾಗಿರುವುದು ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಉಂಟು ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ತೀಯುತ್ತೇನೆ, ಇದನ್ನು ತೀಯಲಿಲ್ಲ, ಎಂಬ ತೀಯಲಿಲ್ಲ ಕೆಲವು ಸಮಯ ಅನುಭವವೂ, ಇದಲ್ಲವೆನ್ನು ತೀಯುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಕೆಲವು ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವವೂ ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸ ರೂಪ ವಿಕಾರಗಳೆಂಬ ಆದ್ವೈತ್ಯರೂಪವು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಂದೇ ರೂಪವಾಗಿರುತ್ತೆ ಹೀಗೆ ಸವಿಕಾರತ್ವ ನಿರ್ಮಿಕಾರತ್ವಗಳಿಂದ ಉಭಯ ವಿಧವಾದ ಜ್ಞಾನಗಳು ಅಂದರೆ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಎರಡು ಜ್ಞಾನಗಳೂ ಉಂಟು ಎಂದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೆಲವರು "ಕಾನು: ಸಂಕಲ್ಪ: ಏತದ್ವರ್ಣಂ ಮನವಿವ" ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನ ವೃತ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ವಲ್ಲವೇ "ಏತದ್ವರ್ಣಂ ಮನವಿವ" ಎಂದು ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣಗಳ ಅಭೇದೋಪಚಾರ ದಿಂದ ಹೀಗೆ ಪ್ರಯೋಗದೆಯೇ ಹೋರತು ಬೀರೆಯಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನ ಈ ಎರಡು ಜ್ಞಾನಗಳೂ ಇವೆಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಏನು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ನಿದ್ರೆಮಾಡಿ ಎದ್ದವನು, "ಸುಖಮಹಮಸ್ವಾ ಸ್ವಂ" "ಸ ಖವಾಗಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡಿದೆ" ಎಂದು ಹೇಳುವ ಸ್ವಾನುಭವವೇ ಪ್ರಮಾಣ. ಸುಷುಪ್ತಿ(ಗಾಢನಿದ್ರೆ) ಮಾಡುವ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ, ಈ ಅನುಭವವಿಲ್ಲ. ಎದ್ದ ನಂತರವೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಸುಷುಪ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಗ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಕಾಸವಿಲ್ಲ ಆದ ಕಾರಣ ಸ್ವರೂಪ ಸುಖವೇ 'ಅಹಂ', ಎಂದು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಎದ್ದ ನಂತರ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರತಿಸಂಧಾನ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮವು ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವೆಂಬುದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅತ್ರಾಯಂ ಪುರುಷಃ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿರ್ಭವತಿ (ಉಪನಿಷತ್). ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಮತ್ಯಂತ ನಿರ್ಮಲಂ ಪರಮಾರ್ಥತಃ (ವಿ ಪು) ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು ಜ್ಞಾನಾಕಾರವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧ

“ಯಥಾ ಪ್ರಕಾಶಯ ತೇಕಃ ಕೃತ್ಸ್ನಂ ಲೋಕಮಿಮಂರವಿಃ | (ಗೀತೆ)

ಜ್ಞೇತ್ರಂ-ಜ್ಞೇತ್ರೀ ತಥಾಕೃತ್ಸ್ನಂ ಪ್ರಕಾಶಯತಿಭಾರತ || (ಗೀತೆ - 13-33)

ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವಂತೆ ಜೀವನು ಈ ಶರೀರವನ್ನು ತನ್ನ ಧರ್ಮ ಭೂತಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ, ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಧರ್ಮಧರ್ಮಜ್ಞಾನಗಳು ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂರ್ಯ ಅವನ ಪ್ರಕಾಶ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ

ನೇಲೂ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಯವಾದ ಧರ್ಮಿಗೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುವುದು ಧರ್ಮಜ್ಞಾನವು ನಿತ್ಯವೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವು ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವು ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಫಲಿಯು ಅಲ್ಲ. ಜಡತ್ವವು ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಾತ್ಮ ವಾದವು ಸರಿಯಲ್ಲ.

ಹಾಗಾದರೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಕರೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ಸರಿ ಎಂದರೆ ಸೌಸಾದೃಶ್ಯಭಾವವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹಾಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಜ್ಞಾನತ್ವವೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವವೂ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಆಕಾರ. ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯತ್ವವು (ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಡುವುದು) ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಆಕಾರ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು (ತನಗೆ ತಾನೇ ತೋಚುವುದು) ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಆಕಾರ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೇ-ಅಹಂತ್ವ, ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು, ಅನುಕೂಲತ್ವ ಏಕತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ತೋಚುತ್ತದೆ. "ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು ಅನುಕೂಲತ್ವ, ಏಕತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟ ತಯಾತ್ಮಸಪ್ರಕಾಶತಾಪ್ರಾ ತ್ಯನಾಮ್" ಎಂಬುದು ನ್ಯಾಯಸಿದ್ಧಾಂತದ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿ, "ಸೃಷ್ಟ್ಯವಾತ್ಮಾಕುಸಿದ್ಧಿಂ ಸ್ತುತಿರನುಭವತಿ ಸ್ವಾವ್ಯ ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಿಭಾವಂ" ಎಂಬ ತತ್ವಮುಕ್ತಾ ಕಲಾಪ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯರು ತಾವೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ

1 ಜ್ಞಾನತ್ವಮಾವುದು ? ಕಸ್ಯ ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶಕತ್ವಮ್ ಅದಾವದು ? ತನ್ನುಡೈಯ ವಾಹವು ಮಾಮ್, ವೇರೊನ್ನಿನುಡೈಯ ವಾಹವುಮಾಮ್, ಏದೇನು ನೊನ್ನಿನುಡೈಯ ವ್ಯವಹಾರಾನು ಗುಣ್ಯತ್ವೈ ಪ್ಪಣುಹೈ.

2. ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವಮಾವದು ? ತನ್ನೈ ವಿಷಯಾಕರಿಪ್ಪದೊರು ಜ್ಞಾನಾಂತರತ್ತಾಲ ಪೇಜ್ಜೈಯರ ತಾನೇಪ್ರಕಾಶಕೈ.

3. ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನತ್ತುಕ್ಕು ವಿಷಯಿತ್ವಮಾವದು ? ತನ್ನೈಯೊಗ್ಗಿಂದ ದೊನ್ನೈಕ್ಕಾಟ್ಟುಹೈ.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ “ಸ್ವಪದಂ ಸ್ವಾಸಾಧಾರಣ ಕಂಚಿದ್ಧರ್ಮವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಮ್ | ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನ ಸ್ಯತು ತಾವದಧಿಕ ಗ್ರಾಹಿತ್ವಂ ವಿಶೇಷ ಮಾಹ-ಮತಿರನು ಭವತಿ ಸ್ವಾನೈಯೋಸ್ಸಿದ್ಧಿಭಾವ ಮಿತಿ” ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ತಥಾಚ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ, ಸ್ವಾಸಾಧಾರಣವಾದ ಜ್ಞಾನಸ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವಾವಗಾಹನ ಜ್ಞಾನವು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಕೂಲತ್ವ ಏಕತ್ವವೆಂಬ ಸ್ವಾಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮವಿಷ್ಟ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವ ಗಾಹಿಯಾದ ಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಧಿಕವಾದ ಅಂತರ ಬಾಹ್ಯ ಸವ-ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಗ್ರಾಹಿಸು ವುದರಿಂದ (ತಿಳಿಯುವದರಿಂದ) ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯಿತ್ವವು ಅಧಿಕ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಕೂಲತ್ವೈಕತ್ವರೂಪ ಸ್ವಾಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮತ್ರಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡ ವ ಶಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲ. ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲವ ಸರ್ವವಾಗುತು ಶಕ್ತಿಯು ನಿತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆಕಿಂಚಿದವ ಗಾಹನ ಶಕ್ತಿ. ಇವನ್ನು ನಿರುತ್ತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನಪದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಎರಡು ಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪ ಟುತ್ತದೆ. ತಾವನ್ನಾತ್ಮ ಶಕ್ತಿಯ ಧರ್ಮಧರ್ಮಿಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ ಇದನ್ನು ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಆಚಾರ್ಯರು “ಜ್ಞಾನತ್ವಮಾವದು-ಏದೇನುನೊನ್ನಿನುಡೈಯ ವ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣ್ಯತ್ವೈ ಪ್ಪಣುಹೈ” ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ಅಹಮ್” ಎಂಬ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನವು ತನ್ನ ವ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣ್ಯತೆಯನ್ನು (ಜ್ಞಾನ ವಿಷಯತ್ವವನ್ನು) ತನ್ನಲ್ಲೇ ಮಾಡುತ್ತದೆ “ಘಟಂಜಾನಾಮಿ” ಎಂಬ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವು, ತನ್ನ ಮತ್ತು ಘಟ ವಿಷಯವಾದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ವ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣ್ಯಾಸಾದಕ ಜ್ಞಾನತ್ವವು, ಧರ್ಮಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವವು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದು.

ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯಿತ್ವವೆಂಬುದು, ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡು ವುದು. ಧರ್ಮಜ್ಞಾನವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಕೂಲತ್ವ, ಏಕತ್ವವಿಷ್ಟವಾದ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಕೆಲವರು ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಏಕತ್ವ, ಅನುಕೂಲತ್ವಗಳೊಡನೆ ಪ್ರಕಾಶ ಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿಗಳು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಗಳನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಿರ್ಧರ್ಮಾತ್ಮಕವಾದ ಧರ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿಷ್ಣುವೈತಿಗಳು ಒಪ್ಪಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದು ಅಸಮರ್ಪಕವೂ ನಿರ್ವಿಶೇಷ ಜೈತನ್ಯವು ಒಂದೇ ಎಂಬುದು ಕುದ್ಯಷ್ಟಿಗಳಮತ ಅದನ್ನು ವಿಷ್ಣುವೈತಿಗಳಾದ ನಾವು ಖಂಡಿಸಿದ್ದೇವೆ ಹಾಗಿರುವಾಗ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಅನುಕೂಲತ್ವ, ಏಕತ್ವಗಳು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ವಸ್ತುಂತರಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅನೇಕ ಜೀವಾತ್ಮ ರೂಪ ನಿರ್ಧರ್ಮಾತ್ಮಕ ಧರ್ಮಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದು ಅಪಹಾಸ್ಯವೆಂದೆ ಅದ್ವೈತಿಯು ಒಂದು ನಿರ್ಧರ್ಮಾತ್ಮಕ ರತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾನೆ ನೀವುಗಳು ಅಂತಕೋಟಿ ನಿರ್ಧರ್ಮಾತ್ಮಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ

ಅಜೀತನ ಪದಾರ್ಥಗಳು ವ್ರಕೃತಿ, ಕಾಲ, ಶುದ್ಧಸತ್ವ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ, ಇಷ್ಟೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮೈಲೈತನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಕೂಲತ್ವ, ಏಕತ್ವವೆಂಬ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶರೂಪ ಅಜೀತನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಕಾರ

4. ಆತ್ಮಾತ್ಮಕುಳ್ಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವನಾವದು ? — ಸ್ವಸ್ಥಿ ಭಾಸಮಾನತ್ವಂ, ಅದಾವದು ? ತ್ವಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವಕುತ್ವಾತ್ ಫಲಿಯಾಯಿರುಕ್ಚೈ ಎನ್ನಪಡಿ.

ಏದೇನು ನೋರುವಸ್ತುವಿನ್ ಪ್ರಕಾಶತ್ವಕು ಫಲಿವನ್ನಿರ ಸಮಾನ್ಯಾಕಾರತ್ವೈ ತ್ವಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವಕುತ್ವಾತ್ ಫಲಿ, ಎನ್ನ ವಿಶೇಷಿತವಾರೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವನಾಮ್. ಇವಿಶೇಷ ಮಿಲ್ಲಾದವಸ್ತುವುಳ್ಳು ಇಸ್ಸಾನಾ ನ್ಯಮು ಮಿತ್ತೋಡು ವ್ಯಾಪ್ತಮಾನ ಚೇತನತ್ವಮುನ್ ಇಲ್ಲೈ. ಇದ್ದ ರ್ದಧಿಗಳಿರುಣ್ಣುನ್ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾಯಿರುನ್ದಾಲುನ್, ನಿತ್ಯತ್ವಾದಿ ಧರ್ಮವಿಶೇಷವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪಗಳಿರೇ ಜ್ಞಾನಾಂತರವೇದ್ಯಗಳು ಮಾನ್. ತನ್ನ ಜ್ಞೆಯ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಂ ತನುಕ್ಳು ಜ್ಞಾನಾಂತರವೇದ್ಯ ಮಾವೋದು, ಪ್ರಸರಣ ಭೇದ ಮಾತ್ರತಾಲೇ ಜ್ಞಾನಾಂತರ ವ್ಯಪದೇಶಮ್.

ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳುವುದು ಕಾಣುವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು, ಅನುಕೂಲತ್ವ, ಏಕತ್ವಗಳು ಗುಣಗಳೇ ಹೊರತು, ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಗಳಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಬೇರೆ ದ್ರವ್ಯವಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಹಾಗೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಒಪ್ಪಿಲ್ಲ ಅದ್ರವ್ಯವೆಂದರೆ, ಅದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವವಿಲ್ಲ. ಉಂಟೆಂದರೆ “ಬುದ್ಧಿಃ ದ್ರವ್ಯಂ ವಿಕಾರಾನ್ವಯಿತ ಇತರನತ್ ಬೋದ್ಧವಜ್ಞಾ ಜಡತ್ವಾತ್” ಎಂಬ ತತ್ವಮುಕ್ತಾ ಕಲಾಪ ಶ್ಲೋಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ‘ತದಯಂ ಪ್ರಯೋಗ - ಬುದ್ಧಿಃ ದ್ರವ್ಯಂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ತ್ವಾದಾತ್ಮವತ್’ ಎಂಬ ಅನುಮಾನದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯತ್ವಾಭಾವವತ್ತುಗಳಾದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿಗಳಾದ ಅದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವರೂಪ ಹೇಳುವಿರುವುದರಿಂದ ಅ ಹೇಳುವಿಗೆ ವ್ಯಭಿಚಾರ ದೋಷವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ

ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು (ಅಹಂ) ಅನುಕೂಲತ್ವ ಏಕತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ತನಗೆ ತಾನೇ ಸ್ಪರಿಸುವುದು. ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ತನಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ತನ್ನನ್ನೂ ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದು. ಎಂಬುದೇ ಆಚಾರ್ಯಜಿವಿತ

ಆತ್ಮಾತ್ಮಕುಳ್ಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವನಾವದು ಇತ್ಯಾಗಿ ವೈಶೇಷಿಕಾದಿಗಳು ಜಡಾತ್ಮವಾದಿಗಳು ಚೇತನತ್ವಕ್ಕೆಂತ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು ಅಹಂತ್ವಗಳು ಬೇರೆಯಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಚೇತನತ್ವವು ಸರ್ವಾತ್ಮ ಸಾಧಾರಣ ಆಯಾಯಾ ಆತ್ಮವಿಶ್ರಾಂತವಾದ ಅಹಂತ್ವವು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ. ಅದೇ ಇದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಒಂದೇ ಆತ್ಮ ಪ್ರತಿ ರೂಪ ಭಿನ್ನವಲ್ಲವೆಂದು ಏರ್ಪಟ್ಟು, ಅಹಂ ಚೇತನಃ ಎಂಬ ಅನುಭವವು ಅನ್ಯರನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅನ್ಯ ಶರೀರದ ಜೀವನ ಸುಖದ ಖಾನ್ದನವು ತನಗೂ ಉಂಟಾಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಅನುಭವವಿಲ್ಲ ದುದರಿಂದ ಅಹಂತ್ವವೇ ಬೇರೆ. ಚೇತನತ್ವವೇ ಬೇರೆ ಅಹಂತ್ವವು ಪ್ರತಿಶರೀರ ಭಿನ್ನವಾದ ಆತ್ಮನಧರ್ಮ. ಅನೇಕಾತ್ಮ ವಾದವು ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯವೆಂಬ ದನ್ನು ಆತ್ಮಾತ್ಮಕುಳ್ಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವನಾವದು ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿದ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳ ಹೃದಯ. ಆತ್ಮರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೆಂಬುದು ತನಗೆ ಭಾಸವಾಗುವುದು ಅದಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ತಾನು ಫಲಿಯಾಗಿರುವುದು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಫಲಿ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಾಕಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಫಲಿ ಎಂದು ವಿಶೇಷಿಸುವುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು ಫಲಿ — ಫಲ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ ಭೂತನು ಎಂದರ್ಥ ಹೀಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ, ಸಾಮಾನ್ಯಧರ್ಮವನ್ನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೆಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಹಂ ಬುದ್ಧಿ ವಿಷಯತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ ಫಲಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ಆತ್ಮಾ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಅಹಂಬುದ್ಧಿ ವಿಷಯವಾಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುತ್ತದೆ ಆದರೂ ಈ ಆತ್ಮರುಗಳಿಗೆ ಈ ವಿಶೇಷದ ಹಾಗೆ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯವೂ, ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಚೇತನತ್ವವೂ ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುವಾಗ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂನು (ಏಟ್ರಮ್) ಅಸಾಧಾರಣವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆನೇಂಬುದನ್ನು ಇವಿಶೇಷ ಮಿಲ್ಲಾದ ವಸ್ತುವುಳ್ಳು ಇಸ್ಸಾನಾನ್ಯಮುನ್ ಇತ್ತೋಡು ವ್ಯಾಪ್ತಮಾನ ಚೇತನತ್ವಮುನ್ ಇಲ್ಲೈ,

ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೆಂಬ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲದ ವಸ್ತುವಿಗೆ, ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಫಲಿತವೆಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಕಾರವೂ, ಇದರೊಡನೆ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಚೇತನತ್ವವೂ ಇಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯಕಾರವೂ, ಚೇತನತ್ವವೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಧೀನಗಳು. ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಫಲಿತರೂಪ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು ಇಲ್ಲದ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿಗೆ, ತದುವರ್ಜೀವಕವಾದ “ಫಲಿತವುಂಜಾನಾಮಿ” ಎಂಬ ವ್ಯವಹಾರಾಶ್ರಯತ್ವ ರೂಪ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶ ಫಲಿತವು ಘಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ವ್ಯಾಪ್ತಮಾನ ಚೇತನತ್ವಮ್ -

ತಥಾ ಚ ನಿವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧಿಕವಾದ ಚೇತನತ್ವವು ಸರ್ವಾತ್ಮಸಾಧಾರಣವು. ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಫಲಿತವಾದರೋ, ಆಯಾಯಾ ಆತ್ಮವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿ, ಆಹಂತ್ವಪರಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬೇರೆ. ಆತ್ಮಶಬ್ದವು ಆಸ್ಮತ್ಕೃತ್ವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ಚೇತನಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಚೇತನತ್ವ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೆಂಬುವ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ, ಯಥಾ ಪ್ರಯೋಗ ಅರ್ಥ.

ಅನಂತರ ಪ್ರಕೃತಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಒಂಕೆಯನ್ನು ಸರಿಹರಿಸುವುದಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಇದ್ಧರ್ಮಧರ್ಮಿ ಹಳಿರಂದುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಜ್ಞಾನಾಂತರ ವ್ಯವದೇಶ್ಯಮ್, ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ

ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುವಾಗ ಜ್ಞಾನಾಂತರದಿಂದ ತಿಳಿಯಪಡದು ಎಂದು ಸರ್ವವಸಾನ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕುದೃಷ್ಟಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಜ್ಞಾನವೂ ಅನ್ಯರಜ್ಞಾನವೂ ನಿತ್ಯತ್ವಾದ್ಯಾಕಾರಗಳಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರ ವೇದ್ಯವೆಂಬುದು ಅನುಭವ ಸಾಕ್ಷಿ

ಈ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನ, ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಗಳೆರಡೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಾಂತರ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರೂ, ಧರ್ಮಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು, ಅನುಕೂಲತ್ವ, ಏಕತ್ವಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರೂ, ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟ ತತ್ವ ರೂಪವು ಅನ್ಯಾನಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರೂ, ಇವುಗಳ ನಿತ್ಯತ್ವ ವಿಭಿನ್ನ ಅಣುತ್ವಾದಿ ಧರ್ಮಗಳು ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಗಳಾಗಿ ಜ್ಞಾನಾಂತರದಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಹಾಗಾದರೆ ಎರಡು ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪುಕೊಳ್ಳುವಿರಾ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯರು, ತನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಮ್, ಇತ್ಯಾದಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ನೀಲವಾದ ಘಟವನ್ನು ನೋಡಿದೆನು, ಎಂದು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ನೀಲಘಟ ದರ್ಶನ ಜ್ಞಾನವು, ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂಬ ಜ್ಞಾನಾಂತರದಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಾಂತರವೂ ಮೊದಲನೆಯ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸರಣ ಭೇದ - ಅವಸ್ಥಾಭೇದ ಈ ಪ್ರಸರಣ ಭೇದ - ಅವಸ್ಥಾ ಭೇದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಜ್ಞಾನಾಂತರವೆಂದು ವ್ಯವದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಎರಡೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜ್ಞಾನವಲ್ಲ ಧರ್ಮ ಭೂತಜ್ಞಾನವು ಒಂದೇ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನೇಕ ಅವಸ್ಥಾ ಭೇದ ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಪುನಃ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರಥಮ ಜ್ಞಾನದ ಅವಸ್ಥಾಭೇದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಾಂತರವಿಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವು ಜ್ಞಾನತ್ವಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ತಾನಾಗಿಯೇ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಇದರಿಂದ ಸರ್ವ ನಿರ್ವಿರ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಜ್ಞಾನ ನಿತ್ಯತ್ವ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲ

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೂ ನನಗೆ ಈಗ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾಯಿತು ಉಂಟಾದ ಜ್ಞಾನವು ಈಗ ನಷ್ಟವಾಯಿತು (ಮರೆತಹೋಯಿತು) ಎಂಬ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ವೈಶೇಷಿಕಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ಅನೇಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪ ಬೇಕಲ್ಲವೆ, ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು, ಮೇಲೂ ಇದು ಹಿಂದೆಯೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಪ್ರತಿ ಸಂಧಾನ ಜ್ಞಾನಕ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಇದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಮೇಯಗಳಿಗೆ ಭೇದವು ದುರ್ವಾರವು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿವ್ರಾದಿದಶಯಲ್ಲಿ

ತ್ರಿನಿಧಿ ಅಚೇತನ ನಿರೂಪಣಮ್

ತ್ರಿನಿಧಿಾಚೇತನಂಗಳುಮ್ ಪರರುಕ್ಕೇ ತೋನ್ಮುಕ್ತದನವಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಅಚೇತನತ್ವ ಮಾನದು ? ಜ್ಞಾನಾತ್ರಯಮುನ್ರಿಕ್ಕೇಯೊಗ್ರಹೈ. ಹಿರರುಕ್ಕೇತೋನ್ಮುಕ್ತಯಾವುದು ? ತಪ್ರಕಾಶ ತ್ತುಕ್ಕುತ್ವಾ ಪು ಯನ್ರಿಕ್ಕೇಯೊಗ್ರಹೈ, ಇವ್ವು ಇರಣ್ಣುಮ್ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಾದಿಹಳುಕ್ಕುಮ್ ತುಲ್ಯಮ್. ತ್ರಿನಿಧಿಾ ಚೇತನಜ್ಞೇನೈಡುತ್ತು ವ್ಗ್ರಹಿಲ್ ಪ್ರಕೃತಿಯುಮ್ ಕಾಲಮುಮ್ ಜಡಂಗಳ್. ಶುದ್ಧಸತ್ವ ಮಾನ ದ್ರವ್ಯತ್ವೈ ಜಡಮುನ್ರು ಶಿಲರ್ ಶೋಲುಮರ್ಹಳ್.

ಜಡತ್ವ ನಿರೂಪಣಮ್

ಜಡತ್ವಮಾನದು ? ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮುನ್ರಿಕ್ಕೇಯಿರುಕ್ಕೈ. ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಾದಿಪರಾನುರ್ದಂ ಪಣ್ಣಿ ನಮರ್ಹಳ್, ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕತ್ವಂ ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧಿ ಮಾಹೈಯಾಲೇ ಶುದ್ಧಸತ್ವದ್ರವ್ಯತ್ವೈ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ಮುನ್ಪರ್ಗಳ್.

ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚ. ಜಾಗರದಿದಶೆಯಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ಎಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನೂ 'ತನ್ನ ಡೈಯ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಮ್ ಪ್ರಸರಣ ಭೇದತ್ತಾಲೇ ಜ್ಞಾನಾಂತರ ವ್ಯಪದೇಶಮ್' ಎಂಬ ವಚ್ಚದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರ ಇದರ ಭಾವವೇನೆಂದರೆ, "ನವಿಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನತೇವಿಪರಲೋಪೋ ವಿದ್ಯತೇ ನಿತ್ಯಾ ಏವಾತ್ಮನೋ ಹಿತೇ", ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಿಂದ, ಧರ್ಮಜ್ಞಾನದ ಹಾಗೆ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವೂ ಅನಾದಿ, ಅವಿನಾಶಿ. ಅಂತಹ ಒಂದೇ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಹಾರಗಳೂ ಉಂಟಾಗುವಾಗ ಅನೇಕ ಜ್ಞಾನ ಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಾಕೃತ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ, ಆಯಾಯಾ ಪರಿಣಾಮ ಭೇದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅವುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ವಿನಾಶ ವ್ಯವಹಾರಗಳೂ, ಪರಸ್ಪರ ಉಪಕಾರೋಪಕಾರಕ ಭಾವವೂ, ಯಥಾಪ್ರಮಾಣ ಉಪಪನ್ನ ವಾಗ್ವವಂಕೆ, ಜ್ಞಾನೈಕ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ತತ್ಪದಪಸ್ಥಾ ಭೇದದಿಂದ ಭಿನ್ನತ್ವವೂ, ಒಂದೇ ಉಪಾದಾನಕತ್ವದಿಂದ ವಿಷಯ ವಿಷಯಿ ಭಾವಾದಿ ಸರ್ವವೂ ಉಪಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ ಸುಷುಪ್ತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಸರಣ ವಿಲ್ಲ, ಧರ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಸುಪ್ತೋತ್ಥಿತನು "ಸುಖಮುಪಮಸ್ವಾಪ್ನಂ" ಎಂದು ಶ್ರುತಿ ಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ತ್ರಿನಿಧಿಾ ಚೇತನದ್ರವ್ಯ ನಿರೂಪಣೆ

ಅನಂತರ ಅಚೇತನ ದ್ರವ್ಯ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು "ತ್ರಿನಿಧಿಾಚೇತನಂಗಳ್" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರ ಪ್ರಕೃತಿ, ಕಾಲ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವವೆಂಬ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಅಚೇತನಗಳೂ, ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದ ಹಾಗೆ ಇತರರಿಗೇನೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದವುಗಳು. ಅಚೇತನವೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಶ್ರಯವಿಲ್ಲದೇ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಇರುವುದು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚೇತನನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕುಚಿತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸರಣವುಳ್ಳವನಾಗಿರು ತ್ತಾನೆಯೇ ಹೊರತು ಜ್ಞಾನಾತ್ರಯವಿಲ್ಲದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಜ್ಞಾನಾತ್ರಯ ಮುನ್ರಿಕ್ಕೇ, ಎಂದು ಜ್ಞಾನಾಂತರಾಭಾವವು ಅಚೇತನಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಿರರುಕ್ಕೇ ತೋನ್ಮುಕ್ತೈ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇತರರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ತೋರುವುದೆಂಬುದು, ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ತಾನು ಫಲಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದು. ಅದಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ತಾನು ಅನುಭವಿಸದೇ ಇರುವುದು - ಪರಾಕ್ರವೇಂದರ್ಥ, ಇತರರಿಗೇನೆ ಭಾಸಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಅಚೇತನತ್ವವೂ ಪರಾಕ್ರವೂ, ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ, ಒಬ್ಬ ಗುಣಕ್ರಿಯಾದಿ ಅದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೂ, ತುಲ್ಯ.

ಜಡ ದ್ರವ್ಯ ನಿರೂಪಣೆ

ತ್ರಿನಿಧಿಾ ಚೇತನಗಳೆಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯೂ, ಕಾಲವೂ ಜಡವದಾರ್ಥಗಳು.

ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತೋಷಪಸಾದನಮ್

ಇಪ್ಪಡಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾಹಿಲ್, ಸಂಸಾರಿಹಳುಕ್ಕು ಶಾಸ್ತ್ರವೇದ್ಯಮಾಹ ವೇಣ್ಣಾಭೇ, ತಾನೇ ತೋನ್ರಿ ವೇಣ್ಣಾವೋ ವೆನ್ನಿಲ್ ? ಸರ್ವಾತ್ಮಕಳುಡೈಯೆವುಮ್ ಸ್ವರೂಪಮುಮ್ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಮುಮ್ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾಯಿರುಕ್ಕು, ಸ್ವರೂಪಮ್ ತನಕ್ಕೇ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾಯ್ ವೇರೆಲಾರ್ ಮು ಜ್ಞಾನಾಸ್ತರ ವೇದ್ಯಮಾನಾರೊಲ್ಲಲವುಮ್, ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಂ ಸ್ವಾತ್ರಯುತ್ತುಕ್ಕು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾಯ್, ಇತರರ್ಮ್ಯಯಂ ಪ್ರಕಾಶ ಮಲ್ಲಾ ದಾಪ್ಪೊಲವುಮ್, ಇದುವುಮ್ ನಿಯತವಿಷಯ ಮಾಹ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾನಾಲ್ ವಿರೋಧಮಿಲ್ಲೆ.

ಯೋವೇತ್ತಿಯುಗಪತ್ಸರ್ವಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಣ ಸದಾಸ್ವತಃ |

ತಂಪ್ರಣಮ್ಯ ಹರಿಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ನ್ಯಾಯತತ್ವಂ ಪ್ರಚಕ್ಷ್ಮಹೇ ||

ಎನಾಹಿರ ಪಡಿಯೇ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನತ್ತಾಲೇ ಸರ್ವತ್ವಯುಮ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿತ್ತುಕ್ಕೊಂಡಿರುಕ್ಕಿರ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯಮ್ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾಯಿರುಕ್ಕಿರ ಪಡಿಎಜ್ಜಿನ್ನೇಯೆನ್ನಿಲ್ ? ಇವನು ಡೈಯ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಮ್ ದಿನ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಮ್ ಮುದಲಾಹ ಸರ್ವತ್ವಯುಮ್ ವಿಷಯೋ ಕರಿಯಾನಿರ್ಮ, ದಿನ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಮ್ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾಹಿರಾಪ್ಪೋಲೇ ಇದುವುಮ್ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾಯಿರುಕ್ಕಲಾಮ್. ಇಪ್ಪಡಿ ನಿತ್ಯರುಕ್ಕುಮ್ ತುಲ್ಯಮ್. ವಿಷಯಪ್ರಕಾಶಕಾಲತ್ತಿಲೇ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಂ ಸ್ವಾತ್ರಯುತ್ತುಕ್ಕೇ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾನಾರೊಲ್ಲಲೇ ಮುಕ್ತರುಕ್ಕುಮುವ್ವವಸ್ಥೆಯಿಲೇ ಇದು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನಾಲ್ ವಿರೋಧಮಿಲ್ಲೆ.

ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ನಿರೂಪಣೆ

ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೆಲವರು ಜಡ ಪದಾರ್ಥವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಇದು ದೇಶಿಕರಿಗೆ ಅಭಿಮತವಲ್ಲ ಜಡತ್ವವೆಂದರೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಲ್ಲದೇ ಇರುವುದು ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಮವರ್ತಮಾಡಿದವರು ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕತ್ವವು ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಿದ್ಧವಾದ್ದರಿಂದ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವು. ಅದರಿಂದ ಅದು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇದು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರಿಗೆ ಅಭಿಮತ (ರಥಸ್ಯಾಮ್ನಾಯ) ಚಿನ್ಮಯೈಃ ಸಪ್ರಕಾಶೈಶ್ಚ | ಕಿಮಾತ್ಮಕೋ ಭಗವಾನ್ | ಕಿಮಾತ್ಮಿಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿಃ | ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕೋ ಭಗವಾನ್ | ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಿಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿಃ | (ಅರ್ಥವಶಿಖೋಪನಿಷತ್ತು) ತದಿದಂಪರಂ ಪುಂಡರೀಕಂ ವಿಜ್ಞಾನ ಘನಂ | (ಪಂಚರಾತ್ರ ಸಂಹಿತೆ) ಜ್ಞಾನಾನಂ ಮಯಾ ಲೋಕಾಃ | (ವ್ಯಕ್ತಿಃ—ದಿ ವ್ಯ ಮಂ ಗಳ ವಿ ಗ್ರಹಃ) ಅದಿಪದವು ರಥಸ್ಯಾಮ್ನಾಯ, ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಈ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಭೂಷಣಾಯುಧಗಳು ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳು, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಲೋಕ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಮಂಟಪ ಗೋಪುರಾದಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ರೂಪ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯಗಳು, ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಇಪ್ಪಡಿ-ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದರೆ, ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡದೆ, ತಾನೇ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡಬೇಕಲ್ಲವೇ, ಎಂದರೆ ಸರ್ವಾತ್ಮರುಗಳ ಸ್ವರೂಪವೂ, ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವೂ ಮಾಹ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುವಾಗ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೇ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿದ್ದು ಇತರರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಲ್ಲದೆ ಇತರ ಹಾಗೆ, ಇದುವುಮ್-ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯವೂ ನಿಯತವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾದರೆ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ ನಿಯತ ವಿಷಯ - ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ಮಾನಾಲ್-ಇತ್ಯಾದಿ ಎಂದರೆ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಈಶ್ವರ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವು ಇರುವುದು ಬಾಧಕ ವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಸ್ವರೇಶ್ವರನಿಗೂ, ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರಿಗೂ, ಅವರವರ ಧರ್ಮ ಭೂತಜ್ಞಾನವು ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾವ ಸಂಕೋಚವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುವಾಗ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಧರ್ಮ ಭೂತಜ್ಞಾನವು ಸದಾ

ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನತ್ತಿ ನುಡೈಯ ಸ್ವಾತ್ಮಪ್ರಕಾಶನ ಶಕ್ತಿಯಾನದು ವಿಷಯಪ್ರಕಾಶನಿಲ್ಲಾದ ಕಾಲತ್ತಿಲ್ ಕರ್ಮವಿಶೇಷಜ್ಞಳಾಲೇ ಪ್ರತಿಬದ್ಧಿಯಾನಾರೋಪೇ ಶುದ್ಧಸತ್ಯತ್ತಿನುಡೈಯ ಸ್ವಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ ಶಕ್ತಿಯುಮ್ ಬದ್ಧ ದಶೈಯಿಲ್ ಪ್ರತಿಬದ್ಧ ಯಾಹೈಯಾಲೇ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯಂ ಬದ್ಧಕ್ಕು ಪ್ರಕಾಶಿ ಯಾದೊಳ್ಳಿಹಿರದು.

ಧಿಯಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವಂ ಮುಕ್ತಾಸ್ವಾಭಾವಿಕಂ ಯಥಾ |

ಬದ್ಧೇ ಕದಾಚಿತ್ಸಂರುದ್ಧಂ ತಥಾತ್ಮಾಪಿ ನಿಯಮ್ಯತೇ ||೧||

ವಿಷಯೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯವು ಅವರುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ, ಎಂಬ ಸಂದೇಹವನ್ನು, “ಯೋ ವೇತ್ತಿ ಯುಗ ಪತ್ ಸರ್ವಂ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥಮುನಿಗಳು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ನ್ಯಾಯ ತತ್ವ ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ ಯು - ಯಾವ ಹರಿಯು ಯುಗಪತ್ - ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೆಯೇ ಆತ್ಮರುಗಳಿಗೆ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ ವೇದನ, ಅದೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ), ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಣ ಸರ್ವವನ್ನು ಹರಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಸದಾ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧ ದಶೆಯಲ್ಲೇ ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಿಲ್ಲ ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸದಾ ಸರ್ವ ವಿಷಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಸಿತ್ಯ ಸೂರಿಗಳಿಗೂ ಸದಾ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಿದ್ದರೂ ಅದು ಸ್ವತಃ ಅಲ್ಲ ಭಗವದಧೀನ. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸ್ವಾಧೀನ - ಆನ್ಯಾಧೀನವಲ್ಲ, ಸಾಭಾವಿಕವೆಂದರ್ಥ ಇಂಥಹ ಹರಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನ್ಯಾಯ ತತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ. ಶ್ರುತ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವು ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು, ಸಂಭವತ್ ಸಕ್ಷಾಂತ ರೋದಾಪರಣವೆಂದು ಶ್ರೀ ಕರೂರು ಸಾವಿಗಳುಮರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ

ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯ ದ್ರವ್ಯವು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾದ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಾದಿ ಲೋಕಗಳೂ ಸಹ ಏಕೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನತ್ತಿನುಡೈಯ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನ ಶಕ್ತಿಯು, ವಿಷಯ ಸ್ಪರ್ಶವಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಕರ್ಮವಿಶೇಷದಿಂದ ಪ್ರತಿಬದ್ಧವಾಗಿರುವಂತೆ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯದ ಸ್ವಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ ಶಕ್ತಿಯೂ ಸಹ, ಬದ್ಧದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವೂ, ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾದ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಾದಿ ದಿವ್ಯ ಲೋಕಗಳೂ, ಕರ್ಮ ಬದ್ಧರಾದ ಜೀತನರಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಏತಾನನ್ಯಾತ್ರೇಣ ನಾಸ್ತಿ ಕವಾದವು ಕೂಡದು ಎಂಬುದು ಭಾವ.

ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನತ್ತಿನುಡೈಯ ಸ್ವಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ ಶಕ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಿಂದ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನ ಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಎರಡು ಶಕ್ತಿಗಳಿವೆ. ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನ ಶಕ್ತಿಮಾತ್ರ ಬಾಹ್ಯ ಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೂ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮಿ ಜ್ಞಾನಗಳ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಕಾರಿಕೆ :- ಧಿಯಃ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವಂ, ಎಂಬ ಕಾರಿಕೆಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಯೋವೇತ್ತಿ ಯುಗಪತ್ ಸರ್ವಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸರ್ವ ವಸ್ತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವು, ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುವ ಪ್ರಕಾರವು

ಇವುಗಳನ್ನು ಅವಸ್ಥಾಂತರಾಪತ್ತಿ ವಿಕಾರಿ ದ್ರವ್ಯವುಳ್ಳವಿರುದ್ಧಮನ್ಯು. ಆಹೈಯಾಲೇ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರತಿಪನ್ನಾರ್ಥವುಳ್ಳವು ಯುಕ್ತಿ ವಿರೋಧವು ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ. ಇಂಗನನ್ನಿಕ್ಕೇ ಉಪಚಾರತ್ತಾಲೇ ನಿರ್ವಹಿಸು ಪಾರ್ಕಲ್, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪತೆಲುಮ್ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಶಬ್ದಜ್ಞೆ ಉಪಚಾರತ್ತಾಲೇ ಅನ್ಯಪರ ಜ್ಞಾಕುಲಾವನ್

ದೇಗಿಂದರೆ, ಇವನುಡೈಯ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ತೀರಿಸುತ್ತಾರೆ ಇವನುಡೈಯ ಈ ಭಗವಂತನ ಧರ್ಮ ಭೂತಜ್ಞಾನವು ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಷಯೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ), ಈ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು (ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ) ಸ್ವಯಂ - ತಾನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಈ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯ ದ್ರವ್ಯವು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯಾ ಲೋಕಾಃ - ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಿಕಾವ್ಯಕ್ತಿಃ ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಅಪಲಾಪ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಸತ್ಯಂ, ಜ್ಞಾನಂ ಎಂಬ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ, ಜ್ಞಾನ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಅಪಲಾಪ ಮಾಡಬಹುದಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಸಯೂಧ್ಯರೂ ಮಾಡದೆ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆಂಬುದಿಲ್ಲವೆ

ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಜೀವಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೂ, "ಇದಮಹಂ ವಿಜ್ಞಾನಾಮಿ" ಇತ್ಯಾದಿ ಸರ್ವಾನುಭವ ಸಾಕ್ಷಿಕವಾಗಿ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ.

ಧಿಯಃ—ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ, ಮುಕ್ತಾ —ಮುಕ್ತಿದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಂ—ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ, (ಕದಾಚಿದಪಿ)—ಯಾವಾಗಲಾದರೂ, ಒಂದು ಸಲವಾದರೂ (ಅಸಂರುದ್ಧಂ)—ತಿರೋಹಿತವಿಲ್ಲದ, ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವಂ— ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವವು, ಯಥಾ— ಹೇಗೆ, ಬದ್ಧೇ ಕದಾಚಿತ್ ಸಂರುದ್ಧಂ— ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗೆ ವಿಷಯ ಪ್ರಕಾಶನವಿಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಕರ್ಮದಿಂದ ತಿರೋಹಿತವಾಗಿದೆಯೋ, ತಥಾ— ಅನ್ಯಾಯದಂತೆ, ಆತ್ಮಾಪಿನಿಯನ್ಯು ತೇ—ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯವಿಷಯವಲ್ಲೆಯೂ, ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಇದೆ ಅದಾಗಿ ಮುಕ್ತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವವು ಬದ್ಧ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೇನೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಸಮಂಜಸವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳಿಗೂ, ಭಗವಂತನಿಗೂ ಸದಾಕಾಲವೂ ಯಾವ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಂತೆ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವೂ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ

ಹೀಗೆ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವ ತದಭಾವಗಳನ್ನು ಕಾಲಗ್ರೇದ ಪುರುಷಭೇದದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ದೃಷ್ಟಾಂತ ದಾಷ್ಟಾಂತಿಕಗಳಲ್ಲಿ, ಅನೇಕಾವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದು ವಿರುದ್ಧವಲ್ಲವೆ ಎಂದರೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅದಾಗಿ ಮೇಲೆ ನಿರೂಪಿಸಿದಂತೆ ಇಷ್ಟು ಅವಸ್ಥಾಂತರ ಹೊಂದುವಿಕೆಯು ವಿಕಾರದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಲ್ಲ, ಆ ಹೈಯಾಲೇ— ಅದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣಾನುಚಿನ್ನಗಳಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿರೋಧವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ಇಂಗನನ್ನಿಕ್ಕೇ— ಹೀಗಿಲ್ಲದೆ, ಉಪಚಾರತ್ತಾಲೇ—ಲಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ತೋರಿದರೆ, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಣೆಯಿಂದ, ಜ್ಞಾತಾವಂಜೀ ಮೊದಲಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ಆತ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ, ತಾತ್ಪರ್ಯಾನುಪಪತ್ತಿಗಳಿಲ್ಲವೆಂದರೆ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಅದು ಶುಲ್ಕ, ಅದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರತಿಪನ್ನವಾದ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿರೋಧವನ್ನು ಹೇಳಲು ದಾರಿಯಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವಕ್ಕು ರೂಪರಸಾದಿ ಗುಣಜ್ಞಳುಮಂವೈಯಡಿಯಾಕ ವನ್ನಪ್ಪಳಿವ್ಯಾದಿ ವಿಭಾಗಮುಮ್, ಪರಿಣಾಮಾದಿಹುಮ್ ಕೂಡುಮೋ ವೆನ್‌ಹಿರಚೋದ್ಯಮುಮ್ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನತ್ವಕ್ಕುಮ್ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನತ್ವಕ್ಕು ಮುಂಡಾನ ವೈಷಮ್ಯಜ್ಞಳೈ ಪ್ರತಿಬಂಧಿಯಾಹಕ್ಕೊಂಡು ಪ್ರಮಾಣ ಬಲತ್ತಾಲೇ ಪರಿಹೃತಮ್.

ಇಪ್ಪಡಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾತೃತ್ವನಿಲ್ಲಾನ್ವೆಯಾಲೆ ತ್ರಿವಿಧಾ ಚೇತನಜ್ಞಳನ್ನು ಶೇರಕ್ಕೋತ್ತದು. ಇವ್ವಚೇತನಜ್ಞಳು ಮೂನ್ಮಕ್ಕುಮ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾವುದು ? ಈಶ್ವರಸಜ್ಜಲ್ಪಾನುರೂಪಜ್ಞಳಾನ ವಿಚಿತ್ರಪರಿಣಾಮಾದಿಹಳು

ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವಕ್ಕು — ಹೀಗೆ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನವು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದನ್ನು ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ತೋರಿಸಿ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವ ದ್ರವ್ಯವು ಸ್ವಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಬಹುದು ಎಂದು ನಿಯತ ವಿಷಯತ್ವವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರೂ ಧರ್ಮಧರ್ಮಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ರೂಪರಸಾದಿ ಗುಣಗಳೂ ಅದರ ಮೂಲ್ಯ ಉಂಟಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೊದಲಾದ ವಿಭಾಗಗಳೂ ಸಮಕಥಾಭವತಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧವಾದ, ಮುಕ್ತರುಗಳ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿ ಪರಿಣಾಮಗಳೂ, ಮಂಟಪ ಗೋಪುರಾದಿ ಅವಸ್ಥೆಗಳೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದೇ ಎಂಬ ಚೋದ್ಯವನ್ನು ಅನುವಾದಮಾಡಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವಕ್ಕು, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ರೂಪರಸಾದಿಗುಣಗಳೂ ಪೃಥಿವೀ ಮೊದಲಾದ ವಿಭಾಗಗಳೂ, ಮಂಟಪಗೋಪುರಾದಿ ಪರಿಣಾಮಗಳೂ ಉಂಟಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಭಾಧಕವಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯವ್ಯವೂ, ಪರಾಕ್ತ್ಯವೂ (ಪರಸ್ಪೃಭಾಸಮಾನತ್ವವೂ,) ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನಂಕೋಚ ವಿಕಾಸಗಳೂ, ಇಚ್ಛಾ ದ್ವೇಷ ವ್ರಯತ್ನಾ ದ್ಯವಸ್ಥೆಗಳೂ ಇವೆ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅವು ಇಲ್ಲ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರ ಭೇದಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವಂತೆ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವದ್ರವ್ಯಕ್ಕೂ ರೂಪರಸಾದಿಗುಣಗಳನ್ನೂ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನೂ, ಮಂಟಪ ಗೋಪುರಾದ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಇಂಥಹ ವೈಷಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಯಾಗಿ ಚೋದ್ಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಪ್ಪಡಿ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೀಗೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾತೃತ್ವವಿಲ್ಲದೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನಾ ಚೇತನ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಂ ಎಂದು ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಕೃತಿ, ಕಾಲ, ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವವೆಂಬ ಈ ಮೂರೇ ಅಚೇತನ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾವುದೆಂದರೆ, ಈಶ್ವರನ (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾರಾಯಣನ) ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪರಿಣಾಮಾದಿಗಳು ಆದಿಪದದಿಂದ, ಅಪಕ್ವಯ್ಯ, ವಿನಾಶಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಈ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಅವಾಂತರ ಪರಿಣಾಮಗಳೇ ಪ್ರಕೃತಿತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ, ಚತುರ್ದಶ ಭುವನಾತ್ಮಕವಾದ ಅಂಡ, ಅಂಡಾಂತರ್ಮತೀಯಾದ ಅಚೇತನ ಪದಾರ್ಥಜಾತ ರೂಪವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಿಭವಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಕಲೆ ಮುಹೂರ್ತ, ಕಾಷ್ಠ, ಅಹೋರಾತ್ರಾದಿ ಭೇದಗಳು, - ಕಲ್ಪ ಮುಹೂರ್ತಃ ಕಾಷ್ಠಶ್ಚಾಹೋರಾತ್ರಾಶ್ಚ ಸರ್ವತಃ - ಕಾಲಂ ಸ್ವಪಚೇತತಃ ನಕಾಲಸ್ತತ್ರವೈ ಪ್ರಭುಃ ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿದ್ಧಗಳು. ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ತ್ರಿವೈಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ವೈಕಾರ, ಜಲ ಮೊದಲಾದ ವಿಭಾಗಗಳೂಮಂಟಪ ಗೋಪುರಾದಿ ಪರಿಣಾಮಗಳೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿ.

ತ್ರಿಗುಣದ್ರವ್ಯಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪಭೇದ ಕಥನಮ್.

ಇವೃತ್ತಿಲ್ ತ್ರಿಗುಣದ್ರವ್ಯತ್ವಕ್ಕು ಸ್ವರೂಪಭೇದಂ ಗುಣತ್ರಯಾತ್ರಯತ್ವಮ್. ಸತತಪರಿಣಾಮ ಶೀಲಮಾನ ಇದ್ದ್ರವ್ಯತ್ವಕ್ಕು ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಕ್ಯಳನ್ಯೋನ್ಯಂ ಸಮಮಾನಪೋದು ಮಹಾಪ್ರಳಯಮ್; ವಿಷಮಮಾನಪೋದು ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಹಳ್. ಗುಣವೈಷಮ್ಯಮುಳ್ ಪ್ರದೇಶತ್ತಿಲೇ ಮಹದಾದಿ ವಿಕಾರಜ್ಞಳ್.

ಇದಿಲ್ ವಿಕೃತಮಲ್ಲಾದ ಪ್ರದೇಶತ್ವಯುಮ್, ವಿಕೃತಮಾನ ಪ್ರದೇಶತ್ವಯುಮ್, ಕೂಡ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಹದಹಂಕಾರ ತನ್ಮಾತ್ರ ಭೂತೇಂದ್ರಿಯಜ್ಞಳೆನ್ನು ಇರುಪತ್ತನಾಲು ತತ್ಪಜ್ಞಳಾಕ ಶಾಸ್ತ್ರ ಜ್ಞಳ್ವಹುತ್ತು ಚೊಲ್ಲುಮ್.

ಶಿಲವಿವಕ್ಷಾ ನಿಶೇಷಜ್ಞಳಾಲೇ ಓರೋರು ವಿಡಜ್ಞಳಿಲೇ ತತ್ಪಜ್ಞಳೈಯೇರವುಮ್ ಶುರಜ್ಞವುಮ್ ಶೊಲ್ಲಾನಿರುಮ್. ಇತ್ತತ್ಪಜ್ಞಳಿಲ್ ಅವಾನ್ತರಹುಪ್ಪುಕ್ಕುಳುಮ್ ಅವೃತ್ತಿಲ್ ಅಭಿಮಾನ ದೇವತ್ವ ಹಳು ಮವ್ವೋ ವುಪಾಸನಾಧಿಕಾರಿಹಳು ಕೈರಿಯ ನೇಣುಮ್. ಆತ್ಮಾಕೈಳುಕ್ಕು ಅವತ್ತಿಲ್ ಕಾಟ್ಟಿಲ್ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಯಿರಿಹ್ತ ಇಜ್ಜೀ ನಮಕ್ಕು ಪ್ರಧಾನಮ್.

ತ್ರಿಗುಣದ್ರವ್ಯ ನಿರೂಪಣೆ - ಇವಟ್ಟಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಗುಣ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ (ಪ್ರಕೃತಿಗೆ) ಸ್ವರೂಪಭೇದವು ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮಸ್ಸೆಂಬ ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಗೆ ಅಶ್ರಯವಾಗಿರುವುದು. ಸತತ-ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಸ್ವಭಾವವಾದ ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋ ಗುಣಗಳು ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಮವಾಗಿರುವಾಗ ಮಹಾಪ್ರಳಯ. ವೈಷಮ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದಾಗ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಕಾರ್ಯಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಸ್ಥಿತಿಭೇದ ಗುಣ ವೈಷಮ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಏಕಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಹತ್, ಅಹಂಕಾರ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಭಾಗಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ (ವಿಕೃತ ಮಲ್ಲಾದ ಪ್ರದೇಶ) ವಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶ ಭಾಗವನ್ನೂ, ವಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಭಾಗವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಮಹತ್, ಅಹಂಕಾರ, ತನ್ಮಾತ್ರ, ಪಂಚಭೂತಗಳು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂದು ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ವಿಭಾಗಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ವಿಕೃತಮಲ್ಲಾದ ಪ್ರದೇಶಮ್ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗುಣಸಾಮ್ಯವಿರುವ ಪ್ರದೇಶ. ವಿಕೃತಮಾನ ಪ್ರದೇಶಮ್ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗುಣ ವೈಷಮ್ಯ (ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿರುವ) ಭಾಗ. ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲದ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆಂದರೆ-ಮಧುರ ರಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು, ಮಧುರತ್ವ, ಮಧುರತರತ್ವ, ಮಧುರತಮತ್ವ ವೆಂದು ವಿಭಾಗ ಹೇಳುವಂತೆ, ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಮ್ಯ, ಈಷತ್ವ, (ಸ್ವಲ್ಪ), ಅತಿಶಯತ್ವ, ಅತ್ಯಂತಾತಿಶಯತ್ವ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ತಾರತಮ್ಯವುಂಟು. ಅದಾಗಿ ಈಷತ್ವತ್ವವು, ಅತಿಶಯತರಜಸ್ಸು, ಅತ್ಯಂತಾಶಯಿತತಮಸ್ಸು, ಸೀರಿರಿವಾಗಲೂ, ಹೀಗೆಯೇ ಅತಿಶಯಿತಸತ್ವವೂ, ಅತ್ಯಂತಾಶಯಿತರಜಸ್ಸೂ, ಈಷತ್ವಮಸ್ಸೂ, ಸೇರಿರುವಾಗಲೂ ಈಷದ್ರಜಸ್ಸೂ, ಅತಿಶಯಿತತಮಸ್ಸು ಅತ್ಯಂತಾತಿಶಯಿತಸತ್ವವೂ ಸೇರಿರುವಾಗಲೂ ಗುಣವೈಷಮ್ಯವುಂಟು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಏಕದೇಶದಲ್ಲಿ ಗುಣವೈಷಮ್ಯವುಂಟಾಗುವಾಗ ಆ ಭಾಗವನ್ನು ಮಹತ್ತ್ವವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಮಹತ್ತ್ವದ ಏಕಭಾಗವು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವಿಕಾರಹೊಂದಿ ಗುಣ ವೈಷಮ್ಯದಿಂದ ಅಹಂಕಾರತತ್ವವೆನಿಸುತ್ತದೆ ಹೀಗೆಯೇ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳಿಗೂ ಏಕದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಏಕದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವೂ ಏರ್ಪಟ್ಟು, ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳೆಂದು ಎಣಿಕೆಯುಂಟು. ಈ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮವು ಏಕಶರೀರದಲ್ಲಿಯೂ, ಏಕಕಾಲದಲ್ಲೆಯೂ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಈ ತತ್ವಗಳು ಪ್ರಕೃತಿ, ಮಹತ್, ಅಹಂಕಾರ, ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರ, ಪಂಚಭೂತ, ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, ಪಂಚಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು ಎಂದು ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ತನ್ಮಾತ್ರಗಳು, ಶಬ್ದತನ್ಮಾತ್ರ, ಸ್ಪರ್ಶತನ್ಮಾತ್ರ, ರೂಪತನ್ಮಾತ್ರ, ರಸತನ್ಮಾತ್ರ, ಗಂಧತನ್ಮಾತ್ರವೆಂದು ಐದು ವಿಧ. ಶಬ್ದ ತನ್ಮಾತ್ರವೆಂದರೆ ಆಕಾಶದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾವಸ್ಥೆ. ಅದರಿಂದ ಆಕಾಶವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಸ್ಪರ್ಶತನ್ಮಾತ್ರವೆಂದರೆ ವಾಯುವಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾವಸ್ಥೆ, ಅದರಿಂದ ವಾಯುವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ರೂಪತನ್ಮಾತ್ರವೆಂದರೆ ಅಗ್ನಿಯ

ಇನ್ನೆ ಯೆಲ್ಲಾ ಮ್ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಕ್ಕು ಅಸ್ತ್ರಭೂಷಣಾದಿ ರೂಪಜ್ಞಳಾಯ್ ನಿರ್ಬಂ ನಿಲೆಯ್ಕಿ.
 ಪುರುಷಮುಣಿವರಮಾಹ, ಪೂನ್ನಾಮೂಲ |
 ಪಿರಕಿರುತಿ ಮರುಮಾಹ, ಮಾರ್ ತಣ್ಣಾಹ |
 ತ್ತೆರುಣ್ ಮರುಳ್ ವಾಣ್ ಮರೈವಾಹ, ವಾಂಕಾರಜ್ಞಳ್ |
 ಶಾಜ್ಞಂ ಶಂಗಾಹ, ಮನಂ ತಿಹಿರಿಯಾಹ |
 ಇರುಡೀ ಹಜ್ಜಿಳೀರೈನ್ಮಂ ಶರಜ್ಞಳಾಹ |
 ವಿರುಪೂತಮಾಲ್ಯೆ ನನಮಾಲ್ಯೆ ಯಾಹ |
 ಕ್ಕರುಡ ಸುರುವಾಮುರೈಯಿ ಪೊರುಳಾಂ ಕಣ್ಣ |
 ಕರಿಗಿರಿ ಮೇಲ್ ನಿನ್ನನೈತ್ತಂಕಾಕ್ಕಿನಾನೇ ||

ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತು, ಅದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ರಸತತ್ವಾತ್ರೆಯಿಂದರೆ. ರಸದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತು
 ಗಂಧತತ್ವಾತ್ರೆಯಿಂದರೆ ಪೃಥವಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತು ಅದರಿಂದ ಪೃಥವಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಪಂಚಭೂತಗ
 ಳು ಪೃಥಿವಿ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ. ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮೂಗು, ಕಾಲಿಗೆ, ಕಣ್ಣು,
 ಕಿವಿ, ತ್ವಣಿ (ಚರ್ಮ), ಪಂಚಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ವಾಕ್, ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಪಾಯು, ಮಲ ವಿಸರ್ಗ ಮಾಡು
 ವುದು), ಉಪಸ್ಥಿ (ಅನಂದೇಂದ್ರಿಯ-ಜಲ ವಿಸರ್ಗ ಮಾಡುವುದು) ಮನಸ್ಸು ಸೂರಿ, ಹನ್ನೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು.
 ಓಲಿವಿವಕ್ಷಾ ವಿಶೇಷಗಳಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕೃತಿ, ಅವ್ಯಕ್ತ, ಅಕ್ಷರ, ತಮಸ್ಸು ಎಂದು ಸುಬಾಲೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ
 ಹೇಳಿರುವುದು ಮಹತ್ತತ್ವದ ಹಾಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಅಧಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಪ್ರಕೃತಿ ಎಂಬ ತತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ
 ಪರಿಣಾಮವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಪ್ರೇರವು ಮೊಸರಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವಾಗ, ಅರಂಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಘನೀಭಾವ, ನಂತರ
 ಮಧ್ಯಸ್ಥ ಘನೀಭಾವ, ನಂತರ ಅತ್ಯಂತ ಘನೀಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಪ್ರಕೃತಿ, ಅವ್ಯಕ್ತ, ಅಕ್ಷರ, ತಮ
 ಸ್ಸುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅಧಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಹತ್ತತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮ
 ಸವೆಂದು ಮೂರು ಭೇದಗಳೂ, ಅಹಂಕಾರತತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸವೆಂಬ ಮೂರು ಭೇದಗ
 ಳೂ ಇವೆ, ಅವುಗಳನ್ನೆ ವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, 'ಓಲಿವಿವಕ್ಷಾ ವಿಶೇಷಗಳಾಲೇ' ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಕೆಲವು ವಿವ
 ಕ್ಷಾ ವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಓರೊರುವಿಡಂಗಳಿಲೇ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ತತ್ವಗಳನ್ನು, ವಿರವುಂ
 ಶುರುಂಗಳವುಂ, ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ ಈ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಅವಾಂತರ ಭೇದಗಳೂ, ಅವುಗಳ ಅಭಿ
 ಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಅಯಾಯಾ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿ ಅಜೇತನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು
 ಈ ತತ್ವೋಪಾಸನೆಗಳು ಅಲ್ಪಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವು. ಏಕಾಂತಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಿಲ್ಲ ಅತ್ಮಾನೈಕಾಟ್ಟಲಿಮ್
 ಇತ್ಯಾದಿ-ನಮಗೆ ಜೀವಾತ್ಮ ಅಜೇತನ ತತ್ವಗಳಿಂದ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ-ಬೇರುವಟ್ಟಿದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಪ್ರಧಾನ. ದೇಹಾ
 ತ್ವೈತ್ರಾಂತಿಯು ಅಜೇತನಕ್ಕಿಂತ ಅತ್ಮಾ ಬೇರೆ ಎಂಬುದರಿಂದ ನಿವೃತ್ತವಾಗುತ್ತೆ
 ಮೇಲೂ ಈ ತತ್ವಗಳೆಲ್ಲಾ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅಸ್ತ್ರಭೂಷಣ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಇರುವ ನಿಯಮವು ಪುರುಷಮುಣಿವರ
 ಮಾಹ ಎಂಬ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಉಚಿತ

ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾಂಶದ ಕೊನೆ ಅಧ್ಯಾಯವಾದ ಅಸ್ತ್ರಭೂಷಣಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿರೂ
 ಪಿಸಿದೆ. "ನಿವೃತ್ತೇತಿರೋಗಾಯುಶ್ಚಂ ಚಕ್ಷುಃ" ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ. ಗರುಡನ್-ಗರುಡನ, ಉರುವಾಂ-ಶರೀರ
 ವಾಗಿದುವು ಮುಳ್ಳೆಯಿನ್-ಮೇದಗಳಿಗ್ಗ, ಪೊರುಳಾಂ-ಕಣ್ಣುನ್-ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿಷ್ಠಾದ್ಯನಾದ ಕೃಷ್ಣನು, ಕರಿಗಿರಿ
 ಮೇಲ್-ಕುಕ್ಕುರಿಯಲ್ಲಿ, ಪುರುಷಮುಣಿವರಮಾಹ ಇತ್ಯಾದಿ ನಿನ್ನ ಇದ್ದುಕೊಂಡು, ಅನೈತ್ತಂಕಾಕ್ಕಿ
 ನಾನೇ-ಸರ್ವಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವೆಂದು ಅನ್ವಯ.

ಎನಗಿರ ಕಟ್ಟಿಳ್ಳಿಯಿಲೇ ಯರಿಹೈಯುಚಿತಂ. ಇರುಪತ್ತಿನಾಲು ತತ್ವಜ್ಞಳಕ್ಕು ಮನೋನ್ಯಂ
ಸ್ವರೂಪಭೇದ ಮನ್ನೋ ಲಕ್ಷಣಂಗಳಾಲೇ ಸಿದ್ಧಮ್. ಇವತ್ತಿಲ್ ಕಾರ್ಯಮಾನ ವಿರಪತ್ತು ಮೂನು
ತತ್ವಜ್ಞಳಕ್ಕುಮ್ ಇವತ್ತಾಲಾರಬ್ಬ ಬ್ಬಳಾನವತ್ತುಕ್ಕುಮ್ ಸ್ಥಿತಿಯಿಲ್ವರುಮ್ ಏತ್ತ ಚ್ಚು ರಕ್ಕಜ್ಞಳ್
ಪುರಾಣಜ್ಞಳಿಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಾನಪಡಿಯೇ ಕಣ್ಣು ಕೊಳ್ಳದು.

ಪುರುಷನ್ಮುಖವರಮಾಹ-ಜೀವಾತ್ಮರು ಕ್ರಿಕೌಸ್ತುಭವೆಂಬರತ್ನವಾಗಿ ಅದಾಗಿ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವು ಜೀವರಿಗೆ ಅಧಿ
ಪ್ತವ ದೇವತೆಯಾಗಿ, ಜೀವರರ್ಗವು ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನದಿಂದ ಅಧಿಪ್ತಿಯಾಗಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಪುಣ್ಯ ನಾಶವಿಲ್ಲದ
ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ-ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯು, ಮರುನಾಹ-ಪ್ರೀತನಾಗಿ-ಪ್ರೀತನವು ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅಧಿಪ್ತಾನ
ದೇವತೆ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯು, ಪ್ರೀತನದಿಂದ ಅಧಿಪ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಹೀಗೆಯೇ ಮೇಲೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
ಮಾನ್ ತಂಡಾಹ-ಮಹತ್ವವು, ಕೌಮೋದಕೇ ಎಂಬ ಗದೆಯಾಗಿ, ತೆರುಳ್ ಮರುಳ್, ನಾಳ್
ಮರೈನಾಹ-ಜ್ಞಾನ, ಅಜ್ಞಾನಗಳು, ಒಂದಕವೆಂಬ ಖಡ್ಗವು, ಅದರ ಕವಚವು ಆಗಿ, ಅಂಗಾರಂಗಳ್,-
ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರವೂ ತಾಮಸಾಹಂಕಾರವೂ ಶಾರ್ಙ್ಗಪಂಚಗಾಹ-ಯಥಾಕ್ರಮ ತಾರ್ಙ್ಗಪಂಚ ಧನುಸ್ಸಾಗಿಯೂ.
ಪಾಂಚಜನ್ಯವೆಂಬ ಶಂಖವಾಗಿಯೂ, ಇಲ್ಲಿ ಸಾರದೀಪಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಾಮಸಾಹಂಕಾರವು ಶಾರ್ಙ್ಗವಾಗಿಯೂ
ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರವು ಶಂಖವಾಗಿಯೂ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗಿ ಅಚ್ಚಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಅಚ್ಚಿನ ದೋಷವಿರ
ಬಹುದು. ಪೋಷಣೆಯುಧ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಂಸಾತ್ವಿಕಮಹಂಕಾರಂ ಅಮಂಶ್ಯಕ್ಷಮಾಯಕಂ! ಅನ್ಯಾದ್ವೈತ್ಯರೂ
ಪ್ರಸಿದ್ಧವು ಶಾರ್ಙ್ಗಧನ್ವನಃ! ಎನ್ನು ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗವೊಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್ರವರೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರ
ವು ಶಾರ್ಙ್ಗವೆಂಬ ಧನುಸ್ಸಾಗಿದೆಯೆಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಮನಂತಿಹಿರಿಯಾಹ-ಮನಸ್ಸು ಚಕ್ರಾಯುಧ
ವಾಗಿಯೂ, ಇರುಡೀಕಂಗಳ್ ಈಶ್ವರನಂತರಂಗಳಾಹ-ಪತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ, ಬಾಣಗಂಗಳಿಯೂ ಇರು
ಬೂತಮಾಲ್ಯ ವನಮಾಲ್ಯಮಾಹ - ಎರಡು ಭಾಗವಾದ ಅಂದರೆ ಶಬ್ದಾದಿ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳು, ಆಕಾಶಾದಿ
ಪಂಚಭೂತಗಳ ಪಚ್ಚುಗಳು, ವೈಜಯಂತಿ ಎಂಬ ಮಾಲೆಯಾಗಿಯೂ, ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ತನ್ಮಾತ್ರದ್ರವ್ಯಗಳು
ಪಂಚಭೂತಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ಥೆಯೆಂದು, “ತನ್ಮಾತ್ರಭೂತಭೇದಃ ಕಲದಧಿನಯಾತ್ ಕಲ್ಪಿತಸ್ತ್ವವಿದ್ವಿಃ” ಎಂದು ಶ್ರೀ
ದೇಶಿಕರು ತತ್ವ ಮುಕ್ತಾ ಕಲಾಪದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಪ್ಪುಹಾಕಿದ ತರುಣದಲ್ಲಿರುವ ಅವಸ್ಥೆ ಕಲಲ
ಅನೀ 1-2 ಯಾನುದ ನಂತರ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದು ದಧಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಭೂತಗಳ ಪರಿಣಾಮವಸ್ಥೆಗೆ ಮೊದಲು, ಅವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಅವನ್ನು ಶಬ್ದತನ್ಮಾ
ತ್ರ, ಸ್ಪರ್ಶತನ್ಮಾತ್ರ, ರೂಪತನ್ಮಾತ್ರ, ರಸತನ್ಮಾತ್ರ, ಗಂಧತನ್ಮಾತ್ರೆಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು
ತತ್ವಗಳು, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಪ್ರಭುಷಣ ರೂಪ ದೇವತಾಧೋಯಗಳಾಗಿ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಪ್ರ
ಭುಷಣಗಳಾಗಿ ಧರಿಸಿ ಭಗವಂತನು ಹಸ್ತಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸರ್ವಲೋಕಗಳ
ನ್ನು ಕಾವಾಡಿಬರುತ್ತಾನೆ. ಎನ್ನಿ ರಕಟ್ಟಿಳ್ಳಿಯಿಲೇ-ಇತ್ಯಾದಿ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವುದು. ಇರುಪತ್ತು
ನಾಲುತತ್ವಂಗಳುಕ್ಕುಂ ಇತ್ಯಾದಿ, ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳಿಗೂ ಅನೋನ್ಯ ಸ್ವರೂಪಭೇದಗಳು ಅಯಾಯಾ
ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧ. “ಸಮತ್ಯೈಗುಣ್ಯಾ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಃ. ಅವ್ಯಕ್ತಾಹಂಕಾರಾವಸ್ಥಾವ್ಯವಹಿತ ಉತ್ತರಪೂರ್ವವ
ಸ್ಥಾ ವಿಷ್ಣು ತ್ರಿಗುಣಂ ಮಹಾನ್,” ಇತ್ಯಾದಿ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವಾದ ಇಪ್ಪ
ತ್ತುಮೂರು ತತ್ವಗಳಿಗೂ, ಇವುಗಳಿಂದ ಆರಬ್ಬವಾದ ಅಂಶಗಳಿಗೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕು
ಲೋಕಗಳಿಗೂ, ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಏಟ್ಟಿಚ್ಚು ರಕ್ಕಂಗಳ್-ಉತ್ತರ ಕಾಲಾನುವೃತ್ತಿಯ ನ್ಯೂನಾಧಿಕ

ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವ ಪ್ರಕೃತ್ಯೋಃ ಭಿನ್ನತ್ವಮ್-ಪ್ರಕೃತೇರಾನನ್ಯಮ್

- (1) “ಸ್ವಸತ್ತಾ ಭಾಸಕಂ ಸತ್ವಂ ಗುಣಸತ್ತಾದ್ವಿಲಕ್ಷಣಮ್”, (2) ತಮಸಃ ಪರಮೋ ಧಾತಾ
(3) “ಅಪ್ರಾಕೃತಂ ಸುರೈರ್ವಂದ್ಯಂ”, ಇತ್ಯಾದಿಹಳಾಲೇ ತಮಸ್ಸುಕ್ತು ಮೇಲಾನ ದೇಶವಿಶೇಷಂ
ಸಿದ್ಧಿಕ್ಕೈಯಾಲೇ, (4) “ಅನಸ್ತಸ್ಯ ನತಸ್ಯಾಸ್ತ ಸಂಖ್ಯಾನಂ ವಾಪಿವಿದ್ಯತೇ”. (5) “ತದನನ್ತಮ
ಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಮಾಣಂಚಾಪಿನ್ಯಯತಃ” ಇತ್ಯಾದಿಹಳಲ್ ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಾಲೇ ಅವಚ್ಛಿನ್ನ ಮಲ್ಲಾದ
ಪ್ರದೇಶತ್ತಾಲೇ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಕಾನನ್ಯಂ ಕೊಲ್ಲುಹಿನ್ನನ.

ಅಂಶಗಳೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪುರಾಣವೂ ಸೃಷ್ಟಿ
ಸಿಕ್ತಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತದೆಯೆಲ್ಲವೆ.

ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವವೂ ಪ್ರಕೃತಿಯೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆತತ್ವಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯು ಅನಂತ

- 1) ಸ್ವಸತ್ತಾಭಾಸಕಂ 2) ತಮಸಃಪರಮೋಧಾತಾ, 3) ಅಪ್ರಾಕೃತಂ

ಸುರೈರ್ವಂದ್ಯಮ್. ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ, ತಮೋದ್ರವ್ಯವಾದ ಪ್ರಕೃತಿತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಇರುವ
ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠವೆಂಬ ದೇಶವಿಶೇಷವು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಬೇರೆ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವದ್ರವ್ಯವು ಬೇರೆ ಶುದ್ಧ
ಸತ್ತ್ವವು! ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಂದು ಭಾಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅಚಾರ್ಯರಹೃದಯ. ಹಾಗಾದರೆ,
ಅನಂತಸ್ಯನತಸ್ಯಾಂತಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಅಂತವಿಲ್ಲದ್ದು, ಸಂಖ್ಯಾನವಿಲ್ಲದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳುವ ನಜನಗಳಿಗೆ
ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ, “ಅನಂತಸ್ಯನತಸ್ಯಾಂತಂ” ಇತ್ಯಾದಿಹಳನಗಳು, ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಿಂದ ಅವಚ್ಛಿನ್ನಮಲ್ಲಾದ-
ವ್ಯಾಪರಿಸಿಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅನಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ, ಆಗಾಗಿ ಅನಂತಸ್ಯ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂತವೆಂದು ಹೇಳಿರುವ, ತಸ್ಯ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಗೆ, ಅನಂತಂ ಕಾಲ ಪರಿಚ್ಛೇದವಿಲ್ಲ ಸಂಖ್ಯಾನಂ
ವಾಪಿ (ನ) ...ಇಷ್ಟು ಯೋಜನೆಯುಳ್ಳದ್ದು ಎಂಬ ಪರಿಮಿತಿಯೂ ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ತಹ ಅನಂತಂ ಅಸಂಖ್ಯಾತ
ಪ್ರಮಾಣಂ ಇತ್ಯಾದಿ. ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯು, ಅನಂತಂ ನಾಶಹಿತವಾದದ್ದು, ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಮಾಣಂಚಾಪಿ ಸಂಖ್ಯಾ
ತೀತವಾದ ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳದ್ದು ಕೂಡ, ಎಂದು ಯತಃ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಯಾದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಮಿತ
ಕಾಲ, ಪರಿಚ್ಛೇದವಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ) “ಹೇತುಭೂತಮಶೇಷಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಸಾಪ ರಾಮುನೇ” ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಎಲೈ
ಮುನಿಯೇ(ವೈತ್ರೇಯರೇ) ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯು, ಅಂಡಾದಿ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣ ಭೂತವಾದದ್ದು. (ವಿ.ಪು.2-7,
25;26), ಹೀಗೆ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಗೆ ದೇಶಕಾಲ ಪರಿಚ್ಛೇದವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವ ನಜನಗಳಿಗೆ ಬಾಧಕವಾಗಿ,
ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವದ್ರವ್ಯದಿಂದ ವ್ಯಾಪರಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೇಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನಂತಾಯಾಮ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾ
ದದ್ದು ಪ್ರಕೃತಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂದರೆ, ಸರಿಯೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸ್ವಸತ್ತಾ ಭಾಸಕಂ

- 1) ಸರ್ವೇಷ್ಟಪಿ ಭವಾಂತ ಸ್ಥಂ ತತ್ರಾಧಾರಾತ್ಮನಾ ವಿ ಭೂಃ |

ಸ್ವಸತ್ತಾಭಾಸಕಂ ಸತ್ವಂ ಗುಣ ಸತ್ತಾದ್ವಿಲಕ್ಷಣಮ್ ||

(ವೌ ಸಂ. 25-43)

ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವ ದ್ರವ್ಯವು, ಸತ್ತ್ವ ರಜಸ್ಸಮೋ ರೂಪ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ತತ್ತ್ವಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದದ್ದು

- 2) ತಮಸಃ ಪರಮೋ ಧಾತಾ ಶಂಖಚಕ್ರ ಗದಾಧರಃ |

ಶ್ರೀವತ್ಸ ವತ್ಸ ನಿತ್ಯಶ್ರೀ ಆಚಯ್ಯಶ್ವಾತ್ಮತೋ ಧ್ರುವಃ ||

ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾಧಾರಿಯಾದ ಧಾತಾ-ಪರಮಾತ್ಮನು ತಮಶ್ಚಬ್ಧವಾಚ್ಯವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ, ಪರಮಃ - ಮೇಲಾದ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ
ಪವನು, ಆತಮಸಃ ಪರಮಾತ್ಮ, ಮುಖಿ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಐಕಂಠವಾದ್ಯುಪಚನವಿದು

ತ್ರಿಗುಣ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದಃ

ತ್ರಿಗುಣದ್ರವ್ಯತ್ವಕ್ಕು ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದಮ್, ಬದ್ಧಚೇತನರುಡ್ಯಯ ಭೋಗಾಪವರ್ಗಜ್ಞಕ್ಕುಮ್, ಈಶ್ವರನುಡ್ಯಯ ಲೀಲಾರಸತ್ವಕ್ಕುಮಾಹ ಸಮಮಾನುಹವುಮ್ ವಿಷಮಮಾಹವುಮ್, ಪರಿಣಾಮ ಸನ್ನತಿಯ್ಯಯುಡ್ಯತ್ತಾಯ್, ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿರೂಪತ್ವಾಲೇ ಅವೋ ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳಿಯುಮ್ ಪಣುಹೈ. ಇದು ರಜಸ್ಸುಮಸ್ಸುಕ್ಯೈಯಿಟ್ಟು ಬದ್ಧರು ತತ್ವಂಗಳಿಲುಣ್ಣಿಯ್ಯುಮರೈತ್ತು ವಿಪರೀತಜ್ಞಾನ ತ್ವಿಯುಣ್ಣುಕ್ಕುಹಿರದು ಭೋಗಾರ್ಥಮಾಹ. ಇದುತಾನೇಯಪವರ್ಗಾರ್ಥಮಾಹ ಸತ್ವವಿವೃದ್ಧಿಯಾಲೇ ತತ್ವಜ್ಞಿಯ ಭಾವತ್ವಕಾಶಿಪ್ಪಿಕ್ಕಿರದು. ಇವೈಯೆಲ್ಲಾ ಮಿಶ್ರರನುಕ್ಕು ಲೀಲಾರಸಾವಹಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್.

ಇತ್ಯಾದಿ ವಚನಗಳನ್ನು ಅಪಲಪಿಸಲು ಆಗ ವುದಿಲ್ಲ, ಅಸ್ಯಧಾನಯನಮಾಡಲೂ ಆಗದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಚನ ಗಳಿಗೆ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲದೆ, "ಅನಂತಸ್ಯನತಸ್ತ್ಯಾಂತಂ," ಎಂಬ ವಚನಗಳಿಗೆ, ಶುದ್ಧಸತ್ವದ್ರವ್ಯತ್ವಕವಾದ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಕೇಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅನಂತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅಸ್ಯಧಾನಯನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದು ತತ್ಪರೈ ರಜಸ್ಸನೋ ಗುಣವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೇವಲ ಸತ್ವತ್ರಗುಣಭಾಗವೇ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಏಕದೇವೆಂದು ಹೇಳಿದರೇನು-ಎಂಬ ಜೋಡ್ಯಕ್ಕೂ ಸಮಾಧಾನವೇನೆಂದರೆ, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠವು ನಿತ್ಯ, ಅನ್ಯರ ವ ಸೂರಿಗಳೂ ನಿತ್ಯರು, ಶುದ್ಧ ಸತ್ವವು ವಂಟವ ಗೋಪುರಾದಿ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನ ಶರ ರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಯೂ, ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಿತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಸತತ ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಸತತ ಪರಿಣಾಮಶಾಲಿ ಸತತವಾದ ವಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕದ್ದು. "ನಿತ್ಯಾ ಸತತ ನಿಕ್ರಿಯಾ," ಎಂಬುದು ಪ್ರಮಾಣವಚನ, ಆದ್ದರಿಂದ ಸತತ ವಿಕಾರಶಾಲಿಯಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯ, ಏಕದೇವವೇ ಸತತವಿಕಾರವಿಲ್ಲದ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಆದ್ದ ರಿಂದ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಲೋಕವು ಪ್ರಾಕೃತ ಲೋಕಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಕೃತ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲಾ ಮೇಲೆ ನಿತ್ಯವಾಗಿರುವ ಲೋಕವೆಂಬ ದು ಅಪಲಪಿಸಲಾಗದ ಸಿದ್ಧಾಂತ.

ತ್ರಿಗುಣ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದ

ಅನಂತರ ತ್ರಿಗುಣದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದವನ್ನು ತ್ರಿಗುಣದ್ರವ್ಯತ್ವಕ್ಕು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಯಪಡಿಸ ತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದವೇನೆಂದರೆ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕಾರಿಕ ಭೋಗ ಮತ್ತು ಸಂಸಾರ ನಿವೃತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕಮೋಕ್ಷ (ಅಪವರ್ಗ)ವನ್ನು ಪಡೆ ಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾಗಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಈಶ್ವರನುಡ್ಯಯ ಣತ್ವಾದಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಲೀಲಾರಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ವ ಹಾಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ವರಜಸ್ಸುಮಸ್ಸುಗಳು ಸಮವಾಗಿರುವ ಪ್ರಕೃತ್ಯನಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಯೂ, ಅನಂತರ ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ವರಜಸ್ಸುಮೋಗುಣಗಳು ವಿಷಮವಾಗಿರುವ ಪ್ರಕೃತ್ಯನಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಯೂ, ಪರಿಣಾಮ ಫಲಂಪೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿ, ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ಒಂದೇ ಪ್ರಕೃತಿತತ್ವವು ಭೋಗಾಪವರ್ಗ ಸಾಧಕವಾಗಲು

3) ಅಪ್ರಾಕೃತಂ ಸುರೈರ್ವಂದ್ಯ ಮಯುತಾರ್ಕ ಸಮಪ್ರಭಮ್ |

ಪ್ರಕೃತ್ಯು ಸತ್ವರಾಶಿಂ ತಂ ಕದಾಪಿಕ್ಷಾ ಮಿ ಚಕ್ಷುಷಾ ||

(ಬೀತಂ ತಾ 2-21)

ಸುರೈರ್ವಂದ್ಯಂ - ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವುದು, ಅಯುತಾರ್ಕ ಸಮಪ್ರ ಭಂ - ಕೋಟಿ ಸೂರೈ ಸಮವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದೂ, ಅಪ್ರಾಕೃತಂ - ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಲೋಕಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದದ್ದೂ, ಪ್ರಕೃತ್ಯು ಸತ್ವರಾಶಿಂ - ಉತ್ಕಟ ಸತ್ವಗುಣ ಪೂರಿತವಾದ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವಮಯವಾದ ಆ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತೇನೆ

4) ಪುಹಾಂತಂಚ ಸಮಾಪೃತ್ಯ ಪ್ರಧಾನಂಸಮಪ್ರಸಿತ್ತಮ್ |

ಅನಂತಸ್ಯನತಸ್ತ್ಯಾಂತಃ ಸಂಪ್ಪಾದಮಾಪಿ ವಿದ್ಯತೇ ||

5) ತದನಂತ ಮಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಮಾಣಂ ಚಾಪಿ ವೈಯತಃ |

ಹೇರುಭೂತ ಮರೇವಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಸಾಪ ಮಮುನೇ ||

(ವಿಪು 2-7, 25 27)

ಶುದ್ಧ ಸತ್ವತ್ವಿನ್ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿಪ್ರವೃತ್ತಿಹಳ

ಶುದ್ಧ ಸತ್ವತ್ವಕ್ಕೆ ಸ್ವರೂಪಭೇದವು ರಜಸ್ಸುಮಸ್ಸುಕೃತ್ಯೋಡು ಕಲಶಾದ ಸತ್ವಗುಣಾಶ್ರಯ ನಾಯಿರುಕ್ಕು. ಇದೀ ಸ್ಥಿತಿ ಭೇದವು ನಿತ್ಯವೂ ಮಂಟಪಗೋಪುರಾದಿಹಳಿಯವು, ಈಶ್ವರನುಡ್ಡೆಯವುಮ್ ನಿತ್ಯರುಡ್ಡೆಯವುಮ್ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶೇಷಜ್ಞೇಯಮ್, ನಿತ್ಯವಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ನಿತ್ಯರುಡ್ಡೆಯವುಮ್, ಮುಕ್ತರುಡ್ಡೆಯವುಮ್, ಈಶ್ವರನುಡ್ಡೆಯವುಮ್, ಅನಿತ್ಯೇಚ್ಛೆಯಾಲೇ ವನ್ದವಿಗ್ರಹಾದಿಹಳಿಲ್ ಅನಿತ್ಯವಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಇದೀ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಮ್-ಇವರ್ದುಡ್ಡೆಯ ಇಚ್ಛೆ ಕ್ಷೇಡಾದ ಪರಿಣಾಮಾದಿಹಳಾಲೇ ಶೇಷಕ್ಕೆ ಭೋಗೋಪಕರಣ ಮಾಯುಮ್, ಶೇಷಭೂತನುಕ್ಕು ಕೈಜ್ಞರೋಪಕರಣ ಮಾಯುಮ್ ನಿರ್ದೈ.

ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂಬುದನ್ನು, ಇದು ರಜಸ್ಸುಮಸ್ಸುಕೃತ್ಯಯಿಟ್ಟು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ರಜೋಗುಣಗಳ ಉದ್ರೇಕದಿಂದ ತತ್ವಗಳ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವರಸಿ ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಭ್ರಮ ರೂಪ ವಿಪರೀತ ಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಪ್ರಾಕೃತ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಆ ಪ್ರಾಕೃತ ಸುಖಗಳನ್ನು ಭೋಗಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಲು ಅನುಗುಣವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಸತ್ತ್ವಗುಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, “ಸತ್ವಾತ್ ಸಂಜಾಯತೇ ಜ್ಞಾನಂ” ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ವಗಳ ಯಾಥಾತ್ಮ್ಯ (ನಿಜವಾದ) ಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜೀವನ ಭೋಗಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಕೃತಿ ಪರಿಣಾಮಾತ್ಮಕವಾದ ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳೂ ಈಶ್ವರನಿಗೆ (ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರಾಸಕ್ತನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಗೆ) ಲೀಲಾರಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಶುದ್ಧ ಸತ್ವದ್ರವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದ.

ಶುದ್ಧ ಸತ್ವದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವರೂಪಭೇದವು ರಜೋಗುಣ ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಲ್ಲದ ಕೇವಲ ಸತ್ವಗುಣಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವುದು ಇದರ ಸ್ಥಿತಿಭೇದವು, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಡಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ, ನಿತ್ಯವಾದ ಮಂಟಪ ಗೋಪುರಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಈಶ್ವರ ನುಡ್ಡೆಯವುಂ-ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಷ್ಣುವಾದ ಭಗವಂತನ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿತ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಆದಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿರುವ ದಿವ್ಯಶ್ರೀ ಮಣಿ ಮಂಟಪವೂ (ತಿರುಮಾಮಣಿ ಮಂಟಪ) ಗೋಪುರಗಳೂ ನಿತ್ಯಗಳು ಅದಿಶೇಷನ ಮಾಡಿಯಲ್ಲಿ, “ಸಮ್ಯಂ ಪಾದಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ”, ಎಂಬುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪರವಾಸುದೇವನ ವಿಗ್ರಹವೂ “ನಿತ್ಯಾಲಿಂಗಾ ಸ್ವಭಾವ ಸಂಸಿದ್ಧಿಃ” ಎಂಬಂತೆ ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಅನಂತಗುಡ ವಿಷ್ಣುಕ್ಷೇಪ ದ್ವಾರಪಾಲಕರ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವದ್ರವ್ಯದ ಅವಸ್ಥಾಭೇದ (ಸ್ಥಿತಿಭೇದ)ಗಳು ನಿತ್ಯರ, ಮುಕ್ತರ ಮತ್ತು ಈಶ್ವರನ, ಅನಿತ್ಯೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ ವಿಗ್ರಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಈ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವದ್ರವ್ಯವು ಅನಿತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಇವುಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದವು, ಈಶ್ವರ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರ ಇಚ್ಛೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶೇಷಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಭೋಗೋಪಕರಣವಾಗಿಯೂ ಶೇಷಭೂತರಾದ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರುಗಳಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡಲು ಉಪಕರಣಗಳಾಗಿಯೂ, ಇರುವುದೇ ಅಂದರೆ ಶೇಷಭೂತನು ತಾಮರೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಜಾಜಿ ಮೊದಲಾದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಪನಸ, ಆಮ್ರ, ಕದಳಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಚಂದನ ಕರ್ಪೂರಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ, ಅವನ ಇಚ್ಛಾನುಗುಣವಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವದ್ರವ್ಯವು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದ.

ಕಾಲ ನಿರೂಪಣಮ್

ಕಾಲತ್ತುಕ್ಕು ಸ್ವರೂಪ ಭೇದಮ್ ಜಡಮಾಯ್ ವಿಭುವಾಯಿರುಕ್ಕೈ. ಇದ್ ಸ್ಥಿತಿ, ಕಾಲಾವ ಜ್ಞೇದ ಮಿಲ್ಲಾನ್ಯಾಯಾಲೇ ನಿತ್ಯಯಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಇದ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದಮ್ ಕಲಾಕಾಷ್ಠಾದಿ ವಿಭಾಗತ್ತಾಲೇ ಸೃಷ್ಟಾದಿಹಕ್ಕು ಉಪಕರಣ ಮಾಯಿರುಕ್ಕಿರ ಪದಿಯಿಲೇ ಕಣ್ಣುಕೊಳ್ಳದು.

ದ್ರವ್ಯ ನಿತ್ಯತ್ವ ನಿರೂಪಣಮ್

ಇದ್ದ್ರವ್ಯಜ್ಞೇಲ್ಲಾಂ ಸ್ವರೂಪೇಣ, ನಿತ್ಯಜ್ಞೇಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ನಾನಾನ್ತರ ಭಜನಾರ್ಥವಸ್ತು ವಿಶೇಷ ನಿಶಿಷ್ಟತಯೈಯಿಟ್ಟು ಶಿಲವತ್ತೈ ಅನಿತ್ಯಜ್ಞೇಹಿರದು. ಅಗ್ನಿನ್ದದೋಡು ಸಜಾತೀಬ್ಬಳಾನ ಅವಸ್ಥಾನ್ತರಬ್ಬಳ ಸೇಲುವಮ್ ಮುಕ್ತಕ್ಕವರುಹೈಯಾಲೇ ಪ್ರವಾಹನಿತ್ಯಜ್ಞೇನ್ನು ಶೋಲುಹಿರದು.

ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದಗಳು

(ಕಾಲತ್ತುಕ್ಕು) ಇತ್ಯಾದಿ-ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ವರೂಪಭೇದವು ಜಡವಾಗಿ ವಿಭುವಾಗಿರುವುದು ಜಡತ್ವನಾತ್ರ ಹೇಳಿದರ ತ್ರಿಗ ಣ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಭುತ್ವ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದರೆ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಆದ್ದರಿಂದ ಜಡ ವಾಗಿ ವಿಭುವಾಗಿರುವ ದ್ರವ್ಯ, ಕಾಲವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಬೃಷ್ಟಿತು. ಈ ಕಾಲ ದ್ರವ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯು, ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವ ಜ್ಞೇದವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ನಿತ್ಯವಾಗಿರುವುದೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಂ— ಈ ಕಾಲ ದ್ರವ್ಯವು ಕಲಾಕಾಷ್ಠಾದಿ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಪಕರಣವಾಗಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಪುರಾಣಾದಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿತ್ಯ ನೈಮಿ ತ್ತಕ ಪ್ರಾಕೃತ ಸೃಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಪಕರಣತ್ವವು ಪುರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಕಾಲಾ ಧಿ ನವಾಗಿಸಯೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಕಾಲವು ಕ್ಷಮಣೀಯು. ಕ್ಷಣಗಳಿಂದ” (ಸೆಕೆಂಡ್, ಮಿನಿಟ್) ಗುಣಿಸ ಲಟ್ಟು, ಪರಾದಿಕಾಲ ಪರ್ಯಂತವಾದ ಅಧಿಕಕಾಲಗಳಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ಷಣಾದಿವಿಭಾಗವು ಔಪಾ ಧಿಕವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅಭಿಮತವಲ್ಲವೆಂಬುದು ನ್ಯಾಯಸಿದ್ಧಾಂತವಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಸುಮ್ಮಕ್ಕೆ

ದ್ರವ್ಯ ನಿತ್ಯತ್ವ ನಿರೂಪಣೆ

ಇದ್ರವ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾಂ, ಇತ್ಯಾದಿ— ಈ ದ್ರವ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ನಿತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಹಾಗಾದರೆ ಒಂದು ಪದಾರ್ಥವು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ. ಆ ಪದಾರ್ಥವು ಅನಿತ್ಯವು. ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತಿಗೆ ಏನರ್ಥವೆಂದರೆ, ನಾನಾಂತರಭಜನಾರ್ಥವಸ್ತು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ನಾನಾಂತರಭಜನಾರ್ಥವಸ್ತು ಬೇರೆ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅವಸ್ಥೆ—ಅಾಗಿ ಮಡಕೆಯು ಒಡೆದುಹೋದರೆ, ಕಪಾಲ (ಹೋಳು) ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ಮಡಕೆಯು ನಷ್ಟವಾಯಿತು ಹೋಳು ಜನಿಸಿತು ಮಡಕೆ ದ್ರವ್ಯವು ಹೋಳ ದ್ರವ್ಯವಾದ ಆ ಬೇರೆ ದಶಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು ಅಷ್ಟೇವಿಧವ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಶವಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅವಸ್ಥಾ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನಿತ್ಯವಾದುವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಆ ಅವಸ್ಥಾ ವಿಶೇಷಗಳು ಸಜಾತೀಯ ಮತ್ತು ವಿಜಾತೀಯ. ಅಗ್ನಿಂದದೋಡು ಇತ್ಯಾದಿ ನಷ್ಟವಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಜಾತೀಯ ವಾದ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳು ಮುಂದೆಯೂ ಪುನಃ-ವಾಗಿ ಬರುವ ದಾದರೆ, ಅದನ್ನು ಪ್ರವಾಹ ನಿತ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ ನಷ್ಟವಾದ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ವಿಜಾತೀಯವಾದ ಅವಸ್ಥೆಯು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ “ನಾನಾಂತರ ಭಜನಾರ್ಥವಸ್ತು”. ಇದು ಪೂರ್ವಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಅನಿತ್ಯತ್ವ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಹೇತುವಾಗುತ್ತದೆ

ದೀಪ ಜ್ವಾಲೆಯು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆವೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ ಒಡನೆಯೇ ತತ್ಸಜಾತೀಯವಾದ ಬೇರೆ ದೀಪ ಜ್ವಾಲೆಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಎಣ್ಣು ಮತ್ತು ಬತ್ತಿಗಳು ಮುಗಿದು ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಬೇರೆ

ಸ್ವಾಧೀನ ಶಬ್ದಾರ್ಥನಿರೂಪಣಮ್

ಇಪ್ಪದಾರ್ಥಜ್ಞಳಿಲ್ಲಾ ವಟಿ ನುಡೈಯವುಮ್ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಜ್ಞಳ್ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಸ್ವಾಧೀನಜ್ಞಳಾಯಿರುಕ್ಕೈ ಯಾವುದು? ಈಶ್ವರ ಸತ್ತೆಯೈಯುಮ್ ಈಶ್ವರೇಚ್ಛೆಯೈಯು ಮೊಗ್ಗಿಯ ವಿವಗ್ಗಿಕ್ಕು ಸತ್ತಾದಿಹಳ್ ಕೂಡಾದೊಗ್ಗೈ. ಅಹೈಯಾಲ್ ಸ್ವಮಸ್ತ ವಸ್ತುಹಳುಕ್ಕುಮ್ ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧಾನುಕೂಲ್ಯಂ ಈಶ್ವರೇಚ್ಛಾಯತ್ತಮ್.

ಸರ್ವಸಮಾನಾಂ ಅನುಕ ಲೈಕ ಸ್ವಭಾವತ್ವಮ್

ಇತ್ತಾಲೇ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕುಮ್, ನಿತ್ಯರುಕ್ಕುಮ್, ಮುಕ್ತರುಕ್ಕುಮ್, ಸರ್ವಮುಮ್ ಅನುಕೂಲ ಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಬದ್ಧರುಕ್ಕುಕ್ಕುರ್ಮಾರೂಪಮಾಹ ಪುರುಷಭೇದತ್ತಾಲುಮ್, ಕಾಲಭೇದತ್ತಾಲುಮ್, ಇವತ್ತಿಲ್ ಪ್ರಾತಿಕೂಲಜ್ಞಳುಮ್, ಅಲ್ಪಾನುಕೂಲಜ್ಞಳುಮ್, ನಡವಾನಿರುಕ್ಕುಮ್.

ಇಬ್ಬದ್ಧರ್ದತಜ್ಞಳುಕ್ಕುಮ್ ಸ್ವಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಂ ಸರ್ವದಾಅನುಕೂಲಮಾಹ ಈಶ್ವರೇಚ್ಛಾಸಿದ್ಧಮ್. ಇಪ್ಪಡಿ ಯನುಕೂಲಮಾನ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪತ್ತೋಡೇ ಏಕತ್ವ ಭ್ರಮತ್ತಾಲುಮ್ ಕರ್ಮಪಶತ್ತಾಲು ಮಿರೇ ಹೇಯ ಮಾನ ಶರೀರಂ ಜ್ಞಾನಹೀನರಕ್ಕು ಅನುಕೂಲಮಾಯ್ ತೋತ್ತುಹಿರದು. ಇವತ್ತುಕ್ಕು ಕರ್ನೋ ಸಾಧಿಕಮಾನ ಪ್ರತಿಕೂಲರೂಪತ್ತಾಲೇ ಮುಮುಕ್ಷುನೈಪ್ಪತ್ತ ತ್ಯಾಜ್ಯತ್ವಮ್; ಸ್ವಾಭಾವಿಕಮಾನ ಅನುಕೂಲ ಸ್ವರೂಪತ್ತಾಲೇ ಮುಕ್ತನೈಪ್ಪತ್ತ ವಸ್ತುತನುಕ್ಯೇ ಉಪಾದೇಯತ್ವಮ್. ಅಹಜ್ಜಾರ ಮಮ ಕಾರ ಯುಕ್ತನಾಯ್ಕೊಂಡು ತನಕ್ಕೈನು ಸ್ವೀಕರಕ್ಕುಮನೈಯೆಲ್ಲಾಮ್ ಪ್ರತಿಕೂಲಜ್ಞಳುಮ್. ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನಮ್ ಪಿರನ್ನು ಸ್ವಮಿಶೇವಸೆನ್ನು ಕಾಣಪ್ಪುಕ್ಕಾಲ್ ಯೆಲ್ಲಾಮ್ ಅನುಕೂಲಮ್. ಇವ್ವರ್ದಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಮ್ ಶೋಲುಮಿಡತ್ತಾಲೇ ಪರಕ್ಕೈಲ್ಲಕ್ಕಡವೋಮ್.

ಬೇರೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ದೀಪಜ್ವಾಲೆಯು ಪ್ರಸಾದನಿತ್ಯವೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹವು ಬಂದು ನೀರು ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನಜಾತೀಯವಾದ ಪ್ರವಾಹ-ನೀರು ಬರು ತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಇದು ಪ್ರವಾಹ ನಿಯಮವು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ವಿಷ್ಣುವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾದ ನಾವು ಭಾವಾಂತರಾಭಾವವಾದಿಗಳು ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಅಂದರೆ ಘಟದ ಅಭಾವವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಭಾವಾಂತರ-ಕಪಾಲ,ಹೋಳು ಎಂಬ ಬೇರೆ ವಸ್ತುವಾಗಿರುವುದೆಂಬ ವೇ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಇದು ಪೂರ್ವ ವಸ್ತುವಿನ ನಾಶ ಆನಂತರ ವಸ್ತುವಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪೇಣ ನಿತ್ಯಂಗಳ್ ಎಂಬ ಪ್ರಮೋಕ್ಷಿಗೆ ತ್ರಿಗುಣಾ ರ್ತಕ ಪ್ರಕೃತಿತ್ವ, ಕಾಲತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ವ ರೂಪದಿಂದ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಕಾಲ ಶುಧ್ಧ ಸತ್ಯಗಳು ನಿತ್ಯವಂದರ್ಥ

ಸ್ವಾಧೀನ ಶಬ್ದಾರ್ಥ-ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಈಶ್ವರೇಚ್ಛಾಧೀನ

“ಸ್ವಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನಾಚೇತನ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಂ” ಎಂಬ ಚಾರ್ಣಕೆಯಲ್ಲಿ, “ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನಾ ಚೇತನ”, ಇತ್ಯಾದಿ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಯಾಯಿತು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸ್ವಾಧೀನ ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ಇಪ್ಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಾವಟಿನುಡೈಯವು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳ ಸ್ವರೂಪ (ಇರುವಿಕೆ) ಸ್ಥಿತಿ (ಕಾಲಾಂತರಾನುವೃತ್ತಿ) ಪ್ರವೃತ್ತಿ (ವ್ಯಾಪಾರ) ಭೇದಗಳು ಈಶ್ವರನಿಗೆ (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ) ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ವಾಧೀನ- ಈಶ್ವರನ ಸತ್ತಾಧೀನ ಮತ್ತು ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನ ವೆಂದರ್ಥ ಅದಾಗಿ ಈಶ್ವರನ ಸತ್ತೆ-ಇರುವಿಕೆಯೂ, ಈಶ್ವರನ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಇಲ್ಲದ ಇವು ಗಳಿಗೆ ಸತ್ತಾಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಉಂಟಾಗಲಾರವು ಈಶ್ವರನ ಸತ್ತೆ ಮತ್ತು ಸಂಕಲ್ಪಗಳೆಡೂ ಇವುಗಳ ಸತ್ತಾ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದುವು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಈಶ್ವರತತ್ವ ನಿರೂಪಣಮ್

ಇಪ್ಪಡಿ ಸ್ವಾಧೀನ ಸರ್ವಸತ್ತಾದಿಹಳ್ಳಿಯುಡೈವನಾಯಿರುಕ್ಕಿರ ಈಶ್ವರನುಡೈಯ ಸ್ವರೂಪಂ ಸತ್ಯ ತ್ವಾದಿಗಳಾಹಿರ ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳಾಲೇ ಸತ್ಯಮಾಯ್, ಜ್ಞಾನಮಾಯ್, ಅನಂದಮಾಯ್, ಅನಂದಮಾಯ್, ಅನು-ಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಇವ್ವರತ್ವೈ (೧) “ಸನ್ದಾವಿಳಕ್ಕೇ ಯಳತ್ತರೈಯಾಯ್” ಎನ್ನುಮ್, (೨) “ಉಣರ್ ಮುಱ್ಱಲಂ” ಎನ್ನುಮ್, (೩) “ತೂಱ್ಱದನಿರಿರಿಯ ತುಡರ್ ಜ್ಞಾನನಿ ನ್ವಮೇ” ಯೆನ್ನುಮ್. (೪) “ಅನುಲನ್” ಎನ್ನುಮಿತ್ತಾದಿಹಳ್ಳಾಲೇ ಆಘ್ರವಾರ್ಹಳನುಸನ್ನಿತ್ತಾರ್ಹಳ.

ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಅನುಕೂಲ್ಯವೇ ಸ್ವಭಾವ

ಅಹೈಯಾಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಆದಕಾರಣ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ಅನುಕೂಲ್ಯವು ಈಶ್ವರನ ಇಚ್ಛಾಧೀನ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಧೀನವಾದ ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ಅನುಕೂಲ್ಯವೇ ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನ, ಭಗವಂತನು ತನಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಇರಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳೂ ಪದಾಕಾಲವಲ್ಲಿಯೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ನಿಶ್ಚಯುಕ್ತರೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಇದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಬದ್ಧರುಕ್ಕು ಇತ್ಯಾದಿ ಬದ್ಧಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮಾನುರೂಪವಾಗಿ ಪುರುಷ ಭೇದದಿಂದಲೂ ಕಾಲ ಭೇದದಿಂದಲೂ ಈ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯಗಳೂ ಲ್ಪಿನುಕೂಲಗಳೂ ತೋರುತ್ತವೆ. ಪುರುಷಭೇದ-ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪುರುಷನಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ಅನುಭವ ಕಾಲಭೇದದಿಂದ ಒಬ್ಬನಿಗೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ಅನುಭವ. ಈ ಬದ್ಧ ಜೀವನರಿಗೂ ಸ್ವಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವು ಸರ್ವದಾ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವುದು, ಈಶ್ವರನ (ಇಚ್ಛಾ) ಸಂಕಲ್ಪ ಸಿದ್ಧ. ಹಾಗಾದರೆ ದೇಹವೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ತೋಚುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೂ ಈಶ್ವರನ ಸಂಕಲ್ಪವಿರುವಂತ ರಲ್ಲಿಸಬಹುದೇ ಎಂದರೆ ಇಪ್ಪಡಿ ಅನುಕೂಲಮಾನ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಹೀಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ತೋಚುವ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದೊಡನೆ ಏಕತ್ವಭ್ರಮದಿಂದಲೂ (ಕಾಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಅಗ್ನಿ ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸುವಂತೆ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮಾ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆ) ಕರ್ಮಪರವ್ಯತೆಯಿಂದಲೂ, ಮಾಂಸ, ರಕ್ತ, ಪೂಯ, ವಿಷ್ ಮೂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೇಯವಾದ ಶರೀರವು ವಿವೇಚನಾ ರೂಪಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಕರ್ಮನಿರುತ್ತವಾದ ಪ್ರತಿಕೂಲ ವೇಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಶರೀರವು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತನಿಗೆ ಸರ್ವವೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಶರೀರಗಳಿಗೇ ಉಪಾದೇಯ ತ್ವವು ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿ, ತನಗೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿಕೂಲಗಳು. ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನ ಪುಂಟಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ (ಭಗವತ್) ಶೇಷವೆಂದು ನೋಡಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅನುಕೂಲಗಳು ಈ ಆರ್ಥವನ್ನು ಮುಂದೆ ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

ಈಶ್ವರತತ್ವ ನಿರೂಪಣೆ - ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳು

ಹೀಗೆ ತನಗೆ ಅಧೀನವಾದ ಸತ್ತಾಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನುಳ್ಳವನಾದ ಈಶ್ವರನ (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನ) ಸ್ವರೂಪವು ಸತ್ಯತ್ವ ಜ್ಞಾನತ್ವ, ಅನಂತತ್ವ, ಅನಂದತ್ವ ಎಂಬ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸತ್ಯವಾಗಿ ಅಂದರೆ (ಸತ್ಯಪದವಾಚ್ಯವಾಗಿ) ಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದ - ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಅನಂತ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿ ಅನಂದರೂಪಿಯಾಗಿ ಅವಲ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಈಶ್ವರ ಶಬ್ದವು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿದ ಮಿಥುನದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸ ವುದರಿಂದ, ಸತ್ಯತ್ವ ಜ್ಞಾನತ್ವಾದಿ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳು ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಅನಂತತ್ವವೆಂಬ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮದಿಂದ, ವಿಭುತ್ವವು ಪ್ರತಿ ಪಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ದು ಗಮನಾರ್ಹ

ಈಶ್ವರ ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣ ನಿ

ಮುಖ್ಯಾತ್ಮಗುಣಜ್ಞಾನಮ್ ದಿವ್ಯಮಂಜುಳ ವಿಗ್ರಹಾದಿಹಳು ಮಲ್ಲಾಪ್ತಂ ಈಶ್ವರನುಕ್ತು ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಗ್ರ ಶೇಷಣಜ್ಞಾನಮ್ ಇಗುಣಜ್ಞಾನಮ್ ಜ್ಞಾನ ಬಲೈಶ್ವರ್ಯ ವೀರ್ಯ ಶಕ್ತಿ ತೇಜಸ್ಸುಕ್ತು ಆರು ಗುಣಜ್ಞಾನ ಪರತ್ವೋಪಯುಕ್ತಜ್ಞಾನ ಯಿರುಕ್ತುಮ್ ಸೌಲಭ್ಯವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿ ಹಳ್ ಸೌಲಭ್ಯೋಪಯುಕ್ತಜ್ಞಾನಮ್ ಇಗುಣಜ್ಞಾನಮ್ ಸರ್ವಕಾಲತೃಲಮ್ ಸ್ವರೂಪಾತ್ಮತಜ್ಞಾನಮ್.

ಇದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಂಬ ದನ್ಯ ಇವ್ಯರ್ಥತ್ವೈ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಶಿರೋನ ತ್ತಾರೆ ಮೇಲೆ ಮೇಳದ ನತ್ಯತ್ವ ಜ್ಞಾನತ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು, 1) ನಂದಾವಿಳಕ್ಕೇ ಅಳತ್ತರ್ಕ್ಕರಿಯಾಯ್ ಎಂದಾ ನಾಽವಿಲ್ಲದ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲದ ಇದು ಸತ್ಯ ಲಬ್ಧಾರ್ಥ, ವಿಕಲ್ಪೇ--ಜ್ಯೋತಿಸ್ಸೂಪವೇ-ಜ್ಞಾನಶಬ್ದಾರ್ಥ ಅಳತ್ತರ್ಕ್ಕರಿಯಾಯ್-ಆಕವಿಡಲು ಅತ್ಯನೇ ದೇಹತಃ, ಕಾಲತಃ, ವಸ್ತುತಃ, ಅಳವುಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದವನು- ಇದು ಅನಂತ ಲಬ್ಧಾರ್ಥ, ಎಂದೂ 2) ಉಣ್ಣಾರ್ಮುಗ್ರನಲಮ್, ಮುಗ್ರನಲಮ್, ಮುಗ್ರನಲಮ್ ಎಂದು ಮುಗ್ರ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಕಾಕಾಸ್ತ್ರಿ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಎರಡುಕಡೆಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಮುಗ್ರನಲಮ್-ಎಂಬ ಲಬ್ಧ ದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು, ಮುಗ್ರನಲಮ್ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಅನಂದ ಸ್ವರೂಪನು 3) ಶೂನ್ಯವೃಂದ ದನಿಲ್ ಪೆರಿಯ ಶುಡರ್ ಜ್ಞಾನವಿನ್ಯಮ್ ನರ್ವವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ (ವೇಕ್ಕಾ ತ್ತಾ) ವೇರಿಯ-ದೊಡ್ಡದಾದ, ಲಡರ್-ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನ-ಧರ್ಮಜ್ಞಾನ, ಇನ್ಯಮ್. ಅನಂದ ಸ್ವರೂಪನು ಎಂದೂ, 4) ಅಮಲಮ್ ವಲವ್ರತಿಭಟನು, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಗಳು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ ರುತ್ತಾರೆ,

ಈಶ್ವರನ ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣ ಧರ್ಮಗಳು

ಹೀಗೆ ಈಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ನತ್ಯತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ವ, ಅನಂತತ್ವ, ಅನಂದತ್ವ ಅಮಲತ್ವವೆಂಬ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅವುಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣ ಗಳಾದ ಜ್ಞಾನ ಬಲೈಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳ ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣ ಗುಣಗಳೆಂದು ಮುಖ್ಯಾತ್ಮಗುಣಗಳು ಮಿತ್ಯಾದಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಈಶ್ವರನ ಬಾಕಿ ಗುಣಗಳೂ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ, (ಅದಿ ಶಬ್ದ ದಿಂದ ವಿಭೂತಿಯು ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ) ವಿಭೂತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣಗಳಾಗಿವೆ ಈ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ "ಜ್ಞಾನ ಬಲೈಶ್ವರ್ಯ ವೀರ್ಯಶಕ್ತಿ ತೇಜಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಆರು ಗುಣಗಳು ವರತ್ವಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದವು ಜ್ಞಾನ-ನರ್ವವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವುದು, ಬಲ-ಉಭಯ ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ ನಿಯಮಿ ಸುವುದು, ವೀರ್ಯ-ಜಗತ್ತಿಗೆ ಉಪಾದಾನ ಕುರಣವಾಗಿದ್ದರೂ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಶಕ್ತಿ-ಅಘಟಿತ ಘಟನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ತೇಜಃ ಲತ್ರಗಳನ್ನು ತೀರಿಸ್ತರಿಸಲರ್ಹವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸೌಲಭ್ಯವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳು ಸೌಲಭ್ಯ ಕ್ಕೆ (ಸೌಲಭ್ಯವಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆಯಲು) ಉಪಯುಕ್ತಗಳಾಗಿರುವುವು ಈ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲಾ ನರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯೂ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವುವು

1) ನಂದಾವಿಳಕ್ಕೇ ಅಳತ್ತರ್ಕ್ಕರಿಯಾಯ್ : (ಪೆ. ತಿರು 3-8-1) 2) ಉಣ್ಣಾರ್ಮುಗ್ರನಲಮ್ (ತಿ. ಮೊ, 1-1-2)

3) ಶೂನ್ಯವೃಂದ ಹಸ್ತಾಶ್ರಿ ಸ್ವಯರ್ಸನ್ನ ಮುಡಿವಿಲ್ ಪರಮ ಪಾಡ್ವಿ ಯೋ.

ಶೂನ್ಯ ಸ್ವದನಿಲ್ ಪೆರಿಯ ಪರಮ ಸಾಮಲರ್ ಶೋದೀ ಯೋ.

ಶೂನ್ಯ ಸ್ವದನಿಲ್ ಪೆರಿಯ ಶುಡರ್ ಜ್ಞಾನ ವಿನ್ಯಮೇಯೋ

ಶೂನ್ಯ ಸ್ವದನಿಲ್ ಪೆರಿಯ ವೆನ್ನವಾವರ ಚ್ಚೂನ್ಯ ನ್ನಾಯೋ ||

(ತಿರು 10-10-10)

4) (ಅಮಲವಾದಿ ಪಿರಾನ್ 1) - ದೋಷವಿಲ್ಲದ ಜಗತ್ಕಾರಣವಾದ ಉಪಕಾರಕನು.

ಪು. ತಿ. ನೋ

ಪರವ್ಯೂಹಾದಿ ಪಞ್ಚನಿಧ ಭಗವದ್ರೂಪ ನಿರೂಪಣಮ್

ಪರವ್ಯೂಹಾದಿ ವಿಭಾಗಜ್ಞಿಲ್ ಗುಣ ನಿಯಮಮ್ ಶೋಲ್ಕುಹಿರದೆಲ್ಲಾಮ್ ಅವ್ಯೋದೂಪಜ್ಞಿಲ್ಯೈಯಿಟ್ಟು ಅನುಸನ್ನಿಪ್ಪಾರ್ಕು ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಆವಿಷ್ಕರಿಕ್ಕುಮ್ ಗುಣವಿಶೇಷಜ್ಞಿಲ್ ಶೋಲ್ಕುಹೈಕ್ಕಾಹವತ್ತನ್ನೈ. ಔಪನಿಷದ ವಿದ್ಯಾವಿಶೇಷಜ್ಞಿಲ್ ತೋರುಮ್ ಅನುಸನ್ನಿಯಗುಣ ವಿಶೇಷಜ್ಞಿಲ್ ನಿಯತಜ್ಞಿಲ್ ನಾರ್ವಾಲೇ ಭಗವಚ್ಚಾಸ್ತೋತ್ರಮಾನ ರೂಪವಿಶೇಷಾನುಸನ್ನಾನತ್ತುಕ್ಕುಂ ಗುಣವಿಶೇಷಜ್ಞಿಲ್ ನಿಯತಜ್ಞಿಲ್.

ಪರವ್ಯೂಹರೂಪಜ್ಞಿಲ್

ಅವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ ಪರರೂಪತ್ತಿಲ್ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಗುಣಜ್ಞಿಲ್ಯಾರುಮ್ ವೇದ್ಯಜ್ಞಿಲ್ ವ್ಯೂಹಜ್ಞಿಲ್ ನಾಲೆನ್ರುಮ್. ಮೂನ್ರಿನ್ರುಮ್, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಿಲ್ ಶೋಲ್ಕುಮ್. ನಾಲ್ವೂಹಮುಣ್ಣಾಯಿರುಕ್ಕು, ವ್ಯೂಹ ವಾಸುದೇವ ರೂಪತ್ತುಕ್ಕು ಪರರೂಪತ್ತಿರ್ಯಾಟ್ಟಿಲ್ ಅನುಸನ್ನಿಯ ಗುಣಭೇದಮಿಲ್ಲಾನ್ಯೆಯಾಲೇ

ಪರವ್ಯೂಹ ವಿಭವ ಹಾರ್ದಾರ್ಚಾರೂಪ ವಿಶೇಷಗಳು

ಹಾಗಾದರೆ ಪರವ್ಯೂಹಾದಿ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗುಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿರುವುದೇಕೆಂದರೆ ಪರವ್ಯೂಹಾದಿ ವಿಭಾಗಗಳಿಲ್ ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದಾಗಿ ಪರವ್ಯೂಹಾದ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣ ನಿಯಮವನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲಾ ಆಯಾಯ ರೂಪಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು (ಅವಿಷ್ಕರಿಕ್ಕುಮ್) ಯೋಗದಶೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ವಿಸಯವಾಗುವಂತೆಯೋಗಚಕ್ಷುಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ. ಇತರ ಗುಣಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವುದಕ್ಕಲ್ಲ

ಓಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳೂ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪಾಂತ್ರವಾಗಿರುವಾಗ ಕೆಲವು ಗುಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವ್ಯೂಹ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಸಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಯೋಗದಶೆಯಲ್ಲಿ ಆ ರೂಪಗಳೊಡನೆ ಆ ಗುಣಗಳು ಅವರಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗ ತಪ್ಪೆಯೆಂದೂ ನಿಷ್ಕಷಿ-ಸಬಮದೇ ಎಂದರೆ ಅಕ್ಕಿ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಔಪನಿಷದ ವಿದ್ಯಾವಿಶೇಷಗಳ್ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ ತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ದಹರ, ಶಾಂ 2ಲ್ಯೈಶ್ವಾನರಾದಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ, ಅನುಸಂಧೇಯವಾದ ಅವಶತಪಾಪ್ಯತ್ವ, ವ.ನೋಮಯತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳು, ಆಯಾಯ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ನಿಯತಗಳಾಗಿರುವ ಹಾಗಿ. (ಈ ವಿಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಬಂಧ) ಭಗವಚ್ಚಾಸ್ತ್ರವಾದ ಪಂಚಾಂತ್ರಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ, ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ, ರೆಂಬವ್ಯೂಹ ರೂಪಗಳ ಉಪಾಸನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಗುಣ ವಿಶೇಷಗಳು ನಿಯತಗಳು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಪರವಾಸ ದೇವರೂಪದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಬಲೈಶ್ವರ್ಯ, ವಿಶ್ವ ಕೇಜಸ್ಸೆಂಬ ಆರುಗುಣಗಳೂ ಉಪಾಸನಲ್ಲದತ್ಯವು (ವೇದ್ಯಗಳ್).

ವ್ಯೂಹರೂಪಗಳು ನಾಲ್ಕು ಎಂದೂ, ಮೂರು ಎಂದೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ ವಾಸುದೇವ ಸಂಕರ್ಷಣ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಅನಿರುದ್ಧರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವ್ಯೂಹ ರೂಪಗಳು ಇರುವಾಗ, ಮೂರು ವ್ಯೂಹ ರೂಪಗಳೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಪರವಾಸದೇವ ರೂಪಕ್ಕೂ, ವ್ಯೂಹವಾಸುದೇವ ರೂಪಕ್ಕೂ ಅನುಸಂಧೇಯವಾದ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ವ್ಯೂಹ ವಾಸುದೇವ ರೂಪವನ್ನು ಪರರೂಪದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ, ಬಾಕಿ ಮೂರು

ತ್ರಿವ್ಯೂಹಸಂಹಾರದೊ. ಇವೆಷ್ಟೆತ್ತೆ

“ಗುಣೈಷ್ವರ್ಯೈಃ ಪ್ರಥಮತರ ಮೂರ್ತಿಸ್ತವ ಬಭೌ
ತತಸ್ತ್ರಿಸ್ರಸ್ತೇಷಾಂ ತ್ರಿಯುಗ ಯುಗೈರ್ಹಿಂ ತ್ರಿಭಿರಭುಃ.”

ಎನಗಿರ ಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲೇ ಸಜ್ಜಿಹಿತ್ತಾರಹಳ್. ಇವೆವ್ಯೂಹಜ್ಜಿಳಿಲ್ ಗುಣಕ್ರಿಯಾ ವಿಭಾಗಜ್ಜಿಳ್,

ವಾಡುಣ್ಯಾಣ್ಯಾಸುದೇವಃ ಪರಶತಿ ಸ ಭರ್ವಾ ಮುಕ್ತಭೋಗೋ, ಬಲಾಡ್ಯಾತ್
ಬೋಧಾತ್ಸಂಕರ್ಷಣಸ್ತ್ರಂ ಹರಸಿ ವಿತುಸೇ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮೈತ್ಸರೈ ವೀರಾತ್ |

ಪ್ರದ್ಯಮ್ನ ಸ್ವರೂಪವರ್ತನಯಸಿಚ ಭಗವಾನ್, ಶಕ್ತಿ ತೇಜೋನಿರುದ್ಧೋ

ಬಿಭ್ರಾಣಃ ಪಾಸಿ ತತ್ತ್ವಂ ಗಮಯಸಿಚ ತಥಾವ್ಯೂಹ್ಯ ರಂಗಾಧಿರಾಜ ||

ಎನಗಿರ ಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲೇಸಜ್ಜಿ ಹಿಕ್ಕಪ್ಪಟ್ಟಿನ.

ವ್ಯೂಹ ರೂಪಗ-ನ್ನ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿರ ವುಡ್ ಈ ಪಕ್ಷವನ್ನು 1 ಗುಣೈಷ್ವರ್ಯೈಃ ಪ್ರಥಮತರ ಮೂರ್ತಿಸ್ತವ ಬಭೌ ತತಸ್ತ್ರಿಸ್ರಸ್ತೇಷಾಂ ತ್ರಿಯುಗ ಯುಗೈರ್ಹಿಂ ತ್ರಿಭಿರಭುಃ”, ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ತ್ರಿವ್ಯೂಹ ವಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಥಮತರ ಮೂರ್ತಿ ಎಂಬುದು ವ್ಯೂಹ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂತೂ ಕೇವಲ ಆಚಾರ್ಯರಗಳು ಆಳವಾಯ್ ಪಡುತ್ತಾರೆ ಆಗೇ ಚಾತ ವ್ಯೂಹ ವಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ ಈ ಪರವಾನದೇವ, ವ್ಯೂಹ ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ, ಗುಣ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳು ವಾಡುಣ್ಯಾಸುದೇವಃ (ಪ್ರೀರಂಗ - ನವ 2,39) ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅದಾಗಿ ವಾಡುಣ್ಯಾತ್ ಎಂಬ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಪರವಾಸುದೇವನು ಎಂದು (ಭವಾನ್) ನೀನು, ಮುಕ್ತಭೋಗ-ಮುಕ್ತರ ಗಂಡ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೀಯಾ, ತಥಾ ಹಾಗೆ ವ್ಯೂಹ್ಯ-ವ್ಯೂಹ-ವತರ ಮಾಡಿ, ಬಲಾಡ್ಯಾತ್ ಬೋಧಾತ್-ಬಲದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಸಂಕರ್ಷಣ-ತ್ವಂ ನೀನು ಸಂಕರ್ಷಣ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಹರಸಿವಿತುಸೇ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಹರ ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ ಹಾಗೆಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ. ಪ್ರದ್ಯಮ್ನ ಸರ್ವಧರ್ಮನಯಸಿಚ ಭಗವಾನ್-ಪ್ರದ್ಯಮ್ನ ರೂಪಿಯಾಗಿ ನೃಪಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಧರ್ಮ ಪ್ರವರ್ತನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ, ಶಕ್ತಿ ತೇಜೋನಿರುದ್ಧೋ ಬಿಭ್ರಾಣಃ ಪಾಸಿತತ್ತ್ವಂ ಗಮಯಸಿಚ-ಶಕ್ತಿ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಅನಿರುದ್ಧ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ, ಜಗದ್ರಕ್ಷಣ ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ, ತತ್ತ್ವೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವಃಪರಃ ಎಂದು ಪರವಾಸುದೇವನನ್ನು ಹೇಳಿ, ವ್ಯೂಹ್ಯ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, -ಮೂರು ವ್ಯೂಹ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಶ್ಲೋಕವು ತ್ರಿವ್ಯೂಹ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

1) ಗುಣೈಷ್ವರ್ಯೈಃ ಪ್ರಥಮತರ ಮೂರ್ತಿಸ್ತವ ಬಭೌ

ತತಸ್ತ್ರಿಸ್ರಸ್ತೇಷಾಂ ತ್ರಿಯುಗ ಯುಗೈರ್ಹಿಂ ತ್ರಿಭಿರಭುಃ |

ವ್ಯವಸ್ಥಾಯ ಚೈವಾ ನನು ವರದ ಸ್ಯಾ ವಿಷ್ವತಿಪಶಾತ್

ಭವಾನ್ ಸರ್ವತ್ವೈವ ತ್ವಗಣಿತ ಮಹಾ ಮಂಗಳ ಗುಣಃ ||

(ವರದರಾಜಪವ 1೯ಶ್ಲೋಕ)

ಈ, ಜ್ಞಾನ, ಒಲ, ಐವ್ವರೈ, ವೀರೈ, ಶಕ್ತಿ ತೇಜಸ್ಸೆಂಬ ಅನುಗುಣಗಳಿಂದ, ತವ ನಿನ್ನ ಪ್ರಥಮತರ ಮೂರ್ತಿ :- ಪರವಾಸುದೇವ ರೂಪ ಮೂರ್ತಿಯು ಬಭೌ - ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು ಅನಂತರ ತೇಜಾಂತಿಃ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ರೂಪಗಳು, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ ನೆಂಬ, ಹೇತಿಯಾಗಿ - ವಾಡುಣ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣ, (ಪ್ರೀತಿಯುಗಾಗಿ - ಜ್ಞಾನಬಲಾದಿ ದ್ವಂದ್ವಾನಿರುಪ್ಪ) ತ್ರಿಭಿ - ಮಂಗಳ ಲೈರ್ಹಿಂ ವಿರಚೆರಡು ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ, ಮೂರು ದ್ವಂದ್ವಗಳಿಂದಲೇ - ಜ್ಞಾನಬಲ, ಐವ್ವರೈ ವೀರೈ, ಶಕ್ತಿತೇಜಸ್ಸೆಂಬ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಭು - ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಆಯಾಯಾಗುಣಗಳನ್ನೂ ಆಯಾಯಾರೂಪಗಳನ್ನೂ ಧಾರಣ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅವಿಷ್ಕರಿಸುತ್ತೀಯಾ ಎಂಬುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಪರ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಲ್ಲವರದನೇ ಪಕ್ಕುಪ್ಪಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು

ಜಾಗ್ರದಾದಿ ಪದ ಭೇದಬ್ಧಿ ಲುಳ್ಳ ವಿಶೇಷಜ್ಞೇಲ್ಲಾನ್ಮ

“ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನಾತ್ಮಲಸ ತುರಿಯ ಪ್ರಾಯಧ್ಯಾತ್ಮ ಕ್ರಮವದುಸಾಸ್ಯಃ |

ಸ್ವಾಮಿಂ ಸ್ತತ್ವದ್ಗುಣ ಪರಿಬರ್ಹಶ್ಚ ತುರ್ದ್ಯುಹಂ ವಹಸಿ ಚತುರ್ಥಾ ||”

ಎನ್ನು ಸಬ್ದಗ್ರಹೀತಜ್ಞಳಾಯಿಗ್ರಾ. ಕೇಶವಾದಿಹಳಾನ ಪನ್ನಿರಬ್ಧಿ ರೂಪಬ್ಧಿಳುಮ್ ವ್ಯೂಹಾನ್ತರಬ್ಧಿಳ್

ಅನಂತರ ಚತ ವ್ಯೂಹ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಾದ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಉಸಾಹರಿಸಿ ತ್ತರೆ ಜಾಗ್ರದಾದಿ ಭೇದಂ ಗಳಿಲುಳ್ಳ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಜಾಗ್ರತ್ಪ್ರಾಯಃ — ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕೂಡಿದವರ ಹಾಗೆ, ಸ್ವಪ್ನಪ್ರಾಯಃ— ಸ್ವಪ್ನದಶಗೆ ಸಗೃಹವಾಗಿರುವವರು, ಆತ್ಮಲಸಪ್ರಾಯಃ— ಸುಷುಪ್ತನ ಹಾಗೆ, ತುರಿಯಪ್ರಾಯಃ— ಮೂರ್ಚೆ ಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ನೆನ್ನಕರಾದವರು, ಎಂದು ಧ್ಯಾತ್ವ ಕ್ರಮವತ್ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವರ ಕ್ರಮದಂತೆ, ಉಪಾಸ್ಯ ನಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿನ್, ತತ್ವದ್ಗುಣ ಪರಿಬರ್ಹ-ಲಯಯಾ ಗುಣಗಳನ್ನು (ಬಿಳಿಪು, ಕೆಂಪು ಮೊದಲಾದ ಬಣ್ಣಗಳು) ಪರಿಬರ್ಹ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಉಪವನಾಗಿ ಚಾತುರ್ವ್ಯೂಹಂ ನಾಲ್ಕುವ್ಯೂಹಗಳನ್ನು ಚತುರ್ಥಾ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರ ವಾಗಿ ವಹಸಿ—ವಹಿಸಿರಾತ್ಮಿಯಾ ಹೀಗೆ ಜಾಗ್ರದಾದಿಭೇದಗಳಲ್ಲರವ, ವಿ-ಷಗಳು “ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವ ತ್ತೋಕ್ತದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ

ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಯತಮಾನ ಸಂಜ್ಞಾ, ವೈಶಿರೇಕ ಸಂಜ್ಞಾ. ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಸಂಜ್ಞಾ, ವತೀಕಾ ರಸಂಜ್ಞಾ ಎಂದು “ಪ್ರಜಹಾತಿ ಯದಾ ಕಾಮಾನ್”, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವ ನಾಲ್ಕು ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಮೇಣ, ಸ್ಥಿತಿಪ್ರಜ್ಞಾನಾದ ಯೋಗಿಯ ನಾಲ್ಕು ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಯೂ ನಾಲ್ಕು ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ

ವಿಶಾಖಯೂಪ- ಅದಾಗಿ ಪರವಪದದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವದ್ರವ್ಯದ ಪರಿಣಾಮ ರೂಪವಾಗಿ ಕೈಕಾಲುಗಳಲ್ಲದೆ ಸ್ಕೂಲಾಕಾರವಾಗಿ ಬಹಳ ಅಗಲವಾಗಿಯೂ ಎತ್ತರವಾಗಿಯೂ ವಿಶಾಖಯೂಪವೆಂಬ ಸ್ತಂಭವಿದೆ. ಇದರ ಕೆಳಗೆ ಸತ್ವ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜಾಗ್ರತ್ - ಜಾಗರಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯು ಮ್ನು, ಅನಿರುದ್ಧ ರೂಪಗಳಿವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲುಗಡೆ, ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಸ್ಥಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾಸುದೇವಾದಿ ನಾಲ್ಕುವ್ಯೂಹ ರೂಪಗಳಿವೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ, ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮಲಸ ಸುಷುಪ್ತಿ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾಸುದೇವಾದಿ ನಾಲ್ಕುವ್ಯೂಹ ರೂಪಗಳಿವೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಚಿತಪ್ರಾಯವಾದ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾಸ ದೇವಾದಿ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳು ಪ್ರಾಗಾದಿ ಕ್ರಮದಲ್ಲ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ

ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾಸ ದೇವಾದಿ ನಾಲ್ಕುವ್ಯೂಹ ರೂಪಗಳು ವಿಶಾಖ ರೂಪಕ್ಕೆ ಕೊಂಬೆಗಳ ಹಾಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರರೂ ಪವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಬಿಳಿಪು, ಕೆಂಪು ಮೊದಲಾದ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲಾ ಆಯುಧಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಇವೆ ಸ್ವಪ್ನಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ಸ್ವಪ್ನಸಂಜ್ಞಾಕವಾದ ವ್ಯೂಹ ವಾಸುದೇವ ರೂಪ ಚತುಷ್ಟಯಗಳು, ಹಿಂದಿನ ಹಾಗೆಯೇ ವಿಶಾಖಯೂಪಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲುಗಡೆ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಾದಿ ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರ ವ್ಯಾಪಾರವಿಲ್ಲ ನುಮಪ್ತಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸುಷುಪ್ತಿ ಸಂಜ್ಞಾಕವಾದ ಹಿಂದಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ ವಿಶಾಖಯೂಪದ ನಾಲ್ಕುಕಡೆ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಾತ್ಮದಿ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಾನಂದಾನುಭವ ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಇರುವ ತುರಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತುರಿಯ ಸಂಜ್ಞಾಕವಾದ ವ್ಯೂಹ ಚತುಷ್ಟಯಕ್ಕೆ ಕೈ, ಕಾಲು ಮೊದಲಾದವು ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒರೀರಬ್ಧಿ. ಸುಷುಪ್ತಿ ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ ಯೂಪದ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ

ವಿಭವಾವತಾರ ರೂಪ ಕಥನಮ್

ವಿಭವಜ್ಞಳಾವನ? ಪದ್ಮನಾಭಾದಿಹಳಾನ ಮುಪ್ಪತ್ತುಚ್ಚಿನ್ನ (ಚಿಲ್ವಾನ) ರೂಪಜ್ಞಳ್. ಇವಗ್ಗಲ್ ಮತ್ಸ್ಯಕೂರಾದಿಹಳಾನ ಅವತಾರಜ್ಞಳ್ ಒರುಪ್ರಯೋಜನ ವಶತ್ತಾಲೆ ವಿಶೇಷಿತ್ತು ಚಿಲ್ವಪಟ್ಟನ. ಇವ್ವಿಭವಜ್ಞಳಿ ಲೀಶ್ವರನವೋ ಕಾರ್ಯವಿಶೇಷಜ್ಞಳು ಕ್ಕೇಡಾಹ ತ್ತಾವೇಣೆನ ಗುಣಜ್ಞಳಿ ವೇಣೆನ ಪೋಡು ಮರೈತ್ತುಮ್, ವೇಣೆನಪೋಡು ಪ್ರಕಾಶಿಸ್ವಿತ್ತುಮ್ ನಡತ್ತುಮ್. ಇವಗ್ಗಲ್ ಲವಾನ್ತರ ಭೇದಜ್ಞಳ್ “ಕೃಷ್ಣ ರೂಪಾಣ್ಯಸಂಖ್ಯಾನಿ” ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿರ್ಪಡಿಯೇ ಯನನ್ನಜ್ಞಳ್

ಪ್ರಪ್ಪಡಿಯೇ ವಿಭವಾನ್ತರಜ್ಞಳುಮ್ ಕಣ್ಣುಕೊಳ್ಳದು. ಶಿಲಜೀನರ್ಹಳಿ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶೇಷತ್ತಾ ಲುವ, ಶಕ್ತಿ ವಿಶೇಷತ್ತಾ ಲುವ, ಅಧಿಷ್ಠಿತ್ತು ಅತಿಶಯಿತಕಾರ್ಯಜ್ಞಳಿ ನಡತ್ತುಹಿರದುಮ್ ವಿಭವಭೇದಮ್.

ನಾಲ್ಕು ಕೊಂಬೆಗಳ ಹಾಗೆ ಶರೀರ ಜೀತವ್ಯಾವಾರಗಳಲ್ಲ. ಇವರ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರ, ಮತ್ತು ಸತ್ಯತ ಸಂಹಿತೆಯು ತಿಳಿಯ ಬಹುದು ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ವರದರೂಪ ಪಂಚಾರತ್ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಕಳಗೆ ಕಂಡ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಶಾಖ ಸ್ತಂಭವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ

ರೂಢಸ್ಯ ಚಿನ್ಮಯಃ ಸಾ ಹೃದಯೇ ಕರ್ಣಿಃ
ಸ್ತಂಭಾನುಕುರಿ ಪರಿಣಾಮ ವಿಶೇಷ ಭಾಜಃ |
ಸ್ಥಾನೇಷು ಜಾಗ್ರತಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಸತ್ಪನಂತಃ

ಶಾಖಾವಿಭಾಗ ಚತರೇ ತ ಚತುರಾಶ್ರಯಿ || (ವರದರೂಪ ಪಂಚಾತ್ - 19) ಹೇಕರೇ ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಾವಿಯೇ, ಸತ್ಪನಂತಃ-ಸಾತ್ವಿಕರಾದ ಮಹಾಪುರುಷರು, ಹೃದಯೇ - ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ಮಯತಮಾ-ಜ್ಞಾನ ರೂಪದಿಂದ, ರೂಢಸ್ಯ-ಇರುವ, ಸ್ತಂಭಾನುಕುರಿ-ಕೋರೆಮುಳ್ಳಿನ ಹಾಗೆ, ಪರಿಣಾಮ ವಿಶೇಷ ಭಾಜಃ - ಪರಿಣಾಮ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ತವ-ನಿನ್ನ ಚತುರ್ವಿಧಸ್ಥಾನೇಷು ಅಪಿ-ನಾಲ್ಕುಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಖಾ ವಿಭಾಗ ಚತರೇ-ಕೊಂಬೆಗಳ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಚಾತುರಾಶ್ರಯಿ ನಾಲ್ಕು ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಜಾಗ್ರತಿ-ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಖಯೂಪವೆಂಬ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸ್ತಂಭವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಡೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲುಗಡೆ ಅದಕ್ಕೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲುಗಡೆ, ಅನಂತರ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ಕೊಂಬೆಗಳ ಹಾಗೆ ಭಗವಂತನ ವಿಗ್ರಹಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ವೈಕಿ ವಾಸುದೇವ ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳು ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿ ಜಾಗ್ರದವ್ಯಯಿಂದ ಕೂಡುವೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ನಾಲ್ಕು ಮೂರ್ತಿಗಳು ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಮಾನಸ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಹಾಗೆ ಇವೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಇರುವ ನಾಲ್ಕು ಮೂರ್ತಿಗಳು ಮನೋ ವ್ಯಾಪಾರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸುಷುಪ್ತಿ ದಶೆಯಲ್ಲಿವೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಇರುವ ನಾಲ್ಕು ಮೂರ್ತಿಗಳು ಮೂರ್ಛಾದಶೆಯಂತಿವೆ. ಇದೇ ತುರಿಯಾವಸ್ಥೆ. ಈ ರೀತಿಯ ನಾಲ್ಕು ಅನಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಾಲ್ಕು ವಿಧ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಯೋಗಿಯು ಯತಮಾನ, ವ್ಯತಿರೇಕ, ಏಕೇಂದ್ರಿಯ, ವಶೀಕಾರ ಸಂಜ್ಞಾರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡತಕ್ಕವನು. (ಕೇಶವಾದಿಹಳಾನ) ಕೇಶವ, ನಾರಾಯಣ, ಮಾಧವ ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಹನ್ನೆರಡು ರೂಪಗಳೂ ವ್ಯೂಹಾಂತರಗಳು.

ವಿಭವಾವತಾರ

ವಿಭವಂಗಳಾವನ-ವಿಭ ರೂಪಗಳು ಪದ್ಮನಾಭ, ಧ್ರುವ, ಅನಂತ, ಶಕ್ತಿ, ಮಧುಸೂದನಃ ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಮೂವತ್ತುಕ್ಕೂ ಮೇಲಾದ ರೂಪಗಳು. ವಿಷ್ಣುಕ್ಲೇಶ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾರು ರೂಪಗಳೆನೂ ಅಹಿರ್ಬುಧ್ಧ್ಯ ಸಂಹಿತೆ

ಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಕೂಡವರಾಗಿ ಮೂವತ್ತಿ
ಗಿಂತ ಜುಸ್ತಿ ನಲವತ್ತರ ಒಳಗೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಚೈಲ್ಯಾನ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗಿದ್ದರೆ
ದಶವತ್ತಾರವೆಂದು ದತ್ತ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ (ಇವಟ್ರಿಲ್ ಮತ್ಸ್ಯಕೂ
ನಾರ್ವಾದಿಹಳಾನ) ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಮತ್ಸ್ಯಕೂನಾರ್ವಾದಿ ಅವತಾರಗಳು ಒಂದೊಂದು
ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಅದಾಗಿ ನೇದಾಹರಣಾ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರ ಮಥನ
ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು-ಹಾಗಾದರೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾ ದೈವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೆ ಕಷ್ಟ
ಗಳನ್ನು ಅನ ಭವಿಸಿ ವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂದರೆ, ಇದು “ಮಾಯಾವಿಚಂಬನ ಮನೇಹಿ ಯಥಾನ
ಓಸ್ಯ” ಎಂದು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ನಟನು ಅನೇಕ ವೇಷಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ರಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಟಿಸು
ವಂತ ಭಗವಂತನೂ ನಟಿಸ ತ್ತುನೆಂಬುದನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲೆಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಆಚಾರ್ಯರು ಇವ್ವಿಭವಂಗಳಿಲ್ ಎಂದಾ
ರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ

ಈ ವಿಭವಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು ಆಯಾಯಾ ಕಾರ್ಯವಿಶೇಷಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ
ಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮರಿಸಿ, ಬೇಕಾದಾಗ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿ, ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಅನ್ವೋಕ್ತಾತ್ಮ
ವಿಶೇಷಂಗಳುಕ್ತೇಡಾದ ಅನುರ ಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ಸಂತೋಷ
ಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ವಿಚಿತ್ರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೂ ತುನ್ ವೇಂಡಿನ
ಗುಣಂಗಳೈ ವೇಂಡಿನಪೋದು ಮರೈತ್ತುಮ್ ವೇಂಡಿನಪೋದು ಪ್ರಕಾಶಿಸ್ವಿತ್ತುಂ-ರಾಮಾವತಾರ
ದಲ್ಲಿ ಪರಶ್ವ ಸೂಚಕವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಯೇಣ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟನು ಅದರೂ ಜಟಾಯು ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೇತುಬಂಧನ, ವಿಭೀಷಣ ಶರಣಾಗತಿ, ತನ್ನ ಅವತಾರ ಸಮಾವಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅಯೋಧ್ಯ
ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದುದ್ದು, ಎಂಬೀ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ
ಪಡಿಸಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಜರಾಸಂಧಾದಿ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರತ್ವವನ್ನು ಮರಿಸಿ,
ಅರ್ಜುನ ಯುದ್ಧ ವೈರೋಧನಾರ್ಥವಾಗಿ ಗೀತೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿಯೂ, ವಿಶ್ವರೂಪ ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ
ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧರಣಾದಿ ದಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಿತ ಸಂರಕ್ಷಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ, ತನ್ನ ಪರತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟನೆ ಮಾಡಿ
ದನ್ನಲ್ಲವೇ ಅವುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತ.

ಸ್ಮಾರಾವತಾರಗಳ ಹಾಗೆ ಈ ವಿಭವಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವಂತರ ಭೇದಗಳು-ಇವಟ್ರಿಲ್ ಅವಂತರ
ಭೇದಂಗಳ್-ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಉಂಟೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಈ ವಿಭವಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಂತರ ಭೇದಗಳು
(ಒಳಗೆ ಇರುವ ಭೇದಗಳು) ಕೃಷ್ಣರೂಪಾಣ್ಣಿ ಸಂಖ್ಯಾನಿ-ಕೃಷ್ಣನ ರೂಪಗಳು ಅನಂತಗಳು, ಎಂಬ ವಚನ
ಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಬಹುವಾಗಿವೆ ಮದನಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ, ವೇಣುಗೋಪಾಲ, ಚತುರ್ಭುಜಗೋಪಾಲ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನರ
ಸಿಂಹ, ಯೋಗಾನಂದಸ್ವಸಿಂಹ, ಚತುರ್ಭುಜ, ಅಷ್ಟಭುಜನರಸಿಂಹ ಇತ್ಯಾದಿ

ಇಪ್ಪಡಿಯೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೀಗೆಯೇ ವಿಭವಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಸಾತ್ತ್ವ
ತಾದಿ ಸಂಹಿತೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು, ಅನಂತರ ಅವೇಶಾವತಾರ ಭೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿಲಜೀವರಾ
ಹಳೈ ಇತ್ಯಾದಿ. ಕೇಲವು ಜೀವರೂಗಳನ್ನು (ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭರುದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು) ವಿಗ್ರಹ ವಿಶೇಷದಿಂದಲೂ, ಶಕಿ
ವಿಶೇಷದಿಂದಲೂ, ಅಧಿಷ್ಠಿಸಿ (ಆಂತಃಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಅತಿಶಯವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವಿಭವಭೇದ.
ಸೃಷ್ಟಿಂತತ.ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ತ್ವಾಮಾವಿಶ್ಯ ಪ್ರಜಾಪತೇ, ಎಂದು ಚತುರ್ಮುಖನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಿಗ್ರಹರೂಪಿಯಾಗಿ
ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆ ಜೀವದ್ವಾರಾ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ಹಾಗೆಯೇ ರುದ್ರ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಿಗ್ರಹದ್ವಾರಾ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ

ಅರ್ದಾನತಾರ ಗ್ವರೂಪಕಥನಮ್

ಪರವ್ಯೂಹಾದಿ ರೂಪಜ್ಞಾ ತಾನೇ ಅಶ್ರಿತರಾಹ ಅವರಾಹಳ್ ಅಪೇಕ್ಷಿತ್ವಪಡಿಯಿಲೇ “ಬಿಂಬಾ ಕೃತ್ಯಾತ್ಮನಾ ಬಿಂಬೇ ಸಮಾಗತ್ಯಾವತಿಷ್ಠತೇ” ಎನ್‌ಹಿರ ಪಡಿಯೇ ನಿರ್ದಿರ ನಿಲೈ ಅರ್ದಾನತಾರವ್.

ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ನಡೆಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ‘ಶಿಲಜೀವರ್‌ಹಳ್ಳಿ’ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುವುದರಿಂದ, ಈ ಅವ ತ.ರಗಳು ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಉಪಾಸ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುವುದೇಳುವ ಬಲರಾಮನು, ಅನಂತನೆಂಬ ನಿತ್ಯಸೂರಿ ಯಾದ ಜೀವನಲ್ಲಿ ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ ಅವತಾರವಾದ್ದರಿಂದ, ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಅನುಪಾಸ್ಯನು. ಪ್ರಣಾಮಾದಿ ಆಚಾರಗಳಿಗೆ ಭಾಧಕವಿಲ್ಲ. ಭಾರ್ಗವರಾಮ, ಭಗವದ್ವೈಪಾಯನ(ವ್ಯಾಸ)ರಲ್ಲಿ ವಿಗ್ರಹ ದ್ವಾರಾ ಅಧಿಷ್ಠಾನವು, ಆಯಾಯಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಚರ್ನಾನ್ಯನ ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಡ ವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರುಗಳು ಮುಮುಕ್ಷು ಗಳಿಗೆ ಉಪಾಸ್ಯರಲ್ಲ. ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಚರ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿಲ್ಲವೋ, ಅವರಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಾವೇಶ ಮಾತ್ರ

ಅರ್ಚಾವತಾರ

ಪರವ್ಯೂಹಾದಿ ರೂಪಂಗಳತಾನೇ ಇತ್ಯಾದಿ-ಪರರೂಪ, ವ್ಯೂಹರೂಪ, ವಿಭವರೂಪಗಳು, ಅಶ್ರಿತರಿಗೋಸ್ಕರ ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ (1) “ಬಿಂಬಾಕೃತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಬಿಂಬೇ ಸಮಾಗತ್ಯಾವತಿಷ್ಠತೇ” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, ಶ್ರೀ ರಂಗಾಡಿಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿರುವ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ಅರ್ಚಾವತಾರ. ಅಂದರೆ ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಯಾವ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾನೋ ಆ ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಪರ, ವ್ಯೂಹ, ವಿಭವಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ, ಅಂದರೆ ವೈಕುಂಠನಾಥ, ವ್ಯೂಹ ವಾಸುದೇವ, ವ್ಯೂಹಸಂಕರ್ಷಣ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದಿ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ, ಅಪ್ರಾಕೃತರೂಪವನ್ನು ಆ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೀರುಬೆರೆತಂತೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಆ ಭಕ್ತನು ಮಾಡುವ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸುರೂಪಾಂಪ್ರತಿನಾಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಸನ್ನವದನೇಕ್ಷಣಾಮ್ |

ಕೃತ್ಯಾತ್ಮನಃ ಪ್ರೀತಿಕರೇಂ ಸುವರ್ಣರಜತಾದಿಭಿಃ ||

ತಾಮರ್ಚಯೇತ್ ತಂಪ್ರಣಮೇತ್ ತಾಂಯಜೇತ್ ತಾಂವಿಚಿಂತಯೇತ್ |

ವಿಶತ್ಯಪಾಸ್ತ ದೋಷಸ್ತು ತಾಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣೀಮ್ ||

ಎಂಬಂತೆ ಆ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ, ಕೊನೆಗೆ ಸಕಲಪಾಪ ನಿರ್ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಕೃತವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಾಕೃತರೂಪವನ್ನು ಬೆರೆಸಿಕೊಂಡು ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅರ್ಚಾವತಾರ.

1) “ಬಿಂಬಾ ಕೃತ್ಯಾತ್ಮನಾ ಬಿಂಬೇ ಸಮಾಗತ್ಯಾವತಿಷ್ಠತೇ” |

ಕರೋತ್ಯ ಮೂರ್ತಮಖಲಾಂ ಭೋಗಶಕ್ತಿಂ ತು ಚಾತ್ಮಸಾತ್ ||

(ಸಾತ್ವ ಸಂ 6-22)

ಅಶ್ರಿತರು, ಶಿಲಾ, ದ್ವಾರು, ಲೋಹದೊಪದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೋ ಆ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯ ಮೇರೆ, ಅಧಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ, ಅವರು ಮಾಡುವ ಸಂಹಿತಾ ಬೋಧಿತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಆ ವಾಹನಾದಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿಗಳಿಂದ, ಆ ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಕ್ಷೀರ ವಿಭಾಗವಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅವರವರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದಯೆ ಪಾಲಿಸಲು ಅವತಿಷ್ಠತೇ - ಮಾಂಸಚಕ್ಷುಸ್ಸಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. (ಸಾತ್ವತ ಸಂಹಿತೆ 2-7-8)

ಹಾರ್ದ ಅಥವಾ ಅನ್ತರ್ರಾಮಿರೂಪಮ್

ಸರ್ವರುಡೈಯವುಮ್ ಹೃದಯಂಜ್ಞೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮಾಯಿರುಪ್ಪದೊರು ರೂಪ ವಿಶೇಷತ್ವೈಕ್ಕೊಣ್ಣು ನಿಗ್ಗಿರನಿಲೈ ಅನ್ತರ್ರಾಮ್ಯವತಾರಮ್. ಇದು ಸರ್ವಾನ್ತರ್ರಾಮಿಯಾನ ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪತ್ವೈಯನು ಸನ್ನಿಕ್ತ ಇಗ್ರವಾರ್ಯತ್ತುರೈಯಾಹ “ಅಷ್ಟಾಂಜ್ಞ ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಾನಾಂಹೃದ್ಯಾಗ ನಿರತಾತ್ಮನಾಂ | ಯೋಗಿ ನಾಮಧಿಕಾರ ಸ್ವಾದೇ ಕಸ್ಮಿನ್ ಹೃದಯೇಶಯೇ” ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿಲೇ ಶೋಲ್ಲುಹೈಯಾಲೇ ಅನ್ತರ್ರಾಮಿ ರೂಪಸುನು ಶೋಲ್ಲಪ್ಪಟ್ಟದು.

ಅಂತರ್ರಾಮ್ಯವತಾರ

ಸರ್ವರುಡೈಯವುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲವ ಸುಷ್ಮರ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುವ ರೂಪ ವಿಶೇಷ ವನ್ನು ತಾಳಿ ನನ್ನಿಧ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅಂತರ್ರಾಮ್ಯವತಾರ. ಸೂಕ್ಷ್ಮಮಾಯ್, ರೂಪವಿಶೇಷತ್ವೈ ಕೊಂಡು ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ ಈ ಅಂತರ್ರಾಮಿ ರೂಪವು, ವಿಭುವಾದ ಸ್ವರೂಪ-ಲ್ಲ ನೀಲತೋಯದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಾವಿದ್ಯುಲ್ಲೇ ಹೇವ ಭಾಸ್ವರಾ || ನೀವಾರಶೂಕವತ್ತನ್ನೀ ಪೀತಾಭಾಸ್ಯಾತ್ಮನೂಪಮಾ || ತಸ್ಯಾಶ್ಚಿಖಾಯಾನುಭೇಷರಮಾತ್ಮಾವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ || ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಹೇಳುವಂತೆ, ಹೃದಯ ಪರಿಮಿತವಾಗಿ ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮಕವಾದ ಆಪ್ತಾಪ್ತವಾದ ವಿಗ್ರಹ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮಿಂಚಿನ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಕೂಡಿ, ನೀವಾರಧಾನ್ಯದ ಕಡ್ಡಿಯ ಹಾಗೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ, (ಹಳದಿ ಬಣ್ಣ) ಸ್ವರ್ಣಾಭಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಜಾರರಾಗ್ನಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯ ವಧೈ, ಪರಮಾತ್ಮರೂಪವು ವಿರಾಜವಾಗಿದೆ ಇದು ಅಂತರ್ರಾಮಿ ಸ್ವರೂಪ. “ಸರ್ವತ್ತ್ವೈಯವಮ್”, ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ “ಸರ್ವರುಡೈಯವಮ್” ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವುದ ರಿಂದ, ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಮೃಗಾದಿ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂತರ್ರಾಮಿ ರೂಪವಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದು ಭಾವ. ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಅಂತರ್ರಾಮಿ ರೂಪವಿದೆ

ಹೀಗೆ, “ಯಃಪೃಥಿವ್ಯಾಂತಿಷ್ಠನ್, ಯಃ ಸ್ಮಿತಿಷ್ಠನ್—ಯಃತತ್ವಾನಮಂತರೋಯಮಯತಿ”, ಎಂದು ಶ್ರುತಿಗಳು ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಸರ್ವಾಂತರ್ರಾಮಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವಾಗ, ಮನುಷ್ಯನ ಹೃದಯ ಪ್ರದೇಶ ದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿಗ್ರಹ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದವನನ್ನು, ಅಂತರ್ರಾಮಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಯನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು, “ಇದು ಸರ್ವಾಂತರ್ರಾಮಿಯಾನ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಈ ಹೃದಯವರ್ತಿ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ರೂಪವು ಸರ್ವಾಂತರ್ರಾಮಿಯಾದ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಲು ತೊಡಗುವವರಿಗೆ, (ತುರೈ) ದ್ವಾರವಾಗಿ, (1) “ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗ ಸಿದ್ಧಾನಾಂ ಹೃದ್ಯಾಗ ನಿರತಾತ್ಮನಾಮ್ | ಯೋಗಿನಾಮಧಿಕಾರ ಸ್ವಾದೇಕಸ್ಮಿನ್ ಹೃದಯೇಶಯೇ || 2) ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅಂತರ್ರಾಮಿ ರೂಪವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಅದಾಗಿ ಸರ್ವಾಂತರ್ರಾಮಿಯಾದ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಚಿಂತನೆಗೆ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟಹಾರ್ದಧ್ಯಾನವು (ತುರೈ)-ದ್ವಾರವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಆಳವಾದ ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಇಳಿಯಲಾಗುವುದಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ, ನೋವಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು, ಮೊದಲು ವಿಗ್ರಹವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಂತರ ಸ್ವರೂಪೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತ್ರೀಮುಕ್ತಿಗ ಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ಶರಣಾಗತಿ ದೀಪಿಕೆಯಲ್ಲಿ (3) “ವದ್ಯಾಭಿರಾಮವದನೇಕ್ಷಣ, (4) ಮಾನಾತಿಲಂಘಿ ಸುಖಬೋಧ” ಎಂಬ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭಗವದ್ವಿಗ್ರಹಸ್ಯ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವ ದ್ರವ್ಯಸ್ವಾಮ್-ಭಗವದವತಾರ ರಹಸ್ಯಮ್

ಇಪ್ಪಡಿಯವತರಿಕ್ಕಿರ ರೂಪಬ್ಬಳಿಲ್ ನಹೈಹಳ್ಳಿಲ್ಲಾನ್ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವ ದ್ರವ್ಯಮಯಬ್ಬಳಾಯ್ ಕರ್ಮತ್ಪಲಬ್ಬಳೋಡು ತುವಕ್ಕರ ವರುಹೈಯಾಲೇ, ಶುದ್ಧಸೃಷ್ಟಿವನ್ತು, ಪೇರ್ ಸೆತ್ತಿರುಕ್ಕಮ್. ಇವ್ವವತಾರಬ್ಬಳಿಲ್ಲಾನ್ ಸತ್ಯಬ್ಬಳಿನ್ತಮ್, ಇವ್ವಗ್ರಿಲ್ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಜ್ಞಾನಾದಿಸಜ್ಜೋಚಮಿಲ್ಲೈ ಯೆನ್ತಮ್, ಇವ್ವಿಗ್ರಹಬ್ಬಳ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಮಯಬ್ಬಳಿನ್ತಮ್, ಇವ್ವಗ್ರಿಲ್ ಈಶ್ವರೇಚ್ಚಾ ಮಾತ್ರಮೇ ಕಾರಣಮೆನ್ತಮ್, ಧರ್ಮರಕ್ಷಣಂಪಣ ವೇಣುಮ್ ಕಾಲಮೇ ಕಾಲಮೆನ್ತಮ್, ಸ ಧುಪರಿತ್ಯಾಣಾದಿಹಳೇ ಪ್ರಯೋಜನಬ್ಬಳಿನ್ತಮ್, ಇವ್ವರಂಥೆಳಿನ್ತು ಅನುಸನ್ನಿಹ್ವಾರ್ಕು ಸ್ವಾಧಿಕಾರಾ ನುಗುಣ ಸಮಾಹಿತೋಪಾಯಪೂರಿಯಾಲೇ, ಜನ್ಮಾನ್ತರ ಮನುಭವಿಯಾದೇ ಮುಕ್ತರಾಹಲಾಮ್ ಎನ್ತಮ್ “ಬಹೂನಿಮೇ ವ್ಯತೀತಾನಿ” ಎನ್ತು ತುಡಜ್ಜಿ ಅಚ್ಚು ತೊಕ್ಕತ್ತಾಲೇ ಗೀತಾಚಾರ್ಯ್ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯಾರ್.

ಶುದ್ಧ ಸೃಷ್ಟಿ -ಭಗವಂತನ ವಿಗ್ರಹವು ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವ ದ್ರವ್ಯಮಯ

ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಪ್ರಾಕೃತರೂಪಗಳಂತೆ, ಹೇಯತ್ವ, ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚತ್ವ, ಕರ್ಮಮೂಲತ್ವ, ಸಂಖ್ಯಮಾನುಭವ ಹೇತುತ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಸಂಶಯವನ್ನು “ಇಪ್ಪಡಿಅವತರಿಕ್ಕಿರ ರೂಪಂಗಳಿಲ್” ಎಂದು ಅರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅವತಾರ ಮಾಡುವ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ (ವಹೈಹಳ್ಳಿ)-ವ್ರಜೇಧಗಳೆಲ್ಲಾ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವ-ದ್ರವ್ಯಮಯಗಳು ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮ, ಅದರ ಫಲ, ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದುದು. ಪ್ರಾಕೃತ ರೀತಿವು ಸಪ್ತಧಾತುಮಯತ್ವವಾಗಿ ಹೇಯ ಗುಣಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಅದಿಲ್ಲ ಪುಣ್ಯವಾಪರೂಪ ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಖ್ಯಮಾನುಭವಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅವತಾರಗಳು ಶುದ್ಧ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಶುದ್ಧಸೃಷ್ಟಿ, ಮಿಶ್ರ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದು ಅವತಾರವು ಎರಡು ವಿಧ. ಭಗವಂತನ ಅಂಶಾವತಾರಗಳಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದ್ಯವತಾರಗಳು ಶುದ್ಧಸೃಷ್ಟಿ. ಇವುಗಳು ಮುಮುಕ್ಷುಸಾಸ್ಯಗಳು. ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪವಾದ ಅನುಪ್ರವೇಶಾವತಾರವು ಮಿಶ್ರಸೃಷ್ಟಿ. ಇವುಗಳು ಮುಮುಕ್ಷುಸಾಸ್ಯಗಳೆಲ್ಲನೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

1) ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಾಂತಾಂ - ಯಮಯಮಾದ್ಯಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಿದ ಹೃದ್ಯಾಗೃಹತಾತ್ಮನಾಂ - ಮನಸ ಪೂಜಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಾ ಸಕ್ತರಾದ, ಯೋಗಿನಾಂ-ಏಕಮಿಸ್ ಹೃದಯೇಶಯೇ - ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಪಾರ್ಥನಾದ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಶಯನಿಸಿರುವ ಈ ಅಂತರಾಮಿಯಲ್ಲಿ, ಅಧಿಕಾರ - ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಲು ಅಧಿಕಾರವು, ಸ್ವಾತ್ - ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ

2) ಅದಿಶಬ್ದಂ, ಮಂತ್ರಃ ಸಮಾಧಿ ವಿಷಯೇ ನಾನಾ ಭೂಮಿ ಚಯೇಣ ಚ |

ನಿರಾಕಾರೋ ನಿರಂಶ್ಚ ಸ್ವರೂಪೋ ಬ್ರಹ್ಮಲಕ್ಷಣಃ ||

ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತೌ ಪುನಃ ಪ್ರಧಮೇ ಯಾಗ ಹೋವ ದೀಪವ್ಯ |

ಸಾಕಾರಂ ಸಂಸ್ಕರೇತ್, ಎಂದು ನಿರಾಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮ (ಸ್ವರೂಪ) ಪ್ರಾಪ್ತೌಪಾಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರ-

ಅದಾಗಿ ನಿತ್ಯಮಂಗಳದಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ದ್ವಾರವೆಂದು ಸೃಷ್ಟೀಕರಿಸಿದೆ

3) ಪದ್ಮಾಭಿರಾಮವತ್ಸಿಕ್ಷಾಪಾಣಿಪಾದಂ ದಿವ್ಯಾಯುಧಾಭರಣ ವಗಲ್ಯವಿಲೇಖಿಸತತ್ವಮ್ |

ಯೋಗೇನ ನಾಥ ಶುಭಮಾಶ್ರಯ ಮಾತೃಮತಃ ಸಾಲಂಬಸೇನ ಪರಿಚಿಂತ್ಯನ ಯಾಂತಿ ತೃಪ್ತಿಮ್ ||

ಕಂಠ ತಾವರೆಯಹಾಗೆ ಸೊಗಸಾದ, ಬಾಯಿ, ಕಣ್ಣು, ಕೈ, ಪಾದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶರೀರದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಭಗವಂತ ದಿವ್ಯವಾದ ಅಭರಣ, ಮಾಲೆ, ಚಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವನು, ಇಂಥವ ಶುಭಮಾಶ್ರಯ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವಿಷ್ಟು ರೂಪವನ್ನು ಯೋಗಿಗಳು, ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಲಂಬಸ ಯೋಗವೆಂದು ಹೆಸರು (ಶರಣಾಗತಿ ದೀಪಿಕೆ 22ನೇ ಶ್ಲೋಕ)

ಪು ೩. ನೋ

ಅವತಾರರಹಸ್ಯ

ಭಗಂತನ ಅವತಾರಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೇನು? ಇವು ಕರ್ಮ ರೂಪವೇ? ಯಾವಾಗ? ಏನು ಫಲ? ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಇವ್ಯವತಾರಂಗಳೆಲ್ಲಾಂ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ಭಗವಂತನ ಈ ಅವತಾರಗಳು ಇಂದ್ರಜಾಲವಿದ್ಯೆಯ ಹಾಗೆ ಸುಳ್ಳೇ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲ ಸತ್ಯವಾದವು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲ ಈ ಅವತಾರ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಶುದ್ಧಸತ್ಯದ್ರವ್ಯಮಯವಾದುವು, ಪ್ರಾಕೃತವಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ. ಈಶ್ವರನ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಇವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ. ಯಾವಾಗ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವಾಗ ಅವತರಿಸುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ ಧರ್ಮರಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬಕಾಲವೇ ಕಾಲ, ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಜ-ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಪ್ರಾಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ದುಷ್ಟ ಸಂಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನ. ಈ ಅವತಾರರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಏಕ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ, ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಾನುಗುಣವಾದ ಸಮೀಹಿತ ಉಪಾಯ ಪೂರ್ವಿಯಿಂದ ಅಂದರೆ ಸಕಿಂಚನಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದಲೂ, ಅಕಿಂಚನಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದಲೂ ಜನ್ಮಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದದ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾದ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು (a) ಬಹೂನಿಮೇವ್ಯತೀತಾನಿ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಐದು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಗೀತಾಚಾರ್ಯನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ ಸಕಿಂಚನಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಕಂಠ, ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವಸಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ

4) ಮಾನಾತಿಲಂಘಿ ಸುಖಿಬೋಧ ಮಹಾಂಬುರಾಶೌ ಮಗ್ನಾ ಸ್ಥಿ ಸೀಮರಹಿತೇ ಭವತಃ ಸ್ವರೂಪೇ |

ತಾಪತ್ರಯೇಣವಿಹತಂ ನ ಭಜಂತಿ (ಭೂಯಃ) ಸಂತಃ ಸಂಸಾರ ಘರ್ಮಜನಿತೇನ ಸಮಾಧಿದಂತಃ ||

(ಶ. ದೀ 23)

ನಿರತಿಶಯಸುಖ ನಿರತಿಶಯಜ್ಞಾನ ರೂಪನಾದ ಮಹಾ ಸಮುದ್ರದಂತಿ ಸುವ ಭಗವಂತನ ದೇಶಕಾಲ ವಸ್ತು ಪರಿಚ್ಛೇದ ರಹಿತವಾದ ಅನಂತ ಸ್ವರೂಪ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದವರು, ಸಮಾಧಿ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪದಿಂದ ಬಳಲಿ ತಾಪತ್ರಯ ಹೀಡುವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ನಿರತಿಶಯ ಅನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಅರ್ಥ ಇದು ನಿರಾಲಂಬನ ಯೋಗ ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ವೆಂದರ್ಥ ಗುಣವಲ್ಲದ, ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಲ್ಲ ಗುಣ, ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಸಾಲಂಬನ ಯೋಗ ಆ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ, ನಿರಾಲಂಬನ ಯೋಗ.

(a) ಬಹೂನಿಮೇವ್ಯತೀತಾನಿ ಜನ್ಮಾನಿ ತವ ಚಾರ್ಜುನ |

ತಾನ್ಯಹಂ ವೇದ ಸರ್ವಾಣಿ ನಕ್ಷಂವೇತ್ಥ ಪರಂತಪ || 1 ||

ಅಶೋಕ್ತುಃ ಸನ್ನವ್ಯಯಾತ್ಮಾ ಭೂ ತಾನಾ ಮೀಶ್ವರೋಕ್ತುಃಸನ್ |

ಪ್ರಕೃತಿಂ ಸ್ವಾಮಧಿಪ್ತಾಯ ಸಂಭವಾಮ್ಯಾತ್ಮಮಾಯಯಾ || 2 ||

ಯದಾ ಯದಾಹಿ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಗ್ನಾನಿರ್ಭವತಿ ಭಾರತ |

ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನಮ ಧರ್ಮಸ್ಯ ತದಾತ್ಮಾ ನಂ ಸ್ಯ ಜಾಮ್ಯಹಮ್ || 3 ||

ಪರಿತ್ಯಾಜಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ ವಿನಾಶಾಯ ಚ ದುಷ್ಯತಾಮ್ |

ಧರ್ಮ ಸಂಘ ಪನಾರ್ಥಾ ನು ಸಂಭವಾಮಿ ಯುಗೇ ಯುಗೇ || 4 ||

ಜನ್ಮ ಕರ್ಮ ಚಮೇದಿವ್ಯಂ ಏವಂ ಯೋವೇತ್ತಿ ತತ್ವತಃ |

ತೃತ್ವಾ ದೇಹಂ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ನೈತಿಮಾ ಮೇತಿ ಸೋಕ್ತಾರ್ಜುನ || 5 ||

ಎಲೈ ಅರ್ಜುನನೇ ನಿನ್ನ ಜನ್ಮದಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಜನ್ಮವೂ ಸತ್ಯ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ನನಗೂ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳು- ಅವತಾರಗಳು ಕಳೆದವು. ನೀನು ಎಷ್ಟು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ್ದೀಯೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿಯ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು, ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜನ್ಮ ನಿನ್ನದು. ನನಗೆ ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ (ಅರ್ಜುನ), ನನ್ನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸಗಳಿಲ್ಲ (ಅದ್ವಯ), ಮೇಲೂ ಸರ್ವನಿಯಂತಾ (ಈಶ್ವರ)

ಇದು ಸ್ವತನ್ತ್ರಪ್ರಪತ್ತಿನಿಷ್ಠನುಕ್ಕು ಶರಣಗುಣ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನಮುಖ್ಯತಾಲೇ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಷಣತ್ತಿಲೇ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಾದಿಹಳ್ಳಿ ಸ್ಥಿರೀಕರಿತ್ತು ಉಪಕಾರಕಮಾನವ್

ಹೇಳಿರುವುದು ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯ ಚಿಂತನ ಮಾಡದ ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಷಯ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯೇಗ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ “ತೃಕ್ತೃದೇಹಂ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ನೈತಿಮಾಮೇತಿಸೋರ್ಜುನ” ಎಂಬ ಗೀತಾ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಅದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವೆಲ್ಲಾ ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ಕಳೆದು ಮೋಕ್ಷವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ

ಹೀಗೆ ಆಜ್ಞಾನಾಗಿಯೇ ಅವ್ಯಯನಾಗಿಯೇ ಈಶ್ವರನಾಗಿಯೇ, (ಪ್ರಕೃತಿಂ ಸ್ವಾಮಧಿಷಾಯ) ತನ್ನ ಈಶ್ವರತ್ವ ಸ್ವಭಾವಗಳಾವುದನ್ನೂ ಬಿಡದೇಯೇ (ಅಪಿ ಎಂಬ ಅವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಏವ ಎಂದರ್ಥ) ಆತ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ (ಮಾಯಯಾ) ಸಂಭವಾಮಿ ಅವತರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಧರ್ಮವು ಹೆಚ್ಚಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಗ್ಲಾನಿ ಬಂದಾಗ ನನ್ನ ಅವತಾರ (ಆತ್ಮಾನುಸೃಜಾಮಿ). ಸಾಧುಗಳ ಪರಿತ್ಯಾಜನೇ ಪ್ರಧಾನ ಫಲ ಈ ಧರ್ಮತೀಲರು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಆರಾಧ್ಯನಾದ ನನ್ನ ಶರೀರದ ಸೋಬಗನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ವಿರಹವೇದನೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವದೇ ಸಾಧು ಪರಿತ್ಯಾಜ. ದುಷ್ಟತ್ವಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದು ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ನನ್ನ ಅವತಾರ ಫಲ. ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಾಯ-ಆರಾಧ್ಯನಾದ ನನ್ನನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವದೇ ಪ್ರಯೋಜನ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯುಗ ದಲ್ಲಿಯೂ ಅವತರಿಸುತ್ತೇನೆ ನನ್ನ ಜನ್ಮ-ಅವತಾರವು ಕರ್ಮ-ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಪ್ರಾಕೃತಗಳೂ, ಪುಣ್ಯವಾಪ ಫಲರೂಪವಾದವುಗಳೂ ಆಲ್ಲ ದಿವ್ಯಗಳು-ಜನ್ಮವು ಅಪ್ರಾಕೃತ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವವು ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದವು. ಕರ್ಮವೂ-ವ್ಯಾಪಾರವೂ ಪುಣ್ಯ ವಾಪ ರೂಪಕರ್ಮ ನಿಬಂಧನವಲ್ಲ. ದಿವ್ಯವಾದವು ಹೀಗೆ ತಿಳಿದ ಭಕ್ತಿ ಯೋಗ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಯೋಗನಿಷ್ಠರು ಏಕ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು, ಕಳೆಗೆ ಕಂಡ ಕಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಅವತಾರಸ್ಯ ಸಸ್ಯತ್ವಂ, ಅಜಹತ್ಸಸ್ವಭಾವತಾ |

ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಮಯತ್ವಂಚ, ಸ್ವೇಚ್ಛಾಮಾತ್ರನಿವಾಂತತಾ ||

ಧರ್ಮಗ್ಲಾನೌ ಸಮುದಯ ಸ್ನಾಧು ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥತಾ |

ಇತಿ ಜನ್ಮರಹಸ್ಯಂ ಯೋ ವೇತ್ತಿ ನಾಸ್ಯ ಪುನರ್ಭವಃ ||

ಭಗವಂತನ ಅವತಾರವು ಸತ್ಯ, ಇಂದ್ರಜಾಲ ವಿದ್ಯೆಯಂತೆ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಈಶ್ವರತ್ವ ಸ್ವಭಾವ ಗಳನ್ನು ಬಿಡದೇನೆ ಅವತರಿಸುತ್ತಾನೆ ಅನನ ವಿಗ್ರಹವು ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಮಯವಾದದು-ಪ್ರಾಕೃತವಾದುದಲ್ಲ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಅವತಾರಕ್ಕೆ ಕಾಲ. (ಬದ್ಧ ಜೀವಿಯ ಹಾಗೆ), ಪುಣ್ಯವಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮಗಳಿಲ್ಲ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಗ್ಲಾನಿಯು ಏರ್ಪಟ್ಟಾಗ ಅವತಾರ. ಸಾಧುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣವೇ ಪ್ರಯೋಜನ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದವನಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲ ಅದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಧಿಕಾರಾನುಗುಣವಾದ ಉಪಾಯ ಪೂರ್ತಿಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನಿಗೆ ಕರ್ಮಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು “ಅನಾರಬ್ಧ ಕಾರ್ಯೇ ಏವತುಪೂರ್ವೇತದವಧೇಃ” ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವಾಗ, ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಅದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ, ಬೇರೆ ಜನ್ಮವಿಲ್ಲವೆಂದು, “ಪುನರ್ಜನ್ಮನೈತಿ, ಮಾಮೇತಿ” ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂಬ ಸಂವೇದವು ಉಂಟಾಗಬಹುದು ಇದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ, “ಜನ್ಮಾಂತರ ಮನುಭವಿಯಾದೇ” ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅದೇ ಜನ್ಮ ದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವು ನಿಶ್ಚಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯಜ್ಞಾನವು ಪುಷ್ಕಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಜನ್ಮಾಂತರಾರಂಭಕ ಪುನರಾವೇಶವನ್ನು ಪ್ರಶಮನಮಾಡಿ ಅದೇಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಚಾವತಾರರಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದತ್ವ ವರ್ಣನಮ್

ಇಪ್ಪಡಿಯೇ ಅರ್ಚಾವತಾರಮುಮ್ ಮಿರುಕ್ಕರ ಮೋಕ್ಷತ್ತೈತ್ತರುಮೆನ್ನುಮಿಡತ್ತೈ

“ಸುರೂವಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಸನ್ನ ವದನೇಕ್ಷಣಾಂ |

ಕೃತ್ವಾತ್ಮನಃ ಸ್ತ್ರೀತಿಕರೀಂ ಸುವರ್ಣ ರಚತಾದಿಭಿಃ ||

ತಾಮರ್ಚಾಯೇ ತ್ತಾಂ ಪ್ರಣಮೇ ತ್ತಾಂ ಯಜೇತ್ತಾಂ ವಿಚಿಂತಯೇತ್ |

ವಿಶತ್ಯಪಾಸ್ತ ದೋಷಸ್ತು ತಾಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣೀಮ್ ||”

ಎನ್ನು, ಶ್ರೀ ಶೌನಕಭಗವಾನರುಳಿಚಿ ಯದಾನ್.

ಅಗ್ನಿಹೋಮವಿಧವನತ ರ ರಹಸ್ಯತ್ವೈಯುಮ್, ಅರ್ಚಾವತಾರ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯತ್ವೈಯುಮ್, ಪ್ರಚುರಮಾಹವನುಸನ್ನಿತ್ತು ಒಡಕು ಪೇರಣಿಯಾಹ ಸ್ವರತ್ವತ್ವೈಕ್ಕಣ್ಣು ಪೋನ್ನಾರ್‌ಹಳ್.

ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗನಿಷ್ಕನಿಗೆ, “ತಾವದಾರ್ಪಿಸ್ತಧವಾಂಚಾತಾವನ್ನೋಹ್ಯಧಾತುಮುಖಮ್ | ರಾವನ್ನಾತಿ ಶರಣಂ ತ್ವಾಮು ಶೇಷಾಘನಾಶನಂ ||” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಾವತ್, ತಾವತ್, (ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ) ಎಂದೂ ಅಶೇಷಾಘ ನಾಶನಂ, ಎಂದೂ, ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ “ಉನಕ್ಕಿಷ್ಟ ಮಾಪ್ಪೋದ ಮುಕ್ತನಾಕ್ಕುವೇನ್” ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರವತ್ತಿಯೇ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಪಾಪ ವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿಇವನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯ ಚಿಂತನವು ಉಪ ಯೋಗವಿಲ್ಲವೆಂಬಂಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ “ಇದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿನಿಷ್ಠನುಕ್ಕು” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತೀರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರವತ್ತಿನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಈ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯಜ್ಞಾನವು ತಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಂತನು ಫಲ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬ ಮಹತ್ತರವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಶರಣ್ಯನಗುಣ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಉಪಾಯಾ ನುಷ್ಠಾನ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸಿ ಆ ಸಕಾರಕವಾಗುತ್ತದೆ “ಸ್ವತಂತ್ರಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನುಕ್ಕು,” ಎಂಬುದು ಉಪಲಕ್ಷಣ. ಅಂಗಪ್ರಪತ್ತಿನಿಷ್ಠನಿಗೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಾದ ಮಹತ್ತರ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಚಾವತಾರವು ಮೋಕ್ಷಪ್ರದ

ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯಜ್ಞಾನವು ಜನ್ಮಾಂತರವಿಲ್ಲದೆ ಅದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಅರ್ಚಾವತಾರ ವೂ, ತನ್ನ ಧ್ಯಾನದಿಂದಲೂ, ಅರ್ಚನ ಪ್ರಣಾಮಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಪರವ್ಯೂಹಾದ್ಯಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದವೆಂಬುದನ್ನು “ಇಪ್ಪಡಿಯೇ ಅರ್ಚಾವತಾರಮುಮ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದಾಗಿ ಹೀಗೆಯೇ ಅರ್ಚಾವತಾರ ರವೂ ಮಿರುಕ್ಕರ ಆಯಾವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ, ಎಂದು, ಭಗವಾನ್ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಶೌನಕರು, 1) ಸುರೂಪ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಅಗ್ನಿವಾರವರುಗಳೂ ಈ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯ ವನ್ನೂ, ಅರ್ಚಾವತಾರ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರಚುರಮಾಹ-ಬಹಳವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿ ಇದಕ್ಕೆ ಪೇರಣಿ ಯಾಗ- ಮೂಲಬಲವಾದ, ಸ್ವರತ್ವತ್ವೈ- ಸರರೂಪವನ್ನು “ಅಯರ್‌ವರುಮುಮರರ್‌ಹಳಧಿಪತಿಯವನ್ ಅವನ್” ನಿತ್ಯಸೂರಿನಿರ್ವಾಹಕನುಯಾರೋ ಅವನು ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಪಡಿಸಿದರು

1) (ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮಪು 106-16) ಪ್ರಸನ್ನವಾದ, ಬಾಯಿ, ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸೊಗಸಾದ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿಷ್ಣು ವಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಂದರೆ, ರಾಮನಾಗಿಯೋ, ಹಯಗ್ರೀವನಾಗಿಯೋ, ಕೃಷ್ಣನಾಗಿಯೋ, ನೃಸಿಂಹನಾಗಿಯೋ, ಸುವರ್ಣ ಬೆಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದ ಲೋಹಗಳಿಂದ ಮಾಡಿ, ಆ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಪ್ರತಿವೈಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸಿದರೆ, ನೀರಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಬೆರೆಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಅಪ್ರಾಕೃತ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪದಿಂದ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಆ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಅನಂತರ ಆ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪಿಯಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಈಶ್ವರಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಯಃ

ಇಪ್ಪಡಿಯಿರುಕ್ಕಿರ ವೀಶ್ವರ ತನ್ನಾನಂದತ್ತುಕ್ಕು ಪರಿವಾಹಮಾಹ ಪ್ಪಣ್ಣಮ್ ವ್ಯಾಪಾರಜ್ಞಃ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದತ್ತಾದಿಹಃ.

ಈಶ್ವರನ್ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೈಹ್ಯಲಮ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನ್

ಇವ್ವೀಶ್ವರ (1) “ನಿತ್ಯೈ ವೈಷಾ ಜಗನ್ಮಾತಾ ವಿಷೋ ಶ್ರೀರನಪಾಯಿನೀ” ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿರ್ ಪಡಿಯೇ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೈಯಿಲಮ್ ಸಪತ್ನೀಕನಾಯ್ ಕೊಣ್ಣೆಯಿರುಕ್ಕು ಮೆನ್ನು ಮಿಡತ್ತೈ (2) “ತತ್ವೇ ನಯಃ” (3) “ಮಾತಾಪಿತಾ” ಎನ್ಹಿರ ಶ್ಲೋಕಜ್ಞಳಿಲೇ ಉಪಕಾರ ವಿಶೇಷತ್ತಾಲೇ ಸಾದರಮಾಹ ವಿಶೇಷಿತ್ತು ಚೊಲ್ಲಪ್ಪಟ್ಟ ಪರಾಶರ ಪರಾಜ್ಞುಶ ಪ್ರಬಂಧಜ್ಞಳಿಲೇ ತೆಳಿನ್ನುಕೊಳ್ಳದು.

ಈಶ್ವರನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದಗಳು

ಹೀಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥಾನವಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನಾ ಚೇತನನಾಗಿ, ಪರ ವ್ಯಾಪಕ ವಿಭವ ಹಾದಾರಂತರ್ಯಾಮಿ ರೂಪ ಸಂಚಪ್ರಕಾರ ವಿಗ್ರಹವಿಷ್ಣುವಾದ ಈಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸತ್ಯತ್ವಾದಿ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ, ನಿತ್ಯನಾದ ಅವನಿಗೆ ಸ್ಥಿತಿಭೇದವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ, ಅನಂತರ ಅವನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದವನ್ನು ಇಪ್ಪಡಿಯಿರುಕ್ಕಿರ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗಿ ಹೀಗೆ ಅವಾಪ್ತಸವಸ್ತುಕಾಮನಾಗಿ, ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರವು ಅವ್ಯಾಕವೇ ಎಂದರೆ, ಅವಶ್ಯವೆಂದು ತನ್ ಆನಂದತ್ತುಕ್ಕು ಪ್ಪರಿವಾಹಮಾಹಪ್ಪಣ್ಣಮ್ - ಆಂದರೆ ತನ್ನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಪರಿವಾಹವಾಗಿ ಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿನ ನೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ, ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದತ್ತಾದಿಗಳು ಆದಿಶಬ್ದವು ಚೇತನಾಂತಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ನಿಯಮನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವಾಪ್ತಸಮಸ್ತಕಾಮನಾಗಿ, ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಇದ್ದರೂ “ಲೋಕವತ್ತು ಲೀಲಾ ಕೈವಲ್ಯಂ” ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ರಾಜನು ಚೆಂಡು ಮೊದಲಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೇವಲ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಆಟವಾಡುವಂತೆ, ಈಶ್ವರನೂ (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನೂ) ತನ್ನ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನಂದ ಪರಿವಾಹವಾದ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಲೀಲಾವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವದಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನು

ಈ ಈಶ್ವರ ತತ್ವವು ಎಲ್ಲಾ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅಂದರೆ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ, ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದತ್ವ, ಅಂತಃಪ್ರವಿಶ್ಯ ನಿಯಮಾನಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟವು ಎಂದು, ಇವ್ವೀಶ್ವರನ್ ಎಂದು ಅರಂಭಿಸಿ, ಯಥಾಪ್ರಮಾಣಂ ತೇಯಿಸ್ಪ್ರಪ್ತಮ್, ಎಂಬುವ ಪರ್ಯಂತ, ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕಂಠೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ, ಪರಮರಹಸ್ಯವಾಗಿ, ಕೇವಲ ಉಪದೇಶ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅರ್ಥವಿಶೇಷವನ್ನು, ಇಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯ ತ್ರಯಸಾರೋಪದೇಶ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಕಂಠೋಕ್ತವಾಗಿ ಶಿಷ್ಯಜನಾನುಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚತುಶ್ಲೋಕಿಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ “ಸಂಚಸ್ತೇತೇಷುಪಕ್ಷೇಷು ಕಚ್ಚಿದೇಕಃ ಪ್ರಮಾಣವಾನ್” ಎಂಬ ತಮ್ಮಕಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಐದು ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಕ್ಷಮಾತ್ರ ಪ್ರಮಾಣವಾದದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಪಕ್ಷವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸದೆ ಅಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟದಕ್ಕೂ, ಇದು ಪರಮರಹಸ್ಯ, ಗೊಪನೀಯವಾದದ್ದು ಎಂಬುದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಮರಹಸ್ಯೋಪದೇಶಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಪರಮರಹಸ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇಡಬೇಕೆಂಬುದೂ ಅವರ ಹೃದಯ.

ಇವ್ವೀಶ್ವರನ್ - ಸ್ವಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನ ಚೇತನಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳ ಸಕಲ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದತ್ವಾದಿಗಳ್, ಎಂದು ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಈಶ್ವರನು ಅವನು ಅಶೇಷಚಿದಚಿದ್ವಸ್ತು ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬೇಕಾದ, ನಿರಂಕುಶ ಸರ್ವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಆಯಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಪರವ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿದ ವ್ಯೂಹ, ವಿಭವ, ಅಚಾರೂಪಾದಿ ಅವತಾರಗಳೇನು, ತನ್ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೇನು, ತನಗೆ ಅನಾಧಾರಣವಾದ ಸತ್ಯತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ವ, ಅನಂತತ್ವ, ಆನಂದತ್ವ, ಅಮೃತ್ಪರೂಪ ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳೇನು ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣ ಧರ್ಮಗಳೇನು, ವಿಗ್ರಹ, ವಿಭೂತಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೇನು, ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ಎಂಬ ದು ಇವ್ವೀಶ್ವರನ್ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ, “ಇಂದ” ಪದದಿಂದ ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಇಂದ + ಈಶ್ವರನ್ = ಇವ್ವೀಶ್ವರನ್ ಎಂಬುದು ಸಮಾಸ. ಈಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವರ್ಣಿಸಿ, ಅನಂತರ “ಇವ್ವೀಶ್ವರನ್” ಈ ಈಶ್ವರನು, ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ, “ಇಂದ - ಈ” ಪದವು ಯಥೋಕ್ತಸರ್ವ ಪ್ರಕಾರ ಈಶ್ವರನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಈ ಈಶ್ವರನು, ನಿತ್ಯವೇಷಜಗನ್ಮಾತ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ, ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಅಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ, ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾನ, ಶರಣವರಣ (ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದಾನ ಸಂಕಲ್ಪ - ಉಪಾಯ), ಪ್ರಾಪ್ಯ (ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿ) ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಸಪತ್ನೀಕನಾಗಿಯೇ ಇರ ತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನೂ, ತತ್ತ್ವೇನಯಃ, ಮಾತಾ ಪಿತಾ, ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಕಾರವಿಶೇಷದಿಂದ ಸಾದರ ಪೂರ್ವಕ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೊಗಳಲ್ಪಟ್ಟ, ಪರಾಶರ ಪರಾಂಕುಶ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು “ನಿತ್ಯವೇಷಾ” ಎಂಬ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠ ಪುಲಸ್ತ್ಯವರ

1) ನಿತ್ಯವೇಷಜಗನ್ಮಾತಾ ವಿಷ್ಣೋ ಶ್ಚಿರನಮಾಯಿನೀ ।

ಯಥಾಸರ್ವಗತೋ ವಿಷ್ಣುಃ ತಥೈವೇಯಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ॥

(ವಿ ಪು 1-8-17)

ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಜಗನ್ಮಾತಾ, ಸ್ವರೂಪ ನಿತ್ಯತ್ವವು ಸರ್ವಾತ್ಮ ಸಾಧಾರಣವಾದ್ದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿ “ನಿತ್ಯ” ಶಬ್ದವು, ವಿಷ್ಣು ವಕ್ಷ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿರುವ ನಿತ್ಯವಾದ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣೋ ಶ್ಚಿರಃ ಎಂದು ಭಗವಂತನಿಗೂ “ತವಶ್ರಿಯಾ” ಎಂಬಂತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸಂಪತ್ತು ‘ಅನಪಾಯಿನೀ’-ಅವನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಗಲದಿರುವವಳು ವಿಷ್ಣುವು ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತ. ಸರ್ವಚೇತನಗಳನ್ನೂ ಅಂತಃ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಿಯಮಿಸುವವನು. ವಿಷ್ಣು ಶಬ್ದವು “ವಿಶಪ್ರದೇಶನೇ”, ವಿಷಲ್ವಾಪ್ತ, ಇಷು ಇಚ್ಛಾಯಾಂ, ವಶಕಾರತೌ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂತಃ ಪ್ರವೇಶ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಶಬ್ದವೂ ಶ್ರೀಯಂತೇ, ಶ್ರಯಂತೇ, ಶೃಣಾತಿ, ಶ್ರೀಣಾತಿ ಶೃಣೋತಿ, ಶ್ರಾವ ಯತಿ, ಎಂದು ಆಶ್ರಿತರಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಡುವವಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವಳು, ಭಕ್ತರ ಆತ್ಮನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವವಳು (ಪುರುಷಕಾರತ್ವ), ಶೃಣಾತಿ ಭಕ್ತರ ಉಪಾಯ ವಿರೋಧಿ, ಪ್ರಾಪ್ತಿವಿರೋಧಿ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವಳು ಶ್ರೀಣಾತಿ-ತನ್ನ ಗುಣಗಳಿಂದ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಿಸುವವಳು ಶ್ರೀಯಂತೇ ಶ್ರಯಂತೇ ಎಂಬ ಧಾತುಗಳಿಂದ ಅಂತರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಒಹಿವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಇವಳೂ ವಿಭು ಸ್ವರೂಪ.

2) ತತ್ತ್ವೇನಯ ಶ್ಚಿದಚಿದೇಶ್ವರ ತತ್ತ್ವಭಾವ

ಭೋಗಾಪವರ್ಗ ತದುಪಾಯ ಗತೀರುದಾರಃ ।

ಸಂದರ್ಶಯನ್ನಿರಮಮೀಶ ಪುರಾಣರತ್ನಂ ।

ತಸ್ಮೈನಮೋ ಮುನಿವರಾಯ ಪರಾಶರಾಯ ॥

(ಆಳ, ಸ್ತೋತ್ರ 4)

ಯಃ- ಯಾವ ಪರಾಶರರು ತತ್ತ್ವೇನ-ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾಗಿ, ಚಿತ್, ಅಚಿತ್, ಈಶ್ವರ, ಇವರುಗಳ ಸ್ವಭಾವ, ಭೋಗ-ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಸುಖ, ಅಪವರ್ಗ-ಮೋಕ್ಷ, ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಉಪಾಯ, ಗತೀ- ಸ್ವರ್ಗ ವರಕಗಳಿಗೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಉದಾರ ಭಾವದಿಂದ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವೆಂಬ ಪುರಾಣ ರತ್ನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರೋ, ತಸ್ಮೈ-ಅ ಮನಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಪರಾಶರರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ

ಪು ತಿ. ನೋ

ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಪಡೆದ ಪರದೇವತಾ ಪುರಮಾರ್ಥ್ಯ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ, ಪರಾಶರಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯು, ಈ ಜಗನ್ನಾತ್ರೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಮಹಾವಿಷ್ಣು ವಿನೋದನೆ ನಿತ್ಯಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವಳು, ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನೀ-ಯಾವಾಗಲೂ ಅಗಲದೆ ಇರುವವಳು, (ನಿತ್ಯಶಬ್ದವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು) ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಈ “ನಿತ್ಯವೇಷು”, ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣವು ಆ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಇತರ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳಿಗೂ ಉಪಲಕ್ಷಣವಾದದ್ದು. ಆ ಇತರ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ, “1 ಯಥಾ ಸರ್ವಗತೋ ವಿಷ್ಣುಃ ತದೈವೇಯಂದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ | 2 ನಾನ ಯೋ ವಿದ್ಯತೇ ಪರಮಾ ”, 3 ತ್ವಯೈತದ್ವಿಷ್ಣು ನಾಚಾಂಬ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಚರಾಚರಮ್, ಎಂಬುವು 1 ವಿಷ್ಣು ವು ಹೇಗೆ ವಿಭುಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಇವಳೂ ಸಹ ವಿಭುಸ್ವರೂಪಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿನೀ ಎಂದರ್ಥ. ಯಥಾ, ತಥಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ “ಪ್ರಕಾರ ವಚನೇಧಾಲಾ” ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ವಿಷ್ಣು ವು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೋ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದವಳು, ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣು ವು ವಿಭು ಸ್ವರೂಪನು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ವಿಭು ಸ್ವರೂಪಿ. ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸ್ವರೂಪ ವಿಭುತ್ವ ಹೇಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಿಭುತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಈ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ-ಸರಿಯಲ್ಲ 2 ಅನ ಯೋಃ ಪರಂ ನವಿದ್ಯತೇ - ಇವೆಂಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಪರತತ್ವವಲ್ಲ 3 ನಿನ್ನಿಂದಲೂ ವಿಷ್ಣು ನಿನ್ನಿಂದಲೂ ಚರ ಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವು ವ್ಯಾಪರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಇಬ್ಬರು ಲೋಕನಾಯಕರು ಆದರೆ ದ್ವೈರಾಜ್ಯ ದೋಷ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ “ಸಪತ್ನೀಕ ನಾಯಕೋಂಡೇ” ಎಂಬುದು ಪರಸ್ಪರ ಪತಿಪತ್ನೀ ಭಾವದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಐಕರಸ್ಯಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದವರು. ಪ್ರಮಾಣವಚನಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ವಿಶೇಷಣವಾಗಿಯೂ, ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ವಿಶೇಷ್ಯವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನನ್ನು, ಏಕಃ ಈಶ್ವರಃ ಎಂದು ಪುರುಷ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ವಿವಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಈಶ್ವರನು ಸಪತ್ನೀಕನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರೂ ಈಶ್ವರದ್ವಿತ್ವವು ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ದ್ವೈರಾಜ್ಯ ದೋಷವು ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಇದು ಈ ವಚನಗಳಿಗೆ ಭಾವ. ಹೀಗೆಯೇ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರೂ, “ಒಂಡೊಡಿಯೋಳ್ ತಿರುಮಹಳುಂ ನೀಯುಮೇ ನಿಲಾನಿರ್” ಉಜ್ವಲವಾದ ಹಸ್ತಾಭರಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ನೀನೂ (ಮಹಾವಿಷ್ಣು ವು) ಕೂಡಿ ಇರುವ ಈ ನೈಭವವನ್ನು, “ಕಂಡ ಶದಿರಾಕಂಡೊಗ್ರಿಂದೇನ್, ಅಡೈದೇನ್ ಉನ್ ತಿರುವಡಿಯೇ”- ಕಂಡು ಪ್ರಾಕೃತವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ತೊರೆದು, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆನು ಇದು ಪ್ರಾಪ್ಯದಶೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಹಾಗೆಯೇ “ಅಹಲಹಿಲ್ಲೇನ್ ಇರೈಯುಮೆನ್ನಲರಾಮೇಲ್ ಮಂಗೈಯುರೈಮಾರ್ಬಾ.... ಅಡಿಕೈ ಪ್ಪಿ ಅಮರಾನ್ದು ಪುಹುಂದೇನೇ” ಎಂಬುದು ಉಪಾಯ ದಶೆಯಲ್ಲಿ (ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡುವಾಗ) ಇಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ

ನೇಲೂ, ನಿತ್ಯವೇಷಾ ಜಗನ್ನಾತಾ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಶಬ್ದವು ಭಗವಂತನ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ವಾಗಿರುವ ರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಭಗವದ್ವೈ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟವೇಷೇಣ ಇವಳು ನಿತ್ಯೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಸ್ವರೂಪ ನಿತ್ಯತ್ವವು ಸರ್ವಾತ್ಮ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಭಗವದ್ವೈ ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಇವಳು ನಿತ್ಯ ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟಳಾಗಿ ದ್ದಾಳೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಪ್ರಕರಣಾನುಗುಣ ಇದರಿಂದ ‘ಕಾರಣಂತುಧ್ಯೇಯಃ’ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ

3) ಮಾತಂಶಿತಾಯುವತಯಃ ತನಯಾ ವಿಭೂತಿಃ

ಸರ್ವಾಯದೇವ ನಿಯಮೇನ ಮದನ್ವಯಾನಾಮ್ |

ಅದ್ವೈತಃ ಕುಲಪತೇರ್ವಕುಳಾಭಿರಾಮಂ

ಶ್ರೀಮತ್ರದಂಘ್ರಿಯುಗಳಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ||

ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಯುವತಿಗಳು, ಮಗಳು, ವಿಭೂತಿ-ಐಶ್ವರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲವೂ ಆದರೆ ಇವರುಗಳ ಹಾಗೆ ಉಪಕಾರಭೂತರಾದ ಆಳ್ವಾರವರು ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಕುಲಕ್ಕೆ ಪತಿಯಾಗಿಯೂ, ವಕುಳಪುಷ್ಪದಿಂದ ಆಭಿರಾಮರಾಗಿಯೂ ಇರುವವರು ಆ ಆಳ್ವಾರವರ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ತಲೆಯನ್ನು ಬಾಗಿಸಿ ಸಮೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಜಗತ್ಕಾರಣ ವಸ್ತುವು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಷ್ಣುವು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಾಗೆ ಇವಳೂ ಅವನ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಅವತಾರಗಳನ್ನಿತ್ತುವಳು. ಭೃಗುವಿಗೆ ಮಗಳಾಗಿ ಖ್ಯಾತಿಯಲ್ಲಿ 'ಅವಿರ್ಭವಿಸಿದವಳು. ಅನಂತರ ಆವೃತಮಥನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಆವೃತಮಥನ ಮಾಡಲು, ಅವತಾರವನ್ನು ಎತ್ತಿದಾಗ, ತಾನೂ ಅವತಾರ ವನ್ನೆತ್ತಿ "ಪಶ್ಯತಾಂಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಯೇಯೌ ವಕ್ಷಸ್ಥಲಂಹರೇ" ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಅವನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದುರೂಪ ವನ್ನು ತಾಳಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಳು. ಪರರೂಪವಿಷ್ಣುವಾದ ಭಗವಂತನೇ ಜಗತ್ಕಾರಣನೆಂಬುದು ಶ್ರುತಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ಮುಂದಿನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಪರರೂಪವು, "ಧತ್ತೇಶೋಭಾಂ ಹರಿಮತಕೇ ತಾವಕೇ ಮುಚಿರಾದ್ಯಾ" ಎಂಬ ಶ್ರೀಸ್ತುತಿ (ಶ್ಲೋಕ- II) ವಚನದಂತೆ ಆದ್ಯಾಮೂರ್ತಿ, ಎಂದು ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠ ದಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನ ಪರರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವನ ಎದೆಯಲ್ಲಿರುವ ರೂಪವು ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. "ಯಸ್ಯಾಂಗಚ್ಛಂತ್ಸ್ಯ ದಯ ವಿಲಯೇಃ ನಿತ್ಯಮಾನಂದ ಸಿಂಧೌ, ಇಚ್ಛಾವೇಗೋಲ್ಲಸಿತ ಲಹರೀ ವಿಭ್ರಮ ವ್ಯಕ್ತಯಸ್ತೇ" (ಶ್ರೀಸ್ತುತಿ-II) ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಎಲ್ಲಾ ಅವತಾರಗಳಿಗೂ ಪರರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಎದೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ರೂಪವು, ಮೂಲಕಂದ - ಅಂದರೆ ಉಪಾದಾನಕಾರಣ. ಹಾಗಾದರೆ "ತಯಾಸಹಾಸೀನ ಮನಂತಭೋಗಿನಿ" ಎಂದು ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಪರವಾಸು ದೇವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅದಿಶೇಷನಮಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ನಿತ್ಯರೂಪವು ಮತ್ತೊಂದಿದೆಯಲ್ಲಾ ಆ ರೂಪಕ್ಕೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಮಹಿಷಿಯ ಹಾಗೆ ಸರ್ವಲೋಕಸಾರ್ವಭೌಮನ ದಿವ್ಯ ವ ಹಿಷಿಯಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಜಗದ್ವಿಹಾರ ರಸವನ್ನು ಭಗವಂತನೊಡನೆ ಒನುಭವಿಸುತ್ತಾ, ವಾರುಣೀ, ಕಾಂತೀ, ರುದ್ರಾ, ಸುಕೀರ್ತಿ, ಸೂತ್ರವತ್ಯಾದಿ ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರಂತೆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಸಂವಾಹನಾದಿ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಭಗವಂತನ ವಿಶೇಷ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಪುರುಷ ಕಾರ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನ

1 ಏಷಾ, ಭೃಗೋಖ್ಯಾತ್ಯಾಂ ಸಮುತ್ಪನ್ನಾ ಶ್ರೀಃ ಪೂರ್ವಮುಪ ಧೇಃ ಪುನಃ"(ವಿ ಪು 1-8-16) ಎಂಬಂತೆ, ದಿವ್ಯ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯ ತತ್ವ ಯಾತಾರ್ಥ್ಯವತೀ, 'ಜಗನ್ಮಾತಾ' - ಗೃಹಕ್ಷೇತ್ರಾರಾವಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವು ಹೇಗೆ ಲೌಕಿಕ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದೆಯೋ (ವ್ಯಾಸಜ್ಯೋತಿಷ್ಠ) ಹಾಗೆ ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರಿಗೂ, ಸರ್ವಜಗತ್ತಿನ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವು ವ್ಯಾಸಜ್ಯೋತಿಷ್ಠರಿಗಾಗಿದೆ ಶ್ರೀಶಬ್ದದಿಂದ, ಸರ್ವ ಚಿದಚಿದ್ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ (ಶ್ರೀಯತೇ-ಧಾರಕತ್ವ), ಸರ್ವವನ್ನೂ ತಾನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾಳೆ (ಶ್ರೀಯತೇ-ವ್ಯಾಪಕತ್ವ) ಎಂಬವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಶೃಣಾತಿ ನಿಖಿಲಾನ್ ದೋಷಾನ್, ಶ್ರೀಣಾತಿ ಚ ಗುಣೈರ್ಜಗತ್, ಎಂಬ ನಿರ್ವಚನದಿಂದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಜಗತ್ತನ್ನು (ಚೇತನರನ್ನು) ಕಾಪಾಡುತ್ತಾಳೆ, ಎಂಬವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಧಾರಕತ್ವ; (ಜಗತ್ತನ್ನು ಧರಿಸಿರುವುದು) - ಬಹಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವ್ಯಾಪಕತ್ವ ಜಗತ್ತನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು - ಅಂತರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಅದರಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟ, ಸರ್ವಶರೀರತ್ವ, ಅಂದರೆ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಧರಿಸಿ ನಿಯಮಿಸಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು, ಅದರಕಾರಣವಾಗಿ ನಿಖಿಲ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಅಭಿನ್ನ ನಿಮಿತ್ತೋಪಾದಾನತ್ವವು, ತಾನೇ ನಿಮಿತ್ತ, ತಾನೇ ಉಪಾದಾನಕಾರಣನೆಂಬುದು, ಪರತ್ವೋ ಪಯುಕ್ತ ಉಪಾಯತ್ವ, ಉಪೇಯತ್ವಗಳೂ ತದಾಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಪರತ್ವ ಸೌಲಭ್ಯ ಪರಮಕಾರುಣಿಕತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳೂ 'ಜಗನ್ಮಾತಾ' ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ 'ನಾರಾಯಣ' ಶಬ್ದದಹಾಗೆ ಶ್ರೀಶಬ್ದವೂ, ಪರತ್ವ ಸೌಲಭ್ಯ ಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾದ ಸರ್ವ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಸಂಗ್ರಾಹಕವು.

'ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರೀರಸಪಾಯಿನೀ' ಎಂಬಲ್ಲಿ, ವಿಷ್ಣು ಶಬ್ದವು, ವಿಶಲ್ವಾಪ್ತಾ, ಇಷು ಇಚ್ಛಾಯಾಂ, ವಶಕಾಂತೌ, ವಿಶಪ್ರವೇಶನೇ, ಎಂಬ ಧಾತುಗಳ ಮೂಲ್ಯ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಸ್ವೇಚ್ಛಾಧೀನಸಂಕಲ್ಪ, ಚರಾಚರಗಳು ಅವನ ಅಧೀನ, ಸರ್ವವನ್ನೂ ಅಂತಃ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಿಯಮಿಸುವುದು, ಎಂಬುದೇ ಮಾಡಲಾದ ಆಕಾರಗಳು (ಧರ್ಮಗಳು) ಇರುವಂತೆ, ಅವನನ್ನು ಆಗಲದಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ, ನಿತ್ಯಂತದ್ಧರ್ಮಧರ್ಮಿಣೀ ಎಂದು

ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಹಳ್ಳ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿನಾಲ್ ವಿಭಾಗಂ ಶೆಯು ಕೊಂಡಿರುಕ್ಕಿರ ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳ್.

ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ ದಣ್ಣಧರತ್ವಮುನ್, ಪುರುಷಕಾರತ್ವಾದಿಗಳುನ್, ಎನ್ನೆರುಮಾನುಕ್ಕುಮ್ ಪಿರಾಟ್ಟುಕ್ಕುಮ್, ಕೂರಾಹ ವಿಭಜಿತ್ತ ವ್ಯಾಪಾರಜ್ಞಳ್.

ಅವನ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಉಂಟು, ಯಾವ ಆಕಾರದಿಂದಲೂ, ಯಾವ -ಂಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇವಳಿಗೆ ವೈಕಲ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ಏಕ ಡತ್ವದೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಿಗೆ 'ನಾರೀಣಾಮತ್ತಮಾ' ಎಂದೆಂದು ಹೂಗಳ್ವಿಡುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸರ್ವಕಾರ ಸಾಮರಸ್ಯವೇ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ

ಭಗವಂತನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು-ಅಕ್ಷೇಪ ಸಮಾಧಾನಗಳು.

ಹಾಗಾದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯು ದಂಡ ಧರನಾಗಿಯೂ ಅಂದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಮಾಡುವ ತಪ್ಪಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿಯೂ, ತಾಯಿಯು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿರ ವ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತೆಯಾಗಿಯೂ, ಅಂದರೆ ತಂದೆಯ ಕೋಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮುಖ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವಳಾಗಿಯೂ, ಇರುವುದು ಸಹಜ. ಹಾಗಿರುವಾಗ, ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವರಸ್ವರ ಸರ್ವಕಾರ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ದಂಡ ಧರತ್ವವೂ-ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವವಳಾಗಿಯೂ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುವುದೂ, ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ವ್ರಸಕ್ತವಾಗಬಹುದಲ್ಲವೇ, ಎಂದರೆ "ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ ದಂಡಧರತ್ವ ಮುನ್" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರ ಅದಾಗಿ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಂಡ ಧರತ್ವವೂ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದೂ, 'ಉಮ್' ಎಂಬುದರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾದಿಗಳೂ ಭಗವಂತನಿಗೂ, ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೂ (ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ ಚೇತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು) 'ಅದಿ' ಶಬ್ದ ದಿಂದ ಮೃದು ಸ್ವಭಾವವೂ ಪತಿ ಪಾರಾಧ್ಯವೂ(ಪತ್ಯರ್ಥಿನತೆ)ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಕೂರಾಹ-ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ವರಸ್ವರ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ದಂಡನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದರೂ, ನಿತ್ಯಮಂಜ್ಞಾತ ನಿಗ್ರಹಾಂ" ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವಂತೆ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಚೇತನ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಮೂಡದಿರುವುದೇ ಗುಣವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದಲ್ಲ. ಅಸಮರ್ಥನು ದಂಡನೆ ಮಾಡದಿರುವುದು ಗುಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ. ಕೆಲವು ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಭಗವಂತನಾದ ಪತಿಯೂ ಪುರುಷಕಾರ ವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಸ್ವತಃ ಚೇತನನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರುವುದು, ವರಮಕಾರುಣಿಕತ್ವ ಸರ್ವ ಶಕ್ತಿತ್ವಗಳಿಗೆ ಬಾಧಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡದಿರುವಂತೆ, ದಂಡ ಧಾರಣೆ-ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡದಿರುವುದೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಶಕ್ತಿಗೆ ಕುಂದುಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. "ವಿಹರಜವಿರತಿಃ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಕೋತ್ರ ದೋಷಃ ಎಂದು ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ ವೆಂಬ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಪೂರ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಏನು ತಪ್ಪಿದೆ ಆತನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಭಂಗವುಂಟೇ-ಭಂಗವಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ. ಹಾಗೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ, ದಂಡ ಧರತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದೂ ಅವಳ ಈಶ್ವರತ್ವಕ್ಕೆ ಕುಂದುಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಾರದು ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸಜ್ಯ ವೃತ್ತಿಕವಾಗಿರುವ ಈಶ್ವರತ್ವವನ್ನು ಅಪಲಪಿಸಬಾರದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವತ್ತುಗಳು ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಪತ್ನಿಯು ತನ್ನದಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವನ್ನು ಪತಿಯು ತನ್ನದಿನ್ನೆಯೂ ವಿಭಾಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಉಭಯ ವಿಭೂತಿನಾಯಕರೂ ಸರ್ವಕಾರ್ಯ ಸಮರ್ಥರೂ ಆದ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವುದು, ಅವರ ಈಶ್ವರತ್ವಕ್ಕೆ ಭಂಗವಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ.

ಉಪದಿಶ್ಯಮಾನ ಧರ್ಮಧಾರತ್ತಿರಾಷ್ಟ್ರಿಲ್ ಅತಿದಿಶ್ಯಮಾನ ಧರ್ಮಧಾರತ್ತುಕ್ಕು ವಿಶೇಷಮ್ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಮೆನ್ನು ಉನರರುಳಿಚ್ಚಿ ಯಾದದುಕ್ಕುಮ್ ಇಪ್ಪಡಿ ವಿಭಾಗತ್ತಾಲ್‌ನನ್ನ ವೈಷಮ್ಯತ್ತಿಲೇ ತಾತ್ಪರ್ಯಮ್.

ಹಾಗಾದರೂ, “ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯ ಗುಣೋಪೇತಾ ನಿತ್ಯಂ ತದ್ಧರ್ಮಧಾರಿಣೀ”, ಎಂದು ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿದೇಶಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ, ಸರ್ವೈಶ್ವರ ತತ್ವೋಪದೇಶ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಅಸ್ವಯವಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಪರ್ವವುದಿಲ್ಲವೇ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ ಅಂದರೆ ಮೊದಲು ಹೇಳಿರುವ ಆರ್ಥಗಳಿಗೆ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಮಾಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಬರತಕ್ಕ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಆದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಈಶ್ವರತ್ವವುಂಟೆಂದು ಹೇಳುವ ವಚನಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಲ್ಲ ಪತಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಉಂಟಾದವು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಜೀವಕೋಟಿಗೆ ಸೇರಿದವಳೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ,” ಎಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು, “ಉಪದಿಶ್ಯಮಾನ ಧರ್ಮಧಾರತ್ತಿಲ್ ಕಾಷ್ಟಿಲ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಉಪದಿಶ್ಯಮಾನ ಧರ್ಮಧಾರಮ್-ಕರ್ಮ ನೀಮಾನೇಯ ಪೂರ್ವಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿ ಅತಿದಿಶ್ಯಮಾನ ಧರ್ಮಧಾರಮ್-ಪ್ರಕೃತಿ ವದ್ವಿಕೃತಿಕರ್ತವ್ಯಾ,” ಎಂದು ಅತಿ ದೇಶಮಾಡಿದ ಪ್ರಕೃತಿ ಯಾಗದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನುಳ್ಳ ವಿಕೃತಿಯಾಗಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕೃತಿಯಾಗಕ್ಕೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗದಲ್ಲಿ ಉಪದಿಷ್ಟವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳೂ ಅತಿದೇಶದಿಂದ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ, ವಿಕೃತಿಯಾಗದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ಕೆಲವು ಧರ್ಮಗಳೂ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿವೆ. ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ಥಾನೀಯನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳೂ “ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯ ಗುಣೋಪೇತಾ, ನಿತ್ಯಂ ತದ್ಧರ್ಮಧಾರಿಣೀ” ಎಂಬ ಅತಿದೇಶದಿಂದ (ಅನನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಇವಳೂ ಉಳ್ಳವಳು ಎಂಬುದು) ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ, ಮೇಲೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಧರ್ಮಗಳು ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಗಳು, ಎಂದು (ಉಮ್-ಮಧ್ಯಸ್ಥರು) ಮಧ್ಯಸ್ಥರು ಹೇಳಿರುವುದಕ್ಕೂ, ಹೀಗೆ ಅನರವರ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವೈಷಮ್ಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಆಯಂಭಾವ:- “ದಿವ್ಯ ಮಿಥುನವೇ ಸರ್ವೈಶ್ವರ ತತ್ವೋಪದೇಶ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾದರೂ, “(1) ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪ್ರಸಂಗೇಶು ಸರ್ವಪಾಪ ಸಮುದ್ಭವೇ | ಮಾಮೋಕಾಂ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಮಹಿಷೀಂ ಶರಣಂ ಶ್ರಯೇತ್ || ಇತ್ಯಾನ್ವಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದಲೂ, ‘ಶ್ರಾವಯತಿ’ ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಬಲದಿಂದಲೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪುರುಷಕಾರತ್ವ ಮಾತ್ರ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ ಫಲಪ್ರಧಾನ ಕೃತ್ಯವು, ಪತಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೇ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಘಟಕ ಮಾತ್ರ. ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಫಾರಸ್ ಮಾಡುವವಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯತ್ವವು ಹೇಗೆ ? ಆದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಈಶ್ವರತ್ವವಿಲ್ಲ”, ಎಂಬುದು ಪೂರ್ವ ಪಕ್ಷಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಈಶ್ವರತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಹೇಳುವವರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಾತ್ತರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ, ಹೀಗೆ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪತಿಯ ಹಾಗೆ ಅಕುಂತಿಶಾಖಿಲ ವಿಧ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯವತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧವಾದ ಪುರುಷಕಾರ ಭಾವದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವುದು ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ ಶೃಣಾತಿ ನಿಖಿಲಾನ್‌ದೋಷಾನ್-ಭಕ್ತರ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಎಂಬ ನಿರ್ವಚನದಲ್ಲಿ ನಿಖಿಲ ಬ್ರಹ್ಮ ಯಾವುದೂ ಬಾಕಿಯಿಲ್ಲವೆ ಸರ್ವಪಾಪ ನಿವಾರಣ ನನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಇದು ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯತ್ವವನನ್ನು ಹೇಳಿದರೇನೆ ಸಮಂಜಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯತ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈಶ್ವರ ಸ್ವಭಾವವು ದಿವ್ಯಮಿಥುನ ಸಾಧಾರಣವೆಂಬ ದನ್ನ ತಿಳಿಸಲು “ನಿತ್ಯಂ ತದ್ಧರ್ಮಧಾರಿಣೀ” ಎಂಬ ಅತಿದೇಶ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದೆ ಹೀಗೆ ಅತಿದೇಶ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಅನ್ಯಥಾಸಿದ್ಧವಾಗಿ ರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವೈಶ್ವರ ತತ್ವೋಪದೇಶ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಅನ್ವಯವು ಉಂಟೇ ಉಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಶ್ವರತ್ವವು ವಿಶಿಷ್ಟ ತತ್ವ ವಿಷಯ. ಉಪಾಯತ್ವವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಉಂಟು

1) ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ರೂಪವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ, ದೇವದೇವನ ಮಹಿಷಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೇ ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತಿಯಾಗಿ ಮೊದಲು ಶರಣ ಹೊಂದಬೇಕು-ಎಂಬುದು ಶ್ಲೋಕ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಇದು 1 "ಯುವತ್ವಾದೌ ತುಲ್ಯೇಷಿ" ಎನ್‌ಹಿರ ಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲೇ ನಿರ್ಜೀತಮ್. 2 "ಇರೈ ನಿಲೈ ಉಣರ್ದರಿದು" ಎನ್ನು ಅಭ್ಯುಪರಂಶಿಚ್ಚಯ್ಯ ನಿಲತ್ತಿಲೇ ಏದೇನುಮೊರು ವೃಥಾ ನಿರ್ಬನ್ದಮಾಹಾದು.

ಇಪ್ಪಡಿ ವಿಭಾಗತ್ತಾಲ್‌ನಂದ ವೈಷಮ್ಯತ್ತಿಲೇ ತಾತ್ಪರ್ಯಮ್-ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶಾತಿದೇಶವಚನಗಳಿಗೆ ದಂತೆಗಳು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಿಭಾಗ ವೈಷಮ್ಯವು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ವಿಶೇಷಮ್-ವೈಷಮ್ಯಮ್ ಹೀಗೆ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಚನವನ್ನು 1 "ಇದು ಯೌವತ್ವಾದೌ" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಭಾಗವು, "ಯುವತ್ವಾದೌ" ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

ಈಶ್ವರ ತತ್ವ ಜ್ಞಾನವು ಮುಂದಮತಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಶಕ್ಯ.

(2) ಇರೈನಿಲೈಯುಣರ್ದರಿದು ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಗೆ ಉಪಪತ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಾಸ ಬದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಕೃಪಣರಿಗೆ ಅನರ್ಥ ಪ್ರಸಂಗ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ, ಇರೈನಿಲೈ-ಈಶ್ವರತತ್ವದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮುಂದಮತಿಗಳಾದ ನಮಗೆ ದುರ್ಜ್ಞೇಯವು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ, ಎಂದು ಆಳವಾದವರು ಕೃಪೆ ಮಾಡಿರುವ ನಿಲತ್ತಿಲೇ-ಈಶ್ವರತತ್ವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಏದೇನುಮೊರು ವೃಥಾನಿರ್ಬಂಧ ಮಾಡಾದು-ಯಾವುದಾದರೂ ಆದ ಒಂದು ವೈರ್ಥವಾದ ನಿಬಂಧವು ಕೂಡದು. ಅಪಾಗಿ ಈಶ್ವರದ್ವೈತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅದು ವಿಶೇಷಣ ವಿಷ್ಣುವಾದ ಏಕತತ್ವದ ಹಾಗೆಂದೂ, ಯುಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿಶುಧವೆಂದೂ, ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಈಶ್ವರ ಕೋಟಿಗೆ ಸೇರಿದವಳೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಯಾವ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳೂ ಹೇಳಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ ಮಾತನ್ನು ಆಡಬಾರದು, ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ "ಅಸ್ಯೇಶಾನಾಚಗತಃ, ಈಶ್ವರೀಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ" ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳೂ "ನಿತ್ಯಂತ್ಯದ್ವರ್ಮಧಮಿಣೀ" ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಈಶ್ವರತ್ವವನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿವೆ. ಈಶಾನಾ, ಈಶ್ವರೀಂ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ವ್ಯಾಕರಣವೈಶ್ವತ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವತಃ ಈಶ್ವರತ್ವವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪತ್ನಿ, ಎಂಬ ಆಕಾರದಿಂದಲ್ಲ ಇದರ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ನಂಜೇಯರ್ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವುದು.

- 1) ಯುವತ್ವಾದೌತುಲ್ಯೇಷ್ಯಪರವತತಾ ಶತ್ರು ಶಮನಸ್ಥಿರತ್ವಾದೀನ್
ಕೃತ್ಯಾಭಗವತಿಗುಣಾನ್ ಪುಂಸ್ತ್ವಸ್ಯಲಭಾನ್ |
ತ್ವಯಿಸ್ತ್ರಿತ್ಯೈಕಾಂತಾನ್ ಮೃದಿಮ ಪತಿಪಾರಂಥ್ಯಕರುಣಾ
ಕ್ಷಮಾದೀನ್ ಪಾಭೋಕ್ತುಂ ಭವತಿ ಯುಪಯೋಗಾತ್ಕನಿಭಿದಾ ||

(ಶ್ರೀ ಗುಣ ರತ್ನಕೋಶ-14)

ಎಲೈ ರಂಗನಾಯಕಿಯೇ ! ಯೌವನ, ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ-ಸೌಂದರ್ಯ, ಲಾವಣ್ಯ, ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳ, ನಿನಗೂ ರಂಗ ಸಾಥನಿಗೂ ಸಮವಾಗಿದ್ದರೂ, ಪರವಶವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಶತ್ರುನಿರಸನೆ, ಸ್ಥಿರತ್ವ-ದೃಢತ್ವ, ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ ದಂಡಧರತ್ವ (ತಪ್ಪು ಮಾಡುವವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದು), ಇದೇ ಮೊದಲಾದ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸುಲಭವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀತ್ವಕ್ಕೇ ಏಕಾಂತವಾದ, ಮೃದು ಸ್ವಭಾವ, ಪತಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿರುವುದು, ಕರುಣೆ, ಕ್ಷಮೆ, ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ ಪುರುಷ ಕಾರತ್ವ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ನೀವುಗಳಬ್ಬರೂ ಲೀಲಾರಸ ಭೋಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ

ಉಣರ್ನ್ದರ್ಫಣರ್ನ್ದಿಂಹಮ್ನು ಉಯರ್ನ್ದರ್ಫಮಿಯಂದ ನಿನ್ನಿಲಮೈ
ಉಣರ್ನ್ದರ್ಫಣರ್ನ್ದಿಂಹಮ್ನು ಇರೈನಿಲೈಉಣರ್ವರಿದುಯರ್ ಹಾಳ್ |
ಉಣರ್ನ್ದರ್ಫಣರ್ನ್ದಿಂಹಮ್ನು ಅರಿ, ಆಯನ್, ಅರನಮ್ನುಮಿವರೈ,
ಉಣರ್ನ್ದರ್ಫಣರ್ನ್ದಿಂಹಮ್ನು ಇರೈಂಜುಮಿನ್ ಮನಪ್ಪಟ್ಟದೊನೈ ||

(ತಿರುಮಾಯ್‌ಮೊಳಿ 1-3-6)

1. ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಈಶ್ವರ, ತತ್ವದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.

೩ “ಕೃಶಾನ್ರಾಂ ಸ್ತತಃ ಕೇಚಿದ ಕೃಶಾಂ ಸ್ತತ್ರ ಕುರ್ವತೇ” ಎನ್ಹೀರ ಪಡಿಯೇ, ತದ್ವ ಸಾಣೆ ತ್ಯತ್ತಾಲೇ ನಿನ್ನೆತ್ತದೆಲ್ಲಾನ್ ಸಾಧಿಕ್ಕಲಾ ಯಿರುಕ್ಕ ಚ್ಚಿಯದೇಯಿರೇ ನಾಮ್ ಪ್ರಮಾಣ ಶರಣರಾಯ್ ಪ್ಪೋರುಹಿರದು.

ಆಹೈಯಾಲಿನ್ನೀಶ್ವರ ತತ್ವತ್ವೈಯುಮ್, ಈಶಿತನ್ಯ ತತ್ವಜ್ಞೈಯುಮ್ ಯಥಾಪ್ರಮಾಣ ನೈಳಿಯಪ್ರಾಪ್ತಂ. ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ ಸರ್ವಜ್ಞನಾಹವುಮ್ ವೇಣ್ಣಾ. ಅತ್ಯೆನ್ನಾನುಪಯುಕ್ತಜ್ಞೇರ್ಮಾಲೇ ಸ್ವಲ್ಪೋಪಯುಕ್ತಜ್ಞಳಾನವಗ್ರಹಿಲಭಿಸನ್ನಿ ಪಣ್ಣವುಮ್ ವೇಣ್ಣಾ. ಅಪರಿಚ್ಛೇದ್ಯಮಾನ ಕಡಲಿಲೇ ಪಡಹೋಡುವಾರ್ ವಗ್ರಿ ಮುದಲಾಹ ವೇಣ್ಣುವನ ತೆಳಿಯುಮಾಪ್ಪೋಲೇ ಇವ್ವಳವು ವಿನೇಕಿಕ್ಕು ಅವಶ್ಯಾಪೇಕ್ಷಿತಮ್. ಇದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಾಹೈಕ್ಕಾಕ ಇವಗ್ರಹಿನ್ ವಿರಿವುಡಳ್ ನಿಣ್ಣು ಹಿರದು.

ಪ್ರಮಾಣಾಧೀನತ್ವ

ಹೀಗೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿದ್ದರೂ ಯುಕ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದರೆ, ಅದನ್ನು ತರ್ಕಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಅನ್ಯಪರವಾಗಿ ಪೇಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ, ಎಂದರೆ 1 ‘ಕೃಶಾನ್ರಾಂ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಧರ್ಮರಾಜನ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಚಿಕ್ಕ ವಿಷಯವನ್ನು ದೊಡ್ಡದನ್ನಾಗಿಯೂ, ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವನ್ನು ಚಿಕ್ಕದನ್ನಾಗಿಯೂ ಜಲ್ಪ ವಿತಂಡಾವಾದಗಳನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಎಂದು ಹೇಳುವ ಸ್ವಕರಣ ತರ್ಕ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೂ ಅಂದರೆ ಇರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಇಲ್ಲವಾದನ್ನೂ ಇದೆಯೆಂದೂ, ಈಶ್ವರನು ಮಾತ್ರ ಉಂಟು ಈಶಿತನ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಈಶಿತನ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಂಟು ಈಶ್ವರನಲ್ಲವೆಂದೂ, ತರ್ಕ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಸಾಧಿಸಲು ಶಕ್ಯವಾದರೂ ಎಂದರ್ಥ. ನಾಥಮುನಿಗಳು, ಆಳವಂದಾರ್, ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜ ಮುನಿಗಳ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ನಾವುಗಳು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಅಧೀನರಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಅದರಿಂದ ಈಶ್ವರ ತತ್ವವನ್ನೂ ಈಶಿತನ್ಯ (ಅನಂದ ನಿಯಮಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವ) ತತ್ವವನ್ನೂ ಯಥಾಪ್ರಮಾಣ ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ಯ. ಪ್ರಮಾಣಶರಣಾಯ್— ಅರ್ಥಸಾಧನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೇ ಉಪಾಯವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತೇವೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನರಾದ ನಾಥಮುನಿಗಳು ಆಳವಂದಾರ್, ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ಮತ್ತು ನಾವೂ ಸಹ, ತರ್ಕ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದೇವೆಂದಲ್ಲ. ತರ್ಕ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥ ಸಾಧನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸದೆ, ಈಶ್ವರ ತತ್ವವನ್ನು ಈಶಿತನ್ಯಗಳಾದ ಚಿತ್, ಆಚಿತ್ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಯಥಾಪ್ರಮಾಣ ಅಂಗೀಕರಿಸುವಂತೆ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ತಿಳಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನು ಈಶ್ವರನೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದೇವೆಯೇ ಹೊರತು, ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣ ನನ್ನಲ್ಲ-ಇತರರು ಹೇಳುವ ಯುಕ್ತಿವಾದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅಲ್ಲ, ಎಂದರ್ಥ. ಆಹೈಯಾಲ್ ಈಶ್ವರ ತತ್ವತ್ವೈಯುಮ್, ಇತ್ಯಾದಿ. ಅದರಿಂದ ಈಶ್ವರ ತತ್ವವನ್ನೂ ಈಶಿತನ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಯಥಾಪ್ರಮಾಣ-ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ತೆಳಿಯ-ಅಸಂಕೇರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳುವಾಗಿ-ಅರಿತುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾದದು ಪ್ರಾಪ್ತವು.

1) ಕೃಶಾನ್ರಾಂ ತತಃಕೇಚಿತ್ ಅಕೃಶಾಂಸ್ತತ್ರಕುರ್ವತೇ |

ಅಕೃಶಾಂಶ್ಚ ಕೃಶಾಂಶ್ಚಕ್ರುಃ ಹೇತುಭಿಃ ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಶ್ಚಯೈಃ ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗದ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರು ಜಲ್ಪ ವಿತಂಡಾವಾದಗಳಿಂದ, ಚಿಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೂ, ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವನ್ನು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿಯೂ, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರದ ಹೇತುಗಳನ್ನೂ ಅಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಿದರು. ಜಲ್ಪ-ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದನ್ನು ಸೋಲಿಸಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಾಧನಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳನ್ನೂ ಎತ್ತಿ ಹೇಳುವುದು. ವಿತಂಡಾವಾದ-ತನ್ನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸದೆ ಎದುರು ಪಕ್ಷದನ್ನು ಬಿಂಡನೆ ಮಾಡುವುದು ವಿತಂಡಾವಾದ.

ತತ್ವವಿಭಾಗ ಸಂಖ್ಯಾಭೇದಾಃ

ಇಪ್ಪಡಿ ಮೂನು ತತ್ವಭಿನ್ನಾಕ ವಹುತ್ತ ಚಿನ್ರಿತ್ತಾರ್ ಪೋಲೇ ಸರ್ವವಿಶಿಷ್ಟ ವೇಷತ್ತಾಲೇ ಈಶ್ವರ ನೇಕತತ್ವನಾಹ ವನುಸನ್ನಿಪ್ಪಾರ್ಕಮ್, ಈಶೇಶಿತವ್ಯಭಿ, ಆತ್ಮಾನಾತ್ಮಾತ್ಮಾ, ಉಪಾ ಯೋಪೇಯಭಿ, ಎನ್ರಾರ್ ಪೋಲೇ ಇರಣ್ಣರ್ಥಮ್ ಜ್ಞಾತವ್ಯಮಾಹ ವಹುತ್ತಾರ್ಕಮ್, ರಕ್ಷ್ಯಂ ರಕ್ಷಕಃ, ಹೇಯ ಮುಪಾದೇಯ ಮನ್ನಿಪ್ಪುಡೈಹಳಿಲೇ ಅರ್ಥಚತುಷ್ಟಯಮ್ ಜ್ಞಾತವ್ಯಮಾಹ ಸಂಗ್ರಹಿಪ್ಪಾರ್ಕಮ್, ಮುನ್ನುಶೊನ್ನ ಪಡಿಯೇ ಅರ್ಥಪಚ್ಚಾ ಕಮ್ ಪಡರ್ಥಜ್ಞೇನ್ರು ವಿನೇಕಿ ಪ್ಪಾರ್ಕಮ್, ರಹಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಳಿರ್ ಪಡಿಯೇ ಸಪ್ತಪದಾರ್ಥಚಿನ್ರಾದಿಹಳ್ ಪಣ್ಣವಾರ್ಕಮ್, ಅವೋ ಜ್ಞಾನಾನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರೂಪಭಿಗಳಾನ ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಶೇಷಜ್ಞಳ್ ಕಣ್ಣುಕೊಳ್ವದು.

ಹಾಗಾದರೆ ಈಶೇಶಿತವ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ, ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ ಸರ್ವಜ್ಞನಾಹವುಂ ವೇಂಡಾ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಧಿಕಾರದ ಶೇಷ ಭಾಗವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು ತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಈ ಈಶೇಶಿತವ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿರಬೇಕಿಲ್ಲ ಸರ್ವ ಪದಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನ ವುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕಿಲ್ಲ ಅಜಡವಾದ ಅಸ್ಮತತ್ವವು ಬೇರೆ, ಜಡವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಬೇರೆ, ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಸಾವಯವವ್ವ ನಿರವಯವತ್ವ ಜ್ಞಾನವು ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನುಪಯುಕ್ತಗಳ ಹಾಗೆ, ಭುವನೋಶಾದಿ ಜ್ಞಾನವು ಅರ್ಚಿರಾದ ಮಾಗ- ಚಿಂತನಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪೋಪಯುಕ್ತವು- ಕಿಂಚಿದಪೇರಕವು ಇರ ವಿಷಯ ದ್ವಯೋ ಒಳ್ಳು ಪೇಶ್ವ ಪದೇಲ್ಲ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಡಗನ್ನು ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿಸುವ ನಾವಿಕನು, ಹೇಗೆ ಸಮುದ್ರದ ಯಾವ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಳವಿದೆ, ಎಲ್ಲಿ ಆಳವಿಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳಿವೆ, ಆ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳು ತನ್ನ ಹಡಗಿಗೆ ತಗುಲದೆ ಯಾವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು, ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ವಶೆಯುವಂತೆ, ಇವ್ವಳವು ವಿನೇಕಿಕ್ಚ್ಚ-ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಅವಶ್ಯಾವೇಶಿತವಾದ ತತ್ವ ಚಿಂತನವೇ ಸಾಕು. ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗೆ ಪರಾಪ್ತವು ಎಂದರ್ಥ

ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ಹಾಗಾದರೆ, ನಾಥಮುನಿಪ್ರಭೃತಿಗಳು ನ್ಯಾಯತತ್ವ, ಸಿದ್ಧಿತ್ರಯ, ತತ್ವರತ್ನಾಕರ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದುದೇಕೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ರಮಬೇಕಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ “ಇದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮಾಹೈಕ್ಯಾಹ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅಂದರೆ, ಪ್ರಬಲರಾದ ವಾದಿಗಳ ಕುಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಈ ತತ್ವ ಚಿಂತನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ, ವಿವರ್ಮಯ - ವ್ಯತ್ಯಾಸಾದಿಗಳು ಉಂಟಾಗದಂ, ದೃಢವಾದ ನಿಶ್ಚಯ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗಿ, ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ವನ್ನನುಷ್ಠಿಸಿ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು, ಬುದ್ಧಿವಂತರಿಗೆ ಈ ತತ್ವಗಳ ವಿಸ್ತಾರಬೋಧಕವಾದ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಚಯವು ಅವಶ್ಯಕ

ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಂಗಡಿಸಿರುವುದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ

ಹಾಗಾದರೂ ತತ್ವರತ್ನಾಕರಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಒಂದಾಗಿಯೂ, ಎರಡು ಮೂರು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ ವಿಂಗಡಿಸಿರುವುದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆನೆಂದರೆ, ಇಪ್ಪಡಿಮೂನು ತತ್ವಂಗಳಾಹ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ತತ್ವಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿರುವಂತೆ, ಸರ್ವವಿಶಿಷ್ಟವೇಷತ್ತಾಲೇ- ಚೇತನಾಚೇತನ ವಿಶಿಷ್ಟರೂಪದಿಂದ ಈಶ್ವರನು ಒಂದೇ ತತ್ವವೆಂದು ಕೆಲವರು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಈಶೇಶಿತವ್ಯಂಗಳ್ - ಈಶ್ವರನು ಒಂದು ಪಂಗಡ - ಈಶಿತವ್ಯಂಗಳು - ಚೇತನಾ ಚೇತನದ್ವಯಗಳ್, ಒಂದು

ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನಂ ಬಹುಕ್ಲೇಶಂ ಬುದ್ಧೇ ಶ್ವಲನ ಕಾರಣಮ್ |

ಉಪದೇಶಾ ದ್ಧರಿಂ ಬುದ್ಧಾಪಿ ವಿರಮೇ ತ್ಸರ್ವ ಕರ್ಮಸು ||

ಎಂದಿರದು ಉಪಯುಕ್ತ ತಮನಾನ ಸಾರಾಂಶಶ್ಚೈ ಕೃಡುಹಶ್ವನಣಮ್ ಪಣಿ ಕೃಷಿಸಣ್ಣಾದೇ ಉಣ್ಣಿ
ವಿರಹುಡೈಯವನ್ ಕೃಷಿಚಿಂತೆಯೈ ವಿಡುನಾ ಪ್ಪೋಲೇ ವಿರಿವು ಕರೈಕ್ಕೀಡಾನ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸಾದಿ
ಕರ್ಮಜ್ಞಳ ಉಪರತನಾಯ್ ಕೃಡುಹ ಮೋಕ್ಷೋ ಸಾಯತ್ತಿಲೇ ಮೂಳ ಪ್ರಾಪ್ತಮೆನ್ರಪಡಿ.

ಉಪಯುಕ್ತೇಷು ನೈಶದ್ಯಂ ತ್ರಿವರ್ಗ ನಿರಪೇಕ್ಷತಾಮ್ |

ಕರಣ ತ್ರಯ ಸಾರೂಪ್ಯ ಮಿತಿ ಸೌಖ್ಯ ರಸಾಯನಮ್ || ೨ ||

ಪಂಗಡ - ಹಾಗೆ ಎರಡು ಪಂಗಡಗಳು ಅತ್ಮ - ಜೀವೇಶ್ವರರಾದ ಇಬ್ಬರು ಒಂದು ಪಂಗಡ - ಅನ್ಯಾತರುಗಳು,
ಅಚೇತನ ಪ್ರಕೃತಿ ಆದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಒಂದು ಪಂಗಡ, ಎಂದು ಎರಡು ಪಂಗಡಗಳು, ಉಪಾಯ- ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ
ಗಳು ಒಂದು, ಉಪೇಯ-ಪ್ರಾವೃವಾದ ಕ್ಷುರನು ಒಬ್ಬ, ಹೀಗೆ ಎರಡು ಪಂಗಡಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ, ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳು
ತಿಳಿಯಲ್ಪಡಬೇಕೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಹೇಳುವವರಿಗೂ ರಕ್ಷ್ಯನ್ - ಜೀವ, ರಕ್ಷಕನ್ - ಈಶ್ವರ, ಹೇಯ- ಹೇಯವಾದ
ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧ, ಉಪಾದೇಯ- ಪ್ರಾಪ್ತೃಹವಾದ ಮೋಕ್ಷಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಅರ್ಥಗಳು
ತಿಳಿಯಲ್ಪಡತಕ್ಕವು ಎಂದು ಕೆಲವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಅರ್ಥಪಂಚಕ, ಷಡರ್ಥಗಳು ಎಂದು
ಕೆಲವರು ವಿಭಜಿಸಿದ್ದಾರೆ ರಹಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಸಪ್ತ ಪದಾರ್ಥ ಚಿಂತನವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ,
ಭಗವಂತ, ಅನಿದ್ವೈ, ಕರ್ಮ, ಕಾಲ, ಕರ್ತವ್ಯತಾ, ಸಂಯಮ ಎಂಬುದಾಗಿ ಏಳು ಪದಾರ್ಥಗಳು ಅದಿ ಶಬ್ದ
ದಿಂದ, ತತ್ವಗಳು, ಇಪ್ಪತ್ತಾರು, ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಈ ವಿಭಾಗಗಳೆಲ್ಲಾ, ತತ್ವತ್ರಯಗಳನ್ನು
ಮುಖಭೇದಿನ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿರುವುದೇ ವಿನಹ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಈ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾನುಷ್ಠಾನಗಳು
ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು ಹೇಗೆಂದರೆ. ಚೇತನಾ ಚೇತನ ವಿಶ್ವನಾದ ಈಶ್ವರನು ಒಬ್ಬನೆಂಬ
ಉದ್ದೇಶ್ಯವೆಂದು ತತ್ವಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಜೀತನಾಚೇತನಗಳಿಗೆ ಈಶ್ವರನೊಡನೆ ಅಪ್ರಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣಿಸ್ವರೂ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ
ವಾಗಿರಲು ಅನರ್ಹಗಳು ಎ ಬ ಜ್ಞಾನವೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಈಶೇತಸ್ಯ ತತ್ವಗಳು - (ಜೀವನೂ, ಅಚೇತನವೂ)
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದೆಂಬ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಕಗಳು. ಹೀಗೆಯೇ ಬೇರೆಬೇರೆ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು
ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು

ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವು ಕ್ಲೇಶಕರ

ಹೀಗೆ ಬುದ್ಧಿವಂತರ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವುಂಟೇ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವು ಕ್ಲೇಶಕರ
ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇವಲ ಉಪದೇಶವೇ ಸಾಕೆಂಬ ವಚನ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ 'ಶಾಸ್ತ್ರ ಜ್ಞಾನಂ' ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಅದಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವು ಬಹುಕ್ಲೇಶಸಾಧ್ಯ ಗತನವಾದ ಅನೇಕ ಯುಕ್ತಿಗಳೂ, ಅನುಮಾನಾದಿಗಳೂ, ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ
ವಾಗಿ, ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಚಲಿಸುತ್ತದೆ ಅದರಿಂದ ಸುಲಭವಾದ ಆಚಾರ್ಯೋಪದೇಶದಿಂದ ಹರಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು,
ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ವಿರಾಮವನ್ನು ಹೊಂದ ವುದೇ ಮೇಲು, ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ತಾತ್ಪರ
ವೇನೆಂದರೆ, ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು, ಕಡುಹ - ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ, ಆಚಾರ್ಯರಿಂದ ಉಪದೇಶ ಮೂಲಶಿ
ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದು. ಶ್ರಮಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡದೇನೆ ಉಟಮಾಡಲು ಉಪಾಯವನ್ನು
ತಿಳಿದವನು, ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಡುವಂತೆ, ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಚಿಂತನೆ
ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಶೀಘ್ರವಾಗಿಯೇ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು ಯುಕ್ತ, ಎಂಬ ದು ತಾತ್ಪರ್ಯ

ತೇರ ವಿಯವ್ವಿನರ್ ಶಿತ್ತು ಮುಶಿತ್ತು ಮಿರೈಯು ಮೆನ
ನೇರು ಪಡುವ್ ವಿಯನ್ತತ್ತುವ ಮೂನ್ರುಮ್ ವಿನೈಯುಡಮ್ವಿಲ್ |
ಕೂರುಪಡುಜಕ್ಕೊಡು ಮೋಹಮುಮ್ ತಾನಿರೈಯಾಜ್ಜುರಿಪ್ಪುಮ್
ಮಾರ ನಿನ್ನೆನ್ನರುಳಾಲ್ ಮುರೈನೂಲ್ ತನ್ನವಾದಿಯರೇ || ೧೨ ||

ಅವಾಪೋ ದ್ವಾಪತಸ್ಸುಃ ಕತಿಕತಿ ಕನಿಧೀ ಚಿತ್ರವತ್ತ್ವದರ್ಥೇಷು,
ಅನನ್ತ್ಯಾದಸ್ತಿನಾಸ್ತೋ ರನವಧಿ ಕುಹನಾಯುಕ್ತ ಕಾನ್ತಾಃ ಕೃತಾನ್ತಾಃ |
ತತ್ತ್ವಾ ಲೋಕಸ್ತು ಲೋಪುಂ ಪ್ರಭವತಿ ಸಹಸಾ ನಿಸ್ಸಮಸ್ತಾ ಸಮಸ್ತಾ
ಪುಂಸ್ತ್ವೇ ತತ್ವೇನ ದೃಷ್ಟೇ ಪುನರಪಿ ನಖಲು ಪ್ರಾಣಿತಾಸ್ಥಾಣುತಾದಿಃ (ಧೀಃ) || ೧೫ ||

ಇತಿ ಕನಿತಾರ್ಥಿರ ಸಿಂಹಸ್ಯ, ರ್ವತಂತ್ರೈ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ, ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟನಾಥಸ್ಯ ವೇದಾಂತಾ ಚಾರಸ್ಯ
ಕೃತಿಷು ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ತತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರಃಪಂಚಮಃ.

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾನ್ತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶದ ಮೂಲ್ಯ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಜನ್ಯಜ್ಞಾನದ
ಹಾಗೆ ಸ್ಥಿರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿರುವುದೇ, ಎಂದರೆ, ಉಪಯುಕ್ತೇಷು ಎಂಬ ಕ ರಿಕೆಯಿಂದ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ
ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ - ಅಂದರೆ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಪಡೆದ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯಾದಿಗಳು
ಬಾರದಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಪದೇಶದಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು. **ತ್ರಿವರ್ಗನಿರಪೇಕ್ಷತಾ** - ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳಲ್ಲಿ
ಸ್ವಹೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಕರಣತ್ರಯ ಸಾರೂಪ್ಯಂ - ಮನಸ್ಸು, ವಾಕ್ಯ, ಶರೀರವೆಂಬ ಮೂರು ಕರಣಗಳೂ ಏಕ
ರೂಪವಾಗಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು, ಇತಿ ಸೌಖ್ಯ ರಸಾಯನಮ್ - ಹೀಗೆ ಇರುವುದು ಸುಖವಾಗಿ
ರಲು, ರಸಾಯನ ಪಾನಮಾಡುವಂತೆ ಸಾಧಕಗಳು

ದೇಶಕಾಲಗಳು ಅನಂತವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಅವರವರ ಕರ್ವಫಲವಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಯು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುವುದು
ರಿಂದಲೂ, ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಗಳು ಅನಂತವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಕಷ್ಟಪಡುವ
ಸಾಕ್ಷಿಕರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವಂತೆ, ಅಧಿಕಾರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ, ತೇರವಿಯಂ
ಬಿನರ್, ಅವಾಪೋದ್ವಾಪತಃ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ

ಮುರೈನೂಲ್ ತದವಾದಿಯರೇ - ವೇದವೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರು
ಗಳು (ಆದಿಯ ರ್). ಅರುಳಾಲ್ - ಕೃಪೆಯಿಂದ, (ಖ್ಯಾತಿಲಾಭ ಪೂಜಾ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾಗಿ) ವಿನೈಯುಡಂಬಿಲ್ -
ಕರ್ಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿ, ಕೂರುಪಡುವ್ - ಸೇರಿಬರುವ, ಕೊಡುಮೋಹಮುಮ್ - ನರಕಾವಶ
ವಾದ ಅಜ್ಞಾನವೂ, ತಾನಿರೈಯಾಮ್ - ತಾನೇ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂಬ ಕುರಿಪ್ಪುಮ್ - ಭಾವನೆಯೂ, ದೇಹಾತ್ಮ
ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಭ್ರಮಗಳು, ಎಂದರ್ಥ **ಮಾರನೈಂದು** - ಇವುಗಳು ನಮಗೆ ತೊಲಗುವಂತೆ, ನೆನಿಸಿಕೊಂಡು
ಚಿತ್ತುಂ - ಜೀತನ ತತ್ವವನ್ನೂ, ಅಚಿತ್ತುಂ ಅಜೀತನ ತತ್ವವನ್ನೂ, ಇರೈಯುಂ - ಈಶ್ವರ ತತ್ವವನ್ನೂ, ಎನ -
ಎಂದು, ನೇರುಪಡುಂ - ಬೇರೆಬೇರೆಯಾದ, ವಿಯು ತತ್ತುವ ಮಾನ್ರುಂ - ವಿಸ್ಮಯನೀಯವಾದ ಮೂರು ತತ್ವಗಳನ್ನು,
ತೇರ - ಮಂದಮತಿಗಳಾದ ನಾವು ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಇಯಂಬಿನರ್ - ಉಪದೇಶಿಸಿ
ದರು:

ನ ಹಾತ್ಯಾನಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳು, ನಮ್ಮ ದೇವವೇ ಲಕ್ಷ್ಮಾ, ಲಕ್ಷ್ಮಾಸ್ವತಂತ್ರನು ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳು ಶೋಲಗ ವಂತೆ, ದೇವವು ಅಚೇತನ, ಅತ್ಮಾಚೇತನ ಭಗವದಧೀನನು, ಈಶ್ವರನು - ಸರ್ವ ನಿಯಂತಾ. ಎಂದು ಅವುಗಳು ಲಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಷ್ಕರ ಬುದ್ಧಿ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಅಧಿಕಾರ ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಅವಾಪೋದ್ವಾಪತಃ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ತತ್ವದರ್ಥೇಷು - ಅಯಾಯಾ ಸದಾರ್ಥಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿನಾಸ್ತೋಃ - ಅಸ್ತಿ-ಇತಿ ನಾಸ್ತಿ-ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಅನಂತ್ಯಾತ್ - ಅನಂತತ್ವವು ಉಂಟಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವಾಪಃ - ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದು, ಉದ್ವಾಪಃ :- ಬಿಡುವುದು, ಇವುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಅದಾಗಿ ನೈಯಾಯಿಕನು ಸಮವಾಯಿ ಕಾರಣವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ ವೇದಾಂತಿಗಳಾದ ನಾವು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ವೇದಾಂತಿಗಳು ಸತ್ವರಜಸ್ವಮಸ್ಸುಗಳು ಗುಣವೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ ನೈಯಾಯಿಕರು ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅಂಗೀಕಾರಾಂಗೀಕಾರಗಳಿಂದ, ಕವಿಧೀಚಿತ್ರವತ್ - ಕವಿಯ ಬುದ್ಧಿಯನುಸಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳಹಾಗೆ, ಕತಿ ಕತಿ ಕೃತಾಂತಾಃ - ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಸ್ಯುಃ - ಉಂಟಾಗ ತಕ್ಕವು ಅವುಗಳು, ಅನವಧಿಕುಹನಾ ಯುಕ್ತಿಕಾಂತಾಃ - ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲದ ವಂಚನಾರೂಪದ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ರಮ್ಯ ವಾಗಿನೆ ಆಪಾತತಃ ರಮಣೀಯಗಳಾಗಿವೆ ಅದರೆ ತತ್ವವಿತ್ತುಗಳು ಅದನ್ನು ಆದರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತತ್ವಾ ಲೋಕಸ್ತು ಎಂದು "ತು" ಶಬ್ದದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ವ್ಯವಚ್ಛೇದಿಸುತ್ತಾರೆ. ತತ್ವಾಲೋಕಃ - ಭೋಕ್ತಾ ಭೋಗ್ಯಂ ಪ್ರರಿತಾರಂ ಚಮತ್ಸ್ವಾ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ತತ್ವವಿಷಯವಾದ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವು, ತಾನ್ ಸಮಸಾ ನ್ ಲೋಪುಂ ಪ್ರಭವತಿ - ಆ ಅಪಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಪುಂಸ್ತ್ವೇ ತತ್ವೇನದೃಷ್ಟೇ - ಪುರುಷನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದರೆ, ಸ್ಥಾಣುವಾ ಪುರುಷೋವಾ - ಸ್ಥಾಣುವೋ - ಕಂಬವೋ, ಮನುಷ್ಯನೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯು. ಸ್ಥಾಣುತಾಧೀಃ - ಕಂಬವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಸ್ಥಾಣುತಾದೀಃ - ಎಂಬ ಪಾಠವಾದರೆ ಕಂಬವೋ ಬೇರೆಯಾವುದೂ (ಶಿಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ) ಎಂಬುದು, ಪುನರಪಿ ನಪ್ರಾಣಿತಾ ಖಲು ತಿರುಗಿ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ ವಲ್ಲವೇ ನಪ್ರಾಣಿತಾ - ಜೀವಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅರ್ಥ. ಪುಂಸ್ತ್ವವು - ಪುರುಷ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯ ಜಗತ್ಪಾರಣತ್ವಾದಿ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿದರೆ, ಸ್ಥಾಣುತಾದಿ, - ಪರದೇವತೆಯು ರುದ್ರನೋ ಬ್ರಹ್ಮನೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇದು ಮುಂದಿನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಅರ್ಥ ನಿರ್ಣಯ ಸೂಚಕ. "ಅಂಕಾಂತಪಾತ್ರೈ ರಂಕಾಸ್ಯ ಮುತ್ಪರಾಂಕಾರ್ಥ ಸೂಚಕಂ" ಎಂಬುದು ಕವಿ ಸಮಯ.

ತತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾರ ಚಂದ್ರಿಕೆಯೆಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತವು.

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ.

ಶ್ರೀಯ್ಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರಃ

ಆತ್ಮೈಕ್ಯಂ ದೇವತೈಕ್ಯಂ ತ್ರಿಕಸಮಧಿಗತಾ (ಕತಾ) ತುಲ್ಯತೈಕ್ಯಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ |
ಅನ್ಯತ್ರೈತ್ವರ್ಮುನಿತ್ಯ ದೈನಿಪುಣ ಫಣಿತೀ ರಾದ್ರಿಯಂತೇ ಸಸಂತಃ ||

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರೇ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರಸ್ಯ ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ

ಹೀಗೆ ತತ್ವ ತ್ರಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಪರತ್ವವು “ವಿಭುತ್ವೇ ಸತಿಚೇತನತ್ವಂ” ಎಂಬ ಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟು, ಆ ಅಧಿಕಾರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ “ಪುಂಸ್ತ್ವೇ ತಪ್ಪೇನದೃಷ್ಟೇ” ಎಂದು ಪುರುಷ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ಒವನು, ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿ, ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಹೇಳುವವರಾಗಿ, ಮತಾಂತರ ನಿರಸನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ‘ಆತ್ಮೈಕ್ಯಂ ದೇವತೈಕ್ಯಂ’ ಎಂದಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆತ್ಮೈಕ್ಯಂ- ಇಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ಶಬ್ದವು ಪರಮಾತ್ಮ ಪರ, ಎಲ್ಲಾ ಆತ್ಮತತ್ವಗಳೂ ಒಂದೇ, ಜೀವೇಶ್ವರ ಭೇದವಿಲ್ಲ ಇದು ಯಾದವ ವ್ರಕಾಶ ಮತ, ಅವರು ಸಪ್ತಹ್ಮ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯ ನಾದ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇವತೈಕ್ಯಂ - ಆತ್ಮವು ಒಂದೇ ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮ ಭೇದವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅದ್ವೈತ ಮತ. ಉಪಾಧಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಜೀವ, ಬೇರೆಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ಭಾಸ್ಕರ ಮತ. ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಈಶ್ವರನೊಡನೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ, ಐಕ್ಯವೇ-ಶರೀರ ಭೇದವೇ ವಿನಹ, ಆ ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದು ಮತ. ಇದೂ ಮಾಯಾವಾದಿಗಳ ಮತ

ತ್ರಿಕಸಮಧಿಗತಾ ತುಲ್ಯತಾ - ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರನೆಂಬ ಮೂರ್ತಿತ್ರಯವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ (ಸಮಧಿ ಕತಾ), ತುಲ್ಯತಾ- ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿಸಾವ್ಯ, ತ್ರಯಾಣಾಂ ಐಕ್ಯಂ- ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರರೆಂಬ ಮೂರ್ತಿತ್ರಯವು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಮ, ಶರೀರ ಭೇದವೇ ವಿನಹ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭೇದವೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು, ಅನ್ಯತ್ರೈತ್ವರ್ಮುನಿ- ಈ ಮೂರು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಇವರಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದವನೊಬ್ಬನು, ಸದಾಶಿವ, ಪಾಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವವನು ಈಶ್ವರನು, ಎಂಬ ಉತ್ತೀರ್ಣಬ್ರಹ್ಮವಾದ, ಇತ್ಯಾದ್ಯನಿಪುಣ ಫಣಿತೀ- ಹೀಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಅನಿಪುಣ ವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು, ಇಲ್ಲಿ ‘ಅದಿ’ ಶಬ್ದದಿಂದ, ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣನೇ ಪರದೇವತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿಶ್ಚೀಕ ಬ್ರಹ್ಮವಾದ ಮತವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಃ ನಃ ಪತಿಃ ಎಂಬ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ನಿಶ್ಚೀಕ ಬ್ರಹ್ಮವಾದವೂ ನಿರಸ್ಯತ್ವ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ ಆತ್ಮೈಕ್ಯಂ, ದೇವತೈಕ್ಯಂ, ತ್ರಿಕಸಮಧಿಗತಾ, ತುಲ್ಯತಾ, ಅನ್ಯತ್ರೈತ್ವರ್ಮುನಿ, ಇತ್ಯಾದಿಯುಕ್ತತಾಃ ಅನಿಪುಣಫಣಿತಯಃ ಎಂದು ಕರ್ಮಧಾರಯ. ಅನಿಪುಣಾಶ್ಚತೇ ಫಣಿತಯಶ್ಚ - ಅನಿಪುಣಫಣಿತಯಃ ಸಮೀಚೀನ ನ್ಯಾಯ ನಿರೂಪಣಾ ಸಮರ್ಥಗಳಾದ ಮಾತುಗಳು. ಇವನ್ನು ಸಂತಃ-ಸಾರಾಸಾರ ವಿನೇಕ ಚತುರಾದ ಸತ್ಪುರುಷರು, ನಾಂದ್ರಿಯಂತೇ - ಆದರಿನುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಪರತ್ವವು ಯಾವುದು ಎಂದರೆ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತ್ರಯೈಕ್ಯರೇಕ ಕಂತ್ಯಃ - ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಏಕಕಂದದಿಂದ

ತ್ರಯ್ಯನ್ತ್ಯೇ ರೇಕಕಣ್ಣೈ ಸ್ತದನುಗುಣ ಮನುವ್ಯಾಸ ಮುಖ್ಯೋಕ್ತಿಭಿಶ್ಚ |

ಶ್ರೀಮಾ ನ್ನಾರ ಯಣೋ ನಃ ಪತಿ ರಖಿಲ ತನುರುಕ್ತಿದೋ ಮುಕ್ತಭೋಗ್ಯಃ ||೧೬||

ಪರದೇವತಾ ನಿಶ್ಚಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಕಥನಂ

ಉಕ್ತವೈಧರ್ಮ್ಯಜ್ಞಳಾಲೇ ಪೊದುನಿಲೇ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷೇಶ್ವರ ವಿವೇಕಂ ಪಣ್ಣಿನಾಲುಮ್

1) “ಒನ್ಮುನ್ದೇವುಮ್” ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರ ಪಡಿಯೇ ಪರದೇವತಾ ವಿಶೇಷ ನಿಶ್ಚಯಮಿಲ್ಲಾದಪೋದು, “ಉನ್ನಿತ್ತುಮತ್ತೊರು ದೈಯ್ವಂ ತೊಗ್ರಾಳವನ್ನೆಯಲ್ಲಾಲ್” ಎನ್ನಿರ ಪರಮೈಕಾನ್ತಿತ್ವಜ್ಯೂಡಾಮೈಯಾ ಲುಮ್, ಪರಮೈಕಾನ್ತಿತ್ವಜ್ಞರು ವ್ಯವಧಾನ ರಹಿತಮಾದ ನೋಕ್ಷಜ್ಯುಡೈಯಾಮೈಯಾಲು ನೀಶ್ವರ ನಿನ್ನ ದೇವತಾವಿಶೇಷ ಮೆನ್ಮು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಕ್ಯವೇಣುಮ್.

ಅದಾಗಿ ಸದೇವ ಸೋಮ್ಯೋದಮಗ್ರ ಆಸೀತ್, ಬ್ರಹ್ಮವಾಇದಮಗ್ರ ಆಸೀತ್, ಆತ್ಮಾವಾ ಇದಮಗ್ರ ಆಸೀತ್, ಏಕೋ ಹವೈನಾರಾಯಣ ಆಸೀತ್. ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರಣ ವಾಕ್ಯಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಪರದೇವತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ, ಪ್ರಕರಣಾನುಗುಣ್ಯದಿಂದಲೂ, ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯದಿಂದಲೂ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಏಕಕಂದಿಂದ ತದನು ಗುಣಮನುವ್ಯಾಸಮುಖ್ಯೋಕ್ತಿಭಿಶ್ಚ - ಆ ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ, ಮನು, ವ್ಯಾಸರ ಮುಖ್ಯ ವಾದ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳಿಂದ “ಯದ್ವೈಕೇಚ ಮನುರವದತ್ ತದ್ವೇಷಜಂ, ಸಹೋವಾಚವ್ಯಾಸಃ ಪಾರಾಶರ್ಯಃ” ಎಂದು ವೇದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆಪ್ತತಮತ್ವವು ಅವರುಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಶೈವಾಗಮಾದಿಗಳು ಶ್ರುತಿ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ “ವಿರೋಧೇತ್ಸನಪೇಕ್ಷ್ಯಂಸ್ಯಾತ್” ಎಂಬ ವಿರೋಧಾಧಿಕರಣ ನ್ಯಾಯ (ಪೂರ್ವಮಿಮಾಂಸ) ವನ್ನ ವಲಂಬಿಸಿ, ಅವುಗಳು ಆಪ್ತವಾದುವುಗಳಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ. ಮುಖ್ಯೋಕ್ತಿಭಿಶ್ಚ ಮನು, ವ್ಯಾಸರ ಮುಖ್ಯೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ ‘ಮನುಸ್ಮೃತಿ, ಮೊದಲಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಉಪಬ್ರಂಹಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ. ಶ್ರೀಮಾನ್ಮಾರಾಯಣೋ ನಃ ಪತಿಃ - ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುನಾರಾಯಣನು, ನಮಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯು. ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣ ನಲ್ಲ ನಃ - ಎಂದು ಜೀವರ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದವು ಸೂಚಿತ. ಅಖಿಲತನುಃ - ಸರ್ವಶರೀರಕನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ರುದ್ರೇಂದ್ರಪ್ರಾಣಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು ತತ್ತ್ವದಂತರಾಮಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮಪರೈತ ವಾಚಕಗಳು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮುಕ್ತಿದಃ - ನೋಕ್ಷಪ್ರದನು ಇದರಿಂದ ಪರದೇವತಾತತ್ವವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುನೇ ಪ್ರಾಪಕನೂ (ಉಪಾಯ) ಪ್ರಾಪ್ಯನೂ ಎಂದು ನಿಗಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಂದರ್ಥ.

ಪರದೇವತಾ ನಿಶ್ಚಯ ಪ್ರಯೋಜನ

ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಪರದೇವತೆಯ ನಿಷ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಮಾಡಲು, ಉಕ್ತವೈಧರ್ಮ್ಯಗಳಾಲೇ ಎಂದಾರಂಭಿಸು ತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಭೋಕ್ತಾ ಭೋಗ್ಯಂ, ಪ್ರೇರಿತಾ ಎಂದು ಮೂರು ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಅವು ಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವೈಧರ್ಮ್ಯವನ್ನು ಆದಾಗಿ ಗುಣತ್ರಯಾಶ್ರಯತ್ವ. ಅಣುತ್ವೇಸತಿ ಚೇತನತ್ವ, ವಿಭುತ್ವೇ ಸತಿಚೇತನತ್ವ ವೆಂಬ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಇರುವ ಪರಸ್ಪರ ವಿಲಕ್ಷಣ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಲಕ್ಷಣ ವಾದ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ, ಪ್ರಕೃತಿ-ಭೋಗ್ಯ, ಪುರುಷ-ಜೀವ (ಭೋಕ್ತಾ), ಈಶ್ವರ-ಪ್ರೇರಿತಾ ಎಂಬ ಮೂರು ತತ್ವಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದವು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಒನ್ಮುಂತೇವಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಳ್ವಾರ್ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ (ಅದಿ

- 1) ಒನ್ನೇಂತೇವು ಮುಲಕಮುಯಿರುಂ ಮತ್ತುಯಾದು ಮಿಲ್ಲಾವನು
ನಾನ್ಮುಕ್ತನ್ ತನ್ನೊಡು ತೇವರು ಲಕೋಡುಯಿರ್ ಪಡೈತ್ತಾನ್ -
ಕುನ್ಮಂ ಶೇರ್ ಮಣಿಮಾಡ ನೀಡು ತಿರುಕ್ಕುರು ಹೂರದನುಳ್ -
ನಿನ್ನವಾದಿಪ್ಪಿರಾನ್ ನಿರೈ ದುತ್ತೆ ತೈವಂ ನಾಡುದಿರೇ ||

(ತಿರುಪಾಮಾಯಾಳ್ 4-1)

ಪು. ತಿ. ನೋ.

ಆತ್ಮೈಕ್ಯ ಪಕ್ಷ ನಿರಾಕರಣಂ

ಅನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ ಚೇತನಾ ಚೇತನಜ್ಞಿಳುಡೈಯ ವತ್ಯನ್ತ ಭೇದಮ್ ಪ್ರಮಾಣ ಸಿದ್ಧ ಮಾಹೈಯಾಲೇ, ಎಲ್ಲಾಮ್ ಪರದೇವತೈಯಾಯಿರುಕ್ಕಿರ ಬ್ರಹ್ಮ ದ್ರವ್ಯ ಮೆನಿಹಿರ ಪಕ್ಷಮ್ ಘಟಿಯಾದು.

ದೇವತೈಕ್ಯಪಕ್ಷ ನಿರಾಕರಣಂ

ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧಮಾನ ಜೀವೇಶ್ವರ ಭೇದಮುಮ್ ಅ (ಇ) ಪೃಥಿಯೇ ದೇವಾದಿ ರೂಪರಾನ ಜೀವ ರ್ಲಳುಡೈಯ ಆನೋನ್ಯ ಭೇದಮುಮ್ ಸುಖದುಃಖಾದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಲೇ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಮಾಹೈ ಯಾಲೇ ಸರ್ವಾನ್ತರ್ಯಾಮಿ ಒರುವನೇ ಯಾಹಿಲುಮ್ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ಸರ್ವ ದೇವತೈಹಳುಮ್ ಈಶ್ವರನೋಡುಮ್ ತನ್ನಿಲ್ ತಾನುಮ್ ಅಭಿನ್ನರೆನ್ನಿರ ಪಕ್ಷಮುಮ್ ಕೂಡಾದು.

ಏಬ್ಬದಿಂದ "ತಿಣ್ಣನೋವೀಡು" ಎಂಬ ದಶಕವೂ ನೂಚಕ) ಹೇಳಿರ.ವಂತೆ ಪರದೇವತಾ ವಿಶೇಷ ನಿಷ್ಕರ್ಷವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಉನ್ನಿತ್ತು ಮತ್ತೊಂದು ದೈವಂತೋಗ್ರಾಳ್ ಅವನೈಯಲ್ಲಾಲ್" ಎಂಬ ವರವೈಕಾಂತಿತ್ವವು ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಪರಮೈಕಾಂತಿಗಲ್ಲದೆ ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲದೆ (ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ - ನೇರವಾಗಿ ಎಂಪರ್ಥ) ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸಲಾರದು ಆದ್ದರಿಂದ ಈಶ್ವರನು ಇಂಥಹ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿ ನಾರಾಯಣನೆಂಬ ದೇವತಾರೂಪನು, ಎಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯ. ಪರಮೈಕಾಂತಿ - ಏಕಸ್ಥಿತ್ಯೇವ ಅಂತಃ - ನಿಶ್ಚಯಃ ಏಕಾಂತಃ. ಏಕಾಂತಃ ಅಸ್ಯ ಅಸ್ತಿತ್ವಿ ಏಕಾಂತೀ ಪರಮಶ್ಶಾಸೌ ಏಕಾಂತೀಚ ಪರಮೈಕಾಂತಿ ಒಬ್ಬನಲ್ಲೇ ಪರತ್ವ ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವ ನಿಶ್ಚಯವುಳ್ಳವನ್ನು ಏಕಾಂತೀ ಉತ್ಪಷ್ಟವಾದ ಏಕಾಂತಿಯು ಪರಮೈಕಾಂತಿ. ಪರದೇವತಾ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲದೆ ಪಾರಮೈಕಾಂತಿವು ಸಿದ್ಧಿಸಲಾರದು "ವೇಶ ನಿನ್ ಶಿವನುಕ್ಕುಂ ಪಿರಮಂತನಕ್ಕುಂ ಪಿರಕ್ಕುಮ್ ನಾಯಕನನೇ" - ಪರದೇವತೆಯೆಂದು ಇತರರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಪರಮಶಿವನಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೂ ಇಂದ್ರಾದಿ ಇತರ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನಾರಾಯಣನೇ ನಾಯಕನು, ಎಂಬ ನಾರಾಯಣ ಪರತ್ವ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲದೆ, "ಉನ್ನಿತ್ತುಮತ್ತೊಂದು ದೈವಂ ತೋಗ್ರಾಳ್ ಅವನೈಯಲ್ಲಾಲ್" ಭಗವಂತ ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ದೇವತೆಯನ್ನು, ಉನ್ನಿತ್ತು - ಪರದೇವತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಳು, ಎಂಬ ಪಾರಮೈ ಕಾಂತಿವು ಘಟಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ

ಇತರ ದೇವತೆಗಳು ಪರದೇವತೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಪರದೇವತೆ ಎಂಬ ಛಾಪನೆ ಇರುವ ಪರಮೈಕಾಂತಿಗೆ ವಿನಹ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸಲಾರದು "ಒಂಕರಸ್ಯ ತು ಯೋ ಭಕ್ತಃ ಸಪ್ತ ಜನ್ಮಾಂತರಂ ನರಃ | ತಸ್ಯೈವತು ಪ್ರಸಾದೇನ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಶ್ಚಜಾಯತೇ ||" ಎಂದು ಒಂಕರನ ಭಕ್ತನು ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆಂಬುದು ವ್ಯವಧಾನ ಸಹಿತವಾದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿ.

ಆತ್ಮೈಕ್ಯ ದೇವತೈಕ್ಯ ಪಕ್ಷ ನಿರಾಕರಣಮ್

ಅನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ - ಇತ್ಯಾದಿ ಹೀಗೆ ದೇವತಾ ವಿಶೇಷವನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಚೇತನಾ ಚೇತನ ಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಭೇದವು ಪ್ರಮಾಣ ಸಿದ್ಧವಾದುದರಿಂದ, ಎಲ್ಲವೂ ಪರದೇವತೆಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮದ್ರವ್ಯವೆಂಬ ಯಾದವ ಮತ ದವರ ಪಕ್ಷವು ಸಿದ್ಧಿಸಲಾರದು. ಆತ್ಮೈಕ್ಯಂ ಎಂಬ ಪಕ್ಷವು ಇದರಿಂದ ನಿರಸ್ತವಾಯಿತು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಜೀವೇಶ್ವರ ಭೇದವೂ (ಇದರಿಂದ ಔಪಾಧಿಕ ಭೇದ ವಾದ ನಿರಾಸವು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಭಾಸ್ಕರ ಮತ), ಜೀವರು ಗಳ ಅನೋನ್ಯ ಭೇದವೂ ಪರಸ್ಪರ ಸುಖದುಃಖಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ (ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಸುಖದುಃಖಗಳು

ಯಾವ ದೇವತೆಯೂ, ಜೀವರಾಶಿಗಳೂ, ಅಜೇತನ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಚತುರ್ಮುಖನೊಡನೆ, ದೇವ ಲೋಕವನ್ನೂ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಆದಿಕಾರಣ ಭೂತನು, ದೊಡ್ಡ ಭವನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಿರುಕ್ಕುರುಹೂರ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ, ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನು ಪರದೇವತೆಯೆಂದು ಹುಡುಕುತ್ತೀರಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ ಅವನೇ ಪರದೇವತೆ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಸಮತಾದಿ ಪಕ್ಷ ನಿರಾಕರಣಂ

ಇದ್ದೇವತ್ಯೇಹಲ್ ಪ್ರಧಾನರಾಹ್ ಚೋಲ್ಲುಹಿರ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಹಳುಕ್ಕು ಕಾರ್ಯತ್ವೈಕರ್ಮ ವಶ್ಯತ್ವಜ್ಞಿಗಳ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕಜ್ಞಿಳಾಹೈಯಾಲುಮ್.

೧ "ಆಭೂತ ಸಂಪ್ಲವೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಪ್ರಲೀನೇ ಪ್ರಕೃತೌ ಮರ್ಹಃ |

ಏಕಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ಸತು ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರಭುಃ ||

೨ "ಆದ್ಯೋ ನಾರಾಯಣೋದೇವಸ್ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮ ತತೋಭವಃ |"

೩ "ಪರೋ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವಸ್ತಸ್ಮಜ್ಜಾತಶ್ಚ ತುರ್ಮುಃ |

ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮೋ ಭವದ್ದೇವಿ" || ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿಲೇ,

೪ "ತತಸ್ತ್ವಮಪಿದುರ್ಧರ್ಷಸ್ತಸ್ಮಾದ್ಭವಾತ್ಸನಾತನಾತ್ |

ರಕ್ತಾರ್ಥಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ನಿಷ್ಕುತ್ಸಮುಪಜಗ್ಮಿವಾ ||"

ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ) ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆ. ಜೀವರುಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯು ಒಬ್ಬನೇ ಆದರೂ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದವರು. ಅವರುಗಳೂ ಈಶ್ವರನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ, ಅವರುಗಳೂ ಈಶ್ವರನೂ ಅಭಿನ್ನರಂಬ ಪಕ್ಷವು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸುಖದುಃಖ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇದರಿಂದ ದೇವತ್ವೈಕ್ಯಂ, ಎಂಬ ಮತವು ನಿರಸ್ತವಾಯಿತು.

ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಸಾಮ್ಯ ನಿರಾಕರಣಂ

ಇದ್ದೇವತ್ಯೇ ಹಳಿಲ್- ಇತ್ಯಾದಿ - ಈ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ (ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರೇಂದ್ರಾಃ ಎಂಬ ವಚನವು ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರೇತ) ಕಾರ್ಯತ್ವವೂ ಕರ್ಮಪರವಶತೆಯೂ ಅಂದರೆ ಈಶ್ವರನೆಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿವರು, ಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪ ಕರ್ಮಾಧೀನರು ಎಂಬುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿರುವಾಗ ಅವರುಗಳು ಜಗತ್ಕಾರಣ ಭೂತರಲ್ಲವೆಂಬುದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರೊಡನೆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳಿರುವುದು, ಇಂದ್ರನು ಪರವಶನೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವನ ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರೂ ಪರವಶರೆಂಬ ದೃಷ್ಟಾಂತಾರ್ಥ. ಇದಕ್ಕೆ 1 ಆಭೂತ ಸಂಪ್ಲವೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಷ್ಟಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ಭೂತರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಲಯವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಸಮಷ್ಟಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೂ ಲಯವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಉಲಯವವನು ನಾರಾಯಣ ನೊಬ್ಬನೇ ಎಂದು ನಿಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವನೇ ಜಗತ್ಕಾರಣ ಭೂತನು ಎಂದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ 2 ಆದ್ಯೋನಾರಾಯಣೋ ದೇವ - ಇಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನು ಆದ್ಯನು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಜಗತ್ಕಾರಣನು ದೇವಶಬ್ದದಿಂದ ಅವನು

೧) ಪಂಚಭೂತಗಳೂ ಸಹ (ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ) ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅಹಂಕಾರ ತತ್ವವು ಮಹತ್ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಲಯ ಹೊಂದಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಯಲ್ಲ ಮಹತ್ತತ್ವವೂ ಲಯಹೊಂದಿ, ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಬಗವಂತನಲ್ಲಿ ಲಯಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಚೇತನ ಚೇತನಗಳಿಗೆ ಆತ್ಮ ನಾದ ಒಬ್ಬನಿರುತ್ತಾನೆ, ಅವನೇ ಪ್ರಭುವಾದ ನಾರಾಯಣನು (ಭಾ. ಶಾಂ. 21-24)

೨) ಆದ್ಯೋ ನಾರಾಯಣೋದೇವಃ ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮ ತತೋಭವಃ |

ಅತಃ ಸ್ವಯಂ ಭವತ್ಪಾನ್ಯೇಮರೀಚ್ಯಾದ್ವರ್ಕಸಂಭವಾಃ ||

(ವರಾಹ ಪು. 25-6)

ನಾರಾಯಣನು ಆದ್ಯನು, ಅವನು ದೇವನು- ಶ್ರದ್ಧೆಯಾ ದೇವೋ ದೇವತ್ವಮಶ್ನುತೇ, ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನು ಅವನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಂದ ಭವನೂ-ರುದ್ರನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಸ್ವಯಂ ಭವನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಂದ ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದವರು ಉಂಟಾದರು

೩) ಪರೋ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವಸ್ತಸ್ಮಜ್ಜಾತಶ್ಚ ತುರ್ಮುಃ |

ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮೋ ಭವದ್ದೇವಿ ಸಚ ಸರ್ವಜ್ಞ ತಾಂಗತಃ ||

(ವ. ಪು. 90-3)

ನಾರಾಯಣೋದೇವ - ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನು ಪರನು-ಸರ್ವೇತ್ಯಪ್ಪನು, ಅವನಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖನು ಅವನಿಂದ ರುದ್ರನು ಉಂಟಾದರು ಎಲೈ ಭೂ ದೇವಿಯೇ ಆ ರುದ್ರನು ಸರ್ವವನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವಂಥಹ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆವನು ಪು. ತಿ. ನೋ

ಎನ್ನಿರಪಡಿಯೇ ಸ್ವೇಚ್ಛಾವತೀರನಾಯ್ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥನಾನ ವಿಷ್ಣು ನಾರಾಯಣಶಬ್ದವಾಚ್ಯಃ
ತಾನೇ ತನ್ನ ಚೈಯ ಪೂರ್ವಾಪ್ತಿಯಾಲೇ ಸ್ವರ ಜಗತ್ತುಕ್ಕುಮ್ ಕಾರಣಮೆಂದ್ವಿಯಾಲುಮ್,

೫ "ನಿತ್ಯಂ ಹಿ ನಾಸ್ತಿ ಜಗತಿ ಭೂತಂ ಸ್ಥಾನರ ಜಜ್ಞಮಮ್ |

ಯತೇ ತನೇಕಂ ಪುರುಷಂ ವಾಸುದೇವಂ ಸನಾತನಂ ||"

ಎನ್ನಿರಪಡಿಯೇ, ಅವನೇ ನಿತ್ಯನೆಂದ್ವಿಯಾಲುಮ್, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಹಳುಮ್ ಸಮರೆನ್ನಮ್, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ
ಹಳು ಏಕತತ್ವಮೆನ್ನಮ್, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಯತ್ತೀರ್ತ ಈಶ್ವರನೆನ್ನಮ್, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಹಳುಕ್ಕುಳ್ಳೇ
ಬ್ರಹ್ಮಾವಾದಲ್ ರುದ್ರನಾದಲ್ ಈಶ್ವರನೆನ್ನಮ್ ಶೋಲಿಹಿರ ಸಾಮ್ಯಕ್ಕೋತ್ತೀರ್ತವ್ಯಕ್ತಿಸ್ತರಪಕ್ಷ
ಜಳ್ ಘಟಿಯಾದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನೆಂಬುದು 'ಶ್ರದ್ಧಯಾದೇವೋ ದೇವಸ್ವಮಶ್ನುತೇ' ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಪ್ರಕಾರ. ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ
ಜಗತ್ತಾರಣವು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳು ಕಾರ್ಯ ಭೂತರು
ತತೋಭವಃ ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ರುದ್ರನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ರುದ್ರನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವರತ್ನವು
ಸೂಚಿತ "ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣುರುದ್ರೇಂದ್ರಾಃ ತೇರ್ವೇ ಸಂಪ್ರಸೂಯಂತೇ" ಎಂಬ ವಚನದ ಪ್ರಕಾರ
ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರ ಇಂದ್ರರ ಹಾಗೆ ವಿಷ್ಣುವೂ ಕರ್ಮಪರವರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆಂಬ ಲ್ಲವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು
ಜಗತ್ತಾರಣನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ, ೪) ತತಸ್ತ್ವಮಪಿದುರ್ಧರ್ಷಃ - ಎಂಬ
ವಾಕ್ಯದಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೂ ಅವತಾರವೆನ್ನೆತ್ತುತ್ತಾನೆ ಕರ್ಮವಾರವ್ಯದಿಂದ
ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಸನಾತನವಾದ ಪರರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು
ವಿಷ್ಣುವು ಅವತಾರವೆನ್ನೆತ್ತುತ್ತಾನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ದುರ್ಧರ್ಷಃ - ಅಕರ್ಮವಶ್ಯಃ - ವಿಷ್ಣುತ್ವಂ - ಅವತಾರ
ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಉಪಜಗ್ಮಿವಾನ್ - ಹೊಂದಿದ್ದೀಯಾ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥ ಎನ್ಹಿರಪಡಿಯೇ - ಎಂದು ಹೇಳುವ
ಪ್ರಕಾರ. ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವತಾರವೆನ್ನೆತ್ತಿ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯನಾಗಿ,
ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ - ಅಂದರೆ ಪರರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜಗತ್ತಾರಣ ಭೂತನೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದಲೂ, ಅವನೇ
ಜಗತ್ತಾರಣಭೂತನು ೫) ನಿತ್ಯಂ ಹಿ, ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಅವನೇ ನಿತ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದರಿಂದಲೂ,
ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೂ ನಮರು, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಸೇರಿ ಒಂದೇ ತತ್ವ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಗಿಂದ ಜೀರಯಾದವನು ಈಶ್ವರ
ನೊಬ್ಬನು. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ವಿಷ್ಣುವಾಗಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಲಿ, ರುದ್ರನಾಗಲಿ, ಈಶ್ವರನಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು
ಹೇಳತಕ್ಕಂಥ ಸಾಮ್ಯ, ಏಕತ್ವ, ಉತ್ತೀರ್ಣ (ಬೇರೆ), ವ್ಯಕ್ತ್ಯಂತರ (ಮೂವರಲ್ಲೊಬ್ಬ) ಪಕ್ಷಗಳು ಸರಿಯಲ್ಲ

೪) ರಾಮಾ (7-101-25)

ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವ ವಚನವಿದು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾದ ವಚನವು.

'ಪದ್ಮೇ ದಿವ್ಯೈರ್ಕಸಂಕಾತೇ ನಾಭ್ಯಾಮುತ್ಪಾದ್ಯ ಮಾಮುಪಿ |

ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಂ ತ್ವಯಾಕರ್ಮ ಸರ್ವಮಯಿ ನಿವೇಶಿತಮ್ ||

ಸೋ ಹಂಸನ್ಯಸ್ತ ಭಾರೋ ಹಿ ತಾಮುಪಾಸೇ ಜಗತ್ಪತಿಮ್ ||'

ಎಂಬುದು ಆದಾಗಿ ನಿನ್ನ (ನಾರಾಯಣನ) ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ (ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಲ್ಲಿ) ಪ್ರಜಾಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನು
ಮಹಿಸಿದೆ ಆ ದೊಡ್ಡ ಭಾರವನ್ನು ಮಹಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದನು ತತಃ:- ಆ
ಉಪಾಸನೆಯ ನಂತರ. ತ್ವಮುಪಿ- ಜಗತ್ತಾರಣನಾದ ನೀನೂ, ದುರ್ಧರ್ಷಃ-ಅಪಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕು ಕರ್ಮಪರವಶ
ನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ತಸ್ಯಾದ್ಯಾವಾತ್ ಸನುತನಾತ್-- ಆ ಸನಾತನವಾದ ಪರರೂಪದಿಂದ, ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ-- ಸರ್ವಭೂತ
ಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು, ವಿಷ್ಣುತ್ವಂ- ವಿಷ್ಣುವಾಗಿ ಅವತಾರವನ್ನು ಉಪಜಗ್ಮಿವಾನ್-- ಹೊಂದಿದ್ದೀಯೆ (ಆ ವಿಷ್ಣುವೇ ನೀನು ಎಂದು ಭಾವ).

ಪು ತಿ ನೊ.

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಹಳ್ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಕಾರ್ಯಭೂತತ್ವಕಥನಂ

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಹಳ್ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಕ್ಕು ಕಾರ್ಯಭೂತರೆನ್ನು ಮಿಡಮ್,

1 "ತದ್ವಿಸೃಷ್ಟ್ಯಸ್ಯ ಪುರುಷೋ ಲೋಕೇ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಕೇರ್ಮತೇ |" ಇತ್ಯಾದಿಹಳಾಲುಮ್,

2 "ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತೈಃ ಪುರಾಲೋಕಾನ್ಯಾಯಯಾ ಸ್ವಯಮೇವಮಿ |

ಮಹಾರ್ಣವೇ ಶಯಾನೋಪ್ತುಮಾಂತ್ಯಂ ಪೂರ್ವಮಜೀಜನಃ ||"

4 "ಕ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ನಾನು ಈಶೋಹಂ ಸರ್ವದೇಹಿನಾಂ |

ಅನಾಂ ತವಾಜ್ಞೇ ಸಂಭೂತೌ ತಸ್ಮಾತ್ಕೇಶವ ನಾನುವಾನ್ ||"

5 "ಅಹಂ ಪ್ರಸಾದಜಸ್ತಸ್ಯ ಕಸ್ತಿಸ್ತಿತ್ ಕಾರಣಾಂತರೇ |

ತ್ವಂಚೈವ ಕ್ರೋಧಜಸ್ತಾತ ಪೂರ್ವಸರ್ಗೇ ಸನಾತನೇ (ನಃ) ||"

ಎನ್ನಿದಿರಿ ಕೈಯಾಲೇ ವಿಡುತೀಟ್ಟಾನ ಪಡಿಯೇ ಅವರಹಳ್ ತಜ್ಞಳ್ ಪಾಶುರಜ್ಞಳಾಲೇ ಸಿದ್ಧಮ್.

ಇವರಹಳ್ ಕರ್ಮವಶ್ಯರಾಯ್ ಶಿಲಕರ್ಮ ವಿಶೇಷಂಗಳಾಲೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೈ ಆರಾಧಿತ್ತು ತಂತಾಮ್

ಪದಂಗಳ್ ಪೆಟ್ರಾರಹಳೆನ್ನು ಮಿಡಂ (6) "ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ವಾಸುದೇವಂ ಯಜಂತೇ |

ಸರ್ವೇ ದೇವಾವಾಸುದೇವಂ ನಮಸ್ತೇ ||"

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳ ಕಾರ್ಯತ್ವ ಕರ್ಮವಶ್ಯತ್ವ ಕಥನ

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರುಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕಾರ್ಯಭೂತರು ಅವನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು, ಎಂಬುವುದು, 2 "ತದ್ವಿಸೃಷ್ಟ್ಯಸ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ತಟಸ್ಥ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟ. ತದ್ವಿಸೃಷ್ಟ್ಯಃ - ಆ ಭಗವಂತನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳು 3 ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತೈಃ ಇತ್ಯಾದಿ-ಪುರಾ-ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಯಯಾ - ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪರೂಪಜ್ಞಾನದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಹಾರ್ಣವದ ನೀರಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದವನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಮೊದಲು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ, ಎಂದು ಚತುರ್ಮುಖನು ತಾನೇ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣು ರೂಪಿಯಾದ ರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, (4) ಕಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಣೋನಾನು-ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಎಂಬುದು ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ ಈಶೋಹಂ ಸರ್ವದೇಹಿನಾಮ್ - ಎಂದು ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ನಾನು ಈಶ್ವರನು - ಆನಾಂ ತವಾಂಗೆ ಸಂಭೂತೌ - ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರದಿಂದ ಉಂಟಾದವರು, ತಸ್ಮಾತ್ ಕೇಶವ ನಾನುವಾನ್ - ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಕೇಶವನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೆಂದು, ರುದ್ರನೇ ಹೇಳುವ ಮಾತು. 5 ಅಹಂ ಪ್ರಸಾದ ಜಃ ಇತ್ಯಾದಿ-ನಾನು (ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು) ಒಂದು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಅವನ (ಭಗವಂತನ) ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ನೀನು (ರುದ್ರನು) ಪೂರ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಸನಾತನನಾದ ಭಗವಂತನ ಕೋವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಈ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಎದಿರಿ ಕೈಯಾಲೇ- ಮಹಾವಿಷ್ಣು ವಿನೋಡನೆ ಪರತ್ವಕ್ಕೆ ವಾದ ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರ ಕೈಯಿಂದಲೇ ವಿಡುತೀಟ್ಟಾನಪಡಿಯೇ- ಪ್ರತಿವಾದಿಯು ಬರೆದು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಲದಿಂದ ಬಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಚೀಟಿಯ ಹಾಗೆ, ಅವರುಗಳ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ ಅವರು ಕಾರ್ಯಭೂತರೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಇವರ ಹಳ್ ಕರ್ಮವಶ್ಯರಾಯ್ - ಇವರುಗಳು ಕರ್ಮಪರವಶರಾಗಿ ಕೆಲವು ಕರ್ಮವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆಂಬುದು, 6 ಸರ್ವೇದೇವಾ-ಇತ್ಯಾದಿ ವಚನಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ

೫) ತಂ-ನಿತ್ಯ ದಿವ್ಯವುಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ, ಸನಾತನಂ-ಸರ್ವಜಗತ್ಪಾರಣ ಭೂತನಾದ, ವಾಸುದೇವಂ ಯತೇ-ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಜಗತಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಾಪರ ಜಗಮಂ ಭೂತಂ-ಸ್ಥಾಪರ ಜಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಭೂತಗಳು, ನಿತ್ಯಂ ನಾಸ್ತಿಹಿ ನಿತ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಅನಿತ್ಯಗಳು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವು ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವು ಎಂದರ್ಥ.

2) ಮನುಸ್ಮೃತಿ 1-11' (3) ರಾಮಾ ಉತ್ತ. (7-104-14),

4) ಹರಿವಂಶ 3-131-48 (5) ಭಾ. ಶಾ. 352-62

- 2) ಸ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಸ್ಸರುದ್ರಾಶ್ಚ ಸೇಂದ್ರಾ ದೇವಾ ಮಹರ್ಷಯಃ |
ಅರ್ಚಯಂತಿ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠಂ ದೇವಂ ನಾರಾಯಣಂ ಹರಿಮ್ ||
- 3) ಚಿಂತಯಂತೋಹಿ ಯಂ ನಿತ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾನಾದಯಃ ಪ್ರಭುಮ್ |
ನಿಶ್ಚಯಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛಂತಿ ತಮಸ್ತಿ ಶರಣಂ ಗತಃ ||
- 4) ಪದ್ಮೇ ದಿವ್ಯೇಽರ್ಕಸಂಕಾರೇ ನಾಭ್ಯಾಮುತ್ಪಾದ್ಯ ಮಾಮಹಿ |
ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಂ ತ್ವಯಾಕರ್ಮ ಸರ್ವಂ ಮಯಿ ನಿವೇಶಿತಂ ||
ಸೋಹಂ ಸನ್ಯಸ್ತ ಭಾರೋಹಿ ತ್ವಾಮುಪಾಸೇ ಜಗತ್ಪತಿಂ ||
- 5) ಯುಗ ಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ವಿಷ್ಣು ಮಾರಾಧ್ಯ ಪದ್ಮಭೂಃ ||
ಪುನಶ್ಚೈ ಲೋಕೈ ಧಾತೃತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನಿತಿ ಶುಶ್ರುಮ ||

ಅದಾಗಿ 1) ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೂ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ, ವಾಸುದೇವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಸರ್ವೇದೇವಾ ವಾಸುದೇವಾತ್ಮ ಸೂತಾಃ ಸರ್ವೇಷಾಂವೈ ವಾಸುದೇವೋಽಧಿದೈವಮ್ || ಎಂದು ಉತ್ತರಾರ್ಥ. ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೂ ವಾಸುದೇವನಿಂದ ಉಂಟಾದವರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಾಸುದೇವನೇ ದೇವರು. ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಎಂಬುದು ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳೂ ವಾಸುದೇವನಿಂದ ಉಂಟಾದವರು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತ. 2) ಸ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಃ-ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರ, ಇಂದ್ರ, ದೇವತೆಗಳೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಸುರ ಶ್ರೇಷ್ಠರೂ, ದೇವನೂ ಆದ (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಷ್ಣುನಾದ) ನಾರಾಯಣನಿಂದ ದೇವತೆಯನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳೂ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. 3) ಬ್ರಹ್ಮಾ, ರುದ್ರ, ಮೊದಲಾದವರು ಯಾವ ಪ್ರಭುವಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೋ, ಅವನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಇಂಥಹವು ಎಂಬ ವಿಶ್ವಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲವೋ, ಅಂಥಹ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಾನು ಶರಣು ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳೂ ನಿತ್ಯವೂ ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನ ರೂಪ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. “ನಿಶ್ಚಯಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛಂತಿ”, ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ವಿರೋಧಿ ಪಾಪವು ತೊಲಗಲಿಲ್ಲ, ಕರ್ಮವರವರು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತ. 4) ಪದ್ಮೇದಿವ್ಯೇರ್ಕಸಂಕಾರೇ- ಎಲೈ ರಾಮಚಂದ್ರನೇ ನಿನ್ನ ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಉಂಟಾದ, ನಿತ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿಗಿ ಸದೃಶವಾದ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನೂ (ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು) ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಮಾಡಲರ್ಹವಾದ ಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಹಿಸಿದೆ ಅಂಥಹ ನಾನು ಆ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಕರ್ಮಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿ, ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಇದು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಹೇಳುವ ಮಾತು. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಕಾರ್ಯಭೂತನು. “ಸೋಹಂ ಸನ್ಯಸ್ತ ಭಾರೋಹಿ ತ್ವಾಮುಪಾಸೇ”, ಎಂಬುದರಿಂದ ಕರ್ಮಪರ ವರನು ಎಂಬುದು ದ್ಯೋತಕ. 5) ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಕೋಟಿಯುಗಕಾಲ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿ ತಿರ ಗಿಯೂ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದನು ಇದರಿಂದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿಭಾಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲೇ ರೂಢನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಅದನ್ನೇ ವಡಿದನು ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಾಕೃತ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾಮೋಹವು ಬಿಡದೆ ಇರುವ ಮೋಕ್ಷ ವಿರೋಧಿಪಾಪವು ಆ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ವಸುಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನೊಬ್ಬನು ಪುನಃ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ವ. ಧು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುವ “ಮಧು ವಿದ್ಯಾಧಿಕರಣ” ನ್ಯಾಯವು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಗತ.

(1) ಭಾ ಶಾ 350-30 (2) ಭಾ ಶಾ 210-33

(3) ರಾಮಾ. 7-104-7, 8 (4) ಭಾರ. ಕುಂಡ ಭರೋಪಾಖ್ಯಾನಮ್

- 1) ವಿಶ್ವರೂಪೋ ಮಹಾದೇವ ಸ್ವರೂಪೋ ಮಹಾಕ್ರತೌ |
ಜುಹಾವ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಸ್ವಯಮಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ ||
- 2) ಮಹಾದೇವಸ್ವರೂಪೋ ಮಹಾತ್ಮಾ |
ಹುತ್ವಾತ್ಮಾನಂ ದೇವದೇವೋ ಬಭೂವ ||
ವಿಶ್ವಾ ಲೋಕಾನ್ ವ್ಯಾಪ್ಯ ವಿಷ್ವಭೃಕೀರ್ತ್ಯಾ |
ವಿರಾಜತೇ ದ್ಯುತಿನಾ ಕೃತ್ತಿನಾಸಾಃ ||
- 3) ಯೋ ನೇ ಯಥಾ ಕಲ್ಪಿತವಾ ಭಾಗಮುಸ್ಥಿ ಮಹಾಕ್ರತೌ |
ಸ ತಥಾ ಯಜ್ಞಭಾಗಾರ್ಣೋ ವೇದಸೂತ್ರೇ ಮಯಾಕ್ರತಃ || ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್.
ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದೀನಾಂ ಭಗವನ್ಮಾಯಾ ಪಾರತನ್ತ್ಯಾದಿ ಕಥನಮ್
ಇವರ್ದಳ್ ಭಗವನ್ಮಾಯಾಪರತನ್ತ್ರರಾಯ್, ಗುಣವಶ್ಯರಾಯ್, ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವಿಕಾಸವಾನ್
ಳಾಯ್ ಇರುಪ್ಪಾರ್ಹಳಿನ್ಮುಂಡಂ, ವೇದಾಪಹಾರಾದಿ ವೃತಾಂತಂಗಳಿಲುಮ್,
4) ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾಸ್ತಕಲಾ-ವಾ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಪಶವಸ್ತಥಾ |
ವಿಷ್ಣು ಮಾಯಾ ಮಹಾವರ್ತ ಮೋಹಾ ನ್ಧ ತನುಸಾವೃತಾಃ ||
5) ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಶ್ವಸೃಜೋ ಧರ್ಮೋ ಮಹಾನವ್ಯಕ್ತಮೇವಚ |
ಉತ್ತಮಾಂ ಸಾತ್ವಿಕೇಮೇತಾಂ ಗತಿನಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ ||, ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿಲುಮ್ ಸುವ್ಯಕ್ತಮ್.

1) ವಿಶ್ವರೂಪನಾದ ಮಹಾದೇವನು (ರುದ್ರನು) ಸರ್ವಮೇಧವೆಂಬಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಹೋಮಮಾಡಿ ತನ್ನನ್ನೂ ಹೋಮ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ದೇವ ದೇವ (ಕೈಲಾಸಾಧಿಪತಿ) ನಾದನು. 2) ವಿಶ್ವಾನ್ ಲೋಕಾನ್ ವ್ಯಾಪ್ಯ - ಅಂಡಾಂತರ್ಮರ್ತಿಯಾದ ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನದಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ದ್ಯುತಿನಾನ್ ಕುಂತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ ಕೃತ್ತಿನಾಸಾಃ ಅನೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ, ವಿರಾಜತೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ವಿಚಿತ್ರ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಹೇತುವಾದ ಕರ್ಮವಶ್ಯತ್ವವು ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಥಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು 3) ಯೋನೇ - ಇತ್ಯಾದಿ-ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ಅನುಸ್ಮಿಸಲ್ಪಡುವ ಯಾಗಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ ಭಗವಂತನು ಆಯಾಯಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವರಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದುದು ಈ ವಚನದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅದಾಗಿ ಅಸ್ಮಿನ್ ಮಹಾಕ್ರತೌ-ಈ ದೊಡ್ಡಯಾಗದಲ್ಲಿ ನೇ ಭಾಗಂ, ಯಃ ಯಥಾ ಕಲ್ಪಿತವಾನ್-ನನಗೆ ಭಾಗವನ್ನು ಯಾವನು ಯಾವ ಮಂತ್ರ ದ್ರವ್ಯಾಂಗಾದಿಗಳೊಡನೆ ಮಾಡಿದನೋ-ಅಂದರೆ ಕೊಟ್ಟನೋ ಎಂದರ್ಥ, ಸ ತಥಾ ಯಜ್ಞ ಭಾಗಾರ್ಹಃ -ತಾದೃಶ ಮಂತ್ರ ದ್ರವ್ಯಾಂಗಗಳೊಡನೆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ವೇದಸೂತ್ರೇ - ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಪಸ್ತಂಬಾದಿ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವೇದೇ, ಸೂತ್ರೇಚ ಎಂದು ಧ್ವಂಜೈಕವದ್ಭಾವ ಸಮಾಸ. ಮಯಾ ಕೃತಃ ನನ್ನಿಂದ ಆಜ್ಞಪ್ತನು. ಇದರಿಂದ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಭಗವಂತನಿಂದಲೇ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನ ಮಾಯಾ ಪರತಂತ್ರರು, ಗುಣವಶ್ಯರು ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸಯುಕ್ತರು.

ಇವರ್ದಳ್ ಭಗವನ್ಮಾಯಾ -ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಗೆ ಪರತಂತ್ರರೂ, ಗುಣವಶ್ಯರೂ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೇಚ ವಿಕಾಸವಂತರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆಂಬುದು, ವೇದಾ ಪಹರಾದಿ ಅದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ಗುರುಪಾತಕ, ವೃತ್ತಾಂತಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವು ಹಾಗೆಯೇ 4) ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾಸ್ತಕಲಾ ದೇವಾಃ, 5) ಬ್ರಹ್ಮವಿಶ್ವಸೃಜ ಧರ್ಮಃ ಇತ್ಯಾದಿ ವಚನಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ.

ವೇದಾಪಹಾರ ವೃತ್ತಾಂತವು ಮಹಾಭಾರತ ಶಾಂತಿ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ತಿರುನಾರಾಯಣೀಯದಲ್ಲಿ ಪೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಆದಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಭಗವಂತನ ನಾಭಿಕಮಲದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ವಿಗ್ರಹರೂಪ ದಲ್ಲಿರುವ ಆ ವೇದಗಳನ್ನು, ರಜಸ್ತಮೋಗುಣ ವಿಷ್ಣುರಾದ ಮಧುಕೈಟಭರಂಬ ಅಸುರರು ಅಪಹರಿಸಲು, ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಭಗವಂತನು ಹಯಗ್ರೀವ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಆ ಅಸುರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಪುನಃ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ವೇದಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ವೃತ್ತಾಂತ “ವೇದಾಮೇಪರಮಂಚಕ್ಷುಃ, ವೇದಾಮೇ ಪರವಂಧನಂ, ಅಂಧಕಾರಾ ಇಮೇಲೋಕಾಃ ಜಾತಾ ವೇದೈರ್ವಿವರ್ಜಿತಾಃ” ಎಂದು, ವೇದಗಳೇ ನನಗೆ ಉತ್ಪಷ್ಟ ವಾದ ಧನ, ವೇದವಿಲ್ಲದೆ ಈ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಂಧಕಾರ ಮಯವಾಗಿವೆ, ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಭೂತವಾದ ಕರ್ಮಪ್ರತ್ಯವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಗುರುಪಾತಕ ವೃತ್ತಾಂತ (ಮಾತ್ಸ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ)-ಆದಾಗಿ

ರುದ್ರ ತತಃಕ್ರೋಧಪೀಡಿತೇನ ಸಂರಕ್ತನಯನೇನಚ |

ವಾಮಾಂಗುಷ್ಠನಖಾಗ್ರೇಣ ಭನ್ನಂತಸ್ಯಶಿರೋಮಯಾ ||

ಬ್ರಹ್ಮಾ : ಯಸ್ಮಾದನಪರಾಧಸ್ಯ ಪರಚ್ಛನ್ನಂ ತ್ವಯಾಮಮು |

ತಸ್ಮಾ ಜ್ಞಾಪ ಸಮಾಯುಕ್ತಃ ಕಪಾಲೀ ತ್ವಂ ಭವಿಷ್ಯಸಿ ||

ರುದ್ರ . ಬ್ರಹ್ಮಾಹಾ ಕುಲಿತೋ ಭೂತ್ವಾಚರನ್ ತೀರ್ಥಾನಿ ಭೂತಲೇ |

ಪರಮಪಿವನು ಒಂದಾನೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೋಪದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ತರಯನ್ನು ದನ್ನ ಎಡಗೈ ಅಂಗುಷ್ಠ ದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು “ಅಪರಾಧಿಯಲ್ಲದ ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ನೀನು ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರತ್ನಾದಿ ದೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಕಪಾಲವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದವನಾಗಿರು, (ಅಂದರೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ಕಪಾಲವು (ತಲೆ ಹೋಳು) ರುದ್ರನ ಕೈಯ್ಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಿತು) ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು ರುದ್ರನು ಆ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಯೂ ಅನೇಕ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆ ಪಾಪವು ತೊಲಗದೆ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಶರಣಮೊಂದಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದನು, ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲಾ ಆ ಭಗವಂತನು ರುದ್ರನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಪಾಲವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಅವನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ತತ್ರನಾರಾಯಣ ಶ್ರೀರ್ಮಾ ಮಯಾಭಿಜ್ಞಂ ಪ್ರಯಾಚಿತಃ |

ಕಪಾಲಂ ಶತಧಾಭಿತ್ವಾ ಕಥಂಚಿದಹಮಾಗಮಃ ||

ಎಂಬುದು ರುದ್ರನ ವಾಕ್ಯ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು ಕಾಮಕ್ರೋಧ ಪರವಶರು, ಕರ್ಮ ಪರವಶರು, ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದವರು, ಎಂಬುದು ಸುವ್ಯಕ್ತ.

4) ವಿ ಪು 5-30-17 ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಆದಿಯಾದ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೂ ಮನುಷ್ಯರೂ ಪಶುಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಾಯಾ ರೂಪದ ದೊಡ್ಡಸುಳಿಯೆಂಬ ಹಳ್ಳಿರೂಪವಾದ ಅಂಧ ತಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದವರು

5) ಮನುಸ್ಮೃತಿ 12-50 ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಶ್ವಸೃಜನವ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು, ಧರ್ಮ ದೇವತೆ, ಮಹತಾ ತತ್ವ-ಅವ್ಯಕ್ತ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಅಧಿ ಪಾನ ದೇವತೆಗಳು, ಉತ್ತಮವಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ಥಾನಗಳೆಂದೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಶರಣಗಳು ಜ್ಞಾನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಎಂದೂ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾ ತ್ರೀನುಹಾವಿಷ್ಣು ಕಿಚ್ಚರಾ

ಇವರ್ದಳ್ ತಜ್ಜಿಳುಕ್ಕು ಅನ್ತರಾತ್ಮಾನಾ ಅವನೊಡುತ್ ಜ್ಞಾನಾದಿಹಳ್ಳಿ ಕೊಣ್ಣು ಅವನುಕ್ಕು
ಏನಲ್ ತೇವ್ ಶೆಯ್ ಹಿರಾರನ್ನು ಮಿಡಮ್

1. ಏತಾದ್ವೈ ವಿಬುಧಶ್ರೇಷ್ಠಾ ವ್ರಸಾದ ಕ್ರೋಧಜೌ ಸ್ಪೃತೌ |

ತದಾದ್ವೈತ ಪನ್ನಾನ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರಕಾರಕೌ || ಎನ್ನುತೊಲ್ಲವಟ್ಟಿದು.

ತಯೋಃ ಶುಭಾಶ್ರಯರಾಹಿತ್ಯಂ

ಇವರ್ದಳ್ಳುಕ್ಕು ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವಮಿಲ್ಲೆ ಎನ್ನು ಮಿಡತ್ವೆ,

2 ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೋ ಭಗವಾನ್ ವಾಸವೋಽಥ ಪ್ರಜಾವಂತಿಃ ಎನ್ನುತುಡಜ್,

ಅಶುದ್ಧಾಸ್ತೇ ಸನುಸ್ತಾಸ್ತು ದೇವಾದ್ಯಾಃ ಕರ್ಮಯೋನಯಃ ಎನ್ನುಮ್,

3 ಅಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂಬಪರ್ಮನ್ತಾ ಜಗದನ್ತರ್ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ |

ಪ್ರಾಣಿನಃ ಕರ್ಮಜನಿತ ಸಂಸಾರವಶವರ್ದಿನಃ || ಎನ್ನುಮ್,

4 ಕರ್ಮಣಾಂ ಪರಿಸಾಕತ್ವಾದಾವಿರಿಜ್ಞಾ ದಮಬ್ಜಿಳಮ್ |

ಇತಿ ಮತ್ಪ್ರಾ ನಿರಕ್ತಸ್ಯ ವಾಸುದೇವಃ ಪರಾಗತಿಃ ||

ಎನ್ನುಮ್, ಪರಾಶರ ಶೌನಕ ಶುಕಾದಿಹಳ್ಳಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾರ್ಹಳ್ಳಿ.

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರ ಕರ್ತಾ.

ಹಾಗಾದರೆ ಕರ್ಮ ಪರವರೂ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚ ಏಕಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರೂ ಅದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರು
ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳೆಂಬುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇವರ್ದಳ್ ತಂಗಳುಕ್ಕು
ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಈ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರಿಗೆ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದ, ಪರಮಾತ್ಮನ
ಕೊಟ್ಟ ಜ್ಞಾನಬಲ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಜ್ಞಾ ರೂಪವಾದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯ
ರೂಪವಾದ ಏನಲ್ ತೇವ್-ಕಿಂಕರಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ರಾಜಭೃತ್ಯ ನ್ಯಾಯ ದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅಂತರಾತ್ಮಾನಾಯ್
ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬುದರಿಂದ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತ್ವತ್ವವು
ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೇನೆ ಇವರ ಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜ್ಯಕೃತ್ವವು ಮಾತ್ರ ಅವನೊಡುತ್ ಜ್ಞಾನಾದಿಹಳ್ಳಿ ಕೊಣ್ಣು
ಎಂಬುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಸಂಕೋಚವು ಇದ್ದು ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೊಟ್ಟ ಜ್ಞಾನರಕ್ತಾದಿಗಳಿಂದ
ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿಲ್ಲ ಏನಲ್ ತೇವ್-ಕಿಂಕರಸ್ವ ರಾಜ
ಭೃತ್ಯರು ರಾಜನ ಆಜ್ಞಾನ್ ಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಜ್ಞಾನ್ ಸಾರ ಅವನಿಗೆ
ಕಿಂಕರರಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದರ್ಥ. ಈ ಅರ್ಥವು 1 ಏತಾದ್ವೈವಿಬುಧ
ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಪೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾಗಳಿಗೆ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವಿಲ್ಲ

ಅನಂತರ ಇವರುಗಳಿಗೆ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವಿಲ್ಲವೆಂದು ಇವರ್ದಳ್ಳುಕ್ಕು ಎಂಬಂಭಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶುಭಸ್ವ
ವೆಂದರೆ ಸಂಸಾರ ನಿವರ್ತಕತ್ವ, ಆಶ್ರಯತ್ವವೆಂದರೆ ಯೋಗ ಯುಕ್ತನ ಚಿತ್ತಾಲಂಬನತ್ವವು ಇವರುಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ
ಗಳಿಗೆ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು 2 ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೋಭಗವಾನ್, ಎಂದೂ, 3 ಪ್ರಾಣಿನಃ ಕರ್ಮಜನಿತ
ಎಂದೂ, 4 ಕರ್ಮಣಾಂ ಪರಿಸಾಕತ್ವಾತ್ ಎಂದೂ ಪರಾಶರ ಶುಕ ಶೌನಕಾದಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ

1) ಮಹಾಭಾರತ ಶಾಂತಿ (350-19) ಭಗವಂತಃ ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ ಅವನ ಕೋಪದಿಂದಲೂ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ
ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರೂ ಆ ಭಗವಂತನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ (ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ) ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಾರೆ
ಷ. ಪಿ. ನೋ

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಯೋಃ ಭಗವದಾಶ್ರಿತತ್ವ ಕಥನಮ್

ಇವರ್ಹಳುಕ್ಕು ಭಗವಾನಾಶ್ರಯಣೀಯನೆನ್ನು ಮಿಡತ್ತ್ಯಯುಮ್ ಭಗವಾನುಕ್ಕೋರಾಶ್ರಯಣೀಯರಿಲ್ಲೆಯೆನ್ನು ಮಿಡತ್ತ್ಯಯುಮ್.

೧ ರುದ್ರಂ ಸಮಾಶ್ರಿತಾದೇವಾಃ ರುಕ್ರೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾಶ್ರಿತಃ

ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಾಮಾಶ್ರಿತೋ ರಾಜನ್ನಾಹಂ ಕಚ್ಚಿದುಸಾಶ್ರಿತಃ ||

ಮೆನ್ನಾಶ್ರಯೋ ನ ಕಶ್ಚಿತ್ತು ಸರ್ವೇಷಾಮಾಶ್ರಯೋಹ್ಯಹಮ್ |

ಎನ್ನು ತಾನೇ ಯರುಳಿಚ್ಚಿಯ್ದಾಣ್.

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಯೋಃ ಭಗವದ್ವಿಭೂತಿತ್ವವರ್ಣನಮ್

ಇವರ್ದಳ್ ಉಭಯ ವಿಭೂತಿ ನಾಥನಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಕ್ಕು ವಿಭೂತಿಭೂತರನ್ನು ಮಿಡಂ, ೨) “ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಹೃದಯಃ ಕಾಲಃ” ೩, “ರುದ್ರಃ ಕಾಲಾಂತಕಾದ್ಯಾಶ್ಚ” ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿಲೇ, ಮತ್ತುಳ್ಳಾರೋಡು ತುಲ್ಯಮಾಹ ಚಿಲ್ಲಪ್ಪಟ್ಟಿದು.

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವವರು. ಇವರುಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನೇ ಆಶ್ರಯಣೀಯನೆಂಬುದನ್ನೂ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಆಶ್ರಯಣೀಯರಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನೂ 1 ರುದ್ರಂ ಸಮಾಶ್ರಿತಾದೇವಾಃ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಭಗವಂತನು ತಾನೇ ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ

ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನ ವಿಭೂತಿ

ಇವರ್ಹಳ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು ಉಭಯ ವಿಭೂತಿನಾಥನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ವಿಭೂತಿ ಭೂತರು. ಅವನ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸ್ವತ್ತು ಎಂದರ್ಥ. 2 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಹೃದಯಃ ಕಾಲ, 3 ರುದ್ರಃ ಕಾಲಾಂತಕಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರುಗಳು ಇತರರೊಡನೆ ಸಮಾನರಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಂದುವರಿದಿದೆ

2) ಭಗವಂತನಾದ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನು-ಪೂಜ್ಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚತುರ್ಮುಖನು, ಇಂದ್ರನು, ನವಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮದಿಂದ ಜನ್ಮಿಸಿದವರು ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಶುದ್ಧರು (ವಿ. ಪು. 6-7-56-77)

3) ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವನೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಚಿಕ್ಕಹುಳ (ಸ್ತಂಭ) ಪರಂತ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಕರ್ಮದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವವರು

(ವಿ ಧ 104-23)

4) ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮ ಪರಿಪಾಕದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾಗಿ, ಅದವಾ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವನ ವರಂತವಿಲ್ಲರೂ ಅದುಂಗಳರು ಎಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಧಾರ್ಮಮಾಡುವವರ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸತಕ್ಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದವರೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

ಹೀಗೆ ತಿಳಿದು ಅವರಲ್ಲಿ ಅಸೆಲ್ಲದವರಿಗೆ, ವಾಸುದೇವನೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಾವೃನು

(ವಿ ಧ 104-23)

1 ಭಾರ ಅಶ್ವ (118-37, 38) ದೇವತೆಗಳು ರುದ್ರನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾರೆ ರುದ್ರನು ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾನೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ನನ್ನನ್ನು (ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು) ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾನೆ ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಆಶ್ರಯಿಸಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಯಾವುದೂ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ರಯ ಭೂತನು

2. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಹೃದಯಃ ಕಾಲಃ ತಥೈವಾಖ್ಯಾಯಂತವಃ |

ವಿಭೂತಿಯೋ ಹರೇರೇತಾಃ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಹೇತವಃ ||

(ವಿ. ಪು 1-22-31)

ಚತುರ್ಮುಖ - ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ, ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು-ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಜನರು, ಕಾಲವು, ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಸಹ ಭಗವಂತನ ವಿಭೂತಿಗಳಾಗಿ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರಣರು

3 ರುದ್ರಃ ಕಾಲಾಂತಕಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಸಮಸ್ತಾಶ್ಚೈವಜಂತವಃ |

ಚತುರ್ಧಾ-ಪ್ರಲಯಾಯುತಾ ಜನಾರ್ದನವಿಭೂತಯಃ ||

(ವಿ. ಪು 1-21-33.)

ರುದ್ರನು, ಕಾಲ, ಯಮ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಸಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಪ್ರಳಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಭೂತರಾಗಿ ಜನಾರ್ದನನ ವಿಭೂತಿಗಳು.

ಇಪ್ಪಡಿ ವಸ್ತ್ರವಸ್ತ್ರರಜ್ಜಿಗಳ ಪೋಲೇ ಇವರ್ದುಳುಮ್ ಸರ್ವಶರೀರಿಯಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಕ್ಕು ಪ್ರಕಾರ ಭೂತರನ್ನು ಮಿಡಂ, ವಸ್ತ್ರವಸ್ತ್ರರಜ್ಜಿಗಳುಕ್ಕುಮ್ ಇವರಹಳುಕ್ಕುಮ್ ಶೇರ ನಾರಾಯಣಾದಿ ಶಬ್ದ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯತ್ತಾಲೇ ಸಿದ್ಧಮ್.

ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಹಳ್ ಭಗವಾನುಕ್ಕು ಶರೀರಮ್-ಭಗವಾನ್ ಆತ್ಮಾ

ಇವರ್ದುಳ್ ಶರೀರಮಾಯವನಾತ್ಮಾವಾಯಿರುಕ್ಕಿರಪಡಿಯೈ,

1) “ತವಾನ್ತರಾತ್ಮಾ ಮನುಚ ಯೇಚಾನ್ಯೇ ದೇಹಿ ಸಂಜ್ಞಿತಾಃ

ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸಾಕ್ಷಿಭೂತೋಽ ಸೌ ನಗ್ರಾಹ್ಯಃ ಕೇನಚಿತ್ತ್ವಚಿತ್”, ಎನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾರುದ್ರನೈಕ್ಕುರಿತ್ತು ಚಿನ್ಮನ್ಮಾ.

ಇಪ್ಪಡಿವಸ್ತ್ರವಸ್ತ್ರಂಗಳ ಪೋಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೀಗೆ ದಿಕ್ಪಾಲೇಂದ್ರಾದಿಗಳ ಹೀಗೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳೂ ಸರ್ವ ಶರೀರಿಯಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಕಾರ ಭೂತರು ಅಪೃಥ್ವ ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣ ಭೂತರು - ಅಂದರೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ರಲನರ್ಪರಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರೀರ ಭೂತರು ಅವನಿಂದ ಧಾರ್ಯರಾಗಿ ನಿಯಾಮ್ಯರಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಶೇಷ ಭೂತರು ಎಂದರ್ಥ. ಈ ಅರ್ಥವು ವಸ್ತ್ರವಸ್ತ್ರಂಗಳಿಗೂ ಇವರುಗಳಿಗೂ ಸೂರಿಸಿ, ನಾರಾಯಣ, ವಿಶ್ವ ರಬ್ಬಗಳ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅದಾಗಿ ವಿಶ್ವಂ ನಾರಾಯಣಂ ದೇವಂ, ವಿಶ್ವಮೇವೇದಂ ಪುರುಷಃ, ಸಬ್ರಹ್ಮಾಸಶಿವ ಸ್ವೇಂದ್ರಃ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಾರಾಯಣಃ, ತಿವ್ಯನಾರಾಯಣಃ ಶಕ್ತಿಶ್ಚನಾರಾಯಣಃ, ದಿಶ್ಚನಾರಾಯಣಃ, ಕಾಲಶ್ಚನಾರಾಯಣಃ ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ ನಿಷ್ಕುರ್ಭವನಾನಿ ನಿಷ್ಕುಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕಾರಣವಂಗಳಿಗಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮಾರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ನಾರಾಯಣನಿಗೂ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯವು, ಅಂದರೆ ಅವನೇ ಇವನು ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ಶರೀರಕ ನಾರಾಯಣಃ, ತಿವಶರೀರಕ ನಾರಾಯಣಃ, ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅದಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ನಾರಾಯಣನು ಇತ್ಯಾದಿ

ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನ ಶರೀರ, ಭಗವಂತನು ಆತ್ಮಾ-ಅಂತರ್ಯಾಮಿ

ಇದನ್ನು ಇವರಹಳ್ ಶರೀರಮಾಯ್ ಅವನ್ ಆತ್ಮಾವಾಯ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಇವರಹಳ್-ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು ಶರೀರವಾಗಿ, ಭಗವಂತನು ಆತ್ಮಾವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಯಾಗಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು, 1 ತವಾನ್ತರಾತ್ಮಾಮನುಚ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ರುದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದನು.

1) ಭಾರತ ಶಾಂಕಿಪರ್ವ (361-4) ನಿನಗೆ (ರುದ್ರನಿಗೆ) ಆತ್ಮಾ, ನನಗೂ (ಬ್ರಹ್ಮ) ಸಹ ಆ ಭಗವಂತನು ಆತ್ಮಾ, ದೇಹವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆತ್ಮಾ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಭೂತನು. ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲರ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಂಡಿರುವವನು ಯಾರಿಂದಲೂ, ಯಾವಾಗಲೂ, ತಿಳಿಯಲಾಗದವನು ಇದು ರುದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿದ ವಚನ ಇಲ್ಲಿ ಅಸೌ ಎಂದು ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಮೇಲೆ

ತತ್ರಯಃ ಪರಮಾತ್ಮತು ಸನಿತ್ಯೋ ನಿರ್ಗುಣಃ ಸ್ವತಃ |

ಸಹ ನಾರಾಯಣೋಚ್ಛೇಯಃ ಆತ್ಮಾಪುರುಷೋಹಿಃ || ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಯೋಃ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಶೇಷತ್ವಂ

ಇವರ್ಹಳ್ ಶೇಷಭೂತರ್, ಅವಃ ಶೇಷಿ ಎನ್ನುಮಿಡತ್ತೈ.

1) “ದಾಸಭೂತಾಸ್ಸತ್ಸರ್ವೇ ಹ್ಯಾತ್ಮಾನಃ ಪರಮಾತ್ಮನಃ |

ಅತೋಹಮಪಿತೇ ದಾಸ ಇತಿ ಮತ್ಪ್ವಾ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ||”

ಎನ್ನು ಮನ್ಮರಾಜ ಪದಸ್ತೋತ್ರತ್ತಿಲೇ ಸದ್ವಜ್ಞಾನಾನ ರುದ್ರ ತಾನೇ ಶೋನ್ಮಾನ್.

ನಾರಾಯಣಸ್ಯ ನಿಸ್ಸಮಾಭ್ಯಧಿಕತ್ವವರ ನಮ್

ಇಪ್ಪಡಿ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರತ್ತಾಲುಮ್ ನಾರಾಯಣ ಸಮಾಧಿಕದರಿದ್ರನೆನ್ನುಮಿಡತ್ತೈ

2 “ನಪರಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾದ್ವೈಶ್ಯತೇ ಪುರುಷರ್ದಭಃ”

3 “ಪರಂ ಹಿ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾನ್ನಭೂತಂ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ”

4 “ನ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮೋ ದೇವೋ ವಿದ್ಯತೇ ನೃಪಸತ್ತಮ”

5 “ನ ವಾಸುದೇವಾತ್ಪರಮಸ್ತಿ ಮಂಗಳಂ |

ನ ವಾಸುದೇವಾತ್ಪರಮಸ್ತಿ ಪಾವನಂ ||

ನ ವಾಸುದೇವಾತ್ಪರಮಸ್ತಿ ದೈವತಂ |

ನ ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಸೀದತಿ ||”

6 “ತ್ವೈಲೋಕೈ ತಾದೃಶಃ ಕಶ್ಚಿನ್ನ ಜಾತೋ ನ ಜನಿಷ್ಯತೇ” 7 “ನ ದೈವಂ ಕೇತವಾತ್ಪರಂ”

8 ರಾಜಾಧಿರಾಜಸ್ಸರ್ವೇಷಾಂ ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮಮಯೋಮಹಾ |

ಈಶ್ವರಂ ತಂವಿಜಾನೀಮಸ್ಸಸಿತಾ ಸಪ್ರಜಾಪತಿಃ ||

ಇತ್ಯಾದಿಹಳಾಲೇ ಪಲಪಡಿಯುಮ್ ಶೋನ್ಮಾರ್ಹಳ್

ಶೇಷ ಶೇಷಿಭಾವ

ಇವರ್ಹಳ್-ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತರು ಅವನು ಶೇಷಿ ಎಂಬುವುದನ್ನು (1) ದಾಸಭೂತಾಸ್ಸತ್ಸರ್ವೇ-ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಮಂತ್ರರಾಜಪದಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ರುದ್ರನು ತಾನೇ ಹೇಳಿದನು ಮಂತ್ರರಾಜ-ಸೃಷ್ಟಿಹಾಸುಷ್ಟುವಾ ಮಂತ್ರ. ಇದರ ಪ್ರತಿಪದಗಳಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು, “ವೈಷ್ಣೋತ್ಪಲ್ಲವಿರಾಜಾಕ್ಷಂ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. “ಸರ್ವಜ್ಞಾನಾನ” ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ, ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ, ಮಹಾಭಾರತ ವಚನಗಳ ಹಾಗೆ ಒದವೂ ಅಪತಮ ಪ್ರಣೀತವಾದ್ದರಿಂದ ವಿಶ್ವಸನೀಯ ರುದ್ರನ್ ತಾನೇ ಶೋನ್ಮಾನ್, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು, ನಿನಾದೇ ವಿಷಯನಾದ ರುದ್ರನೇ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ‘ಬಿಡುಗಡೆ ಜೀಟಿ’ ಎಂದು ಜ್ಞಾಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರತ್ತಾಲುಂ,- ಸರ್ವಜಗತ್ತಾರಣತ್ವ, ನಿತ್ಯವಿಗ್ರಹ ವಿಷ್ಣುತ್ವ, ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಜನಕತ್ವ, ರವದ ಪ್ರಪಂಚ, ಮೃತ್ಯುಹಂಸಾದಕತ್ವ, ಮೋಕ್ಷಪ್ರದತ್ವ, ಇದೇ ಮೊದಲಾದ ರೀತಿಗಳು ವಿವಕ್ಷಿತ

ನಾರಾಯಣನು ಸಮಾಧಿಕ ದರಿದ್ರನು

ಹೀಗೆ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ನಾರಾಯಣನು. ಸಮಾಧಿಕದರಿದ್ರನ್-ತನಗೆ ಸಮರೂ ಮೇಲಾದವರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವವನು ಎಂಬುವುದನ್ನು (2) ನಪರಂಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾತ್ (5) ನವಾಸುದೇವಾತ್ಪರಮಸ್ತಿ 6) ತ್ವೈಲೋಕೈತಾದೃಶೋಕಶ್ಚಿತ್, 7)ನ ದೈವಂ ಕೇತವಾತ್ಪರಂ ಇತ್ಯಾದಿ 8)ರಾಜಾಧಿರಾಜಸ್ಸರ್ವೇಷಾಂ

1) ಮಂತ್ರರಾಜಪದಸ್ತೋತ್ರ, ಎಲ್ಲಾ ಆತ್ಮರುಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವತಃ - ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ, ದಾಸಭೂತರು, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನಿನಗೆ ದಾಸಭೂತನು. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ (ನಮಾಮಿ) ಶರಣು ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ

ಪು. 3 ನೋ

ಜನನ ಕಾಲತ್ತಿಲ್, ಭಗವತ್ಕಟಾಕ್ಷಂ ನೋಕ್ಷಸಾಧಕಂ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರ ಕಟಾಕ್ಷಂ
ಬನ್ನನತ್ತಿರುಕ್ಕಾರಣಮ್

ಕರುನಿಲೇ ತಿರುವುಡೈಯಾರ್ಹಳಾಯ್ ಜಾಯಮಾನ ದಶೈಯಿಲೇ ರಜಸ್ತಮಃ ಪ್ರಶಮಂ ಹೇತುನಾನ
ಮಧುಸೂದನ ನುಡೈಯ ಕಟಾಕ್ಷಮುಡೈಯವರ್ದಳ್ ಮುಮುಕ್ಷುಕ್ಕಳಾವಾರ್ಡ್ಲೆನ್ನು ಮಿಡಮುಮ್,
ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರ ದೃಷ್ಟರಾನವರ್ದಳ್ ರಜಸ್ತಮಃ ಪರತನ್ತ್ರರಾವರ್ಹಳೆನ್ನು ಮಿಡಮುಮ್,

9 “ಜಾಯಮಾನಂ ಹಿ ಪುರುಷಂ ಯಂ ಪಶ್ಯೇನ್ಮಧುಸೂದನಃ |

ಸಾತ್ವಿಕಸ್ತತು ವಿಜ್ಞೇಯಃ ಸವೈ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಚಿಂತಕಃ ||

ಪಶ್ಯತ್ಯೇನಂ ಜಾಯಮಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾರುದ್ರೋಽಥವಾ ಪುನಃ

ರಜಸಾ ತನುಸಾ ಚೈವ ಮಾನಸಂಸಮಭಿಪ್ಲುತಂ || ಎನ್ನು ವಿಭಜಿಕೃಪ್ಪಟ್ಟಿದು.

ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಸ್ವಮಾಭ್ಯಾಧಿಕಾರದೂ, ಭೂತಭವಿಸ್ವತ್ ವರ್ತಮಾನಕುಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಾದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಮೇಲಾದವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ವಾಸುದೇವನಿಗಿಂತ ಮಂಗಳಕರನೂ,
ಪಾವನನೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಯಾರೂ ನಶಿಸಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ,
ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಹಾಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಕೇಶವನಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದ
ದೇವರೇ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಬ್ರಹ್ಮನುಯ - ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ರಾಜಾಧಿರಾಜನು ಅನೇಕ
ನಿಯಾಮಕನು, ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿಗೂ ಪತಿಯು, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಋಷಿಗಳು ಅನೇಕ ವ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.
ವಾಸುದೇವ, ವಿಷ್ಣು, ಕೇಶವ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಾರಾಯಣನ ಪರ್ಮಾಣು ಶಬ್ದಗಳು

ಜಾಯಮಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಕಟಾಕ್ಷ

ಅನಂತರ ಜೀವನು ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಕಟಾಕ್ಷವು ಏರ್ಪಟ್ಟರೆ ಅದು
ಮೋಕ್ಷದೇತು, ಆ ಜಾಯಮಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರ ದೃಷ್ಟಿ ವಾತವು ಸಂಸಾರ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂಬುದನ್ನು
ಕರುನಿಲೇತಿರುವುಡೈಯಾರ್ಹಳಾಯ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಕರುನಿಲೇ-ಗರ್ಭದಶೆ
ಆರಂಭಿಸಿ ತಿರುವುಡೈಯಾರ್ಹಳಾಯ್-ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿ ಅಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಕಟಾಕ್ಷವೆಂಬ ಸಂಪತ್ತನ್ನು
ಪಡೆದವರಾಗಿ ರಜೋಗುಣ ತಮೋಗುಣ ಪ್ರಶಮಂ ಹೇತುವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಷ್ಣು ಮಧುಸೂದನನ ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು
ಪೊಂದಿದವರು, ಮೋಕ್ಷದಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯವರಾಗುತ್ತಾರೆಂದೂ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟವರು ರಜೋಗುಣ
ತಮೋಗುಣಗಳಿಗೆ ಪರತಂತ್ರರುಗುತ್ತಾರೆಂದೂ 9 ಜಾಯಮಾನಂಹಿ ಪುರುಷಂ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದಾರೆ
ಇಲ್ಲಿ “ಶ್ರಿಯಾಮಯಾಜೀವಾಸ್ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಂಶೀ”ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಟಾಕ್ಷವೂ ಜಾಯಮಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯೇತ.

2) ವಾಸುದೇವೋ ಮಹದ್ಭೂತಂ ಸರ್ವದೈವತ ದೈವತಮ್ |

ನಪರಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾತ್ ದೃಶ್ಯತೇ ಪುರಷರ್ಷಭ ||

(ಭಾರ. ಭೀಷ್ಮ ಪರ್ವ 67-2)

ವಾಸುದೇವನು ದೊಡ್ಡವನು ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದೇವರು ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಾದ ಅವನಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದವನು ಕಾಣಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ

3) ಏಷಧಾತಾ ವಿಧಾತಾಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪ್ರಭುಃ |

ಪರಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾತ್ ನ ಭೂತಂ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ ||

(ಭಾರ. ಭೀಷ್ಮ ಪರ್ವ 67-17)

ಏಷಃ- ಈ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಧಾತಾ- ಸೃಷ್ಟಿಸುವವನು, ಧರಿಸುವವನು, ಪೋಷಿಸುವವನು, ವಿಧಾತಾ-
(ಅವರುಗಳಿಗೆ) ಕರ್ಮ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವನು ಪ್ರಭು-ಸಮರ್ಥನು ಈ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದವನು ಇಲ್ಲ
ಮುಂದೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ

4) ಸವಿಜ್ಞೋಃ ಪರಮೋದೇವೋ ವಿದ್ಯತೇ ಸ್ವಪಸತ್ತಮ |

ವಿಷ್ಣು ರೇವ ಸದಾಽಽರಾಧ್ಯ ಸರ್ವದೈವೈರರಿಪ್ರಭೋ ||

ರಾಜಶ್ರೀಪ್ರನೇ (ಧರ್ಮರಾಜ) ವಿಷ್ಣು ನಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದ ದೇವರು ಇಲ್ಲ ವಿಷ್ಣುವೇ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಯಾವಾಗಲೂ-
ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವವನು. ಪು. ತಿ. ಮೋ.

ಮುಮುಕ್ಷುವುಕ್ಕು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರ್ ಅನುಪಾಸ್ಯರ್, ತ್ರಿಯಾಪತಿಯೇ ಉಪಾಸ್ಯನ್
ಇವರೊಳ್ ಮುಮುಕ್ಷುವುಕ್ಕು ಅನುಪಾಸ್ಯರೆನ್ನುಮಿಡಮುಮ್ ಇವರೊಳ್ಳುಕ್ಕು ಕಾರಣಭೂತ
ನಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ್ ಇವರೊಳ್ಳುಕ್ಕುಮ್ ಮೃಗ್ಮ ಮುಳ್ಳು ಮುಮುಕ್ಷುಕ್ಕುಕ್ಕುಮ್ ಉಪಾಸ್ಯನೆನ್ನು
ಮಿಡಮುಮ್.

2 ಸಂಸಾರಾರ್ಣವ ಮಗ್ನಾನಾಂ ವಿಷಯಾಕ್ರಾಂತ ಚೇತಸಾಂ |

ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೇತಂ ವಿನಾ ನಾನ್ಯತ್ಕಿಂಚಿದಸ್ತಿ ಪರಾಯಣಂ || ಎನ್ನುಂ

3 ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಶಿತಿಕಂಠಂಚ ಯಾಶ್ಚಾನ್ಯಾ ದೇವತಾಃ ಸ್ತುತಾಃ |

ಪ್ರತಿಬುದ್ಧಾ ನ ಸೇವಂತೇ ಯಸ್ಮಾತ್ಪರಿಮಿತಂ ಫಲಂ || ಎನ್ನುಮ್,

4 ಹರಿರೇಕ ಸ್ವದಾ ಧ್ಯೇಯೋ ಭವದ್ಭಿ ಸ್ವತ್ಸಂಸ್ಥಿತೈಃ |

5 ಉಪಾಸ್ಯೋಯಂ ಸದಾ ವಿಸ್ತಾ ಉಪಾಯೋಸ್ಥಿಹರೇಃ ಸ್ತುತೌ || ಎನ್ನುಮ್ ಶೋಲಪಟ್ಟಿದು,

ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು ಮುಮುಕ್ಷುಗಂದ ಉಪಾಸ್ಯರಲ್ಲ

ಇವರೊಳ್-ಇತ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅನುಪಾಸ್ಯರ್-ಧ್ಯಾನ
ಮಾಡತಕ್ಕವರಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ, ಇವರಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೇ ಇವರಿಗೂ, ಬೇರೆಯಾದ ಮುಮುಕ್ಷು
ಗಳಿಗೂ ಉಪಾಸ್ಯರು, ಎಂಬುದೂ 2. ಸಂಸಾರಾರ್ಣವಮಗ್ನಾನಾಂ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, 3 ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ
ಶಿತಿಕಂಠಂಚ, ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, 4 ಹರಿರೇಕಸ್ವದಾಧ್ಯೇಯಃ, 5 ಉಪಾಸ್ಯೋಯಂ ಸದಾವಿಸ್ತಾಃ,
ಎಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹರಿರೇಕಸ್ವದಾಧ್ಯೇಯಃ, ಉಪಾಸ್ಯೋಯಂ ಸದಾವಿಸ್ತಾಃ, ಎಂಬ ವಚನಗಳು ಪರಮ
ಶಿವನು ಹೇಳುವುವು

5) ವಾಸುದೇವನಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದ ಮಂಗಳಕರವಿಲ್ಲ ವಾಸುದೇವನಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದ ಪಾವನವಾದ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲ ವಾಸುದೇವನಿಗಿಂತ
ಮೇಲಾದ ದೇವರಿಲ್ಲ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಯಾರೂ ನಶಿಸಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ

6) ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸುದೇವನಂಧಹವನು ಯಾವನೂ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ ಹುಟ್ಟುವುದೂ ಇಲ್ಲ.

7) ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪುನಸ್ಸತ್ಯಂ ಉದ್ಧೃತ್ಯ ಭುಜ ಮುಚ್ಯತೇ |

ವೇದಾಚ್ಛಸ್ತ್ರಂ ಪರಂ ನಾಸ್ತಿ ನ ದೈವಂ ಕೇಶವಾಕ್ಷರಮ್ ||

ನೈಸಿಂಹಪುರಾಣಂ 18-33

8) ಈ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ರಾಜನಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವನಿಗೂ ಮೇಲಾದ ರಾಜನು, ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವು ಪರಬ್ರಹ್ಮ
ಸ್ವರೂಪಿಯು. ಅವನೇ ಸರ್ವನಿಯಾಮಕನು-ಪಾಲಕನು ಅವನೇ ತಂದೆ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿ

9) ಭಾರ. ಶಾಂ. 3:8-73-77 ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ತರುಣದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುರುಷನನ್ನು ಮಧು ಸೂದನನು
ಕಟಾಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೋ, ಅವನು ಸಾತ್ವಿಕನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅವನೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬೇಕಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು
ಚಿಂತಿಸ ತಕ್ಕವನು. ಯಾವ ಪುರುಷನನ್ನು ಹುಟ್ಟುವ ತರುಣದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನೋ ರುದ್ರನೋ ನೋಡುತ್ತಾನೋ ಅವನ
ಮನಸ್ಸು ರಜೋಗುಣ ತಮೋಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಇರುತ್ತದೆ ರಜೋಗುಣ ತಮೋಗುಣಗಳು ಕಾಮಕ್ರೋಧ, ನಿದ್ರೆ, ಸೋಮಾರಿ
ತನಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಪುರುಷನನ್ನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ

2) ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಫುಳುಗಿ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ-ಪ್ರಾಕೃತ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಾಂತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಬೆಂಬ
ಬೋಣ ವಿನಹ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಪರಾಯಣವಲ್ಲ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ

3) ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಿತಿಕಂಠ.ರುದ್ರ, ಬಾಕಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬುದ್ಧರು-ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವರು, ಉಪಾಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ
ಏಕೆಂದರೆ ಅವರುಗಳಿಂದ ಫಲವು ಪರಿಮಿತ-ಅಲ್ಪವಾದದ್ದು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅವರುಗಳು ಕೊಡಲಾರರು ಎಂದರ್ಥ

4) ವಿವರವಿವಿಜಾನೀತ ನಾತ್ರಕಾರ್ಯವಿಚಾರಣಾ |

ಹರಿರೇಕಸ್ವದಾಧ್ಯೇಯೋ ಭವದ್ಭಿ ಸ್ವತ್ಸಂಸ್ಥಿತೈಃ ||

ನಾನೋ ಜಗತಿ ದೇವೋಸ್ತಿ ವಿಷ್ಣೋರ್ನಾರಾಯಣಾತ್ಪರಃ |

ಹೀಗೆಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ ವಿಚಾರಣೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ,

ಹರಿಪಂಶೆ (2-132-8),

ಪು 3, ನೋ

ಇತ್ತಾಲೇ ಇವರಾಹಳ್ಳಿ ಮೋಕ್ಷೋಪಕಾರಕರಾದಜ್ಞಾನವಿಡಜ್ಞಳುಮ್ ಅಚಾರ್ಯಾದಿಹಳ್ಳಿ
ಪ್ರೋಲೇ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಹೇತುಕೃತಾದ್ಯಾಲೇಯಂನು ನಿರ್ಣೀತಮ್. ಇವ್ವರಂ,

“ಸೂರೈಸ್ಸೈವತು ಯೋ ಭಕ್ತಸ್ಸಪ್ತ ಜನ್ಮಾನ್ತರಂ ನರಃ |

ತಸ್ಯೈವತು ಪ್ರಸಾದೇನ ರುದ್ರಭಕ್ತಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ ||

ಶಬ್ದರಸ್ಯತು ಯೋ ಭಕ್ತಸ್ಸಪ್ತ ಜನ್ಮಾನ್ತರಂ ನರಃ |

ತಸ್ಯೈವತು ಪ್ರಸಾದೇನ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ ||

ವಾಸುದೇವಸ್ಯಯೋ ಭಕ್ತಸ್ಸಪ್ತ ಜನ್ಮಾನ್ತರಂ ನರಃ |

ತಸ್ಯೈವತು ಪ್ರಸಾದೇನ ವಾಸುದೇವೇ ಪ್ರಲೀಯತೇ ||” ಎನ್ನಿರವಿಡತ್ತಿಲುಮ್ ವಿವಕ್ಷಿತಮ್.

ಇಪ್ಪಡಿ, ಸೂರೈಭಕ್ತಾದಿಹಳ್ಳಿ ಪರಂಪರಯಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಾದಿಹಳ್ಳಿಲೇ ಮೂಟುವದುಮ್. ಪರಾವರ
ತತ್ವಜ್ಞಳಿಲ್ ಐಕ್ಯಬುದ್ಧಿಯುಮ್ ವ್ಯತ್ಯಯಬುದ್ಧಿಯುಮ್ ಸಮತ್ವಬುದ್ಧಿಯು ಮುಕ್ತು ಮಿಪ್ಪುಜ್ಞೆ
ಹಳ್ಳಿಲೇವರುಮ್ ಮತಿನುಯಕ್ಕುಹಳ್ಳುಮ್, ಅಸುರ ಸ್ವಭಾವತ್ತಾಲೇ ಯೊರುವಿಷಯತ್ತಿಲ್ ಪ್ರದ್ವೇಷಾದಿ
ಹಳ್ಳು ಮನ್ರಿಕ್ಕೇ ಸೂರೈದಿಹಳ್ಳಿಪ್ಪತ್ತು ಮವರ್ದುಕ್ಕೇ ಎನ್ನುವಿಡತ್ತೈ.

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳು ಮೋಕ್ಷೋಪಕಾರಕರಿಂಬ ವಚನಗಳಿಗೆ ಅಚಾರ್ಯರ ಹಾಗೆ ಎಂದರ್ಥ,

ಇತ್ತಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ-ಈ ವಚನಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರಕೆಂದು ಭರಾ
ಗಲ್ಲೆ ಹೇಳುವುದು ಅಚಾರ್ಯಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಮಾಡಿ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವಾದ ಉಪಾಸನಾದಿ
ಗಳನ್ನು ಇವರುಗಳು ವ್ರತ್ತಾಂತ್ರಯಿಸಿದವನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ನಿರ್ಣೀತ ಇವರು
ಗಳು, ಸಾಕ್ಷಾನೋಕ್ಷ ಪ್ರದರಲ್ಲ. ಈ ಅರ್ಥವೇ ಸೂರೈಸ್ಸೈವತು ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೂ ತಾತ್ಪರ್ಯ
ಸೂರೈನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇಟ್ಟು ಏಳುಜನ್ಮ ಅವನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವನು ಆ ಸೂರೈನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ರುದ್ರ
ಭಕ್ತನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ತಂಕರಸ್ಯತು, - ತಂಕರನ ಭಕ್ತನು ಏಳು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿ
ನಂತರ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೆಯೇ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ- ವಾಸುದೇವನ
ಭಕ್ತನು ಏಳು ಜನ್ಮ ವಾಸುದೇವನ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ವಾಸುದೇವನ ಪದವಿ
ಯೊಪ್ಪುವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಅರ್ಥ. ಇಪ್ಪಡಿ ಸೂರೈ ಭಕ್ತಾದಿಹಳ್ಳಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೀಗೆ ಸೂರೈ
ಭಕ್ತಾದಿಗಳು, ಪರಂಪರಯಾಗಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಭಕ್ತಿಯು, ಪರತತ್ವ ಅವರತತ್ವ
ಗಳಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಬುದ್ಧಿಯೂ, ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಅಂದರೆ ಶಿವನೇ ಹೆಚ್ಚು, ವಿಷ್ಣುವು ಅವನಿಗಿಂತ ಕೇಳಾದ
ವನು ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬುದ್ಧಿಯೂ, ಇಬ್ಬರೂ ಸಮರಿಂಬ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ರೀತಿಯುಂಟಾ
ಗುವ ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಮಣಗಳೂ ಇವರಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದವನೊಬ್ಬ ನಿಜಾನೆಂಬುದು) ಅಸುರ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಪರತತ್ವ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ತತ್ವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೇ, ಪ್ರದ್ವೇಷ ಮತ್ತು ಅದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅದರ ಕಾರ್ಯಗಳು

ಉತ್ಕಟ ಸತ್ವಗಾವುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಹರಿಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಭಾನಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು. ವಿಷ್ಣು- ವ್ಯಾಪ್ತೀಲನಾದ ನಾರಾಯಣ
ನಿಗಿಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದ ಚೇರ ದೇವರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ

5) ಭಾಷ್ಯಮಾಂ ಸರ್ವಯತ್ನೇನ ತತೋ ಜಾನ್ವೀತ ಕೇಶವಮ್ |

ಉಪಾಸೋಽಯಂ ಸದಾವಿಪ್ರಾ ಉಪಾಸೋಽಸ್ಮಿ ಹರೇಃಸ್ವತಃ ||

ಹರಿವಂಶ (2-132-14) ಪರಮಶಿವನು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಅದಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಭಾನ ಮಾಡಿ
ಅನಂತರ ಕೇಶವನನ್ನು ಭಾನಮಾಡಿ ಈ ಕೇಶವನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಉಪಾಸನೆ ಆ ರೀತಿಯ ಭಾನಕ್ಕೆ ನಾನು (ಶಿವನು)
ಉಪಾಯಭೂತನು ಅಚಾರ್ಯರ ಹಾಗೆ ಉಪಕಾರಕನು ಎಂದು ಭಾವ

“ಯೇ ತು ಸಾಮಾನ್ಯಭಾವೇನ ಮನ್ಯಂತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ |

ತೇನ್ಯ ಪಾಷಂಡಿನೋ ಜ್ಞೇಯಾ ಸ್ವರೈಕರ್ಮಬಹಿಷ್ಕೃತಾಃ ||” ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿಲೇ ಕಣ್ಣು ಕೊಳ್ಳದು.

ಇಪ್ಪಡಿ ಜ್ಞಾನಾದಿಹಳಿಲ್ ಮಾರಾಟ್ಟು ಮುಡೈಯಾರ್ ಕ್ಕು ದೇವತಾನ್ತರಭಕ್ತಿಯುಂಟೇಯಾಹಿಲುಂ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹತ್ತಾಲೇ ಪ್ರತ್ಯವಾಯಮೇ ಫಲಿಕ್ಕುಮ್. ಅಪೈಯಾಲೇ

) “ತ್ವಂ ಹಿ ರುದ್ರ ಮಹಾಬಾಹೋ ಮೋಹಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕಾರಯ |

ದರೈಯಿತ್ತಾಲ್ವನಾಯಾಸಂ ಫಲಂ ಶೀಘ್ರಂ ಪ್ರದರೈಯ ||”

ವಿನ್‌ಹಿರಪೆಡಿಯೇ, ಮೋಹನ ಶಾಸ್ತ್ರಜಿಳಿಲೇ ದೃಷ್ಟಫಲ ಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಕ್ಕಿನದುವುಮ್, ಅವತ್ತೈಯಿಟ್ಟು ಮೋಹಿಪ್ಪಿತ್ತು ನರಕತ್ತಿಲೇ ನಿಘನಿಡುಹೈಕ್ಕಾಹವತ್ತನ್ನೆ

ಆದರೆ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದೂಷಿಸುವುದು, ಅವರ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು, ಅಥವಾ ಆ ಆಲಯಗಳನ್ನು ಒಡೆಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ- ಇವುಗಳು ಇಲ್ಲದೆ, ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವರಿಗೇನೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ, ಎಂಬುದು ಪ್ರಮಾಣಾಂತರಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಆ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ, ಯೇತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾವೇನ ಎಂದಾರಂಬಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಯಾರು ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾವೇನ-ಇತರ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ, ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೋ, ಅವರುಗಳು ಪಾಷಂಡಿಗಳು- ಸರ್ವಕರ್ಮ ಬಹಿಷ್ಕೃತರು, ಅಂದರೆ ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಮಾಡಲನರ್ಹರು, ಎಂದು ಅವರುಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸಿರುವುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣು ದ್ವೇಷವಿಲ್ಲದೇನೆ ಸೂರ್ಯ ಶಂಕರರುಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವರಿಗೆ ಆ ಸೂರ್ಯ, ಶಂಕರರು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಮೋಕ್ಷೋಪಕಾರರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವತ್ತಾರಮ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಧೃಢವಾದ ಅಧ್ಯವಸಾಯವುಳ್ಳ ಮಹಾತ್ಮರೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಭಿಮತ ರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಬರುವ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಂದನೆ ಮಾಡಬಾರದು “ವ್ರತಿ ಬುದ್ಧ ವರ್ಜನೇವ್ಯಂ”-“ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳು ಸೇವ್ಯರಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದೂ ನಿಂದನಾದಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ಪಾರಮ್ಯವಿಲ್ಲ, ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದತ್ವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ನಿಂದೆಯಾಗಲಾರದು ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರ ಪೂಜಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕೃತರಾದವರಿಗೆ ಅವರವರ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವುದೂ ತನ್ನ ಭಗವತ್ತಾರಮ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವರಮೈ ಕಾಂತ್ರಿಗಳಾದ ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳೂ ಮಹಾಭಾರತಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತಾಂತರಗಳ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಅವರವರ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದು. ಎಂಬುದು ಒಂದು ವಿಷಯವೆತ್ತಿಲ್ ಪ್ರದ್ವೇಷಾದಿ ಹಳುಮನ್ನಿಕ್ಕೇ ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂಬುದು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರ ಹೃದಯ

ಇಪ್ಪಡಿ ಜ್ಞಾನಾದಿಹಳಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಹೀಗೆ ಪರಾವರತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತಾನಿರ್ದಲೂ-ಆದರೆ ಅವರ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಪರ ತತ್ತ್ವವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು, ಪರತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅವರ ತತ್ತ್ವವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು- ಪರದೇವತೆಯಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಪ್ರದ್ವೇಷದಿಂದಲೂ, ರುದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರಿಗೆ ಆ ರುದ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾದರೂ “ತೇವೈ ಪಾಷಂಡಿನೋಜ್ಞೇಯಾಃ ಸರ್ವ ಕರ್ಮಬಹಿಷ್ಕೃತಾಃ”, ಎಂದು ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯವಾಯಮೇ ಫಲಿಕ್ಕುಮ್- ಆ ರುದ್ರ ಭಕ್ತಿಯು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗದೆ ನರಕಪತನಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೇತುವಾಗಿ ಕಡುಕನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ಪಾಶುಪತಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರ ಭಕ್ತನಿಗೆ ರುದ್ರನೇ ಫಲಪದ್ರನೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಸರಿ ಯೆಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ ಅಹೈಯಾಲಾ ಎಂದಾರಂಬಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನರ್ಹರಾಗಿರುವ ಈ ಪಾಷಂಡಿಗಳು ಆ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ “ಅನಧಿಕ ರಿಣಾ

ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹಾಧೀನಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾ ರಕ್ಷಿತ್ಯ ಅಶಕ್ತರ್

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾನ್ ಭಗವಾನೊರುವನ್ನೈ ನಿಗ್ರಾಹ್ಯನಾಕ್ ಕ್ಷೋಲಿನಾಲ್,

೧ “ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ್ವಯಮ್ಬುಜ ತುರಾನ್ಮೋವಾ

ರುದ್ರಸ್ತ್ರೀತ್ರ ಸ್ತ್ರೀಪುರಾಂತಕೋವಾ |

ಇನ್ನೋ ಮಹೇಂದ್ರ ಸ್ವರನಾಯಕೋ ವಾ

ತ್ರಾತುಂ ನ ಶಕ್ಯಾಯುಧಿ ರಾಮವಧ್ಯಂ ||”

ಎನ್ನಿ ರಪಡಿಯೇ ದೇವತಾಂತರಜ್ಞಾ ರಕ್ಷಿತ್ಯ ಶಕ್ತರಲ್ಲರಗಳ್.

ಭಗವದನುಗ್ರಹಪಾತ್ರನೈ ಹಿಂಸಿತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿ ಸರ್ವರುಂ ಅಶಕ್ತರ್

ಸರ್ದದೇವತ್ಯಹಳುಮ್ ಶ್ರೀಸುಗ್ರಿವ ಮಹಾರಾಜಾದಿಹಳ್ಳಿ ಪ್ವೋಲೇ ತನಕ್ಕನ್ನರಜ್ಞರಾಯಿರುಪ್ಪಾರುಮ್ ತನ್ನೈಯಡ್ವನ್ನಾನೊರುವನ್ನೈ ನಲಿಯನಿನ್ನೈತ್ತಾಲ್

ಕೃತ ಮಕೃತಂ” ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನು ಆ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ, ಅದು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಚನದ ಪ್ರಕಾರ, ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹವನ್ನೂ ತನ್ಮೂಲಕ ಪಾಪವನ್ನೂ ಸಂವಾದಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಮೋಹವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು 1) ತೃಂಹಿರುದ್ರಮಹಾಬಾಹೋ- ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಎಲೈ ರುದ್ರನೇ ನೀನು ಅಲ್ಪಾಯಾಸದಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೃದ್ರ ಫಲಗಳು ಲಭಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಹನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸು, ಎಂದು ಭಗವಂತನಾದ ವರಾಹ ಮೂರ್ತಿಯು ನರ ದಾನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಪಿಗಳಿಗೆ ಮೋಹನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ (ಪಾಶು ಪತ ಮತದಲ್ಲಿ) ದೃಷ್ಟ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಮೋಹವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿರುವುದೂ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ರುದ್ರನು ಫಲಪ್ರದನಾಗಿರುವಾಗ ಭಗವಂತನು ಪಲಪ್ರದನೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಾಹ್ಯನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳೂ ರಕ್ಷಿಸಲಾರರು. ಆ ರುದ್ರನು ತನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತರ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ, ಭಗವಂತನು ಅವರನ್ನು ಹೇಗೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳಿಸಬಹುದು. ರುದ್ರನು ತನ್ನ ಭಕ್ತನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ತಡೆಯಲಾರನೇ ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾನ್ ಭಗವಾನ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಸತ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಭಗವಂತನು ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ಮೋಹನಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ತನ್ಮೂಲಕ ಅವರುಗಳು ಮಾಡುವ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರ ಮೊದಲಾದವರೂ ಯಾರೂ ತಡೆಯಲಾರರು: ಸತ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಭಗವಂತನು ಒಬ್ಬನನ್ನು ನಿಗ್ರಾಹ್ಯನಾಹ ಶಿಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು, ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟರೆ, 2) ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ವಯಂಭೂ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ ದೇವತಾಂತರಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲು ಶಕ್ತರಲ್ಲರು: ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳೇ ಅಶಕ್ತರಾಗಿರುವಾಗ,

1) ವರಾ. ಪು (79-26) ನೀಳವಾದ ಕೈಗಳನ್ನುಳ್ಳ ರುದ್ರನೇ, (ಇದರಿಂದ ಪರಾಕ್ರಮ ಶಾಲಿತ್ವವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ) ನೀನು ಜನರಿಗೆ ಮೋಹವು ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಅಂದರೆ ನೀನೇ ಪರದೇವತೆ, ನಿನಗೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯೊಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಸಿ, ಮೋಹನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ. ಅಲ್ಪಶ್ರಮದಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸು

ರಾಮ ಚಂದ್ರನು ಒಬ್ಬನನ್ನು ವಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದರೆ, ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯವಿಸಿದವನೂ, ಚತುರಾನ್ಮೋ ಆದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ, ತ್ರಿಣೇತ್ರನೂ, ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನೂ ಆದ ರುದ್ರನೂ, ದೇವೇಂದ್ರನೂ ಸುರನಾಯಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನೂ ಆ ವಧ್ಯನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅಶಕ್ತರು. ಸ್ವಯಂಭೂ, ಚತುರಾನ್ಮೋ, ತ್ರಿಣೇತ್ರ: ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ: ರಾ ಮೊ ಸುಂದ 51-45.

ಇಂದ್ರ: ಮಹೇಂದ್ರ, ಸುರ ನಾಯಕ: ಎಂಬ ವಿಶೇಷಗಳು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಭಾವವಂತರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಭಗವಂತನ ನಿಗ್ರಹದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಜೀವಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅಶಕ್ತರು ಎಂಬುದು ಭಾವ.

“ಸಕ್ಕದೇವಪ್ರಪನ್ನಾಯ” ಎನ್‌ಹಿರಪಡಿಯೇ, ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಾನ ತನ್ವತಂ ಕುಲೈಯಾ
ಮೈಕ್ಕಾಹ ರಾವಣಾದಿಹಳ್ಳಿ ಪ್ನೋಲೇ ದೃಷ್ಟಕೃತಿಹಳಾಯ್ ನಿರಾಕರಿಕ್ಕವೇಣ್ಣುವಾರೈ ನಿರಾಕರಿತ್ತುಂ.
ಶ್ರೀವಾನರ ವೀರರಲ್ಲಿ ಪ್ನೋಲೇ ಸತ್ಯಕೃತಿಹಳಾಯ್ ಅನುಕ್ಕೂಲಿಪ್ಪಿಕ್ಕ ವೇಣ್ಣುವಾರೈ ಅನುಕ್ಕೂಲಿಪ್ಪಿ
ತ್ತುಮ್ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ್ ರಕ್ಷಿಕ್ಕುಮ್. ದೇವತಾಂತರಜ್ಞಳ್ ಪಕ್ಕಲ್

1 ಕಾಂಕ್ಷಂತಃ ಕರ್ಮಣಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ಯಜಂತ ಇಹದೇವತಾಃ |

ಪ್ರಪ್ರಂಹಿ ಮಾನುಷೇ ಲೋಕೇ ಸಿದ್ಧಿರ್ದೈವತಿ ಕರ್ಮಜಾ ||

ಎನ್ನಿರಪಡಿಯೇ ವಿಷಮಧು ತುಲ್ಯಜ್ಞಾನ ಜ್ಞದ್ರ ಫಲಜ್ಞಳ್ ಕಡುಹ ಸಿದ್ಧಿಕ್ಕುಮ್.

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಯೋಜ್ಞದ್ರ ಫಲಪ್ರದತ್ವಸ್ಯಾಪಿ ಭಗವದಧೀನತ್ವಮ್

ಅನ್ಯತಾನುಮ್, 2) ಲಭತೇ ಚತತಃ ಕಾಮಾನ್ ಮಯೈವ ವಿಹಿತಾಹಿತಾನ್

3) ಏಷಮಾತಾ ಪಿತಾಚಾಪಿ ಯುಷ್ಮಾಕಂಚ ಪಿತಾನುಹಃ |

ಮಯಾನುಶಿಷ್ಯೋ ಭವಿತಾ ಸ್ವಭೂತ ವರಪ್ರದಃ ||

ಅಸ್ಯ ಚೈವಾನುಜೋ ರುದ್ರೋ ಲಲಾಟಾದ್ಯಸ್ತಮುಕ್ತಿತಃ |

ಮಯಾನುಶಿಷ್ಯೋ ಭವಿತಾ ಸರ್ವಸತ್ವ ವರಪ್ರದಃ ||

ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿರ್ದಿಯೇ ಭಗವದಧೀನಜ್ಞಳ್.

ಇತರ ದೇವತೆಗಳು ಕೈಮುಕ್ತಿ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಶಕ್ತರಲ್ಲರು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಭಗವದನುಗ್ರಹ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ
ಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲಾರರು. ಹಾಗೆಯೇ ದೇವತಾಂತರಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬನು, ತಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಹಾ
ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೆ ಕೋಪಗೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲಾರರೇ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಸರ್ವದೇವತೆ
ಗಳೂ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳೂ, ಸುಗ್ರೀವ ವಹಾರಾಜಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ತನಗೆ
ಅಂಶರಂಗರಾಗಿರುವ (ತನಗೆ ಬೇಕಾದವರು ಎಂದರ್ಥ) ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಹಿಂಸೆಲು
ನೆನೆದರೆ, “ಸಕ್ಕದೇವಪ್ರಪನ್ನಾಯ” ಎಂಬಂ ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ನನ್ನ ವ್ರತವು ಅಂದರ ಶರಣಾಗ
ತರಕ್ಷಣ ವ್ರತವು ಕುಲೈಯಾಮೈಕ್ಕಾಹ- ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡದೆ ಇರಲು, ರಾವಣಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ದೃಷ್ಟಕೃತಿಗಳಾಗಿ,
ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಡುವವರನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರೂ, ಶ್ರೀವಾನರ ವೀರರಂತೆ ಸತ್ಯಕೃತಿಗಳಾಗಿ ಅನುಕ್ಕೂಲರನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದವರನ್ನು ಅನುಕ್ಕೂಲರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಕ್ಷಿಸುವನು.

ದೇವತಾಂತರಗಳು ವಿಷ ಮಧು ತುಲ್ಯವಾದ ಅಲ್ಪ ಫಲಪ್ರದರು

ಹಾಗಾದರ ಸರ್ವರಕ್ಷಣ ಸಮರ್ಥನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿರುವಾಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು (ಅನೇಕ
ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು) ಕೆಲವರು ಏಕೆ ಅಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರಂದರೆ ದೇವತಾಂತರಗಳ್ ಪಕ್ಕಲ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ
ಆಚಾರ್ಯರು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗಿ ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವುದರಿಂದ,
1) ಕಾಂಕ್ಷಂತಃ ಕರ್ಮಣಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ, ಎಂಬಂತೆ ವಿಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜೇನುತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ತುಲ್ಯವಾದ ಅಲ್ಪ
ಫಲಗಳು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ಫಲಗಳೂ ಕೂಡ 2) ಲಭತೇಚತತಃ ಕಾಮಾನ್, 3) ಏಷ
ಮಾತಾಪಿತಾಚಾಪಿ, ಎಂಬವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಭಗವದಧೀನಗಳು ಅಂದರೆ ಆಯಾಯ
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವರಪ್ರದತ್ವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಗವಂತನೇ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ ಮಯಾನುಶಿಷ್ಯೋಭವಿತಾ

1] ಭಗವದ್ಗೀತೆ 4.12 ತಾವು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಫಲವು ಸಿದ್ಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು
ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಈ ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಫಲವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದೀನಾಂ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದತ್ವಯೋಗ್ಯತಾನಾಸ್ತಿ

4) “ಯಸ್ಮಾತ್ಪರಿಮಿತಂಫಲಂ”

5) “ಸಾತ್ವಿಕೇಷುತು ಕಲ್ಪೇಷು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಮಧಿಕಂಹರೇಃ |

ತೇಷ್ವೇವ ಯೋಗಸಂಸಿದ್ಧಾಗಮಿಷ್ಯಂತಿ ಪರಾಂಗತಿಂ” ||

ಎನ್ನೆಯಾಲವರ್ದ ಘಸಕ್ತಲ್ ಮೋಕ್ಷಮ್ ನಿಲಂಬಿತ್ತುಂಕಿಡ್ಡೆಯಾದು.

ಸರ್ವಭೂತವರಪ್ರದಃ - ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ವರ ಪ್ರದತ್ವವು ಭಗವದಧೀನವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳುಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಶಕ್ತರಲ್ಲರು

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಾಂಸಾರಿಕ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿಯು ಭಗವದಧೀನವೆಂದರೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವದಧೀನರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಶಕ್ತರೇ ಎಂದರೆ ಶಕ್ತರಲ್ಲರನ್ನುತ್ತಾರೆ. 4) ಯಸ್ಮಾತ್ ಪರಿಮಿತಂ ಫಲಂ, 5) ಸಾತ್ವಿಕೇಷುತು, ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರ, ದೇವತಾಂತರಗಳ ಸಕಾಶದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ನಿಲಂಬಿಸಿಯೂ ಸಿಗಬಾರದು.

ಸಾತ್ವಿಕ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಸತ್ವಗುಣವು ಅಧಿಕ, ರಾಜಸಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ರಜೋಗುಣವೂ ತಾಮಸಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ತಮೋಗುಣವೂ ಅಧಿಕ ಸಾತ್ವಿಕ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಹೇಳಿರುವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಪಾರಮ್ಯವು ಹೆಚ್ಚು. ಸಾತ್ವಿಕ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಸತ್ವಗುಣವು ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ವಕ್ತೃದೋಷವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಪುರಾಣಗಳೇ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೆಂದು, ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವು ಆದರಿಂದಾಗಿ ಆ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷ್ಣು ಪಾರಮ್ಯವು ಯಥಾರ್ಥವಾದದ್ದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೂ ಕೂಡ ತೇಷ್ವೇವ ಯೋಗ ಸಂಸಿದ್ಧಾಃ ಗಮಿಷ್ಯಂತಿ ಪರಾಂಗತಿಮ್, ಎಂದು ಸಾತ್ವಿಕ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ಪರದೇವತೆಯಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಯೋಗ ಸಿಷ್ಣುತ್ವಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಯಾದ್ದರಿಂದ ದೇವತಾಂತರಗಳು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲಾರವರು ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧ, ಯೋಗಸಂಸಿದ್ಧಾಃ-ಸಂಸಿದ್ಧ ಯೋಗಾಃ-ಅಹಿತಾಗ್ನಿವತ್ ಸಮಾಸಃ.

2] ಯೋ ಯೋ ಯೂಂ ಯೂಂ ರಮಂ ಭಕ್ತಃ ಶ್ರದ್ಧಯಾರ್ಚಿತುಮರ್ಹತಿ |

ತಸ್ಯತಸ್ಯಾಚಲಾಂ ಸ್ತದ್ಧಿಂ ರಾದೇವದಧಾಮರಮ್ ||

ಸತಯಾ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಯಕ್ತಃ ತಸ್ಮಾರಾಧನ ಮೀಹತೇ ||

ಲಭತೇ ಚ ತತಃ ಕಾಮಾನ್ ಮಮುವ ಮಿತಾನ್ ಹಿ ತಾನ್ ||

ಭಾಗ ಗೀತ [21-27]

ಯಾರು ಯಾರು ನನ್ನ ಶರೀರ ಭೂತರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತದ್ಧಿಯಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಲು ಅಕೇಶಿಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರವರಿಗೆ ಆ ಅಚಲವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ನಾನೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಆ ಸ್ತದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಅವರು ಆ ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಆ ದೇವತಾಂತರ ಪೂಜೆಯಿಂದ, ಅವರು ಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಆ ಫಲಗಳನ್ನು ನಾನೇ ವಿರ್ಪಡಿಸಿರುವವನು

3] ಮಹಾ, ಭಾ 342-76-77 ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಭಗವಂತನು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ -ಈ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೇ ನಿಮಗೆ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ತಂದೆ, ಅವರ ಹಾಗೆ ಪೂಜಕನು ಸರ್ವ ದ್ರಾಘಿಗಳಿಗೂ ಅವರವರ ವರಗಳಿಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ. ನಾನೇ ಈ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ್ದೇನೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ತಮ್ಮನೇ ರುದ್ರನು ವಿರಾಟ್ ಪುರುಷನ ದಾಣಿಯಿಂದ ಉಂಟಾದವನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವರ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. [ಒಂದು ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನು ಬ್ರಹ್ಮನ ತಮ್ಮನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತೊಂದು ದರಲ್ಲಿ ಮಗನಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ.]

ಭಗವಾನೇನ ಸರ್ದಫಲಪ್ರದಃ

ಸರ್ದೇಶ್ವರನ್ ಪಕ್ಕಲ್ “ಯುಗಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ವಿಷು ಮಾರಾಢ್ಯ ಪದ್ಮಭೂಃ”
 ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ಪಡಿಯೇ ಅತಿಶಯಿತನಾನ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳುಮಾವರುಮ್. ಪಿನ್ನು, ವಿಡಾಯ್ ತೀರ
 ಗಂಗಾಸ್ನಾನಂ ಪಣ್ಣ, ಪಾಪಂ ಪೋಮಾಪೋಲೇ ವಿಷಯ ಸ್ವಭಾವತ್ತಾಲೇಯಾನುಪಜ್ಞಿಕಮಾಹ
 ಪಾಪಕ್ಷಯಮ್ ಪಿರನ್ನಂ ರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಕ್ಕಳ್-ತಲ್ಪಿಕಾಯ್ನ್ನು ಸತ್ಪೋನ್ನೇಷ ಮುಣಾ ಯ್
 ಜನಕಾಂಬರೀಷ ಕೇಕಯಾದಿಗಳುಕ್ಕುಪೋಲೇ ಕ್ರಮೇಣ ಮೋಕ್ಷಪರೈನ್ತಮಾಯ್ ವಿಡುಮ್

ಭಗವಂತನು ಸರ್ವ ಫಲ ಪ್ರದನು.

ಭಗವಂತನುಮೋಕ್ಷ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಯಾದರೂ, ಇತರ ಐಹಿಕ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲನೇ
 ಅಥವಾ ಆ ಫಲಗಳಿಗೋಸ್ಕರವಾದರೂ ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸಬಹುದೇ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ “ಸರ್ವೇ
 ಶ್ವರನ್ ಪಕ್ಕಲ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನುಸಾಧಾನವನ್ನು ಮೇಳುತ್ತಾರೆ ಆದಾಗಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸಹಕಾರದಿಂದ
 “ಯುಗಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಅತಿಶಯವಾಗ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ
 ಪುನರಾರ್ಥಗಳೂ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ಭಗವಂತನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ,
 ಅತೀತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಅತೀನೀಲಭ್ಯವೆಂಬುದು ಅಧಾತು ಸಿದ್ಧ “ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅದಿರಬ್ಬವು
 ಕೃತ್ಯವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ

ಭಗವಂತನು ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಸುಸಾಧನಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವೆಂದರೆ ಆಯಾ ಪುನರಾರ್ಥಗಳು ಲಭಿಸುವು
 ದ್ದದೆ, ವಿಷಯ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾಂತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಕ್ರಮೇಣ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು
 ಸಪ್ತಷ್ಟಂಶವಾಗಿ ಪಿನ್ನುವಿಡಾಯ್ ತೀರ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಉಪಸಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದಾಗಿ ಪಿನ್ನು-ಐಹಿಕ ಫಲ-
 ಸಿದ್ಧಿಯಂತಿರುವ ಸಂತರ, ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ದಾಹನಶವನವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಫಲವೂ ಲಭಿಸಿ
 ಪಾಪವೂ ಕಳೆಯುವಂತೆ ಐಹಿಕ ಫಲ ನಿವಿತ್ತವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಭಗವತ್ಸಮಾಶ್ರಯಣವು ವಿಷಯ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ
 ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ (ಭಗವತ್ಸಮಾಶ್ರಯಣವೆಂಬ ಸಂಬಂಧದಿಂದ) ಪಾಪಕ್ಷಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ರಜೋಗುಣ
 ರಮೋಗುಣಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಸತ್ತ್ವ ಗುಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಜನಕಾಂಬರೀಷ ಕೇಕಯ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಹೇಗೋ
 ಹಾಗೆ ಶ್ರವಣವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವಶ್ಯಂತ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ದೇವತಾಂತರಗಳ ಸಮಾಶ್ರಯಣವು
 ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲಾರದೆಂಬುದು ದೇಳಲ್ಪಟ್ಟು, ಆ ದೇವತಾಂತರಗಳಿಗೂ ಭಗವಂತನಿಗೂ
 ಸಾಂಖ್ಯವಾಗಲ ಐಕ್ಯವಾಗಲಿ ಸುತರಾಂ ಘಟಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತೀರಬಲ್ಲೆತ್ತು.

4) ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಶಿತಕಂಠಜ ಯಾಶ್ಚಾನ್ತಾ ದೇವತಾಃ ಸ್ತುತಾಃ |

ದ್ವೈತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ ಸೇವಂತೇ ಯಾತ್ನಾತ್ ಪರಿಮಿತಂ ಫಲಮ್ ||

(ಭಾರತ ಶಾಂತಿಪರ್ವ 250-26)

ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಅವರುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲವು
 ಅಲ್ಪಪಾದದ್ದು ರಾಸ್ತತವಾದ ಮೋಕ್ಷ ಫಲವು ಅಗಾಧವು 5) ಮಾತ್ಸ್ಯ ಪುರಾಣ 290-16 ಸಾತ್ವಿಕ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ
 ನಿಗೆ ಸತ್ಯಗುಣವು ಮೆಚ್ಚಿದುದ್ದೆ ಆಗ ಹರಿಯ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಆ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿ
 ಯನ್ನು ಪಡೆದವರು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮೋಗುತ್ತಾರೆ

1 ಯುಗಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ವಿಷ್ಣು ಮಾರಾಢ್ಯ ಪದ್ಮ ಭೂಃ |

ಪುನಸ್ತ್ಯುರೋಕ್ತ ಧಾತ್ಯತ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನ್ತಿ ಶುಶ್ರುಮು ||

(ಭಾರತ ಕುಂಡ ಭರೋಜಾಶ್ವಾನ)

ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಕೋಟಿ ಯುಗಗಳ ಕಾಲ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ತಿರುಗಿಯೂ ಮೂರು ರೋಕಗಳಿಗೂ ಧಾತಾ ಎಾಗಿರುವ
 ಪದವಿಯನ್ನು ಪ ದ ನೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ.

ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯನಿಷ್ಠನಾಮ್ ಪೋದು,

೧ ಬಹೂನಾಂ ಜನ್ಮನಾಮಂತೇ ಜ್ಞಾನವಾ ನಾಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ |

೨ ಯೇ ಜನ್ಮಕೋಟಿಭಿಸ್ಸಿದ್ಧಾ ಸ್ತೇಷಾಮಂತೇತ್ರ ಸಂಸ್ಥಿತಃ |

೩ ಜನ್ಮಾಂತರ ಸಹಸ್ರೇಷು ತಪೋಧ್ಯಾನ ಸಮಾಧಿಭಿಃ |

ನರಾಣಾಂ ಕ್ಷೀಣಪಾಪಾನಾಂ ಕೃಷ್ಣೇ ಭಕ್ತಿಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ |

ಎನ್‌ಹಿರಪಡಿಯೇ ವಿಳವ್ವುಮುಣ್ಣು, ಮೋಕ್ಷರುಚಿ ಹಿರನ್ನು ವಲ್ಲದೊರು ವುಪಾಯತ್ತಿಲೇ ಮೂಣ್ಣಾಲ್,

೪ ತೇಷಾಮಹಂ ಸಮುದ್ಧರ್ಮಾ ಮೃತ್ಯು ಸಂಸಾರ ಸಾಗರಾತ್ |

ಭವಾಮಿ ನ ಚಿರಾತ್ಸಾರ್ಥ ಮಯ್ಯಾನೇಶಿತ ಚೇತಸಾಮ್ ||

ಹೀಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವುಂಟಾಗಿ ಅನಂತರ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯುಂಟಾಗಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬಹು ಕಾಲವಿಳಂಬವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯನಿಷ್ಠನಾಂಪೋದು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯನಿಷ್ಠನಾಂಪೋದು—ಭಗವತ್ಪ್ರಮಾತ್ರಯಣದಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೃತ್ಯವ್ಯ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವುಂಟಾಗಿ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯುಂಟಾಗಿ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೆಯುಳ್ಳವನಾದಾಗ, 1 ಬಹೂನಾಂ ಜನ್ಮನಾಂ 2. ಯೇಜನ್ಮಕೋಟಿಭಿಃ 3. ಜನ್ಮಾಂತರ ಸಹಸ್ರೇಷು ಎಂಬ ವಚನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ವಿಳಂಬವು ಉಂಟು.

ಹೀಗೆ ಬಹು ಪುಣ್ಯಜನ್ಮಗಳ ನಂತರ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು ವಿಳಂಬವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿಯಾಯ್ತು. ಅರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ಕಟ ಸಾಕೃತ ವಚನದಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳೇ ಅನಂತರ, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನಯುಕ್ತವಾಗಿ, ಮೋಕ್ಷ ಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೋಕ್ಷರುಚಿಹಿರಂದು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿಗಮಿಸ ತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಅರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯುಂಟಾಗಿ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಜೋಡಿತವಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಸತ್ತಿರೂಪ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲಿಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ, “ತೇಷಾಂ ಅಹಂ ಸಮುದ್ಧರ್ಮಾ”4. ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವು ಸಿದ್ಧಿಸಲು ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನುಕ್ಯ-ಇತ್ಯಾದಿ. ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಫಲಕಾರಿಯಾಗಲು ಅದಕ್ಕೆ ಮೋದಿ

1] ಗೀತೆ 7-19 ವಾಸುದೇವಸ್ವರ್ವಮಿತಿ ಸಮಹಾತ್ಮಾ ಸುದುರ್ದಭಃ || ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯ ಜನ್ಮಗಳ ನಂತರ ವಾಸುದೇವನೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚಾತ್ಮಕನು, ಪ್ರಾಪಕನೂ ಪ್ರಾಪ್ಯನೂ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ನನ್ನನ್ನು ಕೃಪಾಪರ ಮಾತೃತನನ್ನು ಶರಣಮೊಂಡುತ್ತಾನೆ ಅಂಥ ಸಮಹಾತ್ಮಾ ಸುದುರ್ದಭನು ಜೀವನು ಅನಾದಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಆದು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಲಾರದು ಆದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯ ಜನ್ಮಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಪಾಪ ಕ್ಷಯವು ಏರ್ಪಟ್ಟು ಸಾಕ್ಷಿಕ ಬುದ್ಧಿಯು ದೆಚ್ಚಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಎದೂನಾಂ ಜನ್ಮನಾಂ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯ ಜನ್ಮಗಳೆಂದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ಪ್ರಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ

2] ಸೇತಿ ಪಾಪವುರಾಣ್ಯೈಸ್ತು ವೇದೈರ್ವೇದಾಂತ ಸಂಯುಕ್ತೈಃ ||

ಯೇ ಜನ್ಮಕೋಟಿಭಿಸ್ಸಿದ್ಧಾಃ ರೇಷಾಮಂತ ತ್ವ ಸಂಸ್ಥಿತಃ ||

ದಾ ಸಂ [38-205

ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದವರಾಗಿ ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣ, ವೇದ ವೇದಾಂತ ಕಾಲಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ ಆತ್ಮ-ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೆಂಬ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಿತಃ-ಸಮೃಕ್ ಸ್ಥಿತಿ-ಸಮಾಚೀನವಾದ ನಿಷ್ಕೆಯುಂಟಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುತ್ತಾರೆ 3] ಪಾಂಚರಾತ್ರ - ಸಾವಿರಾರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಫಲಾಂತರ ಪ್ರಯೋಜನವಾದ ತಪಸ್ಸು, ಧ್ಯಾನ, ಸಮಾಧಿಗಳಿಂದ, ನರಾಣಾಂ ಕ್ಷೀಣಪಾಪಾನಾಂ-ಅನುಪಂಗಳವಾದ ಪಾಪಕ್ಷಯವು ಉಂಟಾದ ಜನರಿಗೆ, ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯಪರವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಅಂದರೆ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಫಲಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಹ್ವಾಸೆಯುಂಟಾಗಿ “ಮಯಿಜಾನನ್ಯಯೋಗೇನ ಭಕ್ತಿರವ್ಯಭಿಚಾರಿಣೀ” ಎಂಬ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗಿ, ಎತ್ತರದಿಂದರ್ಥ.

ಪ್ರತಿ ನೊ

ಎನ್ನಿ ರಪಡಿಯೇ ಮೋಕ್ಷಸಿದ್ಧಿ ಕೃತಿ ವಿಳಂಬಮಿಲ್ಲೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕಮುಕ್ತು ತಾನೊಲಿನದೇ ಯಳವು, ವೇರು ವಿಳಮ್ಬಾವಿಳಮ್ಬಜ್ಜಿಳುಕ್ಕುಕ್ಕುರಿಯಿಲ್ಲೆ. ಇನ್ನಿ ಯಮುಜ್ಜಿಳಿಲ್ಲಾಮ್, (೧) “ಸ್ವತಂತ್ರಮೈಶ್ವರನುಪರ್ಮನುಯೋಜ್ಯಮಾಹುಃ” ಎನಾಹಿರ ನಿರಜ್ಜುತ ಸ್ವಚ್ಛಂದತೈಯಾಲೇ ಸಿದ್ಧಜ್ಜಿಳಿಸ್ತು ಪ್ರಮಾಣಪರ ತನ್ನರುಕ್ಕು ಸಿದ್ಧಮ್.

ದೇವತಾಂತರಭಜನಂ ಮುಮುಕ್ಷುಲೋಃ ತ್ಯಾಜ್ಯಮ್

ಇವ್ವರ್ದಜ್ಜಿಳಿಪ್ಪಡಿ ತೈಳಿಯಾದಾರ್ಯೇ ದೇವತಾಂತರಜ್ಜಿಳಿ ಸೇವ್ಯಜ್ಜಿಳಿಸ್ತುಮಿಡಮ್ “ಪ್ರತಿಬುದ್ಧವರ್ದಂ ಸೇವ್ಯಮ್” ಎನ್ನುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪಣ್ಣಪ್ಪಟ್ಟಿದು.

೦೦೦೦ ಪಾಪಗಾಂವು ನಿಗಿಸಲು ಮಾಡುವ ಪ್ರವತ್ತಿಗೆ ಅಂಗವ್ರವತ್ತಿ ಎಂದು ಹಸರು ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಲು ಜ್ಞಾನ ಒತ್ತಿಬಿಟ್ಟದವರೂ, ವಿಳಂಬವನ್ನು ಸುಸಲಾರದವರು ಸಾಷ್ಟಾಂಗಿಯೇ ಮೋಕ್ಷಫಲದಲ್ಲಿ ಅಂದೆಂದು ಮಾಡುವ ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಈ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನದೆಯೇ, ಆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರ ಕೊಡುವ ಫಲವನ್ನು ಆ ನೇ ಕೂಡ ತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸತಾರೆ ಅಂಥವ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರವತ್ತಿ ಸ್ತೋಗೇ, ತಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಕ್ಷಣಾಂತರ, ದಿವಸಾಂತರ, ದೇಹಾವಸಾನ ಕಾಲವೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ವಡಯಲು ಅವಧಿ ಬೇರೆ ವಿಳಂಬಕ್ಕೂ ವಿಳಂಬಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದಾಗಿ ಕಂಡಣವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಿ ಯಮುಂಗಳಿಲ್ಲಾಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಎಂದರ ದೇವತಾಂತರ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ನರಕಾದಿಗಳು, ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯ ಪುಣ್ಯಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವವರಿಗೆ ಆ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ಜಿಹ್ವಾಸುಂಭಾಗಿ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯಜನ್ಮಗಳ ನಂತರ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರವತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನವಂತ ಜ್ಞಾನವು ಏಂಟಾಗಿ ನಂತರ ಮೋಕ್ಷೇದ್ಧಿ ಎಂಬುದೂ, ಭಕ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಕಮಿಗೆ ಕರ್ಮಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವಂದೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕಮಿಗೆ ತಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸರ್ವಕರ್ಮಕ್ಷಯವು ಏರ್ಪಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬ ಈ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಾ - ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮೈಶ್ವರಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸುರುಂಕುತಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಧೀನ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಕ್ಷಿಸಲು ಯಾರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳಿಗೆ ಅಧೀನರಾದವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪರ್ಮನುಯೋಗಃ -ವ್ರತ್ನ.

ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ದೇವತಾಂತರ ಭಜನವು ತ್ಯಾಜ್ಯ

ಇವ್ವರ್ದಂಗಳಿಪ್ಪಡಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೂ ದೇವತಾಂತರಗಳಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವವರಿಗೆ ದೇವತಾಂತರಗಳು ಸೇವ್ಯವೆಂಬುದು, “ಪ್ರತಿಬುದ್ಧವರ್ಜ್ಯಂ ಸೇವ್ಯಂತು” - “ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲವವರಿಗೇನೇ ದೇವತಾಂತರಗಳು ಸೇವ್ಯರು,” ಎಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದ “ಸೂರ್ಯಸ್ಥಿತತು ಯೋ ಭಕ್ತಃ” ಇತ್ಯಾದಿ ಆರಂಭಿಸಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ, ಸೂರ್ಯ, ರುದ್ರ ಇವರ ಗಳನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರು ಪ್ರತಿಬುದ್ಧರಲ್ಲ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತ.

ಪ್ರತಿಬುದ್ಧರಿಗೂ ತರರಿಗೂ ಫಲದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ.

ಇದ್ದೇವತಾಂತರಂಗಳೈ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನ ಶರೀರವೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಆರಾಧಿಸುವವರಿಗೆ ಚಾರ್ವಾಕನಾಗಿರುವ - (ನಾಸ್ತಿಕನು - ದೇಹವನ್ನೇ ಅತ್ಮಾವೆಂದು ಹೇಳುವವನು) ಒಬ್ಬ ರಾಜನೇನು ರಾಜನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಜಿಂದನ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರೆ, ರಾಜಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಅತ್ಮಾ ಪ್ರೀತನಾಗುವಂತೆ,

4] ಗೀತೆ 12-7 ಭಗವಂತನನ್ನೇ ನೆಚ್ಚಿ ಮನಸ್ಕರಾದವರನ್ನು, ಮೃತ್ಯುರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಿಂದ, ವಿಳಂಬವಲ್ಲದೇನೇನಾ ನೇ ಎತ್ತಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ ಅಂದರೆ ಅವರ ಆನಂದಿಯಾದ ಸಂಸಾರ ಕ್ಷೇತವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದರ್ಥ

1) ವೈಕುಂಠಪದ (55) -

(ಪು ತಿ ನೋ)

3), ಪು ತಿ. ನೂರಿ,

ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನರಾಯ್ ಪತ್ತಿನಾರ್ಕಮ್,

4) “ಶರೀರಾರೋಗ್ಯ ಮರ್ಛಾಂಶ್ಚ ಭೋಗಾಂ ಶೈವಾನುಷಂಗಿಕಾಃ |

ದದಾತಿ ಧ್ಯಾಯಿನಾಂ ನಿತ್ಯಮವರಂ ಪ್ರಜೋ ಹರಿಃ ||

ಎನ್‌ಹಿರಪಡಿಯೇ ಫಲ್ತಾನರಚ್ಚಳ್ ಅನುಷಜ್ಞ ಕಮಾದವರುಮ್.

ಇವ್ವರತ್ತೈ ಅನುಷಜ್ಞೆ ಸಿದ್ಧೈಶ್ಚರೈರಾನ ಶ್ರೀಕುಲಶೇಖರ ಪೈರಮಾಳುಮ್ 5) “ನಿನ್ನೆಯೇ ತಾನ್ನೇ ಇನ್ನೀಳ್ ಶೆಲ್ವಂನೇಣ್ಣಾದಾನ್‌ತನ್ನೆಯೇ ತಾನ್ ನೇಣ್ಣುಂ ಶೆಲ್ವನ್ನೋಲ್” ಎನ್ರು ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ದಾರ್. 6) “ಅಭಿಲಷಿತದುರಾಪಾಯೇ ಪುರಾ ಕಾಮಭೋಗಾ ಜಲಧಿಮಿವ ಜಲಾಘಾಸ್ತೇ ವಿಶನ್ತಿ ಸ್ವಯಂ ನಃ” ಎನ್ರು ಈಶಾಣಾನುಮ್ ತಾನುರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ಸ್ತೋತ್ರತ್ತಿಲೇ ನಿಬನ್ಧಿತಾರ್. ಇದು ವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷರಾಗ ವಿಶೇಷಾದಿನಿಯತಮ್.

ಅಲ್ಪ ಫಲಪ್ರದಗಳು, ತಚ್ಛರೀರಿಯಾದವನು ಭಗವಂತನು ಪೂರ್ಣ ಫಲಪ್ರದನು, ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ “ಆರ್ತೋ ಜಿಜ್ಞಾಸು ರಥಾರ್ಥಿಣಿ” ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಫಲಾಂತರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ - ಅಂದರೆ ಒಬ್ಬಕಾಮ, ಸ್ತ್ರೀಕ ಸ್ವರ್ಗಾದ್ಯೈಶ್ಚರೈಗಳಿಗೂಕೈವಲ್ಯ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೆ (ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದರೆ) ಆ ಫಲಗಳು ಅತೀಯತಗಳು - ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದವು ಸಾರಾಸ್ವಾದಿನೀವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ವಿಕಲ, ಪೂರ್ಣ, ಅತೀಯತ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ವಿಕಲ - ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಫಲವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಲಭಿಸುವುದು. ಪೂರ್ಣ - ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ತಿ ಲಭಿಸುವುದು ಅತೀಯತ - ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದದ್ದು ಅಥವಾ ವೀಲವೆಂದರೆ ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಪಾಪಕ್ಷಯವು ಉಂಟಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ಪರೈವಾಗದೆ ಇರುವುದು ಪೂರ್ಣವೆಂದರೆ ಅನುಷಂಗಿಕ ಪಾಪಕ್ಷಯ ದ್ವಾರಾ ಮೋಕ್ಷ ಪರೈವಾಗುವುದು ಅತೀಯತವೆಂದರೆ ಮೋಕ್ಷಪರೈವಾಗಿ ಸ್ವರೂಪತಃ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಆಗಿರುವುದು ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ ಇದ್ವಿತೀಯ ಯೋಜನೆಯು ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಚಂದ್ರಿಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದದ್ದು

ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರ ವ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ, a) ಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲವವನು ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅಲ್ಪ ಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. b) ಪ್ರತಿಬಂಧನು ಕ್ಷುದ್ರಫಲಗಳಿಗೆ ಆಸಪಟ್ಟು ಅವು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆಯೆಂದು, ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಂದಿ ಎವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆಶ್ರಯಿಸುವವನು. ಅವನಿಗೆ ಆ ಫಲಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ c) ಈ ಪ್ರತಿಬಂಧನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯಾದಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಬಹುದು ಈ ಫಲಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯೈಶ್ಚರೈಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದವು

ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನರಾಯ್ - ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನ ರಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೂ, 4) ಶರೀರಾರೋಗ್ಯಮರ್ಛಾಂಶ್ಚ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಆ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಗಳು ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವುವು, ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅನು ಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನುಳ್ಳಂಥ “ಕುಲಶೇಖರ ಪೈರಮಾಳ್”ರವರೂ 5) ನಿನ್ನೆಯೇತಾನ್‌ನೇಂಡಿ ಎಂಬ

3) ಚತುರ್ವಿಧಾ ಭಜಂತೇ ಮಾಂ ಜಗಾಸ್ಕೃತಿನೋಽರ್ಜುನ |

ಆರ್ತೋಜಿಜ್ಞಾಸುರಥಾರ್ಥಿಣಿ ಜ್ಞಾನೀತ ಭದರ್ತರಭಃ ||

ಗೀತ 7-16

ಎಲೈ ಆರ್ಜುನನೇ ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸದೆ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು ಸುಕೃತಿಸಿ ಆವರುಗಳು ಸಾಲ್ವ ವಿಧ ೧ ನೂರನ ವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಪೇಕ್ಷಿ-ಅರ್ಥಾರ್ಥಿ, ೨ ಭೃತ್ಯ-ಸುಕವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪುನಃ ಹೊಂದಲಿಡಿಸುವವನು - ಆರ್ತ, ೩ ಜೀವಾತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಡಿಸುವವನು - ಜಿಜ್ಞಾಸು ೪. ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ನನ್ನನ್ನೇ ಪಡೆಯಲಿಡಿಸುವವನು - ಜ್ಞಾನಿ,

4), 5), 6),

ಪು ತಿ ನೂ

ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ, ಕೃಪೆಮಾಡಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ (6) ಅಭಿಲಿಖಿತದುರಾಪಾ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಈಶಾಂಡಾನ್ ಎಂಬುವರು ತಾವು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಹೇಳಿರುವ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ, ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇದು ವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಭೋಗಗಳು ಉಪಕರಿಸಲಾದಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯತವಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ, ಆ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಮಾಯಾರೇತಿ, ಜ್ಯೋತ್ ಜೀವತಿ, ನಾನ್ಯಾವರಪುರುಷಾಃ ಸ್ವೀಯಂತೇ. ಅನ್ನ ವಾ ನನ್ನಾದೋ ಭವತಿ. ಭಾತಿಚ ತಪತಿಚ ಕೀರ್ತ್ಯಾ ಯೇಸಾ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸೇನ, ಎಂದು ಅನುಷಂಗಿಕ ಫಲಗಳ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ನಿಯತಗಳು. ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೆ ಅಂದರೆ ಸರ್ವಮಾಯಾರೇತಿ - ಪೂರ್ಣಾಯುಸ್ಸಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ಜ್ಯೋಗ್ವೀವತಿ - ಆರೋಗ್ಯ ದಿಂದ ಕೂಡಿ ಇರುತ್ತಾನೆ ಇವನ ಸಂತತಿಯು ಸ್ವೀಕೃತವಾದುದಿಲ್ಲ ಬರುವುದು ಅನ್ನ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಾನೆ ಯರನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸು, ಕೀರ್ತಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ

ಇಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಿಶೇಷ ರಾಗವಿಶೇಷ ನಿಯತಮ್ ಎಂಬ ಶ್ರೀದೇಶಿಕರ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗೆ ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವರ ಸಾರಕಾಮುದೀ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಹೀಗಿದೆ, ಅದಾಗಿ - "ಪ್ರಸನ್ನರಿಗೆ ಅನುಷಂಗಿಕವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಅನಿಯತ. ಕುಲಶೇಖರಾಚಾರ್ಯನು ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವೇಕ್ಷೆಯು ಇರಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಪರಮಕಾರಣಿಕನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಆ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಭಗವದ್ಭಾಗವತ ಸಾಜಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ಮಧುವಿದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವರಿಗೆ ನಿಯತ. ದುರಾದ್ಯಾಪಸಾನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೂ ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಯು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಬಾಕಿಯವರಿಗೆ ಅನಿಯತವು ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭಕ್ತಿಯೋಗನಿಷ್ಠರಾದ ರೈಕ್ಷರು ಕಾರ್ಪಣ್ಯದಿಂದ (ಬಡತನ) ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಮಧುವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇವಲೋಕ ಐಶ್ವರ್ಯವು ನಿಯತವಿಲ್ಲ ಮಧುವಿದ್ಯೆಯು ಹೇಳುವ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಪಾರತಾಕಿಕವಾದದ್ದು ನಿಯತವೆಂದು ಆದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಐಹಲೋಕಿಕವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು ನಿಯತವಾದುವು ಈ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ-ತಾರಿಕಾ ಅನ.ತಾರಿಕಾ ಎಂಬ ಮಂತ್ರಾಂತರಗಳು, ವಿಷ್ಣುಪತ್ನಿಯೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ವಿಶೇಷ್ಯಭೂತಳನಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತವೆ ಆ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಪ್ರಕಾರ ಭೂಮನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಪ್ರಕಾರಣಿ ಅಂತಹ ಮಂತ್ರ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಕರಣಮಂತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಅನುಸಂಧಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥೋಪಾಸನವೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋ ವಿಹಿತವಾಗಿವೆ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯಭಾವ

4 ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮ (74-43) ಭಗವಂತನನ್ನೇ ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲೆಣಿಸುವ ಆ ಭಗವಂತನು, ಶರೀರಾರೋಗ್ಯ, ಹಣಕಾಸುಗಳು, ಐಹಿಕವಾದ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಇವರುಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

5. ನಿಷ್ಕೆಯೇ ತಾನ್ ವೇಂಡಿ ನೀಳ್ ಶೆಲ್ಪಂವೇಂಡಾದಾನ್ ತನ್ನೆಯೇ ತಾನ್ವೇಂಡುಮ್ ಶೆಲ್ಪಂ ಪೋಲ್ ಮಾಯತ್ತಾಲ್, ಮಿನ್ನೆಯೇ ಶೇರ್ ತಿಹರಿ ವಿತ್ತವ ಕೋಟ್ಟುಮ್ ನಿನ್ನೆಯೇ ತಾನ್ವೇಂಡಿ ನಿರ್ದನಡಿಯೇ ನೇ

-(ಪರಮಾಳ್ ತಿರು 5-9)

ವಿತ್ತವಕ್ಕೋಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ಬಹಳ ದೀರ್ಘಕಾಲವಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ತನಗೆ ಬೇಡವೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಆ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಲಭಿಸುವಂತೆ, ಬಹಳ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ

6 ಯಾವ ಕಾಮಭೋಗಗಳು ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಸಿಗಲಿಲ್ಲವೋ, ಅವುಗಳು ಈಗ, ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ, - ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನರಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತವೆ. ನಮಗೆ ಭಗವತ್ಸಮಾಶ್ರಯಣದ ಫಲವಾಗಿ ತಾವಾಗಿಯೇ ಆ ಬಹಳ ಫಲಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದರ್ಥ.

ವೈತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೂ, ವಿಷ್ಣುಪತ್ನೀ ಎಂಬ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಉಪಾಸನವೂ ಅಂತರ್ಹಿತ. ಪಂಚಾಗ್ನಿ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಸ್ವಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾರಕ ಪರಮಾತ್ಮೋಪಾಸನದಂತೆ, ಪರಮಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾರಕ ಸ್ವಾತ್ಮೋಪಾಸನವೂ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವು ಆದರೆ ಕೈವಲ್ಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವು ಫಲವಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಾರಿಕಾನು ತಾರಿಕಾದಿ ಶ್ರೀಮಂತ್ರಕರಣಕ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೇಕಾರ್ಥರು ಅವರ ಅನುಗ್ರಹವು ಸಮಾನ. ಇಬ್ಬರೂ ಅನುಗ್ರಹಕರು ಆದರ ಶ್ರೀಮಂತ್ರವುಕರಣ ಮಾತ್ರವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಿವಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಐಹಿಕ ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವು ನಿಯತ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ದ್ವಯಾದಿ ಭಗವಂತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕರಣಮಂತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿ ಉಪಾಸನೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಐಹಿಕ ಭೋಗವು ನಿಯತವಲ್ಲ. ಈ ವೈವಸ್ಥೆಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಹೀಗೆ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯ ಭಾವಗಳ ವೈತ್ಯಾಸ ಮಾತ್ರವನ್ನು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು “ಶ್ರೀಯಂನಾಮಾ ಪ್ರಪದ್ಯೇತ ದೇವಂವಾವುರೂತ್ತಮಮಾ”, ಎಂಬ ವಚನವು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನಾಗಲಿ, ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನಾಗಲಿ ರರಣಹೊಂದಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಯಂ ಎಂಬುದು “ವಿಷ್ಣುಪತ್ನಿ” ಎಂಬ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ದೇವಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ, ಎಂಬುದು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಎಂಬ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣುಪತ್ನೀ ಎಂದು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪ್ರಕಾರತ್ವವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪ್ರಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಸ್ವತತ್ವೇಷತ್ವಕ್ಕೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪತಿಪಾರವ್ಯಕ್ಕೂ ಕುಂದುಕ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಪಂಚಾಗ್ನಿ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮಾತ್ಮಕಸ್ವಾತ್ಮೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ನಿಧಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಜೀವಾತ್ಮಾವಿನ ಭಗವತ್ಪೇಷತ್ವಕ್ಕೆ ಕುಂದುಕವೇನೂ ಬರಲಾರದ್ದಲ್ಲವೇ. ಹೀಗೆ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧೋಪಾಸನಾಂಶದಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪವಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೆಲವರು ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರವು ಅನಾದರರೇಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ನೆಹಿಸದೆ ಆ ತಂತ್ರವನ್ನು ಅಪ್ರಮಾಣಿಕವೆಂದು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಹೇಳುವ ಮಾತು. ವೇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಗಳಿಗೂ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರೂ ಆಳವಂದಾರ್ಪನರೂ ಕೊಟ್ಟಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಲ್ಲ ಮೇಲೂ ತಾರಿಕಾ, ಅನು ತಾರಿಕಾ, ಎಂಬ ಶ್ರೀಮಂತ್ರ ನಿಷ್ಕರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರೂ ಶ್ರೀ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ

1. ಅಸ್ಯಶಾನಾತ್ಮಮಸಿ ಜಗತಃ ಸಂಪ್ರಯಂತೀ ಮುಕುಂದಂ,

ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಪದ್ಮಾ ಜಲಧಿ ನನಯಾ ವಿಷ್ಣು ಪತ್ನೀಂದಿರೀತಿ |

ಯನ್ನಾಮಾನಿ ಶ್ರುತಿ ಪರಿಪಣಾ ನೈವಮಾರ್ಚಯಂಕಃ

ನಾನರ್ತಂಕೇ ದುರಿತ ಪವನ ಪ್ರೇರಿತೇ ಜನ್ಮ ಚಕ್ರೇ || ಎಂದು ಪುನಃ ಜನ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತವುದಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು “ವಿಷ್ಣು ಪತ್ನೀ” ಎಂಬ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರ ವಿಷಯವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ, ಎಂಬುದು ನೈಷ್ಠ. ಆದ್ದರಿಂದ “ವಿದ್ಯಾವಿಶೇಷರಾಗ ವಿಶೇಷ ನಿಯತ” ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗೆ ಇದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂಬುದು ಅಚಾರ್ಯರವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ರಾಗ ವಿಶೇಷಾದಿ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ “ಆದಿ” ಶಬ್ದವು ರಾಗ ವಿಶೇಷ ಹೇತು ಭೂತವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

1) ಎಲೈ ಮೂಲಯೇ ನೀನು ಈ ಪೂಜೆಗೆ ಈಶಾನೆ ಅಧಿಪತಿ, ಮುಕುಂದನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪದ್ಮಾ ಜಲಧಿ ತನಯ, ವಿಷ್ಣು ಪತ್ನಿ, ಇಂದಿರಾ ಎಂದು ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರು ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪ ಎಂಬ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಜನ್ಮ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವುದಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಸಂಸಾರ ಪರಿಭ್ರಮಣವಿಲ್ಲದೆ ಅದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಶ್ರೀಸ್ಮೃತಿ (ಶ್ಲೋ 8)

ಉಕ್ತಾರ್ಥೇಷು ದ್ರಾಮಿಡ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ

ಇಪ್ಪಡಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಂಕುಮ್ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಹಕ್ಕು ಮುಣ್ಣಾನ ವಿಶೇಷಜ್ಞೈ (೧) “ಎವ್ವೆರು ಮಾನುಣ್ಣು ಮಿಠ್ಠುನ್ನವೆಚ್ಚಿಲ್ ದೇವರಲ್ಲಾ ದಾರ್ ತಾಮುಳರೇ ?” ಎನ್ನುಮ್, (೨) “ನಾನ್ಮಹನ್ನೈ ನಾರಾಯಣ್ ಪಡೈತ್ತಾನ್ ನಾನ್ಮಹನುಮ್ ತಾನ್ಮಹಮಾಯ್ ಶಚ್ಚರನ್ನೈ ತ್ತಾನ್ನಡೈತ್ತಾನೆನ್ನುಮ್” (೩) “ಮೇವಿತ್ತೊಱುಮ್ ಪಿರಮನ್ ಶಿವನಿನ್ನಿರನಾದಿಕ್ಕಲ್ಲಾ ಮ್ ಸಾಭಿಕ್ಕಮಲಮುದರ್ ಕ್ಕಿಜ್ಜೀ” ಎನ್ನುಮ್ (೪) “ತೀರ್ತ್ತನುಲಕಳನ್ನ ಶೇವಡಿ ಮೇಲ್ ಪೂನ್ದಾಮಮ್, ಶೇರ್ತ್ತಿಯವೈಯೇ ಶಿವ ನ್ನುಡಿ ಮೇಲ್ತಾನ್ಮಣ್ಣು | ಪಾರ್ತ್ತಾನ್ ತೆಳಿನ್ನೊಱ್ಱಿಂರಪೈನ್ನೂಯಾ ಪೆರುಮೈ” ಎನ್ನುಮ್, (೫) ವಾನವರ್ ತನ್ನೈಯಾಳುಮವನುಮ್, ನಾನ್ಮಹನುಮ್ ಶಡೈಮುಡಿಯುಣ್ಣು ಮ್ | ಶೆನ್ನೈ ಯಾಲವನ್ನಾದಶಚ್ಚಯ್ಯಾನ್ ಶ್ತೇತ್ತಿತ್ತಿರಿವರೇ” ಎನ್ನುಮ್. (೬) “ಪೇಶಿನಿನ್ ಶಿವನುಕ್ಕುಮ್ ಪಿರಮನ್ ಸಕ್ಕುಮ್ ಪಿರರ್ಕ್ಕುಮ್ ನಾಯಕನವನೇ” ಎನ್ನುಮ್, (೭) “ಒಟ್ಟೈವಿಡೈಯನುಮ್ ನಾನ್ಮಹನು ಮುನ್ನೈಯರಿಯಾ ಪೈರುಮೈಯೋನೇ” ಎನ್ನುಮ್. (೮) “ಎರುತ್ತಕ್ಕೊಡಿಯುಡೈಯಾನುಮ್ ಪಿರ ಮನು ಮಿನ್ನಿರನುಮ್ ಮುಠ್ಠುನೊರುತ್ತರುಮಿಪ್ಪಿರವಿ ಎನ್ನುಮ್ ನೋಯ್ ಕ್ಕುಮರುನ್ದರಿವಾರು ಮಿಟ್ಟೈ” ಎನ್ನುಮ್ ಫಲಮುಕಜ್ಜಿಳಾಲೇ ಅರುಳಿಚ್ಚೆ ಯ್ದಾರ್ಹಳ್ಳ.

ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯ - ಆಳ್ವಾರುಗಳು ಅನು ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿರುವ ಕ್ರಮ.

ಅನಂತರ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಇರುವ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು, ಆಳ್ವಾರುಗಳು ತಿಳಿಸಿರುವ ಪಾರುರಗಳಿಂದ “ಇಪ್ಪಡಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ನುಕ್ಕುಮ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಹೀಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಉಂಟಾದ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು—ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು, 1) ಎಂಬೆರು ಮಾನುಂಡು ಮಿಠ್ಠುನ್ನ, ಭಗವಂತನು ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ನುಂಗಿ ಕಾಪಾಡಿ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ 2) ನಾನ್ಮಹನ್ನೈ ನಾರಾಯಣನ್ ಪಡೈತ್ತಾನ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾಗಿಯೂ 3) ಮೇವಿತ್ತೊಱುಮ್ ಪಿರಮನ್ ಶಿವನ್ ಇತ್ಯಾದಿ, ಯಾಗಿಯೂ 4) ತೀರ್ಥನುಲ ಕಳನ್ನ ಶೇವಡಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ, 5) ವಾನವರ್ ತನ್ನೈಯಾಳುಮವನುಂ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ 6) ಪೇಶಿನಿನ್ ಶಿವನುಕ್ಕುಂ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ, 7) ಒಟ್ಟೈವಿ ಡೈಯನುಂ ನಾನ್ಮಹನುಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾಗಿಯೂ 8) ಎರುತ್ತಕ್ಕೊಡಿಯುಡೈಯಾನುಂ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕೃಪ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ

1) ನಿಲ್ಲಾದ ಗೆರುವೆಳ್ಳುಂ ನೆದುವಿಶಂವಿನ್ ಮೀದೊಡಿ ಎಮಿರ್ನ್ ಕಾಲಮ್ ಮಲ್ಲಾಂಡ ತಡಕ್ಕೈಯಾಲ್ ಬುರಂಡ ಮಹಪ್ಪದಾತ್ರ ಕಾಲತ್ತು ||
ಅನ್ರು ಎಲ್ಲಾರು ಪುರಿಯಾರೋ ಎಂಬೆರುಮಾನುಂಱುಮಿಠ್ಠುನ್ನ ಎಚ್ಚಿಲ್ ದೇವರ್ ಅಲ್ಲಾದಾರ್ ತಾಮುಳರೇ ಅವನರುಳೇ ಉಲಕಾವದರಿಯೇರ್ಹಳ್ಳ ||

ಪರಿಯಾಳ್ವಾರ್ ತಿರು (11-6-2)

ಮಹಾ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಅಂಡಗಳೆಲ್ಲಾ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಡಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಭಗವಂತನು ಪುನಃ ಪ್ರಂಪಚಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಅವನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಡದೆ ಇರತಕ್ಕ ದೇವತೆಗಳೆಂಟೇ. ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನುಂಗಿ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಉಗುಳಿದನು ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ ಈ ಪ್ರಂಪಚವನ್ನು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನು ಅವನೇ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಇರುವುದೇ

2) ರಿಂದ 8) ಪು. ತಿ, ನೋ.

- 2) ನಾನ್ಮಹಸ್ಯ ಸಾರಾಯಣನ್ ಪಡ್ಯತ್ತಾನ್ ನಾನ್ಮ ಹಮಮ್
ತಾನ್ಮಹಮಾಯ್ ಶಂಕರನ್ಯ ತ್ತಾನ್ ಪಡ್ಯತ್ತಾನ್ ಯಾನ್ಮಹಮಾಯ್
ಅಂದಾದಿ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಅರಿವತ್ತೇನಾಳ್ವ ಪೊರಂಗೆ
ಶಿಂದಾಮಲ್ ಕೋಶ್ವಿನೀರ್ ತೇರ್ದು

(ನಾನ್ಮ ತಿರು. 1)

ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು ಸಾರಾಯಣನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಆ ಚತುರ್ಮುಖನು ತಾನು ದ್ವಾರಭೂತನಾಗಿ ಅಂದರೆ ತನಗೆ ಅಂತರ್ರಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಮೂಲಕ ಶಂಕರನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು ಆ ಭಗವಂತನ ಮುಖವಾಗಿ, (ಅವನು ಅಂತರ್ರಾಮಿಯಾಗಿರಲು) ಅಂದಾದಿಯಾದ ಈ ಪಾತುರಗಳಿಂದ ಆಮಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ ಇದನ್ನು ಸಾರಾ ಸಾರ ವಿವೇಕ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ. ಅಸುರ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸದೆ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ

- 3) ಕೂವಿಕೊಳ್ಳುಯ್ಯಂದಂದೋ ಎಸ್ ಪೊಲ್ಲಾ ಕರುಮಾಣಕ್ಕಮೇ
ಆವಿಕ್ಕೋರ್ ಪತ್ತುಕ್ಕೊಯಿ ನಿನ್ನಲಾಲ್ ಅರಿಹಿಗ್ಗಿಲೇನ್ ನಾನ್.
ಮೇವಿತ್ತೊಮ್ಮಮ್ ಪಿರಮನ್ ಶಿವನ್ ಇಂದಿರನಾದಿಕ್ಕಿಲ್ಲಾಮ್
ನಾವಿಕ್ಕಮಲಮುದರ್ ಕಿತ್ತಂಗೇ ಉಂಬರಂದದುವೇ ||

(ತಿರುವಾಯ್ 10-10-3)

ಸೃಹರೆಯವಾದ ನೀಲಮಾಣಕ್ಕದಂತೆ ನನಗೆ ಸ್ವಹಣೆಯವಾದವನೇ ಈ ನನ್ನ ಆತ್ಮಾವಿಗೆ ಉರು ಕೋಲು ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ನೀನೇ ಆಶ್ರಯ ಭೂತನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ, ಶಿವ, ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವರ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣ ಭೂತವಾದ ಸಾಧಿ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಗಡ್ಡೆಯಾದವನೇ-ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣ ಭೂತನೇ ಎಂದರ್ಥ ಹಾಗೆಯೇ ಇರ್ಮೂಗಗಳ ಸತ್ತ್ವಾಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಭೂತನೇ-ಅದಾಗಿ ಸಮಪ್ರಚೀತನು ಚೇತನಗಳ ನಿಯಾಮಕನೇ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರ ಮಾಡಿಕೋ ನೀನೇ ಬಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು

- 4) ತೀರ್ಥನುಲಹಳಂದ ಶೇವಡಿ ಮೇಲ್ ಪೊಂದಾಮಮ್
ಶೇರಿಯವೈಯೇ ಶಿವನ್ ಮುಡಿ ಮೇಲ್ ತಾನ್ ಕಂಡು |
ಪಾರ್ಥನ್ ತೆಳಿಂದೊಳ್ಳಿಂದ ಪೈಂದುಗ್ಗಿ ಯಾನ್ ಪೆರುಮೈ
ಮೇರ್ತು ಮೊರವರಾಲ್ ಮೇಶಕ್ಕಿಡಂದದೇ ||

(ತಿರುವಾಯ್ 2-8-6)

ಬಹಳ ಸಂಕುಲವಾದ ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದ ನಡುವೆ ಅರ್ಜುನನು ಊಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊವಲು ಶಿವ ಪೂಜೆ ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಲು, ಈ ಮಧ್ಯೆ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪೃಥ್ವಿ ಎಂದ ಅರ್ಚನು ಎನ್ನಲು ಅರ್ಜುನನು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪಾದಗಳಿಂದ ಅಳಿದು ಉಪಕರಿಸಿದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹೂವುಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿದನು ಸಾಯಂಕಾಲ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ತಾನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಿಸಿದ ಹೂವುಗಳ್ಳೇ ಶಿವ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದನು ಲಗ ಎವನಿಗೆ ಶುಳಿಸೀಮಾಲಾಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾರವನು ಎಂಬುದು ನಿಜವೆವೆಯಿತು ಅಂಥವ ಭಗವಂತನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಬೇರೆಯಾರಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು.

- 5) ವೈಮ್ಮಿ ನುಮ್ಮನತ್ತನ್ನು ಯಾನುರೈಕ್ಕಿಪ್ಪ ಮಾಯವಸ್ ಶೀ ರೈಯೈ
ಎಮ್ಮನೋರ್ಹಳ್ ಉರೈಪ್ಪದನ್ ಅದು ನಿರೈನಾಳ್ ತೊರುಮ್
ವಾನದರ್ ತಮ್ಮ ಯೊಳುಮವನುಂ, ನಾನ್ಮಹನುಂ, ಶಡೈಮುಡಿಯಣ್ಣಲುಂ
ಶವೈಯಾಲ್ ಅವನ್ ಪಾದ ಪಂಗಯಂ ಶಿಂದಿತ್ತೇತ್ತಿತ್ತಿರಿವರೇ ||

(ತಿರುವಾಯ್ 3-6-4)

ನಾನು ಹೇಳುವ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಭೂತನಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಇದನ್ನು ನನ್ನಂಥವರು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದೇನಿದೆ ಅದಿರಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪನಾದ ಇಂದ್ರನೂ, ಚತುರ್ಮುಖನೂ ಜಟಾಧಾರಿಯಾದ ಶಿವನೂ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಋಜುವಾದ ಅಂದರೆ ಅವನೇ ಪರದೇವತೆ ಯೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ

1) ಅದಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಹಾಗೆ ಅವನು ನುಂಗಿ, ಪುನಃ ಹೊರಗೆ ಕಕ್ಕಿದ ಎಂಬುದಾದ ದೇವತೆಗಳು ನಿನ್ನಹ ಬೇರೆಯಾರದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತು ರೂಪಕ ಅವನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟವ. 2) ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು ನಾರಾಯಣನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಆ ಚತುರ್ಮುಖನು ಭಗವಂತನ ತಾರ ರೂಪಿಯಾಗಿ ಶಂಕರನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. 3) ಭಗವಂತನು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಾಗಿ ಲೋಕಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪಾಲನೆಗೆ ತಂದನು. ಆಗ್ನಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಆ ವಾದಕ್ಕೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ಆ ಅಭಿಷೇಕ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಶಿವನ ಪಾಲನೆಗೆ ಸೇರಿಸಲು, ಶಿವನು ಮಂಗಳಕರನಾದನೆಂದು, "ಯಚ್ಚಾಚನಿಸೃತ ಸರಿತ್ವೈ ವರೋದಕೇನ ತೀರ್ಥೇನಮೂರ್ಧ್ನಿನ ಶಿವಸ್ಮಿ ವೋಽಭೂತ್" ಎಂದು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಶುಕರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. 4) ಪರದೇವತೆಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಇತರರಿಗೂ ಭಗವಂತನೇ ನಾಯಕನು. ಅವರುಗಳು ಆ ಭಗವಂತನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಸು. ವ್ಯಷಭಧ್ವಜನೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ, ಇತರರೂ ಸಹ ಸಂಸಾರವೆಂಬವ್ಯಾಧಿಗೆ ಏನು ಔಷಧಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಸು-ಅಂದರೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಉಳ್ಳವರಲ್ಲ. 5) ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರನೂ, ಚತುರ್ಮುಖನೂ, ಜಟಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ರುದ್ರನೂ, ಋಷಿವಾಗಿ ಅಂದರೆ ತಾವು ತನಿಗೆ ದಾಸ ಭೂತರು, ಅವನೇ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದವನು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಭಗವಂತನ ವಾದವದ್ಯಾಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. 6) ಪರತತ್ವವೆಂದು ಇತರರಿಂದ ಹೇಳಿ ಶಿವನಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಅವನೇ ನಾಯಕನು. 7) ವ್ಯಷಭವಾಹನನೂ, ಚತುರ್ಮುಖನೂ ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿ ಹಿರಿಮೆಯುಳ್ಳವನೇ. 8) ವ್ಯಷಭಧ್ವಜನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಇಂದ್ರನೂ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಈ ಸಂಸಾರ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಸುನ್ನು ತಿಳಿಯರು.

•ಶನಿನಿ ಶಿವನುಕ್ಕುಂಘಿರಮನ್ ತನಕ್ಕುಂ ಖರಂಕುಂ

•ಸುಕನವನೇ ಕಪಾಲನನ್ ಮೋಕ್ಷತುಕ್ತುಂಘು ಕೋಮಿನ್ |

•ಶಮಾಮದಿಳ್ ಶೂನ್ಯವೃಕ್ಷಕಾಯ ತಿರುಕ್ಕುರುಹೂರದನುಳ್

ಶನ್ ಪಾಲೋ-ರವಂ ಪರೈದಲ್ ಎನ್ನಾಮದು ಇಲಂಗಿಯರ್ಕೇ ||

ತಿರಂವಾಯ್ (4-10-4)

ರಜಿಪನೇ ಎಂದು ಕೆಲವರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಶಿವನಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೂ, ಇತರರಿಗೂ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ ಸು, ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲ ಮೋಕ್ಷ ವೃತ್ತಾಂತದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ. ಅದಾಗಿ ರುದ್ರನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಪಾಲೆಯಿಂದನ್ನು ಕೋಪದಿಂದೇ ರಕಲು ಆ ರಲೆಯು ರುದ್ರನ ಕೈಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅವನ ರಕ್ತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೀರಿತೋಡಗಿತು, ಅದರಿಂದಾಗಿ ಶಿವನು ಸಾವಿ ರರ್ಪ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು, ಪಾರ್ವತಿಯು ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ, ಬದರಿಕಾರವದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಲು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಮಗುವಿನವಾದ ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ತೋರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲ ರಿತಿ ಹೇಳಿದನು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲವು ಶಿವನ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾರಾಯಣನ ಕೈಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವ ವಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನು ಅಂತರ್ಧಾನ ಮಾಡಿದನು. ಶಿವನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು ಈ ವೃತ್ತಾಂತದಿಂದ, ಶಿವನೂ ರ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಪರವರಾಗಿ ಪೂರ್ವಾಪಗಣದ ಕೂಡಿದವರು ನಾರಾಯಣನೇ ಅವನು ರಕ್ತಕು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ

ಪ್ರಿವಿ ದೈಯನುಂ ನಾನ್ಮಹನುಂ ಉನ್ನೈಯ್ಯರಿಯಾ ಪೈರುಮೈಯೋನೇ

ಉತ್ತಿಉಲ ಹೆಲ್ಲಾಂ ನೀಯೆಯೊಪಿ ಮೂನೈ ಗ್ರುತ್ತಾಯ ಮುದಲ್ಪನೆಯೋ :

ಸ್ತಿದು ಪಾಣಾಳ್ ಇವರೈನೈಣ್ಣಿ ಅಂಜನಮನ್ ತಮರ್ ಪಟ್ಟಿಲುತ್ತು

ತ್ತೈಕ್ಕು ನೀ ಎನ್ನೈಕ್ಕಾಕ್ಕು ವೇಂಡುಮ್ ಅರಂಗತ್ತರವರಣೈಪ್ಪಳಿಯಾನೇ ||

8) ಪು. ತಿ. ನೋ.

ರಹಸ್ಯತ್ರಯತ್ತಿಲ್ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾನು ಸಂಧಾನ ಸ್ಥಲಂಗಳ್

ಇಪ್ಪರದೇವತಾಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಮುನು ತಿರುಮುನುತ್ರಿಲ್ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರತ್ತಿಲುಮ್ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಲುಮ್, ದ್ವಯತ್ತಿಲ್ ಸನಿಶೇಷಣಜ್ಜಿಳಾನ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಜ್ಜಿಳಿಲುಮ್, ಚರಮಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲ್ “ಮಾಂ” “ಅಹಂ” ಎನ್ಹಿರ ಶಬ್ದಜ್ಜಿಳಿಲುಮ್. ಅನುಸಂಧೇಯಮ್.

ಪರದೇವತಾ ನಿಶ್ಚಯಮುನು - ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವಮುನು

ಇದ್ದೇವತಾ ನಿಶೇಷ ನಿಶ್ಚಯ ಮುಂಡೆಯನನಕ್ಕಲ್ಲದು (೧) “ಕಣ್ಣ ಕಣ್ಣಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಯೋರ್ ಕಣ್ಣೇ” ಎನ್ನುಮ್, (೨) “ಕಳ್ಳಿನಾಯ್ ತುನ್ನಮ್ ಕಳ್ಳಿಯಾದೊಗ್ಗಿವಾಯ್ ಕಳ್ಳಿ ಕಣ್ಣತ್ತಿಲೇ” ಎನ್ನುಮ್, (೩) “ಅವಿಕೋರ್ ಪುಣ್ಣುಕ್ಕೊಮ್ಮ ನಿನ್ನಲಾಲರಿ ಹಿನ್ನಿಲೇಯಾ” ಎನ್ನುಮ್, (೪) “ತರು ತುಯರವ್ ತಡಾಯೇಲುನ್ ಶರಣಲ್ಲಾಲ್ ಶರಣೆಲ್ಲೆ” ಎನ್ನಿ ರತಿರುಮೊಗ್ಗಿ ಮೊದಲಾನವ ತ್ತಿಲುಮ್ ಶೊಲ್ಲುಮ್ ಅನನ್ಯಶರಣತ್ವವಸ್ಥೆ ಕಿಡೈಯಾದು.

ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರತತ್ವ ನಿರೂಪಣೆ

ಅನಂತರ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪರದೇವತಾ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು, ಇಪ್ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಂ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗಿ ಈ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯವು ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿಯೆ ಮೊದಲನೆ ಅಕ್ಷರವಾದ “ಅ” ಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ, “ನಾರಾಯಣ” ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಯ ಮುಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ” “ಶ್ರೀಮತೇನಾರಾಯಣಾಯ” ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ “ಮಾಂ”, “ಅಹಂ” ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಸಂಧೇಯ ದ್ವಯಮುಂತ್ರದಲ್ಲಿ “ಶ್ರೀವಿಶಿಷ್ಟ, ನಾರಾಯಣ” ನನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳೂ ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವಾದ್ದರಿಂದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಆಪಾತ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿವಾಗಿ ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣ, ಮಾಂ, ಅಹಂ ಎಂಬ ವದಗಳಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ

ದ್ವಪದವಾದುದಾದ ರುದ್ರನು ಚತುರ್ಮುಖನು ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನುಳ್ಳ ಭಗವಂತನೇ, ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನಾಗಿ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಣವ ಪ್ರತಿ ಪಾದ್ಯನಾದ, ಜಗತ್ಕರಣ ಭೂತನೇ

ಇದರಿಗೆ ಜೀವಿತ ಕಾಲವು ಮುಗಿಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಭಯಪಡುವಂತೆ ಇರುವ ಯಮಭಟರು ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ಳುವ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಎಲೈ ಶ್ರೀ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವ ರಂಗನಾಥನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು,

8) ಎರುತ್ತುಕ್ಕೊಡಿಯುಡೈಯಾನುಂ ಪಿರಮನು ಮಿಂದಿರನುಂ, ಮಟ್ಟುಮ್

ಒರುತ್ತರುಂ ಇಕ್ಕಿರವಿ ಎನ್ನಂ ನೋಯ್ಕುಮರುಂದರಿವಾರುಮಿಲ್ಲೆ ||

ಮರುತ್ತುವನಾಯ್ ನಿನ್ಮ ಮಾದುಣಿವಣ್ಣಾ ಮರುಪಿರವಿತವಿರ

ತ್ತಿರುತ್ತಿ ಉನ್ ಕೋಯಿರ್ ಕಜೈವೈಹವೈಯ್ ತಿರುಮಾಲಿರುಂಜೋಲೈ ಯೆಂದಾಯ್ ||

ಪ್ರಕೃತ ದ್ವಜನೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ, ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಸಹ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜನವೆಂಬ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಔಷಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯರು ಈ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವ ವೈದ್ಯನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೇ ರತ್ನದ ಹಾಗೇ ಪರಮ ಸುಲಭನೂ ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತನೂ ಆದ ತಿರುಮೋಲಿರುಂಜೋ ಲೈಯಿನಲ್ಲಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಪುನರ್ಜನ್ಮವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸು, ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು

1) ತಿಗ್ಗನ್ ವೀಡು ಮುದಲ್ ಮುಗ್ಗುದುಮಾಯ್

ಎಣ್ಣೆನ್ ಮೀದಿಯ ನೆಂಬಿರುಮಾನ್ |

ಮಾಣ್ಣಂವಿಣ್ಣು ಮಲ್ಲಾ ಮುಡುನುಂಡ

ನಮ್, ಕಣ್ಣನ್ಕಣ್ ಅಲ್ಲದು ಇಲ್ಲೈಯೋರ್ ಕಣ್ಣೇ ||

(ತಿರು 2-2-1)

ಮೋಕ್ಷವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಗೆ ನಿರ್ವಾಹಕನಾಗಿ, ಚಿಂತಾತೀತನಾಗಿ, ಭೂಮ್ಯಂತರಿಕ್ಷಾದಿ ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಂದು ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಿದ, ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲದೆ ಬೇರ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ

(2), (3), (4) (ಪು ತಿ ನೂ)

ಭಗವತ್ಪುರಮ್ಯವು ವಿಷ್ಣು ನಿಷ್ಕವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬುದು ಶ್ರೀ ನೂತ್ತಿಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಇದರಿಂದಾಗಿ 'ಲಕ್ಷ್ಮೀ' ವಿಶೇಷಣ ರಹಿತವಾಗಿ ಶರಣ್ಯ ರತ್ನವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವವರಿಗೆ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರ ಶರಣಾಗಮ್ಯ ನಿಷ್ಕವಾಗದೆ ಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗತೃವೇಕ್ಷೆಯ ಏರ್ಪಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷವೆಂಬಂಟು.

ಪರದೇವತಾ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವವಿಲ್ಲ

ಈ ಪರದೇವತಾ ನಿಶ್ಚಯ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ 1 ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದಂಥ ಇಲ್ಲಿಯೋರ್ ಕಣ್ಣೇ-ಕೃಷ್ಣನ ರಕ್ಷಕನು, ಅನನ್ಯದ ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ, 2 ಕಳ್ಳೆವಾಯತುನ್ನಮ್-ಸಂಸಾರ ದುಃಖವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸು, ಅಥವಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಡ, ನನಗ ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವೂ ತಿಳಿಯದು, ಎಂದೂ, 'ಅವಿಶ್ವಾರ್ಥ ತ್ವಕ್ಕೊಂಬು...ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವ ನನಗ ಹಿಡಿಕೋಲು ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದೂ 4 ತರು ತುಯರಂತ ಡಾಯೇಲ್ - ಬರುವ ದುಃಖವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸದಿದ್ದರೂ ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಒತ್ತು ಪಾಪರಗಳಲ್ಲಯೂ ಆತ್ಮಾರುಗಳು ಕೃಪಿಸಾಡಿ ಹೇಳಿರುವ ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಉಂಟಾಗಲಾರದು ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವ - ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದ ಇರುವಿಕೆ. "ಮುದಲಾನ" ಶಬ್ದದಿಂದ "ಕೊಂಡಪೆಂಡೀರ್ ಮಕ್ಕಳ" ಎಂದು ಆರಂಭಿಸುವ ತಿರುಮಯ್ ಮೂಗ್ಗಿ ಒಂಭತ್ತನೇ ಶತಕದ, ಮೊದಲನೇ ದಶಕದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿರುವುದು ಸೂಚಿತ. ಈ ಪರದೇವತಾ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವ - ಬೇರೆಯಾರೂ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಧಿಕಾರವೇ ಸಿದ್ಧಿಸದೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ್ಯತೆಯೇ ಉಂಟಾಗಲಾರದು.

2) ಕಳ್ಳೆವಾಯ್ ತುನ್ನಮ್ ಕಳ್ಳೆವಾಯ್ ದೂಗ್ಗಿವಾಯ್ ಕಳ್ಳೆದನ್ಮಪ್ಪಿರೇ

ವಳ್ಳೆವಾಯ್ ಸೀಮ್ಪ್ಪಿಯೇರು ಕುಡಂಬೈಕ್ಕಿಡಂದ ಮಮಾ ಯೋ |

ತಳರಾವುಡಲ ಮನದಾವ ಒಂದು ಪೋಣೀರು

ಇಳ್ಳಿಯಾದು ನ ದಳ್ ಒರುಂಗೆಟ್ಟಿ ಒತ್ತು ಮ್ಪದವಿತ್ತು ಸೀಯೇ ||

(ತಿರುವಾಮ್ 5-8-8)

ನನ್ನಕಪ್ಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸು, ಅಥವಾ ಬೇಡ, ನನಗಂತೂ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ನೀನು ಗುಂಡಾಗಿ ಜೊಪಾಗಿರುವ ಬಕ್ಕಾ ಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವತ್ತೀಯಾ, ಅತ್ತ ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕುಂಭಕೋಣದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿದ್ದೀಯಾ ಹಾಗೂ ಆದರ್ಶ ಗುಣ ಬೆಚ್ಚಿ ತನಾಗಿದ್ದೀಯಾ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದೆ ಹೋದರೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ವೃಥಾವೆಂದು ಭಾವ ನನ್ನ ಈ ಶರಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಾಗ ನಿನ್ನಪಾದ ದಡ್ಡುಗ ನನ್ನ ನಾಡು ಬೇರೆಯೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ ವೃಥೆಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನೀನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

3) ಕೂವಿಕ್ಕೊಳ್ಳಾಯ್ ಪಂ ರಂದೋ ಎರ್ ಪೊಲ್ಲಾಕ್ಕುರುಮಾಣಿಕ್ಕಮೇ

ಅವಿಶ್ವಾರ್ಥ ಪತ್ತುಕ್ಕೊಂಬು ನಿನ್ನಲಾಲ್ ಅರಿಹಿಸ್ತೀನಿ ಯಾನ್ |

ಮೇವಿತ್ತು ಗ್ರಾಮ್ ಪಿರಮನ್ ಅವನ್ ಇಂದಿರನಾದಿಕ್ಕಿಲ್ಲಾಮ್

ನಾದಿಕ್ಕವಲವಂದರ್ ಎಗ್ಗೋ ಉಂಬರಂದಮೇ ||

(ತಿರುವಾಯ್ 10-10-3)

ಬಹಳ ಸೊಗಸಾದ ನೀಲದಂತೆಯ ಕಾಂತಿಯ ಹಾಗೆ ಇರುವವನೇ, ಈ ಆತ್ಮಾವಿಗೆ ಊರುಕೋಲು - ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಲು ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವ, ಶಿವ ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಕವೆಂಬ ಮೂಲ ಗೆಡ್ಡೆಯೇ-ಶರಣ ಭೂತನೇ ಎಂದರ್ಥ, ಹಾಗೆಯೇ ನಿತ್ಯಸುರಿಗಳೂ ನಿರ್ವಾಹಕನೇ, ಬಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಅನ್ವಯ, ಅಂದೋ ಸೇನೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಬೇಕೇ

4) ತರುತುಯರಂತಡಾಯೇಲ್ ಉನ್ ಶರಣಲ್ಲಾಲ್ ಶರಣಿಲ್ಲೈ

ವಿರೈಕ್ಕುಗ್ರಿವು ಮಲರ್ ಪೊಗ್ಗಲ್ ಶೂಗ್ರವಿತ್ತುವಕ್ಕೊಟ್ಟಿಮ್ಮಾನೇ |

ಅರಿಶಿನತ್ತಾಲ್ ಈನ್ತಾಯ್ ಅಪಟ್ಟಿನಾಮ್ ಮಟ್ಟವಳ್ ತನ್

ಅರುಳ್‌ನಿನ್ನೆಂದೇ ಅಗ್ರಂಕೊಂವಿಯದಮೇ ಪೋನಿರಂದೇನೇ ||

(ಪೆರುಮಾಳ್ ತಿರು 5-1)

ವು ಸಿ ನೋ.

ದೇವತಾಸಾರನಾರ್ಥ್ಯಜ್ಞಾನಫಲ - ತದೀಯ ಪರ್ಮಂತ ದೇವತಾಂತರ ತ್ಯಾಗ ಜ್ಞಾನ

ಇನ್ನ ಪರದೇವತಾಸಾರನಾರ್ಥ್ಯತ್ವೈತ್ತಿರುಮಂತ್ರತ್ತಿಲೇ ಕಣ್ಣು, ತದೀಯಪರ್ಮಂತನಾಹ ಭಗವ ಚ್ಛೇಷತ್ವಮುಮ್, ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಾನ ಪಡಿಯ್ವು, "ಮುಹುಃ ನೋರ್ದೈವಮ್ ಮುಳದೆನ್ನಿರುಪ್ಪಾ ರೋಡುಱ್ಱಿಲೇನುಱ್ಱಿದುಮುನ್ನಡಿಯಾರ್ಕ್ಕಡಿನೈ" ಎನ್ಹಿರ ಪಾಟ್ವಿಲೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಪಕ್ಕಲಿಲೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಗ್ರಹಣಮ್ಚಿ ನನಾಱ್ಱವಾರರುಳಿಚ್ಚಿಯಾದಾರ್.

ಪರದೇವತಾ ಸಾರನಾರ್ಥ್ಯಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತದೀಯಪರ್ಮಂತದೇವತಾಂತರ ತ್ಯಾಗಜ್ಞಾನವು ಫಲ

ಇಂದ ಪರದೇವತಾ ಸಾರನಾರ್ಥ್ಯತ್ವೈ ಇತ್ಯಾದಿ-ಈ ಪರದೇವತಾ ಸಾರನಾರ್ಥ್ಯವನ್ನು-ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ತದೀಯ ಪರ್ಮಂತ ದೇವತಾಂತರ ತ್ಯಾಗವೂ (ಅಂದರೆ ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನೂಜಿಸುವವರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು) ತದೀಯ ಪರ್ಮಂತ ಭಗವಚ್ಛೇಷತ್ವವೂ ತಮಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದುದನ್ನು 1 "ಮುಹುಃ ನೋರ್ದೈವಮ್" ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ವಾಶುರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಹತ್ತಿರ ಸರ್ವಾರ್ಥ ಗ್ರಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳ್ವಾರ್ ಕೃಪೆನಾಡಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರ ತದೀಯ ಪರ್ಮಂತ ದೇವತಾಂತರ ತ್ಯಾಗವು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವಾಗುವುದೆಂದರೆ - ಶೈವರು ಹೇಳುವ ರುದ್ರೋತ್ಪರ್ಷ ವಾದ, ಪಾಶುಪತಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕ್ಷುದ್ರಫಲ ಗಳಲ್ಲಿ ಅಸೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯು ಕೆಡದೆ ಯಾವುದಾಯುಷ ಇರುವುದು ತದೀಯಪರ್ಮಂತ ಭಗವಚ್ಛೇಷತ್ವವು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿರುವುದೆಂದರೆ, ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನ, ಅನ್ಯಶೇಷತ್ವಜ್ಞಾನಗಳು ಬಾರದೆ ಭಾಗವತ ಶೇಷತ್ವದಲ್ಲೇ ಉರಿ ಇರುವುದು ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಪಕ್ಕಲಿಲೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಗ್ರಹಣ ಪಡೆನ ಅಱ್ಱವಾರ್ - ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳ್ವಾರ್ ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಭಗವಂತನ ಸರ್ವಾರ್ಥಗ್ರಹಣಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತುಕೊಂಡರು ಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ನಂತರ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಸಿರುವ ಸರ್ವಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಹೊಂದಿದರು ಎಂಬುದು ಸರ್ವಾರ್ಥ ಗ್ರಹಣ ಒಬ್ಬರಿಂದ ಶ್ಲೇಷ ರಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಬರುತ್ತಿರುವ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸು, ಹೋಗಲಾಡಿಸದಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ ಪಾಸನ ಹೂವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೋಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿತ್ತುಪಕ್ಕೋಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಒದಳ ಕೋಪದಿಂದ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ದೂರ ತಳ್ಳಿ ದರೂ, ಆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಅವಳ ಮಾತನ್ನೆಲ್ಲವನೇ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಅವಳಲ್ಲಿಗೇನೇ ಬರುವ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವ ಹಾಗೆ, ನಾನೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರೆ

- 1) ಮುಹುಃ ನೋರ್ದೈವ ಮುಳದೆನ್ನಿರುಪ್ಪಾರೋಡುಟ್ಟಿಲೇನ್
ಉಟ್ಟುದು ಮುನ್ನಡಿಯಾರ್ಕ್ಕಡಿನೈ |
ಮುಟ್ಟಿಱ್ಱಂ ಪೇಶಿಲಂ ನಿನ್ಹಿರುಮೆಟ್ಟಿಱ್ಱುಂಕಟ್ಟು
ನಾನ್ ಕಣ್ಣುಪುರುತ್ತುರೈಯು ಮಾನೇ ||

ತಿರುಕ್ಕುಣ್ಣುಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ | ನಿನ್ನ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಕಲಿತು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿರುವುದೇನೆಂದರೆ, ನೀನ ಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ದೇವತೆಯು ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರೊಡನೆ ಅಂದರೆ ದೇವತಾಂತರ ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸು. ಇದರಿಂದ ದೇವತಾಂತರ ಸಂಬಂಧ ವರ್ಧನವು ಕೈಮುಚ್ಚಿ ನ್ಯಾಯವಿದ್ದ, ದಾಸ ಭೂತನಾದ ನಾನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವುದು, ನೀನೇ ಲೇಷ ಭೂತನಾದ ಭಾಗವತರಿಗೆ ಲೇಷ ಭೂತನಾಗುವುದೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಸಾರತಮವಾದವು - ದೇವತಾಂತರ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ದೇವತಾಂತರ ಭಕ್ತರ ಸಂಬಂಧ - ಇವೆರಡನ್ನೂ ಬಿಡುವುದು ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವದ್ವಕ್ತಿಯ ಭಾಗವತ ಭಕ್ತಿ ಪರ್ಮಂತ ಪ್ರವಹಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಮ ಮಾಡುವುದು, ಎಂಬುವು.

ಇಯಂತಾ ಪ್ರಬಂಧೇನ - ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಚಾರ್ಯರು ಮೇಮೋಹ ಬೃಹದ್ದೇವತಾ ಸ್ತೋತ್ರೀಹಿತವಾದ ಪುರಾಣ ವಚನಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಸೂಚಿಸಿ ಪರದೇವತಾ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ ಸಾಂಕಾಮಿಕ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ವಚನಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಳಗೆ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದಾಗಿ -

ಈ ಅಧಿಕಾರ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು

1 ಪ್ರಕೃತಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ಲಯ ಹೊಂದಲು, ತ್ರೀಮುನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಸರ್ವೋಚ್ಚನಂದು ಯಾವ ಉಪಪ್ಪವವೂ (ಬಾಧಕ) ಇಲ್ಲದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. 2 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಭೂತರು. 3 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೂಡುತ್ತಾರೆ. 4 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನ ಮಾಯಾ ಪರವಶರಾಗಿ ಪರಿಮಿತ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು. 5 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮ ಭೂತವಾದ ಭಗವಂತನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. 6 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವೇ ಹೇಳಿದೆ. 7 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನೇ ಆಶ್ರಯಣೀಯನು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಆಶ್ರಯಣೀಯರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. 8 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನ ವಿಭೂತಿ - ಅವನಿಗೆ ಅಧೀನರು ಎಂದರ್ಥ. 9 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನ ಪಲಯಧಿಕಾರಿ ಸಿದ್ಧಪ್ರಕಾರರು - ವ್ರತ್ಯಕವಾಗಿರಲಾರದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷಣಭೂತರು. 10 ಭಗವಂತನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಂತಃತಾತ್ಮ ಭೂತನು. 11 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಒರಟುಭೂತರು - ಅಂದರೆ ಅವನಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತರು. 12 ಭಗವಂತನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿ. 13 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿರೂಪಣೀಯವರು. 14 ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರೂಪ ಇಲ್ಲ, ಮೇಲಾದವರೂ ಇಲ್ಲ. 15 ಜಾಯಮಾನ ಪುರುಷನಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ - ತರುಣದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಕಟಾಕ್ಷವು ಏರ್ಪಟ್ಟರೆನೇ ಸತ್ಪೂಜನೀಯವು ಉಂಟಾಗಿ, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿಲಾಷೆಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. 16 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಕಟಾಕ್ಷವು ಜಯಮಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೆ, ಅವನು ರಜೋಗುಣ ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. 17 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವರಲ್ಲ. 18 ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೂ ಭಗವಂತನೇ ಉಪಾಸ್ಯನು ಎಂಬುದು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ. 19 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣರೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ವಚನಗಳು ಅಚಾರ್ಯಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಕಾರಣರೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯ. 20 ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮಾನರೆಂದು ಹೇಳುವವರು ಪಾಪಾಂಡಿಗಳು, ಸರ್ವಕರ್ಮಬಹಿಷ್ಕೃತರು, ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಆ ದೇವತಾಂತರಗಳು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮಾನರಲ್ಲ. 21 ಅವರು ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹದಿಂದ ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. 22 ದೇವತಾಂತರವು ಭಗವಂತನ ಆಪ್ತಜಯಿಂದ ಮೋಹನ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. 23 ಆಯಾಯಾ ಮೋಹನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದವರಿಗೆ ಲಭಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿ ಫಲವೂ, "ಏಷ ಏವ ಅಸಾಧು ಕರ್ಮಕಾರಯತಿ ತಯಾಂ ಅಭೋನಿನೀಷತಿ"-(ಯಾರನ್ನು ಅವರ ಪಾಪಗಳ ದೇಯಿಂದಾಗಿ ನರಕದಿಂದ ಗರ್ಭಿಗಳಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಲು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಡುತ್ತಾನೋ, ಅವರನ್ನು ಇವನೇ (ಭಗವಂತನೇ) ತಪ್ಪುಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸಿಸುತ್ತಾನೆ) ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ನರಕಾದ್ಯರ್ಥಕ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ನಯಿಸುವುದೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಭಿಮತ. 24 ಭಗವಂತನು ಯಾರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೋ, ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಶಕ್ತರಲ್ಲರು. 25 ಭಗವಂತನು ಯಾರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೋ ಅದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲ. 26 ಅಶ್ರಿತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಸುವ ಸತ್ಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅನುಕೂಲರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಯೂ ದುಷ್ಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿಯೂ ಸರ್ವ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನ ರಕ್ಷಣ ಸಂರಂಭವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಫಲದಿಂದ ಕೂಡುತ್ತದೆ. 27 ದೇವತಾಂತರಗಳು ವಿಷ ಮಧು ತುಲ್ಯವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡು

ವುದೂ ಭಗವಂತನು ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಯೇ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ೩೩ದೃಷ್ಟಿ ಫಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಐಹಿಕವಾದ ಪುತ್ರ, ಪಶು, ಅನ್ನ ಮೊದಲಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೂ “ತೃಷಿತ ಜನತಾ ತೀರ್ಥ ಸ್ನಾನ ಕ್ರಮ ಕ್ಷಪಿತ್ಯನಸಾಂ” (ದಯಾ ಶತಕ) -- ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಜತೆಗೆ ಪಾಪವೂ ಹೋಗುವಂತೆ, ಐಹಿಕ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಪರೈತ ಫಲವು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ೩೪ಭಗವಂತನನ್ನು ಮೋಕ್ಷೇಶರ ಫಲಗಳಿಗಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವುಣ್ಯಪಾಪಗಳು ಕಳೆದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಯುಂಟಾಗಿ ನಂತರ ಪೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಮೋಕ್ಷವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ೩೫ಪ್ರಸನ್ನನು ಅವೇಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಅನವಧಾನವಿಲ್ಲದ ಕಾಲವನ್ನು ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ೩೬ಈ ರೀತಿಯಾದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಅನಂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಭಗವಂತನ ನಿರಂಕುಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವಿರೂಪಿತಗಳು. ೩೭ಯಥೋಕ್ತವಾದ ಭಗವತ್ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಯಥಾತ್ಮ್ಯ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ದೇವತಾಂತರ ನೇಮ್ಯವು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ೩೮ದೇವತಾಂತರಾರಾಧನ ಮಾತ್ರವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಪೂಜಾದಿ ಸುಕೃತಗಳು, ವಸ್ತು ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ದೇವತಾಂತರಗಳಿಗೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಗವದಾರಾಧನ ರೂಪಗಳು, ಆದರೆ ಆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಫಲವು ಕಡಿಮೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಚಾರ್ವಾಕ ಮತವನ್ನವಲಂಬಿಸಿದ ಭೃತ್ಯನು ರಾಜನ ಶರೀರವೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಚಂದನವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಹೊವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದರೂ ವಸ್ತು ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಶರೀರಾಂತರ್ವರ್ತಿಯಾದ ಆತ್ಮಾ ಪ್ರೀತನಾಗುವಂತೆ, ದೇವತಾಂತರಗಳು ಭಗವತ್ಚರೀರಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತಂದತರ್ವತಿ ಭಗವಂತನು ಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಫಲವು ಪೂರ್ಣವಲ್ಲವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮ್ಮತವಾದ ಮಾತು. ೩೯ದೇವತಾಂತರಗಳು ಭಗವತ್ಚರೀರವೆಂಬ ಯಥಾವಸ್ಥಿತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ದೇವತಾಂತರ ಶರೀರಕ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವವನಿಗೆ ಫಲವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ೪೦“ಅಕಾಮ ಸ್ವರ್ವಕಾಮೋವಾ ಯಜೇತ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್” ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನು ಫಲಾಂತರಗಳಿಗಾಗಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಆ ಫಲಗಳು ಅತಿಶಯಿತಗಳಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ೪೧ಪರಮಪ್ರಾಪ್ಯನು ಅವನೇನನುಗೆ ಅವನೇ ಬೇಕು, ಫಲಾಂತರಗಳು ಬೇಕಿಲ್ಲ, ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನೇ ಅವಲಂಭಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ವ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಮೋಕ್ಷ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಐಹಿಕ ಫಲಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಭಗವದಾರಾಧನೋಪಯುಕ್ತವಾದ ಶರೀರಾ ರೋಗ್ಯಾದಿ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ, ೪೨ಹೀಗೆ ಆತ್ಮಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣರಾದ ಕುಲಶೇಖರಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಭೃತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಭಗವಂತನು ತಾನೇ ಫಲಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ, ಅವರವರ ವ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ೪೩ಭೋಗಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅವೇಕ್ಷಿಸುವವರಿಗೆ ಎರಡು ಫಲಗಳೂ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ೪೪ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಉಪಬೃಂಹಣಗಳ ಹಾಗೆ ದ್ರವಿದೋಪಬೃಂಹಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ (ಅಚ್ಚಾರುಗಳ ಶ್ರೀ ನೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ) ಈ ವಿಷಯಗಳು ಬೇಕಿವೆ. ಅದಾಗಿ ವರಮವಾವವಾದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ, ಮತ್ತು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ದಿವ್ಯಪಾದ ವದ್ದದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಿಸಿದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಶಿವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಂಡ ಅರ್ಜುನನು ಭಗವಂತನ ವಾರಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡನು. ೪೫ಭಗವಂತನು ತಿಂದು ಕಕ್ಕಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ರಜಯದಲ್ಲಿ ವನ್ನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸರ್ವ ಜೀವನಗಳನ್ನೂ, ಅಜೀವನಗಳನ್ನೂ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು ಅದಕ್ಕೆ ಅಂತರ್ಗತರಲ್ಲದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ೪೬ಭಗವಂತನಾದ ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖನು ಉಂಟಾದನು, ಚತುರ್ಮುಖನಿಂದ ಶಂಕರನು ಉಂಟಾದನು, ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಭಗವಂತನೇ ಸರ್ವಸ್ಮಾತ್ಪರನು. ೪೭ಬ್ರಹ್ಮ ಶಿವೇಂದ್ರಾದಿ ಸರ್ವಜಗತ್ತಿಗೂ ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣ ಭೂತವಾದ ನಾಭೀ ಕಮಲವನ್ನುಳ್ಳವನು ಭಗವಂತ. ೪೮ದೇವೇಂದ್ರನು, ಚತುರ್ಮುಖನು ಮತ್ತು ತಪೋನಿಷ್ಠಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನೆಂದು ಸೂಚಿಸುವ ಜಟಾಧಾರಿಯಾದ ಶಿವನೂ ಸಹ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ

ಇವರ್ (1) ಅಲ್ಪಾರ್ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಪರತತ್ವ:- “ಪಾರುನಿಲ್ ನೀರಿರಿಕಾಲ್” ಎನ್ನಿರ ಪಾಟ್ಟಿಲೇ ಪರಿಶೇಷ ಕ್ರಮತ್ತಾಲೇ ವಿನಾದ ವಿಷಯಮಾನ ಮೂವರೈ ನಿರುತ್ತಿ ಅವರ್‌ಗಳ್ ಮೂವರಿಲುಮ್ ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಂಧಾನತ್ತಾಲೇ ಇರುವರೈ ಕೃಪ್ಪಿತ್ತು ಪರಿಶೇಷಿತ್ತ ಪಂಜ್ಯೋತಿಸ್ಸಾನ ಒರುವನ್ನೈ ‘ಮುಗಿಲು ರುವಮ್ ಎನ್ನುಡಿಗಳುರುವ’ ಮೆನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿತ್ತಾರ್.

ಭಗವಂತನ ಪಾವ ಪಂಜ್ಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಮೆವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. 44 ಚತುರ್ಮುಖ, ಶಿವ ಮತ್ತು ಇವರ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಭಗವಂತನೇ ನಾಯಕನು. 45 ವ್ಯವಭವಾಹನ ಮತ್ತು ಚತುರ್ಮುಖರು ಗಳಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಲರಕ್ಕವಾದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನು ಭಗವಂತ 46 ವ್ಯವಭವ ಧ್ವಜನಾಗಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಾಗಲಿ ಇಂದ್ರನಾಗಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರಾಗಲಿ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಏನು ಔಷಧಿ ಎಂಬ ತಿಳಿಯರು. ಭಗವಂತನೊಬ್ಬನೇ ಸರ್ವರಿಗೂ ಹಿತವಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದವನು-ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಲವತ್ತಾರು ಕಾರಣಗಳಿಂದ, ಪರಮ ಸುತ್ತಕ್ಕರಿಂದ ಎರಿಗೈ-ವಾದ ಪರಮಾಸ್ತಿಕ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃಷ್ಟ ಸತ್ವ ಮೂಲಕವಾದ ಅನೇಕಗಳಾದ ಉಪಬೃಂದಣಗಳಿಂದ ವಿರದೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅರ್ಥಗಳನ್ನುಳ್ಳಂಥ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ತ್ರಿಯಃಪತಿಯಾ ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗಣಗಣ ಸಹಿ ನೂ ಆದ ನಾರಾಯಣನೇ ಪರದೇವತೆ, ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತವೆ, ಎಂಬ ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿರುಮಂಗೈಯೊಳ್ಳಾರವರು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಸಾರ್ಥವಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಿಂದ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡರು, ಎಂಬ ದು ೩: ದೇಶಿಕರ ಆಶಯ.

ಅಲ್ಪಾರ್ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಪರತತ್ವ:- ಇವರ್ (1) ಪಾರುನಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೇಷಕ್ರಮತ್ತಾಲೇ ಆರಾಧ್ಯರಾದ ದೇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರ ಕೃಪ್ಪಗಳೆಂದು ವಿನಾದ ವಿಷಯ ಭೂತರಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅವರ ಪೈಕಿ ಪ್ರಮಾಣಾನುಗುಣವಾಗಿ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಪರದೇವತೆಯೆಲ್ಲವೆಂದು ಬಿಟ್ಟು ಪರಿಶೇಷಿತ್ತ-ಉಳಿದ, ಪರಂಜ್ಯೋತಿಸ್ಸಾದ ಒಬ್ಬನನ್ನು “ಮುಗಿಲುರುವಮ್ ಎನ್ನುಡಿಹಳುರುವಮ್” ಮೇಘ ಶ್ಯಾಮಳವಾದ ರೂಪವೇ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ರೂಪವೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿದರು. ಈ ಪಾಶುರದ ವಿವರವೇನೆಂದರೆ. - “ತೀರ್ಣೇತಾ ತ್ರೀಷತಸ್ರಾಣ್ಯಗ್ನಿಂ ತ್ರಿಗಂಶಶ್ಚದೇವಾ ಸನಚ್ಚಿಸಪೇರೈನ್”

- (1) ಪಾರುನಿಲ್ ನೀರಿರಿಕಾಲ್ ವಿಶುಂಬು ಮಾಹಿ ಪಲ್ಲೇರು ತಮಯಮು ಮಾಯ್ ಪರಂದು ನಿನ್ನ
ವಿರುರುನಿಲ್ ಮೂವರುಮೇ ಎನನಿತ್ತ ಇಮ್ಮೈಯಮ್ ತಮ್ ತಿರುವುರುವೇರಣ್ಣಂ ಪೋದು |
ಓರುರುವಂ ಪುನ್ಮರವಂ ಒನ್ನು ಶಂದೀ ಒನ್ನು ಮಾಕಡಲುವ ಮೊತ್ತು ನಿನ್ನ
ಮೂವುರವಂ ಕಂಚ ಪೋದೊಣ್ಣಂಶೋದಿ ಮುಹಿಲುರುವಮೆಮ್ಮಡಿಹಳು ರುವಂ ತಾನೇ ||

ಅಂಜಾಕಾರವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ, ಭೂಮಿ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಇವುಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಉಪಾಪಾಸ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಭೇದಗಳನ್ನುಳ್ಳಂಥ (ದೇವತೆ, ಮನುಷ್ಯ, ಮೃಗಪಕ್ಷಿ, ಗಿಡಮರಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಆಹಾರ ವಿಹಾರಗಳು) ವ್ಯಪ್ತಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕರ್ತಾವಾಗಿ, ಸರ್ವತ್ರ ಆತ್ಮಾವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಭಗವಂತನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರಾಗಿ ಪದ ದೇವತೆಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾದವರು ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರೆಂಬ ಮೂವರು ಇವರುಗಳು ಅನಿಮಿಷರು. ಅಂದರೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಗುರುತು ರೆಪ್ಪೆ ಹೊದಯದೆ ಇರುವುದು ಅವನ್ನೆಲ್ಲವರು ಇವರು. - ಇವರುಗಳ ತಿರುವುರು-ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಅನುಗಂಭಾನ ಮಾಡಿದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಸ್ವಭಾವ ಚಿನ್ನದಂತೆ-ಅದಾಗಿ ಚಿನ್ನವು ಅನೇಕ ಅಭರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದು ಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಸಕಲ ಚೇತನಾ ಚೇತಸ ಸ್ವಪ್ನಿಯೋಗ್ನುನು, ರುದ್ರನು ಅಗ್ನಿಯ ಹಾಗೆ ಸರ್ವಸಂಹಾರ ಯೋಗ್ಯವಾದವನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ದೊಡ್ಡ ಸಮುದ್ರವ ಹಾಗೆ ಶ್ರಮಸರನು, ಮತ್ತು ಸರ್ವವನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸ್ವಭಾವನು. ಹೀಗೆ ಮೂವರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ ಪ್ರಮಾಣಾನುಗುಣ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ, ನೀಲಮೇಘ ಶ್ಯಾಮಳ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೇ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯು

ಸರ್ವವೇದಸಾರಭೂತ ಪ್ರಣವಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನು

ಇಂದ್ರ ರೂಪನಿಶೇಷತ್ವೈ ಉಡ್ಯಯ ಪರಮ ಪುರುಷನೇ ಸರ್ವವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಮಾನ ಪರತತ್ವ ಮೆನ್ನು ಮಿಡತ್ವೈ ಸರ್ವವೇದ ಸಾರಭೂತ ಪ್ರಣವ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯತ್ವಯಾಲೆ (1) “ಮೂಲಮಾಹಿಯ ಒತ್ತೈ ಯೆಗ್ಗುತ್ತೈ ಮೂನ್ರು ಮಾತ್ತಿರೈ ಯುಳ್ಳೈ ವಾಚ್ಚಿ ವೇಲೈ ವಣ್ಣನೈ ಮೇವುದಿರಾಹಿಲ್” ಎನ್ನುಪರಿ ಯಾಚ್ಚಾರರುಳಿಚ್ಚಿ ಯದಾರ್.

ಅದಾಗಿ ಅಗ್ನಿಗೆ ನುತ್ರಲೂ ಮೂರು ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂರ ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತು (3039) ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆಶ್ರ ಯಣೀಯರೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ “ಕಾರಣಂತುರ್ಥೈಯಃ” ಎಂದು ಜಗತ್ಕಾರಣ ಸ್ವಯೇ ಆಶ್ರಯಣೀಯನೆಂದು ಉಪನಿಷತ್ತು ಹೇಳುತ್ತದೆ ಅದರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರ, ಕಾರಣಾದ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರುಗಳು, ಪರಿಶೇಷ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಉಳಿದವರಾಗಿ ವಿವಾದ ವಿಷಯ ಗ್ರಸ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಈ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಾನು ಸಂಧಾನತ್ತಾಲೇ - ಅಂದರೆ “ನಾರಾಯಣಾಧ್ಯಾತ್ಮಾಜಾಯತೇ”, ನಾರಾಯಣಾದ್ವದ್ಯೋ ಜಾಯತೇ”, “ಸುಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ ಶಿವಃ” ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ವರೇಲನೆ ಮಾಡಿ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ ನಿಬಂಧನವಾದ ಸಾಮಾನ್ಯಾಕಧಿರಣ್ಯ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮರೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರನ್ನು ಕಳೆದು ಮಿಕ್ಕ(ಒನ್ಮಾಂಶೋದಿ) ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮಳವಾದ ಶರೀರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾರಾಯಣನೇ, ಜಗತ್ಕಾರಣ ವಸ್ತುವೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿರುತ್ತಾರೆ

ಸರ್ವವೇದ ಸಾರಭೂತ ಪ್ರಣವ ಪ್ರತಿ ಪಾದ್ಯತೆ.

ನೀಲ ಮೇಘ ಶ್ಯಾಮಳವಾದ ರೂಪ (ಶರೀರ)ವನ್ನುಳ್ಳವನು ಪರದೇವತೆ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬಹುದು, ಅದು ವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೇ ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ “ಇಂದ ರೂಪ ನಿಶೇಷತ್ವೈಯುಡ್ಯಯ ಪರಮ ಪುರುಷನೇ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಈ ಶ್ಯಾಮಳವಾದ ರೂಪ ನಿಶೇಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರಮಪುರುಷನೇ ಸರ್ವವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ಪರತತ್ವ ಇದನ್ನು ಸರ್ವವೇದಸಾರ ಭೂತವಾದ ಪ್ರಣವವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ ಯಾದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವವೇದಗಳೂ ಈ ಪರಮ ಪುರುಷನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ ಪ್ರಣವವು ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸದೆ ಎಂಬುದನ್ನು “1) ಮೂಲಮಾಹಿಯ ಒತ್ತೈ ಎಗ್ಗುತ್ತೈ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಮೂಲಮಾಹಿಯ ಸಕಲವೇದಗಳಿಗೂ ಮೂಲ ವಾದ, ಒಟ್ಟುಗಟ್ಟುತ್ತೈ - “ಗಿರಾಮಸ್ತೈಕಮಕ್ಷರಂ” ಎಂಬ ಪ್ರಣವವನ್ನು. ಮೂನ್ರು ಮಾತ್ತಿರೈ ಉಳ್ಳೈವಾಂಗಿ”-ಯಃ ಪುನರೇತಂ ತ್ರಿಮಾತ್ರೇಣೋಮಿ ತೈತೇನೈವಾಕ್ಷರೇಣಾರಂ ಪುರುಷಮಭಿಧ್ಯಾಯೀತ” ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ, ಓಂ ಎಂಬ ತ್ರಿಮಾತ್ರ ಪ್ರಣವವನ್ನು ಉಪಾಂಶುವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಆ ತ್ರಿಮಾತ್ರ ಪ್ರಣವ ಪ್ರತಿ ಪಾದ್ಯವಾದ ವೇಲೈವಣ್ಣನೈ-ಸಮುದ್ರದ ಹಾಗೆ ನೀಲವಾದ-ಅಂದರೆ ಶ್ಯಾಮಳ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮೇವುದಿರಾಹಿಲ್-ಅದರ ಪೂರ್ವಕ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರೆ, ಅವನನ್ನು ವಿಣ್ಣಹತ್ತಿನಿಲ್ ಮೇವಲುಮಾಮೇ ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಾರ್ಧ-ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಡರಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂದು ವೆರಿಯಾಳ್ವಾರ್ ಅವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ “ಯಃ ಪುನರೇತಂ”ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ “ಮೂಲ

1) ಮೇಲೆಗ್ರಹಿಸಿದೋರ್ ವಾಯಂಕೈಳರ್ನ್ದ ಮೇಲ್ ಮಿಡೆಟ್ಟಿನೈ ಉಳ್ಳೈವಾಂಗಿ

ಕಾಲುಂಕೈಯುವಿದಿರ್ ವಿದಿರೈರಿ ಕಣ್ಣುರಕ್ಕ ಮದಾವದನ್ ಮುನ್ನ್ಂ |

ಮೂಲಮಾಹಿಯ ಒತ್ತೈ ಎಗ್ಗುತ್ತೈ ಮೂನ್ರು ಮಾತ್ತಿರೈ ಉಳ್ಳೈವಾಂಗಿ

ವೇಲೈವಣ್ಣನೈ ಮೇವುದಿರಾಹಿಲ್ ವಿಣ್ಣಹತ್ತಿನಿಲ್ ಮೇವಲು ಮಾಮೇ ||

ವೆರಿಯಾಳ್ವಾರ್- ತಿರು (4-104

ಪ್ರಾಣಾಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಒದ್ದು ಕೊಂಡು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವುದರೊಳಗೆ, ಅಂದರೆ ಜೀವನ ಪ್ರಾಣವು ದಾರಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ, ವೇದಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಭೂತವಾದ ಋಷಿಕ್ಷರವಾದ ಪ್ರಣವವನ್ನು ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಯಾಗಿ ಉಪಾಂಶು ಸ್ಮರ ದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಆ ಪ್ರಣವ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಸಮುದ್ರದ ಹಾಗೆ ನೀಲವಾದ ಅಂದರೆ ಶ್ಯಾಮಳವಾದ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು

ದಿವ್ಯದಂಷತಿಗಳೇ ಪ್ರಾಪ್ಯರುಮ್ ಶರಣ್ಯರುಮ್

ತೈತ್ತಿರೀಯತ್ತಿಲ್ ತ್ರಿಯಃ ಪತಿತ್ವ ಚಿಹ್ನತಾಲೇ ಮಹಾಪುರುಷನುಕ್ಯ ವ್ಯಾವೃತ್ತಯೋದಿನ ಪಡಿಯೈ ನಿನ್ಯೆತ್ತು (೧) “ತಿರುಕ್ಕಣ್ಣೇಪೋ ಮೇನಿ ಕಣ್ಣೇ” ಎನ್ನುಪಕ್ರಮಿತ್ತು (೨) “ಶಾರ್ವನಮುಕ್ಯು” ಎಂದಿರಪಾಟ್ಟಿಲೇ ಪ್ರತಿಬುದ್ಧರಾನ ನೆನುಕ್ಯುಪೆರಿಯ ಪಿರಾಟ್ಟಿ ಯಾರುಡನೇ ಇರುಂದೆನ್ನುಮೂಕ್ಯಪರಿ ನಾರು ಹಿರ ನಿವನೈ ಯೋಗ್ರಿಯ ಪ್ರಾಪ್ಯಾನ್ತರಮುಮ್ ಶರಣ್ಯಾನ್ತರ ಮುಮಿಲ್ಲೈ, ಇದ್ದವ್ವತಿಹಳೇ ಪ್ರಾಪ್ಯರುಮ್ ಶರಣ್ಯರುಮೆನ್ನು ನಿಗಮಿಕ್ಕಪಟ್ಟಿದು.

ಮಾಹಿಯ ” ಇತ್ಯಾದಿ ಆಳ್ವಾರ್ ಸೂಕ್ತಿಯು ಉಪಬೃಂಹಣ- ಆ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ ಎಂದರ್ಥ ನೀಲ ಮೇಘ ಶ್ಯಾಮಳ ರೂಪನೂ, ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಳ ರೂಪನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಇದರಿಂದ ಪಾರುರುನಿಲ್” ಎಂಬ ಎತುರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಸಕಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದು ನೀಲಮೇಘ ಶ್ಯಾಮಳ ರೂಪನೇ ಪರದೇವತೆ ಎಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ದಿವ್ಯ ದಂಷತಿಗಳೇ ಪ್ರಾಪ್ಯರೂ ಶರಣ್ಯರೂ

ಈ ಶ್ಯಾಮಳರೂಪನಾದ ಪರದೇವತೆಯು ತ್ರಿಯಃ ಪತಿ “ಪರಂ ಪುರುಷಮಭಿಧ್ಯಾಯೀತ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ “ಪುರುಷ” ಒಬ್ಬವಾಚ್ಯನು “ಹ್ರೀಶ್ಚತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ಚ ಪತ್ನಾ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಈ ಪುರುಷ ಒಬ್ಬವಾಚ್ಯನೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀವತಿಯು ಎಂದು ಉತ್ತರನಾರಾಯಣಾನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ದೇವತಾಂತರ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಪುರುಷ ಒಬ್ಬವಾಚ್ಯನೂ, ನಾರಾಯಣ ಒಬ್ಬವಾಚ್ಯನೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವತಿ ಎಂಬುದು ಶ್ರುತೀದ್ಧ. ಇದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರು ತೈತ್ತಿರೀಯತ್ತಿಲ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಾಗಿ ತೈತ್ತಿರೀಯಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ “ಚಿತ್ತಿಸೃಳ” ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಮೂರನೇ ಪ್ರಶ್ನದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತವು ಪರಿ ವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ “ವೇದಾಹವೇತಂ ಪುರುಷಂ ವಹಾಂತಂ” ಎಂದು “ಮಹಾಪುರುಷ” ನನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ, ಆ ಮಹಾಪುರುಷನು ಯಾರಿಂದರೆ “ಹ್ರೀಶ್ಚತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ಚ ಪತ್ನಾ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಭೂಮಿಗಳು ಅವನ ಪತ್ನಿಯರು ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ದೇವತಾಂತರಗಳೋ ಎಂದು ಭೂಮಿಸದೇ ಇರುವಂತೆ, ಅವರುಗಳಿಗಿಂತೆ ಬೇರೆಯಾದ (ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ) ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಹೀಗೆ ತೈತ್ತಿರೀಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿಯು ಪ್ರತಿಪ್ಪ ಚಿಹ್ನದಿಂದ, ಮಹಾಪುರುಷನಿಗೆ ದೇವತಾಂತರ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ನೆನೆದು ಕೊಂಡು

1) ತಿರುಕ್ಕಂಡೇನ್ ಪೊನ್ ಮೇನಿ ಕಂಡೇನ್, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ

ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರೆ, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು, ಅಂದರೆ ಪರಮ ಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟು. ಟಾಗುತ್ತದೆ ಪುಣವಕರಣಕ, ಉಪಾಸನೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಮೋಕ್ಷದಾಯಕವೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

1) ತಿರುಕ್ಕಂಡೇನ್ ಪೊನ್ ಮೇನಿ ಕಂಡೇನ್, ತಿಹಲ್ಲಮ್

ಅರುಕ್ಕನಣಿ ನಿರಮುಮ್ ಕಂಡೇನ್- ಶರಣ್ಯಳರು

ಪೊನ್ನಾಳ್ಳಿ ಕಂಡೇನ್ ಪುರಿಶಂಗೆಕ್ಕೈಕ್ಕಂಡೇನ್

ಎನ್ನಾಳ್ಳಿ ವಲ್ಲೂ ಪಾಲಿಸ್ಸು.

(ಮೂಕ್ಕಾಂ ತಿರುವಂದಾ-1)

ಈಗ, ಸಮುದ್ರದ ಹಾಗೆ ನೀಲ ಶ್ಯಾಮಳ ರೂಪವಾದ ಭಗವಂತನ ಎವೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿಕೊಂಡೆ ಚಿನ್ನದ ಹಾಗೆ ಸ್ಪೃಹಣೀಯವಾದ ದಿವ್ಯವಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕಂಡೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸೂರ್ಯನ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠಿನ ಹಾಗೆ ಜ್ಯೋತೀರೂಪನನ್ನು ಕಂಡೆ. ದುಷ್ಟ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಬರುವಂತಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಹಾಗೆ ಸ್ಪೃಹಣೀಯ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ಚಿತ್ರವನ್ನೂ, ತ್ರಿರೇಖೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಂಖವನ್ನೂ ಅಂಗೈಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ.

(2) ಪು ತಿ. ನೋ

ಶ್ರೀಯಃಪತಿರೇನ ಪರತತ್ವಮ್.

ಇನ್ವರ್ಥತ್ವ (a) “ದೇವತಾಸಾರಮಾರ್ಥ್ಯಂಚ ಯಥಾವದ್ವೇತ್ಯತೇ ಭವನ್”, (b) ಪುಲಸ್ತೀನ

ಆಕಾರಿಣಸ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಂ ಆಕಾರಜ್ಞಾನಸೂರ್ವಕಮ್ |

ತೇನಾಕಾರಂ ಶ್ರಿಯಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸ್ತುತವ್ಯೋ ಭಗವಾನ್ ಹಃ ||

ಎಂಬಂತೆ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ವ್ರತೈಷ್ವಾಗಿ ನೋಡಿ ಅನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮೀ (ಆಕಾರ) ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ (ಆಕಾರಿ) ಭಗವಂತನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವನ ಸ್ವರೂಪಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ ಉಪಸಂಹಾರದಲ್ಲಿ, 2 ಶಾರ್ವನಮನಕ್ಕೆನ್ನುಂ ಶಕ್ತೃತತ್ವಮ್...ಪುನೋಲೌ ತಿರು, ಎಂಬ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಆ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳೇ ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ಯರೂ ಶರಣ್ಯರೂ ಎಂದು ನಿಗಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರಾಪಕತ್ವವು ಉಭಯ ನಿಷ್ಕ ಅಂದರೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮ ಪ್ರಧಾನತೆ, ಇದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಶರಣಾಗತಿ ದೀಪಿಕೆಯಲ್ಲಿ “ದೀಪಸ್ವ ಮೇವ ಜಗತಾಂ ದಯಿತಾರುಚಿನ್ತೇ ದೀರ್ಘಂತಮಃ ಪ್ರತಿನಿವರ್ತ್ಯಮಿದಂ ಯುವಾಭ್ಯಾಮ್” ಜಗತ್ತಿಗೆ ಭಗವಂತನು ದೀಪ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅದರ ಕಂತಿ, ಕತ್ತಲೆಯು ಕಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೀಪದಿಂದ ನಿಗುವಂತೆ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ದೀರ್ಘವಾದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಂಬಲೂ ಹೊಗಳಾಡಿಲ್ಲದ್ದು. ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಾಪಕರು, ವತ್ಸ ಪ್ರಾಪ್ಯರೂ ಎಂದರ್ಥ ‘ಶಾರ್ವನಮಕ್ಕು’ ಎಂಬ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬುಧ್ಧರಾದ ನಮಗೆ, “ಪೇಯ ಪಿರಾಟ್ಟಿ” ಎಂದು ವ್ಯಸದೇಶಿಸಲ್ಪಡುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿ, ಯಾವಾಗಲೂ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿಯೇ (ಒಕ್ಕು) ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ, ಈ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಪ್ಯರೂ ಶರಣ್ಯರೂ-ರಕ್ಷಕರೂ ಇಲ್ಲ ಈ ದಂಪತಿಗಳೇ ಪ್ರಾಪ್ಯರೂ (ಉಪೇಯ) ಶರಣ್ಯರೂ (ಉಪಾಯ) ಎಂದು ವೇಯಾಳ್ವಾರ್ ನಿಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ ಪ್ರತಿಬುಧ್ಧರಾನಮಕ್ಕು, ಎಂದು ಪ್ರತಿಬುಧ್ಧತ್ವ ವಿಶೇಷವು ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಭವನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದರಿಂದ ಪರಿಯಾಳ್ವಾರ್ವರೂ, ತಿರುವಂಗೈಯಾಳ್ವಾರ್ವರೂ ಶ್ಯಾವಳವಾದ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಪರದೇವತೆ ಎಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿರುವ ಹಾಗೆ, ಪೇಯಾಳ್ವಾರ್ವರೂ ಈ ಶ್ಯಾವಳ ರೂಪನೇ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯಾದ ಪರತತ್ವವೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿರುತ್ತಾರಾದ್ದರಿಂದ ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತ ಪ ತ ಮಹಾಪುರುಷನೇ ನೀಲಮೇಘ ಶ್ಯಾಮಳ ರೂಪವಾದ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟನೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೂ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. “ನಹಪ್ರತೀರ್ಷಂ ದೇವಂ” ಎಂಬ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ “ನಿಂ ನಾರಾಯಣಂ ದೇವಂ” ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ನಾರಾಯಣನೇ “ವಿಶ್ವಮೇವೇದಂ ಪುರುಃ” ಪುರುಷ ಒಬ್ಬ ವಾಚ್ಯನು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, “ನಾರಾಯಣನೇ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿ” ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ವ್ರತಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ” ಪರದೇವತೆಯೆಂಬುದು ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತಪ ತ ಪುರುಷ ಒಬ್ಬನು ವಾಚ್ಯನೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆಳ್ವಾರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದ ಪರದೇವತೆಯೂ ಇವನೇ.

ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯೇ ಪರದೇವತೆ -

ಇನ್ವರ್ಥತ್ವ ಇತ್ಯಾದಿ - ಈ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳೇ ಪ್ರಾಪ್ಯರೂ ಶರಣ್ಯರೂ ಎಂಬ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು (a) “ದೇವತಾ

- 1) ಶಾರ್ವನಮನಕ್ಕೆನ್ನುಂ ಶಕ್ತೃತತ್ವಮ್, ತಣ್ತುಗ್ರಾಮ್
ತಾರ್ವಾವ್ರೈ ಮಾರ್ಗನ್ತಾನ್ ಮುಯಂಗುಮ್-ಕಾರಾನ್
ವಾನಮರುಮಿನ್ನಿಮೈಕ್ಕುಮ್ ವಣ್ ತಾಮರೈ ನೆಡುಂಗಣ್
ತೇನಮರುಂ ಪೂಮೇಲ್ ತಿರು.

ನಮಗೆ ಇಹದಲ್ಲಿಯೂ ಪರದಲ್ಲಿಯೂ ಚಕ್ರಪಾಣಿಯೂ, ಶೀತಳವಾದ ತುಳಸೀಮಾಲೆಯನ್ನು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಕಪ್ಪಾದ ಮೇಘಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಹಾಗೆ, ತನ್ನ ನೀಲಮೇಘ ಶ್ಯಾಮಳವಾದ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪಂಕಜ ಪಾಸಿನಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿರುವ, ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನೇ ನಮಗೆ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಗತಿ-ಪ್ರಾಪ್ಯರೂ ಪ್ರಾಪಕರೂ ಆದಿವ ದಂಪತಿಗಳೇ ಎಂದರ್ಥ (ಪಾಪ್ಯ - ಹೊಂದಲ್ಪಡುವವರು ಪಾಪಕ - ಹೊಂದಿಸುವವರು) a), b), c), ಪು ತಿ ನೋ

ಯದುಕ್ತಂ ತೇ ಸರೈಶ್ಚೈತದ್ವೈ ವಿಷ್ಣುತಿ" ಎನ್ನು ಪುಲಸ್ತ್ಯ ವಸಿಷ್ಠ ವರಪ್ರಸಾದತ್ತಾಲೇ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಮುಡೈಯನಾಯ್. ಪೆರಿಯ ಮುದಲಿಯಾರ್ c) "ತಸ್ಮೈ ನನೋ ಮುನಿನ ರಾಯ ಪರಾಶರಾಯ" ಎನ್ನಾದರಿಕ್ಕುನ್ನುದಿರಾನ ಶ್ರೀ ಪರಾಶರ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಪರಕ್ಕಪ್ಪೇಶಿ, d) "ದೇವ ತಿರೈಜ್ಜುನುಷ್ಠೇಷುಪುನ್ನಾಮಾ ಭಗವಾ ಹರಿಃ | ಸ್ತ್ರೀ ನಾಮಿನ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀವೈ ತ್ರೇಯ ನಾನಯೋದ್ವಿದ್ಯತೇ ವರಂ ||" ಎನ್ನು ವರಮರಹಸ್ಯಯೋಗ್ಯನಾನ ಸಚ್ಚಿಷ್ಯನುಕ್ಕು ಪದೇಶಿತ್ತಾ.

ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಯಥಾ-ತ್ಮಗಿ ನೀತಿಗಳಿರುವವನಾಗ ತ್ರೀಯೆ" ಎಂದು ಪುಲಸ್ತ್ಯರವರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನೂ, "ಪುಲಸ್ತ್ಯರು ಹೇಳಿದುದು ಹಾಗೆಯೇ ಇರಿಸಲಿ" ಎಂದು ವಸಿಷ್ಠರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನೂ ಪಡೆದ ಪರಾಶರ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯು ಪರದೇವತಾ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಪಡೆದವರು ಯೋಮಾನಾಚಾರ್ಯರೂ, "ತಸ್ಮೈ ನನೋ ಮುನಿನಾಯ ಪರಾಶರಾಯ" ಎಂದು ಆತ್ಮಾದರಿಂದ, ಮಾರರ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿರ ತ್ತಾರ ಅದ್ದರಿಂದ, ಈ ಋಷಿಗಳ ವಚನ ಬಹಳ ವ್ಯಾಮಾಣಿಕ ವರಾಶರರು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪರದೇವತೆ ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಕ್ಕಪ್ಪೇಶಿ-ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರ ತ್ತಾರೆ "ನಿತ್ಯೈವೇಷಾ ಜಗನ್ಮಾತಾ ವಿಷ್ಣೋ ಶ್ರೀರನ ಪಯಿನೀ" (ವಿ. ಪು. 1-8-17) ಎಂದು ಪ್ರಾಚ್ಯ ಪ್ರಾವಕ ಡರಿಗಳೆ ವ ಹಲಿಕ್ಕಿಗೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ವಿಗೂ ಅನಪಾಯಿತ್ಯ-ವರಸ್ವರ ಅಗಲದೆ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಹೇಳಿ "ಸುಧಾ ಸರ್ವಗತೋ ವಿಷ್ಣುಃ ತಥೈವೇಯಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ" ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ವಿಭುತ್ವವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಾನಾರ್ಥವತ್ವವನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸ ಮಾಡಿ, (d) "ದೇವತಿರೈಜ್ಜು ಮನುಷ್ಯೇಷು" (ವಿ. ಪು. 1-8-35) ಎಂದಾ ರಂಭಿಸಿ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲ ದೇವ ವರ್ಗ ವ ನುಪ್ಯ ವರ್ಗ ಪ್ರಾಣವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ, ಪುರುಷರಲ್ಲರೂ ವಿಷ್ಣುನ ವಿಭೂತಿಯೆಂದೂ ಪ್ರೀಯರಲ್ಲರೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನ ವಿಭೂತಿಯೆಂದೂ ಇವರನ್ನು ಒಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಯಾವರೂ ವಿಭೂತಿ - ಐಕ್ಯರೈ ವಲ್ಲವೆಂದೂ ಇವ-ಬ್ಬರೇ ಒಬ್ಬ ವಿಭೂತಿ ನಾಯಕರೆಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇವರಿಬ್ಬರೇ ಎಲ್ಲವಿಗಿಂತಲೂ ವೇಲಾದ ಪ ದೇವತೆಗಳು, ಪ್ರಾಚ್ಯರೂ ಶರಣ್ಯರೂ, ನಹ ಎಂಬ ಪರಮರಹಸ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಸಚ್ಚಿಷ್ಯರಾದ ಮೈತ್ರೇ ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರ ತ್ತಾರೆ ದೇವತಿರೈಜ್ಜು ಮನುಷ್ಯೇಷು ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರ ಜೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮ ಕವ ದ ಪ್ರಪಂಚವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸರಿಸ್ತದ್ದು ಅದರೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪುರಷ ವರ್ಗವನ್ನು ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ವಿಭೂತಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರೀವರ್ಗವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ತನ್ನ ವಿಭೂತಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಭಾಗವಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ತ್ರೀಮುಕ್ತಂಕಲ್ಪ ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ, ಆಚಾರ್ಯರು

"ಸುಧಾರಣ್ಯೇ ಸಸ್ಯಪಿಸ್ತೇ ಚೈಯೈ ವ

ದ್ವೈಧಾಪಿಸ್ತಂ ಯದ್ವಿಭೂತಿರ್ವಿಭಾತಿ |

ಚೂಡಾಭಾಗೇ ದೀಪ್ಯಮಾನೌ ಶ್ರುತೀನಾಂ

ದಿವ್ಯಾವೇತೌ ದಂವತೀ ಮೇ ದಯೇತಾಮ್ || ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ

a, h) ಪರಾಶರರು ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನು ತಿಂದನೆಂದು ವಸಿಷ್ಠರ ಮೂಲ್ಕ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕೋಪದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ರಾಕ್ಷಸ ದಂಶವ್ವೇ ನಾರಮಾಡಲು ಒಂದು ಯಾಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು ಆಗ ವಸಿಷ್ಠರು ಓಡಿಬಂದು "ಅಪ್ಪಾ ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೋಸ್ಕರ ರಾಕ್ಷಸ ವಂಶವನ್ನೇ ನಾರಮಾಡುವುದು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳಲು ಪರಾಶರರು ಒತನೇ ಆ ಯಾಗವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು, ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು, ರಾಕ್ಷಸ ವಂಶ ದುಂಬ ಪುರುಷರಾದ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಯು ಸಂತೋಷ ಗೊಂಡು, ಪರಾಶರರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, 'ಪುರಾಣ ಸಂಹಿತಾ ಕರ್ತಾ ಭವಾನ್ ವತ್ಸ ಭವಿಷ್ಯತಿ | ದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಂಚ ಯಥಾವತ್ ವೇತ್ಸ್ಯತೇ ಭವಾನ್ ||' (ವಿ ಪು. 1-1-26) ಅಪ್ಪಾ, ನೀನು ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವವನಾಗು" ಎಂದು ಅಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದರು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡ ವಸಿಷ್ಠರೂ

ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತವ ಭಗವಾನ್ ವಸಿಷ್ಠೋದೇಶಿತಾಮಹಃ |

ಪುಲಸ್ತ್ಯೇನಯದುಕ್ತಂತೇ ಸರ್ವದೈವತಧ್ವವಿಷ್ಣುತಿ || ಇದು ವಸಿಷ್ಠರ ವಚನ (ವಿ ಪು 1-1-28) (c) ಪು. ತಿ. ನೋ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ “ಮಯೂರವರಮುತಿ ನಲಮರುಳಪ್ಪೆತ್ತು” “ಅದ್ಯಸ್ತನೇ” ಎನ್ನಿರಪಡಿಯೇ ಪ್ರಪನ್ನ ಸಂತಾನ ಕೂಟಿಸ್ಥರಾನ ನಮ್ಮಾತ್ಮಾರುಮ್ (1) “ಒಂಡೊಡಿಯೊಳ್ ತಿರುಮಹಳುಮ್ ನೀಯು ಮೇ ನಿಲಾ ನಿರ್ದ ಕಣ್ಣ ಶದಿರ್ ಕಣ್ಣ” ಎನ್ನರುಳಿಚ್ಚೆಯಾದಾರ್

ಇವರ ೫ ಪದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವುಂಟು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸಲು, ಪೆರಿಯ ಮುದಲಿ ಯಾರ್ - ಆಳವಂದಾರವರು “ತಸ್ಮೈ ನಮೋ ಮುನಿವರಾಯ ಪರಾಶರಾಯ” ಎಂದು ಪರಾಶರ ಮುನಿ ಗಳನ್ನು ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೋತ್ರಮಾಡಿರ ತ್ತಾರೆಂದು, ಅಚಾರ್ಯರು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವುದರ ಭಾವ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೈ, ಪತಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಪಾಂಡುತ್ವ ಉಂಟು ಎಂಬುದು ಇತರ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗೊಡವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟು ಪರಾಶರ ಪರಾಂಕುಶ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶದವಾಗಿಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಮಯೂರವರಮುದಿನಲ ಮರುಳಪ್ಪೆತ್ತು - ಅಶ್ವಾನ ಸಂಶಯ ವಿಪರೈಯಗಳಲ್ಲದಂತೆ ಭಗವಂತನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದ (ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇವರ ಪ್ರಬಂಧಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾತಿಶಯವು ದೈವೀತಿತ) ಪ್ರಪನ್ನ ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಕೂಟಿಸ್ಥ ಗಾದ - ಅಂದರೆ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯ ವ ಪ್ರಪನ್ನರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಮೂಲವುರುಷರಾದ ನಮ್ಮಾತ್ಮಾರವರೂ (1) ಒಂಡೊಡಿಯೊಳ್ ತಿರುಮಹಳುಮ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ನೀನೂ ಅಂದರ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಈಶ್ವರರಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತ ಪ್ರಾಪಕರಾಗಿರುವ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಘನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಐಹಿಕ ವಿಷಯ ಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟನೆಂದು, ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

“ಪುಲಸ್ತುರು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ನಿನಗೆ ಸರ್ವವೂ ಸಿದ್ಧಿಸಲಿ” ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪರಾದೇವತೆಯ ಯಾರು ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ವಿಪರೈಯವಿಲ್ಲವೆ, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವು ಬಂದು ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಏರ್ಪಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯಾದರು ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ತಮವಾದ ಗ್ರಂಥವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಆಶಯ.

c) ತತ್ವೇನಯಶ್ಚಿದಚೇಶ್ವರ ತತ್ತ್ವಭಾವ

ಭೋಗಾಪವರ್ಗ ತದುಪಾಯ ಗತೀರುದಾರಃ |

ಸಂದರ್ಶ ಯಗ್ನಿರಮಮೀತ ಪುರಾಣತತ್ತ್ವಂ

ತಸ್ಮೈ ನಮೋ ಮುನಿವರಾಯ ಪರಾಶರಾಯ ||

(ಸ್ತೋತ್ರ ರತ್ನ 3ನೇ ಶ್ಲೋಕ)

1) ಕಂಡುಕೇಟ್ಟುಟ್ಟು ಮೋಂದಂಡು ಮುಲುವ್ ಐಂಗರುವಿ

ಕಂಡವಿನ್ನಮ್, ತೆರಿವರಿಯಪ್ಕೆಲ್ಲಾ ಚಿಟ್ಟಿನ್ನಮ್ |

ಒಂಡೊಡಿಯೊಳ್ ತಿರುಮಹಳುಮ್ ನೀಯುಮೇನಿಲಾನಿರ್ದ

ಕಂಡ ಶದಿರ್ ಕಂಡೊಗ್ರಿಂದೇನ್ ಅಡೈಂದೇನ್ ಉನ್ ತಿರುವಡಿಯೇ ||

(ತಿರುವಾಯ್ 4-9-10)

ಉಜ್ವಲವಾದ ಹಸ್ತಾಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಭಗವಂತನಾದ ನೀನೂ, ನಿಲಾನಿರ್ದ - ಈಶ್ವರರುಗಳಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ, ಕಂಡ ಶದಿರ್ - ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು, ಅದಾಗಿ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳೊಡನೆ ಸಮಾನವಾದ ಅನುಭವಾನಂದ ವನ್ನು ಸರ್ವಾತ್ಮರೂ ಅನುಭವಿಸಲಿ ಎಂದು ನೀನು ಅನಾಮಿಯಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು, ಕಂಡು ನಾನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ, ಇದರಿಂದ ನೀವಿಬ್ಬರೇ ಈಶ್ವರ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದವರೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿ ನೀವಿಬ್ಬರೇ ಪ್ರಾಪ್ತರು - ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿದಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಲ್ಪಡತಕ್ಕವರು, ಶರಣ್ಣರು-ಉಪಾಯ ಭೂತರು ಎಂದು ನಿರ್ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಿ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶ ರೂಪ ರಸಗಂಧ ಸುಖಗಳನ್ನೂ, ಕೈವಲ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಜೀವಾತ್ಮಾನುಭವರೂಪವಾದ ಆನಂದವನ್ನೂ, ಇವುಗಳು ಅಲ್ಪಾಸ್ಥಿರತ್ವಾದಿ ದೋಷ ಸಪ್ತಕಗಳಿಂದ ಕೂಡದುವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಒಗ್ರಿಂದೇನ್-ಅವುಗಳನ್ನು ಸಮಾಸನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟನು ಆ ಮೋಕ್ಷಾನಂದವನು ಹೊಂದಲು, ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇನೆ

ಇವಿಷಯತ್ತಿಲ್ ವಕ್ತವ್ಯ ಮೆಲ್ಲಾಮ್ ಚತುಶ್ಲೋಕೀ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನತ್ತಿಲೇ ಪರಪಕ್ಷಪ್ರತಿಷ್ಠೇಪ ಪೂರ್ವಕಮಾಹ, ಪರಕೃಚ್ಛಾನ್ನೋಮ್, ಅಜ್ಞೇ ಕಣ್ಣುಕೊಳ್ಳದು.

ಚತುಶ್ಲೋಕಿಯಲ್ಲಿ ಆಳವಂದಾರವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥ

ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿದ ತತ್ವವು ಪರದೇವತೆಗಳು, ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರಾಪಕರು ಎಂಬುವುಗಳಿಗೆ ವೇಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳು ಇರಲಿ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿತರಾದ ತೀರ್ಥಕರರು ಹೇಳಿರುವುದು ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ನಿರ್ಣಾಯಕವು. ಅದನ್ನು ಉಪಪತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರಿ ಎಂಬ ಶಿಷ್ಯ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ದೃಢತರವಾದ ಪ್ರಮಾಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇವಿಷಯತ್ತಿಲ್ ವಕ್ತವ್ಯಮೆಲ್ಲಾಂ, ಎಂದಾರಂ ಭಿಸಿ ಉಪಸಾದಿಸುತ್ತಾರೆ

ಅದಾಗಿ ಆಳವಂದಾರವರು “ಕಾಂತಸ್ತೇ” ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ತಮ್ಮ ಚತುಶ್ಲೋಕೀ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ, ಆ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ರೂಪವಾಗಿ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರು ಪರಪಕ್ಷ ಪ್ರತಿಷ್ಠೇಪ ಪೂರ್ವಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ, ಅದನ್ನು ಓದುಗರು ಓದಿ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅಂಗೇ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದು ಎಂದು ನಿಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚತುಶ್ಲೋಕೀ ಪ್ರಬಂಧದ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇಂಬುದನ್ನು ಸಾರ ಕೌಮುದಿ ಗ್ರಂಥಕಾರರು (ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳು) ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ—

ಶಾರೀರಕ ಚತುರಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಯಥಾಕ್ರಮ ವಿನಿರಸಲು ಭಗವದ್ವ್ಯಾಸ ನಿಗಳು “ಚತುಶ್ಲೋಕೀ” ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ವಿವರವನ್ನು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರು ಚತುಶ್ಲೋಕೀ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ಸ್ವಶೇಷಾ ಶೇಷಾರ್ಥೋ ನಿರವಧಿಕನಿರ್ಬಾಧಮಹಿಮಾ
ಫಲಾನಾಂದಾತಾಯಃ ಫಲಮಪಿಚ ಶಾರೀರಕಮಿತಃ ||
ಶ್ರಿಯಂತತ್ಸದ್ವಿಚೇಂ ತದ-ಪಸದನತ್ರಾಸ ಶಮನೀಂ
ಅಭಿಷ್ಠಾತಿಸ್ತು ತ್ಯಾಮವಿತಥ ವ-ತಿಯಾಮುನ ಮುನಿಃ ||

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ :-

ಭಗವಂತನು ಲಿಲಾವಿಭೂತಿ ಸತ್ಯವಿಭೂತಿಗಳೆಂಬ ಅಶೇಷ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತನಗೆ ಶೇಷವಾಗಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕ ಉಭಯ ವಿಭೂತಿನಾಥನು ಎಂದರ್ಥ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಬಾಧಕವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ನಿರವಧಿಕ ನಿರ್ಬಾಧ ಮಹಿಮನೂ ಫಲಪ್ರದನೂ (ಪ್ರಾಪಕನೂ) ಅವನೇ. ಶಾರೀರಕ ಚತುರಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಅವನಿಗೆ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ ಸಹ-ಅಂಚತಿ ಅಂಚು. ಗತಾ-ಕ್ವಿನ್-ಸಹಸ್ಯ-ಸದ್ರಿಃ-ಜೀವಾ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸದ್ಭ್ರಮ್ ಪದದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಅವನು ಮಾಡುವ ಚೇತನಾ ಚೇತನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಕ್ಷೇಪಗಳೂ ಇಲ್ಲ ಫಲಪ್ರದಳು - ಪ್ರಾಪಕಳು, ಫಲಭೂತಳು ಪ್ರಾಪ್ಯಳು ಮೇಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬರುವವರ ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವಳು ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತೆ ಎಂದರ್ಥ. ಇಂಥಹ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಪರಮ ಪ್ರಾಪ್ಯಾಣ್ಣಿ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಾಮುನ ಮುನಿಗಳು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ

ಅದಾಗಿ “ಕಾಂತಕ್ಷೇ” ಎಂಬ ಮೊದಲನೆಯ ಶ್ಲೋಕದೇ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ವಿಶೇಷಣ ವಿಷ್ಣುವಾದ ದಂಪತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ತ್ವನೆಯ ಹೇ ಬರುವುದಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ವರಪುರ ಇಚ್ಛಾವಿಫಾತವಿಲ್ಲದೆ ದ್ವೈರಾಚ್ಯ ದೋಷ ಪ್ರಸಂಗವು ಒಂದ ಹಾಗೆ, ಜಕರಸ್ಯಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಉಭಯ ವಿಭೂತಿಗೂ ಶೇಷಿಗಳ ಉಭಯ ವಿಭೂತಿಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಅಧೀನವೆಂದರ್ಥ “ಇತೀತೀತ್ಯಯ್ಯಾಸನಂ ವಾಹನಂ ವೇದಾತ್ಮಾ ವಿವೇಚ್ಛರಃ” ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಭೇದ ವಿಭೂತಿಯು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವೆಂದ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಲ್ಲವೇ

“ಯವನಿಕಾ ಮಾಯಾ ಜಗನ್ನೋ ನಿ” ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ “ತದ್ಭೇದಂತರ್ಹ ಅವ್ಯಾಕೃತ ಮಾರೀತೌ ತನ್ನಾಮರೂಪಾಭ್ಯಾನ್ಮಾಕ್ರಿಯತ” ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತ ಪ್ರಕಾರ ಜಗದಾಕಾರವಾಗಿ ವರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಿದಚಿದ್ವಸ್ತು ಶರೀರ ಕತ್ವವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಹೇಗೆಂದರೆ ಯವನಿಕಾ, ಮಾಯಾ, ಜಗನ್ನೋಹಿನೀ ಎಂಬ ಮೂರು ಪದಗಳಿಂದ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸಿ, (ಯವನಿಕಾಶಬ್ದಾರ್ಥ) ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಜೇತನು ಜೇತನಾತ್ಮಕ ಪ್ರವಂಚ ರೂಪ ಅನಂತ ವರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಆಯವಾಗಿ (ಮಾಯಾ ಶಬ್ದಾರ್ಥ) ಸ್ವನಿಷಯದಲ್ಲಿ - ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ವಸ್ತುಗಳೇ ಭೋಗ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ (ಜಗನ್ನೋಹಿನೀ ಶಬ್ದಾರ್ಥ) ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಾರ್ಯವು ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವೆಂದ ಹೇಳಿದೆ ಇವರಿಂದಾಗಿ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸವ ೩ ತತ್ವವು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಭೂತಿಯೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾಯಿತು ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ “ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾದಿ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ತತ್ವವು ಅನಂತ ಅಧೀನವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇವರಿಂದಾಗಿ ಶಾರೀರಕ ಪ್ರಧಮಾಧ್ಯಾಯವು, ಸ್ವಶೇಷಾ ಶೇಷಾರ್ಥಃ ಎಂಬ ಮೊದಲನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದರೆ - ಪುರಾಣ ಸೂಕ್ತಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ಶ್ರೀಸೂತ್ರವೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವು ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸರ್ವಪ್ರಮಾಣ ಸಾರಸಂಗ್ರಾಹಕವಾದ “ನಾರಾಯಣ” ಒಬ್ಬನೇ, “ಶ್ರೀಃ” ಎಂಬ ಒಬ್ಬನೇ ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು “ಶ್ರೀರಿತ್ಯೇವಚ ನ ಮತೇ” ಎಂಬ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವುದರ ಭಾವ ಶ್ರೀಯತೇ-ಸರ್ವತತ್ವಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾಳೆ - ಸರ್ವತತ್ವಗಳನ್ನು ತಾನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಗಳಿಂದ ಧಾರಕತ್ವ ವ್ಯಾಪಕತ್ವಾದಿ ಗಣಗಳು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇವರಿಂದಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಗೂ ಜೇತನಾ ಜೇತನಾತ್ಮಕ ಸರ್ವ ಪ್ರವಂಚ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಬಂಧವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು, “ತಸ್ಮೈಷ್ಟ್ಯಾ, ಪದೇಹಾನುಪ್ರಾವಿಶತ್, ತದನುಪ್ರವಿಶ್ಯ ಸಚ್ಚತ್ವಜ್ಞಾ ಭವತ್ - ಜಂತಾಹಮಿಮಾ ಸ್ರೀ ಸ್ರೋ ದೇವತಾಃ ಆನೇನ ಜೀವೇನಾತ್ಮನಾ ಅನ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ನಾಮ ರೂಪೇ ವ್ಯಾಕರವಾಣಿ, ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವು ಶ್ರೀ ಒಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿವ್ರೇತ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ “ಭಗವನ್ನಾರಾಯಣ” ಎಂಬಂತೆ “ಭಗವತೇಂ ಶ್ರಿಯಂ” ಎಂದು ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವುದು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಅನ-ಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ದ್ವಯಾಧಿ ಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ಭಗವತೀ” ಎಂಬ ವದವು ಹೇಯಗುಣವಿಲ್ಲದೆ, ಸವ ನ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವಂಥ ಉಭಯಲಿಂಗತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಪರತತ್ವ ಪ್ರತಿವಾದಕವಾದ ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣವು, “ನ ನ್ಯಾನತೇಽಸಿ ಪರಸ್ಯ ಉಭಯ ಲಿಂಗಂ ಸರ್ವತ್ರಹಿ” ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರತಿಪನ್ನವ. ಪರಾಶರ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯರೂ ಈ ಅಂಶವನ್ನು “ವ್ರತಕನಬಲ ಜ್ಯೋತಿ . ತವ ಭಗವತ್ಚೈತೇ ಸಾಧಾರಣಾ ಗಣ ರಾಶಯಃ” ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದು ನಿರ್ಬಾಧವಾಗಿ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು

ಅನಂತರ ಶಾರೀರಕ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯದ ಪ್ರಮೇಯವು “ಬ್ರಹ್ಮವು ನಿರವಧಿಕ ನಿರ್ಬಾಧ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದ್ದು” ಎಂದು ಪರಪಕ್ಷ ನಿರಾಸನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು “ಯಸ್ಯಾಪ್ತೇ ಮಹಿಮಾನ ಮಾತ್ಮನ ಇವತ್ವದ್ವಲ್ಲ ಭೋಸಿ ವ್ರಭುಃ - ನಾಲಂ ಮಾತುಮಿಯತ್ತಯಾ ನಿರವಧಿಂ ನಿತ್ಯಾಕೂಲಂ ಸ್ವತಃ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು, ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟ ಎಂದು ಅಳಿದು ಹೇಳಲು ಭಗವಂತನಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯು ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲದ್ದು, ನಿತ್ಯಾನುಕೂಲವಾದದ್ದು - ನಿರ್ಬಾಧ

ವಾದದ್ದು. ನಿನ್ನ ವಹಿವೆಯು ನಿನ್ನ ವಲ್ಲಭನ ಮಹಿಮೆಯಂತೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದದ್ದು. ಅನ್ಯೇಚ್ಛಾದೀನವಲ್ಲವೆಂದು ಎಂಬುದು “ಸ್ವತಃ” ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ದ್ಯೋತಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ವರಬ್ರಹ್ಮನ, “ಸ್ವಭಾವತಃ ಅನವಧಿಕಾತಿಕಯಾ ಸಂಖ್ಯೇಯ (ಎಲೈಯಲ್ಲದೆ ಅತಿಕಯವಾದ, ಲೆಖಿಸಲಾಗದ) ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳು ಭಾಷ್ಯಕಾರರಿಂದ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಹಾಗೆ ಅವುಗಳೇ ಲಕ್ಷಿಗೂ ಇವೆ ಎಂಬುದು ಕರೋತು, “ದೇವಿತ್ವನೃಹಿಮಾವಧಿರ್ನಹರಿಣಾನಾಪಿ ತ್ವಯಾಚ್ಛಾಯಾಶೇ” ಎಂಬ ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕಮಿತ್ರರು ಹೇಳಿರುವುದೂ (ಎಲೈತಾಯೇ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಗಳ ಎಲೈಯು ಹರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು, ನಿಗೂ ತಿಳಿಯದು ಎಂಬುದು) ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯ ಹೀಗೆ ಶಾರೀರಕ ಮಿಮಾಂಸೆಯ ಮೊದಲೆಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಮೇಯವು

“ಅನನ್ಯಾಧೀನ ಕಲ್ಯಾಣಮನ್ಯ ಮಂಗಳ ಕಾರಣಮ್ |

ಜಗನ್ನಿದಾನಮದ್ವಂದ್ಯಂ ದ್ವಂದ್ವಂ ವಂದಾಮಹೇ ಮಹಃ ||”

ಎಂದು ಅಭಿಯುಕ್ತರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಅದಾಗಿ ಅನ್ಯರಿಗೆ ಅಧೀನವಲ್ಲದ ಕಲ್ಯಾಣ (ಮಂಗಳ) ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಕ್ಷೇಮವನ್ನಂಟು ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾದವರು, ಜಗತ್ಕಾರಣಭೂತರು. ಇವರಿಗೆ ಸಮಾನರಾರೂ ಇಲ್ಲ (ಅದ್ವಂದ್ಯಮ್). ಇಂಥದ ದ್ವಂದ್ವಂ - ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾತ್ಮಕರಾದ ಇಬ್ಬರು - ವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟರಾಗಿ ಏಕತತ್ವದ ಹಾಗಿರುವ, ಮಹಃ - ತೇಜಸ್ಸನ್ನು, ವಂದಾಮಹೇ-ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇದರಿಂದ ದಿವ್ಯಮಿಥುನವು (ಇಬ್ಬರು) ಜಗತ್ಕಾರಣ ರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಾನಂತ ಗುಣಗಣಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸವ ಜೇತನಾಜೇತನಗಳೂ ಪರಿಮಿತ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅಧೀನರಿಂಬ ತತ್ವವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು

ಅನಂತ “ಸಂಸ್ಕೃತರುಣಾ ನಿರೀಕ್ಷಣಸುಧಾ” ಎಂಬ ಮೂರನೇ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಶಾರೀರಕ ವೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಲಕ್ಷಣವು ಸಂಗ್ರಹಿತ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವು ಸರ್ವರಕ್ಷಕತ್ವವನ್ನು ಉದಾಹರಣ ಪೂರ್ವಕ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಅದಾಗಿ, ಸ್ವಯಾದೇವಿ ವರಿತ್ಯಕ್ತಂ ಸಕಲಂ ಭವನತ್ರಯಮ್ | ವಿನಷ್ಟಪ್ರಾಯಮ ಭವತ್ ತ್ವಯೈದಾನಿಂ ಸಮೇಧಿತಮ್ || (ವಿ. ಪು. 1-9 123) ಎಂದು “ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಟಾಕ್ಷವಿಲ್ಲದೆ ಅಸಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರವಚನವು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಸಂವದ್ವಿಹೀನವಾಗಿ, ನಷ್ಟಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು. ವಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಸಂಪನ್ನವೃದ್ಧವಾಯಿತು,” ಎಂದು ವಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಸಿದ್ಧವೃದ್ಧರಾದ ಇಂದ್ರನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾನೆಯಲ್ಲವೆ “ಶ್ರೇಯೋನಹ್ಯರಂವಿದ ಲೋಚನಮನಃ ಕಂತಾಪ್ರಸಾದಾದ್ಯು | ನಂಸೃತ್ಯಕ್ಷರ ವೈಷ್ಣವಾಧ್ಯಸುಸೃಣಾಂ ಸಂಭಾವ್ಯಕ್ಷೇಕರ್ಹಿಚಿತ್ || ಎಂಬ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದ “ಫಲಮತ ಉಪವಕ್ಷೇಃ” ಎಂಬ ಸೂತ್ರ ಸಂದರ್ಭಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯ, ಮೋಕ್ಷಗಳು ಇವಳ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ವ್ಯತಿರೇಕ ವಖಾನ ದೃಢೀಕೃತವು. ಇಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವಾಧ್ಯಃ ಶ್ರೇಯಸ್ಸೆಂಬುದು ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂಬ ಮೋಕ್ಷ ಇದನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಕೊಡಬಲ್ಲಳು, ಎಂಬುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯತ್ವವು ಸ್ಥಿರೀಕೃತ. ವೈಷ್ಣವಾಧ್ಯ ಶ್ರೇಯಃ ವದಾತ್ಯತ್ವವು ಪುರುಷಕ ರತ್ನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪರಮಪಾಪನೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿದರೆ, ಸಹವರಿತ ಸಂಸ್ಥಿತಿ (ಸಂಸಾರ) ಅಕ್ಷರ (ಕೈವಲ್ಯ) ಗಳೆಂಬ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ಪುರುಷಾರತ್ನವು ಅಪೇಕ್ಷಿತವೆಂಬ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವಾರ್ಧಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾದಂಧಾಗುತ್ತದೆ ಇದು ಇಷ್ಟಾಪತ್ತಿಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುಲ್ಲ. ಅನಂತ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಸಮಸ್ತವ ರಾಧಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ವಶೆಯಲು, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪ್ರಸಂಗೇತು ಸರ್ವಪಾಪ ಸವಂದ್ಯವೇ | ಮಾಮೇಕಾಂ ದೇವ ದೇವಸ್ಯ ವಹೀಂ ರರಣಂ ಶ್ರಯೇತ್ ||

ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣ ಬಲಗಳಿಂದ, ಭಗವದಾಭಿಮುಖ್ಯವು (ಅಭಿಗಂತವೃತ್ತಾ) ಸಿದ್ಧಿಸಲು ಪುರುಷಕಾರವು ಬೇಕೇ

ಹೊರತು ಐಹಿಕ ಫಲಗಳಿಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ

ಪಿತೇವತ್ಸಪ್ತೇಯಾನ್ ಜನನಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಾಗ್ನಿಜನೇ
ಹಿತಸ್ರೋತೋ ವೃತ್ತ್ಯಾ ಭವತಿಚ ಕದಾ ಚಿತ್ ಕಲುಷ ಧೀಃ
ಕಿಮೇತನ್ನಿ ದೋಷಃ ಕ ಇಹ ಜಗತ್ತೀತಿತ್ವ ಮುಚಿತೈಃ
ಉಪಾಯೈರ್ವಿಸ್ತಾರ್ಯ ಸ್ವಜನಯಸಿ ಮೂತಾತದಸಿನಃ ||

ಎಲೈ ತಾಯಿಯೇ, ನಿನ್ನ ವಲ್ಲಭನು ಪಾಪಿಷ್ಠನಾದ ಪುರಷನಲ್ಲಿ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ ಆಗ ನೀನು ಅವನನ್ನು “ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡದವರು ಯಾರು” ಎಂದು ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ಪಾಪಿಗಳಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾಪಾಡುತ್ತೀಯೆ, ಈ ರೀತಿಯಾದ ಪುರಷ ಕಾರವು ದುಃಖ ಮಿಶ್ರಪರಿಮಿತ ಸುಖ ರೂಪವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಕೈವಲ್ಯ ರೂಪವಾದ ಆಭಾಸ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡಿಸಲು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನು ಗುಣವಾಗಿ ಈಶ್ವರನು ಆ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಫಲವನ್ನೂ ಐಹಿಕ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಕೊಡಬಲ್ಲಳು ಎಂದು ನೇರಿಸಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಪುರುಷ ಕಾರತ್ವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರವೆಂಬುದು ಸರ್ವಪ್ರಮಾಣ ವಿರುದ್ಧ ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂರನೇ ಆಧ್ಯಾಯದ ಸಾರ ಭೂತವಾದ “ಫಲಮತಉವಪತ್ತೇಃ” ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸರ್ವರಕ್ಷಕ, ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದಾತೃತ್ವಗಳು ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಉಂಟು ಎಂದು ಅನ್ವಯ ವೈತರೀಕ ರೂಪವಾಗಿ, ಈ ಮೂರನೇ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ನ್ಯಾಯವಾದ ಮಾತು

“ಶಾಂತಾನಂತ ಮಹಾವಿಭೂತಿ” ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಅಂಶ ಗುಣ ವಿಭೂತಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಪರ, ವ್ಯೂಹ, ವಿಭವಾದಿ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಾಶ್ರಯ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರಮ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಭಗವದ್ವಿವಿಕ್ತ ಸ್ವರೂಪವು, ತನಗೆ ಅನುರೂಪ ವಾಗಿ ಗಣವಿಭೂತಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರವ್ಯೂಹ ವಿಭವಾದಿ ಪಂಚ ಪ್ರಕಾರ ಶುಭಾಶ್ರಯ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹ ವಿಷ್ಣುವಾದ ದಿವ್ಯ ಮಹಿಷಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಗಾಢೋಪಗೂಢವಾಗಿದೆ (ವಿಯೋಗಿ ನರ್ಹವಾಗಿ ಸಂಸ್ಲಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ) ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಸ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ದಿವ್ಯಮಿಥುನವು ಪರಮ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಎಂಬುದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ “ವ್ಯಾಪಕಾವತಿ ಸಂಶ್ಲೇಷಾದೇಕ ತತ್ವಮಿವೋದಿತಾ” ವಿಭುವಾದ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಸ್ಲಿಷ್ಟ ರಾಗಿ ಒಂದೇ ತತ್ವವೆಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಇದ್ದಾರೆ, ಎಂಬುದೇ ಮೋದಲಾದ ವಚನಗಳು ಅನುನಂದೀಯಗಳು

ಭವಾನ್ನಾರಾಯಣೋದೇವಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ರಂಗಂ ಪರಾಭವತ್ |

ಭವದ್ವಾವಾತ್ಮಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾತ್ಮಕಮ್ ||

(ದೇವನಾದ, ನಾರಾಯಣನು ಭವಚ್ಛಬ್ದಾರ್ಥ ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷಣ ಭೂತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು “ಭವತಃ ಶಬ್ದಾರ್ಥ. ಭವದ್ವಾವಾತ್ಮಕವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರೊಡಗೂಡಿ) ಹೀಗೆ ಪರಮಾಪ್ತವಾದ ಉಪಬಂಧದಿಂದ ನಿರ್ಣೀತವಾದ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು, “ಶ್ರದ್ಧಯಾ ದೇವೋದೇವತ್ವಮಶ್ನುತೇ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಶ್ರದ್ಧಯಾ-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿ, ದೇವಃ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ ಲೀಲನು (ದಿವ್ಯ ಕ್ರೀಡಾ ವಿಜಗೀಷಾ ಎಂಬುದು ಧಾತುವಿನ ಅರ್ಥ) ದೇವತ್ವ-ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ “ಅನಯಾ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಜಗದ್ವಿಹಾರೇ ದಿವ್ಯ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮುಚ್ಯತೇ” (ಈ ಶ್ರುತಿಯಿಂದ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ) ಎಂದು ಚತುಶ್ಲೋಕೇ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ತಾವೇ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ

ವಾದಿಯರ್ ಮನ್ನುತ್ತಿರುಕ್ಕಚ್ಚಿರುಕ್ಕಿನ್ ಮರೈಕುಲೈಯ |

ಶಾದು ಜನಜಿಳ ಡಜ್ಜಿ ನಡುಜ್ಜಿ ತನಿತ್ತನಿಯೇ ||

ಆದಿ ಯನಾವಸ್ವಯಾರಣದೇಶಿಕರ್ ಶಾಸ್ತ್ರನರ್ನಂ |

ಪೋದಮುಂ ತಿರುಮಾದುಡನ್ನಿನ್ನ ಪುರಾಣನೈಯೇ ||೧೩||

ಜನಪದಭುವನಾದಿಸ್ಥಾನ ಜೈತ್ರಾಸನಸ್ಥೇ

ಷ್ವನುಗತನಿಜವಾರ್ತಂ ನಶ್ವರೇಷ್ಟೀಶ್ವರೇಷು |

ಪರಿಚಿತನಿಗಮಾಂತಃ ಪಶ್ಯತಿ ಶ್ರೀ ಸಹಾಯಂ

ಜಗತಿ ಗತಿನುನಿದ್ಯಾದಂತುರೇ ಜನ್ತುರೇಕಃ ||೧೪||

ಇತಿ ಕನಿತಾರ್ಥಿಕ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರಸ್ವತಸ್ತತ್ಸತಂತ್ರಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಮದ್ವೇಜ್ಯಟಿನಾಥಸ್ಯ ವೇದಾಂತಚಾರ್ಯಸ್ಯ
ಕೃತಿಷು ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರಷ್ವಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ವಶ್ಯಂತೀಷು ಶ್ರುತಿಷು ಪರಿತಃ ಸೂರಿ ಬೃಂದೇನ ಸಾರ್ಥಂ

ಮಧ್ಯೇ ಕೃತ್ಯತ್ರಿಗುಣಫಲಕಂ ನಿರ್ಮಿತಸ್ಥಾನ ಭೇದಮ್ |

ವಿಶ್ವಾಧೀಶ ಪ್ರಣಯಿನಿ ಸದಾ ವಿಭ್ರಮದ್ಯುತವೃತ್ತೌ

ಬ್ರಹ್ಮೇ ಶಾದ್ಯಾ ದಧತಿ ಯುವಯೋರಕ್ಷಶಾರ ಪ್ರಚಾರಮ್ ||

ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸ್ತುತಿ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯೂ “ಶ್ರದ್ಧಯಾದೇವೇ ದೇವತ್ವ ಮಶ್ನುತೇ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ತತ್ಪರಹಸ್ಯ ವಸ್ತು ತೀವ್ರವಾದೆ. ಈ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀ ಚತ ಶ್ಲೋಕೇಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿರಪರಿಚಯ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಸುಗಮವೆಂಬುದು ಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಹೃದಯ ಸರಸ್ವತೆ

ಅಧಿಕಾರದಸಾರಾರ್ಥ.

ಶ್ರೀಯಃ ಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಪರ ದೇವತೆ ಎಂಬುದನ್ನು “ವಾದಿಯರ್ ಮನ್ನಂ” ಎಂಬ ಪಾಶುರದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ವಾದಿಯರ್—ದುರ್ವಾದಿಗಳು ಮನ್ನಂ ತರುಕ್ಕಚ್ಚಿರುಕ್ಕಿಲ್ ಸ್ಥಿರವಾದ ಅಂದರೆ ತಡೆಯಲಾಗದ ತರ್ಕ ಮೂಲವಾದ ಗರ್ವದಿಂದ (ತೃತೀಯಾರ್ಥಸಪ್ತಮೀ), ಮರೈಕುಲೈಯ—ವೇದಗಳು ನಶಿಸು ಹೋಗ ವಂತೆ, (ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಮರ್ಥನಾಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವಂತೆ), ಶಾದು ಜನಂಗಳ್—ತರ್ಕ ಪರಿಶ್ರಮವಿಲ್ಲದ ಪರಮಾಸ್ಥಿಕ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಅಡಂಗ ನಡುಂಗ—ಎಲ್ಲರೂ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುವಂತೆ, ತನಿತ್ತನಿಯೇ ಆದಿ ಎನ ವಹೈ—ಪರವಾದಿಗಳು, ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಜಗತ್ಪಾರಣನು, ರುದ್ರನೇ ಜಗತ್ಪಾರಣನು, ಇಂದ್ರನೇ ಜಗತ್ಪಾರಣನು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳದೆ ಇರುವಂತೆ ಆರಣದೇಶಿಕರ್ ವೇದಾಂತೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರ ಗಳು, ನಮ್ ನಮ್ಮ, (ಪರತತ್ವವೆಂದು ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ), ಪೋದು—ಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿ (ತಾಮರೇಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿ ಎಂದರ್ಥ) ಅನುರುಮ್—ನಿತ್ಯಸಾನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ, ತಿರು—ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾದ, ವಾದುಡನ್—ಯುವತಿಯೊಡಗೂಡಿದ ನಿತ್ಯ ಯಾವನ ಶಾಲಿನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಂದರ್ಥ. ನಿನ್—ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವರಿಗೂ ಪ್ರಾಪ್ಯರೂ ಶರಣ್ಯರೂ ಆಗಿರುವ ಪುರಾಣ

1) ಶ್ರೀ ಸ್ತುತಿ (ಶ್ಲೋಕ-7) ಭಗವಂತನು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ ಪಗಡೆ ಯಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಆಗ ಅವರುಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ವೇದಗಳೂ ಆಟವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿವೆ. ಪಗಡೆ ಯಾಡಿದ ಹಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಪು, ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣಗಳ ಕೂಡುವ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರ ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವರು ಪಗಡೆ ಕಾಯಿಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಆ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಆಯಾಯಾ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಆಟದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ ಇದು ವಿಭ್ರಮದ್ಯುತವು ತಿ ನೋ

ನೈಯೇ— ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸೃಷ್ಟಿಡವನಾಗಿ ಪುರಾಪಿಸವೇ— ಅನಾದ್ಯ ನಂತ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವುದನ್ನೂ ಕೂಡಿದ, “ತೃಮಾದಿ ದೇವೇ ಸರೇಷಃ ಪುರಾಣಃ” ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಪುರಾಣ ಪುರುಷನನ್ನೇ ಶಾಟ್ರಿನರ್-ಜಗತ್ಪರಣವಾದ ಪರದೇವತೆಯೆಂದು,

ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪುನಸ್ಸತ್ಯಂ ಉದ್ಯುಕ್ತೈ ಭ ಜಮುಚ್ಯತೇ |
ವೇದಾಚ್ಛಾಪ್ತಂ ಪರಂಸಾಸ್ತಿನ ನದೃವಂ ಕೇಶವಾತ್ಪರಮಾ ||

ಎಂಬಂತೆ ಕೈಯ್ಯೆತ್ತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ‘ಅದಿ’ ಜಗತ್ಪರಣವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಪುರಾಣ ಪುರುಷನೇ “ಅದಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಅದಿಯಾದವನೇ ಪರದೇವತೆ ಎಂಬುದು ಸದೃಶ ಸಿದ್ಧ.

ಈ ವರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯ ಜ್ಞಾನವು ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಬಂದರೂ ಸಾಕು. ನಮ್ಮ ಪರಿಶ್ರಮವು ಸಫಲವೆಂದು ಜನಪದ ಭುವನಾದಿಸ್ಥಾನ-ಎಂದಾಂಭಿಃ ಅಧಿಕಾರಾರ್ಥವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿಗದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಅವಿದ್ಯಾದಂತರೇ -ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ವಿಷಮಿತವಾದ ಜಗತಿ- ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಏಕಃ- ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಜಂತುಃ-ಪುಣ್ಯವನವಾದ ಜನ್ಮವನ್ನು, ವಡೆದವನು ಪರಿಚಿತನಿಗನಾಂತಃ - ಆಚಾರ್ಯನುಗ್ರಹದಿಂದ ವೇದಾಂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಬಹು ಮಂತ್ರವು ಪ್ರಕೃತವಾಗಿ, ಜನಪದಃ-ದೇಶ, ಭುವನ-ಲೋಕ ಅದಿ-ಅಂಡಾದಿಗಳು, ಸ್ಥಾನ- (ದೇಶ, ಲೋಕ, ಅಂಡಾದಿಗಳು) ವ್ಯವಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜೈತ್ರಾಸನ ಸ್ಥೇಷು-ಸಿಂಹಾಸನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಈಶ್ವರೇಷು- ದೇಶಾಧಿಪ, ಲೋಕಾಧಿಪ, ಅಂಡಾಧಿಪತಿಗಳು, ಅನುಗತನಿಜ ವಾರ್ತಾಂ ಯಥಾತಥಾ ತಮ್ಮ ಜರಿತೃಗಳೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ನಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ ನಶ್ವರೇಷು (ಸತ್ಯ)- ಮರಣ ಹೊಂದಲು, ಶ್ರೀ ಸಹಾಯಂ- ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಹಾಯನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು, ಗತಿಂ- ಪ್ರಾಪ್ತನನ್ನಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾಪಕನನ್ನಾಗಿಯೂ ಪಶ್ಯತಿ- ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ ಅಂದರೆ ಲೋಕಾಧಿಪತಿಗಳು, ದೇಶಾಧಿಪತಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ಅಂಡಾಧಿಪತಿಗಳು ಶಾಶ್ವತರಲ್ಲ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟರಾಗಿ ಹೊಗುತ್ತಾರೆ ನಿತ್ಯರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರೇ ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪಕರು ಅಂದರೆ ಉಪಾಯ, ಮತ್ತು ಪ್ರಾಪ್ಯರು, ಎಂಬ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವೇದಾಂತ ಮಂತ್ರವುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ವೇದಾತ್ಮನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ

ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನೇ ಪರದೇವತೆ ಎಂಬುದು ಪರಮತಾತ್ಪರ್ಯ. ಆದಾಗಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ‘ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣೋಪನಿಷತ್’ ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ ವೈದ್ಯದ್ವಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲ ಸವಿಕೇಷಣ ನಾರಾಯಣ ಒಬ್ಬರಿಂದ ಪರದೇವತಾ-ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಅನಿರ್ಣಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ, ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪರಮಾಲಿಪ್ಯದಿಂದ ಅನುಶಾಸನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ “ಶ್ವಾರಸಮುಕ್ಯ” ಇತ್ಯಾದಿ ದ್ರಮಿಡೋಪನಿಷತ್ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ,

ಲೀಲಾ ರೂಪವಾದದ್ದು ಎಂದರ್ಥ ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದರೆ ಭಗವಂತನು ವಹಾಲಕ್ಷಿಯೊಡಗೂಡಿ ಲೀಲಾರೂಪವಾದ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವ ವರ್ಗಗಳೂ, ಮನುಷ್ಯವರ್ಗವೂ, ತಿರ್ಮಕ ಸ್ಥಾವರಗಳೂ ಪ್ರಕೃತಿ ಪರಮಶರಣಿ ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಸತ್ಯ ರಜಸ್ತಮೋಮಯಾತ್ಮಕವಾದ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ವಿಷಯ ಭೂತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಅಂದರೆ ಜೀವವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾದ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಆತ್ಮ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಈ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನು ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವುಂಟು, ಎಂಬುದು ಘಟ್ಟ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

“ಇದ್ವಂಪತಿಹಳೇ ಪ್ರಾಪ್ಯೈರುಮ್, ಶರಣೈರುಮ್” ಎಂದು ಉಪಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ, ಪೂರ್ವಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಮರಾಶರ ಪರಾಂಕುಶ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಯಥೋಕ್ತ ಪರದೇವತಾ ವಾರಮಾರ್ಗವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಚತುಶ್ಲೋಕೇ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕಾರ್ಥವನ್ನು ಪರಪಕ್ಷ ಪ್ರತಿಕ್ಷೇಪ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಎತ್ತು ತೋರಿಸಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಪಾಶುರದಲ್ಲಿ “ತಿರುಮಾದುಡನ್ ನಿನ್ ಪುರಾಣನ್” ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನು ಆದಿಕಾರಣನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ “ಪರಿಚಿತನಿಗಮಾಂತಃ ಪಶ್ಯತಿ ಶ್ರೀ ಸಹಾಯಮ್” ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಚಿರಪರಿಚಯಮಾಡಿದವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದಲೂ “ಶ್ರೀಯಃ ಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಪರದೇವತೆ ಎಂಬುದು ದೃಢೀಕೃತವು ಅಭಿನ್ನನಿಮಿತ್ತೋಪಾದನತ್ವವು-ಅಂದರೆ ನಿಮಿತ್ತವು, ಉಪಾದಾನವೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮ ಲಕ್ಷಣವು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಾಧಾರಣ್ಯವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಚತುಶ್ಲೋಕಿಯಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರತ್ತಾರೆ “ತಿರುಮಾದುಡನ್ ನಿನ್ ಪುರಾಣನೈಯೇ-ಆರಣದೇಶಿಕರ್ ಶಾಪ್ತಿಸರ್” ಎಂದೂ ಪರಿಚಿತನಿಗಮಾಂತಃ ಪಶ್ಯತಿ ಶ್ರೀ ಸಹಾಯಮ್” ಎಂದೂ “ಏಷವರ್ವಭೂತಾಂತರಾತ್ಮಾ ಆಪಹತಪಾಪ್ಮಾದಿವ್ಯೋದೇವ ಏಕೋನಾರಾಯಣಃ, ಕ್ಷರಾತ್ಮಾನಾವೀಶತೇ ದೇವ ಏಕಃ, ತಂಹದೇವಮಾತ್ಮ ಬುದ್ಧಿಪ್ರಸಾದಮ್ ಯೋದೇವಾದಾಂ ನಾಮಧಾ ದೇವ ಏಕಃ, ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ “ದೇವ” ಶಬ್ದಕ್ಕೆ “ಶ್ರದ್ಧಯಾ ದೇವೋ ದೇವತ್ವ ಮುಶ್ನುತೇ” ಎಂದು, ಜಗದ್ವಾಪಾರ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಿವು ಕ್ರೀಡಾವಿಜಿ ಗೀಷಾ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ದೇವಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಜಗದ್ವಾಪಾರ ಲೀಲೆಯು ಅರ್ಥ) ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಾಯಕನೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾ, ನೇಬ ಕೃದಯವು ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು “ಅನೀದವಾತ್ಯಂ ಸ್ವಧಯಾತದೇಕಮ್” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸ್ವಧಾ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಾದಗೂಡಿದನನು ಪರಮ ಕಾರಣನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂದು “ಶ್ರೀಷ್ಠಶ್ಚ”-ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರದ ಒತ್ತ ಪ್ರಕಾಶಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲ ಸ್ಪಷ್ಟ

ಇತಿ ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾನುಗ್ರಹೀತವಾದ ಪರದೇವತಾ ಪರಮಾರ್ಥಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ

“ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ” ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ.

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ಸಮಃ

ಪ್ರಿಯೈ ನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಪ ಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಾಧಿಕಾರಃ

ಕಾಲಾವರ್ದಾ ಪ್ರಕೃತಿವಿಕೃತಿಃ ಕಾನುಭೋಗೇಷು ದೋಷಾ
 ನ್ನಾ ಲಾಗರ್ತ ಪ್ರತಿನುಪುರಿತೋದರೈರ್ದುಃಖಾನುಭೂತಿಂ||
 ಯಾಥಾತಥ್ಯಂ ಸ್ವಪರನಿಯತಂ ಯಚ್ಚ ದಿವ್ಯಂ ಪದಂತ
 ತ್ಯಾಕಲ್ಪಂ ವಪುರಸಿ ವಿದನ್ಯಸ್ತಿ ತಿಷ್ಠೇತ ಬನ್ಧನ್ ||೧೮||

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಪ ಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
 ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ - ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಹಂತಗಳು :-

ಹೀಗೆ ಬದ್ಧಜೀವಿಯು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸರ್ವವಿಧ ಬಂಧನವಾದ ಭಗವಂತನ ಪರಮಕಾರಣ್ಯದಿಂದ, ಲಬ್ಧವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಸ ಕೃತಗಳಿಂದ ಘಟಿತನಾಗಿ, ಜಾಯಾಮಾನ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಸಂವಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸತ್ಸಂ ಗಾದಿಗಳಿಂದಂಟಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಮಹತ್ತರವಾದ ಆಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷರೂಪ ದಯಾವೃತ್ತ ಪೂರಿತನಾಗಿ ಶಾರೀರಕ ನ್ಯಾಸಕಲಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಉಪ ಬೃಂಹಣಗಳಿಂದಲೂ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಪರಮ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಪ್ರಕಂಪ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ನ್ಯಾಸೋಪಾಸನಾತ್ಮಕ ಸ್ವಾಧಿಕರೋಚಿತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಅಂತರಂಗ ಸಹಕಾರಿಯಾದ ಔಪದೇಶಿಕ ರಹಸ್ಯಸಾರಂಧ್ರ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಅಶೇಷವು ವವನಾಗಿ ಪರಮಕಾರಣಿಕರಾದ ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಕಟಾಕ್ಷಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಆ ಆಚಾರ್ಯನಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ನಾಗಿ ಅವರ ಚರಣವರಿಚ್ಛಾಪರಾಯಣನಾಗಿ, ಅವರ ಉಪದೇಶಗಳಿಂದ, ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ರಹಸ್ಯಮಂತ್ರಗಳಿಗಿಂ ತಲೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಗಳಾದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೆ ಅವರ ಉಪದೇಶಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆರು ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿ ತಂತ್ರಾರ್ಥವಾದ ಜಗದೀಶ್ವರರ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವವನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಉಪಜೀವಿಸಿ ಬರುವ ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನು ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಥುಸ್ಥಾನ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಶಾರೀರಕಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತವಾದ ತತ್ವತ್ರಯ ವಿವೇಕವನ್ನು ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ ಬಹಳ ಉಪಯೋಗವೆಂದು ತಿಳಿದು ನಿಶ್ಚಯವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಶಾರೀರಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳದೆ ಕೇವಲ ಉಪದೇಶ ಮಾತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡತಕ್ಕಂಥ, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾ ರರ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಬಂದ “ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿ ಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನೇ ನ್ಯಾಸೋಪಾಸನಾತ್ಮಕ ಅಶೇಷ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯಾವೇದ್ಯನೆಂಬ ಪರದೇವತಾ ವಾರಮಾರ್ಥ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ರೂಪಕ್ಷೇಪ ಸಾಗರ ದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಅವ್ಯತವೆಂಬುದಾಗಿ ಪಡೆಯುವನು ಈ ವಿದ್ಯಾವೃತ್ತ ರೂಪವಾದ ಪರದೇವತಾಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯ

ಜ್ಞಾನವು ಭಗವದ್ವಕ್ತೃಕೃತಭರವಂಶ್ಯರಾದ ಅಂದರೆ ಆ ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ನಮಗೆ ಕುಲಧನವೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ವರದೇವತೆಯ ಅನುಭವ ಪರೀವಾಹವಾದ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳು ಭೋಗ್ಯವಾದುವು ಮತ್ತು ಹೃದಯಂಗಮವಾದವು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅಂಥಹ ದ್ವೈತವಿಧಾನದ ಪ್ರಸಾದನ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು (ನ್ಯಾಸೋ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು) ಆನ ಸ್ಥಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನವೆನ್ನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಸ್ವಾಧಿಕಾರೋಚಿತವಾದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು (ನ್ಯಾಸ ಅಥವಾ ಉವಾಸನೆಯನ್ನು) ಅನುಸ್ಥಿಸಲು ಯಾವ ಆಡಳಣಿಕಗಳೂ ಬಾರದಂತೆ ಇರಲು, ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಪರಮಶೇಷ ಕೈಂಕರ್ಯ ರಸಿಕನಾದ ಈ ಬೃಹಜೀವಿಗೆ, ಮಮ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಕಲ್ಪತರುವಿಗೆ ಅಂಕುರ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಈ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳು ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಸ್ಥಿಸಲು ಅಧಿಕಾರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ ವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆಯೆಂದರ್ಥ.

ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಸ್ಥಿಸಲು ಪ್ರವೃತ್ತನಾದವನಿಗೆ, ಆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಲು ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಸ್ಥಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೇ ? ಪುರುಷಕಾರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವರ್ತನಾಗತಕ್ಕನಾದ ಅಧಿಕಾರವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ, ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯು ಬೇಕೇ, ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಉದಯಿಸುತ್ತದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವೇನೆಂದರೆ ಅನಾದಿಯಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಕಾರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸ್ಥಿಸಲು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ವಿಳಂಬವು ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಿದ್ಧ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಪಾಪವೇ ಕಾರಣ ಆ ಪಾಪದ ಪ್ರಶಮನವೂ “ಧರ್ಮೇಣ ಪಾಪಮಪನುದತಿ” ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪಾಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂಬ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರತಿಪನ್ನವಾದ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯ ಇಂತಹ ವಿಶೇಷ - ಉವಾಸನಾಧಿಕಾರವು ಅನಭಿಸಂಹಿತಫಲ ಸಂಗತತ್ವತ್ವಾದಿ ತ್ಯಾಗ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳಿಂದಲೇ ಸಂಪಾದ್ಯ - ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರವು - ಯಥಾಬಲ ಆಕ್ರಮಂಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನಿಯಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಫಲಸಂಗ ಕರ್ತೃತ್ವಾದಿ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಪೂರ್ವಕ ಪರಮಶೇಷಿಚಿತ್ತರಂಜನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಣಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ ಧ್ಯಾನಜಪಾದಿ ಗಳಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶವು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನಿಯಮನಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ “ಇಂದನಿಯಮಾನುಷ್ಠಾನಂ, ಪೂರ್ಣೋಪಾಯರಲ್ಲಾದವಧಿಕಾರಿಹಳುಕ್ಕು ಉಪಾಯ ಪೂರ್ತಿ ನಿರೋಧಿಯೆ ಶಮಿಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೊಂದು ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದನಮಾಯಿರುಕ್ಕುವಾ” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನಿಯಮನಾಧಿಕಾರವು ಪ್ರಪನ್ನೋಪಾಂತ್ಯವೆಂಬುದು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದುದು.

ಮತ್ತೊಂದು ಪುರುಷಕಾರ ಪ್ರಪದನವು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೆಂಬ ಎರಡು ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯೋಗನಿಷ್ಠನ ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸ್ಥಿಸಬೇಕು. ಭಗವತ್ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸ್ಥಿಸಲು ತಡೆಯಾದ ಉಪಾಯವಿರೋಧಿ ಪಾಪವು ಪುರುಷಕಾರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದ ನಿವರ್ತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ, “ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪ್ರಸಂಗೇತು ಸರ್ವಪಾಪ ನಮುಂಭವೇ | ಮಾಮೇಕಾದೇವ ದೇವಸ್ಯ ಮಹಿಮಾಂ ಶ್ರಯಣಂ ಶ್ರಯೇತಾ ||” “ಎಂಬ ವಚನವು ಸ್ವತಂತ್ರಾಂಗ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯು ಭಯಸುಭಾರಣ ” ಸರ್ವಪಾಪ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೆಂದು ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶ ತದನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಸ್ವತಂತ್ರಾಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವೆಂಬುದು ಶ್ಲೋಕತಾತ್ಪರ್ಯ “ಆತ್ಮವಿದ್ಯಾಚಿದೇವಿತ್ವಂ ವಿವಿಕ್ತಿ ಫಲದಾಯಿನೀ”, ಎಂಬಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶವು ಅಭಿಪ್ರೇತವಾಗಿದೆ. ಯಜ್ಞವಿದ್ಯಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾ ಗಣ್ಯವಿದ್ಯಾ ಎಂದು ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯೆಗಳೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಅರ್ಪಿತ. ಅಂದರೆ ಅವಳ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಲಭಿಸತಕ್ಕವು. ಹಾಗೆಯೇ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಸಾಮಾನ್ಯವೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹ

ದಿಂದಲೇ ಸಂಪಾದ್ಯನೇಬ ದು ನಿಶ್ಚಯಿಸ್ಪಡುತ್ತದೆ ಈ ಅಂಶವು ಸ್ಥಿರೀಕರಣ ಭಾಗೋಪಕ್ರಮದಲ್ಲಿ “ಅಸ್ತುನೇ
ಎನ್ರಪೇಕ್ಷಿತ್ತಾಲ್ ಅಸ್ತುತೇತಯೈವ ಸರ್ವಂಸಂಪತ್ಯತೇ, ಎನ್‌ಹಿರತಿರುಮುಹಸ್ವಾಶುರಮ್” ಎಂಬಶ್ರೀ
ಸೂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವು ಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರತ್ಯಮುಕ್ತಾಕಲಾಪದ ಆರಂಭದ್ವಯೂ (1) ಲಕ್ಷ್ಮೀನೇತ್ರೋತ್ಪಲಶ್ರೀ :
ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಕೀರ್ತನವು ಸರ್ವವಿದ್ಯೆಗಳೂ ಅವಳ ಅಧೀನವೆಂಬ, ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಲೇಖ್ಯದಿಂದ
ಆನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ತಥಾಚ, ಪುರಾಣಕಾರ, ಪ್ರಪದನಾನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾವಿಮೋಧಿ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು
ಬೇಕೆ ಯಾವುದೂ ಅವಶ್ಯಕವಲ್ಲ ಸಮುಹರ ಪುರಾಣಕಾರ ಪ್ರದತ್ತಿಯ ಸ್ವತ್ತಿಗೂ (ಸ್ಥಿತಿಗೂ), ಅಕಿಂಚನಾಧಿಕಾ
ರಿಗೂ ಸಹ ಸ್ವಾಧಿಕಾರೋಚಿತವಾದ ಪುರಾಣಕಾರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹ ರೂಪಪಾಪವು.
ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹದ ಹಾಗೆ ಪರಮೈಕಾಂತ್ಯನುರೂಪವಾದ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದಲೇ ಹೋಗು
ತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅಂತಹ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಆನುಷ್ಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯ ಎಲ್ಲಾ
ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳೂ ಶ್ರೀ ಮನ್ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ನಿವೃತ್ತವಾದ ಸ್ವರೂಪಯಾಧಾತ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅನು
ಷ್ಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಾರ್ಥ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಸಿಬಂಧಿಸಿರುವುದು ಈ ಅಧಿಕಾ
ರಕ್ಕೆ ಸಂಗಮಗಿದೆ

ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಲವರ್ತಮನ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ
ಕಾಲಾವರ್ತಮನ್—ಕಾಲದ ಸುಳಿಗಳನ್ನು, ಅಂದರೆ, ಕ್ಷಣ, ದಿವಸ, ಪಕ್ಷ, ಮಾಸ, ಸಂವತ್ಸರ ಯುಗ ಕಲ್ಪಾ
ದಿರೂಪಗಳಾದ ಸುಳಿಗಳು. ಮಹಾಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಸುಳಿಗ ಸಿಕ್ಕಿದವನು ಹೇಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ಸೇಲುತ್ತ್ತು
ಸುತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತಾನೋ, ಹಾಗೆ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಕಾಲರೂಪವಾದ ಸುಳಿಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಗರ್ಭಜನ್ಮ ಜರಾಮರಣಾದಿ
ಪುಭವಣದಿಂದ ಅತಿದುಸ್ಸಹ ಅನುಮತ ಅತ್ಯಂತ ಪಾರವಶ್ಯತಾಪಾದಕ ಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ವಿಶಾಂತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಜೀವನು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಸೂಚಿತ. ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೃತಿ :—ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯೇನು
ಆದರೆ ವಿಕಾರವಾದ ಮಹದಹಂಕಾರಾದಿಗಳೇನು, ಇವುಗಳನ್ನು ವಿದನ್—ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಎಂಬುದರೊಡನೆ ಅನ್ವಯ
ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಗೂ ಮಹಾಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮಹ
ಧಾದಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಪಶಿಷ್ಠಿಲ್ಲಿ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯ ಸಂಬಂಧದ್ವಾರಾ ದೇಹಾತ್ಮ ಭೃತಿ, ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮ ಭ್ರಮಗಳನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುತ್ತವೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಎಂದನ್ನಯ, ಕಾಮಭೋಗೇಷು-ಕಾಮ್ಯಂತ ಇತಿಕಾಮಾಃ-ಆಸಪಡತಕ್ಕವು
ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕ ತಬ್ಬಾಧಿ ಜನ್ಮ ಸುಖ ನಿಶೇಷಗಳ, ದೋಷಾನ್-ಅಲ್ಪ ಅಸ್ಥಿರ ದುಃಖ ಮಿಶ್ರತ್ವದಿ
ದೋಷಗಳನ್ನು, ಜ್ವಾಲಾಗರ್ತ ಪ್ರತಿಮೆ ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲಾರೂಪವಾದ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ದುರಿತೋದರ್ಕ
ದುಃಖಾನುಭೂತಿಮ್ ಪಾಪಗಳಿಗ ಉತ್ತರಫಲಗಳಾದ ಕುಂಭೀಪಾಕಾದಿ ನರಕಾನುಭವಗಳನ್ನು-ಪಾಪಗಳನ್ನು
ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದರೂ ಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕ್ಲೇಶವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು
ಇಲ್ಲಿ ಭಾವ, ಸ್ವಪರನಿಯತಂ ಯಾಥಾತಥ್ಯಂ-ತನಗೂ ಭಗವಂತನಿಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾದ
ಸ್ವರೂಪ-ಆದಾಗಿ ಶೇಷ ಶೇಷಿಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಮಚ್ಚದ್ವಿವ್ಯಂ ಪದಂ, ತತ್-ಯಾವ ಪರವಪದವೂ-ಅಪ್ರಾ

- 1) ಲಕ್ಷ್ಮೀನೇತ್ರೋತ್ಪಲಶ್ರೀ ಸತತ ಪರಿಚಯಾ ದೇಶ ಸಂವರ್ಧಮಾನಃ
ನಾಭಿ ನಾಳೇಕ ರಿಂ ಖನ್ನಧುಕರ ಪಟಲೀ ದತ್ತ ಹಸ್ತಾವಲಂಬಃ |
ಅಸ್ತುಕಂ ಸಂಪದೋ ಘಾನವಿರಲ ಶುಕಸೀ ದಾಮ ಸಂ ಜಾತ ಭೂಮಾ
ಕಾಳಂದೀ ಕಾಂತಿಕಾರೀ ಕಲಯತು ಕುಶಲಂ ಕಾಳ ಮಾ ಕೈಟಭಾರೇ ||

(ತತ್ವಮುಕ್ತಾ ಕಲಾಪ ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ)

ಆತ್ಮಾದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈಶ್ವರನಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆ

ಇಪ್ಪಡಿ ಇವ್ವರ್ದಿಚ್ಚಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಳಾಲೇ ತೇನು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವ, ಜ್ಞಾತೃತ್ವ, ಪ್ರಕೃತ್ವ, ಭೋಕ್ತೃತ್ವ, ಶರೀರತ್ವ, ಅಣುತ್ವ, ನಿತ್ಯತ್ವ, ನಿರವಯವತ್ವ, ಭೇದನ ದಹನ ಕ್ಲೇದನ ಶೋಷ ದ್ಯುನರ್ದಿತ್ವ, ವೃದ್ಧಿ ಹ್ರಾಸ ರಹಿತ ಸ್ವರೂಪತ್ವಾದಿಗಳಾಲೇ ಆತ್ಮಾವುಕ್ತು ವಿಶೇಷಣೇ ಭೂತದೇಹೇ ಯಾದಿ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ಣ್ಣು, ಇವನುಡೈಯ ಪರಲೋಕಗಮನ ದೇಹಾಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಸ್ಥಾನ ವಿಶೇಷವೋ, ಅದನ್ನೂ ಸಹ-ಯತ್, ತತ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿದ್ಯೋತಕ. ಅದಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಧ್ಯಾನಭವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇನುವಾದ ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಸಕಲದೋಷರಾಹಿತ್ಯವೂ, ನಿರತಿರಯ ಸುಖವ ವೂ, ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಕಾರಾಕಲ್ಪಂವಪುರಸಿ-ಕಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ ದೇಹ ಣ್ಣಿ-ರಾಜಕುಮಾರ ತುಲ್ಯನಾದ ತನಗ ನಿತ್ಯನೂ ಸದೃಶವಾದ ಭೋಗಾರ್ಥ ಇರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ಸಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತಾನುಚಿತ ಸ್ಥಾನವಾದ ಕಾರಗೃಹತುಲ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರವನ್ನೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬದ್ಧನಾ ವ ತನ್ನನ್ನೂ ವಿಧನ್-ತತ್ವ ತ್ರಯಾಧಿಕಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕಸ್ತಿತಿಕ್ಷೇತ ಬಂಧವಂ ರುತಾನೇ ಕರ್ಮಕೃತವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವನ್ನು ನೆಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇತರ ಪ್ರಾಕೃತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಡೋಷಗಳನ್ನೂ, ಪರಮಪದದ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವನ್ನೂ ತನಗೂ ಭಗವಂತನಿಗೂ ಇರುವ ಸ್ವಸ್ವಾಮಿಭಾವಾದಿ ಬಂಧಗಳನ್ನೂ ಅದರ ಮೂಲಕ ದಾಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ತತ್ಕೃಂಕರೈರೂಪ ಧನವನ್ನೂ ಪಡೆಯಲು : ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

೨. ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈಶ್ವರನಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆ

ಹೀಗೆ ಬಂಧವನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಗುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಇಪ್ಪಡಿ ಇವ್ವ ರಗಳ್ಳಿ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಾದ್ಯಧಿಕಾರ ಚತುಷ್ಟಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರು ಿ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ, ಅರ್ಥಸಂಚಕ, ತತ್ವತ್ರಯಗಳ ವಿವೇಕ, ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯ ವಿಷ ಳನ್ನು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಂದಲೂ, ಸಾತ್ವಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳಿಂದಲೂ ಆಚ್ಚಾರುಗಳ ಶ್ರೀನೂಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಂದು-ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಗಳಲ್ಲದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಜೀವನು, ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವ, ಜ್ಞಾತೃತ್ವ, ಕರ್ತೃತ್ವ, ಣ್ಣತೃತ್ವ, ಶರೀರತ್ವ, ಅಣುತ್ವ, ನಿತ್ಯತ್ವ, ನಿರವಯವತ್ವ, ಭೇದನ, ದಹನ, ಕ್ಲೇದನ, ಷಣಾದ್ಯನರ್ಹತ್ವ, ವೃದ್ಧಿ, (ದೊಡ್ಡದಾಗುವುದು), ಹ್ರಾಸ (ಚಿಕ್ಕದಾಗುವುದು) ರಹಿತವಾದ ಸ್ವರೂಪ ಿ ಕೂಡಿರುವನಾಗಿ, ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಈ ಗುಣಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗುವೆ, ಅಂದರೆ ಜಡತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ಮ್ತವಿಗಿಂತ ಬೇರೆ, ಆತ್ಮಾದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ವಿಲಕ್ಷಣನು ಅಂದರೆ ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಆತ್ಮಾ ಯಾದವನು, ಎಂಬುದನ್ನು, ಮನುಶರೀರಂ, ಮಮೇಂದ್ರಿಯಂ, ಅಹಂಜಾನಾಮಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಮೈತೀಕ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ತಾನು ಪರಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ದೇಹಾಂತ ನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನೆಂಬುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಾನುಭವ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತನು. ಹಾಗೆಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದು ಮೋಕ್ಷಾನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯಲೂ ಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಲೋಕೋತ್ತೀರ್ಣ ಪುರುಷಾರ್ಥ್ ಪಡೆಯಲು ಯೋಗ್ಯವೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುವಹಾಗೆ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಾರೂಪದಲ್ಲಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತಹ ಂತ್ರರ ಕೇಶಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಆ ನರಕಪತನಾಧಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ನಿವೃತ್ತನಾಗಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಯೋಗ್ಯತ್ವ ನಿಶ್ಚಯತಾಳೇ ಸಾಮಾನ್ಯನ ಲೋಕೋತ್ತೀರ ಪುರುಷಾರ್ಥಯೋಗ್ಯರಾಯ್ ನರಕ ಪತನಾದಿ ಜನ್ಮಾಂತರ ಕ್ಲೇಶಜ್ಞಳುಕ್ಕುಳ್ಳಾ, ಅವತ್ತಿನ್ಯಾರಣಜ್ಞಳಿಲ್ ನಿನ್ರುನ್ಮ ನಿವೃತ್ತರಾಯ್, ಅಧೇ ಯತ್ವ, ವಿಧೇಯತ್ವ, ಶೇಷತ್ವಾಲ್ಪಶಕ್ತಿತ್ವಾಣುತ್ವ ಜ್ಞಾನ ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯ ದುಃಖಾದಿ ಯೋಗ್ಯತ್ವಾ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವಾದಿಹಳಾಲೇ ಯುಕ್ತಾನ ನಿಶೇಷ್ಯಭೂತೇಶ್ವರ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ ನಿಶ್ಚಯತಾಳೇ ಭಗವತ್ಕೃಚ್ಚರೈ ರೂಪಮಾನ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತ ವೈಭವತ್ವ ಅಪೇಕ್ಷಿಕ್ಕಯೋಗ್ಯರಾಯ್ :

ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ವಿರೋಧಿ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರ ನಿರಸನಮ್

ಸರ್ವಾಪೇಕ್ಷಿತ ಸಜ್ಜಹಮಾನ ತಿರುಮುನ್ತ್ರೈ ಕೊಣ್ಣು ಸಾರತಮಾರ್ಥಜ್ಞಳೈಯನುಸನ್ನಿ ಕೈವೊಡು ಪ್ರಥಮ ಪದತ್ತಿಲ್ ತೃತೀಯಾಕ್ಷರತಾಳೇ ಪ್ರತಿಪನ್ನಮಾನ ಜ್ಞಾನತ್ವಾದ್ಯನು ಸಂಧಾನತ್ತಾಳೆ ದೇಹ ತದನುಬಂಧಿಹಳಿಲ್ ವರುನ್ಮ ಅಹಂಜ್ಞಾರ ಮಮಕಾರಜ್ಞಳೈಯುನ್ಮ, ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರತ್ತಿಲ್ ಲುಪ್ತ ಚತುರ್ದಿಯಾಲೇ ಪ್ರತಿಪನ್ನಮಾನ ತಾದರ್ಥ್ಯತಾಳೇ ದೇಹಾತಿರಿಕ್ತಾತ್ವ ಸ್ವರೂಪತದ್ಗುಣಜ್ಞಳಿಲ್ (1) "ತ್ವಂ ಮೇಃ ಹಂ ಮೇ" ಎನ್ನಿರ ಶ್ಲೋಕರ್ತ್ತಿ ಪಡಿಯೇ ತನಕ್ಕುರಿಮ್ಮ ಯುಕ್ತಾಹ ನಿನ್ನೈಕ್ಕಿರ

ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಈಶ್ವರನಿಗಿಂತಲೂ, ಜೀವಾತ್ಮಾ ಬೇರೆಯಾದವನೆಂಬ ಜ್ಞಾನದ ಫಲ—

ಅಧೇಯತ್ವ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನಂದರ ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿನಿತ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣೀತವಾದ ಪ್ರಕಾರ, ಬೇವನು ಅಧೇಯವು (ಧರಿಸಲ್ಪಡುವುದು) ವಿಧೇಯತ್ವ (ನಿಯಮನ) ರೇಷವು (ಅಧೀನವು)ಗಳೆಂಬುದೂ, ತಪ್ಪತ್ರಾ ಸಾಧಿಕಾರದ ನಿರ್ಣೀತವಾದ ಪ್ರಕಾರ, ಅಣುತ್ವ, ವಿಪರ್ಯಯ (ವ್ಯತ್ಯಾಸ)ಜ್ಞಾನ ಸಂಶಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದೆಂದ ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸಗಳನ್ನಂಭವೆನೆಯ ತಿಳಿದು, ಸಂಕಾರ ಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತ ಆಶ್ರಯನಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣೀತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಾದ ಭರ್ತೃಗಳಿಗೆ ವಿರಾಧ್ಯವಾದ ಭರ್ತೃಗಳನ್ನು ಸಂಧ (ಈಶ್ವರವ್ಯಾವೃತ್ತಿ ನಿಶ್ಚಯತಾಳೇ) ಪ್ರಕಾರಭೂತವಾದ ಈಶ್ವರನಿಗಿಂ (ಶ್ರೀ : ಪತಿಗಿಂತ) ಅನು ಬೇರಾದವನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಬೇಸಿ ಭೂತವಾದ (ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ರೂಪಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ) ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡುವುದೆಂಬ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವೈಭವವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ ಹೇಗೆಂದರೆ ಶೇಷತ್ವಾದಿ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲವಾದುದರಿ ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ಇನ್ನೇನು ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾರನು ವಿಧೇಯತ್ವವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಪ್ರಧಗ್ಯವಾದ ಎಂದು ತಿಳಿದು ನರ್ವದಾ ಆ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲು ಅಧೇಯವು ಕಾರಣವಾಗ ತ್ತದೆ ಅನು ಅಲ್ಪಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಂತನಿಗಿಂ ಅನ್ಯನು (ಈಶ್ವರವ್ಯಾವೃತ್ತಿ)ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಯವು ಸವ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಜೀವನು ತಾನು ನರ್ವಶಕ್ತನು, ವಿಭಿನ್ನ, ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಶಯಾದಿ ದೋಷರಹಿತನು. ಮುಭಾಶ್ರಯವಾದ ಶರೀರದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಎಂದು ತಿಳಿದರೆ ಅಂತಃಕರ್ಮ ಈಶ್ವರನಂದೇ ಭಾವಿಸಲು ಅನಕಾರವೇರ್ಪಟ್ಟು ಈಶ್ವರ ಕೈಂಕರ್ಯವೇಕ್ಷೆಯೇ ಇಲ್ಲದವನಾಗಿ ಆಗುತ್ತಾನೆಯಲ್ಲವೆ. ಆಗ ಈಶ್ವರ ಕೈಂಕರ್ಯವೇಕ್ಷೆಯು ಘಟಿಸುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ.

ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳ ನಿರಸನ ಜ್ಞಾನ :-

ಅನಂತರ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ವಿರೋಧಿ ನಿರಸನ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿ ಅರ್ಥಪಂಚಕಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಜ್ಞಾನವೂ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಸಾಧಕವೆಂದು ಸರ್ವಾಪೇಕ್ಷಿತ ಸಂಗ್ರಹಮಾನನೆಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಮುಮುಕ್ಷುವು ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ಸೆವಾಸನವಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಸರ್ವಾಪೇಕ್ಷಾರ್ಥರೂಪವಾದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ, ಸಾರತಮವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು

ಅಹಂಜ್ಞಾರ ಮಮಕಾರಜ್ಞಿತ್ಯಯಮ್, ಮಧ್ಯಮಾಕ್ಷರತ್ತಿಲವಧಾರಣಾರ್ಥತ್ತಾಲೇ “ಅನ್ಯಶೇಷಭೂತೋಹಂ” ಎನ್ನುಮ್, “ಮಮಾನ್ಯಶೇಷೀ” ಎನ್ನುಮ್ ವರುಮ್ ಅಹಂಜ್ಞಾರಮಮಕಾರಜ್ಞಿತ್ಯಯಮ್, ಮಧ್ಯಮಪದತ್ತಿಲ್ ಪ್ರತಿಪನ್ನಮಾನ ನಿಷೇಧ ವಿಶೇಷತ್ತಾಲೇ ಸ್ವರಕ್ಷಣ ವ್ಯಾಪಾರತ್ವೈಸ್ತೈತ್ಯವರುಮ್ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷಿತ್ವಾಭಿಮಾನ ರೂಪಜ್ಞಾನ ಅಹಂಜ್ಞಾರಮಮಕಾರಜ್ಞಿತ್ಯಯಮ್, ಇಂದ ನಿಷೇಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನಾಲ್ತೇ ತ್ವತೀಯಪದತ್ತಿಲ್ ಚತುರ್ಥಿಯಾಲಭಿಸ್ತೇತ

ಅನುಸಂಧಿಸುವಾಗ “ಓಂ” ಎಂಬ ಪ್ರಥಮ ಪದವನ್ನು ಅ-ಉ-ಮ್ ಎಂದು ವಿಭಜಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ “ಮ್” ಎಂಬ ಮೂರನೇ ಅಕ್ಷರವೇ ಮಗ್ಗುಲೇ, ಮನ ಅವಬೋಧನೇ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಪನ್ನವಾದ, ಜ್ಞಾನ ತ್ವಾದ್ಯನು ಸಂಧಾನದಿಂದ (ಆದಿರಬ್ಧದಿಂದ - ಅಣುಸ್ವರೂಪನು) ಜೀವನು ದೇಹ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅನುಬಂಧಿಸಿ ಬರುವ ಪುತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನು (ದೇಹವೇ ಆತ್ಮಾ ಎಂಬುದು ಅಹಂಕಾರ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನ ಸ್ವತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮಮಕಾರ) ಆತ್ಮಾಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು ಜ್ಞಾನಗುಣಕನು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಜಡವಾದ ದೇಹಕ್ಕಿಂತ ತಾನು ಬೇರೆಯವನು ಎಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅಹಂಕಾರವು ನಿವೃತ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಯ-ಮ್ ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ತಾನು ಪರತಂತ್ರನು ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಅದರಿಂದಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಭ್ರಮವೆಂಬ ಮಮಕಾರವು ಬಿಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಆಡಿಯರುತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದದೊಡನೆ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕು. ಓಂ ಎಂಬ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಆಯ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಉಪ್ಪು ಚತುರ್ಥಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಪನ್ನಮಾನ-ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ತಾದರ್ಥ್ಯದಿಂದ-ಅವನಿಗೇ ಸೇರಿದವನು ಎಂಬ ಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿ ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದ ಆತ್ಮಾಹಂಕಾರದ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ 1) “ತ್ವಂ ಮೇ ಆದಂವೇ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದ ಪ್ರಕಾರ ತನಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮಾಕ್ಷರವಾದ “ಉ” ಎಂಬ ಏವಕಾರಾರ್ಥದಿಂದ, ಅನ್ಯಶೇಷಭೂತೋಹಂ-ಅನ್ಯನಿಗೆ ನಾನುಶೇಷ ಭೇದನು ಎಂಬುದು ಅಹಂಕಾರದ ಮಾತು, ಮಮಾನ್ಯಶೇಷೀ - ನನಗೆ ಅನ್ಯನುಶೇಷ ಎಂಬುದು ಮಮಕಾರದ ಮಾತು, ಈ ರೀತಿಯಾದ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನೂ (ಬಿಡುವನಾಗುತ್ತಾನೆ) ಮಧ್ಯಮಪದತ್ತಿಲ್ ಪ್ರತಿಪನ್ನಮಾನ - ಮಧ್ಯಮಪದ - ನಮಃ ಎಂಬುದು ನ, ಮಮ ಎಂದು ಎರಡು ಪದವಾಗುತ್ತದೆ ಇದರೊಡನೆ “ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಂ” ಎಂಬ ಪದವನ್ನೂ, “ಶೇಷಿತ್ವಂ” ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರೆ “ನಮಮಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮ್”, “ನಮಮ ಶೇಷಿತ್ವಮ್” ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧವಾದುದ್ದು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಶೇಷಿತ್ವ ಈ ನಿಷೇಧ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಸ್ವರಕ್ಷಣ ಸ್ವವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿಬರುವ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷಿತ್ವವೆಂಬ ಅಂದರೆ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಇತರರ ಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಶೇಷಿ (ಯಜಮಾನನು) ಅಹಂ-ನಾನು, ಎಂಬುದು ಅಹಂಕಾರ, ಸ್ವರಕ್ಷಣಾರ್ಥದ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಮಮ-ನನಗೆ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ ಮಮ-ನನಗೆ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾದ ಶೇಷಿತ್ವವು ಇದೆ ಎಂಬುದು ಮಮಕಾರ, ಇವುಗಳನ್ನೂ ಬಿಡುವನಾಗುತ್ತಾನೆ ಅನಂತರ ಇನ್ನಿಷೇಧಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನಾಲ್ತೇ- ನಮಮಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮ್-ನಮಮಶೇಷಿತ್ವಂ, ಎಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಶೇಷಿತ್ವಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ, ನಕಾರದ ನಿಷೇಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮೂರನೇ ಪದವಾದ “ನಾರಾಯಣಾಯ” ಎಂಬಲ್ಲಿ “ಆಯ.” ಎಂಬ ಚತುರ್ಥಿವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರೇತವಾದ ಭಾವಿಯಾನ-ಮೋಕ್ಷದಶೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ, ಭಗವತ್ಪ್ರೇಮಕರ್ಮ ಪರ್ಮತಾನುಭವವಾದ-ಅಂದರೆ ಭಗವದನು

1) ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನೂ ಇದರ ಅರ್ಥವನ್ನೂ 28ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ

ಮಾಯಾ ಭಾವಿಯಾನ ಕೈಚ್ಚರೈ ಪರ್ಯಂತಾನುಭವ ಮಾಹಿರ ಫಲತ್ತ್ವ ಪ್ಪತ್ತವಿಪ್ಪೋದು ಫಲಾಂತ ರಾನುಭವ ನ್ಯಾಯತ್ತಾಲೇ ವರುಮಾ, ಸ್ವಾಧೀನ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಸ್ವಾರ್ಥ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಭ್ರಮರೂಪದ್ವೀನ, ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರಜ್ಞೈಯುಮಾ ಯಥಾಯೋಗ್ಯಂ, ಆರ್ಥಮಾಹವುಮಾ, ಶಾಬ್ದ ಮಾಹವುಮಾ, ಅಡಿಯರುತ್ತು ಇಪ್ಪಡಿ ಸ್ಥಿರಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಜ್ಞಾನರಾಯಾ.

ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯ ಕೈವಲ್ಯಾನು ಭವಂಗಳಿಲುಳ್ಳ ದೋಷಂಗಳುಂ, ಭಗವದನುಭವತ್ತಿನ್ ಮೇನ್ಮೈಯುಮಾ

1) “ಅರ್ಪಶಾರಂಗಳವೈ ಶುವೈತ್ತಹನ್ನೊಗ್ರಿನ್ದೇನ್”

2) ಕಣ್ಣು ಕೇಟ್ಟುತ್ತು ಮೊನ್ನಡ್ವುಲು ಮೈಚ್ಚರುವಿ ಕಣ್ಣು ವಿಸ್ತರಿಸಿರಿವರಿಯವಳ ವಿಲ್ಲಾಚಿಟ್ಟುನ್ಮಾ

ಭವವು ಪರಿವಹಿಸಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ರೂಪ ಫಲವನ್ನು ಇಪ್ಪೋದು ಈ ಬದ್ಧ ದಶೆಯಲ್ಲಿ, ಫಲಾಂತರಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿ ಸುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಸ್ವಾಧೀನಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಸ್ವಾರ್ಥ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಭ್ರಮ ರೂಪಂಗಳಾನ- ನಾನು (ಅಹಂ)ಕರ್ತಾ, ನಾನು(ಅಹಂ)ಭೋಕ್ತಾ, ನನಗೆ (ಮಮ) ಕರ್ತೃತ್ವ, ನನಗೆ (ಮಮ) ಭೋಕ್ತೃತ್ವ- ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಅಹಂ-ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ -ಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ಫಲವನ್ನು ಅಹಂ-ನಾನು ಭುಜಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದು ಅಹಂಕಾರದ ಮಾತು ಹಾಗೆಯೇ, ಮಮಸ್ವಾಧೀನಂ ಕರ್ತೃತ್ವಂ, ಮಮ-ನನಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವವು ಆಧೀನ, ಮಮಸ್ವಾಧೀನಂ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಂ, ನನಗೆ ಫಲಾನ ಭವವು ಆಧೀನವೆಂಬುದು ಮಮಕಾರದ ಮಾತು- ಈ ರೀತಿಯಾದ ಭ್ರಮರೂಪವಾದ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ಬಿಡುವವನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಯಥಾ ಯೋಗ್ಯಂ ಇತ್ಯಾದಿ-ದೇಹ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುವ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಅಹಂಕಾರ ಮಮ ಕಾರಗಳು, ಜೀವನು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು ಜ್ಞಾನ ಗುಣಕನು ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ನಿವೃತ್ತಿ ಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂದು ಅರ್ಥ ಶೇಷತ್ವಾದನು ಸಂಧಾನದಿಂದ ಸ್ವರೂಪತದನುಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ, “ನಾನು ನ್ನತಂತ್ರ” ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯು ಅರ್ಥ ಬಾಕಿಯವು ಇಂಥಹ ಅನುಸಂಧಾನವಿಲ್ಲದೆ ಉಂಟಾಗುವವು ಶಾಬ್ದ. ಇಂತಹ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನೂ ಆಡಿಯರುತ್ತು-ಸವಾಸನವಾಗಿ ಭೇದಿಸುವವನಾಗಿ ಅಂದರೆ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಎಲ್ಲಾ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ಸವಾಸನವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸುವಂತೆ, ಸ್ಥಿರಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಜ್ಞಾನ ರಾಯಾ ಸ್ಥಿರ ಅಚಂಚಲವಾಗಿ ದುರ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಭೇದಿಸಲು ಅಶಕ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ

ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಮತ್ತು ಕೈವಲ್ಯಗಳ ದೋಷಗಳು ಭಗವದನುಭವದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ

ಹೀಗೆ ಸ್ಥಿರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಜ್ಞಾನವು ಇದ್ದರೂ, ಪ್ಲವ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಂಟಾದರೆ ಮುಮುಕ್ಷು ತ್ವವು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅಲ್ಪಸಾರಂಗಳವೈ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ 1) ಅರ್ಪ ಶಾರಂಗಳ ಇತ್ಯಾದಿ-ಅಲ್ಪಸಾರಗಳಾದ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳನ್ನು ಶುವೈತ್ತು-ರುಚಿನೋಡಿ, ಅಹನ್ನೊಗ್ರಿನ್ದೇನ್ ಪ್ರಾಕೃತ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಂದ, ಭಗವಂತನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿಬಿಟ್ಟಿ. (2) ಕಂಡು ಕೇಟ್ಟುತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿ ಕಣ್ಣು,

1) ಕರ್ಪನ್ ಕಿಲ್ಲೇನ್ ಎನ್ನಿಲನ್ ಮುನನಾಕಾಲ್

ಅರ್ಪಶಾರಂಗಳವೈ ಶುವೈತ್ತಹನ್ನೊಗ್ರಿನ್ದೇನ್ ।

ಪದ್ವಲ್ಲಾಯಿರಮ್ ಉಯಿರಶೆಯಾದ ಪರಮಾ, ನಿನ್

ನರ್ಮೂರ್ ಜೋದಿತ್ತಾಳ್ ನಣುಹುವುದು ವಿಜಿಹಾಪ್ಪೇ ||

(ತಿರುವಾಯ್ 3-2-6)

(2) ಪು. ಶಿ. ನೋ.

3) “ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಸನ್ನೇ ಕಮಿಹಾಸ್ಯ ಲಭ್ಯಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮೈರಲಮಲ್ಪಕಾಸ್ತೇ” |

4) “ಅಂತವತ್ತು ಫಲಂ ತೇಷಾಂತದ್ವನತ್ಯಲ್ಪಮೇಧಸಾಂ,” |

ಕಿವಿ, ಪ್ರಕೃತ್, ಮೂಗು, ನಾಲಿಗೆ, ಈ ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶರೂಪ ರಸಗಂಧವೆಂಬ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ತೆರಿವರಿಯು- ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದ ಅಳವಿಲ್ಲಾ- ಇಂದ್ರಿಯಾನು ಭವಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದ, ಚಿಟ್ಟಿನ್ನಮ್-ಭಗವದನುಭವಕ್ಕಿಂತ ಕೀಳಾದ ಅಲ್ಪಸುಖವಾದ ಆತ್ಮಾನುಭವರೂಪ ಕೈವಲ್ಯ.

3) ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಸನ್ನೇ ಇತ್ಯಾದಿ-ಆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ನಮಗೆ ಸಿಗದೆ ಇರುವುದು ಏನು. ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಮೋಕ್ಷವೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳು ಸಾಕು ಅವು ಅಲ್ಪಗಳು, ಬೇಕಿಲ್ಲ

4) ಅಂತವತ್ತು ಫಲಂತೇಷಾಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಐಹಿಕ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಆನಯುಳ್ಳ ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಆ ಫಲಗಳು ಪರಿಮಿತಗಳು

ಪೂರ್ವಕಾಲಗಳೆಲ್ಲಾ, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಶಕ್ತನು, ನಿಷಿದ್ಧ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಡಲು ಶಕ್ತನು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸದೆ ಅಲ್ಪಸಾರಗಳಾದ ಪ್ರಾಕೃತ ವಿಷಯ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ, ಭಗವಂತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅನೇಕಾನೇಕ ಸಾವಿರ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಭಗವಂತನೇ, ನಿನ್ನ ಶುಭಾಶ್ರಯವಾದ ಜ್ಯೋತಿರೂಪವಾದ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ನಾನು ಎಂದಿಗೆ ಹೊಂದಲಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದು ನಿನಗೆ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವೇ

2) ಕಂಡು ಕೇಟ್ಟುಟ್ಟು ಮೋಂದುಂಡುಗ್ಗುಲುಮ್, ದಿಂಗರುದಿ
ಕಂಡವಿನ್ನಮ್ ತೆರಿವರಿಯು ಅಳವಿಲ್ಲಾ ಚಿಟ್ಟಿನ್ನಮ್ |
ಒಂಡೊಡಿಯೋಳ್ ತಿರುಮಹಳ್ಳಂ ನೀಯುಮೇ ನಿಲಾನಿರೈ
ಕಂಡಶದಿರ್ ಕಂಡೊಗ್ಗಿಂದೇನ್ ಅಡೈಂದೇನ್ ಉನ್ ತಿರುವಡಿಯೇ || (ತಿರುವಾಯ್ 4-6-10)

ಉಜ್ವಲವಾದ ಬಳೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೂ ಆದ ನೀನೂ ಸ್ತ್ರೀವೈಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿರುವ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದನಂತರ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಾಕೃತ ಸುಖಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದ ಕೈವಲ್ಯ ಸುಖವನ್ನೂ-ಸವಾಸನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇನೆ.

3) ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಸನ್ನೇ ಕಮಿಹಾಸ್ಯ ಲಭ್ಯಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮೈರಲಮಲ್ಪಕಾಸ್ತೇ |
ಸಮಾಶ್ರಿತುತ್ ಧರ್ಮತರೋರನಂತಾನ್ನಿಸ್ಸಂಶಯೋ ಮುಕ್ತಿ ಫಲ ಪ್ರಪಾತಃ || ವಿ. ಪು. (1-17-91)

ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ಸರ್ವವೂ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಐಹಿಕ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ಅಲ್ಪಗಳು ಅನಿತ್ಯ, ಅವುಬೇಕಿಲ್ಲ ಅನಂತವಾದ ಧರ್ಮ ವ್ಯಕ್ತವನ್ನು (ಭಗವಂತನನ್ನು) ಆಶ್ರಯಿಸುವುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಫಲವು (ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದು) ಬೀಳುವುದು ನಿಸ್ಸಂಶಯ.

4) ಅಂತವತ್ತು ಫಲಂ ತೇಷಾಂ ತದ್ವತ್ಯಲ್ಪಮೇಧಸಾಮ್ |
ದೇವಾನ್ ದೇವಯಜೋಯಾಂತಿ ಮದ್ಭಕ್ತಾಯಾಂತಿ ಮಾಮುತಿ ||

ಗೀತೆ(7-2-3)

ಇಂದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪೂಜಿಸುವ ಅಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಸಿಗುವ ಫಲವು ಅನಿತ್ಯವು. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು ದೇವತೆಗಳ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಅದೇ ಕರ್ಮಗಳು ನನ್ನ ಆರಾಧನ ರೂಪವಾಗುವು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನಲ್ಲೇ ಆಸೆಯುಳ್ಳ ಭಕ್ತರು ನನ್ನನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವರು ಆ ಫಲಾನುಭವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕ್ರಮೇಣ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

5) "ಅನಿತ್ಯಮಸುಖಂ ಲೋಕಮಿವಂ ಹೃದ್ಯ ಭಜಸ್ವಮಾಂ" |

6) "ಮಹಾಬಲಾನ್ ಹಾವೀರ್ಯಾನಂತಧನ ಸಂಚಯಾಂ |

ಗತಾನ್ಮಾಲೇನ ಮಹತಾ ಕಥಾ ಶೇಷಾನ್ಸರಾಧಿಪಾಂ ||

ಶ್ರುತ್ವಾನ ಪುತ್ರ ದಾರಾದೌಗೃಹಕ್ಷೇತ್ರಾದಿಕೇಪಿ ನಾ |

ದ್ರವ್ಯಾದೌವಾ ಕೃತಪ್ರಜ್ಞೋ ಮಮತ್ವಂಕುರುತೇ ನರಃ ||"

7) "ಸರ್ವಂ ದುಃಖಮಯಂ ಜಗತ್"

8) "ಸ್ವರ್ಗೇಹಿತಾಭೀತಸ್ಯ ಕ್ಷಯಿಷ್ಯೋನ್ಮಾಸಿ ನಿವೃತ್ತಿಃ |

5) ಅನಿತ್ಯಮಸುಖಂ ಲೋಕಂ ಇತ್ಯಾದಿ-ಅಸ್ಥಿರವೂ, ದುಃಖ ಮಿಶ್ರ ಸುಖವೂ ಆದ ಈ ಲೋಕ ವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ನೀನು ಇದರಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸುಖಪ್ರದನಾದ ನನ್ನನ್ನು (ಕೃಷ್ಣ ವರಮಾತ್ಮನನ್ನು) ಆಶ್ರಯಿಸು.

6) ಮಹಾಬಲಾನ್-ಇತ್ಯಾದಿ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮ ಶಾಲಿಗಳಾದ ಮತ್ತು ಅನಂತೈಶ್ವರ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಾಜರುಗಳು ಬಹಳ ಕಾಲದ ನಂತರ ಇಮ್ಮು ಚರಿತ್ರ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಈ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಪಂಡಿತನು ಹೊಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಮನೆ ಮರ ಹಣಕಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮಮತ್ವ-ನನ್ನದು ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಇಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ನಶ್ವರವಾದುವು ಎಂದರ್ಥ.

7) ಸರ್ವಂ ದುಃಖಮಯಂ ಜಗತ್-ಪ್ರಾಚುರ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಯಿಟ್ ಪ್ರತ್ಯಯ. ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸುಖ ಗಳೂ ದುಃಖ ಪ್ರಚುರವಾಗಿವೆ.

8) ಸ್ವರ್ಗೇಹಿ ಇತ್ಯಾದಿ-ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸುಖವೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ ಮುಂದೆ ಅಂದರೆ ಸುಖನಿಮಿತ್ತವಾದ ಪುಣ್ಯವು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತೇನೆಂಬ ಭಯವು ತನ್ನಿಮಿತ್ತವಾದ ದುಃಖವೂ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವಿಲ್ಲ.

5) ಕಿಂಪುನಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪುಣ್ಯಾಃ ಭಕ್ತಾರಾಜರ್ಷಯಸ್ತಥಾ |

ಅನಿತ್ಯಮ ಸುಖಂ ಲೋಕಮಿವಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಜಸ್ವಮಾಮ್ ||

(ಗೀತೆ 9-33)

ಪಾಪಯೋನಿಗಳಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಶೂದ್ರರೂ ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಪುಣ್ಯ ಯೋನಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ, ರಾಜರ್ಷಿಗಳೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಏನು ಸಂಶಯ ಎಲೈ ಅರ್ಜುನನೇ ಅನಿತ್ಯವೂ ಆಸುಖವೂ ಆದ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ನೀನು ಶಾಶ್ವತನೂ, ಆನಂದಮಯನೂ ಆದ ನನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಡು

6) ಎ. ಪು. 4-24-142, 143

7) ಗರ್ಭೇಚ ಸುಖಲೇಶೋಽಪಿ ಭವದ್ಧಿರನುಮೀಯತೇ |

ಯದಿತ್ತತಾಕಥ್ಯತಾಮೇವಂ ಸರ್ವಂ ದುಃಖಮಯಂ ಜಗತ್ ||

(ವಿ ಪು. 1-17-69)

ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಂತುವು ಬಹಳ ಕ್ಲೇಶವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪವಾದ ಸುಖವನ್ನು ನೀವು ಅನುಮಾನದಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದಾದರೆ ತಿಳಿಸಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸರ್ವವೂ ದುಃಖ ಪ್ರಚುರವು

8) ನ ಕೇವಲಂ ದ್ವಿಜ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನರಕೇ ದುಃಖ ಪದ್ಧತಿಃ |

ಸ್ವರ್ಗೇಽಪಿ ಪಾತ ಭೀತಸ್ಯಕ್ಷಯಿ ಷೋಣ್ಯಾನ್ಮಾಸಿ ನಿವೃತ್ತಿಃ ||

(ವಿ. ಪು. 6-5-50)

ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೇ ನರಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದುಃಖವೆಂಬುದು ಅಲ್ಲ. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷಯದಿಂದ ಪತನ ಭಯವು ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕವಾಗೂ ಕ್ಷೇಮವಿಲ್ಲ.

- 9) “ರಾಜ್ಯೇಗೃಧ್ನಂತ್ಯ ವಿಧ್ವಾಂಸೋ ಮಮತ್ವಾಹೃತಚೇತಸಃ |
ಅಹಂಮಾನ ಮಹಾಶಾನ ಮದಮತ್ವಾ ನ ಮಾದೃಶಾಃ ||
- 10) “ಅಬ್ರಹ್ಮಭವನಾದೇತೇ ದೋಷಾಸ್ಸಂತಿ ಮಹಾಮುನೇ |
ಆತ ಏವಹಿನೇಚ್ಛಂತಿ ಸ್ವರಸ್ತ್ರಾಪ್ತಿಂ ಮನೀಷಿಣಃ,” |
- 11) “ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಸದನಾದ್ಧಾರ್ವಂ ತದ್ವಿಷೋಃ ಪರಮಂಪದಂ |
ಶುದ್ಧಂ ಸನಾತನಂ ಜ್ಯೋತಿಃ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ತದ್ವಿದುಃ |
ನತತ್ರ ಮೂಢಾ ಗಚ್ಛಂತಿ ಪುರುಷಾ ವಿಷಯಾತ್ಮಕಾಃ |
ಡಂಭ ಲೋಭ ಮದಕ್ರೋಧ ದ್ರೋಹ ಮೋಹೈರಭಿದ್ರುತಾಃ |
ನಿರ್ಮಮಾ ನಿರಹಂಕಾರಾ ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವಾ ಸ್ವಯಂತೇಂದ್ರಿಯಾಃ
ಧ್ಯಾನಯೋಗ ರತಾಶ್ಚೈವ ತತ್ರ ಗಚ್ಛಂತಿ ಸಾಧವಃ,” |
- 12) “ರಮ್ಯಾಣಿ ಕಾಮಚಾರಾಣಿ ವಿಮಾನಾನಿ ಸಭಾಸ್ತಥಾ |
ಆಕ್ರೇಡಾ ವಿವಿಧಾರಾಜಾ ಪದ್ವಿನ್ಯಶ್ಚಾನುಲೋದಕಾಃ,” |
- 13) “ಏತೇವೈ ನಿರಯಾಸ್ತಾತ ಸ್ಥಾನಸ್ಯಪರಮಾತ್ಮನಃ ”

9) ರಾಜ್ಯೇಗೃಧ್ನಂತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವರು. ನನ್ನಂಥವರು (ಪಾಂಡಿತ್ಯವು) ಹಾಗಲ್ಲ.

10) ಅಬ್ರಹ್ಮಭವನಾದೇತಾಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪರ್ಮಂತ ಇಂಥಹ ಅಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಥಿರತ್ವಾದಿ ದೋಷಗಳು ಉಂಟು ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ಅದ್ದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದವರು ಸ್ವರ್ಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಆಸೆ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

11) ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಸದನಾದ್ಧಾರ್ವಂ- ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೂ ಮೇಲೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಆ ಪರಮ ಪದವು ಇದೆ. ಅದು ಶುದ್ಧವಾದದ್ದು ಸನಾತನ-ಯಾವಾಗಲೂ ಇರತಕ್ಕದ್ದು ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾದ ಲೋಕ. ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ ಲಬ್ಧವಾಚ್ಯವು. ಮೂಢರು-ಅಂದರೆ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮಾವೆಂಬವರು, ವಿಷಯ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವರೂ ಡಂಭ, ಲೋಭ, ಮದ, ಕ್ರೋಧ, ದ್ರೋಹ, ಮೋಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರು, ಆ ಪರಮ ಪದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾರರು. ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯೇ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯುಳ್ಳ ಸಾಧುಗಳು ಆ ಪರಮ ಪದವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

12) ರಮ್ಯಾಣಿ ಕಾಮಚಾರಾಣಿ-ಇತ್ಯಾದಿ ರಮ್ಯವಾಗಿಯೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸುತ್ತಲರ್ಹವಾದ ವಿಮಾನಗಳೂ ರಮ್ಯವಾದ ಸಭಾಮಂಟಪಗಳೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಉದ್ಯಾನವನಗಳೂ, ತಳುವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸರೋವರಗಳೂ ಆ ಪರಮ ಪದದಲ್ಲಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಪರಮ ಪದವೂ ಅತಿರಮಣೀಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ದ್ಯೋತಿತ.

13) ಏತೇವೈ-ಇತ್ಯಾದಿ. ಆ ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಾದಿಗಳು ನರಕಪ್ರಾಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಂಗಳಾಲೇ - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮಾಣಗಳೇ ಆದಿಯಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಕೃತ ಭೋಗಗಳು-ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪರ್ಮಂತ ಪ್ರಕೃತಿ

ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರನಾಣಿಗಳಾಲೇ ಅಲ್ಪಶ್ವಾಸಿರತ್ವ ದುಃಖಮೂಲತ್ವ, ದುಃಖಮಿತ್ರತ್ವ ದುಃಖೋದ್ವಿಗ್ನತ್ವ ವಿಪರೀತಾಭಿಮಾನ ಮೂಲತ್ವ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕಾನಂದ ವಿರುದ್ಧತ್ವಜ್ಞಳಾಹಿರ ದೋಷ ಸಪ್ತಕಜ್ಞೈಯುಮ್, ಇವತ್ತಿಲ್ ಯಥಾಸಮ್ಯಕ್ ಮುಕ್ತಾನ ಚೇತನಮಾತ್ಮಾನುಭವ ದೋಷಜ್ಞೈಯುಮ್, ಇವ್ವನುಭವಜ್ಞಳು ಕೈದಿರತಟ್ಟಾನ ಭಗವದನುಭವತ್ತಿನ್ನೈಲಕ್ಷಣ್ಯತ್ವೈಯುಮ್ ವಿಶದಮಾಹವನು ಸನ್ನಿಹು, “ಪರಮಾತ್ಮನಿಯೋ ರಕ್ತೋ ವಿರಕ್ತೋಽಪರಮಾತ್ಮನಿ”ಎಂದಿರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಡೈಯರಾಯ್,

ಮಂಡಲದೊಳಗೆ ಇರುವ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕ ಸುಖಗಳು, ಅಲ್ಪತ್ವ-ಅಲ್ಪಗಳು, ಅಸ್ಥಿರತ್ವ-ಶಾಶ್ವತವಾದವಲ್ಲ. ದುಃಖಮೂಲತ್ವ-ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಆಯಾಸಪಡಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸತಕ್ಕವಾಸ್ಥದಿಂದ ದುಃಖ ಮೂಲಗಳು, ದುಃಖಮಿತ್ರತ್ವ-ಸುಖ ವಿರೋಧಿ ಭಯದಿಂದ ದುಃಖ ಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿವೆ ದುಃಖೋದರ್ಕತ್ವ - ಸುಖವು ಕಳೆದುಹೋದರೆ ಉತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದುಃಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ವಿಪರೀತಅಭಿಮಾನಮೂಲತ್ವ-ಸ್ವಾಧೀನ ಕೃತ್ಯ-ತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಗೂಢವಾದ ಭ್ರಮ ಮೂಲವಾದವು, ಸ್ವಾಭಾವಿಕಾನಂದವಿರುದ್ಧತ್ವ - ಭಗವದ್ವಾಸ್ಥ್ಯವೃತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂಥ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಭಗವದನುಭವಾನಂದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧಗಳು, ಈ ಭೋಗಗಳು ಯಾವುವು ಎಂದರೆ, ಅಚಿದ್ವಿಷಯಾನುಭವ-ಕಾಮಿನೀ, ಸ್ವಕ್ಷಂದನಾದ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಾನುಭವಗಳು ಇವುಗಳು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಏಳು ದೋಷಗಳಿಂದ ಕೂಡುವೆ ಇವತ್ತಿಲ್ ಯಥಾಸಂಭವಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೈವಲ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಆತ್ಮಾನುಭವವು ದುಃಖಮೂಲತ್ವವೆಂಬ ಕರಣ ಕಳೆಬರಗಳ ಪ್ರೇರಣಾರೂಪವಾಗಿಲ್ಲ, ದುಃಖಮಿಶ್ರತ್ವವಿಲ್ಲ ಅದರ ದುಃಖೋದರ್ಕತ್ವ-ಕೈವಲ್ಯ ಲೋಕದ ಸುಖಾನುಭವವು ಮುಗಿದರೆ ತಿರುಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವಂತಹ ಉತ್ತರ ಕಾಲಿಕ ದುಃಖವುಂಟು ಪಂಚಾಗ್ನಿ ವಿವ್ಯಾ ನಿಸ್ಸನ್ನಿಗೆ ದುಃಖೋದರ್ಕವಿಲ್ಲ. ಅನನ್ಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಕೈವಲ್ಯಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಅನಂತರ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕೈವಲ್ಯಾನುಭವಕ್ಕೆ ಬಾಕಿ ದೋಷಗಳುಂಟು

ಇವ್ವನುಭವಗಳುಕೈದಿರ್ತಟ್ಟಾನ-ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯಾನುಭವಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದ ಭಗವದನುಭವದ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯತ್ವೈಯುಮ್-ವಿಲಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಂದರೆ ಈ ಏಳು ದೋಷಗಳಾವುವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅವ್ರಾಕೃತ ಸ್ಥಾನದ್ವಿ ನಿರತಿಶಯಾನಂದ ರೂಪವಾದ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ರೂಪಗುಣ ವಿಸಯಗಳನ್ನು, ವಿಶದವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ. ಪರಮಾತ್ಮನಿ ಇತ್ಯಾದಿ-ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿರುವಂಥಹ ಅವಸ್ಥೆ-ವೈರಾಗ್ಯ ದಶಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ಆಗುತ್ತಾನೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯೆಂದರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಗೀತಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಆಳವಂದಾರವರು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅಥಾಗಿ, ಜ್ಞಾನೀನು ಪರಮೈಕಾಂತೀ ಪರಾಯತ್ತಾತ್ಮ ಜೀವನಃ | ತತ್ಸಂತ್ಲೇಷ ವಿಯೋಗ್ಯಕ ಸುಖ ದುಃಖಸ್ತದೇಕಧೀಃ ||

13) ರುದ್ರಾದಿತ್ಯವಸೂನಂಚ ತಥಾನ್ಯೇಷಾಂ ದಿವಾಕಸಾಮ್ |

ಏತೇವೈನಿರಯಾಸ್ತಾತ್ ಸ್ಥಾನಸ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ||

(ಭಾರ ಶಾಂತಿ 196-6)

ರುದ್ರ ಅದಿತ್ಯ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ಥಾನಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ನರಕ ತುಲ್ಯಗಳು.

1) ಪರಮಾತ್ಮನಿಯೋ ರಕ್ತೋ ವಿರಕ್ತೋಽಪರಮಾತ್ಮನಿ |

ಸರ್ವೇಷಣಾವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಃ ಸಭೈಕ್ಷಂ ಭೋಕ್ತೃಮರ್ಹತಿ ||

(ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ ಸ್ಮೃತಿ)

ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಪ್ರಾಕೃತ ವಿಷಯವಾದ ಪುತ್ರದಾರ ಗೃಹಕ್ಷೇತ್ರ ವಿತ್ತೇಷಣ (ಆಸೆ)ಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಭಕ್ಷಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸತಕ್ಕವನು

ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಕೈಕೊಳ್ಳುವರೇ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳೇ.

1) “ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಂಧರ್ಮಂ ಪ್ರಜಾಪತಿರಥಾಬ್ರವೀತ್” ಎಂದಿರಪ್ರವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿವೃತ್ತರಾಯ್, 2) ನಿವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಂ ಧರ್ಮಂ ವ್ಯುಷ್ಣಿರಾಯಾಣೋಬ್ರವೀತ್” ಎಂದಿರ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರವೃತ್ತರಾನವರ್ದಳ್ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಾದ ವಧಿಕಾರಿಹಳ್.

ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥೋಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಮ್ ಅವಶ್ಯಕಮ್.

ಕೀಳು ಜೊನ್ನ ಪಡಿಯಿಲೇ ಪರಮವರಗಲಾನ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಳುಮ್, ಪುರುಷಾರ್ಥಂಗಳುಮ್ ತೆಳಿನ್ನಾಲುಮ್, ಇಪ್ಪಡಿ ನೈರಾಗ್ಯಪೂರ್ವಕಮಾದ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥೋಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನತ್ತಿಲ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿ

ಲಬ್ಧತ್ವಾದ್ಗತ ಪ್ರಾಣಃ ಮನೇ ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯ ಕ್ರಿಯಃ ||

ಎಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸನಾದವನು ತನ್ನ ಜೀವನವು ಭಗವದನುಭವಾದೀನ ಇತರ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇತರ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದವನು. ಭಗವತ್ಸಂಪರ್ಕವೇ-ಭಗವಂತನೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಇರುವುದೇ ಸುಖ. ಭಗವಂತನ ಅಗಲಿಕೆಯೇ ದುಃಖ ಪ್ರಾಣ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುವು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವನ ಆತ್ಮ ಸತ್ತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿ ಎಂದರೆ, “ನದೇಹಂ ನಪ್ರಾಣಾನ್ಮಚ ಸುಖಮತಃಪಾಲಿಸತಂ ನಾಚಾತ್ಮಾನಂ ನಾನ್ಯತ್ ಕಿಮ ಪಿತವಶಃ ಸ್ವನಿಭವಾತ್ ಬಹಿರ್ಭೂತಮ್ ||” ಎಂಬ ಆಳವಾಂದಾರ್ ಸ್ತೋತ್ರರತ್ನ (ಶ್ಲೋ 57) ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತ ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಪಡದ ಶರೀರ, ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಆತ್ಮಾ, ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳು ನನಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ ಅವುಗಳು ನೂರು ಚೂರಾಗಿ ಒಡೆದು ಹೋಗಿ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ ಎಂಬ ನೈರಾಗ್ಯವನ್ನ

ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮ

ಇಂಥವ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನು 1) ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಂ-ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು-ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಗಳನ್ನು ನಂಪಾದಿಸುವ ಕಾಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾಗಿ,

2) ನಿವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಂ-ಇತ್ಯಾದಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ-ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧಕವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸುವವರು, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು

ನೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದೆ ಇರುವವನ ಜ್ಞಾನವ್ಯರ್ಥ -

ಹೀಗೆ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದೇ ಇರುವವರ ಜ್ಞಾನವು ವ್ಯರ್ಥವೆಂದು ಕೀಳುಜೊನ್ನ ಪಡಿಯಿಲೇ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ - ಅದಾಗಿ ಪ್ರಧಾನ ವ್ರತಂತ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ,

1) ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಂ ಧರ್ಮಂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ರಥಾಬ್ರವೀತ್ |

ಪ್ರವೃತ್ತಿಃ ಪುನರಾಪೃತ್ತಿಃ ನಿವೃತ್ತಿಃ ಪರಮಾಗತಿಃ ||

(ಭಾರ. ಶಾಂಕಿ 219-4)

ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವನು ಹೇಳಿದನು. ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂದರೆ ಪುನರಾವೃತ್ತಿ-ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಪುನಃ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ನಿವೃತ್ತಿ ಎಂದರೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪರಮ ಪದ ಸುಖ.

2) ಪು. ತಿ. ನೋ

ಯಾನಾಹಿಲ್, (3) "ಶೀಲವೃತ್ತ ಫಲಂ ಶ್ರುತಮ್" 4) "ಶಮಾರ್ಥಂ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ವಿಹಿತಾನಿ ಮನೀಷಿಭಿಃ | ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೋಯಸ್ಯ ಶಾಂತಂ ಮನಸ್ಸದಾ," ಎನ್ನಿರ ಶ್ರುತ ಫಲತ್ರಯಮ್ ಇಹಂನು, 5) "ನಾಚ್ಚಾದಯತಿ ಕೌಪೀನಂ ನ ದಂಕಮತಕಾಪದಮ್ |

ಶುನಃ ಪುಚ್ಯಮಿವಾನರ್ಥಂ ಸಾಂಡಿತ್ಯಂ ಧರ್ಮವರ್ಜಿತಮ್ ||" ಎನ್ನಿರಪಡಿಯೇ ಹಾಸ್ಯನಾಮ್, ಅಹೈಯಾಲೇ

6) "ವಯಸಃ ಕರ್ಮಣೋರಸ್ಯ ಶ್ರುತಸ್ಯಾಭಿಜನಸ್ಯಚ |

ನೇಷವಾಗ್ನ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಸಾರೂಪ್ಯಮಾಚರಣ್ ವಿಚರೇದಿಹ ||"

ಎನ್ನಿರ ಪಡಿಯೇ ಶ್ರುತಾನು ರೂಪಮಾಹ ಸ್ವೋಚಿತಮಾನ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥೋಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನತ್ರೀ ತ್ವರಿಕ್ಯಮವರ್ಹಳ್, ತನ್ಮರುಮಮ್ ಶಯ್ಯಪ್ಪಿರರುಹನ್ದಾರ್ ಎನ್ನಿರಪಡಿಯೇ (7) "ತಂದೇವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಿದುಃ," (8) "ಪ್ರಣಮಂತಿ ದೇವತಾಃ" ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿಲ್ ಚೊಲ್ಲು ನೇತ್ರಮ್ ಪೆರುವರ್ಹಳ್.

ಪರಾವರಗಳಾನ ತತ್ವಂಗಳೆಮ್-ಚಿದ ಚಿದೀಶ್ವರ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ (ಪರಾವರ) ಪುರುಷಾರ್ಥಂಗಳೆಂ-ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಗಳನ್ನೂ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ, ತಿಳುವಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದರೂ, ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಪೂರೈಕೆ ವಾಗಿ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥೋಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದೇ ಹೋದರೆ 3) ಶೀಲವೃತ್ತ ಫಲಂ ಶ್ರುತಮ್, 4) ಶಮಾರ್ಥಂ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಎಂಬಂತೆ ಎಲ-ಆತ್ಮ ಗುಣ, ವೃತ್ತ-ಸದಾಚಾರ ಇವುಗಳು ಓದಿದಕ್ಕೆ ಫಲ, ಶಮಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ವಿಹಿತಗಳಾಗಿವೆ, ಅದ್ದರಿಂದ ಯಾವನಮನಸ್ಸು ಅರ್ಥಕಾಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಶಾಂತವಾಗಿದೆಯೋ - ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದೆಯೋ ಅವನೇ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಃ-ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದವನು, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ನೋಲೂ 5) ನಾಚ್ಚಾದಯತಿ ಕೌಪೀನಮ್-ಎಂಬಂತೆ ನಾಯಿಯ ಬಾಲವು ಗುಹ್ಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ; ಕಡಿಯುವ ಸೂಳ್ಳೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸದು, ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಇಳಿಯದವನ ಸಾಂಡಿತ್ಯವು ಅನರ್ಥಕರ-ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೂ ಉಂಟು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಪರಿಹಾಸ್ಯ ನಾಗುತ್ತಾನೆ ಅಹೈಯಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ-ಅದ್ದರಿಂದ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥೋಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದೆ ಹೋದರೆ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವು ಲಭಿಸದೆ, ಶೀಲವೃತ್ತ ಶಮಾದಿ ರೂಪಗಳಾದ ಫಲಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯುಂಟಾಗುವುದು

2) ವ್ಯಕ್ತಂ ವ್ಯಕ್ತೈಮುಖಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಮೃತಂ ಪದಮ್ |

ನಿವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಂ ಧರ್ಮಂ ಋಷಿರ್ನಾರಾಯಣೋಽ ಬ್ರವೀತ್ ||

ಭಾರ. ಶಾಂತಿ. (219-2)

ವ್ಯಕ್ತವೆಂದರೆ ಯಮನಬಾಯಿ. ಅವ್ಯಕ್ತವೆಂದರೆ ಅವ್ಯಕ್ತ ಸ್ಥಾನ-ಪರಮಪದ ನಿವೃತ್ತಿಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬದರಿಕಾಶ್ರವವಾಸಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನು ಹೇಳಿದನು. ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಂದ ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳೆಂದೂ, ಆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಕರ್ಮಗಳು ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳೆಂದೂ ವ್ಯವಹಾರ.

3) ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಫಲಾವೇದಾಃ ಶೀಲವೃತ್ತ ಫಲಂ ಶ್ರುತಮ್ |

ರತಿಪುತ್ರ ಫಲಾದಾರಾಃ ದತ್ತ ಭಾಕ್ಯಫಲಂ ಧನಮ್ ||

ಭಾರ ಸಭಾ (5-117)

ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಮಾಡಲು ಉಪಯೋಗ ಓದಿದುದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ವಭಾವ, ಸದ್ವೃತ್ತಿಗಳು ಫಲ ಹೊಡತಿಯು ರತಿ ಕ್ರಿದೆಗೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಫಲಭೂತಳು ಹಣಕ್ಕೆ ದಾನ, ಉಟ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಫಲ

4) ಇತಿ. ಸಮು. (12-37)

5), 6), 7), 8), ಪು. ತಿ. ನೋ.

ರಿಂದಲೂ, ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರದ ಪಂಡಿತನನ್ನು ನೋಡಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರು ಪರಿಹಾಸ್ಯಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ,
6) ವಯಸಕರ್ಮಣೋರ್ಥಸ್ಯ-ಎಂಬಂತೆ ತನ್ನ ವಯಸ್ಸು ಕರ್ಮ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ವಿದ್ಯೆ, ಸತ್ಪುಲ ಪ್ರಸೂತಿತ್ವ
 ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವೇಷ, ಮಾತು, ನಡತೆಗಳು ಏಕರೂಪವಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು,
 ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ತಾನು ಓದಿ ತಿಳಿದಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿ ಸ್ವೋಚಿತಮಾನ - ತನ್ನ
 ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ, ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಗಳಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಸಕ್ತಿಗಳೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ತ್ವರೆ
 ಪಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ **ತನ್‌ಕರುಮಮಶೆಯಿ**-ತನಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ, **ಪಿರರ್**-
 ಹಾಗೆ ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದದ ಸತ್ಪುರುಷರು, **ಉಹಂದಾರ್**-“ಯಮಾರ್ಯಾಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣಂ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ
 ಸೋಧರ್ಮಃ”-ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಶಂಸಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾರೆ. **7) ತಂದೇವಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂವಿದುಃ** ಎಂಬಂತೆ
 ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವನನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತಾರೆ.
8) ಪ್ರಣಮಂತಿ ದೇವತಾಃ ಎಂಬುದೇ ಮೊದಲಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಗೌರವಿಸುವ ರೀತಿ
 ಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ಈ ಶ್ಲಾಘನೆಗಳಿಗೆ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದಲ್ಲ. ತಾನಾಗಿಯೇ
 ಎಲ್ಲರೂ ಇವನನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದರ್ಥ. ಇವನಿಗೆ ಆತ್ಮ ಪ್ರಶಂಸೆಯೂ ಕೂಡದು, ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

5) ಕೌಪೀನಂ-ಗುಹ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಧರ್ಮ-ನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡದಿರುವುದು ಅನರ್ಥಕರ;

6) ಮನು ಸ್ಮೃತಿ. (4-18)

7) ಅಸಿತಂಸಿತಕರ್ಮಾಣಂ ಯಥಾದಾಂತಂತಪಸ್ವಿನಮ್ |

ಚಂಡಾಲಮುಖಿ ವೃಕ್ಷಸ್ಥಂ ತಂದೇವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂವಿದುಃ ||

(ಭಾರ ಶಾಂತಿ 118-11)

ಶುದ್ಧ ಸಮಾಚಾರನಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ತಪಸ್ವಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಂತೆ, ತನ್ನವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಗುಣಪಾದ
 ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯುಳ್ಳವನು ಚಂಡಾಲನಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವನನ್ನು ದೇವತೆಗಳಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ.

a) ಯೋಽಗ್ನಿಹೋತ್ರರತೋದಾಂತಃ ಸಂತೋಷನಿರತಃ ಶುಚಿಃ |

ತಪಸ್ವ್ಯಾಧ್ಯಾಯ ಶೀಲಶ್ಚ ತಂದೇವಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂವಿದುಃ ||

b) ಯೇನಕೇನ ಚಿದಾಚ್ಛನ್ನಃ ಯೇನಕೇನ ಚಿದಾಶಿತಃ |

ಯತ್ಪ್ರಕೃಚನ ಶಾಯೀಸ್ಸಾತ್ ತಂದೇವಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಿದುಃ ||

c) ಯೋಽಹೇರಿವಗಣಾದ್ವೀತಃ ಸನ್ಮಾನಾನ್ಮರಣಾದಿವ |

ಕುಣಪಾದಿವ ಯಸ್ತೀಭಃ ತಂದೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂವಿದುಃ ||

d) ಕಾಮೋಧಾನೃತ ದ್ವೋಹ ಲೋಭ ಮೋಹ ಮದಾದಯಃ |

ನಸಂತಿ ಯತ್ಪರಾಚೇಂದ್ರ ತಂದೇವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂವಿದುಃ || ಇತಿ, ಸಮು. 28-88, 89, 92, 93)

a) ಆಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಮಾಡುವವನು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಅಡಗಿಸಿರುವವನು, ಅಲ್ಪತುಷ್ಟನು, ಶುಚಿಯಾಗಿರುವವನು, ತಪಸ್ಸು
 ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ದೇವತೆಗಳು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ.

b) ಸಿಕ್ಕಿದುದನ್ನು ಉಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿದುದನ್ನು ಉಟಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಂದು ಕಡೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿರುವವನನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ನನ್ನಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ

c) ಹಾವನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆದರುವಂತೆ, ಜನಸ್ತೋಮದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸದೆ ಇರಬೇಕು. ಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಮರಣದ ಹಾಗೆ ತಿಳಿದು
 ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು ಸ್ತ್ರೀಗಳನ್ನು ಶವದ ಹಾಗೆ ತಿಳಿದು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಅಂಧಕವನನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಂತೆ ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ.

d) ಕಾಮ, ಲೋಭ, ಸುಳ್ಳು, ದ್ರೋಹ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ (ಗರ್ವ) ಮೊದಲಾದವು ಯಾವನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೋ ಅವನನ್ನು
 ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಜಾತಿನಿಮಿತ್ತವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹರೂಪ
 ಗುಣನಿಮಿತ್ತವಾದ ಪ್ರಶಂಸೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಈ ಗುಣಗಳು ಯಾರಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವನು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹನು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

(8) ಪು. ತಿ. ನೋ.

ನಿನ್ರ ಪುರಾಣ ನಡಿಯಿಣ್ಣಿ ಯೇನ್ನು ನೆಡುಮ್ ಪಯನುಮ್ |
 ಪೊನ್ನುದಲೇ ನಿಲೈಯಿನ್ನಿಡ ಪ್ಪೊನ್ನುಮ್ ಪವಕ್ಕಡಲುಮ್ ||
 ನನ್ನಿದು ತೀಯದಿಡೆನ್ನ ನವಿನ್ನವರ್ ನಲ್ಲರುಳಾಲ್ |
 ನೆನ್ನ ಪುಲನ್ನಕ್ಕೆ ವೀಡಿನೈ(ಡಿಡೈ) ವೇಣ್ಣುಮ್ ಪೆರುನ್ನುಯನೇ ||೧೪||
 ವಿಷಮುಧುಬಹಿಷ್ಕರ್ವನ್ ಧೀರೋ ಬಹಿರ್ವಿಷಯಾತ್ಮಕಂ |
 ಪರಿಮಿತಸುಖಸ್ವಾತ್ಮ ಸ್ವಾಸ್ತಿ ಪ್ರಯಾಸಪರಾಙ್ಘುಃ ||
 ನಿರವಧಿಮಹಾನಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭೂತಿ ಕುತೂಹಲೀ |
 ಜಗತಿ ಭವಿತಾ ದೈವಾತ್ಮಶಿಜ್ಞಹಾಸಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ||೧೫||

ಇತಿಕನಿತಾರ್ಥಿ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟನಾಥಸ್ಯ
 ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಷು ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ

ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಾಧಿಕಾರಃ ಸಮಾಪ್ತಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಭಗವದನುದಭವಪೂರ್ವಕವಾದ ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವನ್ನೂ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಫಲದ ಹೇಯತ್ವವನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯರ ಕೃಪಾವಿಶೇಷದಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಒಬ್ಬನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅನೇಕಪಡುತ್ತಾನೆಂದು ನಿನ್ರ ಪುರಾಣನ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ರ ಪುರಾಣನ್-ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿ ಸರ್ವಸ್ವಾತ್ಮರನೆಂದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪುರಾಣ ಪುರುಷನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ, ಅಡಿಯಿಣ್ಣಿ- ಪರಸ್ಪರ ಸದೃಶಗಳಾದ ಎರಡು ಪಾದಗಳನ್ನು ಏಂದುಮ್- ಶಿರಸಾ ಧರಿಸಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡುವ ನೆಡುಂಪಯನುಮ್-ದೀರ್ಘಕಾಲ (ನಿತ್ಯ) ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನೂ, ಪೊನ್ನುದಲೇ ನಿ ಲೈಯಿನ್ನಿಡ-ನಶಿಸಿ ಹೋಗುವುದೇ ಸ್ವಭಾವವಾದ, ಪೊಂಗುಂಪವಕ್ಕಡಲುಂ-ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವನ್ನೂ, ನನ್ನಿದು- ಇದು ಒಳ್ಳೆಯದು, ತೀಯದು ಇದು- ಇದು ಕೆಟ್ಟದು ಹೇಯವಾದದ್ದು ಎನ್ನು ನವಿನ್ನವರ್- ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ, ನಲ್ಲರುಳಾಲ್- ಒಳ್ಳೆಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ, ಪುಲನ್ಗಳೈನೆನ್ನು- ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಪೆರುಂಪಯನೇ - ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ವೀಡಿನೈ-ಪರಮಪದವನ್ನು ಅಂದರೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು, ವೇಂಡುಮ್- (ಮುಮುಕ್ಷುವಾದ ಒಬ್ಬ ಮಹಾತ್ಮಾ) ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ,

- 8) ದ್ವವಂತಿ ದೃತ್ಯಾಃ ಪ್ರಣಮಂತಿ ದೇವತಾಃ
 ನತ್ವಂತಿ ರಕ್ಷಾಂಸ್ಯ ಪಯಾಂತಿಚಾರಯಃ |
 ಯತ್ಕೀರ್ತನಾತ್ ಸೋಽದ್ಭುತ ರೂಪ ಕೇಸರೇ
 ಮಮಾಸ್ತು ಮಾಂಗಲ್ಯ ವಿದರ್ಧಯೇ ಹರೇ ||

(ಮಾಂಗಲ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮ 43-28)

ಆದ್ಭುತ ರೂಪವಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹವನ್ನೂ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರೆ ದೈತ್ಯರು ನೀರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಗಳು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಕ್ಷಸರು ಹಾತ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಶತ್ರುಗಳು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥಹ ಥರಿಯು ನನಗೆ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳಿಸಲಿ

ಕೋಟಿಯಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಜನ್ಮಾಂತರಾರ್ಜಿತವಾದ ಅದೃಷ್ಟ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಭಗವದನುಭವ ಕುತೂಹಲಿಯಾಗಿ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು 'ವಿಷಮುಧುಬಹಿಷ್ಕರ್ವನ್', ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಜಗತಿಕ್ಕಿತ್ತ-ವ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಯ ಲ್ಲೊಬ್ಬನು, ದೈವಾತ್-ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಅದೃಷ್ಟ ವಿಶೇಷದಿಂದ, ಧೀರಸ್ಸನ್-ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಗಿಸುವ ವಿಷಯ ಗಳಿಂದ ಕಲಗದವನಾಗಿ, ಬಹಿರ್ವಿಷಯಾತ್ಮಕಂ-ಶಬ್ದಾದಿ ಬಹಿರ್ವಿಷಯರೂಪವಾದ ವಿಷಮುಧು-ವಿಷಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು-ಪ್ರಾಕೃತ ಶಬ್ದಾದಿ ಭೋಗಗಳು ಅನುಭವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಉತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿ ಅನರ್ಥವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆಯೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಬಹಿಷ್ಕರ್ವನ್-ವರಿತ್ಯಜಿಸಿ, ಪರಿಮಿತರಸಸ್ವಾತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿ-ಭಗವದನುಭವಕ್ಕಿಂತ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ, ಕೇವಲಸ್ವಾತ್ಮಾನುಭವ ವ್ರಾಪ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯಾಸಪರಾಜ್ಯುಖಿ-ಮಾಡುವ ಪ್ರಾಣಾದ್ಯುಪಾಸನ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ವರಾಜ್ಯುಖನಾಗಿ. ಅಂದರೆ ಆ ಪ್ರಯಾಸ ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನಾಗಿ, ನಿರವಧಿಮಹಾನಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭೂತಿಕುತೂಹಲಿ-ಎಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಮಹಾನಂದ ರೂಪ ವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲನಾಗಿ (ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ), ಜಿಹಾಸಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜಿಹಾಸೆ ಯುಳ್ಳವನಾಗಿ (ಹಾತುಮಿಚ್ಛಾ ಜಿಹಾಸಾ) ಭವಿತಾ-ಆಗುತ್ತಾನೆ.

“ಕಶ್ಚಿನ್ಮಾಂ ವೇತ್ತಿ ತತ್ಪತಃ”-ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿಯು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿಯಿಂದ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಆನಂದಪಟ್ಟು ತತ್ವೀವಾಹವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಆಸೆಯುಳ್ಳ ವನಾಗುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಭಾವ.

ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾರ ಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾವೃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಯ್ಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಅಧಿಕಾರಿವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿ:

ಮುಮುಕ್ಷುತೇ ತುಲ್ಯೇ ಸತಿ ಚ ಮಧುವಿದ್ಯಾದಿಷು ಯಥಾ|

ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಸಂಸಿದ್ಧ ತ್ಯಧಿಕೃತಿವಿಶೇಷೇಣ ವಿದುಷಾಂ |

ವಿಕಲ್ಪೇತ ನ್ಯಾಸೇ ಸ್ಥಿತಿರತರವಿದ್ಯಾಸು ಚ ತಥಾ |

ನಿಯತ್ಯಾ ವೈಯಾತ್ಯಂ ನಿಯಮಯಿತುನೇಪಂ ಪ್ರಭವತಿ ||೨೦||

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಅಧಿಕಾರಿವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾರಣಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ

ಹಿಂದಿನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವರು ಮುಮುಕ್ಷು-ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಅವರುಗಳು ಭಕ್ತಿಪ್ರವೃತ್ತಿಯೋಗನಿಷ್ಠರು ಎಂದು ಎರಡುವಿಧವಾದವರೆಂದು ಹೇಳುವವರಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಾರ್ಥವನ್ನು ಮುಮುಕ್ಷುತೇ ತುಲ್ಯೇ-ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿದುಷಾಂ-ಉಪಾಸಕರಿಗೆ, ಮುಮುಕ್ಷುತೇ ಮೋಕ್ಷ-ರೂಪ ಫಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಿತ್ವವು-ಆಸೆಯು ತುಲ್ಯೇಸತಿಚ-ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಫಲವು ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಆಸೆಯೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಮಧು ವಿದ್ಯಾದಿಷು-ಮಧುವಿದ್ಯೆ, ಸದ್ವಿದ್ಯೆ, ದಹರವಿದ್ಯೆ, ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ವಿದ್ಯೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ, ಅಧಿಕೃತಿ ವಿಶೇಷೇಣ ಆವರವರ ಅಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷದಿಂದ, ಅಂದರೆ ವಸುಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯು ಒಬ್ಬನಿಗೆ (ಮಧುವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠನಿಗೆ) ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲದೆ ನೇರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯ ಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ (ದಹರವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠನಿಗೆ), ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಯಥಾವ್ಯವಸ್ಥಾ ಸಂಸಿದ್ಧತಿ-ಹೇಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆಯೋ ತಥಾ-ಹಾಗೆ ನ್ಯಾಸೇ. ಇತರವಿದ್ಯಾಸುಚ-ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಸದ್ವಿದ್ಯಾದಿ ಭಕ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಿತಿಃ-ಇರುವಿಕೆಯು ಅಂದರೆ ಆ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಭಾಗ್ಯವು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ವಿಳಂಬವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಉಂಟಾಗಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ದೇಹಾವಸನದಲ್ಲಿಯೇ, ಅಥವಾ ತಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಆವರವರ ಅದೃಷ್ಟವೇ ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ, ನಿಯತ್ಯಾಃ-ಅದೃಷ್ಟ ವಿಶೇಷದ ವೈಯಾತ್ಯಂ-ಧಾಷ್ಟ್ಯವು ಧೃಷ್ಟ ಸ್ವಭಾವವು, ಏವಂ ನಿಯಮಯಿತುಂ-ಹೀಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನಂಟು ಮಾಡಲು ಪ್ರಭವತಿ-ಶಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತತ್ಪಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯಾದಿಗಳು ಸಮವಾಗಿದ್ದರೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಚ್ಛಾರೂಪ ಅಧಿಕಾರ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವು-ವ್ಯತ್ಯಾಸವು-ಆಯಾಯಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅದೃಷ್ಟ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವಿಕಲ್ಪಗಳು.

ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಹಳೆ

ಇಪ್ಪಡಿ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥೋಪಾಯಜ್ಞಳಾನ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಿಲೇ ಪ್ರವೃತ್ತರಾನ ಅಧಿಕಾರಿಹಳೆ ಇರುಮರ್. ಅವರ್ದುಳಾಹಿರಾರ್ — ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನುಮ್, ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನುಮ್,

ಸ್ವತಂತ್ರಾಂಗಪ್ರಪತ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾನವತ್ರತಾವುಭಾ |

ಫಲಸಾಧನ ಭಕ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಭಕ್ತಾವಪಿ ಚ ದರಿತಾ ||೩||

ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು

ಅ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಯಾರಂಬುದನ್ನು ವಿಭಾಗಮಾಡಿ ಇಪ್ಪಡಿ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥೋಪಾಯಂಗಳಾನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಹೀಗೆ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಉಪಾಯಗಳಾದ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇಬ್ಬರು ಅವರು ಯಾರೊಂದರೆ, ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನೂ, ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನೂ, ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಂದರೆ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನು. ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಂದರೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನು, ಲದಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನು ಇವನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೇ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯ, ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ವಿರೋಧಿಯಾದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ ಸಹಕರಿಸುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಂಗವಂದು ಹೇಳಿ, ಇವನನ್ನು ಸದ್ವಾರಕ-ಭಕ್ತಿದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಭಕ್ತರು ಮೃತ್ವು ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಪನ್ನರು. ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರಾಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಎಂಬ ಕಾಲೆಯಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ-ನಾಕ್ಷಾ ಗೋಕ್ಷೋಪಾಯವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿ-ಭಕ್ತಿಗೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಪತ್ತಿ. ಹೀಗೆ ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಪನ್ನರು. ಹಾಗೆಯೇ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಫಲ ರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಸಾಧನ ರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿ. ಇವೆರಡುಗಳಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಭಕ್ತರು ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ ಫಲರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಉಂಟಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವೇ ಫಲ. ಭಗವದನುಭವ ಪರೀವಾಹವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವು ಭಕ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತವಾದದ್ದು “ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಕೃತ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಅನಮರತ ನಿತ್ಯವಿಶದ ತಮೋನೃಪ ಪ್ರಯೋಜನ ಪ್ರಿಯ ಭಗವದನು ಭವ ಜನಿತ ಅನವಧಿಕಾತಿಶಯ ಪ್ರೀತಿಕಾರಿತ ಅಶೇಷಾವಸ್ಥಾಪಿತ ಅಶೇಷತೇಷತ್ಯೈಕರತಿ ರೂಪ ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯ”, ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಗದ್ಯ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿ ಪ್ರಕಾರ, ಭಗವದನುಭವವರಿವಾಹ ಕೈಂಕರ್ಯವು ಪುರಸ್ಕೃತ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತವಾದದ್ದು. ಈ ಪರ ಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ಫಲಕೋಟಿ ನಿವಿಷ್ಟಗಳಾಗಿ ಪಾಪವಾಗುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು “ಫಲಭಕ್ತಿ” ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇದರ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಆಕೇಶಗಳೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವೂ ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಅದಾಗಿ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು “ತಸ್ಯ ವಶೇಕಂ ತತ್ಪರಣಾಗತೀವ “ಎಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ವಶೀಕರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ” ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯು ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವಲ್ಲವೆಂಬುದು “ಏವ” ಕಾರದಿಂದ ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದು ಅಕ್ಷೇಪ. ಅನ್ಯತ್ರ ಸಾಕ್ಷಾಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಾಷ್ಯಕಾರರವರೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂಬುದು, ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೆರಡೂ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನಗಳೆಂಬುದು ಸಮಾಧಾನ.

ಹಾಗಾದರೆ, “ಶರಣಾಗತಿರೇವ” ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಏವಕಾರಕ್ಕೆ ಏನು ಅರ್ಥ ಎಂಬುದು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದವೂ ಭಕ್ತಿ ಶಬ್ದವೂ ಪರಸ್ಪರ ಪರ್ಯಾಯವಾದುವು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. “ತ್ವಾಂ ಪ್ರಸನ್ನಾಯ ಭಕ್ತಾಯ ಗತಿಮಿಷ್ಟಾಂ ಜಿಗೀಷತೇ | ಯಚ್ಛ್ರೇಯಃ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷತದ್ಭಾಷ್ಣಿ ಯಸ್ಯ ಸುರೋತ್ತಮ ||” (ಇಷ್ಟವಾದ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಆಸೆಯಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಪನ್ನನಾದ ಭಕ್ತನಾದ ನನಗೆ ಯಾವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಸೋ ಅದನ್ನು ಸುರೋತ್ತಮನೇ ದಯಪಾಲಿಸು) ಎಂಬುದೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಪನ್ನ, ಭಕ್ತ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಬ್ದಗಳು ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಿಗಮಿಸಿದರೆ, “ತಸ್ಯ ವಶೀಕರಣಂ ತಚ್ಚರಣಾಗತಿರೇವ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವು ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆಯೆಲ್ಲವೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಕ್ತಿಯು ಬೇರೆ, ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಬೇರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಗುರು ಲಭ್ಯ ವಿಕ್ಲ್ಪ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೋಷವೂ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಗುರುಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ (ಗುರುಪಾಯ-ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾದ-ಬಹುಕಾಲ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಉಪಾಯ) ಸಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಫಲವನ್ನು ಲಭ್ಯವಾದ (ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯಲ್ಪಕಾಲ ಸಾಧ್ಯವಾದ) ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸಮರ್ಪಕವಲ್ಲವಲ್ಲವೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಬ್ದಗಳು ಪರ್ಯಾಯ ಶಬ್ದಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುವುದೇ ಮೇಲು ಎಂಬುದು ಒಂದು ಮತ ಮತ್ತೊಂದು ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗದಿಂದ “ಪರಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಂ ಮಾಂಕುರುಷ, ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತೀಕ ಸ್ವಭಾವಂ ಮಾಂಕುರುಷ್ವ” ಎಂದು ಶರಣಾಗತಿದೃಢದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ರೂಪ ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಶರಣಾಗತಿರೇವ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಏವಕಾರವು ಶರಣಾಗತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಎಂದು.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವೇನೆಂದರೆ ಭಗವದ್ಭಾಷ್ಯಕಾರರಿಂದ “ತಸ್ಯ ವಶೀಕರಣಂ ತಚ್ಚರಣಾಗತಿರೇವ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಉಪಪನ್ನವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವು ಶರಣಾಗತಿಯು, ಅಂಗವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ವಿಳಂಬ ಕ್ಷಮನಾಗಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ತ್ರೈವರ್ಣಿಕ ಸಮರ್ಥಾಧಿಕಾರಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಳಂಬವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ತೀವ್ರವಾದ ಮುಕ್ತಿ ಕಾಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನೋಡುತ್ತ ಸಾಧನವಾಗಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ ಮೇಲೂ ಗುರುಲಭ್ಯವಿಕ್ಲ್ಪ ದೋಷವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ವಿಕ್ಲ್ಪವು ಅಧಿಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೇ ಹೊರತು, ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಯಾರು ಯಾವುದನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಅನುಷ್ಠಿಸಬಹುದೆಂದರೆ ತುಲ್ಯ ವಿಕ್ಲ್ಪದಿಂದ ಲಭ್ಯಗುರು ವಿಕ್ಲ್ಪವು ದೋಷಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಗುರುಲಭ್ಯವಾಯಗಳು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಹೀಗೆ ಉಪಪತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅವಿರೋಧವನ್ನು ಹೇಳಲು ಶಕ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ, ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದೋ, ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದೋ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರಿಗೆ ಹೃದಯಂಗಮವಿಲ್ಲ. ಐಕ್ಯಾರ್ಥ ಕಲ್ಪನವೂ ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ ಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆದಿರಪ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದದ್ದು. ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಭಗವದ್ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಆದರಿಸಿ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಷ್ಠಾನ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಏವಕಾರವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಚರಿತಾರ್ಥ. ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ “ಪರಭಕ್ತಿ ಯುಕ್ತಂ ಮಾಂಕುರುಷ್ವ”, ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿ ಯುಕ್ತಂ ಮಾಂಕು

ರೂಪ” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುವುದು ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ. ಶರಣಾಗತಿಯು ಸಾಕ್ಷಾನ್ನೋಕ್ಷ ಸಾರ್ಥವಾಗುವಾಗ, ಆ ಮೋಕ್ಷ ಫಲವು ಎಂತಹದು ಎಂದರೆ, ಪರಭಕ್ತಿ ಪರ ಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಅನುಭವ ಪರೀವಾಹವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಎಂಬುದು ಅಂದರೆ ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲಸ್ವರೂಪವು ಪರಭಕ್ತಿಯ ಪೂರ್ವಕ ಭಗವದನುಭವ ಪರೀವಾಹವಾದ ನಿತ್ಯ, ನಿರವದ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯವೆಂಬುದು “ದೈವೀಂಗುಣಮಯೀಂ ನಮಯಾಂ ಗಾತಭೂತಶರಣಾಗತೋಽಸ್ಮಿ ತನಾಸ್ತಿದಾಸಃ ಇತಿವಕ್ತಾರಂ ಮಾಂತಾರಯ” ಇತಿರೀತ್ಯಾ ಶರಣಾಗತಿಯು ಅವ್ಯವಧಾನವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಎಂಬ ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲದೆ-ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿ ತರಣೋಪಾಯವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಹೀಗೆಯೇ “ಶರೀರಪಾತಸಮಯೇತು ಕೇವಲಂ ಮದೀಯಯೈವ ದಯಯಾ ಅತಿಪ್ರಬುದ್ಧಃ” ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ, ಸ್ವಯಂತ್ಯ ಸಾಧ್ಯಾಂತಿಮ ಸ್ತುತಿಯಿಲ್ಲದೆ ತಾನೇ ಆ ಅಂತಿಮಸ್ತುತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿರುವುದು “ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ” ಇದು ಭಕ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಆದಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾದ ಅಂಗಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. “ದ್ವಯ ಮರ್ಥಾನು ಸಂಧಾನೇನ ಸಹ ಸದ್ವಿವೇಕತಾ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ, “ಅಖಿಲಹೇಯ ಪ್ರತ್ಯನೀಕ” ಇತ್ಯಾದಿ ಆರಂಭಿಸಿ ಹೇಳಿರುವುದು. ಗದ್ಯವು ದ್ವಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ರೂಪವೆಂಬುದನ್ನು ಕರೋಕ್ತವಾಗಿ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ದ್ವಯ ಮಂತ್ರದ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಶರಣಾಗತಿಗೆ ಫಲವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಉತ್ತರ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ವಿರೋಧಿ ನಿರಸನ ಪೂರ್ವಕ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಿ ಪೂರ್ಣ ಭಗವದನುಭವ ಪರೀವಾಹ ಭೂತವಾದ ನಿತ್ಯ, ನಿರವದ್ಯ ನಿರತಿಶಯ ಕೈಂಕರ್ಯವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯವು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿರೂಪಕವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತಿವಿದ್ಯೆಯು ಬೇರೆ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು, ಭಕ್ತ್ಯಂಗಕವಾಗಿ ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣಾನುಗುಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುವುದು, ಶರಣಾಗತಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಭಂಗ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ, ಶರಣಾಗತಿಯು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವೇನು ಎಂದ. ಕೇಳಿದರೆ, “ಯದ್ಯೇನಕಾಮಕಾಮೇನ....ಪರಮಾತ್ಮಾಚೇನ್ನೈವಸಾಧ್ಯತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ” ಓಮಿತ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಯುಂಜೇತ, ...ಬ್ರಹ್ಮಣೋಮಹಿಮಾನಮಾವ್ನೋತಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು, ಮತ್ತು ತ್ವಮೇವೋಪಾಯಭೂತೋಮೇ ಭವ, ಅನನ್ಯಸಾಧ್ಯಃ....ತದೇಕೋಪಾಯತಾಯಾಂಜಾ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣವಾಕ್ಯಗಳು. “ಸ್ವೇಹ ಪೂರ್ವಮನುಧ್ಯಾನಂ ಭಕ್ತಿಃ, ಎಂಬುದು ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣ ವಾಕ್ಯ ಇವುಗಳು, ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಸ್ವರೂಪತಃ ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನ ಗಳೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆಯಲ್ಲವೇ.

ಸರಿ ಹಾಗಾದರೂ “ನಾನ್ಯಃ ಪಂಥಾವಿದ್ಯತೇಽಯನಾಯ” ಎಂಬ ನಿಷೇಧ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯವು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿ ವಿನಹ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ. ಅದಾಗಿ “ನೇದಾಹಮೇತಂ ಪುರುಷಂ ಮಹಾಂತಮ್” ಇತ್ಯಾದಿ ಆರಂಭಿಸಿ “ತಮೇವಂ ವಿಧ್ವಾನ್ ಅವೃತ ಇಹವತಿ” ಎಂದು “ಏವಂವಿಧ್ವಾನ್” ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಭಕ್ತಿ ಯೋಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, “ನಾನ್ಯಃ ಪಂಥಾವಿದ್ಯತೇ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಹೇಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕ ಎಂಬುದು ಪೂರ್ವ ಪಕ್ಷಿಯ ಭಾವ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ - “ನಾನ್ಯಃ ಪಂಥಾವಿದ್ಯತೇಽಯನಾಯ” ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವನ್ನು “ನಾಹಂವೇದೈ ನಃ ತಪಸಾ ನದಾನೇನ ನಚೇಜ್ಞಯಾ | ಶಕ್ಯ ಏವಂ ವಿಧೋದ್ರಷ್ಟುಂ ದೃಷ್ಟವಾನಸಿ ಮಾಯಥಾ | ಭಕ್ತ್ಯುತ್ಪನ್ನಯಾ ತಕ್ಯಃ ಅಹಮೇವಂ ವಿಧೋಜರ್ಜನ ||” ಜ್ಞಾತುಂದ್ರಷ್ಟುಂಚತತ್ವೇನ ಪ್ರವೇಷ್ಟುಂಚ ಪರಂತಪ || ಎಂಬ ಗೀತೆಯು

ಶ್ಲೋಕವು ಉಪಬೃಂಹಿಸುತ್ತದೆ ನಿಷೇಧ ಶ್ರುತಿಗೆ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ತಪಸ್ಸುದಾನ, ಯಜ್ಞ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಪತ್ಯೇತರ ಧರ್ಮಗಳು ವಿಷಯವೇ ಹೊರತು ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲ. ಸಮರ್ಥಾಧಿಕಾರಿ ಪರವಾದ ಶ್ರುತಿಗೆ ಅಸಮರ್ಥಾಧಿಕಾರಿವಿಷಯಾದಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಉಪಾಯಾಂತರ ನಿಷೇಧದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಕಲ್ಪನೆಯು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ವಾಕ್ಯವು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಏಕಾರ್ಥಭೋಧಕಗಳೆಂಬುದು ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣದಿಂದ, ಹಿಂದೆಯೇ ದೂರೋತ್ತರತೆಗಳು

ಆದ್ದರಿಂದ, “ಸ್ವತಂತ್ರಾಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಪನ್ನಾ ವತ್ರತಾವು ಭಾ |

ಫಲಸಾಧನ ಭಕ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಭಕ್ತಾವಪಿಚದರ್ಶಿತಾ ||

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದ ಪ್ರಕಾರ ವೇದಪ್ರಕೃತಿ ಇಬ್ಬರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಂಬುದು ಸುಗಮ. ಅವರುಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು ಪ್ರಪನ್ನರೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. “ಫಲ ಭಕ್ತಿ” ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಫಲಭೂತಾ ಭಕ್ತಿಯು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಫಲ ಭಕ್ತಿಃ—ಪ್ರಪತ್ತಿಃ ಎಂದು, ಕೆಲವರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಫಲರೂಪಾ ಭಕ್ತಿಃ—ಫಲಭಕ್ತಿಃ—ಪ್ರಪತ್ತಿಃ ಎಂದು ವಿಗ್ರಹ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತ ಶ್ರೀಮನ್ನಾಂಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಜನದಲ್ಲಿ, “ಪ್ರಪತ್ತೇರಪಿ ಭಕ್ತಿ ರೂಪತ್ವಂ ಭುಕ್ತೇವ ವರಮು ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವ ಪ್ರಾಪಕತ್ವಾನುರೂಪ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಾನುಬಂಧಿ ಗುಣಾನಾಂ ಶುಭಾಶ್ರಯಗತ ದೃಷ್ಟಿ ಚಿತ್ತಾಪಹಾರಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಾನಾಮಪಿ ವೇದ್ಯಾಕಾರಾನು ಪ್ರವಿಷ್ಟಾನಾಮನು ಸಂಧಾನೇ ಪ್ರಕೃಷ್ಟ ಸತ್ತ್ವ ವ್ಯಾಲೋಕೇ ಜಾಯಮಾನೇ ತಸ್ಯಾನುಕೂಲಾನುಭವಸ್ಯ ಪ್ರೀತಿ ರೂಪತ್ವಾನವಾಯಾತ್ | ದರ್ಶನ ಸಮಾನಾಕಾರಾತ್ಯರ್ಥ ಪ್ರೀತಿರೂಪತ್ವಂ ಅನಭ್ಯಾಸಾನ್ ಸ್ಯಾತ್ | ಅಶೋಭತಿ ಶಬ್ದ ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವಂ ಪ್ರಪತ್ತೇರಪಿಸಾಧೀಯಃ | ಇದರ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ—ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದದ್ದು ಪರಮು ಪ್ರಾಪ್ಯನೂ ಪ್ರಾಪಕನೂ ಆದ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಮನಸ್ಸು ದೃಷ್ಟಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಶುಭಾಶ್ರಯ ದಿವ್ಯ ವಂಗಳ ವಿಗ್ರಹ, ತದನುಬಂಧಿ ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಗುಣಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕೃಷ್ಟ ಸತ್ತ್ವೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ, ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣವರಣವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಶರಣಾಗತಿ ಸ್ವರೂಪ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚ್ಯಾರ್ಪಿಯವಾದ ದರ್ಶನ ಸಮಾನಾಕಾರವಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಅಸಕ್ಯದಾವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಉಂಟಾಗದೇ ಇದ್ದರೂ, ಪ್ರೀತಿ ವಿಶೇಷ ಪೂರ್ವಕ ಸತ್ಕೃತನು ಸಂಧಾನವಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಭಗವದನುಭವದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತ್ಯತಿಶಯವು ಇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೂ ಭಕ್ತಿ ಶಬ್ದ ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವವು ಉಚಿತವಾದದ್ದು, ಹೀಗೆ ನಿಪುಣರಿಂದ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾಫಲರೂಪವಾದ ಅನುಸಂಧಾನವು ಗರ್ಭಿತವಾಗಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಫಲಭಕ್ತಿ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಉಚಿತ. ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಸಾಧನಭಕ್ತಿ. ಉಪಾಯರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿ ಎಂದರ್ಥ.

ಅಜ್ಞಾತ ನಿರ್ಗಮಮನಾಗಮ ವೇದಂ ಮೂಂ

ಅಂಧಂ ಕಿಂಚಿದವಲಂಬನಮ್ ಭವಾನಮ್ |

ಏತಾವತೀಗವಯಿತುಃ ಪದವೀಂದಯಾಳೋಃ

ಶೇಷಾಧ್ಯಲೇಶನಯನೇ ಕಇವಾತಿಭಾರಃ ||

(ವರದರಾಜ ಪಂಚಾಶತ್ ಶ್ಲೋ....)

ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ದಾರಿ ತಿಳಿಯದು. ವೇದವನ್ನು ಅರಿಯೆ ಜ್ಞಾನ ಕುರ ಡನು. ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಲು ಅವಲಂಬನ—ದಾಟು ಕೋಲು ದೊಡ್ಡದೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥದ ನನ್ನನ್ನು ಅಜ್ಞಾತ ಸುಕೃತ ಮೂಲಕ, ಜಾಯಮಾನ ಕಟಾಕ್ಷ, ಸಾತ್ವಿಕ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಸದಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ, ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಸಿ ಇಷ್ಟು ದೂರ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಎಲೈ ಕೃಪಾಳುವಾದ ವರದನೇ, ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ

ಪ್ರಪತ್ತಿ ಭೇದಗಳು

(1) "ಸ್ನಾನಂ ಸಪ್ತವಿಧಂ ಸ್ತುತಂ" ಎಂದಿರಪಡಿಯೇ ಯಥಾಧಿಕಾರಮ್, ಮಾಂತ್ರಮಾನಸ ದಿವ್ಯ ವಾಯವ್ಯಾದಿಗಳುಮ್ ತುಲ್ಯಫಲಜ್ಞಾನ ಸ್ನಾನ ಭೇದಜ್ಞಾನಾರೋಪೇ ಉಕ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕಯೆಂದಿರೆ ವಿನೈಯುಮ್, ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಲ್ ಮುಖ ಭೇದಜ್ಞಂ.

ದೂರ ಅಂದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶರೀರದಿಂದ ಉತ್ಕ್ರಮಿಸಿ, ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದು ನಿನಗೆ ಭಾರವೇ ? ಭಾರವಲ್ಲ. ಅವಶ್ಯ ನಡೆಸಿಕೊಂಡುತೀಯೆ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ) ಈ ರೀತಿಯಾದ ಸ್ವನೈರ್ಭರ್ಯವು ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾಫಲ ವೆಂಬುದು ಪ್ರಪತ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಆರೂಢವಾಗಿರುವುದರಿಂದ "ಫಲ ಭಕ್ತಿ" ಪದವು ಫಲರೂಪಾ ಭಕ್ತಿ; ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಾಧಿಕರಣ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪರವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧ ಹೀಗೆ ಜೀವಾತ್ಮನ ಉಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವ ಭಗವಂತನು ಮುಖ್ಯೋಪಾಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಅವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವು ಗೌಣ - ಅಪ್ರಧಾನವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ "ಸ್ವಹೇತುತ್ವಧಿಯಂ ರುಂಧೇ" ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವುದಾಗಿ ವಿಚಕ್ಷಣರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ ಇದರಿಂದ ವಿಧಿವಿಹಿತವಾಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದು ಪಂಡಿತಕೃತ್ಯವಲ್ಲ.

ಏತಾನಂತಾ ಪ್ರಬಂಧೇನ, "ಭಕ್ತಿಯೇ ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಎಂಬ ಪದವು ಭಕ್ತಿಪರಾಯವಾದದ್ದು. ಮುಖ್ಯೋಪಾಯವಾದ ಚರಕಾಲ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಭಕ್ತಿ ಯೋಗಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಗೌಣವಾದ ಆತ್ಮಲಕ್ಷಣ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಸ್ವತಂತ್ರೋಪಾಯವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲ. ಭಕ್ತ್ಯಂಗಕವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿ" ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಕುಯುಕ್ತವಾದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೆರಡೂ ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದೇ ಮೇಲು. ಅಂಗವಾಗಿಯೋ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೋ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸದೆ ಮೋಕ್ಷವು ದೂರೆಯಲಾರದು. "ತಸ್ಯ ವಶೀಕಾರಣಂ ತಚ್ಚರಣಾಗತೀವ" ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಎವಕಾರಕ್ಕೆ ಇದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವಿಕಲ್ಪಗಳು, ಆದ್ದರಿಂದ ಗುರು ಲಘುವಿಕಲ್ಪ ದೋಷಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು ಪ್ರಸಕ್ತಾನುಪ್ರಸಕ್ತ ವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪ್ರಕೃತ ವಿಷಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸೋಣ

ಪ್ರಪತ್ತಿ ಭೇದಗಳು

ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳು ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಎಂದು ಏರ್ಪಟ್ಟ ನಂತರ, ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆ, ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ಎಂಬುವು ಸ್ವತಂತ್ರಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಪ್ರಭೇದಗಳು (1) "ಸ್ನಾನಂ ಸಪ್ತವಿಧಮ್", ಎಂದು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಥಾಧಿಕಾರ, ಮಾಂತ್ರ ಮಾನಸ ದಿವ್ಯ ವಾಯವ್ಯಾದಿಗಳು ತುಲ್ಯ ಫಲ ಪ್ರದಗಳಾದ ಸ್ನಾನ ಭೇದಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗಳೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಭೇದಗಳು.

- 1) ವಾರುಣಂ ದಿವ್ಯ ಮಾಗ್ನೇಯಂ ವಾಯವ್ಯಂ ಪಾರ್ಥಿವಂತಥಾ | ಮಾಂತ್ರಂ ಮಾನಸಮಿತ್ಯೇವಂ ಸ್ನಾನಂ ಸಪ್ತವಿಧಂ ಸ್ತುತಮ್ ||
ಆಪೂರ್ಣಪಾದಿಭಿರ್ಮಾಂತ್ರಂ ಮೃದಾಲಂಭಸ್ತು ಪಾರ್ಥಿವಮ್ | ಅಗ್ನೇಯಂ ಭಸ್ಮನಾಸ್ನಾನಂ ವಾಯವ್ಯಂ ಗೋರಜಸ್ತುತಮ್ ||
ಯತ್ಪ್ರಸಾದಪರ್ವಣಂ ದಿವ್ಯಂತ ತ್ಸಾನಮುಚ್ಯತೇ | ವಾರುಣಂಚಾವಗಾಹಸ್ತು ಮಾನಸಂ ವಿಷ್ಣು ಚಿಂತನಮ್ ||
ಸಾತ್ವಜ್ಞ ಸಪ್ತವಿಧ. ವಾರುಣ, ದಿವ್ಯ, ಅಗ್ನೇಯ, ವಾಯವ್ಯ, ಪಾರ್ಥಿವ, ಮಾಂತ್ರ, ಮಾನಸ ಎಂಬುವು ಅವು;

ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಕೆ

ಇವೆಲ್ಲಿಯೂ ಉಕ್ತಿಯಾವದು ?-ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪದ್ವೈಜ್ಞಾನಿಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ಮಿಲಾದಾರ್ ಅವನೈಯೊಳ್ಳಿಯ ಪೋಷ್ಕಂತ್ರನಿರ್ದಿರ ವಧಿಕಾರಮುಮ್, ಅಪೇಕ್ಷಿತಾಲ್ ರಕ್ಷಿಕ್ಕು ಮೆನ್ನಿರ ವಿಶ್ವಾಸಮು ಮುಡ್ವೆಯರಾಯ್ ಕೊಣ್ಣು, ಶರಣ್ಯನರಿಯ ಪೂರ್ಣಪ್ರಪತ್ತಿಗರ್ವನಾನ ಆಚಾರ್ಯೋಪದಿಷ್ಟ ವಾಕ್ಯ ತ್ತಾಲೇ ದಾದಿಮಾರ್ ಶೋನ್ ಪಾಶುರತ್ತ್ಯಚ್ಚೊಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಭೌಮನೈ ಶರಣಂ ಪುಹುಮ್ ಮುಗ್ಧರಾನ ಸಾಮಸ್ತ ಕುಮಾರರ್ದಳ್ಳಿ ಪ್ಪೋಲೇ ಯೆನ್ನುಡ್ವೆಯ ರಕ್ಷೈ ಯುನಕ್ಕೇ ಭರಮಾಹ ವೇರಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳವೇಣು ಮೆನ್ನೆ.

ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಕೆ

ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇವೆಲ್ಲಿಯೂ ಉಕ್ತಿಯಾವದು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ-ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಅಂಗಗಳಾದ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ, ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣ, ಕಾರ್ವಣ್ಯವೆಂಬ ಐದು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅಂಗಿಯಾದ ಭರಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರ-ಅಂದರೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಪ್ರತಿಸಾದ್ಯಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೂ ಯಾವ ಯಾವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಅಂಗಗಳೂ ಅಂಗಿಯೂ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರೂ, ಅಂಗಗಳು ಹೇಗೆ ಉಪಕಾರಕಗಳು ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರೂ, ಎಂದರ್ಥ-ಭಗವಂತನನ್ನು ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವೂ, ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೆ ಅವಶ್ಯ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಶರಣ್ಯನು ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಪೂರ್ಣ-ಪ್ರಪತ್ತಿ ಗರ್ಭವಾದ ಆಚಾರ್ಯೋಪದಿಷ್ಟ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿ "ನನ್ನ ರಕ್ಷೆಯು ನಿನಗೇ ಭರವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸು, ಎಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡುವುದು", ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಕೆ ದಾದಿಮಾರ್ ಶೋನ್ ವಾಕ್ಯತ್ತಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದು ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಕೆಗೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ ದಾದಿಮಾರ್-ಧಾತ್ರಿ-ಉಪಮಾತಾ, ಮಹಾರಾಜನೊಬ್ಬನು ಶತ್ರುರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ನಡೆಸಿ ಆ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಶತ್ರುರಾಜನು ನಷ್ಟರಾದರು. ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಧಾತ್ರಿಗಳು ಪೋಷಿಸಿ ಬರತ್ತಾರೆ ಆ ಸಾವಂತ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಧಾತ್ರಿಗಳು ಮಹಾರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ "ನೀನೇ ನನಗೆ ಗತಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳು" ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಮಹಾರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಹೇಳಿಸಿ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಆ ರಾಜಕುಮಾರರು ತಾವು ಹೇಳುವ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಸಮುದಾಯವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ "ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಭರ ನಿಮಗೇ ಸೇರಿದ್ದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶರಣಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ". ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಹಾ ರಾಜನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಲೋಕವಿಧಿತ ಈ ದೃಷ್ಟಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಕನೂ ಆಚಾರ್ಯನಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಂಗಾಂಗ ಗರ್ಭಿತವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ತನ್ನ ಆ ಕಿಂಚಿನ್ಯಾನನ್ಯಗತಿತ್ವಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಶರಣ ಹೊಂದಿದರೆ ಭಗವಂತನು ನಿಸ್ಸಂರಯವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ

ಅಪೋಷಿಷ್ಟಾ ಮಯೋಭುವಾ !, ಎಂಬ ಒಂದು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ತಲೆ, ಕಾಲು, ಎದೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನಿಂದ ಪೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು-ಮಂತ್ರ ಸ್ನಾನ. ಶುದ್ಧವಾದ ಮೃಗನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಜೋದಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೈ ಕೈ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಂತ್ರ ಪೂರ್ವಕ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದು ಮೃತ್ತಿಕಾಸ್ನಾನ ಅಗ್ನಿಯ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಮೈ ಕೈ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದು ಅಗ್ನೀಯ ಸ್ನಾನ, ಹಸುವಿನ ಕಾಲು ಧೂಳುಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದು ಗೋರಜಸ್ನಾನ ಬಿಸಿಲಿರುವಾಗ ಬೀಳುವ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದು ದಿವ್ಯಸ್ನಾನ. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಗಂಗೆಯ ನೀರು ಬೀಳುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿತಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದು (ಅವಗಾಹನ) ಪಾರುಣ ಸ್ನಾನ ವಿಷ್ಣು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು ಮಾನಸಿಕ ಸ್ನಾನ. ಆಯಾಯಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇವುಗಳು ಶರೀರ ಶುದ್ಧಿ ರೂಪವಾದ ಸಮವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವಿಠ್ಠಲಗಳು

ಪದವಾಕ್ಯಾದಿ ವೃತ್ತಾಂತಮುರಿಯಾದ ಬಾಲನೊರುಕ್ಕಾರ್, “ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ” ನಿನ್ಸಾರ್, ಅಧ್ಯರಾನ ಸತ್ತುಕ್ಕಳಹತ್ತಿಲೇ ಅಪ್ಪೋದೇ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಸಿದ್ಧಿಯುಕ್ತಾಮಾಪ್ತೋಲೇ
a) “ಕೊಳ್ಳಕ್ಕುರೈವಿಲನ್ನೇಣ್ ತೆಲ್ಲಾಂ ತರುಮ್” ಎನ್ನುವುದಿಯರುಕ್ಕರ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರನೋದಾರ ವಿಷಯತ್ತಿಲ್, ಇವುಕ್ತಿಕ್ಕುಮ್ ಫಲಾವಿನಾಭಾವಮುಂಡು.

ಅರಿವಿಲಿಹಳಾಯ್ ಇವುಕ್ತಿನಾತ್ರಮೇ ಪುರಾಣಾನವರ್ದಳ್ ತಿರಿತ್ತಿಲ್ 1) ಯೇನಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದ್ವಯವಕ್ತಾತ್ಮಂ” ಎನ್ನುಶೊಲ್ಲುಹಿರಪಡಿಯೇ ಇವುಕ್ತಿನಾತ್ರಮು ಮುಂಡುರುಕ್ಕ ಮಾಟ್ಟಾದು ತರಣ್ಣುಪ್ಪೈ. 2) ಇವ್ವರ್ದತ್ತೈ “ಸಾಹೀಯಸೋಪಿ ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದಭಾಷಾ” ಎನ್ನುಮ್ 3) “ಶರಣವರಣ ನಾಗಿಯಂ ಯೋದಿತಾ ನಭವತಿ ಬತಸಾಹಿ ಧೀಪೂರ್ವಿಕಾ” ಎನ್ನುಮ್, 4) “ಪ್ರಸತ್ತಿ ವಾಚೈನ

ಇದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನೂ ಪದವಾಕ್ಯ ವಕ್ತಾಂತಮುರಿಯಾದ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ-ಬಾಲರು ಭಿಕ್ಷಾ ಮಂತ್ರದ ಪದಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ವಾಕ್ಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದರೂ, “ಭವತಿಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ” ಎಂದುಹೇಳಿದರೆ ಹಣವಂತರಾದ ಸತ್ಪುರುಷರು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಪನ್ನು ವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಅವರುಗಳ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ “ಭವತಿಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಡನೇ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವು ದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಧ್ಯರಾನ-ಹಣವಂತರಾದ, ಸತ್ತುಕ್ಕಳಹತ್ತಿಲೇ-ಸತ್ಪುರುಷರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇವೆರಡೂ ದಾತಾ ವಿನ ಗುಣಗಳು. ಅಸತ್ಪುರುಷನೂ ದಂದ್ರನೂ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾರ ಸತ್ಪುರುಷನಾಗಿಯೂ, ಅಂದರೆ ಯಾಚಕನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಕೊಡಬೇಕಾದುದು ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದವನೂ, ದಂದ್ರನು, ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವಿಲ್ಲದವನಾದ್ದರಿಂದ ಹಣವಂತನಾಗಿಯೂ ಇರುವವನು ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬೇಡಿದರೆ ಭಿಕ್ಷೆಯು ಸಿಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು, ಈ ಎರಡು ಪದಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ a) ಕೊಳ್ಳಕ್ಕುರೈವಿಲನ್-ಯಾಚಕರು ತಮ್ಮ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ತನಗೆ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಪೂರ್ಣನೂ, ವೇಂಡಿಟ್ಟಿಲ್ಲಾಂತರುಂ-ಯಾಚಕರುಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಡುವವನಾಗಿ ಇರುವ ಪರಮೋದಾರನೂ, ಆದ ಭಗವಂತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಉಕ್ತಿಗೂ ಫಲವು ಇಲ್ಲದೇ ಇಲ್ಲ. ಪರಿಪೂರ್ಣಪರನೋದಾರ ವಿಷಯತ್ತಿಲ್, ಎಂದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಅಧ್ಯರೂ, ಉದಾರಿಗಳೂ ಅದ ಸತ್ಪುರುಷರಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥಹ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ರೂಪವಾದ ಉಕ್ತಿಗೆ ಫಲವು ಸಿಗದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ದ್ಯೋತಿಸ ಹಾಗಿರುವಾಗ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರನೋದಾರ ನಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಫಲಾವಿನಾಭಾವವನ್ನು (ಫಲವಿಲ್ಲದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು)ಹೇಳಬೇಕೇ. ಇವುಕ್ತಿಕ್ಕುಮ್-ಅಜ್ಞಾತ ಕರಣ ಮಂತ್ರಾರ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ಶಾಲಿಯಾಗಿಯೂ ಆಕಿಂಚನನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಬೇತನನು ಹೇಳುವ ದ್ವಯಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆಗೆ, ಫಲಾವಿನಾಭಾವಮುಂಡು-ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಸತ್ಪುರುಷನೂ ಪರಮೋದಾರನೂ ಆದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಈ ಉಕ್ತಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಕೇವಲ ತನ್ನ ಔದಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾಂತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ, ಆಕಿಂಚನ್ಯವೆಂಬ ಎರಡೇ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಯಲ್ಲ ಬಾಕಿ ಅಂಗಗಳು ಬೇಡವೇ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಎಲ್ಲಾ ಅಂಗಗಳೂ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ವಿಶದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಆಕಿಂಚನ್ಯವೂ, ವಿಶದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕ ಸಕ್ಕುದುಕ್ತಿಗೂ ಫಲವು ಅವಶ್ಯ ಉಂಟೆಂಬ ಅಂಶವೂ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲು, ಈ ಎರಡು ಅಂಗಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಅರಿವಿಲಿಹಳಾಯ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಅರಿವು-ಪರಿ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ. ಅದಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಉಕ್ತಿ

ನಿರೀಕ್ಷಿತುಂ ವೃಣೇ" ಎನ್ನುವುದು ಅಭಿಯುಕ್ತರ ಪೇಶಿನಾರ್ಥ. ಇವುಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ನಿಷ್ಕನುಡ್ಯಯವುಮ್ ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಕನುಡ್ಯಯವುಮ್, ನಿಲೈಹಳಿರಣ್ಣೆಯುಮ್, 5) ತವಭರೋಹಮಕಾರಿಷಿ ಧಾರ್ಮಿಕೈಶ್ವರಣ ಮಿತ್ಯಪಿ ಪಾಚಮುಡೈರಿರಂ | ಇತಿ ಸಸಾಕ್ಷಕಯನ್ನಿದಮದ್ಯಮಾಮ್ ಕುರು ಭರಂ ತವ ರಂಗಧುರಂಧರ" ಎನ್ನುಶೇರ್ತ್ತನುಸಂಧಿತ್ತಾರ್ಥ. ಇದಿಲ್ ಮಿಹುದಿ ಕಾಟ್ಟುಹಿರ "ಅಪಿ" ಶಬ್ದತ್ತಾಲೇ ಓರೋನೈ ಯನೈಯುಮೆನ್ನು ಸೂಚಿತಮಾಯಿಗ್ಗು.

ಮಾತ್ರನೇ-ದ್ವಯ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದನ್ನೇ-ಬಾಕಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಈ ಪ್ರಭಾವವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಪುನಃ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಗಳಿ-ತವಾದ ದ್ವಯ ಮಂತ್ರೋಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, "ಯೇನಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದ್ವಯವಕ್ತಾತ್ವಮ್" ಎಂದು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಸಕೃದುಕ್ತಿಯನ್ನು ಶರಣ್ಯನಾದ (ರಕ್ಷಕನಾದ) ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯು ಭುಜಿಸಿ ಜೀರ್ಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದು (1) ಯೇನಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಇತ್ಯಾದಿ-ಆರ್ತನಾಗಿಯೇ, ದೃಪ್ತನಾಗಿಯೇ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೇ, ಶತ್ರುವಾಗಿಯೇ, ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನಯುಕ್ತನಾಗಿಯೇ, ಎಂದರ್ಥ. ಶರಣ್ಯನ್ ಕೃಪೈ-ಶರಣೇಸಾಧುಃ-ಶರಣ್ಯ-ರಕ್ಷಣಸಮರ್ಥನಾದ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆ ಇವ್ವರ್ಥತ್ವೈ-ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯವರು, ಈ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕ ಯಾಂಚಾನ್ವಿತ ಭರನ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ ಸಕೃದುಕ್ತಿ ಮಾತ್ರನೇ ಫಲಪ್ರದವೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು, (2) ಸಾಪೀಯಗೋಪಿ ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದಭಾಷಃ-ಮಹಾಪಾಪಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಶರಣಾಗ ನೆಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪಡೆದವನು, ಎಂದೂ, (3) ಶರಣವರಣವಾಗಿಯೇ-ಇತ್ಯಾದಿ ಶರಣಾಗತಿ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ವಾಕ್ಯವು, ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಎಂದೂ, (4) ಪ್ರಪತ್ತಿವಾಚೈವ ನಿರೀಕ್ಷಿತುಂವೃಣೇ-ಪುನಃ ಜ್ಞಾನ ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಪತ್ತಿವಾಕ್ಯೋಚ್ಚಾರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಟಾಕ್ಷಿಸಲು ಆಸೆಪಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದೂ ಅಭಿಯುಕ್ತರ - ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ ಗುಣ ವಿಭೂತಿಗಳನ್ನು ಚಿನ್ನಾಗಿ ಆರಿತ ಕೂರತ್ಯಾಜನಾರವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಪರಾಶರ ಭಟ್ಟರ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವುಕ್ತಿಮಾತ್ರ ನಿಷ್ಕನುಡ್ಯಯವುಮ್-ಇತ್ಯಾದಿ. ಅದಾಗಿ ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠನ ಮತ್ತು ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠನ ಸ್ಥಿತಿ, ಇವುಗಳೆರಡನ್ನೂ, (5) ತವಭರೋಹಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಒಂದು ಗೂಡಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ, ನಿಲೈ ರಂಗನಾಥನೇ, ಲೋಕದ ಜನರು, "ನಿರ್ಹೇತುಕವಾಗಿ ಹೇಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೀಯೆ. ನಿನ್ನಗೆ ವೈಷಮ್ಯ ನೈರ್ಘೃಣ್ಯಾದಿ ದೋಷಗಳು ಅಂದರೆ ನಿರ್ಹೇತುಕವಾಗಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಹೋದರೆ ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷವಾತ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದೆಂಬ ದೋಷವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಅದಕ್ಕೆ ಇವನು ಅಪಾರ್ಥಮೂಲ ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. (ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ) ಇವನು "ನೀನೇ ಶರಣು", ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾನೆ (ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠ) ಎಂಬ ವ್ಯಾಜಗಳನ್ನು ಅವರುಗಳಿಗೆ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿ ಆಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ, ನನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನ. ನಿನ್ನ ಭರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸು", ಎಂದು ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠಗಳ ಉಪಾಯತ್ವವನ್ನು ಒಂದೇ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ "ಅಪಿ" ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಎರಡು ನಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನೂ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅನುಷ್ಠಾನಬೇಕಿಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದೇ ಸುಕು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಕ್ಷೇಪ ಸಮಾಧಾನಗಳು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅದಾಗಿ ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗನಿಷ್ಠೆ, ಶರಣಾಗತಿ ನಿಷ್ಠೆ ಎಂದು ಎರಡು ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಾಗಿ ಪ್ರಸಂಗ, ಇದರ ಮಧ್ಯೆ ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆ, ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ, ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದುಪಾಯಗಳು ನಾಲ್ಕು ಎಂದು ಏರ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ರಂಕೆಗೆ ಉಕ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗಳು ಪ್ರಪತ್ತಿಯಪ್ರಭೇದಗಳು ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ದೇಳಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗಾದರೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಉಪಾಯಧ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರೂಪ ಉಕ್ತಿಯು ಹಾಗಲ್ಲವಾದುದ್ದು ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯು, ಆಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂಥ ಶಿಷ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯು ತನ್ನದೆಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಅವನ ರಕ್ಷಣಾ ಭಾರವನ್ನೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಿರ್ಪುವುದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನೇ ಪ್ರಪನ್ನನೆಂದು ಕೇಳಬೇಕೇ ವಿನಃ, ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯಧನಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ಪ್ರವನ್ನ ತ್ವವೇ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಉಕ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪ್ರಪನ್ನರೆಂದು ಹೇಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಎಂಬುದು ಶಂಕೆ ಇದಕ್ಕೆ "ಸ್ನಾನಂ ಸಪ್ತ ವಿಧಂ ಸ್ತುತಮ್" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ

ಉಕ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆಗಳೂ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪವಾದುವು ಎಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನಂಸಪ್ತವಿಧಂ ಸ್ತುತಂ, ಎಂಬುದು ಉದಾಹರಣೆ. ಅದಾಗಿ, ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀರನ್ನು ಸಂಯೋಗಿಸುವುದು ಸ್ನಾನ ಶಬ್ದಾರ್ಥ. ಅದು ಅಶುಚಿತ್ವವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಶುಚಿತ್ವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ, ಈ ವಿಲಕ್ಷಣ ಶುಚಿತ್ವ

2) ಪಾಪೀಯಸೋಪಿ ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದಭಾಷಾ ನೋಪೇಕ್ಷಿತುಂ ಮಮತವೋಚಿತಮೀಶ್ವರಸ್ಯ |
ತ್ವದ್ಧಾನಶಕ್ತಿಶರಣಾಸುಸತೀಷು ನೈವ ಪಾಪಂ ಪರಾಕ್ರಮಿತು ಮಹತಿ ಮಾಧುಕೀನಮ್ || (ಅತಿಮಾನುಷಸ್ತವ-61)
ಮಹಾಪಾಪಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅಂದರೆ, "ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆಂಬ" ಶಬ್ದವನ್ನು ಹೇಳಿದ ನನ್ನನ್ನು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ನೀನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಕೂಡದು. ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಕರುಣೆಗಳು ಇರುವಾಗ, ನನ್ನ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪರಾಕ್ರಮ ಸಲುವೆ-ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಲು - ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ.

3) ಶರಣವರಣವಾಗಿಯಂ ಯೋದಿತಾ ನಭವತಿ ಬತಸಾಹಿಧೀ ಪೂರ್ವಿಕಾ |
ಇತಿಯದಿ ದಯನೀಯತಾಮಯ್ಯಹೋ ವರದತವ ಭವೇತ್ತತಃ ಪ್ರಾಣಿವಿ || (ವರದ. ಸ್ತವ. 92)
ಹೇ ವರದ ಪ್ರಭೋ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಶರಣ ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತೂ ವಿಶದ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಲ್ಲ ಹೀಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಪ್ಪಕ್ಕೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೃಪೆ ಮಾಡಿದರೆ, ನಾನು ಬದುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ. ಅದ್ಯೋ ಎಂಬುದು ಕೃಪೋತ್ತಂಭಕ್ತವಾದ ಶಬ್ದ.

4) ಯಥಾಸಿಯಾಪಾನಸ್ಯೋಸಿ ಯದ್ಗುಣಃ ಕರೀಶಯಾದ್ವಿಭವೋಯದಿಂಗಿತಃ |
ತಥಾವಿಧಿತ್ವಾಹಮಭಕ್ತದುರ್ಗ್ರಹಂ ಪ್ರವತ್ತಿ ವಾಚೈವ ನಿರೀಕ್ಷಿತುಂ ವ್ಯಥೇ || (ವರದ ಸ್ತವ. 92)
ಎಲೈ ಕರೀಶನೇ, ನೀನು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು, ಯಾವ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇನು, ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳು ಯಾವುವು, ಐಶ್ವರ್ಯವು ಎಂತಹದು, ನಿನ್ನ ಇಂಗಿತವೇನು ಎಂಬುವು ಭಕ್ತರಲ್ಲದವರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲು ಅಶಕ್ತಗಳು ಅಂದಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಆದರಿಂದಲೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲು ಆಸೆಪಡುತ್ತೇನೆ

5) ಎಲೈ ರಂಗನಾಥನೇ ಧಾರ್ಮಿಕರಾದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳಿಂದ ನಾನು ನಿನಗೆ ಭರವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. (ಇದು ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ) ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಪಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ (ಇದು ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆ). ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ನಿನಗೇ ಭರವಾಗಿ ಈಗಲೇ ಸ್ವೀಕರಿಸು.

ಇಲ್ಲಿ 'ಅದ್ಯ' ಎಂಬ ಪದಸ್ವಾರಸ್ಯದಿಂದ, ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಅರ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಎಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹೃದ್ವರೂ ಹೇಳುವ ಮಾತು.

ಸಂಪಾದಕ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಮಾನಸ ಭಗವಚ್ಚಿಂತನಾದಿ ವ್ಯಾಪರಗಳನ್ನೂ ಸ್ನಾನ ಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧ. ಹೀಗೆಯೇ ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಕೆಯಿಂದಲೂ, ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಕೆಯಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನು ಆತ್ಮರಕ್ಷಾ ಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಭರ ಸ್ವೀಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಕ, ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಕರಿಬ್ಬರೂ ವಿಷಯ ಭೂತರು. ರಕ್ಷಾಭರಸ್ವೀಕಾರವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ತಾನಾಗಿಯೇ ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾದ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯನುಷ್ಠಾನಮಾಡುವವನ ಹಾಗೆ, ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಲ್ಲಿಯೂ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕನಲ್ಲಿಯೂ ಸಮ ಮೂವರಿಗೂ ಅಂದರೆ ಸ್ವನಿಷ್ಕ, ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಕ, ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕ ಎಂಬ ಮೂರು ನಿಷ್ಕಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ ಅನುಷ್ಠಿಸಿದವರಿಗೂ, ನಾನೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಾಂತರಾವೇಕ್ಷೆಯು ಬೇಡ, ಎಂಬ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕಗಳೂ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಒಬ್ಬವಾಚ್ಯಗಳು ಅಂಥಹ "ಭರಸ್ವೀಕಾರ ವಿಷಯತ್ವಾಪಾದಕ ಯಾಂಚಾ ನ್ನಿತ ಭರನ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ ಅಶರದ ಜ್ಞಾನವಂತನಾದ ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಕನು, ಅವರಿಂದಲೇ ಪ್ರಪನ್ನ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು. ಆಚಾರ್ಯಭಿಮಾನವಂತನಾದ ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಕನೂ. ಆಚಾರ್ಯನ ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಹೇತುವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ವಿಷಯ ಭೂತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಪನ್ನ ಒಬ್ಬವಾಚ್ಯನು.

ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿರಥವಾಭಗವತ್ಸ ದುಕ್ತಿಃ ತನ್ನಿಷ್ಕ ಸಂತ್ರಯ, ಇತೀವ ವಿಕಲ್ಪಮಾನಮ್ |
ಯತ್ಕಿಂಚಿದೇಕಮುಪಪಾದಯತಾ ತ್ವಯೈವ ತ್ರಾತಾಸ್ತರಂತ್ಯವಸರೇ ಭವಿನೋಭವಾಬ್ಧಿಮ್ ||

ಎಂದು ಶ್ರೀದೇಶಿಕರು, ತರಣಾಗತಿ ದಿವಿಕೆಯ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ(ಸ್ವನಿಷ್ಕ)ಗಳ ಹಾಗೆ ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಕ, ಆಚಾರ್ಯ ಸಂತ್ರಯಣ (ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕ)ಎಂದು ಉಪಾಯಾಂತರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆಯಲ್ಲವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಪಾಯಗಳುನಾಲ್ಕು ವಿಧ ಎಂದು ವಿವರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ, ತದುಕ್ತಿಃ ತನ್ನಿಷ್ಕ ಸಂತ್ರಯಃ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿ-ತದುಕ್ತಿಃ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮುಂತೂಕ್ತಿಃ ತನ್ನಿಷ್ಕ ಸಂತ್ರಯಃ-ಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿತ ಪ್ರಪದನನಾದಸದಾಚಾರ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಣ"ಮದೀಯತ್ವೇನಾಭಿನ ತೋಷಯಂ ಜೀತನಃ" ಎಂದು ಅವನ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಭೂತನು, "ಎಂದರ್ಥ ಇದರಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಹಾಗೆ ಉಕ್ತಿ, ಆಚಾರ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಣಗಳಿಗೂ, ಅವರವರ ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಜನಕತ್ವವು ಉಂಟೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪ್ರಭೇದಗಳಾದ ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕಗಳೂ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಪತ್ತಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳ ಹಾಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ

ಸರಿ, ಹಾಗಾದರೂ, ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವು ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರ ವಿಭಾಗವು ಈ ಅಧಿಕಾರ ವಿಷಯ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ ಪರಿಶೋಧನೆಯು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಕ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕಗಳ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಮುಂದಿನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಕ್ಷೇಪಗಳಿಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ, ಉಕ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಕಗಳ ಉಪಾಯತ್ವವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಅವುಗಳು ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಪ್ರಭೇದಗಳೆಂದು ಮೇಲೆ ನಿರೂಪಿಸಿಯಾಯಿತು. ಈಗ ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕಗಳಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವವು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಶೋಧನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅನತ್ಯಕತೆಯಿಂದ ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕಗಳಿಗೆ ಫಲಾವಿನಾಭಾವವನ್ನು ಲೋಕವೇದಾನುಗುಣವಾಗಿ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಪೂರ್ವಕ ಇವಟ್ರಿಲ್ "ಉಕ್ತಿಯಾವುದು ... ಸರ್ವೇಶ್ವರನ್ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥಂ ಕೊಡುಕ್ಕೆ ಇರಂಗಾನೆಂದಾಯಿಟ್ಟು", ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. "ಉನಕ್ಕೇ ಭರಮಾಹ ಏರಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಿ ವೇಣುಮ್" ಎಂಬ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯಿಂದ ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಅಂಗಿಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣವೆಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. "ಯೇನ ಕೆನಾಕ್ಷಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದೈಯ ವಕ್ತಾ" ಎಂಬ ಗದ್ಯ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದಲೂ ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕಗಳಲ್ಲಿ

ಸರ್ವಸ್ವ "ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಸ್ಸಂಸಾರತಾರಕಃ" ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನನುಸರಿಸಿಯೂ "ದ್ವಯವಕ್ತಾ" ಎಂಬ ಶರಣ್ಯ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಿಯೂ, "ದ್ವಯೋಕ್ತಿ"ಗೇನೆ ಫಲಾವಿನಾಭಾವವು (ಫಲಸಿದ್ಧಿ) ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ "ಉಕ್ತಿ" ಶಬ್ದವು - ದ್ವಯೋಕ್ತಿ ವಿಶ್ರಾಂತವೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಮಂತ್ರಾಂತರಗಳು ಪೂರ್ಣಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಕರಣಮಂತ್ರವಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಉಪಾಯಗಳು. ಅತ್ಯಂತ ಅಕಿಂಚಿನ್ಯಾನು ಸಂಧಾನ, ವಿಳಂಬಾಕ್ಷಮತ್ವ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವೆಂಬ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಪೂರ್ಣಿಯಾಗಿದ್ದು ಸದಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಸಾದಲಬ್ಧ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಿದ್ದರೂ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿ ಬಲದಿಂದ ದ್ವಯೋಕ್ತಿಯು ಪರಮಾಪುರಾಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೇತು ಭೂತವೆಂಬುದು ಹೃದಯ. ಇದರಿಂದ ಅಂಗಾಂಗಿ ರೂಪ ಪೂರ್ಣಪ್ರಪತ್ತಿಗರ್ಭವಾದ ದ್ವಯವಚನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು ಅಧಿಕ ಮುಗ್ಧ ಸಾಮಂತಕುಮಾರ ವಾಕ್ಯ, ಭವತಿಭಿಕ್ಷುಂದೇಹಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು, ದ್ವಯೋಕ್ತಿ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉಪಾಯ ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ನಿರೂಪಿತಗಳು ಮಂತ್ರಾಂತರೋಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವಾದ ಅತಿ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು ಈ ಅಂಶವು ಶ್ರೀಮದ್ವಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಮೇಲೂ "ಜ್ಞಾನಾನೋಕ್ಷೇ" ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತರೀತ್ಯಾ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉಪಾಯತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೇವನಹ, ಉಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ, ಹೇಗೆ ಎಂಬುದು ಶಂಕೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ ಕರಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ "ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಸ್ಸಂಸಾರತಾರಕೋ ಭವತಿ" ಎಂದು ಉಚ್ಚಾರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. "ಯೇನ ಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದ್ವಯವಕ್ತಾ" ಎಂದು ಶರಣಾಗತಗಿದ್ದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಯೋಕ್ತಿಗೇನೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣಶರಣರು ಅನ್ಯಥಾಕರಿಸಲಾಗದು, ಹಾಗಾದರೆ ಜ್ಞಾನವುಬೇಕಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ, ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನವಾದರೂ ಅವಶ್ಯ ಇರಲೇಬೇಕು. ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನವಂತನಿಗೆ ದ್ವಯೋಕ್ತಿಯೇ ಉಪಾಯ. ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ದ್ವಯೋಕ್ತಿಯು ಉಪಾಯವಾಗಲಾರದು, ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಇದು ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ, ಪಂಚಾಗ್ನಿ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮಪ್ರಕಾರಕ ಸ್ವಾತ್ಮವಿಶೇಷಕ ಚಿಂತನದಿಂಪಲೂ ಶ್ರುತಿಬಲದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಕಾರಣತ್ವವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯಾದರೂ, ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯವೆಂಬುದು ವಿದ್ಯಾಂತರಗಳ ಹಾಗೆ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಜೀವಾತ್ಮೋಪಾಸನೆಯು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಪರಮಾತ್ಮೋಪಾಸನವು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ಶ್ರುತಿಬಲದಿಂದ ಕೈನಲ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟು ನಂತರ ಭಗವಂತನು (ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನು) ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಹೀಗೆಯೇ ಅಂಗಾಂಗಿಗಳ ಸ್ವರೂಪಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವೈಶದ್ಯವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಮುದಾಯಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕ ಅಂಗಾಂಗಿ ಸ್ವರೂಪಾನುಷ್ಠಾನ ಗರ್ಭ ದ್ವಯೋಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯತ್ವವು ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ತಥಾಚ ಜ್ಞಾನಾನೋಕ್ಷವೆಂಬ ಸಾಧನಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಯೋಕ್ತಿಯು ಸಾಧನತಾವಜ್ಞೇದಕವಾಗಿ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿ ಬಲದಿಂದ ನಿವೇಶಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಮಂತ್ರಾಂತರದಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡುವಾಗ ಉಕ್ತಿ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ವಿಶದಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಉಪಾಯತ್ವ. ವಿಶದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು ದ್ವಯವಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ, ಯಥಾವಸ್ಥಿತ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೇ ಉಪಾಯ. ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವೈಶದ್ಯವು ಇದ್ದರೂ ವಿಳಂಬಾಕ್ಷಮರಿಗೆ ಉಪಾಸದದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷ ವಿಶದತರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ತತ್ತ್ವವಿತ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಮುದಾಯಜ್ಞಾನವು ಇದ್ದರೂ, ವಿಶದತರ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಯಥಾವಸ್ಥಿತ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೇ ಉಪಾಯ ಶರಣ್ಯ ಕೃಪೋತ್ತಂಭಕ ಪರಮ ಕಾರ್ಪಣ್ಯ, ತೀವ್ರತರವಿಳಂಬಾ ಸಹಿಷ್ಣುತ್ವ, ಅವಿಕಲ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಮಂದಪ್ರಜ್ಞರಿಗೆ "ಯೇನ ಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದ್ವಯವಕ್ತಾ" ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಾಂಗಾನ್ಯುಷ್ಠಾನ ಗರ್ಭ ದ್ವಯೋಕ್ತಿಯೇ ಉಪಾಯ. ಆರ್ತಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಹಾಗೆ, ಉಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿ

ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕೃ

ಇವರ್ಹಳಿಲ್ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕೃ * “ಪುತ್ರಃ ಪ್ರೇಷ್ಯಸ್ತಥಾ ಶಿಷ್ಯಃ ಇತ್ಯೇವಂ ಚ ನಿವೇದಯೇತ್”
ಎನ್ನು ಶಾಂಡಿಲ್ಯಸ್ಮೃತ್ಯಾದಿಗಳಿಲ್ ತೊಲ್ಲುಹಿರಪದಿಯೇ ಆಚಾರ್ಯನುಡ್ಯಯ ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಭರಸಮರ್ಪ
ಣತ್ತಿಲೇ ತಾನುಮನ್ನರ್ಭೂತನ್.

* ಸಿದ್ಧಿಭವತಿ ವಾ ನೇತಿ ಸಂಶಯೋಽಚ್ಯುತಸೇವಿನಾಂ |

ನ ಸಂಶಯೋತ್ತ ತದ್ಭಕ್ತಪರಿಚರ್ಯಾ ರತಾತ್ಮನಾಮ್ ||

ಎನ್ನಿ ರಕಣಕ್ಕಿಲೇ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕೃನುಕ್ಕು ಕೈಮುತಿಕನ್ಯಾಯತ್ತಾಲೇ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯಿಲ್ ಸಂದೇಹಮಿಲ್ಲೆ.

ಯಲ್ಲೆಯೊ ದಾವಾನಲದಿಂದ ಬೆಂದುಹೋಗುವ ಜಂತುವಿನ ಹಾಗೆ ಸಂಸಾರಾಗ್ನಿದಾಹದಿಂದ ತೀವ್ರತರ ಶೋಕವು
ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರ. “ಯೇನ ಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದ್ವಯವಕ್ತಾತ್ವಂ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ತ್ವಂ-ನೀನು ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಈ
ತೀವ್ರತರ ಶೋಕವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ, ಯಥಾವಸ್ಥಿತ ಪ್ರಪತ್ತಿ ತತ್ಪವಿದಗ್ರೇಸರಾದ ಭಗವದ್ವಾಷ್ಯಕಾರರು,
“ಯೇನಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದ್ವಯವಕ್ತಾ” ಎಂದು ಮಂದಾಧಿಕಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಫಲವು
ಅವಶ್ಯಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಹೀಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ಪ್ರಪತ್ತೇರನ್ಯನ್ನಮೇ
ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರೇಣಾಪಿ ಸಾಧನ ಮಸ್ತೀತಿಮನ್ತಾನಃ” ಎಂದು ವಿಶದಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು ತಾನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ
ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ — “ಸ ಮು ದಾ ಯ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಕೃನು
“ಮಂದಪ್ರಜ್ಞಸ್ಯಮಮ ವಿಳಂಬಾಕ್ಷಮಸ್ಯ ದ್ವಯೋಕ್ತೇರನ್ಯತ್ ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ಸಹ ಸ್ರೇಣಾಪಿ ಸಾಧನಂ ನಾಸ್ತಿತಿ”
ಕಾರ್ಪಣ್ಯಾನು ಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟತರವಾದ ಶೋಕವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ಸಾರ
ವಾಗಿ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು

ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಕೃವಿಚಾರ

ಅನಂತರ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕೃಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇವರ್ಹಳಿಲ್ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕೃ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು
ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಇವರ್ಹಳಿಲ್ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ರೀತಿಯಂತೆ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ವ್ರತನ್ನರಲ್ಲಿ
1) ಪುತ್ರಪ್ರೇಷ್ಯಸ್ತಥಾ ಶಿಷ್ಯ ಇತ್ಯೇವಂ ಚ ನಿವೇದಯೇತ್ ಎಂದು ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ (3-15)
ಹೇಳಿ ನೋಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯನ ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಭರಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭೂತನಾದವನು ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕೃನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪ
ಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕರಣವು ಯಾವುದೆಂದರೆ, “ಕುಟುಂಬಿ ನೋಪಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕುರುತರ ತಂದ್ರಿತಾಃ” ಎಂದು
ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಟುಂಬಿಯಾದವನೂ ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬೇಸರಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದು
ಹೇಳಿ ನಂತರ

ಉತ್ಥಾಯ ಪೂರ್ವಂ ಗೃಹಿಣೀ ಸುಸ್ವತಾ ಯತ ಮಾನಸಾ |

ಸ್ವಪಾದು ಹಿತೈ ಪುತ್ರಾನ್ಯಾನ್ಯಥಾರ್ಹಂ ಶುಚಿತಾನ್ಯಯೇತ್ ||

ಎಂದು ಗೃಹಿಣಿಯಾದವಳು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮುಂಚೆ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದಿದ್ದು ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮಕ್ಕಳು
ಸೊಸೆ ಮೊದಲಾದವರಿಗೂ ಅವರವರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಶುಚಿತ್ವವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ, ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ
ಪುಷ್ಪ ಪೂಜಿಸಿದಳಿಂಗೆ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಗೃಹಿಣಿಯ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಹೇಳಿ ನಂತರ

ಉದ್ಭವಪುಂಡ್ರಧರಾಚ್ಯುತ್ಥಾಃ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಭೂಷಿತಾಃ |

ಸ್ವಾಚಾಂತಾಃ ಪ್ರಯತಾದವಮುಭಿಗಚ್ಛೇಯುರಾದ್ಯತಾಃ ||

ಎಂದು ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೇವರನ್ನಿಧಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅನಂತರ

ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಂ ಕಾರಯೇ ದ್ವಾಲಾಸಂ ವಂದನಂ ದೇವಪಾದಯೋಃ |

ಪುತ್ರಃ ಪ್ರೇಷ್ಯಸ್ತಥಾ ಶಿಷ್ಯಃ ಇತ್ಯೇವಂಚನಿವೇದಯೇತ್ ||

ಎಂದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೆಳಗ್ಗೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಾಯಂಕಾಲವೆಂಬ ಮೂರು ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಹಾಗೆಯೇ ತನಗೂ ಅವರಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ನಿರಪರಾಧಪಾಂಚಕಾಲಿಕ ಅಂದರೆ ಜಿಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದ ಆಂಭಿಸಿ ರಾತ್ರಿ ಪರಂತ ಕೈಂಕರ್ಯ ಸಿದ್ಧರ್ಥವಾಗಿ ಅಭಿಗಮನ ಕಾಲಿಕ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಕುಟುಂಬಿಯಾದವನು ಪುತ್ರ, ಆಳು, ಶಿಷ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅವರ ಭರವಸೆ ತನ್ನ ಭರದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಭರಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡುವಾಗ ಆಚಾರ್ಯರ ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯಭರವನ್ನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ತನ್ನ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯರಾದ ಪುತ್ರ ಪ್ರೇಷ್ಯ ಶಿಷ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ಸೇರಿಸಿಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬುದು ಘಟ್ಟ ತತ್ವ. ಇದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯನ ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಭರಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮೀಯನಾಗಿ ಸೇರುವವನು ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠನು ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯ್ತು. “ನಿವೇದಯತ ಮಾಂಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿಭೀಷಣಮುಪ ಸ್ಥಿತಮ್”, “ನಿವೇದಯೇತ ಸ್ವಾತ್ಮಾಂ ವಿಷ್ಣಾವ ಮಲತೇಜಸಿ” ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ “ನಿವೇದಯೇತ್” ಎಂಬುದು ಸಮರ್ಪಣ ಪರ. ಈ ಸಮರ್ಪಣವು “ಯತ್ಸಂ ರಕ್ಷತ ಯಾರ್ಪಕೇ” ಎಂಬಂತೆ ಅನನ್ಯ ರಕ್ಷತ್ವ ರೂಪವಾದದು. “ನಿವೇದಯ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸು, ಎಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಶಾಸ್ತ್ರ ಫಲಂ ಪ್ರಯೋಕ್ತುಂ “ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಷ್ಠಾನದ ಫಲವು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವಲ್ಲವೇ ತಾನು ಮಾಡುವ ಯಾಗದಿಂದ ಅನ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವು ಸಿಗಲಾರದಲ್ಲವೇ. ಹಾಗೆಯೇ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನಿಗೆ ವಿನಹ ಅನ್ಯನಿಗಲ್ಲ- ಹೀಗಿರುವಾಗ ತಾನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ ಅನನಿಗೆ ಫಲವು ಲಭಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಟಂಕೆಗೆ “ವಚನ ಬಲ” ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ. ಶರಣಾಗತಿಗೆ ಇರುವ ಇಂಥಹ ವಚನವು, ಭಕ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲ ತನಗೂ ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಆತ್ಮೀಯರಾದ ಎಲ್ಲಾ ಆರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಸಹ ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರಪದ ನಾನುಷ್ಠಾನವು ಉಪ ಪನ್ನವು ಎಂಬ ನಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಈ ಪ್ರಪತ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು “ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಭರಸಮರ್ಪಣ” ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂದು, ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾರಕಾಮುದಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅನಂತರ “ಸಿದ್ಧಿಭವತಿವಾನೇತಿ” ಎಂದಾಂಭಿಸಿ ಈ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕವೂ ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ (1-95) ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದಾಗಿ ಅಚ್ಯುತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರಿಗೆ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯು ಉಂಟೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಎಂಬ ಸಂದೇಹವು ಬರಬಹುದು. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವು ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಬಂದರೂ, ಅವನ ಭಕ್ತರ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಫಲ ಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಕೈಮುತಿಕ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಫಲ ಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕೈಮುತಿಕ ನ್ಯಾಯವು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತ ಪಂಚರತ್ನದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಚ್ಯುತ ಭಕ್ತರಿಗೇ ಫಲವು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತ ಪಂಚಾರ್ತ ಪರಂತ ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಪುರುಷಾರ್ಥಕಾಷ್ಠೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸುವ

ಒರುಮಲ್ಪಿಯಿಲ್ ನಿನ್ಮುಮ್ ಒರುಮಲ್ಪಿಯಿಲೇ ತಾವುಮ್ ಸಿಂಹ ತರೀರತ್ತಿಲ್ ಜನ್ನು ಕ್ಕಳ್ಳಿಪ್ಪೋಲೇ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ್ ಸಂಸಾರಾತಿಲಂಘನಂ ಪಣಿ ಅವರೋಡುಶ್ಶಾನ ಕುಡಲ್ ತುವಕ್ಕಾಲೇ ನಾಮುತ್ತೀರ್ಲರಾವು ದೋ ನುನ್ಮು ಮುದಲಿಯಾಶ್ಶಾನರುಳಿಚ್ಚೆಯದಸಾಶುರಮ್.

ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮರು ಆ ಪರಿಚರೆಯಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವರೋ ಅವರ ಗಳಿಗೆ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇನಿದೆ ಭಾಗವತದಾಸ್ಯಪರ್ಮಂತ ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವರೂಪೋಚಿತವಾದ ಭಗವದತ್ಯಂತಾಭಿಮತವಾದ ಭಾಗವತ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವತಿಸುವವರಿಗೆ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯ ಪರಿವಾಹ ಪರ್ಮಂತಾನು ಭವಲಕ್ಷಣವಾದ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸುದೃಢತರವಾದ ಅಭಿರುಚಿಯುಂಟಾಗುವುದರಿಂದ ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರವು ಸಿದ್ಧ. ಇಂಹ ಮಹಾತ್ಮರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪರಿಲೀಶಿದರೆ ಇವರೇ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥಲಾಭಕ್ಕೆ ಉಚಿತರು, ಇತರರು ಇಲ್ಲ ಎಂದು "ನಹಿನಿಂದಾನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, "ಸಿದ್ಧಿಭವತವಾನೇತಿ" ಇತ್ಯಾದಿಯು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ

ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗಾಗಿ ಭಕ್ತಿಮಾಡಲು ಪ್ರಮಾಣವಚನವಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಭರಸಮರ್ಪಣತ್ತಿಲೇ ತಾನು ಮಂತ ಭೂತನು-ಕೆಲವರು ಆಚಾರ್ಯರು ತನಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆತ್ಮೀಯನು (ಪುತ್ರ, ಶಿಷ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ) ಆಂತರ್ಭಾವವನ್ನು, ಬೇರೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮೀಯನು ಆಚಾರ್ಯ ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವವರಾಗಿ ಮೋಹಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ, "ಪುತ್ರಃ ಪ್ರೇಷ್ಯಸ್ತಥಾ ಶಿಷ್ಯಃ ಇತ್ಯೇವಂಚನಿವೇದಯೇತ್" ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಪಾರ್ಥಕ್ಕುವು (ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೆಂಬುದು) ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಪುತಾದಿಗಳಿಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೇನೇ ತನ್ನೊಡನೆ ಒಂದೇ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಸೇರಿಸಿಮಾಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಅನಂತರವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಬಹುದು ಆನ್ಯನಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಆಚಾರ್ಯನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಪನ್ನನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಆನ್ಯನಿಗೆ ಉಪನಯ ನಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತಾನು ಮೊದಲು ಉಪನೀತನಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವು ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ತನಗೂ ಆತ್ಮೀಯರಾದ ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಥಿಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರಪದನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಪ್ರಪದನ ಸಾಂಧ್ಯವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು "ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯಂ" ಎಂದು ಆಖ್ಯಾಯಿಕಾಪಾದಾನವೆಂಬುದು ತತ್ವವಿತ್ತುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದು ಕರೂರುಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ

ತದೀಯಪರ್ಮಂತದಾಸ್ಯವು ಮೂಲಮಂತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು, ಎಲ್ಲಾ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳೂ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಅವರವರ ಸುಕೃತ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಬದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯಭೋಗ ತಾರತಮ್ಯವು ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿರತಿಶಯ ಪರಮ ಭಾಗವತ ಶುಶ್ರೂಷೆಯೆಂಬ ಭೋಗ ಪರ್ಮಂತ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶೇಷತ್ವ ಕಾಷ್ಠಾ ರಾಸಿಕವು ಯಾರಿಗೆ ನಿಷ್ಪ್ರಕಂಪವಾಗಿ ಅನುವರ್ತಿಸುತ್ತದೆಯೋ, ಅವರಿಗಿಂತ ಕೇವಲ ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾತ್ರ ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಮಂದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲಿಯ ತತ್ವ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಪ್ರಪನ್ನರು ನಿಪುಣಾಗ್ರೇಸರರು ಎಂಬುದು ಭಾವ.

ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಫಲಸಿದ್ಧಿ ಉಂಟೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು "ಒರುಮಲ್ಪಿಯಿನಿನ್ಮುಮ್" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಾರುವ ಸಿಂಹದ ಒರೇರದಲ್ಲಿರುವ ಹುಳುಗಳು ತಾವು ಆ ಸಿಂಹವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದೇ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪುವ ಹಾಗೆ

(೧) ಅಂಧೋನಂಧ ಗ್ರಹಣವಶಗೋ ಯಾತಿ ರಜ್ಜಿ ಲೇಶಯದ್ವತ್ |

ಪಂಗುರೌಕಾ ಕುಹರ ನಿಹಿತೋ ನೀಯತೇ ನಾವಿಕೇನ ||

ಭುಜ್ಜಿ ಭೋಗಾನವಿದಿತನೃಪಸ್ಸೇವಕಸ್ಯಾರ್ಭಕಾದಿಃ |

ತ್ವತ್ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೌ ಪ್ರಭವತಿ ತಥಾ ದೇಶಿಕೋ ಮೇ ದಯಾಳುಃ || ಎನ್ನು ನ್ಯಾಸತಿಲಕತ್ತಿಲೇ ಶೋನೋಮ್

ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಸಂಸಾರಾತಿ ಲಂಘನೋಪಾಯವಾದ ಪ್ರವತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದಾಗ, ಅವರ ಆತ್ಮೀಯರೆಂದು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವರ ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಭರಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭೂತರಾಗಿ, ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದೆವು” ಎಂದು ಮುದಲಿ ಯಂಡಾನ್ ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು. ಅವರೋಡುಂಡಾನ ಕುಡಲ್ ತುವಕ್ಕಾಳೇ - ಕುಡಲ್ ತುವಕ್ಕು ಶರೀರಸಂಬಂಧ ಅವರ (ಭಾಷ್ಯಕಾರರ) ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಭರಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭೂತರಾಗಿ ಎಂದರ್ಥ ಶಿಷ್ಯನು ಆತ್ಮೀಯನು. ಪಿಷ್ಯನು ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು, ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಿಷ್ಯಾನುಷ್ಠಾನ. ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರೂ ಸಹ ಆಚಾರ್ಯನ ಮದೀಯತ್ವೇನಾಭಿಮಾನಿತರಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಶಿಷ್ಯರು ಈವತ್ತಿಗೂ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ

ಅನಂತರ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳಿಲ್ಲದವರೂ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು, ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಅಂಧೋನಂಧಗ್ರಹಣವಶಗಃ ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ, ಆದಾಗಿ ಅಂಧೋನಂಧ ಗ್ರಹಣವಶಗಃ, ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ನ್ಯಾಸತಿಲಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತೇವೆ, ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇದರ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ ಕುರುಡನು ಕುರುಡನಲ್ಲದವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆಯೋ ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವನು ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಲಿಲ್ಲದವನು ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಡಲ್ಪಟ್ಟು, ನಾವಿಕನಿಂದ ಆಜಿದಡಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬಹುದು. ಅನಂತರ ರಾಜನನ್ನು ಆರಿಯದೆ ಇರುವ, ರಾಜಸೇವಕನ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಭಾರ್ಯಾದಿಗಳು ರಾಜಸೇವಕನಿಂದ ಮನೆಗೆ ತರಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜ ಭೋಗ ರೂಪವಾದ ಶೇಷಾನ್ನ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಭುಜಿಸಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾರೋ, ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಗಳಿರದೂ ಇಲ್ಲದವನೂ ಸದಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು, ಎಂಬುದು.

ಈ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳಿಲ್ಲದವನು ಸಂಸಾರನಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಅಯೋಗ ವ್ಯವಹೇದವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಹ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಕೂಡದು ಎಂದು ಅನ್ಯಯೋಗ ವ್ಯವಹೇದವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಗಮನಿಸತಕ್ಕದ್ದು. “ಅಂಧೋನಂಧ ಗ್ರಹಣವಶಗ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕುಮಾರನಯಿನಾಚಾರ್ಯರು ವಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ ಆ ವಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾಭಾವೇ ಪ್ರಥಮಃ :- ಶಕ್ತ್ಯಭಾವೇ ದ್ವಿತೀಯಃ- ಉಭಯಾಭಾವೇ ತೃತೀಯಃ ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಕರೂರುಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗಿ- “ಜ್ಞಾನಾಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡುವವರು ಇರಲಿ. ಅವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ಸಂಕಲ್ಪಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದೂ ನಿಸ್ಸಂದಯವಾಗಿರಲಿ. ಪ್ರಪತ್ತಿ ತತ್ಪಯಾಥಾತ್ಮ್ಯ ಜ್ಞಾನವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ-

ಕೌಶಲ್ಯವೂ ಅತಿಶಯಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಸದಾಚಾರ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ಪೌಷ್ಪಲ್ಯದಿಂದ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಾವತಾರದ ಹಾಗೆ, ಅವಿ ಕಲವಾದ ಅಖಿಲ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಗುಣಕೃತದಾಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಮೋಕ್ಷ ದಲ್ಲೆಯೂ ತದೀಯರೆಂದು ವ್ಯಕ್ತದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಭಗವದಭಿಮತ ಕೈಂಕರ್ಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಯೋಗಿಸಲ್ಪಡಲು ಯೋಗ್ಯ ರಾಗಿ ಆ ಆಚಾರ್ಯರ ದಾಸ್ಯವನ್ನೇ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕವಾಗಿ ತಿಳಿದು, “ಸೇವಾಹ್ವಾನಂ ಸಪದಿ ಶ್ರುಣುಯಾಂ ಸಾಮ್ನಿಕಾಸೇವಕೇತಿ” ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಕಾಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ರಾಸಿಕೃದಿಂದ ಆ ಸದಾಚಾರ್ಯಮುಖವಾಗಿ ಉಪಾಯವನ್ನು ಆನಲಂಬಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕರಾಗಿ ಅವರ ಪಾದ ಪದ್ಮನೀವೆಯೇ ಪರವ ಪದದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮ ಪ್ರಾಪ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರ ಸಂತೋಷಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರ್ಯ ವರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಅವರ ಅಭಿಮತಕರಣ ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಮಾಡಲು ಕೃತಾರ್ಥವಾಗುವ ಮನಸ್ಸರಾಗಿ ಅದರಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನಿಗೂ ಅಭಿಮತ ತಮ ರಾಗುವವರು ಪ್ರಪನ್ನಗ್ರೇಸರು ಇಂಥಹ ಭಗವತ್ಪ್ರಪಾಸಕನಾದ ವು ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಲಬ್ಧವಾಗುತ್ತದೆಯೋ, ಆ ವಾಹಾತ್ಮನು ಸುದುರ್ಲಭನು, ಎಂಬ ಈ ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಶೇಷ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಶ್ರೀಮತ್ಸಾರ ಸಾರ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇಂಥಹ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕರು ನಿಪುಣರೆಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

ತ್ವಯ್ಯಚಾರ್ಯೈರ್ವಿನಿಹಿತ ಭವಾಸ್ತಾವಕಾರಂಗನಾಥ

ತ್ವತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರವಣಮನಸ್ ಸ್ವದ್ಗುಣಾಸ್ವಾದಮತ್ತಾಃ |

ತ್ವಯ್ಯೇಕಸ್ಮಿನ್ನಪಿವಿಜಹತೋ ಮುಕ್ತವತ್ಪ್ರಾಧನತ್ವಂ

ತ್ವಚ್ಛೇಷತ್ವ ಸ್ವರಸಸಿಕಾಸ್ಪೂರಯೋವೇತ್ಯದಂತಾಮ್ ||

ಎಂಬ ನ್ಯಾಸ ತಿಲಕ ಶ್ಲೋಕವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಿಪುಣಾಚಾರ್ಯನಿವೇಶನವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಹೇಗೆಂದರೆ ಎಲೈ ರಂಗ ನಾಥನೇ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಭರವಸ್ಸು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠರಾದ ನಿನ್ನವರು ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳಿಗೆ ವಶಪಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಲಾಲಿಸುವ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನವರಾದ ಭಾಗವತರ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರ್ಮಂವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮುಕ್ತರ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಉಪಾಯತ್ವಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟವರಾಗಿ, ಸದಾಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿಯೇ ಉಪಯುಕ್ತವನಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಶೇಷತ್ವದಲ್ಲಿ ರಸಿಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅಂಥಹ ಸೂರಿಗಳು (ಪಂಡಿತರು) ನನಗೆ ರುಚಿಸಲಿ ಎಂಬುದು ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥ “ಆತ್ರಪರಪ್ರಜಾಪಿ ನಿತ್ಯಂ ಯದೀಯಚರಣೌ ಶರಣಂ ಮದೀಯಮ್” ಎಂಬಂತೆ ಇಹಪರ ಎರಡು ಲೋಕ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಚಾರ್ಯನ ಪಾದಗಳೇ ನನಗೆ ಶರಣು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯು ದ್ಯೋತಿತ. “ತ್ವತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರವಣ ಮನಸ್ ತ್ವದ್ಗುಣಾಸ್ವಾದಮತ್ತಾಃ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಲಾಲಿಸುವ ಹಾಗೆ, ತದೀಯರಾದ ಭಾಗವತರ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಭಗವದನುಗ್ರಹ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಭಾಗವತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೃಷ್ಟಿಯು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. “ತ್ವಯ್ಯೇಕಸ್ಮಿನ್ ವಿಜಹತೋ ಮುಕ್ತವತ್ಪ್ರಾಧನತ್ವಮ್” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಉಪಾಯ ತ್ವಾಧ್ಯನಸಾಯುವನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪುರುಷಾರ್ಥತಾ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಸುದೃಢವೆಂಬುದು ಭಾವ ಎಂಬುದು

ಶ್ರೀ ಮುನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ತಮ್ಮ ಅಡೈಕ್ಕಲಪ್ಪತ್ತು ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ

“ಅಳುತ್ತಾಯ್ತಾರ್ ಅಡೈಂದಾರ್ಕಾಮ್, ಅದನುರೈಯೇಕೋಂಡವಯ್ಯಮ್

ವಳುತ್ತಾಯ್ತಂದವನುರೇ ಮುನ್ನಿಯಮಾದವತ್ತೋರುಮ್ |

ಪ್ರಪತ್ತಿಂ ವಿನಾ ಭಗವತಃ ನೋಕ್ಷಪ್ರದತ್ವಭಾವಃ,

ಏದೇನುನೊರುಪ್ರಕಾರಮಾಹವುಮಾಮ್. ಅರೇನುನೊರುಮರ್ ಅನುಷ್ಠಿಕ್ಯವುಮಾಮ್, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಕ್ಕಲ್ಲದು ಸರ್ವೇಶ್ವರ್ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥಮ್ ಕೊಡುಕ್ಕವಿರಜ್ಞಾ ನೆನ್ನದಾಯಿಗ್ರಹಾ.

ಕಳೆವೂಗ್ರವಾರೆಮರೆನ್ನ ಇತ್ಯೆಂದವರುಮ್ ಕಾಮಲಾಮ್

ತುಳವಮುಡಿಅರ-ಳ್ ವರದರ್ ತುವಕ್ಕಿಲೆನ್ನೆವ್ವೇನೇ ||”

ಎಂದು ಪ್ರಪನ್ನರನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವಂತರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದು 1) ಸ್ವನಿಷ್ಠೆ- ಆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ವಾಕ್ಯೋಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು 2) ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆ ಮಂತ್ರ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯನ ಕೃಪೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದು. 3) ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆ ಕೃಪಾಪ್ರಸನ್ನಾಚಾರ್ಯರು ನನ್ನ ಮರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಾಪಹಾರ ಚಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಲಿ ಎಂದು ತಾವಾಗಿಯೇ ಅವಂಗೋಸ್ಕರ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡುವುದೆಂಬ 4) ನಿಷ್ಪಾಂತರ, ಈ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ, ತುಳಸಿಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ದಯಾಮೂರ್ತಿಯಾದ ವರದನ ಕಟಾಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆಂಬುದು ಪಾಶುರದ ತಾತ್ಪರ್ಯ

ಇಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕೆಲವರು ಭಾಗವತ ನಿಷ್ಠೆಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲ. ಇದೂ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠಾಭೇದವೇ. ಮೂರನೆಯದು ಪ್ರಾರ್ಥಿತ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಅಪ್ರಾರ್ಥಿತ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ಸ್ವನಿಷ್ಠೆ, ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ಎಂಬುವೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಕೈಮುತಿಕ ನ್ಯಾಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಭಾಗವತನಿಷ್ಠೆಯೆಂಬ ನಿಷ್ಪಾಂತರವು ಹೇಳಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ವಿಶತ್ವಮಯದಲ್ಲಿ ಕೃಪಾತಿಶಯದಿಂದ ಶಿಷ್ಯೇತರರು ಅರ್ತರಾಗಿರುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಅವರಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯಕವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರುವಾಗ ಅವರು ಹೇಗೆ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೋಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯರಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾನುಷ್ಠಾನವು ಅಂದರೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಶಿಷ್ಯೇತರರಿಗಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅನುಷ್ಠಾತಾವಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗವು ಉಪಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪತ್ತಿಪ್ರಯೋಗಾನಂತರ ಆ ಶಿಷ್ಯೇತರರಿಗೆ ಕೃಪಾ ಪ್ರಸನ್ನ ಆಚಾರ್ಯರು ಆಚಾರ್ಯರಾಗ ತ್ತಾರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಶಿಷ್ಯೇತರರ ವಿಷಯವಾದಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಭಾಗವತನಿಷ್ಠೆ ಎಂದುವ್ಯವಹಾರವೆಂಬುದು ಪುನಃಶೋಧ್ಯ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ “ತದ್ವಿಜ್ಞಾನಾರ್ಥಂ ಸಗುರುಮೇವಾಭಿ ಗಚ್ಛೇತ್”, ಪಟೋ ನಿರ್ಮಿಯತೇ ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಂತರ ಗುರುತ್ವವು ನಿಧಿಸುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಚ್ಛಾನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆಶ್ರಯಿಸುವ ವರನ್ನು ಗುರುವೆಂದು ಕರೆಯುವುದೂ, ನೇಯ್ದು ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುವಾಗ ನೇಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಬಟ್ಟೆಯು ನೇಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದೂ ಹೇಗೆ ಉಪಪನ್ನವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಆಚಾರ್ಯನೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರವೂ ಸಮಂಜಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಗತಿಕ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುತ್ತದೆ. ಮೇಲೂ “ಪುತ್ರಃ ಪ್ರೇಷ್ಯಃ ತಥಾಶಿಷ್ಯಃ ಇತ್ಯೇವಂಚನಿವೇದಯೇತ್” ಎಂಬ ವಚನವು ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದಾದರೆ, ಪಿತೃ ನಿಷ್ಠಾ, ಪ್ರೇಷಕ ನಿಷ್ಠಾ, ಎಂಬ ವ್ಯವಹಾರಗಳೂ ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ ಇದರಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪ್ರಯೋಗೋಪದೇಶವು ಮಾತ್ರ ಆಚಾರ್ಯಕವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂಬ ಚೋದ್ಯವೂನಿರಸ್ತ ಅದರಿಂದ ಹಿತೋಪದೇಶಕ್ಕೆಂತಲೂ ಹಿತಾನುಷ್ಠಾನವು ಆಚಾರ್ಯಕವನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ಸೂಕ್ತವಾದದ್ದು, ಎಂದು ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

- ಇಪ್ಪಡಿ, (1) ಪತುರ್ಮನುಷ್ಯಃ ಪಕ್ಷೀವಾ ಯೇ ಚ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಶ್ರಯಾಃ |
ತೇನೈವ ತೇ ಪ್ರಯಾಸ್ಯಂತಿ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ" ಎನ್ನುವಂ,
(2) "ತೇ ವಯಂ ಭವತಾ ರಕ್ಷಾ ಭವದ್ವಿಷಯವಾಸಿನಃ |
ನಗರಸ್ಥೋವನಸ್ಥೋವಾ ತ್ವಂ ನೋ ರಾಜಾ ಜನೇಶ್ವರ" ಎನ್ನುವಂ,
(3) "ನರ್ಮಾಲಯೋತ್ತಿಯಿಲ್ ವಾಙ್ಮನಃ ಶರಾಶರಮುಖವುಮ್ |
ನರ್ಮಾಲುಕ್ಯುಯ್ತರ್ನ್" ಎನ್ನುವಂ,

ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡದೆ ನೋಕ್ಷವು ಸಿಗಲಾರದು

ಅನಂತರ ತಾವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಏದೇನು ನೋರು ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುವು ಮಾಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದಾಗ ಏದೇನು ನೋರು ಪ್ರಕಾರಮ್ ಆಹವುಮಾಮ್ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪವಾಗಿಯೋ ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪವಾಗಿಯೋ, ವಿಶದಾನುಸಂಧಾನ ರೂಪವಾಗಿಯೋ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಸಕ್ರದುಕ್ತಿರೂಪ ವಾಗಿಯೋ, ಆರೇನು ನೋರುಮರ್ ಅನುಷ್ಠಿಕ್ತವುಮಾಮ್ ಯಾದಾದರೂ ಒಬ್ಬರು ಅನುಷ್ಠಿಸಬಹುದು. ಅಂದರ ತಾನು ಶಕ್ತನಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಸ್ಥಿತ ವಿಶದ ಭರಸಮರ್ಪಣ ರೂಪವಾಗಿಯೋ, ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಸ್ಥಿತ ಭರಸಮರ್ಪಣಾತ್ಮಕ ಸಕ್ರದುಕ್ತಿ ರೂಪವಾಗಿಯೋ, ತನಗಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರು ವಿಶದಭರಸಮರ್ಪಣ ರೂಪವಾಗಿಯೋ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಸಕ್ರದುಕ್ತಿರೂಪವಾಗಿಯೋ, ಅನುಷ್ಠಿಸಬಹುದು ಎಂದರ್ಥ ಈ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಬಹುದಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲದೆ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನ್-

ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪರಮಯಾವಾಪಿ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯವಾವಾಹಾಮತೇ |

ಪ್ರಾಪ್ತೋಹಂ ನಾನ್ಯಥಾ ಪ್ರಾಪ್ಯಃ ಮವಕೈಶ್ಚ ರಿಪುಭಿಃ ||

ಎಂದು ಶಾಸನ ಮಾಡಿದ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ಪರಮವುರಾಪಾರ್ಥವನ್ನು ಅಂದರೆ ದೇಶ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಭಗವದನುಭವ ಪರಿವಾಹ ರೂಪ ಭಗವತ್ಪ್ರೇಮೆಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಕೊಡಲು, ಇರಂಗಾನ್-ಕೃಪೆಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಏತಾವತ್ಪ್ರಕೃತ ಹೇಳಿದ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತಾಯಿತು ನಿರ್ಹೇತುಕ ಕೃಪೆಯೋ, ಕೇವಲ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ನಿಷ್ಠೆಯೋ, ಆಚಾರ್ಯಾಭಿಮಾನವೋ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಸರಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಮೋಕ್ಷ ವನ್ನು ಕೊಡಲಾರದು ವೈಷ್ಯಮ್ಯ ನೈರ್ಘೋಷಾ ದೂಷವೂ ಸರ್ವಮುಕ್ತಿ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಬಾರದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಂದನ್ನು ಅವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದು ತೀರ್ಮಾನವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದು ಅಪ ರ್ಥನುಯೋಜ್ಯವಾದ ನಿರಂಕುಶ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಈಶ್ವರನ ಸಂಕಲ್ಪ, ಇದನ್ನು ಕುಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಅನ್ಯಥಾಕರಿಸಲಾಗದು

ಭಾಗವತಾಭಿನಾನ ಭಗವತ್ಕ್ಷೇತ್ರವಾಸ ಫಲ

ಅನಂತರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ದ್ವಾರವಾಗಿ ಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವ ವೈಷ್ಣವಾಭಿಮಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವು ಉಂಟು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಅತಿವಾದಿಗಳ ಉಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅರ್ಹತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಾಗಿ 1) ಇಪ್ಪಡಿ ಪತುರ್ಮನುಷ್ಯಃ ಪಕ್ಷೀವಾ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಉಪಕಾರಕಂಗಳಾಮ್ ಎಂಬುವ ಪಠ್ಯಂತ್ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗ ಇಪ್ಪಡಿ-ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಪೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ

(4) "ವನ್ನೆಯಾವದು ನಿನ್ನೆಯಲಿಲ್ ವಾಗ್ರಮ್ ವೈಟ್ವಿವ ನೆನ್ನಂವನ್ನೆ"

ನಿನ್ನಮ್ ಶೊಲ್ಲುಹಿರ ಭಾಗವತಾಭಿಮಾನ ಭಗವದ್ವಿಷಯ ವಾಸಾದಿಹಳುಕ್ಕುಮ್ ತನ್ನಕ್ಕಲಿಲೇ ಯಾದಲ್. ಪಿರರಪಕ್ಕಲಿಲೇಯಾದಲ್, ಮುನ್ನೇಯಾದಲ್, ಪಿನ್ನೇಯಾದಲ್, ಒರು ಉಪಾಯತ್ತು ವಕ್ಕುಣ್ಣು. ಎಜ್ಜನೇಯೆನ್ನಿಲ್:- ಇವೈಯುಮುಪಾಸನತ್ತಿಲೇಯಾದಲ್, ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಲೇ ಯಾದಲ್, ಮೂಟ್ಟಿಯುಮ್. ಉತ್ಪನ್ನೋಪಾಸಕನುಕ್ಕು ಉತ್ತರೋತ್ತರೋಪಚಯತ್ತೈಪ್ಪಣ್ಣೆ ಯುಮ್, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ಯನುಷ್ಠಾನಮ್ ಪಣ್ಣೆನವನುಕ್ಕು ಇಜ್ಜುಗ್ಗುಕ್ಕುಚ್ಚರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯೈ ಯುಷ್ಠಾಕ್ಕುಯುಮ್, ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಲೇ ತ್ವರೈಯೈಯುಷ್ಠಾಕ್ಕುಯುಮುಪಕಾರಕಜ್ಜಿಳಾಮ್.

ಪ್ರಕಾರ ವೈಷ್ಣವರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಅವರ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಪಶು, ಮನುಷ್ಯ, ಪಕ್ಷಿ ನೊದಲಾದವರು ತೇನ್ನೈವ-೨ ವೈಷ್ಣವಸಮಾಶ್ರಯಣದಿಂದಲೇ ಪರಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂಬುದೂ 2) ತೇವಯಂ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ 3) ನರ್ವಾಲಯೋತ್ತಿಯಿಲ್ ವಾಗ್ರಮ್ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ 4) ವನ್ನೆಯಾವದು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತ ಸಾಧನವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಭಾಗವತಾಭಿಮಾನ ಅಂದರೆ ಭಾಗವತನು ನನ್ನ ವನು ಎಂದು ಅಭಿಮಾನಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಭಗವದ್ವಿಷಯವಾಸಾದಿಗಳಿಗೂ, ತನ್ನಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಇತರರಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಅನಂತರವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಉಪಾಯ ಸಂಬಂಧವು ಉಂಟು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇತರರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಉಪಾಯ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿಷಯ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಅನಂತರವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಉಪಾಯ ಸಂಬಂಧ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿಷಯ. ಎಜ್ಜನೇಯೆನ್ನಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಭಾಗವತಾಭಿಮಾನ ಭಗವದ್ವಿಷಯವಾಸಾದಿಗಳು, ಇವನ ಚಿತ್ತ ಕಾಲುಷ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಸಾತ್ವಿಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಉಪಾಸನೆ (ಭಕ್ತಿ) ಅಥವಾ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮೇಲೆ ಇವು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ಯನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವವನಿಗೆ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿಯೂ, ಭಗವಂತನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತ್ವರೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿಯೂ ಉಪಕಾರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ

1) ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಸ್ತುತಿ 1-15

2) ರಾಮಾ (3-1-20) ಸ್ವಾಮಿ ರಾಮಚಂದ್ರನೇ ನಿನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ನಾವು ನಿನ್ನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವರೂ. ನಾಡಿನಲ್ಲೋ ಕಾಡಿನಲ್ಲೋ, ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನೀನೇ ನಮಗೆ ರಾಜನು. (ಇದು ಮುಷಿಗಳು ಹೇಳುವ ಮಾತು)

3) ಕರ್ವಾರ್ ಇರಾಮ ಪಿರಾನೈಯಲ್ಲಾಲ್ ಮತ್ತೂ ಕರ್ವರೋ ಪುರಾ ಮಂದಲಾಪ್ಪಲ್ಲಿರುಂಬಾ ಒನ್ನಿನಿಯೇ |
ನರ್ವಾಲಯೋತ್ತಿಯಿಲ್ ವಾಗ್ರಂ ಚರಾಚರಂ ಮುತ್ತವಮ್
ನರ್ವಾಲುಕ್ಕುಯತ್ತಿನಾ ನಾನ್ಮಹನಾರ್ ಪೆತ್ತನಾಬ್ಬಿಳಿ ||

ತಿರುದಾಯ್ [7-5-1]

ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿಯಾರು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಆಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ, ಹುಲ್ಲು, ಕ್ರಿಮಿ, ಇರುವೆ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಜಂತುಗಳನ್ನೂ ಸಾಂತಾನಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿಸಿ ನಂತರ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದ ದೀನದಯಾಳು. ಆಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ವಾಪರಜಂಗಮ ಜಂತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದ, ಸಾಂತಾನಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದ ಮಹಾಕಾರುಣಿಕನು ಅವನು.

(4) ಪು. ಶಿ. ನೋ.

ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಹಳಿಲ್ ಫಲೋತ್ಪತ್ತಿಯಿಲ್ ಪ್ರಕಾರಭೇದಮ್

ಇವರ್ಹಳಿಲ್ ವ್ಯಾಸಾದಿಹಳ್ಳಿವೋಲೇ ಉಪಾಯಾನ್ತರ ಸಮರ್ಥನಾಹೈಯಾಲೇ ಅಕಿಚ್ಚಾನನು ಮನ್ರಿಕ್ಯೇ ವಿಳಂಬಪ್ರಮಾನಾಹೈಯಾಲೇ ಅನನ್ಯಗತಿಯು ಮನ್ರಿಕ್ಯೇ ಇರುಕ್ಕಿರ ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನುಕ್ಕು ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮ ಪರ್ಮವಸಾನಭಾವಿಯಾನ ಅನಿಮ ಪ್ರತ್ಯಯತ್ತೈಯವಧಿಯಾಹ ವುಡೈತ್ತಾನ ಉಪಾಸನ ರೂಪಾಂಗಿಯನುಡೈಯ ಯಥಾವನ್ನಿಷ್ಟ ಪ್ರಾರ್ಥಕಮಾನ ಮೋಕ್ಷಮ್ ಫಲಮ್.

ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಮಾಯ್, ಸರ್ವಾನಿಷ್ಠನಿವರ್ದನ ಪ್ರಮಮಾಯ್, ಸರ್ವೇಷ್ಟ ಸಂಧನಮಾಹವತ್ತಾಯ್, ಸುಕರಮಾಯ್ ಸಕೃತ್ಕರ್ತವ್ಯಮಾಯ್, ಅಶುಕಾರಿಯಾಯ್, ಪ್ರತಿಬಿಷ್ಣಾನರ್ದಮಾಯ್, ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ ಬನ್ಧಮ್ ಪೋಲೇ ಸ್ವಫಲತ್ತಿಲ್ ಉಪಾಯಾನ್ತರ ಪ್ರಯೋಗಾಸಹಮಾಯ್, ಇರುನ್ದಳ್ಳಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೈ ತನ್ನಧಿಕಾರಾನು ರೂಪಮಾಹ ಅದ್ವಾರಕಮಾಹ ಪತ್ತಿನವನುಕ್ಕು ಪರಿಪೂರ್ಣಾನುಭವತ್ತುಕ್ಕು ನೇರು ಪ್ರತಿ

ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿನಿಷ್ಠರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಕಾಲ

ಹೀಗೆ ಪ್ರಸಕ್ತಾನುಪ್ರಸಕ್ತವಾಗಿ ಬಂದ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಮಹರಸಿ ಅಧಿಕಾರದ ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ಇವರ್ಹಳಿಲ್ ವ್ಯಾಸಾದಿ ಹಳ್ಳಿವೋಲೇ, ಎಂಬಾರಂಭಿಸಿ, ಪರಮರಸುತ್ತಾರೆ ಅಡಾಗಿ ಇವರ್ಹಳಿಲ್ ಈ ಸದ್ವಾರಕ ಕದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿನಿಷ್ಠರ, ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ಉಪಾಯಾಂತರವಾದ-ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಾಂಗಿಕ ಪಾಡ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಕಿಂಚನಲ್ಲದೇ, ವಿಳಂಬವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅನನ್ಯಗತಿಯಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಪರ್ಮವಸಾನ ಭಾವಿಯಾದ, ಅಂತಿಮ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು-ಅಂತಿಮ ಭಗವತ್ಪ್ರರಣವನ್ನು, ಅವಧಿಯಾಗಿ-ಚರಮಾಂಗವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ಉಪಾಸನರೂಪ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ತತ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ಮೋಕ್ಷವು ಫಲ

ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಮಾಯ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರ ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯರು ಇವರುಗಳಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿರುವುದರಿಂದ, ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಉಪ ಪ್ರೋಪಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ನೇದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ತ್ರೈವರ್ಣಿಕಾಧಿಕಾರವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಹಾಗಲ್ಲ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅಂದರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಚಂಡಾಲನ ಪರ್ಮಂತ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಅಧಿಕಾರವುಂಟು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಾನಿಷ್ಠಗಳನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದವಾಗಿಯೂ, (ಮೋಕ್ಷ ವಿರೋಧಿ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ) ಸರ್ವೇಷ್ಟ ಗಳನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿಯೂ (ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡುವುದು, ಹಾಗೆಯೇ ನೇರವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವುದು ಎಂದರ್ಥ) ಸುಕರವಾಗಿಯೂ (ಸುಲಭವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ) ಒಂದೇ ಸಲ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ, ಅಶುಕಾರಿಯಾಯ್-ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಹಾಗೆ ವಿಳಂಬಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡದೆ, ಕ್ಷಿಪ್ರದೇಯೇ ಫಲಪ್ರದವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರತಿಬಂಧಾನರ್ಹಮಾಯ್-ನಿಂದಂತರ ಸ್ಮೃತಿ ಸಂತತಿ ರೂಪಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಘೈ

4) ನನ್ನೇತೀಮೈಹಳೊನ್ನುಮರಿಯೇನ್ ನಾರಣಾವೆನ್ನು ಮಿತ್ತನ್ನೈಯಲ್ಲಾಲ್

ಪುನ್ನೈಯಾಲನ್ನೈ ಪುಳ್ಳುವಂ ವೇಶಿ ಪ್ಪುಹುಪಾನಪ್ಪು ಕಂಡಾಯ್ ತಿರುಮಾಲೇ ।

ಉನ್ನುಮಾರುನ್ನೈ ಒನ್ನುಮರಿಯೇನ್ ಓವಾದೇ ನಮೋನಾರಣಾವೆನ್ನನ್

ವನ್ನೈಯಾವಧು ಉಪ್ ಕೋಯಿರಿಲ್ವಾಱ್ರಮ್ ವೈಷ್ಣವನನ್ನಮ್ ವನ್ನೈ ಕಂಡಾಯೇ ॥ ಪರಿಯಾಱ್ರವಾರ್ ತಿರು[5-1-3
ಫನಗೆ ಬುಳ್ಳವು ರಿನ್ನ ಕ್ಕೇತ್ತದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ವೈಷ್ಣವನೆಂಬುದೇ.

ಬನ್ನ ಕ ಮಿಲ್ಲಾದಪಡಿಯಾಲೇ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಕ್ಷಣಮುದಲಾಹ, ೧) "ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣತ್ವ" ಎನ್ನುವ
೨) "ಚಿಕ್ಕ ವೈತವಿರಯಾನೋಯಿನಿರ ಲೋಕಮಾಳು ಮಚ್ಚು ವೈ ಪರಿನುಮ್ ವೇಂಡೇ" ಎನ್ನುವ,
೩) "ಏರಾರ್ ಮುಯಲ್‌ವಿಟ್ಟು ಕಾಕ್ಕೈ ಪ್ಪಿನೋವದೇ" ಎನ್ನುವ, ೪) "ಸ್ನೇಹೋ ಮೇ ಪರನೋ
ರಾಜ್ ತ್ತಯಿನಿತ್ಯಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ ಭಕ್ತಿಶ್ಚ ನಿಯತಾ ನೀರ ಭಾವೋನಾನ್ಯತ್ರಗಚ್ಛತಿ," ಎನ್ನುವ, ಶೊಲ್ಲುಹಿರ
ಪಡಿಯೇ ಇಶ್ಯ ನೀರತ್ತೋಡೇಯಿರುನ್ನು ಕೈಚ್ಚರಾಡ್ಯನುಭವಂ ಪಣ್ಣ ವೇಣು ಮುನ್ನಿರ ಅಭಿಸನ್ನಿ ಕ್ಕು ಕ್ಕಾರಣ
ಮಾನ ಅರಾವತಾರಾದಿ ಸಜ್ಜ ಮಡಿಯಾಹ ವನ್ನ ಸ್ವಾನುಮತಿಯಾಲೇ ಸ್ಥಾಪಿತಮಾನ ಶರೀರತ್ತಿ ಅವಸಾ
ನತ್ತೈ ಎಲ್ಲೆಯಾಹ, ಉಡೈತ್ತಾಯ್, ದೇಶಕಾಲ ಸ್ವರೂಪ ಪರಿಚ್ಛೇದವತ್ತಾಯ್ ಕೊಣ್ಣು ಇಚ್ಚು ಕ್ಕಾ ಮ್
ಕೈಚ್ಚರೈ ಫಲೋದ್ಗ ಮತ್ತೈ ಮುದಲಾಹ ವುಡೈತ್ತಾನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕೈಚ್ಚರೈ ಪರೈನ್ ಮೋಕ್ಷಂ ಫಲಮ್.

ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳು ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಭಾವನೆಯುಂಟು, ಅದು ಇಲ್ಲದಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ ಬಂಧದ ಹಾಗೆ
ತಾನು ಕೊಡುವ ಫಲಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಸಹನಲಾರದುದಾಗಿಯೂ ಇರುವ
ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನ ತನ್ನ ಆಕಂಚನಾಸನ್ನಗತಿರೂಪ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ಅದ್ವಾರಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನಿಗೆ,
ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಿಲ್ಲ. ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದ ಶರುವಾಯ್, (1) ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ
ರಿಂದೇರೈ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಚಾವತಾರಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವರಿಗೆ ಏನು ನಷ್ಟ, ಎಂದೂ
(2) ಇಚ್ಚು ವೈತವಿರ ಇತ್ಯಾದಿ-ಅರ್ಚಾನುಭವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಮಪದ ನಾಥನ ಅನುಭವವೂ ಬೇಡ, ಎಂದೂ
(3) ಏರಾರ್‌ಮುಯಲ್‌ವಿಟ್ಟು ಕಾಕ್ಕೈ ಪ್ಪಿನೋವದೇ-ಭೋಗ್ಯವಾದ ಮೊಲದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಅರಾದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಕಾಗೆಯ ಮಾಂಸಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡುವುದೇ, ಎಂದೂ ಅಂದರೆ ಅರ್ಚಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಭೋಗ್ಯ
ತುತಿಕಯವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿರುವಾಗ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಮ ಪದವು ಬೇಡ ಎಂದು ಅರ್ಥ (4) ಸ್ನೇಹೋಮೇ
ಪರನೋರಾಜನ್-ಎಲೈ ರಾಮಚಂದ್ರನೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿ ಭಕ್ತಿಗಳು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಎಂದೂ
ದನುಮಂತನು ಪಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಶರೀರದಿಂದ ಕೂಡಿ ಇರುವ ಕಾಲ ಪರೈತ, ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರೈ
ಗಳನ್ನೂ, ಅವನ ಶರೀರ ಸೌಂದರ್ಯಾದ್ಯನುಭವವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಭೂತವಾದ
ಅರ್ಚಾವತಾರಸಂಗ, ವಿಭವಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ಮೊಂದಿ ತನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಈ ಶರೀರವನ್ನು
ಸ್ವಲ್ಪ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಶರೀರಾವಸಾನವನ್ನು ಎಲ್ಲೆ
ಯಾಗಿ ಉಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿಯೂ, ದೇಶ ಕಾಲ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಂದ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿಯೂ ಇರುವ (ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನ-ಅಳತೆ,
ಅಲ್ಪವಾದದ್ದು ಎಂದರ್ಥ) ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಕೈಂಕರೈವು ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಡಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಕೈಂಕರೈಕ್ಕೆ
ಅರಂಭ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕೈಂಕರೈ ಪರೈತವಾದ ಮೋಕ್ಷವು ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕೆಗೆ ಫಲ

- 1) ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣತ್ವ ಇರುವಾಲನಿಮುನ್ನಂಧುಮಿಗ್ರಸ್ತ
ಶಂಗೋಲತ್ತಪವಳವಾಯ್ ಶಂದಾಮರೈಕ್ಕಣ್‌ವಿನ್ದಮ್ನಾನ್ |
ಪೊಂಗೇಳ್ಪುಹುಡುಗ್ ವಾಯವಾಯ್ ಪುಲನ್‌ಗೋವಡಿವೆನ್ನ ನತ್ತದಾಯ್
ಅಂಗೇಮಲರಹಕ್ ಕೈಯ್ಯವಾಯ್ ಮಲ್ಲಿಪಟ್ಟೋಡವರುಳಲೇ ||

(ಮುಂ 8-10-4)

ವಿಶಾಲವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರಕೃತಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ಗರಣ ವರ್ಗಿಸುವ
ಭಗವಂತ, ಅವನ ಕೆಂಪಾದ, ಸೊಗಸಾದ ಹವಳದಂತಿರುವ ಬಾಯಿ, ಕೆಂಧಾವರೆದಂತಿರುವ ಕಣ್ಣು, ಈ ಸೊಬಗಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು
ವಶೀಕರಿಸಿದವನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಉಕ್ಕು ಬರುವ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು
ಮರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೂಪ ಲಾವಣ್ಯಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಪಾದ ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ,
ಈ ರೀತಿಯ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುವಂತೆ ಆ ಭಗವಂತನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರೆ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವವರೆಗೆ ಏನು ನಷ್ಟ.

2) 3), ಪು. 3, ನೋ.

ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತೋಸ್ಸರ್ವ ಫಲಸಾಧನತೇ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ

- 5) “ವರಂ ವರಯ ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಯಥಾಭಿಮತಮಾತ್ಮನಃ |
ಸರ್ವಂ ಸಮ್ಪತ್ಯತೇ ಪುಂಸಾಂ ಮಯಿ ದೃಷ್ಟಿ ಪಥಂ ಗತೇ ||
- 6 “ಕಿಂ ವಾ ಸರ್ವ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಃ ಪ್ರಸನ್ನೇ ತ್ವಯಿ ದುರ್ಲಭಂ.”
- 7) ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಸನ್ನೇ ಕಿಮಿಹಾಸ್ತ್ಯಲಭ್ಯಂ,”
- 8 “ಕಿಂ ಲೋಕೇ ತದಿಹ ಪರತ್ರ ಚಾಸ್ತಿಪುಂಸಾಂ ಯದ್ವಿಷ್ಣು ಪ್ರವಣಧಿಯಾಂ ನ ದಾಲ್ಪ್ಯಿ
ಸಾಧ್ಯಂ.”
9. ಫಲಮತ ಉಪಪತ್ತೇಃ” ಎನ್ನುವಂ, ಶೋಲ್ಟುಹಿರಪಡಿಯೇ, ಸರ್ದೀಶ್ವರ್ ಸಕಲ ಫಲ ಪ್ರದನಾ
ಹೈಯಾಲೇ ಅವನ್ ತಿರುವಡಿಹಳಿಲ್ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಸಕಲ ಫಲ ಸಾಧನ ಮಾಹೈಯಾಲ್ ಇವ್ವಧಿಕಾರಿಹಳ್
ಇರುವರ್ಯು ಮಿದು ಯಥಾಭಿಮತ ಫಲಹೇತು ವಾಯಿಗ್ರಹ.

ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೆರಡೂ ಸಕಲ ಫಲ ಪ್ರದಗಳು

(5) ವರಂವರಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲೈ ಧ್ರುವನೇ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳು. ನನ್ನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವವರಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. (6) ಕಿಂವಾಸರ್ವಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಃ ಇತ್ಯಾದಿ-ಸರ್ವ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಸೃಷ್ಟಿಕರನೇ ! ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರ ಯಾರಿಗೆ ಏನು ದುರ್ಲಭ. ಅವರವರ ಕೋರಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. (7) ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಸನ್ನೇ ಇತ್ಯಾದಿ-ಅವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರ ಸಿದ್ಧಿಸದೆ ಇರುವುದು ಏನಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ. (8) ಕಿಂಲೋಕೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ

- 2) ಪಚ್ಚಿಮಾಮಲ್ಟಿಪೋಲ್ಮೇನಿ ಪವಳವಾಯ್ ಕಮಲಚ್ಚಿಂಗಂಣ್
ಅಚ್ಚುದಾ ಅಮರರೇರೇ ಅಯರ್ತಮ್ ಕೋತ್ತಂದೇ ಎನ್ನುವಂ |
ಇಚ್ಚುವೈತವಿರಯಾನ್ ಪೋಯ್ ಇಂದಿರ ಲೋಕಮಾಳುಮ್
ಅಚ್ಚುವೈಪರಿಮವೇಂಡೇನ್ ಅರಂಗಮಾನಗರಾಳಾನೇ ||

ಎಳೆಹಸುರುಗಳಿಂದ ಕೊಡಿದ ಬೆಟ್ಟದ ಹಾಗೆ ದೇಹಕಾಂತಿ, ಕೆಂಪು ಹವಳದಂಥದ ಬಾಯಿ, ಕೆಂಪಾದ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪದಂತೆ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಇಂಥಹ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅಚ್ಚುತಾ-ಅಸ್ತಿತರನ್ನು ಕೈ ಬಿಡದವನೇ, ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಗೋಪಾಲರ ಮಗುವೇ, ಎಂದು ಅವನ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸೌಶೀಲ್ಯ, ಸೌಲಭ್ಯ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಮನಸೋತು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವ, ಈ ಭೋಗ್ಯವಾದ ರಸವನು, ಬಿಟ್ಟು, ಪರಮ ಪದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆದ್ದಿರುವ ಭಗವಂತನ (ರಸ-ಆನುಭವಾನಂದವನ್ನು ಪಡೆದರೂ, ಎಲೈ ರಂಗನಾಥನೇ ಅದರಿ ವನಗೆ ಬೇಡ.

- 3) ಕಾರಾರ್ಪರವಿಯೇಳ್ವ ಪುಂಡತನಯಾಳ್ವಿ
ತೇರಾರ್ ನಿರೈಕದಿರೋನ್ ಮಂಡಲಕ್ಯೈಕ್ಕೇಂಡುವುಕ್ಕು
ಆರಾವಮುದಮಂಗೈಯ್ಯಿ, ಅದಿವಿನ್ನುಮ್
ವಾರಾದೋವಿದೋನುಂಡೇ, ಅದೂನಿರೈ
ವಿರಾರ್ ಮುಯಲವಿಟ್ಟು ಕ್ಯಾಕ್ಕೈಪ್ಪುಪೋವದೇ,

(ತಿಯತಿರುಮದರ್ 3, 4) ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಅಪರೂಪ್ರಾಮೃತವಾದ ಪರಮ ಪದ ನಾಥನನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ತಿರುಗಿಯೂ ಈ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಇರಲಿ. ಭೋಗ್ಯತೆಯು ಪೂರ್ಣವಾದ ಮೊಲದ ಮೂಂಸ ಮತ್ತು ಬಿಟ್ಟು ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ಹೋಗುವ ಶಾಗೆಯ ಮೂಸಕ್ಕೆ ಅನಿಪುಟ್ಟು ಒಬ್ಬನು ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಅರ್ಜಾವಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಭುಜನತನನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೆ ಸ್ತ್ರೀ ವೈಕುಂಠನಾಥನನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಹೋಗುವುದು, ಎಂದು ಅರ್ಜಾವಿಹಾರದ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದ್ಯಗಳು.

ಭಕ್ತೀ ಪ್ರಪಂಚಸ್ಮೃತಿಯೇ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ,

- 10) "ಚತುರ್ವಿಧಾ ಭಜನೇ ನಾಂ" ಎನ್ನಿರಪಡಿಯೇ ಉಪಾಸನಮ್ ಯಾದೊರುಪಡಿ ಚತುರ್ವಿಧ್ ಫಲತುಕ್ಯಮ್ ಸಾಧನಮಾಯಿರಕ್ಕಿರದು, ಆಪ್ತಡಿಯೇ
- 11) "ತಾವದಾರ್ತಿ ಸ್ತಥಾವಾಂಛಾ ತಾವನ್ನೋಹ ಸ್ತಥಾಃಸುಖಂ |
ಯಾನನ್ನಯಾತಿ ಶರಣಂ ತ್ವಾನುಶೇಷಾಘನಾಶನಂ"

ವಿಷ್ಣುನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಯಾವುದು ಸಾಧಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ !. ಎಲ್ಲಾ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೂ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದರ್ಥ (9) ಫಲಮತ ಉಪಪತ್ತೇ-ಸಕಲ ಫಲಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಅದೇ ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವು, ಎಂದೂ, ಪೇಳುವಂತೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರರು ಸಕಲ ಫಲಸ್ತದನಾದುದರಿಂದ ಅವನ ವಾದಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಸಕಲ ಫಲಗಳಿಗೂ ಸಾಧನ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಎರಡು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಯಥಾಭಿಮತಫಲಹೇತು-ಅವರು ಅನೇಕ್ಷಿಸಿದ ಫಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. (10) ಚತುರ್ವಿಧಾಭಜಂತೇನಾಂ, ಎಂಬಂತೆ-ಉಪಾಸನವು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಫಲಗಳಿಗೂ (ನೂತನೈಶ್ವರ್ಯ, ಭ್ರಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ, ಕೈವಲ್ಯ, ಮೋಕ್ಷ) ಸಾಧನವಾಗಿದೆಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ, (11) ತಾವದಾರ್ತಿಸ್ತಥಾವಾಂಛಾ ಎಂಬಂತೆ ನಾಲ್ಕು ವಿಧ ಫಲಗಳಿಗೂ ಸಾಧನ ವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ

4) ರಾಮಾಯಣ (7-40-15) ಎಲೈ ರಾಜನೇ-ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಶ್ರುತಿಯು ನಿತ್ಯವಾದದ್ದು ಎಲೈ ರೇವಣೇ ನಿನ್ನ ವೀರಕ್ಕೆ, ಸೌಂದರ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೂ ನಿಮದವಾದದ್ದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅನ್ಯತ್ರ-ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿರುವ ಪರರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ

5) ವಿ ಪು 1-12-76

6) ಕಿಂವಾಸರ್ವಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಃ | ಪ್ರಸನ್ನೇಶ್ವಯಿದುರ್ಲಭಮ್ ||
ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಫಲಂ ಭುಂಕ್ತೇ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಮಘವಾನಮಿ ||
(ವಿ. ಪು 1-12-79) ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದವನೇ ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಲಭಿಸಲಾರದು ಇಂದ್ರನು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವುದೂ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ (7)

8) ಮಂಗಳಂ ಪರಮ ಪದಂಸದ್ವಾರ್ಧಸಿದ್ಧಿಂ ನಿರ್ವಿಘ್ನಾಮಧಿಕಫಲಾಂ ಶ್ರಿಯದಧಾತಿ |
ಕಿಂಲೋಕೇ ತದಿಹ ಪರತ್ವ ಚಾಸ್ಮಿ ಪುಂಸಾಯದ್ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಪಣಾಧಿಯಾಂ ನದಾಲ್ಯುಸಿದ್ಧಮ್ ||
(ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮ 43-46) ಎಲೈದಾಲ್ಯುನೇ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವಣ್ಯವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಇಹಪರ ಎರಡು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲಭಿಸದೇ ಇರುವುದು ಏನಿದೆ ಮಂಗಳವು, ಪರಮ ಪದವು, ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಿಯೂ, ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲದ ಅಧಿಕ ಫಲವಾದ ಸಂಪತ್ತು ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ.

9) ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ 3-2-37

10) ಚತುರ್ವಿಧಾ ಭಜಂತೇ ಮೂಃ ಜನಾಸ್ಸ್ಮೃತಿನೋಜರ್ಜುನ |
ಆತೋಜಜ್ಞಾಸುರಾರ್ಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನೀಚ ಭರತರ್ಷಭ ||
ಆರ್ತ - ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಆದಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಪಡುವವನು, ಕೈವಲ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡುವವನು, ಮೂತನವಾಗಿ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು, ಜ್ಞಾನೀ - ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು ಈ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಭೇದಾಂ ಜನರೂ ನನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

11) ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಆಯಾಯಾ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದ ಪಾಪಗಳಿಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಾಪಮಾಡುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣಂ ಹೊಂದದ ಇರುವವರಾಗೇನೆ, ಆರ್ತ-ನಷ್ಟವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದದ ಇರುತ್ತಾನೆ, ಅಲ್ಪಿಯವರಾಗೇನೆ, ನೂತನೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯದ ಇರುತ್ತಾನೆ, ಅಲ್ಪಿಯವರಾಗೇನೆ ಮೋಕ್ಷವು-ಆದರೆ ಶರೀರಕ್ಕಿಂತ ಭೇದವಾದ ಆತ್ಮ ಸ್ವಾತ್ಮತ್ವ ಪಡೆದು ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೇ ಇರುತ್ತಾನೆ, ಅಲ್ಪಿಯವರಾಗೇನೆ ಅಸುಖವು-ಭಗವದನು ಭವರೂಪವಾದ ಸುಖವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೂ ಲಭಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದರ್ಥ.

ಎನ್ನಿರ ಪಡಿಯೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯುಮ್ ಇಚ್ಛತುರ್ದಿಧ ಫಲತ್ತುಕ್ಕುಮ್ ಸಾಧನಮಾಹವಿರೇ ಮಹದ್ವಿಹಳ್ ಅರುದಿಯಿಟ್ಟಿದು. ಇದಿಲ್ ಅಶೇಷಾಘನಾಶನಮ್ ನೈಯಾಲಮ್ ಆದರನ್ನೋಗ್ರಂ "ತಾವತ್ ವತ್" ಎನ್ನು ಅಧಿಕಾರಮ್ ತೋರು ಮಾವರಿಕ್ಕೈಯಾಲಮ್ ಇವನಪೇಕ್ಷಿತ್ತ ಫಲಮೆಲ್ಲಾ ಮ್ ತಾನೊಲ್ಲ ಲಿನ ಕಾಲತ್ತಿಲೇ ಯಥಾಮನೋರಥಮ್ ಸಿದ್ಧಿಕ್ಕುಮ್ ಇಪ್ಪಡಿಪ್ಪಟ್ಟಿ ವೇಗ್ರಂತ್ಯೈ ನಿನ್ನೆತ್ತು.

12) "ಸತ್ಯರನ್ನಿರತಾಶ್ಚಿದ್ಧಾ ಸ್ನಾಂಖ್ಯಯೋಗವಿದಸ್ತಥಾ |

ನಾರ್ಛನ್ನಿ ಶರಣಸ್ತಸ್ಯ ಕಲಾಂಕೋಟಿತನಿಾಮಸಿ ||" ಎನ್ನು ಶೋಲುಹಿರದು.

ಇವನುಕ್ಕುಜ್ಜುರುನ್ನ ಕಾಲತ್ತಿಲ್ ಕೈಚ್ಚರೈತ್ತಿಲ್ ವೈಷಮ್ಯಮ್ ತನ್ನೋಲುಂದಲಿಲ್ ವೈಷಮ್ಯತ್ತಾಲೇ ವನ್ನದು ; ಅದು ತನಕ್ಕಡಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಸುಕೃತ ವಿಶೇಷಮ್.

ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತೋಃ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ; ಪಾರತನ್ತ್ರ್ಯಂಃ ಏಕರೂಪಮ್

ಅನ್ನಿಮುಶರೀರಾನಂತರಂ ಪೆರುಮ್ ಪೇತ್ತಿಲ್ ಒರುವೈಷಮ್ಯನಿಲ್ಲೈ ; ಪಾರತನ್ತ್ರ್ಯಮುಮ್ ಏಕ ರೂಪಮ್.

ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಉತ್ಕರ್ಷ

ಇಲ್ಲಿ "ಅಶೇಷಾಘನಾಶನಮ್" ಎಂದು ದೇಳಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಆದರವು ತೋರುವಂತೆ "ತಾವತ್" ಎಂದು ಪ್ರತಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೂ, ಆರ್ಪಿ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಇವನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಫಲವೆಲ್ಲಾ ಇವನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಕಾಲ ದಲ್ಲೇ ಯಥಾಮನೋರಥ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದಸಿದ್ಧಿಸುವುದು ಇಂತಹ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ನೆನೆಸಿ (12) ಸತ್ಯಮ್ ನಿರತಾಶ್ಚಿದ್ಧಾಃ ಎಂದು ಕರ್ಮಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಭಕ್ತಿಯೋಗಗಳನ್ನು ಫಲಸಂಗಾಧಿ ಆನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅನು ಸ್ಥಿಸಿ ಬರುವವರು, ಶರಣಾಗತನ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನೂ ಹೊಂದಲಾರರು, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದೂ ಆದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದಲೂ ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು, "ನಹಿನಿಂದಾನ್ಯಾಯ"ವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಹೇಳಿದೆಯೇ ವಿನಹ, ಭಕ್ತಿ ಯೋಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಫಲಸಾಧಕತ್ವ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು, ಅಲ್ಲ ಇವನುಕ್ಕು-ಈ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ರವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಷಮ್ಯವು ತನ್ನ ಆಪೇಕ್ಷೆಯ ವೈಷಮ್ಯದಿಂದ ಬರುವುದು, ವೈಷಮ್ಯವೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಸುಕೃತ ವಿಶೇಷ ಸ್ವ ವೈಷಮ್ಯವು ಪರಮ ಪದದಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟೇ ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅಂತಿಮ ಶರೀರಾನಂತರಂ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಕರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ಫಲ, ಪಾರತನ್ತ್ರ್ಯವು ಏಕರೂಪ

ಅದಾಗಿ ಅಂತಿಮ ಶರೀರಾನಂತರ-ಪ್ರಾರಬ್ಧಾದಿ ಸರ್ವಕರ್ಮ ಪ್ರಯ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಚರಮ ಶರೀರದ ವಿಯೋಗಾನಂತರ, ಇವನು ಹೊಂದುವ ಪುರುಷಾರ್ಥ ರೂಪ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ನ್ಯೂನತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. "ಸದಾಪಶ್ಯಂತಿ ಸೂರಯಃ" ಎಂಬಂತೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಗವದನುಭವವೂ ತತ್ಪರಿವಾಹ ರೂಪ ಕೈಂಕರ್ಯ ರೂಪ ಪಾರತನ್ತ್ರ್ಯವೂ ಏಕರೂಪ.

12) ಲಕ್ಷೀತಂತ್ರ (16-62) ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಾದ, ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಯೋಗಗಳನ್ನು ತುದ್ದರಾಗಿ ಅಂದರೆ ಕರ್ತೃತ್ವ ತ್ಯಾಗ, ಮಮತಾ ತ್ಯಾಗ, ಫಲತ್ಯಾಗ, ಫಲೋಪಾಯತ್ವ ತ್ಯಾಗ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸುವವರಿಗಿಂತ, ಸ್ವಾಸವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡುವವರು ಉತ್ಕೃಷ್ಟರು ಇವರ ಮಹಿಮೆಯ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನೂ ಅವರು(ಭಕ್ತರು) ಹೊಂದ ಲಾರರು. ಸರ್ವಫಲ ಸಾಧಕವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ದೋಷವನ್ನು ಹೇಳಲು ಬಂದ ವಚನವಲ್ಲ. ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಇವನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಹೇಳಲು ಈ ವಚನ ಹೊರಟಿದೆ

13) "ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಂ ಪರೇ ಪುಂಸಿ ಸಾಪ್ಯ ನಿರತಬನ್ಧನಃ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮತುಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತೇನೈವ ಸಹ ಮೋದತೇ ||"

ನಿನ್ಮುಫಲದಶೆಯಿರ್ದೊಲ್ಲುಹಿರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮುಮ್ ಕರ್ಮವಶ್ಯನಿಕ್ಕೇ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಜ್ಜರೈ ಯೋಗನಾಹೈ,
ನಿನ್ಮು ಫಲಪಾದತ್ತಿಲೇ ನಿರ್ಣೀತಮ್.

ಹೀಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಷಮ್ಯ (ನ್ಯೂನತೆ, ವ್ಯತ್ಯಾಸ)ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠರುಗಳಿಗೆ, "ಸಸ್ವರಾಧ್ಯವತಿ" ಎಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವೂ ಅರ್ಥಾತ್, ಇತರ ವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠರುಗಳಿಗೆ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವಕ ಕೈಂಕರ್ಯವೂ ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ. ಹಾಗಾದರೆ ಪ್ರಕಾರಾಂತರದಿಂದ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ, ಎಂದರೆ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವು ಏಕರೂಪವೆಂಬುದನ್ನು (13) ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಂ ಪುರೇಪುಂಸಿ ಎಂಬ ವಿಷ್ಣು ತತ್ತ್ವ ವಚನವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಕಲ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಬಂಧ ರೂಪವಾದ ಕರ್ಮವು ತೊಲಗುವುದರಿಂದ, ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠರಿಗೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವು ಒಂದೇ ರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ "ಸಸ್ವರಾಧ್ಯವತಿ" ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಗೆ "ಅಕರ್ಮವಶ್ಯಃ" ಕರ್ಮ ಪರ ವತನಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥ. "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತುಲಂಪ್ರಾಪ್ಯ" ಎಂಬ ವಚನಕ್ಕೂ ಇದೇ ಅರ್ಥ. ಹೀಗೆ, ಫಲದಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು, ಕರ್ಮ ಪರತಂತ್ರನಲ್ಲದೆ, ಸರ್ವವಿಧವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು, ವಿವರಿಸಿ ಶಾರೀರಕ ಶಾಸ್ತ್ರ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯ ಚತುರ್ಥ ಪಾದದಲ್ಲಿ, "ಅತವಚಾನನ್ಯಾಧಿಪತೀ" ಎಂಬ ಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಸಾಂಸಾರಿಕ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ ಪರತಂತ್ರನಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಮುಕ್ತ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ, ಕರ್ಮಪಾರತಂತ್ರ್ಯ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಕೆಲವರು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಫಲಭೇದವುಂಟು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾಗಿ ಭಕ್ತನು, "ಸಸ್ವರಾಧ್ಯವತಿ", "ಪರಮಂ ಸಾಮ್ಯ ಮುಪೈತಿ" ಎಂಬ ವಚನದಿಂದಲೂ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮತುಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತೇನೈವ ಸಹಮೋದತೇ, ಎಂಬ ವಚನದಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನೂ, ಪರಮ ಸಾಮ್ಯವನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತನು ಧ್ಯಾನ ರೂಪವಾದ ಅನುಭವದಲ್ಲಿರುವಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಭಗವದನುಭವದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ. ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ "ತವಾಸ್ತೀತಿಚಯಾಚತೇ" ಎಂದು ಭಗವ ಜೈಷಸ್ವ, ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಅವೇಕ್ಷಿಸುವುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯವೇ ಪುರುಷಾರ್ಥ, ಆದ್ದರಿಂದಲೇ

"ವೈಕುಂಠೇತು ಪರೇ ಲೋಕೇ ತ್ರಿಯಾಸಾರ್ಥಂಜಗತ್ಪತಿಃ |

ಅಸ್ತೇ ನಿಷ್ಕುರಚಿಂತ್ಯಾತ್ಮಾ ಭಕ್ತ್ಯಃ ಭಾಗವತ್ಯಸ್ಸಹ ||

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ತ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು, ಮತ್ತು ಭಾಗವತರು, ಇವರುಗಳೊಡನೆ ಭಗವಂತನಿದ್ದಾನೆಂದು, ತ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಎರಡು ಪಂಗಡವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುವ ಈ ಮಾತುಗಳು ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕ. ಭಾಷ್ಯ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದೇ ಹೇಳುವ ಮಾತು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಂ ಏಕರೂಪಃ -

13) (ಎ. ತತ್ತ್ವ) ಪರಮ ಭರಣದಲ್ಲಿ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅತುಲವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು-ಅಂದರೆ ಕರ್ಮ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅಕರ್ಮಪಕ್ಷವಾಗಿ ಎಂದರ್ಥ. ಆ ಪರಮ ಭರಣದಲ್ಲಿ, "ರಸಗ್ಗಂಹೈವಾಭಿಮಾನಿತ್ವಾ ಸಂದೀ ಭವತಿ" ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಕಾರ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಮೋದ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ.

ನೇಣು ಮೈರುಮೈಯಾ ನೀಡೆನ್ನರಿನ್ನು ವಿದಿವಹೈಯಾರ್ !
 ನೀಣು ಜ್ಞುರುಹಿಯುಮ್ ನಿರುಮ್ ನಿಲೈಹಳುಕ್ಕೇರು ಮನ್ನರ್ ||
 ಮೂಣ್ಣೊನ್ನಿಲ್ ಮೂಲವಿನ್ನೆ ಮಾತ್ತುದಲಿಲ್ ಮುಹುನನ್ನಡಿ |
 ಪೊಣ್ಣನ್ನಿ, ಮುಹುಣ್ಣೆರ್ ಪುಹಲೊನ್ನಿಲೈ ಎನ ನಿನ್ನನರೇ ||೧೩||

ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಂ ಪರೇಪುಂಸಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತ ಪ್ರಪನ್ನರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಭಗವತ್ತಾರತಂತ್ರ್ಯವು ಏಕರೂಪವಾದದ್ದು "ಸಸ್ವಾಡ್ಯವತಿ" ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಗೆ ಭೂಮಾಧಿ ಕರಣ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ "ಅಕರ್ಮವತ್ಯಾ" ಎಂದು ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಲಪಾಪ ದಲ್ಲೆಯೂ "ಅತನಿವಚ ಅನ್ಯಾದಿವತಿ" ಎಂಬ ಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ, ಭಗವತ್ತಾರತಂತ್ರ್ಯವೇ ಇದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯನಿಲ್ಲ. ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕರ್ಮಾಧೀನನಾಗಿದ್ದಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಭಗವತ್ತಾರತಂತ್ರ್ಯವೇ ಎಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತ ಪ್ರಪನ್ನರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಇದು ಸಮಾನ. ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾವ ನೈತ್ಯಾಗವೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. "ಭಕ್ತೈ ಭಾಗವತ್ಪ್ರೇಮೈ" ಎಂಬ ವಚನಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತರು ಬೇರೆ, ಭಾಗವತರು ಬೇರೆ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೇ ಭಾಗವತ ಭಕ್ತ ಪರ್ಮಂತವಾದ ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯೆಯುಳ್ಳವರು ಎಂದರ್ಥ.

ಮೇಲೂ "ವಚನಭೂಷಣ"ದಲ್ಲಿ, "ಉಪಾಯಾಂತರ ನಿಷ್ಕಾಸಂ ಉಪೇಯೋ ಭಗವದನುಭವಃ", ಎಂದು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನುಭವವು ಫಲ ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯವು ಫಲ, ಎಂದು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿರುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂದು. ಮುಮುಕ್ಷುಪ್ಪಡಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು, ತಾತ್ಪರ್ಯ ದೀಪಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡು, "ಅರ್ಥಕ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯ ವಿಲ್ಲ. ಕೈಂಕರ್ಯವು ಅನುಭವ ಪರಿವಾಹವಾದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಉಂಟು. ಅದರಿಂದ ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೂ ಅನುಭವವು ತುಲ್ಲ" ಎಂದು ವಚನಭೂಷಣಕಾರರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯರೇ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡಿದವನಿಗೇ ವಾರತಂತ್ರ್ಯಕಾಷ್ಠೆ, ಭಕ್ತನಿಗೆ ಅಹಂಕಾರ ಲೇಶವುಂಟು. ಆ ಅಹಂಕಾರ ಲೇಶದಿಂದ "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮುರುಲಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ" ಎಂದು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಅಹಂಭಾವವುಂಟು. ಇತ್ಯಾದಿ ಕಲ್ಪನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಶ್ರು ಮಾಣಿಕಗಳು ಜಪರಾಮಾರ್ಗಮೂಲ ಭಾಷ್ಯವಿದ್ದ. ಮೇಲೂ ಪ್ರಪನ್ನ ಕೂಟಸ್ಥರಾದ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರ ಸಂಪ್ರದಾಯೋಕ್ತವಾದ ಕರಣಗತಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಪಿಸಿದ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ತಮ್ಮ ಕರಣಗತಿ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ, "ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಕ್ರತ ಪರಿಪೂರ್ಣ ನವರತ ನಿತ್ಯವಿರತಮಾನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಾ ನವಧಿಕಾರತಿಯ ಪ್ರಿಯ ಭಗವದನುಭವಜನಿತ ಅನನಧಿಕಾರತಿಯ ಪ್ರೀತಿಕಾರಿತಾವೇಷಾವಸ್ಥೋಚಿತಾಶೇಷಶೇಷತೈಕ ರತಿರೂಪ ನಿತ್ಯಕಿ ಕರೋಭವಾನ್" ಎಂದು ಪ್ರಾಧಿಸಿ ಆ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪ್ರಕಾರ, ಭಗವಂತನೂ, "ಮದನುಭವ ಜನಿತಾನವಧಿಕಾರತಿಯ ಪ್ರೀತಿ ಕಾರಿತಾ-ವೇಷಾವಸ್ಥೋಚಿತಾಶೇಷತೇಷ ತೈಕರತೀರೂಪ ನಿತ್ಯ ಕಿಂಕರೋಭವನ್, ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ವಿತ್ತಿರುವುದೂ ಗಮನಾರ್ಹ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೂ ಭಗವದನುಭವವು ಉಂಟಿಂಬುದೂ, ಕೈಂಕರ್ಯವು ತತ್ಪರೀವಾಹವಾದದ್ದು, ಎಂಬುದೂ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಕ್ತನಿಗೂ ಭಗವದನುಭವವು ಪರಿವಹಿಸಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರ್ಮಂತವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಅದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ನಿರುದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥಗಳು ತಿರಸ್ಕಾರ್ಯಗಳು.

ಅನಂತರ ತಾವು ಮೇಲೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಸದ್ವಾರಕಂದಾರ್ಥಕ ವ್ಯಸತ್ತಿಲ್ಲದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪಾಶ್ಚಿಮ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವೇಂಡುಮ್ ಪೆರುಂಪಯನ್ ಎಂದಾರ್ಥಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ವೇಂಡುಮ್ ಪೆರುಂಪಯನ್-ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯವಾದ ಮಹಾಫಲವು ನೀಡೆನ್ನರಿಂದು. ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು, ನೀಡುಂ ಕುರುಹಿಯುಂನಿರುಂ-ದೀರ್ಘಕಾಲ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಪುಣ

ಪ್ರಪನ್ನಾದನ್ಯೇಷಾಂ ನ ದಿತತಿ ಮುಕುಂದೋ ನಿಜಪದಂ
ಪ್ರಪನ್ನಶ್ಚ ದ್ವೇಧಾ ಸುಚರಿತ ಪರಿಸಾಕಭಿದಯಾ |
ವಿಳಂಬೇನ ಪ್ರಾಪ್ತಿರ್ಭಜನ ಸುಖಮೇಕಸ್ಯ ವಿಪುಲಂ
ಪರಸ್ಯಾಪ್ಯತು ಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಪರಿಮಿತರಸಾ ಜೀವಿತದಶಾ ||೨೦||

ಇತಿ ಕವಿತಾರ್ಕಶಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಣ್ಯಟಿನಾಥಸ್ಯ ನೇದಾಂತಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಸು
ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಅಧಿಕಾರಿವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರೋಪ್ಪಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಕಾಲ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿಲೈಹಳುಕ್ಕು-ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೆಂಬ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ಉಪಾಯಗಳಿಗೆ ವಿಧಿವಹ್ಯೆಯಾಲ್ ಏರ್ಪು-ಪೂರ್ವಸುಕೃತ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಸಕಿಂಚನತ್ವ, ಅಕಿಂಚನತ್ವ ಗಳಿಂದ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಅನ್ವರ-ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು ಒನ್ರಿಲ್ಮೂಂಡು - ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೂಲವಿನ್ಯ-ಸಂಸಾರಾಸುಮೃತ್ತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು-ಉಪಾಯ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಟ್ರಿದಲಿಲ್ - ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಕುಂದನದಿಪೂಂಡ್ರಿ-ಭಗವತ್ಪಾದಾರವಿಂದ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಒಟ್ಟಿರೆ, ಮಟ್ರೋರ್ ಪುಹಲ್ - ಬೇರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವು. ಒನ್ರಿಲ್ಮಿ - ಒಂದು ಇಲ್ಲ ಎನಿಸಿನ್ನರೇ-ಎನ್ನುವಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ

ಅನಂತರ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಲ್ಲದೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಧಿಕಾರಾರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಪನ್ನಾದನ್ಯೇಷಾಂ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಪ್ರಪನ್ನಾದನ್ಯೇಷಾಂ-ಓಂದೆ ಹೇಳಿದ ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕರಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಮುಕುಂದೋ ನಿಜಪದಂ ನದಿತತಿ-ಮುಕುಂದನು ತನ್ನ ಪಾದ ಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಪರಮ ಪದವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಪತ್ತಿಯೊಂದೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ, ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಚೆ ಕಾರದಿಂದ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದವನ್ನು "ಪ್ರಪನ್ನಶ್ಚ ದ್ವೇಧಾ" ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಪ್ರಪನ್ನಶ್ಚ-ಆ ಪ್ರಪನ್ನನೂ ದ್ವೇಧಾ-ಸಕಿಂಚನನು ಮತ್ತು ಅಕಿಂಚನನು ಎಂದು ಎರಡು ಬಗೆಯವನು ಸಕಿಂಚನನು, ಅಕಿಂಚನನು ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದದಿಂದ, ಸಕಿಂಚನನಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದಲೂ, ಅಕಿಂಚನನಿಗೆ ಕೇವಲ ಪ್ರಪತ್ತಿ(ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ)ಯಿಂದಲೂ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಣವೇನೆಂದ ಸುಚರಿತ ಪರಿಸಾಕಭಿದಯಾ-ಅವರವರ ಸುಕೃತ ಕರ್ಮದ ಪರಿಣಾಮವೇ ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಸುಕೃತ ಕರ್ಮದ ಮಣಾಮವೇ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಫಲದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವುಂಟೇ ಎಂದರೆ ವಿಳಂಬೇನಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಏಕಸ್ಯ-ಭಕ್ತ ಪ್ರಪನ್ನರಿಬ್ಬರಲ್ಲ ಭಕ್ತನಿಗೆ-ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ವಿಳಂಬೇನಪ್ರಾಪ್ತಿಃ-ಮೋಕ್ಷವು ವಿಳಂಬಿಸುತ್ತದೆ-ಆದಾಗಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಎದರ ಭಜನಸುಖಂ ವಿಪುಲಮ್-ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಗವದನುಭವ ರೂಪವಾದ ಆನಂದವು ವಿಸ್ತಾರವಾದದ್ದು. ಪರಸ್ಯಾಪ್ಯತುಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಇತರನಿಗೆ ಅಂದರೆ ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಫಲವ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಪರಿಮಿತರಸಾ ಜೀವಿತಾದಶಾ-ಜೀವಿಸುವ ದಶೆಯು ಪರಿಮಿತವಾದ ಭಗವದನುಭವ ರೂಪವಾದ ಆನಂದವುಳ್ಳದ್ದು. ಅಂದರ ದೇವತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಅನುಭವವು ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾದ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪರಿಮಿತವಾದದ್ದು. ಭಕ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ಇದುವಂತೆ ಪ್ರೀತಿ ರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಕೈಲಧಾರಿಯಂತೆ ಅನಿಚ್ಛಿನ್ನು

ಸ್ಮೃತಿ ಸಂಕಿ ರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಆ ಪ್ರಯಾಣಾದನು ವರ್ತಿಸುವುದೂ ಅದ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಭಗವದನುಭವ ಸುಖವು ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಪರಿಮಿತ ವಾದದ್ದು. ನಮ್ರಾಲ್ಪಾರ್, ನಾಥಮುನಿಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರ ಸುಕೃತ ಫಲ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ, ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಾದಿಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು.

ಹಾಗಾದರೆ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳು ಏಕೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲಕ್ಷೇಪಾಕ್ಷಮತ್ಪನೇಂಬ ತ್ವರೆಯು ಏಕೆ ಅವರಿಗೆ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ಯೋಗ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಹೊಂದಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ರೂಪವಾದ ಅನಂದವು ಅಭಿಷಿದ್ಧರೂ, ನಮ್ರಾಲ್ಪಾರವರು ಏಕೆತ್ತರೆ ಪಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವೇನೆಂದರೆ—

ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳು ‘ಅನ್ಯತತ್ವಂಜಾನುಪೋಷ್ಯ’ ಎಂದು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಭಗವದನ್ಯು ಭವವನ್ನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಪಡೆಯುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಭಕ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಮಾಡ್ಯದಿಂದಲ್ಲ ದೃಪ್ತ ಪ್ರಪನ್ನರು—ಅಂದರೆ ಶರೀರಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬಯಸಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿದವರು, ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವದನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿಯೂ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಗ್ರಂಥ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ, ಅನೇಕರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದಲೂ, ಕಾಲಯಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ರಂಗಾದಿ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ತನ್ನ ದಾಸನಾದ ಪ್ರಪನ್ನನನ್ನು ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಇರುವಂತಹ ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ತದ್ವಾಸನಾಗಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಕಾಷ್ಠಾ ವಿಶೇಷವೇ ದೃಪ್ತ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯ

ನಮ್ರಾಲ್ಪಾರವರನ್ನು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಅವರ ಭಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಅಶಿಶಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಸೆಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧವು ಅತಿ ಹೇಯವಾಗಿತ್ತು, ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಎಲ್ಲಿ ಭಗ್ನವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಎಂಬ ಭಯ ದಿಂದ ತ್ವರೆಪಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೆ ಲೋಕೋಜ್ಜೀವನಾರ್ಥವಾಗಿ ಭಗವಂತನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಅವರ ಮೂಲಕ ತಿರುವಾಯಕ ಮೊಘ್ನಿ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಭಗವಂತನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಅಪರ್ಮನು ಯೋಜ್ಯವಾದದ್ದಲ್ಲವೇ. ಅಲ್ಪಾರವರ ಭಾಗ್ಯವಿಶೇಷವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಜೇತವಾದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರದಲ್ಲಿ

“ಅಧಿಕಾರವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ” “ಸಾರಜಂದ್ರಿಕಾ” ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ.

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಯು ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಉಪಾಯವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಃ

ಉಪಾಯಸ್ವಪ್ರಾಪ್ತೇರುಪನಿಷದಧೀತ ಸ್ವಭಗವಾನ್
ಪ್ರಸಕ್ತ್ಯೈತಸ್ಯೋಕ್ತೇ ಪ್ರಪದನನಿಧಿಧ್ಯಾಸನಗ(ಸ್ಯ)ತೀ |
ತದಾರೋಹಃ ಪುಂಸಸ್ಸುಕ್ತಪರಿಸಾಕೇನ ಮಹತಾ
ನಿದಾನಂ ತತ್ರಾಪಿ ಸ್ವಯಮುಖಲ ನಿರ್ಮಾಣ ನಿಪುಣಃ || ೨೨ ||

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

೨೨ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಉಪಾಯ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ “ಸಾರ ಚಂದ್ರಿಕಾ” ವ್ಯಾಖ್ಯಾ

ಹಿಂದಿನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಯಾರು ಯಾರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದರು ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಉಪಾಯವು ಎರಡು ವಿಧ. ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯ. ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವು ಎರಡು ವಿಧ. ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಯೆಂಬುದು. ಅರ್ಥ ಪಂಚಕಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, “ಇಷ್ಟೋಪಾಯಂ ತ್ವಯನನಮನೋ” ಎಂದು ಅಯನ ಶಬ್ದದಿಂದ “ಸಿದ್ಧೋಪಾಯವೂ” ನಮಶ್ಚಬ್ದದಿಂದ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವೂ ವಿವಕ್ಷಿತವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟು, ಆ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇದರ ಪರಿಶೋಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವೆ, ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ, ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಿಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು “ಉಪಾಯ ಸ್ವಪ್ರಾಪ್ತೇಃ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಃ-ಶೇಷಿಯೂ, ಸಹಜಕಾರುಣ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟನೂ, ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ, ಭಗವಾನ್ ರಕ್ಷಣೋಪಯುಕ್ತ ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಭಗವಂತನು, ಸ್ವಪ್ರಾಪ್ತೇಃ-ತನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ, ಸ್ವವಿಷಯವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಎಂದರ್ಥ. ಉಪಾಯಃ-ತಾನೇ ಉಪಾಯವೆಂದು, ಉಪನಿಷದಧೀತಃ- “ಅಮೃತಸ್ಯೈವಸೇತುಃ,” ಯ ಆತ್ಮದಾ ಬಲದಾ, “ಯಮೇವೈಷವೃಣುತೇತೇನಲಭ್ಯಃ”, ಧಾತುಃ ಪ್ರಸಾದಾನ್ಮಹಿಮಾನ ಮೀಶಮ್” ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಉಪಾಯಗಳೆಂಬುದು ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಪ್ರಸಕ್ತ್ಯೈತಸ್ಯೋಕ್ತೇ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಸ್ಯ ಪ್ರಸಕ್ತ್ಯೈತಸ್ಯ ಅವನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಗೋಸ್ಕರ-ಅದಾಗಿ ಜೀವರುಗಳು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ಭಗವದಾಜ್ಞಾತಿ ಲಂಘನ ರೂಪ ಅಪರಾಧಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನು ಕಲುಷಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಕಾಲುಷ್ಯ ನಿವೃತ್ತಿಗೋಸ್ಕರವೂ ಸರ್ವಮುಕ್ತಿ ಪ್ರಸಂಗವೂ, ವೈಷಮ್ಯ ನೈರ್ಘೃಣ್ಯಗಳೂ ತನಗೆ ಉಂಟಾಗದಿರಲೂ ಸಹ ಜೀವಕೃತ ವ್ಯಾಜ ರೂಪವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಗಾಗಿ ಪ್ರಪದನನಿಧಿ ಧ್ಯಾನನಗತೀ-ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಭಕ್ತಿ, ಎಂಬ ಎರಡು ಮಾರ್ಗಗಳು, ಉಕ್ತೇಃ-ಹಿಮ-

ಉಪಾಯೋಪೇಯಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಣಮ್

ಇವರ್ಹಳುಕ್ಕು (ಇವ್ವಿರುವರ್ಹಕ್ಕುಂ) ಕರ್ತವ್ಯಮಾನ ಉಪಾಯಮಾವದು ? ಒರು ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸವಿಶೇಷಮ್. ಇತ್ತಾಲೇ ಸಾಧ್ಯಮಾಯ್ ಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪಮಾನ ಉಪೇಯಮಾವದು ? ಒರು ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸವಿಶೇಷಮ್.

ತ್ಯಾತ್ಮಾನಂಧ್ಯಾಯಧ, (ಉಪ-ಸನೆ), ಓಮಿತ್ಯಾತ್ಮಾನಂಯುಂಜೀತ (ಶರಣ-ಗತಿ) ಭಜಸ್ವಮಾಮ್ (ಉಪಾಸನೆ), ಪವೇನ ರಣಂಗಚ್ಛ (ಶರಣ-ಗತಿ), ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂವ್ರಜ, ಅಹಂತ್ವಾ ಸರ್ವಪಾವೇಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾರುಚಃ (ಶರಣ-ಗತಿ). ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಗಲ್ಲ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿಯೂ ನೆ-ರಕ್ಷಕನಾಗಿಯೂ, ಪುನಿ ಕಾರುಣಿಕನಾಗಿಯೂ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರೂ, ಜೀವರುಗಳು ಮಾಡಿ ರುವ ಅನುದ್ಯಾಷ್ಟಾಂತಲಂಘನದ ಕುಸಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ- ಆ ಕೋಪವು ತೀರಲು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಸಾಧೋಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಇವು ವ್ಯವಹಿತೋಪಾಯಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಜವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಭಗವಂತನು ಬದ್ಧ ಜೀವನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬದು ಆಪ್ರಕಂಪ್ಯ ವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಹಾಗಾದರೆ ಏಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ತದಾರೋಹಃ ಪುಂಸಃ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತದಾರೋಹಃ-ಆ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದು ಪುಂಸಃ, ಮಹತಾ ಸುಕೃತ ಪರಿಪಾಕೇನ-ಬದ್ಧ ಜೀವಿಯ, ಲತಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಸುಕೃತ ಪರಿಪಾಕದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಆದಾಗಿ ಅನಾದಿ ಚಿತ್ರ ಪ್ರವಾಹ ರೂಪವಾದ ಕರ್ಮ, ಅವಿದ್ಯಾರೂಪ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗೆ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕಾದಿ ಸುಕೃತ ಪರಂಪರಾ ಮೂಲವಾಗಿ ಸದಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಏರ್ಪಟ್ಟು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಮಹಾಭುಗ್ಯವು ದೊರಕುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ ತತ್ಪ್ರಾಪಿ-ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳ ಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದರಲ್ಲೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಸುಕೃತ ಪರಿಪಾಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಖಿಲ ನಿರ್ಮಾಣ ವಿಪುಣಃ-ಸಮಸ್ತ ಜೀತನಾ ಜೀತನಾತ್ಮಕ ಜಗತ್ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರ ಮೋಕ್ಷಪದ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಪುಣನಾದ ಭಗವಂತನು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ನಿಧಾನಮ್-ತಾನೇ ಕಾರಣಭೂತನು, ಅಂದರೆ ಸ್ವಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ತಾನೇ ಕಾರಣ ಭೂತನಾದಂತೆ, ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಾದ ಸಕಲಪಾಪಗಳನ್ನೂ ತೊಲಗಿಸಿ ಕಾರಣ ಭೂತನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದರ್ಥ ಇದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನೇ ಅವ್ಯವಹಿತನಾದ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನು, ಅವನ ಮೇಕರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯಗಳಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ವ್ಯವಹಿತೋಪಾಯಗಳು, ಎಂದು ನಿಗಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಉಪಾಯೋಪೇಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ :

ಅನಂತರ ಸಾಧೋಪಾಯಗಳಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇವರ್ಹಳುಕ್ಕು ಕರ್ತವ್ಯಮಾನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಚಾರ್ಯರು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ್ಹಳುಕ್ಕು-ಹಿಂದಿನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸದ್ಭಾರಕಾ ದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕರಿಗೆ, ಕರ್ತವ್ಯ ಮಾನ-ಮಾಡಬೇಕಾದುದಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಉಪಾಯವು ಒಂದು ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸ ವಿಕೇಷ. ಇದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪವಾದ ಉಪೇಯವು ಒಂದು ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸ ವಿಕೇಷ. ಅದಾಗಿ ಉಪಾಯ ರೂಪವಾಗಿ ವಿಕಾಸ ವಿಕೇಷವು, ಶಾರೀರಕ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನುಯಾಯಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಸತ್ಯ ಜ್ಞಾನಾಂತ, ಅಮಲ, ಅನಂದವೆಂಬ ಸ್ವರೂಪ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಲೋಯಾ ವಿಧಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಕವಾದ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷಯತನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಉಪಾಪನಾ

ಇವತ್ತಿಲ್ ಉಪಾಯಮಾಹಿರಜ್ಞಾನವಿಕಾಸವಿಶೇಷಂ, ಕರಣಸಾಪೇಕ್ಷಮುಮಾಯ್ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತಮುಮಾಯ್ ಸತ್ಯತ್ವಾದಿಹಳಾನ ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕಧರ್ಮಜ್ಞಾ ಅಭ್ಯಾಸೋದೇ ಕೂಡಿನ ಅವೈವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷ ಪ್ರತಿಯುತ ಗುಣಾದಿಹಳಿನಾಲೇ ನಿಯತ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷಯಮುಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಉಪೇಯ ಮಾಹಿರ ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸವಿಶೇಷಮ್ ಕರಣ ನಿರಪೇಕ್ಷಮುಮಾಯ್, ಸ್ವಭಾವ ಪ್ರಾಪ್ತಮುಮಾಯ್, ಗುಣವಿಭೂತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ತ್ತಾಲುಮ್ ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮವಿಷಯಮುಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್

ತ್ವಕವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಹಾಗೆಯೇ, ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷ ಣಗಳಾದ ಆಯಾಯಾ ವಿದ್ಯಾನಿಯತಗಳಾದ ಕೆಲವು ಧರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ, ಆಯಾಯಾ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷಯವಾದದ್ದು, ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಸಕ್ಕದುಮಾಸನ ರೂಪ ಜ್ಞಾನವು. ಅದೂ ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತ ಈ ಉಪಾಸನಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಉಪೇಯ ರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸ್ವಸ್ವರೂಪವಿಭಾವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹ ವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷಯವಾದದ್ದು ಇದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಇವಟ್ಟಿಲ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವೆವರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಈ ಎರಡು ವಿಧ ಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಯಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸ ವಿಶೇಷವು-ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪವಾದದ್ದು. ಕರಣಸಾಪೇಕ್ಷಮುಮಾಯ್-ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳೈದರೂಡನ ಕೂಡಿದ, ಮನೋರೂಪ ಕರಣಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿಯೂ, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತಮಾಯ್-ಓಮಿತ್ಯಾತ್ಮಾನಂಧ್ಯಾಯಥ, ಓಮಿತ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಯುಂಜೀತ, ಭಜಸ್ವಮಾಂ, ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂವ್ರಜ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿ ವಿಹಿತವಾದ, ಸತ್ಯತ್ವಾದಿ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳ್ ಅಂಜೋಡೇಕೂಡಿನ - ಸತ್ಯತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ವ, ಅನಂತತ್ವ, ಆನಂದತ್ವ, ಅಮಲತ್ವ ರೂಪ ಐದು ಗುಣಗಳು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕಗಳು. ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದಾರ್ಥವು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟವು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳೈದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ ಆ ಐದು ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅವೈವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷ ಪ್ರತಿ ನಿಯತ ಗುಣಾದಿಹಳಿನಾಲೇ-ಸದ್ವಿದ್ಯಾ, ದಹರ ವಿದ್ಯಾ, ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ವಿದ್ಯಾ, ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯಾದಿ ರೂಪ ವಿದ್ಯಾವಿಶೇಷಗಳಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಗುಣಗಳು ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಗೆ ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯತ್ವವು ಪ್ರತಿ ಫಿಯತವಾದ ಗುಣ. ಗುಣಾದಿ-ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆದಿಪದವು ವಿಗ್ರಹಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹಗಳಿಂದ, ನಿಯತ-ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷಯಮು ಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್-ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷಯವಾಗಿರು ತ್ತದೆ. ಅದಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಾಗಿ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕರಣದಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷಯವಾದ ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕ ರೂಪ ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸ ವಿಶೇಷಗಳು ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ

“ಉಮ್” ಎಂಬುದು ಗುಣವಿಗ್ರಹಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಉಪೇಯ ಮಾಹಿರ ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸ ವಿಶೇಷಮ್ ಉಪಾಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಉಪೇಯ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸ ವಿಶೇಷವು-ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಡುವ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸ ವಿಶೇಷವು. ಕರಣನಿರಪೇಕ್ಷಮುಮಾಯ್ ಪೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಜೈವರಾದಿ ಕರಣಗಳಲ್ಲಿರೂ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಅವುಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಕ್ತರು ದೇಹವಿಲ್ಲದೇನೆ ಚಗವದನುಭವವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕರಣ ನಿರಪೇಕ್ಷತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಮುಕ್ತದಶೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಉಪೇಯವಾದ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸ ವಿಶೇಷವು ಕರಣ ನಿರ ಪೇಕ್ಷವೂ ಅಯದು. ಸ್ವಭಾವಪ್ರಾಪ್ತಮುಮಾಯ್-“ಯಥಾನಕ್ರಿಯತಿ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ಮಾ ಮಲಪ್ರಕಾಶನಾನ್ಯಣೇಃ | ಸದೇವನಿರಯತೇ ವ್ಯಕ್ತಿಃ | ಅಸತಃ ಸಂಭವಃ | ಈತು ||” ಎಂಬಂತೆ ರತ್ನವನ್ನು ತೊಳೆದವೆ ಅದರ ಸ್ವತ್ವವಿಧಿ ಪಾದ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಭಾಷ್ಯಾದಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೊಂಟಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶವು ಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಉಪಾಸಿತ ಗುಣಾದೇರ್ಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತವಸ್ತುಬಹಿಷ್ಕೃತ್ಯಾ |

ಸಾ ತತ್ಕೃತುನಯಗ್ರಾಹ್ಯಾನಾಕಾರಾಸ್ತರವರ್ಜನಮ್ || ೪ ||

ಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪಮಾನ ಇವನುಭವತ್ತಿನುಡೈಯ ಪರಿವಾಹಮಾಯಾಂಕೊಂಡು ಕೈಜ್ಜರೈಮ್ ಉಪೇಯಮ್.

ರತ್ನವು ಮುಂಚೆ ಕೊಳೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತೊಳೆದ ನಂತರ ಕೊಳೆಯೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ, ಬದ್ಧದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ರೂಪ ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜ್ಞಾನವು, ಆ ಅವಿದ್ಯೆಯು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಮುಕ್ತ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಆ ಜ್ಞಾನವು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಗುಣವಿಭೂತ್ಯಾದಿಹಳಿಲ್ಲಾತ್ಮಾಲುಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷಯಮುಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್-ಮುಕ್ತಿ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತೊಲಗಿದ ಮೇಲೆ ಅಜ್ಞಾತಾಂಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಮುಕ್ತನ ಉಪೇಯವಾದ (ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ) ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸ ವಿಶೇಷವು ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮವೇನು, ಅವನ ಗುಣ ವಿಭೂತಿಗಳೇನು, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ವಿಷಯಮುಮಾಯಾಂ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ "ಉಮಾ" ಎಂಬ ಪದವು "ಚ" ಕಾರಾರ್ಥಕ. ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನೂ ಅವನ ಗುಣವಿಭೂತ್ಯಾದಿ ವಿಶೇಷಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ.

ಹಾಗಾದರೆ "ತಂಯಥಾ-ಸಿಂಧೋಪಾಸತೇ, ತಥೈವಭವತಿ, ಯಥಾಕ್ರತುರಸ್ಮಿನ್ ಲೋಕೇ ಪುರುಷೋಭವತಿ | ತಥೇತಃ ಪ್ರೇತ್ಯಭವತಿ" ಯಾವ ರೀತಿಯಾದ ಉಪಾಸನೆಯೋ, ಆ ರೀತಿಯಾದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಉಪಾಸನಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯಾಯಾ ವಿದ್ಯೆಗೆ ನಿಯತವಾದ ಕೆಲವೇ ಗುಣ, ವಿಗ್ರಹ ವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಗವದನುಭವವೋ, ಫಲದಶೆ ಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ರೀತಿಯಾದ ನಿಯತವಾದ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹ ವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಗವದನುಭವವು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತತ್ಕೃತುನಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಫಲದಶೆಯಲ್ಲಿ (ಉಪೇಯ ದಶೆಯಲ್ಲಿ) ಗುಣ ವಿಗ್ರಹ ವಿಭೂತಿ ಗಳೆಲ್ಲದೊಂದಿಲ್ಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಭಗವದನುಭವವು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಉಪಾಸಿತ ಗುಣಾದೇರ್ಯಾ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತತ್ಕೃತುನಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದಾಗ ಉಪಾಸಿತ ಗುಣಾದೇರ್ಯ-ಆಯಾಯಾ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರತಿ ನಿಯತಗಳಾದ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹ ವಿಭೂತಿಗಳಿಗೆ (ಆದಿ ಶಬ್ದವು ವಿಗ್ರಹ ವಿಭೂತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ) ಪ್ರಾಪ್ತವಸ್ತು-ಪ್ರಾಪ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಉಪೇಯ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಬಹಿಷ್ಕೃತ್ಯಾ-ಬಹಿಷ್ಕಾರವಿಲ್ಲ ಆ ಗುಣ ವಿಭೂತ್ಯಾದಿಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ. ಅಂದರೆ ಉಪಾಸನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹ ವಿಭೂತ್ಯಾದಿ ಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತಿ ರೂಪ ಅನುಭವ ದಶೆಯಲ್ಲೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿಯೇ ತೀರುತ್ತವೆ ಸಾ-ಆ ಅಬಹಿಷ್ಕಾರವು-ಆ ಗುಣಾದಿಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು, ತತ್ಕೃತುನಯಗ್ರಾಹ್ಯಾ-ತತ್ಕೃತುನಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕೇ ಏನದು, ನಾಕಾರಾಂತರವರ್ಜನಂ-ಉಪಾಸನೆಗೆ ವಿಷಯವಲ್ಲದ ಗುಣಾದಿಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತಿ ದಶೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಇವನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ ಹೋದರೆ, ಪ್ರತಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯಾನ್ವತನಿಗೂ ಆಯಾಯಾ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರತಿ ನಿಯತಗಳಾದ ಗುಣಾನುಭವ ಮಾತ್ರ ಮುಕ್ತಿ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂದಾಗಿ ಅನಂದ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮಧ್ಯಮತದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಆಗ "ಸರ್ವಂಹಪಶ್ಯಃ ಪಶ್ಯತಿ, ನಿರಂಜನಃ ಪರಮಂ ಸಾಮ್ಯಮು

ಭಗವತಃ ಉಪಾಯೋಪೇಯತ್ವಮ್

ಇವ್ವುಪಾಯರೂಪಮಾಯುಮ್, ಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪಮಾಯುಮ್, ಇರುಕ್ಕಿರ ಜ್ಞಾನತ್ವಕ್ಕು ವಿಷಯಮಾಯುಕ್ಕೊಂಡು ಫಲಪ್ರದತ್ವ ಭೋಗ್ಯತ್ವಾದಿ ವೇಷತ್ತಾಲೇ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಉಪಾಯತ್ವಮುಮ್ ಉಪೇಯತ್ವಮುಮ್.

ಭಕ್ತಪ್ರಪನ್ನ ವಿಷಯೇ ಭಗವತಃ ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಕಾರಃ

ಇವ್ವೀಶ್ವರನುಡೈಯ ಉಪಾಯತ್ವಮ್ ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಕಲ್ ಉಪಾಯಾನ್ತರ ಸ್ಥಾನ ನಿವೇಶತ್ತಾಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟಮಾಯುರುಕ್ಕುಮ್. ಮಗ್ಗು ಅಧಿಕಾರಿಕ್ಕುಮ್ ಕರ್ಮಯೋಗಾರಂಭಮ್ ಮುದಲಾಹ ಉಪಾಸನಪೂರಿಪರೈನಮಾಹ ನಡುವುಳ್ಳ ಕರ್ಮಜ್ಯಳಿಲ್ ಅತ್ಯನ್ತಾಶಕ್ಯಮಾನ ನೇರ್ ಹಳಿಲ್ ಇಪ್ಪಪ್ರಪತ್ತಿನಶೀಲತನಾನವೀಶ್ವರನುಹುನ್ನು ನಿನ್ರು ಅನ್ದ ದುಷ್ಕರ ಕರ್ಮಜ್ಯಳಿಲೇ ವರುಮ್ ಸಾಪನಿವೃತ್ತಿಯೆಯುಮ್, ಸತ್ವೋನ್ಮೇಷಾದಿಗಳೆಯು ಮುಣ್ಣಾಕ್ಕುಕ್ಕೊಡುತ್ತು ಅವ್ವುಪಾಸನಮಾಹಿರ ಉಪಾಯತ್ತೈ ಫಲಪರೈನಮಾಕ್ಕುಕ್ಕೊಡುಕ್ಕುಮ್.

ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಈ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸ ವಿಶೇಷವು ನಿರತಿಶಯ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುವುಭವವಾದ್ದರಿಂದ, ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರ್ಮಂತ ಪರಿನಹಿಸಿ ಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ. ಕೈಂಕರ್ಯವೂ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ಉಪಾಯ ಜ್ಞಾನ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಉಪೇಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಶ್ವರನ ಉಪಾಯತ್ವವೂ ಉಪೇಯತ್ವವೂ, ಅವು ಭಕ್ತಪ್ರಪನ್ನರಿಗೆ ಉಪಾಯೋಗವಾಗುವ ಪ್ರಕಾರ

ಓಗೇ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಉಪಾಯೋಪೇಯಗಳು ಭಿನ್ನಗಳಾಗಿ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಕಾಲವೃತ್ತಿಗಳಾಗಿರುವಂತೆ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯೋಪೇಯಗಳು ಇವೆಯೇ ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ವರಿಹಾರವಾಗಿ ಇವ್ವುಪಾಯ ರೂಪಮಾಯುಮ್ ಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪಮಾಯುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ಉಪಾಯ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾಗಿ, ಫಲವನ್ನು ಕೂಡ ವವನು ಭೋಗ್ಯಭೂತನು, ಎಂಬ ದೇ ಮೊದಲಾದ ಆಕರ ದಿಂದ ಈಶ್ವರನು ಉಪಾಯಭೂತನೂ, ಉಪೇಯ ಭೂತನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಫಲಪ್ರದತ್ವ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನು ಮೋಕ್ಷಯುಷ್ಯಾಮಿ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅನೇ ಉಪೇಯ ಜ್ಞಾನವಿಷಯನಾಗಿ "ರಸಗ್ಗಂಧ್ಯೇವಾಯಂ ಲಬ್ಧ್ವಾನಂದೀ ಭವತಿ" ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಅನಂದ ರೂಪನಾಗಿ ಭೋಗ್ಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ಈ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಿದ್ಧೋಪೇಯನೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತೇವೆ ಭೋಗ್ಯತ್ವಾದಿ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಆದಿ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ನಿರ್ವಹನಾಗಿಯೂ, ಉಪೇಯದಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರಶಬ್ದವು ಲಕ್ಷೀ ಮತ್ತು ತತ್ವತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈಶ್ವರ ಶಬ್ದವು ವ್ಯಾಸಜ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ದ್ವಿನಿಷ್ಠ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಪಾಯೋಪೇಯತ್ವಗಳು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಉಂಟು ಅಂದರ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಯುಷ್ಯಾಮಿ ಎಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವೂ, ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿ ಸಂಬಂಧಿತ್ವವೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣರಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಈಶ್ವರನ ಈ ಉಪಾಯತ್ವವು ಅದ್ವಾರಕ, ಸದ್ವಾರಕಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಮವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಇವ್ವೀಶ್ವರನುಡೈಯ ಉಪಾಯತ್ವಮ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಈ ಈಶ್ವರನ ಉಪಾಯತ್ವವು ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನ ನಿವೇಶದಿಂದ.

ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನು ಅಂಗಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನಂತರ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ವನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ ಕೊಡುವ ಫಲವನ್ನು ಈಶ್ವರನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದ ನಂತರ, ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡದೇನೆ, ಆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೆಂಬ ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ “ತಮ್ಮೇವೋ ಪಾಯ ಭೂತೋಮೇಭವ” ಎಂಬ ಭರ ಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ, ನಿವೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಮದ್ವಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, “ಉಪಾಯಾಂತರಸ್ಥಾನಲ್ಲಿ ನಿವೇಶಿಕೃತ್ಯಯವುದು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಎನ್ ತಲೈಯಿಲ್ ಉಪಾಯಾಂತರತ್ವೈಚ್ಛಮತ್ತಾದೇ, ಅವತ್ತೈಚ್ಛ ಮಂದಾಲ ಮೇಲ್ವವರು ಮಭಿಮತ ಮೆಲ್ಲಂತರುಹೈ ಸಮರ್ಥ ಕಾರಣಿಕನಾನ ಉನಕ್ಕೇ ಭರಮಾಹ ಎರಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳವೇಣು ಮೆನ್ನೈ, ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ತಾನೇ ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನ ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪರವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪ್ರಾರ್ಥ ನೆಯು “ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನ ನಿವೇಶ” ಪದದಿಂದ ವಿವಕ್ಷಿತ “ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನ ನಿವೇಶತ್ತಾಲೇ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕರಣೇ ತ್ವತಿಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶರಣ್ಯನಲ್ಲಿ ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶರಣಾಗತಿಯು ವಿವಕ್ಷಿತ. “ತಮ್ಮೇವ” ಎಂಬುದು ವಿವಕಾರವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭರಾನ್ವಯವು ಇಲ್ಲದೆ. ಉಪಾಯಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಏನ್ನನ್ನೂ ಸೇರಿಸದೆ, ಸಮರ್ಥಕಾರಣಿಕನಾದ ನೀನೇ ನನ್ನ ರಕ್ಷಣಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿರ್ಭರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಫಲ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಕಾರವು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ದಯನೀಯನಾದ ಅಕಿಂಚ ನನ ಪ್ರಾರ್ಥನಾನುಸಾರವಾಗಿ ಶರಣ್ಯನು ಅವನ ಸರ್ವಭರಗಳನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕನಾಗುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಹೃದಯ. ಹೀಗೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಉಪಾಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಪನ್ನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಉಪಾಯತ್ವವು ನಿರಪೇಕ್ಷರಕ್ಷಕ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಭಗವಂತನೇ ಉಪಾಯವೆಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಇದೇ ಅರ್ಥವೇ ವಿನಹ, ಪ್ರಪನ್ನನು ಯಾವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡದೇ ಭಗವಂತನೇ ಉಪಾಯವಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ.

ಅನಂತರ ಭಕ್ತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನ ಉಪಾಯತ್ವವು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಅಧಿಕಾರಿಕ್ಕುಂ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮುಟ್ಟಿ ಅಧಿಕಾರಿ-ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನು, ಭಕ್ತನು ಎಂದರ್ಥ. ಇವನಿಗೆ ಕರ್ಮಯೋಗಾರಂಭದಿಂದ ಉಪಾಸನೆಯು ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವ ಪರ್ಯಂತ ಮಧ್ಯೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತಾಶಕ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇಪ್ರಪತ್ತಿವಶೀಕೃತನಾನ ಈಶ್ವರನು- ದುಷ್ಕರ ಕರ್ಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಆಯಾಂಕ ಕರ್ಮಸಾಧ್ಯನಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನಾನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದ ವಶೀಕೃತನಾದ ಈಶ್ವರನು ಪುರುಂದು ನಿನ್ರು ಆಯಾಯಾ ಕರ್ಮಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಆ ದುಷ್ಕರ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪಾಪನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಸತ್ಪೋನ್ನೇಷವನ್ನೂ ಅದಿ ಪದದಿಂದ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಉಂಟು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಈ ಉಪಾಸನೆಯು ಸಿದ್ಧಿಸಲು ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ, ಆ ಉಪಾಸನಾತ್ಮಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಉಪಾಸನೆಯು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರ್ಯಂತ ವಾದ ಭಗವದನುಭವವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ.

ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನಿಗೂ, ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಶೀಕೃತನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಭಕ್ತಿಯೋಗ ದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಕರವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಭರವನ್ನು ತಾನೇ ಮುಸಿಕೊಂಡು ಉಪಾಯಭೂತನಾಗು ತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟೋಪಾಯತ್ವವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭೇದ ಅಪ್ಪೇ, ಇದರಿಂದ ಅಂಗವಾಗಿಯಾದರೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಮುಕ್ತಿಯು ಲಭಿಸಲಾರದು. “ತಮ್ಮೇವ ಚಾದ್ಯಂ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಯತಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಃ ಪ್ರಸೃತಾ ಪುರಾಣೇ, ಸ್ವನೇಕಾಂತಚ್ಛರಣಗತಿರೇವ” ಎಂಬ ಗೀತ್ಯೆ ತದನುಸಾರವಾದ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸರ್ವ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಅವಶ್ಯವೆಂದು, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಾಯವು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು ಎಂದು ಅನುಗ್ರ ಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು,

ಕರ್ಮಯೋಗಮ್

ಅಜ್ಞ ಕರ್ಮಯೋಗಮಾವದು ?-ಶಾಸ್ತ್ರಶಾಲೆ ಜೀವ ಪರಮಾತ್ಮಯಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಂ ಪಿರ ನ್ನಾಲ್, ತನಕ್ಕು ಶಕ್ತಿಜ್ಞಾನಂ ಫಲಸಜ್ಜಾದಿ ರಹಿತಜ್ಞಾನ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಜ್ಞಾನೋಡುಮ್ ನಿತ್ಯನೈ ಮಿತ್ತಿಕಜ್ಞಾನೋಡುಮ್ ಕೊಡ ಸನಿಯಮಮಾದ ಪರಿಗ್ರಹಿತಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್ ಕರ್ಮವಿಶೇಷಮ್. ಅ(ಇ)ದಿಲ್ ಅವಾನ್ತರಭೇದಜ್ಞಂ (೧) "ದೈವಮೇವಾಪರೇ ಯಜ್ಞಂ" ಎನ್ನು ತುಡಜ್ಞ ಕೊಲ್ಲಪ್ಪಟ್ಟ ದೇವಾರ್ಜನ ತಪಸ್ತೀರ್ಥದಾನ ಯಜ್ಞಾದಿಹಳ್.

ಏಕದಶಿಗಳು, "ಲಕ್ಷ್ಮೀ ತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ಯಧ್ಯಾಯಗಳ್" "ಉಪಾಯೋಗೇ ಚ ಚತ್ವಾರಿ" ಎಂದು ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗವೆಂದು ನಾಲ್ಕುಯೋಗಗಳೂ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ, "ಚತುರ್ಥೋಽಯಮುಪಾಯಸ್ತೇ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ತೀವ್ರಫಲಪ್ರವಃ" ಎಂದು ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಉಪಾಯ ವೆಂದೂ, "ಪೂರ್ವೇತ್ರಯ ಉಪಾಯಾಸ್ತೇ" ಎಂದೂ ಮೊದಲನೆಯೂ ಉಪಾಯಗಳೆಂದೂ ವಿಶೇಷ ವಚನ ಗಳಿವೆ. ಅದರಿಂದ ಕರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಯೋಗಗಳು ನಾಲ್ಕು ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳು, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ ಯೋಗಗಳೇ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಂಗಗಳೆಂದು ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಯೋಗಗಳು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ "ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಯೋಗಾಧಿಗಮೇನ ದೇವಂ ಮುಕ್ತಾಧೀರೋ ಹರ್ಷ ಶೋಕಾಜಹಾತಿ"-ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತ. ದೇವಂ ಮುಕ್ತೇತಿ ವಿಧೇಯಮಾನ ಪರವಿದ್ಯಾಂಗತಯಾ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಯೋಗಾಧಿಗಮೇನೇತಿ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನಮಸಿ ವಿಧಾಯ (ರಾಮಾನುಜ ಭಾಷ್ಯ. ಗೀತೆ ವಿನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಅವತಾರಿಕೆ) ಅದಾಗಿ ಪರವಿದ್ಯೆಯಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಜೀವಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನ-ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಸಾಧ್ಯ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ. ಜ್ಞಾನ ಯೋಗ ಶಬ್ದತ ಕರ್ಮಯೋಗವೂ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನಕ್ಕೆ ಸಾಧನವೆಂಬುದೂ ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತ. ಅದರಿಂದ ಪರಂಪರೋಪಾಯಗಳನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾ ದುಪಾಯದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ, "ಉಪಾಯಾಸ್ತೇಚತ್ವಾರಿಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರಗಳ ವಚನಗಳು ಹೊರಟಿವೆ ಎಂಬುದೇ ನಿರ್ಣಿತ. ಜೀವ ಸ್ವರೂಪ ಯಾರ್ಥಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಹೊಂದಿದ ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಯೋಗ ಗಳೇ ಈಶ್ವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಪರಂಪರಾಸಾಧನಗಳೇ ವಿನಹ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧನ ವಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಪಾದಕಗಳು ಎಂಬ ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು "ಅಂಗು ಕರ್ಮಯೋಗಮಾವದು" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಯೋಗಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ಮಯೋಗ ಸ್ವರೂಪ

ಅಂಗುಕರ್ಮಯೋಗಮಾವುದು ಇತ್ಯಾದಿ. ಅಂಗು-ಉಪಾಸಕನಿಗೆ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಿತ ಗಳಾದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ, ಎಂದರ್ಥ. ಕರ್ಮಯೋಗವು ಯಾವುದೆಂದರೆ.- ಜೀವನ ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ ಯಾರ್ಥಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮೊದಲು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಾ ನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಸಂಗರ್ತ್ಯತ್ವಾದಿ ತ್ಯಾಗಗಳು ಅವಶ್ಯ. ಜೀವನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತನು-ದಾಸಭೂತನು. ಈ ಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿ ತಾನು ಮಾಡುವ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ಮಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳು ಸಾತ್ವಿಕ ತ್ಯಾಗ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಭಗವದರಾಧನ ರೂಪಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಜೀವ ಪರಮಾತ್ಮ ಯಾರ್ಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವು ಅವಶ್ಯಕ. ಈ ಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾದರೆ, ತನಗೆ ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯಗಳಾದ ಫಲಸಂಗಾಡಿ ರಹಿತಗಳಾದ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳೊಡನೆಯೂ ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳೊಡನೆಯೂ ಸನಿಯಮವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಕರ್ಮವಿಶೇಷವು, ಕರ್ಮಯೋಗವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದಿಲ್ ಅವಾಂತರ ಭೇದಂಗಳಿತ್ಯಾದಿ ಆ ಕರ್ಮ

ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದತ್ತಾಲೇ ಪ್ರಪತ್ತಿ ತಾನೇ, ಭಕ್ತಿಯೈಯಿಡೈಯಿಟ್ಟು ಮಿಡೈಯಿಡಾದೇಯುಮ್, ನೋಕ್ಷಹೇತುವಾನಾರ್ಪೋಲೇ. ಇಕ್ಕರ್ಮಯೋಗಮ್, ಜ್ಞಾನಯೋಗತ್ತ್ವಯಿಡೈಯಿಟ್ಟು ಮಿಡೈಯಿಡಾದೇಯುಮ್ ಸಪರಿಕರಮಾನ ಯೋಗತ್ತ್ವ ಕೊಂಡು ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಸಾಧನಮಾಮ್.

ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅವಂತರ ಭೇದಗಳು, (1) ದೈವಮೇವಾವರೇ ಯಜ್ಞಂ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ದೇವಾರ್ಚನ ಕರ್ಮದಾನ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳು. "ಕರ್ಮಯೋಗಸು ಪ್ರತ್ಯರ್ಥ ದಾನ ಯಜ್ಞಾದಿ ನೇವನಮ್" ಎಂಬ ಗೀತಾರ್ಥಂ ಗ್ರಹ ಶೋಕದ ಪ್ರಕಾರ, ತಪಸ್ಸು-ಚಂದ್ರಾಯಣ ವ್ರತ, ತೀರ್ಥ-ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ, ದಾನ, ಯಾಗಗಳು ಕರ್ಮಯೋಗದ ಭೇದಗಳು.

ಅನಂತರ ಕರ್ಮಯೋಗದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದತ್ತಾಲೇ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ಸಂಕೇತನೇಂಬ ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದದಿಂದಲೂ, ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ಅಕೇತನೇಂಬ ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದದಿಂದಲೂ ಪ್ರಪತ್ತಿತಾನೇ ಒಂದೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಭಕ್ತಿಯೈಯಿಡೈಯಿಟ್ಟುಂ ಸಂಕೇತನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಧಾರಾ, ಇಡೈಯಿಡಾದೇಯುಮ್-ಅಕೇತನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ದ್ವಾರವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಗೊಳಿಸಿ ನೋಕ್ಷ ರೂಪ ಫಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವಂತೆ, ಈ ಕರ್ಮಯೋಗವು ಜ್ಞಾನಯೋಗ ತ್ತ್ವಯಿಡೈಯಿಟ್ಟುಮ್-ದುಷ್ಕರವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದವನು ಜ್ಞಾನ ಯೋಗ ಧಾರಾ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಡೈಯಿಡಾದೇಯುಮ್-ಶಿಷ್ಯ ತಯಾ ವ್ಯಪ ದೇಶ್ಯನಾಗಿಯೂ ನಿಷ್ಪ್ರಮಾದಹುಕರೋಪಾಯಾಭಿಲಾಷಿಯೂ ಆದವನು ಕರ್ಮಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನ ದಶೆಯಲ್ಲೇ ಜ್ಞಾನಯೋಗವೂ ತಾನುಭಗವಚ್ಛೇಷಭೂತನು-ದಾಸಭೂತನು ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವು ಸಂಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿ ಬರುವುದರಿಂದ ಈ ಜ್ಞಾನ ಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸದೇನೆ, ಸಪರಿಕರಮಾನ ಯೋಗತ್ತ್ವ ಕೊಂಡು-ಯಮು ನಿಯಮಾದಿ ಪರಿಕರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಸಾಧನವಾದ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿನಿರೋಧನ ರೂಪ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಸಾಧನಮಾಮ್-ಜಿ ವಾತ್ಸ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗ ತ್ತದೆ ತಥಾಚ, ಒಂದೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ನೇಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ದ್ವಾರವಾಗಿಯೂ, ದ್ವಾರವಿಲ್ಲದೆಯೂ, ಸಂಕೇತನಾಕೇತನ ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದದಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನವಾಗ ತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಕರ್ಮಯೋಗವು, ಶಿಷ್ಯತಯಾ ವ್ಯಪದೇಶ್ಯನೂ ಶಕ್ತನೂ ಆದ ಅಧಿಕಾರಿ, ಅಶಕ್ತಾಧಿಕಾರಿ ಭೇದದಿಂದ ಜ್ಞಾನಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನವಿಲ್ಲದೆಯೂ, ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿಯೂ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಶಿಷ್ಯತಯಾ ವ್ಯಪದೇಶ್ಯನೂ ಆದವನು, ಕರ್ಮಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸದೇನೆ, ಜ್ಞಾನ ಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಹೋಗಬಾರದು. ಇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಜ್ಞಾನ ಯೋಗಾಧೀನಿಯಿಲ್ಲದವನೂ, ಕರ್ಮ ಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸದೇನೆ ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅನುಷ್ಠಿಸಿ, ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು, ಕರ್ಮಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನ ವಿಲ್ಲದರಿಂದ ಮೃದಿತಾಂತಃ ಕಷಾಯನಾಗದೆ ಅಂದರೆ ಚಿತ್ತಕಾಲುಷ್ಯ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದದೆ, ಅತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ನಷ್ಟನಾಗುತ್ತಾನೆ ಅವಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಷ್ಯತಯಾ ವ್ಯಪದೇಶ್ಯನೂ ಕರ್ಮಯೋಗವನ್ನು ಅನು ಷ್ಠಿಸಿಯೇ, ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಯೋಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ತಾವೈರ್ಮ.

1) ದೈವಮೇವಾವರೇ ಯಜ್ಞಂ ಯೋಗಿಣಃ ಪಠ್ಯತಾಸತೇ |

ಬ್ರಹ್ಮಾಗ್ನಾವರೇ ಯಜ್ಞಂ ಯಜ್ಞೇನ್ನೋಪ ಜುಹ್ವತಿ ||

ಭ. ಗತ (4-25)

ಕೆಲವು ಯೋಗಿಗಳು ಭಗವದಾರಾಧನ ರೂಪವಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮ ರೂಪವಾದ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುತ್ತಾರೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾಗ್ನಿ-ಬ್ರಹ್ಮರೂಪವಾದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ, ಯಜ್ಞಂ ಹೋಮ ರೂಪವಾದ ಯಾಗ ವನ್ನು, ಯಜ್ಞೇನ್ನವಹತಿಷ್ಯು, ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾದ ಯಜ್ಞ ಸಾಧನಗಳಿಂದ, ಉಪಜುಹ್ವತಿ-ಹೋಮ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದರ್ಥ. "ಬ್ರಹ್ಮಾ ಪೋ ಬ್ರಹ್ಮತಮಿ" ಎಂಬ ಖ್ಯಾಯದಿಂದ, ಯಾಗ ಹೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವರೂ ಬ್ರಹ್ಮಮಯವೆಂಬ ನಿಷ್ಕಯನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಾರೆಂದರ್ಥ.

ಜ್ಞಾನಯೋಗನು.

ಜ್ಞಾನಯೋಗಮಾವದು?—ಕರ್ಮಯೋಗತ್ತಾಲ್ ಅನ್ತಃಕರಣ ಜಯಮ್ಪಿರನ್ನವನುಕ್ಕು, ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿ ವಿಲಕ್ಷಣಮಾಯಾ, ಈಶ್ವರನೈವತ್ವ ಅಭೇಯತ್ವ, ನಿಭೇಯತ್ವ ಶೇಷತ್ವಜ್ಞಾಲೇ ಶರೀರತಯಾ ಪ್ರಕಾರಮಾನತಃ ಸ್ವರೂಪತ್ವ ನಿರಂತರ ಚಿಂತನಮ್ ಪಣ್ಣುಹೈ

ಇಕ್ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಜ್ಞಾಲೇ ಯೋಗಮುಖತ್ತಾಲೇ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನಂ ಪಿರನ್ನಾಲ್, ನೈಷಯಿಕ ಸುಖನೈವತ್ವಸ್ವಾನುವಮಾನ ಆತ್ಮಾನುಭವ ಸುಖಮಾಹಿರ ಆಕರ್ಷಕತ್ತಿಲ್ ಅಹವಪಟ್ಟಿಲ್ ನಾಹಿಲ್ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥಮಾನ ಭಗವದನುಭವತ್ತುಕ್ಕು ಉಪಾಯಮಾನ ಭಕ್ತಿಯೋಗತ್ತಿಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಯುಮ್ ಪೋದು. ಉಳ್ಳಿರುಕ್ಕಿರ ರತ್ನಂ ಕಾಣ್ವುಕ್ಕು ಕ್ಕಿಚ್ಚಿರೈಕ್ಕುಣ್ಣಾರ್ ಪೋಲೇ, ಅನ್ತರ್ರಾಮಿಯೈ ಪ್ಪಾರ್ಪಮ್ ಪೋದೈಕ್ಕು ಅವನುಡೈಯ ಶರೀರಭೂತನಾನ ಜೀವಾತ್ಮಾನಿನುಡೈಯದರ್ಶನಮ್ ಉಪ ಯುಕ್ತಮಾಯ್ ಕೊಣ್ಣು ಭಕ್ತಿಯೋಗತ್ತುಕ್ಕು ಅಧಿಕಾರಕೋಟಿಯಲೇ ಏರಿಟ್ಟುಕ್ಕಿಡಕ್ಕುಮ್

ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಸ್ವರೂಪ

ಜ್ಞಾನ ಯೋಗಮಾವದು - ಜ್ಞಾನಯೋಗವು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಕರ್ಮಯೋಗದಿಂದ ಅಂತಃಕರಣ ಜಯವು ಉಂಟಾದವನಿಗೆ, (ಇದರಿಂದ ಕರ್ಮಯೋಗವು ಆತ್ಮಾವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ), ಪ್ರಕೃತಿಪರಿಣಾಮವಾದ ದೇಹ ಕ್ಷೇತಲೂ ಬೇರೆಯಾದವನೂ (ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ) ಅಭೇಯತ್ವ-ಈಶ್ವರನಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ, ವಿಭೇ ಯತ್ವ ಅವನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಶೇಷತ್ವ-ಅವನೇ ಅಧೀನನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕಾರಣ, ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಶರೀರ ಭೂ ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾರನಾದ (ಇದರಿಂದ ಈಶ್ವರನಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ಸ್ವತಂತ್ರನು ಎಂಬ ಭ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಎಂದರ್ಥ) ತನ್ ಸ್ವರೂಪತ್ವ ಜೀವಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಂದರೆ ನಿತ್ಯತ್ವ ಜ್ಞಾನತ್ವ, ಆನಂದತ್ವ, ಆಣುತ್ವ, ಅಮಲತ್ವ, ಅಹಂತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಎಂದರ್ಥ, ನಿರಂತರ ಚಿಂತನಂ ಪಣ್ಣುಹೈ-ಎಡ್ಬಿಡದೆ ಧೃತಿವ್ರ ಮಾಡುವುದು ಜ್ಞಾನಯೋಗ

ಏಕದೇಶಿಗಳು ಕೆಮ್ಮ ಆರ್ಥಪಂಚಕ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ, ಜ್ಞಾನಯೋಗವೆಂಬುದು “ಹೃದಯ ಕಮಲಾದಿತ್ಯ ಮಂಡೆ ಲಾದಿ ಸ್ಥಾನ ಶಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ನೆನ್ನಿಗಿತನಾದ, ಭಗವಂತನನ್ನು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಭೂಷಣ ಮಹಿಷಿ-ವಿಕಿಷ್ಟನಾಗಿ ಅನಕ ರತ ಭಾವನೇ ಮಾಡುವುದೆಂದು” ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಇದು ನರಿಯಲ್ಲ ಜೀವಾತ್ಮ ತತ್ವಯಾಥಾತ್ಮ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಚಿಂತೆ ನೆಯು ಜ್ಞಾನಯೋಗವೆಂಬುದು ಗೀತಾಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಭಗವಚ್ಚಿಂತನವು ಜ್ಞಾನಯೋಗವೆಂಬುದು ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಾಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ “ತಾನಿಶರ್ವಾಣಿ ಸಂಯಮ್ಯುಗ್ಮುಕ್ತ ಅಶೇತಮತ್ತರಃ” (ಗೀತೆ 2-61) ಎಂಬ ಗೀತೆಯ-ಪ್ರಕಾರ. ಶುಭಾಶಯ ಬೂತನಾಣಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಡಗೀಕು ಎಂಗು ಕರ್ಮಯೋಗನ

ಭಕ್ತಿಯೋಗಮ್

ಭಕ್ತಿಯೋಗಮಾವದು ? ಅನನ್ಯನಿಷ್ಠನಾಯ್, ಅನನ್ಯಾಧೀನನಾಯ್, ಅನನ್ಯಶೇಷಭೂತನಾನ ಭಗವಾನ್ಮುಡೈಯ ಸ್ವರೂಪಾದಿಹಳ್ಳಿ ವಿಷಯಮಾಹ ಪುಡೈತ್ತಾಯ್, ನಿರತಿಶಯ ಪ್ರೀತಿರೂಪಮಾನ ಧ್ಯಾನವಿಶೇಷಮ್. ಅದುತಾನ್ ತೈಲಧಾರೈಯೈಪ್ಪೋಲೇ ನಿರಂತರಮಾನ ಸ್ತುತಿ ರೂಪಮಾಯ್, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ತುಲ್ಯಮಾನ ವೈಶ್ಯದೈತ್ಯೈ ಯುಡೈತ್ತಾಯ್ ಪರಮಪದತ್ತುಕ್ಕು ಪ್ರಯಾಣಮ್ ಪಣ್ಣುಮ್ ದಿವಸ ಮರುದಿಯಾಹ ನಾಳ್ ತೋರುಮ್ ಅನುಷ್ಠಿಕ್ಕ ವಳರ್ನ್ನು ವರುವದಾಯ್ ಅನ್ನಿಮಪ್ರತ್ಯ ಯಾವಯಾನ ಜ್ಞಾನಸಂತತಿ ವಿಶೇಷಮ್.

ಮಾಡುವ, ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಕೃತ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿ, “ಯಂಬಾಪ್ಪಾ ಚಾಪರಂಬಾಭಂ ಮನ್ಯತೇ ನಾಧಿಕಂ ತತ್ಕು” ಇತ್ಯಾದಿ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ (6- 2) ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಆತ್ಮಾನುಭವ ಸುಖಕ್ಕೆ ಮೇಲಾದ ಸುಖವಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ವೆಂದು ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸು ಎಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆ ರೀತಿಯಾದ ಆತ್ಮಾನುಭವ ಸುಖಮಾನ ಆಕರ್ಷ ಕತ್ತಿಲ್- ಆತ್ಮಾನುಭವ ಸುಖರೂಪವಾದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಹಪ್ಪಟ್ಟಿಲನಾಹಿಲ್- ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವ ಧೀರನು ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥಮಾನ ಭಗವದನು ಭವತ್ತುಕ್ಕು-ಆ ಆತ್ಮಾನುಭವ ಸುಖಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಭಗವದನುಭವಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗತ್ತಿಲೇ-ಇಲ್ಲಿಯುಮ್ ಪೋದು-ಭಕ್ತಿಯೋಗ ವನ್ನು ಮಾಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗುವಾಗ ಉಳ್ಳಿರುಕ್ಕಿರತತ್ತ್ವಂ ಕಾಣ್ತೈಕ್ಕು-ಇತ್ಯಾದಿ ಒಳಗ ಒಬ್ಬನು ಅಮೂಲ್ಯ ವಾದ ರತ್ನವನ್ನು ಒಂದು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ತನ್ನ ಮಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದು ಅದು ಕಳೆದುಹೋದಾಗ ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಅದರೊಳಗೆ ಇರುವ ರತ್ನವನ್ನು ನೋಡಲು ಅಧಿ ಕಾರಿಯಾಗಿ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ವಸ್ತ್ರವು ರತ್ನದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಜೀವಾತ್ಮಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನೋಡುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ, (ಜೀವಾತ್ಮಾ ವಸ್ತ್ರಸ್ಥಾನೀಯನು, ಅಂತ ರ್ಯಾಮಿಯು ರತ್ನ ಸ್ಥಾನೀಯನು) ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶರೀರ ಭೂತನಾದ ಜೀವಾತ್ಮದರ್ಶನವು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗತ್ತುಕ್ಕು ಅಧಿಕಾರಕೋಟಿಯಲೇ ಏರಿಟ್ಟುಕ್ಕಿಡಕ್ಕುಮ್- ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿ ಸುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಲ್ಲದೇ, ಜೀವಾತ್ಮಾಂತ ರ್ಯಾಮಿತತ್ವವೂ ಧೈಯವಾ ದ್ದರಿಂದ ಅನ್ಯನಾದ ಜೀವಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವು ಅನ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ವಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂಬ ಜೋಡ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ “ಆತ್ಮೇತೂಪ ಗಚ್ಛಂತಿಗ್ರಾಹಯಂತಿಚ” ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ “ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ” “ಮತ್ಪ್ರಕಾರಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ”ಎಂದು ಉಪಾಸನೆ.

ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಸ್ವರೂಪ

ಭಕ್ತಿಯೋಗಮಾವದು-ಇತ್ಯಾದಿ, ಅನನ್ಯನಿಷ್ಠನಾಗಿ, ಅನನ್ಯಾಧೀನನಾಗಿ ಅನನ್ಯಶೇಷ ಭೂತನಾಗಿರುವ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪಾದಿಗಳನ್ನು (ಆದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹಾದಿ ಸಂಗ್ರಹ) ವಿಷಯವಾಗಿ ಉಳ್ಳದಾಗಿ ಅಂದರೆ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ ಗುಣ ವಿಭವಾದಿಗಳ ವಿಷಯವಾದ ನಿರತಿಶಯ ಪ್ರೀತಿ ರೂಪವಾದ ಧ್ಯಾನ ವಿಶೇಷ. ಈ ಧ್ಯಾನ ವಿಶೇಷವು ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅದುದಾನ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅದಾಗಿ ತೈಲ ಧಾರೆಯು ಸುರಿಯುವಾಗ, ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಬೊಟ್ಟು ಬೊಟ್ಟಾಗಿ ಬೀಳದೇ ಹೇಗೆ ಒಂದೇ ಕಂಬಿಯ ಹಾಗೆ ಬೀಳು ತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನ ವಿಶೇಷವು ನಿರಂತರವಾದ (ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ವಿಚ್ಛೇದನವಿಲ್ಲದೆ ಅವಿ ಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಎಂದರ್ಥ) ಸ್ತುತಿರೂಪಮಾಯ್-ಸ್ತುತರೂಪವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ತುಲ್ಯಮಾನ ವೈಶ್ಯದೈತ್ಯೈ ಯುಡೈತ್ತಾಯ್-ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ವಿಶದವಾದ ಸ್ಮರಣ ಸಂತತಿ ರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉಮಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾರೀಚನು

ವೃಕ್ಷೇ ವೃಕ್ಷೇ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಚೀರ ಕೃಷ್ಣಾಜಿಹ್ವಂಜರಮ್
ಗೃಹೀತ ಧನುಷಂರಮಂ ಪಾಶಪಶ್ವಮಿವಂತ ಕಮಃ ||

ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಚೀರ ಕೃಷ್ಣಾಜಿಹ್ವಂಜರಮ್ ಉಚ್ಚೈಶ್ಚ ಯಮನಪಾಶದಂತೆ ಧನುಷ್ಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ರಮನನ್ನು ಮಾಸಕವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಇದು ಭಯದಿಂದ ಸವದಾ ರುವ ಸ್ವರೂಪವಾದುದು ತಿದ್ದಿ ಮಾರಿಚನಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಮಾನವಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ ಗುಣವಿಭವೈಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ ಶ್ರವಣದಿಂದ ತಿಳಿದು ಮನನ ಮಾಡಿ ಅದರಿಂದ ಯೋಗ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಸ್ಮೃತಿ ಸಂತತಿ ವಿಶೇಷವು ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಭಾವನಾ ಪ್ರಕರ್ಷದಿಂದ ವಿಶದ, ವಿಶದತರ, ವಿಶದತಮವಾದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಮಾನಾಕಾರವಾದ ಮಾನಸಾನುಭವವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಇದು ಪರಮಪದತ್ವಕ್ಕು ಪ್ರಯಾಣಮ್ ಪಣ್ಣಮ್ ದಿವಸಮರುದಿಯಾದ ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ದಿವಸದ ಆರುದಿ-ಪರ್ಮಂತ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಬರತಕ್ಕದ್ದಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ವಳರೊನ್ನು ವರುವದಾಯ್-ಉತ್ತರೋತ್ತರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪೂರ್ವದಿನಾವೇಕ್ಷಯು ಅಧಿಕ ಕಾಲಾನುವೃತ್ತ ವಾಗಿಯೂ, ವೈಶದ್ಯಾತಿಶಯವನ್ನುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ ಅಂತಿಮ ಪ್ರತ್ಯಯಾನಧಿಯಾನ-ಚರಮ ಶರೀರ ಪಿಯೋಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರವು ನಿಂತುಹೋಗಿ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರವೂ ನಿಂತು ಹೋಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಅಂತಿಮ ಪ್ರತ್ಯಯ-ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಉಳ್ಳದಾಗಿರುವ ಜ್ಞಾನ ಸಂತತಿ ವಿಶೇಷ - ಪ್ರೀತಿ ರೂಪ ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ರೂಪ ಜ್ಞಾನ ಸಂತತಿ ತಥಾಚ ಶ್ರುತಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಭಕ್ತಿರೂಪೋಪಾಯವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ಮೃತಿ ಸಂತತಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಬಿಳಿಸುವ ಪರ್ಮಂತ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅಭ್ಯಾಸ-ಆವೃತ್ತಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ದಿನ ದಿನಕ್ಕೂ ಬಿಳಿಯುತ್ತಾ, ಅಂತಿಮ ಶರೀರಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಅಂದರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಉಪರತವಾಗಿ, ಆ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಾಣವಾಯವಿನೊಡನೆ ಜೀವನಲ್ಲಿ ಸೇರುವ - ಉಪರತವಾಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಭಗವತ್ ಸ್ಮೃತಿ ಸರ್ಮಂತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಸಂತತಿ ವಿಶೇಷ. "ಸಖಲೈವಂ ವರ್ತಯನ್ ಯಾವದಾಯುಷಂ", "ಆಪ್ರಯಾಣಾತ್ ತತ್ರಾಪಿ ಹಿದೃಷ್ಟಂ" ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ಸೂತ್ರ ಗಳು ಅಂತಿಮ ಶರೀರಾವಸಾನ ಪರ್ಮಂತ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಉಪಾಯ ವಿಧಾಯಕ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲ, ತಮೇವ ವಿದಿತ್ವಾ, ತಮೇವಂವಿದ್ವಾನ್, ಧ್ಯಾಯೀತ, ಉವಾಸೀತ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಬ್ದಗಳು ಶ್ರುತಗಳಾದರೂ, "ಧೃವಾಸ್ಮೃತಿಃ", "ಸ್ಮೃತಿಲಂಭೇ ಸರ್ವಗ್ರಂದೀನಾಂ ವಿಪ್ರವೋಕ್ಷಃ", ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ವಿಧಿ ವಚನಗಳಿಂದ, ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ, ವೇದನವು ಸ್ಮೃತ್ಯಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನ ಸಂತತಿ ವೀಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯವಸಾನ ಹೊಂದುತ್ತದೆಯೆಂಬುದಾಗಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಅದು "ಯವೇವೈಷ ವೈಣುತೇಕೇನ ಲಭ್ಯಃ"-ಪ್ರಿಯಂವು ನಿವಹಿಸರಣೀಯೋ ಭವತಿ, "ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿ ತದ್ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ, ಪ್ರೀತಿ ರೂಪಾಪನ್ನವೆಂದೂ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, "ಪ್ರೀತಿರೂಪ ಮನು ಧ್ಯಾನಂ ಭಕ್ತಿರಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ", ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಭಕ್ತಿರೂಪಾಪನ್ನವೆಂದು ನಿಗಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ

ವೇದನಂ ಧ್ಯಾನ ವಿಶ್ರಾಂತಂ, ತದ್ವಿಶ್ರಾಂತಂ ಧೃವಾಸ್ಮೃತೌ |
ಸಾಚದೃಷ್ಟಿತ್ವಮಭ್ಯೇತಿ ದೃಷ್ಟಿರ್ಭಕ್ತಿತ್ವ ಮೃಚ್ಛತಿ ||

ಎಂಬ ಕಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ ವಿಭವಾದಿ ವೇದನವು ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಪರ್ಮವಸಾನ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಆ ಧ್ಯಾನವು ನಿರಂತರ ಸ್ಮೃತಿ ರೂಪವಾದದ್ದು. ಆ ನಿರಂತರ ಸ್ಮೃತಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ತುಲ್ಯವು ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿರೂಪಾಪನ್ನ ಜ್ಞಾನವು.

ಭಕ್ತಿಯೋಗೇ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಾಣಾಂ ಉಪಕಾರಪ್ರಕಾರಃ

ಇದುಕ್ಕು ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಜ್ಞಂ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸಹೇತುವಾನ ಸತ್ವವಿವೃದ್ಧಿಕ್ಕುಕ್ಕಳಿಯಾನ, ರಜಸ್ಸು ಸ್ಪುಕ್ಕಳುಕ್ಕು ಮೂಲಮಾನ, ಪಾಪಜ್ಞಿಕ್ಕುಕ್ಕುಗ್ಗಿತ್ತುಕ್ಕೊಣ್ಣು, ಇತಿಕರ್ತವ್ಯತ್ವಯಾ ಯಿರುಕ್ಕುಕ್ಕುಕ್ಕು

ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳು ಅಂಗಗಳೆಂದು ಇದುಕ್ಕು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳಿಂದಾಂಭಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ನೆಲೆಸಿದ ಮೇಲೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳ ಅಂಗವಾಗಿ ಇದೆಯೇ ಎಂಬುದು ಶಂಕೆ. ಇದೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರ ಉಪಾಯ ವಿರೋಧಿ ಪಾಪ ವಿರೋಧಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದ ಕಳೆದರೂ, ಭಕ್ತಿಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಸಂಸಾರದನೀಯವಾದ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ರಜೋಗುಣತಮೋಗುಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಪಾಪ ವಿರೋಧಿಗಾಗಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಕಳೆಯ ಬೇಕು. ಅದು ಕಳೆದರೆ ಸತ್ಯಗ ಣವು ಹೆಚ್ಚಿ "ಸತ್ಯಾತ್ ಸಂಪನ್ನಃ ಜ್ಞಾನಮ್" ಎಂಬಂತೆ ಜ್ಞಾನವು ದಿನೇ ದಿನೇ ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ ಇದುಕ್ಕು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳ ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳು ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸ ಹೇತುವಾದ ಸತ್ವವಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಳೆಯಿ ವ್ರತಿ ಬುಧಕವಾದ ರಜೋಗುಣ ತಮೋಗುಣಗಳಿಗೆ ಮೂಲವಾದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಇತಿಕರ್ತ ವ್ಯಯಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್-ಅಂಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ

ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕೇ, ಕರ್ಮಯೋಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಯಾವುದಾ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮವನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕ ತ್ಯಾಗ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದೇ ಎಂಬುದು ಅಧಿಕವಾದ ಆಶಂಕೆ. ಸಮಾಧಾನವೇನೆಂದರೆ - ಕರ್ಮ ಯೋಗ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕಗಳೊಡನೆ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಸ ತ್ಯಾಗ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ವಿಧಿಬಲ ವ್ರತ್ತಿ. ಭಕ್ತಿ ಯೋಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಮಾಡುವ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾರ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸ್ವರೂಪತಃ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬಾರದು. ಸ ತ್ಯಾಗ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿಯೂ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದೆಂದರ್ಥ. ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕಾನುಷ್ಠಾನ ವಿನಿಹ ಬಾಕಿ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದ್ದಾಗ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವತ್ತದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಜ್ಞಾಮ ಮಾಲುಕರಣ ದೀಪಾರ್ಕಿ ನ್ಯಾಪಕ ಭಗವಂತಂತ್ರ ಜಪಧ್ಯಾನಾರ್ಚನ ವೇದಾಂತ ರಹಸ್ಯ ತತ್ವ ಚಿಂತನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ "ಅಭ್ಯಾಸೇಪ್ಯಸಮರ್ಥೋಸಿಮತ್ಕರ್ಮ ಪರಮೋಭವ" ಎಂಬ ಗೀತಾ (12-10) ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ, "ಮಾ ಪರಮೋಭವ" ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ-ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ಭಗವನ್ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ, ವ್ರದಕ್ಷಣೆ ಸ್ತುತಿ ಸ್ವಾರಾದಿಗಳು ಭಕ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಭಕ್ತ್ಯಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯಕವೆಂದು ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿದ್ಯಾನುಪಯುಕ್ತಕಾರೀರ್ಯಾದಿ ಸುಕೃತಗಳ ಅನುವಾದವು ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರು ಭಕ್ತಿಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದುದಲ್ಲ ಹಿಂದೆಯೇ ವಿದ್ಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ ಭಾವಿಯಾ ಆನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಇದ್ದ ಸುಕೃತವು ಇದ್ದರೆ, ಅದರ ವಿಷಯವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊ ಏಕೆಂದರೆ ಭಕ್ತ ಪ್ರಪನ್ನರಿಬ್ಬರೂ ಪರಮೈಕಾಂತಿಗಳು ಅವರುಗಳಿಗೆ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೂ ಯಥಾಧಿಕಾರವೇ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಮಹಾಯಜ್ಞಾದ್ಯನುಷ್ಠಾನಂ ಶಕ್ತಿತಃ ಕ್ರಿಯಾ, ಅಹರಹರನುಷ್ಠಿಯಮಾನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಾನು ಉಪಾಸನರೂಪತತ್ಸಮಾರಾಧನ ಪ್ರೀತಃ", ಎಂದು ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧ ರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವು ಅಂಗವಾಗಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. "ಸರ್ವಕಾರಿತ್ವೇನಚ, ವಿಹಿತತ್ಯಾಚ್ಛ ಶ್ರಮ ಕರ್ಮಾಪಿ, ಅಗ್ರಿಹೋ ಪುತತ್ಯಾರ್ಯಾಯೈವ, ಸರ್ವಾಪೇಕ್ಷಾಚ ಯಜ್ಞಾದಿ ಶ್ರುತೇರಶ್ವಮತ್" ಇತ್ಯಾದಿ ಸೂತ್ರತದ್ಭಾಷ್ಯಗಳಿಂ

ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನೇ *ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂ ಚ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಯಸ್ಸಂಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ* ಎನ್ನಿರಬಡಿಯೇ ಇಳನೆಳ್ಳಾರೈತ್ತೇತ್ತು ಹೈಕ್ಕಿಟ್ಟಿ ವಿರಗಾನ ನ್ಹಯಿಲ್ ಕಾಮನಾ ಭೇದತ್ತಾಲೇ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಹಳುಕ್ಕುಂ ಸಾಧನಮಾನೆನ್ನು ಮಿವ್ವರ್ಥಂ (1) *ಚತುರ್ವಿಧಾ ಭಜನೇ ಮಾಂ* ಎನ್ನು ಶಿಲಾಪಟ್ಟಿದು.

ಜ್ಞಾನೀ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠಃ

ಅನ್ವಿಡತ್ತಿಲ್, (2) *ಶೇಷಾಂ ಜ್ಞಾನೀ ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಃ ಏಕಭಕ್ತಿರ್ದಿಶ್ಯತೇ* ಎನ್ನು ಶಿಲಾಪಟ್ಟಿ ಚಿಲ್ಲಾನ್ ಜ್ಞಾನಿಯನುಡೈಯ ನೇತ್ತತ್ತೈ (3) ಚತುರ್ವಿಧಾ ಮಮಜನಾ ಭಕ್ತಾ ಏವಹಿತೇ ಸ್ತುತಾಃ | ತೇಷಾ ಮೇಕಾನಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಸ್ತೇಚ್ಚೈವಾ ನನ್ಯದೇವತಾಃ | ಅಹಮೇವ ಗತಿಸ್ತೇಷಾಂ ನಿರಾಶೀಃ ಕರ್ಮಕಾರಿಣಾಂ | ಯೇತು ಶಿಷ್ಯಾಸ್ತ್ರಯೋ ಭಕ್ತಾಃ ಫಲಕಾಮಾಹಿ ತೇನುತಾಃ | ಸರ್ವೇ ಜೈನನ ಧರ್ಮಾಣಃ ಪ್ರತಿಬುದ್ಧಸ್ತು ಮೋಕ್ಷಭಾಕ್* ಎನ್ನು ತಾನೇ ನೆಳಿಯಿಟ್ಟಾರ್

ಅಂಶವು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತ ಪ್ರವನ್ನರಿಗೆ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮ ಪರಿತ್ಯಾಗವು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದದ್ದು. ಕರ್ಮ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾದ್ದರಿಂದ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮವು ಫಲಸಂಗಕರ್ತೃತ್ವಾದಿ ರಹಿತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು ಪಾರ ಮೈಕಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಕುಂದುಕವನ್ನಂಟು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವು ವಿದ್ಯೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯೂ ಅಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಭಕ್ತನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ತತ್ವವೆಂಬೇ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕರೂರು ಸ್ವಾವಿ ಗಳು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ

ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯ ಸಾಧಕ

ಅನಂತರ ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೇ ಕಾಮನಾಭೇದದಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಾಧಕವೆಂಬದನ್ನು ಇಭ್ಯಕ್ತಿ ಯೋಗಂತಾನೇ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವಾಗಿ ಈ ಭಕ್ತಿ ಯೋಗವು, ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂ ಚ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಯಃ ಸಂಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ-ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು: ಸಿದ್ಧಯಃ-ಅಡೆಮಾದಿ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಗಳು, ಭಕ್ತಿಗೆ ಫಲವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೆ, ಎಂಬ ಸಾತ್ಯತ ಸಂಹಿತಾವಚನದ ಪ್ರಕಾರ, ಇಳ ನೆಂಜರೈ ತೇಟ್ರಹೈಕ್ಕಾಹ-ವಂದ ವಿಶ್ವಾಸ ಶಾಲಿಗಳನ್ನು, ವೇದವಿಹಿತ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸಶಾಲಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಕಾಮನಾ ಭೇದದಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯ ಗಳನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥವು 1) ಚತುರ್ವಿಧಾ ಭಜಂತೇಮಾಂ, ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

ಜ್ಞಾನಿಯ ಉತ್ಕರ್ಷ

ಅನ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ- ಅವರುಗಳ ಮಧ್ಯೆ 2) *ಶೇಷಾಂ ಜ್ಞಾನೀ ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಃ ಏಕಭಕ್ತಿ ವಿಶಿ ಸ್ಯರೇ |*ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಜ್ಞಾನಿಯ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು 3) ಚತುರ್ವಿಧಾಮಮಜನಾಃ ಎಂದು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ

1) ಚತುರ್ವಿಧಾಭಜಂತೇಮಾಂ ಜನಾಸ್ಸು ಕೃತಿನೋರ್ಜುನ |

ಆರ್ತೋಜಿಜ್ಞಾಸುರಾರ್ಥಾರ್ಥಿ ಜ್ಞಾನೀಚ ಭರತರ್ಷಭ ||

(ಗೀತೆ 7-16)

ಎಲೈ ಅರ್ಜುನ, ಪುಣ್ಯ ಶಾಲಿನರು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ, ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅವರು ಯಾರಿಂದರೆ ಆರ್ತ-ಕಳೆದು ಹೋದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತಿರುಗಿಯೂ ಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುವವನು, ಜಿಜ್ಞಾಸು - ಆತ್ಮಾನುಭವಸುಖದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವನು, ಅರ್ಥಾರ್ಥಿ-ನೂತನ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡುವವನು. ಜ್ಞಾನೀ -ಭಗವಂತನಾದ ನನ್ನನ್ನೇ ಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಪಡುವವನು,

2), 3), ಪು. ಶಿ. ಮೋ.

ಪರಭಕ್ತಿ

ಇಪ್ಪಡಿ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಮಾಹ ವಿಧಿತ್ತ ಭಕ್ತಿಯೋಗಮ್ ಪರಭಕ್ತಿ ಎನ್ನು ಪೇಶಪಟ್ಟದು ಇದಿ ನುಡ್ಯಯ ಹೇತುವಾಯ್, ಸಾತ್ವಿಕಪರಿಶೀಲನಾದಿಗಳಾಲೇ ನನ್ನ ಭಗವದ್ವಿಷಯತ್ತಿಲ್ ಪ್ರೀತಿವಿಶೇಷಮ್, ಸರೈಶ್ವರನೈತ್ಯೆಳಿಯ ವರಿಯವೇಣು ಮೆನ್ನಂ ಅಭಿನಿವೇಶತ್ತುಕ್ಕು ಕ್ಕಾರಣಮಾಯ್ ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುಪೇರ ಪೆತ್ತಿರುಕ್ಕುಮ್.

ಭಗವಂತನು ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಮಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ ಅದಾಗಿ ಫಲಂತರಗಳಿಗ ಅಪಪಟ್ಟು ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡ ವನರು ಆ ಫಲವು ಲಭಿಸಿದ ನಂತರ ಅದರ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರ ಜ್ಞಾನಿಯು ಉಪಾಯದಶಯ್ಯಯೂ ಫಲ ದಶಯ್ಯಯೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಿಡದೆ ಅವನಲ್ಲೇ ನೆಟ್ಟು ಮನಸ್ಸುನಾ ಅವನನ್ನೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮೊದಲು ಮೂರು ಪಂಗಡದವರು ಚೈವನಧಿಮತರ -ಅಂದರೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಘ ವನ್ನು ಪಡೆದು ನಂತರ ಆದರ ವಿಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಜ್ಞಾನಿಯ ಹಾಗಲ್ಲ, ನಿರಂತರ ಭಗವತ್ಸಂಪರ್ಕ ಉಳ್ಳವನು ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನು.

ವರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ,

ಭಕ್ತಿಯೋಗವೇನೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾಯಿತು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಭಕ್ತಿ, ಪರಜ್ಞಾನ, ಪರಮಭಕ್ತಿ ಎಂ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಯಾವ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಶಂಕೆ. ಇದನ್ನು, ಇಪ್ಪಡಿ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ಮಾಹ ಎಂದಾ ಭಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವಾಗಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, “ಭಕ್ತಿಯೋಗಮಾವದು ಎಂದ ರಂಭಿಸಿ ಜ್ಞಾನಸಂತತಿ ಏಶೇಷಮ್” ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಪರಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. “ಮು ಕ್ತಿಂಲಭೇವೇವಾಂ” ಎಂಬ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪರಭಕ್ತಿಯು ಶಾಸ್ತ್ರಜನ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ಉಂಟ ಗವ ಭಕ್ತಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದಿನುಡ್ಯಯ ಹೇತುವಾಯ್ ಎಂದಾಂಭಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾ ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಭಗವದ್ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರೀತಿ. ಈ ಪ್ರೀತಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಮೊದಲನೆ ಅವಸ್ಥೆಯ ಎರಡನೆ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣವಾದುದು ಎರಡನೆಯದು ಮೂರನೆ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಮೂರನೇ ಅವಸ್ಥೆಯ ನಾಲ್ಕನೇ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣವಾದುದು ಕೆಳಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಯಾವುದು ಎಂದು ವಿವರಿಸಿ ಏದು ಎರಡನೆಯ ಅವ

೧) ಪ್ರಿಯೋಹಿ ಜ್ಞಾನಿನೋತ್ಕರ್ದಂ ಅಹಂಸಚಮಮಪ್ರಿಯಃ | ಎಂಬುದು

(ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಗೀತೆ 7-17)

ಆ ಸಾಲ್ಪರಲ್ಲಿ ಭಗವದನು -ಭವವನ್ನು ಅಸೆ ವಡುವ ಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು, ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಃ-ನನ್ನೊಡನೆ ನಿತ್ಯಯೋಗ (ಬಂಧ)ವನ್ನು ಅಪವಡುವವನಾಗಿ (ಅಶಂಕೆಯೂ ಭೂತವತ್ತ್ವ ಇತಿಕ್ತಃ) ಅಂದರೆ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಉಪಾಸನೆ ಕಾಲರ ಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಅವನೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಫಲಾನುಭವದಶೆಯಲ್ಲಿ, ಹಾಗೇ ಜ್ಞಾನಿಯು ಉಪಾಸನಾಕಾಲದಲ್ಲೂ ಫಲದಶೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನೊಡನೆ ನಿತ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಕಭಕ್ತಿ ನನ್ನಲ್ಲೇ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು ಮೇರೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಿ ಇಲ್ಲದವನು ಅಂದರೆ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರ ವಿಮುಖನು ವಿಶಿಷ್ಟತೇ-ಉಪ ಪ್ಪನು ಆ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯನು, ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ನನಗೂ ಪ್ರಿಯನು

3) ಭಾರತ ರಾಂಶಿಪರ್ವ 350-33 35 ನನ್ನವರು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದವರು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಕ್ತರಂದೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶಿ ಟ್ಟಿವೆ ಅವರುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಏಕಾಂತಿಗಳು ನನ್ನಲ್ಲೇ ಸಾಧನತ್ವವಿದ್ದಿ ನಿಶ್ಚಯವುಳ್ಳವರು. ಅವರುಗಳು ಅನನ್ಯದೇವತಾ -ಪೂ ದೇವತೆಯೂ, ಉಪಾಯಸಾಧನಾ ದೇವತೆಯೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ತಿಳಿದವರು. ಅವರಿಗೆ ನಾನೇ ಗತಿಯು-ಬಾಕಿಯವರು ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವ ಲ್ಯಾಪ್ಪನಂತರ ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಭಜಿಸತಕ್ಕವರು ಏಕಾಂತಿಗಳು ಹಾಗಲ್ಲ. ನಿರಾಶೀಃ ಕರ್ಮಕಾರಿಣಾಂ- ಫಲ ಸಂಗಾದಿರೇ ಕಮ-ಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಆಹಮೇವಗತೀ-ನಾನೇ ಪ್ರಾಪ್ತನು ಬಾಕಿ ಮೂರು ಭಕ್ತರು ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವರು ಸರ್ವೇಚ್ಛವನ ಧರ್ಮಾಃ ಅದರಿಗೆ ೩ ಫಲಗಳು ಇವೆಕಾರಾಂತರ ಪಡಿಸಿಹೋಗುತ್ತವೆ, (ಧರ್ಮ-ಫಲ) ಪ್ರತಿಯುದ್ದನು- ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾನಿಯು ಮೋಕ್ಷವ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಪರಜ್ಞಾನಮ್

ಇತ್ಯಾಲೇ (೧) “ಶುದ್ಧಭಾವಂ ಗತೋಭಕ್ತ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ವೇದ್ವಿಜನಾರ್ದನಂ” ಎನ್ನಿರಪದಿಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿ ಪರಮ್ಪರೈಯಾಲೇ ಪಿರನ್ನಭಕ್ತಿಯಾನದು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವೇಣುಮೆನ್ನು ಮುಖಿನೀಶತ್ವೈಯುಣ್ಣಾಕ್ಕು, (೨) “ಯೋಗೇಶ್ವರತತೋಮೇತ್ಯಂ ದರ್ಶಯಾತ್ಮಾನಮವ್ಯಯಂ” (೩) “ಕಾಣುಮಾರರುಳಾಯ್” (೪) “ಒರುನಾಳ್ ಕಾಣವಾರಾಯೇ” ಎನ್ನುವಿಲಸಿಕ್ಕುವುಡಿಪ್ಪಣ್ಣಿಯಿವ್ವಪೇಕ್ಷಾ ನಾತ್ರನುಡಿಯಾಹ ವನ್ನ ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದ ವಿಶೇಷತ್ತಾಲೇ ತತ್ಕಾಲನಿಯತಮಾನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರತ್ವೈಯುಣ್ಣಾಕ್ಕುಮ್ ಇಸ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಮ್ ಪರಜ್ಞಾನಮೆನ್ನು (ಶೋಲ್ಲ) ಪೇಶಪಟ್ಟಿದು.

ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದದು ಸಾತ್ವಿಕ ಪರಿಶೀಲನಾದಿಹಳಾಲೇ-ಸತ್ಯೋತ್ತರರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣ, ನಲ್ವಾ ವಾದಿಗಳಿಂದ ಅಂದರೆ ಸತ್ಯಂಗದಿಂದಲೂ ಅದಿ ಪದಿಂದ ಇತಿಹಾಸವುರಾಣ ಶ್ರವಣಗಳಿಂದಲೂ ಉಂಟಾದ ಭಗವದ್ವಿಷಯದ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶೇಷವು ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ತೆಳಿಯ ಅರಿಯವೇಣುಂ-ಶಾಸ್ತ್ರಂಗ ಣ್ಣು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ವಿಶವಾಗಿ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪಗುಣ ವಿಭೂತಿಗಳೊಡನೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿನಿವೇಶತ್ತುಕ್ಕು - ಇಚ್ಛಾಶೇಷಕ್ಕೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಧರಿಸಿರು ಅಶಕ್ಯವಾದ ಆನಸ್ಥಾಜನಕವು ಆನಗಿ, ಕಾರಣಮಾಯ್-ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಆ ಆನು ನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಅಂದರೆ ಪದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯದಿಂದ ಉಂಟಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶೇಷವು ಭಕ್ತಿ ಉಪವಾಚ್ಯವು ಇದರಿಂದ ಅವಿಧೇಯ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದದು ಉಪಾಯ ರೂಪವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಕ್ತಿಯೋಗರೂಪ ಜ್ಞಾನ ವಿಶೇಷವು ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು ಅವಿಧೇಯ ಜ್ಞಾನರೂಪವೋಕ್ಷವೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ಭಾವ ಇದನ್ನು ಶುದ್ಧಭಾವಂಗತೋಭಕ್ತ್ಯಾ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿನಿರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಇತ್ಯಾಲೇ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪ್ರೇಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ 1) ಶುದ್ಧಭಾವಂಗತೋಭಕ್ತ್ಯಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೇಳಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ತತ್ವ ಜ್ಞಾನ, ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಸಾಧ್ಯ ಅತ್ಮಾವಲೋಕನ ರೂಪ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪರಭಕ್ತಿಯಾನದು-ಭಕ್ತಿಯೋಗವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಭಕ್ತಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆವೇಣುಮೆನ್ನಿರ-ಇತ್ಯಾದಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿನಿವೇಶ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡದೆ ಇರಲಾಗದ ಶ್ರೀವ್ರವಾದ ಆನೆ ಆದನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ 2) ಯೋಗೇಶ್ವರ ತತೋಮೇತ್ಯಂ 3) ಕಾಣುಮಾರರುಳಾಯ್ 4) ಒರುನಾಳ್ ಕಾಣವಾರಾಯೇ

1) ವಿದ್ಯಾರಾಜನ್ನತೇ ವಿದ್ಯಾ ಮಮ ವಿದ್ಯಾಗರಿಯಸೀ |

ಮಾಯಾನ ಸೇವೇ ಭದ್ರಂತೇ ನವ್ಯಧಾ ಧರ್ಮಮಾಚರೇ ||

ಶುದ್ಧಭಾವಂ ಗತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ವೇದ್ವಿಜನಾರ್ದನಮ್ ||

(ಭಾರ ಉದ್ಯೋಗ 68-5)

ಸಂಜಯನು ದೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತು ಎಲೈ ರಾಜನೆ ನೀನು ಗುರುವಿನಿಂದ ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿದ ವಿದ್ಯೆಯು ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸದೇ ಇರುವುದು. ನಾನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ವಿದ್ಯೆಯು ನಿನ್ನ ವಿದ್ಯೆಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದು ಕಾರಣ ನಾನು ಕಪಟಿಯಲ್ಲ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ನಟಿಸುವವನಲ್ಲ ನೀನು ಕುಪಟದಿಂದ ಮಾಡುವ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ವೃಥಾ ನಾನು ಶುದ್ಧವಾದ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ ನೀನು ಹಾಗಲ್ಲ.

2) ಮನ್ಯಸೇಯದಿತ್ಯಕ್ಷಕಂ ಮಯಾದ್ವಷ್ಟುಮಿತಿ ಪ್ರಭೋ |

(ಗೀತೆ, 11-4)

ಯೋಗೇಶ್ವರ ತತೋಮೇತ್ಯಂ ದರ್ಶಯಾತ್ಮಾನಮವ್ಯಯಮ್ ||

ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲು ಶಕ್ಯವು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ, ಎಲೈ ಪ್ರಭುವೇ | ಯೋಗೇಶ್ವರ | ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ ಗುಣ ವಿಭವಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತೋರಿಸು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಆನೆ

3), 4), ಪೂ. ತಿ. ನೋ.

ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದುದ್ಧೇಯ ಸ್ವರೂಪಂ

ಇಪ್ಪಡಿ ನಿರತಿಶಯಭೋಗ್ಯಮಾನ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿತ್ವವಾರ್ಥ ಪೆರುವಿಡಾಯ್ ಪಟ್ಟಿ
ನನ್ ತಟಾಕತ್ತೈ ಕೃಣ್ಣಾರ್ ಪೋಲೇ ಪಿರನ್ನ ಪ್ರೀತ್ಯತಿಶಯಮ್ ಪರಮಭಕ್ತಿ. ಇದು (೧) “ಮುನಿಯೇ
ನಾನ್ಮು ಹನಿ”ರ್ದಿಯೇ ಸಜ್ಜೋಚಮರ ಅನುಭವಿತ್ವಲ್ಲದು ಭರಿಕ್ಕ ವೊಣ್ಣಾದ ಅಭಿನವೇಶತ್ವೆಯುಣ್ಣಾಕ್ಕಿ
ಮರುಕ್ಕವೊಣ್ಣಾದ ತಿರುನಾಣೈಯಿಟ್ಟು, ವಳೈತ್ತು ಕೂಸ್ಪಿಡುಹೈಯಾಲೇ, ಇನನುಕ್ಕು ಕೈಡುಹ ಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಯೈಕ್ಕೊಡುಕ್ಕುಮ್ ಪಡಿ ಸರ್ದೇಶ್ವರನುಕ್ಕು ತ್ವರಾತಿಶಯತ್ವೆಯುಂಡಾಕ್ಕಿ, ಇವನೈ ಅವಾನತ್ತುವೀಡು
ಪೆರಪ್ಪಣುಮ್.

ಯೋಗೇಶ್ವರನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ತೋರಿಸು, ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು, ಒಂದು ದಿವಸ ನಿನ್ನನ್ನು
ನೋಡುವಂತೆ ಬಾ, ಎಂದು ಆಕ್ರಂದನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಈ ಅವೇಕ್ಷೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಭಗವಂತನ
ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹದಿಂದ, ಅಂದರೆ ಉಪಾಯ ನಿವೃತ್ತಿಯುಂಟಾದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿ
ಪೂರ್ಣ ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೇತುವಾದ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ವಿಶೇಷದಿಂದ ತತ್ಕಾಲನಿಯತವಾದ
ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇಸ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ - ಈ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೇ
ಪರಜ್ಞಾನ. “ಪರಜ್ಞಾನಂ ತು ತಸ್ಯೈವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಃ ಪರಿಸ್ಪೃಟಿ” ಪರಜ್ಞಾನವು-ಆ ಭಗವಂತನ ಪರಿಸ್ಪೃಟಿವಾದ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅನಂತರ ಪರಮಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಪ್ಪಡಿ ನಿರತಿಶಯ ಭೋಗ್ಯಮಾನ ಎಂದಾ
ರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಿರತಿಶಯ ಭೋಗ್ಯವಾದ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದ ನಂತರ,
ಪೆರುವಿಡಾಯ್ ಪಟ್ಟಿನನ್-ಬಹಳ ದಾಹದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ತಟಾಕವನ್ನು ನೋಡಿದಂತೆ ಉಂಟಾಗುವ
ಪ್ರೀತ್ಯತಿಶಯವೇ ಪರಮಭಕ್ತಿ ಇದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೆತ್ತಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ

ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ ಕ್ರಮ

ಅದರ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು “ಇದು (1) ಮುನಿಯೇನಾನ್ಮುಹನಿರಪ್ಪಡಿಯೇ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ

- 3) ತೇವಿಮಾರಾವಾರ್ ತಿರುಮಹಳ್ ಭೂಮಿ ಏವಮತ್ತಮರರ್ ಅಳ್ ಚೆಯ್ವಾರ್
ಮೇವಿಯ ಉಲಗಮ್ ಮೂನೈವೈಯಾಟ್ಟಿ ವೇಂಡು ವೇಂಡುರಂವಂ ನಿನ್ನರಂವಂ, |
ವಾವಿಯೇನ್ ತನ್ನೈ ಅಡುಹನ್ನ ಕಮಲಕ್ಕಣ್ಣದು ಓರ್ ಪವಳವಾಯ್ ಮಣಿಯೇ
ಆವಿಯೇ ಅಮುದೇ ಅಲೈಕಡಲ್ ಕಡೈಂದ ಪಪ್ಪನೇ ಕಾಣವಾರರುಳಾಯ್ || (ತಿರುವಾಯ್ 8-1-1)

ಶ್ರೀ ಭೂಮಿನಿ ಈ ಸಮೇತನಾಗಿ ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಆಳುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ನೀನು ಭಕ್ತಿರಿಗೊಸ್ಕರ ಆನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು
ಧರಿಸುತ್ತೀಯೆ ಪಾಪಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಿಸುವ ಸೊಗಸಾದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಹವಳದಂಥಹ ಬಾಯಿ, ರತ್ನದಂಥಹ
ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವೇ, ಆಮೃತವೇ, ಸಮುದ್ರಮಧನ ಮಾಡಿದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಸೌಂದರ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ದರ್ಶಿಸುವಂತೆ ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು

- 4 ಮಾಯಕ್ಕೂತ್ತಾ ವಾಮನಾ ವಿನೇಯನ್ ಕಣ್ಣಾ ಕಣ್ಣೈಕ್ಕಾಲ್
ತೂಯ ಶೆಯ್ಯ ಮಲರ್ಹಳಾ ಶೋಡಿಚ್ಚಿವ್ವಾಯ್ ಮುಹ್ರಿದಾ |
ಶಾಯಲ್ ಶಾಮತ್ತಿರು ಮೇನಿ ತಣ್ಣಾಶಾಡೈಯಾ ತಾಮರೈನೀಳ್
ವಾಶತ್ತಡಂ ಪೋಲ್ ವರುವಾನೇ ಓರುನಾಳ್ ಕಾಣವಾರಾಯೇ || (ತಿರುವಾಯ್ (8-5-1))

ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವವನೇ, ವಾಮನಾ ಪಾಪಿಯಾದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನೇ, ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು, ಕೈ ಕಾಲುಗಳಿಲ್ಲಾ ಪರಿ
ಶುದ್ಧವಾದ ಕೆಂಪಾದ ಪುಷ್ಪದಂತೆ ವಿಕಸಿತವಾಗಿವೆ, ನಿನ್ನ ಶರೀರವು ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ನೀನು ನಡೆದು ಬಂದರೆ
ವಿಕಸಿತವಾದ ತಾಮರೈ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಟಾಕವೇ ನಡೆದು ಬರುವಂತಿದೆ, ಅಂಥಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡುವಂತೆ
ಒಂದು ದಿವಸ, ಬಾ.

ಭಕ್ತಿಯೋಗಾನಂದಾಣಾಂ ಅಶಕ್ತಾನಾಂ ಚ ಪ್ರಪತ್ತಿರೇವೋಪಾಯಃ

ಇಬ್ಬಕ್ತಿಯೋಗಮ್, ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರೈಯೂಗ್ರಿನ್ದಾರ್ಕಮ್, ತ್ರೈವರಿ ಕರ್ ತಜ್ಜಿಳಿಲ್ ಜ್ಞಾನಪ್ರೀಯಾದಲ್ ಶಕ್ತಿಯಿಲೇಯಾದಲ್ ಇರಣ್ಣಿಲುಮಾದಲ್ ಕುರೈಯುಡೈಯಾರ್ಕಮ್, ಫಲವಿಳಿವ್ವಮ್ ಪೊರುಕ್ಕು ನಿಶ್ಚಯಾದ ತೀವ್ರಸಂವೇಗ ಮುಡೈಯಾರ್ಕಮ್, ಯೋಗ್ಯಮಲ್ಲಾಮೈಯಾಲೇ, ತಜ್ಜಿಳಿವು ಹಳ್ಳಿತ್ತಿಳಿನ್ನು ಅದ್ವಾರಕಮಾಹ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೈ ನೋಕ್ಷೋಪಾಯಮಾಹಪ್ರತ್ನಮನರ್ಹಳುಕ್ಕು ಸರ್ವ ಫಲಸಾಧನಮಾನ ಪ್ರಪತ್ತಿ ತಾನೇ ಪರಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಾನಪ್ರೀತಿಯಾದಿತ್ಯೆಯಾಹೈಯಾಲೇ ಉಪಾಸಕನುಕ್ಕು ಪರ ಭಕ್ತಿಕ್ಕು ನೇಲ್ವರುಮ್ ಅವಸ್ಥೈಹಳ್ ಪೋಲೇ, ಇಸ್ಸತನ್ ಪ್ರಪತ್ತಿನಿಷ್ಠನುಡೈಯ ಕೋಲುತಲುಕ್ಕೇ ಡಾಹ ಇಪ್ರಪತ್ತಿಕ್ಕು ನೇಲ್ವರುಮ್ ಅನುಕೂಲಾವಸ್ಥೈಹಳ್ ಇದಿನ್ ಫಲಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್.

ಈ ಪರಜ್ಞಾನವು ಮುನಿಯೇ ನಾನ್ಮಹನೇ ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ತಿರುವಾಯ್ಮೊಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವ್ರಕಾರ ಸಂಕೋಚಮರ-ತಾತ್ಕಾಲನಿಯತವಾದ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ, ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿರಂತರ ಅನುಭವಿಸಿ ಅನುಭವ ಪರೀವಾಹವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ತಾನು ಧರಿಸಲಾರದ ತೀವ್ರವಾದ ಆಸೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಮರುಕ್ಕನೋಣಾದ ತಿರುವಾಣೈಯಿಟ್ಟು-ಭಗವಂತನನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸದೆ ಇರುವಂಥಹ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉನ್ ತಿರು, ಮಾರ್ಬತ್ತು ಮಾಲ್ಯೆ ನಂಗೈ ವಾಶಂಶಯ್ ಪೊಂಗುಲ್ಲಾಳ್ ತಿರುವಾಣೈ ನಿನ್ನಾಣೈಕಂಡಾಯ್ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸದೆ ನಿನ್ನ ನಿರಂತರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೊಡು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಎದೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮೇಲೆ ಆಣೆ, ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಣೆ ಎಂದು ಆಣೆ ಇಟ್ಟು “ಇನಿಸಾನ್ ಪೋಹಲೋಟ್ಟೀನ್ ಒನ್ರು ಮಾಯಂ ಶೆಯ್ಯೇಲ್” ಇನ್ನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರೆ, ಮೋಸ ಮಾಡಬೇಡವೆಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಆಕ್ರಂದನ ವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಆಕ್ರಂದನವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ತ್ವರೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ, ಇವನೈ ರಅವಾನಟ್ಟು ನೀಡಸೆರಪ್ಪಣ್ಣುಮ್-ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ ಇವನ ಮಹತ್ತರವಾದ ಆಸೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿ, ಪಮ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ

ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೇ ಫಲದಾಯಕ

ಅನಂತರ ಭಕ್ತಿಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅನಧಿಕಾರಿಯಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಯೋಗ ನಿಷ್ಠನಿಗೂ, ಪರಭಕ್ತಿ ಪರ ಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಗಳು ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಫಲವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಇಬ್ಬಕ್ತಿಯೋಗಮ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದಾಗ ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು, ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರೈ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯರು, ಒಗ್ಗಿಂದಾರ್ಕಮ್ ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರರಿಗೂ, ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರಲ್ಲಿಯೂ, ಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಲಿ, ಶಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಗಳಿರದರಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಕುರೈಯುಡೈಯಾರ್ಕಮ್ - ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿಲ್ಲದವರಿಗೂ, ಫಲವಿಳಿವಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರಾಗಿದ್ದು ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಗಳಿರದೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಫಲವಿಳಿವವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದ ತೀವ್ರವಾದ ತ್ವರೆಯನ್ನುಳ್ಳವರಿಗೂ, ಅಂದರೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ, ತಾನಪ್ರತ್ಯಂತ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲರಲಾರದ ತ್ವರೆಯುಳ್ಳವರಿಗೂ, ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಅಂಥಹವರು ತಂಗಳ್ ಅಳುವುಹಳ್ಳಿ ಇತ್ಯಾದಿ-ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅಳತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅದ್ವಾರಕವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ನೋಕ್ಷೋಪಾಯವಾಗಿ ಪಟ್ಟುಮನರ್ ಹಳುಕ್ಕು-ಅವಲಂಬಿಸಬಹುದು. ಆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ, ಸರ್ವಫಲ ಸಾಧನವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ತಾನೇ ಪರಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಾನಪ್ರೀತಿಯಾದಿತ್ಯೆಯಾಹೈಯಾಲೇ-ಪರಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, “ಯದೈನ ಕಾಮ ಕಾಮೇನ ನಸಾಧ್ಯಂ ಸಾಧನಾಂತರೈಃ | ಮುಮುಕ್ಷುಣಾ ಯತ್ಸಾಂಖ್ಯೇನ ಯೋಗೇನ ನಚಭಕ್ತಿಕಃ | ಶೇನತೇನಾ ಹೃದೈ ತತ್ತಸ್ಯಾಸೇನೈವ ಮಹಾಮುನೇ ||” ಎಂದು (ಸಾಧಾನಂತರಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಅಭೀಷ್ಟವೂ

ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತೋತ್ಕರ್ಷಲಭಲತ್ವಂ

ಇಪ್ಪದಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಕ್ಕುಮ್, ಭಕ್ತಿಕ್ಕುಮ್ ಅಧಿಕಾರಿವಿಶೇಷತ್ವೈಪ್ಪತ್ತಿ ತುಲ್ಯಫಲತ್ರಮುಕ್ತಾಯಾಶೇ
ವಿಕಲ್ಪಮಾಹಕೃಡನದು. ಇವತ್ತುಕ್ಕು “ನಾನಾಶಬ್ದಾದಿಭೇದಾತ್” ಎನ್ನಿರ ಅಧಿಕರಣತ್ತಿಲೇ ಭೇದಮ್
ಸಿದ್ಧಮ್.

“ವಿಕಲ್ಪೋವಿಶಿಷ್ಟ ಫಲತ್ವಾತ್” ಎನ್ನಿರವಧಿಕರಣತ್ತಿಲೇ ವಿಕಲ್ಪಮುಮ್ ಸಿದ್ಧಮ್.

ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನಯುಳ್ಳವನು ಕರ್ಮ ಯೋಗ ಜ್ಞಾನ ಯೋಗಾಂಗಕವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಧಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯ
ವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ. ನ್ಯಾಸದಿಂದಲೇ-ಅಂದರೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಸಾಧಿಸಬಹುದು) ಜೋದಿತವಾಗಿದೆ. ಈ
ವ್ರವತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದವನಿಗೆ, ಉಪಾಸಕನುಕ್ಕು ವರಭಕ್ತಿಕ್ಕು ಮೇಲ್ವಾರಂ ಇತ್ಯಾದಿ, ಉಪಾಸಕನಿಗೆ
ಪರಭಕ್ತಿಗೆ ನಂತರ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಜ್ಞಾನ ವರಮು ಭಕ್ತಿರೂಪ ಅವಸ್ಥಗಳು, ಈ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನು
ಪ್ರಪತ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಂಕಲ್ಪಾನುಸಾರ, ಈ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಫಲವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಅಂದರೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ
ನಂತರ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಭಕ್ತಾದ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರವತ್ತಿಯ ಫಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ತಾನೇ ಪರಭಕ್ತಿ
ಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ ಜೋದಿತೈಯಾಹೈಯಾಲ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯ ಹಾಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ
ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನವಾಗಿ ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ದ್ವಾರವೆಂಬುದು ತ್ವ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು
ಭಕ್ತಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರ, ಮೇಲ್ವಾರಂ ಅನುಕೂಲಾವಸ್ಥೆಗಳ್ ಇದಿನ್
ಫಲಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್, ಎಂದು ಪರ ಭಕ್ತಾದಿ ಅನುಕೂಲಾವಸ್ಥೆಗಳು ವ್ರಪತ್ತಿಯ ಫಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ, ಎಂಬ
ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರವತ್ತಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನವೆಂಬುದು ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯ
ರಹಸ್ಯ.

ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಫಲವು ಒಂದೇ

ಪ್ರವತ್ತಿಯೂ ಭಕ್ತಿಯ ಹಾಗೆ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನವೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಒಳುವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನೇ
ಅವಲಂಬಿಸಿ ಗುರುವಾದ ಭಕ್ತಿ ಯೋಗವನ್ನು ಕೈಬಿಡುವದಿಲ್ಲವೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೇ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನವೆಂಬುದು
ಜೋದ್ಯ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಇಪ್ಪದಿ ವ್ರವತ್ತಿಕ್ಕುಂ ಭಕ್ತಿಕ್ಕುಂ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಚಾರ್ಯರು ಒನ್ ಗ್ರಹಿ
ಸುತ್ತಾರ ಅದಾಗಿ ಹೀಗೆ ವ್ರಪತ್ತಿಗೂ ಭಕ್ತಿಗೂ ಅಧಿಕಾರಿಗ ಒಬ್ಬರೇ ಅಕಿಂಚನ, ಸಕಿಂಚನಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು
ದ್ವೇದಿಸಿ ಪ್ರವತ್ತಿಗೂ ಭಕ್ತಿಗೂ ಫಲವು ಸಮಾನವಾದ್ದರಿಂದ ವಿಕಲ್ಪವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಅಕಿಂಚನನು
ಪ್ರವತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು ಸಕಿಂಚನನು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ
ಫಲವು ಒಂದೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಹಾಗಾದರೂ ಸಮರ್ಥಾಧಿಕಾರಿಗೆ
(ಸಕಿಂಚನ) ಭಕ್ತಿ, ಅಸಮರ್ಥಾಧಿಕಾರಿಗೂ (ಅಕಿಂಚನ), ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದರೂ ವಿಳಂಬಾಕ್ಷಮರಿಗೂ ವ್ರಪತ್ತಿ
ಎಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವಾಗ, ಒಂದೇ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಎರಡರಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಾನೆ
ವಿಕಲ್ಪವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿಕಲ್ಪವು ಹೇಗ ಎಂಬುದು ೭೦ಕೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ
ಫಲವು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ವರಸ್ವರ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಸಾಧನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ವಿಕಲ್ಪವು
ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸೂತ್ರಕಾರರೂ “ವಿಕಲ್ಪೋವಿಶಿಷ್ಟ ಫಲತ್ವಾತ್” ಎಂದು ಫಲವು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ
ವಿಕಲ್ಪವನ್ನು ಸೂತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಒಂದೇ ರೂಪವೇ ಎಂಬುದು ಪುನಶ್ಚಂಕೆ. ಅದಕ್ಕೆ
ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತರಾಗಿ, ಇವತ್ತುಕ್ಕು, “ನಾನಾಶಬ್ದಾದಿಭೇದಾತ್”, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಉಪಾಸನವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾ ಇವ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾ:

ಉಪಾಸನತ್ತಿಲ್ ವಿಶೇಷಣಜ್ಞ ಘೋರೇಲೇ, ಶಾಖಾಭೇದಜ್ಞ ಳಿಲಂ ಭಗವಚ್ಚಾಸ್ತ್ರ ಸಂಹಿತಾಭೇದಜ್ಞ ಳಿ ಲುಮ್ ಶೋಲ್ಲಂ(ಮ್)ಹಿರ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ ಮನ್ತ್ರಾದಿ ವಿಶೇಷಜ್ಞ ಘ ಕಣ್ಣು ಕೊಳ್ಳದು. ನಮಸ್ಕಾರಮ್ ವಾಚಿಕಂ, ಕಾಯಿಕಂ, ಮಾನಸಂ, ಎನ್ನು ಪಿರಿನ್ನಾಪ್ಪೋಲೇ, ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಲುಮೋರೊನ್ನೈಮುನ್ನಿ ಟ್ಪು ಇನ್ನಿಭಾಗಜ್ಞ ಘ ಶೋಲ್ಲಪ್ಪ ಟ್ಪದು. ಇನ್ನೈಮುನ್ನಮ್ ಪೊರುನ್ನಿನಪೋದು ಪೂರ ನಮಸ್ಕಾರಮಾನಾ ರೋಲೇಲೇ, ಪೂರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಾಹಕ್ಕಡವದೈನ್ವರಲ್ ಪಾತುರಜ್ಞ ಳುಕ್ಕುಮ್, ವಾಚಿಕ ಕಾಯಿಕಜ್ಞ ಳಾನ ವ್ಯಾಪಾರವಿಶೇಷಜ್ಞ ಘ ಪರಿವಾಹಮಾಮ್ನಡಿಯಾನ ಮಾನಸಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಲುಂಜೈಯ ಪೂರಿಯಿಲೇ ತಾತ್ಪರ್ಯಮಾಹಕ್ಕಡವದು. ಯಥಾಧಿಕಾರಮ್ ಇನ್ನೈಲಾನ್ ಪಲಪ್ರದಂಗಳೆನ್ನುಮಿಡಂಮುನ್ನೇ ಶೋನ್ನೋಮ್.

ಅದಾಗಿ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಎಂಬುದು ನಾನಾ ಶಬ್ದಾತ್, ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಅಧಿ ಕರಣದಿಂದ ಸಿದ್ಧ. ಹಾಗೆಯೇ “ವಿಕಲ್ಪೋಽ ವಿಶಿಷ್ಟ ಫಲತ್ವಾತ್” ಎಂಬ ಅಧಿಕರಣದ ಪ್ರಕಾರ ವಿಕಲ್ಪವೂ ಸಿದ್ಧ. ವಿಕಲ್ಪ - ವಿಭಿನ್ನ ಕಲ್ಪ ಎವ ನತು ಸಮುಚ್ಚಯಃ, ಕುತಃ-ಅವಿಶಿಷ್ಟ ಫಲತ್ವಾತ್ - ಪರಸ್ಪರ ಅಸಹಾಯೇನ ತುಲ್ಯ ಫಲ ಜನನಾತ್ ಎಂಬುದು, ಸೂತ್ರಾರ್ಥ.

“ಶಬ್ದಾದಿ ಭೇದಾತ್” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಭೇದವು ಯಾವುದೆಂದರೆ, ಉಪಾಸೀತ, ಪ್ರಪದ್ಯೇತ, ಭಕ್ತಿಃ, ಪ್ರಪತ್ತಿಃ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು, ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತಗಳನ್ನುಳ್ಳವು ಈ ಶಬ್ದಗಳು. ಸ್ವೇಹ ರೂಪತಾಪನ್ನ ಧ್ಯಾನ ಸಂತತಿತ್ವವು ಭಕ್ತಿ ಪದಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತ. ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯ ತ್ವ ವಾರ್ಥನಾನ್ವಿತ ಭರನ್ಯಾಸತ್ವವು ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿಮಿತ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಬ್ದ ಭೇದವು ಏರ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮ ಭೇದವು ಸಿದ್ಧ.

ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆವಾಂತರ ಭೇದಗಳು ಉಪಾಸನ ವಿದ್ಯೆಯ ಹಾಗೆ

ಅನೇಕ ಕರಣ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದರಿಂದ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಅನೇಕವೇ ಎಂಬುದು ಶಂಕೆ. ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಉಪಾಸನತ್ತಿಲ್ ವಿಶೇಷಂಗಳ್ ಪೋಲೇ- ಉಪಾಸನ ರೂಪವಾದ ದಹರ ಶಾಂಡಿಲ್ಯಾದಿ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಹಾಗೆ, ಶಾಖಾಭೇದಂಗಳಿಲಂ, ತೈತ್ತಿರೀಯ, ಶ್ವೇತಾ ಶ್ವರಾದಿ ವೇದ ಶಾಖಾ ಭೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಚ್ಚಾಸ್ತ್ರ ಸಂಹಿತಾ ಭೇದಂಗಳಿಲುಮ್-ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿ ಗಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರ, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನಾದಿ ಸಂಹಿತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶೋಲ್ಲಂನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್-ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾದಿ ವಿಶೇಷಂಗಳ್ ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳದು-ಮಂತ್ರ ಕೃತ ಭೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅದಿ ಒಬ್ಬರಿಂದ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹ ಪರಿಗ್ರಹ. ನಮಸ್ಕಾರಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ನಮಸ್ಕಾರವು ವಾಚಿಕ, ಮಾನಸ, ಕಾಯಿಕ ವೆಂದು ಮೂರು ವಿಧ. ನಮಃ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ವಾಚಿಕ. ಉತ್ಕೃಷ್ಟನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಶೇಷ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನನಿಗೆ ನಾನು ಶೇಷ ಭೂತನು ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವು ಮಾನಸಿಕವಾದ ನಮಸ್ಕಾರ ಕಾಯಿಕ ವೆಂಬುದು ಪ್ರಣಿಪತನ, ಅಂಜಲಿ ಬಂಧ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನಸ ವಾಚಿಕ ಕಾಯಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಮೂರೂ ಸೇರಿದಾಗ ಪೂರ್ಣ ನಮಸ್ಕಾರವಾದಂತೆ, ವಾಚಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಪರಿವಾಹವಾದ ಮಾನಸ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಪತ್ತಿ. ಅವರವರ ಅಧಿಕಾರಾನುಗುಣ ಮಾನಸ, ವಾಚಿಕ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಫಲಪ್ರದಂಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಸ್ವನಿಷ್ಠ, ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠ, ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠ ಎಂಬವು ಯಥಾಧಿಕಾರ ಫಲಪ್ರದಗಳು

ನಿನ್ರ ನಿಲೈಕ್ಕುರ ನಿರುಮ್ ಕರುಮುಂ ನೇರ್ಮುತಿಯಾಲ್
 ನನ್ನೆನ ನಾಡಿಯ ಜಾನಮುಮ್ ನಲ್ ಹು ಮುಳ್ ಕಣ್ಣು ಡೈಯಾರ್ |
 ಒನ್ನಿಯ ಪತ್ತಿಯು ಮೊನ್ನಮಿಲಾ ವಿರೈವಾರ್ಕುಳಾಲ್
 ಅನ್ನು ಪಯೆಂತರು ಮಾರು ಮರಿನ್ನವರನ್ನಣರೇ ||೬||

ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಮುಪಾಸನಂಚ ಶರಣ ವ್ರಜ್ಯೇತಿ ಚಾವಸ್ಥಿತಾಃ
 ಸನ್ಮಾರ್ಗ ನಪರ್ವಗ ಸಾಧನವಿಧೌ ಸದ್ವಾರಕಾದ್ವಾರಕಾಃ ||

ಏಕದ್ವ್ಯಾಕೃತಿ ಯೋಗಸಂಭೃತ ಪೃಥಗ್ಭಾವಾನುಭಾವಾನಿಮಾಃ |
 ಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಶರಣ್ಯ ಸಾರಥಿ ಗಿರಾಮುನೇ ರಮಂತೀಬುಧಾಃ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಕವಿತಾರ್ಕಿಕಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರಸ್ವತಸ್ತತ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಜುಟನಾಥಸ್ಯ ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಸು
 ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಉಪಾಯವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರೋ ನವಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಅಧಿಕಾರಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹಃ

ಅನಂತರ ಅಧಿಕಾರಾರ್ಥವನ್ನು ನಿನ್ರನಿಲೈಕ್ಕುರ ಎಂದು ಪಾಶರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ರನಿಲೈಕ್ಕು-ಜೀತನರು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಉರನಿಕ್ಕುಂ-ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವ, ಚರುಮುಮುಮ್-ಕರ್ಮ ಯೋಗವನ್ನೂ, ನೇರ್ಮುತಿಯಾಲ್ - ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ದುಷ್ಟರವಾದ ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನೂ ನಿಷ್ಪ್ರಮಾದವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸತಕ್ಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ನನ್ನೆನನಾಡಿಯ ಜ್ಞಾನಮುಮ್ - ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಜ್ಞಾನಯೋಗವು. ಅದಾಗಿ ಕರ್ಮಯೋಗವು ಲೌಕಿಕ ಕರ್ಮ ಸೇವಾತೀಯವಾದ್ದರಿಂದ ನಿಷ್ಪ್ರಮಾದ ವಾಗಿಯೂ ಸುಕರವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ ಜ್ಞಾನಯೋಗವು ವಿಷಯವ್ಯಾಪಾರ ಲೋಭವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ದುಷ್ಟರ ವಾದರೂ ಜ್ಞಾನಪ್ರೇಮ ಸಚಾತೀಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಂತರಂಗವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ದಕ್ಷಿಣಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅಂಗೀಕೃತವು. ನಲ್ಲು ಮುಳ್ ಕಣ್ಣು ಡೈಯಾರ್-ಸ್ವ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವುಳ್ಳ ಆತ್ಮಾ ವಲೋಕನವನ್ನುಳ್ಳವರು ಒನ್ನಿಯ-ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ, ಪತ್ತಿಯುಮ್-ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನೂ, ಒನ್ನುಮಿಲಾವಿರೈವಾರ್ಕು- ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವರೂ, ವಿಳಂಬಾಕ್ಷನ ರೂ ಆದವರಿಗೆ ಅರುಳಾಲ್- ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನಜನ್ಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅನ್ನುಪಯಂತರುಂ-ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಇವನು ಇಚ್ಛಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಆರುಂ-ಶ.ಪಾ-ವನ್ನೂ, ಅಂದರೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನೂ, ಅರಿಂದವರ್-ತಿಳಿದವರು ಅಂದಣರ್-ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳು ವಂದರ್ಥ

ಅನಂತರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೇ ಸದ್ವಾರಕವಾಗಿಯೂ ಅದ್ವಾರಕವಾಗಿಯೂ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧಕವೆಂದು ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಮುಪಾಸನಂಚ ಎಂದಾಶಂಭಿಸಿ ಶ್ಲೋಕ ರೂಪವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಕರ್ಮ-ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಮು-ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಸಹಕೃತ ಉಪಾಸನಂಚ-ಭಕ್ತಿಯೋಗವೂ, ಚಕಾರವು, ಇವು ಮೂರೂ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಗೆ ಸೇರಿದುವು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶರಣವ್ರಜ್ಯೇತಿಚ-ಶರಣವರಣವೆಂದೂ, ಚಕಾರವು ಇದು ಸ್ವತಂತ್ರೋ ಪಾಯವೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಪರ್ವಗ ಸಾಧನ ವಿಧೌ-ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡುವವು, ಎಧು, ನಿಧಾಯುಕಗಳಾಗಿ ಅವಸ್ಥಿತಾನ ಸನ್ಮಾರ್ಗಾನ್ - ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಸಮೀಚೋನೋಪಾಯಗಳಾದ, ಸದ್ವಾರಕಾದ್ವಾರಕಾನ್ - ಸದ್ವಾರಕವಾಗಿಯೂ ಅದ್ವಾರಕವಾಗಿಯೂ ಇರುವ

ಕರ್ಮಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗಗಳನ್ನು, ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳು ಭಕ್ತಿಯೋಗ ದ್ವಾರಾ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಗಳು, ಭಕ್ತಿಯೋಗವೂ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗವೂ ಅದ್ವಾರಕವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಗಳು. ಏಕದ್ವ್ಯಾಕೃತಿಯೋಗ ಸಂಭೃತ ಪೃಥಗ್ಭಾವಾನುಭಾವಾನ್-ಏಕದ್ವ್ಯಾಕೃತಿಯೋಗೇನ ಸಂಭೃತಃ ಪೃಥಗ್ಭಾವೋ ಯಸ್ಯಸಃ, ತಾದೃಶ ಅನುಭಾವಃ-ಪ್ರಭಾವಃ ಯೇಷಾಂತೇ ತಥೋಕ್ತಾಃ ಏಕಸ್ಯದ್ವ್ಯಾಕೃತಿಯೋಗಃ, ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಉಪಾಸನ ಶರಣಾಗತಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಉಪಾಯಗಳಿಗೂ ಎರಡು ಆಕಾರಗಳಿವೆ. ಅದಾಗಿ ಕರ್ಮಯೋಗಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಯೋಗ ದ್ವಾರಾ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನವೂ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ ದ್ವಾರ ನಿಲ್ಲದೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಯೇ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನವೂ ಎಂಬ ಎರಡು ಆಕಾರಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಞಾನಯೋಗಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗಾಧಿಕಾರ ಭೂತವಾದ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನಕ್ಕೆ ಕಾರಣತ್ವವೂ, ಕೈವಲ್ಯಾಖ್ಯ ಭೋಗ ಹೇತುತ್ವವೆಂಬುದೂ, ಎರಡು ಆಕಾರಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಹೇತುತ್ವ, ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಹೇತುತ್ವವೆಂಬ ಎರಡು ಆಕಾರಗಳಿವೆ. ಶರಣಾಗತಿಗೂ, ಯಥೋಕ್ತ ಕರ್ಮ ಯೋಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ದುಷ್ಕರೋಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನೇ ಛೇದಿಸಿ ಅಡ್ಡಿಯೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಡುವುದೆಂಬ ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪತ್ವವೂ, ತಾನೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡಬಲ್ಲ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಆಕಾರವೂ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲೇ ನಿರೂಪಿಸಿದ ವ್ರಕಾರ, ಈ ನಾಲ್ಕು (ಗೌಣ ಮುಖ್ಯ) ಉಪಾಯಗಳಿಗೂ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ದ್ವ್ಯಾಕೃತಿ ಯೋಗತ್ವವು ದೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಈ ಯೋಗ ದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಈ ಯೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರೀಕ್ಷ್ಯ ಚಿನ್ನಾಗಿ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಿ ಶರಣ್ಯಸಾರಥಿಗಿರಾಂ-ಶರಣ್ಯಮೂರಕ್ಷಕನೂ, ಅರ್ಜುನ ಸಾರಥಿಯೂ ಆದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಗೀತಾ ವಾಕ್ಯಗಳ, ಅಂತೇ-ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಬುಧಾಃ ರಮಂತೇ. ಪಂಡಿತರು ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ. ವೇಳಿರುವ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಬಳಸುತ್ತಾರೆಂದರ್ಥ.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಉಪಾಯವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ.

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇವಿಕಾಯ ನಮಃ

. ತ್ರಿಯೈ ನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರ:

ಅರ್ಥಿತ್ವೇನ ಸಮರ್ಥತಾ ತ್ರಿಕತನುಸ್ಸಂಹಿತಾಧಿಕೃತ್ಯಾ
 ಸಾಚಾಪ್ನಾಜ್ಞ ಪಡಜ್ಞಯೋಗ ನಿಯತಾವಸ್ಥಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿತಾ |
 ಶ್ರಾತ್ರೀ ಸರಸ್ವತರಣ್ಯತಾ ಭಗವತಃಸ್ತುತ್ಯಾಪಿ ಸತ್ಯಾಪಿತಾ
 ಸತ್ಯಾದಿಷ್ಟವ ನೈಗಮೇಷ್ಟ್ಯಧಿಕೃತಿಸ್ವರಾಸ್ವದೇ ಸತ್ಪಥೇ ||೨೪||

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ - "ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ" ನಾಮ್ನಾ.

ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಅಧಿಕಾರ.

ಪೂರ್ವಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ "ಭಕ್ತಿಯೋಗಮ್" ಶ್ರೈವರ್ಣಿಕರೈಯೊಗ್ರಿಂದಾರ್ಕಮ್" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಉಪಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯಧಿಕಾರವನ್ನು, ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರ ನಿರೂಪಿಸುವವರಿಗಾಗಿ, ಅರ್ಥಿತ್ವೇನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಏಕದೇಶಿಗಳು ಉಪಾಯಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪ ವಿರೋಧ ಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯಾಧಿಕಾರಿ ವಿಶೇಷಣ ಮಾತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದದ್ದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ವಿಧೇಯತೆಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವಿಧೇಯತ್ವವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸಿದ್ಧೋಪಾಯಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಧೇಯತ್ವವು ಯುಕ್ತವೆಂಬ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಿಸುವವರಾಗಿ, ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೂ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಉಪಾಯಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನಾ ಶಕ್ತಿ ವಿಳಂಬಾಕ್ಷ ಮತ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ನೈರಾಶ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಕಿಂಚನ್ಯವೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ. ಉಪಾಸನೆಯ ಹಾಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಶೇಷಣವಾಗಲಾರದು. ಉಪಾಸನೆಯ ಹಾಗೆ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯತ್ವವೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಉಪಪನ್ನವು. ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಭರಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪರಮ ಕಾರಣ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಫಲೋಪಕುತವಾದ ಉಪಾಯನಾಗುತ್ತಾನೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಉಪಾಸನೆಯ ಹಾಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಭಗವಂತನ ನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಶಮಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ, ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಭಗವಂತನು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನು, ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಿತ್ವೇನ ಸಮರ್ಥತಾ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ತ್ರಿಕತನು:- ತ್ರಿಕಾತನು:-ಸ್ವರೂಪಂ

ಅಧಿಕಾರಂ, ಉಪಾಯಂ, ಫಲನ್ ಇವಟ್ರಿನ್ ಲಕ್ಷಣಂಗಳ್

ಇಪ್ಪಡಿ ಅಭಿಮತ ಫಲತ್ತುಕ್ಕು ಉಪಾಯಾಂತರ ನಿಸ್ಪೃಹನಾಯ್ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯಿಲೇ ಇಹಿಯಂ ಮನನುಕ್ಕು ಇವಿದ್ಯೆಯುಕ್ಕು ಅಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷಮ್ ಮುದಲಾನವೈ ಇರುಕ್ಕುಮ್ ಪಡಿ ಅರಿಯ ನೇಣುಮ್.

ಯಸ್ಯಾನ್ಯ ತ್ರಿಕತನಃ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಮರ್ಥತಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು, ಅರ್ಥ ತ್ವೇನ-ಆಯಾಯಾ ಫಲಗ ಸ್ವ ಅರ್ಪಣಿಸುವುದರಿಂದ ಸಂಪಿಂಡಿತಾ-ಕೂಡಿದ ದಾಗಿ ಅಧಿಕೃತಿಯಾ-ಭೂತಿ ಎಂಬುದು ಅಧ್ಯಾಪಾರ. ಆಯಾಯಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲ ಅಧಿಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಧರನನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅದನ್ನು ತಿಳಿದಂತೆ ಅನುಷ್ಠಾನಲು ಶಕ್ತನಾಗುವುದು, ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಮತ ಜಾತಿಗಣಾದಿ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು, ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದುದು. ಸಮರ್ಥತಾ. ಇದರಿಂದ ಈ ಮೂರಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಲಾರನು ಎಂಬುದು ಸೂಚಿತ. ಇದರ ಜನಗೆ ಈ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಆಗತಾನೇ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಜಾತಿ ಗಣಾದಿಯೋಗ್ಯತೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇದ್ದರೂ ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಯಾಯಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಫಲೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ಆಯಾಯಾ ಕರ್ಮಾನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವೆಂಬುದು ತಿತ್ತಾನವಾದ ಅರ್ಥ ಸಾಚಾಷ್ಟಾಂಗ ಪಡಂಗಳೋಗ ನಿರುತಾವಸ್ಥಾ-ಆ ಅಧಿಕಾರವೂ, ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗ-ಭಕ್ತಿ, ಪಡಂಗಳೋಗ-ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಇವಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಯತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಗುಣಗಳಿದ್ದಾಗಿದೆ ಆದಾಗಿ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಸಾಂಗವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ತ್ರೈವರ್ಣಕರ್ತೃಗುಣವೂ, ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಸಾಂಗವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಜ್ಞಾನವೂ, ಅನುಷ್ಠಾನಲು ಶಕ್ತಿಯೂ, ಅಕಂಚಸ್ಯಾನನ್ಯಗತಿಶ್ಚ ಗುಣಗಳೂ, ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನವಾದ ಸ್ಥಿತಿಗಳು, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿತಾ-ಸಮೀಚಾನ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅನಂತರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವೆಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಶ್ರುತೀ-“ಸರ್ವಸ್ಯರಣಂ ಸುಪ್ರತ್” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವುಪಸ್ಪಷ್ಟ ಹೇಳುವಂತೆ, ಭಗವತಃ ಸರ್ವಶರಣ್ಯತಾ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವರಿಗೂ ಶರಣ್ಯನು ಇದರಲ್ಲಿ ಜಾತ್ಯಾದಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಲ್ಲ, ಎಂಬ ಈ ಅಂಶವು ಸ್ಮೃತ್ಯಾಪಿ-“ಸಮಲೋಕ ಶರಣ್ಯಾಯ” “ಸರ್ವಯೋಗ್ಯಮನಾಯಾಸಂ”, ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ಯಾಪಿತಾ-ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಹೀಗೆ ನೇದೋಕ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರೈವರ್ಣಕರಲ್ಲಾದವರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವುಂಟೋ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ತ್ಯಾದಿಷ್ಟಿವ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ನೈಗಮೇಷು-“ಸತ್ಯಂವದ,” “ಧರ್ಮಂಚರ” ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಾನ ವಿಹಿತಗಳಾದ, ಸತ್ಯಾದಿಷ್ಟಿವ-ಸತ್ಯವದನ, ಧರ್ಮದಾನಾದ್ಯನುಷ್ಠಾನಗಳ ಹಾಗೆ ಸರ್ವಸ್ವದೇ-ಸರ್ವರಿಗೂ ಅನುಷ್ಠೇಯವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ, ಸತ್ಪಥೇ-ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವುಂಟೆಂಬುದು ಓದಾಂತ, ಸತ್ಪಥೇ ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದು ವೈದಿಕವಾದ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ, ಅರ್ಚನ, ಪ್ರಣಾಮಾದಿರೂಪ ಅಗ್ನಿ ವಿದ್ಯಾ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಸದ್ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವವು ಉಂಟೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ.

ಅಧಿಕಾರ, ಉಪಾಯ, ಫಲಗಳ ಲಕ್ಷಣ.

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ತಾವೇ ಇಪ್ಪಡಿ ಅಭಿಮತ ಫಲತ್ತುಕ್ಕು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗಿ ಹೀಗೆ -ತಮ್ಮಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದ್ವಾರಕವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸುವವರಿಗೆ ಅಭಿಮತ ಫಲತ್ತುಕ್ಕು-ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಾಂತರ ನಿಸ್ಪೃಹನಾಯ್ ಕರ್ಮಯೋಗಾದ್ಯುಪಾಯಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯಿಲೇ ಇಹಿಮವನುಕ್ಕು-ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಶೇಷಮ್

ಸಾಮಾನ್ಯತಃ ಅಧಿಕಾರಸ್ವರೂಪಂ

ಅಧಿಕಾರಮಾವದು ? ಅವೋ ಫಲೋಪಾಯಂಗಳಿಲೇ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಮ್ ಪುರುಷನುಕ್ಕು ಫಲತ್ತಿಲ್ ಅಧಿತ್ವಮುಮ್, ಉಪಾಯತ್ತಿಲ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮುಮ್. ಇವತ್ತಿಲ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಾವದು ? ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ತ್ವೈಯರಿಹೈಯುಮ್, ಅರಿಂದ ಪಡಿ ಯನುಷ್ಠಿಕ್ಕವಲ್ಲ ನಾಹೈಯುಮ್, ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಮತ ಜಾತಿಗುಣಾದಿ ಯೋಗ್ಯತೈಯುಮ್. ಇವ್ವಧಿಕಾರಮ್ ಮುನ್ನೇ ಸಿದ್ಧಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಇದುಡೈಯವನುಕ್ಕು ಪ್ರಯೋಜನಮಾಯ್‌ಕ್ಕೊಣ್ಣು ಸಾಧ್ಯಮಾಹ ಅನುವದಿಕ್ಕ ಪ್ಪಡುಮದು ಫಲಮ್ ; ತದರ್ಥಮಾಹ ಸಾಧ್ಯಮಾಹ ನಿಧಿಕ್ಕಪ್ಪಡುಮದು ಉಪಾಯಮ್.

ಪ್ರಪತ್ತೇಃ ಅಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷವರ್ಧನಂ

ಇಣ್ಣು ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಮುಣ್ಣಾಯ್ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ವಿಶೇಷನಿಷ್ಕನುಕ್ಕು ಶಾಸ್ತ್ರ ಜನ್ಯ ಸಮ್ಪನ್ಧ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳ್ ಉಪಾಸಕ ನೋಡು ಸಾಧಾರಣಮಾಯಿರುಕ್ಕು, ವಿಶೇಷಿತ್ವ ವಧಿಕಾರಮ್ ತನ್ನುಡೈಯ ಆಕಿಂಚನ್ಯಮುಮ್, ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವಮುಮ್. ಆಕಿಂಚನ್ಯಮಾವದು ? ಉಪಾ ಯಾಂತರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಭ ವಮ್, ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವಮಾವದು ? ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರ ವೈಮುಖ್ಯಂ, ಶರಣ್ಯಾ

ಮುದಲಾನವೈಯಿರುಕ್ಕುಂಪಡಿ-ವಿಶೇಷವಾದ ಅಧಿಕಾರವೇನು, ಫಲ ಅಂಗಗಳು ಮೊದಲಾದವೇನು ಇವುಗಳು ಇರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಅರಿಯುವೇಣುಮ್-ಅವಶ್ಯ ಜ್ಞಾತವ್ಯ ಅಧಿಕಾರಮಾವದು ಇತ್ಯಾದಿ - ಅಧಿಕಾರವು ಯಾವುದೆಂದರೆ, ಫಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಪುರುಷನಿಗೆ ಫಲದಲ್ಲ ಅರ್ಥಿತ್ವವೂ ಉಪಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಅಧಿಕಾರ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಆಯಾಯಾ ಉಪಾ ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಅದರ ಅಂಗಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ತಿಳಿದಹಾಗೆ ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಶಕ್ತ ನಾಗುವುದು. ಶಾಸ್ತ್ರಾನು ಮತವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವಾದಿ ಜಾತಿ- ಆಸ್ತಿಶ್ರಾದ್ಧಗುಣಗಳು ಆಚಾರಾದಿಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ಇವ್ವಧಿಕಾರಮ್ ಈ ಅಧಿಕಾರವು ಮುಂಚೆಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು, ಇದುಡೈಯವನುಕ್ಕು ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವು ಉಪಾಯ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಫಲ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಫಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅಧಿಕಾರಿಯಾದವನು ಮೊದಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು, ಉಪಾಯಸಾಧ್ಯವಾದದು ಫಲ. ಅದು ಪ್ರಯೋಜನವಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಉಪಾಯ ಸಾಧ್ಯವು. ತದರ್ಥ ಮಾಹ-ಫಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಉಪಾಯ. “ಯಜೇತಸ್ವರ್ಗಕಾಮಃ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಂ ಜುಹುಯಾತ್” ಇತ್ಯಾದಿ ಫಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವುದು ಫಲ. ಆ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಲು ವಿಧಿಸಲ್ಪಡು ವುದು ಉಪಾಯ.

ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಧಿಕಾರ.

ಇಂಗು ಇತ್ಯಾದಿ, ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವವು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯು ಉಂಟಾಗಿ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕನಾದವನಿಗೆ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಜನ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳು ಉಪಾಸಕನಿಗೂ ತನಗೂ ಕುಲೈಯಾಗಿರುವಾಗ, ವಿಶೇಷವಾದ ಅಧಿಕಾರವು, ತನಗಿರುವ ಆಕಿಂಚನ್ಯ, ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವಗಳು, ಈ ಎರಡೂ ಸೇರಿಯೇ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರ ಪರನಿಗೆ ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವು ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಃ ನಿಷ್ಕನಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಆಕಿಂಚನ್ಯಾನನ್ಯಗತಿತ್ವಗಳೆರಡೂ ಸೇರಿಯೇ ಅಧಿಕಾರವಾಗುತ್ತವೆ ಯೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಆಕಿಂಚನ್ಯಮಾವದು ಇತ್ಯಾದಿ ಆಕಿಂಚನ್ಯವೆಂದರೆ ಉಪಾಯಾಂ ತ್ವವಾದ್ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು. ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವಮಾವದು ಇತ್ಯಾದಿ- ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವು

ಸ್ತರ ವೈಮುಖ್ಯಮಾಹವುನಾಮ್. ಇದು ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರ ವೈಮುಖ್ಯತ್ವಾಲುಮ್ ಅರ್ಥಸಿದ್ಧಮ್. ಇನ್ವರ್ಧಂ (೧) "ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಶಿತಿಕಂಶಂಕ್ ಯಾಶ್ಚಾನ್ಯಾ ದೇವತಾಸ್ತುತಾಃ | ಪ್ರತಿಬುದ್ಧಾನ ಸೇವಂತೇ ಯಸ್ಮಾತ್ಪ್ರತಿಮಿತಂ ಫಲಂ" ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿಲೇ ಕಣ್ಡುಕೊಳ್ಳದು.

ದ್ವಪ್ರ ಪ್ರಪನ್ನನುಕ್ಕು ಮೋಕ್ಷಪ್ರತಿಲ್ ವಿಳಂಬಮ್.

ತೀವ್ರತಮಮಾನ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಮುನ್ರಿಕ್ತೇ ದೇಹಾನುವೃತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರ ಸಕ್ತನಾನರ್ವ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥದಮಾಹ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೈಪ್ಪತ್ತಿನಾಲ್ ಅವ್ಯೋಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಜ್ಞಳಿಲ್ ಅಳವುಕ್ಕೇಡಾಹ ಮೋಕ್ಷಮ್ ವಿಳಂಬಿಕ್ಕುಮ್.

ಅಕಿಂಚನ್ಯಾನನ್ಯಗತಿಹಳುಕ್ಕುಕ್ಕಾರಣಮ್.

ಇನ್ವಾಕಿಂಚನ್ಯತ್ವಕ್ಕುಮ್, ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವಕ್ಕುಮ್ ನಿಬಂಧನಂ ಉಪಾಯಾಂತರಜ್ಞಳಿಲ್ ಇನ್ವ ಧಿಕಾರಿಯನುಡೈಯ ಅಜ್ಞಾನಾಶಕ್ತಿಹಳುಮ್, ಫಲವಿಳಂಬಾಸಹತ್ವಮುಮ್.

ಇದಿಲ್ ಶರಣ್ಯಾಂತರ ವೈಮುಖ್ಯತ್ವಕ್ಕು ನಿಬಂಧನಂ-(2) "ಯಥಾವಾಯೋಸ್ತ್ವಣಾಗ್ರಾಣಿ ವಶಂ ಯಾಂತಿ ಬಲೀಯಸಃ | ಧಾತುರೇವಂ ವಶಂಯಾಂತಿ ಸರ್ವಭೂತಾನಿಭಾರತ ||" ಎನ್ನಿ ರಪಡಿಯೇ ತನಕ್ಕುಮ್ ಪಿರರುಕ್ಕುಮ್ ಒತ್ತಿರುಕ್ಕುರ ಭಗವದೇಕ ಸಾರತಂತ್ರಾಭ್ಯವಸಾಯಮುಮ್ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರ ವೈಮುಖ್ಯಮುಮ್

ಎನೆಂದರೆ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರ-ಮೋಕ್ಷೇತರ ಪುರ.ವಾರ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ವೈಮುಖ್ಯಮ್-ಆಸೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಶರಣ್ಯಾಂತರ ವೈಮುಖ್ಯಮಾಹವು ನಾಮ್-ಬೇರೆಯವರು ತನಗೆ ರಕ್ಷಕರು ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವೈಮುಖ್ಯತೆ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರ ವೈಮುಖ್ಯತೆಯಿಂದಲೂ ಈ ಅರ್ಥವು ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಕ್ಕೆ ಶರಣ್ಯಾಂತರಾಶ್ರಯವೂ ಸಂಭಾವಿತ. ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಶರಣ್ಯಾಂತರಾಶ್ರಯವು ಅಸಂಭಾವಿತವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ವರ್ಥಮ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಅನ್ವ 1) ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮ್ ಶಿತಿಕಂಶಂಕ್ ಇತ್ಯಾದಿ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನೂ ವಿಷಕಂದನಾದ ರುದ್ರನನ್ನೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತಿಬುದ್ಧರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸೇವಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪರದೇವತಾ ಸಾರಮಾಧ್ಯಾದಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿಯುವುದು ದ್ವಪ್ರ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ವಿಳಂಬ

ತೀವ್ರತಮ ಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ. ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯು ಬಹಳ ತೀವ್ರವಾಗಿಲ್ಲದೆ ದೇಹಾನುವೃತ್ತಿ, ಆದಿಶಬ್ದ ದಿಂದ ಆಚಾರವತಾರ ಸೇವಾದಿ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ತನಾದವನು, ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ, ಆಯಾಯಾ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಳವುಕ್ಕೇಡಾಹ-ಪರಿಮಾಣಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವು ವಿಳಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ದೇಹಾವಸಾನದಲ್ಲಿಯೋ, ಕರ್ಮಾವಸಾನದಲ್ಲಿಯೋ ಬೇರೆ ಕಾಲವನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಸಿದರೆ ಅದರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೋ ಎಂದರ್ಥ. ಇನ್ವಾಕಿಂಚನ್ಯತ್ವಕ್ಕುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಈ ಅಕಿಂಚನ್ಯಕ್ಕು ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವಕ್ಕು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ-ಉಪಾಯಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಅಜ್ಞಾನಾಶಕ್ತಿಗಳೂ, ಫಲವಿಳಂಬವನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ಇರುವಿಕೆಯೂ ಕಾರಣ. ಇದಿಲ್ ಶರಣ್ಯಾಂತರ ಇತ್ಯಾದಿ-ಇದರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಲ್ಲಿಯೋ ಫಲದಲ್ಲಿಯೋ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಯಾವುವೆಂದರೆ, 1) ಯಥಾವಾಯೋಸ್ತ್ವಣಾಗ್ರಾಣಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಹುಲ್ಲಿನ ತುದಿಗಳು ಹೇಗೆ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಗಾಳಿಗೆ ವಶಪಟ್ಟು ಅಡುತ್ತವೆಯೋ, ಹಾಗೆ ಸರ್ವಭೂತಗಳೂ ಧಾತುಃ-ಸರ್ವ ಸ್ಪಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ, ವಶವಾಗಿವೆ, ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ತನಗೂ ಇತರರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಭಗವದೇಕ ಸಾರತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾದ ಬುದ್ಧಿಯೂ, ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದೂ ಸಹ.

ಪ್ರಪತ್ತ್ಯಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷೇ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ

ಇಪ್ರಪತ್ತ್ಯಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷಮ್ 1) "ಸ ಪಿತ್ರಾಚ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಸ್ಸುರೈಶ್ಚ ಸಮಹರ್ಷಿಭಿಃ | ತ್ರೀಫಲೋರ್ಕಾ ಸಂಪರಿಕ್ರಮ್ಯ ತಮೇವ ಶರಣಂಗತಃ" 2) "ಅಹಮಸ್ಮ್ಯಪರಾಧಾನಾ ಮಾಲಯೋಽಕಿಂಚನೋ ಗತಿಃ" 3) "ಅಕಿಂಚನೋನನ್ಯಗತಿಶ್ಚರಣಃ" 4) "ಅನಾಗತಾನಂತಕಾಲ ಸಮೀಕ್ಷಯಾಪ್ಯದೃಷ್ಟಸನ್ತಾರೋಪಾಯಃ" 5) "ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಯೇಚ ತತ್ಪಾದಾಂಬುಜ ದ್ವಯ ಪ್ರಪತ್ತೇ ರನ್ಯನ್ನಮೇ ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರೇಣಾಪಿ ಸಾಧನ ಮಸ್ತೀತಿ ಮನ್ವಾಸಃ" 6) "ಪುಕಲೋನ್ರಿಲ್ಲಾವಡಿಯೇನ್" ಎನ್ನು ಇನ್ನೆ ಮುದಲಾನ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಜ್ಞಳಾಲೇ ಸಿದ್ಧಮ್.

ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಅಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು.

ಈ ಅಕಿಂಚನ್ಯನನ್ಯ ಗತಿವ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಇಪ್ರಪತ್ತ್ಯಧಿಕಾರವಿಶೇಷಮ್ ಎಂದಾ ರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಶೇಷವು 2) ಸಪಿತ್ರಾಚ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂರ್ವಾರ್ಥ ದಲ್ಲಿ ಪಿತ್ರಾದಿ ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿದ್ದನು ಕ ಕಾಸಾರ ಎಂದ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅಕಿಂಚನ್ಯವು ಸೂಚಿತ "ತಮೇವ ಶರಣಂಗತಃ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಏನು ಎಂದಿಂದ ಶರಣಾಂತರ ವೈಕುಂಠ್ಯರೂಪ ಅನನ್ಯ ಗತಿತ್ವವು ಸೂಚಿತ 3) ಅಹಮಸ್ಮ್ಯಪರಾಧಾನಾ ಇತ್ಯಾದಿ ನಾನು ಸರ್ವಾಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನ ಅಕಿಂಚನಃ-ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಾದಿ ಸರ್ವಗುಣ ಶೂನ್ಯನು. ಅಗತಿಃ-ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅನಯಿಲ್ಲದವನು, ಅದರಿಂದಾಗಿ ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಾರೂ ಇಲ್ಲದವನು 4) ಅಕಿಂಚನೋನನ್ಯಗತಿಃ, ಶರಣ್ಯವ್ಯವಸ್ಥಾದಮೂಲಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ, ಎಂಬುದು ಉತ್ತ ರಾರ್ಥ ಈ ಉತ್ತರಾರ್ಥ ದಲ್ಲಿ ಶರಣಗತಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಅಕಿಂಚನ್ಯನನ್ಯ ಗತಿತ್ವಗಳು ಪ್ರಪತ್ತ್ಯಧಿಕಾರ ವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ. 5) ಅನಾಗತಾನಂತಕಾಲ ಇತ್ಯಾದಿ, ಅದೃಷ್ಟಸಂತಾರೋಪಾಯಃ ಎಂಬುದರಿಂದ ಅಕಿಂಚನ್ಯವೂ 6) ತತ್ಪಾದಾಂಬುಜದ್ವಯ ಪ್ರಪತ್ತೇಃ ಇತ್ಯಾದಿಯಿಂದ ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. 7) ಪುಕಲೋನ್ರಿಲ್ಲಾವಡಿಯೇನ್-ಇದರಿಂದ ಅಕಿಂಚನ್ಯವೂ, ಉನ್ನಿಡಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅಮರಾನ್ದ ವ್ರತಮಂಜೇನೇ-ಇಲ್ಲಿ ಅವಧಾರಣದಿಂದ ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವೂ ಇದೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧ.

1) ರಾಮಾ ಸಂ 33-33 ಆ ಕಾಕಾಸುರನು ತಂದೆಯಿಂದಲೂ, ಚಕಾರದಿಂದ ತಾಯಿಯಿಂದಲೂ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಮಹರ್ಷಿ ಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ತನಗೆ ಆಶ್ರಯವು ಸಿಗದೆ, ಆ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶರಣ ಹೊಂದಿದನು.

2) ಅಹಮಸ್ಮ್ಯ ಪರಾಧಾನಾಮಾಲಯೋಽಕಿಂಚನೋಗತಿಃ |
ತಮೇವೋಪಾಯ ಭೋಮೇ ಭವೇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮತಿಃ ||
ಶರಣಗತಿ ರಿತ್ಯಾಸಾದೇವೇಸ್ಥಿವ್ ಪ್ರಯುಜತಾಮ್ ||

ಅಹಿ (ಸಂ37-30) ನಾನು ಅಪರಾಧಗಳಿಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಯ ಭೂತನು ವನ್ಯನು ನಾನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಶಕ್ತನು, ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದವನು ಅನನ್ಯಗತಿ ಎಂದರ್ಥ. ನೀನೇ ನನಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರು, ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ರೂಪ ಅಭ್ಯವಸಾಯವು ಶರ ಣಾಗತಿ ಆ ಶರಣಗತಿಯನ್ನು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಕೊಡಿಸು

3) ವಧರ್ಮನಿಷ್ಕೋಽಸ್ಮಿನ್ ಬಾತ್ಯವೇದೀ ವಧಕ್ರಿಮಾಣಿ ತ್ವ ಇವರಣಾರವಿಂಧೇ |
ಅಕಿಂಚನೋ ನನ್ಯಗತಿ ಶರಣಿ ತ್ವತ್ಪಾದಮೂಲಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ||

ಅಳ-ಸ್ಮೋತ, 22, ಕರ್ಮಜ್ಞಾತ ಭಕ್ತಿಯೋಗಿಗಳನ್ನ ಮುಖ ಸಲುವ ಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಗಳಿಲ್ಲ. ಅಕಿಂಚನನು, ಅನನ್ಯಗತಿ-ಶರಣಾಂತ ರವಿಲ್ಲದವನು ಶರಣಿ-ನಿನ್ನ ಪಾದಮೂಲವನ್ನು ಶರಣಾಂತರದಿದ್ದೇನೆ

4) 5), 6), ಪು. ತಿ. ನೋ

ಪ್ರಪತ್ತಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವಂ

ಇವ್ಯಳನಧಿಕಾರಮ್ ಪೆಂಟ್ರಲ್ ಪ್ರಪತ್ತಿಕ್ಕು ಜಾತ್ಯಾದಿ ನಿಯಮಮಿಲ್ಲಾ ನೈಯಾಲೇ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವಂ ಸಿದ್ಧಮ್,

ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವ

ಇವ್ಯಳನಧಿಕಾರಂಪೆಂಟ್ರಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ. ಆಕಿಂಚನ್ಯಾನೈಗತಿತ್ವರೂಪ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಜಾತ್ಯಾದಿ ನಿಯಮವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಸರ್ವರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವುಂಟು. ಭಕ್ತ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗೂ ಆಕಿಂಚನ್ಯಾನೈಗತಿತ್ವವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಲಾರನು ಉಪಾಸನಕ್ಕೆ ತ್ರೈವರ್ಣಿಕತ್ವಾದಿ ನಿಯಮವುಂಟು. ಅಪಶೂದ್ರಾಧಿಕರಣದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿವಿದ್ಯಾ ಸಾಧ್ಯಗಳಾದ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮೋಪಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವುನಿಷಿದ್ಧವೆಂಬುದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಉಪಾಸನದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಉಪಕ್ರಮೋಪಸಂಹಾರಾದಿಗಳು ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಅತ್ರೈವರ್ಣಿಕರಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಥಹ ನಿಬಂಧಗಳಿಲ್ಲ. ಸರ್ವರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬಹುದು. "ನಮೋನಾರಾಯಣೇತ್ಯುಕ್ತಾ ಕ್ವಾನ್ತವಾಕಃ ಪುನರಾಗಮತ್" ಎಂದು ಶ್ವವಾರಾದಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವವು ಸೂಚಿತವಾದ್ದರಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಆಕಿಂಚನ್ಯಾನೈಗತಿತ್ವಗಳು ವಿಸಹ ಜಾತ್ಯಾದಿ ನಿಯಮಗಳಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಭಾವ

- 4) ಅನಾಗತಾನಂತ ಕಾಲಸಮೀಕ್ಷೆಯೊಪ್ಪದ್ದಷ್ಟು ಸಂತಾರೋಪಾಯ, ನಿಖಿಲ ಜಂತು ಜಾತ ಶರಣ್ಯ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ತವಚರಣಾರವಿಂದ ಯುಗಳಂ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪ್ರದೇ (ಶ್ರೀರಂಗಗದ್ಯ) ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನತಿಶಯದವನು, ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ರಕ್ಷಕನೇ! ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ! ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಶರಣಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ.
- 5) ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇಚ ತತ್ಪ್ರಾದಾಂಬುಜದಯ ಪ್ರಪತ್ತೇ ರನ್ಯನ್ನಮೇ ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರೇಣಾಟಿ ಸಾಧನಮ ಸ್ಥಿತಿ ಮನ್ಮಾನೇ-ಆ ಭಂಗವಂತನನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅವನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿ ವಿನಹ ಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನತಿಶಯವನಾಗಿ (ಪ್ರಕುಂರ ಗದ್ಯ)

- 6) ಅಹಲಹಿಲ್ಲೇನಿರೈಯುಮೆನ್ನಲರ್ ಮೇಲ್ ಮಂಗೈಯುಕ್ಕುಮಾರ್ಬಾ, ನಿಹರಿಲ್ ಪುಹುಗ್ರಾಬು ಉಲಮೂನ್ರುಡೈಯಾಯ್ ಎನ್ನೈಯಾಳ್ವಾನೇ | ನಿಹರಿಲಮರರ್ ಮುನಿಕ್ಕುಣಂಗಳ್ ವಿರುಂಬುಮ್ ತಿರು ವೇಂಗಡತ್ತಾನೇ ಪುಹಲೊನ್ನಿಲ್ಲಾ ವಡಿಯೇನ್ ಉನ್ನಡಕ್ಕೀಳಿಲಮುರ್ನ್ರು ಪುಹುಂದೇನೇ ||

ತಿರುವಾಯ್ ಮೊಳಿ(6-10-10)

ಕ್ಷಣಕಾಲವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿತ್ಯ ವಾಸಮಾಡುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಎದೆಯನ್ನುಳ್ಳವನೇ. ನಿನಗೆ ಸಮಾನವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನೇ, ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೇ. ನಿನಗೆ ಸಮಾನರಲ್ಲದೆ ದೇವತೆಗಳೂ ಋಷಿಗಳೂ ಆಸೆಪಡುವ ತಿರುವೇಂಗಡನಾಥನೇ ಇದರಿಂದ ಸಮಸ್ತಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣತ್ವ, ಸ್ವಾಮಿತ್ವ, ರಕ್ಷಕತ್ವ ಸೌಲಭ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಉಪಾಯಾಂತರವೂ ರಕ್ಷಣಾಂತರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ದಾಸಭೂತನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಶರಣು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ.

"ಅಹಲಹಿಲ್ಲೇ ನಿರೈಯುಮ್" ಇತ್ಯಾದಿಯಿಂದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪುರುಷಕಾರವೂ, ಅಲರ್‌ಮೇಲ್ ಮಂಗೈಯುಕ್ಕುಮಾರ್ಬಾ, ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ನಾರಾಯಣನು ಸಂಯೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿ, ಉನ್ನಡಕ್ಕೀಳಿಲಮುರ್ನ್ರು ಪುಹುಂದೇನೇ - ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಉಪಾಯ ಭೂತನು ಎಂದರ್ಥ ಉನ್ನಡಕ್ಕೀಳಿಲಮುಂದೆ ಏಕವಚನವು ಪುರುಷ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ವಿವಕ್ಷಯಾ ಹೇಳಿದೆ ಅಷ್ಟೇ

ಅನ್ನಜರನ್ನಿಯರೆಟ್ಟಿಯಿಲ್ ನಿನ್ನ ವನ್ನೆತ್ತು ಲಹುಮ್ |
 ನೊನವರೇ ಮುದಲಾಹ ನುಡಜ್ಜಿಯನನ್ನಿಯರಾಯ್ |
 ನನ್ನದೈಯುಮ್ ವಹೈ ವಹ್ ತಹನೇನ್ನಿವರುನ್ನಿಯನಮ್ |
 ಅನ್ನಮಿಲಾದಿಯೈಯನ್ನರ ರಿನ್ನರಿವಿತ್ತನರೇ ||೧೨||
 ಭಕ್ತ್ಯಾದೌ ಶಕ್ತ್ಯಭಾವಃ ಪ್ರಮಿತಿ ರಹಿತತಾ ಶಾಸ್ತ್ರತಃ ಪರೈದಾಸಃ
 ಕಾಲಕ್ಷೇಪಾಕ್ಷಮತ್ಸಂ ತ್ವಿತಿ ನಿಯತಿ ವಶಾದಾಪ ತದ್ವಿಶ್ವತುರ್ವಿಃ |
 ಏಕದ್ವಿತ್ವಾದಿ ಯೋಗ ವ್ಯತಿ ಭಿಧುರ ನಿಜಾಧಿಕ್ರಿಯಾ ಸ್ವಂಶ್ರಯಂತೇ |
 ಸನ್ನಶ್ಚಿತ್ರೇಶಂ ಸ್ವತನ್ತ್ರ ಪ್ರಪದನ ವಿಧಿನಾ ಮುಕ್ತಯೇ ನಿರ್ದಿಶಜ್ಯಾಃ ||೨೫||

೧೬ ತಿ ಕವಿತಾರ್ಕಿಕ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರ್ವತನ್ತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಮದ್ವೇಚ್ಛುಟಿನಾಥಸ್ಯ ವೇದಾಂತಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಷು

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರೋ ದಶಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾನ್ತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಈ ರೀತಿಯಾದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವನ್ನೂ, “...ವೇದ ಪೂರ್ವೇ ಭೂವೇ ವಶಃ ಏತದೂಚುಃ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರ ಗಳು ಸ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ನಮಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು “ಅಂದಣರಂದಿ ರ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಮಾರ ರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ

ಆದಾಗಿ ಅಂದಣರ್-ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಅಂದಿಯರ್-ಜಂಡಾಕರು, ಎಲ್ಲೈಯಿಲ್ ನಿನ್ನ ವನ್ನೆತ್ತುಲಗಮ್ ಈ ಎರಡು ಅನಧಿಗಳ ವ್ಯಭಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತೀಯರೂ, ನೊಂದವರೇಮುದಲಾಹ ಸಂಸಾರತಾಪಾ ಕ್ರಾಂತರಾಗಿರ ಪುರಾದಿಯಾಗಿ, ನುಡಂಗಿ ಅಕಿಂಚನರಾಗಿ ಅನನ್ನಿಯರಾಯ್-ವಂದು-ಅನ್ಯರಲ್ಲವು ಪ್ರಯೋಜ ನಾಂತವನ್ನೂ, ಉಪಾಯಾಂತವನ್ನೂ ರುಣ್ಯಾಂತವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ಅನನ್ಯರಾಗಿ ಎಂದರೆ ಇವು ಮೂರೂ ಇಲ್ಲದವರಾಗಿ ಅಂದರೆ ಅನನ್ಯೋಪಾಯರಾಗಿಯೂ, ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನರಾಗಿಯೂ, ಅನನ್ಯ ಶರಣರಾಗಿಯೂ, ಬಂದ, ವನ್ತಹವೇಂದಿ ವರುಂದಿಯ-ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಕೃಪೆಯ ನ್ನುಳ್ಳವನಾಗಿ ಶ್ರಮಪಡುವ ಅದಾಗಿ ಜೇತನರನ್ನು ಉಜ್ಜೀವಿಸಲು ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ ಅಂದಮಿಲಾದಿಯೈ-ನಮಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ, ಅದ್ಯಂತರಹಿತನಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಪರಿಚ್ಛೇದ ರಹಿತನಾದವೆಂದರ್ಥ, ಜಗತ್ಕಾರಣ ರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು, ಅಡೈಯುಮ್-ವಹೈ-ಶರಣಾ ಗತಿ ಹೊಂದುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಅನ್ನರ್ ಅರಿಂದು-ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪರಮ ಕೃಪೆಯನ್ನುಳ್ಳ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ತಾವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅರಿವಿತ್ತನರೇ-ನಮಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಆದಾಗಿ ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ “ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವೆಂಬುದು” ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಂಪರೆ ಯಾಗಿ ನಿರ್ಣಯವು ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು

ಅಂತರ ಉಪಾಯಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವ ಅಕಿಂಚನ್ಯವನ್ನು ಹದಿನೈದು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ ಈ ಹದಿನೈದು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನುಳ್ಳವರು ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನಾಚರಿಸಬಹುದು ಹದಿನಾರನೇ ಅಧಿಕಾರವೇ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವೆಂದು ಭಕ್ತ್ಯಾದೌಶಕ್ತ್ಯಭಾವವೆಂದಾರಂಭಿಸುವ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದಾಗಿ ಭಕ್ತ್ಯಾದೌ-ಭಕ್ತಿಯೋಗ, ಅದಿಪದದಿಂದ ಕರ್ಮಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ, ಶಕ್ತ್ಯಭಾವಃ-ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಪ್ರಮಿತಿರಹಿತತಾ-ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು

ಶಾಸ್ತ್ರತಃ ಪರ್ಮದಾಸಃ— ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರಲ್ಲನೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಮಾಲವಾದ ಬಹುಸ್ಥಿತಿ—ಅಂದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ಇರುವುದು, ಕಾಲಕ್ಷೇಪಾಕ್ಷಮತ್ವಂ-ಕಾಲವಿಳಂಬವನ್ನು ಸಹಿಸದೇ ಇರುವುದು, ಇತಿ-ಈ ರೀತಿಯಾದ ನಿಯತಿನಶಾತ್-ಭಾಗ್ಯವೇದಿಂದ ಅಂದರೆ ಅವನರ ಜ್ಞಾಪನದಿಂದ ಅಪತದ್ವಿಃ ಚತುರ್ಭಿಃ— ಪ್ರಾಪ್ತಗಳಾದ ನಾಲ್ಕು ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಏಕದ್ವಿತ್ಯಾದಿಯೋಗ ಒಂದೊಂದು, ಎರಡೆರಡು, ಮೂರು ಮೂರು ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚತುರ್ಧರ್ಮ ಘಟಿತ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ವ್ಯತಿಭಿದುರ-ವಿವಿಧವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನಗಳಾದ ನಿಜಾಧಿಕ್ರಿಯೋ-ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳವರು, ಆದಾಗ 1) ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, 2) ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, 3) ಜಾತಿನಿಬಂಧನದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ಇರುವುದು 4) ಕಾಲವಿಳಂಬದಲ್ಲಿ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಧಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ,

- (a) (1), (2), (3), (4), ಇವುಗಳು ಒಂದೊಂದು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ನಾಲ್ಕೂ.
- (b) 1 + 2, 1 + 3, 1 + 4, 2 + 3, 2 + 4, 3 + 4, ಎರಡೆರಡಲ್ಲದಿರುವುದು ಆರು ವಿಧ.
- (c) 1 + 2 + 3, 1 + 3 + 4, 1 + 2 + 4, 2 + 3 + 4, ಈ ಮೂರು ಮೂರು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ
- (d) 1 + 2 + 3 + 4, ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು — ಒಂದು ವಿಧ ಒಟ್ಟು 15 ವಿಧ ಈ ಹದಿನೈದು ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ನೇರದವರೂ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲ. ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು
- (e) 1 + 2 + 3 + 4 - ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಉಳ್ಳವರು ಮಾತ್ರ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು.

ಹೀಗೆ 15 ವಿಧವಾದ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳ ಸಂತಃ-ಸತ್ಪುರ-ಷರು, ಶ್ರೀಶಂ-ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪತಿಯನ್ನು, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪದನವಿಧಿನಾ-ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದ, ನಿರ್ವಿಶಂಕಾಃ-ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ಶಾಲಿಗಳಾಗಿ, ಮುಕ್ತಯೋ-ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಂಶ್ರಯಂತೇ ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರ. ವರ್ತಮಾನ ನಿರ್ದೇಶದಿಂದ ಈವತ್ತಿಗೂ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ “ ಶ್ರೀ ಶಂ” ಎಂಬುದರಿಂದ ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳೆಂಬರೂ ಉಪಾಯವೆಂಬುದು ಭಾವ

ಶ್ರೀ ಮುನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕ ವಿರಚಿತವಾದ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯಧಿಕಾರಕ್ಕೆ “ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ” ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ.

ತ್ರಿಯೈ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಪರಿಕರವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿ:

ಇಯಾನಿತ್ಥಂ ಭೂತಸ್ಸ ಕೃದಯ ಮನಶ್ಚಂ ಭವನವಾಃ
ದಯಾ ದಿವ್ಯಾಂಭೋಧೌ ಜಗದಖಿಲಮನ್ತರೈಮಯತಿ |
ಭವಧ್ವಂಸೋದ್ಯುಕ್ತೇ ಭಗವತಿ ಭರನ್ಯಾಸವಪುಷಃ |
ಪ್ರಪತ್ತೇರಾದಿಷ್ಟಃ ಪರಿಕರ ವಿಶೇಷಶ್ಚ ತ್ರಿಮುಖೈಃ ||

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಕರವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ

ಪೂರ್ವಾಧಿಕಾರದ ಅರಂಭದಲ್ಲಿ “ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಗ್ರಿಯಮನನುಕ್ಯ ಅಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷನಾ ಮುದಲಾನವೈ ಇರುಕ್ಕುಂಪಡಿ” ಎಂಬ “ಸುಂದರಾನವೈ” ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತಾವನಾದ ಪರಿಕರ-ಅಂಗ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಈ ಅಧಿಕಾರದ ಅಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರು. “ಇಯಾನ್ ಇತ್ಥಂ ಭೂತಃ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಅಂಗಾಂಗ ಸ್ವರೂಪಗಳೇನು, ಅವುಗಳ ಉಪಕಾರ ಪ್ರಕಾರವೇನು, ಅವುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ, ಇಯತ್ತ್ರಿ, ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ, ಹೇಳದೇ ಇರುವ ಸರ್ವ ಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪತ್ಯಾಗವೇ ಪ್ರಪತ್ತಿ. ನಿಯತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದ್ಯಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ಮಾತ್ರವು ನಿಯತವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಬಾಕಿ ಅಂಗಗಳು ಸಂಭಾವಿತ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಅಂದರೆ ಇದ್ದರೆ ಇರಬಹುದು, ಎಂಬವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಪಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿ, “ಪ್ರಪತ್ತಿಂತಂ ಪ್ರಯಂಜಿತ ಸ್ವಾಂಗೈಃ ಪಂಚಭಿರಾವೃತಾಂ” ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಅಂಗಪಂಚಕಗಳು ಸನ್ನಿಪೂರ್ಣಪಕಾರಕಗಳಾಗಿ, (ಒಂದು ಗೂಡಿ ಉಪಕಾರಗಳಾಗಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ) ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿಷ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ, ಅದರಿಂದ ಅವಶ್ಯಗಳಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದಯಾದಿವ್ಯಾಂಭೋಧೌ-ದಯೆಗೆ ದಿವ್ಯ ಸಮುದ್ರವಾದ-ಅಂದರೆ ದಯೆಗೆ ವೃದ್ಧಿಹೃತ್ತನಗಳಲ್ಲಿದೆ ಎಂದರ್ಥ, ಅನಾದಿ ಸಂತನ್ಯವಾದ ಮಹಾಪರಾಧಶಾಲಿಗೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಯು ಹೇಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ, ಪರಮದಯಾಳುವಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಯು ಅವಶ್ಯ ಫಲಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದು ಸೂಚಿತ. ಜಗದಖಿಲಮಂತರ್ಯಮಯತಿ-ಹೀಗೆ ಪರಮ ದಯಾಳುವಾದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಜೀತನರಲ್ಲಿ ಅಂತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಅವರುಗಳನ್ನು ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭವಧ್ವಂಸೋದ್ಯುಕ್ತೇ ಜೀವನು ಮಾಡಿದ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಸುಕೃತಾದಿ ಮೂಲವಾದ ವಿಶೇಷ ಸುಕೃತ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಜವಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಅವನ ಸಂಸಾರ ಬಂಧವನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದ ಭಗವತಿ - ಜ್ಞಾನಾದಿ ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ-(ಈ ಗುಣ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಅವಶ್ಯ ಫಲಿಸುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು

ಸೂಚಿತ) - ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಭರನ್ಯಾಸವಪುಷಃ-ಭರಸಮರ್ಪಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ, ಪ್ರಪತ್ತೇಃ - ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯ, ಪರಿಕರ ವಿಶೇಷಃ-ಅಂಗ ವಿಶೇಷಗಳು, "ಪ್ರಪತ್ತೇಃ ಕ್ವಚಿದಪ್ಯೇವಂಪರಾವೇಕ್ಷಾನವಿದ್ಯೇ" ಎಂಬ ವಚನಕ್ಕೆ, ಮುಂದೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಐದು ಅಂಗಗಳು ವಿನಹ ಬಾಕಿ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ, ಶ್ರುತಿಮುಖ್ಯಃ-ಮುಖ್ಯವ್ಯಕ್ತ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ" ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ ಶ್ರುತಿ, ಲಕ್ಷ್ಯತಂತ್ರ, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ವಾದಿ ಸಂಹಿತೆಗಳಿಂ, ಅಯಂ - ಈ ಪರಿಕರ ವಿಶೇಷವು, ಇಯಾನ್ - ಇಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದು. ಇತ್ಯಂಭೂತಃ - ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದದ್ದು, ಸಕ್ಯದ್ವನವಾನ್-ಒಂದೇ ಸಲ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು, ಅವಶ್ಯಂಭವನವಾನ್-ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಮಾಡಬಹುದು, ಎಂದಿಲ್ಲದೆ ಅವಶ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಎಂದು ಅದಿಷ್ಟಃ-ವಿಹಿತವಾದದ್ದು.

ಭರನ್ಯಾಸ ವಪುಷಃ ಪ್ರಪತ್ತೇಃ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದ್ಯಂಗ ಪಂಚಕಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಸೂಚಿತ ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ ಅನೆಯುಳ್ಳವನು ನೈಭರ್ಯಪರಂತ ಭರಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ, "ಸಮರ್ಪಕಾರುಣಿಕನಾದ ಶರಣ್ಯನು ನನ್ನ ಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಅವ್ಯರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ", ಧೃಢ ತರವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವು ಅವಶ್ಯವೇಕ್ಷಿತವು ಆದ್ದರಿಂದ ವಹಾವಿಶ್ವಾಸಾಂಗವು ನಿಯತ. ಹೀಗೆಯೇ ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರ ಉಪಾಯಗಳಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸದೆ ಹೋದರೆ, "ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗಗಳಿಲ್ಲ ಇನ್" ವ್ರವತಿ-ಸಲಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಯ ಸ್ವಾಕೆ ಮಾಡಬೇಕು," ಎಂದು ಶರಣ್ಯನಿಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವುಂಟಾಗಬಹುದು; ಅದು ಉಂಟಾಗದಿರಲು ತನಗೆ ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳಾಗಲಿ ರಕ್ಷಕರಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರ್ವಣ್ಯವೆಂಬ ಅಂಗವು ಅವಶ್ಯಕ. ಹಾಗೆಯೇ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ "ಭೋಕ್ತಾವಾಚ ಇವನಿಗೆ ಫಲಾವೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವಾಗ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾಗಲಾರದು, ಕೊಟ್ಟರೂ ಇವನಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅನಾದರವು ಉಂಟಾದರೆ ದಾತಾವಿಗೆ ನಿರ್ವೇದವು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ." ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಅನವೇಕ್ಷಿತವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವೂ ಅವಶ್ಯಕ ಹಾಗೆಯೇ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳನ್ನು ಕರ್ತಾ ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ, "ನನಗೆ ಅನನುಕೂಲನಿವನು, ಪ್ರತಿಕೂಲ (ವಿರೋಧಿ)ನಾಗಿದ್ದಾನೆ" ಎಂದು ಶರಣ್ಯನು ಇವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಉದಾಸೀನನಾಗುತ್ತಾನೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ವಶೀಕಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವಾಗ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಅವಶ್ಯವೇಕ್ಷಿತಗಳು, ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಪ್ರಪತ್ತಿ-ಭರನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸನ್ನಿಪತ್ಯೋಪಕಾರಗಳು ಅವಶ್ಯ ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಹಾಯಕಗಳು ಎಂದರ್ಥ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೇವಲ ಭರನ್ಯಾಸವು ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವಾಗಲಾರದು, ಭರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರೆ ಅದು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗಲಾರದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭರಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಈ ಭರನ್ಯಾಸವು ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾರೂಪವಾಗಿದೆ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿದೆ ಯಜಮಾನನು ಭೃತ್ಯನನ್ನು ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ನಿಕ್ಷೇಪಮಾಡಿ, ವಸ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುತ್ತಾನೆ ಇಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ್ಯಸಂಕಲ್ಪಾದ್ಯಂಗಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದೆ ಹೋದರೆ ದಂಡಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಭೃತ್ಯನು ವಸ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ತರಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಸ್ತುಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದ್ಯಂಗಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ಅಜ್ಞಾದಕ್ಷಿಣಾಪೂರ್ವಕ ಭರನಿಕ್ಷೇಪವು ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವಾಗಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಭರನ್ಯಾಸವೇ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥ. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದ್ಯಂಗಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಅವಶ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಮೇಲೆಯೇ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾದಕ್ಷಿಣಾಪೂರ್ವಕ ಭರನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಭರಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ಭರವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾರನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭರಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪೂರ್ವಕ ಭರನ್ಯಾಸವಾದದ್ದು ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ.

ಪ್ರಪತ್ತಿ: ಪರಿಕರ ನಿರೂಪಣಮ್

ಇವಿದ್ಯೈಕ್ಯ ಪರಿಕರಮಾವುದು ? ಅನುಕೂಲ್ಯಸಚ್ಚಲ್ಪಮುಮ್ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ದನಮುಮ್ ಕಾರ್ಪಣಮುಮ್, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಮುಮ್, ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಮುಮ್ ?

ಶ್ರುತಿಮುಖೈ: ಎಂಬುದರಿಂದ "ಮೋಢಾಹಿನೇದ ವಿದುಷೋ ವದಂತೈನಂ ಮಹಾಮುನೇ | ಅನ ಕೂಲ್ಯಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಃ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯಸ್ಯವರ್ಜನಂ | ರಕ್ಷಿಷ್ಯತೀತಿ ವಿಶ್ವಸಃ ಗೋಪ್ತೃತ್ವ ವರಣಂತಥಾ || ಅತ್ಯನಿಷ್ಟೇಪ ಕಾರ್ಪಣ್ಯೇ ಸದ್ವಿಧಾ ಏರಣಾಗತೀಃ, ಎಂದು ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರ (ಅಹಿಬುಧ್ನ್ಯಸಂಹಿತೆ 37-18)ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯು ವೇದವಿಹಿತವಾದದ್ದು, ವೈದಿಕವೂಅಹುದು ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ "ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾದ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯು ಬೇರೆ. ಅದು "ಪುರುಷವಿದ್ಯೆಗೆ" ಅಂಗವಾದದ್ದು, ತಾಂತ್ರಿಕವಾದ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯು ಬೇರೆ ಅಂದು ಐದು ಅಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು," ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಸರಿಯಲ್ಲ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಗೂ ಪರಮಾಪ್ತ ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರ (ಪಾಂಚರಾತ್ರಸಂಹಿತೆ)ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಗೂ ಭೇದವೇನೂ ಇಲ್ಲ, ನ್ಯಾಸಾ ಧ್ಯಾಯದಲ್ಲ.

"ಇದಮಹೋಪನಿಷದಂ ದೇವಾನಾಂ ಗುಹ್ಯಮುತ್ತಮಮ್ |

ತೇಷಾಂತುತಪಸಾಂನ್ಯಾಸಮತಿರಿಕ್ತಂತಪಃ ಶ್ರುತಮ್ ||

ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ "ಓಮಿತ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಯುಂಜೀತ" ಎಂದು ಶ್ರುತಿವಿಹಿತವಾದ ಅತ್ಯನಿಷ್ಟೇಪವೇ ಈ ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರೀಕ್ಷ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯೆಂಬುದು, ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾಪಕ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಅದ್ದರಿಂದ ಕೃತ್ತಿರಿಯ ಶ್ರುತಿ ವಿಹಿತ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯು ಪರಮಾಪ್ತ ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರೀಪ ಬೃಂಹಿತವಾದದ್ದು. ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯಾ ಸ್ವರೂಪವೂ ಒಂದೇ ಶ್ರುತಿ ಮುಖೈಃ ಎಂದು ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳು ಮಾತ್ರ ಶ್ರುತ್ಯಭಿಮತನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ವೈದಿಕವಾದ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯು ಬೇರೆ ಅದು ಪುರ ಸವಿದ್ಯೆಗೆ ಅಂಗವು" ಎಂಬುದು ಪುನಶ್ಚೋದ್ಯ, "ಪುರ ಸ ವಿದ್ಯಾಯಾ ಮುಪಿ ಜೇತರೇಷಾಂ ಅನಾಮ್ನಾನಾತ್" ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮನೂತ್ರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪುರುಷ ವಿದ್ಯೆಯು ದೃಷ್ಟ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ವಿದ್ಯೆ. ತೈತ್ತಿರಿಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ಫಲ. ವೇದೋ ತೈತ್ತಿರಿಯದಲ್ಲಿ "ತಸ್ಯೈವಂ ವಿದುಷಃ" ಎಂಬಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಪುರ ಸ ವಿದ್ಯೆಯು, ಪೂರ್ವಾನು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಅರ್ಥರೂಪವಾದದ್ದು. ಅಂದರೆ ಆ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾಗರೂಪವಾಗಿ ವಿನಯಿಸಿದ ಪೂರ್ವಾನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ, "ಬ್ರಹ್ಮಣೋಮಹಿಮಾನ್ಮಾಪ್ನೋತಿ" ಎಂಬ ಫಲವೂ, "ತಸ್ಯೈವಂ ವಿದುಷಃ," ಎಂಬ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಫಲೈಕ್ಯದಿಂದ ವಿದ್ಯೈಕ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣೀಕರಣ ಒಪ್ಪಬೇಕು ಅದ್ದರಿಂದ ವೇದವಿಹಿತವಾದ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯೂ ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯೂ ಒಂದೇ, ಬೇರೆಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂಬುದನ್ನು ಶ್ರುತಿಮುಖೈಃ-ಶ್ರುತಿ ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದ ಅಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಐದು ಅಂಗಗಳು

ಅನಂತರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಇವಿದ್ಯೈಕ್ಯ ಪರಿಕರಮಾವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಪರಿಕರಗಳು (ಅಂಗಗಳು) ಯಾವುವು ಎಂದರೆ, ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವೂ, ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನವೂ, ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೂ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವೂ, ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವೂ ಸೇರಿ ಐದು. ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ವೆಂದರ್ಥ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿರುತ್ತೇನೆಂಬುದು ; ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನವೆಂದರೆ - ಪ್ರಾತಿಕೂಲನಾಗಿ ಉಂಟಾದನಕ್ಕೆ ಬಿಡುವುದು. ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೆಂದರೆ - ಕೃಪಣಭಾವ - ಅದಾಗಿ ಆಕಿಂಚನ್ಯಾನುಸಂಧಾನ. ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವೆಂದರೆ - ಭಗವಂತನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಇನಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದು. ಗೋಪ್ತೃತ್ವ ವರಣವೆಂದರೆ, "ನೀನೇ ರಕ್ಷಕನಾಗಿರು" ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

“ಷಡ್ವಿಧಾಶರಣಾಗತಿ” ರಿತಿ ಪ್ರಮಾಣಸ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯಮ್

ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್, (1) “ಅನುಕೂಲ್ಯಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಃ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯಸವರ್ಧನಮ್ |
ರಕ್ಷಿಸ್ಯತೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸೋ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಂ ತಥಾ ||
ಅತ್ಯನಿಕ್ಷೇಪಕಾರ್ಪಣ್ಯೇ ಷಡ್ವಿಧಾ ಶರಣಾಗತಿಃ” ||

ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿಲ್ ಶೋಭುಹಿರಷಾಡ್ವಿಧ್ಯಂ, ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗಮೆನ್ನು ಮಾಪ್ಪೋಲೇ ಅಂಗಾಂಗಿ ಸಮುಚ್ಚಯತಾಲ್ಯೇ ಯಾಹಕ್ಕಡುವದೆನ್ನು ಮಿಡಮುಮ್, ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ ಇನ್ನದೊನ್ನುಮೇ ಅಂಗಿ, ಇತರಜ್ಜಿಳ್ ಅಜ್ಜಿಜ್ಜಿಳೆನ್ನು ಮಿಡಮುಮ್,

(2) “ನಿಕ್ಷೇಪಾಪರಪರ್ಯಾಯೋನ್ಯಾಸಃ ಪಂಚಾಂಗಸಂಯುತಃ |

ಸನ್ಯಾಸಸ್ತ್ರಾಗ ಇತ್ಯುಕ್ತ ಶರಣಾಗತಿರಿತ್ಯಪಿ ||”

ಎನ್ನಿರ ಶ್ಲೋಕತಾಲ್ಯೇ ನ್ಯಾಯ ನಿರಪೇಕ್ಷಮಾಹ ಸಿದ್ಧಮ್.

ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ (3) “ಶಾಶ್ವತೀವಮನು ಸಂಸಿದ್ಧಿರಿಯಂ ಪ್ರಹ್ಲೀಭವಾನಿಯತ್ |

ಪುರುಷಂಪರಮುದ್ಧಿತ್ಯ ನಮುಸಿದ್ಧಿರಿತೋನ್ಯಥಾ |

ಇತ್ಯಂಗ ಮುದಿತಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಫಲೇಷ್ವಾತದ್ವಿರೋಧಿನೀ” ||

ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಅಂಗಾಗಿ ನಿರೂಪಣೆ, ಷಡ್ವಿಧಾ ಶರಣಾಗತಿಃ, ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

“ಷಡ್ವಿಧಾ ಶರಣಾಗತಿಃ” ಎಂಬ ಆರು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವಾಗ ಐದು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿರುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂದರೆ ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್, ಅನುಕೂಲ್ಯಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಃ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ 1) ಅನುಕೂಲ್ಯಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಃ (ಅಹಿ ಸಂ 37-28-29) ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಆರು ವಿಧವು, -ಯವ, ನಿಯಮ, ಆಸಕ್ತ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಧಾರಣಾ, ಧ್ಯಾನಗಳೆಂಬ ಏಳು ಅಂಗಗಳೂ, ಸಮಾಧಿ ಎಂಬ ಅಂಗಿಯೂಕೂಡ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗವೆಂದು ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ವ್ಯವಹರಿಸುವಂತೆ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಗಾಂಗಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆಯಷ್ಟೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಕ್ಷೇಪವೆಂಬ ಇದು ಒಂದೇ ಅಂಗಿ, ಬೇರೆಯಾವು ಅಂಗಗಳೆಂಬುದನ್ನು, 2) “ನಿಕ್ಷೇಪಾಪರ ಪರ್ಯಾಯಃ”, (ಪ್ರಸ್ತೀತಂತ್ರ 17-74) ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಸಿದ್ಧ ಅದಾಗಿ, ನಿಕ್ಷೇಪ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ನ್ಯಾಸವು ಐದು ಅಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ, ಅದೇ ನ್ಯಾಸ, ತ್ಯಾಗ, ಶರಣಾಗತಿ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥ

“ನ್ಯಾಯ ನಿರಪೇಕ್ಷಮಾಹ ಸಿದ್ಧಮ್” ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ, ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದ್ಯಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯು ಬೇರೆ, ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ತ್ಯಾಗಾಂಕವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯು ಬೇರೆ, ಎಂಬ ಕುದೃಷ್ಟಿ ಕಲ್ಪನವು, ನ್ಯಾಸ, ಶರಣಾಗತಿ, ನಿಕ್ಷೇಪ ಇವು ಪರ್ಯಾಯ ಕಟ್ಟುಗಳೆಂದು ವಿವರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ಷಿಪ್ತವು ಪಂಚಾಂಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನ್ಯಾಸವೇ ಶರಣಾಗತಿ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧ. ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದ್ಯಂಗ ಪಂಚಕಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾದ ಸರ್ವ ಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ತ್ಯಾಗವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಆರು ಅಂಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಇದು “ಪಂಚಾಂಗ ಸಂಯುತಃ” ಎಂಬ ಆ ವಚನಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ “ಷಡ್ವಿಧಾ ಶರಣಾಗತಿಃ” ಎಂದು ಆರು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ ಎಂದರೆ, ಅಂಗಿ ಯನ್ನ ಸೇರಿಸಿ ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆಯೇಬುದು ಮೇಲೆಯೇ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನ್ಯಾಸ, ನಿಕ್ಷೇಪ, ಶರಣಾಗತಿ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಪರ್ಯಾಯಾರ್ಥಕದ್ಯೋತಗಳು.

ಅಹಿರ್ಬುಧ್ವಾದಿ ಸಂಹಿತೆಗಳಲ್ಲಿ “ಫಲತ್ಯಾಗರೂಪವಾದ ಅಂಗಾಂತರವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲಾ ಅದೂ ಸೇರಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಆರು ಅಂಗಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡಬೇಕಲ್ಲವೆ ಎಂದರೆ ಆ ಅಂಗವು ಪೋಷ್ಣಾರ್ಥವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಯತವು. ಎಂಬುದನ್ನು “ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಇವಿಡತ್ತಿಲ್ - ಈ

ಎನ್ನು ಅಹಿರ್ಮುಘ್ನೋಕ್ತಮಾನ ಫಲತ್ಯಾಗರೂಪಾಂಗಾಂತರಮ್ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಮಾನ ಆತ್ಮನಿಷ್ಠೇಪತ್ತಿಲೇ ನಿಯತಮ್.

ಫಲಸಜ್ಜ ಕರ್ತೃತ್ವಾದಿ ತ್ಯಾಗಮ್, ಕರ್ಮಯೋಗಮ್ ಮುದಲಾಹ ನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮಜ್ಞಿಲಾತ್ತಿಲಮ್ ವರುಹೈಯಾಲೇ, ಇವ್ವನುಸನ್ನಾನಮ್ ಮುಮುಕ್ಷುವುಕ್ತು ಸಾಜ್ಗಸಮರ್ಪಣ ದಶೈಯಿಲೇ ಕರ್ಮಮ್.

ಅಜ್ಞಾನಂ ನಿಬಂಧನ ಪ್ರಯೋಜನಾನಿ - ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ, ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನ

ಇಜ್ಞು ಪರಿಕರಂಗಳಾನವತ್ತಿಲ್ ಅನುಕೂಲ್ಯಸಂಕಲ್ಪತ್ತುಕ್ತುಮ್ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನತ್ತುಕ್ತುಮ್ ನಿಬಂಧನಂ ಸದ್ವಿಶೇಷಿಯಾನ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯೈ ಪ್ಪತ್ತ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿಹಳಾಲೇ ಅಭಿಮತಾನುವರ್ದನಮ್ ಪಣ್ಣವೇಣುಮ್ ಪಡಿ ಇವನು ಕ್ಕುಣ್ಣಾನ ಸಾರಾರ್ಥ್ಯ ಜ್ಞಾನಮ್. 4) ಇತ್ಯಾಲ್ "ಅನುಕೂಲ್ಯೇ ತರಾಭ್ಯಾಸ್ತು ನಿವೃತ್ತಿರಪಾಯತಃ" ಎಂದಿರ ಪಡಿಯೇ ಅಪಾಯಪರಿಹಾರಮ್ ಸಿದ್ಧಮ್.

ಪ್ರವತ್ತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ(3) ಶಾಶ್ವತೀಮಮ್, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅಹಿರ್ಮುಘ್ನ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ, ಫಲತ್ಯಾಗ ರೂಪವಾದ ಅಂಗಾಂತರವು (ಐದು ಅಂಗಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾದದ್ದು) ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುವ ಆತ್ಮ ನಿಷ್ಠೇವದಲ್ಲಿ ನಿಯತವಾದದ್ದು. ಅಂದರೆ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು. ಇದರಿಂದ 'ನ್ಯಾಸಃ ಪಂಚಾಂಗ ಸಂಯುತಃ' ಎಂಬ ವಚನವು ಪ್ರವತ್ತಿ ಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಷಯ. ಪ್ರಪತ್ತಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವೆಂಬುದು ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯ ಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಡುವುದು. ಐಶ್ವರ್ಯ, ಕೈವಲ್ಯಗಳನ್ನು ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಂದ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಫಲತ್ಯಾಗರೂಪವಾದ ಅಂಗವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಫಲತ್ಯಾಗವು ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಎಕೆಂದರೆ ಫಲಸಂಗತತ್ವತ್ವಾದಿ-ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ ಫಲ-ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆ, ಸಂಗ-ಮನುಷ್ಯ-ನನ್ನದು ಎಂಬುದು, ಕರ್ತೃತ್ವ - ನಾನು ಕರ್ತೃ ಎಂಬುದು, ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ, ಫಲೋಪಾಯತ್ವ, ಅಂದರೆ ಫಲಕ್ಕೆ ಈ ಕರ್ಮವು ಉಪಾಯವೆಂಬುದು. ತಥಾಚ, ಫಲತ್ಯಾಗ, ಸಂಗ (ಮನುಷ್ಯ) ತ್ಯಾಗ, ಕರ್ತೃತ್ವತ್ಯಾಗ, ಫಲೋಪಾಯತ್ವತ್ಯಾಗ. ಇವು ನಾಲ್ಕು ಕರ್ಮಯೋಗವೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕಾದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕರ್ತೃತ್ವತ್ಯಾಗ, ಮನುಷ್ಯ ತ್ಯಾಗ, ಫಲತ್ಯಾಗ, ಫಲೋಪಾಯತ್ವ ತ್ಯಾಗಗಳು ಎಲ್ಲಾ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಬೇಕಾದವು. ಈ ತ್ಯಾಗರೂಪ ಅನುಸಂಧಾನವು ಫಲಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಸಂಗ ಭರಸಮರ್ಪಣ ದಶೆಯಿಲೇ - ಅಂಗಪಂಚಕ ಸಂಪನ್ನವಾದ ಸ್ವರೂಪ ಭರ ಫಲ ಸಮರ್ಪಣ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ, ಸಂಕಲ್ಪಾನಂತರ ಸಾತ್ವಿಕ ತ್ಯಾಗರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೇನು, ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ಎಂಬುದು-ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನ.

ಅನಂತರ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಕಾರಣವನ್ನು ಇಂಗು ಪರಿಕರಂಗಳಾನ ವಟ್ಟಿಲ್, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಇಂಗು - ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪರಿಕರಂಗಳಾನ ವಟ್ಟಿಲ್ - ಇತ್ಯಾದಿ ನ್ಯಾಸಃ ಪಂಚಾಂಗ ಸಂಯುತಃ, ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಐದು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ, ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳಿಗೆ ನಿಬಂಧನಂ- ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಸರ್ವಶೇಷಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಗೆ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಹಿತವಲ್ಲಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದುವುದು. ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಮತವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಇವನಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಮಾರಾರ್ಥ್ಯಜ್ಞಾನ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷ ಭೂತನೆಂಬ ಜ್ಞಾನ ಶೇಷ ಭೂತನು ಶೇಷಿಯ ಅಭಿಮತವನ್ನು ಮಾಡುವುದೂ, ಅನಭಿಮತವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇರುವುದೂ, ಸ್ವರೂಪವಾದ್ದರಿಂದ ಅನುಕೂಲ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ, ನಿಷಿದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿಯೂ ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ 1) ಅನುಕೂಲ್ಯೇತರಾಭ್ಯಾಂತು ಇತ್ಯಾದಿ,

2) ಅಹಿರ್ಮುಘ್ನ ಸಂಹಿತೆ (52-13, 14) ಪರಮಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದಭಾವವು-ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತಲೆ ಬಾಗಿರುವುದು- ನಡೆಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾದ ಸಿದ್ಧಿ-ಫಲ ಇದು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಂಗ. ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿರುವುದು ಆ ಅಂಗಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ.

4) ಪು.ತಿ.ನೋ.

ಕಾರ್ಪಣ್ಯಮ್

ಕಾರ್ಪಣ್ಯಮಾವದು ? ಮುನ್ನು ಶೋನ್ವ ವಾಕಂಚನ್ಯಾದಿಹಳುಡೈಯ ಅನುಸನ್ಧಾನಮಾದಲ್. ಯಾಹ ವನ್ದ ಗರ್ವಹಾನಿಯಾದಲ್, ಕೃಪಾಜನಕ ಕೃಪಣವೃತ್ತಿಯಾದಲಾಯ್. ನಿನ್ರು ಶರಣ್ಯಮುಡೈಯ ಕಾರುಣ್ಯೋತ್ಕಂಭನಾರ್ಥಮುಮಾಯ್, 5) “ಕಾರ್ಪಣ್ಯೋನಾಪ್ಯುಪಾಯಾನಾಂ ವಿನಿವೃತ್ತಿರೀಹೇರಿತಾ” ಎಂದಿರ ಪಡಿಯೇ ಸಿನ್ಪುಂ ಅನನ್ಯೋಪಾಯತ್ತುಕ್ಕುವ್ ವುಪಯುಕ್ತಮಾಯಿರುಕ್ಕುವ್.

ಈ ಅನುಕೂಲಾಚರಣದಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿಕೂಲಾಚರಣ ವರ್ಜನದಿಂದಲೂ ಅಪಾಯ (ಆಜ್ಞಾತಿಲಂಘನ) ಪರಿವಾರವಿ ಸಿದ್ಧ ಭಗವಂತನು ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಅವನಿಗೆ ದಾಸನೆಂಬ ಜ್ಞಾನವೇ ಅನುಕೂಲಾಚರಣ, ನಿಷಿದ್ಧ ವರ್ಜನಗಳೆ ವೆಂಬ - ಕಾರಣ. ಈ ಶೇಷತ್ವ ಜ್ಞಾನ ಸಿಬಂಧನವಾದ ಅನುಕೂಲಾಚರಣ, ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನವು, ಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳ ಪತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬೇಕೆಂಬುದು, ಶ್ರಿಯೇಪತಿಯೈಪ್ಪಟ್ಟು, ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

- 1) ಅಂತಃಕೃತಾದಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭಾವಾನಾಮಿತಿ ನಿಷ್ಪಯಾತ್
ಮಯೀವ ಸರ್ವ ಭೂತೇಷ್ವಪ್ಯಾನುಕೂಲ್ಯ ಸಮಾಚರೇತ್ |
ತಥೈವ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯಂಚ ಭೂತೇಷು ಪರಿವರ್ಜಯೇತ್ ||
ಚರಾಚರಾಣಿ ಭಗತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಭಗವದ್ವೃತಃ |

ಅತಸ್ತದಾನುಕೂಲ್ಯಂ ಮೇ ಕಾರ್ಯಮಿತ್ಯೇವ ನಿಶ್ಚಯಃ || ಎಂಬ ಅಹಿರ್ಬುಧ್ಧಿ ವಿಷ್ಣು ಮಹಾ
ವಾಕ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರೇತಗಳು ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೂ ಭಗವಂತನೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಅಂತ್ಯರಾಶಿಗಳೂ
ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವುದೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ನಾರಾಯಣರಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ
ಚರಣೆ

ಕಾರ್ಪಣ್ಯ :-

ಅನಂತರ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೆಂಬ ಅಂಗವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರ್ಪಣ್ಯಮಾವದು - ಕಾರ್ಪಣ್ಯವು ಏನು
ದೊಂದರೆ, ಹಿಂದೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಅಕಂಚನ್ಯ, ಅನನ್ಯ ಗತಿತ್ವಗಳ, ಅನುಸಂಧಾನ. ಅದೇ
ಉಂಟಾದ ಗರ್ವಹಾನಿ “ತ್ಯಾಗೋಗರ್ವಸ್ಯ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಂ” ಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಕೃಪಣ
ವೃತ್ತಿಯು ಅಂದರೆ “ಬದ್ಧಾಂಜಲಿವುಟಂದೀನಂ” ಎಂಬಂತೆ ತನ್ನ ದೈನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿ, ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು,
ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದೂ, ದೈನ್ಯರೂಪವಾಗಿ ದಂತ ಪ್ರಕಟನಾದಿಗಳೂ, ಪ್ರಹ್ಲಾಭಾವವೂ ಕಾರ್ಪಣ್ಯ
ಸೂಚಕವು. ಇದು ಶರಣ್ಯನ ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. (5) ಕಾರ್ಪಣ್ಯೋನಾಪ್ಯುಪಾಯಾನಾಂ - ಇತ್ಯಾದಿ
ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದೆ ಇರುವುದೂ ಏರ್ಪಟ್ಟು, ಅನಂತರವೂ ಅನನ್ಯೋಪಾಯನಾಗಿರುವುದು
ದಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

4) ಅನುಕೂಲ್ಯೋಪಾಯಾಂತು ವಿನಿವೃತ್ತಿರಪಾಯತಃ |

5) ಕಾರ್ಪಣ್ಯೋನಾಪ್ಯುಪಾಯಾನಾಂ ವಿನಿವೃತ್ತಿರೀಹೇರಿತಾ ||

(ಲಿಕ್ಷಿತಂತ್ರ 17-76)

ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೂ, ಇತರವಾದ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೂ, ಅಪಾಯದಿಂದ ಭಗವದಾಜ್ಞಾತಿ ಲಂಘನ
ದಿಂದ ವಿನಿವೃತ್ತಿಯು - ಅಂದರೆ ಅವನ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರದೆ ಇರುವುದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಪಣ್ಯದಿಂದ ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು
ಅನುಷ್ಠಿಸದೆ ಇರುವುದೂ ಜೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು:

ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪಪ್ರಯೋಜನಮ್

ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಮ್, 1) “ರಕ್ಷಿಷ್ಯತೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಾದಭೀಷ್ಟೋಪಾಯಕಲ್ಪನಂ” ಎಂದಿ ರಪಡಿಯೇ ಅಣಿಯಿಡಾದವನುಷ್ಠಾನ ಸಿದ್ಧಿರ್ದಮುಮಾಯ್ ಪಿನ್ವನಿರ್ದರತ್ಯ ಕ್ಕು ಮುರುಪ್ಪಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್.

ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರ್ಣನಮ್

ಸ್ವರೂಪಾನುಚಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥಜ್ಞಃ ಪೋಲೀ ಸ್ವರೂಪಪ್ರಾಪ್ತಮಾನ ಅಪವರ್ಗಮುಮ್ ಪುರುಷಾರ್ಥಮಾನಮ್ ಪೋದು ಪುರುಷನರಿ ಕ್ಕು ಕೊಡುಕ್ಕುವೇಣ್ಣು ಹೈಯಾಲೇ ಇಜ್ಜು ಗೋಪ್ತೃತ್ವ ವರಣಮುಮ್ ವೇಕ್ಷಿತಮ್. ನನ್ಪಾಯಿರುಪ್ಪದೊನ್ಪೆಯಮ್ ಈಪುರುಷನರಿ ಕ್ಕು ಕೊಡಾದಪೋದು ಪುರುಷಾರ್ಥಜ್ಞಿಷ್ಟು ಡುತಾ ನಾಹಾನಿರೇ.

ಅಹೈಯಾಲೇಯಿರೇ (2) “ಅಪ್ರಾರ್ಥಿತೋ ನ ಗೋಪಾಯೇತ್” ಎನ್ಪುಮ್ (3) “ಗೋಪ್ತೃತ್ವ ವರಣಂ ನಾಮಸ್ವಾಭಿಪ್ರಾಯ ನಿವೇದನಂ” ಎನ್ಪುಮ್ ಶೊಲ್ಲುಹಿರದು.

ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನ.

ಅನಂತರ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಮ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಅಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವೆಂಬುದು (1) ರಕ್ಷಿಷ್ಯತೀತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅಣಿಯಿಡಾದ- ಸಂಶಯ ಎಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತ್ಯನುಷ್ಠಾನ ಸಿದ್ಧಿಪಡಕ್ಕೂ, ಶರಣಾಗತ್ಯನುಷ್ಠಾನಾನಂತರ, ಭಗವಂತನು ನಮ್ಮ ಭರ-ನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಯೇ, ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವು ಉಂಟಾಗದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೂ ಅವನು ನಮ್ಮ ಭರ-ನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ನಿರ್ಭರತೆಗೂ ಉರುಪ್ಪು- ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣ

ಸ್ವರೂಪಾನುಚಿತಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಲ್ಲದ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು - ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳು ಭಗವಂತನು ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸದೆ ಕೊಡನು ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೂ ತನ್ನ ಶೇಷತ್ವ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಭಗವಂತನು ತಾನೇ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ, ಸ್ವರೂಪಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಇತ್ಯಾದಿ- ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಮೋಕ್ಷವು ಪುರುಷಾರ್ಥವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಪುರುಷನು ಯಾಚಿಸಿದರೇನೆ ಕೊಡಬೇಕು ಆದ್ದರಿಂದ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತ. ಇತರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು, ಪುರುಷನು ಯಾಚಿಸಿಕೊಟ್ಟರೇನೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾಗುವಂತೆ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಶೇಷಭೂತನು ಯಾಚಿಸಿದ ನಂತರ ಕೊಟ್ಟರೇನೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ಇದನ್ನು ವ್ಯತಿರೇಕ ಮುಖೇನ ನನ್ಪಾಯಿರುಪ್ಪದೊನ್ಪೆಯ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಮುನ್ಸೂಚನೆ, ಈ ಪುರುಷನು ಯಾಚಿಸಿದಾಗ ಕೊಡದೇ, ಅವನು ಯಾಚಿಸದೆ ಇರುವಾಗ ಕೊಟ್ಟರೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ (2) ಅಪ್ರಾರ್ಥಿತೋನಗೋಪಾಯೇತ್- ಪ್ರಾರ್ಥಿಸದೆ ಇರುವಾಗ ರಕ್ಷಿಸಬಾರದು, ಎಂದೂ (3) ಗೋಪ್ತೃತ್ವ ವರಣಂ ನಾಮ, ಇತ್ಯಾದಿ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವೆಂದರೆ ಈ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು ಎಂಬ ಸ್ವಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು.

1) ಲ. ತಂತ್ರ (17-77) ಈ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಅವಶ್ಯ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸ ಪೂರ್ವಕ ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡಲು ಭಗವಂತನೇ ಉಪಾಯವೆಂಬುದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ.

2) 3). ಪು. 3. ನೋ.

ನ್ಯಾಸ: ಪಂಚಾಂಗಸಂಯುತ:

ಇಪ್ಪಡಿ ಇನ್ನೊಂದುಮ್ ಇನ್ನಿದ್ಯಾನುಷ್ಠಾನ ಕಾಲತ್ತಿಲ್ ಉಪಯುಕ್ತ ಜ್ಞಾನಾಭ್ಯಾಸಾಲ್, ಇನ್ನೆ ಇನ್ನಾತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪತ್ತುಕ್ಕು ಅವಿನಾಭೂತ ಸ್ವಭಾವಂಗಳ್.

ತತ್ರ ತ್ರಿಜಟಾಶರಣಾಗತಿಪ್ರಕರಣಸ್ಥ ವಾಕ್ಯೋದಾಹರಣಂ

ಇನ್ನರ್ದಮ್ ಪಿರಾಟ್ಟಿಯ್ ಶರಣಮಾಹವ್ವತ್ತ ವಾರುಜ್ಯೋಳೆನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯಾನ ತ್ರಿಜಟೆ ರಾಕ್ಷಸಿದಳುಕ್ಕು ಚೊಲ್ಲುಗಿರ ವಾಕ್ಯತ್ತಿಲುಮ್ ಕಾಣಲಾಮ್.

- (4) “ತದಲಂಕ್ರೂರವಾಕ್ಯೈರಪ್ಪ” ಎನ್ನೆಯಾಲೇ ಸ್ವಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನಂ ಶೋಲ್ಲಪ್ಪೆಟ್ಟಿದು.
 (5) “ಸಾಂತ್ಯಮೇವಾಭಿಧೀಯತಾಂ” ಎನ್ನೆಯಾಲೇ ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಮಾಹವಲ್ಲದು ವಾಕ್ಯವೃತ್ತಿ ಯಿಲ್ಲಾ ಮೈಯಾಲೇ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಜ್ಜಲ್ಪಮಾಕ್ಯಪ್ಪಮಾಯಿತ್ತು.

ಪಂಚಾಂಗಗಳು ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಅವಿನಾಭೂತ ಸ್ವಭಾವಗಳು :-

ಇಪ್ಪಡಿ ಇನ್ನೊಂದುಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ಹೀಗೆ ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ ವಿವೈಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದರಿಂದ, ಇವು ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪತ್ತುಕ್ಕು- ಭರಸಮರ್ಪಣಕ್ಕೆ ಅವಿನಾಭೂತಸ್ವಭಾವಗಳು. ಅಂದರೆ ಇವುಗಳ್ ಇಲ್ಲದೆ ಭರ ಸಮರ್ಪಣವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಅಂಗವು ವಿಕಲವಾದರೂ ಅಂಗಿಸ್ವರೂಪವು ನಿಷ್ಪಾದನವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ

ತ್ರಿಜಟೆ ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥಗಳ ನಿರೂಪಣೆ

ಈ ಅಂಗಗಳು ತ್ರಿಟಜಯ ಶರಣಾಗತಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಇವ್ವರ್ಥಮ್ ಪಿರಾಟ್ಟಿಯ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗಿ ಇವ್ವರ್ಥಮ್ - ಅಂಗಿಯಾದ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಅವಿನಾಭೂತಗಳು - ಇಲ್ಲದೆ ಇರಲಾರವು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಸ್ವರೂಪಳಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಶರಣ ವರಣ ಮಾಡಲು ಬನ್ನಿ, ಎಂದು ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ವರೂಪೆಯಾದ ತ್ರಿಜಟೆಯು ರಾಕ್ಷಸಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು ಹೇಗೆಂದರೆ (4) ತದಲಂ ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯೈರಪ್ಪ ಎಂದು ಸ್ವಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸಾಂತ್ಯಮೇವಾಭಿಧೀಯತಾಮ್ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವು “ಮನಃಪೂರ್ವೋವಾಗುತ್ತರೆ,” ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಂತೆ, ಮೊದಲು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿ,

2) ಅಪಾರ್ಥಿತೋ ನಗೋಪಾಯೇತ್ ಇತಿ ತತ್ಪಾರ್ಥನಾಮತಿಃ |

ಗೋಪಾಯತಾ ಭವೇತ್ಯೇವಂ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಂ ಸ್ತುತಮ್ ||

ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರ (17--72) ಪ್ರಾರ್ಥಿಸದೆ ರಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನಾರೂಪ ಚಾಣಕ್ಯ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣ.

3) ಲ. ತಂತ್ರ [17--78] ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವೇನೆಂದರೆ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು. ಅದಾಗಿ ಅಭೀಷ್ಟ ಫಲಪ್ರಧಾನ ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

4) ತದಲಂಕ್ರೂರವಾಕ್ಯೈರಪ್ಪ ಸಾಂತ್ಯ ಮೇವಾಭಿಧೀಯತಾಮ್ |

ಅಭಿಯಾಚಾಮ ವೈದೇಹೀಂ ಏತದ್ಧಿ ಮಮರೋಚತೇ ||

ರಾಮಾ. 5-37-42)

ನೀವು ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದನ್ನು ಸಾಕುಮಾಡಿ. ಸಮಾಧಾನವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ ಇದು ನಮಗೆ ರುಚಿಸುತ್ತದೆ.

(1) “ರಾಘವಾದಿ ಭಯಂ ಘೋರಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಮುಪಸ್ಥಿತಂ” ಎನ್ನುವೋಕ್ತೃಗ್ರಂಥಾನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಲೈಯೈ ಚೋಲ್ಲುಗೈಯಾಲೇ ಅಧಿಕಾರಮಾನ ಅಕಿಂಚನ್ಯಮುಮ್, ಅದಿನುಡೈಯ ಅನುಸಂಧಾನ ಮುಖತಾಲೇ ವನ್ನಗರವಾನ್ಯಾದಿರೂಪಮಾಯ್-ಅಕ್ಕಿಮಾನ ಕಾರ್ವಣ್ಯಮುಮ್ ಶೋಲ್ಲುಗ್ರಂಥಯಿತ್ತು.

(2) “ಅಲಮೇಷಾ ಪರಿತ್ರಾತುಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಮಹತೋಭಯಾತ್” ಎನ್ನೆಯಾಲುಮ್, ಇತ್ತೈವಿವರಿತ್ತುಕ್ಕೊಣ್ಣು (3) “ಅಲಮೇಷಾ ಪರಿತ್ರಾತುಂ ರಾಘವಾದ್ರಾಕ್ಷಸೀಗಣಮ್” ಎನ್ನು ತಿರು ವಡಿ ಅನುವದಿಕ್ಕೈಯಾಲುಮ್, ಪೆರುಮಾಳೊರುತ್ತನ್ನೆನಿಗ್ರಹಿಕ್ಕ ಪ್ಪಾರ್ವಿಲುಮ್ ಅವರ್ ಶೀತ್ತತ್ತೈ ಯಾತ್ತಿ, ಇವಳ್ ರಕ್ಷಿಕ್ಕ ವಲ್ಲವಳಾಕ್ಕೈಯಾಲೇ ರಕ್ಷಿಸ್ಸತೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಮ್ ಶೋಲ್ಲವ್ವಟ್ಟಿದು.

ನಂದರ ವಾಕ್ಪ್ರಸ್ತಿಯು ಗುಂಟುಗುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವು ಅರ್ಥತಃ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಜಯಯ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡೋಣ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ರಾಕ್ಷಸಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುವ ನಂದಭ-ದಲ್ಲಿಯೇ ಇದು ಅಂಗಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರ ವಾಗ, ತದನುಷ್ಠಾನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇರಾತ್ರಿ ಎಂಬುದು ಭಾವ (1) ರಾಘವಾದಿಭಯಂ ಘೋರಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರೀರಾಮನಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಘೋರವಾದ ಭಯವು ಉಪಸ್ಥಿತ ವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಪೋಕ್ಕಟ್ಟುನಿರ್ಗಿರನಿಲೈ-ಸೀತೆಯ ಕಾಲಿನ ಬಿದ್ದು ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡುವುದು ಎನಹ ಬೇರ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ ಇದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವಾದ ಅಕಿಂಚನ್ಯವು ಅ-ನ್ನು ಅನು ಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಗರ್ವಹಾಸಿ ರೂಪವಾದ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. (2) ಅಲ ಮೇಷಾಪರಿತ್ರಾತುಂ ಇತ್ಯಾದಿ, ಈ ಸೀತೆಯ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳನ್ನು ಮಹಾಭಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದಲೂ, ಇವನ್ನು ವಿವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹನ ಮಂತನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲಿ ವಿಶ್ವಾಸಿ ವಾಗ (3) ಅಲ ಮೇಷಾ ರಾಘವಾದ್ರಾಕ್ಷಸೀಗಣಂ. ಈ ಸೀತೆಯ ರಾಮನಿಂದ ಈ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಸಮರ್ಥ, ಎಂದು ತಿರುವಡಿ-ಹನುಪ ತ್ವಾಮಿಯು ಅನುವಾದ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನು ಒಬ್ಬನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಅವನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ನೆನಿದರೂ, ಅವನ ಶೀಟ್ರಿತ್ತೈ-ಕೋಪವನ್ನು ಮೋಗಲಾಡಿಸಿ- “ಕಿಮೇತನ್ನಿ ದೋಷಃ ಕಜಜಗತಿತ್ವಮುಚಿತ್ಯೈರುಪಾಯೈ ವಿಸ್ತಾರ್ಯ ಸ್ವಜನಯ ಸಿ” ಎತಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಕೋಪ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಮಾಡದೆ ಇರುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರಂಬ ರೀತಿಯಾದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಅವನ ಕೋಪ ವನ್ನು ಮೋಗಲಾಡಿಸಿ ತನ್ನವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆಂದರ್ಥ. ಹೀಗೆ ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ವಂದೆ ಯಾರೂಲ್ಲಲಾಗದಿದ್ದರೂ, ಒಬ್ಬನನ್ನು ಅವನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ನೆನಿದರೂ, “ತ್ವತುಂನಕಕ್ತಾಯುಧಿರಾಮವಳ್ಳಂ” ಎಂದು ರಾಮನಿಂದ ವಧಿಳ್ಳವ ಡವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಯಾರೂ ಸಮರ್ಥರಾಗಲಾರರು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಸೀತೆಯು ತನ್ನವಾಲ್ಗಭೈದಿಂದ

1. ಭರ್ತ್ರಿತಾಮಸಿಯ ಚಂದ್ರಂ ರಾಕ್ಷಸಃ ಕಿಂವಿವಕ್ಷಯಾ |
ರಾಘವಾದಿ ಭಯಂ ಘೋರಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಮುಪಸ್ಥಿತಮ್ ||

(ರಾಮಾ 5-27-44)

ಎಲೈ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳೇ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ಹಿಂಸಿಸಿದ್ದರೂ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ. ಇದನ್ನು ಮಾರ್ಗವಾರೋ ಬೇಡವೇ ಎಂಬ ವಿವಕ್ಷೆಬೇಡ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಘೋರವಾದ ಭಯವು ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದಾದ್ದರಿಂದ ಅಕಿಂಚನ್ಯ ಸಮಗ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ

2) ಪ್ರೇಮೇಷಾ ಪರಿತ್ರಾತುಂ ಮೃಧಿಲೀ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ |
ಅಲಮೇಷಾ ಪರಿತ್ರಾತುಂ ರಾಕ್ಷಸೋ ಮಹತೋಭಯಾತ್ ||

(ರಾಮಾ 5-27-46)

ಅಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳೇ ಜನಕರ ಮಗಳು ವಿದ್ಯಾಧಿಲಿಯು ನಾವು ಮಾಡುವ ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗುತ್ತಾಳೆ, ಇವಳು ನಮ್ಮನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾದ ಭಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥಳು ಇದರಿಂದ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ

3) ಅಲಮೇಷಾ ಪರಿತ್ರಾತುಂ ರಾಘವಾದ್ರಾಕ್ಷಸೀಗಣಮ್ ||

ಸೀತೆಯು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಂದ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥ.

(ರಾಮಾ 5-27-48)

(1) “ಅಭಿಯಾಚಾಮವೈದೇಹೀನೇತದ್ಧಿ ಮಮ ರೋಚತೇ | ಭರ್ತ್ಸಿತಾಮಪಿ ಯಾಚಧ್ವಂ ರಾಕ್ಷಸ್ಯಃ ಕಂ ವಿವಕ್ಷಯಾ” ಎನ್ನೆಯಾಲೇ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಂ ಶೊಲ್ಲಿತ್ತಾಯಿತ್ತು.

ಇವೈ ಐನ್ದುಕ್ಕುಮ್ ಅಜ್ಜಿಯಾನ ವಾತ್ಸನಿಕ್ಷೇಪಃ (೧) “ಪ್ರಣಿಪಾತಪ್ರಸನ್ನಾಹಿ ಮೈಥಿಲೀ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ”. ಎನ್ನು ಪ್ರಸಾದ ಕಾರಣ ವಿಶೇಷಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರಣಿಪಾತ ಶಬ್ದತ್ತಾಲೇ ವಿವಕ್ಷಿತ ನಾಯಿತ್ತು. ಆಹೈಯಾಲ್ (೨) “ನ್ಯಾಸಃ ಪಂಚಾಂಗ ಸಂಯುತಃ” ಎನ್ನಿರ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಮಿಜ್ಜೀ ಪೂರ್ಣಮ್. ಇಪ್ಪಡಿ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳ ವಿಲಕ್ಕಾದ ಮಟ್ಟೇ ಪತ್ರಾಶಾಕಪ್ಪಿರಾಟ್ಟಿ ತನ್ವಾತ್ಸಲ್ಯಾ ಶಿಶಯತ್ತಾಲೇ (೧) “ಭವೇಯಂ ಶರಣಂಹಿಮಃ” ಎನ್ನಿರುಳಿಚೆ ಯಾದಾಳ್.

ಇಪ್ಪಾಶುರಮ್ ಸಹೃದಯಮಾಯ್ ಫಲಪರೈನ್ಮಾನ ಪಡಿಯೈ

ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೆಂಬ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತ ಅನಂತರ (1) ಅಭಿಯಾಚಾಮವೈದೇಹೀಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಹೀಗೆ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ರೂಪಿತವಾಗಿವೆ ಅನಂತರ ಅಂಗಿಯಾದ ಆತ್ಮ ನಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಇವೈಂದುಕ್ಕುಂ ಅಂಗಿಯಾನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗಿ ಹಿಂದೆ ವಿವರಿಸಿದ ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳಿಗೂ ಅಂಗಿಯಾದ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವು (3) ಪ್ರಣಿಪಾತ ಪ್ರಸನ್ನಾಹಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರಣಿಪಾತ ಶಬ್ದವು ಕಾಯಿಕವಾದ ದಂಡವತ್ ಪ್ರಕಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೂ, ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಕರಣ ವಿಶೇಷ-ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹ ವಿರೋಧವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಣಿಪಾತ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಆತ್ಮ ನಿಕ್ಷೇಪವು (ರಕ್ಷಾ ಭರಸಮರ್ಪಣವು) ವಿವಕ್ಷಿತ ಇದೆ. ಮುಂದೆ “ಭವೇಯಂ ಶರಣಂಹಿಮಃ” ಎಂಬ ಸೀತೆಯ ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಮುಕ್ತಾದಿಗಳೂ ಸಿದ್ಧ.

ಆಹೈಯಾಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಅಂಗಿಯೂ ತಾತ್ಪರ್ಯ ವೈತ್ಯಾ ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾದ್ದರಿಂದ, ನ್ಯಾಸಃ ಪಂಚಾಂಗ ಸಂಯುತಃ (೨ ತಂತ್ರ 17-79) ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಇಪ್ಪಡಿ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ-ಹೀಗೆ ತ್ರಿಜಟೆಯು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರೂ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳು ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಅವರಿಗೂ ಸೇರಿ ಸೀತೆಯು “ಭವೇಯಂ ಶರಣಂಹಿಮಃ” ಎಂದು “ನಿಮಗಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಕಿಯಾಗು ತ್ರೇನಿಂದ” ಹೇಳಿದುದು ಸರಿಯೇ, ಎಂದರೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ ಹೀಗೆ ತ್ರಿಜಟೆಯು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಲು, ವಿಲಕ್ಕಾದ ಮಟ್ಟೇ ಪತ್ರಾಶಾಹ-ತ್ರಿಜಟೆಯು ತನಗೂ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳೂ ಸೇರಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಿ, ಅರನ್ನು ರಾಕ್ಷಸಿಗಳು ನಿಷೇಧಿಸದೆ ಇದ್ದುದನ್ನೇ, “ಅಪ್ರತಿಷಿದ್ಧಮನುಮತಂ” “ನಿಷೇಧಿಸಲ್ಪದದೆ ಇದ್ದರೆ ಅಂಗೀಕೃತವು” ಎಂಬ ನ್ಯಾಯವನ್ನನುಬಿಸಿ, ಸೀತಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾಶಿತಯದಿಂದ, “ಭವೇಯಂ ಶರಣಂಹಿಮಃ”-ನಿಮಗಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಕಿಯಾಗು ತ್ರೇನಂದು ಕೃಪ ಮಾಡಿದಳು. ಇದರಿಂದ ಸ್ವಾಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಕೇವಲ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಶರಣಾಗತಿಯು ಫಲಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ದ್ಯೋತಿತ. “ಕಳವೊಗ್ಗಿವಾರ್ ಎನುರೆನ್ನ ಇತ್ಯಂದವಕ್ಕುಂ ಕಾವಲಮ್” ಎಂಬ ಅಡೈಕ್ಕಲಪ್ಪತ್ತು ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಈ ತ್ರಿಜಟಾ ಶರಣಾಗತಿಯು ಫಲ ಪರೈಂತ ನಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಇಪ್ಪಾಶುರಮ್ ಸಹೃದಯಮಾಯ್, ಇತ್ಯಾದಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಪ್ಪಾಶುರಮ್-ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರತಿಸಾದಕವಾದ, “ಭವೇಯಂ ಶರಣಂಹಿಮಃ” ಎಂಬ ವಚನವು, ರಾಕ್ಷಸಿಗಳ ರಕ್ಷಣಾ ರೂಪಫಲ

- 1) ರಾಮಾ. 5-27 43 ಸೀತೆಯು ಹತ್ತಿರ ನಾವು ಅಭಯವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ. ಇದು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.
- 2) ಭರ್ತ್ಸಿತಾಮಪಿ - ಇತ್ಯಾದಿ ರಾಮಾ. (5-27-44) ನೀವು ಸೀತೆಯನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ ಹೆದರಿಸಿದ್ದರೂ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ. ಅದಳನ್ನು ಭಯ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಯಾಚಿಸಿರಿ. ಸೀತೆಯು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವು ಬೇಡ.
- 3) ರಾಮಾ (5-27-46) ಜನಕ ರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಸೀತೆ ಸತ್ಕುಲ ಪ್ರಸೂತ. ಭರ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಳು ಮಿಥಿಲಾನಗರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು ದೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು, “ಜನಕೋಹವೈದೇಹಃ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅಂಥಹ ಜನಕನ ಮಗಳು ‘ಹಿ’ ಶಬ್ದದಿಂದ ಇವಳು ಸ್ವಭಾವತಃ ಮಹಾಕರುಣಾಶಾಲಿನಿ ನಾವು ಅವಳ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಶರಣಾಗತಿ ಹೊಂದಿದರೆ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ, ಅವಳ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

(೧) “ನಾತನ್ಯೈಥಿಲಿರಾಕ್ಷಸೀಸ್ತ್ವಯಿ ತಥೈವಾದ್ರಾಪರಾಧಾಸ್ತ್ವಯಾ |
ರಕ್ಷಂತ್ಯಾ ಪವನಾತ್ಮಜಾಲ್ಪಘಾತರಾ ರಾಮಸ್ಯ ಗೋಷ್ಠೀಕೃತಾ |”
ಎನ್ರಭಿಯುಕ್ತರ್ ವೆಳಿಯಿಟ್ಟಾರ್ಹಳ್.

ಅತ್ಯಭರಸಮರ್ಪಣೇ ಅತ್ತೀಯಾ ಅನ್ತರ್ಮುತಾಃ

ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ ತ್ರಿಜಟಿಯುಡೈಯ ಅತ್ತಾತ್ತೀಯ ಭರಸಮರ್ಪಣತ್ತಿಲೇ ಅವ(ರ್ಗ)ಳುಕ್ಕು ಪಿರವಿ ತುವಕ್ಕಾಲೇ ನಮ್ಮವರ್ಗಳೆನ್ನು ಕಣ್ಣೋಟ್ಟಿಮ್ ಪಿರಕ್ಕುಮ್ ರಾಕ್ಷಸಿಹಳುಮ್ ಅನ್ತರ್ಮುತೈಹಳ್.

ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು ಎಂಬುದನ್ನು 1) ನಾತನ್ಯೈಥಿಲಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಪರಾಶರ ಭಟ್ಟರು (ಅಭಿಯುಕ್ತರು) ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗಾದರೆ “ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡು” ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳನ್ನು ಅವರುಗಳು ತಡೆಯದೆ ಇದ್ದುದನ್ನು ವಾಚ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸೀತೆಯು ಕಾಪಾಡಿದಳೆಂದರೆ ಶರಣಾಗತಿಯು ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ದು ದೋಷ ತವಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ ತ್ರಿಜಟಿಯುಡೈಯ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಜಟಿಯು ಮಾಡಿದ ಅತ್ತಾತ್ತೀಯ ಭರಸಮಪ-ಣದಲ್ಲಿ, ಅವಳಿಗೆ ಜನ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ್ದರಿಂದ, ನಮ್ಮವರೆಂದು ಅಭಿಮಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಜಟಿಯು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿದಳೆಂಬ ವಾಕ್ಯಗಳು ಶ್ರೀ ಮದ್ರಾಮಾಯಣ ದಲ್ಲಿ ನೈಷ್ಠವಾಗಿ ಕಂಡುಬಾರದೇ ಇದ್ದರೂ, ತ್ರಿಜಟಿಯು “ವ.ನಃ, ಪೂರ್ವೋವಾಗ ತ್ವರಃ” ಮೊದಲು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೋರಿದನ್ನು ನಂತರ ವಾಚಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂಬ ನ್ಯಾಯವನ್ನುವಲಂಬಿಸಿ, “ಪ್ರಣಿಪಾತಪ್ರಸನ್ನಾಹಿ” ಎಂಬ ವಚನವು ಅವಳಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟಿತು ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಅವಳು ಸೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿದಳೆಂಬುದು ಉಚ್ಛ್ರಯವೆಂದರೆ, ಸೀತೆಯು “ಭವೇಯಂ ಶರಣಂ ಪಿವಃ” “ನಿವ ಗೂ ನಾನು ರಕ್ಷಕಳಾಗುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅಭಯ ವ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಅಂಶವು ಕಾರ್ಯಾತ್ ಕಾರಣಾನುಮಾನದಿಂದ ಸಿದ್ಧ.

ಹಾಗಾದರೆ ಶರಣಾಗತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳು ಸೀತೆಯನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯು ಲಭಿಸಿತು, ಎಂದರ ಹನುಮಂತನು ರಾಮ ವಿಜಯವನ್ನು ಸೀತೆಗೆ ಅರಿಕೆಮಾಡಿ, ಅವಳಿಗೆ ಸಾರಿತೋಷಕವಾಗಿ, ಈ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಆಗೈ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳಿಗೆ ಮಹದ್ವಯವು ಉಂಟಾಯಿತು ನಂತರ ರಕ್ಷಣೆಯು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು ಇಲ್ಲಿ ರಾಜಪುತ್ರಾಪರಾಧ ನ್ಯಾಯದಂತೆ, ಅವರಿಗೆ ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ರೂಪವಾದ ದಂಡನೆಯು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಂತರ ರಕ್ಷೆಯು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತಾದ್ದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಲೋಪವಿಲ್ಲ. ರಾಕ್ಷಸಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಹೇತುಕವಾದ ರಕ್ಷೆಯು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತಲ್ಲವೆ ಎಂಬುದು ಪುನಶ್ಚೋದ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರೇ, “ವಿಲಕ್ಷಾನ್ಯಯೇ ಪಟ್ರಾಶಾಹ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರುಗಳು ತಮಗೋಸ್ಕರ ತ್ರಿಜಟಿಯು ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಅವರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ವ್ಯಾಜ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ರಕ್ಷಣೆಯೂ ವ್ಯಾಜ ಸಾಕ್ಷೇಪವಾದದ್ದು. ನಿರ್ಹೇತುಕವಲ್ಲವೆಂಬುದು ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತ

1) ಕಾಕಂತಂಚ ವಿಭೀಷಣಂ ಶರಣಮಿತ್ಯುಕ್ತಿ ಕ್ವಮ್ನಾರಕ್ಷತಃ |

ಎನಸ್ಯಾದ್ರ ಮಹಾಗಸಸ್ತುಖಿಯತು ಕ್ಷಾಂತಿಸ್ತವಾಕಸ್ಯಕೇ || ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಶ್ರೀ ಗುಣರತ್ನಕೋಶ-50
ಎಲ್ಲಿ ತಾಯೇ ! ಮೈಥಿಲೀ ! ಆಶೋಕವನದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳು ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಮುಂದೆಯೂ ಆದ್ರಾಪರಾಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಶರಣಾಗತಿರೆಂದು ಅವರುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟ ಹನುಮಂತನಿಂದ ನೀನು ಅವರನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರನು ಕಾಶಾಸುರನನ್ನೂ, ವಿಭೀಷಣನನ್ನೂ, “ಶರಣಂ”ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ರಕ್ಷಿಸಿದನು, ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗಿಂತ ನಿನ್ನ ದಯೆಯು ಅಧಿಕ. ರಾಮಚಂದ್ರನ ಗೋಷ್ಠಿಯು ಅನಾದರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಯಿತು ನಿನ್ನ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾದ ದಯೆಯು ನಿಬಿಡವಾದ ಮಹಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ.

ಅಪ್ಪಡಿಯೇ ಶ್ರೀವಿಭೀಷಣಾಭಿಷೇಕ ಕೂಡವನ್ನ ನಾಲುರಾಕ್ಷಸರುಮ್ ಅವರುಡ್ಯಂತ ಉಪಾಯತ್ತಿಲೇ ಅನ್ತರೂಪರ್

ಶ್ರೀ ವಿಭೀಷಣ ಶರಣಾಗತಿ ಅಜ್ಞಾಂಜ್ಞ ಪ್ರದರ್ಶನಂ

ಅಜ್ಞಾಂಜ್ಞ ವಭೆಯಪ್ರದಾನ ಪ್ರಕರಣತ್ತಿಲು ಮಿವ್ವಜ್ಞಾಂಜ್ಞ ವರಗುಡ್ಯಕ್ಕಲಾಮ್, ಎಜ್ಞಾನೇವನ್ನಿಲ್ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯತ್ತಿಲೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತನಾನ ರಾವಣನುಕ್ಕುಮ್ ಕೂಡ (೧) "ಪ್ರದೀಯತಾಂ ದಾತರಥಾಯ ಮೈಥಿಲೇ" (೨) ಸೀತಾಂ ಚ ರಾಮಾಯ ನಿವೇದ್ಯದೇವೀಂ ವಸೇಮ ರಾಜನ್ನಿಹ ವೀತಶೋಕಾಃ" ಎನ್ನು ಹಿತಮ್ ಶೂಲ್ಕುಗೈಯಾಲೇ ಅನುಕೂಲ್ಯಸಜ್ಜಲ್ವಂ ತೋತ್ತಿತ್ತು ಇನ್ನ ಹಿತವಚನಂ ಪಿತ್ತೋಪಹ ತನುಕ್ಕು ಪಾಲ ಕೈಕ್ಕುಮಾಪ್ತೋಲೇ ಯವನುಕ್ಕು ಉದ್ವೇಗಹೇತುವಾಯಿತ್ತು ;

(೩) "ತ್ವಾಂತುಧಿಕ್ಕುಲಪಾಂಸನಂ" ಎನ್ನುಧಿಕ್ಕಾರಮ್ ಪಣ್ಣೆನ ಪಿನ್ನು, ಇನಿಇವನುಕ್ಕು ಉಪದೇಶಿಕ್ಕವು

ತ್ರಿಜಟಿಯ ಆತ್ಮಾತ್ಮಿಯ ಭರಮರ್ವಣದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸಗಳು ಅಂತರ್ಭೂತಗಳಾಗಿ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ನಾಲ್ಕು ರಾಕ್ಷಸರೂ ವಿಭೀಷಣನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದ ಉಪಾಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭೂತರಾದರೆಂದು ಅಪ್ಪಡಿಯೇ ಶ್ರೀ ವಿಭೀಷಣಾಭಿಷೇಕ ಕೂಡ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ ಅಜ್ಞಾಂಜ್ಞ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಶ್ರೀವಿಭೀಷಣಾಭಿಷೇಕ ಜತೆಯಲ್ಲಿ, "ಉತ್ಪಪಾತಗದಾವಾಣಿಃ ಚತುರ್ಭುಃ ಸಹ ರಾಕ್ಷಸಃ || (ರಾಮೂ, ಯದ್ಧಕಾಂಡ)ಎಂಬಂತೆ ಬಂದ ನಾಲ್ಕು ರಾಕ್ಷಸರುಗಳೂ, ವಿಭೀಷಣಾಭಿಷೇಕ ಅನುಷ್ಠಿಸಿದ ಉಪಾಯದಲ್ಲಿ ನೇರಿದವರು, ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ "ಸರ್ವಲೋಕ ಶರಣ್ಯಾಯ ರಾಘವಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ | ನಿವೇದಯತಮಾಂ ಪ್ಲಿಪ್ತಂ ವಿಭೀಷಣ ಮುವಸ್ಥಿತಮ್ ಎಂದು ವಿಭೀಷಣನು "ಮಾಂ" ಎಂದು ತನಗಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ, ನಾಲ್ಕು ರಾಕ್ಷಸರುಗಳಿಗೂ ಸೇರಿಸಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ, ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ "ಮಾಂ" ಎಂಬ ವಚನವು ತನ್ನ ಅನುಬಂಧಿಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರುಗಳಿಗೂ ರಕ್ಷಣೆಯು ದೊರೆತದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ವಿಭೀಷಣರ ಬುದ್ಧಿಸ್ವವಾದ ಅವರ ಅನುಬಂಧಿಗಳ ರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ, "ನಿವೇದಯತಮಾಂ", ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣ ರಕ್ಷಣೆ ಜತೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಭಾವ

ವಿಭೀಷಣ ಶರಣಾಗತಿ ವಿಚಾರ

ಅನಂತರ ಬುದ್ಧಿಸ್ವವಾದ ವಿಭೀಷಣ ಶರಣಾಗತಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಅಂಗಾಂಗಿಗಳನ್ನು ಅಂಗುಟ್ಟಿ ಅಭಯಪ್ರದಾನ ಪ್ರಕರಣತ್ತಿಲುಮ್, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಅಂಗುಟ್ಟಿ-ಶ್ರೀವಿಭೀಷಣಾಭಿಷೇಕರವರಿಗೆ ಅಭಯ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಅಂಗಾಂಗಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಬಹುದು. ಎಂಗನೇಯನ್ನಿಲ್-ಹೇಗೆಂದರೆ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯತ್ತಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಪ್ರತಿಕೂಲಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತನಾದ ರಾವಣನಿಗೂ 1) ಪ್ರದೀಯತಾಂದಾತರಥಾಯ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ "ದಶರಥನ ಪುತ್ರನಾದ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮೈಥಿಲಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸು, 2) ಸೀತಾಂಚರಾಮಾಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ನಾವು ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರೋಣ," ಎಂದು ಶ್ರೀ ವಿಭೀಷಣನು ಹಿತವನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ, ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವೆಂಬ ಅಂಗವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇಂದ ಹಿತವಚನಮ್ ಈ ಹಿತವಚನವು ಪಿತ್ತದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಿಗೆ ಹಾಲು ಕಹಿಯಾಗುವಂತೆ, ರಾವಣನಿಗೆ ಉದ್ವೇಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆದರಿಂದಾಗಿ 3) ತ್ವಾಂತುಧಿಕ್ಕುಲಪಾಂಸನಮ್, ಎಂದು

1) ಪುರಾತನಶ್ಲೋಕಮುರೀಚಿಸ್ಥಿಭಾನ್ ನಮಾನ್ ಸುಪುಂಖಾನ್ ಸುದೈಧಾನ್ ನೃಪಾತಪಃ | ಸ್ವಜತ್ಯಮೋಘಾನ್ ವಿಶಿಖಾನ್ ಪಥಾಯತೇ ಪ್ರದೀಯತಾಂ ದಾತರಥಾಯಮೈಥಿಲೇ ||

2), 3), ಪು. ೩, ಸೋ.

ಮಾಹಾದು; ಇನನೋಡು ಅನುಬಂಧಿತ್ವ ವಿಭೂತಿಗಳುಮಾಹಾದು; ಇವನಿರುನ್ದ ನಿಡತ್ತಿಲಿರುಕ್ಕವು ಮಾಹಾದು; ಎನ್ನರುದಿಯಿಟ್ಟುಳಿ, “ತೃಕ್ತ್ವಾಪುತ್ರಾಂಶ್ಚ ದಾರಾಂಶ್ಚ” ೫) ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾನುಯಾಲಂಕಾಮಿ ತ್ರಾಣಿಚ ಧನಾನಿಚ” ಎನ್ನಿರ ಸ್ವವಾಕ್ಯತ್ತಿನ್ ಪಡಿಯೇ ಯಜ್ಞ ತುನಕ್ಕತ್ತುಪ್ಪೋರುಗೈಯಾಲೇ ಪ್ರಾತಿ ಕೂಲ್ಯ ವರ್ದನಾಭಿಸಂಧಿತೋತ್ತಿತ್ತು.

ಉಪಾಣನು ಧಿಕ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಇನ್ನಿಗೆ ಉಪದೇಶಕೂಡದು. ಇವನ ಸಂಬಂಧ ವು ಎಲ್ಲಕ್ಕಾದಿಗಳೂ ಕೂಡದು ಇವನು ಇರುವ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇರಲೂ ಕೂಡದು, ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದೆ.

4) ತೃಕ್ತ್ವಾಪುತ್ರಾಂಶ್ಚ 5) ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾನುಯಾಲಂಕಾ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಭೇಷಣನು ಅದೇ ಜೇಳಿದ ಮಾತುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯವಾದ ಲಂಕೆ, ಪುತ್ರದಾದಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯನಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳ (ಜೀವಿ ದ್ರವ್ಯಾದಿ) ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿ ಸಂಧಿಯು ಪ್ರಕಾರವಾಯಿತು. ರಾಮನಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದ ರಾಜನ ಮೇಲಿರುವ ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನವು ದೈರ್ಯತೆ.

ii) ತೃಜಸ್ವಕೋಪಂ ಸುವಿಧವರ್ಣನಾರ್ಥಂ ಭವಸ್ವಧರ್ಮಂ ರಚಿಕೀರ್ತಿದರ್ಥನಮ್ |

ಪುನೀದ ಜೀವೇಮನ ಬಾಂಧವಾಃ ಪಯಿಂ ಪ್ರದೀಯಂತಾಂ ದಾಶರಥಾಯ ಮೈಥಿಲೀ |

iii) ಯಾವನ್ನ ಲಂಕಾ ಸಮಭಿದ್ರವಂತಿ ಪಲೀಮುಖಾಃ ಪರ್ವತಕೂಟ ಮಾತಾಃ |

ದಂಷ್ಟಾಯಧಾ ಶ್ಲೇಷ ನಖಾಯಧಾಶ್ಚ ಪ್ರದೀಯಂತಾಂ ದಾಶರಥಾಯ ಮೈಥಿಲೀ |

iv) ಯಾವನ್ನ ಗೃಹ್ಯಂತಿ ಶಿರಾಂಘ್ರಾಣಾ ರಾಮೇರಿತಾ ರಾಕ್ಷಸ ಪುಂಗವಾಃಕಾಮ್ |

ವಜ್ರೋಪಮಾ ವಾಯು ಸಮಾನ ವೇಗಾಃ ಪ್ರದೀಯಂತಾಂ ದಾಶರಥಾಯ ಮೈಥಿಲೀ ||

i) ರಾಮಾ 6-9-22 ii) ರಾಮಾ, 6-9-23, iii) ರಾಮಾ 6-14-3 iv) ರಾಮಾ, 6-14-4

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬಾಣಗಳು ಇನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲುಬಿಡಲ್ಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಸುಲುವನ್ನೂ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವ ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಡು ಸಂತೋಷವನ್ನೂ, ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಕೈಗೆ ಕೈವರವಾಗು, ಪುತ್ರ ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ಸುವಿವಾಗರಲು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು. ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಪವಿತ್ರ ದಂತೆ ಇರುವ ವಾನರರು ನು ದಂಷ್ಟಾಯುಧರಾಗಿ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಮುತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ರಾಮನಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಣಗಳು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಕ್ಕೆ ಸಮ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಅವು ರಾಕ್ಷಸ ಶ್ರೇಷ್ಠರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ.

2) ಧನಾನಿ ರತ್ನಾನಿ ವಿಭೂಷಣಾನಿ ವಾಸಾಂಸಿ ದಿವ್ಯಾನಿ ಮಣೀಂಶ್ಚ ಚಿತ್ತಾನ್ |

ಸೀತಾಂ ಚಿರಾಮಾಯ ನಿವೇದ್ಯ ದೇವೀಂ ವಸೇಮರಾಜನ್ನಿಹ ವೀತ ಶೋಕಾಃ ||

ರಾಮಾ, (6-15-14)

ಎಲೈ ರಾಜನೇ ! ನೀನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಬಹಳ ಧನವನ್ನೂ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ, ದಿವ್ಯವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಮಣಿಗಳನ್ನೂ ಜತೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ನಾವು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ಬಾಕೋಣ.

3) ಅನ್ಯಸ್ತೇವಂ ವಿಧಂಬುಯಾತ್ ವಾಕ್ಯಮೇತನ್ನಿಶಾಚರ |

ಅಸ್ಮಿನ್ ಮುಹೂರ್ತೇನಭವೇತ್ ತ್ವಾಂತು ಧಿಕ್ಕುಲಪಾಂಸಸಮ್ ||

ರಾಮಾ, (6-16-15)

ಎಲೈ ನಿಶಾಚರನೇ (ವಿಭೇಷಣನೇ) ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಮೇಲೆ ಜೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವನು ಬದಕಿತಲಾರನು ಕೊಂದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಎಂದರ್ಥ ನೀನು ನನಗೆ ತಮ್ಮನಾದ್ದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವೇ ಆದರೆ ಕುಲವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ನಿನಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ.

4) ಸ್ತೋತುಂ ಪುರುಷತತ್ವೇನ್ಮ ದಾಸವಚ್ಛೇದವಮಾನಿಶಃ |

ತೃಕ್ತ್ವಾ ಪುತ್ರಾಂಶ್ಚ ದಾರಾಂಶ್ಚ ರಾಘವಂ ಶರಣಂ ಗತಃ ||

ರಾಮಾ, (6-17-14) ಪು. 3, ನೋ

(೧) "ರಾವಣೋನಾಮದುವ್ಯತ್ತಃ" ಎನ್ನು ತುಡಚ್ಚ ಸರ್ವ ಜಿತ್ತಾನ ರಾವಣನೋಟ್ಟೈ ವಿರೋಧತ್ತಾಲಿ ತಾಮ್ ಪೋಕ್ಕತ್ತು ನಿರ್ಮಿರ ನಿಲೈಯೈ ಚೊಲ್ಲುಹೈಯಾಲುಮ್, ಪಿನ್ನುಂ "ಅನುಜೋ ರಾವಣಸ್ಯಾಹಂ ತೇನಚಾಸ್ಮ್ಯವಮಾನಿತಃ | ಭವಂತಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಶರಣ್ಯಂ ಶರಣಂಗತಃ," ಎನ್ನಿ ಯಾಲುಮ್, ಕಾರ್ಪಣ್ಯಂ ಶೊಲ್ಲಪ್ಪಟ್ಟಿದು.

(೪) ಅಂಜಾದೇವನ್ನು ಕಿಟ್ಟಿ (೧) "ಸರ್ವಲೋಕ ಶರಣ್ಯಾಯ ರಾಘವಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ"

ಅನಂತರ ಕಾರ್ಪಣ್ಯದ್ಯೋತಕ ವಚನಗಳನ್ನು 1) ರಾವಣೋನಾಮದುವ್ಯತ್ತಃ" ಎಂಬಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸು ತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ರಾವಣನು ಕೆಟ್ಟನಡತೆಯುಳ್ಳವನು, ಇತ್ಯಾದಿ ಆರಂಭಿಸಿ, ದಿಕ್ಪಾಲಕರೇ ಅದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದ ರಾವಣನೊಡನೆ ವಿರೋಧವು ಏರ್ಪಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ತನಗೆ ಗರ್ವಂತರಲ್ಲದ ಅವಸ್ಥೆಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಎಂದು ವಿಭೀಷಣನು ಹೇಳುವುದರಿಂದಲೂ, ಅನಂತರವೂ 2) ಅನುಜೋರಾವಣಸ್ಯಾಹಂ ಇತ್ಯಾದಿ ರಾವಣನ ತಮ್ಮ ನಾನು ಅವನಿಂದ ಅವನು ನಿನ್ನಲ್ಲಟ್ಟಿನು, ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ರಕ್ಷಕನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದಲೂ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೆಂಬ ಅಂಗವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಅಂಜಾದೇವಂದು ಕಿಟ್ಟಿ-ಅನಂತರ ರಾಮನು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅವನ ಪರಿವಾರಗಳು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೋ ಎನೋ, ಎಂಬ ಸಂಯಮಾತ್ಮ ಹೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಮನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, 3) ಸರ್ವಲೋಕ ಶರಣ್ಯಾಯ ಇತ್ಯಾದಿ-ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೂ ರಕ್ಷಕ ನಾದ, ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಣ ದೀಪ್ತಿನಾದ ರಘುಕುಲಸಲ್ಲಿ ಅನತರಿಸಿದ, ಪರಮೋದಾರ ಸ್ವಭಾವನು ರಾಮಚಂದ ನೆಂದು ಸಂಬೋಧನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ತನಗೆ ರಕ್ಷೆಯು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು 4) ವಿಭೀ ಷಣೋ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಪ್ರಾಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಮಹತ್

ರಾವಣನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳಿದ ನಾನು ಅವನಿಂದ ಕಠಿಣವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಲ್ಪಟ್ಟು, ಸೇವಕನ ಹಾಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟನು ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನೂ ಅವನ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಅವನ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಪುತ್ರದಾರಾದಿಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀ ರಾಘವ ನನ್ನು ಶರಣ ಹೊಂದಿದೆನು.

5) ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾ ಮಯಾಲಂಕಾ ಮಿತ್ಯಾಣಿಚ ಧನಾಽನಿಚ |

ಭವದ್ಗತಂಮೇ ರಾಜ್ಯಂಚ ಜೀವತಂಚ ಸುಖಾನಿಚ ||

ಲಂಕೆಯು ಸವಾಸನವಾಗಿ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಮಿತ್ರರೂ, ಧನವೂ ರಾವಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಕಲವೂ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು ನನಗೆ ರಾಜ್ಯ, ಜೀವನ, ಸುಖವೆಲ್ಲವೂ ನೀನೇ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ ನಿನ್ನ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದ ಸ್ವತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಗಳಾರೂ ನನಗೆ ಬೇಡ ವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಇದರಿಂದ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು

1) ರಾವಣೋನಾಮದುವ್ಯತ್ತಃ ರಾಕ್ಷಸೋ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ |

ತಸ್ಯಾಹಮನುಜೋಭ್ರಾತಾ ವಿಭೀಷಣ ಇತಿಶ್ರುತಃ ||

ರಾಕ್ಷಸರಿಗಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಯೂ ರಾವಣನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸನು ಕೆಟ್ಟನಡತೆಯುಳ್ಳವನು, ನಾನು ಅವನ ತಮ್ಮ, ವಿಭೀಷಣನೆಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳವನು

2) ರಾಮಾ, (6-19-4)

3) ನಿವೇದಯತಃ ಮಾಂಕ್ಷಿಪ್ತಂ ವಿಭೀಷಣ ಮುಪಸ್ಥಿತಮ್ ||

ಉತ್ತರಾರ್ಧರಾಮಾ (6-17-15)

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೂ ರಕ್ಷಕನು ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೂ ರಕ್ಷಕನು. ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಣ ತತ್ಪರನಾದ ರಘುವಂಶ ದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪರಮೋದಾರ ಸ್ವಭಾವನು. ಅಂಥಹವನಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತನಾಗಿ ಬಂದ ವಿಭೀಷಣ ನಾದ ನನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಜತೆಗಾರರ ರಕ್ಷಾಭರವನ್ನು ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ನಿವೇದಯತ-ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಎಂದರ್ಥ.

ಎನ್ನು ಶೋಭಿಸುವುದರಿಂದ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ವಿವಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. 1) ರಾಘವಂಶರಣಂ ಗತಃ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಉಪಾಯವರಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಹೇಗೆಂದರೆ "ಶರಣಂಗತಃ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶರಣಶಬ್ದವು ಉಪಾಯಪರ. ಗತಿಶಬ್ದವು ಬುದ್ಧ್ಯರ್ಥ ಬೋಧಕ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶರಣಂಗತಃ-ಉಪಾಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತ. ಆದಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ವನ್ನು ಮಾಡಲು ಆಶಕ್ತ, ಆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೆಂಬ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ ಕೊಡುವ ಫಲವನ್ನು, ಆ ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಿಂತು ನೀನೇ ನನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸು, ಉಪಾಯಾಂತರ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕನಾಗು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಈ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನಾರೂಪವಾದ - ರಕ್ಷಕನಾಗು ಎಂಬ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವೂ ಅಡಗಿವೆಯಲ್ಲವೆ (ಗೋಪ್ತಾ-ರಕ್ಷಕ). ಹೀಗೆ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ನಂತರ ಆತ್ಮ ನಿಕ್ಷೇಪವನ್ನೂ (ಅಂಗಿ), ಉಪಾಯವರಣ ಶಬ್ದವು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶಬ್ದದಿಂದ ವಿಶೇಷಿಸುವುದರಿಂದ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ವಿವಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. 1) ರಾಘವಂಶರಣಂ ಗತಃ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಉಪಾಯವರಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಹೇಗೆಂದರೆ "ಶರಣಂಗತಃ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶರಣಶಬ್ದವು ಉಪಾಯಪರ. ಗತಿಶಬ್ದವು ಬುದ್ಧ್ಯರ್ಥ ಬೋಧಕ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶರಣಂಗತಃ-ಉಪಾಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತ. ಆದಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ವನ್ನು ಮಾಡಲು ಆಶಕ್ತ, ಆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೆಂಬ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ ಕೊಡುವ ಫಲವನ್ನು, ಆ ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಿಂತು ನೀನೇ ನನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸು, ಉಪಾಯಾಂತರ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕನಾಗು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಈ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನಾರೂಪವಾದ - ರಕ್ಷಕನಾಗು ಎಂಬ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವೂ ಅಡಗಿವೆಯಲ್ಲವೆ (ಗೋಪ್ತಾ-ರಕ್ಷಕ). ಹೀಗೆ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ನಂತರ ಆತ್ಮ ನಿಕ್ಷೇಪವನ್ನೂ (ಅಂಗಿ), ಉಪಾಯವರಣ ಶಬ್ದವು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದಾಗಿ 'ರಾಘವಂಶರಣಂಗತಃ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಉಪಾಯವರಣ ಶಬ್ದದಿಂದ, ಉಪಾಯಾಂತರ ರೂಪ ಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು ಎಂಬ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಅಂಗಿ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅಂಗಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭರವರ್ಪಣವೂ ವ್ಯಂಜಿತ ಎಲ್ಲಿ ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೋಅಲ್ಲಿ ಭರವರ್ಪಣವೂ ನಿಮಿತ್ತವಾದದ್ದು. ಆಕಿಂಚನ್ಯ ಭರನ್ಯಾಸೋಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನಾತ್ಮನಾಮ್ |

ತ್ರಯಾಣಾಂ ಸೌಹೃದಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಯಃ ಪಶ್ಯತಿ, ಸಪಶ್ಯತಿ ||

ಎಂಬ ಕಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶವು ಸೂಚಿತ ಆದಾಗಿ ಭರ ಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ, ಭರವರ್ಪಣ, ನೈರ್ಭರ್ಯ (ಆಕಿಂಚನ್ಯ) ಇವು ಮೂರೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾಗಿವೆ ಇದನ್ನು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯ ಶೋಧನಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ

- 4) ರಾಘವೇಣಾಭಯೇದತ್ತೇ ಸನ್ನತೋ ರಾವಣಾನುಜಃ |
ವಿಭೀಷಣೋ ಮಹಾ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಭೂಮಿಂ ಸಮವ ಲೋಕಯನ್ ||
ಪಾತ್ರಪಮಾತಾವುಂ ಹ್ಯಮೋ ಭಕ್ತಿರನುಚರೈಸ್ಸಹ ||

(ರಾಮಾ, 6-19-1)

ಶ್ರೀ ರಾಮಚುರುವುನು ಅಭಯವುದಾನ ಮಾಡಲು, ರಾವಣನ ತಮ್ಮನಾದ, ಮತ್ತು ಮಹಾ ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ವಿಭೀಷಣನು, ತಲೆ ವಾಗಿರುವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಅನುಚರರೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದನು

- 1) ಸೋತು ಪರಾಜಿತನಾದ ದಾಸವಜ್ಞವಮಾನಿತಃ |
ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಪ್ರತಾಂಶ್ದದಾರಾಶ್ಚ ರಾಘವಂ ಶರಣಂಗತಃ ||

(ರಾಮಾ, 6-17-14)

ರಾವಣನಿಂದ ಪಾರುಷ್ಪವಾದ ಮಾರುತಗಣದ ದೈಯಲ್ಪಟ್ಟು, ದಾಸನ ಹಾಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟನು. ಅದ್ದರಿಂದ ಪರಿಣಿತ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ರಾಘವನನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ - ಅಂದರೆ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಅಧ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಿ ಶರಣಾ ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ, ಅದರ ಏಕದೇಶವಾದ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಶರಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸೂಚಿತ.

ಉಪಾಯವರಣಶಬ್ದತ್ತಾಲೇ ವ್ಯಂಜಿತಮಾಹಿರವಳವನ್ರಿಕ್ಯೇ (೧) "ನಿವೇದಯತ ಮಾಂಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿಭೀಷಣಮುಪಸ್ಥಿತಂ" ಎನ್ನೆಯಾಲೇ ಘಟಿಕ ಪುರಸ್ಕರಮಾನ ಅತ್ಯನಿಷ್ಠೇಪಂ ಶೋಲಿತ್ತು. ಇಪ್ಪಕರಣ ತ್ತಿಲ್ ನಿವೇದನಶಬ್ದಂ ವಿಜ್ಞಾಪನ ಮಾತ್ರ ಪರಮಾನಾಲ್ ನಿಷ್ಪಯೋಜನಮ್.

ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ತಿಳಿಯುವುದು. ಹೀಗೆ ಉಪಾಯವರಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜಿತವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ (1) ನಿವೇದಯತ ಮಾಂಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಘಟಿಕ ಪುರಸ್ಕರ ವಾದ ಅತ್ಯನಿಷ್ಠೇವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. "ರಾಘವಂ ಶರಣಂಗತಃ" ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ "ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪೂರ್ವಕ ಭರನ್ಯಾಸವು ಶಬ್ದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ವಿಭೀಷಣ ಶರಣಾಗತಿಯು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ ಶರಣಾ ಗತಿಯಾದ್ದರಿಂದ, ಸರ್ವಲೋಕ ಶರಣ್ಯಾಯ ... ನಿವೇದಯತ ಇತ್ಯಾದಿಯಿಂದ ಸ್ವರೂಪ ಭರ, ಫಲಸಮರ್ಪಣ ರೂಪ ಶರಣಾಗತಿಯು ವಿವಕ್ಷಿತ. ಹೇಗೆಂದರೆ "ರಾಘವಂ ಶರಣಂಗತಃ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಭರಸಮರ್ಪಣವು ಶಾಬ್ದವಾಗಿ, ಸ್ವರೂಪ ಫಲ ಸಮರ್ಪಣ ಗಳನ್ನು ಅರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಯೋಜನಗಿಂತ ಸ್ವರೂಪ ಭರ, ಫಲ ಸಮರ್ಪಣಗಳಿಗೆ ಶಾಬ್ದತ್ವವು, "ನಿವೇದಯತ, ಮಾಂಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿಭೀಷಣ ಮುಪಸ್ಥಿತಮ್" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುವಾಗ ಅದೇ ಪರಿಗ್ರಾಹ್ಯವೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ ಆದಾಗಿ ಮಾಮ್ - ಎಂಬುದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪ ಸಮರ್ಪಣವು ವಿವಕ್ಷಿತ. ಉಪಸ್ಥಿತಂ ಎಂಬುದರಿಂದ ಸ್ವಾಮಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ರಸಿಕನಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆ, ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಫಲಸಮರ್ಪಣವು ದರ್ಶಿತವು. ವಿಭೀಷಣಂ ನಿವೇದಯತ - ಎಂಬ ನದಗಳಿಂದ, ಭರಸಮರ್ಪಣವು ವಿವಕ್ಷಿತ. ನಿವೇದನ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಭರಸಮರ್ಪಣವು ಅರ್ಥವೆಂಬುದು "ಅತ್ಯಾನಂದೇವಾಯ ನಿವೇದಯೇತ್", "ನಿವೇದಯೇತ ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ" ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಗ ಪ್ರಾಚುರ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಭೀಷಣ ಶರಣಾಗತಿಯು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಅಂಗಪಂಚಕ ಸಂಪನ್ನವಾದದ್ದು. ತ್ರಿಜಟಾ ಶರಣಾಗತಿಯು ಪುರುಷಕಾರ ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲ ವ್ರಾಣ ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶರಣಾಗತಿ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಗಾಗಿಗಳು ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ವಿಭೀಷಣನು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು, "ನಿವೇದಯಾಮಿ" ಎಂದು ಹೇಳದೆ, "ನಿವೇದಯತ" ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದುದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ, ಆಚಾರ್ಯ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸುವಂತೆ, ಸುಗ್ರೀವಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಿದುದು ಉಚಿತವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ ಇಪ್ಪಕರಣತ್ತಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ- ಈ ವಿಭೀಷಣ ಶರಣಾಗತಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಿವೇದನ ಶಬ್ದವು ಕೇವಲ ವಿಜ್ಞಾಪನಮಾತ್ರವಾದ್ದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪಯೋಜನ ಅಂಗಾಂಗಿಗಳ ವಿವಕ್ಷೆಯು ಉಚಿತವಾದ್ದರಿಂದ, ಮೇಲೆ ನಿರೂಪಿಸಿದಂತೆ ನಿವೇದನ ಶಬ್ದವು ಅಂಗಿಯಾದ ಭರಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದೇ ಆಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರ ಹೃದಯ "ಸ್ವರೇಣ ಮಹತಾನುಹಾನ್", ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಆತ್ಯಂತಿಕವು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು "ಸರ್ವಲೋಕ ಶರಣ್ಯಾಯ.....ನಿವೇದಯತ" ಎಂದು ಲೋಕಾಂತರ ವರ್ತಿಗಳಿಗೂ ಹೃದಯವು ಕರಗುವಂತೆಯೂ, ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಲೋಕ ರಕ್ಷಕನು ನನಗೂ ರಕ್ಷಕನು, ಅದ್ದರಿಂದ ಅನನ್ಯ ರಕ್ಷ್ಯಷ್ಟೇನ ಅನನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ರಕ್ಷಾ ಭರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ, ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಉಚಿತವೇ ವಿನಹ, ನಿವೇದಯತ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ ಎಂಬ ರೀತಿಯ ವಿಜ್ಞಾಪನ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ನಿಷ್ಪಯೋಜನ. ಶ್ರೀ ಮದಭಯಪ್ರದಾನಸಾರದಲ್ಲಿಯೂ ನಿವೇದಯತ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಭರಸಮರ್ಪಣವು ಅರ್ಥವೆಂದು ಸುವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1) ಸರ್ವಲೋಕ ಶರಣ್ಯಾಯ ರಾಘವಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ ।
'ನಿವೇದಯತ ಮಾಂಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿಭೀಷಣ ಮುಪಸ್ಥಿತಮ್' ॥

ಲೋಕದೃಷ್ಟಾಂತೇಷು ಅಜ್ಞಾಜ್ಞಾನಿನಾಭೂತಪ್ರದರ್ಶನಮ್

ಇಪ್ಪಡಿ ಮತ್ತು ಮುಳ್ಳು ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪ್ರಕರಣಜ್ಞಳಿಲುಮ್, ಲೌಕಿಕ ದ್ರವ್ಯನಿಕ್ಷೇಪಜ್ಞಳಿಲುಮ್ ಸಂಕ್ಷೇಪವಿಸ್ತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಲೇ ಇವ್ಯರ್ಥಜ್ಞಳ್ ಕಾಣಲಾಮ್. ತಾ ರಕ್ಷಿಕ್ಕಮಾಟ್ಟಾದ ದೊರುನ ಸ್ತುವೈ ರಕ್ಷಿಕ್ಕವಲ್ಲನೊರುನ ಪಕ್ಕಲಿಲೇ ಸಮರ್ಪಿಕ್ಕಮ್ ಪೋದು, ತಾನರ್ ತಿರತ್ತಿಲ್ ಅನುಕೂಲಾ ಭಿಸಂಧಿಯೈಯುಡೈಯನಾಯ್, ಪ್ರತಿಕೂಲಾಭಿಸಂಧಿಯೈತ್ತನಿರಾನ್ದು, “ಆರ್ ರಕ್ಷಿಕ್ಕವಲ್ಲನ್ ಅಪೇಕ್ಷಿ ತ್ತಾಲ ರಕ್ಷಿಪ್ಪಮಮ್ ಶೆಯ್ಯು” ಮೆನ್ರುತೇರಿ, ತಾ ರಕ್ಷಿತ್ತುಕ್ಕೊಳ್ಳಮಾಟ್ಟಾವೈಯೈಯರಿವಿತ್ತು, ನೀರಕ್ಷಿಕ್ಕವೇಣುಮೆನ್ರುಪೇಕ್ಷಿತ್ತು, ರಕ್ಷ್ಯಮಸ್ತುವೈ ಅನರ್ಪಕ್ಕಲಿಲೇ ಸಮರ್ಪಿತ್ತು, ತಾನ್ ನಿರ್ಭರ ನಾಯ್, ಭಯಮ್ಕೆಟ್ಟು, ಮಾರ್ಪಿಲೇ ಕೈವೈತ್ತುಕ್ಕೊಂಡು ಕಡನ್ದುರಜ್ಞಕ್ಕಾಣಾನಿನ್ನೋಮಿರೇ.

ದ್ವಯೇ ಅಜ್ಞಾಜ್ಞಾನಾಮನುಸನ್ಧಾನಪ್ರಕಾರಃ, ಶಂಕಾಪಂಚಕಂ, ತನ್ನಿವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಾರಶ್ಚ.

ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಳ್ಳೆಯೆಲ್ಲಾಮ್ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ದ್ವಯಾಖ್ಯಮನ್ವತ್ತಿಲೇ ಯನುಸನ್ನಿ ಕ್ಕಮ್ ಪಡಿ ಎಜ್ಜಿನೇಯನ್ನಿಲ್ ? ಸಾರ್ವಜ್ಞ್ಯ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಯ್, ಕರ್ಮಾನ್ತರೂಪ ಫಲಪ್ರದ ನಾಯ್, ಸರ್ವೋವಕಾರ ನಿರಪೇಕ್ಷನಾಯ್, ಕ್ಷುದ್ರ ದೇವತೆಹಳ್ಳಿ ವೈಲಿಕ್ಕಿಪ್ರಕಾರಿಯಿನ್ನಿಕ್ಕೇ

ಲೋಕ ದೃಷ್ಟಾಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಅವಿನಾಭೂತತ್ವ

ಇಪ್ಪಡಿಮುಟ್ಟುಮುಳ್ಳು ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಗೆ ಕಾಕ, ಕಪೋತ, ಗರ್ಜೇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಮಾಡಿದ ರರಣಾಗತಿ ಪ್ರಕರಣ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲೌಕಿಕ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರ ಎತ್ತಿರ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಇಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಈ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆಯು ಸಂಕ್ಷೇಪ ವಿಸ್ತಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ಹೇಗೆಂದರೆ ತಾ ರಕ್ಷಿಕ್ಕಮಾಟ್ಟಾದ ದೊರುನ ಸ್ತುವೈ ಇತ್ಯಾದಿ - ತಾನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಒಂದು ವದಾರ್ಥವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದವನಲ್ಲ ಸಮರ್ಪಿಸುವಾಗ, ಆ ರಕ್ಷಕನಲ್ಲ ಅನುಕೂಲಾಭಿಸಂಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, (ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ), ಪ್ರತಿಕೂಲಾಭಿ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, (ವ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಷನ), ಇವನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥನು, ನಾವು ವ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೆ ರಕ್ಷಿಸುವನು ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಸ ಯುಕ್ತನಾಗಿ, ತಾನು ಈ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಡಲು ಆಸಮರ್ಥನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ (ಆಕಿಂಚನ್ಯ-ಕಾರ್ಪಣ್ಯ) ನೀನು ಈ ವದಾರ್ಥವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ವ್ರಾರ್ಥಿಸಿ (ಗೋವೃತ್ವತ್ವವರಣ) ರಕ್ಷ್ಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ (ಭರಸಮರ್ಪಣ) ತಾನು ನಿರ್ಭರನಾಗಿ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಕೊಂಡ ವಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುವುದನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆಯಲ್ಲವೇ. ಪದಾರ್ಥವು ತನ್ನಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಅನ್ಯರಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ನಂತರ ನಿರ್ಭರನಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಭಯ ನಾಗಿಯೂ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿದ್ರಿಸಬಹುದು, ಎಂಬುದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಹೀಗೆ ಲೌಕಿಕ ದ್ರವ್ಯ ಸಮರ್ಪಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಆವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಅಂಗನಿಷ್ಪತ್ತಿಗೆ ಸನ್ನಿಪತ್ಯೋಪಕಾರಕಗಳು-ಸಂಭಾವಿತ ಸ್ವಭಾವಗಳಲ್ಲ, ಎಂಬುದು ಹೃದಯ

ದ್ವಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಆನುಸನ್ಧಾನ ಪ್ರಕಾರ - ಶಂಕಾಪಂಚಕಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಾರ.

ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಳ್ಳೆಯೆಲ್ಲಾಂ-ಈ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ, ಕ್ರಿಯಮಾಣಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ-ಅನು ಸ್ಥಿಸಿ ಬರುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ ದ್ವಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ, ಆನುಸಂಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂದರೆ. ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬ ದಲ್ಲಿಯೂ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಷನವೂ ಅನುಸಂಧೇಯ. ಬಾಕಿ ಅಂಗಗಳ ಅನುಸಂಧೇಯ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೇಳುವವರಾಗಿ, ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬಕ್ಕೂ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಇರುವ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬ

ಸರ್ವಲೋಕಗಳಿಗೂ ಶರಣನಾಗಿ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಘವನಲ್ಲಿ ಮಾಂ-ನನ್ನನ್ನು-(ಸ್ವರೂಪ ಸಮರ್ಪಣ), ಉಪಸ್ಥಿತಮ್ ಕೈಂಕರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವ (ಫಲಸಮರ್ಪಣ), ವಿಭೀಷಣಂ ನಿವೇದಯತ. ವಿಭೀಷಣನಾದ ನನ್ನ ಭರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ (ಭರ ಸಮರ್ಪಣ)

ಯಿರುಪ್ಪಾನಾಯ್ಕ, ಸಮಾಧಿಕ ದರಿದ್ರನಾನ ಸರ್ದೇಶ್ವರ್, ಅನನ್ತಾಪರಾಧಜ್ಞೈಯುಡೈಯಾರ್, ಅಭಿಗಮ್ಯನಾಹೈಯುಮ್, ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿರೋಧಿಯಾನ ಅನನ್ತಾಪರಾಧಜ್ಞೈಯುಡೈಯಾರ್, ಫಲತ್ತೈ ತ್ತರುಹೈಯುಮ್, ಅಲ್ಪ ವ್ಯಾಪಾರತತ್ತ್ವ ತ್ತರುಹೈಯುಮ್, ತಾಘಾದೇ ತರುಹೈಯುಮ್ ತರನ್ ಸಾರಾದೇ ತರುಹೈಯುಮ್, ಕೂಡುನೋವೆನ್ನಿರ ಶಜ್ಜಿಹಳುಕ್ಕು, ನಿವರ್ದ ಕಜ್ಜಳುಮಾಯ್ ಯಥಾಸಮ್ಯವಮುಪಾಯತ್ತ್ ಪ್ರಾಪ್ಯತೋಪಯುಕ್ತಜ್ಜಳುಮಾಯಿರುನ್ಮಳ್ಳ ಪುರುಷಕಾರಸಂಬಂದ ಗುಣವ್ಯಾಪಾರ ವ್ರಯೋಜನವಿಶೇಷಜ್ಜಳಾಹಿರ ಶೇಷಿಯನುಡೈಯ ಅಕಾರಜ್ಜಿಳ್ಳೈದಿನ್ಮ ಕೊಂಡಿರು ಕ್ಕಿರ ತ್ರೀ ಮುಚ್ಚುಬ್ಬತ್ತಿಲುಮ್ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಲುಮ್ ಆರ್ಥಮಾಹ ಅನುಕೂಲ್ಯಸಜ್ಜಿಲ್ಪಮುಮ್ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನಮುಮ್, ಅನುಸನ್ನೇಯಮಾಹಕ್ಕಡವದು,

ಇಪ್ಪಡಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾನ ಸ್ವಾಮಿಯೈ ಕ್ಕಾಟ್ಟುಗಿರ ಶಬ್ದಜ್ಞಳ್ ಔಚಿತ್ಯತ್ತಾಲೇ ಯವನ್ನಿರತ್ತಿಲ್ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾನ ಅಭಿಮತಾನುನರ್ತನ ಸಜ್ಜಿಲ್ಪತ್ತೈಯುಮ್ ಅನಭಿಮತ ನಿವರ್ದನತ್ತೈಯುಮ್ ಪ್ರಕಾಶಿಸ್ಕಿತ್ತನ.

ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಐದು ಶಂಕೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೋರಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವವರಾಗಿ ಶ್ರೀಮತ್ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಗಿರುವ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಸಾರ್ವಜ್ಞ್ಯ ಸರ್ವ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಯ್ಕ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶಂಕಾ ಪಂಚಕಗಳು :—

ಅದಾಗಿ (1) ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಜ್ಞನು ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನು ನಮ್ಮ ಆಪರಾಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯ ತಕ್ಕವನು ಅವುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಅರ್ಹನು ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಮಗೆ ಹೇಗೆ ಅಭಿಗಮ್ಯ ನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಆಗ್ರಹವಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರುಲು ಅನುಮತಿಸುತ್ತಾನೆಯೇ ಎಂಬುದು,

(2) ಅವನು ಕರ್ಮಾನುರೂಪವಾಗಿ ಫಲಪ್ರದನು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಆಯಾಯಾ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡದೆ, (ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಸುಖ, ವಾಪ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ನರಕಾದಿಶಿಕ್ಷೆ) ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಅನಂತಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ (ಸ್ವರ್ಗ ಸುಖವೂ ನೋಕ್ಷ ವಿರೋಧಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಪಾಪರೂಪವಾದದ್ದು) ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಮೋಕ್ಷ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

(3) ಅವನು ಅವಾಪ್ತ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮನಾದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವೋಪಕಾರ ನಿರಪೇಕ್ಷನು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಾವು ಮಾಡುವ ಅಲ್ಪ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು. ಈ ಅಲ್ಪವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಅನಂತಫಲ ರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಹೇಗೆ.

(4) ಹೃದ್ರ ದೇವತೆಗಳು ಶೀಘ್ರಫಲಪ್ರದಗಳು. ಭಗವಂತನು ಕ್ಷಿಪ್ರಕಾರಿಯನ್ನಿಕ್ಕೇ-ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವನಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಫಲವನ್ನು ತಾಘಾದೇ-ವಿಳಂಬಿಸದೆ ಹೇಗೆ ಕೊಟ್ಟಾನು.

(5) ಸಮಾಧಿಕ ದರಿದ್ರನಾದ - ಅಂದರೆ ತನಗೆ ಸಮರೂ ಮೇಲಾದವರೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಭಗವಂತನು, ಅನಂತಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಮಗೆ ಹೇಗೆ ತರಂಪಾರಾದೇ-ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾನು. (317-318ನೇ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ.)

ಕೂಡುನೋವೆನ್ನಿರ ಶಂಕೆಹಳುಕ್ಕು-ಇವುಗಳು ಸಂಭಾವಿತವೇ ಎಂಬ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ, ಪರಿಹಾರ ರೂಪ ಗಳಾಗಿರುವ-ಯಥಾಸಂಭವ ಉಪಾಯತ್ತ್ವ, ಪ್ರಾಪ್ಯತೋಪಯುಕ್ತಗಳಾದ-ಪುರುಷಕಾರವು ಉಪಾಯತ್ವಕ್ಕೆ ಉಪ.

ಯುಕ್ತವಾದದು. ಸಂಬಂಧ ಗುಣಗಳು ಉಪಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ಯತೋಪಯುಕ್ತಗಳು. ಪುರುಷಕಾರ, ಸಂಬಂಧ, ಗುಣ, ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಶೇಷಗಳಾದ, ಶೇಷಿ ದಂಪತಿಗಳ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುವು.

ಅನುಕೂಲ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನ ಅನುಸಂಧಾನ ಸ್ಥಳ

ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬತ್ತಿಲುಮ್ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಲುಮ್ - ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬದಲ್ಲಿಯೂ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡ. ಅರ್ಥದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಪ್ಪಡಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಮತ್ತು ಪುರುಷಕಾರ ಸಂಬಂಧ ಗುಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಶ್ರೀಮತ್ ಶಬ್ದ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳು ಔಚಿತ್ಯತ್ತಾಲೇ-ಸ್ವಾಮಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದಾನನಾದ ಜೀವನು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದದ್ದು ಉಚಿತವಾದ್ದರಿಂದ, ಅನನ್ತರತ್ತಿಲ್-ಅವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ, ಅಭಿಮತಾನುವರ್ತನ ಸಂಕಲ್ಪ-ಇಷ್ಟಾನುಸಾರ ನಡೆಯುವೆನೆಂಬ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಅನಭಿಮತನಿವರ್ತನ-ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನವನ್ನೂ, ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಪುರುಷಕಾರ ಸಂಬಂಧಗುಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಶೇಷಗಳಾಗಿರ ಶೇಷಿಯನುಡ್ವಯ ಆಕಾರಗಳೆ ಪೊದಿಂದ ಕೊಂಡಿರುತ್ತಿರ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬತ್ತಿಲುಮ್ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಲುಮ್ ಇತಿ -

ಇಲ್ಲಿ ಪುರುಷಕಾರ ಸಂಬಂಧಗುಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂಬುದು ದ್ವಂದ್ವ ಸಮಾಸಪದ. ಇದರ ಕೊನೆ ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಶೇಷ ಶಬ್ದವು, ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ ಅಂದರೆ ಪುರುಷಕಾರ ವಿಶೇಷ, ಸಂಬಂಧ ವಿಶೇಷ, ಗುಣ ವಿಶೇಷ, ವ್ಯಾಪಾರ ವಿಶೇಷ, ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಶೇಷವೆಂದರ್ಥ ಇವುಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ತಾವೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶಬ್ದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಶಂಕಾ ಪಂಚಕ ನಿವರ್ತಕವಾದ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಪ್ರಾವೇಶ ಪ್ರಾಪ್ಯತೋಪಯುಕ್ತಗಳಾದ, ಪರಮ ಶೇಷಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಆಕಾರಗಳೂ ಅಡಗಿವೆ. ಈ ಆಕಾರಗಳು ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಭೂತಗಳು. ಶ್ರೀ, ನಾರಾಯಣರಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಗುಣಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಲು ದಿವ್ಯದಂಪತಿ ಸಾಧಾರಣವಾದ “ಶೇಷಿ” ಶಬ್ದದಿಂದ ಶರಣ್ಯ ತತ್ವವು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪುರುಷಕಾರ ವಿಶೇಷವು ಶ್ರೀ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಗರ್ಭಿತವು. ಸಂಬಂಧ, ಗುಣ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಶೇಷಗಳು, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅನುಸಂಧೇಯಗಳೆಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅನಂತರ ಇಪ್ಪಡಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯೈಕ್ಯಾಟ್ಮಹಿರ ಶಬ್ದಂಗಳ್-ಎಂದು ಅನುವಾದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಶಬ್ದಂಗಳ್- ಶ್ರೀ, ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳು. “ವಿಶಿಷ್ಟಾಳಾನ ಸ್ವಾಮಿಗಳೈ,” ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಲ್ಲವೇ, ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯೈ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂದರೆ, ಶೇಷಿತತ್ವವು ವಿಶಿಷ್ಟವೇಷಣ ಒಂದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲು, ಸ್ವಾಮಿಯೈ - ಶೇಷಿಯೈ ಎಂದು ಏಕವಚನ. “ಶಬ್ದಂಗಳ್” ಎಂಬ ದ್ವಿವಚನವು ತತ್ವಗಳು ಎರಡು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಶೇಷಿತ್ವಾಕಾರೇಣ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಒಂದು ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇಪ್ಪಡಿವಿಶಿಷ್ಟನಾನ - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪುರುಷಕಾರ ಸಂಬಂಧ ಗುಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಶೇಷಗಳೂ, ಪ್ರಾವೇಶ, ಪ್ರಾಪ್ಯತತ್ವಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತಗಳಾದ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ, ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವ, ಪರಮ ಕಾರುಣಿಕತ್ವ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಗಳೂ ವಿವಕ್ಷಿತ. ಅನನ್ತರತ್ತಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನನ್ತರತ್ತಿಲ್ - ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಲ್ಲಿ - ಅಭಿಮತಾನುವರ್ತನ ಸಂಕಲ್ಪತ್ತಿಯುಮ್ - ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಅನಭಿಮತನಿವರ್ತನತ್ತಿ

ಯುನಾ - ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಉಚಿತವಾದದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳ್ ಎಂಬ ದ್ವಿವಚನವು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಕ್ಷಿತ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿಬಂಧನಗಳಾದ, ಸಂಬಂಧ ಗುಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಶೇಷಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ.

ಹಾಗಾದರೆ "ನಾರಾಯಣ" ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಯಥಾವೇಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾಪಕತ್ವ, ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಾದಿಗುಣಗಳೂ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿಬಂಧನಗಳಾದ ಆಕಾರಗಳೂ ಗರ್ಭಿತವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳ ಬಹುದಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಶಂಕಾಪಂಚಕಗಳನ್ನು ನಿವರ್ತಿಸುವ, ಮತ್ತು ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಾದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜಕಗಳಾದ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ, ಪ್ರಾಪಕತ್ವ, ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತಗಳಾದ ಆಕಾರಗಳು ಶ್ರೀ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ ಗರ್ಭಿತವಾಗಿಯೇ ಎಂದರೆ ಇವೆ ಹೇಗೆಂದರೆ, ಶ್ರೀಯತೇ, ಶ್ರಯತೇ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳಿಂದ ಧಾರಕತ್ವ, ವ್ಯಾಪಕತ್ವಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ, "ಶ್ರೀಯತೇ" ಎಲ್ಲಾ ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾಳೆಂದು ಧಾರಕತ್ವವು ಸಿದ್ಧ. "ಶ್ರಯತೇ" ಎಲ್ಲಾ ಚೇತನಾ ಚೇತನ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತಃಪ್ರವಿಷ್ಟಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ವ್ಯಾಪಕತ್ವವು ಲಭ್ಯ. ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವವು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. "ಶೃಣಾತಿ", ಶ್ರೀಣಾತಿ" ಎಂಬ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ, "ಶೃಣಾತಿ" - ಸರ್ವಾನಿಷ್ಠಗಳನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸುತ್ತಾಳೆ ಶ್ರೀಣಾತಿ- ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೆ, ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ವಲ್ಲಭನ ನೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸು ವುದರಿಂದ, ಶ್ರೀ ಶಬ್ದವು ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ

ಇಲ್ಲಿಯ ರಹಸ್ಯವೇನೆಂದರೆ, ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟನೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಭೂತನು, ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಭರಸ್ವೀಕಾರ ವ್ರಾರ್ಥನಾನ್ವಿತವಾದ ಭರನ್ಯಾಸವು ಂಗಿ ಭೂತವಾಗಿದ್ದು ದಿವ್ಯ ಮಿಥುನ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಕವು. ಅಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾತ್ಮಕ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಭರ ಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವವು ಅನುಸಂಹಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವರೂಪ ಸಮರ್ಪಣವೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು. "ಅಸ್ಮಾ ಮಮಚ ಶೇಷಂ ಹಿ ವಿಭೂತಿರುಭಯಾತ್ಮಿಕಾ", "ಮಕಾರಸ್ತು ತಯೋರ್ವಾಸಃ," "ಉಭಯಾಧಿಷ್ಠಾನಂಚೈಕಂ ಶೇಷಿತ್ವಂ" ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಚನಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತಗಳು. ಫಲಸಮರ್ಪಣವೂ ಸಹ ನಿರುವಾಧಿಕ ಪರಮ ಶೇಷಿತ್ವ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಯೋಜ್ಯವಾಗಿ, ದಿವ್ಯದಂಪತಿ ಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವೂ ಯಥಾವಸ್ಥಿತವೂ ಆದ ಅಂಗ ಸ್ವರೂಪವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರತತ್ವ ಭೂತ ಶರಣ್ಯದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಕವಾಗಿ (ಉದ್ದೇಶ್ಯವಾಗಿ) ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸತ್ವಿಸತ್ಯೋಪಕಾರಕಗಳಾದ - ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಉಪಕಾರಕಗಳಾದ - ಅಂಗಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರತತ್ವ ಭೂತರಾದ ಶರಣ್ಯ ದಂಪತಿಗಳನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿಯೇ ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕಾದವು. ಇದಕ್ಕೆ ವಚನಗಳ ಬೆಂಬಲವೂ ಇದೆ ಯಾವುವೆಂದರೆ, *ಚರಾಚರಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಭಗವದ್ವಪುಃ | ಆತಸ್ತದಾನುಕೂಲ್ಯಂ ಮೇ ಕಾರ್ಯ ಮಿತ್ಯೇವ ನಿಶ್ಚಯಃ || ಸ್ವ ಸ್ಯ ಸ್ವಾಮಿನಿ ವೃತ್ತಿಯಾ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯಸ್ಯ ವರ್ಜನಮ್", ಎಂಬವು. ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರೀರಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ ವೃತ್ತಿಯಿಂದರಬೇಕು. ಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲತ್ವ ವೃತ್ತಿಯೂ ಅದೇ. ಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನವೂ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿ. ಇಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಗವಂತನು ಉದ್ದೇಶ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ವಚನಾಂತರವು ಸಹಕಾರಿ.

"ಅಂತಸ್ಥಿತ್ವಾ ಹಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭಾವಾನಾಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಯಾತ್ |

ಮಯೀನ ಸರ್ವಭೂತೇಷ್ವ ಸ್ವಾನುಕೂಲ್ಯಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ||" ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪತ್ನ

ಶಜ್ಞಾ ಪಂಚಕ ನಿವೃತ್ತಿಪ್ರಕಾರ ಕಥನಂ.

ಇಪ್ಪುರುಷಕಾರಾದಿಹಳ್ಳಿನ್ನಕ್ಕುಮ್, ವಿಶೇಷಜ್ಞಳಾವನ ? ಮರುಕ್ಕವೊಣ್ಣಾಮೈಯುಮ್ ಒಳ್ಳಿ ಕ್ಕವೊ (ಣ್ಣಾಮೈ)ಯೊಮ್ಮೆಯುಮ್, ನಿರುಪಾಧಿಕ ಮಾಹೈಯುಮ್, ಸಹಕಾರಿಯೈಪ್ಪಾರತ್ತಿರು ಕ್ಕವೇಣ್ಣಾಮೈಯುಮ್, ತಣ್ಣೆಯರಾನ ಪಿರರುಡೈಯ ಪೇರೇತನ್ ಪೇರಾಹೈಯುಮ್. ಇನ್ನಿಶೇಷಂಗಳೈ ನ್ನಾಮ್ ಶಂಕಾ ಪರಿಹಾರಮ್ ಪಿರನ್ನಹಡಿ ಎಜ್ಜನೇ ಎನ್ನಿಲ್.

ಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ ಆದಾಗಿ ನಾನು (ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು) ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತಃಪ್ರವಿಷ್ಟಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಶರೀರಗಳಾದ ಪ್ರಾಣಿ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಕೂಲಾಚರಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಶರೀರಕ್ಕೆ ಹಿಂಸೆಯು ವಿಸರ್ಜ್ಯ ಶರೀರಿ (ಆತ್ಮ)ಗೂ ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಅವಳ ಶರೀರ ಭೂತರಾದ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸಬಾರದು ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರಕಾರ (ವಿಶೇಷಣ) ಭೂತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ ವರ್ಜನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತದರಿಂದ ಪ್ರಕಾರಿ(ವಿಶೇಷ್ಯ)ಯಾದ ಭಗವಂತ ನಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತ ಮುಂದೆಯೂ “ಪ್ರಿಯಾಯ ಮಮ ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಶುಭ್ವರ್ಣಃ | ಮನೀಷೀ ವೈದಿಕಾ ಚಾರಂ ಮನಸಾಪಿ ಸಲಂಘಯೇತ್ ||” ಎಂದು ನನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರ ಬುದ್ಧಿಂತನು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿಯೂ ವೇದೋಕ್ತ ಅಚಾರಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಬಾರದು, ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನವೈಸಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನುಕೂಲ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ ವರ್ಜನವೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕಾದದ್ದು. “ಏವಂ ವಿಲಂಘಯನ್ ಮರ್ತ್ಯೋ ಮರ್ಯಾದಾಂ ವೇದನಿರಿತಾಂ | ಪ್ರಿಯೋಽಪಿ ನಪ್ರಿಯೋಽಸೌ ಮೇ ಮದಾಜ್ಞಾ ವೃತ್ತಿ ವರ್ತನಾತ್” ಎಂದು ಪ್ರಾತಿಕೂಲ ವರ್ಜನವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದುವೃಷ್ಟ. “ವೇದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅತಿ ಕ್ರಮಿಸುವವನು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯನಾಗುವುದಿಲ್ಲ”ವೆಂಬುದು ಅರ್ಥ. ಇದು (ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರದಲ್ಲಿ) ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ವಚನ ಹೀಗೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಯಾಂತರ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ “ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸಹ ಹೃಷಿಕೇಶೋ ದೇವ್ಯಾ ಕಾರುಣ್ಯ ರೂಪಯಾ | ರಕ್ಷಕಸ್ತವಸಿದ್ಧಾಂತೇ ವೇದಾಂತೇಷುಚ ಗೀಯತೇ ||” ಎಂದು ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ರೂಪವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಂಗ-ನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಹೃಷಿಕೇಶನಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಂಗ ಪ್ರಪದನಾ ನುಷ್ಠಾಸಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಶರಣ್ಯ ತತ್ವವು ಉದ್ದೇಶ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಆರಂಭ ಡಲ್ಲಿಯೇ, “ಅನುಕೂಲ ಸಂಕಲ್ಪತಕ್ಕುಮ್ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ ವರ್ಜನತಕ್ಕುಮ್ ನಿಬಂಧನಂ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೈಪ್ಪಟ್ಟಿ” ಎಂದು ಅಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಗಿಯ ಹಾಗೆ ಅಂಗಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನು ಉದ್ದೇಶ್ಯವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಶಂಕಾ ಪಂಚಕ ನಿವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಾರ

ಇಪ್ಪುರುಷಕಾರದಿಗಳೆಂದುಕ್ಕುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಪುರುಷಕಾರಾದಿ ಐದು ಆಕಾರಗಳಿಗೆ ಏನು ವಿಶೇಷ ವೆಂದರೆ, ಸಾಪರಾಧಿಯಾದ ಜೇತನನು ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಾಗ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಕಾರದಿಂದ ಅವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾಗದಿರುವುದೂ, ಶೇಷ ಶೇಷಿಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಮೂಲವಾದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಸ್ವಾಮಿದಾಸ ಸಂಬಂಧ ವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದದ್ದೂ ಕಳೆಯಲಾಗದಿರುವುದೂ, ಭಗವಂತನ ದಯಾವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳು ನಿರುಪಾಧಿಕಗಳು, ಯಾವಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಜೇತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸರಿಸತಕ್ಕವು, ಭಗವಂತನ ವ್ಯಾಪಾರವು ಸಹಕಾರಿಯನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಜೇತನೋದ್ಧಾರಣ ಪರಂತ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಸಹಕಾರಿಯು ಬೇಕಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ತಣ್ಣೆಯರಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಅತ್ಯಂತ ನೀಚನಾದ ಇತರನ, (ಜೀವನ) ಲಾಭವೇ ಇವನಿಗೆ ಲಾಭವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವುದು, ಎಂಬುವು ಇನ್ನಿಶೇಷಂಗಳಂಜಾಲುಮ್-ಮರುಕ್ಕವೊಣ್ಣಾಮೈ - ಇತ್ಯಾದಿ

೧) ಸರ್ವಜ್ಞನಾಯ್ಕ ಸರ್ವ ಶಕ್ತಿಯಾಯಿರುನ್ನಾನೇಯಾಹಿಲುಮ್, ಮರುಕ್ತವೊಪ್ಪಾದ ಪುರುಷ ಕಾರ ನಿಶೇಷತ್ತಾಲೇ, ಅಂತಃಪುರ ಪರಿಜನ ವಿಷಯತ್ತಿರ್ದೋಲೇ ಅಭಿಗಂತವ್ಯತಾ ವಿರೋಧಿಧಳಾನ ಅಪರಾಧಭಿಕ್ಷೆಯೆಲ್ಲಾನ್ಮ ಕ್ಷಮಿತ್ತು, ಇವತ್ತಿಲ್ ೧) "ಅನಿಷ್ಟಾತಾ" ಎನ್ನುವುದಿ ನಿನ್ರು ಅಭಿಗಂತವ್ಯನಾಮ್

೨) ಕರ್ಮಾನುರೂಪ ಫಲಪ್ರದನೇ ಯಾಹಿಲುಮ್, ಇಪ್ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ವ್ಯಾಜತ್ತಾಲೇ ಪ್ರಸನ್ನ ನಾಯ್ಕ, ಸ್ವಾಮಿತ್ವ ದಾಸತ್ವ ಸಂಬಂಧೋಪಾಧಿಕಮಾಯ್, ದಾಯಮ್‌ಪೋಲೇ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾನ ವಳವಿಲ್ಲಾದ ಫಲತ್ವೈಯುಮ್ ತರುಮ್.

೩) ಅವಾಪ್ತ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮತ್ವೈಯಾಲೇ ಸರ್ವೋಪಕಾರ ನಿರಪೇಕ್ಷನೇಯಾಗಿಲುಮ್, ಅಲ್ಲ

ಏದು ವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಶಂಕಾ ಪರಿಹಾರವು ಉಂಟಾಗುವ ರೀತಿಯು ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಸರ್ವಜ್ಞ ನಾಯ್ಕ ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ವಿವರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ೧) ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ್ದರಿಂದ ಅಶ್ರಿತನಾಗಿ ಬರುವ ಜೀತನನ ಅನಂತಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾನೆ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ್ದರಿಂದ, ಈ ಜೀತನನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಶಕ್ತನು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಕಾರದಿಂದ (ಪಾಲಸ್) ಆಶ್ರಿಸಲು ಬಂದ ಜೀವನನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು "ಈ ಜೀತನನು ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶಿಷಾರಸ್ ಮಾಡುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಮಾಡದವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಎಲ್ಲರೂ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರೇ. ಅದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಜೀತನನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಎಂದು ತನ್ನ ವಲ್ಲಭನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಭಗವಂತನು ಅವಳ ಪುರುಷಕಾರವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸದೆ ಇರಲಾರನು ಇದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಅಂತಃ ಪುರ ಪರಿಜನ ವಿಷಯತ್ತಿರ್ ಪೋಲೇ ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ರಾಜನನ್ನು ಇತರ ಜನರು ಸುಲಭ ವಾಗಿ ಬಂದ ನೋಡಲು ಶಕ್ಯವಲ್ಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಂತಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿಯ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಂದು ನೋಡಲು ಶಕ್ಯನು. ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪುರುಷಕಾರದಿಂದ ಮಹಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅಭಿಗಂತ ವ್ಯತಾ ವಿರೋಧಿಧಳಾನ ಅಪರಾಧಗಳ್ಳಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಉಸಾಯ ವಿರೋಧಿ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಜೀವನು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇವಟ್ಟಿಲ್ ಅನಿಷ್ಟಾತಾ ಇತ್ಯಾದಿ - ಜೀವನ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದವನ ಹಾಗೆ ಇದ್ದು ಇವನಿಗೆ ಅಭಿಗಂತೈನಾಗುತ್ತಾನೆ - ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ.

೨) ಕರ್ಮಾನುರೂಪ ಫಲಪ್ರದನೇ ಯಾಹಿಲುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಗವಂತನು ಇತರ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ಸ್ವತಃ ಪ್ರವರ್ತಿಸದೆ, ಕರ್ಮಾನುರೂಪ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ವ್ಯಾಜತ್ತಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪವಾದ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ತಾನು ಸ್ವಾಮಿ, ಜೀವನು ದಾನೆ ಎಂಬ ಸಂಬಂಧವೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ದಾಯ ಧನದ ಹಾಗೆ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಅಳವಿಲ್ಲಾದ ಫಲತ್ವೈ - ಮೋಕ್ಷಾಂತ ಐವ್ವರೈವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿವಿರೋಧಿ ಪಾಪವನ್ನು ಪ್ರಪತ್ತಿಯೆಂಬ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಾಂತ ಐವ್ವರೈವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂಬುದು ತಾಪ್ಪರೈ

೩) ಅವಾಪ್ತ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮತ್ವೈಯಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ. ಭಗವಂತನು ಪರಿಪೂರ್ಣನು, ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದದು ಯಾವುದೂ ಲಭಿಸದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಮಾಡುವ ಮಹೋಪಕಾರಗಳಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಅತ್ಯಲ್ಪ ವ್ಯಾಜವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಯೇ, ಎಂಬುದು ಶಂಕೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾರ್ವಭೌಮನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದವನು, "ರಿಕ್ತಹಸ್ತಸ್ತುನೋವೇಯಾತ್ ರಾಜಾನಂ ದೈವತಂ ಗುರುಮ್"

ವ್ಯಾಜತ್ತಾಲೇ ವಶೀಕಾರ್ಯನಾನ್ ಸುಜನಸಾರ್ವಭೌಮನೈ ಪೋಲೇ ತನ್ನಿರುಪಾಧಿಕ ಕಾರುಣ್ಯಾದಿಹಳಾಲೇ ಇವನ್ ಶೆಯ್ಹಿರ ಶಿಲ್ಪಾನವ್ಯಾಪಾರತ್ವ ತನಕ್ಕು ಪರಮೋಪಕಾರನಾಹ ಆದರಿತ್ತುಕ್ಕೊಣ್ಣು ಕೃತಜ್ಞ ಸಂಯೋಕಾರ್ಯಮ್ ಶೆಯ್ಯಯಮ್

೪) ಪ್ಲುದ್ರ ದೇವತ್ವಹಳೈಪೋಲೇ ಕ್ಷಿಪ್ರಕಾರಿಯನ್ನಾಹಿಲುಮ್. ಮತ್ತುಳ್ಳ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಜ್ಞಳುಕ್ಕು ವಿಳವ್ವಿತ್ತು ಫಲಮ್ ಕೊಡುತ್ತಾನೇಯಾಹಿಲುಮ್. ಅನನ್ಯ ಶರಣನುಡೈಯ ಪ್ರಪತ್ತಿಕ್ಕುಡಿದಾರ್ಯಾದಿ ಗುಣ ಸಹಿತನಾಯ್ ಸಹಕಾರ್ಯಂತರ ನಿರಪೇಕ್ಷಮಾನ ತನ್ ಸಜ್ಜಲ್ಪನಾತ್ರತ್ತಾಲೇ ಕಾಕ ವಿಭೀಷಣಾ ದಿಹಳುಕ್ಕು ಪೋಲೇ ಇವನ್ನೋಲಿನ ಕಾಲತ್ತಿಲ್ ಅಪೇಕ್ಷಿತಮ್ ಕೊಡುಕ್ಕುಮ್.

೫) ಸಮಾಧಿಕ ದರಿದ್ರನೇಯಾಹಿಲುಮ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾದಿ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾಯ್ತನ್ ಪ್ರಯೋಜನ ನಾಹ ವಾತ್ರಿತರ್ಯಪೇಕ್ಷಿತಂ ಶೆಯ್ಹಿರಾನಾಹೈಯಾಲ್, ಕೋಸಲ ಜನಪದತ್ತಿಲ್ ಜನ್ನುಕ್ಕುಳುಕ್ಕು

ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಬರೀ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೋಗದೆ ಒಂದು ನಿಂಬೀ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಪಹಾರವಾಗಿ ತಂದು ರಾಜನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಪರಮೋದಾರನಾದ ಅವನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವುದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ ಸುಜನಸಾರ್ವ ಭೌಮನೈಪೋಲೇ- ಆ ಸುಜನಸಾರ್ವಭೌಮನ ಹಾಗೆ, ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ನಿರುಪಾಧಿಕ- ನಿಷ್ಕಾರಣವಾದ ಕಾರುಣ್ಯಾದಿಹಳಾಲೇ- ಕೃಪ ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ, ಔದಾರ್ಯ, ಸೌಲಭ್ಯ, ಸೌಲಭ್ಯ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಇವನ್ ಶೆಯ್ಹಿರ-ಇತ್ಯಾದಿ- ಈ ಜೀವನು ಮಾಡುವ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ, ಅಂಜಲಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ವ್ಯಾವಾರಗಳನ್ನು, ತನಗೆ ಪರಮೋಪಕಾರವಾಗಿ ಆದರಿಸಿ ಅಂದರೆ ತನಗೆ ವೈಷಯ್ಯ ನೈಘೃಣ್ಯಾದಿ ಡೋಷಗಳು ಬಾರದ ಹಾಗೆ, ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದುದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷರೂಪ ಫಲವನ್ನು ಸ್ವಕೈಂಕರ್ಯ ಪರೈಂತ ಕೊಟ್ಟು ಉಪಕರಿಸುತ್ತಾನೆ.

೪) ಪ್ಲುದ್ರದೇವತ್ವ-ಇತ್ಯಾದಿ. ಪ್ಲುದ್ರ ದೇವತ್ವಗಳು ಔಘ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರಿಗೆ ಫಲ ವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಭಗವಂತನು ಹಾಗಲ್ಲ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯಾದಿ ಪುರಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿಳಂಬಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದಲೂ ಫಲವು ಕರ್ಮಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಇತರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ವಿಳಂಬಿಸಿ ಫಲ ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ, ಅನನ್ಯ ಶರಣನಾದ ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವವನ. ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ವಶೀ ಕೃತನಾಗಿ, ತನ್ನ ಔದಾರ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೊಡಿದವನಾಗಿ, ಸಹ ಕಾರ್ಯಂತರವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂತ್ರದಿಂದ, ಕಾಕ ವಿಭೀಷಣಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ಈ ಜೀವನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡು ತ್ತಾನೆ, ವಿಳಂಬಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ. ಕಾಕಾಸುರನಿಗೂ, ವಿಭೀಷಣನಿಗೂ ಒಡನೇ ಫಲವು ಲಭಿಸಿತು, ಕಾಕಾ ಸುರನಿಗೆ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆ, ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆ, ಒಡನೇ ಭಗವತ್ಕೈಂ ಕರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಲಾಭ ಲಂಕಾರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದದ್ದು ಆನುಂಗಿಕ ಫಲ

೫) ಸಮಾಧಿಕ ದರಿದ್ರನೇ ಯಾಹಿಲುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರೂ, ಅಧಿಕರೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರನು. ಅವನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನೂ ಈಶ್ವರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ-ಸರ್ವರನ್ನೂ ನಿಯಮಿಸುವ ಸ್ವಭಾವ ವನ್ನೂ, ಯಾರೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾರರು. "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮೈಶ್ವರಮಪ್ಯನು ಯೋಜ್ಯ ಮಾಹುಃ" ಎಂಬುದು. ಪರಾಶಕ್ತಿ ಭಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾದಿ ಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಯ್-ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ, ದಯಾ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೊಡಿದವನಾಗಿ, ತನ್ ಪ್ರಯೋಜನನಾಹ ಇತ್ಯಾದಿ-ಇತರರ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ

ಪ್ರಯೋಜನಕರವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವವರನ್ನು ಕೂಡಿಸುವುದು ; ಇವರನ್ನು ಯಥಾ ಲೋಕಂ ಪಿರನ್ನ ಶಂಕೈತಳುಕ್ಕು ಯಥಾಲೋಕಂ ಪರಿಹಾರ ಮುಂಡಾ ಹೈಯಾಲೇ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಸಾಧನ ಮಾಡಕ್ಕುಕ್ಕುಯಿಲ್ಲ.

ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸಾವಿರೋಧವನ್ನು ದುಸ್ತರವೆಂಬ

ಇವಿಶಿಷ್ಟಮಾನ ಪುರುಷಕಾರಾದಿಗಳನ್ನೆಂಬುವುದು ಸದಾಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷ ವಿಶೇಷವಾದುದೇ ತಿಳಿದು ನನುಕ್ಕಲ್ಲದ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸಂ ಪಿರವಾದುದು.

ಎಂದು ನೆನೆದರೆ ತಾರತಮ್ಯಭಾವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಅಶ್ರಿತರಿಗೆ ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷಿತವನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯಾದ್ದರಿಂದ ತರಂಪಾರದೇ-ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ-ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ನೋಡದೆ ಎಂದರೆ, ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಇದಕ್ಕೆ ಎರಡು ದೃಷ್ಟಾಂತ. ಕೋಸಲ ಜನಪದತ್ತಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಕೋಸಲ ದೇಶದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು "ನರ್ಮಲಯೋದ್ವಿಧಿ-ವ್ಯಾಪ್ತಮ್ ಚರಾ ಚರಂ ಮುಟ್ಟುವುದು" ನರ್ಮಲಯುಕ್ತವು" ಆಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಭಗವಂತನು ಸಾಂತಾನಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದ ಅಲ್ಲ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕರಿಸಿ ಅನಂತರ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು ಇದಕ್ಕೆ ಕೋಸಲ ದೇಶವಾನವೇ ಕಾರಣ "ವಿಷಯ ವಾಸನೋಪಶಾಹ" ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅಭಯ ಪ್ರದಾನ ಸಾರದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ಹೇತುಕ ಕೃಪೆಯಿಂದಲ್ಲ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ನೋಡದೆ ಸುಗತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ, ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನ ದೃಷ್ಟಾಂತ. ಕುಮಾರನೋಡೂಕ್ಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಅದಾಗಿ ತನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಲಾಲನೆಯನಾದ ಮತ್ತು ಅಂತರಂಗನಾದ ಮಗನಿಗೆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಸುತ್ತಾ, ಆ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ತಿರ್ಮಲಯುಕ್ತವನ್ನು-ಭಿನ್ನ ಜಾತಿಯವಾದ ಗಣಿಗೂ. ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಲೀಲಾರಸ ಜನಕವಾದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕೊಡುತ್ತಾನೆಯಲ್ಲವೇ, ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಪನ್ನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ನೋಡದೆ ಮೋಕ್ಷಾಂತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಎರಡನೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಇವೆರಡು ಯಥಾ ಲೋಕವೂ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೀಗೆ ಲೋಕದೃಷ್ಟಾಂತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ ಲೋಕದೃಷ್ಟಾಂತ ರೀತಿಯಾಗಿಯೇ ಅಂದರೆ ಅಂತಪುರ ಪರಿಜನರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಜನು ಅಭಿಗಂತವಾಗಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಜನ ಸಾರ್ವಭೌಮನು ತನ್ನ ಔದಾರ್ಯದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕಾಕ ವಿಭೀಷಣಾದಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಷಣವೇ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ ಭಗವಂತನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಹಾರವು ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ, ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿರೋಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಾಂತರ ವಿರೋಧವೂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಿರೋಧವೂ, ಮೇಲೆ ಶಂಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲೌಕಿಕ ವಿರೋಧವೂ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ.

ಸದಾಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ತಿಳುವು ಉಂಟಾದವನಿಗೇ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನಂತರ, ಈ ಸಂದೇಹಗಳೆಲ್ಲಾ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತವಾಗಿ, ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸದಾಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಇವಿಶಿಷ್ಟಮಾನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವ

ಎಜ್ಜನೇ ಎನ್ನಿಲ್ :- ಈಶ್ವರನಭಿಮುಖನಲ್ಲಾ ಮೈಯಾಲೇ ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿಹಳುಕ್ಕು ಅನರ್ಹನಾ ಮ್ವಡಿಯಾನ ಮಹಾಪರಾಧಜ್ಞಿಗಳ್ಳಿಯುಡ್ವೆಯನಾಯ್, 1) "ಧಿಗಶುಚಿಮವಿವೀತಮ್" ಎನ್ನಿ ರ ಶ್ಲೋಕ ತ್ತಿನಪಡಿಯೇ ಎಟ್ಟಿವರಿಯ ಫಲತ್ತ್ಯಕ್ಕುಣಿಕ್ಕುಮ್ ಸಡಿಯಾನ ಜಾಪಲತ್ತ್ಯ ಯುಡ್ವೆಯನಾಯ್, ಇಪ್ಪಲತ್ತುಕ್ಕು ಅನುಷ್ಠಿಕ್ಕುಪ್ಪು ಹುಗಿರ ಉಪಾಯಮ್, ಕಾಯಕ್ಕೇಶಾರ್ಥವ್ಯಯ ಕಾಲ ದೈರ್ಘ್ಯಾದಿ ಗಳೊನ್ಮಮ್ ವೇಣ್ಣಾದೊರು ಸಕ್ಕದನು ಸನ್ನನ ಮಾಡಲ್, ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಸಕ್ಕ ದುಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಲಾಯ್, ಇನ್ದ ಲಘುತರಮಾನ ಉಪಾಯತ್ತ್ಯ ಕೊಣ್ಣು ಅನ್ದ ಗುರುತರಮಾನ ಫಲತ್ತ್ಯತ್ತಾನ್ ಕೋಲಿನ ಕಾಲತ್ತಿಲೇ ಪರ ಅಶೈಪಟ್ಟು, ಇಪ್ಪಲತ್ತುಕ್ಕು 2) "ಶುನಾಮಿವ ಪುರೋ ಡಾಶಃ" ಎನ್ನಿ ರಪಡಿಯೇ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾದಿಹಳಾಲೇ ತಾನನರ್ದನಾಯ್ವೆತ್ತು, ತನ್ನನುಬಂಧಿಗಳ್ಳಿಯುಮ್

ಭೂಮರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಮರುಕೃಣ್ಣಾಮೈ- ತಿರನ್ನರಿಸಲಾಗದಿರುವುದು, ಒಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬಫ್ರಿಯಾಮೈ ಬಿಡಲಾದ ಸುಬಂಧ, ಮೊದಲಾದ ಐದು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸದಾಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಂಕಾ ನಿವೃತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ವಿರದವಾಗಿ ತಿಳಿದವನಿಗಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ವ.ದಾವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸದಾಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷ ವಿಶೇಷವು ಯಾವುದೆಂದರೆ, ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲೆಯೂ ಇವನು ಸಂವೇದಕಗಳಲ್ಲದವನಾಗಿರಲಿ ಎಂಬ ಪರ- -ವಗ್ರಹ ಇದು, ಇನ್ನಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗಲಿ ಎಂಬ ಆಚಾರ್ಯನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಶೇಷವಾದುದು. ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸ- ಂಕಾಪಕಗಳನ್ನು ಬೇರಿನಿಂದ ಕಿತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿ ವಿಶೇಷ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಾದ ವಿಶ್ವಾಸ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸದಾಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಇಂಥಹ ಸದಾಚಾರ್ಯ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವು ಪ್ರಕೃಷ್ಟವಾದ ಸುಕ್ಕು ವಿಶೇಷದಿಂದ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅನುಭವ ಸಿದ್ಧ. ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಆವೇಕ್ಷಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ನಾಮಾನ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಸಂತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಾಗತ ಸಮೀಚಿನ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ ವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಹಾ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಿಗೆ ಸದಾಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಪ್ರವತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರಿ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ ಎಂಬುದು ಭಾವ

ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ದುರ್ಲಭವೆಂಬುದನ್ನು ಎಂಗೆನೇಯೆನ್ನಿಲ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಪ್ರಕಾರಾಂತರದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ದಾರ್ಲಭ್ಯವು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಈಶ್ವರನಭಿಮುಖನಲ್ಲಾ ಮೈಯಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಗವಂತನು ಚೇತನನಿಗೆ ಅಭಿಮುಖನಲ್ಲನೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಅರ್ಹತೆಯಲ್ಲದ ಮಹಾಪರಾಧಗಳನ್ನುಳ್ಳವನಾಗಿ, (1) ಧಿಗಶುಚಿಮವಿವೀತಂ, ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರ-ಂತೆ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ, ಸನಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ, ವಿಷಯವಾಗದೆ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು ತನಗೆ ಎಂಕಿಸದೆ ಇರುವ ಫಲವನ್ನು ಆಸೆಪಡುವ ಜಾಪಲ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು ಪ್ರಪಿತ್ತು. ಇವನು ಈ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಆರಂಭಿಸುವ ಉಪಾಯವು, ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಭಕ್ತಿಯೋಗಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ, ಶರೀರಕ್ಕೇರ, ಅರ್ಧವ್ಯಯ, ಕಾಲವಿಳಂಬಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಲಘುವಾದದ್ದು. ಅದು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಸಕ್ಕದನುಸಂಧಾನ ರೂಪವಾದ, (ಸ್ವನಿಷ್ಠ) ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕ ಸಕ್ಕದುಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ರೂಪ (ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠ) ವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿ. ಈ ಲಘುತರವಾದ ಉಪಾಯದಿಂದ ಆ ಗುರುತರವಾದ ಫಲವನ್ನು ತಾನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಲು ಆಸೆಪಡುವುದು ಹೇಗಿದೆಯೆಂದರೆ, (2) ಶುನಾಮಿವ ಪುರೋಡಾಶಃ -ನಾಯಿಯು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಯೂಗಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಆಸಪಡೆವಂತೆ ಇದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ

ಕೊಣ್ಣೆ ಸ್ವೀರು ಪೆರುವದಾಹ ಒರುತ್ತನಕ್ಕು ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸಮ್ ಪಿರಕ್ಕೈಯಿಲರುನ್ನೈಯೈ ನಿನ್ನೆತ್ತು
“ಕಲವಳ್ ಕಟ್ಟುಪ್ಪೆಯ್ ಕಲ ಎಣ್ಣೆಯಾಯ್ತು” ಎನ್ನು ಎನ್ನಾರ್ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ದಾರೀ.

ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಡೈಯ ಪರತ್ತಮಾತ್ರತ್ತೈ ಯರಿಂದಹಲುಗೈಯಾಲೇ “ನರಾಧಮ್”
ಎನ್ನುಪೇರ್ ಪೆತ್ತ ಪಿರನ್ನು ಕೆಟ್ಟಾನಿರ್ ಕಾಟ್ಟಿಲ್, ಇಡ್ವೆಚ್ಚಿಹಳ್ಳಿಪ್ಪೇಲೇ ವಿವೇಕ ಮಿಲ್ಟೈಯೇಯಾಹಿ
ಲುಮ್, ಸಾಲಭ್ಯತ್ತೈಯರಿನ್ನು “ಅನ್ನಲನುಡೈಯೊರುವನ್ನೆ ನೆಣುಹುಮವನೇ” ಪರಮಾಸ್ತಿಕ ನೆನ್ನು
ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ಪಾಶುರಮ್.

ಜನ್ಮ, ಮೃತ್ಯು (ನಡತ) ಮೊದಲಾದ ವುಗಳಿಂದ ನೀಚನಾಗಿ ಅನರ್ಹನಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ಅನುಬಂಧಿ -
ಅಶ್ರಯಿಸಿದವರನ್ನೂ ಸೇರಿ ಕೊಂಡು, ಇಪ್ಪೇರುಪೆರುವದಾಹ-ಈ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಾಗಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ
ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುವುದನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು, ಕಲವಳ್ ಕಟ್ಟುಪ್ಪೆಯ್, ಕಲಎಣ್ಣೆಯಾಯಿಟ್ಟು
ಎಂಬಂತೆ ಎಂದು ಎಂಬಾರವರು ಅನುಗಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ಆದಾಗಿ ಗರುವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದೆ
ಹೆದರಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ, “ಶರಣಂವ್ರಜ” ಎಂಬ ಲಘುವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು, ಆತ್ಮಂತ ದುಶ್ಯಕನಾದ ಮಹಾ
ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಬಂತು ಎಂಬುದು ಒಂದು ಕಲ - ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ತೂಕದ ಎಳ್ಳು ಕಟ್ಟನ್ನು ಕೊಡ
ಲಾಗದೆ ಬೇಡಿದವನಿಗೆ, ಕಲ-ಒಂದು ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ತೂಕದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದಂತಿದೆ
ಎಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತ ಪೂರ್ವಕ ಎಂಬಾರವರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಈ ಲಘುವಾದ ಉಪಾಯದಿಂದ
ನೋಕ್ಷವು ಅವಶ್ಯಲಭಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುವುದು ದುಶ್ಯಕವೆಂಬುದು
ತಾತ್ಪರ್ಯ

ನರಾಧಮನು ಯಾರು-ಪರಮಾಸ್ತಿಕನು ಯಾರು, ಎಂಬುದರ ವಿನರ.

ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನ ಸರ್ವಸ್ವಾತ್ಮಪರತ್ವವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಆತ್ಮಂತ ನೈಚ್ಯವನ್ನೂ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದರೆ,
ಭಗವಂತನು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಅವನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸದೇ ಇರುವುದೇ ಮೇಲು ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ
ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಡೈಯ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ
ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್-ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಂದೇಹವುಂಟಾದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಪರತ್ವವನ್ನು ಮಾರ್ತ

- 1) ಧಿಗತುಚಿಮವಿನೀತಂ ನಿರ್ದಯಂ ಮಾಮಲಕ್ಷ್ಯಂ
ಪರಮ ಪುರುಷಯೋಹಂ ಯೋಗವರಾಗ್ಯಗಣೈಃ |
ವಿಧಿವಸನಕಾದ್ಯೈ ಧ್ಯಾನತುಮತ್ಯಂತ ದೂರಂ
ತವಪರಿಜನ ಭಾವಂ ಕಾಮಯೇ ಕಾಮವೃತ್ತಃ ||

ಆಳ, ಸ್ತೋತ್ರ 47

ನಾನು ಆತುದ್ದನು, ಅವಿನೀತ ಸ್ವಭಾವನು, ದಯೆಯಿಲ್ಲದವನು ಲಕ್ಷ್ಯಯಿಲ್ಲದವನು, ಇಂಥಹ ನಾನು ಎಲೈ ಪರಮಪುರುಷನೇ,
ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಿವ, ಸನಕಾದಿಗಳಿಗೂ ಧ್ಯಾನ ವಿಷಯವಾಗಲಾರದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಸೆಪಟ್ಟು, ನಿನ್ನ
ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಆಸಪಡುತ್ತೇನೆ, ನನಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ. ಇದು ತನ್ನ ನೈಚ್ಯಾನುಸಂಧಾನ.

- 2) ವೃತೋಪವಾಸ ತುಲಿತ ಮತನಂ ತಸ್ಯಪಾವನಮ್ |
ಶುನಾಮಿವಪುರೋಡಾಶಃ ನನೀಚೇಷು ತದಿಷ್ಟತೇ ||

ಭಗವಂತನಿಗೆ ನೀವೇದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅನ್ನವು ಪರಿಶುದ್ಧವಾದದ್ದು. ವೃತೋಪವಾಸಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುತ್ತದೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪುರೋಡಾಶವನ್ನು ನಾಯಿಗೆ ಕೊಡಬಾರದ ಹಾಗೆ ನೀಚರಿಗೆ ಭಗವನ್ನಿವೇದಿತ ಅನ್ನವನ್ನು
ಕೊಡಬಾರದು ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹವಿಸ್ಸಿಗೆ ಪುರೋಡಾಶವೆಂದು ಹೆಸರು

ದ್ವಯೇ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣಾನುಸನ್ಧಾನ ಸ್ಥಲ ಪ್ರದರ್ಶನಮ್.

ಇಪ್ಪಡಿ ಪುರುಷಕಾರಾದಿ ಜ್ಞಾನತ್ತಾಲೇ ಪಿರಂದ ವಿಶ್ವಾಸಮಹತ್ವಮುಮ್, ವಿಶ್ವಾಸ ಸ್ವರೂಪಮುಮ್, ಕಾರ್ಪಣ್ಯಮುಮ್ "ಪ್ರಪದ್ಯೇ" ಎನ್ನಿರ ಕ್ರಿಯಾಪದತ್ತಲು ಪಸರತ್ತಿಲುಮ್, ಶರಣಶಬ್ದೋಪಶಿಷ್ಟಮಾನ ಧಾತುನಿಲುಮ್, ಉತ್ತಮನಿಲುಮ್ ಸನ್ನೇಯಜ್ಞಃ. ಇದಿಲ್ ಉತ್ತಮನಿಲ್ ವಿನಕ್ಷಿತತ್ವೈ "ಅನನ್ಯ ಶರಣಃ" ಎನ್ನು ಗದ್ಯತ್ತಿಲೇ ವಾಖ್ಯಾನಂ ಪಣ್ಣಿ ಸಾರ್. ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ ಉಪಾಯತ್ವಾ ಧ್ಯವಸಾಯ ವಾಚಕ ಶಬ್ದತ್ತಿಲೇ ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣಮನ್ತರೀತಮ್.

ತೀದು ಸೌಲಭ್ಯ ಸೌಖ್ಯಲ್ಯಗಳನ್ನು ತೀಯದೆ, ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದರಿಂದ, "ಹರೇರ್ವಿಜ್ಞಾನ ಪಾರಮ್ಯಂ ಅಪಗಚ್ಛೇನ್ನರಾಧಮಃ" (ಭಗವಂತನ ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸದೇ ಇರುವವನು ನರಾಧಮನು) ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಮುಮುಕ್ಷುವು ನರಾಧಮನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇವನು ಪಿರಂದು ಕೆಟ್ಟಾನ್-ಭಗವಂತನ ಪರತ್ವ ಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾಗಿಯೂ ಅವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಕೆಟ್ಟಾನಿರ್ಘಾಟ್ಟಿಲುಮ್-ಹೀಗೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವನಿಗಿಂತ, ಗೋಪಿಗಳ ಹಾಗೆ ವಿನೇಕಮಿಲ್ಲೆಯೇಯಾಹಿಲುಮ್-ಭಗವಂತನ ವತ್ತು ತನ್ನ ಉಚ್ಚನೀಚ ರೂಪ ಯಾಧಾರ್ಥ್ಯ ಜ್ಞಾನ ವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ, ಭಗವಂತನ ಸೌಲಭ್ಯ ಗುಣವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ, ಅಂಥ ಸೌಲಭ್ಯಾದಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವನೇ ಪರಮಾಸ್ತಿಕನೆಂದು "ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರ್" ಅವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾತು "ಸೌಲಭ್ಯವೇದೀ ಭಜತೇ ಕಚ್ಚಿತ್ತಂ ಪರಮಾಸ್ತಿಕಃ", "ಅನ್ನಲನುಡೈಯಾರುವನೈ ನಣುಹಿನಮ್ ನಾಮೇ" (ಶಿರ ನಾಯ್ 1-1-3) ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಭಗವಂತನ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲು ಶಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. "ಸೌಲಭ್ಯವೇದೀ ಭಜತೇ" ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಕೇವಲ ಪರತ್ವವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡವನಿಗೆ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂಬುದು ಎಂಬಾವರ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ದ್ವಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಗೋಪ್ಯತ್ವ ವರಣಾನುಸನ್ಧಾನಸ್ಥಲ

ದ್ವಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ, ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಗೋಪ್ಯತ್ವ ವರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡ ಬೇಕಾದ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಇಪ್ಪಡಿ ಪುರುಷಕಾರಾದಿ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಹೀಗೆ ಪುರುಷ ಕಾರ ಸಂಬಂಧ ಗುಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ವಿಶ್ವಾಸದ ವಹತ್ತವು ಪ್ರ ಎಂಬ ಉಪಸರ್ಗ ದಲ್ಲಿಯೂ, ಪದಲಗತೌ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಲ್ಲಿ ಗತ್ಯರ್ಥವು ಬುದ್ಧರ್ಥ ಬೋಧಕವಾದ್ದರಿಂದ, ಶರಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಕ್ಷಕತ್ವದ ಅಧ್ಯವಸಾಯ ರೂಪವಾದ ವಿಶ್ವಾಸ ಸ್ವರೂಪವು, ಅನುಸಂಧೇಯ. ಅಂದರೆ "ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ" ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾ ಪದದ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಅಕಿಂಚನನಾದ ನಾನು ಶರಣ ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೂ ವಿನಕ್ಷಿತ. ಈ ಧಾತುವಿನ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ವಿನಕ್ಷಿತವಾದದ್ದನ್ನು (1) "ಅನನ್ಯ ಶರಣಃ" ಎಂದು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ - ಉಪಾಯತ್ವಾಧ್ಯವಸಾಯ ವಾಚಕವಾದ "ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ" ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ, ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣವೂ ಅನುಸಂಧೇಯ. ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕ ನಾಗು ಎಂಬುದು ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಅದರಲ್ಲಿ "ರಕ್ಷಕನಾಗಿರ." ಎಂಬ ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣವು ಅಂತರ್ಗತ

ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು, "ಉಪಾಯತ್ವಾಧ್ಯವಸಾಯವಾಚಕ" ಶಬ್ದಕ್ಕೆ, ಅಧ್ಯವಸಾಯ - ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಃ, ನಿಷ್ಕನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯವಸಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಎಂಬ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ನೀನು ನನಗೆ ಅಭಿವತ ಫಲವನ್ನು

(೧) “ಅಹಮಸ್ಕೃಪರಾಧಾನಾಮಾಲಯೋಽಕಿಂಚ ನೋಽಗತಿಃ | (೨) ತ್ವಮೇವೋಪಾಯ ಭೂತೋಮೇ ಭವೇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾನುತಿ | ಶರಣಾಗತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಾ ಸಾದೇವೇನ್ರಿ ಪ್ರಯುಜ್ಯತಾಂ |” ಎನ್ನುವಂ (೩) “ಉಪಾಯೇಗೃಹ ರಕ್ಷಿತೋ ಶಬ್ದಶ್ಚರಣಮಿತ್ಯಯಂ | ವರತೇ ಸಾಂಪ್ರತಂ ತ್ವೇಷ ಉಪಾಯಾರ್ಥಕ ವಾಚಕಃ |” ಎನ್ನುವಂ ಶೋಲೂಹಿರ ಪಡಿಯೇ ಉಪಾಯಾನ್ತರಾಶಕ್ತನುಕ್ಯ ಸರ್ದೇಶ್ವರ ಸರ್ದ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಸಾಧಾರಣಮಾನ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಮಾತ್ರತ್ತಿಲೇ ನಿರ್ದೈಯನ್ರಿಕ್ಕೇ ಸ್ವೀಕೃತ ಭರನಾಯ್ ಕೊಣ್ಣು ಉಪಾಯಾನ್ತರ ಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ ನಿವೇಶಿಕೃಯಾಲಮ್, ನೃಸ್ತಭರನಾನ ಇನ್ವಧಿಕಾರಿಕು ಪಿನ್ನು ಅನನ್ಯೋಪಾಯತ್ವಮ್ ನಿಲೈನಿರ್ದೈಕಾಹವಮ್ ಉಪಾಯತ್ವಾಧ್ಯವಸಾಯಮ್ ಇನ್ವಿಡತ್ತಿಲೇ ವಿವಕ್ಷಿತಮಾಯಿಂತ್ರಂ.

ಕೇಡಬೇಕು, ಎಂಬ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಕ್ಕೆ ಅವ್ಯವಹಿತ ಕಾರಣವಾದ್ದರಿಂದ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾನ ವಾಚಕ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಅಂತರ್ಗತವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. “ವ್ರತದೈ” ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಶಕ್ತಿ ಗಳಿವೆ ಒಂದು ಮಹಾವಿಶ್ವಾನ. ಮತ್ತೊಂದು ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯವೃ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇದೇ ಉಪಾಯಾಂತರವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಅಕಿಂಚನಾಧಿಕಾರಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಫಲವನ್ನು ಕೇಡುತ್ತದೆ ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ-ಅಂದರೆ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕೋಭವ ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ, ರಕ್ಷಕೋಭವ ಎಂಬ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣ ರೂಪ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಅಡಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶರಣಂ ಪ್ರಸದ್ಯೇ ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅನನ್ಯವೇಯ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಬೇರೆ ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಬೇರೆ

ಆನಂತರ ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪೂರ್ವಕ ಭರನವರ್ಪಣವೂ “ಶರಣಂ ಪ್ರಸದ್ಯೇ” ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯ, ಎಂಬುದನ್ನು (1) ಅಹಮಸ್ಕೃಪರಾಧಾನಾಂ ಎಂದಾಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲೈ ಭಗವಂತನೇನಾನು ಅಪರಾಧಗಳಿಗಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಯಭೂತನು. ಅಕಿಂಚನನು ಗತಿಯಿಲ್ಲದವನು. (2) ತ್ವಮೇ ವೋಪಾಯ ಭೂತೋಮೇಭವ-ನೀನೇ ನನಗೆ ಉಪಾಯವಾಗಿರು. ಉಪಾಯವಾಗಿ ವರಿಸಲ್ಪಡುವವನು ಜೀತನ ನಾದ್ದರಿಂದ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಉಪಾಯತ್ವವು, ಜೀತನೈಕಾಂತವಾದ ರಕ್ಷಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪರೈವಿಸುವುದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕನಾಗು ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಇತಿಪ್ರಾರ್ಥನಾನುತಿಃ-“ಉಪಾಯಾಂತರ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕೋಭವ” ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಬುದ್ಧಿಯು ಶರಣಾಗತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಾ-“ಯಾಂಚಾನ್ವಿತಮಭಿವದಂತಿ ಪ್ರಸದನಂ” ಎಂದು ಮುಂದೆ ಹೇಳುವುದರಿಂದ, ಶರಣಾಗತಿ ರೂಪ ಅಂಗಿ ವಿಶೇಷಣ “ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದಶಕ್ಯತಾವಜ್ಞೇದಿಕಾ” ಸಾ-ಅ ಉಪಾಯಾಂತರ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ದೇವೇನ್ರಿ ಪ್ರಯುಜ್ಯತಾಂ-ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು (3) ಉಪಾಯೇಗೃಹ ರಕ್ಷಿತೋಃ-ಉಪಾಯ, ಮನೆ, ರಕ್ಷಕ, ಈ ಮೂರು ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಶ್ಚರಣ ವಿ ತ್ಯಯಂ-“ಶರಣಂ”ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ವರ್ತತೇ-ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಸಾಂಪ್ರತಂತ್ವೇಷಃ - ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಶರಣ ಶಬ್ದವು, ಉಪಾಯಾರ್ಥಕವಾಚಕಃ - ಉಪಾಯವೆಂಬ ಆರ್ಥವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದೂ ಹೇಳುವಂತೆ, ಉಪಾಯಾಂತರಾ ಶಕ್ತನಿಗ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಸಾಧಾರಣಮಾನ-ಅಂದರೆ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಸತ್ತಿ ಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರಣವಾದ, ರಕ್ಷಕತ್ವ ಮಾತ್ರತ್ತಿಲೇ ನಿರ್ದೈಯನ್ರಿಕ್ಕೇ-ಸಾಧಾರಣ ರಕ್ಷಕನಲ್ಲದೆ, ಸ್ವೀಕೃತಭರನಾಯ್ ಕೊಂಡು-ನನ್ನಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಭಕ್ತಿರೂಪೋಪಾಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಇದು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಭರವನ್ನು ನೀನೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಆ ರಕ್ಷಣ ಭರವು ನಿನ್ನದೇ, ಎಂದ

ಉಪಾಯಮೆನ್ನಾಲೊರು ವಿರಹೆನ್ನ ಮಾತ್ರಮಾಹ್ಯೆಯಾಲೇ ಇವ್ವುಪಾಯತ್ವಂ ಚೇತನಾಚೇತನ ಸಾಧಾರಣ ಮಾಯಿರುಕ್ಕೆಯಾಲುಮ್ (1) “ರಕ್ಷಿಷ್ಯತೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸೋ ಗೋಪ್ತೃತ್ವ ವರಣಂ ತಥಾ” ಎನ್ನುಮ್, (2) ಸರ್ವಜ್ಞೋಽಪಿಹಿ ವಿಶ್ವೇತಸ್ಸದಾ ಕಾರುಣಿಕೋಽಪಿಸಃ | ಸಂಸಾರ ತನ್ತ್ರ ವಾಹಿತ್ಯಾದ್ರಕ್ಷಾ ಪೇಕ್ಷಾಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷತೇ” ಎನ್ನುಮ್. ಶೋಲುಹಿರಪದಿಯೇ ಚೇತನ್ಯಕಾನ್ತಮಾನ ಗೋಪ್ತೃತ್ವ ವರಣಂ ಅನುಸಂಧೇಯ ಮಾಹ್ಯೆಯಾಲುಮ್, ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣ ಮಿಜ್ಜೀವಿವಕ್ಷಿತಮ್.

ಬರ ಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಆ ಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವನಾಗಿ, ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ ನಿವೇಶಿಕ್ಕೆಯಾಲುಮ್-ಭಕ್ತರೂಪೋಪಾಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು, ಅಂದರೆ ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ, ಕೊಡುವ ಫಲವನ್ನೇ, ತಾದೃಶ ಭಕ್ತಿರೂಪೋಪಾಯವನ್ನು ಅವೇಕ್ಷಿಸದೆ, ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಭರವನ್ನು ತಾನೇ ವರಿಸಿ, ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಉಪಾಯವಾಗುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ. ನೃಸೃ ಭರ ನಾನ ಇವ್ಯಧಿಕಾರಿಕ್ಕು - ಸಮರ್ಪಿತ ಭರನಾದ ಈ ಅಕಿಂಚನಾಧಿಕಾರಿಗೆ, ಸಿನ್ನು - ಭರಸಮರ್ಪಣಾಂತರ, ಅನನೋಪಾಯತ್ವಂ ನಿಲೈನಿರೈಕ್ಯಾದವುಮ್-ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕಿಲ್ಲದ ನಿಷ್ಕಯು ಸ್ಥಿರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿರಲೂ, ಉಪಾಯತ್ವಾಧ್ಯವಸಾಯಂ, ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲೇ ವಿನಕ್ಷಿತ ಮಾಯಿಟ್ಟು-ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ವರೈವಸಾನವಾದ ನಿರವೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವಾಧ್ಯವಸಾಯಂವು “ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಕ್ಷಿತವು. ಉಪಾಯ ಮೆನ್ನಾಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ಒಂದು ಕಾರಣ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರವಾದ್ದರಿಂದ, ಈ ಉಪಾಯತ್ವವು ಚೇತನವಾದ ಭಗವಂತನಿಗೂ ಅಚೇತನವಾದ ಭಕ್ತಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವುದರಿಂದ, (1) ರಕ್ಷಿಷ್ಯತೀತಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ನೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವೂ, ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವೂ (2) ಸರ್ವಜ್ಞೋಽಪಿಹಿ ಇತ್ಯಾದಿ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ನಿಯಂತೃವಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾರುಣಿಕನಾಗಿದ್ದರೂ, ವೈಷಮ್ಯ ನೈಘೃಣ್ಯಾದ ದೋಷಗಳು ಬಾರದೆ ಸಂಸಾರ ತಂತ್ರವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು, ಗೋಪ್ತೃವಾಗಿರು, ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಎದುರು ನೋಡ ತಾನೇ ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸದೆ ರಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಪ್ಪರೈ. ಹೀಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚೇತನ ಮಾತ್ರ ನಿಷ್ಕಪಾದ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವೂ ಇಂಗೇ-“ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯವು ಹಾಗಾದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ, “ಸಕೃದುಚ್ಚಾರ ಶಬ್ದಸ್ಯಕೃದೇವಾರ್ಥಂಗಮಯತಿ” ಎಂಬ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ, ಒಂದು ಸಲ ಮಾಡಿದ ಶಬ್ದೋಚ್ಚಾರವು ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬೋಧಿಸ ವುದರಿಂದ, “ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿರವೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ, ಗೋಪ್ತೃತ್ವ ವರಣವನ್ನೂ ಹೇಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದು ಎಂಬ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ “ಅದಿಲ್ ಶರಣಶಬ್ದಮ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ, ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಶರಣ ಶಬ್ದವು ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅರ್ಥ ವನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಈ ಅಕಿಂಚನಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ನಿರವೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವಾಧ್ಯವಸಾಯಂವು ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶಾಬ್ದವಾಗಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಅರ್ಥವಾಗಿ- ಅರ್ಥಾಲ್ಲಬ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವನ್ನೂ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿ ನಿರವೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನಾತ್ಮಕ ವಾದ ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲನೆಯದು-ಗೋಪ್ತೃತ್ವ ವರಣವು ಅಂಗಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು, ಪ್ರಾರ್ಥನಾನ್ವಿತ ಭರಸಮರ್ಪಣ ರೂಪ ಅಂಗಿ ವಿಶೇಷಣ

ಅದಿಲ್ ಶರಣಶಬ್ದವೊಂದು ಪ್ರಯೋಗತ್ತಿಲೇಯಿರಣ್ಣರ್ಥತ್ವಯ ಭಿಧಾನ ಮ್ನುಜ್ಜಮಾಟ್ಪಮ್ನಯಾಲೇ ಇನ್ವಧಿಕಾರಿಕ್ಕ ಸಾಧಾರಣಮಾನ ಉಪಾಯತ್ವಾಭ್ಯವಸಾಯಮ್ ಇನ್ವಿಡತ್ತಿಲೇ ಶಾಬ್ದಮಾಯ್ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಸಾಧಾರಣಮಾನ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಂ ಆರ್ಥಮಾಹಕ್ಕಡನದು.

ಅರಿವಿತ್ತನ ರನ್ನರೈಯಮ್ ಪರೈಯು ಮುಪಾಯಮಿಲ್ಲಾ |
ತುರವಿತ್ತು ನಿಯಿತ್ತಿಣ್ಣೈಯಾಮ್ ಪರನೈ ವರಿಕ್ಕುಮ್ ವಹೈ |
ಉರುವಿತ್ತನೈಯಿನ್ರಿ ಯೊತ್ತಾರೆನ ನಿನ್ರಿವುನ್ವರೈನಾಮ್ |
ಪಿರವಿತ್ತುಯರ್ ಶೆಹುವೀರಿನ್ರಿರಕ್ಕುಮ್ ಪಿಣ್ಣುಯರನೇ ||೧೮||

ಪ್ರಖ್ಯಾತಃ ಸಂಚಷಾಂಗಸ್ಸಕೃದಿತಿ ಭಗವಚ್ಛಾಸನೈ ರೇಷಯೋಗ |
ಸ್ತತ್ರ ದ್ವಾಭ್ಯಾಮುಪಾಯಾದ್ವಿರತಿ ರನಿತರೋಪಾಯ ತೈಕೇನ ಚೋಧ್ಯಾ |
ಏಕೇನ ಸ್ವಾಂತದಾಡ್ಯಂ ನಿಜಭರ ವಿಷಯೇನ್ಯೇನ ತತ್ಸಾಧ್ಯತೇಚ್ಛಾ
ತತ್ಪಜ್ಞಾನ ಪ್ರಯುಕ್ತಾತ್ಪಿಹ ಸಪರಿಕರೇ ತಾದರ್ಥೀನ್ಯಾದಿ ಬುದ್ಧಿಃ ||೨೭||

ಇತಿ ಕವಿ ತಾರ್ಕಿಕ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರ್ವತಂಸ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ, ತ್ರೀ ಮದ್ವೇಂಕಟನಾಥಸ್ಯ
ವೇದಾಂತಾ ಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಷು ತ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ
ಪರಿಕರ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಃ ಏಕಾದಶಃ

ತ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಅರಿವಿತ್ತನರ್ ಅನ್ವರ್ ಎಂಬ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅನ್ವರ್-ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು, ಐಯಮ್-ಸಂಶಯನ್ನು ಪರೈಯುಮ್ - ಹೇಳುವ - ಈ ಉಪಾಯವನ್ನು ನಾವು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆಯೇ, ಎಂಬ ಸಂಶಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಅಂದರೆ ದುಷ್ಟರವಾದ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ, ಉಪಾಯಮ್-ಭಕ್ತಿಯುಗಾದಿಗಳು, ಇಲ್ಲಾ ತುರವಿ-ಇವುಗಳಿಲ್ಲದ ಆಕೆಂಚನ್ನೈವೆಂಬ ತುನಿಯಿಲ್-ದುಃಖಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲ, ತುಣೈಯಾಮ್-ಸಹಾಯಭೂತನಾದ, ಎಂದರೆ ಅಭಿಮತ ಫಲವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಡುವ ಸ್ವಭಾವನಾದ, ಪರನೈ-ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು, ವರಿಕ್ಕುಂವಹೈ-ಶರಣವಾಗಿ ವರಣ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು, ಭಗವಂತನ ಪರತ್ವವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿ ಹೆದರದೆ, ಪುರುಷಕಾರ, ಸಂಬಂಧ ಗುಣ ವ್ಯಾವಾರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಂದ ಅವನ ಸೌಲಭ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ, ಮಹ್ಯಾವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅವನನ್ನು ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿಸುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಉರವಿತ್ತನೈಯಿನ್ರಿ-ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ, ಒತ್ತಾರೆನನಿನ್ರಿ-ಕರ್ಮವಶ್ಯತೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ಸಮಾನರಾಗಿರುವ ಉಂಬರೈ-ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಾಮ್ - ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಾದ ನಾವು, ಪಿರವಿತ್ತುಯರ್-ಸಂಸಾರ ದುಃಖವನ್ನು, ಶೆಹುವೀರ್-ಹೋಗಲಾಡಿಸಿರಿ, ಎನ್ನು-ಎಂಥ, ಇರಕ್ಕುಮ್-ಯಾಚಿಸುವ ಪಿಣ್ಣು-ತಪ್ಪು, ಅರನೇ-ಹೋಗುವಂತೆ, ಅರಿವಿತ್ತನರ್-ನಮಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಪುರುಹಕಾರಾದಿ ಸಂಬಂಧವೇ ಮಾಡಲಾದವುಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಸೌಲಭ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಪಡಿಸಿ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸದೆ ಇದ್ದರೆ, ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಕಾರಿತ್ವ ಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆಶ್ರಯಿಸುವ ಮಹಾವಾಪವು ನಮಗೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥಹ ದುರ್ದಶೆಯು ಬರದಂತೆ ನಮಗೆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಪರಮೋಪಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಅನಂತರ ಐದು ಅಂಗಗಳ ಸಕೃತ್ಪರ್ವವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲವನ್ನೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತಃ ಪಂಚಷಾಂಗಃ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. **ವಿಷಯೋಗಃ**-ಈ ನ್ಯಾಸ ರೂಪವಾದ ಉಪಾಯವು, **ಭಗವಚ್ಛಾಸನೈಃ** - ಲಕ್ಷ್ಮೀರಂತ್ರಾದಿಬುಧ್ಧ್ಯಸಂಹಿತಾದಿ ರೂಪ ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ, **ಪಂಚಷಾಂಗಃ**, ಐದು ಅಥವಾ ಆರು ಅಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿ, ಪಂಚವಾಷಡ್ವಾ ಅಂಗಾನಿಯನ್ಯಸಃ ಪಂಚಷಾಂಗಃ ಎಂದು ಸಮಾಸ ಕಾನ್ಯ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಫಲತ್ಯಾಗ ರೂಪವಾದ ಅಂಗವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಐದು ಅಂಗಗಳು ಮಾತ್ರ. ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಫಲತ್ಯಾಗ ರೂಪವಾದ ಅಂಗವಿರುವುದರಿಂದ ಷಡಂಗವೆಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, “ನ್ಯಾಸಃ ಪಂಚಾಂಗ ಸಂಯುತಃ” ಎಂಬ ವಚನಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ **ಸಕೃದಿತಿಚ ಪ್ರಖ್ಯಾತಃ** - “ಸಕೃದೇವಹಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಃ ಕೃತೋದಯಂ ತಾರಯೇನ್ನರಮ್” ಇತ್ಯಾದಿ ವಚನಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಬಂದ ಫಲಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಸಲ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದ್ದು ಎಂಬುದು ಪ್ರಖ್ಯಾತ. ಸಾಂಗಭವನ್ಯಾಸ ರೂಪವಾದ ಷಡಂಗ ಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಕೃತ್ಪವು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ, ಅಂಗಿಯ ಹಾಗೆ ಅಂಗಕ್ಕೂ ಸಕೃದನುಷ್ಠಾನವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ತತ್ರ ಆ ಅಂಗಗಳ ಮಧ್ಯೆ, **ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ**-ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ವ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳಿಂದ **ಅಪಾಯಾದ್ವಿರತಿಃ**-ಆಜ್ಞಾತಿಲಂಘನ ರೂಪವಾದ ಅಪಾಯದಿಂದ ಅದಾಗಿ ಪಾಪದಿಂದ, **ನಿವೃತ್ತಿಯು** (ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು) **ಏಕೇನ** - ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ರೂಪಾಂಗದಿಂದ **ಅನಿತರೋಪಾಯತಾ** ಪ್ರಪತ್ತ್ಯುತ್ತರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯೋಪಾಯತ್ವವು ಬೋಧ್ಯಾ-ಪ್ರಯೋಜನ ವಾಗಿ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು **ಏಕೇನ**-ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ರೂಪವಾದ ಅಂಗದಿಂದ, **ನಿಜಭರವಿಷಯೇ**-ತನ್ನ ಭರವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಫಲಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ, **ಸ್ವಾಂತದಾರ್ಥಂ**-“ಸ್ವಾಂತಂ ಹೃನ್ಮಾನ್ಸಮ ಮನಃ” ಎಂದು ಅಮರಕೋಶ, ವನಸ್ಸಿನ ಧೃಡತ್ವವು ರಕ್ಷೆನ-ತ್ತಾನೆಯೋ ಇಲ್ಲಿವೋ ಎಂಬ ರಂಕಿಯಿಲ್ಲದ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು, ಎಂದರ್ಥ **ಅನ್ಯೇನ**-ಗೋಪ್ಯವ್ಯವರಣದಿಂದ. “ನಿಜಭರವಿಷಯೇ” ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ವಧ್ಯವ ಣಿನ್ಯಾಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು **ತತ್ಸಾಧ್ಯತೇಚ್ಛಾ**-ತಸ್ಯ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ, ಸಾಧ್ಯ ರೇಚ್ಛಾ-ಈ ಫಲವನ್ನು ಇವನಿಗೆ ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. “ತತ್ತದಿಷ್ಟ ವ್ರದಿತ್ಯತಾ ಪ್ರೀತೀವ ಪ್ರಸಾಧ್ಯತೇ” ಎಂಬ ಫಲ ಪ್ರದಾನೇಚ್ಛೆ **ತತ್ಪಜ್ಞಾನಪ್ರಯುಕ್ತಾ**-ಶಾಸ್ತ್ರ ಜನ್ಯವಾದ ತತ್ಪಜ್ಞಾನ ದಿಂದ, ಉಂಟಾದ, **ತಾದರ್ಥನ್ಯಾದಿಬುದ್ಧಿಸ್ತು**. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಧೀನ ಕರ್ತೃಕತ್ವವು, ಆದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ, ಭಗವ ಚ್ಛೇಷತ್ವವೂ, ಫಲವು ಅವನದೇ ಎಂಬುವೂ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ತೇಷಾಂಬುದ್ಧಿಃ-ಕರ್ತೃತ್ವ ತ್ಯಾಗ ಮಮತಾ ತ್ಯಾಗ, ಫಲತ್ಯಾಗಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು ಇಲ್ಲ “ತು” ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವು ದ್ವೈತವಾಗುತ್ತದೆ ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ-**ಇಹ-ಸಪರಿಕರೇ**-ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುವ ಈ ಪ್ರವತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ, ಐದು ಅಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಂಗಿಯಲ್ಲಿ **ಭವತಿ**-ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಅದಾಗಿ ಈ ಸಾತ್ವಿಕ ತ್ಯಾಗವು ಐದು ಅಂಗಗಳಿಗೂ ಅಂಗಿಗೂ ಅಂಗವು.

ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಪರಿಕರವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ “ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ” ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ.

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಶುದ್ಧಶುದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆ

ಪುಟ	ಪಂಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
6	1	ಪಾಡು	ಪಾಡುಂ
17	4	ಶೈತಿರುವರಯ್ಯಮೊಗ್ಗಿ	ತಿರುವರಯ್ಯಮೊಗ್ಗಿ
	"	ಶೈಯೋಗದಶೈ	ಯೋಗದಶೈ
20	10	ಹಳ್ಳಲಿ	ಹಳ್ಳ
22	3	ಗಳ್ಳೆಧ್ವಕಾಶಿ	ಗಳ್ಳೆಧ್ವಕಾಶಿ
42	2	ಯುಣರ್ತಿ	ಯುಣರ್ತಿ
62	8	ಅವ್ವರ್ಧಶೈ	ಇವ್ವರ್ಧಶೈ
63	9	ವಸ್ತುವುಮ್	ವಸ್ತುವುಮ್
64	10	ವ್ಯಭಜಮ್	ಮಭಜಮ್
70	4	ತೆಳಿನ್ನು	ತೆಳಿನ್ನು
99	1	ಯುಕ್ತನು	ಯುಕ್ತನು
101	9	ಬ್ರಹ್ಮ	ಬ್ರಹ್ಮ
106	8	ಕೃತಾರಾಹ	ಕೃತಾರಾಹ
109	7	ಪಸಿದ್ಧಿ	ಫಲಸಿದ್ಧಿ
150	5	ವಿಶೇಷ	ವಿಶೇಷ
158	7	ಸಧು	ಸಾಧು
197	6	ಶಕ್ಯ	ಶಕ್ತ
198	4	ಅನುಷ್ಠಾನ	ಅನುಷ್ಠಾನ
"	5	ಅನುಷ್ಠಾನ	ಅನುಷ್ಠಾನ
201	7	ತೆಳಿನ್ನೊಗ್ಗಿಂ	ತೆಳಿನ್ನೊಗ್ಗಿಂದ
211	2	ನ್ಯಾಯತ	ನ್ಯಾಯತಿ
222	2	ನ್ಯಾಲಾ	ನ್ಯಾಲಾ
226	3	ಯೋಗ	ಯೋಗ್ಯ
		ಶುಭಮಸ್ತು	

ಪುಸ್ತಕ ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ :

1. ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಭಾ (೦)
ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ
5ನೇ ಮೈನ್ ಪ್ರಕಾಶನಗರ ಬೆಂಗಳೂರು-560 021
ದೂರವಾಣಿ 325111
2. ಸ. ಮಾ. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯ
ನಂ 51/ಎನ್ 1 ಎ ಮೈನ್ ರಾಜಾಜಿನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು-560 010 ದೂರವಾಣಿ 321323
3. ವೇದಾಂತ ಬುಕ್ ಹೌಸ್
ನಂ 92, 6ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ
ಬೆಂಗಳೂರು - 560 018. ದೂರವಾಣಿ 607590
4. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ ಅಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ಚಿಕ್ಕಪೇಟೆ ಪುಸ್ತಕ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು
ಬೆಂಗಳೂರು.
5. ಗೀತಾ ಏಜನ್ಸೀಸ್, ಬಳೇಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
6. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬುಕ್ ಸ್ಟೋರ್ಸ್
85, 5ನೇ ಮೈನ್ ರೋಡ್ ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ,
ಬೆಂಗಳೂರು-560 018

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಇತರ ಪುಸ್ತಕಗಳು

1. ಪೂರ್ವ ಪ್ರಯೋಗ	—	ರೂ.	25-00 (ಅಂಚೆನೆಚ್ಚು ಬೇರೆ)
2. ಅಪರ ಪ್ರಯೋಗ	—	ರೂ.	15-00 "
3. ವೈಷ್ಣವ ದಿನಚರಿ	—	ರೂ.	15-00 "
4. ಶ್ರಾದ್ಧ ಪ್ರಯೋಗ	—	ರೂ.	12-50 "

1000 Copies

1000 ಪ್ರತಿಗಳು

ಮುದ್ರಕರು :

ಅವಿನಾಶ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್

71/2, ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಟೀ ಟೆಟ್ ಬೆಂಗಳೂರು - 560 079

ಫೋನ್ : 352225